

LIBRARIES STANFORD
STANFORD UNIVERSITY
STANFORD

NORSK FORFATTER-LEXIKON

1814—1880.

ANDET BIND.

NORSK

FORFATTER-LEXIKON

1814—1880.

PAA GRUNDLAG AF J. E. KRAFTS OG CHR. LANGES

„NORSK FORFATTER-LEXIKON 1814—1856"

SAMLET, REDIGERET OG UDGIVET MED UNDERSTØTTELSE AF STATSKASSEN

AF

J. B. HALVORSEN,
AMANUENSIS VED UNIVERSITETS-BIBLIOTHEKET I KRISTIANIA.

ANDET BIND

C—H.

KRISTIANIA.

DEN NORSKE FORLAGSFORENING.

H. ASCHEHOUG & CO. ALB. CAMMERMEYER. J. W. CAPPELEN.

P. T. MALLINGS BOGHANDEL.

1888.

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI.

nde,
ske P

Cammermeyer, Fredrik Albert, Søn af Distriktslæge *Johan Widing Heiberg C.* († 1856) og *Karen Sofie Sehested Arctander* († 1872), er født i Indviken 27 Decbr. 1838, blev 1855 ansat ved Boghandelen i Drammen og uddannede sig senere for dette Fag hos Boghandler Dybwad i Kristiania, hvor han i Maj 1867 oprettede en Forlags- og Sortimentshandel, hvis Chef han fremdeles er.

* 23 Maj 1869 *Kaja Jeanette Petrea Nathalia Dybwad* (f. 13 Jan. 1846, † Nat til 1 April 1872), D. af fhv. Boghandler C. A. D.

Jfr. Nordisk Boghandlertid. I. No. 27 og 32.

Systematisk Fortegnelse over Bøger af norsk, svensk og dansk Literatur passende for Almuebibliotheker og Læseselskaber som og til privat Brug. Chra. 1877. 8. 69 S. + XVI S. (Udgivet i Forening med ndfr. nævnte Carl Nielsen).

Han grundlagde i 1868 Norges Communicationer, hvis Redaktion han selv besørgede i den første Tid. Bladet, hvis to første Numre udkom i lidet Kvartformat med Titlen «Norges Jernbane- og Dampskibsrouter», udgaves indtil 1 Juli 1880 hver 14de Dag, senere udgives det hver ottende Dag.

Han har lejlighedsvis skrevet en og anden anonym Artikel i Dagspressen.

Campbell, Johan Henrik Sebben, Søn af Handelsborger, senere kst. Fiskevejer i Bergen *Christian Frederik Lund C.* (f. 1789, † 1849) og *Johanne Margarethe Sebben* (f. 1793, † 1867), er født i Bergen 16 Juni 1817, aflagde i Decbr. 1835 den i Lov af 8 Juni 1818 befalede Handelsexamen og var fra 1833 af ansat ved forskjellige Grene af den bergenske Handel. I mange Aar var han senere Bestyrer og Regnskabsfører ved to større Fabriker ved Bergen. Siden 1869 har han været Expeditør og Kasserer først ved «Bergensposten» og senere (fra 1871) ved «Bergens Tidende».

Jfr. nedennævnte Stamtavle S. 15.

Stamtavler over Familien Campbell i Norge, samt Slægterne Megeland, Sebben, Harrje, Haltaus og Kling m. fl. Samlede og udgivne. Bergen 1877. 4. 2 Bl., 88 S.

Trykt 4 Juni 1885.

Cappelen, Johan H. ·lk, Søn af Sorenskriver *Johan Henrik C.* († 14 Marts 1850) og *Hanne S.p.ie Manthey* († 8 Marts 1881, 75 Aar gl.), er født paa Gaarden Fresvik i ytre Sogn 10 Decbr. 1838, blev Student med Laud fra Stavangers Latinskole 1856 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1862. Han blev 1859 ansat som Referent ved Storthingets Hurtigskriverkorps, ved hvilket han 1867 indførte Brugen af Gabelsbergers stenografiske System. 1864—68 var han Kopist i Indredepartementet. Siden 1871 har han været Kontorchef og Arkivar ved Storthinget. Han blev 21 Jan. 1885 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Virksomhed i sin Stilling».

* 1873 *Maria Linnemann* (f. 12 April 1851), D. af daværende Overlærer i Randers, nu Provst og Sogneprest til Raklev i Holbæk Ingvard Henrik L. og Sophie Marie Bech.

Hovedregister til Storthings-Forhandlinger 1814—1870 med Tillæg, indeholdende Register til Komiteindstillinger. Udarbeidet af J. C. Kr.ania 1885. 4. VIII. 724 S. + 194 S. (Anm. i Morgbl. 1885, No. 159).

Han har været Medudgiver af Storthings-Efterretninger 1865—66, 1868—69 og 1871 (med J. H. Thoresen) og 1872, 1873, 1874, 1875 og 1876 (med N. Norman). Fremdeles har han været Medudgiver af Storthings-Efterretninger 1814—1833 2det og 3die Bind (Chra. 1878—82), ligesom han nu er Medudgiver af Storthings-Efterretninger 1836—54.

Som Formand i Storthingets Hurtigskriverkorps og senere som Kontorchef har han været Medredaktør (Revisor) ved Storthings-Tidende 1865—85.

Som Generalsekretær ved Mødet har han udgivet Forhandlinger paa tredie nordiske Juristmøde i Christiania den 28de—30te August 1878. Chra. 1879. 8. VI. 190 + 198 S. Bilag.

Cappelen, Jørgen Wright, Søn af Kjøbmand *Ulrik Frederik v. C.* († 1820) og *Benedicte Henrikka Aall* († 1812), blev født i Porsgrund 10 August 1805, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1824, sendtes af det danske Missjonsselskab til Seminariet i Basel, hvor han 1825 antoges som Elev for at uddannes til Missjonær paa Guineakysten, men opgav paa Grund af Sygelighed sit Forsæt om at blive Missjonær, vendte 1827 tilbage til Norge, hvor han s. A. tog anden Examen og begyndte at studere Theologi, berejste derefter en Del af Norge i Missjonens Tjeneste, men opgav 1829 saavel Studeringerne som Missjonen og oprettede s. A. i Kristiania i Schous Gaard i Brogaden en Boghandel, der 1843 flyttedes til sit senere Lokale i Collett-Gaarden i Kirkegaden. Han deltog 1840 i Stiftelsen af «Den norske Boghandlerforening», hvis Formand han var i en lang Aarrække. Han døde pludselig under en Jagtudflugt paa Gaarden Oppegaard 6 Oktbr. 1878.

* 17 Marts 1842 *Frederikke Helene Schwirtz* (f. i Helsingør 15 Maj 1819, † i Kristiania 9 Jan. 1870), der i nogle Sæsoner indtil 1842 havde været ansat som Sangerinde ved Kristiania Theater.

Portræt med Biografi i Ny illustreret Tidende 1878, No. 42; Portræt i Staalstik foran Adressebog for den danske, norske og svenske Boghandel, Aarg. 4, og foran Fortegnelse over J. W. Cappelens Forlags- og Commissions-Skrifter (Chra. 1883); jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 275 og Suppl. I. 293; Dansk Coll. Tid. 1827, S. 646; Rønnes Dansk Religionsblad I. 1825, No. 31; Sommerfelt: Den norske Zulumission, S. 8; Nord. Boghandlertid. V. No. 15; Den norske Rigstidende 1826, No. 43; W. Lassen: Norske Stamtavler, I. 19.

En Samtale mellem Fader Gotfred og hans Børn, besørget paa Dansk udgiven. Kbhvn. 1825. 8.

Det evangeliske Missionsværks Fremgang, fornemmelig i de sidste 25 Aar, oversat fra det Tydske. Kbhvn. 1826. 8. 166 S.

Hvad er Aarsagen til Christenhedens nærværende Forbærvelse? Besvaret af C. Ziegueerer. Efter det Tydske. Udgivet. Chr.sand 1826. 8. 40 S.

I Rønnes Dansk Religionsblad *I.* (1825), No. 21, 28, 35, 36, 41, 49; *II.* (1826), No. 7, 14, 15, 23, 44, 45; *III.* (1827), No. 18 og 48: Breve; II. No. 29: Opfordring; III. No. 3: Ogsaa i Throndhjem fremspirer et Institut for forladte Smaa.

Cappelen, Nicolai Benjamin, foregaaendes Broder, blev født i Skien 15 Septbr. 1795, privat dimitteret Student med Laud ved Kjøbenhavns Universitet 1813 og juridisk Kandidat med Laud ved det norske Universitet i Febr. 1817. Høsten s. A. blev han Kopist i Justitsdepartementet, som han igjen forlod efter ½ Aars Forløb, da han blev Fuldmægtig ved Akershus Stifts- og Amtskontor, udnævntes 4 Maj 1819 til Over- og Underretsprokurator, 11 Aug. 1826 til Auditør ved 2den Akershusiske Infanteribrigade, var fra Begyndelsen af 1831 konst. Sorenskriver i Bamble, udnævntes 12 Oktbr. s. A. til Byfoged i Skien og Porsgrund og 27 Jan. 1847 til Sorenskriver i Bamble. Han var Medlem af den i Anledning af Torvslaget i Kristiania 17 Maj 1829 nedsatte Undersøgelseskommissjon. Fra Oprettelsen i 1835 af Norges Bankafdeling i Skien var han stadig Administrator ved samme. Han var Storthingsrepræsentant fra Skien og Porsgrund 1839 (Medlem af Militærkomiteen). Han døde ugift i Skien 28 Januar 1866.

Nekrolog i Morgbl. 1866, No. 33 (efter «Correspondenten» 29 Jan. s. A.); jfr. B. Moe's Efterretn. om Storthingsmænd, S. 43.

Nogle Bemærkninger samt tre Lovforslage, Bank- og Pengevæsenet vedkommende. Chra. 1827. 8. 64 S.

I Nationalbladet *XV.* 102—12: Kan Kjøbstedsskat rettelig paaligues en Person paa flere end eet Sted? — *XVII.* 155—57: Til Nationalbladets Redaktør. — *XVIII.* 115—27: Gjenmæle i Anledning af et Angreb.

Han skrev ellers adskilligt anonymt i de offentlige Blade, fornemmelig angaaende Bank- og Pengevæsen.

Cappelen, Ulrik Frederik, foregaaendes Broder, blev født i Skien 13 Maj 1797, privat dimitteret Student med Laud ved Kjøbenhavns

Universitet 1814 og juridisk Kandidat med samme Karakter ved det norske Universitet i Februar 1817. Han blev 23 Juni 1819 Over- og Underrets-Prokurator, 1823 Fuldmægtig i Kirkedepartementet, 1825 Foged og Sorenskriver i Vestfinmarken, 2 Juni 1829 Amtmand i Finmarkens Amt og 17 Juni 1833 Amtmand i Jarlsbergs og Laurviks Amt, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 24 Septbr. 1864. Han var Storthingsmand fra Finmarkens Amt 1833 (Formand i Toldkomiteen) og fra Laurvik og Sandefjord 1845 (Medlem af Toldkommitteen). Han var Medlem af flere kgl. Kommissjoner, bl. a. af den 4 December 1843 nedsatte til Ordning af Forholdet mellem Lapperne paa den russiske Grænse og fast Medlem af Reguleringskommissjonerne for Fisketienden. Han var R. N. O. og R. St. O. O. (21 August 1862). Han døde i Laurvik 24 November 1864.

* 18 Juni 1831 *Anne Helene Øwre Aagaard*, D. af Kjøbmand A. i Hammerfest.

Jfr. B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd, S. 43—44; J. H. Vogts Optegnelser S. 238, 346; Ellevte ord. Storthing (Chra. 1845), S. 63 fg.

Hans Femaarsberetninger om Jarlsbergs og Laurviks Amt er trykt i «Beretninger om Rigets oeconomiske Tilstand» for 1830—35, S. 80—128; for 1836—40 ssteds. S. 77—90; for 1846—50 Litr. *G.* 17 S. tosp. 4.; for 1851—55 Litr. *G.* 17 S. tosp. 4., og for 1856—60 i Norges off. Statistik, udg. i 1862, *C.* No. 2 Litr. *G.* 19 S. tosp. 4.

Carl XIV Johan, regjerende Konge i Norge og Sverige 1818—44.

Efter [H. Wieselgren's som Manuskript trykte] «En kunglig familjs bibliografi» meddeles følgende Oplysninger om denne Fyrstes literære Arbejder, forsaavidt de direkte vedkommer Norges Historie, er trykte eller oversatte i Norge:

Kronprinsen til det Norske Folk. [17 Juli] 1814. Fol. (Ogsaa særskilt udgivet paa Fransk, in fol., samt trykt paa Svensk i Stockholms Dagl. Alleh. 26 Juli 1814).

Kron-Prindsen til sine Waabenbrødre [Wennersborg 17 Juli 1814]. U. A. og S. [Wennersborg? 1814]. 4. (Trykt paa Svensk i Bih. til Posttidningen 30 Juli 1814).

Proklamation af H. K. H. Kronprinsen til Norriges Krigare [Westgård 5 Aug. 1814]. Fol.

Afskrift af H. K. H. Kronprindsens Skrivelse til Generalmajor Björnstierna, dat. Fredriksstad 20 August 1814. (Trykt i «Fredriksstads Tidende» 1814, No. 6, et norsk Blad, som blev trykt paa det svenske Feltbogtrykkeri og hvoraf der udkom ialt 7 No. i Kvart).

Reflexions d'un Suédois, adressées aux Norvégiens. Traduit du Suédois le 4 Octobre 1814. Fredrikshall 1814. 8. 32 S. (Om dette aldrig udgivne Skrift findes i det eneste nu kjendte Exemplar, der tilhører det kgl. Bibliothek i Stockholm, følgende Antegnelse af Kansliraad P. A. Wallmark:

«Da jeg den 5 Oktober 1814 ankom til Fredrikshald, var det første Udkast til
» Brochure (forfattet af Amiral Gyllensköld) allerede færdigt, og min Beskjæf-

tigelse under hele mit Ophold der var at læse og læse det op igjen for H. K. H. og derunder at gjøre de Rettelser og Tillæg, som H. K. H. fandt nødvendige. H. Ex. Adlercreutz, General m. m. Björnstierna, Amiral Gyllensköld og Legationsraad m. m. d'Ohsson var ofte, dels tilfældigvis, dels efter Befaling, tilstede ved disse Oplæsninger, til hvilke jeg ofte blev tilsagt sent om Nætterne, naar H. K. H. ikke fik sove. Meget lidet er bibeholdt af det første Udkast: næsten altsammen er af H. K. H. selv, for hvem dette Arbejde var en virkelig Trang i ledige Timer og i den for hans livlige og virksomme Aand saa ubehagelige Tid, medens man ventede paa det vigtige Resulta af Storthingets og de svenske Kommissærers Overlægninger. — — Alt eftersom Underretningerne fra Kristiania var ubehagelige eller tilfredsstillende, skjærpedes eller mildnedes Udtrykkene, øgedes eller minskedes Tillæggene, og derfor kunde denne Brochüre aldrig blive færdig. Da jeg den 18 Oktbr. som Kurer afgik til Kristiania, leverede jeg den for femte Gang renskreven til H. K. H. — — Skriftet skal strax være bleven overgivet Dr. Sohm til Trykning, men kom ikke til at blive færdigt, før Foreningen allerede var afgjort. Det blev følgelig ikke udgivet. Om saa ogsaa var skeet, er det ikke rimeligt, at det under Sindenes daværende Gjæring vilde have gjort andet end at ophidse dem end mere, da Arbejdet i Virkeligheden kan ansees som en Krigserklæring»).

Kronprinsen till sina Vapenbröder. 8 Novbr. 1814. Fol.

Proclamationer fra H. K. H. Kronprindsen af Sverrig, og Bulletiner, udstædte i den forenede Nord-Tydske Armées Hoved-Qvarteer fra Begyndelsen af denne Armees Operatiöner indtil 16de Septbr. 1813. Oversat efter den paa Fransk i Lüttich udkomne 2den Udgave. Chra. 1815. 8. 54 S. (Indeholder en Forerindring og Bulletinerne No. 1—14. Fortsættelsen udkom under Titlen:

Bulletiner, bekjendtgjorte efter Befaling af Hans Kongelige Høihed Kronprindsen af Sverrig i den forenede Nord-Tydske Armees Hoved-Qvarteer. Oversat efter den 2den Udgave. Andet Hefte, indeholdende No. XV—XXIV. Chra. 1815. 8. 46 S. — Tredie Hefte, indeholdende No. XXV—XXXIV. Chra. 1815. 8. 36 S.

Resolution du Roi prise dans son Conseil d'État de Norvège à Stockholm le 26 Sept. 1836. [Lith. Overtryk u. A. o. S.] 4. 8 S.

Samling af Breve, Proclamationer og Taler. Første Deel. Oversatte fra det franske. Chr.sand 1840. 8. 141 S. (Oversættelsen optager af den franske Udgave af 1825 kun „hvad der ikke tidligere findes oversat paa Norsk", nlg. i de ovfr. nævnte „Proclamationer" og „Bulletiner" fra 1815.)

Carl XV, regjerende Konge i Norge og Sverige 1859—72.

Jfr. det ovfr. nævnte Skrift af H. Wieselgren samt Linnströms Svenskt Boklexikon 1830—65, I. 203.

Militære Strøtanker. Chra. 1864. 16. 32 S. (Anonymt).

En Samling Digte af C. (Efter det Svenske). [Ved Chr. Hansen]. Thjem. 1864. 16. 4 Bl., 220 S.

Carlo, Julius, Pseudonym for **M. W. Brun**, se denne i 1ste Bind, S. 484 fg.

Carolus, Pseudonym.

Christianialiv. Et Snes Viser. Chra. 1869. 12. 64 S.

Carpelan, Wilhelm Maximilian, Søn af Løjtnant *Axel Maximilian C.* og *Barbro Elisabeth Toll,* blev født i Lojo Sogn i Finland 7 Jan. 1787, blev 1804 Fændrik ved Bjørneborgs Regiment, med hvilket han deltog i Krigen 1808, og tildeltes Guldmedaljen for Tapperhed i Felt, blev i Novbr. 1810 Løjtnant og 1814 Kaptejn ved det svenske Ingeniørkorps's Fältmätnings-Brigade, deltog i Krigen i Tyskland 1813—14, derpaa som Major i Felttoget mod Norge 1814 og udnævntes 1823 til Oberstløjtnant i den svenske Armé og Chef for Ingeniørkorpsets Graveringskontor. Den 1 April 1819 beordredes han til som Adjutant at følge Statholderen til Norge, hvor han opholdt sig til Maj 1824, i hvilken Tid han berejste flere af vort Lands Fjeldtrakter, hvor han udførte en Mængde Højdemaalinger med Barometer og anstillede ikke faa geografiske Stedsbestemmelser. I 1825 foretog han Undersøgelser i Marken for et nyt Vejanlæg mellem de forenede Riger. Han var Medlem af *Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1829) og døde i Stockholm 19 Maj 1830.

* 30 August 1824 *Emanuela Sophia Scherman,* D. af Generalkonsul i Cadix Zach. S.

Jfr. Svenskt Biogr. Lex., N. F., III. 69—72; B. Meijer's Svenskt Literatur-Lexikon (Sthlm. 1884 fg.), S. 79.

I Budstikken V. 24—32: Om en nærmere og beqvemmere Vei mellem Bergen og Christiania.

I Magazin for Naturvidenskaberne III. 1—27: Et Besøg i Fjeldstuen 1823. (Optrykt med nogle Tillæg og Forandringer i Ugebladet Hermoder VI, No. 27—29, S. 213—22 og 225—30, jfr. No. 38).

Han udgav bl. a. et Prøvekart over Norge (Strinde og Selbo Fogderi m. m.; jfr. Prospektus i Mgbl. 1823, No. 222 samt Hermoder V. No. 19, 21 og 23) og Kaart over det sydlige Norge, efter de bedste Hjælpekilder sammendraget i Maalestokken 1 : 800000 (1826). — Blandt hans øvrige Arbejder, vedkommende Norge, maa mærkes: Voyage pittoresque aux alpes Norvégiennes, H. 1. 2. Stockholm 1821—22 (16 Plancher med Beskr.); Vues Norvégiennes, H. 1. 2. (8 Plancher); samt Pittoresk resa till Norska fjällen, Sthlm. 1821.

Carlsen, Elling, Søn af Lods *Carl Asbjørnsen,* er født paa Tromsø 8 Septbr. 1819. Fra sit 10de Aar var han sin Fader behjælpelig i Lodstjenesten, indtil han 17 Aar gammel gjorde sin første egentlige Sørejse som Kahytsgut med Kapt. J. H. Ludvigsen fra Hammerfest. Paa denne Rejse, som varede 3 Aar, besøgte han de fleste europæiske Lande. Sin første Ishavsrejse foretog han 1843 som Bedstemand med ovennævnte Ludvigsen. 1846 tog han Styrmandsexamen med bedste Karakter og s. A. førte han Skonnerten «Alexander» paa Fangsttogt til Spitsbergen. Senere for han i en Række af Aar dels paa Spitsbergen og Jan Mayn, fra Tromsø og fra Bremen, dels i Fragtfart. I 1863 naaede han med Briggen «Jan Mayn» op til 82° n. B. og blev Spitsbergens første Omsejler. I Juli 1867 sejlede

han for første Gang til Novaja Semlja og forsøgte nu ogsaa at sejle ind i det hidtil lukkede kariske Hav; Aaret efter trængte han frem lige til Hvideøerne ved Obiflodens Munding. Disse kombinerede Fangst- og Opdagelsesrejser i det østlige Polarhav fortsatte han ogsaa de følgende Aar. Paa en af disse Rejser i 1871 fandt han den 8 Septbr. Levningerne af Willem Barens's Expedition fra 1596—97. Da den østerrigsk-ungarske Nordpolexpedition under Payer og Weyprecht i 1872 skulde komplettere «Tegetthoffs» Mandskab i Tromsø, blev Carlsen hyret som Expeditionens Ismester og Kjendtmand, og med den skibbrudne Expeditions Førere og Mandskab vendte han, efterat have deltaget i Opdagelsen af Franz-Josephs-Land, i 1874 tilbage til Norge. I 1879 blev han ansat som Fyrvogter i Skraaven. Han blev 20 April 1872 udnævnt til R. St. O. O. «for Fortjenester af den norske Fart paa Ishavet», ligesom han efter Hjemkomsten fra Expeditionen til Franz-Josephs-Land blev R. Ø. F. J. O. og senere efter Indbydelse af dette Opdagelsestogts Mæcen Grev Hans Wilczek aflagde et Besøg i Wien.

Portræt med Biografi i Ny illustreret Tidende 1881, No. 26 (efter Meddelelser [af T. Fosse] i Tromsøposten 1874); jfr. Tromsø Stiftst. 28 Oktbr. 1874, hvor en udførlig Beretning findes om en for C. foranstaltet Æresfest; H. Mohn: Norske Fangst-Skipperes Opdagelse af Kong Karl-Land (Chra. Vid.-Selsk. Forh. i 1872), S. 1 fg., 17 og 19; Julius Payer: Den østerrigsk-ungarske Nordpolexpedition (Kra. 1876—77), fl. St., bl. a. S. 66.

Optegnelser fra den østerrigsk-ungarske Polarexpedition (1872—1874). Tromsø 1875. 8. IV. 87 S.

I Tromsø Stiftstidende 1863, No. 84: Kort Beskrivelse over Briggen „Jan Mayns" Rejse omkring Spitsbergen i Juli og August 1863.

Carstens, Carl Wilhelm, Søn af Kjøbmand i Throndhjem *Jacob Johannes C.* († 30 Decbr. 1853) — Familjen, hvis Navn oprindelig var Carstensen, er indvandret hertil Landet fra Flensburg — og *Abel Margrethe Christine Oeding* († 27 Marts 1854), er født i Throndhjem 25 April 1841, blev Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1858 og mineralogisk Kandidat med Laud i Juni 1864. Han er siden 1872 Overlærer i Fysik og Mekanik ved Throndhjems tekniske Skole. Han valgtes i Maj 1885 til Medlem af Overdirektionen for Røros Værk.

* 1) 28 Juli 1868 *Julie Nielsen* (f. 18 Maj 1848, † 4 Marts 1882), D. af Expeditionssekretær i Revisjonsdepartementet Bernt Anker N. († 1867) og Engelke Irgens Rynning.

* 2) 10 Decbr. 1884 *Martha Lysholm Klingenberg.*

Jfr. Stamtavle over Familierne Weisser—Oeding, rev. Udg., S. 11.

Existerer der absolute Hindringer for Udviklingen af en norsk Jernindustri? Chra. (1870). 8. 86 S. (Særskilt Aftryk af Nyt Mag. f. Naturvidskb. XVII. S. 30—112).

Om Jernet som Kanonmaterial. Chra. 1871. 8. 160 S. (Særskilt Aftryk af Nyt Mag. f. Naturvidsk. XVIII. S. 1—160).

Carstens, Momme Christian, foregaaendes Broder, er født i Throndhjem 20 Decbr. 1823, blev Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1841 og filologisk Kandidat med Laud i Januar 1847, hvorpaa han tog theologisk Embedsexamen med Laud 1849. Fra 1 April 1850 blev han ansat som Timelærer ved Throndhjems Kathedralskole, ved hvilken han udnævntes til Adjunkt 1852 og til Overlærer 9 Febr. 1859. Under 19 August 1874 erholdt han efter Ansøgning Afsked, efter eget Ønske uden Pensjon. Han har i en Række af Aar været Bestyrer af Throndhjems Videnskabs-Selskabs Myntsamling.

* 19 Decbr. 1852 *Henriette Mathilde Schüren* (f. 11 Decbr. 1830), D. af Kjøbmand og Konsul i Throndhjem Wilhelm Ludolf Christopher S. (f. i Soest i Westphalen 1792, † 1860) og Anna Madsine Jenssen († 1877).

Stamtavle over Familierne Weisser-Oeding og deres Descendenter, udgivet Juni 1868. Thjem. (u. A.) 8. 16 S.

Stamtavle over Familierne Weisser-Oeding med indgiftede Mænd og Kvinder, revideret Udgave. Thjem. 1883. 8. 23 S.

I Det Kgl. norske Vid.-Selsk. Skrifter 1881, S. 73—77: Et lidet Myntfund fra Gaarden Sand i Værdalen.

I Indbydelsesskrift fra Throndhjems Kathedralskole 1861, S. 1—25: Demosthenes's første philippiske Tale, oversat [med en historisk Indledning].

Caspari, Carl Paul, er født i Dessau i Hertugdømmet Anhalt-Dessau 8 Februar 1814. Hans Forældre Kjøbmand *Joseph C.* og *Rebekka Schwabe* var begge Jøder, hvorfor ogsaa Sønnen fik sin første Undervisning i sin Fødebys jødiske Skole, hvor han fra sit 6te til 15de Aar lærte Hebraisk, Fransk, Engelsk, Historie og Geografi. Hans afgjorte Ulyst til Handelen drev ham til 15 Aar gammel at gaa ind paa Latinskolen i Dessau, og efter 4 Aars Skolegang og 1 Aars Privatstudium gik han i 1834 til Universitetet i Leipzig. Under sin tidligere Skolegang havde han fornemmelig interesseret sig for klassisk Filologi, men da han i de sidste Skoleaar fik gjøre Bekjendtskab med hebraisk Grammatik — i den jødiske Skole havde han lært sit Fædrenesprog uden al Grammatik — bestemte han sig til at studere østerlandske Sprog. Under Professor Fleischer, hvis ældste Elev C. er og hos hvem han senere i 2 Aar var Amanuensis, begyndte han nu at lære Arabisk og Persisk. Under [illegible]oldet ved Leipziger Universitetet gjorde hans Ven og Studiefælle Graul [illegible]r første Gang bekjendt med det nye Testamente, han fik Lyst til et

nøjere Bekjendtskab, ved fortsat Læsning af Evangelierne og ved Omgang med Kristne modnedes hans Tro, og i Pintsen 1838 modtog han efter endt Forberedelse Daaben af Pastor Zehme i en Landsbykirke i Nærheden af Leipzig. Nu besluttede han sig til at studere Theologi og drog til Berlin, anbefalet af Tholuck til Hengstenberg, under hvem han især studerede gammeltestamentlig Exegese. To Aar opholdt han sig i Berlin og vendte saa tilbage til Leipzig for at habilitere sig der som Privatdocent i dette Fag, hvad imidlertid ikke blev noget af, da Fr. Delitzsch allerede havde habiliteret sig. Han levede imidlertid i Leipzig som privatiserende Lærd og Manuduktør, tog 1842 Doktorgraden i Filosofi og blev 1844 af Universitetet i Kønigsberg i Anledning af dettes tredie Jubilæum *honoris causa* kreeret til Licentiat i Theologien. Det følgende Aar modtog han fra den preussiske Regjering Kaldelse som extraordinær Professor i Theologi ved det samme Universitet, men han afslog Tilbudet, da han ikke vilde slutte sig til den preussiske unerede Kirke eller afgive Erklæring om, at han ikke vilde optræde imod Unionen. Han vedblev da at leve som Privatlærd i Leipzig, indtil han en Dag om Vaaren 1847 modtog Besøg af sin senere Fakultetskollega, Gisle Johnson, der befandt sig paa en Studierejse i Tyskland for at uddanne sig for sin senere Universitetslærerstilling, Efter Hengstenbergs Anvisning opfordrede Johnson Caspari til at melde sig til det efter Chr. Keyser ledige Lektorembede i Theologi ved Kristiania Universitet — om hvis Overtagelse der iøvrigt var ført langvarige Underhandlinger med den danske Theolog L. N. Helveg, som ogsaa havde meldt sig til Embedet, men som nu trak sig tilbage, da C. efter adskillige Betænkeligheder ansøgte om samme og tillige erklærede ikke at kunne eller ville underkaste sig nogen Konkurrance eller Prøveforelæsning. Den 11 Aug. 1847 blev C. saa konst. som Lektor, i Oktbr. s. A. kom han hidop og i Januar 1848 begyndte han sine Forelæsninger ved det norske Universitet, hvor han 29 Juni 1848 erholdt Udnævnelse som Lektor og 7 Maj 1857 blev Professor med et extraordinært Gagetillæg af 300 Spd. Gjentagne Gange efter sin Ankomst til Norge har han modtaget, men altid afslaaet, Kaldelser til tyske Universiteter, saaledes i 1850 til Professoratet i bibelsk Exegese og østerlandske Sprog ved Universitetet i Rostock, i 1856 til Universitetet i Dorpat, i 1857 til Professoratet i exegetisk og historisk Theologi i Erlangen, i 1858 atter til Rostock og i 1867 gjennem en Forespørgsel fra Fr. Delitzsch atter til Erlangen, af hvis Universitet han allerede 21 Juni 1860 var bleven *honoris causa* kreeret til *Doctor theologiæ*. (Den af ham ved denne Lejlighed aflagte Ed kan læses i Norsk Kirketid. 1860, Sp. 618. I Anledning af hans andet Afslag af Kaldelsen til Erlangens Universitet sendte de norske theologiske Studerende ham en Takadresse). Efter sin Ankomst til Norge har han hyppigt, i de sidste 25 Aar næsten hver Sommer, dels paa egen Bekostning, dels med Uni-

versitets- og Statsstipendier, foretaget Rejser i videnskabeligt Øjemed i næsten alle Europas Lande for at anstille Undersøgelser i Bibliotheker og Klostre efter Kilder til de oldkirkelige Symbolers, fornemmelig det apostoliskes, Historie og til den gamle Kirkes Historie overhovedet. Han har ligeledes helt fra sin Ankomst til Landet været Medlem af den til Revisjon af den norske Bibeloversættelse nedsatte Komite. Han er i Aarenes Løb optagen som Medlem af (det forøvrigt nu opløste) «Historisch-theologische Gesellschaft» i Leipzig (1841), af *Société asiatique* i Paris (1844), af «Die Deutsche Morgenländische Gesellschaft» (1846), af det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem (1849), af Videnskabsselskabet i Kristiania (1857, Præses 1873). Han blev 16 Januar 1866 R. N. O. og 21 Januar 1876 K.[1] St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste».

* 1850 *Marie Caroline Constance v. Zezschwitz* (f. i Bauzen 3 Oktober 1830), D. af Apellationsgerichtspräsident Carl August v. Z. i Herrnhut og Søster af den bekjendte Theolog Professor Gerhard v. Z. i Erlangen.

Portræt med Biografi i Illustr. Nyhedsblad 1861, No. 1; i Skill.-Magazin 1879, No. 7 [af Th. G. B. Odland]; i Missions Blad for Israel 1883, S. 65—74; i Menneskevennen 1884, No. 13 af *A. H.*; jfr. Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 275; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 105; Nord Familjebok, utg. af N. Linder III. 71; Brockhaus's Conv.-Lex., 12te Ausg., IV. 381 fg.; Herzog og Plitts Real-Encyclopädie fl. St. (se Gen.-Reg., S. 69); Holtzmann's og Zöpffels Lexikon f. Theologie u. Kirchenwesen (Lpz. 1882), S. 116; Biographie der Orientalisten; Hoefer's Biographie universelle; Vapereau's Dictionnaire univ. des Contemporains, 4 Éd., I. 346 fg.; Storth.-Forh. 1857, III. No. 64. VIII. 321 og X. 59. Jfr. fremdeles: Ludvig Helveg, et Mindeskrift, udgivet af L. Schrøder, S. 65 fg. (hvor en Række Breve fra W. A. Wexels angaaende Helvegs Overtagelse af Lektorposten i Kristiania er trykt S. 51—75); H. Brun: N. F. S. Grundtvigs Levnetsløb I. 372—73; [Olaf Røst:] «Professor Caspari, Pastor K. K. Tonning og den kristelige Daabspagt. To Betragtninger af en Lægmand» (Hamar 1874. 8.); M. Lütke: Kirchliche Zustände in den skand. Ländern (Elberfeld 1864), S. 62—65; Rudelbachs Brev til Guericke i disses Zeitschrift f. d. ges. luth. Theol XXIV. 484; Morgenbl. 1872, No. 282 og 284 om hans 25 Aars Jubilæum samt Jørgen Moes Saml. Skrifter I. 418 fg.

Borhân-eddîni es Sernudji Enchiridion studiosi. Ad fidem edit. Relandianæ nec non trium codd. Lipss. et duorum Berolinn. denuo arabice edidit, latine vertit, præcipuas lectt. varr. et scholia Ibn-Ismaelis selecta ex. cod. Lips. et Berol. adjecit, textum et scholia vocalibus instruxit et lexico explanavit C. Caspari. Praefatus est H. O. Fleischer. Lipsiæ 1838. 4. XIV, 81 S., 24 Bl. arabisk Text (Anmeldt i Heidelb. Jahrbücher 1839, S. 598 fg.)

Der Prophet Obadja. Ausgelegt. Leipz. 1842. 8. VIII. 145 S. (Anmeldt i Rudelbachs og Guerickes Zeitschr. 1843, I. 146; i Rheinwalds Repertorium; Berliner lit. Zeitschr.; Evangelische Kirchenzeitung s. A.)

Grammatica arabica in usum scholarum academicarum. Accedit brevis Chrestomathia ex codd. mscr. concinnata. I. II. Lps. [1844—]1848. 8. VIII. 315, IV S. (Fortalen er dat. Chra. 1 Febr. 1848. Anm. i Gersdorfs Repertorium 1848,

III. 282; i Zeitschr. d. D. Morgenl. Gesellsch. 1849, S. 477 fg.; jfr. W. Lagus: Lärokurs i Arabiska Språket (Hfors. 1869), Fortalen S. VIII.)

Grammatik der Arabischen Sprache für akademische Vorlesungen. Nebst einigen aus Handschriften entnommenen und durch ein Glossar erläuterten Lesestücken. 2te, deutsche vielfach verbesserte, Aufl. Leipzig 1859. 8. — 3te bericht. Aufl. Leipzig 1866. 8. VIII. 431 S. — 4te Aufl. bearb. von August Müller. Halle 1876. 8. XI. 444 S. (Anm. i Jenaer Literaturzeitung 1876, S. 608—10 af E. Prym).

A Grammar of the Arabic Language, translated from the German of Caspari, and edited, with numerous Additions and Corrections, by William Wright. Lond. (Lpz.) 1862. 8. XVI. 327 S. — Second Edition, Revised and greatly Enlarged. Vol. 1. 2. Lond. 1874—75. 8. I. XV. 351 S. II. XV. 484 S.

Grammaire arabe. Traduite de la 4e édition allemande et en partie remaniée par E. Uricochea. Bruxelles 1879—80. 8. (Rec. af Lucien Gautier i Revue de l'Instr. Publ. T. XXIII, hvilken *Examen critique* atter blev særskilt udgiven i Gand 1880. 8. 7 S.)

Beiträge zur Einleitung in das Buch Jesaia und zur Geschichte der jesaianischen Zeit. Berlin 1848. 8. VI. 356 S. (Anm. i Rudelbachs og Guerickes Zeitschrift 1849, S. 129 fg.)

Über den syrisch-ephraimitischen Krieg unter Jotham und Ahas. Ein Beitrag zur Geschichte Israels in der assyrischen Zeit und zu den Fragen über die Glaubwürdigkeit der Chronik und den Plan des Jesaja. (Univ.-Program f. das zweite Halbjahr 1849). Chra. 1849. 8. 101 S. (Indledningen er oversat i Theol. Tidsskr. f. d. norske Kirke III. 128—51. Anm. i Reuters Repert. f. d. theol. Lit. LXXIII. 1851, S. 21 fg.; i Gersdorfs Repertorium 1851, III. 169 fg.; i Rudelbachs og Guerickes Zeitschr. 1851, S. 141 fg.; i Hefeles og Weles Theol. Quartalschrift 1851, S. 491 fg.)

Über Micha den Morasthiten und seine prophetische Schrift. Ein monographischer Beitrag zur Geschichte des alttestamentlichen Schriftthums und zur Auslegung des Buches Micha. (Univ.-Programme für das zweite Halbjahr 1851 u. das erste Halbjahr 1852). Chra. [1851—]1852. 8. 3 Bl., 458 S. (Anm. i Reuters Repertorium LXXXII, 97 fg.; i Gersdorfs Repertorium 1851, S. 169 og 1852, I. 193 fg.; i Rudelbachs og Guerickes Zeitschrift 1852, S. 549 fg. og 1854, S. 360 fg.)

[Commentar til Propheten Jesaja. 1ste Dels 1ste og 2det H. Chra. 1858—60. 8. 256 S.] (Af dette Skrift udkom aldrig mere end disse 16 Ark uden Titelblad. Anm. af H. F. Helveg i Dansk Kirketid. VII. 502—9).

Commentar til de tolv første Capitler af Propheten Jesaia. Første Halvdel. C. 1—6. Chra. 1867. 8. 280 S. (S. 1—256 er samme Skrift og Tryk som frgd. Anden Halvdel er aldrig udkommen).

Foredrag i den theologiske Forening paa Universitetet ved dens Reformationsfest den 10de November 1860 [ang. Melanchthons Virksomhed for Reformationsverket]. (Aftryk af „Norsk Kirketidende". Udgivet af „den theologiske Forening paa Universitetet"). Chra. 1861. 16. 40 S.

Nogle Bemærkninger angaaende Sagnet om den evige Jøde i dets ældste, middelalderlige Skikkelse. (Aftryk af Videnskabsselskabets Forhandlinger for 1862). Chra. 1863. 8. 29 S.

Konkordiebogen eller den evangelisk-lutherske Kirkes Bekjendelsesskrifter. I norsk Oversættelse udgiven af C. P. Caspari og Gisle Johnson. Chra. 1866

[ɔ: 1861—66]. 8. XL. 464 S. (Anm. i Dagbl. 1869, No. 97 af *f—r*. En Eftertryksudgave „med nogle Rettelser“[?] udkom i Chicago 1866). — Andet Oplag. Chra. 1882. 8. 3 Bl., 502 S.

Den norsk-lutherske Kirkes Bekjendelsesskrifter. I norsk Oversættelse udgivne af C. P. Caspari og Gisle Johnson. Kra. 186*. 8. — 2det Oplag. Kra. 1876. 8. XII. 74 S. — 3die Oplag. Chra. 1884. 8. XII. 76 S.

Biskop Ludvig Hanssøn Munthes Katechismusforklaring. [Kbhvn. 1644]. Paany udgiven. Chra. 1864. 8. 127 S. (Separataftryk af Theol. Tidsskr. VII. H. 1—2).

Knud Sevaldsen Bangs Katechismusforklaring. [Kbhvn. 1681]. Paany udgiven. Chra. 1865. 8. 99 S. (Separataftryk af Theol. Tidsskr. VIII. H. 2.)

Israels Opstandelse fra de Døde. Prædiken ved Jødemissionens Aarsfest i Vor Frelsers Kirke i Christiania, den 7de Januar 1868. (Udgivet af Centralkommitteen for Missionen blandt Israel). Chra. 1868. 8. 23 S.

Nadverens Indstiftelsesords gudstjenstlige Historie fra det femte Aarhundrede af indtil vore Dage. Med særligt Hensyn til Grundtvigs og hans Venners Anskuelser om disse Ords Form i Kirken og denne Forms Oprindelse. Særskilt Aftryk af «Theologisk Tidsskrift» B. X. H. 1 og 2. Chra. 1868. 8. 223 S. (Jfr. det af V. Birkedal udgivne Svar: «Har vi et Herrens Ord om Nadveren?» (Chra. 1869. 8.), samt den af Fr. Petersen givne Oversigt over Striden i Beckman's Teol. Tidskrift 1869, S. 42—54).

Ungedruckte, unbeachtete und wenig beachtete Quellen zur Geschichte des Taufsymbols und der Glaubensregel, herausgegeben und in Abhandlungen erläutert. I—III. Chra. 1866—75. 8. I. VIII S., 1 Bl., 248 S. — II. 365 S. — III. XVII S., 514 S. (Udkom, som Universitetsprogrammer for 1ste Sem. 1866, i 1866, i 1869 og i 1875. De enkelte eller flere eller samtlige Bind af dette Værk er rec. i Revue critique d'hist. et de litt. 1867, No. 1; i Haucks Theol. Jahresbericht VII. 600—604; i Rudelbachs og Guerickes Zeitschrift XXX. 546—48 af Pl.[itt], XXXII. 658 fg. og XXXVII. 684—88 af G.; i Lit. Centralblatt 1877, Sp. 1166 fg.; i Theol. Studien u. Kritiken 1873, III. 588; i Kalkars Theol. Tidsskrift 1876, S. 265—73 af C. E. Scharling; i Zeitschrift f. Kirchengeschichte, I. 130 og 138 fg.)

Zur Einführung in das Buch Daniel. Leipzig 1869. 8. VIII. 179 S. (Anmeldt af S. G[unnersen] i Dagbl. 1869, No. 297; rec. af Michel Nicolas i Revue critique d'hist. et de litt. 1870—71, I. 325—27; af Dr. Volck i Dorpater Zeitschrift f. Theol. XII.356—62; af Ke.[il] i Rudelbachs og Guerickes Zeitschrift XXXII. 152 fg.; i Haucks Theol. Jahresbericht V. 240—42; af H. E.[wald] i Gött. gel. Anz. 1869, 1806—1818).

Historiske Oplysninger om Troesspørgsmaalenes Ordlyd ved Daaben. Chra. 1871. 8. 68 S.

Abrahams Kaldelse og Abraham og Melchizedek. Af populære Forelæsninger over Patriarchernes Historie i første Mosebog. Chra. 1872 [ɔ: Decbr. 1871]. 8. 101 S. — Andet Oplag. Chra. 1876. 8. 1 Bl., 101 S. (Anm. af M. Johansson i Teol. Tidskrift. XVII. (Ups. 1877), S. 141; af A. G. Fich i Kalkars Theol. Tidsskr. 1878, S. 500—511).

Abrahams Prøvelse og Jakobs Kamp med Gud. Af populære Forelæsninger over Patriarchernes Historie i første Mosebog. Chra. 1871. 8. 111 S. — — 2det Oplag. Chra. 1872. 8. 111 S. — 3die Oplag. Chra. 1876. 8. 112 S.

(Anmeldt af M. Johansson i Teol. Tidskrift XVII. (Ups. 1877), S. 141; af A. G. Fick i Kaltans Theol. Tidsskr. 1878, S. 500—511).

Den augsburgske Confessions og Luthers lille Catechismes Stilling til den hellige Skrift. Et Bidrag til Besvarelsen af Spørgsmaalet om den sande Lutherdom. Chra. 1872. 8. 1 Bl., 124 S.

Populære Foredrag over Bogen Daniel. Udgivne af Pastor Storjohann. Med Forfatterens Portræt. Chra. 1877. 8. 195 S.

Alte und neue Quellen zur Geschichte des Taufsymbols und der Glaubensregel. Hrsgeg. von der Gesellschaft der Wissenschaften zu Christiania. Chra. 1879. 8. XVI. 318 S. (Rec. af H. Rönsch i Zeitschr. f. wiss. Theol. XXIII. 375—77; i Lit. Centralblatt 1880, No. 49 af C. Weitzäcker; i Zeitschr. f. Kirchengeschichte VI. fl. St. (se Reg.); i Bulletin crit. de litt., d'hist. et de théologie I. No. 6 af Duchesne).

Den gammeltestamentlige Skrifts Historie. Med Forfatterens Tilladelse aftrykt efter Forelæsninger. (Trykt som Manuskript). Kra. (1881). 4. 416 S.

Historisk-kritiske Afhandlinger over en Del virkelige og formentlige orientalske Daabsbekjendelser. Særtryk af Theologisk Tidsskrift for den evangelisk-lutherske Kirke i Norge, Ældre Række, Bind I—III. VII. IX. og Ny Række, Bind II. Kra. 1881. 8. 1 Bl., 758 S. (Anmeldt i Luth. Ugeskrift XI. 192—94 af *K.*, og i Menneskevennen af Dr. A. C. Bang).

Martin von Bracara's Schrift *De correctione rusticorum*, zum ersten Male vollständig und in verbessertem Text hg., mit Anmerkungen begleitet und mit einer Abhandlung über dieselbe, sowie über Martins Leben und übrige Schriften eingeleitet von Dr. C. P. Caspari. Hg. von der Gesellschaft der Wissenschaften. zu Christiania. Chra. 1883. 8. 2 Bl., CXXV S., 1 Bl., 44 S. (Anm. af M. Johansson i Teol. Tidskr. XXIII. (Upsala 1883), S. 461; af H. Rönsch i Zeitschr. f. wiss. Theologie XXVII. (1884), 237—42; i Revue critique d'hist. et de litt. 1884, I. 105 fg.; af Z[öckler] i Evang. Kirchen-Zeit. 1883, No. 26; af Krusch i Hist. Zeitschr. 1883, S. 128—30; i Neues Archiv IX. 650; af Steinmeyer i Zeitschr. f. d. Alterth. 1884, S. 285 fg.; af A. Harnack i Theol. Lit.-Zeit. 1883, No. 25).

Kirchenhistorische Anecdota nebst neuen Ausgaben patristischer und kirchlich-mittelalterlicher Schriften. Veröffentlicht und mit Anmerkungen und Abhandlungen begleitet von Dr. C. P. Caspari. I. Lateinische Schriften. Die Texte und die Anmerkungen. Universitätsprogramm zur vierten Säcularfeier der Geburt Luthers. Chra. 1883. 8. XXX S., 1 Bl., 360 S. (Rec. af A. Harnack i Theol. Lit.-Zeit. 1884, No. 8; af Rönsch i Zeitschr. f. wiss. Theol. XVII. 243—45; af Ph. Weber i Wölfflins Archiv f. lat. Lexicographie I. 255—66 (hvor ogsaa frgd. Skrift er anmeldt); af Funk i Lit. Rundschau 1884, No. 2; af Böhringer i Deutsche Lit.-Zeit. 1884, No. 42; af Bonwetsch i Theol. Lit.blatt 1884, No. 21; af Zöckler i Evang. Kirchen-Zeit. 1884, No. 19; af R. Bonghi i denne Forf.s *La cultura* Vol. 5, No. 11; i Mélusine II. 25 fg.)

Bibelske Afhandlinger. Med Forf.s Portræt. Chra. 1884. 8. 4 Bl., 412 S. (Anm. i Beckman's Teol. Tidskr. 1885, S. 146 af C. J.)

I Forhandl. i Videnskabs-Selskabet i Chra. *1858*, S. 108—110: Serapherne hos Jesaja. — *Aarg. 1859*, S. 1—57: Om 3 hidtil upaaagtede Kilder til det apostoliske Symbols Historie i den gamle Kirke; S. 58—84: Serapherne hos Jesaja. II. (jfr. S. 252—64 af Holmboe m. Gjensvar af *C.* S. 265 fg.) — I *Aarg. 1862*, S. 41—44: Meddelelser ang et nyt hidtil ubenyttet haandskriftligt Expl. af den massiliensiske Pres-

byter Gennadius's «Liber de viris illustribus»; S. 44—66: Bemærkninger om en Skikkelse af Ambrosius's «Explanatio Symboli ad initiandos»; S. 283—310: Nogle Bemærkninger ang. Sagnet om den evige Jøde i dets ældste, middelalderlige Skikkelse (jfr. Diskussionen desangaaende S. 210 fg.) — *Aarg. 1866,* S. 289 fg.: Om den 8ode Psalme; S. 325: Om Kirkeprædikatet catholica. — *Aarg. 1869,* S. 339—42: Om de fire Verdensriger hos Daniel; S. 344—48: Om nogle Steder i Tertullians Skrift «De præscriptionibus hæreticorum». — *Aarg. 1876,* Oversigten S. 5—8: Om en endnu ikke udgiven Troesbekjendelse i et syrisk Haandskrift i British Museum.

I Theologisk Tidsskrift, udg. af den theol. Forening i Studentersamfundet, Bd. II. 408—35: Forhærdelsens Bog eller Spaadomscyklen i Jesaja 1—6. (Ufuldendt).

I Theologisk Tidsskrift for den evangelisk-lutherske Kirke i Norge, hvoraf han har været Medudgiver med Gisle Johnson og R. Tønder Nissen, efter sidstnævntes Død med den første alene, siden Journalens Grundlæggelse i 1857, findes af ham: *I.* 1—93, 191—233, 326—497, II. 110—161, III. 42—213, 446—504: Historisk-kritiske Studier over den kirkelige Daabsbekjendelse; I. 129—163: Barnedaabens Skriftmæssighed, godtgjort af Marc. 10, 13—16, Luc. 18, 15—17 o. s. v. Første Artikel; S. 498—516: Belysning af en Artikel af Kristian Køster i Dansk Kirketidende 1858: «De apostoliske Constitutioner og Daabsbekjendelsen». — *II.* 303—362, 386—388, 485—572: Hvorfor er den af Cyrillus af Jerusalem traderede og udlagte Bekjendelse Troes- eller Daabsbekjendelsen, saaledes som den lød henimod Midten af det 4de Aarhundrede i den jerusalemske Kirke? Tillige en Belysning af en Artikel af Kr. Køster i Dansk Kirketid. 1858, No. 33. — *III.* 214—220: Den sidste Katechumenatsakt i den gamle constantinopolitanske Kirke, som den beskrives i et barberinsk Manuskript af Sanct-Marcus-Bibliotheket i Venedig; S. 331—338: Den Daabsacten umiddelbart forangaaende Complex af den nyere græske Kirkes liturgiske Katechumenatsacter; S. 339—347: Daabsacten i den græske Kirke; S. 639—648: En ny tredje Kilde til vor Kundskab om det antiochenske Daabssymbols Ordlyd. — *IV.* 263—352 og 529—644: Har den hellige Augustin havt Ordene *«sanctorum communionem»* og *«catholicam»* i sin Daabsbekjendelse? Med særligt Hensyn til Biskop Kierkegaards «Ældre Smaaskrifter» S. 63—75 og som et Bidrag til Charakteristik af dette Skrift. (Anmeldt af J. R. Stockholm i Evang. Ugeskr. 2 R. VII, S. 305—18 og 341—48). — *V.* 1—48: Hvorledes er Daniels Bog bleven til? Af populære Forelæsninger over Daniels Bog; S. 215—251: Om Daniels Person og Liv; S. 288—345: En ny oldkirkelig Daabsbekjendelse og en oldkirkelig Tale over den. Udg. af to Haandskrifter i det kejs. Bibl. i Wien og ledsagede med en Række Bemærkninger; S. 346—352: En Udlæggelse af vort nuværende Daabssymbol fra den tidligere Middelalder. Udgivet af et Haandskrift i d. k. Bibl. i Wien fra det 10de Aarhundrede med Bemærkninger; S. 353—387: En Analyse af to Prædikener af Luther, hvori handles om det apostoliske Symbols Oprindelse og dets Forhold til Skriften; S. 435—475: Om Daniels Bogs Indhold og indre Sammenhæng; S. 497—636: Har den hellige Augustin havt Ordene *«sanctorum communionem»* o. s. v.? 3die Stykke. — *VI.* 77—144: Har den hellige Augustin havt Ordene o. s. v.? Slutning, med nogle Tillæg; S. 273—354: Om Serapherne i Jes. 6. og om den Spaadom i det Hele, I.; S. 355—387: Nogle Bemærkninger ang. Sagnet om den evige Jøde i dets ældste, middelalderlige Skikkelse; S. 526—624: Rejsefrugter, 1—3. — *VII.* 81—204: Biskop Ludvig Hanssøn Munthes Katechismusing. (Ogsaa særskilt udg, se ovf.); S. 281—320: Historisk-kritiske Studier over

den kirkelige Daabsbekjendelse. 7de Stykke. Forts. fra Bd. III.; S. 442—474: Rejsefrugter, 4; S. 553—584: Hører Præpositionen *«in»* i Leddet om den Helligaand ogsaa til den tredje Artikels øvrige Led? En exegetisk Undersøgelse, I.; S. 585—616: Om Serapherne i Jes. 6. II.; S. 617—633: En Udlæggelse af Synerne om de fire Verdensriger og Gudsriget i Dan. 2 og 7. I. 1. — *VIII.* S. 176: Et Par historiske Notitser til Ap. Gj. 1, 3; S. 254—350: K. S. Bangs Katechismusforklaring. (Ogsaa særskilt udgivet, se ovfr.); S. 353—478: Hører Præpositionen *«in»* i Leddet om den Helligaand o. s. v.? II. (jfr. Bd. X. 368 fg. af K. Kristensen samt den af Fr. Petersen givne Oversigt over «Alterbogsstriden» i Beckman's Teologisk Tidskrift 1869, S. 234—48); S. 604—623: En oldnorsk Udlæggelse af det apostoliske Symbol, Troesbekjendelsen i de norske Love og en Oversættelse af Symbolet i den danske Lucidarius; S. 624—626: Rejsefrugter, 5. — *IX.* S. 229—49: Rejsefrugter, 6—8; S. 250—302: Historisk-kritiske Studier over den kirkelige Daabsbekjendelse. II: De formentlige østerlandske Daabsbekjendelser; S. 303—50: Bibelske Studier. I: Bemærkninger over Ps. 39; S. 351 fg.: Et lidet Bidrag til Besvarelsen af Spørgsmaalene angaaende den muratoriske Kanon; S. 517—28: Rejsefrugter, 9; S. 574—612: Rejsefrugter, 10 og 11; S. 618—32: Brudstykker af Forelæsninger over Jeremias's Liv og hans Tids Historie. — *X.* 45—83: Jeremias's Livsomstændigheder, førend han blev kaldet til Prophet og hans Kaldelse til det prophetiske Embede; S. 84—306: Nadverens Indstiftelsesords gudstjenstlige Historie fra det femte Aarhundrede af indtil vore Dage. (Ogsaa særskilt udgivet, se ovenfor); S. 307 fg.: Jesajas Spaadom over Edom i Jes. 21, 11. 12; S. 635 fg.: Irenæica. — Ny Række *I.* 206—8: Troesbekjendelsen i Erkebiskop Paal Baardsøns Forordninger; S. 351 fg.: En hidtil upaaagtet Troesbekjendelse i det Gregorius Thaumaturgus tillagte Skrift *'Η κατα μερος πιστις*; S. 503 fg.: Et Par Bemærkninger i Anledning af nogle Ytringer af Provst Paludan-Müller; S. 588—610: Propheten Jeremias's indre Liv. I. II.; S. 611—24: Tre upaaagtede Fremstillinger af den christne Tro fra det andet og tredje Aarhundrede. — *II.* 124—222: Hist.-krit. Studier over den kirkelige Daabsbekjendelse. II. 2; S. 264 fg.: Nogle Bemærkninger ang. Oversættelsen af Ap. Gj. 1, 5 og 11, 16; S. 266 fg.: Irenæica; S. 463—68: Maleachis Bogs Tankegang, indre Sammenhæng og Inddeling. (En Skizze); S. 615—36: Bidrag til Daabssymbolets ældste Historie. — *III.* 113—43: Det manasseske Tidsrum eller Israels syttiaarige indre, aandelige Exil; S. 316—57: Troesregelens Benævnelser hos det andet og tredje Aarhundredes kirkelige Forfattere; S. 358—60: *Παντοδυναμος, παντοκρατωρ, omnipotens*; S. 452—506: Kong Josias og hans Reformation; S. 507—12: Nedfarten i Daabsbekjendelsen udenfor og før Ledet: *descendit ad inferna*; S. 631—36: Nogle Bemærkninger ang. den nordafrikanske Kirkes Oprindelse. — *IV.* 147—83: Hvorfra hidrøre Ordene: *in nomine, im Namen, i Navnet* osv. i den vesterlandske Døbeformel, og hvorledes ere de at forstaa? I.; S. 629—36: Origenes's Fremstillinger af den christelige Tro i hans Commentar til Johannes T. XXXII, n. 9 og i hans Skrift mod Celsus Lib. I. n. 7. — *V.* 45—58 og 293—357: Det nye Testamente eller Herren om Propheten Jonas's Bog; S. 153—64: Nogle Frugter af mine tre sidste videnskabelige Rejser; S. 358—60: Arianismen i Rom i det femte og sjette Aarhundrede; S. 530—75: Et Kløverblad af kirkehistoriske Anecdota; S. 575 fg.: Bemærkninger til Mal. 2, 3 og 13. — *VI.* 419—48. Judarigets Historie under Joahas, Jojakim og Jojachin og Jeremias's Virksomhed i disse Kongers Tid. Af Forelæsninger over Jeremias's Liv og hans Tids Historie. — *VII.* 223 fg.: En utrykt oldkirkelig «Exposito fidei catholicæ»; 455—64 og 539—45: Eden ved Triniteten i den romerske Menigheds Brev til den korinthiske eller Clemens Ro-

manus's første Brev til Korinthierne fra Slutningen af Kejser Domitians Regjering; 546—56: En middelalderlig Tale til Døbte, af hvilke en stor Del iagttog hedenske Skikke. — *VIII.* 24—93: Nogle nye kirkehistoriske Anecdota; 307—37 og 564—67: Kirkehistoriske Rejsefrugter. I. II. — *IX.* 191 fg.: Den christelige Troes «necessaria, maxima, publica et manifesta capitula» i Origenes's «Commentariorum in Matthæum series» n. 33; S. 323—48: Nogle Fremstillinger af den christelige Tro fra det andet, tredje og fjerde Aarhundrede; 485—545: Kirkehistoriske Rejsefrugter. III. (Anm. af Rønsch i Hilgenfelds Zeitschr. f. wiss. Theol. 1885, S. 246—49). — *X.* 225—88 og 379—445: Kirkehistoriske Rejsefrugter. IV—XIII; S. 347—78: Spaadommen i Micha 4, 1—5 og Jes. 2, 2—4; S. 446—48: Nogle Bemærkninger om Brugen af «sortes sanctorum» i den gamle Kirke og tidligere Middelalder.

I Norsk Kirketidende *1860,* No. 52 og 53: Foredrag i „den theologiske Forening paa Universitetet" paa Luthers Fødselsdag den 10de Novbr. 1860. (Ogsaa særskilt udg., se ovfr.)

I Luthersk Kirketidende *II.* 1—9 og 33—54: Den dansk-norske Præsteed og Provsteed om det apostoliske Symbols Forhold til den hellige Skrift. 1ste og 2den Artikel. — *III.* 1—10, 33—48 og 65—73: Abrahams Kaldelse og Begyndelsen af hans Vandringer i Kanaan (1 Mos. 12, 1—9). Af populære Forelæsninger over udvalgte Afsnit af Patriarkernes Historie i første Mosebog; S. 177—183 og 225—258: Den dansk-norske Præsteed og Provsteed osv. 3die og 4de Artikel. — *IV.* 1—13 og 17—26: Er den i den lutherske Kirke herskende Opfattelse af Ordene „de Helliges Samfund" i den tredje Artikel sproglig urigtig? S. 99--106, 129—135, 145—173, 337—352 og 353—373: Svar paa Hr. Pastor Willes Spørgsmaal (om Ægtheden af Ordene „De Helliges Samfund" i 3 Art.); S. 106—108: En Bemærkning betræffende den i 1853 udkomne Udgave af den norske Kirkes symbolske Bøger i Grundtexterne. — *V.* 17—37, 65—89, 129—152, 161—174 og 389—416: Svar paa Hr. Pastor C. Willes Spørgsmaal. VI—X. — *VI.* 65—77, 97—107, 113—120 og 129—141: Jakobs natlige Kamp med Gud. — *VII.* 321—335, 337—358 og 385—390: Abraham og Melchizedek. — *VIII.* 192—202: Bruger den russiske Kirke det apostoliske Symbol? — *IX.* 385—390: Et Forord til populære Foredrag over et Udvalg af Profeten Esaias's Spaadomme. — Tredie Række II. 241—50, 257—63, 273—81, 306—12, 337—345, 377—83 og 393—400: Profeten Jonas's Sendelse til Ninive, dens Stilling og Betydning i Guds Riges Historie.

I Luthersk Ugeskrift *I.* (1877), S. 1—10 og 33—40: Evangeliet paa Søndag efter Nytaar, udlagt og anvendt. — *VIII.* (1880), S. 297—304, 313—19, 345—54, 361—69 og 377--386: Psalme 49, udlagt. — *XIII.* (1883), S. 253—60, 285—92 og 333—39: Af det Dybe. Ps. 130, udlagt. — *XV.* (1884), S. 375—82 og 393—408: Den ældste Kirkeordning.

I 53. Beretning om det norske Bibelselskab (Kra. 1869), S. 3—14: Prædiken over Ps. 118 ved Selskabets Aarsfest 1868.

I Missionsblad for Israel findes en Prædiken af ham trykt.

I Rudelbachs og Guerickes Zeitschrift für die ges. luth. Theologie u. Kirche — foruden en Række korte kritiske Anmeldelser i Aarg. 1841 og 1843—48 — i *Aarg. 1841,* III. 1—37: Apologetisch-kritischer Versuch über Jes. cap. 19, 16—25; IV. 121—153: Widerlegung zweier neueren Ansichten über die vier Weltmonarchien des Buches Daniel, als negativer Beweis, dass die vierte Monarchie die Römische sei. — *Aarg. 1843,* II. 1—73. *1844,* III. 93—118, *1845,* II. 76—105: Jesajanische Studien.

1—3. — *Aarg. 1850*, 258—83: Der syrisch-ephraimitische Krieg. (Indledningen, «med Forbedringer og Tillæg», til hans ovfr. nævnte særskilt udg. Skrift med samme Titel). — *Aarg. 1852*, 484—518: Zur Auslegung des Micha. (Af hans ovfr. nævnte Skrift «Über Micha» «med flere tildels ikke uvæsentlige Forbedringer og Tillæg»). — *Aarg. 1857*, 634—74: Aus historisch-kritischen Studien über das kirchliche Taufbekenntniss. 1: Zur Geschichte des Taufbekenntnisses in der orientalischen Kirche nach der Abfassung des Nicaeno-Constantinopolitanischen Symbols.

I Norsk Folkeblad II. (1867), No. 24: Biografi af Pastor J. H. Møhne. (Anonymt).

Caspari, Carl Theodor, foregaaendes Søn, er født i Kristiania 13 Februar 1853, blev Student med Haud fra Nissens Skole 1870 og theologisk Kandidat med samme Karakter Sommeren 1877. Efter et Aars Ophold i Tyskland og nogen Tids Huslærervirksomhed tog han praktisk theologisk Embedsexamen med Laud 1880, var derefter et Aars Tid Lærer ved Frøken Houbens Pigeskole i Drammen og blev Høsten 1881 ansat som Klasselærer ved Tromsø offentlige Skole. Af Helbredshensyn maatte han allerede i Maj 1882 søge Afsked fra denne Stilling, hvorpaa han Høsten s. A. fik Ansættelse som Klasselærer ved Kristianssunds offentlige Skole. Med offentligt Stipendium opholdt han sig fra Høsten 1883 til Vaaren 1884 i Italien.

* 20 Juli 1883 *Catharine Magdalene Wahl* (f. 1 Marts 1857), D. af Depotforvalter, Kammerherre Carl Julius W. og Jeannette Catharina Blom († 1857).

Polemiske Sonetter. Kra. 1880. 8. 96 S. — 2det Oplag. Kra 1880. 8. 96 S. (Anm. i Fædrel. [Kbh.] 1880, No. 176 af C. P[loug]; i Finsk Tidskrift 1880, II. 484—86 af Arvid Hultin. Imod C.s Digte udgav Kr. Randers: «Polemiske Sonnetter. Et Tilsvar». Chra. 1880. 8. 16 S., hvortil C. svarte med nogle Sonetter i Mgbl. og Aftenp. Begge Skrifter blev rec. af H. Lassen i en Artikel, der findes optrykt i denne Forf.s «Kritik og Polemik», S. 26—35).

Tidsbilleder. Chra. 1883. 8. 3 Bl., 144 S. (Anmeldt i Morgbl. 1883, No. 116 A, 120 A, 123 A, 156 A og 157 A af *M. F.*(ærden); i Dansk Kirketidende 1883, No. 48 af *f.*)

I Dybwads illustrerede Folkekalender for 1882, S. 33—50: Fra Venedig. 1878. (Digte).

Foruden de nævnte Arbejder har han skrevet enkelte Artikler og Digte i Aftenbladet (Høsten 1879: Rejseminder), Morgenbladet (Høsten 1883: Breve fra Tyskland og Italien; 1884, No. 135 A: Syttende Maj; 1885, No. 270: Mongolsk Kjæmpevise) og Kristianssundsposten (November 1884: Recension af Ibsen's «Vildanden»).

Castberg, Johan Christian Tandberg, efterfølgendes Søn, er født i Fredriksstad 13 Oktober 1827, for først en kort Tid tilsøs, gjennemgik derpaa Laurviks Middelskole og blev, privat dimitteret, Student

Trykt 10 Juni 1885.

med Haud 1846 samt juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1850. Han var derefter i nogen Tid Inspektør ved Sandefjords Badeanstalt, beskikkedes 1856 til Undertoldbetjent, udnævntes 26 Maj 1866 til Overtoldbetjent i Brevik og forflyttedes derfra i samme Egenskab til Skien. Han var Storthingsrepræsentant fra denne By i Valgperioderne 1877—79 (Medlem af Protokolkomiteen) og 1880—82 (Formand i Toldkomiteen). Af Storthinget i 1884 valgtes han til Administrator ved Skiens Bankafdeling. Han har siden 1881 været Medlem af Skiens Kommunerepræsentantskab.

* *Hanna Ebbesen*, D. af nedennævnte Korpslæge J. T. E.

Portræt med biogr. Notits i Verdens Gang 1878, No. 105.

En Betragtning over „Bækkelsen", dens Væsen og Virkninger. *J. Cbg.* Chra. 1862. 16. 45 S. (Anm. i Norsk Kirketid. 1862, Sp. 654 fg. af Th. C. Bernhoft, og ssteds. 679—81 af A—l).

En kortfattet Udvikling af Statsøkonomiens vigtigste Læresætninger. Chra. 1863. 8. IV. 84 S.

Nogle Ord om den franske Traktat og om Hindringerne for en Reform af vor Toldtarif. Chra. 1880. 8. 30 S.

Han var den anonyme Redaktør af Skiensbladet Varden fra dettes Begyndelse 1ste Januar 1875 til 15 September 1884, da han fratraadte Redaktionen og efterfulgtes af H. A. Bentsen.

I Storthings-Forhandlinger 1877, V. Dok. No. 4: Forslag ang. Revision af Toldlovgivningen og ang. Toldadministrationen. 4. 10 S.

I Skilling-Magazin 18**: Om Mistbænkes Anlæg og Behandling.

I Morgenbladet findes af ham forskjellige Korrespondancer, ligesom han ogsaa har leveret enkelte Bidrag til nogle andre Blade, saaledes i Dagbladet 1885, No. 116: Om Indskrænkninger i Toldpersonalet.

Castberg, Peter Hersleb Harboe, Søn af Magasinforvalter i Bergen, senere paa Fredrikssten, Løjtnant *Tycho Diderik C.* († 1801) og *Helene Margarete Calmeyer*, blev født i Bergen 22 Juli 1794, blev 1804 Kadet og fra 1 Januar 1808 ansat som Fændrik *à la suite* ved søndenfjeldske Infanteriregiment, hvorhos han fra 1 April 1808 til 8 Januar 1810 var ansat som 3die Repetent ved Kadetkorpset. 14 Septbr. 1808 blev han Sekondløjtnant og 4 April 1811 Premierløjtnant ved søndenfjeldske Infanteriregiment, deltog 1811 og 1813 i Opmaalingsarbejder i Laurviks Grevskab, gjorde Felttoget med i 1814, overgik ved Arméreorganisationen fra 1 Januar 1818 til 1ste Akershusiske Brigade og blev 12 Februar s. A. Adjutant ved Akershusiske gevorbne Korps. Under 11 Maj 1827 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra Militærtjenesten, efterat han, privat dimitteret, var bleven Student med Laud 1823 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1826, hvorpaa han 6 Oktbr. 1827 udnævntes til Sogneprest til Hvitesejd, 12 Septbr. 1833 til Laurvik og

31 Juli 1846 til Sandehered. Han var Storthingsmand fra Bratsbergs Amt 1830 og 1833 og fra Laurvik og Sandefjord 1836, 1836—37, 1839 og 1842. Han var paa samtlige disse Storthing Medlem af Militærkomiteen, fra 1833 dens Formand, hvorhos han i 1836 og 1839 var Medlem af Valgkomiteen. Han blev 21 August 1855 R. St. O. O. Han døde pludselig 10 Juni 1858 under et Besøg hos sin i Kjøbenhavn bosatte Datter.

* 4 Juni 1815 *Anna Margareta Zimmer Henckel* (f. i Danmark 18 Juli 1793, † i Sandefjord 24 Novbr. 1854).

Portræt med Biografi (tildels paa Grundlag af nogle autobiografiske Optegnelser) i Illustr. Nyhedsbl. 1858, No. 30; jfr. B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd, S. 44; Storth.-Efterretn. 1814—33, III. 81, 103, 145, 172, 193, 201, 215, 217, 219, 243, 294, 312, 357, 373, 495, 599; H. Wergeland: Jødesagen i det norske Storthing, S. 65—66; de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, S. 297; Peters's haandskrevne Samlinger paa Krigsskolen.

Prædiken over 8de Cap. 1—3 [ɔ: 13] af Math. Evang. den 3die Søndag efter Hellig-Tre-Kongers Dag 1851. Laurvig (u. A.) 8. 15 S. (Anonymt).

Prædiken holdt den 17de Søndag efter Trefoldighed 1854, over Luc. Ev. 14. Cap. 1—11 V., i Sandeherreds Kirke. Laurvig (u. A.) 8. 15 S.

De i Sandeherreds Kirke den 5te October 1856 til de Unge, som da fornyede deres Daabsløfte, talte Ord. (U. S. og A.) 8. 8 S.

Tre i Sandeherreds Kirke Aar 1856 holdte og Sandeherreds Menighed tilegnede Prædikener. (Arendal 1857). 12. 36 S.

To Prædikener holdte Aar 1857 i Sandeherreds Kirke. Chra. 1857. 8. 31 S.

I Rigstidende 1829, No. 39: Til en agtet dybsaaret Familie. (Digt).

I Morgenbladet *1830*, No. 63: Forslag til Storthinget om Henstand med Skatterne i Bratsbergs Amt (jfr. Storth.-Efterretn. 1814—33, III. 201). — *1832*, No. 107: Bemærkninger ved en Afhandling i s. Bl. No. 73 og 74 om ubetinget Stillingsret i Hæren og Flaaden (jfr. Svar i No. 118 og 119, hvortil Tilsvar af C. i No. 151 og 152 og Duplik i No. 160).

I Storthings-Forhandlinger 1830, August, No. 2, S. 311—24: Dissenterende Votum [polemiserende mod et lignende Votum af J. I. Broch] ang. den kgl. Prop. til Lov om Værnepligt og Sessjonsvæsen.

Castberg, Tycho Frederik Edvard, foregaaendes Søn, blev født paa Fredrikshald 16 Januar 1818, Student med Haud fra Overlærer Møllers Institut 1834 og medicinsk Kandidat med Laud i Maj 1841. Fra Marts 1842 var han bosat som privat praktiserende Læge i Fron og udnævntes 10 Juli 1844 til Distriktslæge i vestre Robygdelaget, i hvilket Embede han døde 31 Marts 1847.

* 1843 *Petronelle Sophie Hofgaard* (f. i Kristiania 1 Juli 1820), D. af Krigsassessor og Toldkasserer i Laurvik Ambrosius Flor H. († 1854) og Henriette Mathea Tølke.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 74.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. I. 26—46: Et Tilfælde af Amblyopi paa begge Øjne, ledsaget af en Cataracta arida siliquata og en mærkelig Fordunkling i højre bagre Øjenkammer.

Chalmer, Thomas Boteler, Søn af *Edmund Boteler C.*, Prest i Fulwood, Sheffield, er født dersteds 31 Maj 1843, kom 1861 her til Landet og etablerede sig 1865 som Agent i Kristiania, hvor han 1868 tog Handelsborgerskab og senere har boet som Grosserer. Han var fra 1878 af i nogle Aar Viceformand i Kristiania Arbejdersamfund, stiftede 1873 «Norske Handelsrejsendes og Agenters Pensjonsforening» og 1881 «Handelsrejsendes Forening» i Kristiania. Han blev 1882 udnævnt til finantsiel Agent for *The British and Foreign Bible Society* i London.

* 26 September 1867 *Augusta Olava Ohlsen* (f. 7 Novbr. 1838), D. af Kjøbmand og tysk Konsularagent i Farsund Peter Christian O. og Caroline Cathrine Sundt.

Jfr. Stamtavle over Familien Sundt af W. [Brandt], S. 16.

Gibs (eller svovlsur Kalk). Et Uddrag af en Bog af samme Titel, udgivet i 1866 ved Hr. John J. Lundy, oversat fra Engelsk. Chra. 1870. 8. 32 S.

Veiledning for unge Handelsreisende. Kra. 1875. 8. 19 S.

En engelsk Præst og hans Virksomhed i en Arbeidermenighed. Kra. 1877. 8. 38 S.

Christensen, Carl Georg, Søn af Skibsfører *Carl Christian C.* († 1854) og *Goren Cathrine Pedersen*, er født i Drammen 3 September 1846, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1864 og filologisk Kandidat med Haud i Maj 1873. Han var fra Septbr. 1866 til Decbr. 1867 Lærer ved Drøbaks Borgerskole, blev i August 1873 ansat som Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole og er siden Septbr. 1877 Lærer ved Gjertsens Skole i Kristiania. Sommeren 1882 opholdt han sig med offentligt Stipendium i London for at studere engelsk Sprog og Literatur. Siden 1877 har han været Bibliothekar i Læseselskabet «Athenæum».

* 20 Septbr. 1881 *Louise Caroline Leegaard* (f. 20 Oktbr. 1857), D. af Distriktslæge i Laurvik Fredrik Christian L. og Hanna Fredrikke Blom.

Katalog over Læseselskabet Athenæums Bøger. Udarbejdet af J. B. Halvorsen og Carl Christensen. [I. II.] Kra. 1874—78. 8. I. 135 S. II. 160 S. — Tillægs-Katalog No. 1. Den 1ste Oktober 1878. 8. 19 S. — Tillægs-Katalog No. 2. Den 1ste Juni 1881. 8. 28 S. (De to Tillægskataloger er udarbejdet af C. alene).

I Turistforeningens Årbog 1878, S. 14—24: Bestigninger af Falketind.

I Skilling-Magazin 1881 og 1882 har han oversat enkelte Stykker, hvoriblandt en Bearbejdelse af W. E. Gladstone's Anmeldelse i *Quarterly Review Vol 124* af Lockhart's *Memoirs of the Life of Sir Walter Scott.*

I Aftenposten 1882 (Sommeren): Korrespondancer fra London; No. 297 A: Athenæums femtiaarige Jubilæum.

Christensen, Christen, Pseudonym.

Kort Udbrag af Historien om de vigtigste Verdensbegivenheder. Arendal 1838. 8. 142 S.

Historisk Repetitions-Haandbog for Skoleelever 2det Oplag. Gjennemseet og fortsat fra 1814 til 1839 af Ludv. Kr. Daa. Kra. 1839. 12. IV. 161 S.

Christensen, Christen Thorsen, Søn af Kjøbmand *Lars C.* og *Margrete Holter,* blev født 27 August 1802 i Drammen, hvis Skole han besøgte 1817—21, var derefter Handelsfuldmægtig i sin Fødeby og blev senere Landmand. 1843 erholdt han et offentligt Rejsestipendium for at udvide sin Kundskab i Landøkonomien, bl. a. under et Ophold i Skotland, var 1848—51 Bestyrer af Buskeruds Amts Landbrugsskole, blev 1852 ansat som rejsende Agronom i Selskabet for Norges Vels Tjeneste og 1856 som rejsende Statsagronom. 28 Maj 1861 blev han udnævnt til Overtoldbetjent i Laurviks Tolddistrikt, fra 1866 af med Bopæl i Tønsberg, hvor han døde Nat til 10 Maj 1874.

* *Elise Rist* fra Fredrikshald († i Kristiania 27 Januar 1860, 47 Aar gl.)

Catechismus i Agerdyrkningens Chemie og Geologie af James F. W. Johnston Oversat. Drammen 1846. 8. 50 S.

Beretning om Forhandlingerne i Drammens Landboforenings Møder i Aaret 1847. Drammen 1847. 8. 108 S. — Samme for Aaret 1848. Drammen 1848. 8. VIII. 155 S. — Samme for Aaret 1849 Drammen 1849. 8. 75 S. — Samme for Aaret 1850. Drammen 1851. 8. 98 S. — Samme for Aaret 1851. Drammen 1852. 8. 100 S.

Om Behandling af en Huusmandsplads eller en kort Beretning om Gudbrand Aasbakkes Jordbrug. Udgivet af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. [Aftrykt i 2500 Expl. af Folkevennen IV.] Chra. 1855. 8. (Anmeldt i Aftbl. 1856. No. 37). — 2det Oplag. Chra. 1858. 8. 32 S.

Beretning . . . om de af ham i Aaret 1856 i det Offentliges Tjeneste foretagne Reiser i Søndre og Nordre Bergenhuus Amter. Chra. 1857. 8. 34 S.

Beretning . . . om de af ham i Aaret 1857 i det Offentliges Tjeneste foretagne Reiser i Nordre og Søndre Bergenhuus Amter. Chra. 1858. 8. 24 S.

Om Tilvirkning af Hollandsk Ost. Med Træsnit. Chra. 1861. 8. 32 S. (Oversat paa Svensk i J. T. Bergelin's Bibliotek i praktisk Landthushållning», H. 4. Forbogstaverne C. F. paa Titelbladet saavel af dette Skrift som af de to nærmest foran nævnte Beretninger er Trykfejl for C. T.)

I Budstikken, af hvis 1ste Bind han var Medredaktør, er af ham: I. 97—103: Landbrugsskolegaardenes Drift og Indberetningerne om samme; 109—112: Hesjehuse til Tørring af Hø og Korn; 317—340: Under hvilke Forhold kan Sæterbruget anbefales og ved hvilke Midler kan dets Udbytte forøges? (Indledningsforedrag ved 5te alm. norske Landbrugsmøde i Juli 1859).

I Polyteknisk Tidsskrift 1855, No. 6: Labbeharven; No. 8: Fure- eller Potetes-Harven; Pigtromlen.

I Folkevennen IV. 145—74: Om Behandlingen af en Husmandsplads. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.)

I Illustreret Nyhedsblad II. No. 49: Den norske Rulleharv.

I Morgenbladet *1853*, No. 272: Beretning til Selskabet for Norges Vel om hans Reise i Landet. — *1854*, No. 353: Anmeldelse af 2den norske Udgave af Lindeqvists Haandbog.

I Aftenbladet 1857, No. 161: Om Tilvirkning af Ost.

Christensen, Daniel Olsen, Søn af Gaardbruger *Christen Olsen* og Hustru *Aase Marie Nilsdatter,* er født paa Gaarden Frivold i Fjære Sogn 13 Aug. 1848, besøgte først Hjembygdens Omgangsskole, senere (1860—65) den Dahlske Skole i Grimstad og blev 1867 Student med Laud fra Aars's og Voss's Skole. Fra Høsten 1869 til Høsten 1871 var han Bestyrer af en liden Privatskole i Fjære, begyndte saa at studere Filologi, medens han samtidig var Lærer ved forskjellige Privatskoler i Kristiania, og tog i December 1873 filologisk Embedsexamen med Laud. Han blev 1874 Timelærer ved Kristiania Kathedralskole, blev s. A. Bestyrer af Farsunds Borgerskole, 1876 Bestyrer af Lillesands kommunale Middelskole, 1880 Lærer ved Aars' og Voss's Skole i Kristiania og udnævntes 4 September 1881 til Adjunkt ved Hamar offentlige Skole for den højere Almendannelse. I 1877 besøgte han med Stipendium Upsala Universitet for at studere Historie.

* 1874 *Ingeborg Ottilia Terjesen* (f. 7 Oktbr. 1843), D. af Skibsfører og Skibsreder Christen Terjesen og Kristine Jensen.

Udtog af geografien, nærmest i tilslutning til Geelmuydens geografi for middelskolen, udarbeidet til brug for de første begyndere. Kra. 1881. 8. 80 S.

Lærebog i geografien, udarbeidet nærmest til brug for middelskolen af I. Geelmuyden. Fjerde udgave besørget ved D. C. Kra. 1882. 8. VIII. 272 S. — Femte udgave. Kra. 1884. 8. 272 S.

I Indbydelsesskrift fra Lillesands kommunale Middelskole 1880: Oplysninger om Lillesands kommunale middelskoles oprettelse og udvikling.

I Indbydelsesskrift fra Hamar Skole 1883: Nogle ord om historieundervisningen i gymnasiet, tilligemed et udkast til en paatænkt lærebog i middelalderens og den nyere historie.

I Aftenbladet 1881, No. 106, 109 og 111: Om vort højere Skolevæsen.

I Morgenbladet *1883*, No. 42 og 81: Engelsk stil ved realartium. — *1884*, No. 91 A: Om fællesundervisning.

I Lillesands Tidende 1883, No. 25—45: Kristian Jensen Lofthus, en biografisk skitse. (Ufuldført).

Christensen, Julius, Søn af Kjøbmand *Søren Lorents C.* og *Otilie Juliane Kruge,* er født i Sandefjord 7 December 1840, for i sin Ungdom tilsøs og tog med bedste Karakter begge Styrmandsexaminer,

men maatte paa Grund af en Knæskade Sommeren 1862 opgive Søen og begyndte saa at studere. Privat dimitteret blev han Student med Haud 1864 og i Maj 1871 medicinsk Kandidat med Laud. Han besøgte derefter Udlandet (de bøhmiske Badesteder og Wien) og har siden 1872 været bosat som privat praktiserende Læge i Sandefjord.

* 3 Septbr. 1871 *Dorothea von der Lippe Frost* (f. 19 December 1847), D. af Provst Christian F. og Jensine Henriette Brodtkorb.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 75.

I Norsk Mag. f. Lægevidsk., 3 Række, *IV.* 690—96: Empyem behandlet operativt.

I Tidsskrift for praktisk Medicin I. 277—81: Om en paa længere Afstand hørbar Hjertelyd.

Christensen, Niels Andreas, Broder af ovennævnte Carl Georg C., er født i Drammen 21 Maj 1843, uddannede sig, efter at have gaaet paa Drammens Skole 1855—59, for Handelen, begyndte senere at studere og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1865. Han var derefter fra sidstnævnte Aar til 1868 Sekretær ved Kristiania Bank- og Kreditkasse. Efter et treaarigt Ophold i Udlandet kom han tilbage til Norge og fungerede 1873, 1876 og indtil April 1878 som Sekretær ved Kommissjonerne for Norges Deltagelse i Verdensudstillingerne i Wien, Filadelfia og Paris, i hvilken Egenskab han opholdt sig i Wien og Paris under Udstillingerne. 1871—78 var han ansat som Sekretær ved det østerrigsk-ungarske Generalkonsulat i Kristiania. 1878—80 drev han en Befragtningsforretning i Paris og har senere været bosat som Trælasthandler i Sverige. Han blev 1878 R. Fr. Æ. O.

* 1879 *Clara Gustafsson,* tidligere Skuespillerinde ved Åhman'ske Theaterselskab.

Jfr. Beretninger om Norges Deltagelse i Verdensudstillingen 1878 i Paris, S. 4 og 5.

Han var Redaktør af Norsk Handelstidende (Chra.) 1872—75 og skrev de fleste ledende Artikler i dette Blad.

Han har en væsentlig Andel i Indsamlingen af Materialet til og Redaktionen af følgende Udstillings-Kataloger, nlg.: 1) Norwegischer Special-Katalog der Weltausstellung 1873 in Wien. Chra. 1873. 8. 127 S. 2) Norwegian Special Catalogue for the International Exhibition at Philadelphia 1876. Chra. 1876. 8. XII. 164 S., 4 Bl. 3) La Norvége. Catalogue spécial pour l'Exposition universelle de Paris 1878. Chra. 1878. 8. 2 Bl., XXIII. 78 S., 28 S., 55 S., 67 S., 2 Bl.

I Morgenbladet leverede han enkelte Meddelelser og Korrespondancer, især fra Udstillingerne i Wien og Paris.

Christensen, Ole Holter, Broder af forannævnte Overtoldbetjent C. T. Christensen, blev født i Drammen 8 Marts 1801, juridisk Examinat

med Karakteren «bekvem» i Juli 1823 og 27 Juli 1826 Underretsprokurator i Buskeruds Amt. Han opgav 1839 Sagførerforretningerne og var derefter Handelsmand i Drammen, men fik 16 Novbr. 1841 paany Ansættelse som Sagfører i Buskeruds Amt, hvorefter han var bosat, siden 1856, som Overretssagfører i Drammen til sin Død 13 Febr. 1869. Han mødte som 1ste Repræsentant for Drammen paa Storthinget 1842, men da han efter Valget havde seet sig nødt til at at overgive sit Bo til Skiftebehandling, blev hans Fuldmagt af Storthinget — forøvrigt under Dissents baade i Komite og Plenum — ikke godkjendt og Suppleanten indkaldt i hans Sted.

* 9 Marts 1832 *Johanne Andrea Hansen* († i Drammen 23 November 1860, 56 Aar gl.), D. af Kjøbmand i Hvitsten Carl H. og Søster af nedennævnte Højesteretsassessor Martin H.

Jfr. Storth.-Forh. 1842, Febr., I. S. 14—20 og 91—98.

Norsk Ugeskrift. Et Blad for Næringsveienes Fremme. Udgivet af O. H. C. Drammen 1848—51. Fol. (Udkom med 1 Ark ugentlig Af hans mange heri indførte Afhandlinger og Opsatser merkes: Om Statsstyrelsen og Næringsveiene; Departementet for det Indre og dets Virksomhed; Om den paatænkte Reform i Husmandslovgivningen; Om Bank- og Creditvæsenet; Om Toldbeskyttelsessystemet; Nationaløkonomiske Systemer).

Det nationale Arbeide og Beskyttelsestolden. Drammen 1860. 8. 27 S.

I Drammens Adresse, 1844: Betænkning over Forslaget til en Omregulering af Kjøbstædernes Skattevæsen, afgivet som Medlem af en derom i Drammen nedsat Komite.

I Morgenbladet *1851*, No. 125: Lovudkast om Oprettelse af Privatbanker. — *1866*, No. 116: Bankreformen.

Iøvrigt leverede han fra Tid til anden Opsatser i forskjellige Dagblade i Drammen og Kristiania. — I Decbr. 1864 blev der indbudt til Subskription paa »Fjord og Fjeld, et Tidsskrift for den sociale Udvikling», red. af C., men heraf udkom intet.

Christensen, Sophus, Broder af forannævnte Doktor *Julius C.*, er født i Sandefjord 1848, blev, efterat være udexamineret fra Krigsskolen, 20 Aug. 1870 udnævnt til (surnumeræer) Sekondløjtnant i kristianssandske Infanteribrigade, i hvilken han 22 December 1874 udnævntes til Premierløjtnant. Med den finske Gardebataljon deltog han i det russisk-tyrkiske Felttog 1877—78 og blev efter Krigen R. R. St. St. O. 2 Kl. med Sværd, R. R. St. A. O. 3 Kl. med Sværd og Rose og dekoreret med den russiske Erindringsmedalje fra Felttoget.

Krigshistoriens Vidnesbyrd om uøvede Hæres Kampe. Efter en Afhandling af Claes Bratt, oversat ved S. C. Chr.sand 1880. 8. 2 Bl., 90 S.

Om den norske Hærs Krigsdygtighed. Chr.sand 1880. 8. 2 Bl., 73 S. (Anm. af *W*[eisser] i Aftbl. 1880, No. 298 A; jfr. Bemærkninger af en Officier i Morgbl. 1881, No. 44, cfr. No. 86, hvortil Svar fra C. i s. Bl. No. 126 og 133).

I Aftenbladet 1878, No. 30: I Bulgarien med den finske Gardebataljon.

I Kr.sands Stiftsavis 1885, No. 46 fg.: Borgeraand og Militæraand.

Christensen, Thorstein Alarik, Søn af Overretsprokurator *Peder C.* († som 2den Raadmand i Bergen 6 Juni 1840) og *Margarethe Wiingaard Middelthon,* blev født i Bergen 28 December 1827, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1845 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1848. I 1850 foretog han en Rejse til Udlandet for at gjøre sig bekjendt med Døvstummeundervisningen, og var fra 1851 Bestyrer af det af ham oprettede Døvstumme-Institut i Kristianssand. 4 August 1863 udnævntes han til Sogneprest til Højvaag (fra 27 December s. A. at regne) og 20 Juni 1882 til Sogneprest til Tvet, i hvilket Embede han døde 19 Maj 1883.

* *Adelheid Lund,* D. af Mægler Jens Michael L. og Elisabeth Lund.

Nekrolog i Kr.sands Stiftsav. 1883, No. 59.

Prædikener til hver Søn- og Festdag i Aaret af norske Geistlige. Samlede og udgivne af T. A. C. og C. F. Eckhoff. B. 1. 2. Chra. 1856. 8. L. VIII, 332 S. II. 264 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1856, No. 21 og 50; i Aftenbl. f. A. No. 128 og 301).

I Christiania-Posten 1853, No. 1713: Stavanger Amtsformandskab og Døvstummeinstitutet i Kristianssand.

Christensen, Thorvald Christian, Søn af Bureauchef, senere Byfoged *Halvor Olaus C.* (f. i Høland 1800, Storthingsrepræsentant fra Stavanger paa alle Thing 1833—48, 1854, 1862—69, Lagthingspræsident 1845, Storthings- og Odelsthingspræsident 1848, Lagthingspræsident 1862—69) og *Severine Holth* († 21 Oktober 1878, 73 Aar gl.), er født i Stavanger 9 Juli 1833, blev Student med Laud fra sin Fødebys Latinskole 1849 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1856. Han blev 1857 ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han udnævntes til Fuldmægtig 1865 og til Bureauchef 14 Septbr. 1872. Han udnævntes 29 Juni 1881 til Toldinspektør i Arendal. Han var Norges Kommissær ved den skandinaviske Industri- og Kunstudstilling i Stockholm 1866 og ved Verdensudstillingen i.Paris 1867. Han udnævntes 1867 til Kammerherre og blev 10 August 1867 R. St. O. O. «for nidkjær Udførelse af ham overdraget offentligt Hverv», hvorhos han er R. W. O. (1866), R. Fr. Æ. L. (1867) og K.[2] Bd. Z. L. O.

Beretning om Norges Deeltagelse i den almindelige Industri-Udstilling og Kunstudstillingen i Stockholm 1866 og i Verdensudstillingen i Paris 1867. Trykt som Bilag til Kgl. Prop. S. No. 85 af Storth.-Forh. for 1868—1869. Chra. 1869. 8. 16 + 15 S.

Arendals Kunstforening 1874—1883. Beretning af Bestyrelsens Formand. Arendal 1884. 8. 15 S.

Han er den anonyme Forfatter af de historiske Oversigter over Norges Kunst, som findes i: 1) Den danske, svenske og norske Kunst paa den nor-

diske Industri- og Kunstudstilling i Kjøbenhavn 1872. Særlig Kunstkatalog, S. 85—93; 2) Norwegischer Special-Katalog der Weltausstellung in Wien 1873, S. 49—71; 3) Norwegian Special Catalogue for the international Exhibition at Philadelphia 1876, S. 53—78; 4) La Norvége. Catalogue spécial 1878, App. I. 8. 28 S.

Af et norsk biografisk Kunstnerlexikon, som han havde forberedt til Udgivelse, blev i 1872 sat 2 Ark (P. N. Arbo—Christen Brun), hvoraf der nu kun er opbevaret nogle ganske faa Exemplarer i Revisjonsaftryk.

Christie, Hartvig Caspar, nedennævnte Stiftamtmand W. F. K. Christies Broder, blev født i Kristianssund 12 Juli 1788, blev Sekondløjtnant i Marinen 1807 og var som Næstkommanderende paa Orlogsbriggen «Samsøe» med ved Lyngør den 6 Juli 1812, da Fregatten «Najaden» blev ødelagt; 1815 blev han Premierløjtnant, 1818 Kaptejnløjtnant, 1823 Kaptejn og 1 Oktober 1841 Kommandørkaptejn i Marinen. Han var 1835—44 Chef for Marine-Etablissementet i Throndhjem og blev 1844 Chef for Fredriksværns Værft og Kommandant i Fredriksværns Fæstning. Under 3 Marts 1856 erholdt han efter Ansøgning paa Grund af Blindhed Afsked fra Militærtjenesten. Han var i 1826 Medlem af en kgl. Kommissjon, der skulde undersøge Finmarken og foreslaa Midler til dets Opkomst. Han var i en Række af Aar Ordonnantsofficier og senere Adjutant hos Kong Carl Johan. Han blev 1813 R. D. O. og 1817 R. S. O. Han døde i 1870.

* 1819 *Martha Sophia Sylow* (døbt i Skogn 20 Maj 1799, † i Laurvik 14 Septbr. 1859), D. af Løjtnant Arnold v. Westen S. og Anna Catharina Caroline Hanning.

Jfr. N. A. Larsen: Fra Krigens Tid, S. 203, 206, 217; C. J. Anker: H. C. Sneedorffs Liv, S. 123, 144; Storth.-Forhandl. 1857, VIII. 72.

Forestilling til Storthinget 1833 angaaende Marinens Tilstand og Bestyrelse. Chra. 1833. Fol. (Jfr. Storth.-Forhandl. 1833, Marts, S. 8, 27—28, 196; April, S. 81—89; Aug., No. 1, S. 263—68).

Christie, Hartvig Caspar, foregaaendes Søn, blev født i Throndhjem 1 December 1826, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1844 og mineralogisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1848; i Februar 1855 tog han med samme Karakter — det var første Gang, denne Examen afholdtes ved Universitetet — den ved Lov af 15 Septbr. 1855 foreskrevne Reallærerexamen. Han blev 1849 ansat som Natstiger ved Kongsbergs Sølvverk, i Juli 1851 som Amanuensis ved Universitetets metallurgiske Laboratorium, hvorhos han fra 1852 til Juni 1857 var Lærer i Mathematik m. v. ved Nissens Latin- og Realskole og 1854—57 Lærer ved Nissens Pigeskole. I 1858 opholdt han sig med offentlig Understøttelse i Udlandet for at studere Fysik, blev derpaa 8 Juni 1859, efter bestaaet

Konkurrance med den i 1ste Bind nævnte A. Arndtsen, udnævnt til Lektor i dette Fag ved Universitetet og 1866 til Professor i Henhold til Lov af 12 Maj s. A. Han var fra 1860 tillige Lærer i Fysik, Geognosi og Mineralogi ved den militære Højskole. Han blev 8 Maj 1869 udnævnt til Administrator i den almindelige Enkekasse; han var fremdeles Medlem af Komiteen til at føre Tilsyn med de private Forsørgelses- og Understøttelses-Selskaber, af Direktionerne for Hovedbanen og Kongsvingerbanen (siden 25 Marts 1872), Formand i Nationalgalleriets Bestyrelse og Formand i den norske Haandverks- og Industriforening, af hvis Stiftelse han havde væsentlig Fortjeneste. Han var Medlem af Kristiania Formandskab fra 1869 til sin Død og valgtes 1870 til 3die Storthingssuppleant for Kristiania. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 10 Juli 1867, der havde at udarbejde Forslag til en ny Skibsmaalingsinstruktion (jfr. Dept.-Tid. 1867, S. 520—25). Han var Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1859). Han blev 1872 K. D. O. Han døde 3 Marts 1873.

* 21 Januar 1859 *Margaretha Sophie Bonnevie* (f. 28 December 1831), D. af Borgermester i Throndhjem Honoratus B. og Søster af de forannævnte Brødre Advokat A. C. B. og Skoledirektør J. A. B.

Nekrolog i Morgbl. 1873, No. 63.

Lærebog i Fysik. D. 1. 2. Chra. 8. *I.* Mekanik, Akustik og Optik. 1865. VIII. 387 S. — *II.* Electricitet og Magnetisme. Varme. 1864. IV. 298 S. (D. 2. anm. af V. N. i Morgbl. 1864, No. 202; i Ill. Nyhedsbl. s. A., No. 14).

Lærebog i Fysik for Middelskolen. Med 166 i Texten aftrykte Træsnit. Chra. 1871. 8. 2 Bl., 190 S. — Anden Udgave. Efter Forfatterens Død gjennemseet og paany udgivet ved E A. H. Sinding. Med 160 i Texten aftrykte Træsnit. Chra. 1874. 8. 2 Bl, 188 S. — Tredie Udgave (udg. af E. A. H. Sinding). Med 158 i Texten aftrykte Træsnit. Chra. 1878. 8. 2 Bl., 158 S. — Fjerde udgave. Gjennemseet og omarbeidet af Sophus Henrichsen. D. 1. 2. Chra. 1882. 8. I. Med 57 i teksten aftrykte træsnit. 2 Bl., 79 S. — II. Med 42 i teksten aftrykte træsnit. 8. 2 Bl., 40 S.

Lärobok i fysik. Öfvers. och delvis bearb. af K. M. Lindeberg. 2dra uppl. M. 163 fig Upsala (1878). 8. 225 S.

Oppikirja Fysikassa. Toisesta ruotsalaisesta painoksesta suomentanut *P. W.* Helsingissä 1879. 8. 224 S. (Anmeldt i Finsk Tidskr. 1879, I. 424 fg. af A. F. Sundell).

I Forhandl. i Videnskabs-Selskabet i Christiania 1867, S. 100—105: Om Lysets Indflydelse paa Plantelivet (jfr. Referat af en Diskussjon i Anl. af dette Foredrag S. 210 fg.)

I Nyt Mag. f. Naturvidenskaberne *X.* 139—90: Nogle diamagnetiske Forsøg. (Ogsaa trykt paa Tysk i Poggendorfs Annalen Bd. 103, S. 577—612 og ref. paa Fransk i Annales de Chimie et de Physique T. 54, S. 125—28).

Han var Medudgiver indtil Udgangen af Aaret 1861 af — fra Oktbr. 1855 til Juni 1857 Redaktionssekretær ved — Polyteknisk Tidsskrift og heri er af

ham: *II.* (1855) No. 11: Jordens midlere Tæthed; No. 23: Fordunstning, Fordampning, Kogning. — *III.* (1856), No. 21: Varmemængde, Varmegrad. — *1858*, No. 23: Om det ved Varmen frembragte Arbeide; No. 24: Notits om den virkelig forbrugte Varme og om Kalorikmaskinen. Tillæg til frgd. Afhdlg. — *1859*, No. 15: Materiens Træghed; No. 16: Materiens ubegrændsede Delelighed; No. 21 og 22: Om Legemernes Elasticitet. — *1861*, No. 4: Om Enheden for Maal og Vægt; No. 15 og 17: Høidemaaling med Barometer.

I Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. VII. 343—350: Anmeldelse af A. Arndtsens „Physik til Brug ved Borger- og Realskoler"; S. 351—55: Anmeldelse af Regnebøger af A. Schjøth, C. Olsen, B. Saxild, Herman Larsen, C. A. Hals og L. Smith.

I Norsk Landmandsbog *1865*, S. 108—114: Lidt Regning med Decimalbrøk. — *1868*, S. 32—55: Lynild og Torden. — *1870*, S. 1—12: Om Jordbundens fysiske Beskaffenhed.

I En Tylvt Forelæsninger, 3die Tillægsh. til „Folkevennen", 11te Aarg., S. 101—16: Om Magneten.

I Naturvidenskabelig Læsning, 4de Tillægsh. til „Folkevennen" 17de Aarg., S. 150—62: Om Solvarmen.

I Tillæg til Læsebogen for Folkeskolen og Folkehjemmet (Kra. 1864), S. 3—80: Fysik.

I Storthings-Forhandlinger 1868—69, IV. Dok. No. 22: Reiseberetning (om en paa offentlig Bekostning foretagen Reise for at undersøge det tekniske Undervisningsvæsens Tilstand i Sverige. Beretningen blev i Uddrag gjengivet i Mgbl. 1868, No. 79 og 80 A).

I Aftenbladet 1871, No. 242: Foredrag ved Indvielsen af Den Norske Haandværks- og Industri-Forenings Lokale.

Christie, Johan Koren, Søn af Kjøbmand i Kristianssund *Edvard Eilert C.* († som Overtoldbetjent i Bergen 14 August 1831) og *Gidsken Elisabeth Linde* († 22 Decbr. 1830) samt Brodersøn af Stiftamtmand W. F. K. C., blev født i Kristianssund (døbt 17 Juni) 1814, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1834, studerede Lovkyndighed til 1837, hvorefter han levede som Privatlærer og Huslærer paa forskjellige Steder i Landet, tog i Decbr. 1842 theologisk Embedsexamen med Haud, opholdt sig fra Vaaren 1843 i nogen Tid som Huslærer paa Røros, var 1847—51 Bestyrer af Tromsø Borgerskole samt fra 1849 tillige Timelærer ved Tromsø Latin- og Realskole, ved hvilken han fra Juli 1851 til Juli 1855 var konst. Adjunkt. Han udnævntes 27 Juni 1855 til Adjunkt ved Bergens Kathedralskole, fra hvilket Embede han 26 Novbr. 1859 erholdt Afsked med Pensjon af Skolens Kasse. Han var i de sidste Aar bosat i Haugesund, hvor han døde 17 Maj 1885.

* 1848 *Benedicte Frederikke Sontum* (f. i Bergen 17 Decbr. 1816, † 9 December 1864), D. af Kjøbmand Christian Fredrik S. og Helene Møller og Enke efter Kjøbmand Fredrik Hansen.

Ern. Gottfr. Fischers mechaniske Naturlære, i Udtog for den høiere Skoleundervisning ved E. F. August. Oversat. D. 1. Chra. 1838. 8. 239 S. — D. 2. Chra. 1836. 8. 190 S.

Brændevinsdrikkens Nytte og Skade. Af Fr. Liebetrut. Omarbeidet og fornorsket. Bergen 1841. 8. 92 S.

De geistige Drikkes og Maadeholdsselskabernes Historie, Væsen og Virkninger, i kort Fremstilling. Bergen 1841. 12. 124 S.

Om Briller, med et Anhang om de forbedrede Høremaskiner. Bergen 1841.

Om det norske Sprogs Retskrivning. Et Forsøg. Bergen 1843. 8. VIII. 67 S. (Anm. af Fr. Brandt i Morgbl. 1844, No. 85, hvortil C.s Svar i No. 159).

Almindelig theoretisk-praktisk Indledning til Musiken eller Indbegrebet af Alt, hvad der er den begyndende Musiker uundværligt for at forstaae Toneskrift og til Foredrag af en Composition. Med oplysende Nodeexempler. Af F. D. Weber. Oversat. Bergen 1845. 8. 94 S. med 27 lithogr. Tabeller.

Den kloge Spids. En Billedbog for Børn. Med 16 Billeder. Ved J. K. Bergen 1846. 12. 43 S.

Johan Olof Wallin. Svea Riges Erkebiskop. Mindetegning af Joh. Henr. Schrøder. Fornorsket med en Fortale af Dr. J. Neumann, ved J. K. C. Bergen 1848. 8. 62 S.

Axel. Et romantisk Digt af E. Tegnér. Oversat. Thjem. 1846. 8. 39 S.

Vogter Eder for de falske Profeter. Prædiken efter Tidens Leilighed. Bergen 1846. 12. 19 S.

Æsthetiske Smaablomster fra ultima Thule. Aarg. 1. 2. Tromsø 1851—52. 8. (Fulgte med som Tillægsark til „Tromsø Tidende". 1ste Aarg. indeholdt „Spitsbergensrejsen", 1ste Udg. Af 2den Aarg. udkom 12 Ark, indeholdende S. 3—46: Pudelhuens seks og tyvende Fødselsdagsfest. Af C. Weisflog. Oversat; S. 47—55: Det første Solskin (Digt); S. 57—193: Jætten. Sagndrøm fra Lyngen. [Ufuldendt original Novelle]).

[Et Folkesagn fra Senjen. Tromsø 1854. 8. 1 Ark].

Æsthetiske Smaablomster fra ultima Thule. I. Saxifraga. B. 1. 2. (Spitsbergensreisen, Livsskitse i Novelleform. [2 Udg.] D. 1. 2.) Bergen 1856. 8. I. XII. 228 S. II. 244 S. (Anm. [af H. Lassen] i Aftbl. 1856, No. 242, hvortil C.s Svar i No. 260).

Skitser af Vaarsildfiskeriet. Med et Anhang om Fiskeriet og om Et og Andet som dermed staar i Forbindelse. Thjem. (1856). 8. 38 S. (C. er Forfatter kun af Bogens første 15 Sider. Disse blev skrevne af ham 1840 eller 1841, bestemte til som Text at følge med en Del Lithografier, der skulde udgives af G. C C. W. Prahl i Bergen, men som imidlertid ikke udkom. I Forbindelse med C.s Skitser havde Prahl ladet trykke et Uddrag af en Afhandling om Sildefiskeriet i „Bergens Stiftstidende". Dette Uddrag udgjør de sidste 23 Sider af det her nævnte Skrift, som udgaves med omtrykt Titelblad af Bogtrykker Georg E. Petersen, der i 1855 havde afkjøbt Prahl det i Materie henliggende Oplag af Texten til det paatænkte Billedverk. Jfr. Bergensposten 1856, No. 210, 217 [af C.], 218 [af P.], 219 og 242 [af C.]).

Troldbruden. Et Eventyrsagn. Bergen u. A. (185*). 8. 15 S.

Fænrik Staal's Fortællinger. En Samling af Sange af Joh. L. Runeberg. Oversatte. Bergen 1856. 8. 104 S., 1 Bl. (Anm. [af H. Lassen] i

Aftbl. 1856, No. 242, hvortil Svar fra C. i No. 260 og Tilsvar af L. i s. No.; fremdeles rec. i s. Bl. 1857, No. 81; i Bergensposten 1856, No. 253 og 257).

En liden Gave til Julen. Bergen u. A. (1866). 16. 14 S. (Anonymt).

I Urda *II.* 322--46 og 410—11: Antiquarisk-historisk Skitse af Augvaldsnæs; *III.* 55—62: Harald Haarfagers Grav.

I Norsk Tidsskr. f. Vid. og Lit. *III.* 1—27: Mythiske Sagn i Norge (jfr. Forf.s Bemærkninger i Chra.posten 1849, No. 351 og 352). — *VI.* 353—81: Om de forskjellige Arter af prædikative Attributer i Sætningen.

I Portræter af mærkelige Nordmænd (1ste Række), H. 9, S. 83—90: Biografi af L. Kr. Daa; (2den Række), H. 12, S. 231—42: Biografi af W. F. K. Christie.

I Indbydelsesskrift fra Tromsø Skole 1853: De tydske Verbers Formlære.

Han var Redaktør af Tromsø Tidende fra 1 Aug. 1847 til 31 Marts 1851, fra 1 Januar til 30 Juni 1853 og fra 1 Januar 1854 til 27 Juli 1855. (Jfr. hans Erklæring i Bergensposten 24 Febr. 1856 samt Chra.-Posten 19 August 1855 og 5 Marts 1856).

Han var Redaktør af og skrev næsten alt i Toskillings-Blad til Nytte og Underholdning. Bergen 1856. 4. (Jfr. Tromsø Tid. 1856, No. 19; Ill. Nyhedsbl. s. A. No. 6 og 1857, No. 21).

Han var Redaktør af Familievennen, et Ugeskrift til Oplysning og Opbyggelse. (Bergen 1857—58. 4.) Heri findes bl. a. af ham i Aarg. 1858 den anonyme, ufuldendte historiske Novelle „Eindrid Einarsøn", hvis Offentliggjørelse i noget ændret Skikkelse han atter paabegyndte, men igjen opgav, i „Bergenseren" 1860, No. 5, 6, 7, 10, 12, 14 og 16; jfr. sidstnævnte Blad 1859, No. 2.

Han var Medredaktør af Bergensposten i 1856, men fratraadte Redaktionen den 28 Decbr. s. A. I dette Blad har han forøvrigt i Aarenes Løb ladet trykke en Mængde Digte, blandt hvilke merkes: i Aarg. *1856*, No. 269: Prolog ved Mozartfesten. — *1863*, No. 41: Afsked til Publikum fra Bergens Theaterpersonale; No. 57: Rektor Hans Holmboe. — *1864*, No. 102: Til min hedenfarne Kone (6 Sonetter). — *1865*, No. 91: Stadshauptmand Fischer (Mindedigt). — *1867*, No. 50: Epilog paa Bergens Theater d. 19 Juni; No. 76 og 79: To Digte til Ole Bull. — *1868*, No. 118: Til Afsløringen af Monumentet for Stiftamtmand Christie; No. 127: Mindedigt over Rektor Holmboe; No. 141: Til Konsul Joachim Friele.

Han var Medredaktør og i nogen Tid Hovedredaktør af Bergenseren (1859—60), hvis Redaktion han fratraadte med 2den Aargangs No. 23. I dette Blad deltog han for en væsentlig Del i Redaktionens Behandling af Datidens kommunale og politiske Spørgsmaal, ligesom han leverede ikke faa poetiske og andre Bidrag til Bladet. Foruden det ovfr. nævnte Brudstykke af Novellen „Eindrid Einarsøn" findes saaledes af ham i Aarg 1860, No. 16, 17, 18, 20, 23 og 26 under Titlen „Minder fra Prinds Napoleons Besøg i Bergen" en Oversættelse i Uddrag med Randgloser af Ch. Edmond's Voyage dans les mers du Nord. Poetiske Bidrag af ham findes bl. a. i Aarg. 1859, No. 87 og 104; i Aarg. 1860, No. 20, 27, 39, 51.

I Skilling-Magazin skrev han, som oftest under Merket J. K., i Aarene 1835—1842. Blandt hans Bidrag merkes i Aarg. 1842, No. 25—28, 40 og 44: Fædrelandshistoriske Ridsninger (Erling Skjalgsøn, Prins Guttorm Sigurdsøn, Erik Blodøkse og Gunhild Kongemoder).

I Nat og Dag, Juli 1842: Vaudevilliseret Oversættelse af Bäuerles Lystspil „Vennen i Nøden".

I Snekloften, udg. af Chr. Monsen (1843), S. 123—29: Digte.

I Norsk Folkekalender 1856, S. 46—60: Om Folkesagnet.

I Granskeren V. (1842), No. 34, 35, 47 og 48 førte han en Polemik mod den i 1840 nedsatte Kopervik-Kommission; No. 42 og 43: Anmeldelse af Chamber's Mekanik ved Andr. Grønning; No. 59—62: Anmeldelse af N. Lunds Rejse gjennem Nordland og Vestfinmarken.

I Morgenbladet *1843* findes forskjellige Bidrag af ham; i Aarg. *1847*: Recension af Welhavens Biografi af Chr. Hansteen [i Norsk Folkekalender for 1847]; i Aarg. *1851*: Recension af A. Bangs Verdensbeskrivelse for Folket; i Aarg. *1854*: Recensioner af A. Bangs Oversigt over Fædrelandets Historie og Geografi og af H. Bloms franske Sproglære.

I Aftenbladet 1860, No. 6: For Skolerne. Prahls og Feragens „Øvelsesbog i Haandskriftlæsning".

I Throndhjems Adresse 1865, No. 189, 196, 201 og 220: Den internationale Fiskeriudstilling i Bergen.

I Katholsk Intelligentsblad (Bergen) April 1859: Oversættelse af Langfredagshymnen *Stabat Mater* (jfr. Ill. Nyhedsbl. 1859, No 24).

Forøvrigt har han, især i tidligere Aar, ydet Bidrag til en Mængde norske Blade, saaledes til: Stavanger Amtstidende 1840 og 1841; Den norske Rigstidende, hvor han i Begyndelsen af 1843 skrev Føljetonartikler og andre Opsatser; Den Constitutionelle 1844 (bl. a. et Svar til Prof. Dahl ang. Agvaldsnes-Haugen); H. Wergelands «For Arbejdsklassen» 1846; Bergens Stiftstidende 1847; Bergenske Blade 1850; Nordlyset (Thjem.), hvori han leverede en Række Oversættelser af W. von Brauns og H. Heines Digte; Den Frimodige, udg. af A. Bang; Karmsundsposten fra 1880 af; m. fl.

Til Krafts Beskrivelse over Norge, 2den Udgave, gav han betydelige Bidrag og Oplysninger, især angaaende Karmøen og omliggende Fastland. — En ny, tildels forkortet, tildels og i væsentlige Stykker fuldstændiggjort Udgave af (Sagen og Foss's) «Bergens Beskrivelse» blev i Juli 1856 anmeldt som paabegyndt af J. K. C. og N. R. Eilertsen; den udkom imidlertid aldrig.

En stor Mængde Lejlighedsdigte af ham er særskilt trykt, dels paa Tromsø, dels og fornemmelig i Bergen.

Christie, Werner Hosewinckel, efterfølgendes Broder, blev født i Kristianssund 11 Februar 1785, blev 1804 Student og 1808 juridisk Kandidat, hvorpaa han i Juni s. A. gik ind som Fændrik ved det Bergenhusiske Infanteriregiment, hvor han i April 1809 blev Sekondløjtnant og kort efter Premierløjtnant, i hvilken Stilling han under Krigen fulgte sit Regiment ved dets Udkommandering til Østlandet 1809—14. Ved Arméforandringen i 1818 tog han Afsked med Vartpenge fra Militærtjenesten. 1815—17 var han konst. Foged i Nordhordland, — da han ikke havde taget den praktiske Embedsprøve, kunde han ikke faa fast Udnævnelse som Foged — i December 1819 blev han konst. som Oplagsskriver ved Bergens Toldsted og 25 April 1820 udnævnt til Toldkasserer for Ud-

gaaende sammesteds, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 17 Decbr. 1864. Han var en af Stifterne af Bergens Museum, af hvis Direktion han var Medlem fra 1830 af og hvis Myntsamling han bl. a. bestyrede den hele Tid lige til sin Død 24 April 1872. Han blev 17 Maj 1868 R. St. O. O. «for Fortjenester af Bergens Museum».

* 8 Januar 1824 *Hansine Langsted* (f. paa Stordøen 5 August 1802, † i Bergen 31 Januar 1864), D. af Foged i Søndhordland og Hardanger Hans L. og Malene Margrethe Christie.

Nekrolog i Bergensposten 1872, No. 98 og i Berg. Tid. No. 95. Jfr. Storth.-Forh. 1865—66, VIII. 109; N. A. Larsen: Fra Krigens Tid, S. 145.

I Urda *I.* 37—45 og S. 304: Kort Underretning om et Fund af Mynter og Bracteater, som opbevares i det Bergenske Museum, og som efter Tonjums Kirkes Fald i Leirdal ere fremkomne; 197—199: Antiqvariske Efterretninger ang. Fund paa Bergenhuus Fæstning 1831—33; S. 297—302: Efterretninger om Fund af Oldsager. — *II.* 296—301: Fund af Mynter i Norge.

Han udarbejdede i sine sidste Leveaar en Stamtavle over Familjen Christie, hvilken ikke er bleven trykt.

Christie, Wilhelm Frimann Koren, Søn af Byfoged, senere Postmester og Kjøbmand i Kristianssund *Johan Koren C.* († 1823) og *Anne Thue Brodtkorb* († 1834), blev som den syvende i Rækken af 10 Søskende født i Kristianssund 7 Decbr. 1778. Hans Oldefader David Christie var engelsk Konsul i Bergen og indvandret dertil fra Skotland. Da han havde fyldt sit 10de Aar, blev han sendt til Bergen, og efterat være bleven privat undervist et Aars Tid af J. B. Flottmann, Hører ved Bergens Latinskole, kom C. 1789 ind i denne Skoles 4de Lectie og dimitteredes 1794 til Kjøbenhavns Universitet. Han blev samme Aar Student med Laud og tog i April 1799 med Laud den latinsk-juridiske Examen, hvis praktiske Prøve han underkastede sig med samme Karakter 1802. Allerede samme Aar, han tog Embedsexamen, fik han Plads som Volontør i det danske Kancellis norske Expeditionskontor, blev derpaa 2 Januar 1801 Underkancellist i Expeditionskontoret for Sjælland, senere Sekretær ved Kvarantænedirektionen i Kjøbenhavn og 18 Januar 1805 Kancellisekretær og Chef for Kvarantænekontoret. I disse Stillinger vandt han i den Grad Kancellipræsidenten Kaas's Tilfredshed, at der blev lovet ham hurtig Befordring i Kancelliet, hvis han vilde blive der. Men hans Ønske var at komme tilbage til Fædrelandet, hvorfor han søgte og 1 April 1808 udnævntes til Sorenskriverembedet i Nordhordland, hvilket han dog først tiltraadte efterat have om Høsten s. A. afgivet et Forslag til Reorganisation af Kvarantæneanstalten i Kristianssand, for hvis Skyld han Aaret forud paa det Offentliges Vegne havde foretaget en Undersøgelsesrejse til Norge; Gjennemførelsen af hans Reorganisations-

forslag blev dog hindret ved den senere paafulgte Krig. Som Sorenskriver bosatte han sig i Januar 1809 i Bergen, hvorfra han valgtes til 1ste Repræsentant til Rigsforsamlingen paa Ejdsvold 1814. Ved Mødets Sammentræden valgtes han til (Forsamlingens bestandige) Sekretær og derefter til Medlem af Takadresse- og Reglementskomiteen; til Medlem af Konstitutionskomiteen havde han lige Antal Stemmer med to andre Repræsentanter og blev ved Lodtrækning sat udenfor. Paa Ejdsvold var han i sin Politik Tilhænger af Selvstændighedspartiet og bidrog væsentlig til at fremtvinge Kongevalget den 17 Maj, da Anker vilde have det udsat. Efter Rigsforsamlingens Opløsning blev han af Kong Christian Fredrik sendt (med Statsraad Nils Aall og Kjøbmand Rosenkilde) til England for at notificere Prinsregentens Thronbestigelse og stemme den engelske Regjering til Norges Fordel. (Kong Christians egenhændige Udkast til Instrux for denne Deputation er trykt i Y. Nielsen's «Bidrag til Norges Historie i 1814», II. 81—84). Ombord paa den engelske Orlogsbrig «Shelldrake» blev dette nye Gesandtskab til England, med dets Sekretær Dr. Gartner og Kurer Skibskaptejn Kruse, omkring Midten af Juni fra Flekkerø ført over til Leith, hvorfra dets Medlemmer efter et 6 Dages ufrivilligt Ophold kom afsted til London, men kun for efter 24 Timers Ophold der at maatte begive sig til Yarmouth, hvorfra Deputationen efter 6 Dages Ophold igjen blev ført over Nordsøen og tilbage til Flekkerø. Medens Formanden Aall herfra kom tidsnok til det daværende Hovedkvarter paa Moss for at deltage i de sidste Overlægninger ang. Konventionen af 14 August, indtraf Christie først dertil, efterat disse Underhandlinger var afsluttet. Ved Valget til det overordentlige Storthing, som ifølge denne Konvention skulde afgjøre Landets endelige Skjæbne, blev C. af sine Vælgere i Bergen atter udkaaret til deres (4de) Repræsentant. Ved Storthingets Sammentræden den 7 Oktbr. blev han valgt til midlertidig Sekretær og den 11 Oktober til Præsident, hvilket Valg senere fornyedes næsten enstemmigt under hele Storthingets Samvær. Da Storthinget den 26 Oktbr. besluttede at forsterke den til at underhandle med de svenske Kommissærer nedsatte Komite, blev det tillige paalagt Præsidenten at deltage i den Del af Underhandlingskomiteens Arbejde, som gik ud paa at afgive Indstillinger til Storthinget, hvorved Ledelsen af Forfatningsverkets Tilendebringelse for en væsentlig Del kom i Christies Hænder. At C. ved Afstemningen den 20 Oktbr. havde voteret mod Beslutningen om Rigernes Forening, skete kun i Henhold til det Bergens Repræsentanter af deres Vælgere givne imperative Mandat. Af Storthinget blev Christies Fortjenester som Præsident anerkjendt saavel ved den Takadresse, Forsamlingen vedtog, efter et Udkast af Provst Fr. Schmidt, i et Møde den 25de Novbr. 1814, som derved, at den valgte ham til Formand for den Deputation, der blev sendt til Stockholm for at overbringe Kongen

Trykt 13 Juni 1885.

et Exemplar af Konstitutionen og fremføre en Del Andragender til ham paa det norske Folks Vegne. Ved Tilbagekomsten til Kristiania i Januar 1815 overrakte Statsraad Treschow ham i Storthingssalen i Nærvær af flere af det overordentlige Storthings Medlemmer den ovenfor nævnte Adresse tilligemed en Guldpokal — der nu opbevares i Bergens Museum — som «et Erkjendtligheds Minde fra Norges overordentlige Storthing til dets hæderkronede og hver Storthingets Mand uforglemmelige Præsident». (Adressen i sin Helhed saavelsom den versificerede Indskrift paa Pokalen af Fr. Schmidt er trykt i dennes «Dagbøger», Kbh. 1868, S. 277 og 295). Ved Hjemkomsten til Bergen blev han ligeledes hyldet af sine Vælgere ved en Æresfest, hvor Biskop Brun overrakte ham en den 20 Februar 1815 vedtagen Takadresse og ved Meddelelse om, at Byens Borgere til Erindring om hans Fortjenester havde stiftet et Legat, «Christies Legat» for trængende Enker (se Norske Stiftelser II. 376). Fra Kongemagtens Side havde han under Opholdet i Stockholm i Januar modtaget Nordstjerneordenens Ridderkors; han modtog derhos — efterat han ved det overordentlige Storthings Slutning havde afslaaet Karl Johans Opfordring til at træde ind i Statsraadet — den 25 Maj 1815 efter gjentagne Opfordringer Udnævnelsen til Stiftamtmand i Bergen, som det hed i Regjeringens Indstilling af 9de s. M. «paagrund af hans bekjendte Indsigter, Duelighed og Retskaffenhed, samt Fortjenester som Præsident ved sidste Storthing» (se forøvrigt «Breve fra Danske og Norske», udg. af L. Daae, Kbhvn. 1876, S. 251—54). Som Suppleant i den paa Ejdsvold valgte Lovkomite deltog han, ved indtruffen Vakance, i dennes Arbejder fra Maj 1815, indtil han den 1 Juli s. A. atter tog Sæde i det første ordentlige Storthing som Bergens Bys 1ste Repræsentant. Under hele dette langvarige Thingmøde valgtes han uafbrudt til Præsident i det samlede Storthing, fungerede i Begyndelsen tillige som Præsident i Odelsthinget og var derhos Medlem bl. a. af Fuldmagtskomiteen, Valgkomiteen, 2den Komite (Justitskomiteen) og 7de Komite (Konstitutionskomiteen, som bl. a. afgav Betænkning om Udkastet til Rigsakten). Efter et Par Maaneders Rekreationsrejse til Throndhjem og til sin Fødeby, tiltraadte han Høsten 1816 igjen sit Embede, hvis Bestyrelse han dog atter maatte opgive, da han om Høsten 1817 blev kaldt til ny Deltagelse i Lovkomiteens Arbejder. Under dette sit Fravær i Kristiania udkaaredes han paany til Bergens (2den) Repræsentant ved Storthinget 1818, af hvilket han valgtes til Præsident dels i Storthinget, dels i Lagthinget, hvorhos han var Medlem af ikke mindre end 19 Komiteer. I Septbr. s. A. mødte han som Formand for Storthingets Deputation ved Karl Johans Kroning i Throndhjem. Efter dette Aar trak han sig af Helbredshensyn tilbage fra det offentlige Liv. Ved Bergens Storthingsvalg i 1820 nægtede han paa Forespørgsel at modtage Valg, og da han under et Fravær i Kristiania i 1835 atter var bleven valgt til Repræsentant, blev han af en ny Samling af

Valgmændene i Henhold til fremlagt Lægeattest fritaget for det ham paalagte Hverv. Overanstrengt af sit Arbejde i Statens Tjeneste maatte han nemlig allerede i 1822 søge Tjenestefrihed fra sit Embede og da hans Helbred heller ikke efter et Ophold i Karlsbad Sommeren 1823 var bleven bedre, maatte han ansøge om Afsked fra sit Embede, hvilken tilstodes ham med fuld Gage i Vartpenge ved en kgl. Res. af 25 Jan. 1825, hvori det bl. a. hed: «Hs. Maj. ønsker og haaber, at Stiftamtmand Christies ved Rolighed og færre Anstrengelser gjenvundne Helbred vil sætte Højstsamme istand til med Tiden at benytte hans Tjeneste til Statens Bedste». Vel nødte bl. a. ogsaa Helbredshensyn C. til at afslaa saavel Regjeringens Opfordring til ham om at overtage Justitiarius-Embedet i Højesteret ved Bulls Afgang i 1827 som den Opfordring, Karl Johan rettede til ham (gjennem Brev af 3 Februar 1828 fra F. Due, nu trykt i Daaes Saml. S. 373 fg.), om at overtage Statsministerposten efter Sommerhjelms Død i November 1827; men da imod Forventning hans Helbred — især efter en Fodrejse Sommeren 1825 — bedredes betydeligt, søgte C. sig paany ind i Statens Tjeneste og udnævntes efter sit Ønske 24 Juni 1828 til Toldinspektør i Bergen, hvilket Embede han derefter bestyrede til sin Død. — Han var 1837—41 Medlem af Bergens Kommunerepræsentantskab. Han deltog i Oprettelsen af Bergens Sparebank, hvis Direktions Formand han var i flere Aar, ligeledes i Oprettelsen af det første bergenske Dampskibsselskab «Oskar» (1828) og han var Præses i «Det nyttige Selskab» fra 1831 til sin Død. Han blev 27 Juli 1816 Kommandør (ɔ: Storkors) af Nordstjerneordenen, erholdt 16 April 1825 Medaljen for Borgerdaad og ved St. Olafsordenens Stiftelse 21 August 1847 sammes Storkors. Han blev Medlem af det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem 26 Juni 1820 og Æresmedlem af «Foreningen til norske Fortidsmindesmerkers Bevaring» 1846. — Under det Otium, som han erholdt ved Afskeden fra Stiftamtmands-Embedet, fik han Lejlighed til at følge et længe næret Ønske om at studere de nordiske Oldsager og Norges Naturhistorie, og efterat han paa Rejser i Bergens Stift havde lagt Grundvolden til private Samlinger, som lidt efter lidt tiltog i Omfang, udstedte han en den 25 April 1825 dateret Opfordring til sine Landsmænd om at medvirke til Grundlæggelse af «Bergens Museum». (Indbydelsen er trykt i «Urda» I. 4—18). For denne Institution virkede han Resten af sit Liv med hele sin Indflydelse, for dens Skyld foretog han Studierejser (til Kjøbenhavn Sommeren 1826 og til Kristiania Sommeren 1835) og ofrede han Penge og personligt Arbejde, i Museet lagde han Planer for Gjenstandenes Ordning og Opstilling, udførte personlig Præparater af naturhistoriske Specimina og antikvariske Konserveringsarbejder, indledede Bytteforbindelser og førte Brevvexlingen med udenlandske Lærde, og til Museet testamenterede han sine Bøger og sine videnskabelige Samlinger. Han døde ugift Nat til 10 Oktober 1849 og blev

efter sit eget Ønske begravet paa St. Jakobs Kirkegaard, hvor der paa hans Grav er rejst en Bautasten af sleben Syenit med Indskrift i Runer. I et Møde af Bergens Borgere den 10 Novbr. 1849 blev der nedsat en Komite for at træffe de nødvendige Foranstaltninger til Rejsning af et Mindesmærke over den afdøde. Den 17 Maj 1868 blev dette afsløret, en Broncestatue i Legemsstørrelse, udført af Billedhugger Borch og rejst paa Bergens Torv.

Det den 20de Februar 1815 til Ære for S. T. Hr. Cancellie-Secretair og Sorenskriver Christie passerede. Bergen 1815. 4. 12 S.; *Borgerfesten i Bergen den 6te Marts 1825.* (I Anl. af Hr. Stiftamtmand Christies Nedlæggelse af sine Embeder). (Bergen u. A.) 4. 4 S.; *Mindeblad over W. F. K. Christie* [af C. St. Platou og A. Sagen]. Bergen 1849. 12.; *Sorenskriver Boghs Tale ved Afsløringen af Christies Monument den 17 Maj 1868 i Bergen.* (Bergen u. A. 4. 8 S.) — *Portræt med Biografi* [af J. K. Christie] i Portr. af mærkelige Nordmænd II. 231—42; i «Norsk Portræt-Galleri», udg. af Chr. Tønsberg; Biografi og Karakteristik [af L. Daae] i Morgenbladet 1868, No. 122, 129 og 132. — Blandt *Kilder til C.s Biografi* maa, foruden til Storthings-Efterretninger og alle i Trykken udgivne Dagbøger, Breve og Optegnelser om Aaret 1814 samt alle historiske Fremstillinger af dette Aars Begivenheder, endvidere henvises til: Saga, udg. af J. St. Munch, II. S. 142 fg. af J. Neumann; Nutid og Fortid, udg. af J. Aall, H. 3, S. 29—31; N. Hertzbergs Oversættelse af Breton's Excursions, Autobiografien S 244 fg.; C. N. Schwach: J. Neumanns Levnet, S. 28; Oehlenschlægers Erindringer (Kbhvn. 1851), IV. 179; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene, S. 54; L. v. Engestrøms Minnen II. 271 fg.; Bergens Stiftstidende 1849, No. 81; Aftenbladet 1857, No. 266 og 279, 1866, No. 115 (Udskrift af Ministerialbogen for Kristianssund angaaende hans sande Fødselsdag), samt 1868, No. 48, 77 og 119 af J. B. Halvorsen i nogle Artikler om Bergens Museums Historie; Norsk Folkeblad 1866; Illustreret Tidende [Kjøbenhavn] IX. (1867—68), No. 451 og Skilling-Magazin 1868, No. 23 (hvor begge Steder en Afbildning af Statuen i Bergen findes); Th. Mügge: Skizzen aus dem Norden II. 59—61; A. Moritz: Tagebuch der Reisen in Norwegen (Stettin 1853), S. 128. — *Mindedigte* over ham findes *dels i Blade*, saasom Berg. Stiftstid. 1849, No. 84 af Erik Bolstad, No. 87 af C. N. Schwach, No. 99 af —g (efter Ham. Budst.), og 1850, No. 5 af J. K. Christie; Berg. Blade 1849, No. 186 af L. Sagen, No. 191 af J. F. Wilgohs, No. 211 af J. K. Christie; Morgenbl. 1849, No. 306; Chra.-Posten No. 456; *dels særskilt trykte* i Bergen 1849 (af L. Sagen) og 1868 (af A. Munch og Jonas Lie). — *En Katalog over hans Malerisamling* udkom i Bergen 1850 og findes anm. i Berg. Blade s. A., No. 227.

Forslag til en Anordning angaaende Bestemmelse af Reiseomkostninger og Diætpenge for Valgmænd og Repræsentanter samt en Deel andre Udgifter ved Storthingene. Chra. 1815. 8. 18 S. (Anonymt. Jfr. Hovedregister til Storthings-Forhandlinger 1814—1870, S. 593).

Antiqvariske Undersøgelser. (Særskildt aftrykte af Urda, et norsk antiqvarisk-historisk Tidsskrivt). Bergen 1842. 4. 1 Bl., 17 S., 1 Bl., 12 S., 8 S., 7 S., 21 S., 3 lith. Pl.

Norska Gaator, samlade av Stiftamtman W. F. K. Christie, utgjevne ved Kristofer Janson. Bergen 1868. 8. 31 S.

Han var Medudgiver af Urda, et norsk antiqvarisk-historisk Tidsskrift, I—III. H. 1. Bergen 1837—47. 4. (Af H. 2 blev Ark 14—21, S. 105—168, færdigtrykt, men de blev liggende i Materie og udkom aldrig). — I dette Tidsskrift — som bl. a. er anm. i Nya dagl. Alleh. 1836, No. 99 og 1837, No. 41 [af Prof. Sjøborg] samt i dansk Maanedsskrift f. Lit. IX. 391—401 — er af ham: i 1ste Bind, S. 19—26: Om en hos Almuesmænd paa Landet herskende Overtroe, som gjør, at de ikke ville stille sig ved jordgravede Oldsager, og en sjelden Antiquitet, som formedelst saadan Overtroe holdes skjult; S. 45—66: Om en Steen-Ring, som tilhører det Bergenske Musæum; et Forsøg paa at oplyse og forklare denne og andre lignende Steen-Ringes oprindelige Bestemmelse. S. 89 fg.: Om to mærkelige smaa Stene, som ere fundne i en Gravhøi; S. 91—97: Om Helle-Ristninger og andre Indhugninger i Klipper, især i Bergens Stift; S. 105—18: Om et Byzantinsk Malerie, som tilhører det Bergenske Musæum; S. 175—97 og 391—98: Beretninger om Fund af Oldsager i Norge, især i Bergens Stift; S. 249—73: Udkast til Jagtens og Fiskeriets Historie paa den scandinaviske Halvøe, uddraget af S. Nilsson's Scandinaviske Fauna og overs. med Anm.; S. 303: Rokkestene i Norge; S. 318—27: Om et mærkeligt Birketræe paa Gaarden Slinde, i Sogn; S. 328: Om Huus-Laugmands-Embedet i Bergen. — I 2det Bind, S. 33—53: Om Rune-Monumenter i Bergens Stift; S. 54—72: Inscriptioner fra Middelalderen og de senere Tider, især i Bergens Stift; S. 78—85: Ylmheim Kirkes Inventarium i det 14de Seculum, oversat og forsynet med Anmærkninger; S. 160—80: Om Steenkors; S. 181—89 og 389—407: Beretninger om Fund af Oldsager i Norge, især i Bergens Stift (jfr. hans Berigtigelse i III. 86—88); S. 352—67: Om tre mærkelige Steen-Figurer, som tilhøre det Bergenske Musæum; S. 367—77: Beretning om Undersøgelsen af en Gravhøi paa Gaarden indre Arne; S. 377—84: Om to Reliquie-Skriin og en Døbefont i Bergens Museum; S. 384—88: Om en Jernlænke i Bergens Museum; S. 408 fg.: Spoer af finske eller lappiske Folks Ophold i Oldtiden paa Høifjeldene i Bergens Stift. — I 3die Bind, S. 63—86: Beretninger om Fund af Oldsager i Norge, især i Bergens Stift.

Han var Medudgiver af Skirner, et Qvartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Velyndere, udgivet af Directionen. [Aarg. 1—3, No. 1]. Bergen 1847—49. 8. I. 32 S. II. 32 S. III. No. 1. 8 S.

I Den Norske Tilskuer, udg. af J. Rein, C. M. Falsen og H. Foss, I. 125—42: Votum i Anledning af Eidsvoldsgarantien.

I Norske Samlinger (8vo) II. 563—611 er hans Dagbog fra Ejdsvold (fra 10 April til 11 Maj 1814) trykt.

I Bergens Stiftstidende 1847, No. 27: Mærkeligt Phænomen ved den norske Kyst.

Han meddelte vigtige Bidrag til den danske Prof. Eschrichts Skrift «Om Hvalerne». — Blandt hans efterladte, i Bergens Museum opbevarede, Haandskrifter kan nævnes «Samlinger til et norsk Dialekt-Lexikon» og «Samlinger til Forklaring af norske Stedsnavnes Etymologi». Foruden den som anført i «N. Saml.» trykte Dagbog fra Ejdsvold findes i privat Eje ogsaa andre Dagbogsoptegnelser af ham. — Af Breve til ham er et Udvalg trykt i L. Daaes Samling af «Breve fra Danske og Norske» (Kbhvn. 1876), S. 247—375; jfr. Dagbl. 1876, No. 246 og 251

Christophersen, Elling, se **Elling Kristoffersen.**

Christophersen, E . . ., Typograf.

Underholdningsblad eller Samling af Smaafortællinger, Anekdoter, Gaader, Charader m. m. Samlet og udgivet. No. 1—12. Chra. [28 April—14 Juli 1838]. 8. 192 S.

Chrystie, Hans, Søn af Handelsmand og Sagbrugsejer paa Moss *Andreas C.* (af samme Slægt som de ovfr. nævnte Medlemmer af Familjen *Christie*) og hans 2den Hustru *Dorothea Elisabeth Eeg*, blev født paa Moss 5 Jan. 1793, tog 1811 Borgerskab som Grosserer i sin Fødeby, rejste 1810—12 meget saavel i Norge som i Udlandet, nedsatte sig 1815 som Brugsejer og Lastehandler i Moss, og flyttede efter Faderens Død i 1840 til dennes Gaard Rejer paa Jeløen og blev Landmand. Han var Medlem af en efter Odelsthingets Anmodning i 1842 nedsat Kommissjon, der afgav Betænkning om Midlerne til at afværge Sagbrugsaffaldets Skade paa Havnene, efterat han allerede tidligere havde deltaget som opnævnt Skjønsmand i Spørgsmaalet om Anlæg af flere Udskibningssage ved Borregaard (jfr. Kgl. Res. af 23 Decbr. 1839). Han var ligeledes Medlem af den kgl. Kommissjon af 28 Maj 1841, hvis Udkast blev lagt til Grund for Loven af 19 August 1845 ang. den alm. Brandforsikringsindretning. Han var Smaalenenes Amts 1ste Repræsentant paa Storthinget 1848 (Medlem af Bankkomiteen). I sine senere Aar boede han i Kristiania, hvor han døde 25 December 1877.

* 1815 *Johanne Fredrikke Kirchhoff* (f. 1796, † 11 Marts 1819), hans Næstsøskendebarn.

Jfr. F. O. Juell: Den Thaulowske Families Slægtregister, S. 20; J. H. Vogts Optegnelser, S. 348 fg. og 358.

I Christiania Intelligents-Sedler 1814, No. 74 skrev han en Opsats angaaende Kommissariatet under Krigen, for hvilken Artikel Regjeringen anlagde mod ham den første Trykkefrihedssag i Norge. Proceduren i denne Sag meddelte han i Nationalbladet III. 129—43, 161—69 og 225—35 (jfr. VIII. 41—46 og 65—72. Højesterets Dom af 14 Maj 1817, hvorved C. blev frifunden, er meddelt i «Den norske Rigstidende» 1817, No. 56, Tillægget).

I Nationalbladet XXII. 393 fg.: Om de svenske Troppers Tilbagemarsch [i 1821].

Han har meddelt de væsentligste Oplysninger angaaende «Skotlænderen Andreas Chrystie og hans Efterslægt» i den ovenfor anførte Stamtavle over Familjen Thaulow, S. 18—21.

Clausen, Claus Lauridsen, Søn af en Gaardbruger paa Ærø i Østersøen, var Skriver hos en Forvalter paa Fyen, men rejste siden til Norge, hvor han var Prædikant blandt Haugianerne og udvandrede 1842 med en Del af disse til Nordamerika, hvor han havde modtaget Kaldelse som Prest for Muskego Menighed i Wisconsin, hvortil han indviedes af den tyske lutherske Prest Krause i Milwaukee. 1850 blev han Super-

intendent for de skandinaviske Menigheder i Wisconsin, og med flere af de i Mellemtiden til de norske Nybygder ankomne Prester deltog han i 1852 i Grundlæggelsen af «Synoden for den norsk-lutherske Kirke i Amerika». Sommeren 1853 drog han til Staten Iowa og i senere Aar tilhørte han, efterat være i 1868 udtraadt af den norske Synode paa Grund af dens Lære om Slaveriets Ikkesyndighed, som ledende Mand forskjellige af de kirkelige Samfund blandt Skandinaverne i Nord-Amerika, senest «Konferentsen for den norsk-dansk evangelisk-lutherske Kirke i Amerika», indtil han i Begyndelsen af 70-Aarene nedsatte sig som Farmer og Land-Agent i Staten Virginia.

* 1843 *Marthe Rasmussen* fra Langeland († i Wisconsin 15 November 1846).

Jfr. Erslews Forf.-Lex., Suppl. I. 318 fg.; Luth. Kirketidende 1869, II. 49—54 og 144—50 af A. Weenaas; Kirkelig Kalender, redigeret af Th. C. Bernhoft, 1875, S. 158 fg.

I Theologisk Tidsskrift f. d. norske Kirke III. 510—22: Uddrag af et Brev til J. W. C. Dietrichson om den norsk-evangelisk-lutherske Kirke (jfr. S. 510—527 af D.)

I Stavanger Amtstidende 1850, No. 33—35: Skrivelse til den theologiske Forening i Stavanger. (Optrykt i Chra.-Posten s. A. No. 742 og 743).

Hans Forfattervirksomhed iøvrigt vedkommer Amerika, hvor han bl. a. 1852—53 var Redaktør af det norske Blad «Emigranten, et uafhængigt demokratisk Blad, udgivet af den skandinaviske Presseforening», hvilket begyndte at udkomne i Inmansville, Rock Co., Wis., 23 Januar 1852 (jfr. Daa's Norske Tilskuer 1853, No. 2, 3, 8 b, 9 b, 26). Merkes kan her ogsaa C.s «Beretning om de norske Nybyggeres Tilstand i Wisconsin», trykt i «Fyens Stifts-Avis» 1847, No. 266 og 267, hvortil Bemærkninger af R. Sørensen i «Kjøbenhavnsposten» s. A. No. 293.

Clausen, Henrik, Søn af Mølleejer *Ole C.* og *Johanne Augusta C.*, blev født i Hagested paa Sjælland 6 Oktober 1795, opdroges i Prof. Schmidts Etablissement i Kjøbenhavn, kom 1820 til Norge efter Opfordring af Professorerne Hansteen og Jac. Keyser, tog 1822 Borgerskab i Kristiania som fysisk og optisk Instrumentmager, og blev 1833 ansat som Justermester i Norge, hvilken Stilling han beklædte, indtil Loven om metrisk Maal og Vægt af 22 Maj 1875 traadte i Kraft, da han blev Justermester i Kristiania, hvor han døde Nat til 2 August 1877.

* 22 December 1824 *Birthe Campe* (f. 1798), D. af Bogbindermester C. i Kristiania.

Jfr. Aftenposten 1874, No. 298.

Om Reductionspasserens Construction og Brug. Chra. 1823. 4.

Clausen, H. F., Handelsbogholder.

Udtog af Chr. Cramers Arithmetica Tyronica, forøget med Exempler af Kjøbe- og Vexelregning, udarbeidet i norske Speciespenge til Brug i norske

Almueskoler, tilligemed et Anhang om Algebra ved H. F. Clausen. Chra. 1824. 8. 143 S. — 2det Opl. Chra. 1829. 8. 136 S. — 3die Opl. Chra. 183*. 8. — 4de Opl. Chra. 1842. 8. 112 S. — 6te Opl. Chra. 1857. 8. 112 S.

Børnepsalmer til gudelig Andagts Beforbring. Chr.sand 1828 8. 16 S.

Clausen, Hieronymus Johan, var Kjøbmand og senere Mægler i Kristiania.

Noget om Vexel-Cours, Penge-Cours, Penge-Repræsentativer, Bank etc Chra. 1815. 8. 46 S.

Clausen, Peter Andreas, Søn af Matros *Claus Andersen* og Hustru *Kirstine Pedersdatter*, er født i Drammen 25 November 1824, gjennemgik et treaarigt Kursus i Drammens Skoles Handelsklasse og kom 1844 paa et Handelskontor, men valgte kort efter den studerende Bane, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1847, studerede efter Andenexamen en Tid Filologi, men ombyttede senere denne Disciplin med Realfagene og tog i Oktober 1861 Reallærerexamen med Haud. Han blev i 1860 Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole, i Februar 1863 Timelærer og i 1870 Klasselærer ved Kristianssands Kathedralskole, fra hvilken Stilling han entledigedes formedelst Sindssygdom 1875.

Anviisning til at anstille Barometer-Iagttagelser og forudsige Veirforandringer. Udarbeidet efter den engelske Regjerings Foranstaltning af Robert Fitzroy. Med et Tillæg om Veirforholdene i Norge m. m. Oversat efter Originalens 6. Udgave. Chr.sand (Chra.) 1864. 8. 72 S. (Anm. af *S.* i Morgenbl. 1864, No. 272).

Norsk-Engelsk Sø-Ordbog. Kr.sand 1875. 8. XII. 580 S. (Anm. i Mrgbl. 1875, No. 354 B).

Med O. W. Falck Ytter var han Medudgiver af For By og Bygd, Tidsskrift for ældre og nyere Skjønliteratur (Aarg. 1. H. 1—24. Chra. 1863. 16.) Af de under denne Fællestitel i Hefter hver 14de Dag udgivne Roman-Oversættelser leverede han W. Scott's Ivanhoe. D. 1. 2. Chra. 1863. 16. I. 419 S. II. 370 S.

Han deltog i den norske Bearbejdelse af Fr. Schoedler's Naturens Bog 2det Oplag (Chra. 1859, 3 Opl. [Aftryk], Chra. 1867) og leverede heri Oversættelsen og Bearbejdelsen af Afsnittet om Astronomien.

I Indbydelsesskrift fra Christianssands Skole 1863: Om Kubikrodsuddragning og Løsning af kubiske Ligninger.

I Mathematisk Tidsskrift (Kbh.) *II.* 139: Nogle Sætninger at bevise til Øvelse for Elever; 168—77: Om de Talrækker, i hvilke hvert Led er ligt Summen af de to nærmest foregaaende Led. — *III.* 67—69: To Tilnærmelses-Konstruktioner; 69—73: Om de Rækker af Formen $\frac{1}{a.\,b.} + \frac{1}{b.\,c.} + \frac{1}{c.\,d.} + \frac{1}{d.\,e.} + \cdots\cdots\cdot,$ i hvilke Faktorerne *a. b. c. d. e.* . . . . . danne en arithmetisk Række.

I Chra.-Posten (1853—54), No. 1882, 1920, 2106: Katekismus i Ortografi og Ortoepi, en Kommentar til Prof. Munchs „Sprogbemærkninger" af P T. Ovæstor; *1855, No. 2080:* Et astronomisk Særsyn; No. 2552: Anmeldelse af J. Løkkes Modersmaalets

maalets Formlære (jfr. Svar fra L. i No. 2584 og Tilsvar fra C. i No. 2590); No. 2652: Hvad forstaaes ved „skj" og „"sj? (jfr. Svar fra J. Aasen i No. 2658).

I Krydseren og Aftenbladet skrev han flere Artikler om Sprogets Retskrivning, saaledes i førstnævnte Blad 1853, No. 194 Sprogslikkerier.

I Tirsdagen, et Ugeblad udg. af Drammens lærde Skole, 1843, No. 4—8: Underretning om, hvorledes man til ethvert Aar kan bestemme den Dato, paa hvilken 1ste Paaskedag indfalder.

Han har meddelt Bidrag til Norsk Ordbog af Ivar Aasen (se 2 Udg., Fortale, S. XIII.)

Claussen, Knud Annanias, Søn af Skibsfører *Hans C.* og *Anna Birgitte Helgesen*, er født i Bergen 4 Septbr. 1843, havde efter Konfirmationen i flere Aar Ansættelse ved en Manufakturhandel i Bergen, besøgte derefter Stordøens Seminarium, hvorfra han udexamineredes 1868, gjennemgik derpaa i 2 Aar Heltbergs Latinskole i Kristiania, dog uden at blive Student, og har senere været sysselsat som Forretningsmand først i Bergen, derefter i Kristiania, hvor han samtidig har beskjæftiget sig med literært Arbejde.

Norsk Sømands-Visebog. 1—3 Samling. Bergen 1877—78. 12. 46 S., 1 Bl., 70 S., 1 Bl. (Heri findes en Del originale Sange af ham).

I Lugaren og Hjemmet. Læsning for Sjømænd. Kra. 1879. 8. 64 S.

I Folkevennen, N. R. III. (1879), S. 159—64: Kurv-Anne. Blomster-Elen.

I Dybwads illustrerede Folkekalender for 1880, S. 96—100: Sigarspidserne.

I Folkelæsning, udg. ved Dr. A. S. Guldberg, H. VII. (1881), S. 41—45: I Lodsbaaden.

I Nordisk Sjømandsblad, udg. af Flood: Stejnor og Ronnveig; Biografi af Svend Foyn, m. fl. Bidrag.

I Menneskevennen *1881*, No. 11: Tomslaskerne; No. 14: Kurv-Anne; No. 19: De blanke Kraner. — *1883*, No. 10: Lidt om Drikkeviser; No. 22: En Svøbe.

I Aftenposten *1878*: Breve fra Studentersangernes Pariserfærd. — *1881*, No. 164 A: Blomster til de Syge.

I Vort Land, udg. af Israel Dehn: Elgen i Museet.

Han var Redaktør af Ny illustreret Tidende 1880, No. 1—4. — Forøvrigt findes Bidrag af ham i Vers og Prosa, dels originale, dels oversatte i Aftenposten, Budstikken, Dagen, Figaro (1883), Verdens Gang, Bergensposten, Bergens Tidende, Fredrikshalds Tilskuer, Smaalenenes Amtstidende, o. fl.

Clemetsen, Frederik, blev født paa Modum 179*, var i sin Ungdom først ansat ved Trælasthandelen i Drammen, senere som Artillerist ved Garnisonen i Kristiania og blev omkring 1848 Værksmester og Forstander for det Ankerske Spindehus i Fredrikshald, i hvilken Stilling han døde 187*. Han var to Gange gift. Uden at være udmeldt af

Statskirken optraadte han i sine senere Aar som sekterisk Forfatter og Prædikant, heldende til den da opdukkende nyevangeliske Retning.

En kort Betragtning over Forskjellen mellem den udvortes og indvortes Christendom eller Kjødets og Aandens Sands. (Fr.hald) 1865 16. XVII. 266 S. og 1 Tabel. — Anden Del. Fr.hald 1871. 8. 112 S.

Colban, Adolphine Marie, Datter af Prokurator *Peter Nicolai Schmidt* († som Skattefoged i Drammen 1846) og *Petronelle Sandberg*, blev født i Kristiania 18 December 1814 og ægtede 1836 nedennævnte Adjunkt N. A. Colban, der i tidligere Aar havde opholdt sig adskilligt i Paris og under hvis Auspicier og Vejledning hun begyndte sin literære Virksomhed som Oversætterinde. Efter Mandens Død 1850 fortsatte hun sin literære Virksomhed i Kristiania, indtil hun fik Lejlighed til om Sommeren og Høsten 1856 at besøge Paris, hvorfra hun sendte Breve hjem til «Morgenbladet». Efter nogle Aars Ophold i Kristiania rejste hun omkring 1859 igjen til Paris, hvor hun fra nu af tog fast Bolig og hvor hun — navnlig efterat de Breve, hun havde skrevet til en højtstillet Dame af Aristokratiet, af denne var blevne offentliggjdrte i et Pariserblad under Titlen «Lettres d'une Barbare» — vandt Adgang til de højeste Selskabskredse, de napoleonistiske og legitimistiske Saloner, saavelsom til de literære, kunstneriske og videnskabelige Kredse. Om Sommeren besøgte hun som oftest hvert Aar Norge, men om Høsten vendte hun atter tilbage til Paris, hvor hun vedblev med korte Afbrydelser at have sin Bopæl, indtil hun Høsten 1883 rejste til Rom, til hvis patriciske Selskab hun ligeledes erholdt Adgang, anbefalet og særlig beskyttet bl. a. af Prinsesse Mathilde Bonaparte. Under dette Ophold i Rom døde hun 27 Marts 1884 og blev den 29 s. M. begravet ved Siden af P. A. Munch paa den protestantiske Kirkegaard ved Cestius-Pyramiden.

Portræt med Karakteristik i Illustr. Tidende XXV. (Kbh. 1883—84), No. 1281; *Nekrolog* i Morgbl. 1884, No. 87 B; i Dagbl. (Kbh.) s. A. No. 87; i Berg. Tid. s. A. No. 100 af *H*[arald] *H*[ansen]. Jfr. Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 307; Nord. Familjebok, utg. af N. Linder, III. 455; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 280; Bornmüllers Schriftsteller-Lexikon (Lpz. 1882), S. 144 fg.; Hays: Women of the Day (London 1885), S. 46—47; Norsk Retstid. 1853, S. 385—94.

Mathilde. En ung Kones Memoirer. Af Eugène Sue. Oversat fra Originalsproget af N. A. Colban. D. 1—6. Chra. 1844. 16. I. 176 S. II. 176 S. III. 172 S. IV. 176 S. V. 172 S. VI. 163 S. (Oversættelsen er i Virkeligheden udført af hende, men Bogen blev udgivet i hendes Mands Navn. Senere optraadte hun i mange Aar under Mærket „Mathildes Oversætter", indtil hun i 1869 begyndte sin Virksomhed som Forfatterinde af originale Noveller og da optraadte under sit virkelige Navn).

Menneskets Pligter af Silvio Pellico. Oversættelse [efter det Franske]. Chra. 1854. 16. VIII. 100 S., m. Forf.s Portræt i Træsnit. (Anonymt. Anm. i

Chra.-Posten 1854, No. 2224, hvortil Svar fra Forlæggeren A. Dzwonkowski i No. 2228. En anden Anmeldelse, af en Theolog, findes i s. Bl. No. 2254).

Souvenirs d'un voyage en Sibérie par Chr. Hansteen, traduits du Norvégien par Mme. Colban et revus par Sédillot et de la Roquette. Paris 1857. 8. XV. 428 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1857, No. 20; i Moniteur universel s. A. No. 117 af Mr. Hôte; i The Athenaeum 20 Juni s. A.)

Elendighedens Ofre. Af Victor Hugo. [Oversat fra Fransk]. D. 1—5. Chra. 1862—63. 12. (Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1848—65, S. 112 og P. Botten-Hansen's La Norvège littéraire, S. 47, hvor det heder, at Oversættelsen er udført af hende og flere Medarbejdere).

Lærerinden, en Skizze. Chra. 1869. 8. 48 S. — Andet Oplag. Chra. 1869. 8. 48 S. (Var tidligere trykt i Chra. Intelligentssedler som Slutning af nogle Artikler om Kvindernes Stilling ude og hjemme).

Tre Noveller, tilegnede de norske Kvinder. Chra. 1873. 8. 2 Bl., 346 S. (Anm. i Berg. Adr. s. A. og i Dagbl. [Kbh.] s. A.)

Tre nye Noveller. Kbhvn. 1875. 8. 3 Bl., 482 S. (Anm. af O. S. i Fædrel. [Kbhvn.] 1875, No. 298).

Novellen. Mit Bewilligung der Verf. aus dem Norweg. übers. von Adolph Strodtmann. Bd. 1. 2. Stuttgart 1876. 8. I. 398 S. II. 288 S.

Jeg lever Fortælling. Kbhvn. 1877. 8. 301 S. (Anm. i Dagbl. 8 December 1877; i Aftbl. s. A., No. 299. En bebudet fransk Oversættelse ved Léouzon le Duc er neppe udkommen).

Jag lefver. Berättelse. Med författarinnans tillåtelse, fritt öfversatt från Norskan. Sthlm. 1881. 8. 224 S.

„Ich lebe!" Roman von Marie Colban. Stuttg. u. Lpz. 1878. 8. 359 S.

En gammel Jomfru. Kbhvn. 1879. 8. 3 Bl., 185 S.

Eine alte Jungfer. Roman von Marie Colban. Stuttg. u. Lpz. 1880. 8. 241 S.

Cleopatra. Fortælling. Kbhvn. 1880. 8. 284 S.

Thyra. Fortælling. Kbhvn. 1882. 8. 170 S. (Anmeldt i Aftenposten 1882, No. 298 A; i Nyt Tidsskrift I. 581 fg. af M. S.)

I Tidsskrift for Skjønliteratur, Aarg. 1—4 (Chra. 1853—57. 8.) har hun bl. a. oversat: [H. 2] S. 265—540: Katherine af Jules Sandeau; [H. 4] S. 563—647: Selvdaaben, Novelle af Karl Gutzkow; [H. 5]: Paul og Virginie af B. de Saint-Pierre. (Ogsaa særskilt aftrykt. Chra. 1853. 8. 126 S.) Foruden de her nævnte Romaner har hun i dette Tidsskrift ogsaa oversat en Flerhed af de øvrige deri optagne Romaner, undtagen hvad der udkom Sommeren og Høsten 1856.

I Christiania-Postens Feuilleton 1857 oversatte hun: Stella af Alfred de Vigny; og Den skjulte Sti af Marion Harland.

I Illustreret Nyhedsblad leverede hun i de første Aargange forskjellige Bearbejdelser og Oversættelser, hvoriblandt i Aarg. *1854*, No. 18 og 20 Begyndelsen af Lamartine's Tyrkiets Historie (hvoraf der ogsaa blev taget nogle særskilte Aftryk, som dog ikke kom i Boghandelen). Forøvrigt leverede hun til dette Blad forskjellige Bidrag, navnlig i Aarg. *1862*, No. 46 fg., *1863* og *1864* ugentlige Causerier med Overskriften „Fra alle Lande".

I Morgenbladet leverede hun i Aarene *1859—1869* temmelig stadig, senere mere lejlighedsvis og med *længere* Mellemrum, i Breve fra Paris Stil-

bringer af det politiske, literære og sociale Liv i den franske Hovedstad, tildels ogsaa Reiseskildringer fra Sommerudflugter i Frankrige, Tyskland og Schweiz. I Aarg. *1882*, No. 338—360 og *1883*, No. 5 B—59 B findes som Føljeton trykt hendes sidste, særskilt ikke udgivne, Fortælling: Skuespillerinden.

I Nyt Tidsskrift *I.* (Kra. 1882), S. 305—20; *II.* S. 10—21; *III.* S. 339—53: Indtryk og erindringer.

I Ny illustrerad Tidning *1883*, No. 49 fg.: På väg till Italien. — *1884*, No. 4: Pater Curci och jesuiterna.

I Illustreret Tidende (Kbhvn.) III. (1861—62), No. 114, 124, 125, 126, 138: Breve fra Paris.

I Nationaltidende (Kbhvn.) *1883*: Reise-Mosaik. — *1884*, Januar: Romerske Interieurs. (Fragment af en utrykt Roman).

I Aus allen Zeiten und Landen, 1. Jahrg. (September 1883), H. 12: Berühmte Priester, Erinnerungsblätter.

Paa Kristiania Theater er opført flere af hende oversatte eller bearbejdede, men utrykte, Arbejder, saaledes: Charlotte Corday, Drama i 3 Akter af Ponsard; Salig Lionel, Lystspil i 3 Akter af Scribe og Potron; En fattig ung Mands Roman, Skuespil i 5 Akter af Octave Feuillet.

Colban, Erik Andreas, Søn af Skipperborger *James William C.* (af skotsk Herkomst, † 1768) og *Kirsten Grøn* (der efter sin første Mands Død ægtede Throndhjemsborgeren John Norman), blev født i Throndhjem 25 December 1760, blev Student fra sammes Kathedralskole 1780, kom 1782 tilbage fra Kjøbenhavn som theologisk Kandidat og var derefter i to Aar Huslærer hos Grosserer Henr. Meincke i Throndhjem. 1784 blev han udnævnt til personel Kapellan hos Sogneprest Hersleb til Brønø (Helgeland), 1787 til Sogneprest til Bø i Vesteraalen og 19 September 1798 til Vaagen; 1799 blev han konst. som og 1811 virkelig Provst i Vesteraalens og Lofotens Provsti. Efter Ansøgning erholdt han Afsked med Pensjon 20 November 1826 og flyttede Sommeren 1827 til Throndhjem, hvor han døde 26 Oktbr. 1828. Han blev 1811 Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem og tildeltes 1822 Medaljen for Borgerdaad, idet han i 29 Aar havde været Forligelseskommissær i de ham anbetroede Kald.

* 14 April 1787 *Karen Angell* († i Kristiania 30 Marts 1853, 90½ Aar gl.), D. af Skibsfører Nathanael A. og Elen Knudsen.

Erindringer om Provst E. A. Colban [af Datteren *Kirstine Aas*]. Thjem 1829. 8. Jfr. Erlandsen: Biogr. Efterr. om Gejstl. i Tromsø Stift, S. 94 fg.; D. Thrap: Bidrag til d. n. Kirkes Hist. i d. 19 Aarh. I. 192; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 502 fg.

Læsebog for Begyndere. Kbhvn. 1796. 8.

Trende Leylighedstaler. Bergen 1796. 8.

Afskedsprædiken for Bø og Indtrædelsesprædiken i Vaagen 1799. Thjem. 1800. 8.

[Ligprædiken over Jens Hersleb, Sogneprest til Brønø].

Forsøg til en Beskrivelse over Lofodens og Vesteraalens Fogderie i Nordlands Amt, med et Situations-Cart. Thjem. 1818. 4. 86 S. (Særskilt Aftryk af det kgl. norske Bidenskabersselskabs Skrifter i det 19. Aarh. II. S. 1—86).

Salomos Tankesprog, overs. fra det hebraiske Sprog, med Anmærkninger og Henviisninger. Bergen 1820. 8. 322 S. (Jfr. Den norske Tilskuer IV, Bergen 1820, S. 142—44).

Hjobs Bog oversat fra det hebraiske Sprog, med Anmærkninger. Udg. af det Kgl. Norske Bidenskabers-Selskab. Thjem. 1822. 8. 223 S.

Psalmernes Bog, oversat fra det hebraiske Sprog med Anmærkninger og Henviisninger, for at befordre Bibelens Brug. Bergen 1822. 8. VIII. 515 S.

I Videnskabsselskabets Haandskriftsamling i Throndhjem opbevares af hans efterladte Manuskripter Evangeliumbog, eller Jesu Christi Levnets Historie, H. 1—2 (Kvart No. 290); Jesaias Prophete og de 36 første Kapitler af Jeremias Prophete oversat fra det hebraiske Sprog (1813, Kv. No. 367); og Jeremias Prophete fra det 37te Cap. til Enden samt Propheterne Ezechiel og Daniel, overs. fra det hebr. Sprog med Anm. (1815—16, Kv. No. 368).

Colban, Nathanael Angell, foregaaendes Søn, blev født i Bø i Vesteraalen 23 Januar 1793 og Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1812. Han studerede en Tid Theologi, var fra 1 Juli 1814 til 1 Jan. 1821 ansat som Lærer ved Krigsskolen, opholdt sig efter Faderens Død i nogle Aar udenlands, især i Paris, og blev 15 Juni 1835 udnævnt til Adjunkt ved Kristiania Kathedralskole, i hvilken Stilling han døde efter nogen Tids Sygdom 14 April 1850. Han var i sine sidste 5 Aar tillige Lærer ved Nissens Latin- og Realskole.

* 1850 *Adolphine Marie Schmidt* (se ovfr.)

Jfr. Indbydelsesskrift fra Kristiania Kathedralskole 1858, S. 3 og 14 flg.; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 386, 568, 639; A. Moritz: Tagebuch der Reisen in Norwegen (Stettin 1853), S. 36—38.

Om det franske Sprogs Udtale. Indbydelsesskrift fra Christiania Kathedralskole. Chra. 1839. 4. 44 S.

I Udvalg af fremmede Forfatteres Skrifter om Fængsler og Fangepleie ([Bd. I.] H. 1—10. Chra. 1839—41. 8.) har han oversat: [H. 1. 2.] Om Bodssystemet i De Forenede Stater og om dets Anvendelse i Frankrige, af Gustave de Beaumont og Alexis de Tocqueville. Chra. 1839. 66 S. — [H. 3. 4.] Om Bodssystemet og dets Grundbetingelser af Aylies. Chra. 1839. 82 S.

Horace af George Sand. Oversat fra Fransk. D. 1. 2. Chra. 1845. 16. I. 172 S. II. 176 S. (O. m. T.: „Bibliothek for den nyere Romanliteratur", H. 23—24).

Fransk Læsebog til Skolebrug af A. Autenrieth og N. Colban. Chra. 1849. 8. IV. 324 S.

I Hermoder III. (1823), No. 7 og 9: En i det væsentlige sand Tilbragelse fra forrige Aarhundrede.

For Kristiania Theater oversatte han flere dersteds opførte, men utrykte, Arbejder, bl. a. Djævelens Memoirer, Drama i 3 Akter af E. Arago og P. Vermont, og Feltgiftermaalet, Sangspil i 3 Akter efter de Leuven og Brunswicks «Le mariage au tambour». — Om den under hans Navn udgivne Oversættelse af Eugène Sue's «Mathilde», se ovfr. under Artiklen om hans Hustru.

Collett, Alf, Søn af nedennævnte Professor *P. J. Collett*, er født i Ejdsvold 8 Aug. 1844, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1861 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1867. Fra 1 Juni 1868 blev han ansat som Kopist i Marine- og Post-Departementets Marineafdeling, hvor han 26 Juni 1877 udnævntes til Fuldmægtig og 22 December 1880 til Bureauchef. Han var Sekretær i de kgl. Kommissjoner (af 5 Septbr. 1874) til Revisjon af Havnelovgivningen og (af 17 April 1875) af Lodslovgivningen. Han er Medlem af den norske Bestyrelse for det 1879 stiftede «Samfund for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie» og tillige Samfundets norske Sekretær.

* 14 Decbr. 1871 *Mathilde Sophie Kallevig* (f. 31 Aug. 1845), D. af Dispachør i Arendal, Cand. jur. Waldemar K. og Hanna Juell.

Familien Collett. Efterretninger, samlede og bearbeidede. Trykt som Manuskript i 100 Exemplarer. Chra. 1872. 4. 140 S. med 3 Stamtavler.

Fladeby. Jagtliv og Juleliv i forrige [og Begyndelsen af dette Aarhundrede. Særskilt Aftryk [i 50 Exemplarer] af «Ny illustreret Tidende», med et Tillæg. Med 3 Billeder. Chra. 1881. 4. 20 S.

Kjøbmand og Raadmand i Christiania Peder Pederssøn Müller's Efterkommere. Genealogiske og biografiske Efterretninger, samlede og bearbeidede. Trykt som Manuskript i 100 Exemplarer. Chra. 1881. 4. 2 Bl., 32 S., med 1 Stamtavle.

Familien Elieson. Genealogiske og biografiske Efterretninger, samlede og bearbeidede. Trykt som Manuskript. Chra. 1881. 4. 2 Bl., 40 S. med en Stamtavle.

En gammel Christiania-Slægt. Optegnelser om Familien Collett og Christianias Fortid. Med 26 Træsnit og 2 Staalstik. Chra. 1883. 8. XVI. 356 S. (Anm. i Novbr. og Decbr. 1883 i en Flerhed af norske og nordiske Blade, hvoriblandt merkes Aftenposten No. 282 A og 284 A af F. Bætzmann; Morgenbladet No. 337 A af Dr. Yngvar Nielsen; Ny ill. Tidende No. 48; Skill.-Mag. No. 49; Hjemmet No. 11; Berg. Aftenbl. No. 1201; Menneskevennen 1884, No. 1; Østgøtacorrespondenten 1884, No. 16; Stockh. Dagbl. 1884, 27 Marts).

I Ny illustreret Tidende *1874*, No, 25 og 26: Et Rejsebillede fra Irland. — *1881*, No. 8, 9 og 10: Fladeby. (Jfr. No. 12 af F. O. Juell, hvortil Forf.s Tilsvar i No. 13. Om det særskilte, med et Tillæg forøgede Aftryk se ovfr.)

Som Sekretær i de ovfr. nævnte kgl. Kommissjoner har han deltaget i Udarbejdelsen af de af disse afgivne Lovudkast.

Collett, Carl Emil, Søn af Amtmand i Buskeruds Amt *Johan C.* (f. 22 Marts 1775, † 19 Juni 1827 i Kristiania under Opholdet ved Storthinget) og *Christiane Birgitte de Stockfleth* (f. 3 Juli 1782, † 27 April

1829), er født paa Huseby i Lier 19 Juli 1821, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1839 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1845, blev 1846 ansat som Kopist i Kirkedepartementet, hvor han 13 Juni 1853 udnævntes til Fuldmægtig og 24 April 1858 til Bureauchef. 23 Novbr. 1878 udnævntes han til Universitetssekretær. Han var i adskillige Aar indtil 1869 Bibliothekar og er fremdeles Kasserer i Læseselskabet «Athenæum».

Jfr. A. Collett: En gammel Christiania-Slægt, S. 346.

Han har været Medudgiver af Departements-Tidende siden 1 August 1856.

Som Universitetssekretær har han udgivet Norske Universitets- og Skole-Annaler 3 Række, Bd. XVI—XXI. (1879—85) og Det Kgl. Norske Universitets Aarsberetninger med Bilage for Aarene 1878—82, for 1ste Halvaar 1883 og for Budgetterminen 1883—84. Chra. 1879—84. 8.

I Christiania-Posten var han Referent af den udenrigske Artikel i Tiden fra 1 Oktbr. 1851 til 1 Juli 1853.

Collett, Jacobine Camilla, Henrik Wergelands Søster, er født 23 Januar 1813 i Kristianssand, hvor Faderen den Gang var res. Kapellan, kom 4 Aar gammel med Forældrene til Ejdsvold og besøgte fra sit 14de til sit 16de Aar den Herrnhut'ske Opdragelsesanstalt i Christiansfeld. Sommeren 1834 rejste hun i Faderens Selskab til Paris og vendte om Høsten over Amsterdam, Hamburg og Kjøbenhavn tilbage til Hjemmet. Fra 1836 til Forsommeren 1837 var hun i et længere Besøg hos en Hamburger-Familje, hvis Bekjendtskab hun under den foregaaende Rejse havde gjort, og i hvis literært dannede Hjem hun modtog en væsentlig Paavirkning af tysk Literatur og Kunst. Hun blev 1841 gift med efternævnte Professor P. J. Collett, under hvis Auspicier hun s. A. begyndte sin literære Løbebane. Efter Mandens Død har hun, navnlig i de sidste 25 Aar, mest opholdt sig i Udlandets Hovedstæder, fornemmelig i Kjøbenhavn, Stockholm, Berlin, Paris og Rom. Hun modtog under Kongens Ophold i Kristiania 1863 Guldmedaljen «*Literis et artibus*» og blev ved Stiftelsen af «Norsk Kvindesags-Forening» 1884 dennes første Æresmedlem.

Jfr. *autobiografiske Meddelelser* i «Mod Strømmen,' N. R.» (Kjøbenhavn 1885), S. 303—11. *Portræt* i Staalstik (ogsaa særskilt aftrykt paa kinesisk Papir i nogle faa Exemplarer) S. 336 i Sønnens Arbejde «En gammel Christiania-Slægt», hvor der S. 335—39 findes en literær Karakteristik af hende, af L. Dietrichson; jfr. Aftbl. 1869, No. 220 og 221 [af Kr. Elster]; L. Dietrichson: Den norske Poesis Historie II. 161--63; H. Jæger: Literaturhistoriske Pennetegninger, S. 263—347 (oprindelig og i noget anden Skikkelse offentliggjort i Nordisk Tidsskrift, udg. af Nordahl Rolfsen, 1877, II. 1—50, hvortil «Gjenmæle» af Fru Collett i s. Bd., S. 271 fg., og H. J s Svar S. 294—307); Nyt norsk Tidsskrift II. 257—75 og 337—58 af John Paulsen; Tidskrift för hemmet 1874, S. 262—77; Ph. Schweitzer: Die Entwicklung der nationalen Dichtung in Norwegen (Jena 1881), S. 72—74; Ny ill. Tid. 1883, No. 3 (Brev fra Lona Hessel [Ps.])

og No. 6 (Breve til hende paa hendes 70 Aars Fødselsdag fra Henr. Ibsen og Alex. L. Kielland samt et Digt af C. F. Ridderstad); Aftenposten, Dagbladet og Verdens Gang 23 Januar og Morgenbl. 24 Jan. 1883; Nær og Fjern No. 293 af H. Schwanenflügel; A. Collett: Familien Collett (Kra. 1872. 4.), S. 104 fg.; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 310; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 288 fg.; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, III. 473; Fr. Bornmüller's Schriftsteller-Lexikon (Lpz. 1882), S. 145 fg.; Fr. Hays: Women of the Day (Lond. 1885), S. 47; [N. Wergeland:] Tanker og Bekjendelser; A. M. Schweigaards Barndom og Ungdom, S. 149 fg.; Kristianssands Stiftsavis 1884, No. 109 af G. Thortveit; Aftenbl. 1878, No. 47, hvor et Referat af en for hende i Kjøbenhavn den 21 Februar s. A. given Festmiddag og et Digt til hende af A. Munch er trykt; Gøteb. H. o. S. Tidn. 4 Januar 1881, hvor et Digt til hende af John Paulsen er trykt; og Politiken (Kbhvn.) 1884, No. 44, hvor en ved en Damefest for hende afsungen Sang findes trykt.

Amtmandens Døttre. En Fortælling. D. 1. 2. Chra. 1855. 8. I. 217 S. II. 304 S. (Anonymt; jfr. hendes „Erklæring" i Morgenbladet 1858, No. 101. Første Del af dette Arbejde var planlagt og delvis skrevet endnu medens hendes Ægtefælle levede; den blev færdigskrevet, da hun Sommeren 1853 laa ved Klampenborg Bad. Anden Del blev skrevet hurtigere, tildels dikteret fra et Sygeleje 1855, efterat J. L. Heiberg, hvis Dom hun underkastede den færdige 1ste Del, havde opmuntret hende til at fortsætte Arbejdet. De to Dele udkom ikke samtidig og blev ogsaa tildels anmeldt hver for sig. Rec. af H. Winter-Hjelm i Norsk Tidsskrift for Videnskab og Literatur VII. 385—97; af P. Botten-Hansen i Illustreret Nyhedsblad 1855, No. 26; i Christiania-Posten f. A. No. 2289 og i No. 2319, hvortil Tilsvar i Aftenbl. 1855, No. 59 og 63; i Aftenbladet 1855, No. 24 og [2den Del] i No. 136 [af N. A. Nicolaysen]; [1ste Del] i Bergensp. 1855, No. 93). — Anden gjennemseede Udgave. D. 1. 2. Kbhvn. 1860. 8. I. 183 S. II. 260 S. (Anmeldt af Clemens Petersen i Fædrelandet 1860, No. 305. En i Bogform udgiven Recension af denne Udgave er: „En Anmeldelse af „Amtmandens Døtre" af M. q.», Kbh. 1862. 8. — 3die gjennemsete og forøgede Udgave. 2 Dele. Kr.ania 1879. 8. I. IX. 260 S. II. 1 Bl., 339 S. (Anm. i Ude og Hjemme, 2 Aarg., No. 94; i Finsk Tidskrift 1880, I. 152—56 af *H—A*).

Amtmannens döttrar. En norsk berättelse. Öfvers. af *M. F.*[rykholm]. Sthlm. 1863. 8. (I «Samling af skönliteratur», utg. på L. J. Hiertas förlag» [H. 1]). — 2dra uppl. Sthlm. 1864. 8.

Die Amtmanns-Töchter. Eine Erzählung. Deutsch von Baronin v. Kloest. 2 Bde. Leipzig 1864. 8. 413 S. (Anm. af Robert Prutz i Deutsches Museum 1864, II. S. 464 fg., overs. i Aftbl. s. A. No. 233).

De af hende i «Mod Strømmen», Ny Række, l. c., omnævnte Oversættelser paa Fransk og Russisk af «Amtmandens Døtre» har det ikke lykkets nærværende Udgiver at opspore.

Fortællinger af Forf. til Amtmandens Døttre. Chra. 1861. 8. 3 Bl., 248 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1860, No. 52).

Berättelser af förf. till «Amtmannens döttrar». Öfvers. från norskan [af H. Rydberg]. Sthlm. 1865. 8. (I «Samling af skönlitteratur, utg. på L. J. Hiertas förlag», [H. 7]. Anm. i Aftonbladet 1865, No. 240).

I de lange Nætter. Af Forf. til Amtmandens Døtre. Chra. 1863. 8. XIII. 276 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1862, No. 52).

Under långa nätter. Öfvers. från Norskan. Sthlm. 1866. 8. VI. 124 S. (I «Samling af skönlitteratur», H. 11. Anm. i Ill. Tidning 25 August 1866).

Et underskjøn Parlament. [Chra. 1863]. 8. 35 S. (Kun med Smudstitelblad. Optaget med nogle Ændringer og med Titlen „En underskjøn Debat" i „Sidste Blade", 4—5 R., S. 106—135. Forsaavidt den paa dette Sted tilføjede kronologiske Betegnelse 1861 skal hentyde til Skriftets første Offentliggjørelse, er dette en Fejl istedenfor 1863).

Under ljusa dagar. Af förf. till «Amtmannens döttrar». Öfversättning från Norskan. Sthlm. 1866. 8. 126 S. (I «Samling af skönlitteratur», H. 13. Da denne Samling udkom, forelaa ingen samlet Originaludgave, Indholdet havde kun været offentliggjort i «Ill. Nyhedsblad» og Forordet S. 1—14 var skrevet for denne svenske Udgave. Senere er Indholdet, med Undtagelse af dette Forord, optaget i «Sidste Blade», 1. Række. Bogen blev anmeldt bl. a. i Aftonbl. 1866, No. 299; i Svensk Literatur-Tidskrift III. 53 fg. [af A. Flodmann]).

Sidste Blade. Erindringer og Bekjendelser. Kbh. 1868. 8. 2 Bl., 212 S. (Anmeldt i Morgenbl. 1868, No. 348; Aftenp. No. 273; Skill.-Mag. No. 41; Folkets Avis No 237; Dagens Nyheder No. 23; Berl. Tid. No. 296; Ill. Tid. [Kbh.] X. 41).

Sidste Blade. Anden og tredie Række. Chra. 1872. 8. 2 Bl., 176 S. (Jfr. om denne Bog Forf.s Skrift „Et lyst Billede i en mørk Ramme", særlig S. 11).

Erindringer og Bekjendelser. Sidste Blade. Fjerde og femte Række. Chra. 1873. 8. IV. 233 S. (Paa Titelbladet her navngav Forf. sig for første Gang i følgende Form: «Af Camilla Collett, Forf. til «Amtmandens Døtre»).

Fra de Stummes Lejr. Chra. 1877. 8. VIII. 288 S. (Anm. i Morgbl. 1878, No. 57 B; i Dagbladet 1877, No. 299 B; Berl. Tid. 1878, No. 19. Jfr. hendes Brev om den literære Kritik her hjemme i Dagbladet 1878, No. 40. Iøvrigt fremkaldte Bogen i Danmark en hel liden Literatur af Stridsskrifter, af hvilke det første af Pseudonymen Lja Flein udkom under Titlen: «Fra «de talendes» lejr». Flyveblad til fru Camilla Collett. (Kbh. 1878. 8. 35 S.) Derefter fremkom i tidsfølgende Orden: 1) Fra «de Lidendes» Lejr. Flyveblad til Mand og Kvinde fra Hilda Aagaard (Kbh. 1878. 8. 20 S.); 2) Endnu et Par Ord om Fru Colletts «Fra de Stummes Lejr». Af Justina (Kbhvn. 1878. 8. 20 S.); 3) Et lyst Billede i en mørk Ramme. Af Camilla Collett; 4) Ogsaa et lille Ord om Kvinden af Elfride Fibiger (i Nord. månedsskrift 1878, I. S. 286 fg.); 5) Kvindesagen og Socialismen af Kirstine Frederiksen (i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1878); 6) Adskilligt om og til kvinden. Af Lja Flein. (Kbhvn. 1879. 8. 58 S.)

Mod Strømmen. Af Forf. til «Amtmandens Døtre». Kbh. 1879. 8. 2 Bl., 282 S. (Anm. i Berl. Tid. 1879, No. 289).

Et lyst Billede i en mørk Ramme. Af Camilla Collett, Forfatterinden af «Fra de Stummes Lejr». Kbhvn. 1878. 8. 16 S.

Ekko i Ørkenen. En Hilsen fra Norden til Mrs. Josephine Butler. Af Forfatterinden til «Fra de Stummes Lejr». Kbhvn. 1880. 8. (Optrykt i «Mod Strømmen», ny Række, S. 338—50).

Mod Strømmen. Ny Række. Kbhvn. [Maj] 1885. 8. 4 Bl., 400 S.

I Hjemmet og Vandringen (Chra. 1847), S. 37—76: Kongsgaard, en

Trykt 15 Juni 1885.

Skitse. (Senere optaget i Forf.s „Fortællinger" og derfra bl. a. tilligemed „Et Gjensyn" eftertrykt i Samlingen „Tidsfordriv om Vinterkvældene", La Crosse, Wis. 1871).

I Ydale (Chra. 1851), S. 237—70: Et Gjensyn. en Fortælling.

I Ved Løvfaldstid (Chra. 1867), S. 79—113: Billeder fra Christiania. Fem Breve fra Julinka B. til en Veninde paa Landet.

I Nyt norsk Tidsskrift IV. 492—498: Til Pariserkudskene [ang. Pariserbefolkningens Behandling af Dyrene].

I Nyt Tidsskrift *I.* (Kra. 1882). S. 43—52: Et samfundsanliggende og en skuffelse [ang. Kristiania Kommunestyrelses Negtelse af Bevilgning til Indkjøb af Egeberg til Parkanlæg for de østlige Bydele]. — *II.* 449—65: Paa gamle tomter. — *III.* 257—59: Sport; S. 479 fg.: Om Ibsens «Gengangere».

I Nordisk Tidsskrift, udg. af Nordahl Rolfsen, Aarg. 1877, II. 271—93: Et Gjenmæle [mod H. Jægers Artikel «En norsk Forfatterinde» i s. B. S. 1—50 med Jægers Svar S. 294—307; jfr. ogsaa en indsendt Protest i Morgbl. 8 Novbr. 1877].

I For Romantik og Historie, Bd. 6 (Kbhvn. 1871), S. 509—529: Et Indlæg. [I Anl. af den af M. Birkeland i Hist. Tidsskr. 3 R. VI. meddelte Beretning om Caroline Mathildes Fængsling og den norske Løjtnant Bays Deltagelse heri].

I Ny ill. Tidning 1866. No. 30: En afton i Charlottenburg. (Ur en otryckt samling reseskizzer); No. 33: Förnöjsamhet. (Jfr. Illustreret Nyhedsblad 1866, No. 34 af P. Botten-Hansen, hvortil Svar i Ny ill. Tidn. No. 35).

I Illustreret Tidende XXIV. (Kbhvn. 1882—83): Fra A. M. Schweigaards Hjem.

I The Woman Question in Europe by Th. Staunton (Lond. 1884. 8) findes S. 189—98 en af hende affattet Beretning om Kvindesagens Stilling i Norge. (Jfr. «Mod Strømmen», ny Række, S. 287 fg.)

I Asbjørnsens Norske Huldre-Eventyr og Folkesagn har hun skrevet de indledende Ord til «Graverens Fortællinger» (2 Udg. I. 163—166, nederst) og til «Fra Fjeldet og Sæteren» (2. Udg. I. 192—94). Om hendes øvrige Bidrag i og Forhold til denne Bog se 2. Udg. I. S. XXVII fg.

I Den Constitutionelle *1841*, No. 211: En Dag ved Eidsvoldsbrønden. (Hendes første trykte Arbejde). — *1842*, No. 30: Et Stykke af en norsk Dames Brev til en Dansk [Kritik af Fru Gyllembourgs Novelle „Nær og Fjern"]; No. 82 og 83: Nogle Strikketøibetragtninger (jfr. Svar hertil i No. 93: „Til Damen i den graae Silkekjole" og i No. 94: „I Anledning af Strikketøiet"). — *1843*, No. 134 og 135: Badeliv og Fjeldliv. (Er senere omarbejdet til Skitsen „Eventyrfara og hendes Datter" i „Fortællinger", S. 43 fg.)

I Illustreret Nyhedsblad 1861, No. 39: Farvel. (Digt). — I dette Blad findes forøvrigt flere af hendes Rejsebreve og andre Skildringer, der senere tildels er gaaet over i hendes Bøger, trykte for første Gang og i sin oprindelige Skikkelse.

I Norsk Folkeblad II. (1867), No. 49: Til Hedevig [Wedel-Jarlsberg]. (Digt).

I Ny illustreret Tidende *1874*, No. 48: Fra de Stummes Leir. — *1875*, No. 28, 32, 38, 41, 48: Fra de Stummes Leir; No. 38: August Bournonville (Digt). — *1876*, No. 7 og *1877*, No. 5, 14: Fra de Stummes Lejr. — *1879*, No. 11: Til Grevinde Hedevig Wedel Jarlsbergs Minde (Digt).

I Morgenbladet har hun i Aarene 1859—80 af og til skrevet anonyme

Artikler, som tildels ikke er optagne i hendes senere udgivne Skrifter. Blandt hendes Artikler i dette Blad kan merkes: i Aarg. *1876*, No. 303 A og 319 A: Dannet Dyrplageri. — *1880*, No. 110: Fra Forfatterinden af „Amtmandens Døtre“ [om norsk og dansk Forlag; jfr. No. 117 B, 123 A af B. Bjørnson og No. 120 A af E. Bøgh].

I Aftenbladet 1877, No. 251: Karl Elze. Lord Byron.

I Aftenposten *1881*, No. 82 A og 83 A: Fra Rom; No. 196 A: Et Brev; No. 300: Paris før og nu. — *1882*, No. 33 A: Kvindesagens Stilling i Norge. (Indberetning til Mr. Stanton, Formanden for det amerikanske Selskab for Kvindesagens Fremme); No. 85 A: Vivisectionen og Paul Bert; No. 169 og 171 B: Et Indlæg i Kvindesagen (jfr. No. 170 A). — *1883*, No. 15 A og 16 A: Ude og hjemme; No. 48: Kvindespørgsmaalet og Sporvognskuskene.

I Berlingske Tidende *1874*, No. 245: Til Hofballetmester A. Bournonville (Digt). — *1884*, No. 288: Til Christian Richardt [Foranlediget ved hans Tale ved Studenternes Holbergsfest 3 Decbr. s. A.]

Collett, Johan Christian, Broder af forannævnte Universitetssekretær C. E. C., er født paa Huseby i Lier 23 Juli 1817, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1834 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Januar og Juli 1840. Han var allerede 1835 bleven ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 1843 blev udnævnt til Fuldmægtig og 4 Aug. 1845 til Bureauchef i Departementets Afdeling for det Indre. Ved Indredepartementets Oprettelse 1 Januar 1846 overflyttedes han til dette, hvor han 27 Decbr. 1849 blev Expeditionssekretær. I Decbr. 1856 blev han sendt til Kjøbenhavn for paa Norges Vegne at bistaa de forenede Rigers Minister ved Underhandlingerne ang. Sundtoldens Ophævelse (Traktaten af 14 Marts 1857) og blev ved den Lejlighed K.[1] D. O. (4 Aug. 1857). Den 4 Aug. 1854 blev han udnævnt til Amtmand i Christians Amt og 23 Febr. 1859 til Amtmand i Akershus Amt. 1859—63 var han Formand i Anlægsbestyrelsen for Kongsvingerbanen, Hamarbanen og Størenbanen, fra 1862 af Medlem af Tilsynskommissjonen for Aas højere Landbrugsskole, og har siden 1880 været extraordinær Assessor i Højesteret. Han var Formand i den kgl. Kommissjon af 23 Jan. 1858 til Revisjon af Skydslovgivningen. Han har gjentagne Gange været Medlem af nedsatte Interimsregjeringer under Kongens Udenlandsrejser og var konst. Statsraad 1884. Han blev ved St. Olafs-Ordenens Oprettelse 1847 Ordenskancellist, udnævntes 26 Septbr. 1854 til R. St. O. O. og 15 Oktbr. 1868 K.[1] St. O. O. «for fortjenstlig Embedsvirksomhed»; han er derhos K.[1] N. O. (15 Maj 1883).

* 4 Juni 1846 *Johanne Christine Collett* (f. i Kjøbenhavn 19 Februar 1822), D. af Justitsraad og Toldkammer-Kommitteret John C. og Marie Christiane Rosen, som efter C.s Død ægtede den i 1ste Bind omtalte Overlærer Arbo i Drammen.

Jfr. A. Collett: En gammel Christiania-Slægt, S. 345 fg.; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene, S. 37.

Love, Anordninger, Kundgjørelser [osv.] for Aaret 1841, i tidsfølgende Orden og udtogsviis saml. og udg. af P. Collett og J. C. Collett. Chra. 1842. 8. (Udgjør S. 1—211 af 10de Bind af den saakaldte Vogt-Arntzenske Lovsamling).

Han var Medudgiver af Departements-Tidende fra 1 Juli 1843 til Oktbr. 1854.

Hans Femaarsberetning om Christians Amt er trykt i «Beretning om Rigets oeconomiske Tilstand 1851—55, Litr. E. 4. 24 S. — Hans Femaarsberetninger om Akershus Amt er trykt i Norges officielle Statistik C. No. 2, Litr. B.

Collett, Jonas, Søn af den norskfødte Kammerraad og Kommitteret i det Vestindiske Rente- samt General-Toldkammerkollegium *Johan C.* og *Elisabeth Ramus Jensen,* blev født paa Herregaarden Rønnebæksholm i Sjælland 25 Marts 1772, blev 1787 Student med Udmerkelse ved Kjøbenhavns Universitet og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1790. Han blev 18 August s. A. Volontør i Rentekammeret, hvor han 1794 blev udnævnt til Fuldmægtig. 23 December 1795 blev han udnævnt til Foged i Numedal og Sandsvær, i hvilken Stilling han i Aarene 1807 og 1808 var meget virksom for Fogderiets Forsyning med de nødvendigste Kornvarer; hans Fortjenester i denne Retning blev, efter Anbefaling af den interimistiske Regjeringskommissjon, anerkjendt derved, at han 2 Juli 1808 erholdt Titel af «virkelig Kammerraad» og 28 Jan. 1809 udnævntes til R. D. O. Da Grev Wedel-Jarlsberg i 1813 søgte om Afsked som Amtmand i Buskerud, hvilket Embede C. havde bestyret som Konstitueret saavel i 1803 og 1806 som 1808, udtalte han Ønske om at faa C. til sin Eftermand, og i Henhold til Rentekammerets Indstilling udnævntes ogsaa C. 30 Marts 1813 til dette Embede. De politiske Forholds Udvikling bragte ham det følgende Aar frem i første Række af Fædrelandets offentlige Mænd. Efterat han havde deltaget i Notabelmødet paa Ejdsvold 16 Februar 1814, hvor han sluttede sig til dem, som udtalte sig imod Prins Christian Frederiks Ret til at lade sig udraabe til souveræn Konge, blev C. af Prinsen udnævnt til Medlem af det under 2 Marts s. A. oprettede Regjeringsraad og stillet i Spidsen for andet Departement (Departementet for de indre Anliggender). Som saadan opholdt han sig under Rigsforsamlingens Forhandlinger dels i Kristiania, dels paa Ejdsvold. Efter det bekjendte Statsraadsmøde paa Moss Jernverk 13 Aug. 1814 blev C. beordret til, sammen med sin Kollega i Statsraadet Nils Aall, at træde i Underhandlinger med de fra det svenske Hovedkvarter ankomne Generaler Bjørnstjerna og Skiøldebrand. Umiddelbart efter Statsraadsmødets Slutning havde Collett og Aall en Sammenkomst med de svenske Udsendinge, ved hvilken der snart tilvejebragtes Overenskomst om de væsentligste Punkter af Programmet for den den følgende Dag afsluttede Konvention. I Henhold til Christian Frederiks Reskript af 19 August 1814,

ved hvilket det i Medhold af Konventionens hemmelige Artikel overdroges til Statsraadet «under Kongens Sygdom at antage sig og besørge alle Regjeringsanliggender», deltog C. i de følgende Maaneder i Statsraadets Førelse af Regjeringen og i Forhandlingerne med de svenske Kommissærer Generalerne Bjørnstjerna og Boije og Statssekretær Wirsén. Da Foreningen var kommen istand og Carl Johan i Kraft af sin Fuldmagt fra Kong Carl XIII. den 11 Novbr. bekræftede de tidligere Statsraader i deres Stillinger, beholdt C. sin Post som Chef for Indredepartementet, som han — alene med Undtagelse af Tiden fra April 1816 til Maj 1817, i hvilken han var Medlem af Statsraadsafdelingen i Stockholm — vedblev at bestyre til 1 Jan. 1819, da han overtog Bestyrelsen af Marinedepartementet. Efter et nyt Ophold i Stockholm fra Septbr. 1820 til Oktober 1821 overtog han fra December sidstnævnte Aar Stillingen som Chef for Finants-, Handels- og Tolddepartementet, under hvilket nu ogsaa Indredepartementets Forretninger var henlagte. Ved Odelsthingets Aktionsdekret af 1 August 1827 blev C. sat under Tiltale ved Rigsret bl. a. for ved sine Indstillinger at have foranlediget nogle formentlig grundlovsstridige provisoriske Anordninger om Nedsættelse af en Del Toldsatser og for at have, dels udenfor, dels imod Storthingets Beslutninger, bevirket nogle Udbetalinger af Statskassen, deriblandt ca. 100,000 Spd. til Anskaffelse af (Landets første) tvende Dampskibe. Ved Rigsrettens Dom af 29 Oktober s. A. blev han imidlertid frifunden for Aktors Tiltale. Da Statholderen Grev Platen var afgaaet ved Døden 6 Decbr. 1829 og dennes Post nu bestemtes at skulle indtil videre henstaa ubesat, blev det ved kgl. Res. af 11 s. M. overdraget C. som ældste Statsraad at føre Forsædet i den norske Regjering, hvilken Stilling han derpaa beklædte, indtil han, efter en paa højere Ordre indgiven Ansøgning, erholdt Afsked fra Statstjenesten ved kgl. Res. af 10 Novbr. 1836. Den ham ved Afskeden tilstaaede Pensjon — hans fulde Gage — blev enstemmig bevilget af Storthinget 5 April 1839. Han blev 9 Januar 1815 R. N. O. og 7 September 1818, da han var tilstede ved Karl Johans Kroning i Throndhjem, K. (Stk.) N. O. samt 9 Oktbr. 1825 Ridder af Seraphimerordenen. Han døde i Kristiania 3 Januar 1851.

* 15 Oktober 1797 *Maren Kristine Collett* (f. 25 Maj 1777, † 6 Novbr. 1860), Statsfrue ved Dronning Desiderias norske Hof fra 1823, hans Søskendebarn og D. af Peter C., Ejer af Buskerud Gaard, og Johanne Henrika Ancher.

Statsraad Jonas Collett. Biographi ved Thorvald Boeck. [Med Portræt i Fotografi]. Trykt i 60 Exemplarer. (Kra. 1870. 8. 27 S.); *Portræt med Biografi* af *Henr. Wergeland* i Portr. af mærkelige Nordmænd [1 R.], S. 67—74. Jfr. A. Collett: Familien Collett (Chra. 1870), S. 74—78, 89 fg. og 130—37; og samme Forfatters «En gammel Christiania-Slægt», S. 144 fg., 257—89, 302, 341 og de der anførte Kildeskrifter. Til disse hører fornemmelig alle trykte Fremstillinger af Begivenhederne i

1814, de i senere Aar offentliggjorte Dagbøger, Breve og Erindringer (af Christian VIII, Pavels, Schmidt, Holst, Vogt m. fl.) samt af utrykte Aktstykker en Række i Rigsarkivet opbevarede Breve, Statsraad Collett vedkommende, bl. a en Mængde Breve til ham fra Carl Johan. Videre henvises til: W. Swalin: Konungens norska och svenska Statsråd (Sthlm. 1881), S. 18; F. Bætzmann: Det norske Statsraad 1814—1884 (Kbh. 1885), fl. St., især S. 11 fg., 17, 25, 41, 44, 47 fg.; samme Forf.s «Rigsrets-Efterretninger», S. 8—11 og de der anførte Kilder; H. Wergelands Saml. Skrifter, I. 361 fg. og Welhavens Saml. Skrifter, V. 203 fg.

Tvende Breve angaaende Begivenhederne i Norge 1814. Udgivne af Thorvald Boeck. Kra. 1870. 8. 4 upag. Bl.

I Morgenbladet 1859, No. 248, 264, 268, 274 og 282 offentliggjorde Siegw. Petersen en Del af hans Rapporter til Kong Carl Johan, efter en Afskrift, som i sin Tid var taget af den daværende Sekretær hos Statholderen og senere hos Regjeringens første Medlem, d'Albedyhl, og af denne igjen i sin Tid deponeret i det kgl. Bibliothek i Stockholm. For denne formentlig indiskrete Publikation blev Petersen af Kirkedepartementets (og Rigsarkivets) daværende Chef Statsraad Riddervold under 30 Oktbr. 1859 afskediget fra sin Stilling som Assistent ved Rigsarkivet (jfr. Morgenbl. 1859, No. 302 og 303).

Collett, Peter, Søn af Kommitteret i Toldkamret, Justitsraad *John C.* († 1824) og *Marie Christiane Rosen*, blev født i Kjøbenhavn 30 Maj 1820, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1836, tog i December 1840 juridisk Embedsexamen med Laud (den praktiske Prøve aflagde han med samme Karakter i Juli 1844), fik 1841 Ansættelse som Kopist i Kirkedepartementet, blev 14 November 1845 2den Sekretær i Udenrigskabinettet, udnævntes til Legationssekretær, i Wien 1853 og i St. Petersburg 1855, forestod en Tid som Chargé d'affaires de forenede Rigers Gesandtskab i London og udnævntes 29 Juni 1859 til Envoyé extr. og Ministre plénipotentiaire i Konstantinopel, hvor han døde ugift 2 Aug. 1860. Han blev 16 April 1855 Kammerherre, var R. D. O. (1848) og R. St. O. O. (19 Maj 1857) samt Stk. af den persiske Solens og Løvens Orden.

Jfr. A. Collett: En gammel Christiania-Slægt, S. 315 fg. og 348 fg.; Norske Stiftelser IV. 470.

Love, Anordninger, Kundgjørelser [osv.] for Aaret 1841, saml. og udg. af P. Collett og J. C. Collett. Chra. 1842. 8. (Se ovfr.)

Collett, Peter Jonas, Broder af de foran anførte Universitetssekretær C. E. C. og Amtmand J. C. C., blev født paa Huseby i Lier 12 Septbr. 1813, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1831 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1835 (den praktiske Prøve underkastede han sig med Laud i Januar 1837). 1839—40 foretog han med Stipendium af Statskassen i videnskabeligt Øjemed en Rejse til Udlandet, paa hvilken han, navnlig ved Universiteterne i Paris, Rom, München,

Berlin og Kjøbenhavn, lagde sig specielt efter Statsøkonomi, Retsfilosofi, europæisk Statsforfatning og administrativ Ret. Efter Hjemkomsten fra denne Rejse blev han 8 Maj 1841 udnævnt til Lektor i Lovkyndighed og blev 5 Aug. 1848 Professor i samme Fag. Sammen med daværende Assessor, senere Højesteretsjustitiarius Lasson og Prof. Hallager var han Medlem af den kgl. Kommissjon af 7 Februar 1846, til hvem det overdroges «at udarbejde Udkast til en Lov om Arveretten og de øvrige hermed i Forbindelse staaende Dele af Civilretten». Han døde i Kristiania 18 Decbr. 1851.

* 14 Juli 1841 *Jacobine Camilla Wergeland* (se ovfr.)

Nekrolog af Jørgen Moe i Ill. Nyhedsblad 1852, No. 15 (aftrykt i Moes Saml. Skrifter II. 273—77 og i A. Collett: En gammel Christiania-Slægt, S. 332—34); *Mindedigt* af A. Munch i Chra.-Posten 1851, No. 1177 (optrykt i A. Collett: Familien Collett, S. 139 fg.) Jfr. sidstnævnte Arbejde, S. 103 fg.; En gammel Christiania-Slægt, S. 345 og 336, hvor hans *Portræt* i Staalstik findes; W. Lassen: Biogr. Efterretn. om Studenterne fra 1831, S. 8 fg.; Ugeblad for Lovkyndighed X. 193 fg. af L. M. B. Aubert; L. Dietrichson: Den norske Poesis Historie II. 130 fg.; Thues Læsebog, S. 610; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 310; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 288; A. Thorsøe: Fredrik VII's Regjering, I. 258.

Den Norske Familieret, fremstillet af P. J. Collett. 3die, efter Forfatterens Død besørgede, Udgave. Chra. 1859. 8. 6 Bl., 494 S. (Nærværende „3die Udgave" er den første i Bogtryk og indeholder B. 2—3 af Forf.s kontratrykte Forelæsninger over Personretten efter den norske Lovgivning, af hvis 1ste Bind kun 1ste Afdeling, om Personers almindelige Egenskaber, udkom 1851. — 2den kontratrykte Udgave af B. 2 udkom 1851 og af B. 3 i 1853).

Forelæsninger over Personretten efter den norske Lovgivning. (Udgivne efter Forfatterens Død [ved Fr. Brandt]. D. 1. 2. Chra. [1864—]1865—66. I. 8. 4 Bl., 351 S. II. 8. 526 S. (Bd. I. udgjør 1ste Del, Bd. II. 2—3 Del af „Den norske Familieret". Jfr. under Artikelen Fr. Brandt i 1ste Bind, S. 434).

Forelæsninger over Familieretten efter den norske Lovgivning. Femte Udgave ved E. Hagerup Bull. Chra. [1884—]1885. 8. XII. 496 S. (Omfatter ligesom ovennævnte 3die Udgave kun D. 2—3 af Forf.s Forelæsninger over Personretten).

I Norske Univ.- og Skole-Annaler, 2 Række, II. 372—78: Beretning om den i Aarene 1839—40 med offentligt Stipendium foretagne videnskabelige Reise i Udlandet.

I Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. II. 408—12: Anmeldelse af A. Munchs Digte, gamle og nye.

I Hjemmet og Vandringen (Chra. 1847), S. 205—21: La bella Italia.

I Ydale (Kra. 1851), S. 217—358: Breve fra Rom.

I En Nytaarsbog (Chra. 1854), S. 125—43: Julies Grav i Verona. (Af Forf.s efterladte Papirer).

I Brage og Idun, udg. af Fr. Barfod, *I.* (Kbhvn. 1839), S. 626—28: Ragnhild (Digt; jfr. Forf.s Brev i Joh. Dahls Literaturtidende 1845—46, S. 304). — *III.* 351—55: Juleaften i Paris 1839; S. 566—68: Paa Nordsøen-Langelegen (Digte).

I Den Constitutionelle var han æsthetisk-kritisk Medarbejder fra 1837—40. Blandt hans Bidrag til dette Blad, hvilke dels trykkes under hans Navn, dels under Merket *C.* eller *9*, anføres: I Aarg. *1837*, No. 140, 147, 155, 174 og 180: Til Wien; No. 267 og 277: Til Forfatteren [K. J. G. Houen] af de satiriske Billeder „To Dage i Christiania"; No. 332 og 334: Recension af C. N. Schwachs samlede Digte (hvortil Svar af S. i No. 348 og Tilsvar af C. i No. 350). — Aarg. *1838*, No. 2 og 9: I Anledning af nogle Ytringer mod Recensionen af Schwachs Digte; No. 30: En halv Time i Theatret; No. 33: Nogle Ord til Konows Angribere [i Anledning af K.s Skildring af Bergen i s. Bl. 1838, No. 17; se videre under Artikelen W. Konow]; No. 122, 124, 125, 129, 130: Om Henrik Wergeland og Campbellerne (jfr. Modbemærkninger i Morgenbladet s. A., No. 145 og 209 Till.; se ogsaa H. Lassen: Henr. Wergeland og hans Samtid, 2 Udg., S. 175 og S. 354—67, hvor C.s Artikler delvis er optrykte); No. 152: En Silhouette (i Anledning af de her nævnte Bemærkninger); No. 163: Til Indsenderen i Morgenbladet No. 155 og 159 [angaaende C.s „Silhouette" i No. 152]. — Aarg. *1839*, No. 40 og 42: Om vor nyere Novelle-Litteratur (jfr. Morgenbladet s. A., No. 62 og 63); No. 182: Noget om Skuespiller Phister; No. 232, 234, 236, 237: Billeder fra Christiania. — Aarg. *1840*, No. 59 og 61: Nogle Skizzer fra London; No. 76 og 77: Om den franske Journalliteratur. — Aarg. *1845* (i Forening med G. F. Hallager): Om Universitets-Lærernes Lønning.

I Fædrelandet (Kbhvn.) leverede han i Aarene nærmest før sin Død en Række Korrespondancer fra Kristiania.

Som Medlem af den ovfr. nævnte kgl. Kommission havde han Andel i de af denne udgivne Arbejder: 1) Udkast til Lov om Arv med Motiver og Anhang. Chra. 1847. 4. 157 S.; 2) Betænkning om, hvorvidt Stervboer bør kunne deles uden Mellemkomst af offentlig Autoritet. Chra. 1849. 3) Udkast til Lov om forsvundne og fraværende Personer. Chra. 1849.

Collett, Robert, foregaaendes Søn, er født i Kristiania 2 Decbr. 1842, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1861. Efter at have taget anden Examen, begyndte han at studere Lovkyndighed, men opgav snart dette Embedsstudium for helt at ofre sig for Zoologien. Han var 1871—72 Assistent ved Universitetets zoologiske Museum, blev 1874 dets Konservator ved denne Posts Oprettelse og 1876 tillige Stipendiat i Zoologi. Siden 1882 har han i Forening med Prof. G. O. Sars været Bestyrer af nævnte Museum. Efter Prof. Esmarks Død i Decbr. 1884 har han været konst. som Professor i Zoologi. Han vandt 1875 Kronprinsens Guldmedalje for Besvarelsen af Universitetets Prisopgave om de i Norge forekommende Araneæ. Siden 1864 har han næsten hvert Aar med Universitets- eller Statsstipendier foretaget videnskabelige Rejser i Ind- eller Udlandet, opholdt sig Høsten 1879 ved den zoologiske Station i Neapel og mødte bl. a. som Norges Repræsentant ved den internationale ornithologiske Kongres i Wien 1884. Han var Medlem af Bestyrelsen for Norsk Jæger- og Fisker-Forening (1876—83) og er siden 1879 Medlem af Bestyrelsen i Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Han er

Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1871), af det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem (1877), korresponderende eller udenlandsk Medlem af Deutsche Ornithologen Gesellschaft i Berlin (1869), K. K. Zool.-Bot. Gesellschaft i Wien (1870), *British Ornithologists's Union* i London (1873), *Zoological Society* i London (1876), *Nuttall Ornithological Club* i Cambridge, Mass. (1879), *Societas pro Fauna et Flora Fennica* i Helsingfors (1882), *Academy of Nat. Sciences* i Philadelphia (1882), *American Ornithologists's Union* i New York (1883) o. fl. Han er desuden korr. Medlem af «Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme» i Bergen (1882) og overordentligt Medlem af «Foreningen til Fiskeriernes Fremme i Danmark og Bilande» (1885). For det ndfr. nævnte *Carte Zoo-géographique de Norvége* har han faaet Medaljer ved Verdensudstillingerne i Filadelfia (1876) og Paris (1878) og ved Fiskeriudstillingen i Berlin (1880). For et Par af sine ichthyologiske Arbejder, der af den engelske Komite var udstillede ved Fiskeriudstillingen i London 1883, erholdt han Guldmedalje.

Jfr. A. Collett: En gammel Christiania-Slægt, S. 350; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 310; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 289; Fortegnelse over Skrifter og Afhandlinger, udg. af Robert Collett med flere. (Chra. 1884. 8. 4 Bl.)

Oversigt af Christiania Omegns ornithologiske Fauna. Chra. 1864. 8. 230 S. (Særskilt aftr. af Nyt Mag. f. Naturvidskb. XIII.)

Rugekasser for vore nyttige Smaafugle, deres Indretning og Beboere. Udg paa H. M. Kongens Bekostning til gratis Uddeling. Chra. 1870. 8. 2 Bl., 36 S.

Rugekasser for vore nyttige Smaafugle, deres Indretning og Beboere. Udgivet af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Tredie Tillægshefte til „Folkevennen" for 1872. Kra. 1872. 8. 2 Bl, 36 S. (Et uforandret Aftryk af forannævnte Skrift).

Norges Fiske, med Bemærkninger om deres Udbredelse. (Hermed 2 Pl. og 1 Kart). Trykt som Tillægshefte til Chra. Vid.-Selsk. Forhandlinger for 1874. Chra. 1875. 8. 1 Bl., 240 S. (Anm. bl. a. i Naturen 1877, S. 94 af W. M. Schøyen).

Carte Zoo-géographique de Norvége, contenant une liste complète de tous les animaux vertébrés de Norvège. Chra. 1875. 4 Bl., hvoraf 1 Text. — 2e Éd. Chra. 1876.

Den Norske Nordhavs-Expedition 1876—78. Zoologi. Fiske. Chra. 1880. Fol. 164 S. M. 5 Pl., 3 Træsnit og 1 Kart. (Ogsaa med engelsk Titel og Text. Anmeldt af H. Rasch i Morgenbl. 1881, No. 5 A; af A. Landmark i Aftbl. No. 9956; af J. Rasch i Aftp. 1881, No. 53 A; af W. M. Schøyen i Naturen 1881. S. 40—42).

De i Norge præmieværdige Rovfugle og deres Kjendetegn. Udgivet af Bestyrelsen af «Norsk Jæger- og Fisker-Forening» i Mai 1882. Kra. 1882. 8. 9 S.

I Forhandl. i Chra. Videnskabs-Selskab *1868*, S. 116—193: Norges Fugle og deres geographiske Udbredelse i Landet. — *1871*, S. 53—61: Supplement til frgd. Afhdlg.; S. 62—66: *Lycodes Sarsii, n. sp. ex. ord. Anacanthinorum gadoideorum.* — *1872*, S. 1—12: Slægten *Latrunculus*, Günth., og dens nordiske Arter; S. 68—72:

Om Craniets Assymmetri hos *Nyctala Tengmalmi*, Gm.; S. 189—309: Remarks on the Ornithology of Northern Norway, med et Kart. — *1874*, S. 151—79: Bidrag til Kundskaben om Norges Gobier. — *1875*, S. 225—59: Oversigt over Norges Araneider. I. *Saltigradae*, *Citigradae*. — *1876*, No. 2: Oversigt af Norges Araneider. II. *Laterigradae*, *Orbitelariae*. 27 S.; No. 6: Om Slægterne *Latrunculus* og *Crystallogobius*. 44 S. — *1877*, No. 5: Om et Par for Norges Fauna nye Fuglearter. 4 S.; No. 6: Om et Par Fuglesamlinger fra Madagascar-Regionen. 20 S. — *1878*, No. 3: Bemærkninger om Norges Reptilier og Batrachier. 12 S.; No. 4: Fiske, indsamlede under den norske Nordhavs-Expeditions 2 første Togter, 1876 og 1877. 24 S.; No. 14: Fiske fra Nordhavs-Expeditionens sidste Togt, Sommeren 1878. 106 S. — *1879*, No. 1: Meddelelser om Norges Fiske i Aarene 1875—78. 107 S.; No. 15: Om den saakaldte *Thynnus peregrinus*, Coll. 3 S. — *1880*, No. 8: Om 2 for Norges Fauna nye Dybvandsfiske. 10 S. — *1881*, No. 3: Craniets og Øreaabningernes Bygning hos de nordeuropæiske Arter af Familien *Strigidae*. 38 S.; No. 7: *Raja nidrosiensis*, en ny Rokke fra Throndhjemsfjorden. 8 S ; No. 10: *Oreocincla varia* (Pall.) og *Aegialitis alexandrinus* (Lin.), nye for Norges Fauna. 6 S. — *1882*, No. 17: *Carpodacus erythrinus* (Pall.) og *Botaurus stellaris* (Lin.), nye for Norges Fauna. 3 S ; No. 19: *Thynnus thunnina*, Cuv., og *Fierasfer dentatus*, Cuv., nye for Norges Fauna. 9 S.; No. 29: *Myliobatis aquila* (Lin.), ny for Norges Fauna. 4 S. — *1883*, No. 15: *Ardetta minuta*, (Lin.), *Sterna cantiaca*, Gmel., og *Larus minutus*, Pall., nye for Norges Fauna. 6 S.; No. 16: Om de i vort Aarhundrede ved de norske Kyster strandede Exemplarer af Slægten *Regalecus*. 36 S. — *1884*, No. 1: Om *Beryx borealis*, Düb. & Kor. 1844. 7 S.; No. 11: Om 5 for Norges Fauna nye Fugle, fundne i 1883 og 1884. 14 S.; No. 13: *Echidna acanthion*, en sandsynligvis ubeskreven Art Myrepindsvin fra Nord Queensland. 12 S.

I Nyt Mag. f. Naturvidsk. *XIII.* (1864) 261—487: Oversigt af Christiania Omegns ornithologiske Fauna. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovenfor). — *XIV.* 97—160: Zoologisk-botaniske Observationer fra Gudbrandsdalen og Dovre. — *XV.* 1—83: Zoologisk-botaniske Observationer fra Hvaløerne. — *XVIII.* 161—224: Ornithologiske Bemærkninger til Norges Fauna. — *XXII.* 54—168: Bemærkninger til Norges Pattedyrfauna. (Anmeldt af W. M. Schøyen i Naturen 1878, S. 29 fg.) — *XXIII.* 11—40: De i Norge hidtil fundne Fiske fra de glaciale og postglaciale Aflejringer; S. 85—225: Mindre Meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1873—76. (Anmeldt af A. Landmark i Naturen 1878, S. 30—32). — *XXVI.* 254—394: Mindre Meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1877—80. — *XXVII.* 217—60: Meddelelser om Norges Pattedyr i Aarene 1876—1881. — *XXVIII.* 11—45: Om Bæveren (*Castor fiber*), dens Levemaade og Udbredelse i Norge fordum og nu. (Senere optrykt i «N. J. og F. F. Tidsskrift» 1883, S. 131—69 samt tildels i Naturen 1884, S. 125—30). — *XXIX.* 47—123: Meddelelser om Norges Fiske i Aarene 1879—83.

I Archiv for Mathematik og Naturvidenskab *IV.* 180—87: Nogle Bemærkninger i Anledning af Hr. Cand. Stejnegers Afhandling: «Underslægten *Lanius* med særligt Hensyn paa dens norske Arter». (Jfr. S.s Svar i s. Bd. S. 262 fg.: og C.s «Bemærkninger til Hr. Stejnegers Gjensvar», S. 271—79).

I Det kgl. norske Vid.-Selskabs Skrifter (Thjem.) 1881, S. 1—24: Zoologisk Literatur i Norge i Aarene 1879 og 1880.

I Tromsø Museums Aarshefter *III.* (1880), S. 96—104: Glaciale Mergelboller med indesluttede Fiskelevninger fra Beieren i Salten.

I Naturen *1877*, S. 57—60: Om *Tachyglossus Brujnii*, en ny Art af en

mærkelig Pattedyrorden. — *1878*, S. 12—13 og 176: Bastarder mellem Røj og tamme Høns. — *1880*, S. 143: Bæverkolonien ved Porsgrund. — *1884*, S. 25—28: Lidt om «Sø-Ormen» eller Sø Slangen.

I Statistisk Årbog for Norge, udg. af Dr. O. J. Broch (Kra. 1871), S. 590—659: Oversigt over Norges vigtigste Hvirveldyr.

I Forh. ved de skand. Naturforskeres 11te Møde (i Kbhvn. 1873), S. 387—89: *Sarcotaces arcticus*, en ny Art af en mærkelig Slægt af Fiske-Parasiter.

I (Letterstedtske) Nordisk Tidskrift, *I.* (1878), S. 189—194: Zoologisk literatur i Norge i 1877. — *II.* 488—95: Zoologisk literatur i Norge i 1878. — *V:* 298—313: Zoologisk literatur i Norge i 1879—81.

I Svenska Jägareförbundets nya Tidskrift *V.* (1867), S. 122 fg: *Corythus enucleator* i fångenskap. — *VII.* 21 fg.: Notiser om Norges däggdjur. — *VIII.* 226: Bäfvercolonien i Thelemarken. — *XII.* 44 fg.: Om Rypeorren.

I Tidsskrift f. pop. Fremstill af Naturvidskb. 5 R. III. 14—31: Storkobben (*Phoca barbata*) paa Froøerne. (Et Bidrag til Sælernes Naturhistorie).

I Geographisk Tidskrift I. (Kbhvn. 1878), S. 201 fg.: Om Ferskvandsfiskenes Udbredelse i Norge, Tilsvar til Feddersens Artikel (sstds. S. 126 fg.)

I 18. Bericht d. Versamml. d. Deutschen Ornith. Gesellschaft (Münster 1871), S. 46—51: Stationäre und theilweis überwinternde Vögel Norwegens.

I Journal für Ornithologie – foruden nogle mindre Meddelelser i 14de og 22de Aarg. — i Jahrg. 29 (Leipzig 1881), S. 323—32: *Tringa Temminckii* und *minuta* und deren Brüten in Norwegen.

I Mittheilungen d. Ornith. Vereins in Wien 1884, No. 5—6: Über *Alca impennis* in Norwegen.

I Proceedings of the Zool. Society (London) *1871*, S. 739—43: On the Asymmetry of the skull in *Strix Tengmalmi*. — *1877*, S. 43—46: On *Phylloscopus borealis* and its occurrence in Norway. — *1878*, S. 318—39: On *Latrunculus* and *Crystallogobius*, two remarkable forms of Gobioid fishes. — *1879*, S. 381 fg.: On a new fish of the genus *Lycodes* from the Pacific. — *1881*, S. 380—87: On *Halichoerus grypus* and its breeding on the Fro Islands off Throndhjemsfjord in Norway. — *1884*, S. 381—89: On some apparently new Marsupials from Queensland. — *1885*: On *Echidna acanthion* from Northern Queensland.

I Journal of the Linnean Society, *Zool.*, Vol. XIII. (Lond. 1877), S. 327—334: On *Myodes lemmus* in Norway.

I Annals and Mag. of Nat. History Ser. 4., *Vol. XIII.* 446: On two apparently new species of *Gobius* from Norway. — *Vol. XV.* 82 fg: On a new *Motella* from Norway.

Han har udarbejdet Artiklerne om Norges Fugle i Dresser's store Pragtverk A History of the Birds of Europe, Vol. I.—VIII. (Lond. 1871—81). — Han leverer f. T. Artiklen «Dyreliv» for hvert af Landets Amter i Norges Land og Folk, udg. efter offentlig Foranstaltning af A. N. Kiær (se H. 1, S. 41—42 og H. 2).

I Norsk Tidsskrift f. Literatur, udg. af K. A. Winter-Hjelm, 1876 og 1877, findes nogle literære Anmeldelser af ham.

Mellem Aarene 1865 og 1875 har han til forskjellige Blade og Tidsskrifter anonymt leveret eller bearbejdet talrige Opsatser af naturhistorisk Indhold og Dyrebiografier, tildels som Texter til naturhistoriske Billeder. Af disse hans populære Artikler er følgende de vigtigste:

I Et Kornbaand til Jul (Kra. 1868), S. 29—56: Liv i Naturen.

I Naturvidenskabelig Læsning (Chra. 1868), S. 52—111: **Fuglenes Husliv.**

I Almanaken *1874*: Skadelige Rovdyr og Rovfugle. — *1881* og *1882*: De vigtigste Trækfugles Ankomst og Afrejse i Norges sydlige Dele. — *1883*: De i Norge præmieværdige Rovfugle og deres Kjendetegn. (Ogsaa udgivet i Særtryk, se ovfr.)

I Norsk Skytter-Tidende, 3 Aarg (1865), No. 17—18: Trækfuglenes Ankomst og Afrejse til Christiania Omegn; No. 19—20: Stenfalk, Dvergfalk.

I Skilling-Magazin *1866*, No. 12 og 13: Due- eller Hønsehøgen; No. 47 og 48: Land- eller Kongeørnen. — *1867*, No. 9: Hjerpen og Hjerpejagt. — *1868*, No. 10: Brushanerne; No. 13: Nanduen eller den amerikanske Struds; No. 15: Elsdyr-Antilopen; No. 16: Et Plejebarn af kongeligt Blod; No. 18: Myreløven og dens Fangegrube; No. 20: Loppeæderne og deres Redebygning; No. 22: Den nyhollandske Honningfugl; No. 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35: Zoologiske Billedtexter; No. 38: Graagaasen. — *1869*, No. 6: Ekorn og Murmeldyr; No 16: Træbien og dens Rede; No. 24: Gibbon eller den langarmede Abe. — *1871*, No. 7: Varsleren; No. 9: Vampyren. — *1875*, No. 37: Fjeldræven eller Melrakken; No 39 og 42: Zoologiske Billedtexter.

I Norsk Folkeblad *1867*, No. 8: Natteravnen; No. 11: Fossekallen; No. 22: Hermelinen; No 42: Nødhjælp for Brød i Misvæxtaar; No. 43, 46 og 49: Zoologiske Billedtexter. — *1868*, No. 16: Hejloen, et Højfjeldsbillede; No. 32 og 33: Lidt om Myrerne. — *1869*, No. 9, 14, 18 og 31: Dyretyper; No. 24: Familieliv i Skoven; No. 45: Professor M. Sars; No. 47: En norsk Bæverkoloni. — *1870*, No. 13 og 14: Linné.

I Folkevennen *XVI.* (1867), S. 140—55: Edderfuglen. — *XVII.* 91—117: Vore vilde Skovhøns; 499—514: Grævlingen. — *XVIII.* 50—60: Ekornet; 480—99: Hugormen. — *XIX.* 26—44: Raphønen. — *XX.* 4—34: Om et Par af Norges Rovdyr; 109—36: Enkelte Insekters Forvandling og Instinkter. — *XXII.* 466—94: Hvorfra nedstamme vore Husdyr? 558—92: Om Bakterierne eller de mindste Organismer. — *XXIII.* 195—224: Falkejagten. — *XXIV.* 518—50: Kolibrierne.

I Morgenbladet *1871*, No. 285: Ulvens Gjenkomst; No. 299 A: Østers og Østersavl; No. 320 og 332: Linné. — *1872*, No. 38 A: Raphønsenes Vilkaar om Vinteren; No. 62 A: En Vintergjæst. (Senere optrykt i „Naturen" 1877, S. 33—38). — *1874*, No. 281 A: *Phylloxera vastatrix*; No. 65 A: Professor H. Rasch (i Forening med J. B. Barth); No. : Anmeldelse af Barths „Erfaringer angaaende Jagten paa det mindre Vildt". — *1875*, No. 28: Potetesbillen; No. 302 A og 309 A: Anm. af Schübelers „Die Pflanzenwelt Norwegens". — *1876*, No. : Blaakraaken, og Orme paa Sneen; No. 155 A: Anm. af A. Boecks Værk over Amphipoderne. — *1877*, No. : Om visse for Landmanden nyttige eller skadelige Dyreformer (optrykt i Beretning om Landbrugsmødet i Chra. 1877, S. 115—28); No. 349 A: Anm. af Barths „Naturskildringer og Optegnelser". — *1880*, No. 345 A: Anm. af Lütkens „Skildringer af Dyrelivet i Fortid og Nutid". — *1881*, No. 346 A: Anm. af Barths „Norges Fuglevildt". — *1882*, No. 319 A: Anm. af Lütkens „Dyreriget". — *1884*, No. 149 A: Markmusaar og Kraaker. (Optr. i Akershus Amtsformandskabs Forhandlinger i 1884, Till. S. 156 fg.)

Collett, Thomas, Søn af Justitssekretær *Tom John C.* (f. i Lier 9 Septbr. 1804, † i Kristiania 1 Febr. 1835) og hans Kusine *Marthine*

Christine Sophie Collett (f. paa Kongsberg 12 Oktober 1805), er født i Kristiania 6 Jan. 1835, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1855 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i December 1862. Fra Januar til Juni 1863 var han derpaa konst. Distriktslæge i Loppens og Maasø Distrikter og udnævntes 25 Februar 1863 til Distriktslæge i ytre Nordhordland med Bopæl i Lindaas. Her har han i Aarenes Løb været Ordfører i Heredsstyrelsen, Valgmand, Overformynder, Forligelseskommissær, Sparebankdirektør m. v. Den 3 Jan. 1885 udnævntes han til Distriktslæge i Modum (og Eker) med Bopæl ved Hougsund.

* 19 Septbr. 1864 *Sine Kobro* (f. paa Hiteren 20 Septbr. 1843), D. af Sogneprest til Manger Isak Lange K. og Ervine Andrea Henriette Essendrop.

Jfr. A. Collett: En gammel Christiania-Slægt, S. 349 fg.; Kiær: Norges Læger, S. 78 fg.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. 2 Række, *XXII*. 609—29: Beretning om Nervefeberepidemierne i Ytre Nordhordlands Lægedistrikt, specielt med Hensyn til de ætiologiske Forhold. — 3 Række *IX*. 727—31: En ny Arbejdsklo.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge *1863*, S. 155 fg.: Om de hygiæniske Forholde under Vinter-Finmarksfisket. — *1865*, S. 180 fg.: Bemærkninger om Aarsagerne til Epidemierne, især af Nervefeber, paa Vestlandet.

I Skilling-Magazin 1867, No. 12: En Kuldsejling.

Comet, Christian, Pseudonym for **Hans Peter Christian Hansen**, se denne.

de Coninck, Jean Edmund, en i Kjøbenhavn født og paa Sorø Akademi opdragen Mand, der i Slutningen af 30-Aarene med sin Fader kom til Kristiania, hvor han senere fik Ansættelse som Translatør i Engelsk og derhos i mange Aar havde en Handelsforretning fornemmelig med Salg af Antikviteter og norske Træskjærerarbejder, for hvilke han havde et eget Verksted, hvor flere af vore Billedhuggere og andre Kunstnere har faaet sin første Uddannelse. I Begyndelsen af 70-Aarene flyttede han tilbage til Kjøbenhavn, hvor han efter længere Tids Sygelighed døde ugift 4 August 1874.

Jfr. *nekrologisk Notits* i Morgbl. 1874, No. 217 A.

Den godmodige Bjørn. Et Eventyr for Børn af enhver Alder. Af R. H. Horne. Oversat, forkortet og localiseret. Chra. 1858. 12. 68 S. m. 2 Billeder. (Anon).

I Chra.-Posten (1854), No. 2220: Om Ole Fladagers Medaillon.

Conradi, Andreas Christian, Søn af Apotheker *Nils Jørgen* (ikke Henrik) *C.* og *Helene Christine Henne*, blev født i Tønsberg 1 Juni 1809, blev, efter at være forberedt først i Tønsbergs Skole, senere hos

Sogneprest Tandberg i Fredriksstad, i 1825 Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole og i Oktbr. 1831 medicinsk Kandidat med Laud. Fra November s. A. til Marts 1832 foretog han derpaa med sin Kollega A.. Blehr (s. d. i 1ste Bd.) paa offentlig Bekostning en Rejse til Hamburg for at samle Erfaringer om den asiatiske Kolera og blev efter sin Hjemkomst fra denne Rejse sendt som midlertidig Læge til Sønd- og Nordfjord, hvor han virkede vel et Aars Tid. 19 Februar 1833 udnævntes han til Korpslæge ved Akershusiske ridende Jægerkorps (med Bopæl i Thrygstad), i hvilken Stilling han var den første norske Læge, som anvendte de nyere Undersøgelsesmethoder (Auskultation, Perkussjon) for Brystsygdomme. 30 Novbr. 1835 blev han ansat som Reservelæge ved Rigshospitalet. Efterat han i September 1837 havde ved sit Forsvar for den ndfr. nævnte Afhandling om Anvendelse af Auskultation i Fødselsvidenskaben erhvervet sig Licentiatgraden i Medicin, tiltraadte han s. A. med offentligt Stipendium en Rejse til Berlin, Wien og Paris, fornemmelig for at uddanne sig i Pathologi, Therapi, Fødselsvidenskab og legal Medicin. Efter sin Hjemkomst gav han Vejledning i Auskultation og i Læren om Hudsygdomme, og blev 15 Marts 1841 udnævnt til Lektor i Medicin ved Universitetet, hvor han 29 Oktober 1845 blev Professor i Pathologi og Therapi. Den 8 Maj 1841 var han tillige bleven ansat som Overlæge ved Rigshospitalet. Fra 1 Juli 1848 var han Indredepartementets Konsulent i Medicinalsager, blev 12 Juli 1850 Formand i den da oprettede raadgivende Medicinalkomite, som igjen ophævedes 1857, og beskikkedes 6 Februar 1858 til Medlem af den kgl. Lovkommissjon ang. Sundhedspolitiet. Han var Formand i det norske medicinske Selskab 1838—40 og 1851 og var Medlem af den Komite, efter hvis Indstilling (i Marts 1839) «Norsk Magazin for Lægevidenskaben» blev grundlagt. Han var Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1857), af det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem, af *Svenska Läkare-Sällskapet* i Stockholm (185*), af «Verein Badischer Medicinalbeamter» samt Æresmedlem af *Göteborgs Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälle*. Ved Lunds Universitets Jubelfest 1868 blev han kreeret til Æresdoktor i det medicinske Fakultet. Han var R. D. O. (1847) og R. St. O. O. (1855), hvilken Dekoration han modtog i Brillanter i Juli 1857, da han havde været tilkaldt til Kong Oskar I. under dennes Ophold ved Badet i Särø; han blev fremdeles C. D. O. (26 Juli 1858), C. W. O. (April 1865) og R. C. XIII.' O. (25 Febr. 1867), idet han i en Række af Aar var øverste Chef for den herværende Frimurerloge. Efterat han i 1867 var bleven angreben af en Brystsygdom, forlod han i September 1868 Norge for at søge Helbredelse under et Ophold paa Madeira, hvor han imidlertid døde allerede 31 Oktober 1868 og hvor han ogsaa blev jordfæstet paa den engelske Kirkegaard i Funchal. Herfra blev hans Lig dog 1869 med Familjens Samtykke af Frimurerne hentet hjem til Norge, hvor

de i Forening med andre af hans Venner senere rejste et Mindesmerke paa hans Grav paa «Vor Frelsers Gravlund», hvilket afsløredes 1 Juni 1877.

* Septbr. 1833 *Gormine Sophie Gorm* (f. i Horsens 26 Februar 1810, † i Kristiania 9 Novbr. 1883), D. af Kjøbmand i Horsens Jochum Carl G. og Hedevig Sophie Bisgaard.

Bidrag til afdøde Prof. Dr. med. A. C. Conradis Levnetsbeskrivelse. Af *J. Brink Lund.* (Med Portræt. Særsk. aftr. af N. Folkebl. Chra. 1868. 4. 8 S.) Jfr. *Mindetale* af O. Lund i Forhandl. i det med. Selskab 1868, S. 255—58; af C. P. Budde ved Afsløringen af Mindesmærket paa hans Grav trykt i Mgbl. 1877, No. 149 A; *Nekrolog* i Mgbl. 1868, No. 318 fg.; Aftbl. s. A., No. 269. Jfr. fremdeles Tidsskriftet Eyr VII. 182—85; N. Mag. f. Lægevidskb., 2 R., XIV. 363 fg.; Kiær: Norges Læger, S. 79—81; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 315; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 324. I 1866 lod hans Disciple hans Billede udføre i Olje af Maleren Arbo og ophænge paa Rigshospitalet.

De auscultatione obstetricia. Diss. inaug. Chra. 1837. 8. 66 S.

Lunge- og Hjertesygdommenes Diagnostik ved physikalske Tegn med særdeles Hensyn til Auscultation og Percussion. Af Dr. Philipp, oversat af A. Conradi og O. N. Lund. Med et Anhang om Percussion af Underlivet. Chra. 1837. 8. VII. 438 S.

I Eyr IX. 1—15: Bemærkninger over Medicinalvæsenets Tilstand i Søndog Nordfjords Fogderi, med nogle forudskikkede topographiske Notitser.

I Nor I. 297—306: Om Homøopathien. Meddelt efter Gazette médicale.

I Ugeskrift for Medicin og Pharmacie *I.* (1842), No. 7, 8, 14, 17 og 23: Medicinsk Clinik ved Rigshospitalet; No. 45 og 46: Om medicinske Dilettanter og Qvaksalvere af Philalethes. — *II.* No. 9, 15—17: Medicinske Breve af M. Practicus. — *IV.* 17—38: Betænkning (af C., Chr. Heiberg og Chr. Boeck) over Medicinalkommissionens Udkast til en Lov om Medicinalvæsenet.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. — af hvis 1ste Række han var Medredaktør — *VII.* 227—78 og *X.* 109—44: Oversigt over de ved Rigshospitalets medicinske Afdeling i 1842 og i 1843 behandlede Syge. — I anden Række *V.* 557—66: Indstilling til Dept. f. d. Indre ang. Spedalskheden. — *VII.* 100—120 og 236—75: Anmeldelse af Huss's Alcoholismus chronicus. — *VIII.* 433—60: Cholera i Christiania og dens Omegn i 1853. — *XI.* 209—53: Om den spedalske Sygdoms Arvelighed. — *XIV.* 1—34, 113—40, 661—704: Om Sygelighedsforholdene og Sygdomsconstitutionerne i Christiania. — *XV.* 47—85: Anmeldelse af Huss's Skrift «Om Lungeinflammationens statistiska förhållanden»; S. 499—517; *XVI.* 713—32; *XVII.* 889—904; *XVIII.* 897—918; *XIX.* 1019—43: Sygdomsforholdene i Christiania i Aarene 1860—1864. — *XXI.* 657—72: Behandling af Typhus med Calomel.

I Förh. vid de skand. Naturforskarnes 3. möte (i Sthlm. 1842), S. 799—808: Om nogle i nyere Tider anbefalede Midler mod Lungesvindsot.

I Den Norske Huusven, 1 Halvaarg. (Chra. 1828), No. 20: Den døende Ossian; 3 Halvaarg. (1829), No. 9: Nordens Guder (Digte, begge under Merket *as. c.*)

I Morgenbladet 1831—32 findes hans og Blehrs Indberetninger om Cholera i Hamburg trykte.

Conradi, Johan Gottfried, foregaaendes Broder, er født i Tønsberg 17 April 1820, tog 1840 farmaceutisk Examen og 1841 Præliminærexamen. Han studerede derefter en kort Tid Medicin, men opgav dette Studium for at ofre sig for Musiken. I 1843 stiftede han en Mandssangforening i Kristiania og udgav s. A. sine første Kompositioner, et Par Hefter Danse for Piano. I Oktober 1845 stiftede han Handelsstandens Sangforening, som dog kun bestod et Par Aar, og i Novbr. s. A. Haandværkernes Sangforening. I Aarene 1848—53 virkede han for Musiklivets Fremme i Landet ved at foretage Rejser til de mindre Byer for at danne Sang- og Orkesterforeninger der. 1853—54 var han Musikdirektør ved «Det norske Theater» i Kristiania, 1855—57 opholdt han sig, tildels med offentligt Stipendium, i Tyskland, fornemmelig i Leipzig, fik efter Hjemkomsten i 1857 i Forening med Halfdan Kjerulf istandbragt et (privat) Koncertinstitut i Kristiania «Abonnementskoncerterne», hvis Musikopførelser disse to ledede, indtil de ophørte Vaaren 1859. Senere har han levet som Musiklærer i Kristiania og (siden 1860) som Lærer i Sang ved Borger- og Realskolen dersteds, hvorhos han er Instruktør for Kristiania Arbejdersamfunds Sang- og Orkesterforening. I flere Aar var han valgt til Formand i Kristiania Kunstnerforening.

Jfr. A. Grønvold: Norske Musikere, 1 R., S. 15—20 *passim*; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 315; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 324; samt hans eget ndfr. anførte Skrift om Musikens Udvikling i Norge, fl. St., især S. 36, 48 og 56 fg.

Notetabel. Til Brug i Skoler og Sangforeninger, som Hjælpemiddel til at erindre Foredragene over den elementære Musiklære. Chra. 186*. 8. — Andet forøgede Oplag. Chra. 1872. 8. 12 S. — Tredie forøgede Oplag. Chra. 1876. 8. 12 S.

30 Sange til Brug i Skoler og mindre Sangforeninger. Udsatte for tre lige Stemmer. Chra. 1875. 8. 2 Bl., 44 S.

Tostemmige Sange til Skolebrug. Chra. 1876. 8. 1 Bl., 22 S.

Kortfattet historisk Oversigt over Musikens Udvikling og nuværende Standpunkt i Norge tilligemed nogle biografiske Notiser om norske eller i Norge bosatte Komponister og Eksekutører. Fremstillet af J. G. Conradi. Chra. 1878. 8. 2 Bl., 93 S. (Er i alt væsentligt en Udgave paa norsk af hans efternævnte Bidrag til den norske Specialkatalog for Verdensudstillingen i Paris 1878. Anmeldt i Dagbl. [Kbh] 1879, No. 85).

I La Norvége, Catalogue spécial pour l'Exposition universelle de Paris 1878, App. II.· Résumé de l'histoire de la musique en Norvége et coup d'oeil sur son état actuel dans le pays. [Chra. 1878. 8. 55 S.]

I Skilling-Magazin skrev han i Begyndelsen af 70-Aarene en Del udførligere Biografier af tyske Musikere, saaledes i 1872, No. 25: Fr. Schubert; No. 28: Haydn; 1873, No. 21 fg.: K. M. v. Weber; m. fl.

Blandt hans musikalske Kompositioner kan merkes hans Musik til Chr. Monsens paa Kristiania norske Theater 1ste Gang 25 Jan. 1861 opførte Drama «Gudbrandsdølerne», hvoraf et Klavertog er udkommet. Chra. u. A. Fol. 19 S.

Conradi, Johan Gottfried, Søn af forannævnte Professor *A. C. Conradi,* er født i Thrygstad 24 Juli 1835, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1853 og medicinsk Kandidat med Laud i Decbr. 1861. Efter at have tjenstgjort som Kandidat ved Rigshospitalets forskjellige Afdelinger 1860—63, var han fra Høsten s. A. til 1866 ansat som Reservelæge ved Kristiania Bys Sygehus. Fra Marts til Juli 1864 gjorde han Lægetjeneste i den danske Hær under Krigen, fra Septbr. 1865 til Juli 1866 besøgte han i videnskabeligt Øjemed Udlandet og studerede fornemmelig i Kjøbenhavn, Berlin, Dresden, Prag, Wien og Paris, var efter Hjemkomsten fra Oktbr. 1866 til Oktbr. 1869 Reservelæge ved Fødselsstiftelsen, og har senere været bosat som privat praktiserende Læge i Kristiania. 4 April 1873 blev han antagen som Examinator ved Jordemoderskolen i Kristiania. Senere end den ovennævnte Rejse til Danmark og flere Lande, har han i videnskabeligt Øjemed oftere besøgt Udlandet, saaledes i 1871 Storbritannien, Irland og Holland, 1874 Sverige, 1876 Danmark og Tyskland, 1881 England og Nordamerika. Han blev 1864 R. D. O.

* 1876 *Amalie Kirsebom* (f. i Kristianssand 16 Maj 1854), D. af Grosserer, Stadshauptmand og Konsul Gabriel Bloch K. og Franciska Bock.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 81 fg., 485.

Robert Barnes's Forelæsninger over obstetriciske Operationer. En Ledetraad ved Behandlingen af vanskelige Fødselstilfælder, paa Norsk ved G. C. Chra. 1872. 8. IV. 492 S. Med 113 i Texten indtrykkede Træsnit.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. 2 Række *XXIII.* 205—9: Hymen imperforatus. — 3 Række *IV.* 572—75: Livmodersvulst som Fødselshindring. — *V.* 520—23: Svulst i Livmoderen og Svangerskab udenfor Livmoderen. — *X.* 597—617: Partus præmaturus artificialis.

I Morgenbladet 1864, No. 90 og 103: Breve fra Felten.

Adskillige Lejlighedsdigte af ham findes særskilt trykte, navnlig som Manuskript for Brødre i Frimurerlogen.

Conradi, Johan Marenus, Søn af Postmester paa Fredrikshald *Johan Christian C.* († 182*) og *Maren Cathrine Haslund,* blev født paa Fredrikshald 4 Septbr. 1812, Student med Laud fra sammes Latinskole 1829 og juridisk Kandidat med samme Karakter i December 1835. Efter Sarpsborgs Oprettelse til Kjøbstad blev han 27 Oktbr. 1840 konst. som Byfoged, Magistrat og Politimester dersteds, blev 1844 Underretsprokurator i Smaalenene, udnævntes 29 April 1854 til Sorenskriver i øvre Thelemarkens vestfjeldske Sorenskriveri og 6 April 1867 til Sorenskriver i Thrygstad, i hvilket Embede han døde 17 April 1871.

* 28 Juli 1844 *Ingeborg Hedvig Vogt* (f. paa Tune Prestegaard 15 April 1822), D. af Provst og Sogneprest til Tune Johan Nilsen V. og hans anden Hustru Henriette Elisabeth Lorenzine Juhl.

Trykt 31 Oktbr. 1885.

Jfr. M. Arnesen: Biogr. Efterretn. om Elever paa Fredrikshalds Skole, S. 23; L. J. Vogt: Slægten Vogt i gamle Dage, S. 156.

I Vidar No. 79: Fragment af Andreas Colbjørnsens Notitser betræffende Fredrikshalds Beleiring 1716 (jfr. B. Moes Aktstykker til den norske Krigshistorie, S. 204 fg.)

I Norsk Retstidende 1846, No. 2. 3 og 4: Om nye Panteregisteres Indretning.

I Den Constitutionelle 1838, No. 267: Noget om den nye Matrikul og dens Trykning. (Om Virkningen af denne Artikel henvises til Oplysningerne i 1ste Bind, S. 353).

Conradi, Poul Holst, Søn af daværende Stabskopist, senere Overkrigskommissær og Skattefoged *Johan David C.* († 1822) og *Anne Margareta Boye* († 1831), blev født i Kristiania 4 Januar 1806, blev 1823 Sekondløjtnant ved 2den akershusiske Infanteribrigade, 1834 Premierløjtnant og 25 Juni 1849 Landeværnskaptejn og Chef for 1ste Divisjon af Buskeruds Bataljon. I 1833 blev han ansat som Officier og Bibliothekar ved Krigsskolen, hvor han 1836 blev Adjutant. 12 Oktbr. 1839 blev han efter Ansøgning udnævnt til Kommandant paa Vardøhus. Han døde i Kristiania 10 Septbr. 1852.

* *Margarete Brodtkorb* (f. 14 November 1821, † 15 Juli 1860), D. af Faktor Andreas Esbensen B. i Vardø og Birgitte Catharina Leinich.

Nekrologisk Notits i Daa's Norske Tilskuer 1852, No. 40; jfr. Låstbom: Konungariket Norges Ståthållare etc., S. 57.

I Norske Univ.- og Skole-Annaler *I.* 221—43 og 358—90: Om den kgl. norske Krigsskole 1796—1832; S. 283—90: Krigsskolen i 1833; S. 445—48: Krigsskolen i 1834. — *II* 378—81: Krigsskolen i 1835; S. 547—51: Krigsskolen i 1836.

I Militairt Tidsskrift *X.* 59—122: Fororb til en Beskrivelse af Tildragelserne ved Kong Carl den Tolvtes Indfald i Norge 1716 og 1718 (jfr. Bemærkninger af J. G. Meydell i XII. 30—85). — *XIV.* 71—99: Krigstildragelser i Norge under den syvaarige nordiske Feide.

Conradi, Thomas Martin, Søn af Undertoldbetjent *Johan David C.* og *Louise Hansen*, er født i Kristianssand 17 Septbr. 1839. Efter at have besøgt sin Fødebys Latinskole, gik han tilsøs og senere til Handelen. I April 1860 fulgte han med en Vens Fartøj til Newcastle, hvor han i 7 Aar havde Sysselsættelse hos et Skibsmæglerfirma, som tillige beklædte det norsk-svenske Vicekonsulat, hvilket i disse Aar væsentlig styredes af C. Fra 1867 var han i nogle Aar bosat som Skibsmægler i Cardiff. Da der i 1870 blev truffet en Ordning, hvorefter Kontoristerne ved de større Vicekonsulater i Storbritannien skulde ansættes som offentlige Funktionærer, modtog han efter Tilbud af Generalkonsul Willerding i London Stillingen som Kontorist ved Kontoret i Newcastle on Tyne

forflyttedes 1872 til en lignende Stilling i Liverpool og udnævntes 1878 til fastlønnet norsk-svensk Vicekonsul i Newcastle.

* 1867 *Annie Potts,* D. af Alderman John P. i Gateshead on Tyne.

Nogle Bemærkninger om Consulatvæsenet i England og om Søfartslovene af *C.* Chra. 1875. 8 1 Bl., 67 S.

[Om et Pensjonsfond for Søfolk og Fiskere. Kra. 1877. Fol. 1/2 Ark]. (Ogsaa trykt i Mrgbl. og i Aftenbl. f. A.)

Iøvrigt har han skrevet enkelte Artikler i Dagspressen om vore Søfolks Rømning, om Skibsfarten, om Opbevaringsmethoden ved Frysning af ferskt Kjød, m. v.

Corneliussen, Elias, Søn af Kjøbmand *Anders C.,* Storthingsrepræsentant fra Kristianssand 1833, og *Marthe Auensdatter Jensen* († 1839), blev født i Kristianssand 3 Maj 1818, privat dimitteret Student med Haud 1836 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1841. Han var derefter i nogle Aar Huslærer hos Provst P. P. Aabel, var 1845—46 Inspektør ved Redningsanstalten «Toftes Gave», blev 1 Februar 1849 ansat som Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole, hvis Inspektør han blev fra 1 Marts 1861. Han var fra 1 Juli 1857 til 1861 Kirkeværge i Kristiania Fra 1862 af var han tillige Bestyrer af Kristiania Handelsinstitut (det ældre) og af Søndagsskolen, ligesom han i flere Aar var Bestyrer af og tildels Lærer ved «Den kvindelige Eftermiddagsskole», indtil denne i udvidet Skikkelse gik over til «Den kvindelige Industriskole». 1851—68 var han Sekretær og Kasserer i «Den norske Boghandlerforening» og fra 1 Januar 1880 var han valgt til Forligelseskommissær i Kristiania. Han døde Nat til 30 August 1880.

* 24 Oktbr. 1849 *Petra Louise Aabel* (f. 1 Septbr. 1823), D. af den i 1ste Bd. nævnte Provst P. P. A. og Margrethe Leigh.

Portræt med biografisk Skitse i Ny ill. Tid. 1880, No. 37. Jfr. Lassen: Norske Stamtavler I. 7; Forhandlinger i Christiania Communes Repræsentantskab i 1880, S. 59—63.

Jesu Lidelse og Forherligelse, forklaret i Bibellæsninger af W. F. Besser. Oversat af A. Balchen og E. Corneliussen. Afd. 1. 2. Chra. 1857. 8. I. 3 Bl., 440 S. II. 2 Bl., 243 S. — 2det Oplag. Chra. 1863. 8. I. 3 Bl., 440 S. II. 243 S.

Lucas's Evangelium, forklaret i Bibellæsninger af W. F. Besser. Oversat af A. Balchen og E. Corneliussen. Chra. 1859. 8. XII. 824 S. — Andet Oplag. Chra. 1867. 8. XII. 859 S.

Johannes's Evangelium, forklaret i Bibellæsninger af W. F. Besser. [Overs af E. C.] Chra. 1862. 8. VIII. 730 S.

Johannes's Breve, forklarede i Bibellæsninger af W. F. Besser. Oversat af A. Balchen og E. Corneliussen. Chra. 1864. 8. 2 Bl., 448 S.

Petri Breve, forklarede i Bibellæsninger af W. F. Besser. Oversatte af A. Balchen og E. Corneliussen. Chra. 1866. 8. VIII. 588 S.

Brøktheorien. (Trykt som Manuskript). Chra. u. A. 8. 8 S. (Anon.)

I Indbydelsesskrift fra Chra. Borger- og Realskole *1858*: Om Undervisningen i Regning. — *1862*: Skoleefterretninger 1858—62. — *1867*: Skoleefterretninger 1862—67. — *1877*: Skoleefterretninger.

Han gjennemsaa S. B. Herslebs Lærebog i Bibelhistorien (Chra. 1854 og 1857); og besørgede Korrekturen af de autoriserede Udgaver af Luthers lille Katechismus (Chra. 1853 og senere) og af Pontoppidans Forklaring (Chra. 1854 og senere).

Corneliussen, Oluf Aabel, foregaaendes Søn, er født i Kristiania 25 August 1850, blev* Student med Laud fra Nissens Skole 1868 og mineralogisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1874 og gjennemgik det følgende Aars Vaar det praktiske Kursus ved Kongsberg Sølvverk. Sommeren 1871 blev han ansat som Amanuensis ved Universitetets mineralogiske Kabinet og var fra samme Tid Assistent ved den geologiske Undersøgelse af det sydlige Norge. Somrene 1874 og 1875 berejste han som Assistent ved den geologiske Undersøgelse i det nordlige Norge største Delen af Nordlands Amt, blev i Maj 1876 ansat som Overstiger ved Kongsberg Sølvverk, var Direktør ved Senjens Nikkelverk fra Vaaren 1881 til Høsten 1883, da han efter Anmodning overtog en Stilling som Bestyrer af Smeltehytten og Vaskerierne ved Vigsnæs Kobberverk, hvor han siden Sommeren 1884 har været ansat som Direktør. Han blev 1882 Medlem af «Geologiska Föreningen» i Stockholm.

* 1877 *Helga Paaske* (f. 14 Februar 1858), D. af nedennævnte Bergmester paa Kongsberg Carl Anthon P. og Louise Nielsen.

Kortfattet Udbrag af Mineralogi og Geologi nærmest til Skolebrug. Kra. [1876]. 8. 88 S. — 2det gjennemsete Oplag. Kra. [1883]. 8. 91 S.

Store Opfindelser. Tildels efter L. Figuier's «Les grandes inventions modernes». Med 215 i Texten indtrykte Tegninger. Kra. 1881. 8. 2 Bl., IV. 379 S.

I Nyt Mag. f. Naturvidsk. *XXII.* (1877), S. 378—98: Næverhaugens jernglansforekomster. (Jfr. den herved fremkaldte Modartikel af O. Gumælius i «Geol. Fören.s i Stockholm Förhandl.», III. S. 322 fg., hvortil Svar fra C. i Bd. IV. 2—15). — *XXV.* S. 1—11: Dislocations-Linien ved Skrim i Hedenstad annex.

I (Letterstedtske) Nordisk Tidskrift *1880*, S. 545—77: Experimentel Geologi (Redegjørelse for Indholdet af A. Daubrée's «Etudes synthétiques de géologie expérimentale»). — *1885*, S. 322—32: Et blad af fjeldgrundens dannelseshistorie.

I Naturen 1880, S. 145—55: Ny Methode i Geologien.

I Turistforeningens Årbog 1875, S. 57—89: Småtterier fra en rejse i Nordland sommeren 1874.

I Morgenbladet har han leveret en Del Anmeldelser af mineralogiske og geologiske Arbejder.

Han har deltaget i Udarbejdelsen af Tellef Dahll's Geologisk Kart over det nordlige Norge. — Ligesaa har han deltaget i André Lütkens Bearbejdelse af Opfindelsernes Bog (Kbh. 1877 fg.).

Coucheron, Peter Jacob Barthold, Søn af Kaptejn *Iver Otto C.* († paa Lillehammer 1856) og *Karen Dorothea Holm* († i Kristiania 1 Jan. 1881, 80 Aar gl.), er født paa Gaarden Vejklev i Kvam i Gudbrandsdalen 17 Marts 1828, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1846 og theologisk Kandidat med Laud 1850. Fra 21 Jan. 1851 til Juli 1856 var han Hjælpelærer ved Kristiania Kathedralskole, udnævntes 21 Novbr. 1855 til Adjunkt ved Throndhjems Kathedralskole, 10de Novbr. 1860 til Skoledirektør i Tromsø Stift, 10 Juni 1871 ligesaa i Bergens og 7 August 1876 ligesaa i Kristiania Stift. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Throndhjem. Han blev 21 Januar 1879 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 1) 30 Juli 1861 *Nikoline Marie Falsen* (f. 1843, † 1868), D. af Løjtnant i Marinen Jens F. og Marie Lorck.

* 2) 3 April 1877 *Katharine Marie Smit* (f. 1841), Enke efter Konsul Francis Konow og D. af Stiftamtmand i Bergen Paul Meyer S. og Gesine Janson.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Kristiania Kathedralskole 1858, S. 21 og 28.

Theori for den evangeliske Kirkes Kultus, af Dr. Th. Kliefoth. Oversat Med Forord af A. Grimelund. Chra. 1853. 8. XII. 231 S. (Anmeldt af M. J. Monrad i Norsk Tidsskr. f. Vid. og Lit. VI. 392—99).

Forklaring af Matthæi Evangelium til Skolebrug. Chra. 1860. 8. 78 S. (Aftryk af Indbydelsesskrift fra Throndhjems Kathedralskole f. A.)

Kort Beskrivelse af Throndhjem. En Haandbog for Reisende. [Af P. Coucheron og H. H. Petersen]. Thjem. 1860. 8. 64 S. m. 2 lith. Pl. (Anonymt. C. har skrevet Bogens historiske Del indtil S. 37, den øvrige Del er af Petersen. Skriftet blev anm. i Thj. Adr. 1860 No. 93).

Beretning om Almueskolevæsenets Ordning i Skotlands blandede Sprogdistrikter. (Udgiven efter offentlig Foranstaltning). Kra. 1866. 8. 56 S. (Anm. i Aftonbladet 1866, No. 173).

I Theol. Tidsskr. f. d. ev.-luth. Kirke i Norge *I.* 234—55, 257—98 og II. 46—67: Om Mag. Niels Svendsen Krønikes Stridigheder med Præsteskabet i Christiania i Aarene 1642—1652 (jfr. Kirkehist. Samlinger 3 R. III 513 af H. F. Rørdam). — *II.* 458—461: Et Bidrag til Mag. Kjeld Stubs Historie. — *III.* 385—445 og *IV.* 35—125: Syv throndhjemske Præsters Bønskrifter til Kirkestyrelsen om Skjærpelse i Kirketugten og Oprettelse af en Kirkeret. Et Bidrag til den norske Kirkes Historie i det 18de Aarhundrede.

I Det kgl. norske Vid.-Selskabs Skrifter i det 19 Aarh. IV. 178—250: Biskop til Oslo, Mag. Jens Nielssøns Itinerarium fra Oslo til Fritzø Aar 1593. Tilligemed hans Levnetsbeskrivelse. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Expl. Thjem. 1859. 4. 72 S. Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1860, No. 4 [af H. J. Huitfeldt]).

I Tromsø Stiftstidende 1866, No. 86: Et lidet Myntfund fra Sætsøen i Hillesø Sogn.

Credo, Pseudonym for **Jonas W. Crøger,** se denne.

Crispinus, Pseudonym for **C. P. Riis,** se denne.

Cron, Truls Lyng, Søn af Dr. med. Bergmedicus *Adam C.* († 1775), blev født paa Kongsberg ca. 1774, blev Student fra Kristiania Kathedralskole 1792, blev 1796 Alumnus paa Walkendorfs Kollegium og døde som Lærer ved Arendals Middel- og Realskole 1 Januar 1829.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 315; H. J. Huitfeldt: Christiania Theaterhistorie, S. 189, 262 og 436.

Geographie over Kongeriget Danmark, forfattet af Svend Bruun Juul og T. Lyng Cron. Kbhvn. 1816. 8. XXXII. 923 S. (Ifølge Fortalen er dette Værk for største Delen udarbejdet af C. Det blev anmeldt i Neue allg. geogr. Ephemeriden II. 1817, S. 506—10).

Herman von Unna. Oversat af svensk. Kbhvn. 1800. 8.

Anecdoter om berømte Hunde. [Af A. F. J. Freville]. Oversat [i Forening med Peter Foersom]. Kbhvn. 1800. 8. (Jfr. Bibl. Dan. II. 172).

Crøger, Johannes, Søn af Sogneprest *Peter C.* og *Olea Styhr* († 1800, 89 Aar gl.), blev født i Andebo Prestegaard 7 Maj 1753, blev, privat dimitteret, Student 1770 og theologisk Kandidat med Non c. i Septbr. 1776. 1778 kaldtes han af Grev Wedel Jarlsberg til personel Kapellan hos Faderen, blev 10 Septbr. 1783 Garnisonsprest i Fredriksværn, 4 Febr. 1794 Sogneprest til Hiterdal og forflyttedes 5 Marts 1825 til Røkens Sognekald, i hvilket Embede han døde 27 Septbr. 1830.

* 1) 178* *Bodil Johanne Holst* († 10 Septbr. 1792), D. af Skibskaptejn Jens H. i Holmestrand.

* 2) 14 Juni 1793 *Helle Margrete Neumann* (f. 20 Maj 1764, † 2 September 1849), Enke efter Sorenskriver i Numedal Andreas Styhr († 1792) og D. af Oberstløjtnant Georg Johanssøn N. og Karen Bolette Thams.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to), II. 3, S. 1784 fg.; O. G. Lundh: Ætten Thams, S. 23; Chr. Glükstad: Hiterdals Beskrivelse, S. 25—27.

Formaning til de overdaadige Giestebuders Afskaffelse, særdeles i Bondebrylluper paa Landet i Norge. Prædiken paa 16. Søndag efter Trin. 1780, trykt og uddeelt til hver Opsidder i Annebo Præstegield. Chra. 1781. 8.

En simpel, kort og paa Erfaring grundet Underviisning om Potatos-Avling og Gjødselens Formerelse, fornemmelig for Bønderne i Norges Grevskaber. Kbhvn. 1801. 8. (Bibl. Dan. II. 286).

Til hver Qvinde og Mand i hele Røgen Præstegjeld fra deres nu her indsatte og nylig hidkomne Sognepræst. Drammen 1826. 8. 23 S.

Crøger, Jonas Wessel, foregaaendes Søn i hans andet Ægteskab, blev født i Hiterdals Prestegaard 7 Oktbr. 1807, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1826, ernærede sig derefter i flere Aar som

Huslærer og blev theologisk Kandidat med Non c. i Juni 1833. Han blev det følgende Aar udnævnt til pers. Kapellan hos Sogneprest Aabel i Aurland og forrettede senere som ledig Kapellan i forskjellige Sognekald, indtil han 26 August 1854 fik Afsked med Vartpenge. Høsten s. A. rejste han til Sydamerika, hvorfra han vendte tilbage til Kristiania Sommeren 1856. Senere levede han uden offentlig Ansættelse, for det meste i Bergen og Bergens Stift, hvor han af og til forrettede i ledige Prestekald. Han døde i Bergen 28 Septbr. 1867.

* 1857 *Johanne Dorothea Lootz*, D. af Skræddermester i Bergen Severin L.

Jfr. Chr. Glükstad: Hiterdals Beskrivelse, S. 29.

Bemærkninger angaaende den norske Kirke. Chra. 1844. 8.

Tale, holden i den tydske Menigheds Kirke i Bergen den 17de Mai 1844. Bergen 1844. 8. 16 S.

Prædiken, holden 1ste*) Søndag i Advent i Vor Frelsers Kirke i Christiania. Bergen 1846. 12. 12 S.

Det Nye Testament, med Forklaringer, Indledning, en Harmoni for de fire Evangelier, en Tidstavle for Apostelhistorien og et Sag-Register. Udarbeidet til Brug for Enhver, som har det guddommelige Ord kjært, i Særdeleshed for Lærere i Kirken og Skolen, af Fr. Gust. Lisco. Oversat og paa adskillige Steder omarbeidet. Chra. [1848—]1850. 8. 3 Bl., 933 S. (Anmeldt af M. J. Monrad i N. Tidsskr. f. Vid. og Lit. IV. 296—304, hvortil Svar fra C. i Chra.-Posten 1852, No. 1290 og Tilsvar fra M. i No. 1297).

Om Forandring i de kirkelige Forholde i Norge. (Bergen 1852). 8. 16 S.

En Reise til Brasilien og Uruguay, Ophold i disse Lande og en Beskrivelse over dem. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1856. 8. 64 S.

Saliggjørelsens Orden, en daglig Andagtsbog. Af Credo. Bergen 1860. 8. 59 S.

Omvendelse, dens Nødvendighed og Natur. Af Dr. John Jackson. Oversat efter syvende Udgave. Bergen 1864. 8. 91 S. (Anm. af H. J. B[agge] i Luth. Kirketid. III. 415 fg.; i Berl. Tid. 1865, No. 36).

Guds Vei til Fred. En Bog for Bekymrede af Dr. H. Bonar. Oversat fra Engelsk. Bergen 1865. 8. 112 S. (Anm. i Luth. Kirketid. VI. 377 af Th. C. Bernhoft).

Den jødiske Krig af Flavius Josephus. Oversat fra det græske Sprog. I. Bogs 1ste Hefte. Chra. 1866. 16. 147 S. (Der udkom aldrig mere).

Han var Udgiver af Norsk Kirketidende. Aarg. 1. 2. Chra. 1845—46. Fol. (Heraf udkom aarlig 12 Ark).

I Christiania-Posten *1851*, No. 962: Finkonen Cathrine Pedersdatter Reneloen og hendes Syner. — *1856*, No. 2410, 2412 og 2418: En Reise fra Norge til Brasilien. (Dagbog; jfr. Aftbl. 1856, 28—29 April og 2 Maj); No. 2498: Et Brev fra Rio; No. 2787: Om en norsk Koloni i Sydamerika (jfr. No. 2790).

*) Trykfeil for 4de.

Crøger, Olea Styhr, foregaaendes Søster, blev født i Hiterdal 27 April 1801 og døde ugift paa sin Ejendomsgaard Hejgna i Silgjord i Novbr. 1855. Hun viste tidlig Interesse for sin Hjembygds Folkeviser og Sagn og istandbragte ved mangeaarig Flid en betydelig Samling af Viser, Stev m. v. samt Melodier dertil, hvilket alt hun overlod M. B. Landstad til Afbenyttelse.

Jfr. Norske Folkeviser, udg. af M. B. Landstad, Fortalen S. XIX; Chr. Glükstad: Hiterdals Beskrivelse, S. 28.

Daa, Ludvig Kristensen, ældste Søn af daværende Sogneprest til Saltdalen, senere til Jølster og Lindaas *Christen Daae* (f. 1776, † 21 Oktober 1854) og *Elisabeth Marie Friis* (f. 1785, † 1865), blev født paa Prestegaarden Fiskevaag i Saltdalen 19 August 1809, kom i 1822 ind paa Bergens Kathedralskole, hvor han gik i omtr. 4 Aar, og blev, dimitteret af daværende Stud. jur., senere Statsminister, F. Stang, Student med Laud 1826. Efter i December 1827 at have taget anden Examen, var han et Aars Tid Huslærer hos Statsraad Christian Krogh paa Munkvold ved Throndhjem. Han var derefter Lærer ved Overlærer Møllers Institut i Kristiania og tog i September 1834 filologisk Embedsexamen med Laud. Under Prof. Steenblochs Sygdom i 1835 og efter hans Død i 1836 var Daa konstitueret Docent i Historie og Geografi ved Universitetet indtil Sommeren 1837, da ved Embedets Besættelse P. A. Munch blev ham foretrukken, uagtet D. var bleven indstillet til Lektor i Historie saavel enst. af det filosofiske Fakultet som af Kollegiets Flertal. I 1838 foretog han derpaa en Rejse til London og Paris for at studere Statsøkonomien, i hvilket Fag Lærerposten ved Universitetet var bleven ledig ved Prof. Lundhs Død 11 Juli 1836. Allerede i Oktober s. A. havde Kollegiet derpaa indstillet D. til midlertidig Lærer i Statistik. Det juridiske Fakultets Medlemmer, Schweigaard og Motzfeldt, indgav i den Anledning en Modforestilling til Departementet, i hvilken de fremhævede Nødvendigheden af, at Foredraget og Examinationen i Statistik blev overdraget til en Jurist. Paa Foranledning fastholdt Kollegiet sin tidligere Indstilling, men ved kgl. Res. af 27 Marts 1837 blev nævnte Lærerpost midlertidig overdraget til Schweigaard. Efterat derpaa ved kgl. Res. af 20 Novbr. 1837 den efter Prof. Lundh ledigblevne økonomiske Lærerpost var bleven omordnet, opstod en langvarig og bitter Fejde mellem Universitetets Vedkommende om den saaledes omordnede Posts Besættelse, hvilken Fejde endte med at Lærerposten i Statsøkonomi og Statistik ved kgl. Res. af 26 Marts 1840 blev henlagt til det juridiske Fakultet og Posten overdraget til Schweigaard. (Jfr den officielle Fremstilling i Dept.-Tid. 1840, S. 593 fg., Ugebl. f. Lovkyndighed X. 189 fg., samt Efterspillet i Pressen, hvorom Henvisninger gives ndfr. S. 80). Medens denne Fejde stod paa, var D. i 1839

af Storthinget bleven valgt til Statsrevisor og til 1ste Suppleant ved Storthingets Arkiv, hvor han fungerede under Kaptejn (senere Statsraad) Foss's Fravær som Medlem af Unionskomiteen i Stockholm 1841—44. Han var imidlertid bleven valgt til Akershus Amts 3dje Repræsentant paa Storthinget 1842 (Medlem af Valgkomiteen samt af Justitskomiteen) og gjenvalgtes enst. som 1ste Repræsentant fra samme Valgkreds til Storthinget 1845, paa hvilket Thing han valgtes til Præsident i Odelsthinget og til Medlem af saavel Valgkomiteen som Fuldmagtskomiteen samt af Konstitutionskomiteen. Til Storthinget 1848 blev han valgt som Repræsentant fra søndre Bergenhus Amt, men afvistes ved Storthingets Kjendelse, da han ikke var bosat i Amtet. I 1854 mødte han som 4de Repræsentant for Kristiania (Konstitutionskomiteen) og var i denne Sessjon Medlem af Lagthinget. Senere opnaaede han ikke mere Valg til Nationalforsamlingen. Efterat han to Gange var gaaet Glip af Ansættelse ved Universitetet og i 1840, efterat han af Regjeringen var bleven indstillet til Rigsarkivar, havde taget sin Ansøgning om dette (Departements-)Embede tilbage, fordi han fandt det mindre foreneligt med sin Stilling som Statsrevisor, havde D. levet som Publicist og Politiker uden Ansættelse i andre offentlige Stillinger end de, hvortil Storthinget udkaarede ham ved sine Valg til Statsrevisor (indtil 1851) og til Storthingsarkivar (efter Foss's Udnævnelse til Statsraad i 1845), hvilken sidste Stilling han beholdt indtil 30 Marts 1871. Under 17 November 1849 udnævntes han af Regjeringen til Rektor ved Kristianssands Kathedralskole, men tiltraadte ikke dette Embede, da han ved kgl. Res. af 13 Juli 1850 efter Ansøgning erholdt Afsked fra samme, idet han samtidig blev konst. som Adjunkt ved Kristiania Kathedralskole. 23 Marts 1852 blev han udnævnt til virkelig Adjunkt og 28 Maj s. A. til Overlærer ved Kathedralskolen. Fra dette Embede erholdt han i Juli 1855 halvandet Aars Tjenestefrihed for at fuldende et ethnografisk Værk, i hvilken Anledning han fra Juli til Oktober 1856 foretog en Rejse til England og Frankrige. Da efter Udløbet af denne Tjenestefrihed D. atter meldte sig til Tjeneste ved Skolen, indgav Rektor, af Hensyn til Skolens Tarv, gjentagne Forestillinger til Departementet om Antagelse af en Hjælpelærer ved Skolen til Indskrænkelse saavidt muligt af Overlærer Daas Virksomhed ved samme, i hvilken Anledning Kirkedepartementet indstillede, at ingen Foranstaltning blev at træffe, hvorimod Regjeringen ved høieste Resolution af 11 Juli 1857 besluttede af Skolens Kasse anvendt «indtil 250 Spd. aarlig for at faa udført ved Andre en Del af de Overlærer Daa ved Skolen paahvilende Forretninger». Vedkommende Storthingskomite i 1860 indstillede imidlertid paa Ikkebevilgning af dette Forslag og denne Indstilling vedtoges af Thinget (Jfr. Storthings-Forhandlinger 1859—60, VI. Dok. No. 45 og 58 samt VIII, Indstill. O No. I, S. 38—40; Storthings-Tidende 1859—60, I. 1031 fg. og II. 1041—43). D. blev nu staaende i

sin Stilling ved Skolen, indtil han den 18 Juni 1862 — denne Gang imod det historisk-filosofiske Fakultets samtlige Stemmer — blev udnævnt til Lektor i Historie ved Universitetet, hvor han senere rykkede op til Professor i Henhold til Lov af 12 Maj 1866. Fra 1 Oktbr. 1863 overtog han tillige Bestyrelsen af Universitetets ethnografiske Museum, af hvis Forøgelse og Udvikling han indlagde sig ikke ringe Fortjenester. Høsten 1868 holdt han efter Indbydelse Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitetet over «Folkeslagenes Udvikling». Dels med Understøttelse af Universitetet eller Statskassen, dels paa egen Bekostning besøgte D. oftere Udlandet i videnskabelige Øjemed. Foruden at han deltog i flere af de skandinaviske Naturforskermøder, deltog han saaledes i Septbr. 1861 i det i Manchester afholdte Møde af *The British Association for the Advancement of Science*, ved hvilket han holdt et Foredrag over Finmarkens Ethnologi (jfr. Report of the Meeting II. 193 fg.). I 1863 mødte han og valgtes til Viceordfører ved det 1ste skandinaviske nationaløkonomiske Møde i Gøteborg, ligesom han deltog i og valgtes til Sektions-Ordfører ved 2det Møde i Stockholm 1866 og ved 3die Møde i Kjøbenhavn 1872. I 1867 foretog han, i Selskab med Professor J. A. Friis, paa offentlig Bekostning en Rejse til Finmarken, russisk Karelen og Finland. Sommeren 1869 deltog han som Medlem af det norske Udvalg i det nordiske Retskrivningsmøde i Stockholm. Høsten 1874 besøgte han Stockholm, Upsala, Helsingfors og St. Petersburg for at undersøge de historiske Museer dersteds. I 1875 deltog han i den første internationale Amerikanistkongres i Nancy. Et ham i 1876 tilstaaet Stipendium for paa en Rejse i Finmarken at indsamle Materialier til et Arbejde om de af Nordmænd foretagne arktiske Rejser blev ikke benyttet paa Grund af Sygdom. D. var Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1857), af det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem og af *Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället* i Gøteborg (1863). Ved Stiftelsen af Det skandinaviske Selskab i Kristiania i 1864 var D. en af Indbyderne og valgtes strax til Medlem af Selskabets Bestyrelse. Han var i en Række af Aar Formand i Selskabet til Dyrenes Beskyttelse og fra 1875 af Formand i Akers Sogneselskab. Ved Lunds Universitets Jubelfest i 1868 blev han kreeret til Æresdoktor i det historisk-filosofiske Fakultet. Han blev 21 Aug. 1866 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste» og var derhos *Officier de l'instruction publique*. Han døde 12 Juni 1877.

* 1) 1840 *Julie Henriksen* († 1842), D. af Proprietær ved Kristiania Christian Gul H.

* 2) 1848 *Pernille Marie Kobroe Daae* (f. 7 Marts 1821), D. af Overtoldbetjent i Bergen Ludvig D. og Helene Margrethe Fritzner.

[*O. Richter.*] *Ludvig Kristensen Daa.* Særskilt Aftryk af en Afhandling i «Krydseren». (Chra. 1850. 8. 56 S.). *Portræt med Biografi* [af J. K. Christie] i *Portræter* af mærkelige Nordmænd 1. R., H. 9, S. 83—90; i Norsk Portræt-Galleri,

udgivet af Chr. Tønsberg, [af D. Thrap]; i Illustreret Nyhedsblad 1866, No. 1 og 3 (ufuldendt) af P. Botten-Hansen; i Skilling-Magazin 1866, S. 669 fg.; i Ny illustreret Tidende 1877, No. 25; i Hjemmet 1877, No. 7—8; i Almuevennen 1877, No. 25; i Illustreret Tidende XVIII. (Kjøbenhavn 1876—77), No. 927. *Nekrologer* i Morgbl. 1877, No. 161 A fg. [af Ludv. Daae], hvorimod Indsigelse i Nyt norsk Tidsskrift II. 71 fg.; i Aftenbladet 1877, No. 137 [af J. B. Halvorsen]; i Aftonbladet s. A., No. 140; i Nya dagl. Alleh. 20 Juni s. A.; i Helsingfors Dagblad Juni s. A.; i Bergens Tidende s. A., No. 134 fg. (6 Artikler). *Mindetale* over ham i Studentersamfundet af Otto Andersen trykt i Aftenbl. 1878, No. 39. *Gravsange* af O. Arvesen og N. J. Sørensen særskilt trykte. Mindedigt af Olav Lofthus i Berg. Tid. 1877, No 133 A. Jfr. J. F. Lampe: Stamtavle over Familjen Daae, S. 20; B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 48 fg.; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 332 fg.; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 409 fg.; Nord. Familjebok III. 730 fg.; Thues Læsebog, S. 596; M. Hammerich: Danska och norska läsestycken, S. 136—40 og 442; Blade fra Samfundet (H. 1), S. 55, 57 fg.; Ill. Nyhedsbl. 1863, No. 52, af P. A. Jensen; Ugebl. for Lovkyndighed 1870, S. 189—93; Storth.-Forh. 1842, Septbr., S. 635—47; 1848, VII. A. 102, VIII. 3—4 (af D.) og 6; 1871 VI. 183—85. Th. Mügge: Skizzen aus dem Norden I. 150; R. Baird: Visit to Northern Europe II. 62; R. G. Latham: Norway and the Norwegians (som er dediceret til Daa og Henr. Wergeland), fl. St; Henr. Wergeland: Saml. Skrifter, II. 237 fg og 361 fg.; Bjørnson: Digte og Sange, 2 Udg., S. 172—74; H. Lassen: Henr. Wergeland og hans Samtid, 2 Udg., S. 7, 68, 234, 254 fg.; A. O. Vinjes Skrifter i Utval I. 296—310; Ellevte ord. Storthing (Chra. 1845), S. 7—10 og Modskriftet Norges Storthing i 1845 (Chra. 1846); (dansk) Hist. Tidsskrift 5 R. III. 439 af Fr. Schiern; P. L. Møllers Gæa, 1846, S. 281 og 284; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene, S. 25 fg.; Dansk Tidsskrift, udg. af H. Scharling, 1869, II. 474 fg.; Aftenbladet 1862, No. 116, 129 og 1873, No. 264 (Digt af R[ørdam]); Dagbl. 1873, No. 136; Morgenbl. 1859, No. 123 og 1871, No. 50; Dølen 1869, No. 46, jfr. Protester i Mgbl. s. A., No. 51, 54 og 56, sidstnævnte Sted af Daa. ***Bidrag til hans politiske Karakteristik*** findes, foruden talrige Steder i hans egne Skrifter og polemiske Bladartikler, i adskillige Valgartikler i Samtidens Presse; særlig henvises her, ang. Akershus-Valget i 1868, til Aftenbl. s. A., No. 108 af J. Sverdrup og til Morgbl. s. A., No. 89 (af O. Valstad), 101, 103, 104, 114, 115, 121 (af J. Selboe), 122, 124, 125, 126, 127, 129 (af J. Sverdrup), 131, 133, 142 (af Chr. Huseby), 145, 153 (af Chr. Huseby) og 154.

Syttende Mai og Politiet. En politisk Betragtning i Anledning af Christiania Politirets Dom, affagt den 20de December 1830, over de, formedelst Constitutions-Dagens Begivenheder f. A. Tiltalte. Chra. 1831. 8. 63 S. (Anonymt).

Den sjuttonde maj och polisen ..... Öfvers. af N. J. Ekdahl. Sthlm. 1865. 8.

Bør Lærerne paa de højere norske Skoler studere Oldnorsk eller Hebraisk? Et Spørgsmaal fremsat og besvaret i Anledning af Hr. Kaptajn Foss's Forslag til Odelsthinget om en Forandring i Universitets-Fundatsens § 35. Chra. 1836. 8. XII. 36 S. (Oprindelig trykt i Morgenbladet 1836, No. 19 Till., hvorefter C. A. Holmboe skrev imod D. i s. Bl., No. 94 Till. D.s Gjensvar til ham er indtaget som Tillæg til det særskilt udgivne Skrift).

Udsigt over det svenske Sprogs Grammatik. Chra. 1837. 8. 64 S. (Anm. i Morgbl. 1837, No. 133, hvortil D.s Svar i No. 149).

Historisk Repetitions-Haandbog af Chr. Christensen. 2det Oplag. Gjennemseet og fortsat fra 1814 til 1839 af Ludv. Kr. Daa. Kra. 1839. 8. IV. 161 S.

Svensk-Norsk Haand-Ordbog. D. 1. 2. Kra. 1841. 8. I. XII. 252 S. II. 294 S.

Udtog af Geografien. Kra. 1841. 8. IV. 132 S. (Anm. af M. J. Monrad i Morgbl. 1842, No. 52).

Har Amerikas Erfaring beviist de Pensylvanske Fængslers Fortrinlighed? Et Brev til Hr. Amtmand Møinichen. (Aftrykt efter Granskerens sjette Hefte). Kra 1843. 8. 103 S. (Jfr. Morgbl. 1845, No. 146 og 152 og Møinichens særskilt udgivne Modskrift „Om det af Statsrevisor Daa udgivne Skrift [etc.]" Chra. 1845).

Varsko formedelst den offentlige Stemning og Redegjørelse i Anledning af ellevte ordentlige Storthing. Kra. 1846. 8. 128 S. med 1 Tabel. (Anm. i Norbisk Literatur-Tidende I. (1846), No. 9; i Den Constitutionelle 1846, No. 46, 51, 54 og 60; i Nordlyset No. 12, 15, 17, 18 og 20—22; jfr. ogsaa Artiklen „Statsrevisor Daa og Oppositionen" i Morgbl. 1846, No. 165 og 166. I Anledning af sidstnævnte Artikel udgav D. fg. Skrift).

Brev til Morgenbladet i Anledning af Skriftet Varsko. Chra. 1846. 8. 62 S. (Besvaret af A. B. Stabell i Morgbl f. A. No. 221 og 223).

Om de Grundlovsforslage, der ere fremsatte til Afgjørelse paa tolvte ordentlige Storthing. Kra 1847. 8. XXXII 96 S. (Anm. i Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. I. 145—77 [af Carl Motzfeldt]; i Den Constitutionelle 1847, No. 60, 68, 78, 81, 84, 85 og 88; i Rigstidende 1847. Paa Anmeldelsen i Den Const. svarte Forf. i Fortalen til sit næste Skrift).

Om Reformer i Storthingsvalgene. Kra. 1847. 8. XX. 128 S. (Anm i Den norske Rigstidende 1847, No. 82 og 86).

Tale den 17de Mai 1847 holden i Studentersamfundet. Aftrykt efter Rigstidendens No. 87 og 88 for 19de og 20de Mai 1847. Chra. 8. 16 S.

Danmark russisk eller skandinavisk. Aftryk af en Opsats i Christiania-Posten. Chra. 1849. 16. VIII. 64 S. (Anmeldt og tildels aftrykt i Bore 25 Juni 1849).

Om Professor Munchs antiskandinaviske Historik. Aftryk af en Opsats i Christiania-Posten [No. 375, 376, 382, 385, 391]. Chra. 1849. 16. 84 S.

Danmark og Tydskland. Aftrykt af en Opsats i Christiania-Posten [No. 559—62]. Chra. 1850. 16. 38 S.

Udsigt over Ethnologien. (Indbydelsesskrift fra Christiania Kathedralskole 1855). Chra. 1855. 8. 52 S.

Om Forholdet mellem det gamle og ny Fastlands Urbeboere. Særskilt Aftryk af Forhandlinger ved de skandinaviske Naturforskeres syvende Møde i Christiania 1856. Chra. 1857. 8. 83 S.

Jordbeskrivelse for den norske Almue. Udgivet af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. 1ste—4de Afsnit (i 3 Dele). Chra. 1857—59. 8. Første Afsnit. Jordens Naturbeskaffenhed. 4 Bl., 235 S. (Anm. i Ill. Nyhedsblad 1857, No. 39; i Morgenbl. 1858, No. 26). Andet Afsnit. Om Menneske-Sam-

fundene. 4 Bl., 824 S. Tredie Afsnit. Europa Fjerde Afsnit. Skandinavien; første Afdeling 4 Bl., 296 S. (Værket udkom som Tillægshefter til „Folkevennen" Aarg. VI, VII og VIII).

Jordbeskrivelse for Begyndere. Chra. 1858. 8. 2 Bl., 67 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 15 af „en Skolemand"). — 2det Oplag. Chra. 1859. 8. — 3die Oplag. Chra. 1861. 8. — 4de Oplag. Chra. 1863. 8. 74 S. — Femte Oplag. Chra. 1867. — Sjette Oplag. Kra. 1870. 8. 74 S., 1 Bl. — Syvende Oplag. Kra. 1874. 8. — Ottende Oplag Kra. 1876. 8. 76 S.

Lærebog i Geografien. Chra. 1859 8. VII. 344 S. (Anm. i Illustr. Nyhedsblad 1859, No. 20; i Aftenbl. f. A., No. 156). — Anden Udgave. Kra. 1865. 8. 2 Bl., 392 S., 2 Bl. — Tredje Udgave. Kra. 1869. 8. 2 Bl., 395 S. + 3 upag. S. (Anm. i Morgbl. s. A. No. 63).

Udtog af Geografien. Chra. 1860. 8. 2 Bl., 156 S. — Fjerde Udgave. Chra. 1871. 8. 2 Bl., 155 S. — Femte Udgave. Kra. 1875. 8. 156 S.

K. Magnus Falsen, et Bidrag til Norges Konstitutions Historie. (Særskilt Aftryk af Videnskabs-Selskabets Forh. i Christiania 1859). Chra. 1860. 8. 63 S. (Anm. i Aftenbl. 1860, No. 161).

Ledetraad i Verdenshistorien til og med 1860. Chra. 1860. 8. 144 S.

1860. Den nationale Eenheds-Revolution. (Aftryk af „Christianiaposten"). Chra 1861. 16. 84 S.

Lærebog i Middelalderens Historie. Chra. 1864. 8. 2 Bl., 243 S. — Anden Udgave. Kra. 1874. 8. 3 Bl., 257 S.

Lærebog i den nyere Historie, en Fortsættelse af Middelalderens. Chra. 1865. 8. 2 Bl., S 245—705.

Lærebog i Oldtidens Historie. Kra. 1866. 8. 2 Bl., 256 S. (Som Tillæg til de her anførte Lærebøger udkom: 1) Alfabetisk Fortegnelse over mærkelige Steders Navne, som forekomme i Prof. L. K. Daa's historiske Lærebøger. Af Martin Arnesen. Kra. 1868. 8. 2 Bl., 24 S. 2) Supplement til Englands Historie i L. Kr. Daas Lærebog i Verdenshistorie af Axel Ludvigsen, trykt i Indbydelsesskrifter fra Skiens Skole 1877 og 1878).

Om en ny vej melem Bodø og Piteå samt Skellefteå. (Foredrag i det Skandinaviske Selskab den 12 November 1867) Aftryk af Aftenbladet. (Chra. 1867). 8.

Have Germanerne indvandret til Skandinavien fra nord eller syd? (Særskilt Aftryk af Forhandlinger ved de skandinaviske Naturforskeres tiende Møde i Christiania fra den 4de til den 10de Juli 1868). (Chra. 1869). 8. 39 S.

Om Nationaliteternes Udvikling. I. [eneste]. Kra. 1869. 8. 4 Bl., 320 S. (Anm. i Dagbladet 1869, No. 247, 248, 253 og 259; i Morgenbladet s. A., No. 278 og 279; i Aftenbl. s. A.)

Skisser fra Lapland, Karelstranden og Finland. Med et Kart. Udgivet af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. 1ste Tillægshefte til „Folkevennen", 19de Aarg., 1870. Kra. 1870. 8. 4 Bl., 288 S. (Oprindelig trykt i Aftenbladet 1870, No. 3—131).

Indre-Departementets Afgjørelse af en Klage over Landskabsmaler Balkes Valg-Agitationer. Chra. 1871 8. 29 S.

Til det Norske Missionsselskabs Generalforsamling i Dram-

men 1873 med dybtfølt højagtelse og deltagelse fra Ludvig Kr. Daa. Særskilt aftryk af Tids-Tavler andet bind. Kra. 1873. 8. 1 Bl., 30 S.

I Samlinger til det norske Folks og Sprogs Historie V. 485—520: Fem Documenter til Oplysning om Afgifternes Beløb i det 17de Aarhundrede.

I Nor *I.* (Chra. 1840), S. 41—107: Sammenligning mellem Bestemmelserne for Trykkefrihed, i Udkastet til en Kriminallov for det engelske Indien af 14 Oktbr. 1837 og i det Udkast til en Kriminallov, som den 20de Februar 1839 er forelagt Norges Storthing; S. 270—96: Anmeldelse af Platous og Knutzens geografiske Lærebøger. — *III.* 160—67: Om de norske Dialecters Bogstav System; [H. 2.] S. 123—58: Om Universiteternes Grader og Examener.

I Nyt Mag. f. Naturvidskb. VI. 292—424: Om den lithauiske Folkestammes Forhold til den slavoniske. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle faa Exemplarer. Chra. 1851. 8. 134 S.)

I Forhandl. i Vid.-Selsk. i Chra. *1858*, S. 89—108: Virkningen paa de aandelige og legemlige Evner af Menneskernes Forplantning inden en mere indskrænket Kreds af Individer. — *1859*, S. 57 fg.: Om den Antagelse, at den finske Stamme har været Nordens ældste Beboere; S. 190—250: Bemærkninger om Begivenhederne i Norge i 1814. (Ogsaa særskilt aftrykt og udgivet med Titlen «K. Magnus Falsen», se ovfr.) — *1861*, S. 226—34: Bemærkninger over finmarkske Sprog- og Culturforholde. — *1875*, S. 378—85: Om de Mumier, som opbevares i Universitetets Ethnografiske Samling.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 7de Møde (i Chra. 1856), S. 552—631: Om Forholdet mellem det gamle og ny Fastlands Urbeboere. (En fornyet Bearbejdelse af de ndfr. anførte Afhandlinger paa Engelsk. Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — I Forhandl. ved 10de Møde (i Kra. 1868), S. 16—53: Have Germanerne indvandret til Skandinavien fra nord eller fra syd? (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Forhandlinger i det Skand. Selskab 1864—66, S. 25—36: Danmarks Forladthed; S. 215—25: Om større Statsenheder. (Referat af den ved Foredraget foranledigede Diskussjon findes S. 225—30); S. 248—51: Tale for Norden ved Festmiddagen 4 Novbr. 1866.

I Nordisk Tidskrift, utg. af G. K. Hamilton, I. (1866), 299—302: Om det Skand. Selskab i Kristiania. (Foredrag i Nordiska Nationalföreningens möte i Stockholm 29 Juni 1866).

I Öfversigt af kgl. Vet.-Akad.s Förhandlingar XXVIII. (1871), S. 899—907: Om Spitsbergens russiske Navn Grumant.

I Edinburgh New Philos. Journal V. (1857), S. 1—20: On the tribunal Government of the ruder Nations.

I Transactions of the Philological Society (London) 1857, S. 251—95: On the affinities between the languages of the Northern tribes of the old and new continents. (Jfr. O. Donner: Öfversikt af den Finsk-Ugriska Språkforskningens historia, H.fors 1872, S. 88).

I Congrès international des Américanistes. Compte-rendu de la 1re Session, Nancy, 1875, *T. I.* 325—29: Les régions arctiques et antarctiques; *T. II.* 352 fg.: Discours au Banquet.

I Til Minde om G. A. Krogh (Kra. 1873), S. 10—17: Mindetale over

G. A. Krogh. (Optrykt i «Nogle biografiske Skitser til Familien Kroghs Stamtavle». Thjem. 1876, S. 76—83).

I Illustr. Nyhedsbl. *1861*, No. 33: Ytringer ved Festen for Ploug ang. det nynorske Sprog. — *1864*, No. 2: Ang. Forholdene i Studentersamfundet i 1832.

I Norden, udg. af J. Lieblein, *I.* 1—19: Om Nationalitets-Forholdene i Finmarken. (Efter et Foredrag i den Skandinaviske Forening i Kristiania 7 Novbr. 1865; jfr. Aftonbl. 1866, No. 7); 231—252 og 428—441: Om det høiere Skolevæsens Reform (jfr. Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 15).

I En Tylvt Forelæsninger (Chra. 1862), S. 73—100: Om de geografiske Forholdes Indflydelse paa Kulturens Udvikling.

I Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet III. S. 103—29: Grundtræk af Velstandslæren; S. 129—99: Af Jordens og Folkeslagenes Beskrivelse.

I Nordisk Conversations-Lexikon (1. Udg.) skrev han fra Bogstav E Artiklerne ang. Norges Geografi, Historie, Statistik og Literatur, hvilke Artikler han ligeledes redigerede i samme Værks 2den Udgave.

Han udgav Granskeren. B. 1. 2. [H. 1—6]. Chra. Septbr. 1840—Decbr. 1843. 4. 608 S, 494 S. Heri er alle de Artikler, som ikke er understrevne eller forsynede med særskilt Forfattermerke, af ham. Blandt disse hans Artikler merkes: i 1ste Bind, No. 1—6 og 9—16: Bedømmelse af Prof. Winter-Hjelms Forslag til Lov om Grændserne for Religionsfriheden; [H. 2] No. 14—17: Anmeldelse af H. Wergelands Farce „Engelsk Salt" (jfr. Erklæring af W. i Morgbl. 1841, No. 58, hvortil Svar i Granskeren H. 2, S. 207 fg. og Tilsvar af W. ssteds. S. 209; Fejden endte med et af W. anlagt Injuriesøgsmaal mod Granskeren, hvorom bl. a. henvises til dette Blads H. 3, No. 19); No. 18—23 og 27: Sølvskillemynt og Grov Kurant; [H. 3] No. 4 og 5: Kjøbstadanlæg (Namsos, Kongsvinger); No. 6 og 7: Anmeldelse af H. Wergelands Norges Konstitutions Historie; No. 12—15, 17 og 29—30: Historisk-statistisk Oversigt over det norske Brandvæsen; No. 22—24: Anmeldelse af Wergelands Farce „Vinægers Fjeldeventyr"; [H. 4] No. 47—49: Til Sognepræst C. J. Sandberg [i Anledning a dennes i Mgbl. 1841, No. 325 fg. offentliggjorte Betragtninger i Anl. af det tilstundende Storthingsvalg; jfr. S.s Forsvar i Mgbl. 1842, No. 57 fg.]

Han udgav Den norske Tilskuer. Fra 4de Oktober 1851 til 25de Juni 1853. Chra. [1851—]1853. 4 732 S I dette Tidsskrift er næsten alle Artikler uden Navn eller Merke af ham.

Han udgav Tids-Tavler. Bd. 1—4. Kra. 1872—76. 8. I. 2 Bl., 348 S. II. 2 Bl., 476 S. III. 2 Bl., 476 S. IV. 2 Bl., 492 S. Heri er af ham, foruden en Del literære Anmeldelser, i *I.* 3—79: Om aarlige Storthing. (Anmeldt i Morgenbladet 1872, No. 219 A; i Aftonbladet 1872, 9 og 12 August); 217—52: Hvem gavner Norges nuværende styresæt? 253—81: Om «Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet», tredje Oplag; 289—338 Wergelandiana; 348: Til læserne! — *II.* 52—64 og 222: Folke-udtalelser i 1872; S. 65—72: Selskaber til dyrenes beskyttelse; 73—109: Om undervisnings-anstalternes prøver (examener); 129—158: Om den Norske hedning-omvendelse (jfr. Modbemærkninger af Biskop Schreuder i III. 1—8 med Udgiverens Tillæg S. 8—11); 161—68: Nekrolog over G. A. Krogh; 237—64: Om den Parliamentariske styrelse; 276—314 og 342—78: Af Norges nyeste historie; 430—37: Efterskrift til S. Blekastads Stykke om Husmændene; 446—76: Frankrigs tredje republik. — *III.* 35—41: Om folkeslags uddøen, eller denationalisering; 61—63: Nekrolog over Kaptejn P. Chr. Holst; 64—73 og 160: Hr. Ole Valstad om storthings-

valget i Akershus amt; 108—18: De nordligste samfærselslinjer imellem den Botniske vik og Atlanterhavet; 129—40: Hvem tilhører det Oldislandske? 145—59: Anmeldelse af den kgl. Prop. ang. Forandring i Grl.s § 54 med flere Paragrafer; 196—226: Skal Statsraads-sagen nyde kongelig stadfæstelse? 424—29: Om menneskeracernes foranderlighed; 461 fg.: Statsraadsskiftet. — *IV.* 74—86: Den Norske missjon i Afrika; 111—28: Om videnskabernes skoler eller partier; 146—62: Om den Norske nationalitet i Amerika; 177—87: Om verdensborgerlig mynt, maal og vægt; 188—204: Om spedalskhedens aarsager; 205—15: Om historiens læsning paa vore højere skoler; 216—22: Vor Konges udenlandsrejse; 241—78: Frankrig i 1875; 331—56, 402—14 og 471—88: Norge i 1876; 458—70: Norske slægtsnavne; 492: Til læserne!

I Morgenbladet, hvis udenlandske Artikel han redigerede fra Begyndelsen af 1839 til Februar 1847, undtagen i Storthingstiden 1842 og 1845, har han, foruden mange mindre Opsatser, skrevet i Aarg. *1839*, No. 1, 2, 11, 18, 19, 21, 22, 25, 33, 53, 54 og 59: Nye Kjøbstæder; No. 94 Till.: Kjøbstæder og Ladestæder med specielt Hensyn paa Kaapervik. — Aarg. *1840*, No. 115, 119, 134—136 og 152: Breve til Lektor Schweigaard (jfr. S.s Svar i Den Const. f. A., No. 122. 123 og 151); No 149: Brev til Prof. Motzfeldt (jfr. M.s Svar i Den Const. No. 139); No. 166: Til Intelligentsseddlerne, Christianssandsposten, Drammens Adresse og Moss Tilskuer (jfr. Storth.-Forh. 1842, Septbr., 635—47). — Aarg. *1843*, No. 112: Om de Philadelphiske Fængsler [mod Prof. F. Holst]; No. 173 og 175: Om Carl Platous og Ludv. Daas Udtog af Geografien. — Aarg. *1845*, No. 27: Om de ringere Justits- og Politisagers Appel; No. 146: I Anledning af R. Bergs Skrift om „Fængselsvæsenets nuværende Standpunkt“ (jfr. B.s Svar i No. 152). — Aarg. *1865*, No. 278: Replik til „Dølen“ (jfr. Svar i No. 280, med Daas Gjensvar i No. 281 og Vinjes Duplik i No. 282) — Aarg. *1866*, No. 273: Aarets politiske Begivenheder (Foredrag i det Skand. Selskab, overs. i Aftonbl. f. A., No. 240); No. 307: Tale for Norden ved det skandinaviske Selskabs Middag d 4de Novbr. — Aarg *1867*, No. 20 og 22: Om latinsk og gotisk Skrift; No. 283: Indberetning om en videnskabelig Rejse i Lapland og Finland i Sommeren 1867. — Aarg. *1868*, No. 140 B: Bemærkninger til Assessor Bachkes Foredrag om Oberst Tidemand. — Aarg. *1869*, No. 172: Til Hr Storthingsmand Olafsen! [i Anledning af O.'s Ytringer i Storthinget om D.'s politiske Anskuelser under Debatten om Valg af Storthingsarkivar].

I Rigstidenden 1847, No. 83 og 84: L. K. Daas Opgjør med Morgenbladet; No. 87 og 88: Tale i Studentersamfundet 17de Maj (ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.); No. 113: Svar til A. B. Stabell; No. 295 og 296: Om de af Naturen anviste Landkommunikationer mellem det østenfjeldske og vestenfjeldske Norge (Foredrag i den tekniske Forening).

I Christiania-Posten redigerede han den udenrigske Artikel fra Bladets Grundlæggelse 17 Maj 1848 til Septbr. 1851 (jfr. hans Erklæring i No. 1098). Fra Midten af April 1853 til Juli 1856 — dog med Undtagelse af Storthingstiden i 1854 — var han dette Blads Hovedredaktør (jfr. hans Erklæring af 28 Oktbr. 1856). „Saavel hans udenlandske Referater som hans udførligere Oversigter over Tidshistorien i denne og de andre Journaler, i hvis Redaktion han har deltaget, ere i den nationale og konstitutionel-monarkiske Retning, som i Tyskland har sit Udtryk i Gotha-Partiet og i Norden i det skandinaviske“.

I Bergens Stiftstidende 1847, No. 75: En Forklaring, afgiven i Valgm*ødet for Søndre Bergenhus* Amt.

I Aftenbladet *1870*, No. 3—113: Skisser fra Lapland (jfr. ovfr.); No. 132: I Anl. af J. Sverdrups Omtale af D. ved Mødet i Nedre Romerikes Landmands. forening; No. 297: Landskabsmaler Balke og Balgene i vestre Aker. — *1872*, No. 80: Om Sanktion af Beslutningen om Statsraadernes Møde i Storthinget.

I Storthings-Forhandlingerne, for hvis Udgivelse han udkastede og gjennemførte den Plan, der har været benyttet siden 1845, og hvis Trykning han besørgede 1842—70, findes af ham adskillige Forslag, Indstillinger og Vota, af hvilke her merkes: i Forhandl. *1842*, April, S. 121—26, Juni, S. 196—204 og 269—79, Juli II. S. 148—56 og Aug. S. 359—72: Indstillinger fra Justitskomiteen; i Forhandlinger *1845*, VII. 269—78 og 284—88: Indstillinger fra Konstitutionskomiteen; IX. 257—60: Dissenterende Votum ang. Jurysagen, hvilket bevirkede Storthingets Beslutning om Stipendier til Udenlandsrejser for at undersøge denne Sag (jfr. S. 263—67, 343—45 og VIII. 164 fg.); i Forhandl. *1854*, VII. 259—72, 561—64; IX. 67—68: Indstillinger fra Konstitutionskomiteen; i Forhandl. *1871*, VI. 183 fg. Indberetning ang. Arkivets Ordning under hans Bestyrelse.

Daae, Anders, Søn af daværende res. Kap. til Lekanger, senere Sogneprest til Lærdal *Ludvig D.* († 1831) og *Elise Benedicte Petersen*, er født 24 Novbr. 1814, blev Student fra Bergens Kathedralskole med Haud 1836 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1843. Han blev 1844 ansat som Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole og 1853 Inspektør og Førstelærer ved Throndhjems borgerlige Realskole.

* 1845 *Andrea Margrete Døscher* (f. i Bergen 22 Septbr. 1819), D. af Kjøbmand Robert D. og Ida Johanne Galschjøtt.

Jfr. J. F. Lampe: Stamtavle over Familjen Daae, S. 11.

Han har udgivet Indbydelsesskrifter fra Throndhjems borgerlige Realskole 1878—85. Thjem. 1878—85. 8. (Samtlige indeholdende Skoleefterretninger for Aarene 1876 fg., meddelte af ham. Jfr. Norsk Bog-Fortegnelse 1873—82, S. 437).

Daae, Anders, Søn af nedennævnte Sogneprest *Hans D.*, er født i Bergen 21 April 1838, blev Student med Haud fra Nissens Skole 1855, besøgte Somrene 1858 og 1859 Tyskland og blev medicinsk Kandidat med Laud i Juni 1861. Efter 1861 og 1862 at have tjenstgjort dels som Kandidat ved Rigshospitalet og Fødselsstiftelsen, dels som konstitueret Militærlæge, var han Læge ved Vaarsildfisket i søndre Distrikt Vintrene 1862—64, besøgte i sidstnævnte Aar i nogle Maaneder Nordamerika og bosatte sig om Høsten 1864 som privat praktiserende Læge i Kragerø. Her har han fra 1867 til Udgangen af 1884 stadig været Medlem af Kommunebestyrelsen, hvis Ordfører han var 1881—84, ligesom han har været overdraget adskillige af Byens kommunale Tillidshverv og valgt til Storthingssuppleant for Valgperioden 1871—73.

* i Chicago 20 Juli 1864 *Anne Honoria Hansen* (f. i Aalesund

Trykt 13 Novbr. 1885.

19 Juni 1846), D. af Skibsfører Nils Andreas H. og Anne Fredrikke Iversen.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 83 og 485; Morgbl. 1874, No. 57 B (Erklæring af ham ang. Kragerø-Valget).

I Norsk Mag. f. Lægevidsk. 2den Række *XXII.* 13—19: Fra Typhoidfeberen i Kragerø Lægedistrikt i Aarene 1864—66; S. 418 fg: Defectus uteri et vaginæ. — *XXIII.* 615—21: Hemiopi, det 6te Tilfælde i samme Slægt. — 3die Række *II.* 409—13: Epidemi i Drangedal af akut Muskelrheumatisme udbredt ved Smitte; S. 529—42: Om den smitsomme Muskelrheumatisme og dens Udbredning, hovedsagelig i Drangedal, med 1 Kart. — *VI.* 594—98: Et Tilfælde af Epilepsi. — *VII.* 450—55: Lidt om Undersøgelse af Farvesandsen. — *VIII.* 81—89: Om Farveblindhed. (Oversat paa Tysk i Deutsche med. Wochenschrift 1879, No. 1 og særskilt aftrykt med Titlen: «Die Farbenblindheit und deren Erkennung. Uebersetzt von M. Sänger. Mit Tab. Berlin s. a. 8.) — *XIV.* 805—7: Forsnævret Bækken. Partus arte præmaturus.

I Centralblatt f. prakt. Augenheilkunde *1878*, Jan.: Farbenblindheit und Entdeckung von Farbenblinden; April: Zur Statistik der Farbenblindheit; Novbr.: Eine Bemerkung zur Statistik der Farbenblindheit. — *1879*, April u. Mai: Anmeldelse af Herm Cohn's «Studien über angeborene Farbenblindheit».

I Vestmar findes enkelte Artikler af ham.

Daae, Claus Nils Holtzrod, Søn af Provst og Sogneprest til Fane *Iver Muntke D.* (f. 24 Juli 1771, † som Jubellærer 25 August 1849) og hans anden Hustru *Edvardine Magdalene Margrethe Fritzner* (f. 15 Februar 1781, † i Bergen 1 Oktober 1864), er født paa Fane Prestegaard 20 Decbr. 1806, blev Student med Haud fra Bergens Kathedralskole 1825 og theologisk Kandidat med Laud i September 1828. Han var i nogen Tid Alumnus i det filologiske Seminarium og 1833—34 Notarius ved det theologiske Fakultet. I sidstnævnte Aar blev en af ham for den theologiske Licentiatgrad indleveret exegetisk Afhandling over Parablen om den utro Forvalter antagen af Fakultetet, men Afhdlg. forblev utrykt og Disputatsen for Graden fandt ikke Sted, da han 5 Marts s. A. udnævntes til Sogneprest til Stordøen. 20 September 1838 blev han tillige Forstander og første Lærer ved det sammesteds oprettede Skolelærerseminarium, udnævntes 6 Juli 1861 til Sogneprest til Frue Kirke i Throndhjem og 10 Juli 1865 til Sogneprest for Domkirkens Menighed i Bergen, hvor han 23 Septbr. s. A. blev Stiftsprovst. Han mødte som 3dje Repræsentant for søndre Bergenhus Amt paa Storthinget 1848 (Medlem af Kirkekomiteen No. 2). Han var 1839—52 Ordfører i Stordøens Kommunebestyrelse og 1858—61 Forligelseskommissær sammesteds. Han blev 25 Febr. 1861 R. St. O. O. «for Fortjeneste af Almuskolevæsenet». Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1862).

* 19 November 1835 *Aadel Christie Wibye* (f. i Bergen 6 Januar 1813), hans Søskendbarn, D. af Mønsterskriver, titulær Krigskommissær Didrik W. og Else Ulrike Fritzner.

Jfr. J. F. Lampe: Stamtavle over Familjen Daae, S. 17 fg.; Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 62; [J. V. Vagel]: Norske Oppositions-Mænd (Chra. 1848), S. 32; Bergensposten 1884, No. 56 og Berg. Aftbl. 5 og 6 Marts s. A. i Anl. af hans 50 Aars Embedsjubilæum. *Portræt* i Olje af ham findes paa Stordøens Seminarium.

[Prædiken i Anledning af Faderens Embedsjubilæum. Bergen 1843. 8.]

Ved Sorenskriver Johan Andr. Budtz's Jordefærd d. 21 August 1845. Bergen 1846 8. 16 S.

Ved Konsul Chr. Knudtzons og Frue Benedicte Knudtzons Guldbryllup. Trykt som Manuskript. Thjem. 1863. 8. 8 S.

Prædiken i vor Frue Kirke i Throndhjem d. 17de Mai 1864. Thjem. 1864. 8.

Til Erindring om Sognepræst C. S. F. Reimers. Nogle Blade, udgivne af Stiftsprovst D. Bergen 1870. 8. 23 S. (Heri er af ham kun de biografiske Erindringer og Talen i Korskirken).

Tale ved Indvielsen af Møllendals Begravelsesplads den 8de Septbr. 1874. Bergen 1874. 8. 1 Bl., 8 S.

I Beretning om Missionspræst Schreuders Ordination (Stavanger 1868), er D.'s Indledningstale trykt S. 3—8.

I Aarsberetn. fra Bergens Forening mod Mishandling af Dyr 1868, S. 41—48: Tale ved Generalforsamlingen 1869.

I Vidar No. 73: Recension af C. B. Bødtkers Prædikener.

Daae, Hans, Søn af Sogneprest til Lekanger *Anders D.* († 1816) og hans 2den Hustru *Øllegaard Sophia Lem* († 1809), blev født i Lekanger 14 Novbr. 1808, Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1825 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1828. Han blev 18 Febr. 1831 udnævnt til pers. Kapellan til Hammer, 31 Decbr. s. A. til pers. Kapellan til Korskirken i Bergen, 19 Decbr. 1837 til res. Kapellan sammesteds og 12 Novbr. 1850 til Sogneprest til Kragerø, i hvilket Embede han døde 17 Septbr. 1865.

* 17 Juni 1834 *Anne Johanne Christie* (f. i Kristianssund 22 Maj 1812), D. af Kjøbmand Eilert Christian C. og Anna Eilertine Brodtkorb.

Nekrolog i Kragerø Adresse 1865; *Mindedigte* i Morgenbl. s. A, No. 271 (af Hans Nielsen) og i Bergensposten No. 105. Jfr. J. F. Lampe: Stamtavle over Familjen Daae, S. 13.

Tale ved Korskirkens nye Kirkegaards Indvielse. Bergen 1837. 8. 8 S.

Jubelprædiken paa Reformationsfesten den 5te November 1837. Bergen 1837 8. 15 S.

[*Tale ved Provst Iver Munthe Daaes Grav.* Bergen 1849. 8.]

Om Mormoner. Kragerø 1854. 8. 18 S.

Intimationstale ved Skaabø Kirkes Indvielse. Chra. 1862. 8. 7 S.

I Bergens Stiftstidende 1843, No. 30: Ved Stiftsprovst Hysings Grav; No. 84: Svar paa et Angreb i Christianssandsposten; No. 101: Ang. Fattigskolen „Christi Krybbe" (jfr. No. 100 og 102 fg. af H. Holmboe).

Daae, Ludvig, Søn af Kaptejn, R. St. O. O., *Ludvig D.* (f. 1792, † 1879) og *Barbara Henrike Wind* (f. 1800, † i Oktober 1860), er født paa Gaarden Solnor i Skodje (Borgund) Prestegjæld paa Søndmøre 24 April 1829. Efter til sit 11te Aar at have nydt Undervisning i Hjemmet, blandt andre af Ivar Aasen, gjennemgik han 1840—45 den daværende Molde Middelskole og blev, privat dimitteret, Student med Laud 1846 og juridisk Kandidat med Laud i Juli 1850. I 1852 vandt han Kronprinsens Guldmedalje for Besvarelsen af Universitetets historiske Prisopgave om «Aarsagerne til og Følgerne af de indvortes Krige i Norge i det 12te og 13de Aarhundrede»; opholdt sig 1854 i længere Tid i Kjøbenhavn, hvor han foretog Undersøgelser i Gehejmearkivet, hvorfra han bl. a. leverede Afskrifter til *Dipl. Norv.*, og vandt i 1855 atter Guldmedaljen, denne Gang for Besvarelsen af den juridiske Prisopgave: «Om Bevismidlerne i Misgjerningssager efter Magnus Lagabøters og Christian den 4des Love». I 1856 tog han Autorisation som Overretssagfører og nedsatte sig som saadan paa sin Fædrenegaard. 4 Oktbr. 1869 blev han udnævnt til Foged i Søndmøre Fogderi og 13 September 1876 til Sorenskriver i nordre Søndmøre. Umiddelbart efter sin Bosættelse paa Solnor blev han i 1856 Ordfører i Skodje Formandskab og som saadan Medlem af Romsdals Amtsformandskab, hvor han i flere Aar arbejdede som Formand i Vejkomiteen og som Medlem af flere af Amtsformandskabet nedsatte særlige Komiteer. Derhos var han i længere Tid Overformynder og Forligelseskommissær i sin Hjembygd; allerede i 1857 blev han Valgmand. Han mødte som 4de Repræsentant for Romsdals Amt paa Storthinget 1859—60 (Medlem af Justitskomiteen No. 2), og mødte senere som en af dette Amts Repræsentanter paa samtlige Storthing 1862—79, da han frabad sig Gjenvalg. Han var paa Storthingene 1862—66 Sekretær i Kirkekomiteen, 1868—74 Medlem af Konstitutionskomiteen, hvis Formand han var fra 1871 af, og 1875—79 Formand i Militærkomiteen. Derhos var han Medlem af Valgkomiteen fra 1865 af og af Fuldmagtskomiteen siden 1871, ligesom han var Medlem af flere af de i Aarenes Løb nedsatte specielle Komiteer, saaledes af Stemmeretskomiteen i 1868—1869, af Jernbanekomiteen s. A., af Skattekomiteen m. fl. I 1871 blev han overflyttet til Lagthinget, hvis Præsident han var i de følgende Aar af sin Thingtid. Han var Medlem af den kgl. Militærkommissjon af 1870; *han var Formand i* Amtsmatrikuleringskommissjonerne for søndre Bergen-

hus Amt 1871 og for Stavanger Amt 1872. Da Ministeriet Sverdrup dannedes 26 Juni 1884, blev Daae kaldet til Medlem af dette og udnævnt til Chef for Armedepartementet, hvilken Stilling han igjen fratraadte 30 April 1885, hvorefter han paany bosatte sig paa sin Fædrenegaard Solnor. Efter Grundlovsbestemmelsen af 1 Juli 1884 blev han derpaa ved Valget for Aalesund og Molde den 24 Oktbr. 1885 enst. kaaret til disse Byers Repræsentant paa Storthinget for Valgperioden 1886—88. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1879). Han blev 1 December 1876 R. St. O. O. «for statsborgerlig Fortjeneste».

* 22 Juli 1858 *Anne Kristine Skavlan* (f. 15 April 1836), D. af Sogneprest Aage S. og Gerhardine Pauline Bergh.

Portræt med Biografi [af Ludv. Eriksen] i Skill.-Mag. 1881, No. 42; Biogr. i Søndmørsposten 1884, No. 60, jfr. No. 71. Jfr. J. F. Lampe: Stamtavle over Familjen Daae, S. 14. Bidrag til hans Karakteristik som Politiker findes i adskillige Artikler i den samtidige Presse, bl. a. i Kristiania-Bladene i Oktbr. 1885.

Om R. Keysers Efterladte Skrifter. (Aftryk af „Illustreret Nyhedsblad"). Chra. 1866. 8. 32 S.

Om den norrøne Litteraturs Forhold til Norge og den norske Kultur. Særskilt Aftryk af Maanedsskriftet Norden for 1868. Af L. D. Chra. 1868. 8. 50 S. (Gjenmæle herimod af Svend Grundtvig i dansk Historisk Tidsskrift 4 R., I. 1—114).

Sammendrag af forskjellige Landes Regler for politisk Stemmeret. [Chra. 1869]. 8 14 S. (Anonymt og trykt som Manuskript, uden særskilt Titelblad og uden Angivelse af Sted, Aar eller Bogtrykker).

I Norske Univ- og Skole-Annaler, 2den Række, VI. 529—71: Om Harfagerne til og Følgerne af de indvortes Krige i Norge i det 12te og 13de Aarhundrede.

I Norden, udg. af J. Lieblein, *III.* 113—138 og 191—223: [I Anledning af] Thv. Boecks „Oversigt over Litteratur, Love, Forordninger m. m., vedrørende de norske Fiskerier". [Daaes Arbejde, hvoraf der findes enkelte Særtryk med Titlen: „Fremstilling af de norske Fiskerier i ældre Tid" — Chra. 1866. 8. 58 S. — er i Formen en Anmeldelse af det anførte Skrift af B., men i Virkeligheden en selvstændig Sammenstilling af de ældre Efterretninger om de norske Fiskeriers Historie]. — *V.* 161—210: Om den norrøne Litteraturs Forhold til Norge og norsk Kultur. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Illustreret Nyhedsblad findes af ham flere Bidrag, af hvilke anføres: i Aarg. *1858*, No. 41: Jeremias Collier (et Tidsbillede fra den engelske Literatur). — *1861*, No. 50, 51 og 52: Anmeldelse af G. Thesens Beskrivelse over Romsdals Amt. — *1866*, No. 31 og 32: R. Keysers Efterladte Skrifter. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovenfor).

I Ugeblad f. Lovkyndighed, Aarg. *III.* 217—21: Landslod. — Aarg. *VIII.* 93—95: Landvørdr, *Landvorde*.

I Personalhistorisk Tidsskrift (Kbhvn.) *II.* 260—68: En gammel

Ætlæg (Nordfjord—Søndmøre); 334—57: En bergensk Slægtebog, meddelt (med Noter af E. A. Thomle).

I Norsk Ugeskrift, udg. af F. Bætzmann, I. No. 2 og 6: Nogle Ord om Stemmeretssagens nuværende Stilling og Udsigter.

I Aftenbladet skrev han enkelte politiske Artikler, fornemmelig i Aarene 1868—71 og som oftest i Form af Redaktionsartikler.

I Storthings-Forhandlinger findes en Flerhed af Komite-Indstillinger, forfattede af ham, blandt hvilke her nævnes: i Forhandl. *1868—69*, VIII. 374—82: Ang. Grundlovsbestemmelse om Indførelse af aarlige Storthing; i Forhandl. *1871*, VI. S. I, S. 1—21: Ang. den kgl. Prop. til Foreningsakt mellem Norge og Sverige; i Forhandl. *1872*, VI. 79—84: Ang. Grundlovsbestemmelse om Statsraadernes Deltagelse i Storthingets Forhandlinger; i Forhandl. *1873*, VI. 158—172: Ang. de hvilende Grundlovsforslag om Stemmerettens Udvidelse; S. 339—40: Ang. Forandring i Grl. § 12 m. fl. §§; i Forhandl. *1874*, VI. S No. I, S. 1—8: Ang. Statsraadernes Deltagelse i Storthingets Forhandlinger; VI. 451—62: Om Bevilgning til udenlandske Anliggender. (Efter Forslag i denne Indstilling gav Storthinget den første af de senere stadig gjentagne Bevilgninger til de saakaldte Attachéstipendier for Nordmænd); i Forhandl. *1876*, VI. O. No. II. S. 1—17: Indstilling ang. Værnepligtsloven.

Hans Hustru har leveret enkelte anonyme skjønliterære Bidrag til Blade og Tidsskrifter, hvoriblandt merkes:

I Norden, udg. af J. Lieblein, *III* 287—304: Fra Havkanten. — *IV*. 151—187: Paa Sætren. — *V*. 321—344: Karen Kvalen.

Daae, Ludvig, Søn af pers. Kapellan *Ludvig D.* († 12 Oktober 1835) og *Sara Jessine Louise Brock* (som i 1841 igjen ægtede Sogneprest til Kvinesdal, senere til store Næs Diderik Hegermann Brochmann, se dette Værks 1ste Bind, S. 461), er født paa Aremarks Prestegaard 7 Decbr. 1834. I 1846 blev han efter to Aars Skolegang i Flekkefjord sat i Kristiania Kathedralskole, hvorfra han blev Student med Laud 1852 og ved hvilken han derpaa vikarierede som Lærer en Del af Skoleaaret 1856 og hele Skoleaaret 1857—58. I Juni 1859 tog han filologisk Embedsexamen med Laud, var derpaa en kort Tid konst. som Assistent i Rigsarkivet og blev i August s. A. ansat som Timelærer ved Drammens lærde og Realskole, hvor han 10 December 1860 udnævntes til Adjunkt. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning 11 April 1863 Afsked, idet han 19 Februar 1863 var bleven ansat som Universitetsstipendiat i Historie. Han var derhos 1863—65 Lærer ved Gjertsens og 1863—69 Lærer ved Aars's og Voss's Latinskole, ligesom han senere (1870—71) atter var konst. Lærer ved Kathedralskolen og 1872—80 var Lærer i Historie ved Krigsskolen. Den 20 Novbr. 1869 blev han udnævnt til Universitetsbibliothekar og 18 Februar 1876 til Professor i Historie, efterat Professor O. Rygh var gaaet over til det Aaret i Forvejen oprettede Professorat i nordisk Arkæologi. Med Understøttelse dels af Universitetet, dels

af Statskassen har D. oftere foretaget videnskabelige Rejser i Ind- og Udlandet. Fra April 1861 til Januar 1862 opholdt han sig saaledes i Kjøbenhavn og Sorø, hvor han anstillede Undersøgelser i Arkiver og Bibliotheker; i samme Øjemed opholdt han sig fra September 1866 til Septbr. 1867 i Kjøbenhavn, Lund og Stockholm. I de tre første Maaneder af 1869 holdt han, efter Indbydelse af Forelæsningsforeningen, en Række offentlige Forelæsninger i Bergen, og senere har han i en Aarrække efter Indbydelse hyppig holdt historiske Forelæsninger i de fleste af vore større Byer. I 1870 besøgte han Bonn for paa Universitetets Vegne at afhente den af Orientalisten Prof. Chr. Lassen til det norske Universitet skjænkede Bogsamling (jfr. Bonner-Zeitung 22 April 1870). Somrene 1875 og 1879 anstillede han Undersøgelser i Arkiverne i Lübeck, Rostock, Hamburg og flere tyske Universitets- og Hanse-Stæder. Siden Maj 1883 har han taget virksom Del i de politiske «Folkemøder» som Taler paa det konservative Partis Side. I 1884 deltog han i Stiftelsen af Akers Grundlovsforening og var i det første Aar dens Formand. Ved Kjøbenhavns Universitets Jubelfest i 1879 blev han kreeret til Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1864), af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1871), af den Letterstedtske Forenings norske Afdeling (1875), af *Föreningen för Skånes Fornminnen och Historia* (1869), af Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog (1881) og af *De Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden* (1885). Han var 1869 en af Stifterne af den norske historiske Forening, af hvis Bestyrelse han senere den hele Tid har været Medlem, ligesom han ogsaa er Medlem af Bestyrelsen i Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.

* 28 December 1859 *Johanne Sigvarda Koren* (f. 17 November 1835), D. af Lensmand i Nes paa Romerike Jess Dietrichson K. og Margrethe Christine Reich samt Søster af ndfr. anførte Charlotte Amalie Koren.

Professor Dr. Ludvig Daae. En biografisk Skisse. Af O. A. Øverland. (Trykt som Manuskript [i yderst faa Exemplarer]. Chra. 1884. 8. 26 S., med Portræt). *Autobiografi* i «Levnedsbeskrivelser af de promoverede Doktorer» (Kbhvn. 1879), S. 29—31. Jfr. J. F. Lampe: Stamtavle over Familjen Daae, S. 19; Dept. Tid. 1876, S. 129 fg.; [Kr. Janson og Henr. Krohn:] To Indlæg i Anledning Stipendiat L. L. Daaes historiske Forelæsninger i Bergen (Bergen 1869. 8. 80 S.); A. E. Eriksen: Dansk og norsk Literaturhistorie, S. 189; Folkevennen XIX. 215; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 333; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, III. 732 fg.; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 410; F. Bornmüllers Biographisches Schriftsteller-Lexikon, S. 158 fg.; de Gubernatis: Dizionario biografico, S. 1147. Adskillige Bidrag til hans Karakteristik som Politiker og Folketaler findes i den samtidige Presse.

Albert Peter Lassen. Biographie. (Aftryk af Illustr. Nybedsbl. No. 49). Chra. 1857. 8. 16 S.

Efterretninger om Christiania Kathedralskole under Cancelliraad Jacob Raschs Rectorat (1706—37). Prøve paa et større skolehistorisk Arbeide. (Aftryk af Illustr. Nyhedsblad for 1858). Chra. 1858. 16. 54 S. (Jfr. Dølen I. No. 8).

Nogle nye Bidrag til den norske Kirkes Historie. Drammen 1860. 8. 2 Bl., 56 S. (Aftrykt i 50 Exemplarer af Drammens Skoles Program f. 1860. Anm. i Ill. Nyhedsbl. f. A., No 27 og i Morgenbladet s. A. No. 188. 3die Afsnit er optrykt i Norsk Kirketidende 1860, No. 37).

Udvalg af Breve, hovedsagelig fra bekjendte Nordmænd, til Professor R. Nyerup. Udgivne som Bidrag til Norges nyere Historie. Chra. [Septbr.] 1861. 8. 4 Bl., 104 S. (Anmeldt i Ill. Nyhedsbl. 1861, No. 37, i Chra.-Posten No. 199, Dagbl. [Kbh.] s. A. og Ill. Tid. [Kbh.] No. 102).

Rektor Frederik Messell Olsen, Nekrolog. Drammen 1863. 8. 11 S. (Særtryk af Dr. Tid. 30 Maj s. A. Optrykt i Aftenbladet s. A.)

Throndhjems Stifts geistlige Historie fra Reformationen til 1814. Thjem. (Chra.) 1863. 8. 3 Bl., 247 S. (Anm. i Illustr. Nyhedsbl. 1863, No. 45; Thj. Adr. s. A., No. 285; Rigstid. 1864, No. 11; Aftenbl. s. A., No. 63 [af J. E. Sars]; Theol. Tidsskr VI. 630 fg. af R. T. Nissen; i Scharlings Ugebl. f. d. danske Folkekirke 1865, S. 13 fg. af H. F. Rørdam; i [dansk] Hist. Tidsskrift 3 R. V. 490; i Evangelisk Ugeskrift [Kbh.] 1865).

Af Geheimeraad Johan v. Bülows Papirer. Udgivet af L. D. Chra. 1864 [ɔ: 1863]. 8. VIII. 246 S. (Anm. i Aftenbl. 1863, No. 267 [af J. E. Sars]; Morgbl. No. 335, Illustr. Nyhedsbl. No. 45; Thj. Adr. No. 285; Berlingske Tidende No. 291; Dagbl. [Kbh.] s. A.; Ill. Tid. [Kbh.] No. 221).

Aktmæssige Bidrag til den norske Kirkes Historie i det attende Aarhundrede. Samlede i det danske Geheimearchiv og det store kongl. Bibliothek. (Særsk. Aftryk af «Theologisk Tidsskrift», VII. Bind). Chra. 1864. 8. 90 S. (Anmeldt i Aftenposten 1865, No. 97; i dansk Hist. Tidsskrift 3 R. V. 491 af H. F. Rørdam).

Paulo Botten Hansen, munus bibliothecarii academici ineunti congratulantur amici. [Scripsit Ludov. Daae]. Chrae. 1864. 4. 6 S.

Lærebog i Verdenshistorien, udgivet af Ludvig Daae og Siegw. Petersen. I—III. Chra. 1864—65. 8. I. Den gamle Historie. 2 Bl., 134 S. II. Middelalderens Historie. 2 Bl., S. 135—278. III. Den nyere Historie. 2 Bl., 247 S. (Det hele Arbejde er skrevet af D., „ikke en Linje er af S. P." D. I. og II. blev anm. i Aftenbl. 1864, No. 159 [af J. E. Sars] og i Aftonbl. 1864, No. 276. D. II. er anm. [af A. E. Eriksen] i Morgenbl. 1865, No. 157. Den største Del af Arbejdets D. II. og III. er oversat eller bearbejdet paa Islandsk i Miðaldasagan eptir Pál Melsteð. Reykjavik 1866).

Om geistlige Embeders Besættelse i Norge efter Reformationen. Chra. 1869. 8. 48 S. (Særtryk i 60 Expl. af Luthersk Kirketidende 1869. Denne Afhdlg. ligger til Grund for hans senere udgivne, ndfr. nævnte større Skrift af samme Indhold).

Lærebog i de tre Nordiske Rigers Historie til Skolebrug af Yngvar Nielsen og Ludvig Daae. Chra. 1869. 8. 2 Bl., 171 S.

Lærebog i Verdenshistorien for Middelskolen. Af R. Tønder

Nissen og L. Daae. Chra. 1870. 8. VIII. 504 S. — 2den Udgave. Chra. 1870. 8. VIII. 502 S. (Senere omarbejdet af Hans Schjøth, se denne).

Skal Bjørnstjerne Bjørnson gjenvælges iaften til studentersamfundets formand? Trykt som manuskript for studenter. Kra. 19de marts 1870. 8. 8 S. (Undertegnet *Studiosus perpetuus*).

Norske Bygdesagn, samlede af L. D. [1 Saml.] Chra. 1870. 8. 2 Bl., 159 S. (Anmeldt i Morgenbl. 1870, No. 350; i Fædrelandet [Kbhvn.] 1871, No. 99 af H. F. Rørdam; i Framtiden, utg. af C. v. Bergen, VI. 534—37). — Første Samling. Anden omarbeidede og forøgede Udgave. Chra. 1881. 8. VIII. 243 S. (Anmeldt i Morgenbl. 1881, No. 338 A; i Ny ill. Tid. 1881, S. 458; i Letterstedtske Nord. Tidskrift af Moltke Moe; i Ny illustr. Tidning 1873, No. 1). — Anden Samling. Chra. 1872. 8. 4 Bl., 134 S., 1 Bl.

Kort Beskrivelse over Tønsberg i Anledning [!] Tusindaarsfesten den 23de Juni 1871. Tønsberg. 8. 40 S. (Et af Bogtrykker T. N. Kildahl uden Forf.s Vidende og mod hans Vilje foranstaltet Aftryk af D.s anonyme Artikler i Morgenbl. 1871, se ndfr.).

Det gamle Christiania (1624—1814). Chra. 1871. 8. 4 Bl., 351 S. (En stor Del af Bogens Indhold havde oprindelig, tildels i en anden Form, været offentliggjort i Morgenbl. 1868—70, se ndfr. Bogen blev bl. a. anmeldt [af Alf Collett] i Aftenbladet 27 Decbr. 1871, i Ny ill. Tidning 1872, No. 11, hvor Kapitlet om Bernt Anker er gjengivet, og i The Spectator 22 Febr. 1873 af E W. Gosse. En stor Del af Skriftet er i Forkortelse oversat paa Hollandsk i Wandelingen in Noorwegen. Door H. W. van der Meij (Haarlem 1878), S. 256—332).

Krigen nordenfjelds 1564. Sælges til Indtægt for Throndhjems Domkirke. Chra. 1872. 8. 35 S.

Geistliges Kaldelse i den norske Kirke efter Reformationen. En historisk Afhandling. Chra. 1879 [ɔ: 1878]. 8. 2 Bl., 98 S. (Anmeldt bl. a. i dansk Hist. Tidsskr. 5 R. I. S. 571—574 af H. F. Rørdam; i Svensk Luth. Kyrkotidn. Juni 1879, S. 99 fg. af L. L. B.)

Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen. Udgivne af L. D. Kbhvn. 1876. 8. 2 Bl., 375 S. (Anm. i Aftenbl. 1876 [af Dr. G. Storm] og i Morgbl. s. A. af Dr. Y. Nielsen).

Illustreret Verdenshistorie. Efter den svenske af Ernst Wallis redigerede Originaludgave ved L. Daae og A. C. Drolsum. Bd. 1—6. Kra. 1876—80. st. 8. Bd. I. IX. 516 S. Bd. II. 505 S. Bd. III. XI. 619 S. Bd. IV. VIII. 522 S. Bd. V. IX. 677 S. Bd. VI. VIII. 579 S. og Register 60 S. (Anmeldt bl. a. i Fædrel. [Kbh.] 1877, No. 51).

Historiske Skildringer [*I*] Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Andet Tillægshefte til „Folkevennen" for 1873. Kra. 1873. 8. 2 Bl., 292 S. — *II.* Fjerde Tillægshefte til „Folkevennen" for 1876. Kra. 1878. 8. 2 Bl., 128 S. (Anm. i danst Hist. Tidsskr. 5 R. I. 599—600 af C. F. Bricka).

Norges Helgener. Med 3 Plancher. Chra. 1879. 8. V. 228 S. + 1 Bl. (Anmeldt i Morgenbl. 1879 af Dr. Yngvar Nielsen; i Aftenbl. s. A. No. 59 [af I. Undset]; i Luthersk Ugeskrift 1879, I. 364—68 af Dr. A. C. Bang; i Aftonbladet 1879, No. 194 fg.; i Letterstedtske Nord. Tidskrift 1879, S. 333 af G. Storm; i Teol. Tidskr. XIX. (Ups. 1879), S. 212—18 af *H—e*; i dansk Hist. Tidsskr. 5 R. I. 560—71 af Fr. Krarup — hvilken Recension ogsaa findes i nogle faa Særtryk med Titlen: «Myther

og Legender». Kbhvn. 1879. 8. 14 S. —; i Ny Kirkehist Saml. 3 R., II. 576 af H. F. Rørdam; i Dansk Kirketid. 1879, No. 1 Till. af C. J. Brandt; i Kalkars Theol. Tidsskrift 1879, S. 545—48 af *Ehdt.*; i Finsk Tidskrift 1880, II. 67 fg. af M. G. Schybergson; i Lit. Centralblatt 1879, No. 38 [af A. Edzardi]; i Jenaer Lit.-Zeit. s. A. No. 10 af K. Maurer; i Mag. f. d. Lit. des Ausl. s. A., No. 35; i v. Sybels Hist. Zeitschr. N. F. VII. 520—23 af Ph. Zorn; i The Athenaeum 1879, I. 346 af G. Stephens).

Kong Christiern den førstes norske Historie 1448—1458. Festskrift til Universitetet i Kjøbenhavn ved dets Firehundredaarsfest i Juni 1879. Chra. 1879. st. 8. 2 Bl., II. 153 S. (Anmeldt i Morgenbladet 1880 af Dr. Y. Nielsen; i dansk Hist. Tidsskr. 5. R. II, 166—168 af C. Paludan-Müller; i Hist. Bibliothek [Sthlm.] 1880 III—X. af O. Alin; i Letterstedtske Nord. Tidskrift 1881, S. 333 af Dr. G. Storm; i Magazin f. d. Lit. d. Auslandes 1879, No. 43).

Gerhard Schøning. En Biographi. Udgivet i Hundredaaret efter hans Død af den norske historiske Forening. Chra. 1880. 8. IV. 92 S. (Anm. af Dr. G. Storm i Letterstedtske Nordisk Tidskrift 1881, S. 334; af Fr. Nutzhorn i Nord. Månedskrift [Odense] 1880, II. 144—60)

Nordmænds Udvandringer til Holland og England i nyere Tid. Et Bidrag til vor Søfarts Historie. Chra. 1880. 8. 4 Bl., 126 S. (Anmeldt bl. a. i Morgenbladet 1880, No. 348 A; i Dr. Blad. s. A., No. 306; i danske Fædrel. 1881, No. 33; i Letterstedtske Nord. Tidskr. 1881, S. 334 af Dr. G. Storm; i Finsk Tidskrift 1881, I. 400 af M. G. Schybergson; i Lit. Centralbl. 1881, Sp. 215 af K. Maurer; i v. Sybels Hist. Zeitschr. 1884, I. 186. — For en væsentlig Del er Arbejdet oversat paa Hollandsk i *Wetenschapelijke bladen*, *Feuilles scientifiques*, 1881, Decbr.)

Om J. E. Sars's Skrift „Historisk Indledning til Grundloven". Udgivet af Novemberforeningen. Chra 1882 8. 2 Bl., 42 S. (Besvaret af Sars i Nyt Tidsskrift I. 490—506; jfr. Brochuren „Radikalisme og Historieskrivning" [af Johs. R. Steenstrup]. Kbh. 1883).

Professor Ludvig Daaes Tale ved Folkemødet i Ramnæs den 29 September 1883. Chra. 1883. 8. 31 S. (Foruden at Talen tidligere var refereret i sin Helhed i Morgenbladet 1883 og i Aftenposten s. A. findes der, ved Siden af den her nævnte editio princeps, tre andre Kristiania-Udgaver fra 1883 og 1884 og en Hamar-Udgave fra 1884. I det hele er denne Tale særskilt trykt i ca. 25,000 Exemplarer. Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1883, S. 10 og 1884, S. 14).

Om Humanisten og Satirikeren Johan Lauremberg. Universitetsprogram i Anledning af Universitetets Holbergsfest 3die Decbr. 1884. Chra. 1884. 8. 4 Bl., 91 S., V. S., 18 S. (Anmeldt [af Henrik Jæger] i Dagbladet 1884, No. 459).

Matrikler over Nordiske Studerende ved fremmede Universiteter. Efter offentlig Foranstaltning samlede og udgivne af Dr. L. D. H. 1. Chra. 1885. 8. S. 1—149.

Om Ludvig Holberg. Tillægshefte til „Folkevennen" 1884. Chra. 1885. (Under Pressen).

I Historisk Tidsskrift, udg. af Den norske hist. Forening, 1. Række, *I.* 141—44: Et nordtydsk Sagn om Olaf den helliges Ligkiste; 406—56: Nogle Breve fra E. C. Werlauff og J. Chr. Berg. Meddelte; 485—97: Martin Pechlin, en Sørøverhistorie fra det sextende Aarhundrede; 498—514: Smaastykker. 1—12. — *II.* 46—110: Om Frederik II.s paatænkte lothringske Giftermaal og om Danmarks Forhold til de

Grumbachske Uroligheder (jfr. d. Hist. Tidsskr. 5 R. V. 354—355); 113—170: Christopher Throndssøn Rustung, hans Søn Enno og hans Datter Skottefruen (jfr. Forf.s Tillæg S. 343 fg., samt F. Schiern: Nyere historiske Studier I. S. 144); 238—40: Et Brev fra Statsraad N. Treschow, meddelt; 241—96: Optegnelser til L. Holbergs Biographi; 297—322: Jacob Langebeks første Besøg hos Fr. Rostgaard; 323—35: Pierre Daniel Huets Reise i Norden (oversat i Ny illustr. Tidning 1873, No. 14); 336—67: Smaastykker. 1—5 (heraf er «Breve til J. Chr. Berg» særsk. aftr.) — *III.* 80—96: Nogle holbergske Analekter; 97—194: Sorenskriver Mathies Skaanlunds Autobiographi. Et Tidsbillede fra Christian den femtes Dage. Udg. i Uddrag af L. D.; 224—366: Fru Inger Ottesdatter og hendes Døtre; 445—480: Nogle upaaagtede Bidrag til Danmarks Historie under Grevefeiden; 481—91: Matrikel over nordiske Studerende ved Universitetet i Køln i det sextende Aarhundrede; 492—501: Hvem er Forfatter til Digtet *Querelae Suedicae*? 515—22: Smaastykker. 1—3. — *IV.* 62—108: Bidrag til Norges Historie i Aarene 1434—1442; 289—326: Erik Munks Forsvarsskrifter, skrevne fra hans Fængsel paa Dragsholm. Udgivet af L. D.; 487—98 og 503—11: Smaastykker. — 2den Række *I.* 550—53: En kort Autobiografi af Lyder Sagen, meddelt. — *II.* 113—157: Stiftsprovst Dr. Theol. Otto Holmboes Dagbogs-Optegnelser 1751—73. Udgivet i Uddrag af L. D.; 332—74: Erik af Pommerns, Danmarks, Sveriges og Norges Konges, Giftermaal med Philippa, Prindsesse af England (jfr. dansk Historisk Tidsskrift 5 R. II. 475 og Kr. Erslev: Dronning Margrete og Kalmarunionen). — *III.* 44—112: Af N. Wergelands utrykte Christianssands Beskrivelse. Nogle Brudstykker udg. af L. D.; 145—205: Utrykte Optegnelser om Thelemarken. Af H. J. Wille. Udg. i Uddrag af L. D.; 233—45: Didrik Pining; 246—66: Nogle Smaabidrag til det Bergenske Contoirs Historie; 388—93: Et mislykket norsk Udvandringsforsøg 1737. — *IV.* 305—41: Historiske Optegnelser af C. P. Rothe og L. Engelstoft, udgivet af L. D.; 407—85: Nordmænd og Danske i Rusland i det attende Aarhundrede. (Anmeldt af H. Hjärne i Nordisk Revy II. 4). — *V.* 140—42: Hollandske Ordsprog om Norge og Nordmændene; 161 fg.: Mag. Gert. Henrikssøn Miltzow, Sogneprest til Voss.

Samtlige hans Bidrag til Hist. Tidsskrift, med Undtagelse af «Smaastykker», er udgivne i særskilt Aftryk, i Regelen i 60 Exemplarer; dog er hans «Optegnelser til Ludvig Holbergs Biographi» udgivet i Særtryk i større Oplag, hvoraf en Del Exemplarer stilledes i Boghandelen; af denne Afhdlg. findes en Recensjon af Chr. Bruun i dansk Fædrel. 1873, No. 13. Afhandlingen «Fru Inger Ottesdatter og hendes Døtre» fremkaldte en Polemik i Aftenbl. 1874, No. 234 fg. [af G. Storm og J. B. Halvorsen]; jfr. A. Heise: Kristiern den anden i Norge, S. 62 fg.

I Forhandl. i Chra. Vid.-Selskab *1867*, S. 204—210: Et nyt Bidrag til Danmarks Reformationshistorie (jfr. Danske Magazin 4 R. III. 215; dansk Hist. Tidsskr. 5 R II. 436; Rørdams Monumenta Hist. Dan I. 200—201; L. Helveg: Den Danske Kirkes Historie til Reformationen II. 1016 fg. De i D.s Afhdl. meddelte Oplysninger have nemlig, hvad der af de her citerede Steder fremgaar, fremkaldt en fuldstændig ny Anskuelse og Opfatning af den Maade, hvorpaa Christian III. indførte Reformationen i Danmark). — *1868*, S. 330—338: Uaar og Hungersnød i Norge 1740—1743.

I Theologisk Tidsskrift *VII.* 321—410: Aktmæssige Bidrag til den norske Kirkes Historie i det attende Aarhundrede. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.) — I Ny Række *I.* 182—189: Et Spor til religiøs Paavirkning fra Rusland i den norske Kirke.

I Luthersk Kirketidende, Ny Række I. (1869), S. 237—47, 293—300, 325—31 og 357—62: Om Besættelsen af gejstlige Embeder i Norge efter Reformationen. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.)

I Militært Tidsskrift 3. Række, VII. 475—514: Blandede Aktstykker til den norske Krigshistorie.

I Norskt Maanedsskrift, udg. af P. A. Munch, VI.: Stavangers Stifts to første lutherske Superintendenter.

I Norden, udg. af J. Lieblein, *IV.* 273—292: Blandede Bidrag til den norske Bondestands Historie. [Af utrykte Bygdebeskrivelser fra forrige Aarhundrede ɔ: tildels af Forarbejderne til anden Del af den saakaldte Jessens Beskrivelse over Kgr. Norge]. — *V.* 3—17: Jens Colstrup, en norsk Baahuslening.

I Folkevennen XIV. 169—202: Af Prof. C. F. Allens Verk: „De tre nordiske Rigers Historie". Med en Indledning af D.

I En Tylvt Forelæsninger (Chra. 1862), S. 117—32: Den lutherske Reformations eller Kirkeforbedrings Indførelse i Norge; S. 133—45: Om Middelalderens Munkevæsen med særligt Hensyn til Norge.

I Nytaarsgave, udg. af P. Botten Hansen, *1861*, S. 34—41: Erindringer fra min Hjembygd.

I Et Kornbaand til Jul (Kra. 1869), S. 99—124: Magnus Heinessøn. (Ogsaa særskilt aftrykt i 40 Expl. Chra. 1869. 8. 26 S.)

I Dybwads illustr. Folkekalender for *1881*, S. 17—36: Knut Alfssøn. — *1882*, S. 17—21: Med C. M. Falsens Billede.

I Folkelæsning, udg. af Dr. A. S. Guldberg, H. VI. 3—22: Det norske Universitets Stiftelse.

I Almanaken 1880 har han givet Bidrag til det kalendariske Afsnit om Helgendagene.

I Indbydelsesskrift fra Drammens Skole 1860, S. 1—54: Nogle nye Bidrag til den norske Kirkes Historie.

I Indbydelsesskrift fra Skiens Skole 1860: Nogle Antegnelser om den forrige Latinskole i Skien, der nedlagdes 1739.

I Beretning om Mødet d. 10 Oktbr. 1884 til Dannelse af en konservativ Forening i Kristiania (Chra. 1884), S. 11—16 er hans Foredrag ved den Anledning trykt.

I Norsk Maanedsskrift, udg. af D. Meidell, I. (1884), S. 266—96: Norges sidste Erkebiskop.

I Norges Land og Folk, udg. af A. N. Kiær, er Byerne Fredrikshalds, Fredriksstads, Moss' og Sarpsborgs Historie m. m. i 1ste Binds 2det Hefte af D.

I Om Universitetsbiblioteket af A. C. Drolsum (Chra. 1880), S. 48—54: Oplysninger om Bibliothekarembedets Historie og Cirkulære til Landets Bladudgivere.

I Striden om norske Forfattere og danske Forlæggere (Chra. 1880), S. 76—82: Danske og norske Forlæggere. (Oprindelig trykt i Morgenbladet 13 Decbr. 1879).

I Studenterblade 1855, No. 1—3: Bidrag til Kundskab om de ældste norske Studenterforholde (1813—1829).

I Danske Samlinger (Kbhvn. 8.) 2den R. *IV.* 142—53: En Samtidigs Antegnelser til Christian Falsters Amoenitates philologicae (ogsaa særskilt aftrykt). —

V. 284—288: Et lidet Bidrag til J. F. Struensees Ungdomshistorie. [Meddelt efter Orig. i Kra. Univ.Bibl.]

I Nord. Tidskrift, utg. af G. K. Hamilton, *1867*, S. 129—55: En Episode af den nordiske Syvårskrig. — *1868*, S. 74—77: Anmeldelse af Y. Nielsens Breve fra Grev Essen.

I Ny kirkehistoriske Samlinger (Kbh.) har han meddelt: i *Bd. IV.* 174—76: Et Brev fra J. N. Brun til P. F. Suhm — . 823—44: Beretning [fra den kejserlige Gesandt i Kjøbenhavn Baron de Goés, efter Originalen paa Bibliotheket i Hannover] om Katholikernes Vilkaar i Danmark ved Aaret 1660, med Indledning, Anmerkninger og Tillæg af H. F. Rørdam; 876—79: N. E. Balle om H. N. Hauge. — I 3 Række *I.* 536—42: Nogle Bidrag til norsk Kirkehistorie. — *III.* 638—44: Sogneprest J. M. Klems Autobiographi; 829—32: Legenden om den danske St. Erik. — *IV.* 836 fg.: Optegnelser af Mag. Peder Skjelderup.

I Personalhistorisk Tidsskrift (Kbh.) *II.* 283—289: Af haandskrevne Antegnelser i trykte Bøger; 290—94: Fra Ørlandets Hovedkirke; 357 fg.: Et Øienvidnes Beretning om Struensees og Brandts sidste Øieblikke. — *III.* 80—88: Norges genealogiske Literatur efter 1814 (ogsaa særskilt aftrykt). — *IV.* 249—55: Et Brev fra Confessionarius M. S. Liebenberg til Biskop Pavels, meddelt. — *VI.* 118—132: Nogle Breve fra en norsk Præstegaard 1799—1800 (ogsaa særskilt aftrykt).

I Aftenlæsning, Ny Række, Bd. 4, S. 177—187: En dansk-norsk Prindsesses Bryllup i Oslo 1589.

I Historisk Arkiv [Kbhvn.] *1881*, II. S. 97—124: Munkholmen og dens Fanger. — *1882*, II. S. 157—179 og 238—253: Grevskabet Laurvig og dets ældre Besiddere.

I Skilling-Magazin skrev han i tidligere Aar en Del populære historiske Smaastykker (om Biskop B. Deichmann, Konfirmationens Indførelse i Norge, m. m.) Desuden findes af ham i dette Blad nogle Biographier, blandt hvilke mærkes: Prof. T. H. Aschehoug (i Aarg. 1874, No. 34), Boghandler Joh. Dahl (i 1868, No. 40), Professor O. Rygh (1880, No. 11), Rektor F. L. Vibe (1881, No. 27) og J. S. Welhaven (1869, No. 1, ufuldført).

I Illustreret Nyhedsblad *1856*, No. 45: Anm. af Noëls og Chapsals græsk-romerske Mythologie, overs. af H. Roosen; No. 46: Anm. af C. Müllers Udg. af Sallust og af Bjørsets og Henrichsens Udg. af Cornelius Nepos (jfr. No. 51 samt Morgbl. 1857, No. 7 af de sidstnævnte Udgivere). — *1857*, No. 29: Program-Revue. I. J. D. E. Bødtkers Program fra Chra. Kathedralskole; No. 31: Anm. af L. Enaults La Norvège; No. 37: Anm. af Monrads Skrift Om de classiske Studiers Betydning; No. 49: A. P. Lassens Biographie. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *1858*, No. 3: Om Ole Vig; No. 28, 29, 35, 38 og 40: Efterretninger om Christiania Cathedralskole under Cancelliraad Jacob Raschs Rectorat (1706—37). Prøve paa et større skolehistorisk Arbeide. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.); No. 48: Af en gammel Brevvexling; No. 50: Nekrolog over Student Emil Huitfeldt. — *1859*, No 7: Nye Bidrag til Peder Claussøns Biographi; No. 20: Anm. af K. A. Borchs „Lærebog i Verdenshistorien" I. (jfr. No 24). — *1860*, No. 1: Nogle Breve fra Herman Amberg. (Meddelte); No 17: En christianiensisk Poesi fra 1716; No. 19: Dansk specialhistorisk Literatur; No. 25: Nye kirkehistoriske Samlinger; No 34: Marcus Volqvartz. — *1861*, No. 11 og 12: Otto den Stores Gesandtskab til Chalifen i Cordova. (Efter Giesebrecht); No. 38: Danske Studenters Klage over sine norske Medstuderende i Begyndelsen af

forrige Aarhundrede. (Meddelt). — *1862*, No. 5: Smaabidrag til Edvard Storms Biografi (jfr. Welhavens saml. Skrifter VIII. 257); No. 15, 16 og 18: Biographiske Oplysninger om Johan Ernst Gunnerus. — *1864*, No. 13—14: Thormod Torfesen; No. 23: Nogle Breve fra norsk Statholder Grev Chr. Rantzau til Hans Gram; No. 38: Om de norske Studenters Væbning i 1814; No. 40: Tønsberg. — *1865*, No. 3, 4, 6, 7, 15 og 16: Udvalg af Breve fra bekjendte Mænd til Justitiarius J. Chr. Berg; No. 19: Biografi af Lektor J. E. Thaasen; No. 23: Recension af J Paludan-Müllers Gullands Forhold til Danmark og Sverige; No. 46: Recension af Meddelelser fra det norske Rigsarkiv, I.

I Illustreret Tidende (Kbhvn) No. 91: Biografi af Rigsarkivar Chr. Lange; No. 101: Det norske Universitets Stiftelse; No. 112: Biografi af Professor Chr. Hansteen. — I Aarene 1866—70 skrev han desuden i dette Blad adskillige mindre, topografiske Stykker, vedk Norge, i Almindelighed som Texter til Billeder, deriblandt i: No. 376: Throndhjem; No. 385: Oslo; No. 391: Forstaden Sagene ved Christiania.

I Chra.-Posten *1856*, 9 April: Til vore yngre philologiske Studerende (jfr. Bem. herved [af P. Voss] den 16 April og Gjensvar af D. den 20 April); 6 og 20 Septbr.: Forsvar for Rektor Musæus mod Aftenbladet (jfr. Svar i sidstnævnte Blad 1856, No. 212). — *1858*, No. 41: Bemærkninger ved H H. Müllers „Bidrag til Thjems Kathedralskoles Historie" (jfr. Det kgl. n. Vid.-Selsk Skrifter i 19. Aarh. IV. S. 253). — *1859*, No. 236: Anmeldelse af en Del af Aarets Skoleprogrammer; No. 255: Anmeldelse af Curtius' græske Grammatik, oversat af B. Voss.

I Aftenposten 17 Juni 1881: Tale ved Aabningen af Oscarshals historiske Museum. (Optrykt af Chr. Holst i et for Besøgende bestemt Program). Desuden enkelte anonyme Artikler i samme Blad.

I Aftenbladet skrev han adskilligt i Aarene 1864—68. Blandt hans Bidrag til dette Blad merkes: *1864*, No. 247: Anm. af Allens De tre nord. Rigers Historie, H. 1. — Aarg. *1865*, No. 290 og 294: Et Ord om det norske Bogvæsens Tilstand (jfr. Forf.s Rettelse i No. 291); No. 303: Anm. af Pavels's Autobiografi. — Aarg. *1866*, No. 4: Anmeldelse af J. E. Sars's „Norge under Foreningen med Danmark"; No. 22: Allens De tre nordiske Rigers Historie, 2det Bind; No. 260: Anmeldelse af L. Dietrichsons: „Omrids af den norske Poesis Historie, 1."; No. 275: Anmeldelse af Aschehoug: „Norges offentlige Ret, I."; No. 300: Om og i Anledning af Provst A. Fayes Verk: „Kristianssands Stifts Bispe- og geistlige Historie". — Aarg. *1867*, No. 246: Om Doktorgraden; No. 248: Anm. af Allens De tre nord. Rigers Historie, III. H. 1; No. 255: Boghandlerstriden; No. 268 og 271: Anm af Essens Breve, udg. af Y. Nielsen; No. 273: Fredrik den femtes Rejse i Norge. Kristiania i 1749. (Af en hidtil utrykt Rejsebeskrivelse); No. 277: En norsk Kriminalhistorie [Falskmyntneren Fr. Hammond, optr. i dansk Dagbl. og flere andre Blade]; No. 286, 287, 288, 294 og 295: Englands og Skotlands Forening til et eneste Kongerige i 1707. (Efter Prof. Fr. Schierns Univ.-Program). — Aarg. *1868*, No. 12: Anm. af Allens Histories 3dje Bd., H. 2; No. 20 og 21: Om Sveriges saakaldte Frihedstid. (Anm. af R. Tengbergs Skrift: «Några anteckningar om frihetstiden»); No. 25: Uaar og Hungersnød i Norge 1740—1743.

I Morgenbladet har han leveret en stor Mængde Bidrag af historisk, literært og politisk Indhold, af hvilke kun den mindre Del ndfr. anføres, idet navnlig saagodtsom alle Bidrag i sidstnævnte Retning forbigaaes. Med den almindelige Bemærkning, at han fra Høsten 1874 i de nærmestfølgende Aar leverede

regelmæssige Literaturanmeldelser i dette Blad, anføres af hans Bidrag i samme følgende: Aarg. *1861*, No. 79: Om de filologiske Skolemænds Vilkaar; No. 332: Fra Sorø. — Aarg. *1865*, No. 29 og 48: Bidrag til Overlærer Knudsens literære Karakteristik (Svar fra K. i No. 40 og 92, jfr. Liebleins Norden I. 89); No. 96: En haardt forfulgt Mand (Bemærkninger ved K. Knudsens Artikel i No. 92, Till.); No. 137: Ved Bægeret for Danmark i Studentersamfundet 17de Maj. — Aarg. *1868*, No. 30, 33 A, 40, 54, 63 og 82: Maalstrævet (jfr. Dølen VI. No. 3; Bergensp. s. A., No. 50); No. 115 og 121 A: Provst Fr. Schmidts Dagbøger; No. 122, 129 og 132: W. F K. Christie; No. 147 og 149 A: Lunds Universitets Stiftelse; No. 212, 215, 219, 226, 233, 240, 247 B, 254, 268 A, 275 og 282: Bidrag til Christiania Bys Historie. (Hans Artikler med denne Overskrift i Morgbl. 1868—1870 udgjør Grundlaget for hans senere udgivne, ovfr. anførte Arbejde „Det gamle Christiania". Imidlertid er en ikke liden Række Artikler om Hovedstadens Historie, nemlig hvad der angaar Tiden efter 1814 og som tryktes i Morgenbladet 1871, ikke optagen i den nævnte Bog); No. 291, 294, 296, 303 A, 308, 310, 317 og 331: Carl Johans fire første Regjeringsaar 1818—1822. (I Anledning af Bergman-Schinkels „Minnen", X.); — Aarg. *1869*, No. 92 A, 99 B, 106 A, 113, 120 A, 127 B, 134, 146 A, 154 A, 161 B, 168 B, 182, 210, 223 A, 224, 259 A, 266 A, 273 A, 280 A, 294 A, 322 A, 336 A, 343 A og 350 A: Bidrag til Christiania Bys Historie (Fortsættelse); No. 127 B: Nekrolog over Andreas Faye; No. 300: Nekrolog over G. P. Blom; No. 231, 238, 249, 256 og 272: Corfitz Ulfeldt og hans Hustru; No. 308 A: Naar lærte den norske Almue at læse indenad? — Aarg. *1870*, No. 2, 139 B, 180, 187 B, 194, 320 A og 334: Bidrag til Christiania Bys Historie (Fortsættelse); No. 67 og 68: Kong Jørgensen af Island; No. 71: Island maa erobres; No. 215 og 217: Aasmund Olafssøn Vinje. — Aarg. *1871*, No. 29, 36 B, 50, 57 A, 71 B, 78, 118 B, 125 B fg. og 152: Bidrag til Christiania Bys Historie. (Fortsættelse); No 43 A: Bjørnstjerne Bjørnsons Dunker (i Anledning af B.s Mindetale over D.; jfr. En liden Berigtigelse i No. 45); No. 156: Nekrolog over E. C. Werlauff; No. 159, 161 og 165: I Anledning af Tusindaarsfesten i Tønsberg (ogsaa særskilt udgivet i en Eftertryks-Udgave, se ovfr.); No. 196 og 201: Nogle Oplysninger angaaende St. Olafs Dyrkelse; No. 215: Landsens Hest; No. 257: Nogle Folkesagn; No. 267: H. J. Jensen som Henrik Ibsens Forlægger; No. 355: Fortællinger af Bergens Historie. — Aarg. *1872*, No. 1 og 6 A: Harald Haarfager; No. 13 A, 20 A, 27 A og 34 A: Fortællinger af Bergens Historie. (Fortsættelse); No. 66: Nekrolog over J. C. Hauch; No. 101 A og 102 A: Det Norske Selskab. (Føljeton i Anl. af Selskabets 100 Aars-Fest); No. 244: Nekrolog over N. F. S. Grundtvig; No. 294: Rektoratet ved Christiania Kathedralskole; No. 307: Henrik Wergeland med Johan Sverdrup under Armen; No. 355 og 358: De tre nordiske Rigers Historie af C. F. Allen. — Aarg. *1873*, No. 53 A, 58 A og 64 A: Af Englands Historie 1782—84. (Optrykt i dansk Fædrel. s. A.); No. 98 A, 102 A, 108 A: Begivenhederne i Norge 1531—32; No 104 B og 105 A: Nekrolog over Prof. Chr. Hansteen. — Aarg. *1874*, No. 99: Nekrolog over Biskop Arup; No. 210 A, 211 A og 216 A: Islands Tusindaarsfest; No. 246 A: Dagen for Christiania Bys Anlæg; No. 267 A: Christian den fjerde; No. 274 A: Knud Alfsøn og Herluf Hyddefad. — Aarg. *1875*, No. 223: Optegnelser fra en Reise i Nordtydskland; No. 237 og 242: Carl Johan. — Aarg. *1876*, No. 134: Nekrolog over Prof. Chr. Lassen. — Aarg. *1877*, No. 27 og 34: En dansk Bog [H. Schwanenflügels] om Henrik Wergeland; No. 213, 222, 234, 248 og 255: Folkehøjskolerne. (I Anl. af Frits Hansens Skrift:

„Om Folkehøjskolen og Almendannelsen"). — Aarg. *1878*, No. 289, 296, 303 og 310: Om Christopher Bruuns „Folkelige Grundtanker". — Aarg. *1879*, No. 39 fg.: Ældre Epidemier i vort Land; No. 106: De norske Kjøbstæder; No. 316 A, 319 A og 323 A: Om J. C. Heuchs Skrift „Mod Bjørnstjerne Bjørnsons Angreb paa den christne Kirkes Tro". — Aarg. *1880*, No. 58: Carl Deichmann; No. 64: Statsraaderne ind, Pressen ud! No. 147: Digte og Sange af Bj. Bjørnson; No. 238 og 242: Om Bjørnstjerne Bjørnsons „Af mine Foredrag om Republiken"; No. 265 og 266: I Anledning af Christian den fjerdes Monument. — Aarg. *1881*, No. 50 A: Bjørnstjerne Bjørnson i den nye Verden; No. 132 A og 134 A: Syttende Maj; No. 153: Anm. af Bjørnsons „Den norske Forfatningskamp"; No. 271: Nekrolog over Overlærer Jakob Løkke. — Aarg. *1882*, No. 89, 92, 101, 108 og 118: Om J. E. Sars's „Historisk Indledning til Grundloven". (Ogsaa særskilt udg., se ovfr.); No. 92: Nekrolog over Jørgen Moe; No. 159 og 163: Om et Menighedsuniversitet i Bergen; No. 341 og 348: Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg — Aarg. *1883*, No. 41: Anm. af Kr. Jansons „Vore Bedsteforældre" (jfr. Antikritik af J. Utheim i No. 61 A); No. 54 og 60: Det bergenske Menighedsuniversitet; No 124: Foredrag ved Novemberforeningens Møde i Gymnastiklokalet paa Fæstningen den 5 Maj (hans første „Folkemødetale"); No. 130 A: Om T. Lindstøls Stamtavler fra østre Nedenæs; No. 185: Alex. Kiellands „Gift"; No. 271 og 272: Foredrag om den politiske Situation ved Folkemødet i Ramnæs 29 Septbr.; No. 289: Foredrag ved et Novemberforenings-Møde paa Lillestrømmen. — Aarg. *1884*, No. 68 og 75: Hvorfra er vor Ulykke kommen? No. 122: Anm. af W. S. Dahls „Einar Tambeskjelver, et Stykke norsk Historie"; No. 320 B fg: Foredrag ved Grundlovsforeningens Møde i Hønefos; No. 324, 327 og 331: Ludvig Holberg. — Aarg. *1885*. No 116: Foredrag under Diskussjonerne om Maalsagen i Studentersamfundet; No. 503: Foredrag ved Folkemødet i Fæstningens Gymnastiklokale 2den Oktbr.

I Drammens Tidende skrev han enkelte Ting i den Tid, han var ansat som Adjunkt i Drammen.

I Flekkefjords Budstikke 1877: Chr. Prams Optegnelser om Flekkefjord 1805. (Ogsaa særsk. aftrykt i yderst faa Expl. 23 S. 8.)

I Budstikken, udg. af Novemberforeningen, har han skrevet en Del Artikler, bl. a. i 1884, No. 144: Biografi af Rektor, Prof. S. B. Bugge.

Af Smaating paa Latin har han, foruden den ovfr. nævnte Lykønskning til P. Botten-Hansen, skrevet et Par særskilt trykte Viser, bl. a. til Filologernes Aubert-Fest den 16 April 1873, samt Lykønskningsskrivelser fra det norske Universitet til Universiteterne i Tübingen og Würzburg, m. m.

Han har skrevet Forord til «Nordens ældste Historie», Brudstykke af et ufuldendt Arbejde af P. A. Munch, hvilket udgaves paa H. M. Kongens Bekostning i Anledning af Tusindaarsfesten i 1872.

I «The Athenæum» Aarsoversigter over norsk Literatur i Aarg. 1875 og 1876.

Han har givet Bidrag til eller ydet Bistand ved adskillige Skrifter af andre Forfattere og i nogle af disse er hans Medvirkning omtalt i Fortalerne, saasom i: 1) Ahlqvist: Om Erik den 14des Fångenskap; 2) A. Collett: En gammel Christiania-Slægt; 3) Halvardi Gunarii Acrostichis, udg. af A. E. Eriksen; 4) A. Faye: Christianssands Stifts Bispe- og Stifts-Historie; 5) G. S. Faye: Om Høland; 6) J. H. Wessels Skrifter, udg. af I. Levin; 7) Y. Nielsen: Jens Bjelke til Østråt; 8) Jens Nilssøns Dagbogsoptegnelser, udg. af Dr. Y. Nielsen; 9) O. Olafsen: Skottetoget;

10) Pavels's Autobiografi, udg. af C. P. Riis, til hvilket Skrift han har meddelt Anmerkningerne S. 247—52; 11) S. Sørensen: Lidt om Sandehered før i Tiden.

Daae, Peter Severin Jakob, yngste Broder af forannævnte Professor L. Kr. Daa, er født i Jølster 11 Juni 1823, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1840 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1844 Efter at have været Fogedfuldmægtig henved 1 Aar blev han 1846 Kopist i Kirkedepartementet og 1847 i Justitsdepartementet, hvor han 1 Februar 1855 blev Fuldmægtig. Han udnævntes 8 Juni 1858 til Protokolsekretær i Højesteret, 11 Septbr. 1861 til Sorenskriver i Nordfjord og 22 Decbr. 1871 til 7de Assessor i Kristiania Byret, hvor han 29 Juni 1881 blev 1ste Assessor.

* 1853 *Camilla Pedersen* (f. 4 Novbr. 1832), D. af Arbejdsmand Ole P. i Kristiania og Randi Larsdatter.

Jfr. J. F. Lampe: Stamtavle over Familjen Daae, S. 21.

Samling af Love, Traktater, Kundgjørelser, Resolutioner, Departementsskrivelser m. m., som siden 1814 ere udkomne. i tidsfølgende Orden og udtogsviis udgivne. B. VI. H. 1. 2. Aarene 1855 og 1856. Chra. 1856—57. 8. (Udgjør S. 1—165 af den saakaldte Guldbergske Lovsamling, 6te Bind).

Dahl, Bastian Anastasius, Søn af Grosserer *Nicolay Peter D.* og *Louise Johanne Gørvell,* er født paa Molde 30 Juni 1851, blev Student med Udmerkelse fra sammes Latinskole 1868, studerede 1870—71 klassisk Filologi og Arkæologi under Madvig og Ussing i Kjøbenhavn og blev filologisk Kandidat med Laud i December 1874. Fra Juni 1875 til Juli 1885 var han Lærer ved Aars og Voss's Skole i Kristiania; han blev 27 Juni 1885 ansat som Universitetsstipendiat i latinsk Filologi. Han vandt 1880 Kronprinsens Guldmedalje for Besvarelsen af Universitetets Prisopgave: «Om Partikelen *ut,* dens Betydningsudvikling og syntaktiske Brug» (jfr. N. Univ.- og Skole-Annaler 3 R. XVII. 248). Med offentligt Stipendium har han 1877—78 og 1881—82 studeret ved Universiteterne i Leipzig, Bonn og Berlin, drevet Haandskriftstudier i Bibliothekerne i Paris og Leyden og foretaget en kortere arkæologisk Rejse i Italien.

Die lateinische Partikel *Vt.* Eine von der norwegischen Universität mit der goldenen Medaille des Kronprinzen belohnte Preisschrift. Univ.-Programm für das erste Semester 1882. Hrsgeg. von J. P. Weisse. Kra. 1882. 8. 304 S. (Anmeldt [af A. Seippel] i Mgbl. 1881, No. 354 A; i Nord. tidsskr. f. fil., N. R. VI. 69—72 af C. J.; i Nordisk Revy I. 236 fg. af F. Gustafson; i Philolog. Wochenschrift II 363—65 af Prof. W. Hirschfelder; Deutsche Literaturzeitung 1883, Sp. 695 fg. af H. J. Müller; Philol. Rundschau III. No. 23 af J. Segebade; i Bursians Jahresbericht 1883, S. 350—52; Zeitschr. f. d. oesterr. Gymnasien 1883, S. 675—79 af Dr. Joseph

Trykt 13 Novbr. 1885.

Golling; Revue de Philologie 1882, S. 206 fg. [af Dr. O. Riemann]; Revue critique d'hist. et de litt. 1883, I. 147 fg. [af Prof. E. Thomas]; Revue de l'instruction publ. en Belgique T. XXVI. 203; The Amer. Journal of Philology, Vol. III. 229—31 [af Prof. M. Warren]).

I Indbydelsesskrift fra Aars' og Voss's Skole 1879, S. 53—78: Om udtalen af latin i ældre og nyere tid. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Exemplarer. 8. 26 S. Om den nærmest ved D.s Afhandling fremkaldte Reform i vedkommende Universitetslæreres og flere af de større Skolers Lære om det latinske Sprogs Udtale jfr. Indbydelsesskrift fra samme Skole 1884, S. 74—78).

I Vor Ungdom (Kbh.) 1885, S. 180 fg.: Anmeldelse af Aars's og Grøteruds Oversigt over den græske Moduslære.

I Morgenbladet *1884*, No. 107 A: Anmeldelse af L. Dietrichson's „Antinoos". — *1885*, No. 223: Anmeldelse af Kr. Korens Filolog-Kalender.

Dahl, Carl Johan, Søn af Kaptejn-Vagtmester *Jens Lemmich D.* og *Gertrud Karine Urdahl,* er født i Fredriksstad 20 Decbr. 1830, blev, efterat være udexamineret fra Krigsskolen, 1851 udnævnt til Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteri-Brigade, hvor han 27 Juni 1855 rykkede op til Premierløjtnant og 9 Marts 1867 til Kaptejn, hvorefter han 16 Februar 1883 udnævntes til Oberstløjtnant og Chef for Østerdalens Bataljon. Han blev 1879 R. S. O.

* *Anna Bolette Elisabeth Glükstad* (f. 1837), D. af Major L. M. G. og Søster af nedennævnte Andreas Melchior G.

I Militært Tidsskrift *XX.* (1857), S. 223—33: Et Forsøg til Fremstilling af det formentlig Fornødne i en forandret Dannelsesmaade og Rekruttering for Underofficerer ved Infanteriet. — *XXXIII.* (1870), 233—266: Armeebefalets Antagelse og Uddannelse i den danske Armee. — *XXXV.* 189—205 og 251—62: Jernbanerne under Krigen. (Overs. fra Revue d. d. mondes).

I Morgenbladet *1866*, No. 255: Om Infanteribrigadernes Egalisering. — *1870*, No. 112: Om en eventuel Pensjonslov, særlig med Hensyn til Armeen og dennes Aldersforhold blandt det faste Officierspersonale.

I Aftenbladet *1857*: Om Kreditiverne. — *1858*, No. 300: Om Udsættelse af Prisopgaver i „Militært Tidsskrift". — *1862*, No. 100 og 104: Lidt om Værningsforhold og et Blik paa vore egne. — *1865*, No. 171: Om Ordningen af vore Forsvarskræfter i politisk Henseende. — *1869*, No. 115: Storthingets Anmodning til Regjeringen angaaende Armebefalet. — *1872*, No. 45: „Et Alvorsord til Armestyrelsen".

I de Par sidste Aar har han i forskjellige Blade skrevet enkelte Artikler om Værnepligtsforholdene og om Værnepligtens Udvidelse til de nordligste Amter.

Dahl, Carl Theodor, Søn af Kancelliraad, Sorenskriver og Byfoged paa Fredrikshald *Carl Adolph D.* (f. i Soggendal 11 August 1770, † 3 Juni 1819, Medlem af Rigsforsamlingen i 1814) og *Johanne Theodora Stang* (f. 31 Decbr. 1780, † 19 December 1835), blev født 1802 (døbt 12 Septbr.) i Tønsberg, hvor Faderen dengang var Byfoged, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1821 og juridisk Kan-

didat med samme Karakter i Septbr. 1826. Efter i 3 Aar at have været Advokatfuldmægtig og derpaa konst. Prokurator i Smaalenene, blev han 11 Aug. 1831 udnævnt til Auditør ved 1ste akershusiske Infanteri-Brigade, hvilket Embede han beklædte til sin Død 11 Marts 1862. Paa Fredrikshald var han Sjælen i en Række af kommunale og filanthropiske Foretagender, uagtet han aldrig deltog i det kommunalpolitiske Liv, uden forsaavidt han var Medlem af Kommunerepræsentantskabet i Aarene 1860—1861. I 1845 mødte han paa Storthinget som første Repræsentant fra Fredrikshald (Medlem af Militærkomiteen). Han blev 1843 R. W. O. og erholdt i Septbr. 1856 Smaalenenes Amts Landhusholdningsselskabs Sølvmedalje.

* 13 Februar 1828 *Jacobine Mathea Unger* (f. 21 Maj 1805, † 1836), D. af Magasinforvalter paa Akershus Johan U. og Søster bl. a. af nedennævnte Professor C. R. U.

Nekrolog i Morgenbl. 1862, No. 82; *Mindedigt* af C. U. D. Foltmar i s. Bl. No. 78. Jfr. B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 50; Arnesen og Stang: Den yngre Fredrikshaldske Slægt Stang, S. 30 fg.; Ellevte ordentlige Storthing, S. 50.

Forhandlinger med dertil hørende Betænkning og Indstilling fra den i Fredrikshald til paatænkte Forbedringer i Stedets Fattigvæsen nedsatte Committee ved C. D. Frhald. 1844. 8. 381 S.

I Morgenbladet *1841,* No. 203 Till.: Deduction og Indstilling i Krigsretssagen mod Ingenieurlieutenant C. B. Roosen og Flere. [1 Ark]. — *1853,* No. 15: Forsvar for Smaalenenes Amts Landhusholdnings-Selskabs Administration.

I Den Constitutionelle 1844, No. 88—89: Tilsvar til Morgenbladets Redaktion [ang. en Stabskrigsretssag].

Dahl, Frederik August, Søn af Handelsmand *Jacob D.* († 1819) og *Anna Hedevig Brink* (f. i Borås 1794), er født i Gøteborg 23 Marts 1818. Efterat han med Udmerkelse havde gjennemgaaet *Chalmerska Slöjdskolen* i Gøteborg, var han i 3 Aar Elev ved Degebergs Landbrugsinstitut; senere bestyrede han i flere Aar den store Landejendom Jordeberga i Skåne og blev, da Ultuna Landbrugsinstitut ved Upsala oprettedes i 1848, kaldet til Inspektør og Andenlærer ved samme samt til Bestyrer af Institutets hele Landøkonomi. Da efter mange Aars Forberedelse Storthinget 28de Juli 1854 havde bifaldt Budgetkomiteens Pluralitets Indstilling om at indkjøbe den for Aas Sognekald udlagte Prestegaard til Sæde for en Central-Agerdyrkningsskole og Regjeringen havde taget denne Beslutning tilfølge ved kgl. Res. af 7 September 1854, henvendte Indredepartementet sig til D. med Spørgsmaal, om han var villig til, efter at have undersøgt Forholdene paa Stedet, at gaa Departementet tilhaande med Raad og Vejledning saavel med Hensyn til Byggeplanen som Institutets Ordning. Efterat D. havde erklæret sig villig hertil, kom han endnu samme Aars Høst til Kristiania og gav sig ifærd med det ham

overdragne Hverv. Etter Dahls Forslag blev senere ogsaa Chr. Magn Falsens tidligere Ejendom Gaarden Vollebæk med flere andre Gaarde Aas Prestegjæld indkjøbte til Skolen og efterat Storthinget i 1857 hav godkjendt Regjeringens Dispositioner og den udarbejdede Plan for Ins tutet, blev Dahl ved kgl. Res. af 6 Marts 1858 ansat som Bestyrer Læreanstalten med Titel af Direktør. Han tiltraadte Posten 1 Oktob s. A. Ved Begyndelsen af Skolens 1ste Kursus overtog D. Undervisni gen i Jordbrug og Tegning. Fra 1860 af indtil Omordningen af Unde visningen indtraadte i 1871, deltog D. ikke i den theoretiske Underv ning; senere underviste han 1ste Afdelings Elever i Landbrugslære, hvo hos den praktiske Landbrugsundervisning altid paahvilede ham. Med I drag af Statsmidler har D. foretaget flere Rejser i Udlandet, saaledes b søgte han 1860 England og Skotland og 1865 Landbrugsmødet i Malm 1868 opholdt han sig i Sverige for at studere Mejerivæsenet og overvæ Landbrugsmødet i Stockholm, i 1871 ligesaa i Gøteborg, i 1874 i Mari stad, væsentligst for at studere de hensigtsmæssigste Meje- og Slaamasl ner, i 1876 besøgte han Landbrugsmødet i Norrkøping og andre Sted i Sverige for at studere de forskjellige Torvtilvirkningsmethoder; 1878 b søgte han med offentlig Understøttelse Landbrugsmøder i Sverige og Da mark. Efter Ansøgning erholdt han Afsked med Pension fra sin Stilli ved Aas 19 Januar 1880. Han er Medlem af Jordbrugsklassen i det k Selskab for Norges Vel. Han blev 22 August 1864 R. St. O. O. «f Fortjenester af Landbruget» og blev 1877 tildelt den ved Landbrug udstillingen i Kristiania i Oktbr. s. A. stiftede Medalje til Belønning f det norske Landbrug i Guld. Han er desuden R. W. O. og R. D. samt belønnet med den svenske Guldmedalje for medborgerlig Fortjenest

* 1) 184* *Emilie Sofie Marie Brantmann* (†).

* 2) 20 Jan. 1860 *Helga Margrethe Charlotte Anker* (f. 12 Septb 1842), D. af Kaptejn John Collett A. († 1866) og Thora Dorothea Wan

Portræt med Biografi af J. B. Halvorsen i Ny ill. Tidende 1880, No. 28. J J. Smitt: «Om den højere Landbrugsskole i Aas» (Kra. 1879), fl. St.; Lassen: Nors Stamtavler I. 99 fg.; Storth.-Forh. 1880, II. a, Storth.-Prop. No. 55; VI. S. 286—8 Storth.-Tid. 1880, Forh. i Storth., S. 578 fg.; Mgbl. 1880, No. 115 A.

Om åkerjordens afdikning. Med en karta och 33 figurer. Upsala 18 8. 82 S.

Om tegelrörstillverkning; m. 4 pl. Sthlm. 1855. 8.

Om åkerjordens afdikning och tegelrörstillverkningen; m 2 pl., 1 karta och 37 träsnitt. 3:e öfversedda och tillökta uppl. Sthlm. 1863. 8.

Beskrivelse over Aas høiere Landbrugsskole. Chra. 1862. 77 S. m. 9 Pl. Træsnit og et lith. og kol. Kart. (Ogsaa trykt som Anhang til „Fi tegnelse over Statens Eiendomme [etc.] Aar 1862“, Dok. S. No. 10 i Storth.-Fo 1862—63, V.)

Om Opføding af Kalve og Ungkreature. Chra. 1864. 8. 12 — *2det—3die Oplag.* Chra. 1867. 8. 12 S.

Kortfattet Anvisning til Fabrikation af Drainrør. Chra. 1864. 8. 18 S. med 2 xylogr. Pl.

Om Plantning af Pil (Salix), tjenlig til Tøndebaand, Kurvmagerarbeide og levende Hegn. Chra. 1864. 8. 16 S.

Vandhusgjødselens Tilgodegjørelse. Med 2 Figurer. Chra. 1865. 8. 16 S. (Anm. sammen med de tre foregaaende Skrifter i Aftenbl. 1865, No. 85; Aftenp. f. A. No. 104).

Om Lægning af Spaantage. Aftryk af „Tidsskrift for det praktiske Landbrug" 1865. Chra. [1865]. 8. 8 S.

Om Dyrkning af Rodfrugter. Kra. 1867. 8. 48 S. (Aftryk af „Aftenbladet").

Om Tørkehuse for Korn. Med 2 Plancher. Særskilt Aftryk af «Polyteknisk Tidsskrift». Chra. 1867. 4. 8 tosp. S.

Fodermidlernes indbyrdes Pengeværdi. Kra. 1876. 8. 15 S.

Om Brugen af Gjødning. (Separataftryk af Tidsskrift for Landmænd). Kra. 1878. 8. 32 S.

I Norsk Landmandsbog for *1865*, S. 38—59: Om Brak; S. 125—44: Tal og Tabeller. — Aarg. *1866*, S. 25—36: Tilvirkning af Røgeloft; S. 160—67: Bestemmelser af Kjørs og Oxers Legemsvægt ved Hjælp af Maalninger. — Aarg. *1867*, S. 126—141: Tørkehuse for Korn. — Aarg. *1868*, S. 94—119: Om Melkebrug især efter Afkjølingsmethoden.

I Tidsskrift f. d. prakt. Landbrug, udg. af J. Th. Landmark, *I*. 37—41: Om Stamhollænderiet paa Aas; 64—70: Nogle Fodringsforsøg paa Aas; 97—101: Stamhollænderiet paa Aas 1 April 1862—1 April 1863. — *II*. 1—11: Om Opfødning af Kalve og Ungkreature; 102—108: Stamhollænderiet paa Aas 1863—64. — *III*. 81—87: Om Lægning af Spaantage. — *IV*. 144—157: Om Stamhollænderiet og Fjøsdriften samt Mejeriet paa Aas. — *IX*. 7—13: Kreaturenes Fodring paa Aas.

I Forhandlinger ved Aarsmødet i Foren. til Norsk. af Landbr. Anl. findes af ham — foruden Referater af hans tildels udførlige Udtalelser under Diskussjonerne — følgende Indledningsforedrag, nlg. i Aarg. *1877*, S. 76—79: Paa hvilket Standpunkt befinder Engkulturen sig for Tiden hos os, og hvorledes bør den hensigtsmæssigen udvikles? S. 143—47: Hvilke Kraftfodermidler ansees at udøve den virksomste Indflydelse paa Melkeaffondringen hos Kjør, og paa hvad Maade og i hvilken Mængde kunne de med Fordel anvendes? — *1878*, S. 47—59: Hvilke Erfaringer har man her i Landet gjort om Fordelagtigheden af at anvende de forskjellige Slags kunstig Gjødsel? — *1879*, S. 44—48: Er det i Længden hensigtsmæssigt kun at benytte Thimothei og et Par Kløverarter til vore fleraarige Enge?

Han var Udgiver af Tidsskrift for Landmænd, Aarg. 1—10. Chra. 1874—83. 8. I dette Tidsskrift er af ham: *I*. 4—13: Om Smørs Æltning med Maskine; 150—53: Om Dyrkning af Cichorie; 221—28: Aaben Lade for Hø og Korn; 232—41: Forsøg og Prøver med Slaatte- og Meiemaskiner paa Aas Landbrugsskole; 285—301: Landbrugsmødet i Mariestad og nogle Betragtninger i Anl. af samme. — *II*. 211—17: Om Myrjord som Strømiddel. — *III*. 53—68: Om Indredningen af Fjøsbygninger; 278—303: Landbrugsmødet i Norrkøping; 309—13: Vogn til Transport af Jord og Gjødsel; 314—24: Fodermidlernes indbyrdes Pengeværdi. — IV. 49—66: Om Torvtilvirkningen i Sverige; 131—45: Om Sædefrøets Saaning og Nedmuldning. — *V*. 99—129: Om Brugen af Gjødning. — *VI*. 1—19: Anvendelsen af kunstig

Gjødsel. — *VII.* 98 fg.: Damppræpareret Benmel; 111—20: Om Anvendelse af kunstig Gjødning ved Aas Landbrugsskole til Afgrøder i 1879. — *VIII.* 1—10: En ny Kulturplante (Solrosen); 89—97: Om Anvendelse af kunstig Gjødning. — *IX.* 1—13: Om Brug af kunstig Gjødning i Havekulturen. — *X.* 271 fg.: Til Abonnenterne!

I Tidsskrift for Landoeconomi 4. R. III. (Kbh. 1869), S. 586—93: Bemærkninger om Afkjølingsmethoden i Mejerierne. (Optrykt i Landmands Tidsskrift VII, S. 145 fg.)

I Morgenbladet *1865*, No. 90: Om Gjødselens Udkjøring; No. 272: Om nogle Fodermidler. — *1867*, No. 80 B: Pilestiklinger fra Aas Landbrugsskole; No. 92: Om Dræning.

I Aftenbladet 1866, No. 137, 139, 141, 144: Om Dyrkning af Rodfrugter; No. 161: Om nogle Fodringsforsøg med Melkekjør foretagne i Sverige.

Hans Aarsberetninger om Skolen paa Aas er trykte dels i Sth.-Forh., dels i de af Landbrugsdirektøren udgivne Aarsberetninger om Foranstaltninger til Landbrugets Fremme.

Dahl, Gustav Adolph, Søn af Klokker *Gunder D.* og *Henriette Augusta Fredrikke Nielsen,* er født i Vestby 17 Januar 1855, blev, privat dimitteret, Student med Haud i 1873 og har efter anden Examen levet som Literat i Kristiania og (det sidste halvandet Aars Tid) i Bergen. Han opholdt sig 1880—81 i Kjøbenhavn og München for at studere Literatur og Digtekunst.

Eva. Skuespil i 3 Akter. Kra. 1879. 8. 106 S. (Anmeldt i Dagbl. 1879; i Stav. Amtstid. s. A., No. 296; i Dagstel. [Kbhvn.] s. A., No. 348 Till. Efter Udgivelsen blev Stykket under Titlen «Fru Faber» opført paa Kristiania Theater 1ste Gang 30 Marts 1881).

Mariannes Capricer. Skuespil i to Akter af Alfred de Musset. Oversat. Med 4 Lystrykbilleder efter Tegning af A. Bloch. Kra. 1884. 8. 69 S.

I Nyt norsk Tidsskrift IV. 101—119: Farveskizzer.

I Nyt Tidsskrift *I.* (1882), S. 472—89: En forgrundsfigur. — *II.* 545—69: En lykkelig mands lykkelige hustru. — *III.* 273—87: Ingen fin natur.

I Ny illustreret Tidende 1881, No. 29: Epilog. (Til et Billede af G. Cederstrøm); No. 48: Ungt Blod. (Skuespil i en Akt opført paa Kra. Theater 1ste Gang 18 Novbr. 1881).

I Morgendæmring, udg. ved J. B. Bull (Chra. 1879), er fire Digte af ham trykt.

I Dagen 1881, No. 289 A fg.: Høst. (Novellette i Breve).

I Aftenposten 1883, No. 66: Børnekarnevalet.

I Bergensposten 1885, No. 158 A, 159 og 160: „Man gaar og indbilder sig — —". (Skizze); No. 182: Saloninteriør.

I Bergens Tidende 1884—85 har han under sit Merke G. A. D. leveret en Række Anmeldelser af Theater, Musik og bildende Kunst.

For Kristiania Theater har han oversat følgende (utrykte) Arbejder: «I Aftagende», Lystspil af Ed. Pailleron, opf. 1ste Gang 12 Maj 1882; «Vore Koner», Farce af J. Moser, opf. 1ste Gang 10 November 1882; «Prøvepilen», Skuespil af *O. Blumenthal*, opf. 1ste Gang 6 Septbr. 1885.

Originale og oversatte Bidrag af ham findes ogsaa i Dagbladet og i *Christiania Intelligentssedler.*

Dahl, Hans, blev født 26 Oktbr. 1792 i Bergen, hvor han i en Række af Aar var Kjøbmand og derefter fra Midten af 40-Aarene til sin Død 19 Januar 1867 Kæmner. Han var Medlem af den ved kgl. Res. af 3 Febr. 1844 nedsatte Kommissjon til at afgive Betænkning og Forslag om Ændringer i Toldbeskatningen og Toldlovgivningen for Rigets nordligste Egne.

* *Inger Anna Wiingaard.*

Jfr. Bergensposten 1867, No. 65; J. H. Vogts Optegnelser, S. 265 fg.

I Bergens Stiftstidende *1840*, No. 43, 44 og 52: Om Behandlingen af vore Fiskeprodukter. — *1847*, No. 42: Foranstaltninger imod Kornnøden.

I Bergenske Blade 1851, No. 360: Om Kæmnerkontoret.

I Den Constitutionelle 1844, No. 23: Dissenterende Votum i den afforbrede Betænkning betræffende Storthingets Beslutning til Lov om Brændevinsbrænden af 26 August 1842.

Dahl, Henrik Mohn, Søn af daværende cand. theol., nuværende Sogneprest til Haabøl *Henning Frimann D.* og *Margrethe Albertine Henriette Mohn*, er født i Bergen 8 Jan. 1844, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1862 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1868. Han udnævntes 1870 til pers. Kapellan til Os, men maatte af Helbredshensyn igjen nedlægge sit Embede som Prest og erholdt Afsked 1872. Han blev derefter 1874 Lærer ved Sogndals Folkehøjskole, hvis Bestyrer han har været siden 1878. Han mødte som Suppleant for nordre Bergenhus Amt paa Storthinget i 1885.

Sangbog for den norske Folkeskole. Samlet af Lærerne ved Sogndals Folkehøiskole. Bergen 1875. 16. XIII S., 1 Bl., 206 S. — Andet Oplag. Bergen 1877. 16. XIII S, 1 Bl., 206 S. — Tredie Oplag. Bergen 1880. 16. XIII S., 1 Bl., 206 S. (Første Udgave blev besørget af D. og Jakob Sverdrup, anden og tredie Udgave er besørget af D. alene).

Smaastykker af norske Forfattere. For høiere Folkeskoler. Bergen 1876. 8 159 S. — Anden forøgede Udgave. Bergen 1879. 8. 4 Bl., 244 S. — Tredie forøgede udgave. Bergen 1885. 8. 4 Bl. 248 S.

Udsigt over kirkehistorien for høiere folkeskoler. Bergen 1882. 8. 2 Bl., 84 S. (Anm. af B. Vogt i Morgbl. 1882, No. 193 A; i Berg. Aftbl. og i Vestlandsposten f. A.)

I nordre Bergenhus Amts Lokalblade findes enkelte spredte Artikler af ham.

Dahl, J.

Almeennyttig Handelsregnebog. Throndhjem 1843. 12. 3 Ark.

Dahl, Jahn Petrin, Søn af Bagermester *John D.* († 22 Decbr. 1841, 58 Aar gl.) og *Gunhild Kirstine Nilsdatter Gullichsen*, er født paa Kongsberg 11 April 1825, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1845 og theologisk Kandidat med Non c. i Juni 1852. Uden at opnaa

nogen Ansættelse i Statens eller Kirkens Tjeneste har han senere levet som Privatlærer paa forskjellige Steder, i de sidste 20 Aar i Drammen.

* 1860 *Anne Marie Brink* († 1873), hans Søskendbarn.

Laura Temple. En Fortælling for Ungdommen. Oversat fra det Engelske. Chra. 1856. 8. 196 S.

Poesier og Sange. Chra. 1872. 8. 40 S.

Dels særskilt, dels i Dagblade i Drammen og andensteds er «Lejlighedsdigte i Massevis» af ham trykte, som oftest under Merket *d—*.

Dahl, Jens, Søn af nedennævnte Sogneprest *Søren D.* i dennes 1ste *Ægteskab*, er født 22 Marts 1824, blev, privat dimitteret, Student med Haud i 1844 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1849. Han blev 5 Marts 1850 udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen i Grue, blev 7 Novbr. 1863 Sogneprest til Brandvold og 28 Febr. 1877 til Næs i Hallingdal.

* 22 Marts 1855 *Henriette Ulrike Rolsdorph* (f. 9 August 1835), D. af Lensmand i Grue Arne R. og Oline Fredrikke Gran.

Tale ved Madame Olea Larsens Grav den 6te Februar 1860. Kongsvinger 1860. 8. 7 S.

Dahl, Johan Andreas, Søn af Guldsmedmester *Morten D.* og *Laurentze Margrethe Kjerulf,* er født i Bergen 21 Januar 1831, drog, efterat have gjennemgaaet det Anderssonske Handelsinstitut i sin Fødeby, 16 Aar gammel til Amerika, hvor han først i nogle Aar for tilsøs fra New York og senere var sysselsat i forskjellige Virksomheder, indtil han 1857 vendte tilbage til Norge. Siden den Tid har han været bosat som Sproglærer i Bergen, idet han derhos af og til har holdt Oplæsninger og Foredrag, dels om amerikanske Forhold, dels om engelsk og amerikansk Literatur, i forskjellige norske Byer. Han blev 1875 Æresmedlem af *The British Scandinavian Society* i London.

* 23 Oktober 1864 *Anna Marie Koth,* D. af Undertoldbetjent i Bergen Hans K. og Emilie Pettersen.

Norwegian and Swedish Poems. Translated by J. A. D. Bergen — Norway 1872. 8. 4 Bl., 128 S. (Anmeldt — foruden i flere norske Blade — i The Daily Review [Edinburgh] 24 Febr. 1874; The Scotsman 10 April 1874; The Record [London] 9 Marts 1874; The Bradford Observer 5 Septbr. 1872; The Student's Journal [New York], m. fl.)

Praktisk Haandbog i det engelske Sprog for Begyndere og Viderekomne. Bergen 1876. 8. 4 Bl., 99 S.

I Bergenseren 1859 skrev han et Par Artikler om Ophævelse af Adressekontors-Privilegiet.

I Bergensposten har han skrevet adskilligt, dels om Lystsejlads og Sejlsporten (i Aarg. 1872, No. 104, 166; 1873, No. 17, 55, 72, 205, 233; 1874, No. 6,

54, 73, 126, 149, 166 og 169), dels om Sprogundervisning o. l. Emner. Blandt sidstnævnte Artikler merkes: i Aarg. *1873*, No. 144—47: Sprogundervisningen — Handelsskolen — Den Tankske Skole; No. 178: Udtrykket Amerikansk Almueskole; No 238, 239, 251: Om Oprettelsen af et Handelsinstitut; No. 287: Lidt om Studiet af fremmede Sprog.

I Bergens Tidende *1877*, No. 256: Grammatiske Strøtanker; No. 272 og 289—92: Prof. Joh. Storm som Kritiker (jfr. Mgbl. f. A. No. 317 A af Joh. Storm i Anl. af D.s ndfr. nævnte Anmeldelse i „B. G." af Løkkes engelske Grammatik). — *1878*, No. 154: En Tale af Prof. Huxley om Klassikerne i Skolen. — *1879*, No. 233, 236, 238, 240, 245, 246 og 249: Prof. J. Storms „Engelsk Filologi". (Ogsaa særsk. aftr.) — *1884*, No. 90, 91, 93, 96 og 99: „Et haabløst Stræv" (Polemik mod Prof. J. Storm's Artikler om de engelske Artiumsstile i Morgenbl. 1883, No. 22—24, jfr. ogsaa sidstnævnte Blad No. 42 og 52); No. 266: Vore Oversættelser. (En Anmeldelse af Translatør A. Larsens i Kbhvn. udkomne Brochure med samme Titel; jfr. Larsens Svar i Berg. Aftbl. 12 Januar 1885 og D.s Tilsvar i s. Bl. 16 Januar). — *1885* No. 198: Et godt Lexikon.

I Verdens Gang 1877. No. 113, 114 og 117: Er Jakob Løkkes engelske Grammatik skikket til Skolebrug?

Dahl, Johan Christian, blev født i Bergen 24 Februar 1788. Hans Fader var en Bondesøn fra Evindvik, der levede i Bergen som Fiskehandler og Færgemand. Han viste tidlig Anlæg for Tegning, en gammel Klokker Kjerrumgaard tog sig af Gutten og holdt ham til Bogen, medens han samtidig lod ham faa nogen Undervisning hos en svensk Tegnelærer, som den Tid opholdt sig i Bergen. Kort før Kjerrumgaards Død blev D. sat i Lære hos en Malermester Møller og vakte under sin syvaarige Læretid saa megen Opmerksomhed, at Overlærer Sagen i 1811 fik samlet et Bidrag hos Bergens Borgere, særlig blandt Medlemmer af Selskabet «Vennekredsen», hvorfor D. sendtes til Kunstakademiet i Kjøbenhavn. Her begyndte han allerede 1812 at udstille Landskaber, vandt 1814 den mindre og 1817 den større Sølvmedalje og rejste 1818 «med et usædvanligt glimrende Vidnesbyrd fra Kunstakademiet» til Dresden, hvor han forblev i to Aar og af hvis Akademi han blev Medlem allerede 1820. I sidstnævnte Aar fulgte han med Prins Christian Frederik til Italien, kom i nært Venskabsforhold til Thorvaldsen, som udførte hans Buste, og blev 1824 udnævnt til Professor ved Kunstakademiet i Dresden, hvilken Stilling han beklædte til sin Død 14 Oktbr. 1857. Han besøgte oftere (første Gang 1826) sit Fædreland og bidrog meget til at vække Interessen hjemme og ude for Norges Levninger af Arkitektur og Kunst fra den kristelige Middelalder. Han var saaledes den første, som udkastede Tanken om en Restauration saavel af Throndhjems Domkirke som af Haakonshallen i Bergen. Han var Medlem af Akademierne i Berlin, Kjøbenhavn (1827) og Stockholm og det første Æresmedlem af Foreningen til norske Fortidsmindesmerkers Bevaring

(1845). Han var R. W. O. (1839), R. D. O. (1840) og R. St. O. O. (21 Aug. 1847) samt Danebrogsmand.

* 1) 1820 *Emilie* Baronesse *v. Bloch* († 1827).

* 2) 1829 *Amalie v. Bassewitz* († 1830), den berømte Gneisenaus Niece.

Portræt med Biografi af Henr. Wergeland i Portræter af mærkelige Nordmænd 1 R., H. 14, S. 119—24 (optrykt i Wergelands saml. Skrifter VIII. 110—25 samt med Tillæg i Ill. Nyhedsblad 1857, No. 44. jfr. No. 46, og derfra i danske Fædrel. s. A., No. 273); i Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg. Jfr. Sagen og Foss: Bergens Beskrivelse, S. 674—79; Østs Archiv f. Psychologi, H. 10, S. 65—68; Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn 1815, Sp. 449; 1816, Sp. 454; 1818, Sp. 430; 1819, Sp. 450; 1821, Sp. 24; 1823, Sp. 443; 1826, Sp. 47; 1829, Sp. 1425; Danske Samlinger (8vo) 2 R., I. fl. St., især S. 317—19 [i Breve fra den danske Maler V. Bendz]; Den danske, svenske og norske Kunst paa Udstillingen i Kjøbenhavn 1872, Særlig Kunstkatalog, S. 85 fg.; Norwegian Special Catalogue for the Exhibition at Philadelphia, S. 54 fg.; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene, S. 159; C. G. Estlander: De bildande Konsternas Historia, S. 299; Ph. Weilbach: Dansk Kunstnerlexikon, S. 125 fg.; Carl Reitzel: Charlottenborg-Udstillingerne 1807—82, S. IX, 104—8; Welhavens saml. Skrifter IV. 147 fg.; Wergelands saml. Skrifter I. 217 fg.; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 336; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 415 fg.; Nordisk Familjebok, III. 757 fg.; Gordes Lexikon 516—27; Naglers Künstler-Lexikon (1 Udg.) III. 245 fg.; Hoefers Nouvelle Biographie générale XII. 783 fg.

Denkmale einer sehr ausgebildeten Holzbaukunst aus den früheren Jahrhunderten in den innern Landschaften Norwegens. Dresden 1836—37. Fol. 25 lith. Tafeln mit Text.

I Antikvarisk Tidsskrift 1843, S. 64—67: Bemærkninger over en Stol fra Norges Middelalder; og: Om Træziraterne paa de gamle norske Kirker.

I Urda II. 347—51: Udkast til en Beskrivelse over Altertavlen i St. Mariæ Kirke i Bergen.

I Bergens Stiftstidende *1841*, No. 104: Indbydelse til Restauration af den gamle Kongehal i Bergen. (Ogsaa særskilt). — *1843*, No. 31: Om Restaurationen af Throndhjems Domkirke; No. 105: Udtog af et Brev.

I Den norske Tilskuer, udg. af L. K. Daa, *1851*, No. 9: Om Restaurationen af Throndhjems Domkirke. (Optryk af den anf. Artikel i Berg. Stiftst.) — *1852*, No. 32: Om Akers Kirke.

En Del utrykte Breve fra ham findes paa Univ.-Bibl. i Kristiania.

Dahl, Johan Fjeldsted, blev født i Kjøbenhavn 1 Januar 1807 og blev i sit 15de Aar antagen som Lærling hos den daværende Ejer af den i 1770 stiftede Gyldendalske Boghandel, Sekretær Jacob Deichmann, i hvis Hus han kom i personlig Forbindelse med saagodtsom alle Datidens literære Størrelser i Kjøbenhavn. I November 1829 drog D. efter Boghandler J. W. Cappelens Anmodning til Kristiania for at bistaa denne med hans nylig i Forvejen aabnede Forretning. Efter et Par Aars Arbejde hos Cappelen grundlagde D. i Oktober 1832 selv en Forlags- og

Sortimentsboghandel i Kristiania, som i en lang Aarrække blev af den største Betydning for Norges literære og videnskabelige Liv, dels ved det Forlag, D. overtog, dels ved den i selskabelig Henseende repræsentative Stilling, D. indtog overfor Ind- og Udlandets literære og kunstneriske Notabiliteter. I 1875 overdrog han Boghandelen til en Efterfølger, men efter nogle faa Aars Forløb gik den helt ind. I Decbr. 1832 deltog D. i Stiftelsen af Læseselskabet «Athenæum», hvis første Æresmedlem han derfor blev i 1875; og i 1836 indbød han med A. M. Schweigaard til Oprettelse af «Kristiania Kunstforening». Han døde i Kristiania 16 Marts 1877.

* 1842 *Emma Charlotte Amalie Freyse*, en Plejedatter af den berømte Sangerinde Mariane Baronesse af Nathorp, f. Sessi.

Portræt med Biografi [af L. Daae] i Skill.-Magazin 1868, No. 40. *Nekrolog* i Aftenbl. 1877, No. 64; Morgenbl. s. A. No. 75 A; Nord. Boghandlertid. XI, No. 42. Jfr. Mgbl. 1875, No. 306 B; H. Lassen: Wergeland og hans Samtid, 2 Udg., S. 189 fg.; Breve fra Henr. Wergeland, S. 106; B. Bjørnson: Digte og Sange, 2 Udg., S. 101 fg.; P. Hjort: Kritiske Bidrag, Lit.-hist. Afd., III. 222—26; C. Nyrop: Den danske Boghandels Historie II. fl. St. (se Reg.) *Portræt* i Lith. foran Adressebog for Nordens Boghandel, Aarg. 9 (1884).

I Ude og Hjemme 3 Aarg. (1879—80), No. 113, 114, 115, 116 og 118: Erindringer om Adam Oehlenschlæger og hans Nærmeste. (Udg. ved C. L. Mynster).

Han leverede af og til mindre Bidrag til Den Constitutionelle, fornemmelig ang. Boghandels- og Literatur-Anliggender, Musik og Kunst. I Aftenbladet 1857 leverede han 14-daglige bibliografiske Meddelelser ang. ny Literatur.

Breve fra ham findes trykt i Udvalg af Breve til P. Hjort [1 Saml.], S. 444—48; Breve til ham i Breve fra og til Chr. Winther S. 31, 42, 45, 85 fg., 113, omfattende Tiden mellem 21 Juli 1835 og 28 Marts 1863; samt i C. Nyrop: Den danske Bogh.s Historie II. 276—79 og 286 fg.

Dahl, Jonas Anton, Søn af daværende Kjøbmand *Johan Hendrik D.* og *Louise Christiane Henriette Gedde,* en Datter af Generalmajor Gedde, er født i Stavanger 14 August 1849, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1867 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1872. Han udnævntes 14 Febr. 1873 til pers. Kapellan hos Sognepresten ved Frue Kirke i Throndhjem, fra hvilket Embede han entledigedes i April 1876, idet han samtidig ansattes som Sømandsprest i Amsterdam. 1 April 1878 blev han udnævnt til res. Kap. til Horten, hvilket Embede han dog ikke tiltraadte, idet han under 6 Juni s. A. efter Ansøgning entledigedes fra samme for at fortsætte sin Gjerning i Sømandsmissjonens Tjeneste. 17 April 1880 blev han udnævnt til Kaldskapellan paa Kongsberg og 13 Juni 1885 til res. Kap. ved St. Petri Menighed i Stavanger. 1883—84 studerede han med offentlig Understøttelse almindelig Religionshistorie ved tyske, franske og hollandske Universiteter. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem.

* 4 Juli 1873 *Julie Marie Fasmer* (f. 10 Maj 1847), D. af hollandsk Generalkonsul Hans Bernt Fohrman F. paa Alvøens Værk ved Bergen og Emilie Herfordt.

Den virksomme Kjærlighed. Nogle Salmer til kjendte Melodier. Sælges til Indtægt for Kristiania Diakonisseanstalt. Thjem. 1875. 8. 50 S.

Blade om Diakonissesagen og kristelig Syge- og Fattigpleie overhovedet. No. 1—3. Kra. 1876—77. 8. à 20 S.

Sygehuset og Lægen. Kra. 1876. 8. 48 S. (Anm. i Bernhoft's Kirkelig Kalender 1877, S. 163).

Paa hellig Grund. Kirkelige Reiseskisser og Indtryk. Chra. 1879. 8. 2 Bl. 235 S. (Anm. i en Flerhed af nordiske Blade 1880 og delvis oversat i svenske, finske, tyske Tidsskrifter, bl. a. i Allg. ev.-luth. Kirchen-Zeit. 1881, No. 37. En samlet Oversættelse til Tysk er:

Auf heiliger Erde. Kirchliche Reiseskizzen und Eindrücke. Aus dem Norweg. von Prof. O. Gleiss. Gütersloh 1881. 8. 241 S.

Noveller og Studier. Kra. 1880. 8. 3 Bl., 161 S.

Populære Afhandlinger om Religionen og Religionerne. Kra. 1881. 8. 2 Bl., 128 S. (Anmeldt i Luth. Ugeskr. 1881, II. 289-92 og 304—8 af K.[rogh-Tonning]; i Teol. Tidskrift XXII. (Ups. 1882), S. 56 af G. v. S[chéele]; i Theol. Literaturblatt 1881, No. 52 af Dr. Luthardt).

Omrids af Indernes Religioner i deres historiske Udvikling og Sammenhæng fremstillet efter deres religiøse Kildeskrifter. Kra. 1885. 8. 79 S.

En Bergmandsfamilie. Fortælling. Kbhvn. [Oktober] 1885. 8. 2 Bl. 175 S. (Anm. i Dagbl. 1885, No. 396; i Stav. Amtst. No. 257).

I Turistforeningens Årbog 1870, S. 1—67: Jotunfjeldene.

I Kirkelig Kalender, udg. af Th. C. Bernhoft, *1877*, S. 61—65: Solens Opgang. En allegorisk Fortælling; *1878*, S. 30—40: Et Ørkensyn, allegorisk Digt.

I Luthersk Kirketidende 3. Række *I.* (1875), S. 97—100, 177—82, 256—61 og 289—92: Reiseerindringer. 1) Trappistklosteret Westmalle; 2) Moody og Sankey i London; 3) DiakonissEanstalten i Kaiserswerth. — *II.* 161—65: Konfirmandforeninger. — *III.* 81—85: Reiseerindringer. 4. Hollands nationale Missionsfest.

I Luthersk Ugeskrift *1877*, II. 319 fg.: Et Ord til vore unge Theologer; 395—403: Den lutherske Bekjendelses Fortrin og den lutherske Sømandsprests Forhold til fremmede Konfessioner. — *1878*, I. 247—54: Korrespondance fra Holland; 315 fg.: Til Luthers Hus og Grav, et Rejsebillede; II. 232—40 og 252—56: Om Almuskole- og Religionsundervisning i Holland. — *1879*, II. 9—16 og 23—30: Agnetebjerget ved Zwolle. — *1880*, I. 96—100, 109—13, 153—58, 171—76: Om Religionens Oprindelse og Udvikling, en Kritik; II. 89—96: Lidt om og i Anledning af Hollands Digtere; 151—57, 167—73, 183—91, 201—7 og 217—20: Hvorvidt har Hedningerne Ide om en aabenbaret Lære og hvorvidt paastaar de at besidde den? Et religionsvidenskabeligt Forsøg. — *1881*, II. 359—66: Om Religionsvidenskaben. — *1882*, I. 45—48 og 58—61: Om Professor Sofus Bugges Studier over de nordiske Gude- og Heltesagns Oprindelse. — *1883*, II. 309—11, 339—43 og 356—58: Gammelægyptisk Religion; 413—15: Janledning af Redaktionsartiklerne om Kristendom og Bidenskab. (Jfr. Svar hertil af Red. S. 415 fg og D.s Note til Artiklerne i Aarg. 1884, I. 74 fg.)

I Tidskrift för kristlig tro och bildning I. (Ups. 1883), S. 45—56: Bibeln och urhistorien. (Denne Afhdlg. har fremkaldt en endnu ikke afsluttet Strid i svenske Tidsskrifter og Brochurer, blandt hvilke sidste kan merkes «Tidskrift för kristlig tro och bildning och dess åsigter rörande bibeln och urhistorien». Af en Bibelvän. Lund 1883).

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Eckhoff, 1. Saml., S. 529—35: Prædiken paa 21 Sønd. efter Tref.

I Fra Sømandsmissionen, udgivet af J. N. Brun (Kristiania 1879), S. 135—42: Effata! Præd. paa 12 S. e. Tr.

I Bud og Hilsen — foruden Kvartalsindberetninger til Hovedbestyrelsen for Sømandsmissionen — *1877*, S. 191—95: Effata! Præd. paa 12. S. e. T. — *1878*, 1. Till., S. 8—14: Hykleri. Præd. paa 8 S. e. T. — *1879*, S. 139—43: *Le béguinage* eller Nonnebyen ved Gent.

I Maanedstidende for den indre Mission 1872—74 findes nogle Bidrag af ham.

I Hjemmet 1877—79 forskjellige Digte.

I Morgenbladet 1880, No. 232: Maria Zurmühlen. (Originalskizze). — *1884*, No. 95 A: Bier- und Wassernoth (Novellette); No. 213: Et Marinebillede med Staffage. — I dette Blad findes ogsaa enkelte Digte af ham.

I Fædrelandet 1881, No. 39: Bjørnsons Byste. (Anonymt Digt).

I Børnenes Blad skrev han forskjellige Digte og Fortællinger i Aarene 1865—67.

Han er Oversætter af den indledende og forklarende Text til den autoriserede norske Udgave af Schnorr von Carolsfelds «Bibelen i Billeder». H. 1—22. Kra. 1881—85. Fol. S. 1—38.

I Klewes «Tolv Sange for blandet Kor» (Kra. 1881) er Texterne til No. 2 («Skjul») og No. 12 («Martssol») af ham. Ligeledes har han skrevet Texten til den samme Komponists «2 Sange med Musik» (Kra. 1881).

Dahl, Konrad Neumann Hjelm, Søn af ovennævnte Sogneprest *Nils Nilsen D.*, er født paa Varmbo Kapellangaard i Melhus 24 Juni 1843, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1861 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1866. Han var derefter et Par Aars Tid Lærer ved en Pigeskole i Kristiania, udnævntes 1868 til Kateket og Bestyrer af Borgerskolen i Hammerfest, 1873 til Fængselsprest i Bergen og 19 August 1885 til Prest ved Akershus Strafanstalt.

* *Petra Jennisette Louise Lossius* (f. 17 Decbr. 1849), D. af Distriktslæge Lauritz Finckenhagen L. og Oline Lovise Bostad.

Jfr. Bornmüllers Biographisches Schriftsteller-Lexikon S. 159.

Finnegutten. Af K. D. Hammerfest 1873. 8. 60 S. (Senere offentliggjort af Forf. i Ill. Tid. [Kbh.] XVIII. No. 937 fg. Anm. i Berg. Adr. 1873).

Ishavsskipperen. Molde 1878. 8. 56 S. (Oprindelig trykt som Føljeton i Bergensposten 1872, derefter i Finmarksposten s. A. og senere optaget i Samlingsbindet „Smaafortællinger af forskjellige Forfattere". Bergen 1873. 8. Anmeldt af r. i Bergensposten 1881, No. 160).

„Løven". Fortælling fra en Finmarksfjord. Kra. 1874. 8. 1 Bl., 193 S. — 2det Oplag. Kra. 1877. 8. 1 Bl., 193 S.

Eda. Mansika. Kbhvn. 1875. 8. 295 S.

Glimt. To Fortællinger. (Elise. Gjensyn). Bergen 1882. 8 4 Bl., 292 S. (Anm. i Bergensp. 1882, No. 299 A; i Aftp. s. A. No. 273 A; i Berl. Tid. s. A. No. 287).

Et Slør. Fortælling. Bergen 1884 [ɔ: 1883]. 8. 213 S. (Anmeldt i Berg. Tid. 1883, No. 275; i Opl. Avis 1884, No. 7 af A. M. St. Arctander; i Stav. Amtst. s. A., No. 37 af S. N., i Finsk Tidskrift 1885, I. 228 af —ck [Hj. Neiglick]).

Ly. Fortælling. Bergen 1885 [ɔ: 1884]. 8. 2 Bl., 247 S. (Anm. i Hamar Stiftst. 1884, No. 149; i Bergensp. s. A., No. 281; i Dagsp. 1885, No. 92; i Berl. Tid. 1884, No. 294; i Dagbl. [Kbh.] 1885, No. 98; i Finsk Tidskrift 1885, I. 228 [af Hj. Neiglick]).

I Bergensposten, foruden adskillige Boganmeldelser, i Aarg. *1880*, No. 57 fg.: Under Taget. (Fortælling). — *1881*, No. 47 fg.: Aabent Brev. (Novelle). — *1882*, No. 94 fg.: Gjensyn. (Fortælling).

Dahl, Ludvig Vilhelm, Søn af Korpsmajor i Bergenske Infanteribrigade *Nils Griis Alstrup D.* († 10 Juni 1834) og *Cecilie Sophie Møller Segelcke* (f. 5 Maj 1787), er født i Bergen 18 Oktbr. 1826, tog i Januar 1842 Præliminærexamen, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1845 og medicinsk Kandidat med Laud i Marts 1851. Efter et Aars Tid at have været konstitueret Marinelæge, blev han 1852 ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling, modtog Sommeren 1853 Ansættelse som Koleralæge i Danmark, hvilken Stilling han dog ikke overtog, da Epidemien ved hans Ankomst dertil var aftaget, hvorfor han strax tiltraadte en videnskabelig Udenlandsrejse, paa hvilken han studerede dels ved forskjellige Sindssygeanstalter, dels i Wien og Paris. Efter Tilbagekomsten om Høsten 1854 gjorde han atter nogen Tid Kandidattjeneste paa Rigshospitalet og Fødselsstiftelsen, deltog derefter under Direktør Sandbergs Fravær Vaaren 1855 som Medlem af Bygningskommissionen for Gaustads Sindssygeasyl i de forberedende Arbejder dersteds og blev 15 Septbr. s. A. ansat som Reservelæge ved Asylet, der aabnedes 1 Oktbr. s. A. I denne Stilling blev han staaende til 15 September 1861. I April d. A. var han bleven ansat som Læge ved Akershus Strafanstalt og fra 1 Juli 1863 antoges han tillige som Læge ved Tugthuset i Kristiania. 1864 blev han konst. og 8 August 1865 udnævnt til Fuldmægtig i Indredepartementets Medicinalkontor, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked fra 31 December 1868. Da det efter Forslag af Direktør Sandberg i 1862 var taget under Overvejelse at nedsætte en Kommissjon, med Dahl som Medlem, til Ordning af Sindssygevæsenet, fraraadede D. denne Kommissjon som overflødig, men foreslog, at der paa Statsbudgettet for 1863—66 strax maatte blive opført en Sum til Indkjøb af en passende Ejendom for en Helbredelsesanstalt for Sindssyge i Nærheden af Throndhjem. Dette skete, hvorefter senere Gaarden Rotvold blev indkjøbt. Som Medlem af og Sekretær i den Kommissjon, der derefter blev nedsat til Udarbejdelse af Plan for denne Anstalt, for-

fattede han Forslaget til det Program, hvorefter Bygningerne i det Væsentlige er blevne opførte — hvilken Plan ogsaa væsentlig er fulgt ved Opførelsen af Egs Sindssygeasyl ved Kristianssand, hvortil Bevilgningen ligeledes blev foreslaaet efter Foranledning af ham. Han udnævntes 23 Juni 1871 til Direktør for Rotvold Sindssygeasyl og 31 Juli 1875 til Direktør for Rigets civile Medicinalvæsen. Han var Formand i den ved kgl. Res. af 18 Juni 1870 nedsatte Medicinaltaxtkommissjon. Han har med offentlige Stipendier flere Gange foretaget Rejser i Ind- og Udlandet, særlig for at studere Sindssygdomme og de Sindssyges Kaar. I 1856 besøgte han saaledes i dette Øjemed Danmark, Holland, Belgien og Storbritannien; Somrene 1857 og 1858 berejste han efter Indredepartementets Bestemmelse Norges 4 sydlige Stifter og Somrene 1860 og 1861 ligesaa de nordlige Egne af Landet. I 1864 besøgte han Schweiz, Italien og Østerrige for at samle personlig Erfaring om Kretinismen. I 1883 opholdt han sig længere Tid i Italien, under hvilket Ophold han en Dag strax udenfor Rom blev overfaldt og plyndret af 4 Røvere. Han har deltaget i alle skandinaviske Naturforskermøder siden 1847, deltog 1868 i de tyske Sindssygelægers Sammenkomst i Dresden, var en af Ordførerne ved det nordiske Lægemøde i Gøteborg 1876, deltog i den internationale Lægekongres i London 1881, hvor han var Medlem af *the Council* i Sektionen for offentlig Medicin, og var ved den internationale Lægekongres i Kjøbenhavn 1884 en af Kongressens tre Vicepræsidenter og i sammes Sektion for Hygiene en af Præsidenterne. Vaaren 1885 deltog han som Delegeret for Norge i en Kolerakonferents i Rom. Ved Upsala Universitets 400 Aars Jubilæum 1877 blev han kreeret til Æresdoktor i det medicinske Fakultet. Ved Verdensudstillingen i Paris 1878 tilkjendtes ham Sølvmedalje for hans grafiske Fremstillinger af Sygdoms- og Dødsaarsagsforhold i Norge, ligesom han i samme Anledning modtog *Académie nationale's* Guldmedalje. Han er Medlem af Videnskabs-Selskabet i Kristiania (15 December 1865), af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1866), korresp. Medlem af «Verein für Psychiatrie und forensische Psychologie» i Wien (1874), korr. Medlem af *Société Royale de Médecine publique de Belgique* (1878), Medlem af *Svenska Läkaresällskapet* i Stockholm (1878) og Æresmedlem af det kgl. Akademi for Lægevidenskab i Rom (1885). Han var Medlem af Bestyrelsen i Selskabet for Folkeoplysningens Fremme 1863—71 (Viceformand 1867—71) og Formand i det medicinske Selskab 1881—82; han er videre Formand i Inspektionen for Bodsfængslet og Medlem af Repræsentantskabet i Selskabet for Norges Vel. Han blev 18 Oktober 1877 R. St. O. O. «for Fortjeneste af Sindssygevæsenet» og 15 Septbr. 1885 K.[2] D. O.

* 22 Juli 1855 *Anna Catharina Lyders Bonnevie* (f. i Kristiania 9 Septbr. 1835), Søster af de i 1ste Bind nævnte Advokat A. C. B. og Skoledirektør J. A. B. samt af nedennævnte Prof. L. Dietrichsons Hustru.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 85—87 og 506; D. Thrap: Familien Bonnevie, S. 7; Aftenposten 1883, No. 120 A; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 336; Nord. Conv. Lex., 3 Udg., II. 416; Nord. Familjebok utg. af N. Linder, III. 759; Upsala Univ. 400 Års Jubelfest (Sthlm. 1879), S. 330.

Beretning om en med Kgl. Stipendium foretagen videnskabelig Reise. (Aftryk af Norsk Magazin f. Lægevidensk. 11. og 12. Bd.) Chra. 1858. 8. 79 S.

Bidrag til Kundskab om de Sindssyge i Norge. Udgivet efter offentlig Foranstaltning. Chra. 1859. 8. 5 Bl., 305 S. og 5 Karter. (Anm. i Morgenbladet 1860, No. 6, 7 og 17 af O. Sandberg; i Bibl. f. Læger; i Allg. Zeitschr. f. Psychiatrie XVIII. 474 fg. af G. v. d. Busch).

Fortsatte Bidrag til Kundskab om de Sindssyge i Norge. (Aftrykt fra Norsk Magaz. f. Lægevidensk.) Chra. 1862. 8. 54 S.

Om nogle aandelige Omgangssygdomme. (Aftryk af „Folkevennen" 11te Aarg.) Chra. 1862. 8 99 S.

De Sindssvage i Norge den 31te December 1865. (Aftryk af «Norsk Magazin for Lægevidenskaben» B. XXIII.) Chra. 1869. 8. 20 S.

Om Kjøn og Aldersforhold som disponerende Momenter til Sindssygdom. Særskilt Aftryk af Forhandl. i Chra. Vid.-Selsk. 1869. (Chra. 1870). 8. 7 S. (Overs. paa Engelsk i «The Northwestern Med. and Surg. Journal», St. Paul, Minn., Vol. II. No. 7).

Om Resultaterne af den sidste Tælling af de Sindssvage i Norge. Særskilt Aftryk af Forhandlinger ved de skandinaviske Naturforskeres tiende Møde i Christiania 1868. (Chra. 1869). 8. 12 S.

Beskrivelse af Rotvold Sindssygeasyl og Beretning om dets Virksomhed i 1872. Af L. Dahl og L. Dons. Udgivet efter offentlig Foranstaltning. Chra. 1873. 8. 79 S., med 2 Pl. (I dette Skrift er S. 1—50 forf. af Dahl, medens den historiske Oversigt over Sindssygeforholdene nordenfjelds og over Asylets Anlæg S. 51—79 er af Dons).

Nogle Ord om Sindssygdommenes Hyppighed og almindelige Aarsager. (Foredrag i det Kgl. norske Videnskabsselskab i Trondhjem ved Selskabets Fest den 21de Januar 1875). Chra. 1875. 8. 1 Bl., 20 S.

Til Oplysning om Lungesvindsot i Norge. Med et Oversigtskart. (Separataftryk af Norsk Magazin for Lægevidenskaben [3 R.] IX. Bd.) Kra. 1879. 8. 1 Bl., 72 S.

Den offentlige Sundhedspleie med Hensyn til norske Forhold. Udgivet af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Andet Tillægshefte til „Folkevennen" for 1879. Kra. 1879. 8. VII. 232 S.

I Norsk Magazin for Lægevidenskaben, af hvis Redaktion han var Medlem 1867—1869, findes af ham, foruden forskjellige Uddrag og Anmeldelser, i anden Række *VIII.* 386—431: Meddelelser fra det chemisk-pathologiske Laboratorium i Wien. (Oversat paa Engelsk og udgivet i Bogform med Titlen: «Heller's pathological Chemistry by L. Dahl. Translated by Dr. W. D. Moore». Denne engelske Udgave blev anm. bl. a. i «Medical Times» og blev almindelig benyttet som Compendium ved kemiske Undersøgelser ved Sygesengen). — *IX.* 73—101, 217—44, 384—413 og 449—74: Psychiatriske Meddelelser (anm. i Christianiaposten 1855, No. 2454). — *XI.* 381—411; *XII.* 1—19, 81—111: Beretning om en med kgl. Stipendium foretagen

Reise i Danmark, Holland, Belgien og Storbritannien. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.) — *XVI.* 521—50 og 601—24: Fortsatte Bidrag til Kundskab om de Sindssyge i Norge. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.) — *XVII.* 449—61: Om Tilveiebringelsen af en fælles Sindssygestatistik for Sverige, Danmark og Norge. — *XX.* 235—58: Idioti og Kretinimse. — *XXI.* 826—28: Forbigaaende Sindssygdom efter Lungebetændelse. — *XXII.* 345—48: Lungebetændelser i Akershus Strafanstalt i 1867. — *XXIII.* 705—24: De Sindssvage i Norge den 31 Decbr. 1865. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.) — I 3die Række *III.* 209—26: Et retsmedicinsk Tilfælde; 257—63: Nogle Bemærkninger om Sindssygdommenes Arvelighed. — *IV.* 673—89: Reiseberetning. — *VI.* 33—41: Har Nils Storesund lidt af Epilepsi? 766—78: Om Uexamineredes Lægevirksomhed i Norge. — *IX.* 281—326 og 440: Til Oplysning om Lungesvindsot i Norge. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Forhandl. i Chra. Vidensk.-Selskab i 1869, S. 339—36: Om Kjøns- og Aldersforholde som disponerende Momenter til Sindssygdom.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. v. i Norge 1876, S. 171—78: Forholdstal til Sygdomskorter for Norge, med Bemærkninger.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 9de Møde (i Sthlm. 1863), S. 636—645: Om en fælles Maade for det Offentliges Tællinger af de Sindssyge i Sverige, Danmark og Norge. — I Forhandl. ved 10de Møde (i Kr.ania 1868), S. 81—92: Om Resultaterne af den sidste Tælling af de Sindssvage i Norge.

I Den hygieniske Kongres i Kjøbenhavn, Juli 1858, S. 200—207: Om Brændevinsdrik som Aarsag til Sindssygdom og Idiotisme i en Del norske Fjeldbygder.

I Correspondenzblatt d. d. Ges. f. Psychiatrie, 10. Jahrg. (1863) findes af ham nogle korte Korrespondentartikler.

I Allg. Zeitschrift f. Psychiatrie *XXV.* (Berlin 1868), S. 839—46: Ueber einige Resultate der Zählung der Geisteskranken in Norwegen.

I Folkevennen, hvoraf han var Medredaktør med E. Sundt og H. Lassen af 9. Aarg., med E. Sundt af 10—11. Aarg., findes af ham — foruden en Del Anmeldelser og Uddrag i Bd. IX. 385—404 og 455—65, X. 378—97 og XI. 409—17 — i Bd. *IX.* (1860), S. 131—38: Om Photographi; 138—50: En ny Lov om Sundhedspleje. — *X.* 64—80: Om Aandedrag og Luftvexel. — *XI.* 1—44 og 97—151: Om nogle aandelige Omgangssygdomme. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.; jfr. XII. 261—64); S. 220—28: Chemiske Undersøgelser af Solen. — *XXIV.* 145—64: Nogle Ord om Sindssygdommes Hyppighed og almindelige Aarsager.

I Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet, 3 Opl. (Chra. 1868). III. 98—103: Om Sundhedens Vedligeholdelse.

I Naturvidenskabelig Læsning (Chra. 1868), S. 1—17: Om Nerver og Nerveliv; S. 17—52: Rudolf Virchow om Næringsmidlerne.

I Stavanger Amtsformandskabs Forhandlinger 1859, S. 65—74: Skrivelse til Indredepartementet om Sindssygeforholdene i Stavanger og Lister og Mandals Amter.

I Morgenbladet 1865, No 8 og 10: Anmeldelse af E. Sundt's Skrift „Fortsatte Bidrag ang. Sædeligheden i Norge"; No. 208: Om Kvindekjønnets Forhold til den fremadskridende Kultur med særligt Hensyn til Forholdene paa Vestkysten.

Den nugjældende Lov om Sygdomme hos Husdyr er, forsaavidt den afviger fra

Trykt 17 Novbr. 1885.

den tidligere, bygget paa et af D. udarbejdet Forslag, hvortil Forarbejdet fandt Sted i Stockholm i 1881 under et Møde med en i samme Øjemed for Sverige nedsat Kommissjon.

Dahl, Marcus Bing, Søn af *Jacob Falck D.* og *Susanne Fredrikke Dons*, er født i Buksnæs 20 Januar 1841, underkastede sig 1864 forstvidenskabelig Examen ved Universitetet i Giessen og ansattes 1872 som Forstassistent, f. T. i Hedemarkens Distrikt.

* 1) 16 Maj 1871 *Cathrine Elisabeth Glükstad* (f. paa Fredrikshald 20 Decbr. 1834, † i Stjørdalen 27 December 1871), D. af nedennævnte Sogneprest til Hiterdal Chr. M. G. og Sophie Elisabeth Huitfeldt.

* 2) 18 September 1873 *Arilda Andrea Glükstad* (f. i Sundalen 23 Decbr. 1848), Søster af hans første Hustru.

Jfr. Chr. Glükstad: Hiterdals Beskrivelse, S. 38 fg.

I Tidsskrift f. d. praktiske Landbrug *IV.* (1866), S. 45—50: Kritisk Fremstilling af de forskjellige Tømmerfældningsmethoder. — *V.* 64—68: Om Tyndningshugster; 148—51: Tyndningshugsten betragtet som Middel til at svække Virkningerne af fiendtlige Naturkræfter — *VI.* 136—49: Om Birkeskovens Behandling; 164—68: Ogsaa en Bog! — *VII.* 97—115: Om Træets Varighed og Bevarelse.

I Tidsskrift for Landmænd 4 Aarg. (1877), S. 210—22: Spredte Bemærkninger vedk. vort Skovbrug.

I Morgenbladet — foruden en Del mindre Bidrag — i Aarg. *1867*, No. 347: Om Skovskoler. — *1870*, No. 188: Mere om Skovskoler (jfr. No. 202 af Forstmester Hørbye). — *1871*, No. 236 B: Skovasſurancens Indflydelse paa Skovødelæggelsen; No. 303: Ny Transportmaade gjennem Luften. — *1872*, No. 172: Forstlig Rentabilitetsberegning; No. 349 B: Transporttelegrafen. — *1875*, No. 222 B: Insektherjinger i Barskove. — *1878*, No. 92 A: Skovbrugets Udsigter. — *1879*, No 230 B: Skovbrand og dens Slukning.

Iøvrigt har han af og til leveret forskjellige dels originale, dels oversatte Bidrag til danske Dagbladet 1860—62, Skilling-Magazin 1869 (No. 13, 21, 29, 40), Kongsberg Adresse 1869—71, Hamar Stiftstidende 1875—85 samt 1870—71 nogle Korrespondancer til Chicago-Bladet Fremad.

Dahl, Nils Alstrup, Broder af forannævnte Folkehøjskolebestyrer H. M. D., er født i Bergen 21 September 1840, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1857 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1861. Han blev 1862 Kopist og 1867 Fuldmægtig i Kirkedepartementet, hvorpaa han 1872 udnævntes til Foged i Lofoten og Vesteraalen. Efter længere Tids Sygelighed erholdt han fra 1876 to Aars Tjenstledighed, hvorpaa han tilbragte Vintrene 1876—77 og 1877—78 i Italien. I 1878 fik han efter Ansøgning Afsked fra Embedet med Vartpenge. Efter gjenvunden Helbred blev han 20 Novbr. 1880 udnævnt til første Raadmand i Bergen, fra hvilket Embede han paa Grund af nyt Sygdomsanfald erholdt Afsked med Pension 22 Decbr. 1884.

* 6 Juli 1867 *Johanne Marie Hambro* (f. 18 Februar 1841, † i Sorrent 22 Marts 1878), D. af Carl Joachim H. og Angelique Kathrine Bull.

Om det Mystiske. Tre Foredrag. Bergen 1880. 8. 62 S. (Anm. i Luth. Ugeskr. 1881, I. 55—62 af M. F.[ærden]).

Om Christopher Bruuns folkelige Grundtanker. Bergen 1880. 8. 38 S. (Oprindelig trykt i Bergens Aftbl 1880).

Kirke og Stat. Bergen 1882. 8. 2 Bl., 192 S.

Gud og Verden. Bergen 1883. 8. 3 Bl, 196 S. (Anmeldt i Luthersk Kirketid. 1884).

Han var Medudgiver af Skriftet Om et Menighedsuniversitet i Bergen. (Bergen 1883. 8. 63 S.), hvori af ham S. 13—28: Indledningsforedrag i Samtalemøde den 21de Juni 1882; S. 52—63: Udkast til Plan for et Menighedsuniversitet i Bergen. (Jfr. Artikler af L. Daae i Mgbl 1882 og 1883, se ovfr. S. 96).

I Folkevennen XV. (1866), S. 329—75 og 511—22: Om vor Ægteskabsret og de deri paatænkte Forandringer.

I Luthersk Ugeskrift 1883, I. 326—32: Indledningsforedrag i Samtalemøde den 3 April 1883 om et Menighedsuniversitet i Bergen.

I Bergens Aftenblad *1880*, No. 108—111: Om Chr. Bruuns „Folkelige Grundtanker". (Ogsaa særskilt udgivet, se ovfr., jfr. No. 119 af hh. med Svar fra D. i No. 122 og Gjensvar i No. 134); No. 218 fg.: Anmeldelse af Bjørnsons Foredrag om Republiken. — *1882*, No. 887: Vor conservative Politik. — *1883*, No. 918: Om en Løsning af vor politiske Strid. (Ogsaa trykt i samtlige øvrige Bergens Blade).

I Fædrelandet 1883, No. 15: Et Ord i Vetostriden.

Dahl, Nils Griis Alstrup, Søn af daværende Premierløjtnant, senere Oberstløjtnant *Johan Koren D.* og *Else Alstrup* (D. af Kancelliraad Nils Griis A.), blev født paa Gaarden Fet i Kvinhered 20 Marts 1779, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1796 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Oktober 1800. Han udnævntes 24 Febr. 1804 til res. Kapellan i Evindvik, hvor han 18 Decbr. 1807 blev Sogneprest, og beskikkedes 1823 til Provst i ytre Sogn, fra hvilket sidste Embede han efter Ansøgning fik Afsked 5 Maj 1847. Han var Storthingsrepræsentant fra nordre Bergenhus Amt 1814 — da han var en af de 5 Repræsentanter, som stemte mod Norges Forening med Sverige — 1827, 1828 og 1830 (Medlem af Valgkomiteen). Han erholdt 14 Oktbr. 1825 Medaljen for Borgerdaad og blev 1829 Medlem af Videnskabernes Selskab i Throndhjem. Han døde i Evindvik 4 August 1852.

* 1805 *Hylleborg Hertzberg* (f. i Finaas 1765, døbt 20 Septbr., † 22 Maj 1848), D. af Handelsmand paa Spitsøen i Finaas Jens Nilsen H. og Sophie Kuur.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 32; Stamtavle over Slægten Hertzberg, S. 5; C. Hauch: Minder fra min Barndom og Ungdom, S. 96 fg. og 136. Gravsang af Th. Erichsen i Chra.-Posten 1852, No. 1414.

I Det kgl. norske Vid.-Selsk. Skrifter i det 19. Aarh. III. 77—98: Om Beliggenheden af det gamle Gaulom.

I Budstikken V. 489—528: Forsøg paa Besvarelse af Spørgsmaalet: Hvor blev Gulathingsloven given og hvor har Gulathing staaet?

I Bergenske Borgerven 1826, No. 60: Forslag med Hensyn til druknede Menneskers Redning.

Han samlede i mange Aar Materiale til en Fortsættelse af Hättings Præstehistorie for Bergens Stift, hvilke Samlinger senere igjen er fortsatte af nedennævnte Provst J. F. Lampe.

Dahl, Nils Nilssøn, blev født 18 Juli 1806 paa Gaarden Øvste-Dal i Tresfjorden i Vedø Prestegjæld og var Søn af Gaardbruger der *Nils Dahl* († 1843, 93 Aar gl., hvis Farfader Student Lars Dahl efter et Sagn i Slægten var flygtet did fra Danmark). Nogle af ham i ung Alder forfattede Digte vakte Biskop Neumanns Opmerksomhed, hvorpaa han af denne med fl. a., især Prester i Bergens Stift, fik Hjælp til at studere. I 1828 blev han, dimitteret af Sogneprest Joh. Greve til Sund, Student med Laud og allerede i Decbr. 1830 theologisk Kandidat med Haud Efter et kort Ophold i Frankrige i 1831 blev han 1832 udnævnt til pers. Kapellan hos forannævnte Provst N. Dahl til Evindvik, var 1833—38 forrettende Prest i forskjellige ledige Sognekald, blev 13 Aug. 1838 udnævnt til res. Kap. til Melhus og 9 Juli 1851 Sogneprest til Ejd i Nordfjord. Fra dette Embede erholdt han Afsked 23 Juni 1854 og døde 21 Juli næstefter. Han mødte som første Repræsentant for søndre Throndhjems Amt paa Storthingene 1845, 1848 (begge Aar Medlem af Protokolkomiteen) og 1851 (Formand i Konstitutionskomiteen). I sidstnævnte Aar fungerede han en Tid som Præsident i Odelsthinget.

* *Christopha Kirstine Rønneberg*, D. af Kjøbmand i Aalesund Peder Elias R. og dennes første Hustru f. Hagerup.

Jfr. Erlandsen: Nordenfjeldske Geistlighed, S. 130; B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 50 fg.; Stamtavle over Slægten Hertzberg, S. 15, Note; Henr. Wergelands saml. Skrifter II. 320 fg.; Ellevte ord. Storthing (Chra 1845), S. 101 fg. og Modskriftet «Norges Storthing i 1845» (Chra. 1846); Skildringer af 13de ord. Storthing (Chra. 1851), S. 55 fg.; J. H. Vogts Optegnelser, S. 310.

Anviisning til at føre et lykkeligt Liv, en Haandbog for de mere Oplyste blandt Almuens Ungdom. Bergen 1837. 8. 122 S.

Synden er Ulykkens Moder. Et Skrift til Maadeholdenhedens Fremme, uddraget af et Bind „Fortællinger for Folket". Bergen 1840. 8. 15 S. — 2det Oplag. Bergen 1847. 8. 16 S.

Fortællinger for Folket. Bergen 1844. 8. 108 S. (Anm. i Morgbl. 1845, No. 38). — Andet Oplag. Bergen 1868. 8. 96 S. — Tredje Oplag. Bergen 1882. 8. 96 S.

Udvalgte lyriske Digte af H. Wergeland. (Udgivne af N. Dahl og C. N. Schwach). Chra. 1846. 8. XXIV. 328 S.

Guld-Thor, en Krønikke i Vers, af Mak-Nikol. Udg. af N. Dahl. Chra. 1851. 8. XVIII. 208 S. (Anm. i Illustreret Nyhedsblad I. No. 1; i Idun No. 15; i Andhrimmer 3 Kv., No. 12 af A. O. Vinje; i Krydseren 1851, No. 127 af B. Kolk; i Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. V. 265—69 af M. J. Monrad).

I Alm. Norsk Maanedsskrift II. 30—64. Rimbrev til en Ven paa Landet, indeh. en Skildring af Kristiania; S. 261—76: Et Tilbageblik i Tiden (Digt, der bedømtes i Morgenbladet 1832, No. 90, hvortil Svar i No. 116 og af Dahl i No. 128—42 med Tilsvar i No. 166, 168 og 205, sidstnævnte Sted af D.)

I Morgenbladet skrev han mange Artikler i bunden og ubunden Stil, blandt hvilke merkes: Aarg. *1837*, No. 204, 211, 218 og 224: Almueoplysningens Tilstand i Norge, dens Hindringer og Midlerne til dens Fremme (jfr. Bemærkninger af „en Geistlig" i No. 312 og af H. S. i No. 323 og 326). — *1838*, No. 53 Till.: Svar til Modstanderne (jfr. Tilsvar af „en Geistlig" i No. 68 Till. og af H. S. i No. 147 Till.); No. 98: Rimbrev til Dr. Konow. — *1841*, No. 221 Till. og *1842*, No. 1 Till og 6 Till: Om Kriminalloven (jfr. 1841, No. 282 Till.) — *1844*, No. 273: Til Henr. Wergeland paa Sygelejet (Digt; jfr. W.s Takkeskrivelse i Breve fra H. Wergeland, S. 162 fg.) — *1849*, No. 24: Mindedigt over Biskop Neumann. — *1850*, No. 118: Svar til Rektor Daa.

I Menigmands Ven, udg. af A. Bang, skrev han flere Fortællinger i bunden Stil.

I Nordlyset flere Artikler om Skyds-, Vej- og Sygevæsenet samt i Aarg. *1843*, No. 80: Anmeldelse af „Portræter af mærkelige Nordmænd".

I Statsborgeren 1831: Om Sparebanker paa Landet.

I Storthings-Forhandlinger 1851 er flere af Konstitutionskomiteens Indstillinger forfattet af ham, bl. a. Indstillingen om Jødesagen i Bd. VII. 226—32.

Han leverede forøvrigt Bidrag af forskjellig Art, navnlig dog om politiske Spørgsmaal paa Dagsordenen, til Christiania Tilskuer, Statsborgeren, Bergens Merkur o. fl. Blade.

Man ansaa ham almindelig som Forfatter af «Foreningsfesten i Alexandrien. Overs. af C. & M.» (Chra. 1829. 8. 42 S.), men i Brev til afd. Rigsarkivar Chr. Lange har han fralagt sig dette Skrift og oplyst, at han kun besørgede det udgivet. Han var dog, efter L. K. Daas bestemte Udsagn, Forf. af dette Skrift. — Samtiden tillagde ham ogsaa en væsentlig Andel i Skriftet «Ellevte ordentlige Storthing, en Samling af Karakterskildringer». (Chra. 1845. 8. 105 S.) I «Nordlyset» 1845, No. 99 fralægger D. sig Forfatterskabet af dette Skrift, i hvilket han dog utvivlsomt havde Del sammen med nedennævnte Provst O. N. Løberg, fra hvem Bogen væsentlig hidrørte).

Dahl, Olavus Johannes, blev født 31 Oktbr. 1811 paa Kongsberg, hvor Faderen var Bagermester. Han døde sammesteds 25 November 1850.

* 1838 *Nicoline M. Haavie.*

Andagtsstunden eller Morgen- og Aftenbøn paa hver Dag i Ugen. Chra. 1836. 8. 40 S. — 2det Oplag. Chra. 1839. 12. IV. 36 S. — 3die Oplag. Chra. 1842. 12. IV. 36 S.

Hymnen eller Christelige Betragtninger paa Jule-, Paaske- og Pindsefesten, samt paa den almindelige Bededag. Chra. 1837. 8. 31 S.

Kjærligheds Magt, eller Slaget ved Solskjel. Et historisk Sørgespil i tre Acter. Chra. 1841. 8. VI. 110 S.

Fama. En Samling af Anekdoter og morsomme Indfald. Udgivet af Olav. Dahl. Chra. 1842. 8. 94 S.

Han skal have leveret forskjellige Bidrag til Bien. Han var Udgiver og Redaktør af Kongsberg Adresse til sin Død.

Dahl, Søren, blev født 12 Novbr. 1783 i Landsbyen Østervelling nær Randers, hvor Faderen *Jens D.* var Sognedegn. 17 Aar gammel begyndte han at studere og blev 1805 Student med Laud fra Randers Skole. Fra 1806 til 1820 var han Huslærer paa forskjellige Steder dels i Danmark, dels i Norge. I sidstnævnte Aar blev han immatrikuleret ved Universitetet i Kristiania, hvor han i Septbr. 1822 tog theologisk Embedsexamen med Haud. Han blev s. A. udnævnt til Kapellan *pro loco* i Land, blev 1824 Sogneprest til nordre Odalen og 27 Novbr. 1834 Sogneprest til Grue, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 13 Decbr. 1862. Han døde paa Brandvold Prestegaard 1870.

* 1) 2 Juni 1823 *Maren Smith* (f. 1 Juni 1794, † 16 Jan. 1846), D. af Kjøbmand Marcus Helmer S. og Ingeborg Christine Hirsch.

* 2) 1 November 1847 *Karen Marthe Arntzen* (f. i Holtaalen 22 Decbr. 1796, † i Grue 16 Maj 1856), D. af Oberstløjtnant Svend A. og Hedevig Sophie Luth.

Jfr. W. Lassen: Norske Stamtavler I. 254; Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to, II. 1. S. 328.

Forsøg til en Oversættelse af første Bog af Davids Psalmer i en Verseform, hvorved de kunne synges efter bekjendte Psalmemelodier. Chra. 1854. 8. 50 S.

Olivia Caroline Andrea Omsted født Arntzen. [Ligtale og Gravvers]. 1851. 8. 15 S.

I Den Norske Huusven *II.* No. 6: Vaarsang. — *V.* No. 10: 1, 8 og 15 Davids Psalme, oversatte og ledsagede med Betragtninger over Indholdet.

I Morgenbladet *1841*, No. 207 Till.: Nogle Ord i Anledning af pers. Cap. Rolsdorphs Død. — *1843*, No. 275: Regulativ for Geistlighedens Indtægter.

Dahl, Ulrikke Olufa Antonette, Søster af de her anførte Konrad D. og Walter Scott D., er født 10 Decbr. 1847, ugift.

Da jeg var tyve Aar. Bergenspostens Føljeton. Bergen 1876. 16. 156 S.

Arild Anker. Fortælling. „Bergens Aftenblads" Føljeton. Bergen 1881. 8. 71 S. (Aftryk af Berg. Aftbl. No. 521—541).

Dahl, Walter Scott, Søn af ovennævnte res. Kapellan *Nils Nilssøn D.*, er født paa Kapellangaarden i Melhus 21 Februar 1839, kom

efter Faderens Død i Huset hos dennes Ven Provst Heffermehl og blev, privat dimitteret, Student med Laud 1855. I Juni 1859 tog han juridisk Embedsexamen med Laud. I 1861 blev han edsvoren Fuldmægtig hos efternævnte Sorenskriver Dietrichs i Nordmøre, bosatte sig 1864 i Kristiania som Overretssagfører og juridisk Manuduktør og underkastede sig Sommeren 1866 Prøven som Højesteretsadvokat, hvorefter han som saadan bosatte sig i Vestnæs (Romsdalen). Her beklædte han i Aarenes Løb en Flerhed af kommunale Tillidshverv, blev saaledes allerede 1868 Valgmand, hvilket han derefter var ved alle Valg indtil 1882, med Undtagelse af 1873, og var fra 1870 til 1884 paa to Aar nær Formandskabets Ordfører. I 1873 valgtes han til 5te Repræsentant fra Romsdals Amt paa Storthingene 1874—76 (Sekretær i Odelsthinget og Medlem af Næringskomiteen No. 2), gjenvalgtes derefter for Valgperioden 1877—79 (Jernbanekomiteen), men frasagde sig i sidstnævnte Aar Gjenvalg. Ved Valget i 1882 blev han første Suppleant for Amtet og mødte som saadan, i Repræsentanten Sogneprest Viks Sygdomsforfald, paa Thinget 1883 og 1885. Efterat han 11 April 1885 var bleven udnævnt til Sorenskriver i nordre Gudbrandsdalen og havde tilflyttet sit nye Distrikt, valgtes han til 3die Repræsentant for Kristians Amt for Valgperioden 1886—88. Efterat Odelsthinget 1883 havde besluttet Rigsretstiltale mod Ministeriet Selmer, blev D. ved Beslutning af 9 Maj s. A. valgt til Aktor for Rigsretten (i Forening med H. Bentsen og O. Blehr).

* *Beret Rebekka Stokkeland* (f. 26 Febr. 1852), D. af Gaardbruger i Vestnæs C. R. S. († 5 Januar 1885, 59 Aar gl.) og Marie Scherffenberg.

Portræt med Biografi i Verdens Gang 1883, No. 91; Biografi i Søndmørsposten 1884, No. 18 fg. (efter en Brochure «Tidsblade», der udkom lige før Storthingsvalget i 1882) og i Haugesunds Budstikke 1884, No. 10 af L. A. Steenholt (efter det norsk-amerikanske Blad «Skandinaven»). Jfr. blandt flere Bidrag til hans Karakteristik i den samtidige Presse Morgenbl. 1885, No. 504 og Akershus Amtstid. s. A. No. 45 af Carl [A. B. Rustad] samt hans Selvforsvar i Dagbl. s. A. No. 363.

Det unge Norge 17de Mai 1859. Chra. 3-spaltet 4. 7 S. (Udgivet anonymt i Forening med J. Lieblein og G. A. Gjessing. Heri er af ham S. 12 fg.: Et Blik paa Politiken).

Landdistrikternes Kommunalforfatning. En Haandbog for kommunale Ombudsmænd. Chra. 1878. 8. VIII. 352 S. (Rec. [af B. Getz] i Aftenbl. 1879, No. 38 og 39, jfr. No. 41 af D.) — 2 — omarbejdede og udvidede — Udgave. Kra. 1883. 8. VIII. 423 S.

Norges Landnæringsret. En systematisk Fremstilling. Kra. [1881—] 1882. 8. V. 527 S.

Ejnar Thambarskelver. Et Stykke norsk Historie. Kra. 1884. 8. 236 S. (Anmeldt i Morgenbl. 1884, No. 122 [af L. Daae]; Bergens Tidende 1884, No. 91 A; i Opl. Avis No. 47; i Fædrelandsvennen 1885, No. 25).

Biskop Nikolas Arnessøn. En kritisk historisk Fremstilling. Kra. 1884. 8. VIII. 280 S. (Anm. [af K. Petersen] i Hamar Stiftst. 1884, No. 141; af T. O. Gran

i Sarpen No. 96; i Dagsposten No. 289 og 1885, No. 63; i Fædrelandsvennen 1884, No. 143 og 1885, No. 25; i Vestfold 1884, No. 99).

Som Aktor i Rigsretten 1883—84 leverede han største Delen af Formalproceduren. Af de øvrige Afsnit er Almenafsnittene og Deduktionen ang. Jernbanesagen udelukkende af D., der forøvrigt havde større eller mindre Del i det hele Aktorat (jfr. Artiklen O. A. Blehr i dette Værks 1ste Bind, S. 346).

Han har leveret ikke faa Bidrag til en Flerhed af Landets Blade. I Morgenbladet var han Storthingsreferent 1859—60. I Aftenbladet skrev han jevnlig Breve fra Romsdalen i Aarene 1861—64. I Dagbladet findes af ham en Mængde Artikler om politiske og juridiske Emner, fornemmelig i Aarene 1869, 1876—77 og 1880 fg., merket dels *rtl.*, dels *Spectator*; uden Navn eller Merke leverede han derhos i dette Blad gjennem flere Aargange en Række «Juridiske Meddelelser». I Bergensposten er bl. a. af ham Artikelrækken «Konservatismen» i Aarg. 1869. I Romsdals Budstikke skrev han adskilligt i Aarene 1861—70 og i Aarg. 1883, No. 38 fg. offentliggjorde han i dette Blads Føljeton længere Brudstykker af sit den Gang endnu utrykte historiske Arbejde «Einar Tambarskelver». I Aalesunds Blad 1879, No. 92 fg. findes af ham en Række Artikler om Landdistrikternes Næringslovgivning, hvilke senere i bearbejdet Form optoges i hans Bog om «Norges Landnæringsret». I Fjordenes Blad 187* skrev han en Række Artikler om Modsætningen mellem Odelsløsningsretten og Aasædesretten. Fremdeles findes mindre Bidrag af ham i Norsk Folkeblad, i Romsdalsposten, i Søndmørsposten, i Verdens Gang m. fl. Til det norsk-amerikanske Blad Skandinaven skrev han under Merket *S.* Breve fra Norge i Aarene 1875—79.

Dahl, Wilhelm Julius, Søn af daværende Kaptejnløjtnant i Marinen, senere Toldkasserer i Flekkefjord, *Wilhelm D.* (f. 25 Jan. 1791, † 18 Oktober 1876) og *Juliane Margrethe Kuur*, er født i Laurvik 14 Decbr. 1829, gjennemgik 1844—47 et Kursus som Navigationselev ved Søkadetakademiet i Fredriksværn, underkastede sig i 1855 Examen som Telegrafist, blev Høsten s. A. ansat som Telegrafstationsbestyrer i Risør og forflyttedes Sommeren 1857 til en lignende Stilling i Flekkefjord, hvor han fra 1 April 1863 tillige har været ansat som Postexpeditør.

* 1) 1857 *Eleonore Brincken* (f. 22 April 1835, † 4 September 1857), D. af den i 1ste Bind, S. 442 anførte Distriktslæge B.

* 2) 1864 *Dorotheola Rynning* (f. 4 Juni 1835), D. af Provst Ole Gaarder R. paa Kongsvinger og Dorthea Marie Blix.

Jfr. Efterretninger om Familien v. d. Lippe, S. 53.

Fortsættelse af O. M. Groths Circulairsamling, vedkommende det norske Toldvæsen, udkomne i Tidsrummet fra 6te Novbr. 1844 til 31te Decbr. 1850. Udgiven og forsynet med alphabetisk Register. Flekkefjord 1851. 16. 172 S., 2 Bl. og 1 lith. Tavle i Fol.

Dahl-Gjessing, M., se **M. D. Gjessing.**

Dahle, Henrik Christian, Søn af daværende res. Kapellan til Støren, senere Sogneprest til Bakke *Anders D.* og *Lovise Vilhelmine*

Kirkgaard, er født i Størens Prestegjæld 14 April 1839, blev Student med Laud fra Stavangers Skole 1857 og Bergkandidat med Haud i Juni 1865. Han blev det følgende Aar ansat som Aspirant ved Kongsbergs Sølvverk, var 1868—69 Bestyrer af private Jerngruber i Hardanger, underkastede sig i Juni 1872 Reallærerexamen med Laud, var fra 1870 Lærer og fra 1874 Inspektør ved Gjertsens Latin- og Realskole i Kristiania og blev 1876 ansat som Overlærer i Mathematik, deskriptiv Geometri og Mineralogi ved den tekniske Læreanstalt i Throndhjem.

Jfr. Erlandsen: Throndhjems Stifts Gejstlighed, S. 198.

Plantrigonometri. (Trykt som Manuskript). Throndhjem 1881. 8. 36 S. og 1 Planche.

I Ydun, udg. af Nordahl Rolfsen (Kra. 1873), S. 79—106: Biografi af Prof. Dr. Th. Kjerulf.

I Thjems. Adr.-Cont. Efterretn. 1884, No. 88 og 39: Om Istiden og dens Spor i Throndhjems nærmeste Omegn.

Han har deltaget i Forarbejderne til Geologisk Kart over det søndenfjeldske Norge.

Dahle, Lars Nilssøn, Søn af Gaardbruger D. i Grytens Prestegjæld, Romsdalen, og hans Hustru, en Datter af den bekjendte Haugianer Lars Kyllingen, er født i nævnte Prestegjæld 7 December 1843, gjennemgik et Seminarium og kom derefter ind paa Missjonsskolen i Stavanger. Efterat have gjennemgaaet denne, studerede han et Aars Tid theologiske Discipliner og østerlandske Sprog ved Universitetet i Kristiania og blev 7 Marts 1870 udsendt som Missjonsprest ved den norske Missjon paa Madagaskar. Efter i Maj s. A. at være ankommen til D'Urban i Syd-Afrika, blev han ordineret dersteds af Biskop Schreuder den 2 Juni s. A., afrejste derpaa til Madagaskar og ankom til Hovedstaden Antanànarívo 16 Septbr. 1870. Siden den Tid har han været stationeret der, i de senere Aar som Tilsynsmand ved Madagaskar-Missjonen, hvorhos han er Bestyrer af en Skole for Uddannelse af indfødte Prester og Lærer ved en af hans Søster bestyret Menighedsskole. Han har tillige i en Række af Aar været en af de ledende Mænd i en international Kommissjon af protestantiske Missjonærer for Oversættelsen af Bibelen paa Madagassisk.

* 1871 *Gabrielle Gustava Svendsen.*

Jfr. M. U. Anker: Kortfattet Oversigt over det norske Missionsselskabs Virksomhed (Bergen 1875), S. 12 fg., 17 fg., 35 fg. og 40 fg.

Examensuveiret i Norge 1868, historisk og kritisk belyst af *L. N.* Chra. 1869. 8. 1 Bl., 46 S.

Bibelske Foredrag. I. Stavanger 1873. 8. VIII. 214 S.

Madagaskar og dets Beboere. Første Del. Chra. 1876. 8. VIII. 216 S. — Anden Del (med Bidrag fra Flere). Chra. 1877. 8. VIII. 397 S.

(Anmeldt af O. T. Krohg i Morgbl. 1877, No. 319; i Teol. Tidskrift XVIII (Upsala 1878), S. 72—76 af *E.*)

Specimens of Malagasy Folk-Lore. Edited by the Revd. L. D. Antananarivo [1877]. 8 XIII. 457 S (Med Undtagelse af Fortalen, som er skreven paa Engelsk, er alle madagassiske Folke-Eventyr, Sagn og Viser i denne Bog tidligere utrykte og her gjengivne for første Gang paa Madagassisk En Del af Bogens Indhold er meddelt Udgiveren af hans Kolleger Missjonærerne Borgeu, Stueland og Wilhelmsen).

I Bergens Aftenblad 1881, No. 477, 479, 480, 501, 504 og 505: Skildringer fra Madagaskar.

I Norsk Missions-Tidende — foruden Uddrag af Breve og Indberetninger til Missionsselskabets Hovedbestyrelse — 1883 og 1884: Nationalitets-Spørgsmaalet i Missionen.

I The Antananarivo Annual and Madagascar Magazine *1873*: The Arabic Influence upon the Malagasy Language. — *1874*: The Nouns of the Language of Madagascar. — *1881*: [Om Passiv i Madagassisk. Denne Afhdlg. vakte stor Opsigt og de deri fremsatte Anskuelser blev underkastet et Slags literær Voldgiftsdomstol af tvende Lærde i Leiden og London, hvis Kjendelse gav D. Ret; se nærmere herom i Ant. Ann. and Mad. Mag 1885]. — *1883*, No. 7: The Race Elements of the Malagasy. — *1884*, No. 8: On the Malagasy Pronouns; — Critical Exposure of geographical Fiction.

Dahle, Ole C., Skomagermester i Drammen.

Forsøg til et Lovforslag for Haandværksdriften i Norge, fra Drammens Haandværksborgere. Drammen, 1830. 8. 80 S. (Anonymt).

Fornyet Bidrag til Forsøg i Lovforslag for Haandværksdriften [etc.] Chra. 1838. 8. 59 S.

Dahll, Johan Martin, yngre Broder af nedennævnte Bergmester Tellef D., blev født i Kragerø 24 Juni 1830, blev i sin Ungdom uddannet for Handelen, tildels ved det Anderssonske Handelsinstitut i Bergen, og ansattes omkring 1853 som Bestyrer af den da for engelsk Regning igangsatte Drift paa Apatit ved Kragerø og paa Nikkel i Bamble. Efterat det engelske Kompagni Evans & Forbes havde nedlagt Driften, overtog D. i 1861 selv Gruberne og efter flere Aars Forsøg og Studier lykkedes det ham at tilvejebringe et Produkt, som var skikket for Export. Efterhaanden udvikledes hans Bergverksdrift saaledes, at han tilsidst blev vort Lands antagelig største private Bergverksejer. Samtidig havde han kastet sig ogsaa over andre Forretningsgrene, var saaledes den første, som paa de Kanter af Landet oparbejdede en betydelig Isexport, anlagde Kragerøs største Skibsværft m. v. Medens han boede i Sandøkedal, var han i flere Aar Medlem af Heredsstyrelsen og tilsidst dens Ordfører. Efterat han i 1866 var flyttet til Kragerø, var han 1868—76 uden Afbrydelse Medlem af og gjentagne Gange Ordfører i Formandskabet. Ved Storthingsvalget 1874 blev han valgt til Suppleant og i 1876 til Repræsentant for Kragerø i Valgperioden 1877—79 (Medlem af Næringskomiteen No. 1). Han døde 28 Novbr. 1877.

* 29 Juni 1866 *Laura Larsen* (f. 7 Januar 1847), D. af Kjøbmand og dansk Vicekonsul i Kragerø Lars L. og Karen Bolette Thomesen.

Portræt med biografisk Skitse af Th. Hiortdahl i Ny illustr. Tid. 1877, No. 52. *Nekrolog og Mindedigt* i Kragerø Blad s. A., No. 99.

I Polyteknisk Tidsskrift 1864, S. 171 fg.: Om Apatitens Forekomst ved Kragerø; og Om Nikkelertsens Forekomst ved Meinkjær.

Dahll, Lars Christian, Søn af Gaardbruger *Jørgen Martinius D.* (Repræsentant fra Buskeruds Amt paa Storthinget 1833) og *Karen Helene Herfordt*, er født paa Gaarden Linnæs i Lier 5 Novbr. 1823, blev, efterat være udexamineret fra Krigsskolen, 19 Decbr. 1842 udnævnt til Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade og ansattes, efter bestaaet Examen ved den militære Højskole, 9 Novbr. 1847 som Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 1853 blev udnævnt til Premierløjtnant, 6 Juli 1857 til Stabskaptejn, 27 August 1860 til Kaptejn ved Brigadens Stab, i hvilken Stilling han havde fungeret siden 1857, og 14 December 1867 til Batterichef. Den 6 April 1872 blev han stillet surnumeræer i sin Brigade, idet han udnævntes til Oberstløjtnant i Generalstaben, i hvilken Stilling han fungerede som Chef for Kommando-Expeditions-Afdelingen i Stockholm og som Referent hos H. M. Kongen til Slutningen af 1875, da han den 23 Oktbr. s. A. udnævntes til Oberstløjtnant i Artilleribrigaden og Felttøjmester. Da Ministeriet Schweigaard dannedes 3 April 1884, blev D. kaldet til Statsraad og Chef for Armedepartementet, idet han samtidig udnævntes til Oberst i Armeen. Som Krigsminister mødte han 7 Maj 1884 i Storthinget, indkaldt for at meddele Oplysninger i Henhold til Grl.s § 75 h, da denne Grundlovsbestemmelse for første og hidtil eneste Gang siden 1814 var bleven besluttet bragt i Anvendelse efter Forslag af Repræsentanten W. Konow (jfr. Storth.-Tid. 1884, Forh. i Oth., S. 303—35). Ved April-Ministeriets Demissjon 26 Juni 1884 erholdt D. Afsked med Vartpenge fra Statsraadsembedet. Han har oftere været benyttet som Medlem af norske eller unionelle militære Kommissjoner, saaledes var han i 1856 Medlem af den kombinerede norsk-svenske Artillerikommissjon i Stockholm; i 1863—65 af Kristianiafjordens Befæstnings- og Forsvarskommissjon; i 1870—71 af den saakaldte Værnepligts- og militære Undervisningskommissjon; i 1876—78 af den saakaldte Akershus-Kommissjon; 1880—81 af den kgl. Kommissjon til Behandling af Hjorths og Sverdrups Værnepligts- og Armeorganisations-Forslag; 1884—85 af Kommissjonen til Udarbejdelse af Forslag til Værnepligtslov og Armeorganisation; samt af den Høsten 1885 nedsatte Kommissjon til Udarbejdelse af en Plan for Armeorganisationen. I 1856 blev D. udnævnt til Ordonantsofficier hos den daværende Vicekonge Kronprins Carl, hvem han i Septbr. s. A. ledsagede til Kjøbenhavn, ved hvilken Lejlighed D.

blev R. D. O. I 1859 blev han Adjutant hos Kronprinsen og 1860 ligesaa hos H. M. Kong Carl. Han er Medlem af *Kgl. Svenska Krigs-Vetenskaps-Akademien* (1874) og af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem. I en Række af Aar har han været Medlem af, tildels Formand i, Bestyrelsen i Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug. Han blev 28 Januar 1868 R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» og er derhos R. S. O. (1860), K.[2] D. O. (1873), Off. B. Lp. O. (1860), R. It. M. & L. O. (1863) og Off. Fr. L. (1878).

* 1851 *Siren Marie Gerharda Finne* (f. 1 April 1832), D. af Kaptejn, senere Toldkasserer paa Moss Henrik F. († 14 Febr. 1870).

Portræt med Biografi i Skilling-Magasin 1884, No. 22, og i Budstikken 1884, No. 72.

O m H o v e d e t a b l i s s e m e n t e t f o r d e n n o r s k e M a r i n e og om en yderligere Forstærkning af Forsvaret af Drøbaksund. (Særskilt Aftryk af militært Tidsskr.) Chra. 1856. 8. 139 S. (Anm. i Chra.-Posten 1857, No. 45; i Aftbl. s. A. No. 159; samt af forskjellige Forff. i Mgbl. s. A., No. 74, 88 Till., 95 Till., 106, 110 og 172, hvortil D.s Svar i s. Bl. No. 113 Till. og 122 Till.; i No. 172 Till. og i No. 360).

O m B e f æ s t n i n g e n a f d e t n u v æ r e n d e H o v e d e t a b l i s s e m e n t f o r vor Marine. (Aftryk af militært Tidsskrift). Chra. 1859. 8. 70 S.

O m A n v e n d e l s e n a f d e t r i f l e d e F e l t a r t i l l e r i. Kra. 1865. 8. 3 Bl., 93 S.

F y l d e s t g j ø r d e n n u g j æ l d e n d e P l a n f o r G e n e r a l s t a b e n d e F o r d r i n g e r, s o m efter de almindelige gjældende Synsmaader og efter den norske Armees særegne Forholde b ø r s t i l l e s t i l d e n? Besvares Spørgsmaalet benægtende, saa paavises de Modifikationer af de nuværende Bestemmelser, som ansees ønskelige. Chra. 1869. 8. 78 S. (Anonymt).

N o g l e O r d o m d e f o r e s l a a e d e F o r a n d r i n g e r i V æ r n e p l i g t s l o v e n og i Armeens Organisation. Chra. 1862. 8. 16 S. (Anonym Oversættelse ved D. af et anonymt Skrift af H. M. Kong Carl XV.)

M i l i t æ r e S t r ø t a n k e r. (Chra. 1864). 16. 32 S. (Ligeledes anonym Oversættelse ved D. af et anonymt Skrift af H. M. Kong Carl XV.)

I Militært Tidsskrift, 2den Række *VII*. 400–440 og I[illegible]. 397—420: Om Træmaterialiers Conservation mod Forraadning, m. 1 Lithogr. — *VIII* 150—63: Captejn Splingards Papspejl; 365—412: Nogle Ord om vort kjørende og ridende Artilleri (jfr. Bemærkninger af J. G. Meydell i Bd. IX. 53—60, hvortil D.s Svar S. 266—305). — *IX*. 143—74: Om en Armees Forsyning i Felten. (Efter Baron Phull); 455—83: Anmeldelse af Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademiens Handlingar och Tidskrift. — 3 d i e R æ k k e, *I*. 1—20: Om Skydning med 24 ℔'s Sprænggranater mod Murstensmur; 164—67 og 268—78: Notitser; 370—508: Om Hovedetablissementet for den norskeMarine. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *II*. 59—93: Anmeldelse af Krigsvetenskaps-Akademiens Handlingar och Tidskrift — *III*. 118—32: Om Skydning med Sprængprojektiler mod Murstensmur; 608—29: Anm. af Krigsvetenskaps-Akademiens Handlingar och Tidskrift; 629—32: Anm. af Otto Bloms «Veiledning i Artilleriets historiske Vaabensamling paa Kjøbenhavns Tøihus». — *IV*. 1—27: Om Nød-

vendigheden af at flere Batterier anlægges til Drøbaksunds Forsvar. — *V.* 1—70: Om Befæstningen af det nuværende Hovedetablissement for vor Marine. (Ogsaa særsk. aftr. se ovfr.); 366—73: Om det norske Artilleris Forsøg med riflede Kanoner; 529—44: De nye riflede Vaaben bedømte i udenlandske Tidsskrifter; 547—66: Forsøg med riflet Feltskyts i Rusland. — *IX.* 261—67: Uddrag af Rapport efter en foretagen Rejse til det italienske Artilleris Lejrsamling ved Somma. — *XI.* 81—97: Anmeldelse af «Grunder för ombildning af Sveriges sjöförsvar». — *XII.* 152—69: Anm. af «En Betragtning af Feltartilleriets almindelige Forhold» (Kbh. 1866). — *XIII.* 429—98: Hvilken Indflydelse vil Indførelsen af riflede Kanoner og af hurtigt og langt skydende Geværer have paa Artilleriets Styrke og Taktik? — *XV*: Om Batteriernes Udrustning med riflet Feltskyts; : Nogle Bemærkninger til Hr. Artilleri-Kaptejn Grüner's «Et Par Ord om vore Feltbatterier». (Jfr. Replik af G. i XVI. 24 fg.)

I Den militære Tilskuer 1855—56, No. 25, 26, 31, 32 og 41: Om vort militære Befordringsvæsen. (Merket — *t* —, imod Kr. Hagemann Brandts Artikler i s. Bl.)

I Polyteknisk Tidsskrift I.: Jernets Galvanisering eller Forzinkning.

I Morgenbladet *1857*, No 113, 122, 172 og 360: Om Hovedetablissementet for den norske Marine og Forsvaret af Drøbaksund — *1860*, No. 96 Till.: Militærkomiteens Indstilling om Karljohansværns Befæstning samt denne Sags Behandling i Storthinget; No. 231 og 238: K. Motzfeldt som Chef for Marine-Departementet. — *1861*, No. 54: Om Anskaffelse af Bagladningskanoner (Red.art.); No. 87—99: Betragtninger over vor Generalstab. — *1862*, No. 303: Om Planen for Generalstaben (Red.art.); No 311: Brev fra Gøteborg om Høitideligheden ved Jernbanens Aabning. — *1863*, No 1: Om Militærkomiteens Indstilling angaaende den kgl. Prop. til Lov om Værnepligten; No 119, 149 og 150: Randbemærkninger til et Afsnit i Marine- og Post-Departementets Tillæg til Marinens Budgetforslag; No. 158: Om Udnævnelsen af Adjointerne i Generalstaben til Kaptejner. — *1864*, No. 67: Om Generalstabsplanen af 22 Febr. 1864 (Red.art.); No. 78, 81 og 83: Betragtninger i Anledning af den under 22de Februar 1864 vedtagne Plan for den norske Generalstab; No. 116: Generalstabens Chefspost; No. 130: Om vort riflede Feltartilleri (Red.art.) — *1865*, No 168: Anm. af (H. M. Kong Carl XV.s Brochure) Om den svenske Armees Organisation. — *1866*, No. 37, 40, 46, 54 og 65: Marine-Departementets Budgetforslag forsaavidt angaar Karljohansværns Befæstning. — *1867*, No. 95, 99 og 109: I Anledning af Brochuren „Statsraad Wergeland og vore militære Forhold". — *1869*, No. 13, 28, 31 A, 33 og 84 B: Landartilleriets Anskaffelse af Feltkanoner fra Sir William Armstrongs Værksteder; No. 23 og 29: Hortens Befæstning; No 35, 94, 169 og 265: Den kombinerede norsk-svenske Artillerikomite; No. 89 A, 96 og 104: Planen for den svenske Armees Reorganisation; No. 260: Om Udgivelsen af norsk militært Tidsskrift; No. 289: En militær Ufkik.

I Aftenbladet *1855*, No 80: Om en Anmeldelse af det militære Tidsskrift. — *1858*, No. 20, 50, 66, 231, 252 og 260: Om vore Krigsskibes Dampkraft og om Marinekommissjonen (Red-artikler); No. 42: Morgenbladet om Lejrsamlingen paa Arvalla; No. 67 og 83: Om Armeens Reorganisation (Red.art.); No. 170: De norske Troppers Hjemmarsch fra Arvalla; No. 238 og 291: Om det militære Tidsskrift; No. 304: Til General Meydell! — *1859*, No. 39 og 82: Om vore Krigsskibes Dampkraft (Red.artikler); No. 47 og 51: Om den sidste Marine-Kommission og om Marine-Departementets Chef; No. 81 og 82: Om de militære Forholde i Finmarken;

No. 112: Korvetten „Nordstjernens" sidste Metamorfose; No. 249: Om Kontrollen ved Støbningen af vore Kanoner og om deres Modtagelse. — *1866*, No. 49: I Anledning af Marine-Departementets Budgetforslag angaaende Karljohansværns Befæstning; No. 62: Forsvaret af Drøbaksſund og Statsraad Wergeland; No. 225: Generalstabsplanen. — *1869*, No. 37: Den kombinerede norsk-svenske Artillerikomite. — *1872*, No. 51: Et „Alvorsord" til den militære Forfatter Hr —d. [ɔ: H. N. S Wergeland].

Dahll, Tellef, Søn af Kjøbmand *Johan Georg D.* og *Maren Rendtler,* er født paa Øen ved Kragerø 10 April 1825, tog 1843 Præliminærexamen og underkastede sig i Decbr. 1846 mineralogisk Embedsexamen med Laud, drev i de nærmest følgende Aar Mineralstudier, indtil han 1850 blev Bestyrer af Statholder Løvenskiolds Jerngruber i Næskilen ved Arendal; i denne Stilling kom han efterhaanden ogsaa til at deltage i Ledelsen af Fossum Jernværk indtil 1858. Under Opholdet i den mineralogisk interessante Egn omkring Arendal drev han i stedse videre Udstrækning Undersøgelser, hvorved han bl. a. opdagede de første Apatitgruber her i Landet (ved Kragerø) og kom gjennem disse i Forbindelse med den engelske Kemiker David Forbes, der var kommen til Norge som Bestyrer af Espedalens Nikkelværk. Under Opholdet ved Fossum begyndte han Studiet af Landets Geologi, og da Storthinget i 1857 havde bevilget et Beløb til Norges geologiske Undersøgelse, overdroges Ledelsen heraf til Th. Kjerulf og Dahll, hvilken sidste overtog Undersøgelsen af Kristianssands Stift. Hermed fortsatte han til 1866. Fra den Tid indtil 1874 ledede han alene den geologiske Undersøgelse af det nordlige Norge, blandt hvis praktiske Resultater maa nævnes Opdagelsen af Guldlejerne i Finmarken, Stenkullejerne paa Andøen og Nikkellejerne paa Senjenøen. 2 Marts 1861 blev han udnævnt til Geschworner i vestre søndenfjeldske Distrikt og 20 Jan. 1872 til Bergmester i samme Distrikt. Han mødte som 4de Repræsentant fra Bratsbergs Amt paa Storthinget 1865—66 (Medlem af Næringskomiteen No. 1). Dels paa egen, dels paa offentlig Bekostning har han oftere foretaget videnskabelige Rejser i Udlandet, blandt hvilke kan anføres hans Studierejser til Breslau, Bonn og London, til Skaane og England for at studere Kulboringerne dersteds og 1874—75 til Tyskland og Italien. Ved Upsala Universitets Jubelfest 1877 blev han kreeret til Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1859), af *The Geological Society* i London (6 Decbr. 1865) og af Den Letterstedtske Forenings norske Afdeling. Han blev 2 April 1868 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste».

Jfr. Upsala Universitets 400 Års Jubelfest (Sthlm. 1879), S. 354.

Om Tellemarkens Geologi. Chra. 1860. 8. 36 S. m. Træsnit, 2 Karter og 4 Profiltavler i 4to (Særskilt Aftryk af Nyt Mag. f. Naturvidskb. XI.)

Ueber die Geologie Tellemarkens. Deutsch von W. Christophersen. *Chra.* 1860. 4. 19 S. m. Holzschn., 2 Karten u. 4 Profiltafeln.

Ueber den Erzdistrict Kongsbergs. Von Th. Kjerulf und Tellef Dahll. Deutsch von W. Christophersen. Chra. 1860. 4. 19 S. m. Karte in Fol. u. Holzschn.

Om Jernertsernes Forekomst ved Arendal, Næs og Kragerø. (Aftrykt af Nyt Mag. f. Naturvidsk. XI. Bd. 4de H.) Chra. 1861. 8. 70 S. m. 5 lith. Pl. i 8. og Fol. og 2 Træsnit.

Om Norvegium, et nyt tungt Metal. (Særskilt aftrykt af Forhandlinger i Videnskabs-Selskabet i Christiania 1879, No. 5). (Chra. 1879). 8. 4 S.

I Nyt Mag. f. Naturvidskb. *VIII.* 213—29 og IX. 14—20: Mineralogiske Iagttagelser omkring Arendal og Kragerø. (I Forening med D. Forbes. Oversat i Quarterly Journal of the Geol. Soc. of London 1855 og i Erdmanns Journal f. pr. Chemie, 1855, S. 442 fg. og 1856, S. 352 fg.) S. 230—33: Om Granitens Optræden i de Arendalske Jernleiesteder. — *IX.* 306—33: Profile durch die Gegend von Skien, Porsgrund und Langesund. (Ogsaa trykt som Tillæg til Th. Kjerulfs Skrift «Ueber die Geologie d. südl. Norvegens», S. 114—41). — *XI.* 137—72: Om Tellemarkens Geologie; 173—207: Om Kongsbergs Ertsdistrikt. Af Th. Kjerulf og T. Dahll; 293—359: Om Jernertsernes Forekomst ved Arendal, Næs og Kragerø. Af Th. Kjerulf og T. D.

I Forhandl. i Chra. Vid.-Selskab *1861*, S. 247—50: Geologiske Notiser: 1. Om Runeskriften ved Framvaren [med Tillægsbemærkning af P. A. Munch]; 2. Om de fossile Hvalben paa ydre Flækkerø ved Christianssand [med Bemærkning af L. Esmark]. — *1867*, S. 213—22: Om Finmarkens Geologie. — *1879*, No. 5: Om Norvegium, et nyt tungt Metal. 4 S.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 7de Møde (i Kristiania 1856), S. 128—34: Silurformationen i Egnen omkring Skien, Porsgrund og Langesund. (Uddrag af hans Foredrag ved Mødet). — I Forhandl. ved 8de Møde (i Kbhvn. 1860), S. 791—797: Om det geologiske Kart over en Del af Norge [Jfr. S. 764 fg af Th. Kjerulf]. — I Forhandl. ved 9de Møde (i Sthlm. 1863), S. 269—276: Om de geologiske Undersøgelser i Christianssands Stift i Norge.

I Neues Jahrbuch f. Mineralogie, hrsg. v. Leonhard u. Bronn, 1862 S. 557—81: Ueber das Vorkommen der Eisen Erze bei Arendal, Näs und Kragerø (I Forening med Th. Kjerulf).

I Annales des Mines IX. (1866), S. 269—300: Mémoire sur les gîtes de fer de la côte sud-ouest de la Norvège: Arendal, Naes, Krageroe. (I Forening med Th. Kjerulf).

I Bulletin de la Société géologique XXVII. (Paris 1870), S. 357 fg.: Découverte dans les îles Lofoden d'un bassin houiller de l'époque jurassique.

Geologisk Kart over det søndenfjeldske Norge, omfattende Christiania—Hamar og Christianssands Stifter, optaget ifølge Foranstaltning af det Kongelige Norske Regjerings-Departement for det Indre 1858—1865. (*Carte géologique de la Norvège méridionale* etc.]. Ved Th. Kjerulf og Tellef Dahll, med Benyttelse af ældre Karter og Iagttagelser [etc.] Chra. 10 Plancher med tilhørende Beskrivelse. [8. 16 S.] (Dette Kartverk udstilledes ved Verdensudstillingen i Paris 1867, hvor dets Udgivere tilkjendtes Udstillingens Sølvmedalje).

Geologisk Kart over det nordlige Norge. Udarbeidet efter Foranstaltning af Den Kongelige Norske Regjerings Departement for det Indre af Dr. Tellef Dahll, med Bistand af O. A. Corneliussen, Th. Hiortdahl, T. Lassen og C. Petersen.

Kra. 1866—79. (Ved Verdensudstillingen i Paris 1878, hvor Kartet var udstillet, belønnedes Udgiveren med *Le grand Prix* ɔ: Guldmedalje).

I Stenriget og Fjeldlæren af Dr. Th. Kjerulf (Chra. 1865), S. 233—40: Oversigt over Norges Bergværksdrift, dels efter Bergmesternes Indberetninger, dels efter direkte indhentede Oplysninger.

Hans Aarsberetninger som Bergmester er trykt dels i «Morgenbladet», dels i «Magasin for Bergmandsefterretninger» (Juli 1875—Maj 1879). — I Morgenbladet 1868, No. 328 og 1870, No. 39 er særlig Beretninger om Kullejerne og Boringen paa Andøen trykte.

Dahm, Jacob Christian, Søn af Oberstløjtnant i Artilleriet *Nils Christian D.* († 25 August 1834) og *Jacobæa Møller,* er født i Kristiania 10 Januar 1815, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1833 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i April 1840. Han var derefter i 15 Aar bosat som privat praktiserende Læge i Ejdsvold, hvorhos han fra 3 August 1850 var national Eskadronskirurg og fra 10 December s. A. national Korpslæge ved østerdalske Jægerkorps, blev 7 Februar 1855 udnævnt til Distriktslæge i Guldalen og 23 Marts 1867 til Distriktslæge i Sandsvær.

* 1 Juni 1845 *Anneken Lovise Pehrson* (f. i Drammen 4 Decbr. 1820), D. af Kjøbmand Ole P. og Lovise Frederikke Møller.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 88.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. 1 R. *IV.* 334—38: Om Eidsvoldsbadet; *IX.* 36—50: Uddrag af Hares Forsøg ang. Dysenteri; 197—209: Om den relative Indflydelse af Han- og Hunforældre ved Dyrenes Forplantelse.

Danchertsen, James Calder, Søn af Kjøbmand og dansk Generalkonsul *Danchert D.* († i Neapel 19 Novbr. 1867) og *Karen Marie Krohn,* er født i Bergen 18 August 1825, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1846 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Marts 1855. Han var derefter til April 1856 ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling, blev 5 November 1856 konst. som og 7 Maj 1857 udnævnt til Distriktslæge i Varanger og Læge ved Amtssygehuset i Vadsø. Ved Embedets Deling erholdt han 2 Marts 1861 Bestalling som Distriktslæge i Vadsø. 12 Juli 1866 blev han udnævnt til Distriktslæge i Tromsø, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 13 Septbr. 1884. Senere traadte han imidlertid atter ind i Embedsvirksomhed, idet han 17 Juni 1885 blev udnævnt til Distriktslæge i Hvaløernes Distrikt. Paa Tromsø var han Medlem af Bestyrelsen for Tromsø Museum helt fra dettes Oprettelse i 1872 til sin Afrejse fra Stedet i 1884. Han har flere Gange paa egen Bekostning foretaget længere Rejser til Udlandet i videnskabeligt Øjemed, navnlig i Aarene 1861—62 og 1867—68.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 88 fg.

I Norsk Mag. f. Lægevidsk., 2 Række, *XIX*. 746—51: Febris recurrens i Vadsø Lægedistrikt i 1858—61.

I Beretn. om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i *1864*, S. 190 fg.: Om Levemaaden m. m. i Vadsø Lægedistrikt. — *1872*, S. 156 fg.: Undersøgelser ang. Drikkevandets Beskaffenhed i Tromsø By, udførte af Prof. Almén. — *1877*, S. 192: Levemaade og hygieniske Forhold i Tromsøsundets Hered.

Danchertsen, Johan Weiner Krohn, foregaaendes Broder, blev født i Bergen 11 April 1824, blev, efterat være udexamineret fra Krigsskolen, 28 Decbr. 1845 ansat som Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade, blev 23 Juni 1854 udnævnt til Premierløjtnant i 2den Brigade og 12 Juli 1866 til Kaptejn og Kompagnichef i Brigaden. Han deltog som Frivillig i den danske Krig 1848, i hvilken Anledning han blev R. D. O. Han blev 1865 udnævnt til Kammerherre ved det norske Hof. Han døde i Kristiania 21 Novbr. 1883.

* 10 Oktbr. 1855 *Jonette Dorothea Gade* (f. i Bergen 31 Oktbr. 1834, † i Kristiania 6 Oktbr. 1882), D. af fhv. Grosserer i Bergen F. G. G., Ejer af Frogner ved Kristiania († i Januar 1859) og Anne Brunchhorst.

I Bergenske Blade 1848, No. 94: De norske Frivillige i den danske Armee; No. 105, 106 og 107: Gjensvar foranlediget af Oberstlieut. i den danske Armee v. Ræders Bemærkninger i „Fædrelandet“ No. 321 s. A. til mit Jnserat i Berg. Bl. (optrykt i Morgbl. 1849. No. 19 og 21 og i Chra.-Posten No. 169, 212 og 215; jfr. No. 168, 174 og 190).

Daniels, Carl, Søn af Stadsmægler *M.... C.... D.* og *Christiane Ellefsen*, er født i Bergen 20 Decbr. 1819, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1841 og theologisk Kandidat med Haud i Maj 1848. Han blev 1850 ansat som Lærer ved den s. A. i Virksomhed traadte Tanks Skole i Bergen, blev 1856 udnævnt til pers. Kapellan og 1858 konst. som Prest ved St. Mariæ tyske Kirke i Bergen, blev 24 Septbr. 1864 udnævnt til res. Kapellan ved Nykirken i Bergen, 20 April 1876 ligesaa ved Domkirken sammesteds og 20 Juni 1882 til Sogneprest til Borre.

Jfr. H. S. Sommerfeldt: Den norske Zulumissjon, S. 333.

Epistelprædikener paa alle Søn- og Helligdage. For største Delen efter det Tydske. Bergen 1860. 8. (Et senere omtrykt Titelblad har Aarstallet 1872. Udkom oprindelig som Søndagsblad med 1 Ark ugentlig og bestaar, med Undtagelse af Prædikenerne paa 2. Sønd. i Adv., Sønd. e. Nytaar, Fastelavnssøndag, Mariæ Bebudelsesdag og Bededag, til hvilke Dage Texten er hentet fra Biskop M. F. Bang, af frie Bearbejdelser, tildels med betydelige Tilføjelser, af tydske Prædikener. J Arbejdet deltog O. Jrgens og D. Thrap).

Skrivelse til Bestyrelsen for Foreningen for Jndre-Mission i Bergen. Bergen 1867. 8. 14 S. (Er forfattet af D., men undertegnet af Bergens samtlige daværende Prester).

Trykt 16 Januar 1886.

Dr. Martin Luthers Prædikener over alle Søn- og Fest-Dages-Evangelier og Epistler samt Lidelses-Historien. Den gamle Oversættelse efter Benjamin Lindners tydske Udgave. Nyt Oplag, gjennemseet af en Geistlig og forøget med Luthers Levnet og Portrait. (I. II.) Bergen 1858. 4. XVI S., 2 Bl., 564 S., 492 S., 98 S. (Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1848—65, S. 149 fg. D. har gjennemgaaet og rettet Prædikenerne over Epistlerne, medens Evangelie-Prædikenerne blev gjennemgaaet paa samme Maade af John Grieg, hvorhos O. Irgens og D. Thrap deltog i Arbejdet).

Enkelte Lejlighedsdigte af ham fra tidligere Dage findes trykt særskilt og i Bergens-Blade.

Danielsen, Otto Arnold, Søn af Assurancefuldmægtig *Andreas D.* og *Andrea Sand,* er født ved Sagene i Kristiania 22 August 1847, blev 1874 ansat som Bogholder i Drammens og Oplands Kreditbank, blev 1876 tillige edsvoren Translatør i Fransk, Engelsk og Tysk, og ansattes 1883 som administrerende Direktør for Aalesunds Kreditbank og 1885 ligesaa ved Stavanger Privatbank.

Under det pseudonyme Merke Otto Sand har han leveret forskjellige skjønliterære Bidrag (Fortællinger, Digte og Naturskildringer) til Drammens Blad 1867—68 («Smaa Skizzer» og en større Fortælling «En Klodsmajor»), Drammens Tidende («Paa Braajordet», Fortælling), «Skandinavisk Folkemagazin» 1866 («En Forlovelseshistorie», Fortælling) samt enkelte lignende Bidrag paa Vers og Prosa til Morgenbladet, Norsk Idrætsblad og Børnenes Blad.

Danielssen, Daniel Cornelius, Søn af Urmager *Bernt Henrik D.* († 23 November 1864) og *Catharine Frederikke Holberg Ibsen* († 30 Januar 1839), er født i Bergen 4 Juli 1815. I sit 13de Aar fik han Ansættelse som Elev ved Svaneapotheket i sin Fødeby, men blev efter henved 4 Aars Tjeneste nødt til at forlade denne Stilling paa Grund af en Hofteled-Betændelse, som i 1½ Aar holdt ham fængslet til Sygelejet. Efterat være helbredet igjen, tog han i Januar 1835 Præliminærexamen, begyndte strax at studere Medicin og fulgte s. A. om Sommeren Prof. M. N. Blytt paa en botanisk Rejse til Dovre. I Juni 1838 blev han medicinsk Examinat med bedste Karakter. Han gjorde umiddelbart derefter i nogle Maaneder Tjeneste paa Gardermoen som konst. Eskadronskirurg og lagde sig saa under sit fortsatte Ophold i Kristiania, mens han var Amanuensis hos Brigadelæge Hjort, efter Kemi, Fysiologi og Hudsygdomme. Sommeren 1839 var han konst. Distriktslæge i Stavanger og vendte i September tilbage til Bergen. Vinteren 1839—40 begyndte han i St. Jørgens Hospital at anstille videnskabelige Iagttagelser over Spedalskheden, og, efter Forslag af daværende Berglæge, senere Professor W. Boeck, som opholdt sig i Bergen en kort Tid, før han tiltraadte sin store Udenlandsrejse (jfr. 1ste Bind, S. 381), blev der ved kgl. Res. af 12 Febr. 1841 besluttet anvendt en Sum i to Aar til Undersøgelser over den spedalske Sygdom, hvilket Hverv fra Marts 1841 blev anbetroet D.,

der fra Nytaar s. A. havde faaet Ansættelse som Stiftelsens Læge. Han var desuden 3 September 1840 bleven udnævnt til Korpslæge ved Nordfjordske Musketerkorps, i hvilket Embede han blev staaende til 21 November 1846. I April 1843 tiltraadte han paa egen Bekostning for sine videnskabelige Studiers Skyld en Rejse til Berlin, Wien og Paris, under hvilken han bl. a. deltog i og holdt et Foredrag over den spedalske Sygdom ved de tyske Naturforskeres Møde i Gratz i August 1843. Efterat være vendt tilbage til Norge Sommeren 1844, da han deltog i det skandinaviske Naturforskermøde i Kristiania, blev han 21 Novbr. 1846 udnævnt til Overlæge ved den vordende Helbredelsesanstalt for Spedalske i Bergen, hvorhos der blev tilstaaet ham et Rejsestipendium for under et Aars Ophold i Udlandet at fortsætte sine Studier fornemmelig af Hudsygdomme. I Begyndelsen af 1847 rejste han til Paris, hvor han forblev til Aarets Udgang, dog med Afbrydelse af et Par Maaneder, i hvilke han besøgte Hospitaler i Schweitz, Lombardiet og Sardinien. Under dette Ophold i Paris udkom under hans Tilsyn den franske Oversættelse af hans og Boecks s. A. herhjemme med offentlig Understøttelse udgivne Værk om Spedalskheden. Den 1 Oktober 1849 begyndte Lungegaardshospitalet sin Virksomhed og fra samme Dag har D. været Overlæge ved dette Institut. Derhos er han Medlem af Tilsynskomiteen ved Plejestiftelsen for Spedalske No. 1, til hvis Oprettelse han har givet Stødet; Medlem af Tilsyns- og Examenskommissjonen ved Fødselsstiftelsen og Jordemoderskolen i Bergen; og Medlem af Kontrolkommissjonen ved Bergens kommunale Sindssygeasyl og ved Rosenbergs private Sindssygeasyl sammesteds. Ved Siden af Spedalskhed og Hudsygdomme har Zoologi, særlig Invertebraterne, været D.s Hovedstudium, for hvis Skyld han har foretaget flere Undersøgelsesrejser i Indlandet, bl. a. i Finmarken i Aaret 1857. Som Zoolog deltog han 1876—78 i den norske Nordhavsexpedition og var valgt til Formand for dens videnskabelige Afdeling. I sin Fødeby har han været Deltager i, ofte blandt de første Ophavsmænd til en Række af halvt offentlige Foretagender til Fremme af den højere Kultur; saaledes var han omkring 1844—45 med at stifte den literært-selskabelige «Forening af 22de December», hvor han dels var Bestyrer, dels holdt populær-videnskabelige Foredrag i Aarenes Løb; han var 1850 en af Stifterne af den norske Scene og Medlem af dens Bestyrelse de følgende 5 Aar; ligeledes var han en af Stifterne i 1854 af Bergens Athenæum; af Bergens Museums Direktion har han været Medlem siden 1852, i ligesaa lang Tid Formand for den naturhistoriske Afdeling og siden 1864 Museets Præses; i 10 Aar har han været Præses i «Det nyttige Selskab»; i 2 Aar Præses i «Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme», hvilket han var med at stifte og i hvis Formerelsesklasse han var Formand fra 1880 af; og ved det konstituerende Møde i Septbr. 1885 i «Selskabet til Videnskabelighedens Fremme i Bergen» valgtes han ogsaa til dette Selskabs

Præses. Endelig har han i næsten 30 Aar uden Afbrydelse deltaget i Bergens kommunale og politiske Liv. I Decbr. 1856 blev han indvalgt i Formandskabet og er fremdeles Medlem af Repræsentantskabet. 1859—1860 mødte han paa Storthinget (Medlem af Budgetkomiteen) som Suppleant istedenfor Stiftamtmand Schydtz, der var afgaaet ved Døden strax efter Valget. Senere var han en af Bergens Repræsentanter paa Storthingene 1862—63 (Medlem af Budgetkomiteen), 1864, 1871—73 og 1874—76 (Næringskomiteen No. 1) og var paa samtlige Thing fra 1862 Medlem af Valgkomiteen. Han var Medlem af Storthingets Deputationer ved Aabningen af Stockholm-Gøteborg-Jernbanen 1862, ved Afsløringen af Harald Haarfager-Støtten 1872 og ved Kroningen i Stockholm 1873. — Ved Lunds Universitets Jubelfest i 1868 blev han kreeret til Æresdoktor i det medicinske Fakultet og ved Kjøbenhavns Universitets Jubelfest 1879 til Æresdoktor i det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultet. Han har modtaget Diplom som Medlem af det anatomiske Selskab i Paris (1847), af *Svenska Läkare-Sällskapet* i Stockholm (1849), af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1849), af Videnskabsselskabet i Kristiania (1858), af det medicinske Videnskabsselskab i Berlin (1858), af *Kgl. Vetenskaps-Societeten* i Upsala (1862), af K. K. Gesellschaft für Ärzte i Wien (1863), af Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur i Breslau (1865), af *Kgl. Vetenskaps-Akademien* i Stockholm (1877), af den Letterstedtske Forenings norske Afdeling (1876), af Kais. Leopold.-Carol.-Deutsche Akad. der Naturforscher (1882), af Die Senkenbergische naturforschende Gesellschaft i Frankfurt a/M. (1884) og af Den naturhistoriske Forening i Kristiania (1885). Om den ham og C. W. Boeck af det franske Akademi i 1855 tildelte Hædersgave se under Artiklen Boeck i dette Værks 1ste Bind, S. 381. D. blev 21 August 1863 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste» og 8 Juni 1885 K.[1] St. O. O. «for udmærkede Fortjenester af Bergens Museum». Han blev derhos i April 1867 R. B. Lp. O. og 1 Juli 1867, som Jurymand ved Verdensudstillingen i Paris, R. Fr. Æ. L.

* 24 April 1839 *Berthe Marie Olsen* (f. 8 Febr. 1818, † 1875), D. af Skræddermester i Kristiania Stephen O. og Anne Sophie Gunnæs.

Portræt med Biografi af P. Chr. Asbjørnsen i Illustr. Nyhedsblad 1854, No. 22 og 25; i Skill.-Mag. 1878, No. 20. Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 89—93; Levnedsbeskrivelser af de promoverede Doktorer (Kbh. 1879), S. 49 fg.; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 345; Nord. Familjebok, utg. af N. Linder, III. 843; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., II. 440; Bergensposten 1859, No. 23 og 24 (af B. Bjørnson); Berg. Adr. 1873, 14 Septbr.; Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 5 (af B. Bjørnson); T. Blanc: Norges første nationale Scene, fl. St. (se Reg.); Storthinget 1862—63 (Chra. 1865), S. 27. Ved Bergens Museums 60 Aars Jubilæum i 1885 lod en Samling af Bergens Borgere hans Buste i Marmor udføre af Billedhugger Skeibrok for at opstilles i Museet. I 1883 *blev hans* Portræt, udført i Olje af Frk. Leis Schjelderup, anskaffet ved Subskription

blandt Læger, fornemmelig i Kristiania og Bergen, og ophængt paa det nye Rigshospital for — som det heder i Indbydelsen af 16 Juli 1883 — «ogsaa ved dette Billede at bevare hans Minde for Efterslægten og især for den studerende Ungdom».

Om Spedalskhed. Af D. C. Danielssen og C. W. Boeck. Udg. efter Foranstaltning af den Kgl. Norske Regjerings Departement for det Indre. Chra. 1847. 8. XII. 516 S., med et Atlas af 24 lithogr. Plancher i Fol. (Ang. den franske Oversættelse af dette Arbejde saavelsom ang. Recensjonerne af begge Bøger henvises til Artikelen C. W. Boeck i dette Værks 1ste Bind, S. 382, hvortil yderligere føjes følgende Henvisninger: Norsk Mag. f. Lægevidskb. 2 R., X. 639—69 af Dr. J. Hjort; Forh. ved de skand. Naturforskeres Møde i Chra. 1856, S. 401—24; samt A. Eulenburgs Real-Encyclopädie d. ges. Heilkunde IV. 467).

Den spedalske Sygdom, dens Aarsager og dens Forebyggelsesmidler. Et Folkeskrift. Bergen 1854. 8. 32 S. m. 2 Tavler. (Uddrag af Skriftet er meddelt i Ill. Nyhedsbl. 1854. No. 27. Det blev anm. i Berg. Blade 1853, No. 95 og i British and Foreign med.-chir. Review Vol. XXI. (1858), S. 332—46).

Bidrag til Pectinibranchiernes Udviklingshistorie. Af J. Koren og D. C. Danielssen. Med 4 stukne Tavler. Bergen 1851. 8. 40 S. — — Supplement til samme. Bergen 1852. 8. 6 S. m. 1 Pl. (Anm. af H. Rasch i N. Tidsskr. f. Vid. og Lit. VI. 104 fg. Saagodtsom i sin Helhed er disse Arbejder oversatte i Annales des Sciences naturelles, 3. Sér., Zoologie, T. XVIII. 257—71; jfr. Wiegmanns Archiv f. Naturgeschichte, Jahrg. 18, B. 2, S. 275 fg. samt Tagesberichte über die Fortschritte d. Natur- u. Heilkunde, Novbr. 1852; Wageners Handbuch der Physiologie, Art. Zeugung, S. 948).

Syphilisationen anvendt mod Syphilis og Spedalskhed. Bergen 1858. 8. 125 S. (Anmeldt i British and Foreign med.-chir. Review Vol. XXIII. (1859), S. 130—34).

Beretning om en zoologisk Reise foretagen i Sommeren 1857. Chra. 1859. 8. 58 S. (Særtryk af Nyt Mag. f. Naturvidskb. Bd. XI.)

Beretning om en zoologisk Reise i Sommeren 1858. Særsk. aftrykt af det kgl. norske Videnskabsselskabs Skrifter i det 19de Aarh. 4de Bd., 2det H. Thjem. u. A. 4. 78 S. m. 2 lith. Pl.

Samling af Iagttagelser om Hudens Sygdomme ved C. W. Boeck og D. C. Danielssen. 1—3 Hefte. — *Recueil d'Observations sur les Maladies de la Peau.* Ière—IIIme Livr. Chra. 1855—62. Stor Fol. [13] Lith. og kol. Plancher med Text paa Norsk og Fransk. 23 S., 28 S., 28 S. (Heri er af D. i H. 1: Psoriasis; Herpes; i H. 3: Traité de la forme anaistétique de la Spédalskhed. Jfr. Art. Boeck i dette Værks 1ste Bind, S. 383).

I Fauna littoralis Norvegiæ — hvis 2det Bind med norsk og fransk Text blev udgivet af D., J. Koren og M. Sars (Bergen 1856. Fol.) og hvis 3die Bind med norsk og engelsk Text blev udgivet af D. og J. Koren (Bergen 1877. Fol.) — er af D. og Koren i Bd. *II.* S. 25—46: Bidrag til Pectinibranchiernes Udviklingshistorie; S. 47—54: Bidrag til Holothuriernes Udviklingshistorie; S. 55—59: Bidrag til Søstjernernes Udviklingshistorie; S. 87—90: Nye Actinier; S. 91—93: Virgularia Christii K. & D. (Jfr. Forh. ved de skand. Naturforskeres Møde i Kra. 1856, S. 190—92). — I Bd. *III.* S. 77—81: Beskrivelse over nogle nye norske Coelenterater; S. 82—103: Bidrag til de ved den norske Kyst levende Pennatuliders Naturhistorie; S. 104—10:

Beskrivelse over nye Bryozoer; S. 111—56: Bidrag til de norske Gephyreers Naturhistorie; S. 157—63: En ny Art af Slægten Penella.

I Den norske Nordhavs-Expedition 1876—78 er af ham og J. Koren følgende Bind: *III.* Gephyrea. Med 6 Pl. og 1 Kart. Chra. 1881. Fol. 2 Bl., 60 S. (Afhandlingen er i sin Helhed oversat i Revue des Sciences naturelles, Montpellier, 3e Série, T. 1.) — *VI.* Holothurioidea. Med 13 Pl. og 1 Kart. Chra. 1882. Fol. 2 Bl., 95 S. (Anmeldt i Verh. d. Ges. f. Erdkunde zu Berlin X. No. 8, S. 444 fg.) — *XII.* Pennatulida. Med 12 Pl. og 1 Kart. Chra. 1884. Fol. 2 Bl., 84 S. (Anm. af H. N Moseley i The Nature 28 Maj 1885, S. 74 fg.)

Nye Alcyonider, Gorgonider og Pennatulider tilhørende Norges Fauna. Ved J. Koren og D. C. Danielssen. Med 13 Plancher. Udg. paa Bekostning af Joachim Frieles Legat. Bergen 1883. Fol. 2 Bl., XVI. 38 S.

I Ugeskrift for Medicin og Pharmacie *I.* 196—99: Om et Tilfælde af Putrescentia uteri compliceret med Peritoneitis. — *II.* 33—39 og IV. 85—92: Om Spedalskheden i St. Jørgens Hospital. (Det første Afsnit blev optrykt i Morgenbl. og fremkaldte nogle Bemærkninger i Granskeren H. VI. No. 20 og 22). — *IV.* 127—29: Om Spedalskheden i Bergens Stift.

I Norsk Magazin for Lægevidenskaben 1ste Række, *I.* 255—59: Et Tilfælde af syphilitisk Ophthalmi. — *III.* 180—85: Bemærkninger i Anledning af Horns Notits om Spedalskhed i Namdal. — *V.* 131—99: Iagttagelser om Spedalske i St. Jørgens Hospital i Bergen 1841. (Anm. i British and Foreign med. Review, Oktbr. 1844). — 2den Række *III.* 1—17: Om Sygdommes Arvelighed med specielt Hensyn paa Spedalskhed; 312—43 og 324—32: Pustula maligna (jfr. S. 520—41 og en Anmeldelse med Bemærkninger i Chra.-Posten 1849, No. 273). — *VI.* 1—9 og 498—512: Lungegaardshospitalets Virksomhed i 1850 og 1851 (oversat i Zeitschrift d. k. k. Gesellsch. d. Ärzte zu Wien). — *VII.* 833—54; *IX.* 1—16 og 761—85; *X.* 519—541; *XII.* 617—30; *XIII.* 1049—59; *XVI.* 733—53; *XIX.* 650—83; *XXII.* 529—75: Indberetninger om Lungegaardshospitalets Virksomhed i Aarene 1852—67; *XXI.* 809—26: Votum i Anledning af et nyt Kirkegaardsanlæg indenfor Bergens Bys Grænser. — 3die Række *I.* 193—241; *IV.* 313—96; *VII.* 357—403; *X.* 977—1019 og 1047—57; *XIII.* 775—809: Treaarsberetninger om Lungegaardshospitalets Virksomhed i Aarene 1868—82.

I Nyt Magazin for Naturvidenskb. *V.* 253—73: Zoologiske Bidrag. (Af D. og Koren. Oversat i Ann. des. sc. nat. 3. Sér., T. VII. 347 fg. og i Wiegmanns Archiv f. Naturgeschichte Jahrg. 15, Bd. II. 96 fg. og Jahrg. 16, Bd. II. 408—28; jfr. Okens Isis 1848, S. 202 og Joh. Müller: Über die Larven und die Metamorphose d. Echinodermen). — *XI.* 1—58: Beretning om en zoologisk Reise, foretagen i Sommeren 1857. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovenfor). — *XIX.* 191 fg.: Beskrivelse af nogle til Crustacea decapoda henhørende norske Arter. (Af D. og Axel Boeck). — *XX.* 422—27: Bidrag til de ved den norske Kyst levende Pennatuliders Naturhistorie. (Af D. og Koren). — *XXI.* 108—38: Bidrag til de norske Gephyreers Naturhistorie. (Af D. og Koren). — *XXIII.* H. 3, S. 45—83; *XXIV.* 229—66; *XXV.* 83—140; *XXVI.* 44—66 og 177—96; *XXVII.* 267—99: Fra den norske Nordhavsexpedition: Echinodermer og Gephyreer. (Af D. og Koren).

I Det kgl. norske Vid.-Selskabs Skrifter i det 19de Aarh. IV. 99—164: Beretning om en zoologisk Reise i Sommeren 1858; S. 165—74: Anatomisk-physiologisk Undersøgelse af *Scalibregma inflatum*, H. Ratke.

I Forhandl. i Chra. Vidensk. Selskab *1859*, S. 251: Om 4 nye Arter Sødyr. — *1867*, S. 23—24: Om 2 nye Arter Bryozoer.

I Archiv f. Math. og Naturvidsk. II. 120—128: Beskrivelse over nye Arter henhørende til Slægten Solenopus. (Af D. og Koren).

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 2det Møde (i Kra. 1844), S. 351 fg.: Uddrag af hans Foredrag ved Mødet om den spedalske Sygdom (jfr. ndfr.) — I Forhandl. ved 10de Møde (i Kra. 1868), S. 337—343: Spedalskhedens Therapi; S. 541 fg.: To mærkelige Sødyr.

I Dansk Ugeskrift for Læger 1844, S. 56 fg.: Uddrag af et Foredrag ved Naturforskermødet s. A. om den spedalske Sygdom. (Oversat i Annali universali di medicina (Milano), Oktbr. 1844, og i Annales des maladies de la peau et de la Syphilis [Paris] 1845).

I Annales des maladies de la peau (Paris) 1845, Marts: Quelques considérations sur l'Éléphantiasis des Grecs.

I Bergenske Blade *1848*, No. 3: Bergens civile Sygehus. (Besvaret i No. 9 med Tilsvar fra D. i No. 13, jfr. No 19). — *1850*, No. 288 og 289: Uddrag af et motiveret Forslag om en Udvidelse af St. Jørgens Hospital. (Ogsaa trykt i Berg. Stiftstid. 1850, No. 81 fg.) — I Bergensposten skrev han i mindst 2 Aar en Række anonyme Theaterrecensjoner af den nye norske Scenes Forestillinger.

I Bergensposten 1867, No. 54 og 55: Tale ved Indvielsen af Bergens Museums nye Bygning. (15 Spalter).

Darling, A. H., en Englænder af Plymouthbrødrenes Sekt; han har gjort flere Rejser i Norge og her udgivet følgende Traktat:

Kirken eller Menigheden, dens Tilbedelse og Betjening. Efter Guds Ord. Chra. 1873. 8.

Darre, Hans Jørgen, efterfølgendes Søn, blev født i Klæbu Prestegaard 27 Septbr. 1803, blev Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1821 og theologisk Kandidat med Laud i Septbr. 1827. Han blev 29 Januar 1828 udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen, hvis Eftermand i Klæbu Sognekald han blev 22 Juli 1833. Senere blev han tillige Forstander og Førstelærer ved det 20 Februar 1838 oprettede Skolelærerseminarium i Klæbu og beskikkedes 12 Oktbr. 1843 til Provst i Nordre Dalernes Provsti; fra Provsteembedet tog han Afsked 1848. Den 1 Marts 1849 udnævntes han til Biskop i Throndhjems Stift, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 11 Juli 1860. Han blev 21 August 1849 R. St. O. O. «for Fortjeneste af Undervisningsvæsenet». Han døde under et Ophold i Miraflores i Spanien 11 Marts 1874.

* 30 Oktober 1833 *Ida Wilhelmine Dessen* (f. i Kjøbenhavn 31 Maj 1811, † 12 April 1849), D. af Sorenskriver i Guldalen Mads Møller D. og Nikoline Maria Smith.

Jfr. B. Moes Tidsskrift f. d. n. Personalhist., 2 Række, S. 363 og 394; Erlandsen: Nordenfj. Geistlighed, S. 115.

Kortfattet Udkast for det i Klæbo Præstegjeld oprettede Skolelærerseminariums Virksomhed. Thjem. 1838. 4. 8 S.

Kong Sverre og Norge paa hans Tid. En historisk Skildring til Læsning for Folket. Chra. 1869. 8. 512 S. (Anm. i Morgbl. 1870, No. 22 B).

Religiøse Smaadigte. Chra. 1870. 8. 4 Bl., 152 S.

I Morgenbladet 1872, No. 195 A: Anmeldelse af J. G. Smiths „Brændende Spørgsmaal".

Darre, Jacob Hersleb, Søn af Provst og Sogneprest til Overhalden *Jørgen D.* († 1791) og *Anna Heltberg,* blev født i Overhalden 20 Novbr. 1757, blev Student 1776 og vendte efter at have taget anden Examen det følgende Aar tilbage til Hjemmet. Først i 1784 drog han tilbage til Kjøbenhavn, hvor han tog theologisk Embedsexamen med Non c., og udnævntes derpaa 26 Maj s. A. til pers. Kap. hos Faderen. Efter dennes Død blev han 3 August 1792 udnævnt til res. Kapellan til Orkedalen og befordredes 10 Novbr. 1797 til Klæbu Sognekald, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 12 Marts 1833. Han levede siden paa Enkesædet Torven, hvor han døde 15 December 1841. Han mødte som 3die Repræsentant for søndre Throndhjems Amt ved Rigsforsamlingen i 1814.

* 24 Marts 1795 *Louise Caroline Steenbuch* († i Throndhjem 16 Maj 1860, 87 Aar gl.), D. af Provst og Sogneprest til Melhus Hans S. og dennes anden Hustru Anna Margrete Lorentsen samt Søster bl. a. af ndfr. nævnte Professor H. N. Steenbuch.

Biografi i D. Thrap: Bidrag til d. n. Kirkes Hist. i 19de Aarh. [I.], S. 337—40. Jfr. B. Moes Tidsskrift, 2. Række, S. 361 fg.; Erlandsen: Nordenfj. Geistlighed, S. 114.

I Nationalbladet III. 119—24: Udtog af en authentisk Beretning over det i Nærheden af Throndhjem ved Tillergaardene i Marts 1816 indtrufne Jordfald.

I Historisk Tidsskrift, udgivet af den norske hist. Forening, [1. R.] IV. 392—411: Dagbog under Rigsforsamlingen paa Ejdsvold. (Meddelt af Chr. Thaulow med Indledning af L. Daae. Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Exemplarer. Chra. 1876. 8. 1 Bl., 20 S.)

En af ham forfattet, utrykt Beskrivelse af en Runesten i Klæbu Præstegjeld, dat. 17 Decbr. 1810, er benyttet af G. Stephens i dennes Værk «The Old Northern Runic Monuments», Vol. I. 267.

Davidsen, Per, en Bonde i Hemnæs Prestegjæld, «en belæst og forstandig Mand og en god Rimsmed», gjaldt i de første Aartier af dette Aarhundrede som den bedste Efterligner af Peder Dass.

Jfr. P. Dass: Saml. Skrifter, udg. af A. E. Eriksen, I. Fortalen S. LXXIV fg. og Jonas Lies Rejseberetning i Norske Univ.- og Skole-Annaler 3 R. XI. 324.

En arm Synders vemodige Klagemaal over at han al sin Tid har *fortørnet Gud, forloret sin Sjel* [osv.] Til Trykken befordret af Ole Sivertsen. *Gjennemseet af Lensmand Scherffenberg.* Tromsø (Bodø) 1862. 8. 23 S.

Flere af hans blandt Almuen i Nordland meget udbredte og almindelig sungne Viser er trykt i Bergen.

Davidsen, Peter, var, da han udgav nedennævnte Skrift, Bogtrykkersvend hos R. Hviids Enke i Kristiania. Senere (4 Septbr. 1835) fik han kgl. Bevilling til at drive Bogtrykkeri paa Tromsø.

Samling af Drikkesange, med et Anhang, indeholdende National- og Frihedẞ-Sange, udgivet af P. D. Chra. 1831. 8. 146 S.

Debes, Jens Lauritz, næstefterfølgendes Søn, blev født paa Klommesten ved Moss 29 Novbr. 1795, Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1816 og theologisk Kandidat med Laud i Novbr. 1823. Han udnævntes 24 Febr. 1824 til Sogneprest til Rødø, 2 Marts 1829 til Lesje, 22 Juli 1833 til Solum, fik 22 Febr. 1840 Bestalling som Provst i nedre Thelemarkens og Bamble Provsti, udnævntes 20 Oktbr. 1842 til Sogneprest til Øjestad og 17 Maj 1848 til Sogneprest for Domkirkens Menighed i Bergen, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 3 April 1865. Sine sidste Aar levede han i Kristiania, hvor han døde 30 April 1876.

* 1824 *Marie Sophie Stoltenberg* (f. 29 December 1804, † i Kra. 16 Febr. 1875), D. af Kjøbmand i Soon, Agent Gregers S. og Martine Piro Brandt, som, efterat Ægteskabet med S. var hævet ved Skilsmisse, blev gift med Kjøbmand i Soon Peter Thorne.

Jfr. Erlandsen: Gejstligheden i Tromsø Stift, S. 54; A. Faye: Bidrag til Øjestad Presters Historie, S. 58 fg.; H. E. Sommerfelt: Den norske Zulumission, S. 186; Morgenbl. 1876, No. 125 A. Se ogsaa under Artikelen N. A. Biørn i dette Værks 1ste Bind, S. 266.

[Tale ved det bergenske Traktatselskabs Møde. Bergen 185*. 8.]

Debes, Jens Peter Gløersen, Søn af Hospitalsforstander i Oslo *Ole Gløersen D.* († 13 Novbr. 1799, 65 Aar gl.) og *Maren Jensdatter Schultz* (f. 1758, † 1818, en Søster af Justitsraad og Borgermester N. D. Osterhaus' Hustru Margrethe S.), blev født i Kristiania 23 August 1776, blev med Udmerkelse Student fra sammes Kathedralskole 1792, underkastede sig det følgende Aar i April og Oktober ligeledes med Udmerkelse begge Andenexamens Prøver og blev i Juli 1796 juridisk Kandidat med Laud. Han udnævntes 16 August 1799 til Auditør ved søndenfjeldske gevorbne Infanteriregiment, blev 19 Decbr. 1806 Assessor i Akershus Stiftsoverret, 1810 tillige Justitiarius i Priseretten i Kristiania, 27 September 1814 Assessor i Højesteret og 11 Januar 1815 tillige Medlem af Overkriminalretten. Han blev af Rigsforsamlingen paa Ejdsvold valgt til Medlem af Lovkomiteen. Som anden Suppleant for Kristiania til Storthinget 1815—16 blev han under 26 Marts 1816 indkaldt til at tage Sæde i Thinget, da Repræsentanten Konsul Johannes Thrane ved Storthingets *Beslutning af 16 Febr. s. A.* havde faaet Tilladelse til at fratræde og den

derpaa indkaldte første Suppleant Agent Jacob Nielsen senere fremsendte Sygdomsattest. D. blev 8 Aug. 1820 R. N. O. og døde ugift 1 Aug. 1832.

Jfr. Personalhistorisk Tidsskrift I. 248, Note 2; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 399, 401, 655; (norsk) Hist. Tidsskrift, 1 R. I. 268, 406; II. 28, 355. Over hans udsøgte Bibliothek, der solgtes ved Auktion i Kristiania, haves en trykt Katalog. Chra. 1855. 8.

I Illustreret Nyhedsblad 1865, No. 16 er Breve fra ham til J. C. Berg trykte.

Hans efterladte haandskrevne Samlinger til Kristianias, Oslos, Akers og Akershus Fæstnings Beskrivelse; hans Rejsedagbog fra 1798; tilligemed hans Samlinger vedkommende Norges Sprog, Historie og Geografi opbevares paa Univ.-Bibl. i Kristiania.

Debes, Peder Gotzen, Søn af Byfoged paa Moss *Jens D.*, blev født paa Thorbensrud ved Moss 20 Septbr. 1765, gik nogen Tid i Helsingørs lærde Skole, blev 1790 Prokurator og døde paa sin Gaard Klommesten ved Moss 1814.

* *Berthe Mathine Randby* (f. 5 Decbr. 1773, † i Bergen 18 November 1863 som Enke anden Gang, idet hun efter D.s Død ægtede Lodsoldermand Møller i Kristiania).

Tanker over den Platoniske Meening, at Mennisket skulle have tvende Legemer. Chra. 1785. 8.

Indlæg for Cancellieraad Wiel i en Sag imellem Wiel og Cancellieraad Heiberg. Chra. 1795. 8.

Kritiske Bemærkninger over Dagens skrivende Patrioter Chra. 1808. 8. 46 S. (Jfr. B. H. v. M. af Morgenstiernes Skrift „Antikritik, eller Et Par Ord til Publicum". Chra. 1808, hvorpaa D. svarte med flg. Skrift:

Besvarelse paa B. H. v. Munthe af Morgenstiernes Antikritik i Anledning af mine kritiske Bemærkninger o. s. v. Chra. 1809. 8. 68 S. (Dette Arbejde fremkaldte igjen et Tilsvar fra M. i Skriftet: „Beviis, at Proc. Debes hverken er Philosoph eller Videnskabsmand". Chra. 1810).

Decimer, Pseudonym for **Johan Frederik Ohlson,** se denne.

Decimus, Pseudonym.

Doktoren fra Thorshof. D. 1. 2. Kra. 1879. 8. 318 S., 287 S. (Anmeldt bl. a. i Finsk Tidskrift 1880, II. 229—31 af — — M.)

Dedekam, Morten Smith, Søn af Kjøbmand *Johan Collett D.* og *Sophie Smith*, blev født i Arendal 31 Januar 1793, sendtes 1806 til Kjøbenhavn, hvor han blev Elev af Borgerdydskolen og bestemtes for Studeringerne, men hindredes af Omstændighederne i at underkaste sig Examen artium og vendte 1810 tilbage til sin Fødeby, hvorfra han efter kort Tids Forløb begav sig til London for videre at uddanne sig. I Slutningen af 1811 kom han tilbage til Arendal, hvor han senere tog Handelsborgerskab og 1842 ansattes som Vejer, Maaler og Vrager. Fra 1837,

da Formandskabsloven var traadt i Kraft, var han uden Afbrydelse lige til sin Død Ordfører i Formandskabet, ligesom han i en lang Aarrække var Forligelseskommissær, Formand i Sparebanken, Kasserer for Pensjonsindretningen m. m. m. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon, der blev nedsat for at berejse Arendals Vasdrag, og ligeledes af den i 1857 oprettede kgl. Laanekommissjon. Han var i 1831 en af Stifterne af Arendals Museum, af hvis Bestyrelse han senere sit hele Liv var Medlem. Han døde 30 April 1861.

* 1819 *Margrethe Sophie Ebbell* (f. 1802, † 27 Septbr. 1854), Søster af nedennævnte Raadmand i Kristiania O. F. E.

Ved M. S. Dedekams Jordefærd 6 Maj 1861 (Arendal 1861. 8.) *Nekrolog* i Ill. Nyhedsbl. 1861, No. 20, tildels efter «D. vestl. Tid.»

Bidrag til Kjøbstaden Arendals Beskrivelse. Arendal 1860. 8. 43 S.

I Saml. til det Norske Folks og Sprogs Hist. II. 472—76: Nogle Efterretninger om Fru Elen paa Asdal og hendes Datter (med Tillæg af J. Chr. Berg S. 477—379).

Dedichen, Hans Gabriel Sundt, Søn af Kjøbmand *Jens D.* († 1845) og *Martha Harmens,* er født i Bergen 20 April 1836, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1854 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1861. Han flyttede derefter til Modum, hvor han senere har praktiseret som Værkslæge og Kommunelæge og fra 1872 som Badelæge ved Modums Kuranstalt og Sanatorium.

* 1862 *Caroline Henriette Fredrikke Thaulow* (f. i Sandefjord 11 April 1836), D. af nedennævnte Heinrich Arnold T., fhv. Distriktslæge, Ejer af Modums Bad, og Nicoline Andrea Margarethe Vibe.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 93 fg. og 485.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 3die Række *VII.* 229 fg.; *IX.* 382 fg. og *X.* 946 fg.: Beretninger om Modums Kuranstalt og Sanatorium i Aarene 1876—79. — *XIII.* 197—205: Nogle Ord om Huslægens og Badelægens gjensidige Forhold. (Overs. i Eira 1883, S. 320 fg.)

I Tidsskrift for praktisk Medicin *I.* (1881), S. 90 fg.: Fire Tilfælde af Høkatarr og Høastma. — *III.* 289 fg.: Om «Vallen» som Kurmiddel.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge 1874, S. 162 fg.: Kejsersnit.

I Morgenbladet 1876, No. 119: Modums Bad.

Defrance, Charles Louis, Søn af Værksejer *Frédéric-Achille D.* og Hustru *Constance Marie de Türckheim* (af en gammel elsassisk Adelsslægt), er født i St. Julien-les-Metz 15 Septbr. 1839, studerede Mineralogi ved Bergakademiet i Freiburg, blev i 1863 sendt til Norge for at foretage Grubeundersøgelser (Enighedens Grube ved Stavanger) og over-

tog 1864 for et belgisk Selskab det nylig fundne Vigsnæs Skjærp, so under hans Ledelse udvikledes til et af Norges største Bergværker. I 18 blev den hele Forretnings Ledelse overdraget til ham, og senere har h som dens Generaldirektør været bosat i Antwerpen, ogsaa efterat Værk for et Par Aar siden gik over til et stort fransk Bolag (*Société françai des mines et usines de cuivre de Vigsnaes*), som foruden Gruberne Hytten ved Vigsnæs ogsaa ejer Haugsunds Kobberværk og vigtige Grub i Tyskland (Frankenberg) samt en betydelig Kobberhytte i Hemixem v Antwerpen. Han blev 1872 R. St. O. O.

* 14 Juli 1867 *Thora Andrea Floor* (f. i Stavanger 10 Maj 184 D. af Boghandler F. og Søster af nedennævnte Generaldirektør Delgob Hustru.

Portræt med Biografi af *J. L.* i Ny ill. Tid. 1885, No. 51.

Notice sur la Mine de Vigsnaes. [Avec un aperçu général des prin pales mines mises en exploitation de 1864 à 1870 entre Bergen et Egersund]. Stava ger (1870). 8. 27 pp. Avec 2 plans lithographiés.

Dehn, Israel, Pseudonym for **Frithjof Foss,** se denne.

Deinboll, August Thorvald, efterfølgendes Søn, er født 14 Ju 1810 i Holmestrand, hvor Faderen den Gang bestyrede et Privatinstit I 1828 blev han, dimitteret af Faderen, Student med Haud og i Ju 1833 theologisk Kandidat med Laud. Fra April 1834 til Juli 1835 v han Timelærer ved Molde Skole, var derefter til Udgangen af Juni 183 Huslærer hos Sogneprest Bugge i Thingvold, blev 22 Marts 1837 udnæv til Sogneprest til Dverberg, 4 Novbr. 1841 til Kvædfjord, 26 Juni 184 til Vikedal, 16 April 1853 til Romedal og 13 Februar 1864 til Strøm og Tangen, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 1 Decbr. 1881; han betjente dog Embedet til Udløbet af August Maane 1882. Han flyttede i Oktbr. 1883 med sin Familje til Kristiania.

* 19 Juli 1837 *Sophie Elisabeth Kullerup* (f. i Kjøbenhavn 26 A gust 1810), D. af Postkontrollør Martin K. og Antonette Deinboll.

Jfr. Erlandsen: Gejstligheden i Tromsø Stift, S. 154 fg.; B. Svendsens Man skript paa Univ.-Bibl. (4to) II. 2, S. 1053.

Thisbiteren Elias. Af F. W. Krummacher. Oversat [af A. T D. D. Blix]. D. 1. 2. Stavanger 1856. 8. I. 336 S. II. 397 S. (Jfr. Norsk B Fortegnelse 1848—65, S. 130).

Vogter Eder for de falske Propheter! Prædiken paa 8de Sønd efter Trefoldighed. Befordret til Trykken af den indre Missionsforening. Dramm 1869. 8. 22 S.

Om Konfirmationen og Konfirmationstvangen. En histor Fremstilling, tilegnet Menigmand. Drammen 1869. 8 29 S.

Om Strafanstalterne i Danmark. Kra. 1875. 8. (Særtryk af „F drelandet").

Tolv Prædikener samt Tre Ligtaler. Kra. 1883. 8. 3 Bl., 108 S.

I Norsk Kirketidende *1856*, No. 10–12: Johan Gerhard om Ægteskabs-Tilsmisse. — *1857*, No. 21, Flgbl.: Legater i Romsdal. — *1859*, No. 21: Bemærkninger i Anledning af den i „Kirkeligt Folkeblad" No. 23 og 24 for 1858 meddelte Opsats: „Er alle Mennesker i sin „naturlige" Tilstand Djævelens Børn?" — *1860*, No. 17, 20 og 23: I Anledning af de i „Kirk. Folkebl." No. 21 og 22 for 1859 og No. 2 for 1860 meddelte Opsatser: „Om Mennesket i dets naturlige Tilstand" og „Erklæring". — *1861*, No. 1: Kommer man ved Paastanden om Guds Billedes Udslettelse følgerigtigt ind paa Flacius Illyricus's Theori? No. 11: Erindringer af en Landsbypræsts Liv. (Efter Evang. Kirchenzeit.); No. 15: Om Selvmorderes Begravelse (Anon.); No. 27: Nogle faa Ord i Anl. af Kirketidendens Bemærkninger om den kirkelige Begravelse; No. 47: Lidt om Birkedals Prædikener. — *1862*, No. 10 og 11: J. M. Götze; No. 12: Den norske Presteed; No. 14: Om den ved Presten Schade fremkaldte Strid angaaende Skriftestolen. (Efter Ev. Kirchenzeit.); No. 42—44: Oversigt over Indholdet af de ældre lutherske Kirkeanordninger om Skriftemaalet og Absolutionen. (Efter Kliefoth); No. 46: Skriftemaal i den lutherske Kirke i Tyskland fra Speners Tid. (Efter Kliefoth); No. 51: Hvad er nu at gjøre i Skriftemaalssagen? (Efter Kliefoth). — *1863*: Uddrag af Christen Stephensen Bangs Postilla catechetica.

I Luthersk Kirketidende *1867*, *I*. 1—11, 49—61 og 65—70: Kirkekommissionens Forslag til rituelle Bestemmelser for Skriftemaal og Afløsning; S. 364--67: Lidt i Anledning af de nye Schemaer for aarlige Fortegnelser over gifte, fødte og døde. — *1868*, *II*. 217—22: Lidt om Ligtaler; S. 232—34: Svar paa en Bemærkning [i 8de Bind] til Opsatsen „Kirkekommissionens Forslag til rituelle Bestemmelser for Skriftemaal og Afløsning"; S. 321—31 og 337—44: Ogsaa lidt om Dødsstraffen. (Efter Prof. Hengstenberg). — I 3. Række *I*. (1875). S. 245—50: Nogle Bemærkninger i Anl. af Stiftsprovst Landbergs Foredrag om „Kirketugt efter den norske Statskirkes Love". — I 4. Række *XI*. (1882), S. 103—107: Uddrag af Breve fra P. Blessing; *XV*. 185—89: Kristendommen og Rationalismen i Danmark fra 1797 til 1808. (Uddrag af Hengstenbergs Kirketidende, Decbr. 1827). — *XVI*. 246—49: Anmeldelse af F. W. Bugge: Apostlernes Gjerninger. -- *XVII*. No. 6 og 7: Anmeldelse af D. Thraps „Bidrag til den norske Kirkes Historie i det 19de Aarhundrede". — *XVIII*. 124—27, 133 fg, 149—51: Anmeldelse af M. Færdens „Kvindesporgsmaalet".

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Eckhoff, 1ste Saml. (Kra. 1880), S. 160—69: Prædiken over Evangeliet paa 1ste Søndag i Fasten. — I 2den Saml. (Kra. 1881), S. 438—46: Prædiken over Epistelen paa 13de Søndag efter Trefoldighed.

I For frisindet Christendom, udg. af Chr. Bruun, *1885*, No. 15 og 16: Om Særeje i Ægteskabet.

I Kirkelig Kalender for *1875*, red. af Th. C. Bernhoft, S. 99—112: Om de danske Fængselsselskaber. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Expl.) — *1878*, S. 73—116: Valentin Ernst Løscher.

I Ny ill. Tidende *1882*, No. 10: Biografi af P. Blessing. — *1885*, No. 15: Nekrolog over Th. C. Bernhoft. — I dette Blad findes desuden i Aarg. 1883—1885 flere korte Literaturanmeldelser af ham.

I Skilling-Magazin 1883, No. 10, 11, 19, 20, 28 og 29: Biografi af P. B. Deinboll.

I Morgenbladet 1884, No. 48, 55 og 62: Bemærkninger i Anledning Pastor Kents Artikler med Overskrift: „Hvorvidt kan man tillægge H. N. Hauge ki historisk Betydning?“

Med Faderen var han Medudgiver af Religionsblad for Menigma Aarg. 2 (Molde 1846). — Af den paa Lønnings Forlag i Stavanger udkomne Ko fattet Verdenshistorie for Folket (1877) var han Medarbejder fra S. 3 Norge efter 1814. — Han har gjennemseet Manuskriptet til A. Weenaas: Kris lig Kirkehistorie indtil nyeste Tid (Stav. 1880) og af de i Anhanget samme meddelte Nekrologer er de to over H. Jespersen og Sandberg af D.

Deinboll, Peter Vogelius, Søn af Tallotterikollektør *Christian* og *Karen Christiane Holm,* blev født i Kjøbenhavn 8 Januar 17 blev Student med Udmerkelse fra Metropolitanskolen i Kjøbenhavn 18 og var ligeledes i Oktbr. 1801 blandt de 11 Studenter, som efter afla Prøver til den filosofiske Examen indkaldtes for Konsistorium for berømmes. I 1802 modtog han en Huslærerpost hos Proprietær Dit paa Gaarden Raaen i Eker (Farfader af nedennævnte Hofapotheker I hvor han forblev til Vaaren 1804 og hvor han under sit Ophold gjo Bekjendtskab med flere naturkyndige Embedsmænd, som M. Th. Br nich og Jens Esmark, og ligeledes gjentraf Botanikeren Vahl, hvem h kjendte fra Kjøbenhavn og med hvem han gjorde botaniske Exkursjo bl. a. til Jonsnuten. Efterat være kommen tilbage til Kjøbenhavn han 1805 Plads som Alumnus paa Walkendorfs Kollegium og begyn at studere Medicin, men ombyttede i 1806 dette Studium med Theolo S. A. blev han Huslærer hos Grev Otto Moltke. Under Kjøbenha Bombardement 1807 gjorde han Tjeneste ved Livjægerne i 7de Ko pagni, hvis Chef da var den senere bekjendte Prest og Storthingsma N. S. Schultz. Vaaren 1808 kom han for anden Gang til Norge, h han havde modtaget en Huslærerpost hos Kjøbmand Alsing i Holmestra Her oprettede han i Begyndelsen af Aaret 1809 en privat Undervisnin og Opdragelses-Anstalt, som han bestyrede, indtil han 1811 beskikke til Kirkesanger for Bragernæs Menighed og til Lærer ved Borgersko sammesteds. I 1814 lod han sig immatrikulere ved det norske Univ sitet, hvor han saa i Juni 1815 tog theologisk Embedsexamen med La Strax efter Examen erholdt han Konstitution som Sogneprest til Vad hvorhen han ankom efter 10 Maaneders Rejse den 29 Juni 1816. Efte han havde opholdt sig nogen Tid deroppe, blev han af Biskopen o draget at betjene samtlige Sognekald i Øst-Finmarken og i 1819 till at overtage Bestyrelsen af Provstiet. Ved Storthingsvalget for Finmark Amt i 1820 blev han valgt til 1ste Repræsentant — Rejsen til Kristia gik over Karasjok, Torneå, Upsala og Stockholm — og blev paa Th get i 1821 Medlem af den d. 10de Maj nedsatte nye Komite i Anl ning af Opgjøret med Danmark, samt i Slutningen af Sessjonen af V komiteen. Paa det overordentlige Storthing i 1822 mødte han ikke, i

han paa Nedrejsen til samme i Decbr. 1822 i Torneå fik Underretning om, at Thinget allerede var sluttet (jfr. Storth.-Efterr. 1814—33. I. 266). Han gjenvalgtes som 1ste Repræsentant fra sit Amt til Storthinget 1824, hvorhen Vejen denne Gang gik med et dansk Fartøj langs Kysten til — Kjøbenhavn, da Skipperen paa Grund af Uvejr og Modvind ikke havde kunnet landsætte D. i Kristianssand. Paa dette Thing var han Medlem af Protokolkomiteen, af Kirkekomiteen og af den specielle Komite, som skulde afgive Indstilling om Midler til Finmarkens Opkomst. Medens han efter Storthingets Slutning med Permissjon endnu opholdt sig i Kristiania, blev han 1 Novbr. 1824 udnævnt til Sogneprest til Løjten. Den 10 Januar 1832 blev han udnævnt til Sogneprest til Bolsø og Molde, var 1844—50 Provst i Romsdals Provsti, og erholdt 23 Marts 1857 efter Ansøgning Afsked med Pensjon fra Presteembedet. I Løjten havde han et Privatinstitut for Forberedelse til Universitetet og han dimitterede i Aarenes Løb ikke faa Artianere, bl. a. E. Saxlund, B. Lund, N. R. Østgaard og B. Bjørnson. Efterat han havde taget Afsked fra sit Embede, boede han dels i Romedal, Drammen og Holmestrand, dels i og ved Kristiania. Han døde i vestre Aker 13 Maj 1874. Sin Ungdoms Yndlingsstudier Botanik og Entomologi fortsatte D. hele sit Liv igjennem lige til sine sidste Aar. Paa Bekostning af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem, hvis Medlem han blev 1819, foretog han i August og Septbr. 1820 en Undersøgelsesrejse til de norsk-russiske Fællesdistrikter i Øst-Finmarken og en Del af russisk Lapmarken. Paa sine botaniske Exkursjoner opdagede han flere nye arktiske Planter; en af disse blev af den franske Botaniker Gay givet Navn efter ham *Carex Deinbolliana*. Ved St. Olafs-Ordenens Stiftelse 21 August 1847 blev D. udnævnt til Ridder af samme «for almennyttig Forfattervirksomhed».

* 1809 *Anna Marie Dorthea Deinboll* († i Romedal 13 Juni 1858, $77^1/_4$ Aar gl.), hans Søskendbarn baade paa Faders og Moders Side og D. af Konsumtionsforvalter Jørgen D. i Thisted i Jylland.

Portræt med Biografi [efter hans egne mundtlige og skriftlige Meddelelser ved Sønnen A. T. D.] i Skilling-Magazin 1883, No. 10, 11, 19, 20, 28 og 29. *Nekrologer* i Morgenbl. 1874, No. 133 og i Dagbl. No. 110. *Mindedigt* af Rungolf i Aftenp. 22 Maj 1874.

Muttom Laulagak majt Ibmeli Gudnen ja Samijdi Baijas-Bakadussan læ Samos jorgalam C. **Weldingh**. (Udvalg af Psalmer, overs. i det lappiske Sprog af C. Weldingh, udgivne af P. V. Deinboll). (Kbhvn. 1764). Chra. 1821. 8. 73 S. (Denne nye Udgave blev bekostet trykt af M. Pløen).

Om Behandlingen og Tilvirkningen af Saltvandsfisk. En Veiledning for den fiskende Almue i Norge. Udg. ifølge Kgl. Befaling og efter Foranstaltning af den Kgl. Norske Regjerings Finants-, Handels- og Told-Departement. Chra. 1839. 4. IV. 53 S.

Tale, holden ved Indvielsen af den nye Skolebygning i

Molde den 17de November 1841 (Udgiven efter Fleres Anmodning). Molde 1842. 8. 14 S.

Religionsblad for Menigmand. Aarg. 1. 2. Molde 1845—46. 8. (1ste Aarg. udgaves af D. og Jos. Jervell, 2den Aarg. af D. og hans Søn A. T. D. Hver Aargang 52 No. eller 25 Ark).

Oeconomiske Samlinger, udgivne af Romsdals Amts Landhusholdnings-Selskab. Redigerede af P. W. D. 1ste—3die Aarg. Molde 1845—50. 8. I. No. 1—24. 2 Bl., 192 S. 1845—46. Andet [Titel?] Opl. Molde 1848 — II. No. 25—48. 2 Bl., S. 193—384. 1846—47. — III. No. 1—24. 2 Bl., 192 S. 1847—50.

I Budstikken *I.* (1818), Sp. 605—8: Udtog af et Brev fra en Embedsmand i Finmarken. — *V.* (1824), 745—49: Om Oprettelsen af en lærd Skole i Nordlands Stift. I samme Aarg. har han føiet Anmærkninger til de af J. Chr. Berg udgivne Afhandlinger om Finmarken og Nordlandene af J. Erichsen, Reickter og Rosenvinge. — I Ny Samling *II.* (1831): Om Reensdyrmosens Anvendelse til Rødbrød; Om Norsk Mais. — *III.* (1834): Om Forsøg anstillede med Himalayabyg.

I Rigstidenden *1819*, No. 15 og 16: Naturvidenskabelige Efterretninger fra Vadsø i Finmarken. — *1846*, No. 30 og 31: Uddrag af Bemærkninger paa en Reise i Sommeren 1846. — *1847*, No. 30 og 31: Om Behandling og Anvendelse af bedærvede Poteter. (Optaget fra Oecon. Saml.)

I Den Constitutionelle 1845, No. 361: Om Søormen (optr. fra Romsd. Budst., jfr. den Const. No. 339 og 360).

I Morgenbladet 1851, No. 164: Om Furlandsmyren i Vestnæs Præstegjæld i Romsdalen.

I Tidsskrift for Naturvidenskaberne (Kbhvn.) I. 123—26: Uddrag af et Brev fra D.

Deinboll, Peter Vogelius Bredal, næst foregaaendes Brodersøn og Søn af Boghandler *Julius Martin Vahl D.* († 1881) og *Katharina Kahrs Bredal*, er født paa Molde 10 Septbr. 1845, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1863, studerede 1864—66 Medicin, hvilket Fag han derpaa ombyttede med Realia, uden dog at tage Embedsexamen. I sine Studenteraar var han vikarierende Lærer dels ved Molde Lærd- og Realskole (1865—66), dels ved Kristiania Kathedralskole (i 1867) og blev derefter 1 Juli 1870 udnævnt til Andenlærer ved Stordøens Skolelærerseminarium, hvor han fra 1 Oktober 1880 tillagdes Gage som Overlærer. Høsten 1885 opholdt han sig med offentligt Stipendium i Sverige og Danmark for at gjøre sig bekjendt med Undervisningsmaaden i Realfag ved disse Landes Skoler og Seminarier.

* 29 Juli 1873 *Edvardine Severine Dessen* (f. 5 Oktober 1850), D. af Oberstløjtnant Jonas Severin D. og Christiane Edvardine Roll.

Praktisk geometri med landmåling og et tillæg om kubikroduddragning for amtsskoler og folkehøiskoler samt andre videregående folkeskoler. Med 102 figurer. Bergen 1878. 8. 2 Bl., 67 S. [+ 4 S. indeh. Svar til regneopgaverne i praktisk geometri]. — 2det oplag. Med 101 i teksten indtrykte figurer. Bergen (Kra.) 1880. 8. 2 Bl., 69 S. [+ IV. S «Svar til regneopgaverne»]. — 3. udgave. Bergen 1884. 8. 71 S.

Veiledning i praktisk regnskabsførsel tilligemed en del forretningsbreve og almennyttige formularer for amtsskoler og andre videregående folkeskoler. Af P. B. Br. Deinboll og H. C. Thu. Bergen 1880. 8. 2 Bl., 92 S.

Delgobe, Charles Antoine, Søn af Bergingeniør *Marie Antoine Honoré D.* og *Agnès Fanny Mesmer*, er født i Château-Thierry i Frankrige 11 November 1844, blev Student 1861 (*lettres* & *sciences*), udgik 1867 som No. 4 af 130 Kandidater fra *École centrale des arts et manufactures* i Paris med Diplom som Bergingeniør og flyttede, efter to Aars Ansættelse ved Kulgruber i Tyskland, til Norge, hvor han 1870—74 var Driftsdirektør for Vigsnæs Kobberværk. 1874—77 var han Civilingeniør og Translatør i Bergen, modtog 1877 Ansættelse som Driftsdirektør ved og har siden 1879 været Generaldirektør for de af et fransk Selskab drevne Apatitgruber i Bamble. Han er Æresmedlem af Bergens Museum (23 Maj 1877) og Medlem af *Geologiska Föreningen* i Stockholm (1882).

* 30 Januar 1872 *Marie Nicolette Lovise Floor* (f. i Stavanger 24 April 1850), D. af Boghandler i Bergen Christian Ludvig F. og Christiane Frederikke Thestrup.

Jfr. Svensk Hist. Tidskrift IV. S. XLII. af Dr. Y. Nielsen.

Notices sur les pêcheries de la Norvège. Impression à part du Catalogue spécial de la Norvège à l'Exposition universelle de 1878 à Paris. Chra. 1878. 8.

Stamtavle over Familien Holberg. Udgivet [i Anl. af Ludvig Holbergs 200-Aars-Fest 3 Decbr. 1884]. Bergen (Chra.) 1884. 4. 36 S. (Anm. bl. a. i Bergens Tidende 1884, No. 279 A af F. v. d. Lippe; i Thjems. Adr. s. A. No. 283 af F. B. Buck; i Aftenposten 1884 af O. A. Øverland; i dansk Dagbl. s. A. No. 329 af G. L. Wad; i Nationaltid. [Kbh.] 1885, m. fl. St.)

I Polyteknisk Tidsskrift *1877*, S. 18: Om hærdet Glas. — *1878*, S. 127: Om Pergamentpapirfabrikation. — *1879*, S. 92: Om Fabrikation af presset Hårdglas ved Dresden.

I Personalhistorisk Tidsskrift (Kbh.) — foruden Bidrag til Afdelingerne «Spørgsmaal og Svar» og «Tillæg og Rettelser» — i Bd. *IV.* 219—40: Mauritz Bostedes Slægtebog. Efter Mnskr. No. 22 in 4to i Bergens Museum. — *VI.* 132—35: C. H. Schanches Optegnelser om Præsterne paa Augvaldsnæs.

I Le Génie Civil (Paris) *T. I.* 111, 208, 231: Géologie, Minéralogie et Métallurgie de la Norvège. Derhos findes af ham i alle følgende Aargange af dette Blad Korrespondancer og mindre Meddelelser.

Til L'Intermédiaire des chercheurs et des curieux (Paris) har han i 1885 leveret mange Bidrag. — Ligeledes har han ydet Bidrag til Stamtavlerne over Familjerne Ameln, af Frk. W. Brandt, og von der Lippe af F. v. d. Lippe. — I Budstikken 1885 findes et Par literære Anmeldelser af ham.

For Bergens Museum har han forfattet en (utrykt) Katalog over Museets

Trykt 26 Januar 1886.

Myntsamling. — I en Række af Aar har han samlet et betydeligt Materiale til en genealogisk Behandling af Slægterne Flor, Floer, Flohr og Floor i Tyskland og Norden.

Delphin, Jens Christian Schandorff, Søn af Farvermester, Stadshauptmand i Kristiania *Jens Christopher D.* (svenskfødt, † 4 Jan. 1828, omkring 68 Aar gl.) og *Maria Schandorff* (danskfødt, † 1840), blev født i Kristiania 23 Juni 1799, Student med Haud fra sammes Kathedralskole 1817 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1823. Han blev 1825 udnævnt til res. Kapellan til Ringsaker, i hvilket Embede han døde 28 Decbr. 1840.

* 13 Juli 1829 *Frederikke Wilhelmine Wexels* (f. 10 Maj 1809), Søster af nedennævnte res. Kap. W. A. Wexels.

Jfr. *Ved Pastor Delphins Grav* af W. A. Wexels i Morgenbl. 1841, No. 10; B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to) II. 2, S. 1031 fg.; Mau: W. A. Wexels' Liv og Levnet, fl. St. (se Reg.) *Mindedigte* af H. R. K. Schnitler i Morgbl. 1841, No. 41 og af J. N. Frantzen i Den Const. s. A. No. 61.

Fem Prædikener af Fr. A. G. Tholuck. Oversatte og med Forord udgivne. Chra. 1831. 8. 70 S.

Et Sendebrev til Hr. Sognepræst Hesselberg, Hr. Pastorens politisk-religiøse Stilling betræffende. Chra. 1837. 8. 34 S. (Jfr. Bemærkninger herimod i Mgbl. 1837, No. 245—248, hvortil Svar af D. i s. Bl. No. 286—88 og Gjensvar i No. 304, 305, 307 og 308; jfr. ogsaa ndfr. under Artikelen Iver Hesselberg).

I Tidsskrift for Kirkekrønike og Theologi, udg. af Wexels, III. 251—70: Hyrderne paa Marken, et Juledigt

I Morgenbladet *1821* og *1822* flere Smaadigte (merket —n —n); *1840*: Tre Mindedigte over Skolelærer Haavel Kirkerud (No. 107), Pastor H. Jespersen (No. 204) og Høiesteretsassessor P. Holst (No. 257).

Devold, Edvard Bernhard, var efter udstaaet Lære i flere Aar Bogtrykkersvend i Bergen, tog senere Bevilling som Bogtrykker i Namsos, hvor han udgav «Namdalsposten», og arbejdede tilsidst som Typograf i Kristiania, hvor han døde 14 Maj 1884.

* *Henriette Johnsen.*

Jfr. Typografiske Meddelelser 1884, S. 87.

Haandbog i Bogtrykkerkonsten. I. [eneste]. Om Sætningen og hvad dertil hører. Bergen 1863. 8. XIII. 168 S.

Dichman, Cornelius, Søn af Bedemand *Rudolph Christian D.* og *Rebekke Blytt*, blev født i Bergen 15 Juli 1769, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1787 og filologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1793. Han blev derefter ansat som «Collega» ved Frue Skole i Kjøbenhavn og udnævntes ved Reformen 1797 til Adjunkt i det græske Sprog ved samme Skole, men erholdt senere efter Ansøgning Af-

sked og levede omkring 1818 en Tid som Privatlærer i Porsgrund, derefter i Bergen, hvor han døde ugift i fattige Omstændigheder.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 16; Hundrup: Philol. Kandidater, S. 73.

Den unge Anacharsis' Reise i Grækenland, forkortet af Meynier. Oversat. D. 1. 2. Kbhvn. 1798. 8.

Dick, Sigismund Christian, Søn af Krigsraad *Andreas Svane D.* (f. 23 Marts 1787, † 30 Oktober 1849) og *Johanne Kathrine Kristiane Selmer* (f. 2 Maj 1796, † 24 April 1826), blev født i Throndhjem 13 August 1815, Student med Haud fra sammes Kathedralskole 1833 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1840. Han udnævntes 15 Januar 1842 til pers. Kapellan hos Sogneprest til Inderøen P. B. Tønder, efter hvis Død 28 Decbr. s. A. Dick forestod Embedet til Juli 1844. Den 6 November 1845 blev han pers. Kap. hos Sogneprest Hagerup til Opdal, hvilket Embede han bestyrede i Ledigheden 1854—56, blev derefter i Novbr. 1857 konst. og 11 Juli 1860 udnævnt til Sogneprest til Akerø, valgtes 1862 til Provst i ytre Romsdals Provsti, udnævntes 19 September 1870 til res. Kapellan til Domkirken i Kristianssand og 10 Juli 1879 til Sogneprest i Aas. Her døde han pludselig 27 Maj 1882.

* 15 Juni 1849 *Elsebe Katharina Parelius* (f. 28 Decbr. 1825), D. af Provst og Sogneprest til Meldalen Jakob v. d. Lippe P. og hans anden Hustru Elisabeth Parelius.

Portræt med Biografi [af H. G. Heggtveit] i Hjemmet 1882, No. 7; i Luthersk Lægmandstidende 1885, No. 17. Jfr. De norske forgreninger af Slægten Selmer (Kbh. 1864), S. 29; Stamtavle over Slægten Bernhoft, S. 157; Kristianssands Stiftsavis 1882, No. 63; Akershus Amtstid. 1884, No. 12.

Aandelige Sange for Lægfolk. Forfattede og efter Opfordring udgivne. Chra. 1859. 16. X. 116 S. og Register.

Prædiken holden ved Missionsfesten i Bolsø Kirke St. Hansdag, 3die Søndag efter Trefoldighed 1860. Molde 1860. 8. 16 S.

Troens Harpe. Bergen 1861. 16. 28 S.

Korte Morgen- og Aftenbønner for en Tid af 16 Uger, tilligemed et Anhang af Fest- og andre Bønner i forskjellige Forholde af Livet, for christelige Familier, med tilsvarende Psalmer og Fortale. Af Wilhelm Hofacker. Oversat og corrigeret af Chr. Dick, O. Barmann og [O.] Gabrielsen. Chr.sund 1861. 16. 384 S.

Aandelige Sange til Opbyggelse af Brorson, Dick [og fra 3die Hefte: Skouge] m. Fl. H. 1—3. Chra. 1860—64. 16. 96 S.

Af Aandelige Sange, samlede, bearbeidede og udgivne af Oscar Ahnfeldt, har Dick oversat H. 5—12 (S. 127—468) Skien, Chra. o. fl. St. 1863—77. Desuden har D. „gjennemseet og rettet" den af *A. L.* udførte Oversættelse af samme Samlings H. 1—4. (Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1848—65, S. 7; N. Bogf. 1866—72, S. 150; N Bogf. 1873—82, S. 303).

Høimesse-Prædikener over de aarlige Søn- og Helligdages Evangelier af J. O. Hoof. 2den norske Udgave. Gjennemseet og forøget Oversættelse af C. D. Bergen 1865. 4. VI. 910 S.

Mag. Christian Scrivers opbyggelige Skrifte- og Communionbog. Et Udvalg af de skjønneste Skrifte- og Communionbønner af hans gyldne Sjæleskat, med et Anhang af daglige Morgen- og Aftenbønner. Oversat. Bergen 1866. 8. 96 S. (De heri forekommende Sange er forf. af D.)

Den hellige Nadvere. Morgen- og Aftensignelse for en Familie, der har bestemt sig til at gjæste Herrens Bord. Af Johan Arndt. Oversat. Bergen 1868. 8. 94 S., 1 Bl.

Ord, talede ved C. O. Rosenius's Jordfæstelse i Johannes Kirke den 28de Februar 1868 af A. F. Beckmann. Oversat. Molde 1870. 8. 12 S.

Fader vor. Betragtninger over Herrens Bøn. Af C. O. Rosenius. Oversat fra Svensk. Molde 1870. 8. 188 S. — 2det Oplag. Molde 1870. 8. — 3die Oplag. Molde 1875. 8. 188 S.

Tale i Anledning af at 16 Mennesker omkom paa Havet 8de Marts 1871, holdt i Akerø Kirke Skjærtorsdag 1871. Molde 1871. 8. 16 S.

Afskedsprædiken i Sandø Kirke paa 1ste Søndag efter Paaske 1871. Molde 1871. 8.

Afskedsprædiken i Akerø Kirke paa 3die Søndag efter Paaske 1871. Aalesund 1871. 8. 31 S.

Tiltrædelsesprædiken i Christianssands Domkirke. Chr.sand 1871. 8.

Farvel til de 10 i Christianssands Domkirke ordinerede Missionspræster: Hansen [etc.] ved Festen den 5te Marts 1874. Trykt efter Opfordring. Chr.sand 1874. 8. 2 Bl.

Brevet til de Romere, til Opbyggelse i Tro og Gudelighed udlagt af Mag. C. O. Rosenius. Oversat. D. 1. 2. Sthlm. 1867—69. 8. — Nyt, gjennemseet Oplag, ved Dr C. Rosenberg. D. 1. 2. Kbh. 1874. 8. I. 642 S. II. 472 S.

Husandagtsbog. Betragtninger for hver Dag i Aaret af C. O. Rosenius. Udgivet paa Norsk. Med Forf.s Portræt. Bergen 1876. 8. 2 Bl. 732 S. — Andet Oplag. Bergen 1877. 8. 2 Bl. 732 S. — Tredie Oplag. Bergen 1877. 8. 2 Bl. 732 S. — Fjerde Oplag. Bergen 1877. 8. 2 Bl. 732 S.

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Eckhoff, 1ste Saml. (Kristiania 1880), S. 116—28: Prædiken paa 4. Sønd. e. Helligtrekonger. — I 2den Saml. (Kra. 1881), S. 353—61: Prædiken paa 1 S. e. T.

I Daglig Manna for christne Pilegrimme (Bergen 1862. 16. 176 S.) er de poetiske Stykker oversatte af D. — I Den lille Salmeskat, udg. af C. Gundersen (Hougsund 1868) findes flere religiøse Digte af D.

I Norsk Missions-Tidende *19* Aarg. No. 12: Prædiken ved Missionsfesten i Bergens Domkirke 13 Juli 1864. — *20* Aarg. No. 5: Tale ved Missionsfesten paa Molde 20 Juli 1856.

Dietrichs, Carl Georg Halvor, Søn af Kjøbmand i Drammen *David D.* († 4 Maj 1825) og hans anden Hustru *Anne Kathrine Poulson* († 30 Decbr. 1856), blev født i Drammen 12 Juli 1818, tog i Juni 1841 farmaceutisk Examen, var derefter en kort Tid Medhjælper ved

Holmestrands Apothek, men vendte tilbage til Kristiania, hvor han i Februar 1842 tog Præliminærexamen og derpaa studerede Medicin, medens han samtidig gav Manuduktion i Farmakologi og Kemi. I Marts 1846 tog han norsk medicinsk Embedsexamen og erholdt i Oktober 1847 Bevilling som Apotheker i Ekersund. Da han imidlertid s. A. var bleven antagen som Amanuensis hos Distriktslæge Schultze i Solør, blev han fritagen for Forpligtelsen til Anlæg af nævnte Apothek, praktiserede senere i flere Aar som Privatlæge paa Kongsvinger, indtil han 1 Febr. 1855 fik Bevilling til at anlægge Strømsø Apothek i Drammen. Her døde han Nat til 14 Oktbr. 1864.

* 1 Novbr. 1848 *Mette Cathrine Elisabeth Heyerdahl* (f. i Lesje 1 Novbr. 1827), D. af Sogneprest Nils Roth Blix H. († 6 Febr. 1829) og Elise Cathrine Nakskov.

Nekrolog i Drammens Blad 14 Oktbr. 1864; jfr. Kiær: Norges Læger, S. 95.

Farvebog, indeholdende Opskrifter til Farvning med indenlandske Planter paa Uld, Bomuld og Liin etc. [Af Gustaf v. Schartau f. Voigtlender]. Oversat fra det Svenske og forsynet med oplysende Tillæg og Bemærkninger af C. D. Chra. 1843. 12. XV. 186 S. (En anden norsk Oversættelse af samme Arbejde ved B. S. Kofoed udkom i Kra. s. A.; jfr. Art. Kofoed ndfr.)

Misforstaaelser, en Novelle af Fr. Dingelstedt. Oversat. Chra. 1844. 16. 80 S.

Veiledning i den qvalitative chemiske Analyse, med specielt Hensyn til de i Pharmacien, Teknikken og Agronomien hyppigst forekommende Legemer i enkelte og sammensatte Forbindelser af C. R. Fresenius. Med en Fortale af Justus Liebig. Oversat efter fjerde forøgede Oplag. Chra. 1846. 8. XVI. 271 S.

Dietrichs, Christian Ferdinand Frederik, foregaaendes Broder, blev født i Drammen 31 Juli 1811, Student med Laud fra sammes Latinskole 1830 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1834. Han var derefter i 2½ Aar ansat paa et Sorenskriverkontor, blev 1837 Kopist i Finantsdepartementet, udnævntes 1 Oktober 1841 til Politifuldmægtig i Kristiania, Septbr. 1845 til Politimester i Drammen og 8 Oktober 1850 til Sorenskriver i Nordmøre, i hvilket Embede han døde 9 Oktbr. 1861.

* *Johanne Eriche Søegaard Broch* (f. i Fredriksstad 22 Februar 1822), Søster af den i 1ste Bind nævnte Oberst Lars Broch.

Nekrolog i Aftbl. 1861, No. 248 [efter Dr. Bl.]

Thomas Thyrnau. [Af Henriette v. Paalzow]. Oversat fra Originalsproget. Chra. 1843. 8. 344 S.

I Morgenbladet 1849, No. 249: Politiet i Drammen.

Han var Medarbejder i Den norske Rigstidende 1837— ca. 1845.

Dietrichson, David, Søn af cand. jur. og Proprietær *Wilhelm Siegward Leigh D.* og *Gottfrieda Severine Bøckman*, er født i Hole

paa Ringerike 23 Novbr. 1856, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 6 Aug. 1878 udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i kristianssandske Infanteribrigade, overflyttedes 1879 til anden akershusiske Brigade og ansattes 30 Aug. 1880 ved Norske Jægerkorps. Efter ved en Stabskrigsret at være dømt til at have sit Embede forbrudt, blev han ved kgl. Res. 24 Septbr. 1883 i Henhold til Grl. § 22 indtil videre suspenderet fra sin Embedsstilling og derefter ved Højesteretsdom af 11 Septbr. 1884 for en Række Bedragerier fradømt sit Embede. Han udvandrede Vaaren 1885 til Australien.

* 4 Novbr. 1879 *Maria Amalia Hjorth* (f. 24 Juni 1859), D. af nedennævnte Oberstløjtnant, Statsrevisor A. D. S. H. og Petra Jensine Johnsen.

Jfr. Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 10 fg.; N. Retst. 1884, S. 593—99; Morgbl. 1883, No. 262 A.

Stamtavle over slægten Dietrichson med de kognatiske descendenter. Udarbeidet af D. D. Kra. 1882. 4. 5 Bl. 33 S.

En gren af fru Charlotte Amalie Johnsen's forfædre samt hendes efterkommere. Samlet af D. D. [osv.] Gjennemseet af hr. professor J. E. Sars. [Kra. 1883]. Patent. 1 Bl. (Trykt som Manuskript).

Han redigerede fra 1879 Norsk Skytter- og Jægertidende, som fra 1881 udvidedes og forandredes til Norsk Idrætsblad, hvilket han derpaa redigerede fra Januar 1881 til 28 April 1882.

Han redigerede senere «Norsk skyttertidende, folkevæbningssamlagenes organ» fra dettes Begyndelse i Januar 1882 til 13 August 1883, idet han dog ogsaa senere leverede Bidrag til Bladet, saaledes i Aarg. 1884, No. 29 fg.: Om skiveinddelingen; No. 29: Kampen mellem centralforeningen og folkevæbningssamlagene.

I Dagbladet 1883—84 skrev han nogle Artikler om Skyttersagen og om militære Anliggender.

Dietrichson, Frederik, Søn af daværende Stabskaptejn i Artilleriet, senere Toldkasserer i Kristiania *Job Christian D.* (f. i Bergen 3 Oktober 1772, † i Kristiania 8 Juli 1865) og *Cathrine Smith* (f. paa Frolands Jernværk 20 Juni 1787, † i Kristiania 28 Maj 1866), blev født Kristianssand 2 Novbr. 1807, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1829 og medicinsk Kandidat med Haud i April 1836. Som medicinsk Studerende gjorde han fra 1833 af Tjeneste som Kandidat ved Rigshospitalets forskjellige Afdelinger, opholdt sig efter Embedsexamen 1836—37 i videnskabeligt Øjemed længere Tid i Paris, tjenstgjorde 1838 og 1839 som Skibslæge i Marinen, bl. a. ombord paa Korvetten «Ørnen» paa et Togt til Sydamerika og Vestindien, blev 20 September 1838 udnævnt til Kompagnikirurg i anden akershusiske Infanteribrigade, hvorhos han fra 1839 var Fattiglæge i Aker, indtil han 11 August 1847 udnævntes til Distriktslæge i Lyngdal. Den 10 Novbr. 1855 blev han forflyttet til Man-

dals Distrikt og ved dettes Deling erholdt han 8 Maj 1869 Oddernes Distrikt. Han blev 1884 tillige Bestyrer af Kristianssands kommunale Sindssygeasyl. Han døde i Kristianssand 20 Januar 1886. Han blev 1865 R. D. O.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 95 fg. og 486; Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 22.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben, 1 Række, IV. 320—27: Tilfælde af perforatio spontanea ventriculi og af fungus medullaris ventriculi og Sammenvoxning mellem Hjertet og Hjertesækken, iagttaget hos den samme Person.

Dietrichson, Gustav Fredrik, Søn af Oberstløjtnant *Erasmus D.* (f. i Bergen 2 April 1762, † i Stavanger 31 Marts 1844) og *Marie Frimann Dahl* (f. i Nærstrand 14 Januar 1780, † i Stavanger 9 Juli 1855), er født i Kristianssand 8 Oktober 1813, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1833 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1842. Han blev s. A. Førstelærer ved den nyoprettede Almuskole i Stavanger, blev 1851 Prest for den norsk-lutherske Menighed i Luther Valley i Amerika, udnævntes, efterat være vendt tilbage til Norge, 8 Juni 1859 til Kaldskapellan til Hetland, blev 7 Juni 1862 Sogneprest til Evje og 1864 Provst i Robygdelaget, befordredes 17 August 1870 til Øjers Sognekald, blev 1871 Provst i søndre Gudbrandsdalens Provsti, udnævntes 10 Febr. 1877 til Sogneprest til vestre Toten og 5 April s. A. til Provst i Provstiet, fra hvilket sidste Embede han entlediges 1883.

* 9 Maj 1845 *Pauline Christine Sørine Alette Henriette Preus* (f. i Haabøl 11 Novbr. 1819), D. af Ritmester Isak Levin P. og Sophie Heidenreich.

Jfr. Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 14.; Fædrelandsvennen 1883, No. 18. Jfr. ogsaa under Artikelen B. Bjørnson i dette Værks 1ste Bind, S. 293, L. 14 f. o.

I Morgenbladet 1862, No. 71: Et Ord angaaende Elling Eielsen.

Dietrichson, Jacob Frederik, Søn af daværende Kaptejnløjtnant i Marinen *Gabriel Grubbe D.* (f. 21 Marts 1777, † som Indrulleringschef i Drammen 27 Juli 1855) og *Philippa Frederikke Aars* (f. 11 Juni 1782, † 2 Maj 1863), blev født i Arendal 4 Januar 1806, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1823 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Septbr. 1827. Han blev 21 Decbr. 1832 konst. og 5 Marts 1834 virkelig Lektor i Theologi, konstitueredes 22 Januar 1838 som Professor og udnævntes hertil 6 April 1839. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning Afsked med Pensjon 3 Januar 1870 og døde i Kristiania 7 Decbr. 1879. Fra 1836 til sin Død var han Medlem af det norske Bibelselskabs Centralkomite og fra 1862 deltog han med Professorerne Caspari, R. T. Nissen og Gisle Johnson i Revisjonen af d

af Selskabet foranstaltede nye Oversættelse af det gamle Testamente. Han var Formand i den kgl. Kommissjon af 12 Febr. 1841, som havde at afgive Betænkning over Winther-Hjelms Lovudkast ang. Grænserne for Religionsfrihed. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem. Han blev 15 Oktober 1868 R. St. O. O. «for fortjenstlig Embedsvirksomhed».

* 11 December 1834 *Julie Josephine Henriette Aars* (f. 18 Juni 1814), hans Søskendbarn og D. af Høiesteretsassessor Niels A. og Anne Kathrine Koefoed, tidligere gift med cand. jur. Harald Hagrup.

Portræt med biogr. Notits i Skilling-Magazin 1880, No. 3; *Nekrologer* i Aftenbl. 1879, No. 286, Aftpst. No. 286 A, Dagbl. No. 305 og Mgbl. No. 339 A. Jfr. Mgbl. 1870, No. 72; Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 24; W. Lassen: Norske Stamtavler I. 32 og 36; Bibelselskabets 64de Beretning, 1880, S. 74 fg.; Mau: W. A. Wexels's Liv og Virken, fl. St. (se Reg.)

Synchronistiske Tabeller til Prof. Stenersens Kirkehistorie. Chra. 1831. 4. 111 S.

Rettelser til første Udgave af Stenersens Kirkehistorie. Chra. 1837. 8. 24 S.

De reformatione ecclesiæ Norvegicæ. Chræ. 1837. 4. 17 S. (Universitets-Program til Jubelfesten i Anl. af Reformationens Indførelse i Norge).

Han besørgede efter Forfatterens Død anden (noget ændrede) Udgave af S. J. Stenersen's Forsøg til en Lærebog i Religionen. Chra. 1839. 8. 247 S.

Som Medlem af ovennævnte kgl. Kommissjon havde D. Andel i den af samme afgivne og trykte «Indstilling» (Chra. 1842. 8.), idet han særlig forfattede Betænkningen med tilhørende Forslag ang. Kvækerne, medens Wexels skrev Indstillingen om de gudelige Forsamlinger.

Angaaende hans Deltagelse i Bibeloversættelses-Arbejdet kan oplyses at han med Professorerne Nissen og Caspari deltog i Revisjonen af Oversættelsen af de apokryfiske Bøger og at han senere deltog i den endelige Revisjon af de nu trykte Oversættelser af de 5 Mosebøger, de historiske Bøger, Jobs Bog og en Del af Psalmerne. Derhos efterlod han sig i Haandskrift et Udkast til en ny Oversættelse af de fire Evangelier.

Dietrichson, Johannes Wilhelm Christian, Søn af daværende Vagtmesterløjtnant i Fredriksstad, senere Krigskommissær i Stavanger *Fredrik D.* (f. i Holmestrand 13 Januar [?] 1787, † paa Moss 9 Juni 1866) og *Karen Sophie Henriette Radich* (f. 8 August 1794, † paa Fredrikshald 5 Maj 1867), blev født i Fredriksstad 4 April 1815, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1832 og theologisk Kandidat med Laud i Februar 1837. Han var derefter Lærer ved et Privatinstitut paa Vallø Saltverk, blev 1840 ansat som uordineret Kateket ved Kristiania Tugthus, og bestyrede tillige en privat Forberedelsesskole for Konfirmander og et Gutteinstitut (i Forening med daværende cand. theol. C. A.

Lütken og cand. jur. Th. Thode). Efter kgl. Res. af 12 Oktbr. 1843 blev han 26 Februar 1844 indviet til Prest og rejste i Maj s. A. til Nordamerika som den første norske Prest blandt de udvandrede Nordmænd derover. Efterat have virket for en ordnet Kirkeforfatning blandt sine Landsmænd i Illinois og Wisconsin, vendte han 1845 tilbage til Norge for at bringe flere norske Prester til at rejse til Amerika, hvilket dog den Gang ikke lykkedes, og drog i 1846 igjen over til Amerika. Her virkede han nu til Sommeren 1850, da han kom tilbage til Fædrelandet. Indtil August 1851 var han saa konst. Sogneprest i Slidre, hvorefter han tiltraadte Nerstrand Sognekald i Ryfylke, hvortil han var udnævnt 14 Februar s. A. 7 Juni 1862 blev han udnævnt til Sogneprest til østre Moland, forlod 1876 den gejstlige Stand og udnævntes 29 Juli s. A. til Postmester i Porsgrund, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 29 April 1882. Han døde pludselig under et Ophold i Kjøbenhavn Nat til 14 Novbr. 1883.

* 1) 1 Novbr. 1839 *Jørgine Laurentze Broch* (f. i Fredriksstad 10 August 1816, † i Kristiania 16 Juni 1841), D. af den i 1ste Bind anførte Krigskommissær J. J. B.

* 2) 24 Juni 1846 *Charlotte Josine Omsen Müller* (f. i Slidre 24 Decbr. 1819), D. af Infanterikaptejn Otto Fredrik M. og Wilhelmine Hedevig Bech, en Søster af ndfr. nævnte Sorenskriver V. J. B. Fietzentz.

Jfr., foruden hans ndfr. anførte, autobiografiske «Redegjørelse», Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 6 fg.; Mgbl. 1876, No. 246 B og 257 B; H. A. Preus: Syv Foredrag over de kirkelige Forholde blandt de Norske i Amerika (Christiania 1867), S. 7 fg.; H. E. Sommerfeldt: Den norske Zulumissjon, S. 51 fg. og 54.

Ledetraad ved den christelige Religionsunderviisning af Th. Fr. Kniewel. Oversat. Chra. 1838. 8. 60 S.

Katekismusprædiken over det første Bud, holden i Tugthuskirken i Christiania. Chra. 1843. 8. 34 S.

Reise blandt de norske Emigranter i „De forenede nordamerikanske Fristater". Stavanger 1846. 8. 128 S.

Nogle Ord fra Prædikestolen i Amerika og Norge. Stavanger 1851. 8. 86 S.

Prædiken paa 1. Søndag efter Hellig Tre Konger, holden i Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn. Arendal 1869. 8.

Offentlige Dokumenter, udgivne til Redegjørelse for min Overgang fra Præstestillingen til civilt Embede. Porsgrund 1877. 8. 176 S. + 16 S. Med Tillæg.

To Afskedsprædikener i Tromø og Østermolands Kirker. Arendal 1877. 8.

I Theologisk Tidsskrift (1 R.) III. 510—27: Den norsk-evangelisk-lutherske Kirke i Amerika.

I Rigstidenden 1847, No. 193 og 198: Uddrag af et Brev fra ham fra Amerika.

I Bergens Stiftstidende 1846, No. 101: Uddrag af et Brev fra ham fra Amerika.

I Morgenbladet 1869, No. 332: Legatet for Statsraad Riddervold.

I Aftenbladet 1870, No. 292: Den første norske Menighed i Amerika. (Jfr Referat af et i No. 252 indført Foredrag af Pastor B. Muus).

I Den vestlandske Tidende 1869, 28 August, er trykt en Tilførsel af ham til Visitatsprotokollen i østre Moland ang. den Gunnerus'ske Daabsstrid, jfr. Dansk Kirketid. 1869, No. 29, 30 og 36.

Dietrichson, Jørgen Laurentz Wilhelm, foregaaendes Søn i hans 1ste Ægteskab, er født i Kristiania 25 Maj 1841, opdroges under Faderens Ophold i Amerika hos sin Morfader i Laurvik, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1859 og Realkandidat med Haud i Maj 1865. Han blev s. A. Andenlærer ved Ringerikes Realskole, hvilken Post han fratraadte Høsten 1867, da han var bleven Inspektør og Førstelærer ved Realskolen paa Horten, hvor han i Oktbr. 1870 tillige blev Lærer i Fysik og Kemi ved den tekniske Skole. 1873 blev han ansat som Lærer ved Aars' og Voss's Skole i Kristiania og udnævntes 14 Oktober 1876 til Overlærer ved Molde offentlige Skole for den højere Almendannelse. Siden 1878 er han tillige Lærer ved Molde Pigeskole. I 1873 og 1876 foretog han med Stipendium af det Rathkeske Legat Dybvandsundersøgelser i de vestlandske Fjorde med et af ham selv konstrueret Apparat og 1880 studerede han med offentlig Understøttelse Realundervisningen i tyske og franske Skoler.

* 22 Juli 1865 *Magdalene Schandorff Schive* (f. i Kristiania 1 December 1839), D. af nedennævnte Toldinspektør Claus Jacob Schive og Betsy Marie Delphin.

Jfr. Stamtavle over Slægten Dietrichson. S. 7.

Haandbog for Mekanikere og Ingeniører. Samling af Tabeller, Formler og Regler af Arithmetik, Geometri, theoretisk Mekanik, Maskinlære, Vei-, Bro- og Skibsbygningskunst m. m. Af B. Schnitler og J. L. W. Dietrichson. D. 1. 2. Chra. 1870—72. 8. I. VII. 315 S. II. IV. 538 S. med en Tabel + XI S. [Fortale og Indholdsregister]. — Anden bearbeidede Udgave. Af B. S., J. L. W. D. og E. S. Lund. Chra. 1877. 8. VIII. 540 S. Med 354 Figurer og en Tabel.

Varme og Kulde, sex Foredrag for unge Tilhørere. Af John Tyndall. Paa Norsk ved J. L. W. D. Med 34 oplysende Træsnit. Chra. 1874. 8. 2 Bl. 152 S.

Plangeometriske Konstruktioner og Konstruktions-Metoder med en Samling af henved 400 Opgaver. Til Skolebrug. Chra 1875. 8. VI. 102 S. Med 77 i Texten trykte Figurer.

Lærebog i Botanik til Skolebrug. Med en norsk Excursionsflora indeholdende de vigtigste Slægter og Arter. Chra. 1867. 8. — Anden tildels omarbeidede Udgave. Med 113 i Texten indtrykte Træsnit. Chra. 1871. 8. 2 Bl. 190 S.

Den hemmelighedsfulde Ø. Af Jules Verne. Paa Norsk ved J. L. W. D. I—III. Chra. 1876. 8. I. De Luftskibbrudne. Med 43 Træsnit.

VIII. 253 S. — II. De Forladte. Med 44 Træsnit. VIII. 264 S. — III. Dens Hemmelighed. Med 46 Træsnit. VIII. 242 S.

Lærebog i Fysik for Realgymnasiet og tekniske Skoler. Første Hefte. Mekanik, Bølgebevægelse, Akustik, Magnetisme, Rivningselektricitet. Chra. 1877. 8. 2 Bl. 230 S. Med 221 i Texten trykte Figurer.

Kongeriget Norges Kystfiskerier, Fiskeexport, Folkemængde, grafisk fremstillet efter Norges officielle Statistik. (Udarbejdet for og udstillet ved den internationale Fiskeriudstilling i London 1883. Anm. af Edv. K. i Morgbl. 1883, No. 137).

Dietrichson, Lorentz Henrik Segelcke, Søn af Bankbogholder *Fredrik D.* (f. i Bergen 2 Februar 1800, † 12 December 1852) og *Marie Heiberg Dahl* (f. paa Ferstad i Os 30 December 1808, † 26 November 1883), er født i Bergen 1 Januar 1834, gik i Bergens Latinskole og blev, privat dimitteret, Student med Laud 1853. Efterat have taget Andenexamen i 1854, studerede han en Tid Theologi, men opgav snart dette Studium for at ofre sig for Studiet af Literatur og Æsthetik. Efterat han i 1858 havde konkurreret med C. Bang, H. Lassen og B. Roggen (se Art. Bang i dette Værks 1ste Bind, S. 165) om en Stipendiatpost i nordisk Literatur, drog han i 1859 til Upsala, hvor han 1860 lod sig immatrikulere som Student og 19 Marts 1861 erholdt Ansættelse som Docent i nordisk Literatur. 1862—65 opholdt han sig i Italien, sysselsat fornemmelig med kunsthistoriske Studier, hvorhos han fungerede som Konsulatsekretær og Informator i den russiske Flygtning Alexander Herzens Familie, som da opholdt sig i Rom. 1866 bosatte han sig i Stockholm, hvor han var bleven ansat som Amanuensis ved Nationalmuseet; 1867—68 vikarierede han som Lærer i Kunsthistorie ved *Fria Konsternas Akademi* sammesteds, fik fast Ansættelse i denne Stilling 1868 og udnævntes 5 Februar 1869 til extraordinær Professor. I Aaret 1868—69 var han tillige Lærer i dansk Historie og Literatur for Kronprinsesse Lovisa i Anledning af hendes forestaaende Formæling med Kronprins Frederik af Danmark. Fremdeles var han 1869—71 Konservator ved Stockholms Kunstforening, 1870 Overlærer ved Sløjdskolen sammesteds, med «Kunstens Tillempning paa Industrien» som Lærefag, og var Formand i Sløjdforeningens Udvalg for Kunstindustri 1872—75 samt i Specialsektionen for Kunstindustri 1874—75. Som saadan udarbejdede han Planen for og deltog i Grundlæggelsen af Sløjdforeningens Kunstindustrimuseum. Da han i 1875 oprettede sit «Tidskrift för bildande Konst» forbandt han hermed en Skole for Raderekunst under den hollandske Kobberstikker Lowenstams Ledning, der bragte tillive i Sverige denne længe forsømte Retning af Kobberstikkunsten. Da Storthinget i 1875 havde bevilget Gage for ham som extraordinær Professor i Kunsthistorie ved Kristiania Universitet, blev han udnævnt hertil 19 Juni 1875. Han har baade i Sve-

rige og her hjemme været overdraget forskjellige offentlige og halvt offentlige Hverv, der har staaet i Forbindelse med Foranstaltninger til Fremme af kunstneriske eller kunstindustrielle Interesser; saaledes var han i 1871 Medlem af den svenske Komite for den permanente Udstilling i London, i 1872 af Komiteen for Udstillingen i Moskwa, i 1875 af den kgl. Kommissjon ang. Oprettelse af en norsk Kunstskole, 1876 Formand i Komiteen for Oprettelsen af Kunstindustrimuseet i Kristiania og Formand i Komiteen for Oprettelsen af Kobberstik- og Haandtegningssamlingen dersteds. 1878 var han Medlem af Komiteen for Norges Deltagelse i Verdensudstillingen i Paris, hvor han tillige fungerede som Medlem af Juryen for de skjønne Kunster og deltog efter offentligt Opdrag i den internationale architektoniske Kongres som en af dens Præsidenter. Han har videre deltaget i Oprettelsen af Kunstvennernes Samfund (1878) og Skulpturmuseet (1876—1881) i Kristiania og er f. T. Formand i og Medlem af disse Museers samt Formand i Nationalgalleriets Bestyrelse. Dels med Understøttelse af offentlige Midler, dels paa egen Bekostning har han i Aarenes Løb besøgt de fleste af Europas Lande, navnlig for at studere deres Kunstsamlinger. I 1861 besøgte han Finland efter Indbydelse af J. L. Runeberg, hvis Biografi han udarbejdede. Hans første fleraarige Ophold i Tyskland og Italien er nævnt ovfr. 1867 besøgte han Verdensudstillingen i Paris; 1869 deltog han efter særlig Indbydelse af Kong Carl XV. i Kunstnermødet i Gøteborg; 1869—70 rejste han i Ungarn, Tyrkiet, Lilleasien, Grækenland, Italien og Frankrige; 1873 var han i Holland, Belgien, Wien og Rusland; Decbr. 1875—Febr. 1876 besøgte han paa offentlig Bekostning som Medlem af ovennævnte kgl. Kommissjon Kunstskolerne i Kjøbenhavn, Hamburg, Berlin, Nürnberg, München, Karlsruhe, Paris, London og Løwen; Maj 1876—Jan. 1877 opholdt han sig i München og fra Septbr. 1880 til Septbr. 1881 befandt han sig, tildels med offentlig Understøttelse, atter paa en længere Studierejse i Tyskland, Italien, Grækenland (Olympia), Palæstina og Ægypten; 1884 besøgte han Finland og det Indre af Rusland, Polen, Schlesien og England for Studiet af den middelalderske Trækirkearkitektur. Han har i Aarenes Løb holdt Forelæsninger over literære, kunstneriske og kunstindustrielle Emner i en stor Del af Sveriges og Norges Byer. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1877), Medlem af *Vitterhets- och Vetenskaps-Samhället* i Gøteborg (1869), Æresmedlem af det kgl. Akademi for de frie Kunster i Stockholm (1882), Æresmedlem af det finske *Konstnärsgille* (1873). Ved Universitetets Jubelfest i Upsala 1877 blev han kreeret til Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Han er R. St. O. O. (1873), R. N. O. (1875), *Off. Fr. Acad.* (1879) samt tildelt den svenske Sløjdforenings Medalje «för utmärkt nit om svensk konstindustri» 1876.

* 31 Marts 1862 Malerinden *Johanne Mathilde Bonnevie* (f. i Kristiania 12 Juli 1837), Søster af de i dette Værks 1ste Bind nævnte Ad-

vokat A. C. B. og Skoledirektør J. A. B. Hendes Portræt og Biografi findes i Ny ill. Tidende 1879, No. 16.

Portræt med Biografi [af Claës Lundin] i «Svalan» 24 Maj 1872; i Ny ill. Tidning [af H. Wieselgren] 1875, No. 47 tilligemed et Digt til D. [af F. Hedberg]; hvortil Svar af D. i Digtet «Farfars snusdåse» i No. 48; i Ny illustr. Tidende 1876, No. 42; i Ill. Tidende XVII. [Kbhvn. 1875—76], No. 855. Jfr. D. Thrap: Familjen Bonnevie, ny Udg., S. 8, 51; Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 16 fg.; Upsala Universitets 400 Års Jubilæum (Sthlm. 1879), S. 354—55; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 373; Nord. Conv.-Lex. 2. og 3. Udg. II. 558 fg.; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, III. 1180 fg.; Hofbergs Svenskt biogr. Handlexikon, I. 224 fg.; B. Meijer: Svenskt Literatur-Lexikon, S. 101; Meyers Konv.-Lex.; Morgenbladet 1875, No. 323 B: Bornmüllers Biographisches Schriftsteller-Lexikon, S. 180 fg.; de Gubernatis: Dizionario biografico, S. 380; Bibl. univ. et Revue Suisse T LV. (1876), S. 374. Om de for ham ved hans Afrejse fra Stockholm foranstaltede Festligheder se Aftonbladet og andre svenske Blade 20 Novbr. 1875 og om den ham overrakte Æres- og Mindegave fra svenske Skoler og Hjem se s. Bl. Febr. 1877. Jfr. ogsaa de under Artikelen C. D. O. Bang i nærværende Værks 1ste Bind S. 165 givne Henvisninger.

Beretning om den tredie store Sangerfest i Pintsen 1856 paa Frederikshald. Udg. af Sangerfestkommitteen. Chra. [1856]. 8. 86 S. (Anonymt).

Olaf Liljekrands, et Digt. Chra. 1858. [ɔ: Kbhvn. 1857]. 16. 4 Bl. 72 S. (Anm. i Mgbl. 1857, No. 278; i Ill. Nyhedsbl. s. A. No. 40 af P. Botten-Hansen; i Aftenbl. No. 230 [af H Lassen]; i Chra.-Posten No. 265 [af H. Brun] og 270 [af O. Arvesen]; i Steenstrups Dansk Maanedsskrift VI (1857), S. 434—37 af C. R.[osenberg]).

Samfundsviser og Sange af Jørgen Latiner. Trykt som Manuskript for Samfundsmedlemmer. Chra. 1859. 8. 3 Bl. 74 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1859, No. 39).

Beretning om den fjerde store Sangerfest i Pintsen 1859 i Arendal. Udg. af Sangerfestkommitteen ved en valgt Redacteur. Chra. 1859. 8. 80 S. (Anonymt).

Læredigtet i Nordens poetiske Literatur. Stockholm [1860]. 8. 246 S. (Anm. i Nya Dagl. Alleh. 1860, Novbr.)

Indledning i Studiet af Danmarks Literatur i vort Aarhundrede. Literaturhistoriske Forelæsninger holdne i Upsala Vaarterminen 1860. Upsala [1860]. 8. 3 Bl. 172 S. (Anmeldt i Aftenbladet [af O. Skavlan] 1861, No. 140; i Chra.posten 1861, No. 169 [af H. Olaf Hansen]; i Berlingske Tidende [af H. P. Holst]; i Dagbl. [Kbh.] s. A.)

Den bildende Kunst i dens historiske Forhold til Religionsformerne, et indledende kunsthistorisk Omrids. Chra. 1862. 8. 2 Bl. 143 S. (Anmeldt i Illustreret Nyhedsblad 1862, No. 1; i Morgenbladet 1862, No. 14 af J. E. Thaasen, hvortil D.s Svar i No. 18 og 23, Gjensvar fra T. i No. 35, 39 og 43 og afsluttende „Belysning af Hr. Lektor Thaasens polemiske Methode" af D. i No. 46 og 47).

Indledning i Studiet af Sveriges Literatur i vort Aarhundrede. Kbhvn. 1862. 8. 4 Bl. 238 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1862, No. 24; jfr. No. 33 efter Upsalaposten).

Johan Ludvig Runeberg och Fänrik Ståls Sägner. Ett bihang till Fänrik Ståls Sägner af I. Oskar J. Rancken och L. Dietrichson. Sthlm. [1864]. 8. (Heri er af D.: Johan Ludvig Runeberg. Ett skaldeporträtt. Sthlm. [1864]. 8. 77 S. [med Tillæg af C. E(ichhorn) S. 78—88]).

Skandinaviska konst-expositionen i Stockholm 1866. Stockholm 1866. 12. 97 S. (Separataftryk af Ny ill. Tidning s. A. Anmeldt i Svensk Literatur-Tidskrift 1866, S. 308 fg. [af C. R. Nyblom]).

Omrids af den norske Poesis Historie. Literærhistoriske Forelæsninger I. II. Kbhvn. 1866—69. 8. *I.* Norges Bidrag til Fællesliteraturen. 1866. V S., 1 Bl., 223 S. (Anm. af L. Daae i Aftenbl. 1866, No. 260). *II.* Den norske Literatur efter 1814. 1869. 2 Bl., 212 S.

En natt i Konstföreningen eller Kritikens röst — hin ondes röst. Ett nattligt skämt i 1 akt. Sthlm. 1870. 8. 15 S. (Trykt som Manuskript i Særtryk af Ny ill. Tidning 1870, No. 40).

En arbetare. Skådespel i tre akter. Sthlm. 1872. 8. 2 Bl. 99 S. (Opført paa Kgl. dram. Theatern 1ste Gang 9 April 1872 og derefter anm. i samtlige Stockholms Dag- og Ugeblade).

Ein Arbeiter. Schauspiel in drei Aufzügen. Nach dem Schwedischen des L. Dietrichson von Emil J. Jonas. Berlin, 1877. 8. 50 S. (Opført under Titlen „George Stephenson" paa Nationaltheatret i Berlin 9 Juni 1881).

Det skönas verld. Estetik och konsthistoria, med specielt afseende på den bildande konsten. Populärt framställda. I. II. Sthlm. 1867—79. Stor 8. *I.* Populär estetik. Sthlm. 1867—71. 2dra genomsedda uppl. Sthlm. 1873. M. 60 träsn. och 1 fotolitogr. blad. 7 Bl. 500 S. — *II.* De bildande konsternas historia. Med talrika bilder. Sthlm. [1872—]1879. 6 Bl. 611 S. Anm., eftersom Hefterne udkom, i de fleste svenske Blade).

Træsnit efter nordiske Maleres Billeder, samlede og forsynede med Text af L. D. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. 2det Tillægshefte til «Folkevennen», 18de Aargang 1869. Kra. [Sthlm.] 1870. Tværfolio 1 Bl. 8 S. Text og 18 Bl. Træsnit.

Från min vandringstid. Med vignetter af Math. D. I—III. Sthlm. 1873—75. 8. 184, 288, 307 S. (De enkelte Dele med samme Undertitler som i den norske Udgave).

[Madonnas Billede eller Carnevalet i Olevano. Marionetkomedie i 2 Akter. Kbhvn. 1868. IV S., 62 S. Var færdigtrykt med Undtagelse af Titelbladet, men Forf. inddrog selv hele Oplaget og Bogen blev aldrig udgivet. I en som Manuskript udarbejdet svensk Oversættelse af Edv. Bäckström blev Stykket dog senere under Titlen «Madonnabilden» opført paa det kgl. Theater i Stockholm 1ste Gang 22 Novbr. 1870 og efter Opførelsen anmeldt i samtlige større Dag- og Ugeblade i den svenske Hovedstad].

Karl Folkunge. Dramatisk dikt i fyra akter. Stockholm 1874. 8. 2 Bl, 115 S. (Opført paa Kgl. stora Theatern i Stockholm 1ste Gang 31 Marts 1874).

En Arbeider. Skuespil i tre Akter. Første Gang opført paa Christiania Theater den 15de Mai 1872. Chra. 1875. 8. 75 S.

Fra min Vandringstid. I—III. Chra. 1875—77. 8. *I.* Hesperiske Nætter. Billeder fra Syd og Nord. Med Vignetter af Mathilde D—n. 4 Bl. 189 S. — *II.* Paa Studierejser. Albumblade og Optegnelser. I. Med Vignetter af Mathilde

D—n. 6 Bl. 292 S. — *III.* Paa Studierejser. Albumblade og Opetegnelser. II. Med 10 Vignetter af Mathilde D—n og 5 Illustrationer. 4 Bl. 316 S.

Fortegnelse over Kobberstik, Raderinger og Formsnit, udstillede i Kobberstik- og Haandtegnings-Samlingen i Christiania tilligemed en kort Fremstilling af Kobberstikkunstens Historie. Chra. 1877. 8. 2 Bl. 40 S.

Adolf Tidemand. Nogle Ord om norske Kunstforholde. Separataftryk af «Tidskrift för bildande konst». [Sthlm.] 1877. 4. 1 Bl. 21 S. (Jfr. Bemærkninger af M. J. Monrad i Mgbl. 13 Juli 1877).

Den norske Træskjærerkunst, dens Oprindelse og Udvikling. En foreløbig Undersøgelse. Med 30 Træsnit. Chra. 1878. 8. 4 Bl. 101 S. (Anm. i Letterstedtske Nordisk Tidskrift, I. 500—502 af C. R. Nyblom).

Adolph Tidemand, hans Liv og hans Værker. Et Bidrag til den norske Kunsts Historie. I. II. Chra. 1878—79. I. Tidemands Ungdomsliv. (1814—1850). 7 Bl. 201 S. II. Tidemand og den nordiske Kunstskole i Düsseldorf. (1850—1876). 4 Bl 230 S. 1 Bl. (Anmeldt i Aftenbl. [af H. Jæger]; i Morgenbl. [af L. B. Stenersen]; i Aftonbladet; i Zeitschr. f. bild. Kunst XIV. 1879, 393. Et Resumé af Bogen er givet af *O. H.*(olmboe) i Tromsøposten 1880, No. 3—7 og af Johan Bøgh i Berg. Tid. 1879).

Kivle-Slaatten, Thema og Variationer over et norsk Folkesagn. Et polemisk Digt. Chra. 1879. 8. 1 Bl. 106 S. — Andet Oplag. Chra. 1879. 8. 1 Bl. 106 S. (Anm. i Aftenbl. s. A. No. 278; i Morgenbl. No. 335 A; i Hjemmet s. A.; i Dagens Nyheder, December 1879, af Erik Bøgh; i Letterstedtske Nord. Tidskr. 1881, S. 505 fg. Jfr. ogsaa en i «Dagen» 1 Jan. 1880 trykt versificeret Hilsen til Forf. af Billedhugger C. D. Magelssen. Brudstykker af «Kivle-Slaatten» er oversat paa Hollandsk af C. Honigh i Tidsskriftet *De Gids* 1884).

Christusbilledet. Studier over den typiske Christusfremstillings Oprindelse, Udvikling og Opløsning. Kbhvn. 1880 8. XIV. 444 S., 1 Bl. og XVI. lith. Plancher. (Anmeldt af Dr. A. C. Bang i Luth. Ugeskrift 1881, I. 17—28; i Dagbladet 1881; i Dagens Nyheder [Kbhvn.] 1881 af Erik Bøgh (optrykt i samme Forf.s «Dit og Dat» fra 1881, S. 34—49); Illustr. Tidende [Kbhvn.] No. 1102 af H. V.[odskov]; i Fædrel. [Kbhvn.] 1881; af J. L. Ussing i Letterstedtske Nord. Tidskr. 1881, S. 282—90; i Janitscheks Rep. f. Kunstwiss. V. H. 4, S. 436 af H. Holtzmann; i Jahrbücher f. protest. Theologie 1883 af samme [ogsaa særsk. aftr. med Titlen «Das Christusbild»]).

Michelagniolo. En biografisk studie. Från förf.s handskrift öfvers. af —*S*—. Sthlm. 1880. 8. 166 S. + 1 Bl. (Udg. som No. 1 af «Lefnadsteckningar öfver utmärkta personligheter, utg. af Stiftelsen «Lars Hiertas Minne». (Anmeldt i Aftonbladet).

Skulpturmuseets Samling af Afstøbninger og originale Billedhuggerarbejder. En historisk-kritisk Beskrivelse. Chra. 1881. 8. 2 Bl., 250 S., 1 Bl.

Cantate ved det Kongelige Norske Frederiks Universitets Fest den 18de Oktober 1881 i Anledning af Deres Kongelige Højheder Kronprins Oscar Gustav Adolphs og Kronprinsesse Sophie Marie Victorias Formæling. Musik af Johan Svendsen. Chra. 1881. 4. 4 upag. S.

Fra Fjeld og Fjord. En Billedkrans. I Christiania Theater den 13de Februar 1882. [Chra. 1882]. 8. 16 S. (Trykt som Manuskript. Text til Tableauer ved Festforestillingen paa Chra. Theater i Anl. af H. K. H. Kronprins Gustavs Formæling med Kronprinsesse Victoria.

Nationalgalleriets Samling af Malerier og Billedhuggerarbeider. En historisk-kritisk Beskrivelse. Chra. 1882. 8. VII. 238 S. 1 Bl.

Betegner den moderne Naturalisme i Poesien et Fremskridt eller et Forfald? Foredrag holdt i Studentersamfundet Lørdag den 11te November 1882. Udg. efter Foranstaltning af Studentersamfundets Bestyrelse. (Trykt som Manuskript for Samfundsmedlemmer til Afbenyttelse under Discussionen). Kra. 1882. 8. 36 S. (Jfr. de under samme Fællestitel trykte Modforedrag den 18 November af A. Garborg, G. V. Lyng og Henrik Jæger (Kra. 1882. 8. 17 S.) og et senere trykt Foredrag den 2 Decbr. af Prof. Lyng. 8. 8 S.)

Christkirken i Nidaros. Et Foredrag holdt i Throndhjems Domkirke for Deltagerne i den 6te store Sangerfest den 18. Juni 1883. Chra. 1883. 8. 1 Bl. 16 S. (Tidligere offentliggjort i Sangerfest-Referaterne i Kristianias Dagblade og senere optrykt i «Almenlæsning» udg. af Chr. Johnsen, samt optaget i Forf.s Skrift «Fra Kunstens Verden»).

Kantate ved det kgl. norske Fredriks Universitets Jubelfest til Erindring om Martin Luthers 400-aarige Fødselsdag den 10 Novbr. 1883. Texten af L. D. Musiken af Otto Winter-Hjelm. Chra. 1883. 4. 4 S.

Ludvig Holberg. Cantate og Declamation ved Universitetets Fest den 3die December 1884. Texten af L. D., Musiken af Ole Olsen. Kra. 1884. 4. 4 upag. S.

Antinoos. Eine kunstarchäologische Untersuchung. Universitätsprogramm f. d. 1ste Sem. 1884. Chra. 1884. 8. XIII S., 1 Bl., 357 S., 19 Pl. (Anm. [af B. Dahl] i Morgbl. 1884, No. 107 A; af — *uy* — i Dagbl. 1884, No. 403; af H. Bergstedt i Nordisk Revy I. 500—503; af Böttiger i Letterstedtske Nord. Tidskr. 1884, S. 396 fg.; af Blümmer i Wochenschrift f. class. Philol. I.; i Revue critique d'hist. et de litt. 1885, No. 19; af *Bd.* i Deutsche Revue 1884, No. 14, S. 255; af Michaelis i Philologische Wochenschrift [overs. i norske Dagbl. 1884]).

Fra Kunstens Verden. Foredrag og Studier. Kbhvn. 1885. 8. 6 Bl., 299 S. (Anm. af J. B. i Berg. Tid. 1885, No. 82; i Politiken [Kbh.] s. A. No. 250 af N. D.; i Morgbl. [Kbh.] s. A. No. 287 af Sigurd Müller; i Nationaltidende [Kbh.] 1885; i Letterstedtske Nord. Tidskr. 1885, S. 293 fg. af O. Granberg).

Han var Redaktør af Nordisk Tidskrift for Literatur og Kunst I. [eneste]. Kbh. [1862—]1863. 8. 2 Bl. 662 S. Heri er af ham, foruden Literaturanmeldelser, følgende Afhandlinger: S. 3—20, 101—132: Billeder fra Finland, Belysninger af Literaturforholdene bag Sveaborgs Kanoner; S. 29—50: Lidt om Symbolernes Betydning i gammelchristlige Kunstverker; S. 51—58 og 430—39: Conturer til Digterportrætter (1. Onkel Adam. 2. C. F. Ridderstad); S. 133—165: B. S. Ingemann, et Literaturbillede; S. 166—203: Det poetiske Vanvid og det poetiske Selvmord i vor Tid; S. 206—14: «Den dumme Jens Christian»; S. 231—45 og 332—429: Det svenske Drama og det svenske Theater før og nu; S. 308—18: Træsnittets Betydning som Folkedannelsesmiddel med specielt Hensyn til de nordiske Nationer; S. 481—562 og 632—57: J. L. Heiberg som Æsthetiker og hans Indflydelse paa den danske Skjønliteratur; S. 582—603: W. von Kaulbach og hans sidste Verk.

Han var Redaktør af Tidskrift för bildande konst och konstindustri. Årg. 1. 2. Sthlm. 1875—76. 8. I. VIII. S. 214 S. og 27 Pl. — II. 196 S. og 17 Pl. I dette Tidskrift er af ham, foruden Billedtexter og mindre redaktionelle Meddelelser, i 1ste Aarg. S. 1—7: Några ord om den bildande konsten i

Sverige, dess forntid och dess framtid; S. 141—43: Nekrolog over Jean B. C. Corot; S. 167—70 og 203—8: Den nordiska konstindustrien på verldsutställningen i Wien 1873; S. 177—80: Michelagniolo Buonarroti (Digt, ved Sekularfesten i Firenze 1875); S. 181—96: Antoine Wiertz; S. 197—202: Venus af Stockholm, en försvunnen antik. — I 2den Aarg. S. 68—69: Anteckningar från en resa; S. 88—95: Ännu ett ord om konstvärde; S. 115—129: Hvar har man att söka ursprunget och orsaken till de stigande kurvorna å Parthenons alla horisontala linier? S. 141—61: Nekrolog over Adolf Tidemand; S. 168—76: Konst- och konstindustriutställningen i München 1876.

Han var den anonyme Redaktør af de første 3 Numre af Norsk Folkeblad 1866, hvori er af ham: i No 1: Paa Høifjeldet (Digt); No. 1: Repræsentationsreformen i Sverige (Artiklerne herom i de følgende Numre er af H. Forsell); No. 2 og 4: Edda en.

I En Tylvt Forelæsninger (Chra. 1862), S. 167—82: B. S. Ingemann.

I Nytaarsgave, udgivet af P. Botten-Hansen, 1862, S. 12—15: Blot en Draabe. Et Paaskemorgenseventyr; S. 54—61: Paa Wartburg, en Reiseerindring.

I Ved Løvfaldstid (Chra. 1867), S. 184—208: En Historie fra Katakomberne.

I Norden, udg. af J. Lieblein, I. 20—47, 95—121 og 204—230: Venedigs Historie i Venedigs Kunst. Dagbogsblade [strøvne i Oktbr. 1862].

I Kirkelig Kalender for Norge, IV. (1878), S. 117—67: Lentulusbrevet og Veronikabilledet. (Ufuldført Fragment af hans den Gang endnu utrykte Arbejde om «Christusbilledet»).

I Literært Album, udgivet af Christiania Kunstnerforening (Kra. 1880), S. 112—38: Digte af Paul Heyse i norsk Oversættelse.

I Dybwads Illustrerede Folkekalender for 1881, S. 47—53: Digte.

I Norsk Maanedsskrift, udg. af D. Meidell, *I.* (1884), S. 22—61: Impressionismen. (Foranlediget ved en Artikel af E. Werenskiold i Nyt Tidsskrift 1882, S. 229 fg.) — *II.* (1885), S. 353—400: Vore Stavekirker i Sagn og Saga. Et Kapitel af vore Stavekirkers Historie.

I Luthersk Ugeskrift 1881, II. 407—16: En Juleaften i Bethlehem. (Jfr. Bemærkninger herved af B. Vogt i Morgenbl. 1882, No. 12 A fg., hvortil Svar fra D i No. 26 A).

I Nordisk Tidsskrift, udg. af Nordahl Rolfsen, Aarg. 1877, II. 375—79: Epigrammata.

I Norsk Kunstner-Album, udg. af Chr. Tønsberg, *1873*, er følgende Billedtext af ham: Morgen i Hafrsfjord. — I Ny Række (Chra. 1881) har han skrevet Texten til Eilif Petersens «Lørdags-Aften».

I Billeder af Norges Natur og Folkeliv, udg. af Chr. Tønsberg, (Chra. 1873—75), har han skrevet Texten til A. Tidemands Billede «Et Brudefølge gjennem Skoven».

I En gammel Christiania-Slægt af A. Collett (Kristiania 1883), S. 335—39: Camilla Collett, Brudstykker af en literær Karakteristik.

I Tredie Beretning om Bygdø Kongsgaard: Tale ved A. Munchs Digterjubilæum.

I For Hjemmet, udg. af A. Munch, *IV.* (1863), 317—38: Ahasverussagnet og dets Literatur; S. 394—408: Den gamle Nazarener. — *V.* 1—30: Raphaella.

Trykt 13 Februar 1886.

I Illustreret Verdenshistorie ved Daae og Drolsum, I. 489—51 Grækenlands Kunst. (Oprindelig skrevet for og trykt i 1ste Bind af den svenske O ginaludgave af dette Værk).

I Skilling-Magazin 1855: En Højfjeldsrejse.

I Illustreret Nyhedsblad *1858*, No. 48: Varnhems Klosterkirke. *1859*, No. 4: Emilie Carlén, en literaturhistorisk Skizze; No. 5: Nekrolog over Johan Kinckel; No. 13: Biografi af C. A. Agardh; No. 21, 22, 24 og 26: Biografi Alexander v. Humboldt. — *1862*, No. 6: Gudrun, en Historie fra Krigens Tid. *1865*, No. 28 og 29: Bernhard Elis Malmström.

I Ny illustreret Tidende *1877*, No. 51: Biografi af Advokat J. Ebbe — *1880*. No. 1: Landskabsmaler Knud Baade. — *1881*, No. 50: Biografi af Bille hugger Børjesson. — *1883*, No. 17 : «Hvor skal Skabet staa»?

I Svensk Literatur-Tidskrift *1865*, S. 495—98: Anm. af M. Hamm richs Danska och Norska läsestycken og af E. W. Lindblads Dansk läsebok (jfr. Mo bemærkninger af M. Hammerich i Aarg. 1866, S. 63 fg.); S. 498—501: Anm. af Nors Folkeeventyr, 3die Udgave. — *1866*, S. 98—113: Norsk Literatur 1865. — *186* S. 33—45: Henrik Wergeland och Svenskarne; S. 253—59: Recensjon af J. Cent vall's versificerede Komedie «En slump». — *1871*, S. 564—66: Anm. af H. Ibse Digte. — *1872*, S. 21—27: Svensk Lyrik. [Anm. af Digtsamlinger af Fjalar, A. G lerstedt, D. Klockhoff og C. Snoilsky]. — *1873*, S. 150—58: Hum man «gör» re literatur i våra dagar. [Anmeldelse af M. Lagerbergs «Bref från Söderns länder». D følgende Polemik med Viktor Rydberg om disse Breve førtes i Gøteborgs Handels- o Sjøfartstidn. samt afsluttedes i Aftonbladet, se ndfr. S. 164, L. 21 f. o.]

I Framtiden, utg. af C. v. Bergen, *I*. (1868), S. 191—93: Bjørnsons nya arbete: Fiskerjenten. — *II*. 299—326: Första bladet af den nyare norska poesie historia; 825—55: Henrik Wergelands framträdande inom norska literaturen. — *V*. 97 127: Den gammelkristna konsten i Roms katakomber.

I Letterstedtske Nordisk Tidskrift, *V*. (1883), S. 1—27 og 91—13 Olympias udgravning 1875—1881. Med 6 Pl. — *VII*. (1885), S. 89—127 og 197—24 Middelalderens trækirker. Et indledningskapitel til de norske stavekirkers historie.

I Ur dagens krönika III. H. 1, S. 1—8: Belletristiska gengångare. I episod ur föreläsningarne om naturalismen.

I Tidskrift för Hemmet 1866, S. 106 fg.: Vill du tro mig? (Poem).

I Hamiltons Nordisk Tidskrift 1866, S. 523—35: Den skandinaviske Kun udstilling i Stockholm.

I Teknisk Tidskrift, utg. af Hofstedt, 1871: Attiska vaser.

I Tidskrift för byggnadskonst, utg. af Langlet, 1871, S. 9 fg., 17 fg 40 fg., 52 fg. og 124 fg.: Producentens och konsumentens förhållande till frågan o skönhetssinnets utveckling i vårt dagliga lif.

I Nya nordiska Dikter (Sthlm. 1859): Tre Digte.

I Förh. vid Konstnärs- och Ritlärare-Mötet i Gøteborg 186 (Gøteb. 1869), S. 49—61: På hvilka vägar bör man sträfva att vinna tillämpning o användning af den sköna konsten i det dagliga lifvet? (jfr. Referatet af den paafølgen Diskussjon S. 61—64).

I Fria Ord, utg. af Publicistklubben (Stockholm 1878), S. 273—87: Ur n resedagbok.

I Svea *1872*: Lundadomen och dess restauration. — *1874*: Biografi af John Börjeson.

Til Nordiskt Konstnär Album (Sthlm.) har han leveret Texterne til Gjengivelserne af de norske Kunstverker i Aarg. 1878 og af de norske og svenske Kunstverker i Aarg. 1879.

Af Ny illustrerad Tidning har han været Medarbejder fra dette Blads Grundlæggelse. Af hans mangfoldige Bidrag til samme, dels med, dels uden Navn eller Merke, anføres her følgende: *1866*, No. 3: P. Chr. Asbjørnsen och de norska folksägnerna; No. 5 og 6: Blomsternes Madonna (Digt); No. 9: Bjørnstjerne Bjørnson; No. 17: Til sidste Mand (Digt); No. 19: Capri (Digte); No. 24—34: Den skandinaviska konstexpositionen i Stockholm 1866 (ogsaa særskilt aftr., se ovfr.); No. 40—43: Hesperiska nätter. 1—4; No. 41: Eilert Sundt; No. 44: Om skaldekonst och målning (jfr. Gjenmæle herimod af C. R. Nyblom i No. 45; jfr. ogsaa S. 363 fg. af *Tertius*); No. 48: Fantasten (Digt). — *1867*, No. 5 og 16: Öfversigt af bildande konst; No. 7: Til Ungdomsvennerne (Digt); No. 9: Ingres (Nekrolog); No. 17: P. v. Cornelius (Nekrolog); No. 21, 44 og 46: Den Wergeland-Welhavenske striden och dess betydelse för Norges litteratur. [Indleveret til Red. af N. I. T., før H. Lassens Arbejde om H. Wergeland kom ud]; No. 27: P. A. Jensen (Nekrolog); No. 32, 36 og 40: Små bref från stora städer; No. 47: Napoleons-Statyn af V. Vela. — *1868*, No. 4: Anmeldelse af Ibsens «Peer Gynt»; No. 7: Öfversigt af bildande konst; No. 10 og 11: Den Wergeland-Welhavenske striden (Slutning); No. 12, 13 og 14: Konung Ludwig af Bayern och hans konstnärshof; No. 14: Biografi af H. V. Bissen; No. 21: «Vort Land». (Prolog ved en literær Soiré for de Nødlidende i Finland); No. 25, 27, 29 og 38: Kritiska studier öfver konstakademiens exposition 1868; No. 43: Romersk vas i Nationalmuseum (jfr. S. 352 af F. Sander med Svar fra D. ssteds.); No. 46: Rietschels «Lutherdenkmal» i Worms; No. 47: En søndag i Meudon (Digt). — *1869*, No. 3: J. S. Welhaven; No. 9: Lad det sne over Hav! (Digt); No. 12: I Michelagniolos Arbejdsrum (Digt); No. 13: Klosterhaven i San Marco (Digt); No. 14: Hesperiska nätter. 6; No. 21: Karl Piloty; No. 25, 26 og 28: Nordiska konstnärsmötet i Göteborg; No. 28: Vilhelm Gertner; No. 29: Hans Gude; No. 34: Henrik Ibsen; No. 38: H. C. Andersen; Bedstemoders Brudekrone (Digt); No. 46: Små händelser. 1. Kläder skapa folk. — *1870*, No. 1: Små händelser. 2; No. 3, 4, 8 og 11: Konsthistoriska studier i Orienten. 1. Konstantinopel; No. 34: J. F. Eckersberg; No. 35, 36, 38 og 40: Konstakademiens exposition 1870. (Det sidste Afsnit «En natt i konstföreningen» er ogsaa udgivet i Særtryk, se ovfr.); No. 41: W. von Kaulbachs «Hunnerslaget»; No. 43: En attisk natt; No. 48: Thorvaldsen, minnestal vid hans sekularfest i Stockholm; No. 51: C. J. Billmark — *1871*, No. 2: J. L. Runeberg; No. 12: Edvard Bergh; No. 15, 18, 20, 27, 29 og 30: Konsthistoriska studier i Orienten. 2. Jonien; No. 29: Joh. E. Ericson; No. 32: Egron Lundgren. — *1872*, No. 1: En sommarvandring. Ur min väns dagbok; No. 26 og 34: Kupletter ur «Madonnabilden» med musik af Fritz Söderman; No. 33: Svenska sången. (Vid Bellmansstatyns aftäckning); No. 36: Adolf Tidemand. — *1873*, No. 14: Robert V. Ekman; No. 15: M. E. Winge; No. 20: Teaterruinen i Taormina på Sicilien; No. 42 og 43: Hiterdalens kyrka. — *1874*, No. 1: Mit Hjem (Digt); No. 6: Til J. L. Runeberg på hans 70e fødselsdag (Digt); No. 12: Den belvederiska torson; No. 14 og 26: Elias Sehlstedt; No. 43 og 44: Ballader ur «Karl Folkunge» med musik af August Söderman.

I Ude og Hjemme IV. (1880—81), No. 157 og 158: Hans Gude.

I Illustreret Tidende (Kbh.) *IV* (1862–63), No. 180–182: **Asmus Jacob Carstens, et Livsbillede.** — *V.* (1863–64), No. 258 og 259: **„Figaro" i Foyeren.**

I Nutiden (Kbh.) 1884: **Biografi af John Børjesson.**

I Lützows Zeitschrift f. bild. Kunst *1867*, Kunst-Chronik, S. 102 fg.: **Nekrolog over Billedhugger Qvarnstrøm.** — *1869*, Kunst-Chronik, S. 187–89: **Korrespondance fra Kunstnermødet i Gøteborg.** — *1873*, Kunst-Chronik, S. 828–35: **Die Ausstellung der Gemälde alter Meister aus dem Privatbesitze zu Brüssel.**

I L'Art T. XXXIX. (Paris 1885), S. 101—109: Constructions en bois de l'architecture Norvégienne au moyen âge.

I Briefe berühmter christlicher Zeitgenossen über die Judenfrage, hrsg. von J. Singer (Wien 1885), S. 175—81 er et Brev fra ham om Jødespørgsmaalet trykt paa Norsk med tilføjet tysk Oversættelse.

I Breve til og fra B. S. Ingemann (Kbhvn. 1879), S. 514–15 og 518–21 er to Breve fra D. trykt.

I Aftonbladet var han Medarbejder for Literatur fra Oktbr. 1860 til Maj 1861. Som saadan skrev han i dette Tidsrum adskillige Anmeldelser i dette Blad, i hvilket desuden følgende Bidrag fra hans Haand kan anføres: I Aarg. *1861*: Anm. af H. Bjurstens »Två flammor«; Två grafvar, ett reseminne; Düsseldorferskolan och den nordiska konsten; Eugène Scribe, en biografi. — Aarg. *1867*: Aqvarellisten Bergs Exposition. — Aarg. *1872*: Ved Norges 1000 Årsfest (Tale). — Aarg. *1873*: Påfvens skägg. Tragisk komedi i 5 akter [etc.] (Føljetonistisk Indlæg i Polemiken om M. Lagerbergs »Bref från söderns länder«. D.s Artikler blev optrykt i Gøteborgs-Bladet »Förposten« 1873, No. 21); Konstindustrien på verldsexpositionen i Wien. — Aarg. *1878* og *1879*: Konst och konstindustri paa verldsutställningen i Paris.

I Nya dagl. Allehanda *1869*: Albumblad från en europeisk resa. — *1870*: Albumblad från en europeisk resa. [Ny serie]. 1—22. — *1872*: Albumblad. [3. serien]. 1—9; Om ett industrimuseum i Stockholm. — *1873*: Grefve Rosens porträtt af Carl XV. — *1874*: Vinresa i Umbrien; Venedigs konst i Venedigs historia. (Oversættelse af hans ovfr. nævnte Bidrag til »Norden«).

I Upsala-Posten *1858*: Norska theaterförhållanden. — *1860*: Tale ved Knutsfesten i Upsala.

I Helsingfors Morgonblad 1875: Skönhetssinnet i Hemmet. (Stenografisk Referat af populære Forelæsninger, afholdte i Helsingfors).

I Stockholms Dagblad 1880: Nya vandringstider.

I Christiania-Posten — hvori han var Medarbejder om Vaaren 1858 — *1858*, No. 3421: Literaturrevy (overs. i Aftonbl. f. A.) — *1859*, No. 320, 322, 323, 326 og 327: Johan Ludvig Runeberg.

I Aftenbladet *1857*, No. 81: En Literaturanmeldelse [ɔ: Anm. af Christies Oversættelse af Runebergs „Fänrik Ståls Sägner"]. — *1859*, No. 12, 17, 18 og 22: Vort literære Julemarked; No. 72: Anm. af Fr. Barfods Tidsskrift „Folke"; No. 128: Mindedigt over Statsraad Hagerup; No. 234, 247, 282 og 284: **Breve fra Sverige.** — *1860*, No. 196: I Anl. af [Magdalene Thoresens] „Digte af en Dame". — *1861*, No. 148, 150, 154, 156, 164, 175 og 183: **Den nordiske Kunstudstilling i Kristiania.** (Jfr. Artikelen „Til Selvforsvar" i No. 197 og 198 af den danske cand. theol. J. N. L. *Dalsgaard, hvem Dietrichson svarte i Artikelen „De nordiske Nationaliteter og det danske Maleri" i No. 211* og 214, hvortil Dalsgaard replicerede i No. 232 og 234;

jfr. ogsaa No. 172, 178 og 186). — *1862*, No. 60 og 63: En Promotionsvaar i Upsala. — *1863*, No. 41, 43, 45 og 47: Billeder fra Syden; No. 130: Tale ved P. A. Munchs Jordfæstelse i Rom den 27 Maj. — *1878*, No. 204: Tale og Sang ved 25 Aars-Studenternes Fest; No. 255, 256 B, 257 og 259: Om et Nationaltheaters æsthetiske og moralske Betydning for et Folk. To Foredrag, holdte i Bergen; samt et lidet Tilsvar til Hr. Pastor Schiørn [som i Aftenbl. No. 252 havde skrevet en ved Bergensbladenes Referater af D.s Foredrag fremkaldt Artikel „Den kristelige Moral og Theatret"; jfr. ogsaa Aftenbl. No. 264]. — *1879*, No. 222, 223 og 224: En ung norsk Billedhugger: M. Skeibrok.

I Morgenbladet *1860*, No. 131: Af et Brev fra „en Nordmand i Stockholm". — *1862*, No. 18, 23, 46 og 47: Polemiske Artikler mod Lektor J. E. Thaasen (se ovfr. S. 157, L. 7—9 f. n.) — *1863*, No. 56, 57, 67, 74, 77, 80 og 95: Politiken i Poesien, nogle literaturhistoriske Tidsbilleder; No. 271 og 281: Kirkefester og Folkefester i Rom. — *1876*, No. 173 A: Ti Aar af den svenske Kunstindustris Historie (Referat af populære Forelæsninger, holdt i Kristiania); No. 180 A og fg. No.: Breve fra Kunstindustriudstillingen i München; No. 207 og 208 A: „Christian den 2den underskriver Torben Oxes Dødsdom", historisk Billede af Eilif Petersen. — *1877*, No. 335 A, 336 A og 337 A: Om et plastisk Monument over Henrik Wergeland. (Svar paa en Artikel [af N. A. Nicolaysen] i No. 321; jfr. Gjensvar af N. i No. 345 A, hvortil Duplik af D. i No. 350 og i Aarg. 1878, No 4, med nyt Svar fra N. i No. 11 A og 18 A; jfr. ogsaa Aftenbl 1878, No. 15). — *1879*, No. 306 A, 307 A og 315 A: Kunstindustrimuseets første Publikation: „Norsk Folkeindustri. 1ste Samling." — *1881*, No. 305 A og 306 A: Sang ved Borgermiddagen d. 4. Novbr. og Tale for Sverige ved samme Anledning. — *1884*, No. 335 B: Høyvelbaarne Hr. Baron Ludvig Holbergs Ære-Minde, en publique oration, holden udi det norske Studentersamfund 3 Decbr. 1884.

I Aftenposten *1878*, No. 36: Mindetale over Runeberg ved Festen til Fædrenes Minde. — *1881*, No. 156 A—255 A: Studier over de nyeste Udgravninger i Italien, Grækenland, Lilleasien, Palæstina og Ægypten. — *1883*, No. 221 A: Om det Gamle og det Unge (Tale ved Universitetets Immatrikuleringsfest den 21 Septbr. s. A.)

I Bergensposten 1876: Kunsten og Sædeligheden.

Han er eller har været Medarbejder i Nordisk Conversations-Lexikon, 3die Udgave, for norsk Kunst; i Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, B. 1—4, hvor alle af ham forfattede Artikler er merket *L. D.*; i Ahnfelts Europas förnämsta Konstnärer; i Meyers Allgemeines Künstler-Lexikon for norsk og svensk Kunst under Bogstaverne A og B.

En hel Del Lejlighedsdigte og Studenterviser af ham findes trykt dels særskilt, dels optaget i særlig udgivne Festberetninger eller i Samtidens Blade. Blandt disse Viser merkes de almindelig sungne «Nys sejled vi en solblank Time» (skrevet til Sangerfesten i Bergen 1863) og Russevisen «Se nu kommer Høstens Tid» (skrevet til Samfundslaget 2 Septbr. 1859). En «Samfundsvise» af ham, skrevet til et Møde i Studentersamfundet den 10 Oktober 1885, i hvilket Forf. i Egenskab af Samfundets Formand havde redegjort for den Stilling, hvori Spørgsmaalet om at bringe Henrik Ibsen et Fakkeltog under hans Gjennemrejse i Kristiania var kommet ved Digterens Negtelse af at modtage en saadan Hylding af Studenterne under Dietrichsons Ledelse, fremkom under den derved opstaaede heftige Polemik, der fandt Sted først i Samfundet, senere tillige i Pressen. Om denne Episode henvises bl. a. til Morgenbl. 1885, *No. 520, 522, 530, 547 og 559*; Dagbladet No. 362, 370 og 389; Aftenposten

No. 240 A, 241 A og 260 A; Verdens Gang No. 120 og 123; Nyt Tidsskrift IV. 551—56 af Camilla Collett, samt D. Meidells Norsk Maanedsskrift II. 570 fg. — Taler af ham findes trykt, foruden paa ovenfor nævnte Steder, i Dagblade i Kristiania og Stockholm, i Beretningerne om Studentermøderne 1856 og 1875 og i de udgivne Sangerfest-Beretninger. — Af hans offentlige populære Forelæsninger findes tildels udførlige Referater trykt i Samtidens norske og svenske Dagblade. Et saadant Referat af hans Forelæsninger i Bergen 1871 over «nationale Bevægelser i den norske Literatur» fremkaldte en Artikel «Norske Erobringer» af Carl Ploug i «Fædrelandet» 1871, 27 Septbr., hvorpaa D. svarte i samme Blad 28 Oktbr. Jfr. ogsaa Indlæg mod Ploug i Aftenbladet Septbr. 1871 [af G. Storm og D. Meidell] samt «For Ide og Virkelighed» 1871, II. 365—74 af Rudolf Schmidt.

Han har udgivet [med N. A. Nicolaysen og A. M. Borchgrevink] Visebog for det norske Studentersamfund (Chra. 1856. 8.) og Valda skrifter af J. Börjeson. I. II. (Sthlm. 1874. 8.)

Dietrichson, Niels Gabriel, Søn af forannævnte Professor *Jacob Fr. D.*, er født i Kristiania 7 Juni 1837, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1854 og juridisk Kandidat med Haud i Decbr. 1862. Fra Febr. 1863 til Novbr. 1876 var han Fuldmægtig ved Generalkrigskommissariatet, blev derpaa ansat som Kopist i Marinedepartementet (hos dets tekniske Konsulent) og blev ved kgl. Res. 23 Septbr. 1880 kst. som Værftsskriver ved Karljohansværns Værft. Han var Sekretær i den norske Turistforening fra dens Oprettelse i 1868 til Udløbet af 1881 og udnævntes efter sin Fratrædelse til Foreningens Æressekretær. 1879—80 var han tillige Sekretær i den norske Haandværks- og Industriforening og i «Kunstvennernes Samfund». Han er korr. Medlem af *The Appalachian Mountain Club* (Boston, Mass.).

* 5 April 1883 *Brynhildur Elise Gudmundson* (f. i Kristiania 3 Februar 1837), D. af Bureauchef i Revisjonsdepartementet Gudmund Ejulfson G. (f. 1804, † 1849) og Anne Elisabeth Knudsen.

Han har i Forening med J. D. Behrens udgivet Beretning om den femte store Sangerfest i Bergen (Chra. 1863. 8. 204 S.)

Han har udgivet og redigeret 12 Aargange af Den norske Turistforenings Årbog, nemlig Aargangene 1868 og 1870—80. Til Aarbogen har han — foruden en hel Del originale Notitser og Ruter m. v. — i Aarg. 1877, S. 97—108 skrevet en Artikel om Indretningen af Turisthytter tilfjelds; af hans oversatte Bidrag til samme merkes i Aarg. 1876, S. 136 fg.: Galdhøpiggen og Snehætta, af M. Ruith; og i Aarg. 1880, S. I fg.: Paa Højfjeldet, af Oscar Fredrik.

Enkelte Artikler findes af ham i flere af Kristianias Dagblade, fornemmelig i Aftenbladet og Aftenposten, som oftest merket n + o. — Han har ogsaa ydet literær Bistand ved Udgivelsen af flere Arbejder af J. D. Behrens, O. Nyquist, D. Schnitler o. a.

***Dietrichson*, Peter Wilhelm Kreydal**, Broder af ovennævnte *Provst Gustav Fredrik D.*, er født i Stavanger 4 Febr. 1817 (ikke 1816),

blev Student med Laud fra sammes Skole 1833 og medicinsk Kandidat med Laud i Maj 1841. Han var derefter i over et Aar eneste Fattiglæge i Kristiania, var i 1842 og 1843 om Somrene Læge ved Ejdsvolds Bad, om Vintrene privat praktiserende Læge i Eidsberg. Siden 1 April 1844 har han været Overlæge ved nordre Throndhjems Amts Sygehus i Skogn og udnævntes 1 September 1866 til Distriktslæge i Levangers Distrikt. I 1852 og 1853 var han tillige ansat som Eskadronskirurg, men gjorde aldrig Tjeneste som saadan, da han i disse Aar i videnskabeligt Øjemed opholdt sig i Udlandet, fornemmelig ved Universiteterne i Berlin, Prag og Wien. Han blev 21 Januar 1885 R. St. O. O.

* 4 Marts 1844 *Canuta Pauline Ditlevine Due* (f. i Throndhjem 28 Oktbr. 1820), D. af Toldinspektør i Kristiania Oluf Christian D. og Anne Catharine Vibe († 1866).

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 97; Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 14 fg.

I Norsk Magazin f. Lægevidskb. 2. Række. *II.* 73—78: Diphtheritis, epidemisk i Levanger og Skogn i 1847. — *VII.* 770—97: Om den phosphorsure og oxalsure Kalk i Urinen, væsentlig efter Dr. Beneke. — 3. Række, *III.* 24—28: En i det Throndhjemske epidemisk udbredt Feber.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. v. i Norge *1862*, S. 140 og *1867*, S. 201 fg.: Om Sundhedskommissionernes Virksomhed i Levangers Lægedistrikt. — *1875*, S. 168 fg.: Om Cerebrospinalmeningit i Levangers Lægedistrikt.

I Ugeskrift f. Medicin og Pharmaci *II.* 116—122: Om Eidsvoldsbadets Virksomhed i 1842. — *III.* 198—200: Om Eidsvoldsbadet i 1843.

Dietrichson, William Walker, Broder af forannævnte Professor J. F. D., er født i Arendal 25 Februar 1813, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1831 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1836. Fra Decbr. s. A. til Juli 1837 var han konst. som Adjunkt ved Drammens lærde Skole, ved hvilken han derpaa var ansat som Timelærer til Maj 1843, da han overtog Stillingen som Kateket og Førstelærer ved Borgerskolen i Tønsberg, hvortil han udnævntes 22 Febr. s. A. Han blev 29 November 1848 udnævnt til res. Kapellan i Stavanger, erholdt 27 Maj 1854 Udnævnelse til Ekers res. Kapellani, men fik Tilladelse til at forblive i sit hidtil hafte Embede, og udnævntes 11 Oktober 1860 til Sogneprest ved Domkirken i Stavanger, hvorfra han 6 Maj 1861 befordredes til Borre Sognekald. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning Afsked 1882. Han blev 21 Januar 1879 R. St. O. O. «for fortjenstfuld gejstlig Virksomhed».

* 6 Maj 1842 *Natalie Sophie Augusta Duborgh* (f. i Kristiania 8 Oktbr. 1821, † i Stavanger 16 August 1850), D. af ndfr. nævnte Konsul Peter Johan D.

Jfr. Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 25 fg.

Nogle Ord til bedrøvede og bekymrede Sjæle i Menigheden. Stavanger 1850. 8. 16 S. — 2det Oplag. Stavanger 1851. 8.

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af C. J. Eckhoff, 2. Saml. (Kra. 1881), S. 460—68: Prædiken over Epistelen paa 16 S. e. T.

Dietz, Oskar Andersen, Broder af den i 1ste Bind S. 50 nævnte Marie Christine Andersen, er Søn af Grosserer, Exam. jur. *Christian Andersen* († 1857) og *Maren Sophie Johannesen* og født paa Fredrikshald 10 Decbr. 1845 *), blev Student med Haud fra sammes Skole 1863 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1868. Som ung Student kom han i Samarbejde med Ejlert Sundt og var 1864—68 et virksomt Medlem af Kristiania Arbejdersamfund. I 1867 var han en af Indbyderne til Dannelsen af «Kristiania frivillige Skarpskytterkorps», af hvis Bestyrelse han var Medlem. Overførelsen her til Landet af det svenske Brændevinsbolags-System skyldes væsentligst nogle Artikler af ham i «Aftenbl.» om Vaaren 1868 (se ndfr.); han var ogsaa en af Indbyderne til Oprettelsen af Fredrikshalds Brændevinssamlag og har siden dets Stiftelse i 1872 været Styrelsens Sekretær. Efterat have taget Embedsexamen og en kort Tid været Sorenskriverfuldmægtig, bosatte han sig nemlig i sin Fødeby, hvor han er Ejer af «Smaalenenes Amtstidendes» Bogtrykkeri og Forlagsretten til samme. 1880 erholdt han Bevilling som Overretssagfører. Han har siden 1877 været Revisor ved Dalslandsbanen. Paa Fredrikshald har han taget Initiativet til Oprettelsen af Forelæsningsforeningen, Stadsbiblioteket, Sløjdforeningen, Smaalenenes Kreaturforsikringsforening, Fredrikshalds Brændtorvbolag, Industrilotteriet, Folkekafeerne og den konservative Forening, ligesom han har været Direktør i de fleste af disse og adskillige andre Foreninger og Aktieselskaber. Han var Jurymand ved Fiskeriudstillingen i Lysekil 1883 og blev kort Tid efter R. W. O.

Om Ordningen af Skarpsildfisket i Grændsevandet mod Sverige. Bidrag til Besvarelse af Spørgsmaal 9 ved Fiskerimødet i Lysekil. Aftryk [i 50 Expl.] af Aftenbladet. Kra. 1868. 8. 16 S.

Baahuslens Fiskerier, Korrespondentartikler fra Fiskerimødet i Lysekil i September 1868. (Aftryk af Aftenbladet). Kra. 1868. 8. 40 S. — Andet Oplag. Fr.hald 1870. 8. 40 S. (Af dette sidste Oplag stilledes Exemplarer i Boghandelen).

Fredrikshalds Aarbog 1878. Udgiven af Smaalenenes Amtstidendes Redaktion. Fr.hald 1878. 8. 2 Bl. 38 S. — Samme for 1879. Fr.hald 1879. 8. 43 S.

I Aarene 1869—75 skrev han adskilligt i Smaalenenes Amtstidende, for det meste om lokale Forhold og under Merket *a*. Siden Oktober 1875, da han kjøbte Part i Bladet og dets Trykkeri — han har senere kjøbt det hele — har han været Udgiver og Redaktør af samme, i hvilket dog de politiske Artikler indtil

---

*) Ved kgl. Res. af 19 Novbr. 1877 erholdt han Tilladelse til at antage Mormoderens Navn Dietz. Dennes Fader Johan Dietz kom fra Sachsen først til Throndhjem, derfra som Mekanikus til Fredrikshalds Sukkerverk; hans eneste Søn flyttede til Holland, hvor hans Efterkommere bo.

omkring 1877—78 ikke skreves af ham, men væsentligst af Rektor H. Blom (jfr. Smaal. Amtstid. 1881, No. 109). Han er tillige siden 187* Udgiver af samme Blads Maanedsudgave, Organ for Smaalenenes Amts Landhusholdningsselskab (12 Ark aarlig. Fol.). Desuden har han nu og da udgivet til gratis Uddeling forskjellige periodiske Skrifter, nemlig Fiskerbladet; Dalslands Budstikke; Fredrikshalds-Kanalens Budstikke; og Fredrikshaldsposten.

I Aftenbladet skrev han meget i Aarene 1864—70. Foruden Bidrag til Dagsartiklen om Arbejderspørgsmaalet og Arbejderforeninger i og udenfor Norge, om Skarpskytterfagen, om Fiskerianliggender, Referater fra Fester og offentlige Møder, findes af ham i dette Blad forskjellige større selvstændige Artikler, af hvilke her anføres: i Aarg. *1864*, No. 210: Om Peder Colbjørnsens Portræt; No. 267: Norske Søfolk paa amerikanske konfødererede Kapere. — Aarg. *1865*, No. 38, 40, 44, 51, 55 og 86: Oversigt over Norges Arbejderforeninger. (Overs. i Aftonbl. 1865, No. 91 fg.) — Aarg. *1866*, No. 115: Forsikring af Begravelseshjælp; No. 233: Norges og Sveriges Samhandel over Fredrikshald, Mosviken og Strømstad. — Aarg. *1867*, No. 134 fg.: Den frivillige Væbning i England; No. 142: Arbejderassociationer i Sverige; No. 273 og 274: Sildefisket ved Sponviken. — Aarg. *1868*, No. 126, 127 og 137: Fattigondet og Fylderiet; No. 169: Nye Sverige, et Koloniforsøg i det 17de Aarhundrede; No. 209, 210 og 213: Korrespondancer fra Fiskerimødet i Lysekil; No. 239 og 241: Baahuslens Fiskerier. Optegnelser fra Fiskermødet i Lysekil. — Aarg. *1869*: Saltvandsparken i Hundebund; No. 289, 290 og 297: Om Brændevinsbolags-Systemet.

I Morgenbladet 1870—75 findes adskillige Artikler af ham, dels under Merket Osk. An., dels under Merket Mercator. Af hans Bidrag til dette Blad kan anføres: i Aarg. *1871*, No. 214 fg.: Landbrugsmødet i Gøteborg. — *1872*, No. 6 A fg.: Breve fra Grænsen; No. 239 A: Storsild i Skagerak; No. 283: Christianiafjordens Fiskerier. — *1874*, No. 51 A: Livrentesagen; No. 208 A, 218 A, 241 A: Paa Rejser, Blyantnotitser.

I Aftenposten har han skrevet et og andet under Merket „Onkel Oskar", tildels ogsaa under Merket Osk. An.

I Ugebladet Arbeideren (Kra. 1870): Om de norske Arbejderforeningers Historie.

I Samfundet 1880: Om Samvirken mellem Arbejderforeningerne.

I Verdens Gang 187* — i J. Sverdrups Redaktionstid — gav han nogle mindre Meddelelser om Understøttelseskasser.

I Bergensposten og i de senere Aar i Bergens Aftenblad findes af ham adskillige Breve fra Fredrikshald om Fiskeforhold m. m., i førstnævnte Blad ogsaa nogle Artikler om Brændevinsbolags-Sagen og om Sløjdunderviisning i Skolerne.

I Fredrikshalds Tilskuer skrev han Artikler af forskjelligt Slags i Aarene 1864—69.

I Forhandlinger ved det første norske Arbejdermøde (Kra. 1880), S. 71—81: Om Forbrugsforeninger; S. 100 fg.: Om Syge- og Understøttelseskasser; S. 103 fg.: Om Sparekasser.

I Nationaløkonomisk Tidsskrift 1873: Om Norges Sparebankforhold.

I Blad for «Arbejderforeningen af 1860» (Kbhvn.) 1866, 3 Novbr.: Konsumforeninger i Norge. Til dette Blad saavelsom til Axel Krooks Arbetaren (Gøteborg) leverede han ogsaa i Midten af 60-Aarene flere Meddelelser om de norske Arbejderforeningers Udvikling.

Til Dr. Charles Dickson's Rapport sur l'état actuel des classes ouvrières (udg. til Verdensudstillingen 1867) forfattede han Afsnittet om Arbejder- og Understøttelsesforeninger i Norge.

De særskilt trykte Aarsberetninger fra de ovfr. nævnte Foreninger eller Selskaber, af hvis Styrelse han i de senere Aar har været Medlem, er forfattet af ham; ligesaa de fra 1877 til nu trykte Revisjonsberetninger for Dalslandsbanen.

Dilling, Lars, Søn af Gaardbruger, senere Handelsborger *Hans Larsen D.* (f. 23 Septbr. 1809, † 25 Decbr. 1874) og Hustru *Bolette Olsdatter Bileth* (f. 1 Februar 1824, † 12 August 1880), er født paa Moss 26 Januar 1848 og blev, efterat Faderen i 1862 var flyttet til Kristiania, privat dimitteret, Student med Haud 1869. Efter det følgende Aar at have taget Andenexamen blev han en ivrig og virksom Deltager i Studenterlivet, skrev Viser og Studenterkomedier og debuterede i 1873 offentlig som Forfatter med en novellistisk Føljeton i «Christiania Intelligentssedler», efterat Publikum forøvrigt allerede havde lært ham at kjende gjennem flere offentlig opførte Studenterkomedier og Lejlighedsstykker. Han foretog derefter en Udenlandsrejse, paa hvilken han opholdt sig et Aars Tid (1875—76) i Paris, levede efter Hjemkomsten som Literat i Kristiania, hvor han et Aars Tid udgav det illustrerede Ugeblad «Aaret rundt» og bosatte sig i Novbr. 1881 i Kjøbenhavn. Herfra vendte han i Oktober 1885 foreløbig tilbage til Kristiania.

Portræt med Karakteristik i «Nutiden» (Kbhvn.) 30 August 1885.

Tyve Sange af *L. D.* [Med et xylograferet Titelblad]. Kra. 1873. 8. 51 S.

Studentens Frierhistorie. Kra. 1874. 8. 80 S. (Dette Forf.s første novellistiske Arbejde stod oprindelig trykt som Føljeton i „Chra. Intelligentssedler" 1873 og blev derefter optrykt i en hel Mængde norske Provinsblade. Under Navnet „En kjedelig Historie" har Forfatteren senere indlemmet den i „Hverdagsmennesker", 2den Samling).

Nye digte, sange og viser. Med titelvignet og musikbilag. Chra. 1874. 8. 4 Bl. 67 S.

Hverdagsmennesker. Skitser. 1ste—3die Samling. Chra. 1879—81. 8. 1. Saml. 1879. 3 Bl. 175 S. — Andet Oplag. 1881. 3 Bl. 175 S. — Ny [2.] Saml. 1880. 3 Bl. 203 S. — Andet Oplag. 1881. 3 Bl. 203 S. — 3. Saml. 1881. 3 Bl. 199 S. — Andet Oplag. 1883. 3 Bl. 198 S.

Hvardagsmenniskor. Skizzer. Bemyndigad öfversättning [af Ernst Lundquist] från norska originalets andra upplaga. Sthlm. 1882. 8. 243 S. 2.a uppl. Sthlm. 1884. 8. 243 S. — Ny samling. Sthlm. 1883. 8. 246 S.

Øieblikkets Børn. Smaadigte. Med [10] Illustrationer af A. Bloch. Kra. 1880. 8. VII. 56 S.

Gjennem Lorgnetten. Skitser. 1ste—3die Samling. Kra. 1882—84. 8. 1. Saml. 1882. 4 Bl. 192 S. — Andet Oplag. 1883. 1 xylogr. Titelbl., 4 Bl. 192 S. — 2. Saml. 1883. 1 xylogr. Titelblad, 2 Bl. 198 S. (Jfr. Tromsøposten 1884, No. 35, hvortil Medbemærkninger i Tr. Stiftstid. s. A. No. 37). — 3. Saml. 1884. 1 xylogr. Titelbl., 2 Bl., 225 S., 1 Bl.

Genom lorgnetten. Nya skizzer ur hvardagslifvet. Bemyndigad öfversättning från norskan. [Ved Ernst Lundquist]. Sthlm. 1883. 8. 166 S. — 2:a samlingen. Sthlm. 1884. 8. 160 S. — 3:e samlingen. Sthlm. 1885. 8. 163 S.

Af hans Skitser er følgende tre: «Da Bob døde», «Den sorte Adonis» og «Mellem Grave» oversat paa Finsk og udgivet med Fællestitlen *Jutelmia Dilling'iltä* (Helsingfors 1883. 8. 94 S.) Oversat paa Tysk [ved Fru Doris Möllhausen] er «Et Hjertetilfælde» og «Man ligger paa Landet» i «Dresdener-Journal» Novbr. 1881; samt «Fribilletter» [ved Emil Jonas] i «Berliner Tageblatt» 1885. — Under Forberedelse er Oversættelser til Tysk ved Dr. Julius Stinde af et samlet Udvalg af hans Skitser og til Flamsk og Fransk ved J. B. Janmoulle af et lignende Udvalg.

Han redigerede „Aaret rundt. Illustreret Ugejournal". 1. 2. Halvaargang. Chra. 1880. Fol. 204, 188 S. (Udkom med et 8-sidigt trespaltet Numer hver Uge i Tidsrummet fra 29 Novbr. 1879 til 4 Decbr. 1880. Heri er, paa et Par nær, alle originale Stykker af ham).

I Ny illustreret Tidende 1874, No. 44 og 45: Et Stykke Appelsinskal.

I Billeder af Norges Natur og Folkeliv, udg. af Chr. Tønsberg, (Chra. 1875), har han skrevet Texten til Billederne «Ved Borrebækken» af P. N. Arbo og «En Aften paa Sæteren» af K. Bergslien.

I Morgenbladet 1875—76 findes af ham enkelte Breve fra Paris, merket *D.* — I Dagen 1881—82 findes enkelte Bidrag af ham, Breve fra Kjøbenhavn, o. l. — Han har ligeledes leveret Bidrag — hvoraf de fleste og større er optagne i senere udgivne Samlinger af «Hverdagsmennesker» og «Gjennem Lorgnetten» — til følgende danske Blade: Avisen; Dagbladet; Nationaltidende; Nutiden; Illustreret Tidende og Illustreret Familjejournal; ligesom han under sit Ophold i Kjøbenhavn har offentliggjort mindre Skitser og Noveller i Flinchs Almanak, i Wisbechs Almanak, i Hagrups Julekalender, i Juleroser o. fl.

Af hans offentlig opførte, men ikke trykte Studenterkomedier og andre dramatiske Arbejder — hvis Sange og Kupletter dog tildels er trykte dels i hans ovfr. nævnte versificerede Arbejder, dels i de af Studentersamfundet udgivne «Viser og Sange» I—X. — nævnes her: «Et Stjernefald i Studenterlunden» (1871, opført, foruden paa Samfundstheatret, paa Klingenbergs, Drammens og Throndhjems Theater samt paa det norske Theater i Møllergaden); «Barnestreger»; «Paa Støvlerne»; «Under Felmtmanøvren»; «Ogsaa en Redaktør»; «Logis for en Storthingsmand» samt Nytaarsrevuerne: «Byfogden i Knibe»; «Nikotin den store», og «Aar 1901». Utrykt er ligeledes «Stellas Ring», Operette i 1 Akt med Musik af Chr. Teilman, opført paa Kristiania Theater 1ste Gang 1877. Under sit Ophold i Kjøbenhavn har han ydet literære Bidrag til forskjellige Velgjørenhedsskrifter, Bazarer o. l. En 1 Akts Farce af ham med Titlen «Utan svafvel och fosfor» blev spillet i Kjøbenhavn 1882 ved en Forestilling i veldædigt Øjemed.

Dircks, Vilhelm Andreas, Søn af Sogneprest *Andreas Wulfsberg D.* († 1870) og *Karen Laurence Jarmann,* er født i Aamot Prestegaard i Østerdalen 20 Maj 1842, tog i 1861 Afgangsexamen ved *Chalmerska Sløjdskolan* i Gøteborg, var 1861—65 Assistent hos Læreren i Kemi ved Aas højere Landbrugsskole og blev 1868 ansat som Lærer i Kemi og Fysik ved samme.

Veiledning i den Kvalitative Analyse. Til Brug ved Aas høiere Landbrugsskole. Moss 1873. 8. 2 Bl 48 S. — 2den omarbeidede Udgave. Kra. 1886. 8. 4 Bl., 39 S., 1 Tab.

I Tidsskrift for Landmænd, udg. af F. A. Dahl. *I.* (1874), S. 46—54, 65—80, 89—96 og 142—150: Om de kunstige Gjødningsmidler; S. 209—11: Sammenligning mellem forskjellige Kvægracers Melk. — *II.* 181—85: Salicylsyren; S. 285—90: Nogle Bemærkninger om Kvælstoffets Tilførsel og Forbrug. — *III.* 29—49 og 69—80: Om Melkens Flødeafsætningsevne. (Med et lithografisk Kart); S. 327—29: Analyser af nogle Fodermidler. — *V.* 336—55: Om Flødecentrifugen. — *VI.* 126—28: Undersøgelse af Melk efter Arsenikvasfning. (I Forening med F. Werenskjold); S. 240—51: Nogle Undersøgelser af Hø; S. 391—93: Fesers Laktoskop. — *VIII.* 45—54: Om Staldgjødselens Værdi; S. 97—103: Lidt om Fodermidlernes kvælstofholdige Bestanddele. — *X.* 1—15: Nogle Undersøgelser af Sætermelk; S. 89—96 og 149—54: Grønfoders Opbevaring ved Nedpakning i Gruber (*Ensilage*).

I Forh. ved Aarsmødet i Foren. t. Disk. af Landbr. Anl. *1877*. S. 113—20: De nyeste Resultater af Betydenhed paa Agrikulturkemiens Omraade. — *1878*, S. 97—104: Kan det ansees ønskeligt eller nødvendigt for vort Jordbrugs Udvikling, at der oprettes en videnskabelig Forsøgsstation? — *1880*, S. 143—51: Har man noget Middel til paa en praktisk og let Maade at kontrollere, at Melk ikke forfalskes?

I Die landwirthschaftlichen Versuchs-Stationen XXVIII. (1883): Ueber das Vorkommen der Myronsaüre und die Bestimmung des daraus gebildeten Senfoels in den Samen der Cruciferen und in den Oelkuchen.

Diriks, Carl Frederik, efterfølgendes Søn, er født 26 Marts 1814, kom i April 1826 ind paa Søkadetakademiet, hvorfra han udexamineredes 1833, udnævntes 16 Oktober s. A. til Sekondløjtnant i Marinen, for i flere Aar til Koffardis og var ligeledes i flere Aar Dampskibsfører, blev 1840 Premierløjtnant i Marinen og udnævntes 1855 til Fyrdirektør, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 5 Novbr. 1881. Han blev 21 Jan. 1880 K.[1] St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* *Kirsten Sophie Stabell* (f. 18 Oktbr. 1827, † 4 Decbr. 1878), D. af Amtmand i Nordland, senere Toldkasserer i Kragerø L. B. Stabell og Karoline Andrea Elieson († 1873).

Portræt med Biografi i Ny ill. Tidende 1882, No. 5.

Kortfattet Beskrivelse over Fyre og Dagmærker paa den norske Kyst. Udgivet af Directeuren for Fyr- og Mærkevæsenet. Chra. 1858. 8. 23 S. — Chra. 1860. 8. 24 S. — Chra. 1863. 8. 27 S. — Chra. 1866. 8. 29 S. — Chra. 1868. 8. 31 S. — Chra. 1871. 8. 35 S. — Chra. 1878. 4. 54 S. Med Tillæg udgiven Januar 1879. Chra. 1879. 4. 8 S.

I Folkevennen *XII.* (1863), S. 310—56: Om de forskjellige Slags Baade i Norge. — *XIII.* 481—95 og 577—88: Udenlandske Baade.

I Polyteknisk Tidsskrift XXV. (1878), S. 22—29: Om Arbejdsvirksomheden inden Fyrvæsenet i de sidste 25 Aar.

De under Signaturen *C. D.* i Kontratryk udgivne Pennetegninger med Titlerne Skisser af Reiselivet I—IV. (Kra. 1865—68) og Allehaande I—VIII. (Kra. 1869—82) m. fl. er af ham; ligesaa de paa samme Maade signerede Illustrationer til Meltzers «Smaabilleder af Folkelivet».

Han har derhos leveret en Del Tegninger fra Kysten med Text i Skill.-Magazin.

Diriks, Christian Adolph, Søn af en i Kjøbenhavn bosat tysk Skibsfører *Boye Dyriks* og *Marie Elisabeth Stoppel*, blev født i Kjøbenhavn 11 Novbr. 1775, blev Student med Udmerkelse 1790 og juridisk Kandidat med Laud 1795. Han blev 1 Februar 1799 ansat som Kopist i Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn, hvor han 3 Oktbr. 1800 blev Fuldmægtig. I September 1806 udnævntes han til Assessor i Kristianssands Stiftsoverret. Under sit Ophold der var han oftere tillige kst. Stiftamtmand, bestyrede i flere Aar den for Kristianssands Kjøbstad og underliggende Ladesteder anordnede Laaneindretning og var Prise-Kommissær for den store engelske Konvoj, som indbragtes til Kristianssand i 1809. Han befordredes 22 April 1812 til Byfoged i Laurvik og Sorenbirkeskriver i Laurviks Grevskab og udnævntes 11 August s. A. til Justitsraad. Han mødte i 1814 som Laurviks Repræsentant ved Rigsforsamlingen paa Ejdsvold, hvor han valgtes til Præsident i Ugen 2—8 Maj og til Medlem af saavel Reglements- som Konstitutionskomiteen, i hvilken sidste han var Sekretær. Den 3 Juni 1814 blev han udnævnt til Professor i Lovkyndighed ved det norske Universitet og overtog dette Embede fra det den 1 August s. A. begyndende 2det Semester, til hvilket han anmeldte Forelæsninger over Personret og Naturret. Hvorvidt han virkelig kom til at holde Forelæsninger, vides ikke, men de mange samtidige Hverv, han havde, gjør det mindre sandsynligt (L. M. B. Aubert: Hist. Oplysn. om det jur. Fakultet i Ugeblad f. Lovkyndighed X. 122). Foruden at han nemlig s. A. var bleven udnævnt til Generalpolitidirektør i Kristiania og af Rigsforsamlingen valgt til Medlem af Lovkomiteen, blev han af Kong Christian Frederik tilkaldt til de Forhandlinger, som gik forud for Konventionen i Moss af 14 August 1814, mødte i Oktbr. og Novbr. s. A. som Kristianias 4de Repræsentant paa det overordentlige Storthing og var i denne Egenskab en af de Nordmænd, som underhandlede med de svenske Kommissærer om Forandringerne i Norges Grundlov, af hvis 1ste Kvartudgave han forestod Trykningen. Den 18 (ikke 15) Novbr. 1814 blev han udnævnt til Statsraad og Chef for Politi-Departementet (senere Justits- og Politi-Departementet); 16 September 1825 overflyttedes han fra dette til Kirke-Departementet, hvis Chef han derefter var, indtil han, efter de ved Storthingets Opløsning i 1836 opkomne Rivninger, efter en paa Foranledning fra højeste Sted indgiven Ansøgning erholdt Afsked 10 November s. A. Fra det ham ved Rigsforsamlingens Valg 26 Maj 1814 overdragne Hverv som Medlem af Lovkomiteen blev han formedelst Udnævnelsen til Statsraad entlediget 24 Januar 1815, idet han dog samtidig

ansattes som overordentligt Medlem af Komiteen; senere (6 Aug. 1821) blev han igjen fast Medlem af Komiteen og vedblev som saadan til dens Ophævelse i August 1830. Han var Medlem af den ved kongl. Resol. af 25 April 1826 nedsatte Komite til at udarbejde Forslag til Lov om Tyveri m. v. Fra 1817 var han i nogle Aar tillige Bankadministrator i Kristiania. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1824). Han blev 7 Januar 1815 R. N. O. «for hans udmærkede Indsigter, fortrinlige Embeds-Duelighed og Fortjenester af Politivæsenet», blev s. A. Ordens-Underkansler og ved Karl Johans Kroning 7 September 1818 K. (= Stk.) N. O. Han døde i Kristiania 16 December 1837.

* 1798 *Maren Cathrine Tax* († 1848), D. af Geschworner ved Kongsbergs Sølvverk Brostrup Matthias T.

Jfr. B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 52—54; F. Bætzmann: Det norske Statsraad, S. 204 o. fl. St.; W. Swalin: Konungens norska och svenska Statsråd, S. 19 fg.; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.); Statsraad Holsts Optegnelser fl. St. (se Reg.); J. H. Vogts Optegnelser, fl. St. (se Reg.); Fru Dunker's «Gamle Dage», S. 406; (norsk) Historisk Tidsskrift, 1 R., fl. St. (se Reg i B. IV. S. 543); L. Daae: Det gamle Christiania, S. 341 og 350; A. Faye: Norge i 1814, fl. St. (se Reg.); Yngvar Nielsen: Bidrag til Norges Historie i 1814, I. fl. St., særlig S. 393, og II.; Breve fra Greve H. H. von Essen, udg. af Y. Nielsen, S. 129 og 135.

Fortegnelse over Stiftelsesbreve og Legater i Norge. 1ste Hefte. (Aftryk af Budstikkens 7de Aargang). Chra. (1829). 4. 6 Ark.

Fortegnelse over Stiftelsesbreve og Legater, der vedkomme Nordlandenes og Finmarkens Amter, udg. af den Norske Regjerings Departement for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Chra. 1829. 4. 16 S. (Aftrykt med Forandringer og Tillæg i Finm. Amtstid 1832, No. 30—34).

Underretning om offentlige Stiftelser og Legater, vedkommende Staden Christiania og Agershuus Amt, udgivet af Departementet for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Chra. 1831. 4. 47 S.

Underretning om offentlige Stiftelser og Legater, vedkommende Smaalenenes Amt, Hedemarkens Amt og Christians Amt. Chra. 1832. 4. 51 S.

Om Kirke-Almisser, som Tillæg til Underretning om offentlige Stiftelser og Legater. Chra. 1833. 4. 24 S.

Underretning om offentlige Stiftelser og Legater, vedkommende Stæderne Drammen og Kongsberg samt Buskeruds Amts Landdistrict. Chra. 1835. 4. 30 S.

von Ditten, Hans Selchler, Søn af Bogholder *Ernst Hans v. D.* og *Marie Meitzner,* er født paa Kongsberg 1 Maj 1820, blev, efter i 5 Aar at have gaaet paa sin Fødebys Middelskole, i April 1834 antagen som Discipel paa Kongsbergs Apothek, underkastede sig Vaaren 1840 den saakaldte «Medhjælperprøve» og tog i første Semester 1841, medens

han var Medhjælper paa Elefantapotheket i Kristiania, farmaceutisk Examen med anden Karakter. Han blev 1843 ansat som Amanuensis ved Universitetets kemiske Laboratorium, i hvilken Stilling han blev staaende til Høsten 1857. I Mellemtiden efter Prof. Thaulows Død indtil Prof. Streckers Udnævnelse fungerede han som Lærer og Examinator i Fysik og Kemi ved den militære Højskole, ligesom han ogsaa i Vakancetiden ledede den praktiske Undervisning i Universitetets kemiske Laboratorium. Somrene 1855—57 fungerede han desuden som Feltapotheker ved Lejrsamlingerne paa Gardermoen og Stjørdalshalsen. Han meddeltes 4 Juli 1857 Bevilling til at drive det nyoprettede Rigshospitalets Apothek i Kristiania. Han blev 1865 udnævnt til Hofapotheker og blev 1885 R. W. O. Fra 1857 til 1880 var han Medlem af den farmaceutiske Examenskommissjon. Som Stifter af og Formand i Foreningen til Fiskeriernes Fremme i Kristianiafjorden indenfor Drøbak har han foreslaaet og faaet udvirket forskjellige kgl. Resolutioner angaaende Fredningen, ligesom han i samme Øjemed til Overholdelse af Love og Fredningsbestemmelser siden 1871 har skaffet Midler tilveje til lønnet Opsyn og faaet istand en ved Politiets Hjælp udført offentlig Fisketælling ved Kristiania Brygger og Bazarer. Ved den internationale Fiskeriudstilling i Berlin 1880 tilkjendtes ham (den eneste blandt 24 Konkurrenter) Sølvmedalje med Diplom for Besvarelsen af den af Kongen af Sachsen udsatte Prisopgave «Vorschläge zur Desinfizirung von Fabrik-Abwässern».

* 3 August 1847 *Johanna Theodora Døderlein* (f. i Kristiania 27 Marts 1819), D. af Bankbogholder Johannes Winther D. og Cecilia Catharina Thams.

Veiledning ved den qvalitativ-chemiske Analyse med et Anhang, hvori en kortfattet Beskrivelse over Elementernes og de vigtigste Forbindelsers Egenskaber. Chra. 1853. 8. 120 S., 8 upag. S. og 2 Tab. i Fol.

Beretning om de trufne Foranstaltninger sigtende til Fiskeriernes Forbedring i Christianiafjorden indenfor Drøbak i Aaret 1871. [Chra. 1872]. 4. 7 S. (Særskilt Aftryk af Morgenbladet). — Samme for Aaret 1872. (Aftryk af Morgenbladet). Chra. 1873. 4.

Beretning om Fiskefredningen i Christianiafjorden i 1873. 4. 2 S. — Samme for 1874. 3 S. — Samme for 1875. 4 S. — Samme for 1876. 4 S. — Samme for 1877 og 1878. 4 S. — Samme for 1879 og 1880. 8. 12 S. — Samme for 1881. 4 Bl. — Samme for 1882 og 1883. 8 S. — Samme for 1884. 12 S.

Om Fredning og Udklækning af Hummer samt lidt om Østers. [Chra. 1879]. 8. 8 S. (Aftryk af Aftenbladet 1879, No. 68).

Die bisherigen Resultate der Beaufsichtigung der Fischerei in dem Districte des Christianiafjords innerhalb der Kaufstadt Drøbak. Chra. [1879]. 4. 6 S. m. 1 Taf.

Om Apothekerforholdene i Kristiania. Kra. 1886. 8. 8 S. (Aftryk af Aftenposten No. 37. Jfr. No. 20 og 66 af F. Lochmann).

De la protection et de la reproduction du homard et des huîtres. [Chra. 1879]. 8. 8 S. (Belønnet med Medalje af 2den Klasse af «*Société d'acclimatation*» i Paris).

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben, 2. Række, IX. 145—57: **Chemisk Undersøgelse af Mineralkilden i Eidsvold, foretagen 1854.**

I Die Gesundheit 1885, No. 10 og 11: **Die Cholera und die Desinfectionsmittel.** (Overs. i Uddrag i Aftp. 1885, No. 198 A og 200 B).

I Christiania-Posten 1857, No. 67 og 70: **Om H. Thaulows Skrift: Pharmaciens Historie i Norge** (jfr. T.s Svar i No. 77 og 81); No. 195: **Om Jernkilderne i Eidsvold.**

I Aftenbladet *1862*, No. 301: **Uddrag af et Foredrag om de forskjellige Belysningsvædsker.** — *1879*, No. 91: **Ang. Lovforslaget til Fredning af Hummer.**

I Morgenbladet har han — foruden de ovfr. nævnte, i Særtryk udgivne aarlige Beretninger om Fiskefredningen indenfor Drøbak — skrevet et og andet, hvoraf mærkes: i Aarg. *1870*, No. 87: **Om Opsynet ved Vaddragning i Christianiafjorden;** *1882*, No. 79: **Endnu et Par Ord om Forholdsregler mod Theatres Ildsfarlighed.**

I Aftenposten 1881, No. 302 A: **Nogle Ord til Overvejelse i Anledning af Theatres Ildsfarlighed.**

Domaas, Ole Larsen, Søn af Gaardbruger *Lars Hansen D.* og Hustru *Marit Hansdatter,* er født i Lesje 31 Januar 1819, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1840 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1845. Han var derefter Privatlærer hos forskjellige gejstlige Embedsmænd indtil 1850; fra 1850 til 1853 var han Lærer ved Kristianssunds Borgerskole og blev i sidstnævnte Aar ansat som Hjælpelærer ved Skiens lærde Skole. 1 Februar 1855 udnævntes han til pers. Kap. hos Stiftsprovst F. Rode i Kristiania, blev 1858 konstitueret Tredjepræst ved Trefoldighedskirken og 8 Juni s. A. Tredjepræst ved Vor Frelsers Kirke, i hvilket Embede han blev staaende til 1875, da han under 7 Oktbr. 1874 var bleven udnævnt til Sognepræst ved den nye Jakobskirke i Kristiania.

* 13 Juni 1855 *Jakobine Dorothea Wraamann* (f. 25 Maj 1832), D. af Sognepræst til Volden Hans Nicolai W. og dennes første Hustru Mariane Jensine Paludan.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to, I. 508.

Prædiken paa Søndag Sexagesima, holden i Vor Frelsers Kirke 1867. Udg. i Anl. den Omtale, som nylig er bleven den til Del i „Luth. Kirketid." Kra. 1868. 8. 12 S. (Anm. i Luth. Kirketid. X. 119—25).

„Giver Keiseren, hvad Keiserens er, og Gud, hvad Guds er." Prædiken paa 23de Søndag efter Trefoldigheds Fest. Chra. 1873. 8. 16 S.

Mindetale over Nikolai Frederik Severin Grundtvig (ved Festen til Fædrenes Minde i Kristiania den 15de Febr. 1873). Kra. 1873. 8. 15 S.

I Luth. Kirketid. IX. (1867) 202—206: **Til Udgiveren, Hr. Prof. Johnson** (med Svar paa en Opfordring fra H. A. Preus om Skriftbevis for ny Lærdomme i IX. 168 fg. Jfr. Tilsvar af P. i Bd. X. 129 fg., Bemærkninger ved samme af E.

S. 280 fg., „Fortsat Tilsvar“ af P. i XII. 273 fg. og Bemærkninger af Gisle Johnson S. 385 fg., hvortil Gjenmæle af D. i Ny Række I. 81—90).

I Kirkeligt Folkeblad *1864*, No. 40: „Vandrer i Aanden“. Gal. 5. 16; No. 51: Et Ord om Tro og Bekjendelse. — *1866*, No. 21: Afskedsord i Hjemmet ved W. A. Wexels's Baare; No. 51: Efter en Prædiken over Markus 7, 31—37.

I Den norske Folkeskole, ny Række, I. (1858), S. 145—160: Et Eftermæle om Ole Vig.

I Aftenbladet 1872, No. 32: Ogsaa en Betragtning, fremkaldt ved Høiesterets Dom i den Gunnerus'ske Sag. (Jfr. Tilsvar af forskjellige Forff. i s. Bl. No. 38, 44 og 46, hvortil D. svarede med en „Efterskrift“ i No. 70, der atter fremkaldte et Gjensvar i No. 96).

Dons, Frederik Christian, Søn af Sogneprest *Johan Albrecht Carl Matheson D.* (f. i Horg 9 Febr. 1805, † som Sogneprest til Eker 26 August 1871) og *Henrikke Margrethe Gottwaldt* (f. i Kristianssund 22 Juni 1807), blev født i Lexviken 21 April 1836, blev Student med Udmerkelse fra Throndhjems Kathedralskole 1853 og theologisk Kandidat med Laud i December 1860. Han udnævntes 7 Juni 1862 til personel Kapellan hos Faderen, fra hvilket Embede han 1865 søgte Afsked for at overtage Stillingen som Sekretær ved det norske Missjonsselskabs Hovedbestyrelse i Stavanger. I denne Stilling blev han staaende til 1875, da han 17 April udnævntes til Sogneprest og Stiftsprovst i Tromsø. Herfra befordredes han 5 Novbr. 1881 til res. Kap. ved Trefoldighedskirken i Kristiania, hvilket Embede han dog ikke tiltraadte, idet han 15 April 1882 efter Ansøgning erholdt Afsked fra den gejstlige Embedsstand og derpaa fra 1ste Juli 1882 overtog Redaktionen af «Throndhjems Adressecontoirs Efterretninger». Han døde i Throndhjem 30 Januar 1885.

* 10 Juli 1865 *Ebba Johanne Ullmann* (f. i Kristiania 30 Maj 1843), D. af kgl. Fuldmægtig Axel U. og Wilhelmine Dunker, en Søster af Regjeringsadvokat D.

Nekrologer i Thjems Adr. 1885, No. 30; Dagsposten s. A. No. 25; Stavanger Amtstid. No. 27. Jfr. D. Thrap: Udsigt over Biskop Schreuders Liv og Virksomhed, S. 47 fg; M. Færden: Peter Hærems Liv og Virksomhed, S. 126.

Johan Arndts Katechismusprædikener. Oversættelsen besørget ved Chr. Dons. Drammen 1864. 8. 4 Bl. 456 S. (Anm. i Luth. Kirketid. III. 384 fg.)

Tre Breve til Committeen for den paatænkte „Norske Lutherstiftelse“ i Christiania fra en Præst paa Vestlandet. Stavanger 1867. 8. XVI. 128 S. (Anm. i Mgbl. 1867, No. 226; Aftenbl. s. A. No. 128).

Livsveien og Dødsveien. Prædiken i Kleps Kirke 1ste Søndag efter Trefoldighed 1868 Stavanger 1868. 8.

Menighedens Naadegave. Prædiken til Aftensang i St. Petri Kirke i Stavanger 2den Søndag efter Helligtrekongersdag 1868. Stavanger 1868. 8. 27 S. (Anm. i Luth. Kirketid. XII. 12 fg.)

Trykt 18 Februar 1886.

Aktstykker til Belysning af Forholdet mellem Biskop Schreuder og det Norske Missionsselskab fra Biskopens Ordination indtil Generalforsamlingen 1878. Udgivne efter Foranstaltning af det Norske Missionsselskabs Hovedbestyrelse [ved Chr. Dons]. Stavanger 1876. 8. VI. 484 S.

Af Bibelen ved Otto von Gerlach har han oversat forskjellige Affnit af 5te Del (jfr. Norsk Bogfortegn. 1848—1865, S. 31 og Norsk Bogfortegn. 1866—1872, S. 70).

Han var Udgiver af Norsk Missionstidende fra August 1865 til 1875 saavelsom af de særskilte Aarsberetninger om det norske Missionsselskabs Virksomhed 1866—75.

I Fra Sømandsmissionen, udg. af J. N. Brun (Kra. 1879), S. 16—83: Prædiken paa 3. Juledag 1866.

I Luthersk Kirketidende IV. 209—220: Om vort Missionsselskabs og dets Foreningers Forhold til Kirken. — I Ny Række *III.* (1870), S. 337—40: Opfordring til Hr. pers. Kap. K. Kristensen [om Opfatningen af Forholdet mellem Daabsordet og Missionen, hvortil Svar fra K. S. 385 fg. og Gjensvar fra D. i IV. 81—90]. — *IX.* 21—24: Svar til Hr. Professor Weenaas [i VIII. 375]. — X. 216—21: En forlangt og gjerne afgiven Berigtigelse.

I Morgenbladet *1866,* No. 4, 7, 17 B og 57: Forskjellige Artikler vedkommende Missionen (mod L. T. i No. 349 fgd. A. og No 29). — *1874,* No. 70 A og 77 B: Schreudermissionen og det norske Missionsselskab; No. 91 A: Missionsspaltningen. (Jfr. ogsaa en Redegjørelse af D. i No. 294 B og en Indsenders Bemærkninger herved i No. 301 A). — *1875,* No. 78 A: Til Biskop Schreuder. — *1880,* No. 272, 276 A, 307 A og 328 A: Et nødvendiggjort Forsvar [ang. Schreudermissionen. Jfr. Modartikler i s. Bl. No. 284 A, 289, 320 (af Oluf Aabel), 359 A).

Under sit Ophold i Stavanger deltog han for en væsentlig Del i Redaktionen af Stavanger Amtstidende. I dette Blad skrev han bl. a. i Novbr. 1869 en Recensjon af Ibsen's «De Unges Forbund» (optr. i Morgbl. 1869, No. 318 og 319), hvilken besvaredes af K. E.[lster] i Artikelen «De Unges Forbund og Stavangersk Kritik» i Aftenbladet s. A. No. 281.

Dons, Lorentz Andreas Cornelius, Søn af Løjtnant i Throndhjemske Infanteribrigade *Lorentz Andreas Cornelius D.* (f. 1 Oktober 1794, † ved et Ulykkestilfælde i Overhalden 4 Novbr. 1822) og *Karen Helene Lund* (f. 15 Februar 1795, † 19 Maj 1852), blev født i Overhalden 30 November 1822, var 1849—1867 Kasserer ved Throndhjems Tugthus, fra 1861 tillige Kasserer ved Rejtgjærdets Plejestiftelse og fra 1867 Kasserer ved Rotvolds Sindssygeasyl, ved hvilket han 1872 ansattes som Kasserer, Regnskabsfører og Sekretær. Fra 1846 var han endvidere Sekretær i Throndhjems Formandskab og fra 1868 Kommunerevisor i Throndhjem. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (Januar 1876). Han døde i Throndhjem 4 April 1876.

* 14 Februar 1857 *Sara Johanna Müller* (f. 22 Juli 1815), hans Nærsøskendbarn, D. af Kjøbmand i Throndhjem Johan Peter M. og Cornelia Susanna Peterson, en Datter af ndfr. nævnte Bankdirektør M. C. P.

Beskrivelse af Rotvold Sindssygeasyl, dets Anlæg og dets Virksomhed i 1872. Af L. Dahl og L. Dons. Udg. efter offentlig Foranstaltning. Chra. 1873. 8. 79 S., 1 Tabel og 2 Lith. (I dette Skrift har D. forfattet den S. 51—79 givne historiske Oversigt over Sindssygeforholdene nordenfjelds og Anlægget af Rotvold Asyl).

I Haandskrift efterlod han sig en Del Samlinger til Throndhjems Bys Historie.

Dons, Waldemar Theodor, Søn af Adjunkt ved Throndhjems Kathedralskole *Carl Jacob Waldemar D.* (f. i Throndhjem 30 Novbr. 1810, † 1 Februar 1878) og *Severine Dorthea Lindemann* (f. 27 Juni 1814), er født 26 Marts 1849 i Throndhjem, fra hvis lærde Skole han blev Student med Udmerkelse 1867. Efterat han ligeledes med Udmerkelse havde taget Andenexamen, lagde han sig efter Studiet af Filosofi og opholdt sig i 1873 med det kgl. Rejsestipendium ved Universitetet i Upsala for at fortsætte sine filosofiske Studier, navnlig Studiet af den Boströmske Filosofi. Fra 1ste Novbr. 1875 blev han ansat som Universitetsstipendiat i Filosofi. Sommeren 1877 tiltraadte han en videnskabelig Rejse til Udlandet, paa hvilken han fornemmelig opholdt sig i Tyskland, hvorfra han vendte tilbage i Marts 1878. I andet Semester 1879 paabegyndte han en Række Forelæsninger paa Universitetet over det Spørgsmaal: «Hvorvidt kan en sand religiøs Livsanskuelse forbindes med den moderne Videnskabs Resultater?» hvilke Forelæsninger imidlertid indstilledes paa Grund af Sygdom. Fra Sommeren 1880 til Sommeren 1881 opholdt han sig med Stipendium af det Hjelmstjerne-Rosencroneske Legat i Tyskland og Frankrige for at studere den moderne Filosofi. Med Udløbet af 1ste Semester 1882 ophørte hans Forbindelse med Universitetet. Samtidig med at han under sit tidligere Ophold ved dette havde studeret protestantisk Theologi, havde han under Pater Stubs Vejledning studeret den katholske Theologi ved den i Kristiania værende katholske Missjon, og 16 Januar 1881 lod han sig, under sit Ophold i Berlin, optage i den romersk-katholske Kirke, hvorefter han i Konfirmationens Sakramente Allehelgens Søndag 1883 modtog Navnet Alexius, som han tilføjede sine Døbenavne. Efterat være fratraadt sin Stilling ved Universitetet opholdt han sig nogen Tid i Throndhjem, hvor han bl. a. holdt offentlige Foredag om Katholicisme og Protestantisme, vendte efter Professor Lyngs Død Sommeren 1884 tilbage til Kristiania, hvor han beskjæftigede sig som Manuduktør i Filosofi og meldte sig blandt flere Ansøgere til det efter Dr. Lyng ledige Professorat. I Begyndelsen af 1885 holdt han i Kristiania en Række offentlige Foredrag om Katholicisme og Protestantisme og tiltraadte senere paa den katholske Missjons Vegne en Udenlandsrejse; f. T. opholder han sig ved det katholske Seminarium i Salette.

Blandt Tilhørerne ved Dons's ovfr. nævnte Forelæsninger ved Universitetet Høsten 1879 var ogsaa Professor F. Lochmann, som fandt deres Indhold af den Beskaffenhed, at han følte sig opfordret til at paaklage samme i en anonym Artikel i Morgbl. 1879,

No. 318 A (jfr. No. 326 A), idet han samtidig i en Skrivelse til det akademiske Kollegium opgav sig som Forfatter af denne Avisopsats. Denne Klage over Forelæsningernes Indhold foranledigede Kollegiet til at indhente en Betænkning af Professorerne Monrad og Lyng om, hvorvidt de paaklagede Forelæsningers Fortsættelse burde forbydes, hvorhos Prof. Lyng i Dagbl. 1879, No. 318 indrykkede en Artikel «Stipendiat Dons's Forelæsninger ved Universitetet». For en i denne Artikel fremsat Sigtelse mod Prof. Lochmann anlagde denne Injuriesøgsmaal mod Prof. Lyng, i hvilken Sag Byretsdom afsagtes 27 Marts 1883. Denne Dom, i hvilken Forf.s Sigtelse mod Prof Lochmann mortificeredes og Lyng idømtes en Bod til Statskassen samt Procesomkostninger, findes refereret bl. a. i Aftenp. 1883, No. 70 og 71.

Om Bostrømianismen. Indberetning til Collegium academicum. (Særskilt aftrykt af Univ.- og Skole-Annaler XII. B. 4. H.) Chra. 1874. 8. 81 S. (Fremkaldte følgende Modskrift: Granskning af Kandidaten Waldemar Dons' framställning af den Bostrømska filosofien. Af *E—f—t.* [ɔ: Hans Edfeldt]. Upsala 1875. Begge disse Skrifter i Forening med Arbejder af Nyblæus, S. Grubbe og Bostrøm er derefter lagt til Grund for H. Høffdings Afhandling «Filosofien i Sverig» i (Letterstedtske) Nord. Tidskrift II. (1879), S. 30—73).

I Nyt norsk Tidsskrift *I.* 100—139 og 402—441; *II.* 31—51 og 140—176: Om positivismen. — *IV.* 355—396 og 458—491: Niels Treschow og hans filosofiske system.

Han var 1882—84 Medarbejder, i længere Tid paa en Maade Redaktør af Throndhjems-Bladet «Dagsposten».

I et Par franske Blade 1880 eller 1881 findes flere kirkepolitiske Afhandlinger af ham.

Dop, Theodor August, Søn af Sogneprest til Vaale i Jarlsberg *Frederik Anton D.* († 3 Decbr. 1849) og *Dorothea Marie Lieungh,* er født i Vaale 11 Novbr. 1811, blev 1832 Student med Laud fra Skiens Skole og i Februar 1837 theologisk Kandidat med Laud. Han blev 1839 ansat som Lærer ved Kristiania Borgerskole, 6 Marts 1841 Bestyrer af og Overlærer ved den borgerlige Realskole paa Moss, udnævntes 18 Juni 1847 til ordineret Kateket til Bragernæs og 6 Maj 1861 til Sogneprest for Gamle Akers Menighed i Kristiania, fra hvilket Embede han 4 Februar 1886 efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon fra 6 Maj 1886 at regne.

* 25 Decbr. 1841 *Ingeborg Christine Huitfeldt* (f. 26 Maj 1809), D. af Major Arild Christopher H. til Eskevik og Anne Elisabeth Wiel.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to. I. 653; Aftbl. 1867, No. 99.

Et Afskedsord til Vaale og Undrumsdals Menigheder Allehelgenssøndag 1850. Paa Familiens Vegne. Drammen 1850. 12. 22 S.

Bryllupsklædningen og De sidste Ting. Tvende Prædikener, udgivne til Fordeel for en paatænkt Stiftelse for ældre ugifte Damer. Drammen 1856. 8.

Om Udtrædelse af Statskirken. Nærmest foranlediget ved en Lægmands „Et Blik paa Kirken". Drammen 1858. 8. 56 S. (Besvaret af „Lægmanden"

[Nils Paulsen] i Brochuren „Faktiske Oplysninger i Anledning af Katechet Dops Skrift om „Udtrædelse af Statskirken"". Hougsund 1859. 8. 48 S.

Prædiken paa Trinitatis Søndag 1870. Chra. 1870. 8. 16 S.

Din Konge kommer. Prædiken paa første Søndag i Advent 1871. Chra. 1871. 8. 16 S.

I Luthersk Kirketidende X. (1868), S. 161—67: Et Ord. (Jfr. S. 345 fg. af V. D.)

I Christiania-Posten 1854, No. 2255: Et Ord om den religiøse Bevægelse paa Skiens-Kanten.

Dreyer, Jens Gjøde, Søn af Proprietær *Jens Rudolf D.*, blev født (døbt 14 Oktbr.) 1810 i Stavanger, fra hvis Skole han blev Student med Laud 1828. Han studerede efter anden Examen Medicin og var 1833 konst. som Korpslæge ved Sognske Korps. Ved Underretsdom af 3 Decbr. s. A. blev han for Tyveri idømt Tugthusstraf og derfor 1834 relegeret fra Universitetet. Efter udstaaet Straf var han i nogen Tid Privatlærer i Stavanger og emigrerede senere til Amerika, hvor han blev Læge.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 97 fg.

Grundrids af det engelske Sprogs Grammatik og Eiendommelighed. Efter Gedike og Flere. Stavanger 1838. 8. 87 S.

Letfattelig Oversigt over den almindelige Grammatiks Elementer. Udarbeidet som fuldstændigt Supplement ved M. C. Hansens „Første Omrids af Grammatiken", fornemmeligen til Brug ved Selvunderviisning. Stavanger 1848. 8. 20 S.

Dreyer, Lorentz, Søn af Løjtnant *Nicolai D.*, blev født i Veø Prestegjæld 31 Maj 1801, udnævntes 1821 til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteribrigade, hvor han 30 Oktbr. 1829 blev Premierløjtnant, blev 1838 forsat til 1ste akershusiske Infanteribrigade, hvor han 6 Maj 1844 udnævntes til Kaptejn og Landeværns-Divisjonschef og senere til Chef for Ejdsvoldske Kompagni. Ved Højesteretsdom af 28 Jan. 1857 blev han for Misbrug af Embede til egen Fordel og for Forsømmelse i Embedsførelse fradømt sit Embede. Han døde i Januar 1860.

* *Maria Hansson* (f. 29 Maj 1802, † 1854), Søster af ndfr. nævnte Ola H. og D. af Kjøbmand i Throndhjem Nicolai H.

Jfr. Norsk Retstidende 1857, S. 132—37.

Udtog af „Reglement for Infanteriet af den Kgl. Norske Armee", forsaavidt vedkommer Corps- og Compagnie-Exercitien. Uddraget af L. D. Chra. 1838. 8 192 S.

Keiser Napoleons Historie af A. Hugo Oversat [af L. Dreyer og P. C. Asbjørnsen]. Chra. 1841. 8. II. 535 S. Med 15 Staalstik. — 2det Oplag. Chra. 1845. 8. IV. 535 S. M. 15 Staalstik. (Kun de første Ark er oversatte af D., Resten af Asbjørnsen).

Anviisning til Jordbrugets Forbedring. Sammendrag af de bedst erkjendte Erfaringssandheder i denne Kundskabsgreen og fremstillet i systematisk Orden. Fra det Svenske ved L. D. D. 1—3. Chra. 1844—45. 8. I. 172 S. II. 131 S. III. 256 S.

Om Felttjenestens Øvelse, fremstillet af den Øverstbefalende i fjerde Militærdistrict i Sverig, Aar 1836 [ɔ: daværende Kronprins Oskar]. Fra det Svenske. Chra. 1844. 8. XII. 254 S. m. 4 lithogr. Pl.

Kong Oscar den Første som Prinds. Efter «Oscar den Förstes Historia af Författaren till Personalier öfver Konung Carl XIV Johan» [ɔ: G. H. Mellin] ved L. D. Chra. 1845. 8. 120 S. m. Portr. (Anm. i Morgbl. 1845, No. 55).

Lærebog i Topografien. [Af Karl Ståhl]. Efter det Svenske ved L. D. Chra. 1845. 8. 98 S. m. 1 Tabel.

Udtog af det nye Exerceer-Reglement for Infanteriet af den Kgl. Norske Armee. Sammendraget og udgivet under Udarbeidelsen af Hovedreglementet. Chra. 1846. 16. XII. 401 S.

Om Folkets Dannelse og Dannelses-Kredsen i Stockholm, dens første Aar. Af J. Ellmin. Fra det Svenske ved L. D. Chra. 1847. 12. 96 S.

I Nordenfjeldske Journal II. 155—61: Angaaende hans Udstrygelse af Throndhjems Mandtal.

Han udgav Bladet Thrønderen, hvoraf udkom 3 Hefter (Thjem. 8 August 1832—22 Marts 1833. 4.) og hvori han bl. a. i H. II. No. 20—25 gav en Fremstilling af en mod ham anlagt Krigsretssag.

Han redigerede i Aaret 1843 Lillehammers Tilskuer, da Sylvester Sivertson var bleven Redaktør af «Nordlyset».

Dreyer, Rasmus Parelius, Søn af Skipper *Peter Albrekt D.* i Throndhjem og hans anden Hustru *Andrea Margreta Bing,* blev født i Throndhjem 14 September 1779, blev Student fra sammes Kathedralskole 1795 og theologisk Kandidat 1800. Han blev 1803 Lærer ved Throndhjems Realskole, udnævntes 1808 til res. Kap. til Værdalen og 4 September 1812 til Sogneprest til Ytterøen, hvor han døde 6 Juli 1819, inden endnu Dom var falden i den Sag, som var bleven anlagt mod ham for et mindre ordentligt Levnet og for hans Forhold ved Carl Johans Kroning i Septbr. 1818.

* 26 Oktbr. 1813 *Marie Elisabeth Müller,* D. af Christen M. i Mosviken. Hun blev senere gift med Hoboist Anton Lange i Throndhjem, men blev igjen separeret fra ham.

Jfr. Erlandsen: Nordenfj. Geistlighed, S. 363; Stamtavle over Slægten Bernhoft, S. 165.

En Sang af ham til Festen 11 Decbr. 1811 er trykt i Kjøbenhavns Skilderi 1812, No. 11 og en Skrivelse om Oldsager s. steds. No. 59. Flere poetiske Stykker af ham findes trykt dels særskilt, dels spredt. Han har leveret Melodier til Rahbeks, Nyerups og Abrahamsons Udgave af Kjæmpeviserne. Sorenskriver i Aker P. F. Heltzen samlede hans Digte for at udgive dem, men han døde, uden at Udgaven kom istand.

Drolsum, Axel Charlot, Søn af Jæger *Truls Nicolaisen D.* og *Kristine Evensdatter,* er født i Kristiania 20 August 1846, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1864 og studerede efter Andenexamen i nogle Aar Filologi. 1867—71 var han for Kildeskriftfondet sysselsat i Rigsarkivet med Dechiffrering og Afskrivning af norrøne Haandskrifter, var derhos fra 1 April 1869 til Marts 1876 Medhjælper ved Bestyrelsen af Samlingen af nordiske Oldsager, blev fra 1 Januar 1870 ansat som midlertidig og fra 23 Marts s. A. som fast Amanuensis ved Universitetsbibliotheket, hvor han fra 1 August 1871 rykkede op til 2den Amanuensis. Han udnævntes 18 Maj 1876 til Universitetsbibliothekar. Den 3 Marts 1883 valgtes han af Storthinget til Tilsynsmand ved dettes Bibliothek. I 1868 foretog han paa egen Bekostning en Rejse til Kjøbenhavn i arkæologisk Øjemed, besøgte Sommeren 1873 med offentligt Stipendium i lignende Øjemed Bergen og har i de sidste Aar flere Gange besøgt Kjøbenhavn og Stockholm for at studere Bibliotheksvæsen.

* 15 Maj 1872 *Georgine Sofie Therese Wurschmidt* (f. 25 Juli 1845), D. af Toldbetjent Jacob Rudolph W. og Annette Tollefsen.

Om de efter hans Initiativ og Forslag i Aarene 1877—84 ved Universitetsbibliotheket gjennemførte Udvidelser og reformatoriske Arbejder se Universitets-Bibliothekets Aarbog for 1884, S. VI—XX og de der anførte Steder i Storth.-Forh. samt Storth.-Forh. 1885, II. Storth.-Prop. No. 4 *b*, S. 2, 12, 15 og Bilag S. 17 fg.; VI. S. 33 og 392; 1886, II. Storth.-Prop. No. 4 *b*, S. 2 fg., 11 fg., 13 fg. og Bilag S. 9—12.

Illustreret Verdenshistorie. Efter den svenske af Ernst Wallis redigerede Originaludgave ved L. Daae og A. C. Drolsum. Bd. 1—6. Kr. 1876—1880. 8. (Jfr. videre under Artikelen Ludvig Daae S. 89 ovfr.)

Om Universitetsbiblioteket. Forslag til en Omordning af Personalet m. v., afgivet af Bibliothekaren til det akademiske Kollegium. Chra. 1880. 8. 56 S. Tillæg: Bibliothekarens Skrivelse af 26de Novbr. 1881. Chra. 1881. 8. 19 S.

Om Eneret for Forfattere til at oversætte sine Skrifter. Betænkning afgiven til det akademiske Kollegium af Universitets-Bibliothekaren. (Særskilt Aftryk af Universitets-Bibliothekets Aarbog 1885). [Kra. 1885]. 8. 8 S.

Norsk Standpunkt. To Breve til Stockholmsbladet «Nya dagligt Allehanda». Chra. 1885. 8. 30 S. (Oprindelig trykt i svensk Oversættelse i nævnte Blad 18 November og 16 Decbr. med Redaktionens Svar i Bladets Numer 19 Novbr. og 16 Decbr. 1885 samt derefter i Helhed eller i Uddrag gjengivet paa Norsk efter Forf.s Manuskript i samtlige Kristianias Dagblade de nærmest efterfølgende Dage).

I 6te Aarsberetning fra Christiania Handelsgymnasium 1880—1881, S. 5 ff.: Prøver af «Handelens Historie i kortfattet Fremstilling» ved A. C. D. og Chr. Larssen. (D. har her leveret Fremstillingen af «Grækerne»).

I Nordisk Revy I. fg. (Upsala 1883 fg.) har han givet Meddelelser om akademiske Anliggender ved Kristiania Universitet.

Han var i 1875 Redaktør af «Den norske Arbejder», maanedligt Tillægsblad til «Fædrelandet».

I Fædrel. 1874, No. 57: Lidt om Island i Anledning af dets Tusindaarsfest.

I Aftenbladet 1875, No. 81: Om den arkæologiske Bestyrerpost.

Som Chef for Universitetsbibliotheket har han forestaaet Udgivelsen af dettes Tilvæxtkataloger 1875—82, af «Norsk Bogfortegnelse» 1883 og 1884 og af «Universitets-Bibliothekets Aarbog for 1884». — Under sin ovenfor nævnte Ansættelse i Rigsarkivet besørgede han Dechiffreringen og Afskriften af det endnu ikke udgivne Sagahaandskrift «Abbed Bergs Bog» og af «Codex Frisianus», som han under Prof. Ungers Auspicier forberedte til Trykning, ligesom han bistod ved Korrekturen af «Biskop Eysteins Jordebog» (Kra. 1873—80).

Duborgh, Peter Johan, Søn af Kjøbmand *Dietrich Christian D.* og *Agneta Charlotte Natalie Dreyer*, blev født i Reval 24 Juni 1792, kom i ung Alder til Norge, hvor han tog Borgerskab som Kjøbmand i Kristiania, blev her fransk Vicekonsul 182* og fik 8 December 1847 Ansættelse som Maaler og Vrager sammesteds. Han døde paa en Badereise ved Leipzig i August 1853.

* *Adeline Henriette Charlotte Walter* (f. 22 Februar 1802, † i Kristiania 17 Septbr. 1854), D. af Prokurator W. og H. Ewatt.

Constitution du Royaume de Norvége, Christiania 1814. (Traduite) Gothembourg 1834. 8. 48 S. (Blandt afd. Rigsarkivar Chr. Langes haandskrevne Papirer paa Univ.-Bibl. findes en liden Lap, hvorpaa angives, med B. Moe som Hjemmelsmand, at denne Oversættelse er besørget af den daværende franske Konsul i Kristiania Fourrier de Serre, ikke af Duborgh).

I Morgenbladet 1837, No. 66: Om Vejvæsenet i Christiania.

Due, Christian, Søn af Kjøbmand og hollandsk Konsul i Throndhjem *Carsten Schjødt D.* (f. 26 Januar 1762, † 17 Maj 1809) og *Pauline Heltzen* (f. 2 August 1776, † 20 April 1850) og yngre Broder af Statsminister F. Due, er født i Throndhjem 13 Decbr. 1805, udnævntes 8 Septbr. 1823 til Sekondløjtnant og 16 Febr. 1828 til Premierløjtnant i Marinen, gjennemgik 1825—28 den militære Højskole, hvorefter han fulgte Professor Hansteen paa hans Rejse til Siberien 1828—30. Han arbejdede derefter 1833—42 som Detaljør og Hydrograf ved den nordlandske Kystmaaling og deltog i 1837 med Hagerup og Rynning i Maalingen af Verifikationsgrundlinjen paa Jægervandet ved Ulfsfjorden. 1840 blev han ansat som Navigationsexaminator i Throndhjem og udnævntes 19 April 1849 til Indrulleringschef og Overlods i Throndhjems Distrikt. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 7 Oktober 1854 til Udarbejdelse af reglementariske Bestemmelser ang. Land- og Søetatens Udskrivnings- og Sessjonsvæsen og af den kgl. Kommissjon af 20 Februar 1858 angaaende Værnepligts- og Udskrivningsvæsenet. Han blev 1833 Ordonantsofficier hos H. M. Kong Carl Johan og udnævntes 1873 til Hofintendant. Han er R. S. O. (1860) og R. N. L. O. (1856).

* 1833 *Kirstine Marie Hall* (f. 8 December 1809), D. af Skibsfører Anders H. i Porsgrund († 1816) og Mogensine Sophie Bentzen († 1856).

Jfr. [C. S. Due:] Stam-Tavle over Kjøbmand Oluf Dues Descendents; C de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, S. 104, 112, 301; Hansteens Rejse-Erindringer, fl. St.; A. Vibe: Billeder og Minder fra mit Kystmaalerliv, fl. St.

Resultate magnetischer, astronomischer und meteorologischer Beobachtungen auf einer Reise nach dem östlichen Sibirien in den Jahren 1828—30 [etc.] Von C. Hansteen und [C.] Due. Chra. 1863. 4. X S, 2 Bl., 189 S. (Tidligere var en Del af disse Iagttagelser offentliggjorte i Mag. f. Naturvidskb. IX. 283—318).

I Bulletin de la Soc. Imp. des Naturalistes de Moscou T. I. (1829), S. 12—18 og 213—18: Sur le magnétisme terrestre dans un voyage de Christiania à Moscou en 1828. (I Forening med Hansteen og Erman).

I Bulletin de l'Acad. Imp. des sciences de St. Pétersbourg I. (1860), Col. 61—64: Listes des positions géographiques déterminées en 1829. (I Forening med Hansteen).

I Magazin for Søvæsen II. 283—98: Nær-correspònderende Høider til Tidsbestemmelse til Søes, nær Middag, efter Prof. Hansteen.

I Morgenbladet 1878, No. 355 og 356: Et Besøg i Siberien.

Han har deltaget i Udarbejdelsen af Kart over den norske Kyst, udg. af Direktionen for Norges geographiske Opmaaling (No. 4—9: fra Flejna til Tanahorn), trigonometrisk opmaalt og ved astronomiske Observationer verificeret af Broch, Due, Hagerup, Rynning og Kloumann, forfattet med en Beskrivelse af A. Vibe. Chra. 1839—1847.

Due, Ditlev Vibe, Søn af Toldinspektør *Oluf Christian D.* og *Anna Cathrine Vibe,* blev født 4 Oktbr. 1825, kom allerede i 16 Aars Alderen ind i Toldetaten som Rorskarl, blev 1852 ansat som Undertoldbetjent i Kristianssand, udnævntes 1865 til Overtoldbetjent i Bergen og forflyttedes 1872 i samme Stilling til Kristiania, hvor han døde 13 December 1879. Han var Medlem af den kgl. Kontrolkommissjon af 1873 ved Indførelsen af den nye Skibsmaaling.

* *Valentine Sibbern* (f. 16 Oktober 1824), D. af Oberstløjtnant i Armeen og Major i Ingeniørbrigaden Henrik Frederik Arild Sibbern, Medlem af Rigsforsamlingen paa Ejdsvold, og Maren Dorothea Steensen.

Nekrolog i Kr.sands Stiftsavis 1879, No. 148.

Han var i flere Aar en virksom Medarbejder, en Tid Redaktør, af Kristianssands Stiftsavis, i hvilket Blad han navnlig deltog i den offentlige Drøftelse af Dagens Spørgsmaal under og efter Handelskrisen 1857—58.

Dürendahl, Johan, Søn af Provst og Sogneprest til Bamble *Paul D.* og *Catharina Gjellebøl,* blev født i Bamble 4 August 1813, Student med Laud fra Skiens Skole 1834 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1838. Han levede derefter i nogle Aar som Huslærer og Manuduktør, udnævntes 1842 til pers. Kapellan hos Sognepresten til Risør

og blev 18 Oktbr. 1849 Fængselsprest i Bergen, hvor han døde 8 November 1850.

* *Lovise Wilhelmine Smith* (f. 13 Aug. 1817), D. af Herman S. i Tvedestrand og Wilhelmine Christine Høeg. Hun indtraadte 29 November 1854 i nyt Ægteskab med Kjøbmand Hans Benneche i Kristianssand.

I For Fattig og Rig 1852, No. 28: Afskedstale i Søndeled Kirke 1ste Søndag i Advent 1849.

Dunker, Carl Christian Henrik Bernhard, efterfølgendes Søn, blev født 22 Maj 1809 i Slesvig, hvor Faderen da boede. I 1810 flyttede Forældrene til Norge og 1828 blev D. Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole. Efter i nogen Tid at have været Huslærer paa Landet, underkastede han sig i Juni 1834 juridisk Embedsexamen med Laud og blev kort Tid efter Fuldmægtig hos daværende Højesteretsadvokat, senere Statsminister Stang. 20 Novbr. 1837 blev han udnævnt til Overretsprokurator, 19 Juni 1841 til Højesteretsadvokat og 26 November 1859 tillige til Regjeringsadvokat. Han var i en lang Række af Aar den mest søgte Advokat i Landet, hvem Proceduren af de største og vanskeligste Sager i Almindelighed blev anbetroet. Han var saaledes bl. a. Aktor i Justitssagen mod Ole Engelstad (1845), Defensor i Sagen mod Fourer Tauboll (1849), i Sagen Bergens Politi ctr. Ole Bull (1850), i Depotsagen (1853), i Hollebystensagen (1853), i Arbejdersagen (1855), i Sagen mod Arne Kulteistad (1860), i Sagen mod Grosserer Nicolai Jenssen (1865). Han var Medlem af den af Storthinget i 1854 nedsatte Jurykommissjon og ligeledes af den i 1859 af Regjeringen nedsatte Jurykommissjon. Fremdeles var han Medlem af de 1843 og 1846 nedsatte kgl. Kommissjoner til Revisjon af Kreditlovgivningen, af den 1846 nedsatte kgl. Kommissjon ang. Lovgivningen om den almindelige Enkekasse og af den 3 Janua 1861 nedsatte kgl. Kommissjon til Forberedelse af den nye Konkurslo af 6 Juni 1863. Han var Medlem af (Formand i) Direktionen for Kristiania Theater 1 Septbr. 1860—15 Juli 1863 og Januar 1865—Septbr 1866. Han blev 1859 R. N. O. og 6 August 1860 R. St. O. O. «fofortjenstlig Embedsvirksomhed». Han døde i Kristiania 28 Juli 1870.

* 1839 *Edle Jasine Theodore Grundt* (f. 2 April 1811), D. Foged i Edsberg Lars Otto G. og Helene Dorothea Roll.

Portræt med Biografi [af P. B. Hansen] i Ill. Nyhedsbl. 1865, No. 36; i Skill Mag. 1867, No. 20; i Norsk Folkeblad 1867, No. 32 fg. [af B. Bjørnson]; i Illust Tidende IV. (Kbh. 1862—63), No. 160. *Mindetale* over ham af B. Bjørnson er try t i Aftenbl. 1871, No. 32 (jfr. Bemærkninger ved samme i Morgenbl. s. A. No. 43 A [af L. Daae] og i Dagbl. s. A. No. 56). *Nekrologer* i Morgbl. 1870, No. 208; Aften s. A. No. 173; Dagbl. s. A. No. 175; «Et Mindeord» af «En af de Unge» i s. No. 192. Jfr. Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 402; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg.

II. 657; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, III. 1574; Tro og detailleret Fremstilling af det berømte Theaterslag i Christiania 28 Januar 1838, S. 10 og 21; F. G. Lerche: Om Nødvendigheden af en Reform i vor Retspleje, S. 81 og 100 fg.; Conradine Dunker: Gamle Dage, S. 224; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene,' S. 35 fg.; A. Thorsøe: Fredrik den 7des Regjering, I. 258; Norsk Folkeblad 1870, No. 32 A (Digt af Bjørnson); Verdens Gang 1885, No. 36 [af Bjørnson ang. Dunker og Juryen]; A. O. Vinjes Skrifter i Utval, I. 328—37. I «Drammens Blad» 1884, No. 268 paabegyndtes under Merket *W.* nogle Meddelelser med Overskriften «Af Advokat Dunkers Oplevelser». Nogen Fortsættelse heraf er hidtil ikke kommen og den første her nævnte Meddelelse er intet andet end et Optryk af D.s egen, ndfr. nævnte, «Hverdagshistorie» i N. Folkebl. 1868.

Samling af Norge vedkommende Kgl. Rescripter, Resolutioner og Collegialbreve m. v. for Tidsrummet fra 1660 til 1813, forsaavidt de kunne ansees at være af Vigtighed for den Lovstuderende og den juridiske Embedsmand i Almindelighed. Udtogsviis udgiven af Fr. Stang og B. Dunker. Chra 1838. 8. 923 S. — Tillæg og Anhang. Udg. af B. Dunker. Chra. 1840. 8. 459 S. — Alphabetisk Register. Af B. Dunker. Chra 1841. 8. 280 S. (Jfr. Morgenbl. 1840, No. 96, hvortil D.s Svar i No. 106).

Om den Norske Constitution. Bemærkninger foranledigede ved P. K. Gaarders „Fortolkning over Grundloven". Chra. 1845. 8. 138 S. (Anmeldt i Den Const. s. A. No. 259, efterat Forf.s Slutningsbemærkninger i Bogen var bleven aftrykt i s. Bl. No. 244 og 245. D.s Skrift blev besvaret af Gaarder i Skriftet „Om den norske Constitution". Chra. 1846. 8. 178 S. Jfr. Artiklen P. K. Gaarder ndfr.)

Justitssagen mod Ole Guldbrandsen Engelstad, saaledes som den i Høiesteret er bleven foredragen af Actor, Advokat Dunker. Chra. 1846. 8. 131 S. m. 2 Stentryk.

Justitssagen mod Nicolai Jenssen i Høiesteret. Actorat, Forsvar, Votering og Dom samt Kort over Høisøens Omgivelser med Bemærkninger meddelt. Chra. 1865. 8. 269 S. — Tillægshefte. Orienterende Oversigt, Stridsskrifterne, afsluttende Efterskrift om Følgerne af Voteringens Offentlighed. Chra. 1865. 8. 59 S. — Andet Tillægshefte. Injuriesagerne. Chra. 1866. 8. 2 Bl. 52 S. (Foruden den Avispolemik og de deraf resulterende Injuriesøgsmaal, som D.s Offentliggjørelse af de her nævnte Skrifter fremkaldte, udkom ogsaa et Indlæg i Striden i Brochuren «Nicolai Jenssen, Regjeringsadvokat Dunker, Høiesteretsassessor Hjelm og den norske Regjering». Chra. 1865. 8. 15 S.)

Flyveblad. Om Statholderposten. I—V. Chra. [December 1859—23 Marts 1860]. 8. I. 8 S. II. 16 S. III. 8 S. IV. 7 S. V. 32 S. (Anon.) — Anden Udgave. Chra. 1866. 8. (Denne Udgave, som fremkom under Forf.s Navn, er egentlig kun et nyt Titel-Oplag forsynet med et kort Forord. Texten er, med Undtagelse af at Udtrykkene i den første Del af det første Nummer ere blevne noget formildede, det oprindelige Tryk fra 1860. — Flyveblad No. 5 blev oversat paa Svensk [af C. Edqvist og S. A. Hedin] og udkom i Upsala 1860. 8.)

Til den Statholderstriden i 1860 vedkommende Literatur, som nærmest fremkaldtes ved Dunkers Flyveblade, hører følgende Stridsskrifter og polemiske Bladartikler: 1) Flygblad i den Norska frågan. Af H. L. Rydin og C. G. Malmström. Upsala 10 *Februar 1860. 8. 26 S.* (Indhold: S. 2—16: Om de väckta anspråken

på Sveriges principala ställning i Unionen och öfverhöghet öfver Norska gr
Af H. L. R. — S. 17—26: Granskning af Herr Riks-Archivarien m. m. N
anförande till Presteståndets protocoll den 12 sistlidne Januari. Af C. G
2) Svenska Fredsord i Norska Frågan. (Aftryck ur Aftonblade
Gustaf Montgomery]. Sthlm. 1860. 8. 22 S. — 3) Om svensk-norska u
[Af Sigurd Ribbing] i Upsalaposten 1860, No. 2, 3, 5, 7, 25 og 26. — 4) Fl
från östra sidan fjellen. [Af Erik Sparre]. [H. 1—2]. Sthlm. 1860.
20 S. (Overs. i Morgbl. 1860, No. 47 og 48). — Flyvende politiske
No. 1. 9 Maj 1860. [Af P. Hjelm Hansen]. Chra. 8. 16 S. — 6) Bø
til 16de ordentlige Storthing. Af Lars Heyer, Bonde (Pseud.) Ch
8. 16 S. — 7) Den svenske Adels Amalgamationsplan, begyn
og endnu ikke endt i 1860 [Af M. Sverdrup]. Chra. 1860. 8. 23 S.

Om Revision af Foreningsakten mellem Sverige og Norge. Kbhvn. 1866—68. 8 I. 3 Bl., 221 S. II. 232 S.

Skriftets 1ste Del blev oprindelig trykt under Merket *B.* i Steenstru
Maanedsskrift 1866, II. S. 157—307 og 317—88. Efter at være udkommen i
blev Skriftet rec. [af Aug. Holth] i Aftbl. 1866, No. 277—305 og 1867, No. 5-
Norsk Folkebl. 1867, S. 36, hvortil Protest S. 42 fra Bestyrelsen for det skan
Selskab mod den her rejste Paastand at «det skandinaviske Selskab er Amal
nes egentlige Arnested og at dets Program er Norges og om muligt tillige l
Tilintetgjørelse og deres Opgaaen i Sverige»; cfr. ogsaa N. Folkebl. 1867, S. 6
og 106; videre [af F. Krieger] i d. «Fædrel.» 1867, hvilken Recensjon ogsaa udg
skilt med Titlen: «B. Dunker: Om Revision af Foreningsacten mellem Sverig
En Anmeldelse aftrykt af Fædrelandet». Kbh. 1867. 8. 76 S. Fremdeles
rec. af Hans Forssell i Svensk Literatur Tidskrift 1867, S. 1—29, hvortil
tikelen «Hvad vi frygte og hvad vi ikke frygte» [af J. E. Sars] i Ugebladet «
1867, No. 5. Til den Literatur, som dels fremkaldtes ved, dels staar i
med Dunkers Skrift, hører videre Afhandlinger i Hamiltons Nordisk Tidskr
Orla Lehmann og af G. K. Hamilton samt Afhandlingen «Förslaget till ny
H. L. Rydin i Hamiltons Nordisk Tidskrift 1868; Om Unionskomiteens l
ny Foreningsakt af T. H. Aschehoug (Chra. 1870); Om Unionsforslagets F
Norge af J. Ebbell (Chra. 1871), særlig S. 132—62; Om den nyeste nord
politik af J. E. Sars (Chra. 1867).

I Norsk juridisk Tidsskrift, udg. af O. H. Rolfsen og
I. 214—47: Om Udkastet til en Creditlov. (Indberetning til Regjeringe
Hjelms Svar S. 326-400).

I Ugeblad for Lovkyndighed VIII. (1868), S. 103 fg.:
forretningers indbyrdes Prioritet (jfr. S. 75 [af L. M. B. Aubert])
Uddrag af en Procedure, for hvilken han blev mulkteret af Høiesteret

I Den Constitutionelle *1838*, No. 58: Om Pibningen
af Campbellerne (jfr. Morgbl. f. A. No. 60 og D.s Svar i f. Bl. No
No. 117). — *1842*, No. 303: En Justitssag fra Voss. (Foljeton).
og 95: Noget om Retstidenden (jfr. No. 98); No. 102: Mere om
Svar i No. 108); No. 115 og 116: Endnu mere om Retstidenden.
Om Rigsretsactioner; No. 261: Lieutenant Lützow som Bejler til
ag; No. 314, 317, 319, 322, 327, 329, 334 og 344: Rigsretssagen mo
. — *1847*, No. 45: Tale ved den første Sagførelse i Høj

I Christiania-Posten *1848*, No. 138, 143, 146, 152, 155; og *1849*, No. 227, 233: Den Gaarderſke Sag (jfr. D. Kildals Forſvar for G. i Morgbl. 1848, No. 258, 259, 275, 339–41, 347, 351, 360, 361 og 1849, No. 34 ſamt D.s Svar i Morgbl. 1849, No. 262). — *1851*, No. 987: Tale for Danmark ved Studentermødet i Kriſtiania; No. 1172, 1182 og *1852*, No. 1187, 1191, 1193 og 1196: Om Akers Kirke. — *1853*, No. 1897: En Berigtigelſe (i Anl. af et Referat af hans Procedure i en Høieſteretsſag). — *1854*, No. 1958, 62, 65, 70, 74, 92 og 2006: Skulle Domſtolene adlyde Lovene? (jfr. Tilſvar i Morgenbladet 1854, No. 80 og 93); No. 2217: Tale for Carl Johans Minde ved Feſten 4 Novbr. — *1855*, No. 2326, 2327 og 2330: Om Jury-Commisſionen.

I Aftenbladet *1862*, No. 255: Brev til Red. angaaende Theaterkriſen (jfr. No. 286). — *1867*, No. 42: Til Hr. Profesſor O. J. Broch [i Anl. af en Udtalelſe af denne i det ſkandinaviſke Selſkab; jfr. Svar fra B. i No. 45, Gjenſvar fra D. i No. 47, Tilſvar af B. i No. 50 og yderligere polemiſke Indlæg af forſkjellige Forff. i No. 53 (af D.), 55 (af B.), 57 o. fl.] En Overſigt over denne Feide, ſom udviklede ſig til en Strid om de „amalgamiſtiſke" Tendentſer i „det ſkandinaviſke Selſkab", findes i Hamiltons „Nordiſk Tidsſkrift" 1867, Tillægsbl. S. 22—24 og 28—31; jfr. ogſaa under Artikelen O. J. Broch i dette Værks 1ſte Bind, S. 456 fg.]; No. 73: Om Høflighed mod Svenſkerne; No. 84: Til Aftbl.s Red. [i Anl. af dets Bemærkninger ved nys forannævnte Artikel med Redaktionens Svar i ſ. No] — *1869*, No. 43 og 45: Domſtolene og den lovgivende Magt. (Imødegaaet [af J. Ebbell] i Artiklerne „Grundloven og Statsborgerne" i ſ. Bl. No. 55, 58, 61 og 65, der fremkaldte en Fortſættelſe af D.s Artikler i No. 78 og 93, hvorefter fulgte et ſidſte Tilſvar af E. i No 106 og 107 og en ny Artikel af D. „Domſtolene og den lovgivende Magt" i No. 147. Jfr. ogſaa Artiklerne „Norſk Folkeblad og Regjeringsadvokat Dunker om den dømmende Magt" [af J. P. Andreſen] i Aftbl. 1869, No. 72 og 76).

I Morgenbladet *1862*, No. 331 og 332: Skrivelſe til Juſtitsdepartementet ang. Henſigtsmæsſigheden af Edsvorneretsbehandlingen (Ogſaa trykt i Storth.-Forh. 1862—63 ſom Bilag til Oth. Prop. No. 15. Hans Skrivelſe fremkaldte en Polemik med Hother Hage i danſk „Fædrelandet" 1863, No. 38, 39, 53 og 71; jfr. D.s Brev i „Breve til og fra Chr. Winther", S. 116). — *1863*, No. 49: Omkoſtningerne ved Edsvorneretsbehandling (jfr. Svar af O. G. Ueland i No 73); No. 355: Tale ved Folkemødet for den danſke Sag i Fæſtningens Gymnaſtiklokale. — *1864*, No. 135: Tale for Danmark paa Slotspladſen ved Halvhundredaarsfeſten 17 Mai. — *1868*, No. 61: Om Politikonſtabelforhør (jfr. No. 54 og 73).

I Norge, udg af H Schulze og J. Bibe. 1866, No. 4: Om den foreſlaaede Forandring i Tyvslovgivningen.

I Norſk Folkeblad 1868, No. 3, 4, 5, 6, 7 og 9: Om Forſlaget til en ny Foreningsakt. (I Anledning af D.s Artikler meldte Konſul Heftye ſig ud af Bladets Tilſynskomite, hvorom ſe hans Skrivelſe S. 49, hvorefter ligeledes daværende Bureauchef Ferd. Roll og Seminariebeſtyrer N Hertzberg meldte ſig ud af Komiteen); No. 7: En Hverdagshiſtorie (jfr S. 55 ſamt Morgbl 1868, No. 54, 61 og 73).

I Goldſchmidts Nord og Syd 1851, Tillæg til de for Norge beſtemte Exemplarer, er hans Forſvarstale i Høieſteret i Sagen: Bergens Politi ctr. Ole Bull trykt. (Jfr. Chriſtianiapoſten 1851, No. 912 og T. Blanc: Norges første nationale Scene, S. 47—51).

I Skålar och Föredrag i Carl Johans-Förbundet 1859, S. 10—24: Foredrag ved Aarsmødet i Christiania 8 Marts 1859.

Som Medlem af de ovfr. nævnte Kommissjoner havde D. Andel i de af disse afgivne Betænkninger og Forslag. Som Medlem af Kreditlovkommissjonen af 1847 udarbejdede han det Forslag til Lov om Pant og Thinglæsning, der blev Lov 1857. I det Storthinget 1857 af Storthingskommissjonen fra 1854 forelagte Jurylovforslag er han Forf. af Afsnittene om Edsvornerettens Organisation og om Appel. Som Medlem af den senere nedsatte kgl. Jurykommissjon overdroges det, da Arbejdet var færdigt, til D. at forfatte Motiverne, ordne Stoffet og underkaste det hele et endeligt Gjennemsyn, hvilket han udførte under et Ophold i Paris Sommeren 1862. Og endelig havde han en væsentlig Del i Udarbejdelsen af Konkursloven af 6 Juni 1863, hvortil han forfattede det første Udkast under et Samarbejde i 1859 med en i lignende Øjemed i Sverige nedsat Kommissjon.

Breve fra ham findes trykt i Breve fra og til Chr. Winther S. 104 fg., 115 fg. og 129 fg., dat. henholdsvis 7 Novbr. 1860, 9 April 1863 og 6 Decbr. 1865.

Dunker kom ufrivillig til at bære Skylden for Offentliggjørelsen af de i Throndhjem 1832 trykte Welhavenske «3 Dusin Komplimenter til Henr. Wergeland». Han havde nemlig sendt sin Familje i Throndhjem en Afskrift af disse Indlæg i «Stumpefejden», hvilken Afskrift blev udlaant i Byen og ved Indiskretion af Assessor Schwach trykt. (Jfr. Welhavens saml. Skrifter I. 143—45).

Dunker, Conradine Birgitte, Søster af nedennævnte Professor *Christopher Hansteen,* blev født i Kristiania 25 Aug. 1780 og 8 Marts 1796 gift med Artillerikaptejn *Ulrik Anton Nicolai Blix Aamodt,* der var født 1758 og døde 5 Maj 1806. Aaret efter indtraadte hun i nyt Ægteskab med kurfyrstelig hessisk Bergassessor *Johan Frederik Wilhelm Dunker,* som var født i Kassel 16 Marts 1775. Strax efter dette sit andet Ægteskab forlod hun med sin Mand for nogen Tid Kristiania, idet Ægtefolkene i omtrent 3 Aar opholdt sig i Tyskland, hvoraf 1½ Aar i Rodenberg og en Tid i Slesvig. Efter Hjemkomsten (1810) forblev hun atter i Kristiania til Aaret 1831, da Familjen flyttede til Throndhjem, hvor Dunker bestyrede den af ham selv anlagte Lerens Chromfabrik. «Lige fra det dramatiske Selskabs Oprettelse i Kristiania i 1799 og til sin Afrejse til Throndhjem var hun — med Undtagelse af Aarene 1807—10 — en aktiv og heldig Deltagerinde i Selskabets sceniske Præstationer». Efter Mandens Død 12 Marts 1844 blev hun boende i Throndhjem med sin ældste Datter Jacobine, en anseet Lærerinde dersteds og ligeledes en ualmindelig begavet Dame, af hvis æsthetiske og grammatiske Arbejder dog intet blev trykt. Sine sidste Leveaar, fra Sommeren 1857 — i hvilke hun tilslut blev næsten blind — tilbragte hun atter i Kristiania. Hun døde paa Sønnens Landsted paa Malmøen 11 Septbr. 1866.

Portræt med biografiske Oplysninger [af H. J. Huitfeldt] foran hendes «Gamle Dage». *Nekrolog* i Ill. Nyhedsblad 1866, No. 37. Jfr. Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 402; Pavels's «Biografi og Dagbøger» fl. St. og «Dagbogs-Optegnelser 1815—16», S. 434; H. J. Huitfeldt: Christiania Theaterhistorie, fl. St. (se Reg.)

Gamle Dage. Erindringer og Tidsbilleder. Med Forfatterindens Portrait. [Udg. ved H. J. Huitfeldt]. Kbh. 1871. 8. XI. 440 S. (Anm. i Skill.-Mag. 1872, No. 4; i Berg. Adr. Cont. Efterr. 1872, 22 Januar; i Aftenbladet 1872, No. 35; jfr. Artiklen «Diskretions-Hensyn ved Udgivelsen af Afdødes Papirer» i Aftbl. 1872, No. 41, hvortil Svar fra H. J. H. i No. 47).

I Ill. Nyhedsblads Nytaarsgave 1860, S. 5—22: Af en Dames Erindringer. (Brudstykke af ovennævnte Skrift. Det Afsnit i dette Brudstykke, som omhandler „Jerome Napoleon og hans Hof", blev oversat paa Tydsk i „Ueber Land und Meer" 1861).

En efter hendes Diktat nedskrevet Beretning om det dramatiske Selskab i Kristiania, hvoraf der kun existerede Afskrift i et eneste Exemplar, er ved Laan og Fremlaan frakommen Familjen, saa at dette Arbejde maa ansees for tabt. Alene af dets første Blade existerede en Afskrift No. 2, hvilken er benyttet af H. J. Huitfeldt i hans «Christiania Theaterhistorie».

Dybdahl, Paul Irgens, Søn af Provst og Sogneprest til Øjer *Peder D.* (f. 28 Oktober 1748, † 30 Januar 1829) og *Hanna Holmboe Irgens* († 7 Oktbr. 1826, ca. 66 Aar gl.), blev født i Øjer Prestegaard 17 April 1802, blev, efter i 3 Aar at have nydt Undervisning hos daværende res. Kap. til Froen H. O. F. Heyerdahl, privat dimitteret, Student med Laud 1822, var derpaa i 2 Aar Huslærer og blev theologisk Kandidat med Haud i December 1827. Han udnævntes 11 August 1828 til pers. Kapellan hos Sogneprest Kamstrup til Faaberg, 17 Februar 1830 til Sogneprest til Trysil, 28 Juni 1842 til res. Kapellan i Kristianssand og 22 August 1849 til Sogneprest i Røken, blev 1860 Provst i Drammens og 1869 i Askers Provsti. Efter Ansøgning erholdt han Afsked 2 November 1876 og flyttede derpaa til sin Datter og Svigersøn Gaardbruger A. Kjækstad paa Holtenes i Hurum, hvor han døde 1 November 1878. Han blev 21 Januar 1876 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* *Birgitta Maria Irgens* (døbt 17 Febr. 1797), D. af Landhandler Henning I. i Romedal og Helene Sophie Bay.

Autobiografi i Beretning om Stiftsstaden Christianssand af P. B. Lassen, S. 132—38. Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to, II. 2. S. 1102 fg.; Stamtavlen over Familjen Irgens i Hjorts og Krags Efterretn. om Røraas, S. 330.

Nogle Betragtninger over Afholdssagen. Chr.sand 1843. 8. 16 S. (Anonymt).

En Lærers Fratrædelse fra en Menighed — en Regnskabstid for ham, som for den Menighed han forlader. Afskedsprædiken holden i Christianssands Domkirke 3die Søndag efter Paaske 1850. Chr.sand 1850. 8. 16 S.

Om Evangeliets Forkyndelse og mulig Omvendelse efter Døden, et Vidnesbyrd, aflagt navnligt med Hensyn til Pastor Wexels's „Aabne Erklæring". Chra. 1857. 8. IV. 44 S. + 1 Bl. (Anmeldt af J—n i Norsk Kirketid. 1857, S. 369—71).

I Prædikener af norske Geistlige (Chra. 1856) *I.* 216—24: Prædiken paa Langfredag. — *II.* 50—59: Prædiken paa 3. Søndag efter Trefoldighed.

I Skriftetaler af norske Geistlige (Chra. 1868), S. 1—7: 1 Mos. 8, 9.

I Norsk Kirketidende 1856, No. 19 og 20: Har Lammers foretaget en nødig eller unødig Gjerning ved den Stilling, hvori han har sat sig til Absolutionssagen?

I Luthersk Kirketidende IX. (1867), S. 33—42: Et Vidnesbyrd i Anledning af Christiania Præsteskabs Protest mod den paatænkte Lutherstiftelse.

Han antoges at være Forf. af de anonyme Smaaskrifter: «Aandelig Lægerecept, en christelig Allegori» (Levanger 1850. 8. 23 S., optrykt under D.s Navn som Forfatter i «For Fattig og Rig» 1885, No. 17 fg.) og «Glædens Bjerg en Allegori af christeligt Indhold af Forf. til «Aandelig Lægerecept» (Drammen 1856. 8. 25 S.)

I Oktober 1882 indbødes til Subskription paa et af Pastor Th. C. Bernhoft redigeret Udvalg af hans efterladte, dels trykte, dels «utrykte, men med tydelig udtalt Tanke om fremtidig Udgivelse i Trykken henliggende» Arbejder. Dette Udvalg er imidlertid hidtil ikke udkommet.

Dybdahl, Peter, Søn af *Torger D.* og *Anne Krognæs*, er født i Stadsbygdens Præstegjeld 3 Maj 1842, blev 186* udexamineret fra Klæbu Seminarium, gjennemgik den gymnastiske Centralskole i Kristiania og var i flere Aar ansat som Lærer ved den kommunale Betalingsskole i Throndhjem og som Timelærer ved Kathedralskolen sammesteds. Siden 1879 har han været Bestyrer af Amtsskolen i Orkedal. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem.

* *Sofie Amalie Dreier.*

Zoologiske Vægtavler til Skolebrug. 64 Plancher af Format 77 × 61 cm. med Text 8. II. S. 23 S. Throndhjem [1880—]1882. (Udgivet med Bidrag af det Offentlige og autoriseret som Undervisningsmateriel, foruden i Norge, i Sverige, Danmark og Finland, samt belønnet med Medalje ved Udstillinger i London og Kristiania. Anmeldt i en hel Del norske og svenske Blade, saaledes i Naturen, Aftenbl., Dagbl., Namdalsposten [1882, No. 8 af J. O. Bach], Aftonbladet, dansk Dagbl. m. fl.)

Dyring, Johan Peder Michael, Søn af Bogbinder og Boghandler *Hans Johan D.* (f. i Kjøbenhavn 24 December 1818, † i Porsgrund 13 December 1879) og *Martine Bolette Halvorsen* (f. 1823, † 1873), er født i Porsgrund 24 Januar 1849, blev Student med Laud fra Skiens Skole 1866 og Realkandidat med samme Karakter i Juni 1874. Han blev s. A. ansat som Lærer ved Porsgrunds Borgerskole, hvor han tidligere i længere Tidsrum havde vikarieret, blev fra 1 Jan. 1875 Andenlærer ved Askers Seminarium og udnævntes 1 Juli 1877 til Overlærer ved dette.

* 1) 1875 *Ingeborg Ludvigsen* (f. 29 Oktober 1851, † 29 Juli 1879), D. af Skibskaptejn Chr. L. i Porsgrund.

* 2) 1883 *Hansine Amalie Marie Gram* (f. 1861), Plejedatter af Enkefru Laura Borchgrevink paa Solhaug ved Kristiania.

Fremstilling af rumlæren med tegne- og regneopgaver samt anvisning til simpel landmåling. Nærmest for lærerskoler, amts- og aftenskoler samt almindelige folkeskoler. Med figurer. Kra. 1878. 8. 1 Bl. 58 S. + 7 S. [opløsninger til regneopgaverne].

Omrids af læren om ligninger. Nærmest for seminarier samt for lærere og elever ved lavere skoler. Kra. 1879. 8. 1 Bl. 31 S. + 4 S. [opløsninger].

Kongeriget Norge, dets geografi, samfundsindretninger og næringsveie i oversigt for folket og skolen. Med karter og træsnit. Porsgrund 1881. 8. 4 Bl. 243 S.

Overlærer Dyrings småskrifter for folket og skolen, no. 1. Jordkloden og stjernehimlen. En almenfattelig fremstilling. Porsgrund 1884. 8. 1 Bl. 62 S. — No. 2. Elektriciteten og dens vigtigste anvendelser. Porsgrund 1885. 8. 57 S. + 2 S. — No. 3. Christendommen og Tidens Vantro. Af Dr. K. Krogh-Tonning. Porsgrund 1886. 8. 99 S.

I Tids-Tavler, udg. af L. Kr. Daa, IV. 357—60: Anmeldelse af H. L. Sørensen's Lærebog i Dyrerigets Naturhistorie.

I Morgenbladet 1883, No. 215 A: Nogle Bemærkninger ang. Skienselven.

I Porsgrunds Blad 1868: Historiske Oplysninger om østre Porsgrunds Kirke.

I Grenmar (Porsgrund) *1880*: Nogle Bemærkninger om Deltadannelsen i Skienselven. — *1882*, No. 7—9, 11 og 12: Omrids af Langesundsfjordens Geologi. — *1883*, No. 38: Langesundsfjordens Træer og Buske. — *1884*, No. 70, 71, 73 og 88: Ertsforekomster ved Langesundsfjorden.

Han har desuden skrevet en Del Bog-Anmeldelser og mindre Artikler i forskjellige Blade.

Dysterud, Ole Olsen, Gaardbruger og Skovejer, boende paa Gaarden Sæter i Odalen. †.

Jfr. Norsk Retstidende 1845, S. 177 fg. og 1850, S. 704 fg., sidstnævnte Sted ang. den Proces, som han har behandlet i efternævnte Skrift.

Sandheden maa frem. [Chra. 1854]. 8. 37 S. (Uden særskilt Titelblad, men med følgende Underskrift S. 37: „Skrevet i Gjældsarresten paa Gaarden Stubmoen i Odalen den 20de December 1853 af O. Dysterud").

Døderlein, Christian, Søn af Lærer ved Christiania Kathedralskole *Christian D.* (f. 27 Januar 1745, † 24 Septbr. 1809) og *Susanna Frederika Selmer* († 1836), blev født i Kristiania 14 August 1782 og 1799 Student fra sammes Kathedralskole, ved hvilken han 1801 blev ansat som Lærer. I 1803 rejste han atter til Kjøbenhavn, hvor han 1806 tog theologisk Embedsexamen, hvorefter han s. A. udnævntes til Adjunkt ved Kristiania Kathedralskole, hvor han 181* blev Overlærer i Religion og Hebraisk og hvor han fungerede som Rektor i Ledigheden efter J. Rosted indtil S. Bugges Udnævnelse. Han døde 2 Januar 1839.

* 28 Oktober 1808 *Anne Johanne Ottesen* (f. 23 Februar 1784, † 8 Septbr. 1861), D. af Provst og Sogneprest til Fet Otto O. og Christine Realfsdatter Ording Boyesen.

Trykt 5 Maj 1886.

Jfr. Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.); J. H. Vogts Optegnelser, S. 45; O. A. Løwold: Biogr. Efterretn. om Præster i Høyland (Stavanger 1883), S. 13 og 29; H. P. Selmer: Stamtavle over de danske og norske Forgreninger af Slægten Selmer (Kbh. 1868), S. 48.

Han var i 1814 Medarbejder med N. Wulfsberg i Bladet Tiden og blev derefter, da dettes Fortsættelse Den norske Rigstidende grundlagdes i 1815, Medudgiver af sidstnævnte Blad sammen med Wulfsberg, P. C. Holst og J. H. Vogt. Til dette Blads Redaktion var D. senere knyttet lige til sin Død.

Han var Medlem af en af Selskabet for Norges Vel 1810 nedsat «Ordbogs-Kommissjon» til Udarbejdelse af en «orthografisk Ordbog», der skulde bidrage til at indføre en mere bestemt Retskrivning. Dette Arbejde var i 1813 saa vidt fremmet, at der kunde nedsættes en Revisjonskomite, som i Forening med Ordbogs-Kommissjonen skulde revidere det udarbejdede; imidlertid kom Frugterne af dette Arbejde aldrig for Lyset. (M. Birkeland: Selskabet for Norges Vel 1809—29, S. 65).

Døderlein, Jens Grønbech, foregaaendes Broder, blev født i Kristiania 28 Marts 1787, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1804 og medicinsk Kandidat med Laud i Januar 1812. Under Krigen 1807—8 var han Underkirurg paa Søkvæsthuset og senere i 4 Aar Kandidat paa Frederiks Hospital i Kjøbenhavn, hvor han fra Januar 1812 til 1814 var ansat som Fattiglæge. I 1814 vandt han ved Kjøbenhavns Universitet en Guldmedalje for Besvarelsen af en Prisopgave «*de theoria catarrhi*». Samme Aar vendte han tilbage til Norge, hvor han den 11 Oktober var bleven udnævnt til Landphysikus paa Toten, et Embede, som han imidlertid ikke tiltraadte og fra hvilket han efter Ansøgning erholdt Afsked 16 April 1815. Han nedsatte sig derefter som praktiserende Læge i Kristiania, tog 18 Novbr. 1816 Licentiatgraden i Medicin ved det norske Universitet, var fra Maj 1819 til Maj 1821 under F. Holsts Udenlandsrejse konst. Stadsfysikus i Kristiania og udnævntes til dette Embede 2 Juni 1824. Den 29 Septbr. 1858 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra samme. Han var tillige 1824—1863 Læge ved Kristiania Tugthus og Straffængsler m. m. Han blev 4 Oktober 1835 udnævnt til Livmedikus hos Kong Carl Johan. Han var R. W. O. (1832) og R. C. XIII. O. (1860). Han døde i Kristiania 4 Januar 1867.

⚭ 1 Januar 1813 *Eremine Cathrine Holst* (f. i Kristiania 20 November 1791, † 7 Decbr. 1843), D. af Auktionsinkassator, Toldkontrollør Arent H. i Kjøbenhavn og Frederikke Catharine Selmer.

Nekrolog i Aftenbladet 1867, No. 7 og 8. Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 98 fg.; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 370, 608.

De theoria catarrhi dissertatio. Chrae. 1816. 8. 64 S.

I Magazin f. Naturvidenskaberne *IV.* 215 fg.: Notitser. — *V.* 102—114: Udtog af en Dagbog over en magnetisk Kur.

I Eyr *III.* 280—83: Om Vaccinationen i Norge 1813—27. — *IV.* 281—89:

Kort Beretning om Fattigvæsenets Sygehus i Kristiania for 1828. — X. 53—57: Skrivelse til Kirke-Departementet ang. Vaccinationen.

Dørker, Pseudonym for **David Thrane**, se denne.

Dørum, Palle Gottfried Olaus, Søn af Fyrverker *Ole D.* og *Marthe Margrete Lindenrad,* er født paa Fredrikshald 22 Januar 1818, blev Student med Laud fra sammes Skole 1839 og mineralogisk Kandidat med Haud i Decbr. 1845. Han blev 1843 ansat som Amanuensis ved Universitetets metallurgiske Laboratorium og udførte 1847—50 tillige en Del af den metallurgiske Docents Forretninger, blev 14 Juni 1851 konst. og 23 Marts 1852 udnævnt til Adjunkt ved Molde Middel- og Realskole, hvorfra han 27 Maj 1865 befordredes til Adjunkt ved Kristiania Kathedralskole, ved hvilken han siden 1872 tillige har været Sekretær. Han er siden 1876 tillige Kasserer ved Akershus Stifts gejstlige Enkekasse.

* *Karen Elisabeth Smith* (f. paa Kongsberg 14 April 1818), D. af Mølleforpagter, senere Høker Jonas S. og Helene Christine Kloustad.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Molde Skole 1862; Smaalenenes Amtstidende 1836, No. 71 og 73.

Landbrugets naturvidenskabelige Grunde med specielt Hensyn til Chemie og Geologie af James W. F. Johnston. Oversat. 1ste Deel. Chra. 1850. 8. VIII 280 S.

Ledetraad ved den forberedende Undervisning i Plangeometri Chra. 1867. 8. 2 Bl., 88 S. (Oprindelig udgivet som Program fra Kristiania Kathedralskole 1867).

Tabeller for de fire Regningsarter samt over Mynt-, Maal-, Vægt- og Tidsinddelingen m. m. udarbeidet af P. D. Chra. 1870. 8. 20 S. — [Ny Udg.] Med 3 Figurer. Chra. 1873. 8. 24 S. — 2det [eg. 3die] Oplag. Chra. u. A. 8. 24 S. — 3die [eg. 4de] Oplag. Chra. 1879. 8. 24 S.

Han deltog i den norske Bearbejdelse af Fr. Schoedler's Naturens Bog, i hvis 1ste Oplag (Chra. 1851) han leverede Oversættelsen og Bearbeidelsen af Afsnittene om Astronomien og Chemien og i hvis 2det Oplag (Chra. 1859) han leverede Afsnittet om Chemien (jfr. under Artiken P. A. Clausen ovfr. S. 40).

I Indbydelsesskrift fra Molde Skole *1862*: Projektion af geographiske Karter. Med 2 lith. Pl. i 4to. — *1865*: Tre Sange for Sopran, Alt, Tenor og Bas. [Musik og tildels Text af D.] 8. 10 S.

I Indbydelsesskrift fra Kristiania Kathedralskole *1867*: Ledetraad ved den forberedende Undervisning i Plangeometri. 8. 83 S. + 2 Bl. Med Træsnit. (Senere særskilt udgivet, se ovfr.)

Han var i nogle Aar Medarbejder i Christiania Intelligentssedler under Siegw. Petersens Redaktion af dette Blad.

Han tegnede Karterne til V. Vogts Bibelhistorier i disses ældste Skikkelse som Programmer fra Kristiania Kathedralskole.

Ebbell, Joachim, Søn af *Clemens E.* († som Toldbetjent i Kristiania 20 Maj 1863) og *Louise Augusta Finne* († 24 April 1865), blev født i Grimstad 25 Septbr. 1830, uddannedes for Handelen først i Kristiania, senere (1853—56) i London og var fra 1 Jan. 1857 bosat som Trælasthandler i Kristiania. Han døde (ugift) i London 18 Maj 1880.

Jfr. Personalhistorisk Tidsskrift III. 153, Stamtavlen; Morgbl. 1880, No. 59 A.

Den Norsk-Skotske Kabel. En Fremstilling af Kabelsagens Historie. Med to Karter. I. [eneste]. Chra. 1869. 4. 105 S. + 136 S. Bilag. (I dette Arbejde er bl. a. optrykt flere af hans dels navngivne, dels anonyme Indlæg ang. Kabelsagsstriden i «Aftenbladet» og Morgenbladet» i Aarene 1865—69).

Mynt-Conventionen 1873. Chra. 1873. 8. 30 S. (Anonymt. Jfr. under Artiklerne J. H. Andresen og O. J. Broch i dette Værks 1ste Bind, S. 58 og 453).

Ebbell, Joachim, Søn af Kjøbmand *Jørgen Benedix E.* (f. i Arendal 9 Oktbr. 1797, † i Grimstad 29 Novbr 1864) og *Inger Bie* (f. 25 Juli 1806), blev født i Grimstad 18 Aug. 1835, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1853 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1859. Efter en kort Tids Ansættelse som Kopist i Justitsdepartementet, blev han Sommeren 1860 ansat som Fuldmægtig hos Sorenskriver Hansson i Eker, erholdt 1863 Bevilling som Overretssagfører i Kristiania og autoriseredes 1865 som Højesteretsadvokat. Han døde paa Ulefos i Holden under en Udflugt til Thelemarken 8 Septbr. 1877.

* 26 Maj 1866 *Dorothea Margaretha Hansson* (f. i Bergen 19 August 1844), D. af nedennævnte Sorenskriver Christian Rasmus H. og hans anden Hustru Harriet Marie Mørch.

Portræt med Biografi af L. Dietrichson i Ny ill. Tid. 1877, No. 51. *Nekrolog* i Morgenbl. 1877, No. 249. Jfr. Personalhistorisk Tidsskrift III. 153, Stamtavlen.

Om Unionsforslagets Betydning for Norge. (Aftryk af en Række Artikler i Morgenbladet). Chra. 1871. 8. 2 Bl. 274 S.

I Norsk Retstidende 1874, S. 145—54 er trykt hans Deduktion i en Sag ang. Spørgsmaalet om Erstatningspligt for Tømmerflaaders og Dampskibes Beskadigelser paa Elvebredder.

I Morgenbladet *1863*, No. 97: Tale ved Folkemødet til Fordel for den polske Sag i Fæstningens Gymnastiklokale. — *1866*, No. 200 A: Om Bebyggelsen af Tøiens Grund. — *1868*, No. 274 A: I Anledning af Forhandlingerne om den norsk-britiske Kabel. — *1871*, No. 24 fg.: Om Unionsforslagets Betydning for Norge (se ovenfor).

I Aftenbladet, hvis Storthings-Referent han var en Tid i 1857 og hvori han i tidligere Aar skrev adskilligt, findes af ham bl. a. i 1869, No. 55, 58, 61, 65, 106 og 107: Grundloven og Statsborgerne. (Polemiske Artikler mod Advokat Dunker, hvorom se nærmere ovfr. S. 189).

Ebbell, Karen Marie, Søster af ovennævnte Advokat E., født i *Grimstad 16* Februar 1837, har udgivet følgende Oversættelses-Arbejder:

Lille Dot. Af Forf. til „Kristens gamle Lirekasse". Oversat fra Engelsk. Kr.sand 1878. 8. 44 S. (Anon.)

Kristens gamle Lirekasse. [Af Mrs. A. Walton]. Fra Engelsk. Kr.sand 1879. 8. 50 S.

Edith Vernons Livsgjerning. Oversat fra Engelsk. Kr.sand 1880 [1879]. 8. 2 Bl. 293 S. (Anon.)

Lille Engels Jul. Af Mrs. A. Walton. Oversat fra Engelsk. Kr.sand 1880 [ɔ: 1879]. 8. 46 S. (Anon.)

Et Blik bag Kulisserne. Af Mrs. A. Walton. Fra Engelsk ved K. E. Kr.sand 1880. 8.

Fyrtaarnet eller Frelst paa Havet. Af Mrs. A. Walton. Oversat fra Engelsk af E. Kr.sand 1880. 8. 66 S.

Frafalden, men ikke fortabt. Af Forf. til „Fra Luthers Tid", „Overvindelse og Seier" m. fl. [Mrs. Charles]. Fra Engelsk ved K. E. Chra. 1880. 8. 190 S.

Lille Faith eller Barnet i Legetøiboden. Af Mrs. A. Walton. Fra Engelsk ved K. E. Kr.sand 1881. 8. 2 Bl. 71 S.

Handlede jeg ret? En Fortælling af Mrs. A. Walton. Fra Engelsk ved K. E. Kr.sand 1881. 8. 2 Bl. 279 S.

Sir Evelyns Myndling, eller Et Barns Indflydelse af M. J. A. Fra Engelsk ved K. E. Kr.sand 1881. 8. 2 Bl. 332 S.

Kristendommens Kvinder. Af Forfatterinden til „Fra Luthers Tid" med flere Skrifter [Mrs. Charles]. Oversat fra Engelsk. Kra. 1882. 8. VI. 172 S.

Misforstaaet. Af Florence Montgomery. Fra Engelsk. Bergen 1882. 8. 198 S.

Fra Slægt til Slægt. Af Augusta Noel. Fra Engelsk. Chr.sand [Kra.] 1883. 8. 2 Bl. 444 S.

Léonie. En Fortælling fra den tysk-franske Krig af Annie Lucas. Fra Engelsk. Porsgrund 1883. 8. 3 Bl. 186 S.

Nina. En Fortælling fra Paris's sidste Beleiring. Af Annie Lucas. Fra Engelsk. Arendal 1884. 8. 251 S.

Carola af Hesba Stretton [Pseud. for Mrs. Sarah Smith]. Fra Engelsk. Bergen 1884. 8. 3 Bl. 167 S.

Ingen holder af mig. Af Mrs. A. Walton. Fra Engelsk. Kr.sand 1885. 8. 95 S.

Catharine og Craufurd Tait, Erkebiskopen af Canterburys Hustru og Søn. En Biografi udgivet af Pastor W. Benham. Oversat. Bergen 1885. 8. 4 Bl. 152 S.

Bortkommet i London. Af F. L. Meade, Forf. til *Scamp and I.* Fra Engelsk. Chr.sand 1885. 8. 101 S.

Ebbell, Ole Falk, Søn af *Ole Abraham Falk E.*, Ejer af Tangen Gaard og Reberbane ved Arendal (f. 23 Juni 1775, † 26 Maj 1820) og *Catharina Elisabeth Dedekam* (f. 1777, † 26 Oktbr. 1824), blev født paa Tangen 1 Juni 1813, blev, efter privat Tentamen, dimitteret af Rektor Rosted, Student med Laud 1831 og juridisk Kandidat med Laud i December 1835, hvorefter han det følgende Aar i Selskab med J. S. Wel-

haven gjorde en Sørejse til Frankrige, hvorfra han efter et Besøg i Paris vendte gjennem Tyskland tilbage til Norge. Fra 1837 var han Kopist i Kirkedepartementet, hvor han 4 Novbr. 1841 blev Fuldmægtig og 15 Marts 1845 Bureauchef. Den 5 Aug. 1851 udnævntes han til 1ste Raadmand i Kristiania, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 16 Septbr. 1871. Han døde 1 Oktbr. s. A. Han var en af Stifterne af Spareskillingsbanken og af Kristiania almindelige Sygekasse, i en Række af Aar Medlem af Direktionen for Kristiania Sparebank og storthingsvalgt Suppleant i Hypothekbankens Direktion. Han var fremdeles i en Række af Aar Formand i Direktionen for Eugenias Stiftelse, Medlem af det norske Bibelselskabs Centralkomite og Medlem af Bestyrelserne i flere af Hovedstadens religiøse og filanthropiske Selskaber.

* 23 Oktober 1838 *Anna Sophie Catharina Kloed* (f. i Fredriksstad 13 Novbr. 1811, † i Kristiania 7 Febr. 1866), D. af Mægler i Kristiania Nils Borthig K. og Anna Hedevig Sinding.

Biografi (med Gravtale over ham af Biskop Essendrop og Sørgevers af Jørgen Moe) i Maanedstidende f. d. indre Mission 1872, No. 11; *Portræt* i Den norske Arbejder 1872, No. 6. Jfr. W. Lassen: Biogr. Efterretn. om Studenterne fra 1831, S. 10; Bispinde Gislesens Breve, fl. St.; Sommerfelt: Den norske Zulumission, S. 334; Mau: W. A. Wexels's Liv, S. 292 fg. og S. 377; Fædrelandet Oktober 1871; Personalhistorisk Tidsskrift III. 153, Stamtavlen.

Alphabetisk Register til de syv første Bind eller 21 første Aargange (1814—1834) af Samlinger af Love, Anordninger, Kundgjørelser, aabne Breve, Resolutioner m. m. med hosføiede summariske Extracter af de vigtigste i Rigstidenden og Departementstidenden aftrykte Resolutioner, Kundgjørelser og Departementsskrivelser, der ikke ere optagne i Samlingerne. Chra. 1837. 8. 159 S. (En Fortsættelse, omfattende Aarene 1835—1845, blev udgivet af Otto Kaltenborn).

Han var i nogle Aar Medarbejder i Den Constitutionelle, hvor han bl. a. indtil Udgangen af Septbr. 1839 skrev Theaterføljetoner og gav Oversigt over de indenlandske Blades Indhold. Ligesaa gav han Bidrag til Underholdningsbladet «Badegjæsten», hvoraf der udkom 15 No. i Kristiania i 1838.

I Morgenbladet *1857*, No. 332: Svar til Olaus Nielsen ang det norske Bibelselskab og et nyt Oplag af Bibelen. — *1867*, No. 133: Christiania Fattigvæsen i Aaret 1866 (jfr. No. 153).

Ebbesen, Jørgen Tandberg, Søn af Løjtnant og Verksejer *Hans Christian E.* og *Abigael Marie Bing*, er født paa Nabbethorp ved Fredriksstad 11 December 1812, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1830 og medicinsk Kandidat med Haud i Maj 1836. Høsten 1833 og Vaaren 1834 virkede han som Koleralæge dels i Kristiania, dels i Fredriksstad, blev Sommeren 1836 Amanuensis hos Distriktslæge Brincken i Risør, hvorfra han i August 1839 flyttede til Sandefjord som By- og Badelæge. Den 6 September 1845 udnævntes han til Kompagnikirurg i *Kristianssand*ske Infanteribrigade, fra hvilket Embede han tog Afsked

26 Septbr. 1846. Den 5 Oktbr. 1848 blev han udnævnt til Korpslæge ved Laurvikske Musketerkorps, men søgte og erholdt ogsaa Afsked fra denne Stilling 4 August 1854. Senere har han boet i Sandefjord udelukkende beskjæftiget som Læge ved dets Bad. Han har flere Gange, saaledes i 1846 og i 1855, besøgt Udlandets, fornemmelig Tysklands Sø- og Mineralbade for at studere de balneologiske Forhold ved disse. I Sandefjord har han, fra han blev valgbar, i en lang Aarrække været Medlem af Kommunebestyrelsen, dels som Formand, dels som Repræsentant, ligesom han oftere har været Valgmand og Suppleant til Storthinget. I sidstnævnte Egenskab mødte han, i Repræsentantens Sygdomsforfald, paa Thinget i 1879 (Medlem af Næringskomiteen No. 2). Han er R. N. O. (1855) og R. D. O. (1864).

* 31 Juli 1838 *Henriette Sophie Frisak* (f. paa Island [døbt 9 Oktober] 1811), D. af Kaptejn og Landmaaler, senere Krigskommissær Hans F. og Magdalene Borchgrevink.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 100 fg.

Sandefjords Bad. Chra. 1855. 8. 2 Bl. 140 S. m. 3 lith. Pl. og et Kart. (Anmeldt i N. Mag. f. Lægevidskb. 2 R. X. 268—75; Ill. Nyhedsbl. 1855, No. 27; Morgenbl. s. A.; Fædrel. [Kbh.] s. A. No. 168).

The Sulphureous Bath at Sandefjord. By Dr. Ebbesen and Dr. Hørbye. Chra.? 1862. (Anmeldt af M. Skjelderup i N. Mag. f. Lægevidskb. 2 R. XVI. 1078—80).

I Ugeskrift for Medicin og Pharmacie *II.* 329—33: Nogle Ord om Svovlbadets Anvendelse i Sandefjord. — *III.* 121—28: Sandefjordsbadet i 1843. (jfr. Bemærkninger herved af F. C. Faye S. 145—49, hvortil Svar af E. S. 198—200). — *IV.* 41—47: Sandefjordsbadet i 1844; S 189—91: Et Tilfælde af Hjernebetændelse og Spinalirritation.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. *II.* 26—36: Et Tilfælde af morbus granulosus Brightii. — *IV.* 216—28: Om Badet i Sandefjord. — *V.* 303—13: Beretning om Sandefjordsbadets Virksomhed i 1842. — I anden Række *I.* 13—27, 471—87; *II.* 265—77; *III.* 153—64; *IV.* 273—85; *V.* 599—611; *VI.* 545—65; *VII.* 129—42; *VIII.* 353—66; *X.* 441—60; *XI.* 959—78; *XIV.* 140—71; *XVI.* 648—90: Beretninger [aarlige eller toaarlige] om Sandefjords Bad 1845—1860; *IV.* 601—15: Om Medusa, dens Anvendelse og Virkninger. — *X.* 217—49: Om en i Høsten 1855 foretagen videnskabelig Rejse til en Del af Tydsklands Bade samt en Sammenstilling mellem disse og Sandefjords Bad. — *XX.* 266 fg.: Bemærkninger ved Prof. Holst's Skizze af Sandefjords Bad. — I 3die Række II. 320—41: Kurberetning om Sandefjords Bad i det sidste Tiaar (1862—71).

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 5te Møde (i Kbhvn 1847), S. 766—72: Nogle Ord om Søbadet og Svovlvandet i Sandefjord.

I Morgenbladet *1855,* No. 330: Mod H. A Thaulows Bemærkninger om Sandefjords Bad og dets Bestyrelse (jfr. No. 178, 196, 229 fg., 314, 319, 332 og 341). — *1863,* No. 93: Sandefjords Bad i 1862. — *1864,* No. 125: Sandefjords Bad i 1863. — *1865,* No. 140: Sandefjords Bad i Aaret 1864. — *1866,* No. 128 A: Sandefjords Bad i Aaret 1865.

Eberg, Pseudonym for **P. Pedersen,** se denne.

Eberhardt, D. Z., en dansk Skuespiller, som kom til Throndhjem og senere bosatte sig der.

Oversættelser. Efter forskjellige tydske Forfattere. Thjem. 1831. 12. 3 Bl., 42 og 70 S.

Eckhoff, Christian Martin, Søn af Dr. med. *Ernst Frederik E.* († paa Toten 17 Januar 1825) og *Hedevig Bergh,* blev født paa Toten 2 Novbr. 1792, blev 1814 Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole og 1819 theologisk Kandidat med Laud. Han udnævntes 15 November s. A. til Sogneprest til Nærø, forflyttedes 16 Juni 1827 til Bynæssets Sognekald, blev 1829 Provst i Dalernes Provsti, forflyttedes 10 Januar 1832 til Sogneprest til Vaaler i Smaalenene og 14 Juli 1842 til Norderhovs Sognekald, hvor han døde 11 Maj 1846.

* *Nicoline Johanne Luytkis* (f. i Kolverejd Prestegjeld 1796, † i Norderhov 13 Marts 1886), D. af Provst og Sogneprest til Skogn Michael Nissen L. og Johanne Bech.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl., 4to, II. 2., S. 1400 fg.; O. J. Høyem: Nes eller Bynes, S. 156 fg.

Afskedsprædiken paa 3die Søndag efter Paaske ved Svindals Kirke 1843, holden af Eckhoff, p. l. Chra. 1850. 16. 16 S.

Eckhoff, Christian Martin, Søn af Oberstløjtnant, R. St. O O. *Mathias Wilhelm E.* († 27 Januar 1871, 80 Aar gl.) og *Nilsine Ellen Johanne Omsted,* er født i Stavanger 22 November 1836, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1854 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1860. Han var derefter 1861—63 Lærer ved Ringerikes Realskole, i Aaret 1864 ansat som Assistent hos Sogneprest Jørgen Moe, udnævntes s. A. til Stiftskapellan i Bergens Stift, blev 5 Juli 1867 Sogneprest til Sunelven, befordredes 7 Oktbr. 1874 til res. Kapellan til Strømsø og 20 Juni 1882 til Sogneprest sammesteds.

* 26 Decbr. 1864 *Erika Marie Holtermann* (f. i Bergen 1842), D. af Skibsmægler Peder H. og Fredrikke Amalie Olsen.

Fader vor. Betragtninger over Herrens Bøn. Af C. O. Rosenius. Oversat fra Svensk. Bergen 1867. 8. 191 S.

De ti Guds Bud, udlagte af C. O. Rosenius. Oversættelse fra Svensk. Bergen 186*. 8. — Andet Oplag. Bergen 1869. 8. 279 S. — Tredie Oplag. Bergen 1874. 8. 279 S. — Fjerde Oplag. Bergen 1879. 8. 256 S.

Apostolisk Opmuntring til levende Tro paa Jesum Christum. Prædikener over Kirkeaarets sædvanlige Epistler. Af Joachim Lütkemann D. 1. 2. Bergen 1871. 8. I. Advent til Pintse. Fra Tydsk ved C. M. Eckhoff 543 S. — II. Trinitatistiden. Oversat af C. Winsnes. 482 S.

Prædiken til Afsked i Sunelvens Kirke paa 1ste Søndag i Advent 1874. (Trykt efter Opfordring). Drammen [1874]. 8. 16 S.

To Konger og to Kongeriger eller Skotlands trehundredaarige Kamp for kirkelig Frihed. Af J. H. Merle d'Aubigné. Fra det Franske ved C. M. E. Bergen 1873. 8. 3 Bl., IV. 386 S. (Anmeldt i Kaltars Theol. Tidsskrift 1873, S. 68 fg. af Udg. Jfr. ogsaa den ndfr. nævnte Polemik i Luth. Kirketid. 1876).

Forskjel mellem methodistisk og luthersk Lære om Synd efter Retfærdiggjørelsen eller Synd hos Guds Børn. Drammen 1877. 8. 16 S. — 2det Oplag. Drammen 1877. 8. 16 S.

Prædiken paa Allehelgensøndag 1878 i Tangens Kirke. Sælges til Indtægt for Bedehuset Emmaus. Drammen 1878. 8. 14 S.

Prædiken paa 17de Søndag efter Trin. 1878 i Strømsø Kirke. Trykt ifølge Opfordring. Drammen 1878. 8.

I Skriftetaler af norske Geistlige, udg. af J. N Skaar og T. Thygesen, S. 72—80: Ef. 40, 3. 4.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (1880), S. 521—29: Prædiken paa 20. Sønd. e. Tref. — 2. Saml. (1881), S. 198—206: Prædiken paa Midfaste Søndag. — 3. Saml. (1885), S. 181—88: Bibellæsning over Davids 32te Psalme.

I Lutherstiftelsens Søndagsprædikener 1885 findes en Prædiken af ham. Ligesaa i Vidnesbyrd om fælles Tro, udg. af Hagberg (Kjøbenhavn 1885).

I Luthersk Kirketidende 3. Række II. (1876), S. 132—40 og 165—71: Nødvendigt Selvforsvar i Anledning af min Oversættelse af Bogen „To Konger og to Kongeriger" [mod Red.s Anm. i Bd. I. 261 fg. Jfr. Red.s Svar i Bd. II. 186 fg. og 196 fg.] — 4. Række VIII. (1880), S. 65—77: Den kristelige Broderkjærlighed.

I Norsk Missions-Tidende 1881, S. 153 fg.: Missionen i Kina.

I For Fattig og Rig findes et Par Prædikener af ham.

I Drammens Blad 1879, 1884 og 1885 har han lejlighedsvis skrevet et og andet.

Eckhoff, Ernst Frederik, Søn af ovennævnte Sogneprest til Nærø *C. M. E.*, er født paa Nærø Prestegaard 2 August 1823, blev Student med Haud fra Overlærer Møllers Institut 1841 og filologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1847, efterat han 1844—46 havde været Lærer ved en privat Latin- og Realskole paa Ringerike. Han blev 1848 ansat som Bestyrer af den Tordenskjoldske Borgerskole i Holmestrand, blev i Juli 1850 konst. som og 23 Marts 1852 udnævnt til Adjunkt ved Kristianssands Kathedralskole, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 10 Novbr. 1858, idet han s. A. modtog Ansættelse som Lærer ved Missjonsskolen i Stavanger, efterat han i Septbr. 1856 havde taget theologisk Embedsexamen med Laud. I 1865 blev han Forstander ved Missjonsskolen, tog i Januar 1866 praktisk theologisk Examen med Laud, udnævntes 28 Oktbr. 1871 til Sogneprest til Indre Holmedal og blev 1876 Provst i Søndfjords Provsti, befordredes 7 August 1876 til res. Kapellan

til Nykirken i Bergen, 28 Marts 1883 ligesaa til Domkirken sammesteds og 6 Decbr. 1884 til Sogneprest for den nyoprettede Johannes Menighed i Bergen fra 1 Januar 1885 at regne.

* 1848 *Hedevig Susanne Christiane Eckhoff* (f. i Kra. 4 April 1830), D. af Oberstløjtnant, R. St. O. O. Mathias Wilhelm E. († 27 Jan. 1871, 80 Aar gl.) og Nilsine Ellen Johanne Omsted.

Jfr. Sommerfelt: Den norske Zulumission, S. 298 og 337.

De vigtigste Aarstal i den gamle Historie, bearbeidede efter den Reventlowske Hukommelseskunst (Mnemotechnik). Til Skolebrug. Holmestrand 1848. 8. 64 S. (Jfr. hans Opsats om samme Emne i Morgenbl. 1850, No. 120).

Prædikener til hver Søn- og Festdag i Aaret af norske Geistlige. Samlede og udgivne af T. A. Christensen og E. F. Eckhoff. B. 1. 2. Chra. 1856. 8. I. VIII. 332 S. II. 264 S. (Jfr. foran S. 25).

Den evangeliske Mission og dens Opgave. Efter det Tydske. Udgivet af det Norske Missionsselskab ved E. F. E. Stavanger 1859. 8. 24 S.

Prædiken holden paa 3die Søndag efter Paaske 1859. Stavanger (u. A.) 8. 16 S. (O. m. T.: Tractater, udgivne af det Stavangerske Tractat-Selskab, No. 55).

Johannis Evangelium, kortelig forklaret for frelsesøgende, opmærksomme Bibellæsere af J. Diedrich, Oversat. Stavanger [1861]. 8. IV. 301 S. (O. m. Omslagstitel: Korte Bibel-Forklaringer for frelsesøgende, opmærksomme Bibellæsere. [I.])

Prædiken paa 2den Pintsedag 1861. Udgivet efter Anmodning. Stavanger 1861. 8. 32 S.

Psalmernes Bog med forklarende Anmærkninger af Dr. P. Fjellstedt. Oversat. Stavanger [1864—65]. 8. 336 S. (O. m. Omslagstitel: Bibelen med forklarende Anmærkninger af Dr. P. Fjellstedt. H. 1—3. Anmeldt af Th. C. B. i Luth. Kirketid. IV. 126. Et senere udkommet Oplag med Betegnelsen „Bibelen m. forkl Anm, H. 5", er kun et nyt Titel-Oplag).

Propheten Esaias med forklarende Anmærkninger af Dr. P. Fjellstedt Oversat. Stavanger [1866]. 8. 278 S. (O. m. Omslagstitel: Bibelen med forklarende Anmærkninger af Dr. P. Fjellstedt).

Daaben til Døden. Prædiken paa Fastelavns Søndag 1868. Udgivet af det religiøse Traktatselskab i Bergen. No. 184. Bergen 1868. 8 16 S.

Julen og dens Glæde. Tale for Søndagsskolens Børn over Luk. 2, 8—14, holdt i Stavanger den 26de December 1869. Stavanger u. A. 16. 16 S.

Dr. Heinrich Müllers Kors-, Bods- og Bede-Skole efter den 143de Psalme. Udgiven i Oversættelse af E. F. E. Stavanger 1870. 8. XII. 252 S.

Prædiken ved Presteordinationen i Bergen den 13de Marts 1872 — Udgivet af det religiøse Traktatselskab i Bergen. No. 204. Bergen 1872. 8. 15 S —

Prædiken i Stavanger Domkirke til Afsked paa 2den Søndag efter Paaske 1872. Stavanger 1872. 8. 16 S.

Sandheden i Kristus, fremstillet i Prædikener over Kirkeaarets Høimesse-texter af Lutherske Lærere fra forskjellige Tider, samt Passionsprædikener, samlede og *udgivne af* E. F. Eckhoff. Stavanger 1877. 8. XXXVI. 1236 S.

Prædiken paa 4de Søndag efter Paaske 1880. Trykt efter Opfordring. Bergen. 8. 16 S.

Vidnesbyrd fra den norske Kirke i Prædikener over Evangelierne paa hver Søn- og Festdag i Aaret af norske Geistlige. Samlede og udgivne af C. F. C. Kra. 1880. 8. 3 Bl. 602 S.

— — — i Prædikener over Epistler og Lektier paa hver Søn- og Festdag i Aaret af norske Geistlige. Saml. og udg. af C. F. C. Kra. [1880—]1881. 8. VIII. 576 S. (Heri er af ham S. 45—53: Prædiken paa Søndag efter Jul).

— — — i Bibellæsninger over udvalgte Steder i det gamle og nye Testament, med et Anhang af Fasteprædikener og Missionsforedrag af norske Theologer. Udg. af C. F. C. Kra. 1885. 8. 8 Bl. 792 S. (Heri er af ham S. 619—34: Bibellæsning over Joh. Aab. 3, 7—13).

Fire Foredrag om det tusindaarige Rige, holdte til Indtægt for Bergens Guttehjem. Bergen 1886. 8. (Under Pressen).

Han har besørget oversat August Dächsels Bibelværk, hvoraf hidtil er udkommet følgende Bind, hvert med særskilt Titelblad:

De fem Mosebøger med en i Texten indskudt Fortolkning, udførlige Indholdsangivelser og oplysende Anmærkninger, nærmest for Skolelærere og Husfædre, dog med stadigt Hensyn til de Geistliges og theologiske Studerendes særegne Behov. Med 2 Karter og 13 Træsnit. Bergen 1882. 4. VI S. + S. 7—718.

Jobs Bog. Psalmernes Bog, Salomos Ordsprog, Prædikerens Bog og Salomos Høisang, med en i Texten indskudt Fortolkning, udførlige Indholdsangivelser og oplysende Anmærkninger. Bergen 1886. 4. 670 S

St. Matthæus's Evangelium, [osv.]. Med 3 Karter og 22 Træsnit. Bergen 1885. 4. 515 S.

St. Johannes's Evangelium og De hellige Apostlers Gjerninger [osv.] H. 1. Bergen 1886. 4. S. 1—80.

I Norsk Missions-Tidende 16 Aarg. No. 2 Till.: Indgangstale ved Missionsfesten i Stavanger Kirke H 3 K. Dag 1861; No. 12 Till.: Indledningstale ved Missionsfesten i Throndhjems Frue Kirke 18 Juli 1861. — 18 Aarg. No. 6: Missionsprædiken paa Midfaste Søndag 1863. — 21 Aarg No. 11: Tale ved Missionsskolens Aarsfest i Juni 1866. — 24 Aarg. No. 1: Tale ved Afgangsexamen for Missionsskolen i Jan. 1869.

Eckhoff, Kristian Martin, foregaaendes Søn, er født i Holmestrand 16 Juni 1850, blev 1869 Student med Laud fra Stavangers Latinskole og studerede efter Andenexamen en Tid Realia, men gik senere over til Theologien og blev i Juni 1876 theologisk Kandidat med Laud. 1878—1881 ver han Lærer ved Frk. Wulfsbergs Pigeskole i Drammen og ansattes i sidstnævnte Aar som Forstander for Studenterhjemmet i Kristiania, hvorhos han fra samme Tid til Udgangen af 1884 var Sekretær i «Den norske Lutherstiftelse». 1882 blev han tillige ansat som Lærer ved Akershus Strafanstalt, ordineredes 1884 som daværende Fængselsprest Th. C. Bernhofts Medhjælper under dennes Sygdom og bestyrede efter hans Død 1885 Fængselsprestembedet som kon-

stitueret. I Juni 1885 ansattes han som Medhjælper ved den gejstlige Betjening af Kristiania Distriktsfængsel og forretter fra 1 April 1886 ved Bodsfængslet. Siden Begyndelsen af 1885 er han Sekretær i «Det norske Bibelselskab». Som Formand for og Udsending fra Drammens Ynglingeforening deltog han 1880 i Stiftelsen af «De norske Ynglingeforeningers Fællesforbund», hvis Sekretær han har været siden 1882.

* 1) Oktbr. 1878 *Klara Røed* (f. 10 Aug. 1853, † August 1879), D. af Agent Søren R. og Klara Lund.

† 2) August 1885 *Ada Northcote Hannevig* (f. 27 Septbr. 1858), D. af Skibsreder Edvard Pedersen H. og Marthe Kirstine Christophersen.

Han er Redaktør af Den Unges Ven, udg. af De norske Ynglingeforeningers Fællesforbund, Aarg. 1—7. Kra. 1880—86. 8. (I dette Blad, hvoraf aarlig udkommer 24 Numere, har han skrevet Digte, opbyggelige Betragtninger og Stykker af forskjelligt Indhold).

Han har redigeret Beretninger fra Studenterhjemmet, Den norske Lutherstiftelse, Det norske Bibelselskab og Andet skandinaviske Søndagsskolemøde.

I Bulletin du Comité central des Unions chrétiennes de jeunes gens, No. 2 (Genève 188*), har han givet en Udsigt over de norske Ynglingeforeningers Historie og nuværende Stilling.

Eckhoff, Wilhelm Andreas, Broder af ovennævnte Sogneprest E. F. E., er født i Vaaler 18 Decbr. 1832, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1850 og Realkandidat med Haud Vaaren 1857. Han blev s. A. ansat som Lærer ved Nissens Skole, 1858 ved Tanks Skole i Bergen, 1859 Andenlærer ved Ringerikes Realskole, hvor han 1863 blev konst. Inspektør, fik 1864 Ansættelse som Timelærer ved Stavanger lærde og Realskole, hvor han 1866 udnævntes til Adjunkt og 2 Septbr. 1867 til Overlærer.

* 1859 *Ingeborg Laura Sofie Breien* (f. 1832), D. af Sagfører Hans B. og Johanne Hammer.

Praktisk Regnebog. H. 1—4. 8. 1ste Hefte. (Ubenævnte Tal). Stavanger 1866. 32 S. 2det Oplag med Titlen: Praktisk Regnebog for Middelskoler og dens Forberedelsesklasser samt Almueskolen. Ny Udgave. Udarbeidet efter de nye Bestemmelser for Mynt, Maal og Vægt. Kra. 1871. 32 S. 3die Oplag. Kra. 1876. 32 S. 4de Oplag. Kra. 1877. 32 S. 5te oplag. Kra. 1884. 32 S. — 2det Hefte. (Benævnte Tal). Stavanger 1866. 2det Oplag. Kra. 1871. 36 S. 3die Oplag. Kra. 1876. 44 S. 4de Oplag. Kra. 1877. 48 S. 5te oplag. Kra. 1884. 46 S., 1 Bl. — 3die Hefte. (Brøktal og Reguladetri). Stavanger 1867. 32 S. 2det Oplag. Kra. 1875. 48 S. 3die Oplag. Kra. 1877. 48 S. 4de oplag. Kra. 1884. 48 S. — 4de Hefte. (Decimalbrøk, sammensat Regulabetri tilligemed Renteregning, Rentes Rente, Rabat og Disconto, Delings- og Blandingsregning, Kjedereglen samt Kvadrat- og Kubikregning). Stavanger 1868. 64 S. 2det Oplag. Kra. 1876. 84 S. 3die Oplag. Kra. 1877. 84 S. —

Tillæg (Faciter) til H. 1—4. Stavanger 1866—68. 8. — Af disse er senere udkommet: H. 1. i 3die Oplag, Kra. 1880. 15 S., H. 2. i 2det Oplag, Kra. 1876. 20 S., H. 3. i 3die Oplag, Kra. 1878. 15 S., og H 4 i 3die Oplag, Kra. 1880. 15 S.

Indledning til Praktisk Regnebog. Indhold: Tabeller og Forøvelser i Regning. Stavanger 1870. 8. 16 S.

[Fiskepristabeller. Bodø 1867. 8.]

Rentetabeller til Brug for Banker og Forretningsmænd. Stavanger 1877. 8.

Reduktions-Tabeller for Kroner til £ Sterling, Reichsmark, Francs og hollandske Gylden og omvendt efter 80 forskjellige Kurser for hver af nævnte Myntsorter. Stavanger 1877. 8. 36 S.

Sammenlignende Tabeller mellem Norsk og Metrisk Maal og Vægt. Stavanger 1878. 8. 24 S.

Arithmetik og Algebra med Exempelsamling for Middelskolen. D. 1. 2. Kra. 1879—80. 8. *I.* (Efter Fordringerne ved Middelskoleafgangsexamen for Piger). 1879. 2 Bl. 111 S. — *II.* 1880. 2 Bl. 68 S. — Facitbog til samme. Kra. 1881. 8. 27 S.

Nøgle til vanskeligere Opgaver af Exempelsamling til Arithmetik og Algebra. Kra. 1880. 8. 64 S.

Eeg, Theodor Frederik Andreas, Søn af Sildevrager *Erik E.* († i Bergen 25 August 1838) og *Anne Cathrine Mischer,* blev født i Bergen 6 Maj 1814, privat dimitteret Student med Haud 1831 og medicinsk Kandidat med Haud 1842. Han var derefter et Par Maaneder konst. som Bylæge i Stavanger, hvorpaa han bosatte sig som privat praktiserende Læge i Bergen, hvor han døde 19 Marts 1847.

I Norsk Mag. for Lægevidskb. III. 242—46: Syge-Iagttagelser paa Rigshospitalet.

Eege, Ole Christian, født i Bergen 3 Juni 1807, fra 1836 Kjøbmand i Flekkefjord.

* *Birgitte Thorlaksdatter Eie.*

Et Alvors-Ord mod Landets Ulykke. En Tale holden i Flekkefjords Maadeholdsselskabs 2det Aarsmøde den 13de April 1841. Chr.sand 1841. 8. 20 S.

Morgen- og Aftenbøn paa hver Dag i Ugen, tilligemed smaa aandelige Sange for Ungdommen, samlet af O. C. Eege. Chr.sand 1841. 12. 36 S.

Ege, Joachim Jansen Møller, Søn af Kjøbmand *Christian E.* (f. 19 Novbr. 1774, † 1839) og *Johanne Dorthea Rieck* (f. 5 Decbr. 1778, † 22 Februar 1836), blev født i Bergen 4 Oktober 1808, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1829 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1833. Han blev s. A. Kopist, 1837 Advokatfuldmægtig, udnævntes 1839 til Overretsprokurator, 1843 til Auditør ved Bergenske Infanteribrigade og 28 Oktober 1848 til anden Assessor i Bergens Stifts-

overret, hvor han 1853 blev første Assessor. I denne Stilling døde han 23 Juli 1872.

* 1841 *Valborg Margrete Smith* (f. i Kjøbenhavn 9 Marts 1820), Søster af Skuespillerinde ved Kristiania Theater Fru Schrumpf og D. af Vagtmester ved Garden til Hest Halvor S. og Ellen Margrethe Lundgreen.

I Bergenske Blade 1850, No. 228: Forsvar for Bergens Formandskab i Sygehus-Sagen (jfr. No. 224).

Egeberg, Carl Emil, Søn af Lensmand paa Nøterø *Christen E.* og *Olava Fredrikke Olsen,* blev født i Sæm i Jarlsberg 30 Oktbr. 1842, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1861 og studerede efter Andenexamen i nogen Tid Filologi. Senere levede han for det meste i Kristiania som Literat og som Manuduktør i Filosofi. Han døde paa Nøterø 14 Juni 1881.

Fabrikpigen. Et Kristianiabillede. Original Fortælling af Karl Emil. [Kra. u. A.] 8. 311 S. (Fraklipningsføljeton i „Verdens Gang" 187*).

En Halmvisk til Marken. [Af] C. & T. [o: C. Egeberg og Thomas Thoresen]. Chra. 1869. 8. 16 S.

Puck. No. 1—3. Kra. 1868. 4. 20 S. (Illustreret humoristisk-satirisk Ugeblad, hvoraf 3 Prøvenumre udkom 17 Maj, 15 Juni og 8 Juli 1868. Saagodtsom alt heri er af E.)

Han var fra Slutningen af 60-Aarene den anonyme Redaktør af Vikingen, i hvilket Blad alle Viser med Merket —s i en Række af Aar var skrevet af ham. En Del af disse findes optagne i Vikingens Visebog (Kra. 1883. 8.)

I Skilling-Magazin 1860, No. 24: Ægyptens Hieroglyfer og astronomiske Jagttagelser.

I Aftenbladet *1861,* No. 304: Anmeldelse af „Studier over Studenterlivet i Christiania". — *1862,* No. 1: Anmeldelse af H. Olaf Hansens „Brødrene". — *1878,* No. 207, 218, 258 og 266: Fra mine Spadsereture.

I Ny illustreret Tidende 1877, No. 23 A og 24: Ridderstien. (Skitse).

Forøvrigt skrev han i forskjellige Blade, bl. a. i Christiania Intelligentssedler (1866—67) og i Verdens Gang (1868 fg.)

Egeberg, Christian August, Søn af Grosserer *Westye E.* († 27 Febr. 1830, 59 Aar gl.) og *Anne Sophie Muus,* blev født i Kristiania 5 August 1809, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1827 og medicinsk Kandidat med Laud i Septbr. 1833. Under Koleraepidemien i Kristiania s. A. var han Overlæge ved Hovedlazarethet, senere Læge ved Akers Sogns Fattigvæsen og derpaa fra Novbr. 1835 til 1837 Reservekirurg ved Rigshospitalet og 1839—40 Reservelæge ved Fødselsstiftelsen. Han var 23 Juli 1834 bleven udnævnt til Kompagnikirurg i Kavalleribrigaden, blev 30 Novbr. 1841 udnævnt til Batterikirurg og deltog som saadan 1843 i Lejrsamlingen ved Stockholm og fra Juni til Sep-

tember 1848 i Udkommanderingen af de norske Tropper til Skaane, hvor han var Overlæge ved Lazarethet i Malmø. 3 Decbr. 1853 erholdt han efter Ansøgning Afsked som Militærlæge og boede derefter til 1860 som privat praktiserende Læge i Kristiania — hvor han tillige fra 1 Februar 1855 var Medlem af Kontrolkommissjonen for Gaustad Sindssygeasyl og fra Novbr. 1856 af Bodsfængslets Inspektion — men flyttede senere af Helbredshensyn til sin Gaard Gyssestad i Bærum, hvor han for nogen Del ogsaa drev Praxis. Her døde han 6 Juni 1874, efterat han nogle Dage i Forvejen var væltet med Vognen, idet han skulde ud i Sygebesøg. Han foretog oftere paa egen Bekostning Rejser til Udlandet i videnskabeligt Øjemed og hørte til sin Samtids mest fremragende Læger i Norge. De første hygieniske Undersøgelser om Spedalskheden skyldes saaledes ham; det var ham, som indførte Vandkuren her i Landet; Læren om Emboli («Blodprop») som Aarsag til en pludselig Død antydede han i det medicinske Selskab i 1844, nogle Aar før Virchows Opdagelse deraf, og det første Forsøg paa Ovariotomi-Operation hertillands udførtes af ham; Oprettelsen af Understøttelseskassen for norske Læger og deres Efterladte skyldes hans Initiativ og Bidrag; og Tanken om de skandinaviske Naturforskermøder udgik fra ham, idet det var efter Indbydelse fra E. (trykt i Förh. vid Skand. Naturforskares Möte i Gøteborg 1839, S. 37 fg.; jfr. Brage og Idun III. 10—12), at de nordiske Rigers Naturforskere og Læger første Gang samledes til Fællesmøde i Gøteborg 1839. Han var Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1858). Han blev R. D. O. 1856.

* 2 Oktbr. 1840 *Jeannette Marie Broch* (f. 9 Juni 1819), D. af den i 1ste Bind nævnte Generalmajor Theodor B. og Josepha Unger.

Portræt med Biografi af Jonas Lie i Norsk Folkeblad 1871, No. 8 og derfra i Ny ill. Tid. 1874, No. 26; i Ill. Tidende [Kbh.] XV. (1873—74), No. 770. *Nekrolog* i Morgbl. 1874, No. 155 A; jfr. Aftenbl. 1874, No. 132, hvor en Tale ved hans Grav af Dr. Otto Lund og en Gravsang af Jonas Lie er trykt. *Mindetale* over ham i det medicinske Selskab af Prof. Schønberg er trykt i Det med. Selsk. Förh. 1874, S. 164—68 og af F. Lochmann ved det medicinske Selskabs 50 Aars Fest i Morgenbladet 1883, No. 290 A.

I Eyr IX. 266—92: Om Cholera i Christiania og Akers Præstegjeld.

I Ugeskrift for Medicin og Pharmacie II. 321—26, 373—75 og 383—84: Exstirpation af et stort Ovarium med ulykkeligt Udfald.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. *II.* 97—106: Om Behandling af impenetrable Stricturer i Madrøret. — *VIII.* 16—22: Beretning om en ifølge kgl. Befaling foretagen Reise til Leirsamlingen ved Stockholm 1843 ved C. T. Schiøtt og C. A. E. — I 2den Række *IV.* 137—51: Kort Beretning om de for norske Tropper oprettede Lazarether i Malmø (anmeldt i Chra.posten 1850, No. 620); S. 201—9: Om den samtidige Forekomst af Struma, Exophthalmos og Hjertesygdom. — *XV.* 41—47: Død efter Bid af Coluber berus hos et 4 Aar gammelt Barn. — *XVII.* 561—763: Committe-Betænkning angaaende Syphilisationen. (Ved E., H. Steffens og J. Voss. Ogsaa særskilt aftr. med Omslagstitel. Chra. u. A. 8. 203 S.)

I Förhandl. vid de skand. Naturforskares 1ste möte (i Gøteb. 1839), S. 167—71: Om Operation paa Klumpfødder og Platfødder. — I Forh. ved andet Møde (i 1840), S. 136—51: Foredrag (i Udtog) om den priesnitzke Vandkur.

Egeberg, Theodor Christian, foregaaendes Søn, er født i Kristiania 23 Februar 1847, blev 1864 Student med Laud fra Nissens Skole og medicinsk Kandidat med Laud Vaaren 1872. Sommeren 1873 og 1874 var han Assistentlæge ved Grefsen Bad, fulgte Høsten 1873 som konst. Marinelæge med Korvetten «Nornen» paa dens Togt til Spanien, blev i Decbr. 1874 konst. som Reservelæge ved Rigshospitalets kirurgiske Afdeling A og ansattes i denne Stilling i Oktbr. 1875. Fra Høsten 1878 til Sommeren 1885 var han Elektrisør ved Rigshospitalet.

* 26 Oktbr. 1875 *Anna Karen Louise Dahll* († 6 Novbr. 1880), D. af ovennævnte Oberst Lars D.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 3. Række, *IV.* 97—129 og 161—201: Beretning fra Rigshospitalets kirurgiske Afdeling for Aaret 1872. Af J. Nicolaysen og T. E. — *VII.* 7—23, 65—76, 536—60 og 601—39: Beretning fra Rigshospitalets kirurgiske Afdeling A for Aaret 1875. — *IX.* 889—951: Beretning fra samme for Aaret 1876.

Egelandsdahl, Sigbjørn Sigbjørnsen, Omgangsskoleholder i Stavanger Amt, senere Kirkesanger i Ekersund.

* *Jørgine Taraldsen.*

I Morgenbladet 1841, No 141 Tillæg: Christelige Tanker om Grændserne for Religionsfriheden, afgivne i Anledning af Prof. Hjelms Lovudkast.

Egelandsdahl, Tønnes, Bagermester i Stavanger, hvor han døde i sit 30te Aar 9 Maj 1875.

* *Mathilde E. Svendsen.*

Han var Udgiver til sin Død af For kirkeligt Samfundsliv. Et fjortendagligt Tidsskrift af religiøst og moralsk Indhold. Aarg. 1. Aarg. 2. No. 1—9. Stavanger. Jan. 1874—Maj 1875. 2·sp. 4.

Eger, Christian Conrad, Søn af Kjøbmand *Christian E.* (f. i Kristiania 1788, † 10 Febr. 1827) og *Abelone Meyer* (f. i Kra. 10 November 1783, † 17 Marts 1855), blev født i Kristiania 2 Februar 1814, Student med Haud fra sammes Kathedralskole 1831 og medicinsk Kandidat med Haud i Maj 1837. Fra Juli s. A. til Februar 1839 var han derpaa Kandidat dels ved Rigshospitalets Hovedafdeling, dels ved Fødselsstiftelsen, tjenstgjorde derpaa som Epidemilæge i Thrygstad og senere som Skibslæge i Marinen, var fra November 1840 til Maj 1842 ansat som Assistentlæge ved Kristiania Bys nyoprettede Sygehus paa Mangelsgaarden og udnævntes 30 November 1841 til Distriktslæge i Hallingdal. Den 17 Novbr. 1847 blev han udnævnt til Kompagnikirurg ved 1ste akers-

husiske Infanteri-Brigade og deltog som saadan 1848 i Udrykningen med den norske Feltarmé til Skaane. 18 Februar 1854 blev han udnævnt til Korpslæge ved Thelemarkske Korps, i hvilken Stilling han fra 1857 boede i Arendal. Han døde paa en Embedsrejse i Thelemarken 9 September 1876.

* 2 August 1843 *Wilhelmine Elisabeth Andresen* (f. 7 Februar 1822, † 30 November 1880), D. af Kjøbmand, Konsul og Bankadministrator Nicolai A. og Engel Johanne Christiane Reichborn.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 103 fg.; W. Lassen: Biogr. Efterretn. om Studenterne fra 1831, S. 10.

Medicinsk og Pharmaceutisk Kalender for Norge, med en Oversigt over dets Medicinal-Inddeling. Chra. 1850. 4. 54 S. — [Ny Udg.] Chra. 1857. 4. 62 S. — 3die Udg. med Titel: Læge- og Pharmaceut-Kalender for Norge med Angivelse af dets Medicinalinddeling. Arendal 1864. 4. 2 Bl. 83 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. 2 Række, *X*. 820—37: Statistik over Aarsagen til Morbus Brightii og Hjertesygdomme. — *XI.—XVIII*: Anmeldelser og Uddrag af fremmede Skrifter. — *XXIII*. 393—401: Om Dødeligheden blandt Barselkoner i Norge i Femaaret 1861—65. — *XXIV*. 406—45: Om Forholdet mellem Typhus og Pneumoni i Norge. — I 3 Række *III*. 238—40: En gammel Meddelelse om Massage i Ledsygdomme.

Egge, Ambrosius Nilsen, Søn af Gaardbruger *Nils Ambrosiusen* og *Anne Kristoffersdatter Mørk*, blev født paa Gaarden Egge i Lier 31 December 1815, lærte, efter at være bleven konfirmeret, Skomagerhaandværket og levede i adskillige Aar af sin Professjon dels i Drammen, dels i Bygderne deromkring. Senere arbejdede han ved Trælastskibningen i Drammen, gjorde ogsaa flere Ture med Sælfangerskibe paa Ishavet og blev endelig omrejsende Lægprædikant og Kolportør af religiøse Smaaskrifter. Han døde — efterat have været blind i adskillige Aar — i Drammen 6 Maj 1885.

Mindedigt af J. P. Dahl i En ring lyriske digte (Drammen 1885), S. 41—43.

Ambrosius Nilsen Egges Liv og Levnetsbeskrivelse. Første Hefte: Min Ungdom, dens Daarskaber og Letsind. Drammen 1877. 8. 47 S. — Andet Hefte: Urolige Bekymringer hos en søgende Sjæl ved Begyndelsen af Veien. Kra. 1877. 8. [S. 49—80]. — Tredie Hefte: Om hvor daarligt det er at raadføre sig med formange, naar man er i Anfægtninger og om, hvorledes jeg mistede mit legemlige Syn. Kra. 1877. 8. [S. 81—116].

Egidius, Georg Johannes, kjendte hverken Fader eller Moder, troede selv at være født i Kjøbenhavn eller Omegn 1763 — i hans Hustrus Bekjendtgjørelse af hans Dødsfald opgives han at være født 24 April 1764 — og blev paa det danske Hofs Bekostning opdragen hos en Prest

paa Sjæland, hvor han forblev, til han blev Student. Som Student blev han 1804 Toldkasserer paa Fredrikshald og forflyttedes 1815 i samme Stilling til Drammen. Den 7 Maj 1828 erholdt han, efterat have været suspenderet siden Juni 1827, Afsked fra sit Embede og døde paa Hauglo i Asker 25 April 1840.

* 1) *Christiane Frederikke* * * *.

* 2) *Helene Margrethe Thambs.*

* 3) *Martha Christine Thambs* († i Kra. 15 Oktbr. 1878, 83³/₄ Aar gl.), hans anden Hustrus Halvsøster.

Jfr. Storth.-Forh. 1830, August, No. 1, 306—11 og 356; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 166.

Haand-Lexikon i Toldfaget, til Brug for Handelsclassen, udklarerende Skibsførere og det fungerende Told-Personale, med nogle paa Erfaring grundede Anmærkninger. Af Jørgen Wulff og G. J. Egidius. Drammen 1825. 8. 132 S.

Ehrensvärd, Carl Frederik (Gyllembourg), yngste Søn af Generalmajor *Carl E.* († 1770), blev født 1767 og opdroges som Page ved Lovisa Ulrikas Hof. Som Løjtnant i Artilleriet deltog han i Sammensværgelsen mod Gustav den 3die i 1792 og blev derfor fradømt sit Adelsskab og landsforvist. Efter et Ophold i Hamburg og Besøg i Danmark og Frankrige, bosatte han sig under sin Moders Navn Gyllembourg i 1800 som Landmand i Danmark, hvor han 1801 ægtede P. A. Heibergs fraskilte Hustru *Thomasine Christine Buntzen* († 1856, «Hverdagshistoriernes» Forfatterinde). Han døde i Kjøbenhavn 1815.

Jfr. især *Johanne Louise Heiberg*: *Peter Andreas Heiberg og Thomasine Gyllembourg* (hvor hans autobiografiske Beretning om Deltagelsen i Sammensværgelsen 1792 er trykt, 3. Udg. S. 45—79) og de ved dette Skrift fremkaldte Arbejder, sc.: Breve fra P. A. Heiberg, udg. af Dr. J. L. Heiberg (Kbh. 1883. 8.); «P. A. Heiberg og Thomasine Gyllembourg» af Dr. J. L. Heiberg i Letterstedtske Nord. Tidskrift 1883, S. 28—52; «Nogle juridiske bemærkninger i anledning af P. A. Heibergs skilsmissesag» af J. Nellemann i samme Tidsskrift 1883, S. 173—90; samt «P. A. Heiberg og Thomasine Gyllembourg», i Mgbl. 1882, No. 341 og 348 [af Dr. L. Daae]; fremdeles Svenskt biogr. Lexikon, Ny Följd, III. 254—57; Erslews Forf.-Lex. I. 539; Henr. Wergelands Saml. Skrifter IX. 212 fg.; (norsk) Historisk Tidsskrift, 2. R. IV. 324; Pavels's Aubiografi, S. 239 fg.

I Rigsforsamlingens Forhandlinger H. 2, S. 81—97 findes trykt hans Falsen anonymt tilstillede og af denne paa Eidsvold oplæste „Bemærkninger og Forslag med Hensyn til en Constitution for Kongeriget Norge".

Denne svenske Adelsmand er uden Tvivl den første, som paaviste Nytten af at gjøre 17de Maj, «den interessanteste Dag for Norges nye Skabelse», til «en national Højtidsdag» (se anf. St. S. 82—83).

Eide, Lars Knudssøn, en Bonde i Hosangers Prestegjæld.

En mærkelig, dog sandfærdig Tilbragelse med Bondepigen Erika Larsdatter Bogen, 23 Aar gammel, af Lindaas Præstegjeld, som af Guds besynderlige Naade har faaet abskillige Aabenbarelser at vide og see. Skrevet og optegnet efter hendes egen mundtlige Fortælling. Bergen 1851. 8. 10 S. (Jfr. det herved fremkaldte Modskrift: „Har en Guds Engel vist sig for Bondepigen Erika Larsdatter Bogen?" Af E. H. Holtermann. Bergen 1852. 8. 24 S.)

Eidet, O. O.

En Samling af morsomme Fortællinger og 126 Anekdoter. Kra. 1874. 8. 56 S.

Eielsen, Elling, blev født 19 September 1804 paa Gaarden Sunve paa Voss, hvor Faderen var Skolelærer og senere Underlensmand. Forældrene hørte til H. N. Hauges Venner, til hvem ogsaa Sønnen sluttede sig, saasnart det omkring 25 Aars Alderen kom til aandeligt Gjennembrud i ham. I 1829 besluttede han sig til at rejse til Bergen, hvor han lærte Smed- og Snedkerprofessjonen samt lod sig hverve til Soldat og hvor han med sine Overordnedes Tilladelse begyndte at holde Opbyggelse for sine Krigskammerater. Efter Opfordring af Haugianerne Kjøbmændene Odland, hos hvem han en Tid var i Tjeneste, og Svanøe tiltraadte han saa 1832 fra Bergen af sin første Rejse i Landet som Lægprædikant, idet han med en Nordlandsjægt drog til Ibestad og derfra til Maalselvdalen; her og i de nærmest tilgrænsende Bygder virkede han i omkring to Aar som Lægprædikant. I Begyndelsen af 1834 drog han sydover til Throndhjem, hvor hans Optræden blev støttet af Biskop Bugge, medens den ikke var saa velseet af G. A. Lammers, som den Tid var Hospitalsprest der i Byen. Under stærk Tilstrømning holdt han derefter Opbyggelser i næsten hver Bygd i Thrøndelagen, indtil han om Høsten 1834 drog videre sydover gjennem Elvedalen, Foldalen, Romsdalen, Gudbrandsdalen og Mjøsbygderne til Kristiania. Efter i nogen Tid at have fortsat sin Virksomhed i Hovedstaden og dens nærmeste Omegn, tiltraadte han en Rejse til Vestlandet og besøgte Sommeren 1835 sin Fødebygd, drog saa atter nordover til det Throndhjemske, hvorfra han senere gik til Sverige og om Vaaren 1837 til Kjøbenhavn, hvor han opholdt sig i Lindbergs Hus og bl. a. traf sammen med den bekjendte Prest L. Harms. Ogsaa i Danmark optraadte han nu som Ordets Forkynder, paa Sjælland, i Fyen, Jylland og Slesvig, saalangt det danske Sprog taltes. Efter en saadan Opbyggelse den 20 Juni 1837 i Vemmeløv paa Sjælland blev han imidlertid paagreben af Stedets Birkedommer, ført som Arrestant til Slagelse og sat under justitiel Tiltale. En højtstillet Dame, Grevinde Holstein-Holsteinborg, som hørte til hans Venner og Tilhørere, fik dog snart gjennem Prinsesse Karoline Amalie Kancelliet paavirket derhen, at Sags-

get mod ham blev frafaldt. Se... som før, ...

e, hvor han nu fortsatte sine Rejser som før, ... Tid ...

rede til Amerika. Her opholdt han sig først nogen Tid

Settlement ved Fox River, senere tog han fat paa Rejser, som tid-

re i Norge, blev 3 Oktbr. 1843 ordineret til Prest af Dr. F. A. Hoff-

ann og stiftede 1846 en egen Synode, der selv kaldte sig «Den evangelisk-

therske Kirke», men som af Modstanderne kaldtes «Ellingianerne».

861—62 aflagde han et Besøg i Norge, og vendte saa tilbage til Ame-

ika, hvor han «var uafbrudt paa Færde», saa at «der knapt gaves noget

norskt Settlement derover, uden at han havde været der og virket».

Han døde i Chikago, hvor han havde boet siden 1873, den 10 Ja-

nuar 1883.

Kortfattet Beretning om Elling Eielsens Liv og Virksomhed ved Chr. O. Brohaugh og I. Eisteinsen, med Forord af Prof. A. Weenaas (Chicago 1883. 8. 208 S.), hvoraf udførlige Uddrag er meddelt i «Kristelig Lægmandstidende» 1884, No. 1 fg. Jfr. derhos hans nedenfor nævnte Skrifter samt A. C. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid, S. 537—42; Rasmus Sørenssen: Mit Levnetsløb (Kbh. 1847—48), S. 243 fg.; H. J. Myhrebøe: En Lægmands Betragtninger over de mest fremtrædende religiøse Bevægelser i de sidste firsindstyve Aar (Horten 1882), S. 46—48. *En Mængde Bidrag til hans Karakteristik og Livshistorie* findes desuden i samtidige norske, svenske og danske Blade og Tidsskrifter samt i den norsk-danske amerikanske Literatur. Bl. a. kan henvises til Dagen [Kbhvn.] 1837; Aftenbl. 1862, No. 50; Mgbl. 1868, No. 317; Norsk Kirketid. 1862, No. 5; Kristelig Lægmandstidende 1883, S. 25—29 og 31—32; Magne 1883, S. 108 fg.; Højskolebladet 1885 af Olaf Røst (optrykt i Opl. Avis 1885, No. 66 fg.)

Menneskets Hjertes Speil [osv.] Udg. af E. E. Chra. 1839. 8. 42 S.

Kirke-Constitution for den evangelisk-lutherske Kirke i Nord-Amerika. Porsgrund 1861. 32. 16 S. (Anonymt. Optrykt af den originale amerikanske Udgave).

Forsvarsskrift for Elling Eielsen fra Amerika, heri indtaget hans eget Forsvar. Chra. 1862. 16. 40 S.

Her fremtræder en Skare Vidner af troende Sjæle fra Amerika o[g] Norge for at aflægge sit Vidnesbyrd i denne Sag om Elling Eielsens Levne og Lære, imod hans Modstandere, [osv.]. Chra. 1863. 16. 32 S. — Tillæg ti[l] Eielsens Forsvarsskrift af N. Ulnæss. [Chra. 1863]. 16. 8 S.

Her fremtræder atter en Skare af troende Sjæle, som frit u... bekjende sin Troes Vidnesbyrd om den af Gud høit benaadede og det Guds udvalg... Redskab Elling Eielsen, [osv.]. Chra. 1863. 16. 80 S.

[Brev fra E. E. til Klemmet Grendal, dat. Chicago Decbr. 18, 188...] Thjem. [1883]. 8. 2 Bl.

I Samling af religiøse Breve (Kr.sund 1880) er S. 19—21 trykt Brev af E. E., dat. New York 4 Septbr. 1839.

...en **Johan Martin**, Søn af daværende Prokurator, se... *Trap E.* (f. i Aarhus 6 Januar 1782, † ... *Martine Christiane Sev*...

Røyem (f. 15 Juli 1786 i Hegebostad, † paa Fjelds Prestegaard 30 Decbr. 1853), er født 19 Marts 1820, blev 14 Jan. 1839 udnævnt til Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade, befordredes 10 Juli 1844 til Premierløjtnant og 7 Maj 1857 til Kaptejn og Divisjonschef i samme Brigade, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Vartpenge 6 Maj 1861.

* 5 Aug. 1849 *Anne Elisabeth Lehmkul,* D. af Kjøbmand, senere Overfiskevejer i Bergen Christopher L. og Helene Wiesener.

Jfr. Personalhistorisk Tidsskrift IV. 30.

Religiøse Digte, forstørstedelen fra det Svenske ved Jhnn E. Lillehammer 1846. 8. 31 S.

Landmaaleren paa Gaarden. Veiledning for Landmanden til ved Hjælp af simple og priisbillige Instrumenter selv at foretage de fornødne Opmaalinger og Nivelleringer paa sit Brug. Ved Johan E. Med 3 Steentrykstavler. Fr.hald 1857. 8. 55 S.

Eilertsen, Nils Røyem, foregaaendes Broder, er født i Kristianssand 7 Februar 1818, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1835 juridisk Kandidat med Haud 1 Juli 1844, erholdt 1855 Autorisation som Underretssagfører og 1856 som Overretssagfører, i hvilken Egenskab han har været bosat dels i Bergen, dels (fra 1870 af) i Etne.

* 8 Maj 1856 *Henriche Margrethe Schram* (f. i Bergen 1826), D. af Skibskaptejn Michael S. og Johanne Christine Schnelle († i Bergen 25 Decbr. 1882, 83 Aar gl.)

Jfr. Personalhistorisk Tidsskrift IV. 30: T. Blanc: Norges første nationale Scene, S. 97, 312 og 333.

De Betingelser, paa hvilke vi kunne haabe Guds Velsignelse i timelig Henseende. Prædiken over Evangeliet paa Midfaste-Søndag (Joh. 6, 1.) af C. A. Carlsson. Oversat. Bergen 1848. 8. 11 S.

Jenny Lind. En biografisk Skizze. Oversat fra Svensk. Skizzen er oversat paa Svensk fra et i Tydskland, under Titel: „Jenny Lind, den svenske Nattergal", udkommet Skrift. Bergen 1850. 8. 16 S. (Egentlig Særtryk af en Føljeton i Bergens Stiftstid. 1850, No. 26 fg.)

Han var den anonyme Redaktør af Theatervennen, hvoraf udkom 25 No. „under „Det norske Theaters" Saison fra 8de Oktbr. 1851 til 17de Marts 1852". Bergen 12 Oktbr. 1851 til 28 Marts 1852. Tosp. 4 1 Bl. 100 S.

Han var Medarbejder i Bergens Stiftstidende og siden i Bergenske Blade, hvis Redaktør han var fra 1 Januar 1853 indtil Bladet gik ind. Ligesaa har han leveret Bidrag i Vers og Prosa til Bergenseren, Bergensposten og Karmsundsposten.

For Theatret har han leveret forskjellige Oversættelser og Bearbejdelser, saaledes af 1 Akts Vaudevillen «De gule Handsker», med Musik af J. G. Conradi (opført paa Kra. Theater 1ste Gang 14 April 1844); af Charles Lafont's 1 Akts Drama «Det ubekjendte Mesterværk» (opført paa Bergens Theater 1ste Gang 17 Marts 1861)

— hvis Udgivelse i Trykken som No. 1 af «Bergens norske Theaters Repertoire» bebudedes i Januar 1862, uden at det dog vides at være udkommet — og af Labiche og Martin's Lystspil «Et Brushoved» (opført paa Throndhjems Theater 10 Marts 1865).

Et i Morgbl. 1866 No. 56 A bebudet Arbejde af ham: «Den Barthske Familie: Slægtregister med biografiske Notitser» er hidtil ikke udkommet.

Han havde Andel i en af 17de Maj-Komiteen i Bergen 1849 udgiven «Beretning om vor Statsforfatnings Tilblivelse», hvilket Arbejde dog ikke kjendes af nærværende Udgiver.

Elvjuntson, Elvjunt, formentlig en Pseudonym.

Anden Juledag i Hallingdal. Et Folkesagn til Nytte og Fornøielse fortalt og nu som Markedsgave for dette Aar udgivet. Laurvig 1842. 8. 17 S.

Ekroll, Peter Andreas, Søn af Kirkesanger *Knud E.* og *Else Engeseth,* blev født i Borgund paa Søndmøre 4 Januar 1813, tog i September 1836 Præliminærexamen med anden Karakter og blev i Novbr 1840 medicinsk Examinat med anden Karakter. Han var derefter Assistent hos forskjellige Læger og praktiserede fra 1845 som Privatlæge paa Søndmøre, indtil han 22 September 1852 udnævntes til Distriktslæge i nordre Salten, hvorfra han ved Embedets Omregulering den 26 Maj 1855 forflyttedes til Stegens Distrikt. Efter Ansøgning erholdt han 20 Juli 1861 Afsked fra dette Embede for at overtage Lægeposten ved Reitgjerdets Plejestiftelse, hvis Forstander han tillige var fra 1863. Han døde 8 August 1867 under et Ophold i Sandefjord.

* 1) *Johanne Marie Johannesen* (f. i Bergen 2 September 1829, † 12 Marts 1858), D. af Tjenestekarl Rasmus J. og Birthe Martine Eriksdatter.

* 2) *Caroline Margrethe Ellingsen.*

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 105 fg. og 487.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge 1860, S. 147—160: Om Livsforholdene i Stegens Lægedistrikt i Nordlands Amt.

I Tabeller over de Spedalske i Norge 1861—66: Beretning om Sundhedsforholdene m. m. i Reitgjerdets Plejestiftelse for 1861—66.

Elg, Aslak, Pseudonym for **Jacob Henning Vetlesen,** se denne.

Eliesen, Halvor, i Tønsberg.

I Nationalbladet VII. (1817), S. 85--92 og 108—12: Om Midlerne til at ophjælpe Norges Handel.

Elieson, Eivind Karsten, efterfølgendes Sønnesøn og Søn af Sorenskriver *John Collett Posthumus E.* (f. paa Evje 21 Februar 1810, † paa Toten 27 Maj 1876, Storthingsmand fra Drammen 1845, 1848, 1854, 1857, 1859—60, paa de to sidstnævnte Thing Præsident i Odels-

thinget) og Hustru *Ingeborg Eivindsdatter Aarhusmoen*, er født i Drammen 6 Febr. 1849, blev 1872 udexamineret fra Krigsskolen og udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i Kavalleribrigaden, i hvilken han 19 Aug. 1874 udnævntes til virkelig Sekondløjtnant og 19 Septbr. 1885 til Premierløjtnant. Han tog 1876 Forstexamen i Stockholm og deltog Sommeren 1881 i Stiftelsen af «Den norske Forstforening».

* 20 Septbr. 1881 *Oline Flagstad* (f. paa Hamar 8 August 1853), D. af Korpsbøssemager Mikael F. i Vang paa Hedemarken og Olea Olsdatter fra Gaarden Valsig i Furnæs.

Jfr. Alf Collett: Familien Elieson, S. 31.

Veiledning i Skogens Behandling for Svensk Norrland. Et af den Kongelige svenske Skogsstyrelse prisbelønnet Konkurrenceskrift af C. G. Holmerz. Oversat med Forfatterens Tilladelse. Med en Anbefaling af Skovdirektør M. Selmer. Chra. 1878. 8. 2 Bl. 54 S.

Det mest lønnende Arbejde i vore Skoge. Kra. 1881. 8. 13 S.

I Den norske Forstforenings Aarbog for *1881*, S. 36—44: Det mest lønnende Arbejde i vore Skove; S. 55—74: Blædning eller den ligealdrede Form og Trakthugst. (Ogsaa trykt i «Tidskrift för skogshushållning» 1880); S. 75 fg.: Sukkerlønnen (*Acer saccharinum*). — *1883*, S. 99—103: Dannelse af Skovdyrkningsselskaber og disses Udbytte. — *1884*, S. 173—77: Lidt om Nytten af Skovkarter, deres Optagelse og Bekostning.

Elieson, Peter, Søn af Justitsraad *Peder E.* til Hafslund (f. 30 Juni 1727, † 2 Febr. 1773) og *Anna Collett* (f. 28 Marts 1731, † 12 September 1772), blev født paa Hafslund 29 December 1770, kom 1778 i Huset hos sin Morbroder Kammerraad Johan Collett i Kjøbenhavn, ved hvis Universitet han blev Student 1787. Han læste derpaa et Par Aar til juridisk Examen, men opgav saa Studeringerne og kjøbte 1792 den adelige Sædegaard Evje i Rygge. S. A. kjøbte han Titel af Krigsassessor. Han udnævntes 30 Marts 1831 til Postmester paa Moss, hvor han døde 7 Juni 1833. Han mødte som Repræsentant fra Smaalenenes Amt paa Storthingene 1821 og 1822 (Medlem af Konstitutionskomiteen og af en speciel Komite til Behandling af et Lovudkast om Formandskabsinstitutionen) og fungerede i 1821 som Sekretær i Lagthinget. Han blev 1821 R. W. O.

* 29 April 1793 *Kirsten Kiønig* (f. paa Opsæt i Solør 8 Juli 1770, † paa Evje 4 Januar 1848), D. af Foged i Solør og Odalen Jens K. og Ingeborg Dorothea Aagaard.

Jfr. Alf Collett: Familien Elieson, S. 26 fg. og de der givne Henvisninger, samt Y. Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 242 og (N. Wergeland:) Fortrolige Breve fra Ejdsvold, S. 47.

Haandbog for begyndende Landmænd i Norge. Chra. 1817. 8. VIII. 71 S. — [Andet Oplag]. Chra. 1835. 8. VIII. 72 S.

I Yngvar Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 245—60 er efter det blandt Rigsforsamlingens Papirer i Storthingets Arkiv opbevarede Haandskrift trykt et af ham til Rigsforsamlingen fremsendt Forslag til en Grundlov med Motiver, dat. 3 April 1814.

Ellefsen, Magnus Andreas Thulstrup, Søn af Kjøbmand *Daniel E.* og *Ingeborg Anneken Hasberg,* blev født i Kristiania 11 Januar 1819, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1840 og medicinsk Kandidat med samme Karakter i Marts 1846. Efter i et Aars Tid at have været ansat som Kandidat ved Rigshospitalet, praktiserede han til 1855 i Drammen som Amanuensis hos Landfysikus Blich, fulgte derpaa for sin Helbreds Skyld i 1857 som Skibslæge med Korvetten «Ørnen» paa dens Togt til Middelhavet, og praktiserede efter sin Hjemkomst paa forskjellige Steder, fra 1859 paa Langøen ved Kragerø, hvor han døde 13 Januar 1861.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 106.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 2. Række, VII. 97—100: Creosot i Bløddninger og Guttapercha som lufttæt Overdrag.

Ellerhusen, Joachim Hinrich, Søn af Kjøbmand *Johann Hinrich E.* (f. i Sültz i M/Schw. 12 August 1772, † 21 Novbr. 1811) og *Gerhardine Marie Hedevig Schwings* (f. 1783, † 1837), blev født i Bergen 26 Aug. 1806. Efterat have uddannet sig til Handelen, begyndte han i 1827 at studere og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1829 og theologisk Kandidat med Haud i Januar 1833. 13 April 1835 udnævntes han til Sogneprest ved St. Mariæ tydske Kirke i Bergen, hvilket Embede han indehavde til sin Død 12 Januar 1857.

* 26 Januar 1832 *Jonette Sivertsen* (f. 4 Juli 1801, † 27 August 1864), D. af John Johnsen i Throndhjem.

Jfr. [W. Brandt:] Familjerne Ellerhusen og Gerbitz, S. 10.

I Schwachs Biografi af Jacob Neumann, S. 58 fg.: Tale ved Neumanns Grav (paa Tydsk).

Elster, Kristian Mandrup, Søn af daværende Foged i Namdalen, senere Sorenskriver i Søndfjord *Christen Christensen E.* (f. 1804) og *Elen Alstrup,* blev født i Namdalen 4 Marts 1841. Efter Faderens Forflyttelse til Søndfjord voxte han op i Førde, indtil han i sit 15de Aar blev sendt til Nissens Skole i Kristiania for at forberedes til Optagelse paa Krigsskolen. Denne Plan maatte imidlertid opgives, da han blev nærsynt, og han bestemtes nu for Studeringerne. «I sit 19de Aar skrev han et Skuespil «Fra Fjorden», og lidt efter meldte han sig som Debutant ved Kristiania Theater. For sit Stykke fik han Ros af kyndige Mænd; og den enstemmige Dom om ham som Skuespiller

efter Prøverne var, at han havde et stort scenisk Talent. Alligevel tog han sit Skuespil tilbage, da han fik læse det igjen, fordi det ikke længer tilfredsstillede ham. Og da Saisonen begyndte og han skulde debutere for Alvor, trak han sig tilbage». (Kiellands Skitse i «Solskyer», S. I fg.) Som stud. art. levede han nu nogle Aar dels hjemme hos Forældrene, dels i Kristiania, men mere beskjæftiget med Læsning af inden- og udenlandsk Skjønliteratur end med Latin og øvrige Skolefag, og da han i 1864 gik op til Examen artium, efter at have været anmeldt til samme begge de foregaaende Aar, strøg han ved den skriftlige Prøve i Latin. Han levede derefter i Kristiania som Korrespondent og Medarbejder i forskjellige Blade, indtil han 1867 rejste til Tyskland for ved Universitetet i Giessen at uddanne sig til Forstmand. Om Høsten 1868 vendte han tilbage med sin Forstexamen. Det følgende Aar tilbragte han hjemme i Søndfjord, hvorefter han fra Høsten 1869 bosatte sig i Kristiania, hvor han snart blev knyttet som Medarbejder til «Aftenbladet» og «Norsk Folkeblad». I Begyndelsen af 1873 opholdt han sig nogle Maaneder i Kjøbenhavn, hvorfra han i Maj Maaned drog hjem til Søndfjord og der afventede Udfaldet af en Ansøgning om et Rejsestipendium af det Schæfferske Legat. Han fik imidlertid intet Stipendium og han havde ikke bedre Lykke, da han anden Gang (i Marts 1880) ansøgte om en Understøttelse af det samme Legat «for under et Ophold i Udlandet at foretage kunstneriske og literære Studier til Fremme af sin Udvikling som Forfatter». I Breve fra ham fra den Tid, hvoraf Uddrag senere er trykte, udtaler han sig, ligesom han allerede havde gjort i Breve fra 1872 og 1873, med Resignation om sin Skjæbne. I et af disse (til Dr. G. Brandes) ytrer han bl. a. efter Afgjørelsen i 1880: «Jeg fik intet Stipendium og faar vist heller aldrig noget. Dette er nu ganske vist slemt nok, forsaavidt som jeg herved afskjæres fra den Uddannelse, som erhverves ved at besøge de store Kulturlande. Derimod forekommer det mig, at jeg med Ro kan finde mig i den Dom om mig som Forfatter, der ligger i en saadan Afvisning. Den Udtalelse, jeg ved denne Lejlighed har faaet fra Dem, ligesom fra H. Ibsen, har i al Fald for mig en ganske anden Værdi end den Anerkjendelse, der bliver En til Del ved at man erholder et offentligt Stipendium». De Udtalelser, hvortil her sigtes, er de Anbefalinger, der i bekræftet Afskrift fulgte med hans Ansøgning til Kirkedepartementet, i hvis Arkiv de nu beror. Henrik Ibsens Udtalelse, der var dat. München den 25 Marts 1880, hidsættes her med Udeladelse af de indledende Ord: «Jeg har med Interesse og Sympathi fulgt Dem paa Deres Forfattervej lige fra den Tid, da Deres dramatiske Ungdomsarbejder kom mig for Øje. I disse saavelsom i alt, hvad De har offentliggjort, i Deres Noveller og ikke mindst i Deres beskrivende Fremstillinger af Natur og Folkeliv med dets *Betingelser i* de forskjellige Egne af vort Land, har jeg *gjennemgaaende sporet en fin* og ejendommelig Begavelse, hvilket jo

ogsaa, saa vidt jeg mindes, har været anerkjendt af den fagmæssige Kritik, og, hvad der har mere at betyde, af de bedste Elementer i vor læsende Almenhed. Højst ønskeligt for Deres fremtidige Forfattervirksomhed tror jeg imidlertid nok det skulde være, om De ret snart kunde faa Anledning til personlig at gjøre Dem bekjendt med videre og friere Felter af Samtidslivet, end dem, hvortil De hidtil har været henvist. Hvis det staar i Deres Magt at rive Dem løs fra Deres øvrige Gjøremaal — jeg ved ikke bestemt, hvilke disse egentlig ere — og hvis De søgte et Rejsestipendium enten af det Schæfferske Legat eller maaske heller af de til slige Øjemed bevilgede Statsmidler, saa synes jeg ikke, jeg kan tænke mig, at et saadant vil blive Dem nægtet. Skulde De beslutte Dem til et saadant Skridt, og skulde Lykken være Dem gunstig, saa vilde jeg ubetinget raade Dem til at indbefatte Tyskland i Deres Rejseplan. Her er Nutidskultur at studere, her er folkeligt Liv at iagttage, beslægtet med og dog forskjelligt fra vort eget, og derfor af særlig Interesse maaske netop for Dem. Jeg ved, hvad jeg for mit Vedkommende skylder mit Kjendskab til det almene Verdensliv, og jeg tænker ofte med Deltagelse paa de mange begavede Mennesker hjemme, som hæmmes af snevre Forhold — —». Elsters borgerlige Stilling, der sees at have været ukjendt for Ibsen, da denne Anbefaling blev skreven, havde siden 1873 været en liden Ansættelse i Forstvæsenets Tjeneste. Sommeren 1873 var han i nogle Maaneder konstitueret Forstmand i Valders og om Høsten s. A. blev han ansat som Forstassistent i søndre Throndhjems Amt med Bopæl i Throndhjems By. Her levede han Resten af sit Liv. Og her døde han efter nogle faa Dages Sygdom 11 April 1881, endnu før hans Roman «Farlige Folk», hvis sidste Ark just var under Trykning i Kjøbenhavn, var udkommet. «Throndhjems Kommune har den Afdøde at takke for hans Virksomhed til Fremme af dens Skovplantning i Ilsvikbjergene, som han af Interesse for Sagen tog sig af med stort Held. Byens Formandskab havde i et af sine sidste Møder før hans Død indstillet ham til en aarlig Løn af Kommunen for fortsat Tilsyn med dette Arbejde». (Thj. Adr 1881, No. 86). Storthinget i 1882 bevilgede mod 1 St. (Jaabæk) Enken en aarlig Pensjon af 800 Kroner.

* 1874 *Sanne Fasting* (f. 7 April 1845), Søster af nedennævnte Dr. Georg Fasting og D. af Sogneprest til Førde Michael Sundt Tuchsen F. og Kristiane Bøgh.

Kristian Elster. Af Rudolf Schmidt i Illustr. Tidende XXIII. [Kbh. 1881—82], No. 1165—1167 og senere optagen i samme Forfatters «Buster og Masker» (Kjøbenhavn 1882), S. 7—43; *Literaturstudier af G. af G.*[*eijerstam*] i Aftonbladet 1883, No. 45, 56 og 60 og derfra optrykt i samme Forfatters «Ur Samtiden» (Stockholm 1883), S. 31—57; *Kr. Elster och hans skönliterära kvarlåtenskap* af *P. Aug. Gödecke* i Letterstedtske Nord. Tidskrift 1883, S. 388—416; *Nogle Erindringer og Notiser om Elster* af Dr. *G. Brandes* i Morgenbladet [Kjøbenhavn] 13 Januar 1882 (optrykt i

Bergensp. 1882, No. 19 og i lidt ændret Skikkelse gjengivet foran den tyske Oversættelse af «Farlige Folk»); *Biografisk Skitse af Alex. L. Kielland* foran «Solskyer», S. I—VI. (optr. med Tillæg af J. B. H. i Ny ill. Tid. 1881, No. 50). *Portræt med Mindedigt* [af Irgens Hansen] i Ny ill. Tid. 1881, No. 28; Mindedigt af John Paulsen i Dagbl. 1881, No. 252 (jfr. Protest i Dagen s. A. No. 238). Jfr. videre Storth.-Forh. 1882, V. Dok. No. 42 og VI. 217 fg.; Dagbl. 1881, No. 201 af G. Brandes; Østlandsk Tidende 1881, No. 147; Verdens Gang 1882, No. 24 af B. Bjørnson; Ny svensk Tidskrift 1882, S. 339—44 af Henrik Jæger. *Nekrologer* i Thj. Adr. 1881, No. 86; Thj. Stiftsavis No. 86.

Om Modsætningen mellem det vestlige og østlige Norge. Ved Tusindaarsfesten til Minde om Norges Samling som Rige. (Særtryk af «For Ide og Virkelighed»). Kbhvn. 1872. 8. 56 S.

Tora Trondal. Fortælling. Kbhvn. 1879. 8. 239 S. (Denne Fortælling var i det væsentlige færdig allerede i 1871. Bogen blev, da den var udkommen, anmeldt i Thj. Adr. 1879, No. 106 af *I. b.* [J. B. Ebbesen] og i s. Bl No. 155 af Red.; i Mgbl. s. A. No. 135 B; i Aftenp. s. A; Berg. Tid. s. A. No. 105; Bergensp. s. A. No. 109; i Fædrelandet [Kjøbenhavn] 1879, No. 109; i Ude og Hjemme II. No. 96 af H. Schwanenflügel; i Berl. Tid. 1879, No. 111; i Nær og Fjern IX. No. 384).

Farlige Folk. Fortælling. Kbhvn. 1881. 8. 313 S. (De væsentligste Partier af denne Bog skrev Forf. under sit Ophold i Kjøbenhavn 1873. Bogen blev anm. i Dagbl. 1881, No. 235 af I.[rgens] H.[ansen], jfr. 1882, No. 252 af John Paulsen; i Bergensposten 1881, No. 127; Berg. Adr. No. 128; Stavangeren 1 Juli 1881; Stav. Amtst. s. A. No. 143; Hamar Stiftstid. No. 55; i Nattid. [Kbh.] 11 Juni 1881; i Post- och Inr.-Tidn., Aug. 1881 (overs. i Aftenposten s. A. No. 201 A og 202 A) af C. D. af Wirsén).

Farliga karlar. Bemyndigad öfversättning af Gustaf af Geijerstam. Med förord. Sthlm. 1884. 8. 257 S. (Anm. i Ny ill. Tidning 1884, No. 39).

Gefährliche Leute. Ein socialer Roman. Aus dem Norwegischen übersetzt von J. C. Poestion. Mit einer Einleitung von Georg Brandes. Berlin 1882. 8. XVI. 288 S. (Udgjør Bd. IX. af Auerbach's Sammlung hervorragender Dichtungen des Auslandes. Anm. i Deutsche Roman-Zeitung Januar 1883).

Solskyer. Udvalgte Fortællinger. Udgivet [med en biografisk Indledning] af Alexander L. Kielland. Kbh. 1881. 8. 2 Bl., VI S., 1 Bl., 322 S. (Anm. i Dagbl. [Kbhvn.] 1881, No. 299). — Andet Oplag. Kbhvn. 1884. 8. 334 S. (Anmeldt i Nattid. [Kbhvn.] 1884 af Herman Bang, optr. i Berg. Tid. s. A No. 246 B).

I Norden, udg. af J. Lieblein, I. 65—82: Hr. Kristjern. En Fortælling af Peter Paal. (Anm. i Aftbl. 1865, No. 296).

I Nordisk Tidsskrift, udg. af Nordahl Rolfsen, Aarg. 1877, I. 1—61 og 129—159: Solskyer. (Fra en Bygdelæge til en Ven). [Optaget i det af Alex. Kielland udgivne Udvalg med samme Titel. Oversat paa Svensk i «Helsingfors Dagblads Føljetong-Bibliothek för 1882», H. 4].

I For Ide og Virkelighed (Kbhvn.) *1871*, I. 226—251: En Korsgang. (Optaget i det af Kielland udgivne Udvalg af Forf.s Fortællinger. Den blev i sin Tid oversat paa Svensk i Gøteb. H. o. S. Tidn.s Føljeton og senere er den under Titlen «Eine Kreuzträgerin» oversat paa Tysk af Emma Klingenfeld i Nord und Süd XXIV. (1883), S. 275—92). — *1872*, II. 97—151: Om Modsætningen mellem det

vestlige og østlige Norge. (Ogsaa særskilt udgivet, se ovenfor); S. 453—462 o
I. 495—512: Fra Norge. [Den første af disse Artikler er et Indlæg i den Bjør
«Signalfejde»; det andet Brev angaar den religiøse og den kirkelige Reformbe
i Norge].

I Illustreret Nyhedsblad 1865, No. 1: En Lægprædikant. (
anonymt trykte Skitse var, efter Forf.s egen Meddelelse, den egentlige Begynd
hans Forfattervirksomhed).

I Norsk Folkeblad, hvoraf han var Medarbejder i nogen Tid o
han bl. a. fra Høsten 1869 af gav den ugentlige Oversigt over de skandinaviske
Indhold, findes følgende originale og oversatte Bidrag af ham: 1ste Aarg. (
No. 8, 9 og 10: Indvigsel, en Fortælling af Peter Paal; No. 41: Til Min
Tonekunstneren Rikard Nordraak (Digt); No. 43: Om Odden (Digt). — 3die
No 24—34: Ludwig og Anne Marie. (Oversat og bearbejdet efter Melchior
No. 37 fg.: Kronprinsens Amme (Uddrag af Auerbachs „Auf der Höhe"). —
Aarg. No. 1: Stevn frem! (Digt); No. 3: Udfærd (Digt); No. 8 fg: Den
vandt. (Efter Melchior Meyr); No. 32—43: Trodals-Rakel (Fortælling). —
Aarg. No. 7—14: Kvindernes Underkuelse. (Kritisk Referat af J. St. Mills
den danske Oversættelse); No. 14—29: Fra Napoleonstiden af Fr. Reuter.
fra Plattysk. — 6te Aarg No. 19 og 20: Skogen.

I Bergensposten 1881, No. 201—230: En fremmed Fugl. (Forf.
Arbejde, trykt her efter hans Død, og senere optaget i det af Kielland besørge
valg af hans Fortællinger. „Arbejdet blev oversat paa Tysk i „Neu
Presse" 1881).

I Aftenbladet var han Medarbejder fra Høsten 1869 af til
1873 og har i dette Blad, foruden stadige Theateranmeldelser, leveret følgende
Bidrag: *1869*, No. 113: Anmeldelse af Fru Thoresens „Solen i Siljedalen".
første literære Recension i dette Blad); No. 219, 221, 229: Norske Forfatt
I. Fru Collett; No. 241 og 247: „De Unges Forbund"; No. 281: „De Unge
bund" og stavangersk Kritik (jfr. under Artikelen Chr. Dons ovfr. S. 178). —
No. 29: Theatersagen; No. 78: Norske Forfatterinder. II. Fru Thoresen; N
og 234: Anmeldelse af Bjørnsons „Digte og Sange". — *1871*, No. 60 og 6
meldelse af Bjørnsons „Arnljot Gelline"; No. 286: Anm. af Chr. Monsens „D
Sange", 2. Oplag; No. 294: Asbjørnsens Norske Folkeeventyr, Ny Samling; N
Anmeldelse af Kr. Jansons „Sigmund Bresteson". — *1872*, No. 86: Anmel
Bjørnsons „Sigurd Jorsalfar" (jfr. No. 91 af B. B.) — *1873*, No. 194, 19
204, 213, 265: Fra Danmark; No. 270: Anmeldelse af Ibsens „Kejser og Gal
— *1874*, No. 2 og 132: Fra Danmark; No. 77: Anmeldelse af Walt Whi
„Demokratiets Fremblik"; No. 144: Anmeldelse af Jonas Lie's „Lodsen o
Hustru".

I samme Blads Roman-Føljeton, som han i flere Aar rediger
hvorigjennem han var den første, som indførte Reuter, Spielhagen og Turg
Norges og Danmarks Læseverden, har han bl. a. oversat følgende større A
i Aarg. *1869*, No. 244 fg.: Landstedet ved Rhinen af Auerbach. — *1870*, No.
Hans Durchlauchtighed af Fritz Reuter; No. 70 fg.: Hvad der kan komme u
Overraskelse af Fritz Reuter; No. 72 fg.: Mand og Hustru af Wilkie C
No. 202 fg.: Silvia af Julia Kavanagh; No. 292 fg.: Inspektør Bräsigs
af Fritz Reuter. — *1871*, No. 223 fg.: Problematiske Naturer af Fr. Spie

No. 302 fg.: Helene af Turgénjew. — *1872*, No. 18 fg.: Mumu af Turgénjew; No. 22 fg.: Problematiske Naturer, anden Afdeling; No. 96 fg.: Rudin af Turgénjew; No. 117 fg.: Klara Vere af Spielhagen; No. 133 fg.: Den blinde Pige af Wilkie Collins; No. 260 fg.: Bessie af Julia Kavanagh.

Et originalt 3 Akters Drama af ham «Eystein Meyla» opførtes ved en Beneficeforestilling paa Kristiania Theater i August 1863, hvorom henvises til Anmeldelsen [af Henr. Ibsen] i Ill. Nyhedsbl. s. A. S. 155.

Elstrand, Henrik, Søn af Kammager *Jonas Lorentzen E.* († 31 Marts 1831, 45 Aar gl.) og *Karen Kirstine Holm*, er født i Kristiania 24 November 1811, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1831 og theologisk Kandidat med Haud i December 1839. Han blev 1840 ansat som Kirkesanger og Lærer ved Faabergs faste Skole, blev 1856 Lærer ved Gaustad Sindssygeasyl og 22 Juni 1857 konst. Prest sammesteds, udnævntes 6 Maj 1861 til Sogneprest for Grønlands Menighed i Kristiania og forflyttedes 24 April 1869 til Vaale Sognekald i Jarlsberg, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 29 Aug. 1883 fra 1 Jan. 1884 at regne.

* 24 Decbr. 1840 *Johanne Laurentze Helseth* (f. i Oslo 18 Marts 1811), D. af Gaardbruger Haavaard H. og Inger Marie Lorentzen.

Jfr. W. Lassen: Biogr. Efterretn. om Studenterne fra 1831, S. 11; Asbjørnsen's Folke-Eventyr, Ny Saml., S. 242, 244 og 248.

I Morgenbladet *1845*, No. 51: Om Seminarister og theologiske Candidater; No. 130: Svar paa nogle Bemærkninger mod frgd. Stykke. — *1857*, No. 14: Om Døvstumme-Undervisningen (jfr. No. 27 af P. F. S. Balchen).

I Norsk Skoletidende 5. Aarg. (Hamar 1873), No. 5: Rundskrivelse til Lærerne i Vaale Prestegjeld.

Eng, Oskar Norman, Søn af Distriktslæge *Christian August Engh* og *Elisabeth Sommer Normann*, er født paa Vadsø 7 Juni 1847, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1866 og medicinsk Kandidat med Laud 1874. Han var derefter privat praktiserende Læge i Stavanger til 1879 og udnævntes 22 Marts 1879 til Distriktslæge i Lenvik. Her har han lige fra sin Tilflytning til Distriktet været Ordfører i Formandskabet, siden 1883 Medlem af Amtsudvalget, siden 1884 Forligelseskommissær og har været Valgmand ved Distriktsforsamlingerne for Tromsø Amt i 1882 og 1885. Han var i 1868 en af Indbyderne til Stiftelsen af «Det norske Samlag».

* 1876 *Wilhelmine Sand.*

I Tidsskrift for praktisk Medicin I. (1881), S. 211—15: Lidt om Kardialgien i Tromsø Stift.

Han var Medredaktør af Landsmaalsbladene Svein Urædd og dets Fortsættelse Andvake, saalænge disse Blade udkom. — Ligeledes var han en af de *navngivne Redaktører af Fram*, i hvilket sidste Tidsskrift han bl. a. har skrevet:

1872, S. 12 fg., 112—23 og 173—82: Thrane-Nora. (Efter „Retstidende" 1855); S. 401 fg. og 556 fg.: Um Mat og Mungott. (Etter ein Tale af R. Virchow)

Han har senere af og til skrevet mindre Artikler, i Regelen merket *E.*, i Dagbladet, Fedraheimen og Nordposten.

Engelskjøn, Christian August, Søn af Sorenskriver *Erik Andreas E.* og *Grethe Bessesen*, er født i Kristianssand 2 Juli 1836, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1854 og medicinsk Kandidat med Laud i Maj 1863, efterat han 1861 havde vundet den Skjelderupske Guldmedalje for Besvarelsen af Universitetets Prisopgave: «Beskrivelse af Mellemkjødets Muskler, grundet paa egne Undersøgelser». Han har efter Examen været bosat i Kristiania som privat praktiserende Læge, hvorhos han fra Høsten 1866 til 1878 var ansat som Bylæge dersteds. I 1879 opholdt han sig et halvt Aars Tid i Wien for under Prof. Benedikts Vejledning at studere Nervesystemets Sygdomme og deres Behandling.

* 13 Oktober 1864 *Fredrikke Løkke* (f. 30 Novbr. 1842), D. af Grosserer i Kristiania Hieronymus Fredrik L. og Christine Cathrine Smith.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 107 fg.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 2. Række, *XVI.* 89—114: Om Urinblærens mechaniske Forhold og dets Indflydelse paa visse pathologiske Tilstande. — *XVIII.* 855—59: Et Tilfælde af Hjernecongestion efter Cholerine. — I 3. Række, *XIII.* 105—18: Perifer Behandling af Tabes. — *XV.* 791—802: Elektrotherapeutiske Demonstrationer. (Jfr. S. 803 fg. af Chr. Leegaard, med Svar fra E. S. 813 fg. og Gjensvar fra L. S. 819 fg.)

I Nord. med. Arkiv *XVI.* (1884), No. 1 og *XVII.* No. 19: De elektriske strømarters uligeartede terapeutiske virkemåde og den elektrodiagnostiske synsfeltprøve. 51 S. og 34 S.

I Archiv für Psychiatrie und Nervenkrankheiten *XV.* (1884), S. 136 fg. og 305 fg. og *XVI.* S. 1 fg.: Die ungleichartige therapeutische Wirkungsweise der beiden elektrischen Stromesarten und die elektrodiagnostische Gesichtsfelduntersuchung. (Jfr. H. v. Ziemssens «Die Electricität in der Medicin», 2. Th., fl. St.); H. 3: Die elektrotherapeutische Gesichtsfeldprobe, eine Erwiderung.

I Storth. Forh. 1886, V. Dok. No. 77: Andragende om Understøttelse til Fortsættelse og Fuldendelse af Undersøgelser over Nervesygdommes Behandling. 4. 7 S. (Jfr. Storth. Forh. 1886, VI. 716 og Storth. Tid. f. A., S. 289 fg.).

I Aftenposten 1886, No. 140 og 153: Tankelæsning (jfr. No. 158).

Engelstad, Jess Julius, Søn af Undertoldbetjent *E.*, er født 24 Decbr. 1822, blev, efterat være udexamineret fra Krigsskolen 16 December 1841, udnævnt til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteribrigade, hvorfra han 1843 overflyttedes til Bergenske Brigade, i hvilken han 2 Juni 1846 udnævntes til Premierløjtnant, blev, efterat have taget Examen ved den militære Højskole, Sekondløjtnant i Ingeniørbrigaden den 2 Novbr. 1847, Premierløjtnant i samme 28 Oktbr. 1853, Stabs-

kaptejn 12 April 1862 og Kaptejn 4 Decbr. 1869. Under 5 Maj 1870 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra den militære Tjeneste, efterat han i flere Aar havde staaet surnumerær i sin Brigade. Han havde nemlig allerede fra 1 Septbr. 1856 været ansat som Sekretær og teknisk Konsulent hos Direktionen for den norske Hovedjernbane, hvis Overbestyrer han blev 1859. Efter Omordningen af Jernbaneadministrationen er han derhos siden 1883 konst. som Direktør for Statsbanernes Trafikafdeling. Han blev 28 Oktober 1877 R. St. O. O. «for Fortjeneste af Jernbanevæsenet», ligesom han er R. W. O. (1862) og R. N. O. (1871).

Erklæring fra Capitain J. Engelstad angaaende den af Commissionen til Undersøgelse af Forholde mellem Hoved- og Kongsvingerbanen afgivne Betænkning af 27de Juni 1872. Chra. 1873. 4. 26 S.

I Aftenbladet 1874, No. 48, 49, 81 og 82: Om vore Jernbaneanlæg; No. 104 og 105: Jernbanedirektøren — Smalsporet.

Dels i Samtidens Dagblade, dels i Storthings-Forhandlinger og i Jernbanens Driftsberetninger findes trykt adskillige af hans officielt afgivne Redegjørelser eller ved hans Stilling fremkaldte Opsatser om Jernbaneanliggender, bl. a. i Storth.-Forh. 1876, Dok. No. 89.

Enger, Johan C., Soldat af det Valderske nationale Musketerkorps, der som saadan var med blandt de norske Tropper, som 1849—50 holdt Nord-Slesvig besat.

Fire nye Viser for Norges unge krigerlystne Kjæmpeskare. Lillehammer 1850. 8. 23 S.

Kort Beskrivelse over Soldaternes Indkaldelse og Udmarsch til Slesvig i Aaret 1849, tilligemed Opholdet der og Hjemkomsten efter 1 Aars Forløb. Lillehammer 1851. 8. 23 S.

Engh, Niels, Søn af Maler *Engebret E.* og *Anne Margrethe Lind*, er født paa Strømsø 7 Aug. 1801, tog Præliminærexamen 1821 og var derefter i flere Aar ansat ved Drammens Toldsted, udnævntes 4 Oktbr. 1830 til Overtoldbetjent i Kristianssund, hvor han 1836 var konst. Toldinspektør, blev 1837 Overtoldbetjent i Flekkefjord og 15 Marts 1841 forflyttet i lignende Stilling til Kristiania, udnævntes 15 September 1858 til Toldinspektør i Flekkefjord, efterat han i Aarenes Løb flere Gange havde været konst. som saadan ved forskjellige Toldsteder, bl. a. i Kristiania Distrikt i 1852 og 1857. Han er af Finants- og Tolddepartementet oftere bleven benyttet for at anstille Undersøgelser ang. Toldforretningernes Gang ved flere af Rigets Toldsteder og sendtes 1857 til Gøteborg og Kjøbenhavn for at undersøge fornemmelig Regnskabsvæsenet ved disse Toldsteder og derefter afgive Betænkning angaaende Kristiania Toldkasserer-Embedes fremtidige Ordning. Han var Medlem af den ved kgl. Res. 8 Juni 1858 nedsatte Tarifkommissjon, hvis Indstilling lagdes til Grund for de af Storthinget 1859—60 besluttede Tarifer. Han var i 1834 en af Stifterne af

Kristianssunds Sparebank, i hvis Direktion han havde Sæde indtil sin Fraflyttelse fra Stedet i 1837. Han blev 1866 R. W. O. og 6 Juni 1882 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* *Elina Margrethe Wulff* (f. i Kristiania 22 April 1800, † 10 Januar 1879), D. af ndfr. nævnte Toldinspektør i Drammen Jørgen W. og Elsine Schøning.

Jfr. Morgenbladet 1880, No. 274 (Digt i Anledning af hans 50 Aars Embedsjubilæum).

Kjærlighed og Venskab. Tvende Fortællinger. Oversatte. Chra. 1821. 8. 24 S.

Norsk Toldtidende. Redigeret, forlagt og udgiven af N. E. Aarg. 1—4. Chra. 1843—46. 8. (Udkom med 52 No. eller Halvark om Aaret).

I Hermoder findes af ham enkelte Poesier, saaledes i VI. 28: Haabet.

Engstrøm, Johannes, en Skræddersvend, som boede i Tune Prestegjæld, hvor han ernærede sig dels som Skrædder, dels som Bogbinder. Han døde 182*.

I Jesu Navn imodtager og kjøber denne Bog [etc.] ind- og udvortes Kjendetegn, hvorved sande Christnes levende Christendom kan sikkrest igjenkjendes [etc.] Oversat af det svenske i det danske Sprog. Chra. 1805. 8. 147 S. (Anm. af P. E. Müller i Lærde Efterretn. 1807, S. 608 fg.)

Erbe, Gustav Alexander, Søn af Undertoldbetjent *Bendix E.* og *Martine Brun,* blev født i Botne 6 December 1840 og Student med Laud fra Skiens Latinskole i 1858. Han studerede efter Andenexamen en Tid Theologi og vandt 1864 Accessit for Besvarelsen af den udsatte theologiske Prisopgave. 1859 var han en Tid Lærer ved Eugenias Stiftelse, 1859—61 og 1863—64 Lærer ved Frk. Steffens's Pigeskole i Kristiania, 1864—66 ved Aars's og Voss's Skole sammesteds og senere Privatlærer paa forskjellige Steder. Han døde 1878.

Fra Skjærgaarden. Skizzer. Laurvik 1872. 8. 152 S. — 2det Oplag. Chra. 1875. 8. 151 S. (Største Delen af denne Bog blev oprindelig trykt som Feljeton i „Verdens Gang").

Han var den anonyme Redaktør af Norsk Folkeblad 1ste Aargang fra No. 4 til 3 Marts 1866, da Bjørnson overtog Redaktionen. I dette Blad findes ogsaa ellers enkelte Bidrag af ham, saaledes i Aarg. 1867, No. 5: Nogle Træk af en Livshistorie.

Enkelte Lejlighedsdigte af ham, merket *rb.*, findes trykt, dels særskilt blandt Studentersamfunds-Literaturen og ellers (saaledes «Aux deux braves Français [Ballon-Franskmændene] les citoyens de Christiania le 30 Novbr. 1870»), dels i forskjellige Blade (saaledes i Dagbl. 1870, No. 196: Haab for Frankrige).

Erichsen, C . . ., blev født paa Bratsbergkleven ved Skien 1808 og opdroges, da begge hans Forældre døde, før han havde fyldt sit 4de Aar,

hos en Farbroder. Efter Konfirmationen opmuntredes han af daværende Provst Munch i Gjerpen til at uddanne sig til Skolelærer, og efter nogle Aars Vejledning af Kirkesanger Lund fik han 1826 Ansættelse som Omgangsskoleholder. Denne Stilling opgav han, da han 1832 fik Ansættelse paa Prokurator Pavels Hielms Kontor, hvor han var til 1834. I disse Aar nød han Undervisning i Sprog, Historie og andre Fag af H. Ø. Blom og andre Disciple i Skiens lærde Skole. I sidstnævnte Aar kom han paa Kontoret hos Præsident Knudsen i Kristianssand, hvorefter han 1835 blev ansat som Lærer ved Almuskolen for Gutter i Skien. Fra 1838 var han tillige Enelærer ved Skiens Søndagsskole.

* 1837 *Marie Mollestad*, D. af Handelsborger Nils M. i Kristianssand.

I Norsk Kirketidende *1856*, No. 32—35 og 37 og 1857, No. 5: Vidnesbyrd om vor hellige Daab. — *1857*, No. 8: Nogle Ord til de Enfoldige i kirkelige Spørgsmaal; No. 52: Lidt om Olaus Nielsens Selvmodsigelser. — Desuden findes af ham i de 3 første Aargange af dette Blad adskillige Korrespondance-Artikler fra Skien.

I For Fattig og Rig, ny Række, II. No. 38: Brev til nogle Brødre paa Landet.

I Norsk Almueskole-Tidende, udg. af Jos Jervell, II. No. 1—4 findes af ham et Par pædagogiske Stykker.

I Almueskoletidende, redigeret af S. M. Krognæss, *I.* (Kristiania 1861), S. 161 fg. og 177 fg.: Nogle Bemærkninger om Undervisning i Læsning (jfr. S. 51 fg. af John Stenersen). — *IV.* S. 1—3 og 21—24: Om Undervisning i Skrivning.

Erichsen, Christian Magnus Wogelius, † i Hamburg 10 Oktober 1847.

Havarivæsen, Commissionærbehandling og Retspleie i Mandal. En historisk Beretning, grundet paa tvende Retsindlæg. Chr.sand 1841. 8. IV. 137 S.

Enthüllung von Havarie-Umtreiben. Dem Handel und Schiffahrt zum Nutzen. Altona 1844. 8. 21½ Ark.

Erichsen, Helge, se **Helge Eriksen Hagen.**

Erichsen, Isaach, Søn af efternævnte Statsraad *O. W. E.*, er født 10 Juni 1834, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 11 December 1852 udnævnt til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteribrigade, hvorefter han aflagde Examen ved den militære Højskole 1859. I 2den akershusiske Brigade blev han 6 Juli 1857 udnævnt til Premierløjtnant, 20 Juni 1868 til Kaptejn og Kvartermester ved Kristiania Bataljon og 8 Septbr. 1869 til Divisjonschef. Han befordredes 3 Oktober 1885 til Oberstløjtnant i Throndhjemske Infanteribrigade og Chef for

sammes Depotafdeling. I Aarene 1858—63 og 1867—76 var han ansat som Sektionschef ved Statens Jernbane-Anlæg og Undersøgelser, og var fra 1878 til 1881 Leder af Vestlandsbaneundersøgelsen.

* 16 April 1861 *Lovise Schüren.*

Trafikberegninger vedkommende de projecterede Jernbaner: 1. Drammen—Laurvig—Skien. 2. Kongsberg—Skien—Porsgrund. 3. Porsgrund—Brevig. Skien 1874. 8. 38 S.

Om Bygningen af Jernbanen mellem Drammen og Laurvig ved Distrikterne selv. 8 14 S. (U. T. S og A. Dat. Sem ved Horten 4de Juli 1874).

Om Forandring af Hamar—Throndhjemsbanens Sporvidde. Kra. 1882. 8. 14 S.

Nye Trafikberegninger for Vegaarshei—Bjorlandslinien med Sidelinier, udførte efter Foranstaltning af Tvedestrands Kommune. Kra. 1883. 8. 62 S.

Hans Rentabilitetsberegning for Jernbanen gjennem Jarlsberg og Laurvigs Amt, dat. Sarpsborg 6 Oktbr. 1873, er trykt S. 17—47 i «Aktstykker vedkommende Forslaget til en Jernbane gjennem Jarlsberg og Laurviks Amt» (Laurvig. 1873. 4. 55 S.)

I Teknisk Ugeblad 1885, S. 89—93: Forestilling angående forandring af sporvidden mellem Hamar og Koppang. (Afgivet til dept. f. d. indre og trykt med departementets samtykke. Jfr. Storth.-Forh. 1885, Sth.-Prp. No. 1, Hovedpost VI. Kap. 11, Tit. 1, Pag. 92—115, og Indst. *S.* IX. S. 41—43).

I Storthings-Forhandlinger *1884,* V. Dok. No. 88: Forestilling angaaende Forandring af Hamar- Throndhjemsbanens Sporvidde. 4. 11 S.

Erichsen, Johan Willoch, Søn af Klokker ved Kristianssands Domkirke cand. theol. *Hans E.* († 27 Decbr. 1860) og *Mathilde Sofie Willoch* († 10 Februar 1886), er født i Kristianssand 15 Februar 1842, blev Student med Laud fra Kristianssands Skole 1859 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1864. Han var derefter 1865—66 Lærer ved Nissens Skole og 1866—68 ved en privat Pigeskole i Kristianssand, udnævntes 8 Oktbr. 1868 til pers. Kapellan hos Sognepresten til Ejdsvold, Provst N. N. Vogt, 1870 hos hans Eftermand Sogneprest Eilert Sundt og 1873 hos Sognepresten til Bragernæs C. W. Koren; den 22 Maj 1875 blev han udnævnt til res. Kapellan i Skien.

* 1) 26 August 1869 *Kristiane Sofie Rogstad Boeck* (f. 17 Novbr. 1833, † 1873), D. af forannævnte Professor C. W. Boeck.

* 2) 1877 *Helga Marie Margrethe Boeck* (f. 1847), Søster af hans første Hustru.

Jfr. J. Vahl: Christjern Nielsens Slægtebog, S. 198.

Prædiken paa 19de Søndag efter Trinitatis, holdt i Bragernæs-Kirke. *Chra. 1874. 8. 15 S.*

Prædiken paa 15de Søndag efter Trinitatis, holdt i Skiens Kirke. Skien 1876. 8. 14 S.

Prædiken paa 23de Søndag efter Trinitatis 1878, holdt i Skiens Kirke. Skien 1878. 8. 16 S. — 2det Oplag. Kra. 1879. 8. 16 S. (Denne Prædiken fremkaldte forskjellige Indsigelser og derpaa følgende Meningskamp i Dagspressen i 1879, hvorom henvises bl. a. til Mgbl. No. 32 A; Dagbl. No. 17, 23 og 45; Aftenbl. No. 42; Aftenp. No. 25 og Luthersk Ugeskrift V. 127 fg.)

De assyriske Udgravninger og det gamle Testament. En udtogsvis Bearbeidelse af Rudolf Buddensiegs Afhandling: Die assyrischen Ausgrabungen und das alte Testament. (Aftryk af Theol. Tidsskr.) Chra. 1881. 8. 52 S.

Lærer Ap. Peter Omvendelse efter Døden? Aftensangsprædiken paa Fastelavns-Søndag. Udg. efter Opfordring. Porsgrund 1884. 8. 14 S.

I Luthersk Kirketidende, ny Række, IV. (1871), S. 1—9: Et Par Bemærkninger i Anledning af en Opsats i „Kirkeligt Folkeblad"; S. 145—56: Endnu nogle Ord om Troesartiklerne og Matth. 28, 19; S. 304—12: Om Guds Ord; S. 353—69: Et Slutningsord i Striden (jfr. Modartiklerne i denne Fejde af K. Kristensen i s. Bd. S. 97 fg., 241 fg. og 321 fg.)

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 2. Saml. (Kra. 1881), S. 319—29: Prædiken paa 6. Søndag efter Paaske. — I 3. Saml. (Kra. 1885), S. 417—38: Bibellæsning over Luc. 7, 36—50.

I Theol. Tidsskr. f. d. ev.-luth. Kirke i Norge, N. R. VIII. 92—140: De assyriske Udgravninger og det gamle Testament. (Ogsaa særskilt udgivet, se ovenfor).

I Bratsbergs Amtstidende 1884, No. 11—12, 20 og 32: Om Kirkesanger Dvoms Skriftfortolkning (jfr. D.s Svar i No. 18, 19 og 30).

Hans første Hustru oversatte flere af sin Faders medicinske Værker paa fremmede Sprog, ligesom hun førte Faderens Korrespondance med udenlandske Lærde. Hun var ogsaa Forf. af den i Aftbl. 1867, No. 265 trykte «Kvindeprotest» mod Fru Thoresens Skitse «En Bedstemoders Fortælling (i «Ved Løvfaldstid»). — Hans anden Hustru er den anonyme Oversætterinde af Miss Phelps's amerikanske Børnebog «Lille Alf» (Christiania 1872).

Erichsen, Ole Wilhelm, Søn af Lærredshandler, senere Postfører *Jørgen E.* og *Johanne Christine Wilhelmsen,* blev født i Kjøbenhavn 19 Februar 1793 og sattes tidlig ind paa det danske Søkadetakademi. Som Kadet gjorde han i nogen Tid Tjeneste blandt det danske Mandskab ombord paa et af de franske Linjeskibe ved Vliessingen, hvorfor han ogsaa i sin Tid modtog den af Napoleon III. stiftede St. Helena-Medalje. Den 19 Septbr. 1811 blev han udnævnt til Sekondløjtnant i Marinen og beordredes til Tjeneste ved Roflotillen i Norge. Ved Rigernes Adskillelse valgte han at forblive heroppe og erholdt 17 Maj 1814 Ansættelse som Sekondløjtnant i den norske Marine. 1816—21 var han permitteret til Koffardifarten og førte i disse Aar for et fransk Rederi Skib mellem Bordeaux og Vestindien. Han var imidlertid 1818 rykket op til Premierløjtnant og sendtes 1824 til Preussen i Anledning af Tømmer-

leverancerne til Marinen. Efterat han 1825 var udnævnt til Kaptejnløjtnant, blev han 1826 sendt til England for at anskaffe Norges to første Dampskibe «Prins Carl» og «Constitutionen», hvilke han førte hjem 1827. Fra 1836, da han avancerede til Kaptejn, til 1839 opholdt han sig i Stockholm som Referent hos Kongen af Marinens Kommandosager. 1845 udnævntes han til Chef for Hortens Værft, i hvilken Stilling han navnlig indlagde sig Fortjenester ved sit Arbejde for Grundlæggelsen af Marinens mekaniske Værksted. Fra denne Stilling kaldtes han 16 Oktbr. 1848 til Statsraad og Chef for Marinedepartementet og udnævntes 3 Decbr. 1853, ved Foreningen af Marinekommandoen med Departementet, tillige til Marinens Højstbefalende. Den 31 Marts 1856 erholdt han efter Ansøgning paa Grund af nedbrudt Helbred Afsked fra sine Embeder og tilflyttede derefter sin Gaard Sem ved Horten, hvor han døde Nat til 25 Juli 1860. I Aarene 1833—35 var han Medlem af den under Grev Wedel-Jarlsbergs Præsidium til at udarbejde en Plan for Marinen nedsatte Kommissjon; fremdeles var han — foruden af flere teknisk-militære Kommissjoner — Medlem af de 1841 nedsatte Kommissjoner til Udarbejdelse af Forslag til Værnepligtslov og Forslag til militær Straffelov samt endelig 1841—44 Medlem af den første Unionskommissjon. Han var allerede 1822 bleven udnævnt til Ordonantsofficier hos Kong Carl Johan, hvis Adjutant han blev 1832. I 1844 var han attacheret det Gesandtskab, som sendtes til Kjøbenhavn for at notificere Kong Oskar I.s Thronbestigelse og tilbagelevere Kongen af Danmark Carl Johans Elefantordens-Dekorationer, ved hvilken Lejlighed E. blev R. D. O. Han var desuden R. S. O. (1825), R. St. O. O. (1847) og K.[1] St. O. O. (3 Maj 1852). Han var Medlem af *Kgl. Krigsvetenskaps-Akademien* i Stockholm (1841) og korresp. Medlem af *Örlogsmannasällskapet* i Carlskrona.

* 1) 21 Oktbr. 1815 *Ide Thomine Fougner* (f. 5 Maj 1796, † 21 December 1821), D. af Kjøbmand i Kristiania Simon F. og Maren Hermane Wang.

* 2) 9 Septbr. 1823 *Abel Marie Isaachsen* (f. 12 Novbr. 1803, † paa Gaarden Sem 7 Maj 1883), D. af Grosserer og Konsul Isaach I. i Kristianssand og Hedevig Hansen.

Nekrolog i Militært Tidsskrift 3. Række, VI. 339—42. Jfr. Storth.-Forh. 1857, VIII. 72 og X. 30; N. A. Larsen: Fra Krigens Tid, S. 262; F. Bætzmann: Det norske Statsraad, S. 205 o. fl. St.; W. Swalin: Konungens norska och svenska Statsråd, S. 34; J. H. Vogts Optegnelser, S. 179; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 289.

Nogle Ord i Anledning af Hr. Capt. Christies Andragende og det, igjennem Høiesterets-Advocat Hjelm, fra en anonym Søe-Officier til Storthinget indgivne Skrift. Af nogle Søe-Officierer. Chra. [1833]. 8. 32 S. (Dette Skrift blev efter Anmodning konciperet af E., men før Udgivelsen „i flere Dele rettet og forandret af nogle Officierer i Fredriksværn". Jfr. under Artiklen H. C. Christie ovf. S. 26).

Tanker om Norges Søeværn. [No. 1]. Chra. 1834. 8. 38 S. — Nr. 2. Chra. 1836. 8. 112 S. m. 4 Tabeller i Fol.

Nogle Ord i Anledning af det under Titel af „Orlogsmanden" udkomne Skrivt, og den i Morgenbladet No. 221 indrykkede Artikkel angaaende Søeforsvaret. Af Forf. til „Tanker om Norges Søeværn". Chra. 1834. 8. 32 S. (Besvaret [af J. G. Sigholt] i „Orlogsmanden Nr. 2". Chra. 1834. 8.)

I Magazin for Søvæsen II. (Chra. 1843), S. 150—66: Uddrag af hans Rapport efter hans Ophold i England i 1840 med Dampskibet „Nordkap". (Jfr. S. 299 fg.)

Erichsen, Thomas, Søn af Kjøbmand i Bergen *Hans E.* og *Catharine Brun*, er født i Bergen 14 Novbr. 1806, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1825 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Septbr. 1830. Han blev 1831 udnævnt til pers. Kapellan hos Sognepresten til Manger G. Heiberg, blev 24 Maj 1839 Sogneprest til Ladvik og 1857 Provst i ytre Sogns Provsti, fra hvilke Embeder han erholdt Afsked med Pensjon 6 April 1872. Han lever endnu i Ladvik.

Urner og Kranbse, en Digtsamling. Kbhvn. 1845. 8. 40 S. — Urner og Kranbse. En Rim-Stav. Anden forøgede Udgave. Bergen 1874. 8. 120 S. — 3dje Oplag. Kra. 1881. 8. 4 Bl. 158 S.

Prædikener over valgte Evangelier i Kirke-Aaret. Bergen 1884. 8. 4 Bl., 173 S., 1 Bl.

I For Fattig og Riig 1852, No. 2: En mærkværdig Prøve paa Psalmedigtning af en norsk Bondepige [Elen Hjelmeland].

Forskjellige religiøse Digte, Gravsange og Lejlighedsvers af ham findes spredt i Samtidens Blade, saaledes i Berg. Adr. Cont. Efterr. 1838, No. 32 og 55; i Bergenske Blade 1852, No. 423; i Bergensposten 1856, No. 296; i Morgenbladet 1843, No. 232 (Ved Conrektor Windings Grav); i Christiania-Posten 1851, No. 885 (Til Grundtvig), 1852, No. 1414 (Ved Provst N. G. A. Dahls Grav), 1857, No. 296 (Smedens Sønner, en Saga) o. fl.

Eriksen, Andreas Emil, Søn af Skræddermester, Borgerkaptejn *Engebret E.* (f. paa Kongsvinger 30 Septbr. 1806, † paa Sognsløkken ved Frogner 14 September 1853), og *Anna Magdalene Schie* (f. 1811, † 1879), er født i Kristiania 9 Januar 1841, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1858 og filologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1865. Han ansattes i Oktbr. 1863 som Lærer ved Aars og Voss's Skole i Kristiania, ved hvilken han fra 1875 tillige var Inspektør ved Latinafdelingen og fra Begyndelsen af 1877 til sin Fratrædelse i September s. A. konst. Medbestyrer. 18 August 1877 udnævntes han til Rektor ved Tromsø offentlige Skole for den højere Almendannelse. I 1861 vandt han Universitetets Guldmedalje for Besvarelsen af den udsatte Prisopgave «Om Trældom i Norden». Vinterhalvaaret 1869—70 opholdt han sig i Kjøbenhavn med Stipendium af den Hjelmstjerne-Rosenkroneske Stiftelse

for at samle Bidrag til Norges Historie under Foreningen med Danmark. Siden Begyndelsen af 1880 har han været Formand i Bestyrelsen af Tromsø kommunale Bibliothek. I Aarene 1881—82 var han Medlem af Tromsø Kommunebestyrelse. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1878).

* 23 Decbr. 1866 *Karoline Amalie Hannevig* (f. i Borre 28 April 1848), D. af Skibsreder Edvard Pedersen H. († 1880) og Marthe Kirstine Kristofersen.

Norsk Læsebog, udgiven af A. E. E. og P. A. Paulsen. D. 1—3. Kra. 1868—69. 8. **Første Del.** 1868. 128 S. 2den Udg. 1873. 3die Udg. 1876. 4de Udg. 1880. 2 Bl. 128 S. 5te Udg. 1885. 128 S. — **Anden Del.** 1869. VIII. 472 S. 2den Udg. 1872. 3die Udg. 1875. 4de Udg. 1880. VIII. 476 S. 5te Udg. 1886. — **Tredje Del.** 1868. XII. 567 S. 2den Udg. 1874. (Særskilt udgaves: Særtryk af de i anden Udgave af Eriksens og Paulsens Norske Læsebogs tredje Del nyoptagne Læsestykker. Kra. 1874. 8. 70 S.) 3die Udg. 1878. 4de Udg. 1881. XII. 567 S. 5te Udg. 1885. XII. 568 S. (Anm. i Norsk Folkebl. 1868, No. 29 af B. Bjørnson, hvortil Svar af J. Aars i Aftbl. s. A. No. 167; i Skill.-Mag. 1868, No. 30 af P. Botten-Hansen; i Morgbl. 1868, No. 221 og 222 [af M. J. Monrad], hvilken Anmeldelse fremkaldte Stykket «Om Retskrivningen og Sprogformen i E.s og P.s norske Læsebog» i No. 270 af E., hvortil Svar af Anmelderen i No. 281, og et nyt Indlæg af E.: «Mere om Retskrivning og Sprogformer» i No. 295, hvortil ny Replik af Anmelderen i No. 300; K. Knudsens Skrift: «Nogle språk- og skolespørsmål», Kra. 1869, er foranlediget ved og indeholder en Fortsættelse af denne Polemik. Videre findes Anmeldelser af Læsebogen i Den norske Folkeskole 1868, No. 47; Aftbl. 1869, No. 135 af *C. S.*; i Dagbl. s. A. No. 233 [af J. Kvam] og i danske Fædrelandet s. A.).

Kongshaug-Ætten og dens Forgreninger. Kra. 1869. 8. 36 S.

Svenske Læsestykker, udgivne til Skolebrug af J. Aars og A. E. Eriksen. Kra. 1871. 8 VIII. 88 S. (Ogsaa indtaget i Indbydelsesskrift fra Aars og Voss's Skole, 1871. Anm. i Morgenbl. 1872, No. 230; i Pedagogisk Tidskrift 1872, S. 185). — Anden udgave. Kra. 1880. 8. 2 Bl. 107 S.

Norges, Sveriges og Danmarks Historie for Middelskolen. Kra. 1872. 8. IV. 175 S. Med et Kart over det gamle Norge. (Anm. i Aftenbl. 1872, No. 303 af C. S[chollert]; Dagbl s. A. No. 201; Skill.-Mag. No. 36; Norsk Skoletidendes Maanedshefte s. A. No. 19). — Anden Udgave. Kra. 1874. 8. 176 S. (Anm. i Skill.-Mag. 1874, No. 49). — Tredie Udgave. Kra. 1877. 8. 2 Bl. 176 S. — Fjerde Udgave. Kra. 1880. 8. 2 Bl. 175 S. — Femte udgave. Kra. 1883. 8. 2 Bl. 175 S.

J. S. Welhaven. Mindeblade. Kra. 1873. 8. 55 S. (Anon.)

Udvalg af norske og danske Forfattere. Til Skolebrug. [Første Del]. Kra. 1874. 8. VI. 303 S. — Anden udgave. Kra. 1882. 8. VIII. 303 S. (D. m. T. Norsk Læsebog. Fjerde del. Anden udgave). — Anden Del. Kra. 1875. 8. VII. 267 S. (Udgjør 5te Del af Norsk Læsebog. Anmeldt i Ny ill. Tid. *1874, No. 47;* Skill.-Mag. 1875, No. 50; Morgbl. s. A. No. 322 af J. A. Schneider; *Morgspst. 1874, No. 275*).

Om Petter Dass og hans Skrifter. Kra 1874. 8. 1 Bl. LXXXVIII. S. (Særtryk i 25 Expl. af Indledningen til 1ste Del af hans nedenfor nævnte Udgave af P. Dass's saml. Skrifter. Denne Monografi har udgjort Hovedkilden for L. Passarges Skrift „Herr Petter Dass. Ein norwegisches Literaturbild aus dem 17 Jahrhundert. Heidelberg 1880", hvorom en Oplysning findes i Aftbl. 1881, No. 102).

Norske Stilopgaver, samlede og udgivne. Kra. 1874. 8. 52 S. (Anm. i Aftbl. 1875, No. 36).

Petter Dass's Samlede Skrifter. Udgivne af A. E. E. D. 1—3. Kra. 1874—77. 8. *I.* [1873—]1874. LXXXVIII. 388 S. (O. m. T.: Nordlands Trompet samt Viser og Rim af Petter Dass. Med Oplysninger om Forf.s Levnet og Skrifter, udg. af Den norske historiske Forening af A. E. E.) — *II.* 1875. 4 Bl. 448 S. — *III.* 1877. 4 Bl. 414 S. (II. og III. o. m. T.: Aandelige Sange af P. D. udg. af A. E. E. 1ste og 2den Del. Anm. i Norsk Tidsskrift f. Lit. 1876—1877, No. 3 [af K. A. Winter-Hjelm]; Den norske Rigstidende 1873, No. 211 [af T. Blanc] og 1874, No. 48; Morgenbl. 1874, No. 95 og 1876, No. 67; Aftenbl. 1877, No. 283; Finmarksposten 1874, No. 11 [af M. O. Berg], hvortil Svar fra E. i No. 18, og derefter en fortsat Polemik i No. 20 [af B.], 25 [af E.] og 26 [af B.]; i Revue des questions historiques 1876, S. 266—69 af E. Beauvois).

Trende Bibelske Bøger, nemlig Ruth, Esther og Judith, i Danske Vers forfattet af Petter Dass. Efter gamle Haandskrifter og den første Udgave paany udgivet af A. E. E. Kra. 1877. 8. 2 Bl. 206 S. (Anm. i Norsk Tidsskr. f. Lit., 2 Aarg., No. 7 [af K. A. Winter-Hjelm] og No. 16 af E. F. B. H.[orn]).

Norske Læsestykker, samlede af A. E. E. (Smaabøger for Skolen og Hjemmet, udg. af Siegw. Petersen. No. 4). Kra. 1877. 8. 64 S.

Om en Forandring i Skolernes Retskrivning. (Afskaffelse af store Begyndelsesbogstaver i Substantiverne). Kra. 1877. 8. 11 S.

Dansk og Norsk Literaturhistorie til Skolebrug. Kra. 1878. 8. 2 Bl. 195 S. (Anm. i Aftenbl. 1878, No. 244 B [af Henrik Jæger]; Morgenbl. s. A. No. 257 A [af L. Daae]; Ny ill. Tid. s. A. No. 18 Till.; Skill.-Mag. No. 46; Oplandenes Avis No. 72; Berg. Tid. No. 195; Berl. Tid. [Kbhvn.] s. A. 29 August; Nær og Fjern B. VIII. No. 329 o. fl.) — Anden udgave. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 195 S. (Anm. i Ped. Tidskr., utg. af Hult, 1881, S. 378 fg. af A. E. Friedländer). — 3die udgave. Kra. 1884. 8. 2 Bl. 195 S. (Anm. af Heinr. Lenk i Central-Organ für die Interessen d. Realschulwesens 1885, S. 320 fg.)

Den danske og norske poesis historie fra Ludvig Holberg indtil nutiden til skolebrug. Uddrag af «Dansk og norsk literaturhistorie til skolebrug». Kra. 1879. 8. 112 S.

Lærebog i fædrelandshistorien, nærmest til brug for almueskolen. Udgivet med bidrag af det offentlige. Med et kart. Kra. 1879. 8. 71 S. (Anm. i Dagbl. 1879, No. 226, hvortil Svar fra E. i Stykket „Om en formodet falsk Lære i vore Lærebøger" i No. 250, med Gjenmæle af Red. i s. No.)

En liden verdenshistorie. Med benyttelse af R. Tønder Nissens „Verdenshistoriens vigtigste begivenheder i fragmentarisk fremstilling". Kra. 1880. 8. IV. 133 S. (Anm. i Norsk Skoletidende 1880, No. 32 af R—d [ɔ: L. Raknerud] med med Bem. af Red. i s. No., hvorefter fulgte polemiske Indlæg i No. 42 [af E. og af Red.], 46 [af R—d. og Red.] og 47) — 2den udgave. Kra. 1882. 8. IV. 123 S. — *3die udgave. Kra. 1884. 8.* IV. 123 S.

Norske studenter, baccalaurei og magistre ved Kjøbenhavns universitet i aarene 1611—1635. Ved A. E. E. Tromsø 1881. 8. VIII. 46 S. (Særtryk i 30 Expl. af Tromsø Skoles Indbydelsesskrift 1881. Anmeldt i Aftbl. s. A. No. 173).

Fra Tromsø skoles fortid. Foredrag ved skolens femtiaarsfest. Tromsø 1883. 8. 29 S. (Særtryk i 50 Expl af „Tromsøposten" 14, 18 og 21 Juli 1883).

Biografiske efterretninger om de fra Tromsø skole i dens første 50 aar udgaaede studenter. Af A. E. Eriksen og Paul Koht. Tromsø 1884. 8. 24 S. (Særtryk af Tromsø Skoles Indbydelsesskrift 1884).

I Indbydelsesskrift fra Aars og Voss's Skole *1870*, S. 3—64: *Halvardi Gunarii Acrostichis*. Et latinsk Digt om Kristian den fjerdes Hyldning ved Akershus 1591. Med Oplysninger om Forfatteren og om hans øvrige Skrifter paany udgivet. (Ogsaa særskilt aftrykt i 50 Expl. Kra. 1870. 8. 64 S. Anm. i Morgbl. 1870, No. 196 [af Yngvar Nielsen]; i N. Folkebl. s. A. No. 44 A af M. A.[mesen]; i For Ide og Virkelighed 1870, II. 550—53). — *1871*: Svenske Læsestykker. (Ogsaa særskilt udgivet, se ovfr.) — *1873*. S. 39—66: Katalog over Discipel-Bibliotheket. — *1877*, S. 3—59: Katalog over Skolens Bogsamling; S. 83—85: Nekrolog over Universitetsstipendiat cand. mag. B. Schmidt.

I Indbydelsesskrift fra Tromsø offentlige Skole, hvoraf han har udgivet 8 Hefter 1878—85, *1878*: Skoleefterretninger for 1877—78. 34 S. — *1879*: Skoleefterretninger for 1878—79. 46 S. — *1880*: Skoleefterretninger for 1879—80. 45 S. — *1881*: 1) Norske studenter, baccalaurei og magistre ved Kjøbenhavns universitet i aarene 1611—1635. VIII. 46 S. 2) S. 47—73: Skoleefterretninger for 1880—81. — *1882*: Skoleefterretninger for 1881—82. 39 S. — *1883*: Skoleefterretninger for 1882—83. 34 S. — *1884*: 1) Biografiske efterretninger om de fra Tromsø skole i dens første 50 aar udgaaede studenter. Af A. E. E. og Paul Koht. 24 S.; 2) S. 25—61: Skoleefterretninger for 1883—84. — *1885*: Skoleeferrettninger for 1884—85. 33 S.

I Nordisk Universitets-Tidsskrift VII. (1861), H. 3, S. 1—61 og H. 4, S. 83—110: Om Trældom hos Skandinaverne. En med Universitetets Guldmedalje belønnet Prisafhandling. (Anm. [af G. A. Krohg] i Aftbl. 1862, No. 175).

I Norsk Militært Tidsskrift, Bd. 36 (1873), S. 207—24, 280—302, 311—31, 359—80: Nye Bidrag til Hannibalfejdens Historie.

I (norsk) Historisk Tidsskrift 2. Række, II. 97—112: To utrykte Digte af Petter Dass. (Ogsaa særskilt aftrykt. Kra. 1878. 8. 1 Bl. 16 S.)

I Norsk Tidsskrift for Literatur, red. af K. A. Winter-Hjelm, har han i Aarg. 1, No. 1, 5, 12, 17, 18, 22, 24 og 25 leveret Anmeldelser af oldnorsk og Skole-Literatur samt af Skrifter for Ungdommen.

I Skilling-Magazin *1861*, No. 42, 43, 45—49: Vort Universitets Stiftelse. — *1862*, No. 23--28: Gjeble Pedersøn og hans Tid. — *1874*, No. 7—26: Boganmeldelser.

I Kirkeligt Folkeblad 1864, No. 15: En gammelnorsk Prædiken.

I Aftenposten 1860—63 leverede han de fleste af Bladets Referater fra offentlige Møder. — *1861*, No. 10: Nodal; No. 114 og 115: Rigsarkivar Chr. Lange. — *1862*, No. 8: Det sidste Indlæg i Maalstriden (jfr. Svar af K. Knudsen i No. 12 samt denne Forf.s „Det norske målstræv", S. 292—98).

I Aftenbladet *1867*, No. 152: Anm. af J. Aars's Retskrivningsregler. — *'68, No. 237*: Anm. af Gjør og Johanssens Opgaver til Oversættelse fra Latin. —

1872, No. 223: Anm. af O. Baupells „Den dansk-norske Hærs Historie" (jfr. No. 231 af Baupell og Svar hertil i No. 251 af E. J. Vogt); No. 294: Anm. af L. Daaes „Norske Bygdesagn", 2. Saml. — *1874*, No. 98: Anm. af Biskop Eysteins Jordebog, udg. af Huitfeldt. — *1877*, No. 100: Ogsaa noget om Realgymnasierne og den nye Skolelov. — *1879*, No. 259: Lapper eller Finner?

I Dagbladet 1869, No. 26: Folkebladet og Indvandrings-Spørgsmaalet.

I Morgenbladet *1870*, No. 350: Anm. af L. Daaes „Norske Bygdesagn", 1. Saml. — *1879*, No. 315 A: Anm af O Nicolaissens Sagn og Eventyr fra Nordland; No. 345: Lidt mere om Eriksens og Paulsens Læsebog og om Retskrivningen i Skolerne (i Anl. af en Artikel i No. 284 A). — *1880*, No. 70 A: Endnu nogle Ord om Overlærerembedet paa Tromsø. — *1882*, No. 298 A: I Anledning af „Norsk Læsebog ved J N Kobberstad og E. K. Thuland".

I Tromsøposten skrev han af og til i Aarene 1880—83 om politiske og andre Spørgsmaal; siden Sommeren 1883 har han leveret de under Overskriften «Nye Bøger» meddelte Boganmeldelser og derhos taget Del i Bladets Redaktion.

Enkelte Artikler af ham findes i forskjellige andre Blade, saaledes i Ny ill. Tidende 1879, No. 7; i Chra. Adresseblad 1860, No. 104; Drammens Blad Juli 1861 (to Artikler om de gamle Gravstene ved Strømsø Kirke).

Til Flateyjarbók (I—III. Chra. 1860—66) udarbejdede han Registrene i 3die Bind, S. 585—697.

Han besørgede 11te og 12te Udgave af J. Geelmuydens Geografi for Begyndere (Kra. 1877 og 1880) og 3dje Udgave af samme Forfs. Lærebog i geografien (Kra. 1879).

Eriksen, Jens N., Gaardbruger og Ejer af Rønnild i Skeberg, hvis Ordfører han var i flere Aar i Begyndelsen af 60-Aarene.

Forsøg til en Veiledning i Jordbruget, nærmest med Hensyn til Forholdene i Smaalenenes Amt. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. 1ste Tillægshefte til „Folkevennen", 11te Aarg. Chra. 1862. 8. 62 S.

Beretning om Jordbrugsforholdene i Skjeberg Præstegjeld fra Begyndelsen af dette Aarhundrede indtil nærværende Tid (trykt i „Smaalenenes Amts Landhuusholdningsselskabs Møde i 1852", Fr.hald 1852. 8. S. 76—84, og derpaa optrykt i Morgbl. 1853, No. 112. For dette Arbejde tildelte Landhusholdningsselskabets Administration Forf. Selskabets Medalje i Sølv).

I Aftenbladet 1861, No. 74 Till.: Betænkning og Erklæring ang. det af Skovkommissionen afgivne Forslag til Lov om Skovvæsenet.

Eriksen, Ludvig, Søn af Handelsborger *Erik E.* og *Berthe Marie Malmer*, er født i Kristiania 15 Januar 1851, blev 1868 Student med Laud fra Gjertsens Skole og tog Aaret efter anden Examen, hvorpaa han en Tid studerede Medicin, som han dog igjen opgav. Han har senere levet i Kristiania som Literat og Stenograf i Storthingets Referentkorps. Fra Begyndelsen af 1883 overtog han tillige Redaktionen af «Christiania Intelligentssedler» («Dagens Nyheder»).

* 7 Juni 1879 med *Albertine Pauline Fischer* (f. 27 Marts 1854), D. af Handelsborger Johan F. og Julie Elster.

Paris i Amerika. Af Edouard Laboulaye [Overs. fra Fransk af L. E.] Dagbladets Føljeton. Kra. 1872. 8. 256 S. (Anonymt).

Fra Hjembygden. Fortællinger og Udkast. Kbh. 1874. 8. 2 Bl. 158 S.

Han overtog fra 1 Januar 1883 Redaktionen af Christiania Intelligentssedler, som han indtil August 1884 redigerede sammen med Skuespiller Olaf Hansson, fra 1 Septbr. 1884 alene og som navngiven ansvarhavende Redaktør.

I Morgendæmring, udg. af J. B. Bull (Kra. 1879), S. 177—95: La diva (Skitse); S. 245—61: Hun sidder over (Skitse).

I Nordisk Månedskrift f. folk. og krist. Oplysning *1871*, II. 448—462: En Moder [Fortælling]; 469—473: Til en folke-højskole-lærer [Digt]. — *1872*, II. 147 fg.: I ørkenen [Digt]. — *1873*, II. 463—66: Tvende lejlighedssange [Mindedigte over A. Reitan og N. F. S. Grundtvig].

I Skilling-Magazin har han foruden Billedtexter, Bearbejdelser osv., (anonymt) skrevet følgende Biografier: Aarg. *1879*, No. 43: Statsraad O. A. Bachke; No. 45: Statsraad C. Jensen. — *1880*, No. 22: Amtmand Sibbern. — *1881*, No. 35: Andreas Sæhlie; No. 42: [Statsraad] Ludvig Daae. — *1882*, No. 5: Stiftsprovst B. L. Essendrop; No. 11: Admiral Smith; No. 13: Grosserer P. W. W. Kildal; No. 15: Professor C. A. Holmboe; No. 17: Livius Smitt; No. 19: Skuespillerinden Fru Reimers; No. 28: Seminariebestyrer Oluf Saxe.

I Ny ill. Tidende 1883, No. 1 og 2: Leve Kommunen! (En Fortælling).

I Aftenbladet var han Medarbejder (for Dagsartikelen) fra 1 Juli 1879 til Bladet gik ind ved Udløbet af 1881.

I Oplandenes Avis 1872—73 skrev han Breve fra Kristiania samt forskjellige Digte og Fortællinger.

Til Nya Pressen (Helsingfors) og Fria Ordet (Sthlm.) har han skrevet Breve fra Kristiania i Aarene 1879—85.

Bidrag af ham findes ogsaa i Aftenposten, Dagbladet og Nordenfjeldsk Tidende.

Erlandsen, Andreas, Søn af Stiftsoverretsprokurator og Bankdirektør *Ole Iversen* († 16 Jan. 1823) og *Charlotte Klitsing* (f. 7 November 1785, † 27 Juli 1862), blev født i Throndhjem 16 Oktbr. 1802. Navnet Erlandsen antog han efter sin Moders Plejefader Kjøbmand i Throndhjem Andreas E., der tog ham i Søns Sted og først bestemte ham for Handelen, senere for Studeringer. 1823 blev han Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole og i Juni 1826 theologisk Kandidat med Haud. Han udnævntes 11 Decbr. s. A. til res. Kapellan til Stod, blev 1829 Sogneprest til Aafjorden, 14 Febr. 1837 til Sparbu og 12 Novbr. 1856 Provst i nordre Indhered. Han døde pludselig 12 August 1860. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1841).

* 28 December 1826 *Henrika Heyerdahl* (f. 20 Juni 1808), D. af ndfr. nævnte Sogneprest til Gran Hieronymus H.

Nekrolog i Ill. Nyhedsblad 1860, No. 35; Mindedigt i Morgbl. s. A. No. 265. Jfr., foruden hans Nordenfjeldske Gejstlighed, O. A. Løwold: Biogr. Efterr. om Præster i Høyland (Stav. 1883), S. 15.

Biographiske Efterretninger om Geistligheden i Throndhjems Stift. Chra. og Levanger 1844—55. 8. 518 S., 2 Bl. (H. 1—3 udkom med Titlen: Biographiske Efterretninger om den Nordenfjeldske Geistlighed. H. 1 og 2 revideredes og besørgedes trykt af B. Moe [S. 1—320. Kra. 1844—46]; H. 3 ligesaa af R. Nicolaysen [S. 321—480. Kra. 1851]; H. 4 af Udgiveren selv [S. 481 fg. Levanger 1855, da Skriftet ogsaa fik ny Hovedtitel. Jfr. Ill. Nyhedsbl. 1856, No. 20 og F. G. Lerche: Om Nødvendigheden af en Reform i vor Retspleje S. 28 fg. H. 1 blev rec. af Chr. Lange i Literatur-Tidende 1845, No. 9 og 10).

Biographiske Efterretninger om Geistligheden i Tromsø Stift. Chra. 1857. 8. 3 Bl. 209 S. (Den oprindelig trykte Fortale til Skriftet blev paa Foranledning supprimeret. Anmeldt i Illustreret Nyhedsblad 1857, No. 20. Register til begge disse Skrifter [udarbejdet af Evald Rygh] udkom i Kristiania 1860. 8. 46 S.)

I Det Kgl. Norske Vid.-Selskabs Skrifter i det 19de Aarh. IV. S. 251—78: Biographiske Efterretninger om *Lectores theologiæ*, Rektorer og Conrektorer ved Throndhjems lærde Skole og *Seminarium lapponicum*. (Ogsaa særskilt aftrykt. Thjem. 1859. 4. 28 S.)

Erlandsen, Ralph, Pseudonym for **Nils Ulrik Alfred Sinding-Larsen,** se denne.

Ernst, Pseudonym for **Ernst Petter Andersen,** se denne.

Ertzaas, Ellert Olaus, Søn af fhv. Lensmand *Jakob E.* (f. i Inderøen 1790) og *Anna Ellingsdatter Fæby* († 1885, 86 Aar gl.), er født i Værdalen 4 April 1823, tog i Decbr. 1844 norsk juridisk Examen med Karakteren «Bekvem» og begyndte strax derefter at studere, hvorefter han, privat dimitteret, blev Student med Haud 1848 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1851. Han var derpaa i 4½ Aar Fuldmægtig hos forskjellige juridiske Embedsmænd, var fra April 1856 til Decbr. 1860 Kopist i Justitsdepartementet, derefter i flere Aar edsv. Sorenskriverfuldmægtig og Overretssagfører, var fra April til November 1876 konst. Assessor i Kristianssands Stiftsoverret og udnævntes 28 Oktbr. 1876 til Justitssekretær ved Throndhjems Stiftsoverret. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem.

De vigtigste Love og Rescripter m. V. angaaende Overformyndervæsenet. Chra. 1859. 8. 128 S.

I Ugeblad for Lovkyndighed har han under Mærket E leveret følgende Afhandlinger: i 1ste Aarg. (1861), S. 385 fg.: Om Udslettelse af Heftelser paa Løsøre; 3die Aarg. S. 273 fg.: Om Real-Panteregistrenes Inddeling; S. 417 fg.: Om Umyndiggjørelse; 5te Aarg. S. 297 fg.: Om Skiftebrevets Nødvendighed; 7de Aarg. S. 97—99: Om Aflæsning af Heftelser; S. 129 fg.: Om Navneordningen i Personalregistrene ved Pantevæsenet; 8de Aarg. S. 41—43: Om Udslettelse af Hæftelser; 9de Aarg. S. 73—76: Om manglende thinglæst Hjemmel til fast Gods; S. 249—51: Om Sammenføjning af Brug.

I Norsk Retstidende *1874*, S. 225 fg.: Om Skrivning af Skjøder. — *1875*, S. 353—358: Om Thinglæsningsdistrikterne og Thinglæsningstiderne paa Landet; S. 529—533: Om Delinger og Sammenføjninger af Jordejendomme; S. 577—588: Om Schemaet for Realpanteregistrene. — *1879*, S. 765—68: Om Bevismidlernes Forflerelse og Forbedring.

I Forhandl. paa det 2det nord. Juristmøde (i Sthlm. 1875), Bilag 7. S. 255—265: Om Mangler eller mindre klare Punkter i det norske, tildels vel ogsaa svenske og danske Thinglæsningsvæsen.

Esmark, Hans Morten Thrane, efterfølgendes Søn, blev født paa Kongsberg 21 August 1801, blev, privat dimitteret, Student 1821, lagde sig under Faderens Vejledning tidlig efter Mineralogi, Geognosi og Kemi og manuducerede i sine Studenteraar Bergstuderende, Medicinere og Farmaceuter. I April 1825 tog han theologisk Embedsexamen med Non c. S. A. foretog han paa offentlig Bekostning en mineralogisk Rejse til øvre Thelemarken. 10 Juni 1826 blev han udnævnt til res. Kap. til Eidanger og Brevikog 17 Novbr. 1849 til Sogneprest til Ramnes, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 20 Novbr. 1869. Han døde i Kristiania 24 April 1882. Han fandt eller opdagede flere nye Mineralier (Radiolit, Thorit, Ægirin, Praseolit, Erdmannit o. fl , samt 5 Arter af Trilobiter). Prof. A. Erdman i Stockholm opkaldte et nyt Mineral (Esmarkit) efter ham. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1841).

* 1829 *Ulrike Benedicte Wiborg* (f. 1809), D. af Kjøbmand Simon W. i Brevik.

Veiledning for Skjærpere til at finde og prøve Ertse og Malme af — E —. Chra. 1866. 8. 29 S.

Oplysninger betræffende Dyrkningen af Potetes, dens Syge og Midlerne herimod. Chra. 1871. 8. 23 S.

I Mag. for Naturvidensk. *VIII*. 323—25: Beskrivelse over et nyt Mineral Radyolit; *XI*. 268—70: Om nogle nye Arter af Trilobiter; *XII*. 277 fg.: Thoriten, opdagen og beskreven.

I Morgenbladet *1846*, No. 273, 274, 362 og *1847*, No. 103 og 128: Om Salts Anvendelse mod Potetessygdommen.

Til den fysiografiske Forening i Kristiania indsendte han i sin Tid sine Bemærkger fra Rejsen i 1825. I 1843 indsendte han til Selskabet for Norges Vel en «Fremstilling af den Theori, hvorpaa Sammensætningen af den mineralske Pulvergjødning grunder sig». Ligesaa indsendte han til en i Fredriksværn nedsat Kommissjon i Novbr. 1835 en Beskrivelse af et af ham opfundet Antændingsmiddel for Perkussjonsbomber, med Theorien for dets Sammensætning. Samtlige disse tre Arbejder forblev imidlertid utrykte.

Nogle af de af ham fundne og opdagede Mineralier er beskrevne af A. Erdman *i Berzelius's* «Arsberättelser om Vetenskapens framsteg etc.» 1841, S. 130 og 135 samt *af N. I. Berlin i Poggendorfs* Annalen B. 78, S. 413 og Bd. 88, S. 162.

Esmark, Jens, Søn af Sogneprest til Houlbjerg i Aarhus Stift (Jylland) *Hans Jørgen E.* (f. 26 Juli 1722, † 180*) og *Else Cathrine Lauritsdatter Lassen,* blev født i Houlbjerg 31 Januar 1763 og blev, efter Privatundervisning i Hjemmet, Student fra Randers lærde Skole 1784. Allerede før han blev Student, havde han paa egen Haand begyndt at studere Kemi, og da han var kommen til Universitetet, valgte han, imod Faderens bestemte Vilje, de medicinske og naturvidenskabelige Studier. Gjennem Bekjendtskab med Professor Winsløv fik han Plads først paa Regentsen, senere paa Ehlers' Kollegium og gjorde under nævnte Universitetslærer Tjeneste paa Hospitalet til 1789, da hans Studier fik en anden Retning. Efter Anbefaling af Prof. Brünnich til Rentekammeret blev E. i nævnte Aar sendt op til Kongsberg for at lægge sig efter Bergvæsenet ved det derværende Bergseminarium og senere paa offentlig Bekostning at uddanne sig videre i Udlandet for Indtrædelse i Bergetaten. Paa mindre end to Aar tog han nu Bergexamen paa Kongsberg og derefter juridisk og geometrisk Examen i Kjøbenhavn, hvorpaa han fik Ansættelse som Landmaaler. Nu tiltraadte han den i Udsigt stillede Udenlandsrejse og lagde først Vejen til Bergakademiet i Freiberg, hvor han under et Aars Ophold 1791—92 studerede praktisk og theoretisk Bergvidenskab, Mineralogi og Geologi under den berømte A. G. Werner, hvis Skole han som Geolog senere udelt tilhørte og for hvis neptunistiske Lære han var en ivrig Talsmand. Fra Freiberg drog han til Ungarn, hvor han i længere Tid opholdt sig i Chemnitz for at gjennemgaa et Kursus i Mineralanalyse paa det derværende kemiske Laboratorium, besøgte senere Bergverkerne i Siebenbürgen, Polen og Schlesien og endelig paa Hjemvejen atter Freiberg og Werner, efter hvis Opfordring han udarbejdede det ndfr. anførte, paa Tysk udgivne Uddrag af sin Rejsedagbogs geologiske og mineralogiske Iagttagelser. Efter Tilbagekomsten til Danmark udnævntes han 1 Novbr. 1797 til Overbergamts-Assessor paa Kongsberg og 10 Marts 1802 tillige til Lektor i Mineralogi, Fysik og Kemi ved Bergseminariet dersteds. Da Driften af Kongsbergs Sølvgruber paa denne Tid, tildels som Følge af for kostbare administrative Foranstaltninger, efterhaanden blev mindre og mindre lønnende, besluttede Regjeringen at nedlægge dem. Herimod gjorde E. Forestillinger og udvirkede tilsidst, at visse Dele af Gruben overlodes ham og nogle Embedsbrødre til privat Drift. Dette indvilgedes dem, men de fandt dog snart, at Foretaget oversteg deres Kræfter, og Regjeringen tog i 1815 sin Bevilling tilbage. Da Bergamtet ophævedes, blev E. 19 Juli 1814 udnævnt til Professor i Bergvidenskab ved det nye norske Universitet, hvilket Embede han dog først tiltraadte efter at have foretaget en videnskabelig Rejse til England. Senere besøgte han en Gang Stockholm og Kjøbenhavn og i Universitetsferierne gjorde han oftere mineralogiske Exkursjoner i Norge. Han døde efter flere Aars Sygelighed 26 Januar 1839. Han blev i Aarenes Løb

Medlem af en hel Del lærde Selskaber i Ind- og Udlandet, saaledes af Mineralogische Gesellschaft i Jena (1798), af det kgl. danske Videnskabers Selskab (1800), af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1800), af *Wernerian Society of Natural History* i Edinburgh (1811), af *Physiographiska Sällskapet* i Lund og af *Geological Society* i London (1815), af Gesellschaft der Wissenschaften i Marburg (1817), af Mineralogische Gesellschaft i Dresden (1818), af *Philosophical Society* i Cambridge (1820) og af *Kongl. Vetenskaps-Akademien* i Stockholm (1825). Han blev 1832 R. W. O.

* 14 Novbr. 1798 *Vibeke Thrane Brünnich* († 5 Decbr. 1811), D. af Over Berghauptmand Morten Thrane B. og Vibeke Schou.

Biografi [af J. J. Berzelius] i Kongl. Vet. Acad. Handl. för år 1838, S. 312—23 (ogsaa særskilt aftrykt. Sthlm. 1839. 8. 11 S.) Jfr. Erslevs Forf.-Lex. I. 386 fg. og Suppl. I. 430 fg.; Den Constitutionelle 1839, No. 34; Skill.-Mag. 1839, No. 201; H. Steffens: «Was ich erlebte», IV. 204, 212; V. 7; IX. 119; Statsraad Holst's Optegnelser, S. 6; Forh. i Chra. Vid. Selsk. i 1861, S. 67—80 af Th. Kjerulf, fl. St. [ang. E.s Stilling til Glacialtheorien].

Noget om Lysstraalernes Brækning og Objecternes Afmalning paa Rethinden i Øiet. Kbhvn. 1788. 8. (Disputats i det af Tode 1787 stiftede Societas philiatrica).

Kurze Beschreibung einer mineralogischen Reise durch Ungarn, Siebenbürgen und den Bannat. Freyburg 1798. 8. (Aftrykt af Köhlers og Hofmans N. Bergmänn. Journal, I. Anm. i Skand. Museum 1798, II. 483—99; Gött. Anz. 1799, S. 589; Jen. Allg. Lit. Zeit. 1799, No. 90 og 1800, No. 100).

Reise fra Christiania til Throndhjem op igjennem Østerdalen, og tilbage over Dovre, samt en Tour til Jemteland. Chra. 1829. 8. VI. 81 S. med et Høide- og Reisekart fra Christiania over Throndhjem til Jæmteland. (Anmeldt i Kjøbenhavns Skilderie 1829, S. 732 fg. og S. 1213—15).

Reise von Christiania nach Drontheim durch Oesterdalen und zurück über Dovre, nebst einem Abstecher nach Jemteland. Chra. 1829. 8. 83 S. m. 1 Karte.

Norsk Almue-Bibliothek. I—III. Chra. 1837—38. 8. (*I.* Farvebog af H. Schrader Oversat af J. E. 1837. 75 S. — *II.* Om Ølbrygning af M. Donowan. Overs. af Engelsk med Tillæg, efter de nyeste Opdagelser, af J. E. 1837. 78 S. — *III.* Veiledning til at tilberede Sirup af Runkelroer, af H. H. Maschmann. 1838. 43 S.)

I Magazin for Naturvidsk. *I.* (1823), 168—70: Et Ild-Meteor (overs. i Poggendorfs Annalen VI. 163—64); Barometerstand og Middel-Temperatur for Norge 1816—1822 (Tabel); S. 205—15: Om Norit-Formationen. — *III.* 28—49: Bidrag til vor Jordklodes Historie. (Oversat i Edinburgh New Phil. Journal II. 107—21). — *VIII.* 280—89: Nogle geographiske Bestemmelser i Norge.

I Budstikken *III.* (1822). No. 77—90: Om Ølbrygning; *VII.* (1826), No. 23: Beretning angaaende Undersøgelse af en Kobberanviisning i Hyllestad Sogn i Sætersdalen. — I Ny Samling *I.* No. 60—68: Oplysninger om den nyere forbedrede Hattefabrikation.

I Eyr VIII. 235—39: Thermometer- og Barometer-Stand i Christiania efter 16,325 Observationer i 15 Aar.

I Hermoder VI. No. 15: Om forskjellige Steenarter til Kongeboligens Opførelse.

I Skand. Museum 1800, I. 133—55: Geognostiske Oplysninger om de Kongsbergske Erzfjelde.

I Topographisk Journal, H. 26, S. 191 fg.: Mineralogisk Oversigt af Ringerige, anstillet paa en Reise derigjennem i Sommeren 1800.

I Topographisk-statistiske Samlinger I. 2. S. 175—96: Bemærkninger gjorte paa en Reise til Gousta-Fjeldet i Övre-Tellemarken.

I Collegial-Tidenden 1803, S. 716—19 og 722—28: Udtog af en Skrivelse [om Vegetations- og Snelinien i Norge, optr. i Dagen 1803, No. 183 fg.]

I Lærde Efterretninger *1801*, No. 19 og *1802*, No. 5: Recension af Abildgaards og Viborgs Indledning til almindelig Naturkyndighed for Dyrlæger *1803*, No. 14: Recension af Pihls Anvisning til at anlægge og drive Teglværk.

I Neues Bergmänn. Journal I. (1795), S. 377—464 og II. 1—105: Kurze Beschreibung einer mineralogischen Reise durch Ungarn, Siebenbürgen und den Bannat. (I Uddrag meddelt i Journal des Mines VIII. 1797—98, S. 805—30).

I Journal de Physique etc. LXII. (Paris 1806), S. 472 fg.: Note sur la Datolithe.

I Transactions of the Geol. Society III. (Lond. 1816), S. 413 fg.: Description of a new ore of Tellurium. (Ogsaa særsk. aftr Lond. 1816. 4. 4 S.)

I Astronomische Nachrichten I. (1823), Sp. 167 fg.: Meteorologische Beobachtungen.

I Skilling-Magazin 1ste Aarg. (1832), No. 49: Om den Garvningsmethode, de bedste Garvere i Frankrige nu bruge; No 51: Prieurs Garvemethode. — 2den Aarg. No. 56: Runkelroe-Sukkerfabrikationen i Frankrige 1834; No. 97: Om Brødbagning.

I Rigstidenden 1823, No. 94: Undersøgelse af det forladte Enigheds Kobberværk ved Stavanger.

I Patrouillen 1830, No. 9—10: Om Kongsbergs Sølvværk. (Jfr. Anmeldelse af en Anonym i Schibes Nyeste Skilderie 1830, No. 14 fg., hvortil Svar af E. i No. 17 og 18, hvorefter nyt Indlæg af H. Allum i No. 26—28 og 38—39, med Gjensvar af E. i No. 30—31. Jfr. ogsaa under Artikelen Allum i dette Værks 1ste Bind, S. 45).

I Morgenbladet 1825, No. 177: Om den mineralske Kilde ved Fredrikshald nær Gaarden Røed.

I Den Constitutionelle 1836, No. 53 og Till.: Bemærkninger ved Indstillingen fra den kgl. Commission nedsat til Undersøgelse af Kongsbergs Sølvværk (jfr. No. 55 af B. M. Keilhau, No. 61 af E., No. 65 fg. af P. L. Steenstrup, No. 66 af H. C. Strøm, No. 66 Suppl. af Keilhau og No. 69 af Steenstrup).

Esmark, Laurits Martin, foregaaendes Søn, blev født paa Kongsberg 22 Januar 1806 og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1827. Efterat have taget anden Examen begyndte han at studere Medicin, men ved Siden deraf Naturvidenskaberne, særlig Zoologi; efter i 1839 at have

taget Dissektionsexamen opgav han hint Brødstudium for at ofre sig helt for Zoologien. Ved Hjælp af en liden Arv foretog han strax efter Examen artium en Rejse til Kjøbenhavn, hvor han gjorde sig bekjendt med de derværende rige Insekt-Samlinger, tilhørende Prof. Colsmann og Grosserer Westermann, besøgte Prof. Reinhardts Forelæsninger over Fiskene og studerede Vertebratsamlingen i Museet. Allerede som Skolegut havde han lagt sig til en Insektsamling, større end der den Gang fandtes andensteds her i Landet, og efterat være bleven Student lagde han sig i Aarene 1829—39 ogsaa til en næsten fuldstændig Samling af udstoppede norske Pattedyr og Fugle (ca. 550 Exemplarer), hvilke han selv for en stor Del havde skudt paa sine Rejser i de forskjellige Egne af Landet og selv udstoppet. Ogsaa af Fiske erhvervede han i Aarene 1827—39 en næsten fuldstændig Samling af de den Tid bekjendte norske Arter, hvoriblandt flere, som var nye for Skandinaviens Fauna. Fra 1824 foretog han stadig Rejser i Indlandet, som oftest paa egen Bekostning, tildels med Understøttelse af Universitets- eller Statsmidler. Blandt disse Rejser kan merkes hans Rejse 1832, i Selskab med de svenske Naturforskere Boheman, Wahlberg (den senere berømte Afrikarejsende) og Munck af Rosenskiøld, til Dovre, over Lom til Sogn og tilbage gjennem Valders; 1833 fulgte han et halvt Aar med den senere General Th. Broch paa dennes Opmaalingsrejse i Nordland og Lofoten; 1866 besøgte han Finmarken helt til Pasvikelven. Ogsaa Udlandet besøgte han hyppig. I 1847 opholdt han sig 4 Maaneder i London for at studere komparativ Anatomi og kom der i Forbindelse med flere af Englands mest kjendte Naturforskere, hvorpaa han kort Tid efter blev tilbudt en Stilling som Assistent ved *British Museum* for at ordne dettes Krybdyr og Fiske, hvilket Tilbud han imidlertid afslog. I 1849—50 fulgte han Korvetten «Ørnen» paa dennes Middelhavstogt og besøgte paa denne Rejse Ægypten. Paa Malta forlod han Korvetten, gjennemvandrede derefter i 4 Maaneder Sicilien og drog saa over Neapel og Rom, gjennem Nord-Italien og Schweiz til Berlin, hvor han studerede i Museet. I 1851 besøgte han paa offentlig Bekostning Stockholm; i 1858 studerede han i Holland, navnlig i Leydens Museum; i 1862 var han atter en kort Tid i London. Sin længste Rejse foretog han 1870—71, da han, tildels med offentligt Stipendium, besøgte Amerika, hvor han, efter at have studeret Museerne i Østens store Byer, foretog Exkursjoner over store Strækninger i Vesten, derfra videre til San Francisco, hvor han opholdt sig et halvt Aar, og saa over Mexiko og Panama vendte tilbage til New York. Fra denne Rejse bragte han med hjem til Universitetets Museum en stor Mængde Skind af Fugle og Pattedyr, en endnu større Samling Fiske fra Mississippi og Kalifornien, og forøvrigt Dyr af alle Arter. Esmark havde, siden han ved Faderens Død opgav det medicinske Studium, levet dels som Manuduktør for Studerende, dels som Lærer i Naturhistorie ved Kristiania Borgerskole (1841—47) og ved Kaptejn Strøms

Forberedelsesinstitut for Krigsskolen. Disse Poster opgav han, da han 1843 blev Universitetsstipendiat i Zoologi. Da H. Rasch i 1847 blev Rathkes Efterfølger som Universitetslærer, overtog E. førstnævntes Stilling som Konservator ved det zoologiske Museum. 18 Novbr. 1854 blev han, da Storthinget havde bevilget Gage til en extraordinær Lektorpost i Zoologi, udnævnt til dette Embede, hvormed indtil 1883 forenedes Bestyrelsen af Museet. Han befordredes 1863 til Professor, hvilket Embede han beklædte til sin Død 14 Decbr. 1884. Fra 1844 til sin Død var E. Medlem af den farmaceutiske Examenskommissjon og fra 1879 til 1882 tillige Bestyrer af den zootomiske Samling. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem, af Videnskabsselskabet i Kristiania (1857), korresponderende Medlem af *The British Association for the Advancement of Science* (1848) og af flere amerikanske videnskabelige Instituter. Han blev 21 August 1880 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste og var desuden R. N. O. (1871) samt, siden Prins Napoleons Besøg i Kristiania 1856, R. Fr. Æ. L.

* 184* *Anne Marie Olsen* (f. 19 Marts 1821), D. af Gjørtler i Kristiania Tjostolf O. og Johanne Olsdatter.

Portræt med Biografi i Skill.-Mag. 1885, No. 2. Jfr. Artiklen *Prof. Laurits Esmark og det zoologiske Museum* (tildels efter Optegnelser fra ham selv) af J. B. Barth i Morgbl. 1885, No. 339.

I Nyt Mag. f. Naturvidskb. I. (1838), S. 255 fg.: Optegnelser og Bemærkninger til den norske Fauna.

I Forh. i Vidensk. Selskabet i Chra. *1861*, S. 238—247: Beskrivelse over en ny Fiskeart, Brama Raschii Esm. — Aarg. *1865*, S. 259 fg.: Carcinologiske Bidrag til den skandinaviske Fauna (jfr. S. 314 fg. af Sars og E. samt E.s Bemærkninger i Forhandl. 1867, S. 16 og 36—38). — Aarg. *1870*, S. 486—90: Uddrag af Meddelelser i Selskabet om den sorte Rotte; om en for Skandinavien ny Dagsommerfugl; om tvende nye Fiskearter, etc.

I Forhandlinger ved de skand. Naturforskeres 4de Møde (i Kra. 1844), S. 230 fg.: Om nogle for den Skandinaviske Fauna nye Fiskearter; S. 232 fg.: Om de norske *Cephalopoda*; S. 268 fg.: En anden Form af Dipter-Larver, der er fundet hos Mennesket under Huden. — I Forhandl. ved 7de Møde (i Kra. 1856), S. 239—41: Om *Galathea tridentata*. — I Forhandl. ved 10de Møde (i Kra. 1868), S. 516—529: Bidrag til Finmarkens Fiskefauna. (Ogsaa særskilt aftrykt. Chra. 1869. 8. 16 S.)

I den (nu indgaaede) fysiografiske Forening holdt han i sin Tid flere (utrykte) Foredrag over af ham opdagede norske Dyre-Arter og Slægter, deriblandt i 1843 om *Cadus minutus*, som af Sven Nilsson er givet Navnet *Pollachius Esmarkii*.

Espelien, H. A.

Den sikre Farvekunst, udgivet af H. A. E. Skien 1867. 16. 8 S.

Det er formentlig den samme H. A. E., som har «til Trykken befordret» en norsk Udgave af Poscholans danske Oversættelse [1757] af Thomas Wilcocks Skrift «Kostelige Honning-Draaber af Klippen Christo». Skien 1853. 12. 47 S.

Essendrop, Bernhard Ludvig, Søn af Kjøbmand i Kristiania *Peter E.* og *Marthe Marie Søborg*, er født i Kristiania 21 December 1812, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1830 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1834. Efter nogen Tids Virksomhed som Huslærer paa Landet og Privatlærer i sin Fødeby blev han 1842 ansat som Lærer ved Kristiania Borgerskole. 26 Februar 1847 blev han udnævnt til Sogneprest til Baklandet i Throndhjem, forflyttedes 27 November 1851 til Strindens Sognekald, blev 1872 Provst i nordre Dalernes Provsti og 11 December 1875 Stiftsprovst og Sogneprest til Domkirkens Menighed i Throndhjem, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked fra 1 Septbr. 1883. I Strinden blev han snart efter sin Tilflyttelse did indvalgt i Formandskabet og var senere i en Række af Aar Heredets Ordfører og i 24 Aar Forligelseskommissær. Han mødte som 3die Repræsentant for søndre Throndhjems Amt paa Storthinget 1862—63 (Medlem af Kirkekomiteen No. 2), gjenvalgtes som 1ste Repræsentant til Thinget 1865—66 (Formand i Kirkekomiteen), stod i de følgende to Valgperioder i Suppleantrækken, men mødte i Repræsentanten J. R. Krognæss' Sygdomsforfald og senere efter hans Død paa Thinget 1871—1873, blev derpaa atter gjenvalgt af sin gamle Valgkreds for Perioden 1874—76 og sendtes derefter af sin nye Valgkreds Throndhjems By som Repræsentant til Storthinget 1877—79 og 1880—82; ved det følgende Valg trak han sig tilbage fra det offentlige Liv. I 1872 blev han indvalgt i Valgkomiteen og blev s. A., da han var bleven Medlem af Lagthinget, efter N. Vogts Indtræden i Statsraadet, valgt til Præsident i denne Afdeling. 1874 blev han Advokat D. Kildals Efterfølger som Præsident i Storthinget og Formand i Budgetkomiteen, hvilke Stillinger han beklædte uafbrudt til 1882, da Rektor Steen valgtes til Præsident. Han blev 21 Januar 1875 R. St. O. O. «for statsborgerlig og Embedsfortjeneste». Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem, hvis Præses han var i flere Aar til 1883, da han fraflyttede Byen og bosatte sig i Kristiania.

* 23 Juni 1843 *Charlotte Augustine Elisabeth Schenck* (f. 16 November 1814, † 5 Juni 1844), D. af Brigadelæge Johan Gustav Ulrik S. og Karen Margrethe Rønning.

Portræt med Biografi [af Ludvig Eriksen] i Skill.-Mag. 1882, No. 5. Jfr. Aftbl. 1876, No. 6; Thj. Adr. 1882, No. 298 A.

Digte til Udenadslæsning. (Til Brug for Christiania Borgerskoles lavere Klasser). [Samlet og udgivet af B. L. Essendrop og Jørg. Moe]. Chra. 1845. 12. 44 S. — 3die lidt ændrede Oplag. Chra. 1863. 8. 2 Bl. 44 S.

I Prædikener af norske Geistlige (1856), *I.* 240—45: Prædiken paa 2den Paaskedag. — *II.* 259—64: Prædiken paa 27de Søndag efter Trefoldighed.

Essendrop, Carl Peter Parelius, foregaaendes Broder, er født i Kristiania 6 Juni 1818, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1835 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1839. Han blev 23 April 1842 konst. Adjunkt ved Throndhjems Kathedralskole, udnævntes 18 Oktbr. 1849 til Sogneprest til Klæbu samt til Forstander og Førstelærer ved Skolelærer-Seminariet sammesteds, befordredes 12 Novbr. 1859 til Sogneprest til Melhus, men flyttede derfra allerede Aaret efter, da han under 27 August 1860 erholdt Konstitution som Biskop over Tromsø Stift, hvortil han udnævntes 31 Januar 1861. Efter Ansøgning erholdt han Afsked fra Bispeembedet og udnævntes 18 December 1867 til Stiftsprovst og Sogneprest ved Vor Frelsers Kirke i Kristiania. Han var derhos Lærer i Kateketik ved det praktisk-theologiske Seminarium 1868—72, i hvilket sidste Aar han den 1 Juli udnævntes til Statsraad og Chef for Kirkedepartementet. Som saadan blev han staaende til 1875, da han fra 1 Januar udnævntes til Biskop i Kristiania Stift. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 1860 ang. Lovgivningen om Almuskolevæsenet paa Landet. Han mødte som indkaldt 1ste Suppleant for Kristiania i den sygmeldte Repræsentant Advokat H. Grønns Sted paa Storthinget 1877—79, hvor han var Medlem af Kirkekomiteen. Han blev kreeret til Æresdoktor i det theologiske Fakultet ved Kjøbenhavns Universitets 400 Aars Jubelfest 1879. Han blev 21 August 1863 R. St. O. O. og 21 Januar 1875 K.[1] St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed». Han har siden 1875 været Formand i det norske Bibelselskabs Centralkomite.

* 16 Juli 1843 *Karen Ursula Fabritius* (f. i Ullensaker 2 Septbr. 1819), Søster af nedenfor nævnte Sogneprest L. B. F. F. og Sorenskriver Hans F.

Portræt med Biografi i Skilling-Magazin 1875, No. 1; i For Fattig og Rig 1885, No. 17; i Hjemmet 1886, No. 1—2. Jfr. Norsk Kirketid. 1860, Sp. 750 fg.; F. Bætzmann: Det norske Statsraad, S. 153, 205; W. Swalin: Konungens norska och svenska Statsråd, S. 49; H. E. Sommerfelt: Den norske Zulumissjon, S. 174. — Portræt, lith. af Nordhagen, Kra. 1885.

Indledning til det nye Testamente. Indbydelsesskrift fra Throndhjem Kathedralskole. Thjem. 1845. 4. 29 S.

Ti Prædikener. Thjem. 1849 8. 2 Bl. 76 S.

Sendebrev til Tromsø Stifts Præster. Tromsø 1866. 4.

Sendebrev til Tromsø Stifts Menigheder. 1. og 2. Oplag. Bergen 1866. 8. (Et Afsnit heraf ang. det 4de Bud er optrykt i det af Prof G. Johnson udgivne Maanedsskrift „Gammelt og Nyt").

Tale ved Præstevielsen i Tromsø Kirke den 3die April 1868. Trykt som Afskedshilsen til Tromsø Stifts Geistlighed. Tromsø 1868. 8. 16 S.

Prædiken paa tyvende Søndag efter Trefoldighed, holdt i Vor Frelsers Kirke i Christiania 1869. Kra. 1869. 8. 16 S.

Paaskedagsprædiken om Døden og Opstandelsen holden i Vor Frelsers Kirke i Kristiania 1ste Paaskedag 1871. Bergen u. A. 8. 15 S.

Prædikener til alle Aarets Søn- og Helligdage. Chra. 1873. 8. 659 S. (Anm. i Luth. Kirketid. N. R. IX. (1873), S. 346—50 af J. B.; i Aftenbladet 1873, No. 299).

Til Kristiania Stifts Præster fra Stiftets Biskop. Trykt som Manuskript. Kra. 1883. 8. 32 S.

I Theologisk Tidsskrift, udg. af det norske Studentersamfund, II. (Kra. 1849), S. 75—126: Om de kirkelige Troesbekjendelsers Nødvendighed og forbindende Magt, af C. Sartorius. Oversat.

I Theol. Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge, III. (Kra. 1860), 1—41 og 296—330: Om Kirketugten. (Anm. af P. Vinsnes i Norsk Kirketid. 1860, Sp. 595—601).

I Kirkelig Kalender for Norge, udgivet af Th. C. Bernhoft, 1878, S. 15—30: Prædiken paa 1ste Pintsedag 1877.

I Luthersk Kirketidende *I.* 334—36: Tale ved Afsløringen af Mindesmerket over Biskop Gislesen og Frue paa Tromsø. — *VI.* 225—34 og 241—51: Sendebrev til Tromsø Stifts Præster. (Aftrykt efter Forf.s Hyrde-Brev af 1865). — I 4de Række *XI.* (1883), S. 41—44: Tale ved Statsraad Nissens Begravelse. — *XVIII.* (1885), S. 169—75: Prædiken i Vor Frelsers Kirke 21 Sønd. e. T. ved det kirkelige Landsmøde.

I Luthersk Ugeskrift I. (1877), S. 97—103: Tale ved Biskop Smitts Indvielse til Biskop Søndag Sept.

I Prædikener af norske Geistlige (1856) II. 117—24: Prædiken paa 11. Sønd. e. Tref.; S. 169—76: Prædiken paa 18. Sønd. e. Tref.

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af C. F. Eckhoff, 1ste Saml. (1880), S. 32—41: Prædiken paa første Juledag.

I Sandhed til Salighed, udg. af W. Hansen (Kra. 1886), er tre Prædikener af ham trykt, nl. S. 259—69: Prædiken paa Kristi Himmelfartsdag; S. 274—84: Prædiken paa 1ste Pintsedag; S. 506—13: Prædiken paa 25de Søndag efter Trefoldighed.

I 55de Beretn. om det Norske Bibelselskab, S. 3—11: Prædiken ved Selskabets Aarsfest 1870 over 2. Tim. 3, 13—17.

I Maanedstidende for den indre Mission 1872, S. 167—71: Tale ved Raadmand O. F. Ebbells Begravelse.

I For Fattig og Rig *1884*, No. 7 og 8: Tale ved Biskop Laaches Ordination. — *1886* No. 9: Ordinationstale ved J. N. Skaars Bispevielse

I Fædrelandet 1878: Tale ved Biskop J. Moes Indvielse.

I Hjemmet: Tale ved Indvielsen af Studenterhjemmets nye Bygning.

Enkelte Lejlighedstaler af ham er trykt i Samtidens Dagblade, saaledes i Morgenbladet *1869*, No. 208: Tale ved Festen paa Ladegaardsøen i Anl. af Kronprins Fredrik af Danmark og Kronprinsesse Lovisas Formæling; i No. 238: Tale ved Biskop Arups Embedsjubilæum; i Aarg. *1883*, No. 273 B: Tale ved Indvielsen af den kvindelige Industriskoles nye Hus.

Evensen, Ole, er født i Valle i Sætersdalen 1828, blev i Juli 1848 udexamineret med anden Karakter fra Holts Seminarium, var der-*efter i flere* Aar Annexkirkesanger i His i Øjestad og beskikkedes

7 December 1861 til Lærer ved Fosseled faste Skole og til Kirkesanger i Øjestad Hovedsogn.

Fortegnelse over de Seminarister, der ere demitterede fra Askers, Holts, Storøens og Klæbos Seminarier. Udgivet af O. Evensen. Arendal 1858. 8. 85 S. + 15 S. — Tillæg til samme. Arendal 1862. 8 26 S.

Fire-Skillings-Regnebog for Almuskoler. Bergen 1861. 16. 32 S. — Facitbog til samme. Bergen 1861. 16. 8 S. (Anm. i Aftbl. 1862, No. 33, hvortil Bemærkninger af A. Feragen i No. 51). — Andet Oplag [med Tillægsbestemmelse til Titlen: No. 1]. Bergen 1865. 8. — Tredie Oplag. Bergen 1867.

Fireskillings-Regnebog for Almueskoler. No. 2. Bergen 1865. 8. 64 S — Andet Oplag. Bergen 1867. 8. 64 S. — Tredie Oplag. ib. eod. 8. 64 S. — No. 3 og 4. Bergen 1867. 8. 37 S. — Andet Oplag. ib. eod. 8. 37 S. — Fasitbog til samme. Bergen 1866 8. 8 S., 10 S. (Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1866—72, S. 49—51).

Fabricius, Jens Schou, efterfølgendes Søn, er født i Kristiania 6 Novbr. 1839, blev i August 1861 udexamineret fra Søkadetinstitutet og udnævntes 1862 til Sekondløjtnant i Marinen, hvor han 14 Maj 1872 avancerede til Premierløjtnant og 8 Januar 1885 til Kaptejn. Han var fra 1863 til 1866 i fransk Orlogstjeneste og i denne Tid i to Aar stationeret i Japan. Siden 1869 har han været ansat i den geografiske Opmaaling, hvor han siden Oprettelsen af den hydrografiske Sektion har været Chef for denne. Han var Sommeren 1875 anden Kommissær for Norge ved den internationale geografiske Kongres og Udstilling i Paris. Han er R. Fr. Æ. L. (1864), R. N. E. O. (1874), Off. Fr. Acad. (1875) og modtog 1879 Diplom som Medlem af det nederlandske geografiske Selskab.

* *Anna Margareta Greger* (f. 11 Januar 1858), D. af Konsul Henrik G. i Throndhjem og Sara Gørvell.

Jfr. C. de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, fl. St. (se Reg.)

Den norske Lods, udgiven af den geografiske Opmaaling. 2det Hefte, indeholdende Kyststrækningen fra Jomfruland til Kristianssand, omarbeidet efter de ældre Beskrivelser og hydrografiske Undersøgelser 1853 til 1855. Med 2 lith. Pl. Kra. 1880. 8. 4 Bl., X. S., 134 S. — 5te Hefte, indeholdende Kyststrækningen fra Korsfjord og Bergen til Utvær tilligemed Leden fra Sognesøen til Alden, udarbeidet efter de hydrografiske Undersøgelser 1863—67. Kra. 1883. 8. XXVI., 223 S. — 8de Hefte, indeholdende Kyststrækningen fra Throndhjemsleden til den russiske Grændse. Efter de hydrografiske Undersøgelser i Aarene 1828 til 1842. Kra. 1870. 8. XVI. 180 S. Med 8 lith. Pl. — 7de Hefte.

I Morgenbladet 1866, No. 285: Rapport til Marine-Kommandoen angaaende Japan og de i dette Land herskende Forhold.

Fabricius, Karenus Frederik, Søn af Vice-Admiral *Jens Schou F.* (f. 3 Marts 1758, Officier 1779, Afsked 1836, Medlem af Rigs-

forsamlingen paa Ejdsvold og Storthingsmand fra Bratsbergs Amt 1824, † paa Osebakken 6 April 1841) og *Elisabet Marie Schive* († 1835), er født i Fredriksværn 1 Marts 1806, blev optagen paa Søkadetinstitutet i Fredriksværn, da dette aabnedes 27 Oktbr. 1817, og udnævntes 24 September 1825 til Sekondløjtnant i Marinen, i hvilken han 1832 avancerede til Premierløjtnant, 1848 til Kaptejnløjtnant, 2 Maj 1856 til Kaptejn, 10 Juli 1874 til Kommandørkaptejn af 1ste Klasse. Han er siden 1857 Chef for Kristianssands Værft. Han blev 1843 udnævnt til Ordonantsofficier hos Kong Carl Johan og 24 Maj 1844 til Kammerherre hos Dronning Josefine. Han blev 21 Januar 1875 R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» og er derhos R. S. O. (1861) og R. N. O. (1869).

* *Ida Sophie Cathrine Motzfeldt* (f. paa Molde 16 Marts 1810), D. af Højesteretsassessor Frederik M. og Anna Cecilie Jervell.

Han var Udgiver (med C. S. Bonnevie, F. W. Falkenberg og N. C. T. Sørensen) af Magazin for Søevæsen. Bd. 1. 2. Chra 1839—43. 8. I. 4 Bl. 409 S. II. V. S., 1 Bl., 458 S.

Fabritius, Hans Chistopher Ingier, Søn af Kaptejn *Hans Urban W. F.* og *Andrea Ursella Ingier,* er født i Ullensaker 10 September 1827, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1847 og juridisk Kandidat med Haud i December 1852. Han var derefter i nogle Aar Sorenskriverfuldmægtig, erholdt 1858 Autorisation som Underretssagfører (med Bopæl i Ullensaker) og 1869 som Overretssagfører og udnævntes 1 Juli 1881 til Sorenskriver i Øvre Telemarkens østfjeldske Sorenskriveri. Han var i nogle Aar Medlem af Ullensakers Formandskab og 1865—72 Formand i Aker og Follo Fogderikommissjon. Han havde en væsentlig Andel i Stiftelsen af «Novemberforeningen», hvis første Formand han var.

* 1) 9 Maj 1856 *Marie Therese Louise Borchsenius* (†), D. af afdøde Sorenskriver B. og Josephine Aimée Malthe.

* 2) 1863 *Jakobine Louis* (f. i Schweitz 1827), Enke efter Ritmester Hans Knagenhjelm Hertzberg († 1860) og D. af de i Schweitz fødte, senere til Kristiania indvandrede Konditor L. og Catharine Caspary.

Varsko! Lidt juridisk Statistik: I Anledning af Sorenskriverembedernes Besættelse. Kra. 1875. 8. 51 S. (Oprindelig trykt i Aftenbladet f. A.)

I Aarene 1860—80 deltog han ikke saa lidet i den offentlige Diskussjon om politiske og andre Emner, for det meste gjennem anonyme Opsatser i Aftenbladet, i hvilket Blad han ogsaa skrev i Aarg. 1879, No. 216, 217, 218 og 219: Om Lillestrømmødet og Novemberforeningen (jfr. No. 220). — Ligesaa skrev han et og andet i første Aargang af Novemberforeningens Blad Budstikken.

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Meddelelser findes en enkelt Artikel af ham.

Fabritius, Laurentius Borchsenius Fredrik, foregaaendes Broder, er født 2 Marts 1830, blev, privat dimitteret, Student med Haud

1849 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1855. Han blev 25 Aug. s. A. udnævnt til pers. Kapellan hos Sogneprest til Balestrand H. U. Sverdrup, blev 23 Januar 1858 Stiftskapellan i Throndhjems Stift, 2 Juli 1864 Sogneprest til Høgsfjord, 1871 Sogneprest i Molde, 25 Aug. 1879 res. Kapellan til Bragernæs og 14 Novbr. 1885 Sogneprest ved Johanneskirkens Menighed i Kristiania.

* 1) *Fredrikke Christiane Sophie Moltzau* († paa Molde 2 Febr. 1873, 36 Aar gl.)

* 2) Septbr. 1883 *Helga Marie Arnemann, f. Seeberg.*

Om Grundtvigianismen til Veiledning for tænkende Christne. Chra. 1864. 8. 23 S. (Anm. i Thjems Stiftsavis 1864, No. 43). — Ny Udg. Chra. 1868. 8.

Om Dødsstraf. Væsentlig et Forsøg paa at stille Forslaget til Lov om Dødsstraffens Ophævelse til Storthinget 1868—69 i bibelsk-kirkelig Belysning. Chra. 1869. 8. 30 S.

I Norsk Kirketidende 1860, No. 42 og 43: Markus 1, 44.

I Luthersk Kirketidende *VIII.* 177—88: Nogle Bemærkninger i Anledning af Joh. 5, 31—46. — Ny Række, *XII.* 193—203: Nogle Tanker i Anledning af Nadverden.

Fahlstrøm, Axel Andreas, Søn af Kjøbmand *M. F.* og *Peternille Dalen,* blev født paa Røros 18 December 1845, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1867 og juridisk Kandidat med Haud 1873. Han modtog det følgende Aar Ansættelse som Fuldmægtig hos Foged Sommerfeldt paa Gjøvik, hvilken Stilling han indehavde til sin Død 10 Januar 1885. Han var i 1874 en af Stifterne af «Gjøviks Forening», der senere (1880) blev Grundlaget for «Gjøviks ny Arbejdersamfund». I begge disse Selskaber valgtes han Gang paa Gang til Formand og var i det hele taget den ledende Aand i dem. Kort Tid før sin Død blev han indvalgt i Gjøviks Kommunebestyrelse. Høsten 1885 udstedte Arbejderforeningen deroppe Indbydelse til at rejse et Mindesmerke paa hans Grav.

Mindeblad om Aksel Fahlstrøm. (Gjøvik 1885. 8. 48 S. m. Portr.)

I Dagbladet var han — dog med nogle Afbrydelser — Theateranmelder fra Høsten 1869 til han flyttede til Gjøvik. I dette Blad skrev han ogsaa ellers af og til, bl. a. i Aarg. 1869, No. 101, 102, 134, 142, 147 og 148: Nogle Ord om Skuespilkunsten som en selvstændig og berettiget Kunstart. (Væsentlig fri Bearbejdelse efter Røtscher. Jfr. „Et Par Bemærkninger" i No. 153).

I Gjøviks Blad skrev han af og til om politiske og andre Spørgsmaal, dels under Navn, dels under Redaktionsartiklen.

I ovennævnte Mindeblad S. 6—21 er flere Digte og Taler af ham trykte.

Falch, Jacob Andreas, blev født i Laurvik 28 November 1804, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1821 og

juridisk Kandidat med Laud i December 1830. Han blev i Maj 1832 konst. og i August s. A. udnævnt til Fuldmægtig i Justitsdepartementet, underkastede sig i Januar 1835 den praktisk-juridiske Embedsexamen med Laud, blev i Januar 1836 konst. og i April 1838 beskikket til Universitetssekretær, og var fra 12 Maj 1838 tillige konst. Notarius ved det juridiske Fakultet. 3 Septbr. 1840 udnævntes han til første Assessor i Kristianssands Stiftsoverret, bestyrede i Storthingstiden 1842 og 1845 Stiftamtmandsembedet i Kristianssand, udnævntes 26 Juli 1845 til Sorenskriver i Hardanger og Voss og 20 Februar 1852 til Justitiarius i Bergens Stiftsoverret, i hvilken Stilling han døde 27 Februar 1877. Han var R. R. St. A. O. 2 Kl.

* *Christine Bøckmann* (f. i Laurvik 19 Novbr. 1802).

Den Falch-Holckske Sag, fremstillet efter den mundtlige Procedure. [No. I. II.] Bergen 1857—58. 8. 7 S. og 8 S. (Jfr. Norsk Retstidende 1874, S. 571—82).

I Bergensposten 1856, No. 227: Generalmajor Holck og Krigsretssagen mod Capt. Prahl (jfr. Svar af H. i No. 231); No. 264, 265, 266, 269, 270, 272, 277, 285: Om den Holck-Prahlske Sag.

Falch, Michael, Søn af Skibsfører *Johan Christian F.* og *Hansine Wilhelmine Klingberg,* er født i Laurvik 3 Juli 1830, blev, efter at have gaaet paa Laurviks Middelskole indtil 1846, Elev af Agronom C. T. Christensen, senere Fuldmægtig ved en Fabrik i Kristiania, fik 1854 og 1855 Understøttelse af Selskabet for Norges Vel for at uddanne sig som Agronom og ved Rejser i Sverige, England og Skotland at gjøre sig bekjendt med Dræneringsarbejder. Efter Hjemkomsten fra disse Rejser var han en kort Tid ansat som Drænsmester i Selskabets Tjeneste, forestod senere Proprietær Wiels Teglverk paa Lundestad og er nu Ejer af Nøkleby Teglverk ved Fredriksstad.

* *Adele Goodchild* (f. 1839), D. af John William G. og Ulrikke Baarsen.

En Række Erfaringer om Dyrkning af Turnips og dens Anvendelse af David F. Jones. Med en Fortale af Professor Johnston. Frit oversat af M. F. Chra. 1854. 8. 61 S. (Anm. [af F. C. Schübeler] i Morgenbl. 1854 No. 115).

I Beretning om Selsk. f. Norges Vel 1855, S. 11—24: Beretning om Drain-Væsenet i England og Skotland, afgiven til Selskabets Direction; S. 24—26: Beretning om en Rejse i Anledning af Draining i Bærum og Asker. (Begge Beretninger findes ogsaa aftrykte i Morgbl. 1856, No. 195 og 204).

Falkenberg, Andreas Frederik, Søn af res. Kapellan og Bestyrer af Fredriksstads Realskole *Carl Frederik F.* (f. 19 Decbr. 1810, † 27 April 1862) og *Emilie Teilmann* (f. 22 Juni 1809), blev født i Fredriksstad 24 Novbr. 1842, blev, privat dimitteret, Student med Laud

i 1858 og i Decbr. 1864 filologisk Kandidat med Laud. I Aug. 1862 blev den endnu ikke 20 Aar gamle Student konst. som Bestyrer af sin Fødebys Realskole; efter Tilbagekomsten til Kristiania blev han fra August 1863 Lærer ved den da oprettede Aars og Voss's Skole, ved hvilken han i 10 Aar underviste især i de klassiske Sprog, Engelsk og Tysk og hvor han fra August 1871 tillige var Inspektør ved Middelskolen. I Oktober 1873 blev han ansat som Bestyrer af Tanks Skole i Bergen. Denne Post tiltraadte han i Januar 1874; men allerede efter et halvt Aars Forløb maatte han paa Grund af Sygdom ophøre at læse paa Skolen og den 9 Marts 1875 døde han.

* 1 Novbr. 1868 *Marie Wattne* (f. 11 Februar 1848), D. af fhv. Kjøbmand Tønnes W. i Mandal og Plejedatter af nedennævnte Rektor V. Voss. Efter F.s Død flyttede hun tilbage til Plejefaderen i Aalesund, hvor hun senere ægtede daværende Byfoged sammesteds, nu Raadmand i Bergen Hartvig Kaas Munthe Lund.

Portræt med Nekrolog af B. S.[chmidt] i Ny ill. Tid. 1875, No. 14; Nekrolog i Norsk Skoletidende s. A. No. 13, og derfra i Uddrag i Indbydelsesskrift fra Aars og Voss's Skole 1875, S. 66 fg. Jfr. Bergensposten 1875, No. 58 og 63.

Latinsk Vocabularium til Skolebrug. Chra. 1867. 8. IV. 92 S.

I Aftenbladet oversatte han Romanføljetonen i nogen Tid før sin Afrejse til Bergen.

Falkenberg, Frederik Vilhelm, Søn af Skibskaptejn *Iver F.* og *Elisabeth Meyø*, blev født i Laurvik 22 Decbr. 1810, tog Sommeren 1835 norsk juridisk Embedsexamen med Karakteren «Bekvem», efter at han siden 1830 havde været ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 1838 udnævntes til Fuldmægtig og 1842 til Bureauchef. Han blev 16 Juni 1848 udnævnt til Foged paa Lister og Byfoged i Farsund, hvor han døde 26 Februar 1857.

* 1) *Henriette Margrete Plov* (f. i Danmark 1806), D. af Arvefæster Anton P. og Hanna Maria Keiserling.

* 2) *Halvardine Nicoline Bjørn* (f. 1816), D. af den i 1ste Bind, S. 275 nævnte Konsul Simon B.

Han var Udgiver (med C. S. Bonnevie, K. Fabricius og N. C. T. Sørensen) af Magazin for Søevæsen. Bd. 1—2. Chra. 1839—43. 8.

Falkenberg, Magnus, Søn af Kjøbmand og Mægler *Frederik Hesselberg F.* og *Marie Arlum*, blev født i Laurvik 27 Marts 1817, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1834 og theologisk Kandidat med samme Karakter i December 1839. Efterat have været Huslærer et Par Aar blev han 1842 ansat som Timelærer, 1847 konstitueret og 1852 virkelig Adjunkt ved Laurviks Skole, udnævntes 1857 til Sogneprest til

Valle, blev 1861 Provst i Robygdelagets Provsti og befordredes 7 Novbr. 1863 til Sogneprest i Flekkefjord, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension 3 Juli 1869. Han døde i Flekkefjord 29 August 1872.

* 1) *Ottilia Søberg*, D. af Kjøbmand S. i Sandefjord.

* 2) *Bolette Margrete Søberg* (f. 27 Oktbr. 1830), Søster af hans første Hustru.

Om Christi Velgjerning af Aonio Paleario. Efter det Tydske. Chra. 1856. 16. VIII. 80 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1856 No. 48; i Aftenbl. s. A. No. 289; Chra posten No. 2975).

Falsen, Carl Valentin, Broder af Chr. M. Falsen og Søn af Digteren Etatsraad *Enevold de F.*, Justitiarius i Kristianias Stiftsoverret og Medlem af Regjeringskommissjonen i Norge (f. 17 Oktober 1755, † 18 Novbr. 1808) og *Anna Henrikke Petronelle Mathiesen* (f. 1762, † 18 Marts 1825), blev født i Oslo 27 Maj 1787, Student 1803 og juridisk Kandidat med Laud 1806; den praktiske Prøve aflagde han med samme Karakter 1809. I 1808 blev han ansat som Kopist ved den norske Regjeringskommissjon og konst. Justitssekretær i den paa Grund af Krigen anordnede Overkriminalret i Kristiania, blev s A. konst. Regimentskvartermester og Auditør ved 2det akershusiske Infanteri Regiment, i hvilket Embede han erholdt fast Udnævnelse 2 Marts 1809. Han blev derefter 24 Februar 1813 (ikke 1814) udnævnt til By- og Raadstuskriver i Throndhjem, hvor han 1 Januar 1822 tillige blev Byfoged, befordredes 11 Januar 1826 til Sorenskriver i Eker, Modum og Sigdal, 11 September 1839 til Amtmand i Bratsbergs Amt og 28 Marts 1846 til Stiftamtmand i Kristianssand, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 13 Januar 1852. Han døde i Kristianssand 14 April s. A. Han var Medlem af den første Unionskommissjon i Stockholm 1841—44. I 1818 mødte han første Gang paa Storthinget som 4de Repræsentant fra Throndhjem og indvalgtes i Lagthinget, hvor han var en af Sekretærerne. Da han mødte som Repræsentant fra samme Valgkreds 1821, blev han en af Lagthingets Præsidenter; paa det overordentlige Storthing 1822 var han derimod Præsident i det samlede Storthing. Senere var han Repræsentant for Buskeruds Amt paa samtlige Storthing 1830—39, for Bratsbergs Amt 1842 og 1845 og for Kristianssands By i 1848. I 1830, 1833, 1845 og 1848 valgtes han til Præsident i Storthinget og 1830—42 var han tillige Præsident i Odelsthinget, ligesom han fra 1833 uafbrudt var Medlem af (1833—37 Sekretær i) Fuldmagtskomiteen og af Valgkomiteen samt Formand i Konstitutionskomiteen. Han var 1819—27 Medlem af Administrationen for Norges Bank i Throndhjem. Han var R. N. O. (26 Novbr. 1822) og blev ved St. Olafs Ordenens Stiftelse 21 Aug. 1847 Kommandør af samme «for statsborgerlige og Embeds-Fortjenester».

* 1) 24 Januar 1810 *Anna Bruun Kaasbøll* (f. i Kristianssund 20 Oktbr. 1792, † 13 August 1822), D. af Kjøbmand Jens K. i Kristianssund og Margarethe Kristine Lucie Thiel.

* 2) 182* *Lovise Caroline Kaltenborn* (f. i Slesvig By 28 Novbr. 1780, † i Kra. 1 Juni 1866), D. af Oberstløjtnant, senere Generalmajor og Chef for 1ste akershusiske Infanteri-Regiment Carl Frederik von K. og Sophia Catharina Lorenz[en].

Portræt med Biografi i Illustr. Nyhedsbl. 1853, No. 2. Jfr. B. Moe's Efterretn. S. 59 fg.; A. T. Låstbom: Norges Ståthållare, Stifts-Amtmän osv. (Upsala 1843)' S. 20 fg.; Henr. Wergelands Saml. Skrifter 457—59; A. Faye: Norge i 1814, fl. St. (se Reg.); Yngvar Nielsens Skrifter Grev Sandels's Statholderskab og Norges Historie efter 1814, I. fl St. *Mindesang* af P. Andresen i Christianiaposten 1852, No. 1316.

Bemærkninger ved de paa 6te ordentlige Storthing fremsatte og ved Trykken bekjendtgjorte Constitutions-Forslag, som skulle afgjøres paa det 7de ordentlige Storthing i Aaret 1833. Drammen 1832. 8. 46 S.

Sendebrev til mine Medrepræsentanter ved forestaaende niende ordentlige Storthing angaaende Reglementet for Storthingets indvortes Politie. Chra. 1839. 8. 84 S.

Hans Beretning om Lister og Mandals Amt 1846—50 er trykt i Beretning om Rigets Tilstand 1846—50, Litr. K. 4. 16 S.

I A. Fayes Skrift Norge i 1814, S. 231—36 findes trykt et Brev af Juni 1849 fra Falsen til Faye, i hvilket gives en Fremstilling af Stemninger og Tilstande i Throndhjem under Christian Fredriks Besøg der i Februar 1814.

I Den Constitutionelle 1837, No. 18: Nogle Ord til Forf. i No. 317 for forrige og No. 2, 3 og 5 f. d. A. ang. Storthingets 6te Committees Indstilling om den af Regjeringen foreslaaede Forandring i Sportelloven af 13de Septbr. 1830. (Jfr. Indsenderens Svar i No. 23).

I Morgenbladet 1838, No. 327: [Tilsvar ang. en Ytring om Broderen Chr. M. Falsen].

I Christiania-Posten 1850, No. 603: Erklæring [ang. hans Forhold som Storthingspræsident i 1848].

Falsen, Christian Magnus, Søn af Kommandør i Marinen *Henrik Anton F.* (f. 28 Febr. 1813, † 1866) og *Cathinka Wilhelmine Petersen,* er født 19 Januar 1845, blev, efter i September 1864 at være udexamineret fra Søkadetinstitutet, 30 Septbr. 1865 udnævnt til Sekondløjtnant i Marinen, gjennemgik 1864—67 den militære Højskole og blev 22 Marts 1877 Premierløjtnant i Marinen. 1871—80 var han ansat som Assistent hos Marinens Tøjmester, siden 1880 er han 1ste Subalternofficier og Kompagnichef ved Torpedoafdelingen. Siden 1876 er han tillige Lærer i Artilleri og Befæstningslære ved Søkrigsskolen. Han var i 1876 Medlem af en Kommissjon til Udarbejdelse af Plan for sømilitære Korps og er f. T. Medlem af Marinens Reguleringskommissjon, dens Ar-

tilleri- og Fortifikationskommissjon samt dens Torpedokommissjon. I 1873 foretog han med offentligt Stipendium en 3 Maaneders Rejse i Østerrige, Tyskland og Italien for at studere Søartilleriets Udvikling, 1875 besøgte han ligeledes Tyskland, Holland, Belgien og Frankrige for at indhente Oplysninger angaaende Bagladeskyts og 1883 sendtes han til Nordamerika for at studere Torpedovæsenet. Siden 1877 har han været Medlem af Hortens Formandskab, i Aarene 1882—86 dets Ordfører.

Rapport efter en Reise i 1873. [Chra. 1875]. 4. 22 S. (Trykt som Bilag 2 til Marinens Budgetforslag 1875—76).

[Rapport efter en Reise i 1875].

Haandbog i Søartilleri. Chra. 1878. 8. 192 S.

Oversigt over Søminers og Torpedoers Indretning og Benyttelse. Chra. 1880. 8. 64 S.

Lærebog i Søartilleri for Søkrigsskolens nederste Afdeling. Horten 1882. 8. 141 S.

Udkast til Love for det Sømilitaire Samfund. [Horten 1883]. 4. 8 S.

I Forhandlinger i Sømilitære Samfund *H. 33* (Horten 1871): Bemærkninger i Anledning af Spørgsmaalet om, hvorvidt Marinen bør betragtes som et Hjælpevaaben for Armeen. — *H. 34*: Yderligere Bemærkninger i Anledning af samme Spørgsmaal — *H. 40*: Beskrivelse af den paa Møringen opstillede Moncrieffaffutage. — *H. 42*: Om Kystbatterier. (Overs. fra Tysk). — *H. 57*: Den Kruppske 35.5 cm. Kanon. (Overs. efter en af Krupp udgiven Brochure). — *H. 61*: Kritiske Studier over de nyeste Pantserskibe samt de engelske upantsrede Krigsskibe. (Efter *Revue maritime et coloniale*). — *H. 63*: Om de i Plan for Rigets Kystforsvar opstillede Fartøjstyper. — *H. 69*: Hotchkiss's Revolverkanon. — *H. 75—77*: Om Organisation, Lønning, Pensjonering og Øvelse af Marinens faste Officierskorps.

I Norsk Tidsskrift for Søvæsen III. 243—49: Drøbaksunds forsvar.

I Morgenbladet og Aftenbladet har han i Aarene 1869—86 skrevet forskjellige Artikler, hovedsagelig ang. Marineforhold.

Falsen, Christian Magnus, Broder af ovennævnte Stiftamtmand C. V. F., blev født i Oslo 14 September 1782. Da Faderen 1791 var bleven Assessor i Højesteret, kom Sønnen til at tilbringe en Del af sine Barneaar i Kjøbenhavn, hvor han først besøgte Borgerdydsskolen, fra hvilken Faderen ved Nytaarstid 1795 overflyttede ham til Schouboes Institut, hvorfra han blev Student med Udmerkelse i Oktober 1798. Efterat han i April 1799 havde underkastet sig den filosofiske Examens filologiske Prøve med Laud og i Oktober s. A. den filosofiske Prøve med samme Karakter, begyndte han at studere Lovkyndighed, medens han samtidig i nogen Tid var Lærer ved det Institut, hvorfra han kort i Forvejen var bleven Student. I Januar 1802 tog han juridisk Embedsexamen med Laud til saavel den theoretiske som den praktiske Prøve og blev derpaa i Februar ansat som Volontør i det danske Kancelli. Den 18 Juni s. A. blev han ansat som Prøveprokurator ved Akershus Stiftsoverret, udnævntes 1804

til virkelig Overretsprokurator og 19 Juni 1807 til Advokat ved den dansk-norske Højesteret. I dette Aar gjorde han Tjeneste ved Kongens Livkorps (Studenterkorpset), ved hvilket han udmerkede sig som Kaptejn under Kjøbenhavns Belejring. Den 11 Novbr. 1807 blev han konstitueret Generalauditør ved Overadmiralitetsretten i Kristiania og udnævntes 25 Marts 1808 — i hvilket Aar han forøvrigt gjorde Tjeneste i Grev Wedels Frikorps — til Sorenskriver i Follo, hvor han kjøbte og bosatte sig paa Gaarden Vollebæk i Aas. Det var, medens han boede her, at han kom til at udføre det Verk, der for bestandig sikrer ham en ærefuld Plads i Norges Historie. Umiddelbart efterat i de sidste Dage af Januar 1814 Efterretningen om Kielerfreden var kommen hidop, begyndte nemlig F. i Forening med den daværende Bestyrer af Fredrikshalds Skole, Lektor J. G. Adler, paa at forfatte Udkast til en Grundlov for Kongeriget Norge. Dette Arbejde blev udført i et lidet Kabinet netop paa den Plads, hvor der nu i Aas Landbrugsskoles Have staar en (14 Septbr. 1864 afsløret) Mindestøtte over ham. Udkastet blev fuldendt i Løbet af to Dage. Det blev derpaa en af Dagene før den 16 Februar — i Notabelforsamlingen paa Ejdsvold denne Dag deltog F. ikke — forelagt hans Venner Generalvejmester, senere Statsminister Peder Anker, Professor G. Sverdrup og Professor L. St. Platou, hvem F. i den Hensigt havde indbudt til Vollebæk. Senere, i April Maaned, blev det offentliggjort ved Trykken, efterat det først, i en noget anden Skikkelse, den 3die April havde været forelagt Christian Frederik til Gjennemlæsning efter Prinsens egen Anmodning (jfr. de ndfr. givne Kildehenvisninger). Da Rigsforsamlingen paa Ejdsvold traadte sammen den 10 April 1814, kan det Adler-Falsenske Grundlovsudkast saaledes ikke have øvet stor Forhaandsindflydelse paa den offentlige Mening i Landet, men des større Betydning fik det for selve Ejdsvoldsmændene. Falsen, der selv mødte paa Ejdsvold som anden Repræsentant for Akershus Amt, blev valgt til Medlem af og Formand i Konstitutionskomiteen, der besluttede at lægge hans og Adlers Udkast til Grund for Forhandlingerne. Som Præsident i Forsamlingen fra 9de til 16de Maj under flere af de vigtigste Spørgsmaals Behandling øvede han yderligere Indflydelse paa Grundlovens Tilblivelse; idethele taget var han, som paa Ejdsvold stod i Spidsen for det konstitutionelt-nationale Parti, «en af Hovedmændene til at paaskynde Forfatningsspørgsmaalets heldige Løsning og derved at redde Norges Selvbestemmelsesret». Efter Tilbagekomsten fra Ejdsvold deltog Falsen som tilforordnet tilligemed Diriks og Sverdrup i Statsraadets Møde hos Christian Frederik paa Moss Jernverk 13 August 1814 og i de Overlægninger, som førte til den den følgende Dag afsluttede Konvention til Moss. Nogle Dage efter, den 28 August, blev han udnævnt til Amtmand i Nordre Bergenhus Amt. Under sit Ophold i Kristiania i August 1821 henvendte Karl Johan sig til Falsen med Tilbud om at overtag det nye Embede, som han da tænkte paa at

oprette og hvis Indehaver, med Titel af Generalprokurør, skulde paase Lovenes Overholdelse og de kongelige Befalingers nøjagtige Efterlevelse samt anklage forsømmelige Embedsmænd; men han frabad sig den Gang Embedet, hvis Oprettelse han endog for det første fraraadede Kongen. Vendt tilbage til Bergen i September 1821 erklærede han sig imidlertid uopfordret i Brev til Statholderen Grev Sandels villig til at overtage Stillingen, og efterat Karl Johan havde indhentet den norske Regjerings Betænkning om Embedsløn, Instruktion m. v., blev F. 4 Maj 1822 udnævnt til Generalprokurør, «uden at den norske Regjering grundlovmæssig var bleven hørt angaaende hvem Embedet kunde betroes». (J. H. Vogts Optegnelser, S. 135). Da Christie i 1825 havde taget Afsked som Stiftamtmand i Bergen, søgte og erholdt F den 5 Marts s. A. dette Embede, og Generalprokurør-Embedet, om hvis Ophævelse Storthinget i 1824 i en særskilt Adresse havde andraget Kongen, blev aldrig mere besat. 18 December 1827 blev han udnævnt til Justitiarius i Højesteret og 22 Novbr. 1828 tillige Medlem af Kriminallovkommissjonen, i hvis Arbejder han tog virksom Del, saalænge hans svækkede Helbred tillod det. I 1828 var han nemlig tiltraadt sit Embede i Højesteret, men efter nogle Ugers Forløb fik han Slagtilfælde i Retten. Han kom aldrig mere did, fik i Septbr. 1828 et Aars Tjenestefrihed og døde i Lakkegaarden i Kristiania 13 Jan. 1830. Paa Storthinget 1815—16 var han, skjønt bosat i Bergen, første Repræsentant fra Nordre Bergenhus Amt, og hans Valg godkjendtes efter Fuldmagtskomiteens Indstilling med 58 mod 25 Stemmer. (Medlem af og Præsident i Lagthinget, Medlem af Valgkomiteen, af 4de Komite og af 7de eller Konstitutions-Komiteen). Iøvrigt fik han ved Storthingsbeslutninger af 5te Septbr. og 26 Oktbr. 1815 Tilladelse til at være borte fra Storthinget, saalænge hans Helbred ikke tillod ham at møde, uden at nogen Suppleant blev indkaldt i hans Sted. Paa dette Thing var det ham, som «ved en Overraskelse fik udvirket, at Throndhjem blev Hovedsædet for Norges Bank». (Vogts Optegnelser, S. 133). Til Storthinget 1818 var han atter valgt til Repræsentant fra sin forrige Valgkreds, men denne Gang blev han af Thinget med 37 mod 32 Stemmer afvist som bosat udenfor Valgdistriktet. I 1821 og 1822 mødte han som første Repræsentant for Bergens By (Præsident i Storthinget; Medlem af Fuldmagts- og Valgkomiteen; Medlem af Reglementskomiteen, i hvilken Egenskab han første Gang vakte Motion om Statsraadernes Adgang til at deltage i Storthingets Forhandlinger; Formand i den i Anledning af Opgjøret med Danmark nedsatte specielle Komite, hvis Indstilling han forfattede, m. fl.) Han var Ordfører for Storthingets Deputation til Stockholm 1823 i Anledning af daværende Kronprins Oskars Formæling. Han blev 8 Aug. 1820 R. N. O. og 21 Aug. 1821 Storkors af samme Orden. Paa Rigsforsamlingen 1814 havde han frasagt sig sit Adelskab for sig og sit Afkom (Rigsforsamlingens Forhandl. H. 3, S. 46 fg.)

* 1) 30 Januar 1804 *Anna Birgitta Munch* (f. 1786, † 24 November 1810), D. af Justitsraad og Sorenskriver Bartholomæus Fedder M. og Anna Hammer Cudrio.

* 2) 1811 *Elisabet Severine Bøckmann* (f. 1782, † 1 December 1848), D. af Skibsfører i Laurvik Lars B. og Enke efter Kjøbmand i Drøbak Brede Stoltenberg.

K. Magnus Falsen, et Bidrag til Norges Konstitutions Historie af *L. Kr. Daa*. Chra. 1860. 8. — *Kr. M. Falsen*, Grundlovens Fader. Af *Erik Vullum*. Kra. 1881. 8. — Foruden til Storthings-Forhandlinger og til alle i Trykken udgivne Breve, Dagbøger og Optegnelser fra 1814 samt alle Fremstillinger af dette Aars Historie og Politik maa forøvrigt henvises til B. Moe: Tidsskrift f. d. n. Personalhistorie, ny R., S. 77, samme Forf.s Efterretn. om Ejdsvoldsrepræsentanter. S. 57—59; A. T. Låstbom: Norges Ståthållare, Stifts-Amtmän etc. (Ups. 1843), S. 27 fg.; Statsraad Holsts efterladte Optegnelser (se Reg.); J. H. Vogts Optegnelser (se Reg.); Morgenbl. 1864, No. 254 (Tale af T. H. Aschehoug ved Afsløringen af Mindestøtten over ham); M. Birkelands Artikelrække Norge 1815—16 i Mgbl. 1868; Yngvar Nielsen: Grev Sandels's Statholderskab, S. 74, 97, 118, 122, 126, 145 fg., 166, 171 fg., 186, 195, 223 fg. og 303; samme Forfatters Norges Historie efter 1814, I. mange Steder, og hans seneste (endnu ikke udkomne) Arbejde Grev H. Wedel Jarlsberg og hans Samtid; Dybwads Ill. Folkekalender for 1882, S. 17—21 af L. Daae (med F.s *Portræt*); A. Collett: En gammel Christiania-Slægt, fl. St. (se Reg.); Vor Ungdom (Kbh. 1883), S. 164—70 (ang. F.s Skolegang i Kjøbenhavn, af Rektor J. B. Møller); norsk Hist. Tidsskr. 1 R. I. fl. St. (se Reg.) og 2 R. V. 268 fg.; Ill. Nyhedsbl. 1860, S. 4 og 1864, S. 39; Personalhist. Tidsskrift V. 64, 75, 81. — I den politiske Presse, navnlig i Nationalbladet, findes en hel Mængde Angreb paa ham i Aarene 1821—25 i Anledning af hans politiske Optræden i dette Tidsrum. — *Mindedigte* over ham af H. Foss, L. Sagen og A. Olsen i «Den norske Husven» V. (1830), No. 10, 15, 21; i Morgenbl. 1830, No. 64 samt i A. Munchs Mindedigte, S. 88 fg. — Hans Enke bevilgedes en Pension af Storthinget i 1845, hvorom henvises til Storth.-Forh. 1845, VII. 65, 99, 105.

Udkast til en Constitution for Kongeriget Norge. Udarbeidet af **J. G. Adler** og **C. M. Falsen**. Chra. 1814. 8. 80 S. (Aftryk af N. Wulfsbergs „Journal for Rigsforfatning, Lovgivning og Politie" I. H. 2. Diplomatariske Aftryk af denne nu meget sjeldne Udgave fra 1814 findes dels som Tillægshefte til „Storthings-Efterretninger 1814—1833" (Chra. 1881. 4. 30 S.), dels i Yngvar Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 105—158. Jfr. forøvrigt Oplysningerne under Artiklen Adler i nærværende Værks Bd. I. S. 42 samt fornemmelig det anførte Arbejde af Dr Y. Nielsen S. 76—104, hvortil hører en Række kritiske Artikler [af L. M. B. Aubert] i Aftenbladet 1881 No. 294—304, og Fakultetsbetænkningen om Kongens Sanktionsret i Grundlovssager).

Hvad har Norge at haabe, hvad har det at frygte af en Forbindelse med Sverrig, og under hvilken Betingelse kan denne Forening ene være onskelig? Et Par Ord til mine Landsmænd. Chra. 1814. 8. 22 S. (Dette nu ligeledes meget sjeldne Skrift er dateret Vollebæk, den 4de Juni 1814. Jfr. „Prophetier af C. M. Falsen" i Nationalbladet XXI. 273—84 og „Complimenter ved C. M. Falsen" XXII. 1—13, Artikler, som fremkaldte flere Sagsanlæg mod Nationalbladets Udgiver

H. A. Hielm, hvoraf det endelige Resultat blev dels at disse Angrebs egentlige Forfatter, Jonas Anton Hielm, blev dømt til Fortabelse af sit Embede som Regjerings- og Høiesterets-Advokat, dels at Nationalbladet maatte ophøre at udkomme. Cfr. forøvrigt Fremstillingen af de hidhørende Forhold i Y. Nielsens Grev Sandels's Statholderskab. S. 226—34).

Forslag til en Anordning angaaende den gavnligste fremtidige Anvendelse af det beneficerede Gods. Chra. 1815. 8. 23 S.

Forslag til en Anordning om Eiendommes Brug og Benyttelse i Norge. Af Chr. M. Falsen og C. B. Bøgh. Chra. 1815. 8. 16 S. (Jfr. dette Værks 1ste Bind, S. 564).

Forslag til en Lov angaaende Odels- og Aasædes-Retten i Norge. Chra. 1815. 8. 15 S. (Anonymt).

Norges Odelsret med Hensyn paa Rigets Constitution. Bergen 1815. 8. 74 S. (Jfr. Modskriftet „Nogle Bemærkninger ved Amtmand Falsens Norges Odelsret [etc.]". Chra. 1815. 8. 40 S. samt Recensionen i Dansk Lit.-Tid. 1816, S. 451—54).

Som man raaber i Skoven, faaer man Svar, eller aftvunget Forsvar i Anledning af en anonym Forfatters Critik over min Afhandling om Norges Odelsret. Bergen 1815. 8. 28 S.

Einar Thambeskjelver, Nordens Helt. Bergen 1815. 8. VII. 60 S. (Modskrift mod J. Rynnings Dom over Einar i hans Artikel om Odelsretten i Norge i Minerva Juni 1802 og rec. i Dansk Lit.-Tid. 1815, No. 40, S. 625—30. Jfr. Rynnings senere særskilt udgivne Skrift med Titlen „Einar Tambeskjelver [osv.]". Chra. 1817. 8. 51 S.)

Nogle Bemærkninger ved Hr. Capt. Mariboes Plan til det Norske Pengevæsens Forbedring. Chra. 1815. 8. 16 S.

Beviis, at man ikke altid er, som Ordsproget siger, sine egne Ords bedste Fortolker, eller Svar paa Tiltale til Hr. Capt. og Brugs-Ejer Mariboe. Bergen 1815. 8. 8 S. (Uden særskilt Titelbl. Dat. Bergen 8 Juni 1815).

Bemærkninger angaaende hvilken Procesmaade, enten den skriftlige eller mundtlige, er bedst skikket til at sikkre Borgersamfundet for vilkaarlig Behandling saavel fra Advocaters som Dommeres Side. Chra. 1815. 8. 23 S. (Anonymt. Jfr. det herved fremkaldte Modskrift [af B. H. v. M. af Morgenstjerne] „Spøg og Alvor [etc.]". Chra. 1816. 8., hvilket igjen fremkaldte fg. Skrift af F.:

Den mundtlige og skriftlige Procedure eller Kjære Hr. Procurator, hvad har jeg da gjort? Et Lystspil i een Act. Chra. 1816. 8. 52 S. (Anonymt. Jfr. ndfr. under Nationalbladet, samt A. S. Ørsteds Recension af saavel Falsens som Morgenstjernes Flyveskrifter i Nyt Juridisk Archiv XVII. 224—28 og Juridiske Samlinger No. 1, S. 87—97).

Norges Grundlov, gjennemgaaet i Spørgsmaal og Svar. Bergen u. A. [1816?] 8. VIII. 184 S., 1 Bl. (Blev supprimeret af Forf., men andre udgav senere en Bearbejdelse i Uddrag med Titlen: Constitutionens Katechismus eller den Norske Grundlov, saaledes som den blev given den 17de Mai 1814 og nærmere bestemt den 4de November 1814, fremsat i Spørgsmaal og Svar. Chra. 1824. 16. 55 S. — 3die Opl. Thjem. 1829. 16. 2 Ark. Jfr. P. A. Heiberg i Revue Encyclopédique V. 353).

Bemærkninger over Skriftet: „En sandfærdig Beretning om Danmarks politiske Forbrydelser imod Kongeriget Norge [etc.]". Chra. 1817. 8. 126 S. (Herimod udkom [N. Wergelands] „Tilintetgjørelse af alle fiendtlige Anfald osv. Anden Fegtning": Norge 1817. 8. 120 S., hvilket besvaredes af F. i fg. Brochure:

Til Forfatteren af Skriftet: Danmarks politiske Forbrydelser mod Norge, Hr. P. W—d. Bergen u. A. [Maj 1817]. 8. 30 S.

Udtog af Fortidens Geographie. Chra. 1819. 8. 183 S.

Geographisk Beskrivelse over Kongeriget Norge, og Udsigt over dette Lands ældste Historie og Forfatning, som en Indledning til Norges udførligere Historie. Chra. [1821]. 8. 146 S.

Norges Historie under Kong Harald Haarfager og hans mandlige Descendenter, samlet og udgivet af C. M. F. D. 1—4. Chra 1823—24. 8. *I.* 1823. XVIII. 418 S. + genealogiske Tabeller 1—8. — *II.* 1823. VIII. 398 S. + gen. Tab. 9—11. — *III.* 1824. X. 495 S. + gen. Tab. 12—15. — *IV.* 1824. VIII. 292 S. + 1 gen. Tabel. (Anm. af [P. E. Müller] i D. Litt. Tid. 1825, No. 8—9 og af C. Molbech i Maanedsskr. f. Lit. XI. 478; jfr. G. L. Badens Bemærkninger i Budstikken V. 33—67 og 81—102; R. Keyser: Norges Historie I. 15; P. A. Munchs Omtale af Verket, som „strevet med meget Talent og Smag", i Subskriptionsindbydelsen til hans „Det norske Folks Historie", samt Werlauff's Dom om Arbejdet i Brev til J. Chr. Berg, trykt i norsk Hist. Tidsskr. 1 R. I. 412. Forf.s Honorar for Verket oplyser J. Chr. Berg sstds S. 447 at have været ialt 1000 Spd.)

Bemærkninger i Anledning af Constitutions-Forslaget om Kongens Veto. Chra. 1824. 8. 32 S. (Anonymt. Herimod udgav H. N. Steenbuch et anonymt „Svar paa de hos Bogtrykker Lehmann udkomne Bemærkninger om Kongens Veto", Chra. u. A. 8. 24 S., hvilket igjen fremkaldte Falsens anonyme Skrift „Nogle Ord i Anledning af det i det Wulfsbergske Bogtrykkerie udkomne Svar etc." Chra. 1824. 8. 30 S., hvortil saa atter Steenbuch replicerede i Brochuren: „Svar paa det fra Lehmanns Bogtrykkerie udkomne Skrift: Nogle Ord etc. om Kongens Veto". Chra. 1824. 8. 48 S.)

Aftvunget Forsvar fra Generalprocureur Falsen i Anledning af Constitutions-Comiteens Bedømmelse af hans paa Storthinget 1821, under 27de Juni, indleverede Forslag om Forandring i Grundlovens 76de §. Chra. 1824. 8. 19 S.

Constitutions-Forslag i Anledning af Statsraadernes Deeltagelse i Storthings-Debatterne. Bergen 1826. 8. 1½ Ark.

Med H. Foss og J. Rein var han Medudgiver af Ugebladet Den norske Tilskuer, Aarg 1—5. Bergen 1817—21. I dette Tidsskrift, hvoraf der aarlig udkom 26 Oktav-Ark, strev han meget, bl. a. uden Tvivl det meste om vor Politik. Af hans Bidrag til samme kjendes med Sikkerhed som hidrørende fra hans Pen følgende: i 1ste Aarg., S. 330—36: Om Jøderne. — 2. Aarg., S. 369—82: Om Statsraadernes Adgang til Storthinget. (Jfr. Aarg. 3, S. 54 fg., samt Pavels's Biogr. og Dagbøger, S. 486). — 3. Aarg., S. 217—32: Nogle Ord om Snorros Fordanskelse af Grundtvig. (Optrykt af G. L. Baden i Smaa Afhandlinger I. 108—21).

Trykt 4 Septbr. 1886.

I Topogr.-statist. Samlinger I. 2., S. 159—74: Et Par Ord om de Grundsætninger og Regler, som formentlig bør følges ved en ny Matrikuls Indretning for Norge.

I Snotra, Nytaarsgave 1821, S. 25—86: Georg Washington, en biografisk Skizze.

I Tiden 1808, No. 7 og 13: [Ang. Kristiania Kaperkompagni; jfr. No. 11 og 12].

I Det norske Nationalblad *I.* 193—202: Om Grundlovens § 100 og Forordningen af 27 Septbr. 1799. — *II.* 69—77: Endnu nogle Ord om Grundlovens § 100. (Jfr. J. A. Hielms Afhdlg. I. 204 fg. og II. 7 fg. og 129 fg.) — Han antoges ogsaa at være Forf. af det i XI. 19—28 indførte Stykke „Om Procesmaaden i Høiesteret", hvorimod Morgenstjerne i s. Bd. skrev „Foreløbige Bemærkninger etc.", der igjen fremkaldte følgende anonyme Brochure, som ligeledes antoges at være af F.: „Foreløbigt Svar paa de foreløbige Bemærkninger, Hr. Morgenstjerne har ladet indrykke i Nationalbladet". Chra. 1818. 8. 16 S.

Af Tilskueren, red. af P. Treschow Hanson (Chra. 1824), var han anonym Medarbejder, ifølge Grev Sandels's Rapport til Karl Johan af 3 Marts 1824 (se Y. Nielsen: Grev Sandels's Statholderskab, S. 274). Han skrev her bl. a. under Merket 5 + n.

I Morgenbladet *1821*, No. 118 findes trykt hans Tale ved Odelsthingets Behandling af Adelsloven s. A. — I Aarg. *1829*, No. 241 fralagde han sig Forfatterskabet til [Vorkensteins] Artikel s. A. „Om Nævbælgerne".

Falsen førte som mange andre paa Ejdsvold en Dagbog, men den kom ved Udlaan ned til hans Slægt og Venner i Danmark, hvor den forsvandt. Af senere Optegnelser (fra 1821) har nogle Uddrag været stillet til Disposition for Dr. Y. Nielsen, der har benyttet dem i sit Skrift om «Grev Sandels's Statholderskab», ligesom han i sit Skrift «Norges Historie efter 1814», I. 519 fg. har trykt Falsens Svar af 9 Aug. 1821 paa Karl Johans Henvendelse til ham om at overtage Generalprokurør-Embedet. Af Breve fra F. til Stiftamtmand Christie er et Par trykte i «Breve fra Danske og Norske», udg. af L. Daae (Kbh. 1876), S. 312—16.

Falsen, Conrad, Broder af ovennævnte Premierløjtnant i Marinen Chr. M. F., er født i Kristiania 22 Februar 1847, blev, efterat være udexamineret ved Krigsskolen, 1 August 1867 ansat som surnumerær Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade, udnævntes 25 Septbr. s. A. til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteri-Brigade, hvor han 20 Novbr. 1869 blev Premierløjtnant. Han erholdt 1873 et Stipendium til Tyskland for at uddanne sig i Generalstabsfag og tjenstgjorde fra 1 Juni 1873 til 20 Septbr. 1875 som Aspirant i Generalstaben, hvorefter han fra 30 Septbr. 1875 til 1 Jan. 1878 var ansat som Stipendiatattaché ved de forenede Rigers Legation i Berlin. I 1877 opholdt han sig med offentligt Stipendium i militært Øjemed i Schweitz. 7 Juni 1880 blev han ansat som Garnisonsløjtnant ved Vardøhus Fæstning, udnævntes 28 November 1885 til Kaptejn i Throndhjemske Brigade og Kvartermester ved Søndmøre Bataljon, men stilledes kort efter igjen surnumerær i Armeen, idet

han i Beg. af 1886 blev konst. som og 1 Juli s. A. udnævnt til norsk-svensk Generalkonsul i Arkhangel. Under sit Ophold paa Vardø var han Medlem af Byens Formandskab. Han er R. Pr. Kr. O. 4 Kl. (1873).

* *Dorothea Thoresen*, D. af nedennævnte Sogneprest Hans Conrad T. og hans anden Hustru, Forfatterinden Magdalena T. f. Kragh.

Jfr. Vardøposten 1886, No. 41; Storth.-Forh. 1878, I. Sth.-Prp. No. 1 C, S. 78 fg.

Keiserdømmets Stridsmagt. Kort Oversigt over den franske Arme ved Krigens Udbrud. Oversat fra Tydsk. Chra. 1870. 12. 2 Bl. 46 S. (Anonymt).

Militære Tidstavler. Udgivne af C. F. H. 1—4. Kra. 1879—82. 8. *H. 1.* 1879. 2 Bl. 138 S. — *H. 2.* 1880. S. 139—180 + Titelblad. — *H. 3.* 1881. S. 181—218 + Titelblad. — *H. 4.* 1882. S. 219—253. (Alle Artikler er af Udgiveren).

I Aftenbladet findes forskjellige anonyme Bidrag af ham, blandt hvilke merkes i Aarg. *1877*, No. 110 fg.: Principerne for Reorganisationen af den Norske Armee. I.—VIII. — Aarg. *1878*, No. 72, 74, 77, 81, 83, 87, 88 B, 91 B, 96, 106 og 107: Schweizerske og norske Armeforhold. — Aarg. *1879*, No. 297 B og 1880, No. 4: Studier over „Et Dukkehjem".

I Nordisk Månedskrift f. folk. og krist. Oplysning, 1871, II. 473—76: Videre om kvindens stilling. (Jfr. I. 231 fg. af Asta Hansteen og ssteds. 307 fg. af G. V. Lyng).

Han var en af Grundlæggerne og i nogen Tid anonym Redaktør af Vardø-Posten, der begyndte at udkomme 13 Juni 1883.

Falsen, Elisabeth, Datter af ovennævnte *Christian Magnus Falsen* i hans andet Ægteskab, blev født 1821 og var Lærerinde ved forskjellige Pigeskoler i Kristiania, indtil hun i August 1866 dersteds oprettede en højere Pigeskole, som endnu bestaar og som fremdeles bærer hendes Navn. Hun døde i Novbr. 1876.

Jfr. Kr. Korens Skole-Kalender, S. 113.

En Julehilsen til de Smaa. Chra. 1862. 8. 16 S. (Anonymt).

Nogle Ord om Korsets Forstaaelse. En Betragtning af *E. F.* Chra. 1862. 8. 40 S.

To Betragtninger af *E. F.* — Hvad er Religion? — Om Forargelse. Chra. 1863. 8. 38 og 26 S.

Guds Børns herlige Frihed. En Confirmationsbetragtning af *E. F.* Chra. 1863. 8. 35 S.

Smaatanker om Troen og Troesbekjendelsen. Chra. 1872. 8. 38 S.

Falsen, Georg Benjamin, foregaaendes Broder, blev født paa Vollebæk 19 Maj 1814, blev 30 Novbr. 1832 udnævnt til Sekondløjtnant i Bergenske Infanteribrigade og ansattes 10 Februar 1834 som Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 1 Marts 1845 avancerede til Premierløjtnant, 26 Novbr. 1850 til Stabskaptejn og Batterichef, efterat han

i nogen Tid havde været ansat som 2den Officier i Armedepartementets militære Expeditionskontor, 5 Juni 1856 til Kaptejn ved Brigadens Stab og 30 Januar 1864 til Oberstløjtnant og Chef for 3die Bataljon. Han blev 1849 Adjutant hos daværende Kronprins Carl, 6 August 1859 Kammerherre hos Hds. Maj. Dronningen, og 1868 Kabinetskammerherre hos H. M. Kongen. Han blev 3 Maj 1867 R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» og var derhos R. N. L. O. (1856), R. S. O. (1858), K.[1] N. O. (1869) og R. Pr. Kr. O. 2 Kl. Han døde ved et Ulykkestilfælde 18 Juli 1879.

* 1851 *Julie Falsen* (f. 22 Juni 1829), hans Søskendbarn og D. af Stiftamtskriver i Bergen Hagbart F. og Alette Fleischer.

Anviisning til den letteste og naturligste Maade at dressere Heste, af Ludvig Hünnersdorff. Med et Anhang, der viser, hvorledes denne Anviisning er at anvende ved Dresseringen saavel af Cavalleriheſten som af den simple Rytter. Oversat fra Tydsk. Chra. 1846. 8. 2 Bl. VIII. 312 S.

Fangen, Anton Wilhelm, Søn af Kaptejn *Johan Wilhelm F.* (hvis i Oldenburg fødte Stamfader kom til Norge i Midten af forrige Aarhundrede, jfr. Kiær: Norges Læger, S. 110 fg.) og *Catharina Tobine Tønnesen* († 31 August 1853, 78 Aar gl.), blev født i Kristianssand 25 Oktbr. 1799, blev Student med Haud fra sammes Kathedralskole 1817 og theologisk Kandidat med Udmerkelse i Maj 1822. Den 30 August s. A. blev han udnævnt til personel Kapellan hos Sogneprest til Flesberg Andr. Engelhardt, blev 13 Septbr. 1823 konst. Garnisons- og Tugthusprest i Kristiania, var fra August til 21 Decbr. 1824 forrettende Sogneprest til Flesberg, til hvilket Embede han udnævntes sidstnævnte Dag, befordredes 1832 til Sogneprest til Birid, 13 Marts 1839 til Prest ved Garnisonsmenigheden i Kristiania, 26 Februar 1847 til Sogneprest i Aker og (efter Sognekaldets Deling) 1861 i Vestre Aker. Han udnævntes 1859 til Hofprædikant. Han døde 17 Febr. 1870. Han blev 8 Marts 1869 R. St. O. O. og var R. N. O. (1860).

* 25 Oktober 1822 *Oline Christiane Breede* (f. 11 Maj 1802, † 15 Marts 1861), D. af Kjøbmand og Stadskaptejn i Kristiania Ole Christian B. og Conradine Wilhelmine Stenersen.

Jfr. B Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl., 4to. I. 660 fg.

Den norske Kirkes symbolske Bøger i Grundtexterne. Udgivne efter Foranstaltning af Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ifølge dertil ved kongl. Resol. af 25de Juni 1849 given Bemyndigelse [af J. M. P. Kaurin, A. W. Fangen og W. A. Wexels]. Chra. 1853. 4. VIII. 103 S.

Den norske Kirkes symbolske Bøger. Oversatte efter Grundtexten og udgivne efter Foranstaltning af Dept. f. Kirke- og Undervisningsvæsenet, ifølge dertil ved kongl. Resol. af 25de Juni 1849 given Bemyndigelse [af de samme]. Chra. 1850. 4. 51 S.

I For Fattig og Rig 2. Aarg. No. 44: Prædiken i Agers Kirke 19. Sønd. efter Tref. 1849.

I Morgenbladet 1825, No. 152: Om det offentlige Skriftemaal. (Jfr. No. 109 og 158).

En Tale af ham i Anl. af Kong Karl Johans Død er trykt S. 28—34 i den 1844 udgivne Samling af Taler og Cantater ved Sørgefesten i Kristiania.

Fasting, Claus Lydersen, blev født i Bergen 1743, var fra sidste Tiaar af forrige Aarhundrede Hører ved Bergens Kathedralskole og blev derefter Klokker ved Domkirken sammesteds. Han døde 4 Novbr. 1827.

Forsøg til en Fortegnelse over de udi Danmark og Norge fra Bogtrykkeriets Indførsel til 1789 Aars Udgang udkomne Danske Skrifter. Bergen 1793. 8. 2 Bl. 615 S. (Anmeldt i Lærde Efterretn. 1794, No. 33; i Kritik og Antikritik 1795, No. 46 af Fred. Ekkard).

Fasting, Georg Fredrik Christopher, Søn af Sogneprest til Justedal, senere til Førde *Michael Sundt Tuchsen F.* († 4 Decbr. 1885, 79 Aar gl.) og *Christiane Bøgh,* er født i Bergen 1 Januar 1837, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1854 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1860. Han virkede derefter en Tid som Privatlærer i Førde, blev 1864 ansat som Lærer ved Aars' og Voss's Skole i Kristiania, vikarierede 1868—69 som Lærer ved Søkadetinstitutet, ansattes 1869 som Lærer ved Tanks Skole i Bergen og har nu siden 1873 været Bestyrer af Sarpsborgs kommunale Middelskole. Han vandt 1866 Universitetets Guldmedalje for sin Besvarelse af Prisopgaven: «Kirkefaderen Irenæus's Lære om Skrift og Tradition» og opholdt sig derefter med Understøttelse af H. M. Kongens akademiske Rejsestipendium (for at studere «Humanitetens Begreb») i 7 Maaneder i Kjøbenhavn, hvor han navnlig hørte Forelæsninger af Professor Rasmus Nielsen. I 1883 erhvervede han den filosofiske Doktorgrad.

* *Valborg Andrea Tidemand* (f. 1849), D. af Vilhelm August T., Prest paa St. Thomas, og Thora Bøgh.

Jfr. Lampe: Stamtavle over Familien Daae, S. 5.

Studier over Studenterlivet i Christiania. Chra. (Bergen) 1861. 8. 112 S. (Anonymt. Anm. i Morgenbladet 1861; i Aftenbladet s. A. No. 304 [af Carl Egeberg]).

Til belysning af pietismen. Afhandling for den filosofiske doktorgrad. Kra. 1883. 8. 4 Bl. 166 S. (Afhdlg. havde oprindelig Titlen «Fromheden og endeligheden», hvilken Titel Forf. senere ændrede. Der findes nogle faa Exemplarer med den oprindelige Titel).

I Forh. i Vid.-Selskabet i Chra. 1880, No. 3: En opfatning af Kants «Kritik der praktischen vernunft». 8 S.

I For Ide og Virkelighed (Kbh.) 1872, I. 48—80: Om Modsætningen mellem Grundtvigianismen i Danmark og den religiøse Vækkelse i Norge.

I Vor Ungdom (Kbh.) 1886, S. 102—5: Kirken i skolen; S. 214—30: Tænkningen og religionsundervisningen.

I Indbydelsesskrift fra Aars og Voss's Skole 1876, S. 57—68: Hvad bør der læres i Middelskolen om de gamle Folks Religion?

I Fraa By og Bygd III. (1871), S. 3—29: Um Kunnskapar og Daning. (Umskrift av eit Fyredrag i Vestmannalaget).

I Aftenbladet 1880: Pastor Schiørn om Universitetet og Dr. Brandes.

Af Norsk Folkeblad var han en kortere Tid Medarbejder i 1867. Senere var han i flere Aar Medarbejder i Bergensposten, hvor han navnlig skrev Boganmeldelser. Af andre Artikler af ham i dette Blad merkes i Aarg. *1869*: Om en højere Folkehøjskole. — *1872*: Samfundet og den enkelte. — *1873*: Den nationale Scene og de fremmede Skuespillere (hvilke Artikler fremkaldte en vidtløftig og heftig Polemik i Bergens Blade og i offentlige Forebrag). — *1884*, No. 132: Nekrolog over Dr. G. V. Lyng.

I Sarpen 1884, No. 94 fg. førte han en Skriftvexling med daværende konst. Magistrat cand. jur. A. M. Seip om Middelskolens Budget.

Ikke faa Studentersange og Lejlighedsdigte af ham findes trykt dels særskilt, dels i den som Manuskript udgivne Samling «Paa Samfundets Høider» (Chra. 1867).

Fasting, Ole Wilhelm, foregaaendes Broder, er født 3 Februar 1852, blev Student med Laud fra Aars og Voss's Skole 1869, studerede, efterat have taget Andenexamen med Udmerkelse, Ingeniørvidenskab ved Zürichs polytekniske Skole, var efter Hjemkomsten derfra i nogen Tid Lærer ved Aars og Voss's Skole og har nu siden 1878 været Lærer i Mathematik, Mekanik og Konstruktionstegning ved Bergens tekniske Skole.

* *Sia Mørch* (f. 5 Septbr. 1857), D. af Byretsassessor i Kristiania Edvard Johan M. og Adelaide Elise (Anna) Clason.

Sløidundervisning i folkeskolen. Reiseberetning. Bergen 1885. 8. 2 Bl. 64 S. (Anmeldt af H. K. Kjennerud i Morgenbl. 1886, No. 24, 26, 31 og 33, hvortil Svar fra F. i No. 72 fg. og 91, Gjensvar fra K. i No. 126 og nyt Tilsvar fra F. i No. 151).

I Indbydelsesskrift fra Bergens tekniske Skole 1881, S. X—XVI: Af «Theorien for Ligninger».

I Norsk teknisk Tidsskrift III. (1885), S. 84—90: Principerne for de forskjellige tarifsystemer inden jernbanevæsenet; S. 107—23: Theoretiske undersøgelser om baners rentabilitetsforholde; S. 137—41: Bemærkninger om den rette måde at definere acceleration på.

I Bergensposten 1879, No. 263 og 264: Bergens tekniske Skoles Tilblivelseshistorie og dens Plan.

I Bergens Tidende 1882, No. 2, 4, 5, 7 og 9: Kommunikationsmidlernes Udvikling. (To Foredrag).

Fasting, Povel, «Literatus», ifølge Pavels's Biogr. og Dagbøger, *S. 224*, *Pseudonym* for den bekjendte danske Skuespiller Peter Foer-

som, under hvis Artikel i Erslews Forf.-Lex. denne Mystifikation dog ikke er afsløret, ligesaalidt som Oplysning derom findes i Collins «Anonymer og Pseudonymer».

En Stemme fra England om Nordens nuværende Anliggender, især om Norges Afftaaelse. Overs. af Povel Fasting. Chra. [August] 1814. 8. 59 S. (Originalen er af Kjøbenhavneren Andreas Feldborg — om hvem henvises til Erslews Forf.-Lex. I. 421 fg. — og udkom anonymt i London 1818 i 3 Oplag med Titlen: Cursory Remarks on the meditated Attack on Norway in 1813, with some historical and statistical Fragments relating to Norway).

Faye, Andreas, Søn af Skibsfører, senere Mægler i Drammen *Christopher F.* († 12 Decbr. 1825) og *Maren Matthea Borgen,* blev født paa Bragernæs 5 Oktbr. 1802, var oprindelig bestemt for Søen og fik først Undervisning hos «Røken-Præsten» Christian Holst, senere hos Sogneprest Wettergren i Borre, der bragte hans Fader paa den Tanke at lade ham studere. Han blev da i 1817, da Drammens Skole var traadt i Virksomhed, indmeldt i denne og blev 1823 Student fra samme med Laud, hvorefter han fra Nytaar 1826 til Juli 1827 var konst. Timelærer ved Skolen. I Juni 1828 tog han theologisk Embedsexamen med Laud. I Januar 1829 blev han derpaa ansat som Lærer ved Arendals Middelskole, udnævntes 12 Marts 1833 til Sogneprest til Holt og blev 1839 tillige beskikket til Forstander og Førstelærer ved det paa hans Prestegaard oprettede Skolelærerseminarium for Kristianssands Stift. I disse Stillinger blev han staaende, til han 27 Aug. 1860 befordredes til Sogneprest i Sande; den 16 Jan. 1864 fik han tillige Bestalling som Provst i nordre Jarlsbergs Provsti. I disse Embeder døde han 5 Maj 1869. I 1831 foretog han paa egen Bekostning en Rejse til Danmark, Tyskland, Italien og Frankrige, paa hvilken han dels besøgte Universitetsforelæsninger (saaledes i Berlin af Schleiermacher og Neander) og bl. a. besøgte Goethe i Weimar, dels satte sig ind i Almuskolevæsenets Ordning, fornemmelig i Preussen og Sachsen. Efter Hjemkomsten fra denne Rejse deltog han i Stiftelsen af Arendals Museum og offentlige Bibliothek. 1835—41 var han Formand i Nedenæs og Robygdelagets Amts Landhusholdningsselskab, ligesom han ved Formandskabslovens Emanation indvalgtes i Holts Formandskab og 1842 sendtes som 3die Repræsentant fra Nedenæs Amt til Storthinget, hvor han paa Grund af Sygdom dog først indtog sin Plads i Maj Maaned (Medlem af Kriminal-Komiteen). I 1843 grundlagde han «Den theologiske Forening for Nedenæs Provstier», for hvilken han i en Række af Aar var Formand. Han var Medlem af Det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem (1832) og af Videnskabs-Selskabet i Kristiania (9 Decbr. 1864). Han udnævntes 21 August 1866 til R. St. O. O. «for Fortjeneste som Embedsmand og i videnskabelig Henseende».

* 1) 1 Oktbr. 1835 *Ditlevine Madsen* (f. 2 Marts 1819, blev blind et Par Aar efter Ægteskabet, † 13 Jan. 1846), D. af Skibsfører i Arendal Thomas M. og Anne Elene Dedekam.

* 2) 1 Maj 1850 *Octavia Knudsen* (f. 26 Maj 1828), D. af Præsident Knud K. i Kristianssand.

Portræt med Biografi (efter autobiografiske Meddelelser, der findes i større Udførlighed i Holts Prestegjælds Kaldsbog) i Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 7; i Skill.-Mag. 1867, No. 5; i Norsk Folkebl. 1869, No. 23. *Nekrologer* i Morgbl. 1869, No. 127 B [af L. Daae] og i Aftbl. s. A. No. 104. Jfr. B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd, S. 60 fg.; Thues Læsebog S. 551; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 490; Nord. Conv.-Lex. 2. og 3. Udg.; Nordisk Familjebok IV. 1087. — *Hans Portræt i Olje*, bekostet af hans Seminarieelever, hænger i Kristianssands Stiftsseminariums Festivitetssal. Et lith. Portræt af ham er udgaaet fra Tegners lith. Institut i Kbhvn. Hans efterladte haandskrevne Samlinger til Norges Historie indkjøbtes efter hans Død til det norske Rigsarkiv.

Norges Historie til Brug ved Ungdommens Underviisning. Chra. 1831. 8. XII. 279 S. (Rec. af P. A. Munch i Maanedsskrift f. Litt. VIII. Kbh. 1832, S. 78—100; anmeldt i Morgenbl. 1832, No. 7). — 2det forbedrede Oplag. Arendal 1834. 8. XVI. 286 S. — 3die forbedrede Oplag. Chra. 1842. 8. VIII. 206 S. — 4de forbedrede og forøgede Oplag. Laurvig 1856. 8. VII. 250 S.

Norriges historia. Öfversättning med tillägg af berättelsen om Norriges statshvälfning 1814; ett sammandrag af dess grundlag, samt en blick på Norriges närvarande tillstånd af Fred. B. Cöster. Sthlm. 1842. 8. VI. 322 S. (Anmeldt i Aftonbl. Februar 1842).

Geschichte von Norwegen. Nach Andreas Faye. Bis auf die neueste Zeit fortgeführt. Leipzig 1851. 8. VIII 304 S. m. 1 Stahlst. (Udgjør Bd. XVIII. af „Historische Hausbibliothek, herausgeg. von Prof. Fr. Bülau". Jfr. Idun 1851, S. 128).

Norske Sagn samlede og udgivne af A. F. Arendal 1833. 8. XXXI. 256 + 6 S. (Anm. af P. A. Munch i Vidar No. 58, hvortil Svar af F. i No. 67 og 68; ligesaa anm. i Stiens Ugeblad 1835, No. 16 fg., hvortil F.s Svar i Den vestl. Tid. f. A. Jfr. ogsaa Brev fra F. til Jac. Grimm, dat. Arendal 17 Maj 1834, trykt S. 308 i „Briefwechsel der Gebrüder Grimm mit nordischen Gelehrten", hg. von Ernst Schmidt, Berlin 1885). — Norske Folke-Sagn, samlede og udgivne. Andet Oplag [af frgd. Arbejde]. Chra. 1844. 8. XXXVI. 235 S. + 2 Bl.

Udtog af Norges Historie. Udarbeidet til Brug i Almue-Skolerne. Chra. 1834. 8. 60 S. — 2det Oplag. Chra. 1836. 8. — 3die Oplag. Chra. 1840. 16. 60 S. — 4de forbedrede Udgave. Chra. 1847. 16. 60 S. (Anm. af Chr. Lange i Norsk Tidsskrift I. 131—34). — 5te forbedrede Udgave. Chra. 1852. 8. 60 S. — 6te forbedrede Udgave. Laurvig (Bergen) 1858. 8. 60 S.

Kort Fremstilling af Christendommens Indførelse i Norge, af den Overtro og de Vildfarelser, som i den følgende Tid bleve herskende i den norske Kirke, samt af den Lutherske Reformations Indførelse i Norge. Forfattet i Anledning af den forestaaende Jubelfest. Chra. 1837. 8. 48 S.

Alf Thorsen, den forstandige Bonde. Arendal 1838. 8. 39 S. — 2det Oplag. Chra 1844. 12. 38 S. [No. 6 af de af Guldberg & Dzwonkowski udgivne „Folkeskrifter"].

Landets Ulykke og Folkets farligste Fiende. En Fortælling til Advarsel og Lærdom for Rig og Fattig, Gammel og Ung. Efter det Tydske [af Joh. Heinr. Zschokke] ved A. Faye. Chra. 1840. 8. 78 S. — 2det Oplag. Chra. 1841. 8. 61 S. — Oversat paa Svensk. Sthlm. 1841.

Den christne Kirkes Historie, til Brug ved Ungdommens Underviisning. Chra. 1842. 8. 78 S. (Anm. i Morgbl. 1843, No. 283). — 2det Oplag. Chra. 1850. 8. 80 S.

Almuskolen eller Vink til at opdrage og undervise Børn, samt ordne og styre en Almuskole. Chra. 1853. 8. 3 Bl. 162 S. (Anm. af K. Gislesen i Norsk Tidsskrift VII. 155—72). — 2den Udg. Chra. 1855. 8. IV. 164 S. — — 3die Udg. Chra. 1864. 8. VII. 166 S. + 1 Bl.

Statholder Severin Løvenskiold. Efter Hs. Excellences efterladte Optegnelser skildret ved A. F. Chra. 1857. 8. 2 Bl. 25 S. (Aftryk af Ill. Nyhedsbl. 1857, No. 48 og 49, hvorfra Arbejdet tidligere var bleven optrykt i danske Fædrelandet f. A. No. 290 og 292).

Peder Clausson, Sognepræst til Undal, Snorres Oversætter o. m. (et Bidrag til Norges Kirke- og Personalhistorie) ved A. F. Chra. 1858. 8. 55 S. (Særskilt Aftryk af Skill.-Mag. 1858).

Bidrag til Holts Presters og Prestegjelds Historie. Arendal 1859. 8. 96 S.

Mag. Jørgen Erichson, den tredje evangeliske Superintendent i Stavanger Stift. Et Bidrag til Norges Reformationshistorie, hovedsagelig af utrykte Kilder. Chra. 1859. 8. 114 S. (Særtryk af Theol. Tidsskr. f. d. ev.-luth. Kirke i Norge II. Anm. i Forbindelse med de tvende foregaaende Skrifter i Illustreret Nyhedsblad 1859, No. 43 [af H. J. Huitfeldt]; i Fr. Barfods «Folke» I. 374—77).

Bidrag til Øiestads Presters og Prestegjelds Historie. Arendal 1861. 8. 111 S.

Landkrigen i Norge 1808, et lidet Bidrag til Norges nyere Historie. Chra. 1861. 8. 57 S. (Aftrykt i nogle Exemplarer af Nord. Univ. Tidsskr. VII. H. 3. Rec. af *J. F—m.* i Mgbl. 1863, No. 2 med Svar fra F. i No. 61).

Norge i 1814. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme som 1ste Tillægshefte til „Folkevennens" 12te Aarg. 1863. Chra. 1863—1864. 8. 2 Bl. VIII. 266 S. [med 10 xylogr. Portræter]. (Anm. i Aftbl. 1864, No. 269).

Christianssands Stifts Bispe- og Stiftshistorie. Udgivet ved Understøttelse af Videnskabsselskabet i Christiania. Chra. [1866—]1867. 8. IV. 506 S. + 1 Bl. (Arbejdet, som udkom i 3 Hefter med Omslagstitlen: „Christianssands Stifts Bispe- og geistlige Historie", blev anm. [af L. Daae] i Aftbl. 1866, No. 300; i dansk Hist. Tidsskrift 3. R., V. 487 fg. af H. F. Rørdam).

Carl XII. i Norge. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme som 3die Tillægshefte til Folkevennens 17de Aargang. Chra. 1868. 8. IV. 176 S. m. 1 xylogr. Portr.

I Samlinger til det norske Folks Sprog og Historie III. 182—84: Bidrag til den norske Krigs-Historie under K. Fredrik den Fjerde. [Om Krigs-Begivenheder paa Moss og paa Ringerige 1716. Meddelt].

I Portræter af mærkelige Nordmænd *I.* H. 4: Biografi af Statsraad D. B. Lange; *II.* H. 7: Biografi af Jakob Aall. [Efter deres egne Optegnelser].

I Norsk Kirketidende 1857, S. 161—70: Forhandling i Nedenæs Provstis theologiske Forening 1855—56.

I Theologisk Tidsskrift *IV.* 57—65 og 575—92 samt *V.* 499—516: Forhandlinger i Nedenæs Provstis theologiske Forening.

I Theol. Tidsskr. f. d. ev.-luth. Kirke i Norge *II.* 165—278: Mag. Jørgen Erichsson, den tredje evangeliske Superintendent i Stavanger Stift. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *VI.* 1—76: Om Mag. Jakob Kærup. — *VIII.* 1—130: Biskop Peder Herslebs Embedsskrivelser til Akershus Stifts Gejstlighed. Med en Levnetsbeskrivelse over Forfatteren, udgivne af A. F.

I Forh. paa de nord. Kirkemøder 1857 og 1859, findes Referater af tvende Foredrag af ham angaaende den norske Kirkes Stilling (jfr. Norsk Kirketid. 1857, No. 32 og 1859, No. 48).

I (dansk) Historisk Tidsskrift 3. Række VI. 427—95: Carl XII. og hans Angreb paa Norge 1716 og 1718.

I Det norske Bibelselskabs 29de Beretning (1845), S. 11—24: Det norske Bibelselskabs Oprindelse og Virksomhed til 1844.

I Kortfattet Reformationshistorie ved Ferd. Hussher (Stavanger 1865): Oversigt over Reformationen i Norden.

I Aarsmødet i Nedenæs Amts Landhusholdningsselskab 1841 (Arendal), S. 3—7: Tale ved Mødets Aabning.

I Skilling-Magazin 1. Aarg. No. 35 og 57 og 3. Aarg. No. 16 og 18: Om det kgl. Selskab for Norges Vel; 2. Aarg. No. 75: Om Gaara Kirke i Bø; No. 86: Noget om Florents og dets Domkirke; 3. Aarg. No. 27 og 43 fg.: Om Almubogsamlinger; 5. Aarg. No. 25: Snorre Sturlessons Levnet; No. 42: De norske Kirker. — Aarg. *1858*, No. 14 fg.: Peder Clausns Liv og Levnet. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Den vestlandske Tidende leverede han forskjellige Bidrag i 40-Aarene, især vedkommende Nedenæs Amts Landhusholdningsselskab, samt et Par Literatur-Anmeldelser (af Dervent Conways Journal through Norway og B. Moes „Aktstykker til den norske Krigshistorie") og flere Biografier.

I Drammens Tidende 1868, No. 74: Om Bragernæs Kirketaarn.

Efter Forf.s Død fuldførte og udgav han Gjerestads Præstegjeld og Præster af John Aas. Risør 1869. 8.

Kort før sin Død (4 August 1844) overdrog Jakob Aall ham Udgivelsen af 3die Del af sine «Erindringer som Bidrag til Norges Historie», hvortil F. skrev Forord, og forærede ham ved samme Lejlighed de dertil hørende Papirer, som Bidrag til en Haandskriftsamling, F. tidligere havde grundlagt og som efter F.s Død ved Kjøb blev indlemmet i Rigsarkivet. Blandt hans efterladte egenhændige Haandskrifter kan merkes en udførlig Levnetsbeskrivelse af Greve H. Wedel-Jarlsberg, gjennemseet af Statsraad Holst. — Endelig kan anføres, at Biskop J. v. d. Lippe i sin Tid anmodede F. om at samle biografiske Efterretninger om Gejstligheden i Kristianssands Stift, hvorfor ogsaa Stiftets Sogneprester fik Anmodning fra Bispen om til Faye at indsende Afskrifter af vedkommende Kaldsbøger, hvilket Paalæg i det mindste mange af dem efterkom.

Faye, Anton Ludvig, efterfølgendes Søn, er født i Skien 23 Oktober 1845, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1862 og medicinsk Kandidat med Laud i Maj 1869, hvorefter han om Sommeren s. A. foretog en kortere Rejse til Tyskland og senere, fra Høsten 1870 til Sommeren 1871, opholdt sig i videnskabeligt Øjemed fornemmelig i Wien og London. I 1875 blev han kreeret til *Dr. med.* — den første medicinske Promotion ved vort Universitet siden hans Faders i 1842 — og udnævntes 31 Juli s. A. til Kompagnikirurg ved Armeens Hovedstation; 29 April 1882 blev han udnævnt til national Korpslæge i Bergenske Brigade og overflyttedes i August 1883 i samme Egenskab til Throndhjemske Brigade. Fra Oktbr. 1875 til 1878 var han Reservelæge ved Fødselsstiftelsen i Kristiania, hvor han forøvrigt har boet ogsaa den hele Tid senere. Han har ogsaa i de senere Aar gjentagne Gange i videnskabeligt Øjemed besøgt Udlandet, bl. a. i 1875 Helsingfors og St. Petersburg, væsentlig for at studere Fødselsvidenskab og Børnesygdomme samt medical Gymnastik og Massage.

* 16 Decbr. 1885 *Angelique Constance Trampe* (f. 26 Juni 1866), D. af Kaptejn i Marinen Jens Edvard T. og Mariane Hagemann.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 111 fg. og 487.

Nogle Undersøgelser angaaende nyfødte Børns Ernærings-Forhold. (Doktor-Disputats). Kra. 1874. 8. 1 Bl. 176 S. og 5 Tabeller.

Rafn Sveinbjørnsens liv og virksomhed. Aftryk af «Lommebog for Læger». Kra. 1878. 8. 9 S. (Anm. af P. Hedenius i Ups. Läk.fören.s Förh. 1881 og ref. i Uddrag i «Deutsches Archiv f. Gesch. d. Med.» III. H. 2).

Den sorte Død i det 14de Aarhundrede. Foredrag, holdt i det medicinske Selskab i Kristiania (Vaaren 1879). Kra. 1880. 8. 4 Bl. 120 S. (Udgivet som Tillægshefte til Norsk Mag. f. Lægevidsk. 3 R. X. H. 5. Anm. i Skill.-Mag. 1880, S. 426 fg.; af P. Hedenius i Ups. Läk.fören.s Förh. 1881; af Rohlfs i Hist.-med. Archiv III. 1880, H. 4; i Deutsche Lit.-Zeit. 1881, No. 5).

Hospitaler og milde Stiftelser i Norge i Middelalderen. Foredrag, holdte i det medicinske Selskab i Kristiania 1881. (Aftryk af Norsk Magazin for Lægevidskb. 3 R. XII. 3—4 Hefte). Kra. 1882. 8. 2 Bl. 80 S. (Gjengivet i Uddrag i «Deutsches Archiv f Gesch. d. Med.» VI. H. 4).

Oplysninger om Forhold og Skikke vedrørende Svangerskab og Fødsel hos de gamle Nordboere. Kra. 1886. 8. (Særskilt Aftryk af N. Mag. f. Lægevidsk. 3 R. XV.)

I Norsk Mag. for Lægevidskb., 3. Række — foruden mindre Anmeldelser og Uddrag af fremmed Literatur — i Bd. *II.* (1872), 593—605: Nogle Bemærkninger om Massage. (Foredrag i det med. Selskab). — *V.* 225—54: Hysteriforme og dermed nærstaaende nervøse Fænomener, med særligt Hensyn til deres Optræden i Barnealderen. (Prøveforelæsning for Doktorgraden over et selvvalgt Emne); 335—55: De essentielle Lamheder i Barnealderen. (Prøveforelæsn. f. Doktorgraden). — *XII.* 93—125 og 181—228: Hospitaler og milde Stiftelser i Norge i Middelalderen. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.) — *XIV.* 167—84: Anm. af Rohlfs: «Gesch. d. d. Med.», 3. Abth.,

med et Anhang: Bemærkninger om Bækkenets Forskjelligheder hos Mennesker og Dyr. — *XV.* 613—29, 673—706 og 753—90: Oplysninger om Forhold og Skikke vedrørende Svangerskab og Fødsel hos de gamle Nordboer. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.) — I 4. Række I. (1886), S. 233—35: Hyperæsthesia plantar. bilat.

I Tidsskrift for praktisk Medicin *II.* (1882), S. 339—41: Kinin mod Kighoste. — *IV.* 167—72 og *V.* 122—27: Om Rekruters Tjenestedygtighed, Resultater af en Del Maalinger og Vejninger

I Forhandl. i det norske med. Selskab *1871*, S. 166—68: Behandling af Cancer med Brom. — *1872*, S. 92—96: Opadstigende Paralyse. — *1873*, S. 123—26: Dobbelt Udbrud af Mæslinger med kort Tids Mellemrum. — *1874*, S. 25—38: Om Major Th. Brandts Behandling af Uterinlidelser med medical Gymnastik. — *1875*, S. 199—217: Fortsatte Meddelelser om Massage-Behandling. — *1876*, S. 33—41: Et Tilfælde af Bækkenforsnævring; S. 97 fg.: Et Tilfælde af Meningitis cerebrospinalis; S. 167—71: To Tilfælde af heldig Abort. — *1878*, S. 79—81: Tarniers nye Fødselstang. — *1879*, S. 43—47: Et Par Tilfælde af akut forløbende, dødelige Konvulsjoner i den spæde Barnealder. — *1880*, S. 159: Epidemi af Kighoste paa «Plejestiftelsen for Smaabørn»; S. 161—64: Hyperemesis gravid. incoercib. — *1885*, S. 194—98: Skeletter, Kranier og Ben, fundne i Throndhjems Domkirke, Mariakirken i Oslo, Vikingeskibet fra Gokstad o. a. St., med hist.-med. Bemærkninger om Sundhedsforhold hos de gamle Nordboere. — *1886*, S. 36—42: Historisk Foredrag om Kvaksalvervæsenet, i Anl. af Forslag om Forandring i Kvaksalverlovgivningen.

I Nordiskt med. Arkiv VIII. (1876), No. 24: Melkeafsondringen hos nyfødte Børn. 8. 10 S. (Anm. af Ingerslev i «Centralbl. f. Gynækol.» Jfr. Schuchardt i «Archiv f. klin. Chir.» 1884, og Jacobi's «Die Pflege u. Ernährung d. Kindes» i Gerhardts «Handb. d. Kinderkrankh.»).

Ved den internationale Lægekongres i Kjøbenhavn 1884 holdt han i den pædiatriske Sektion et Foredrag paa Tysk: «Die Kjølstad'sche Selbstrichtungsmethode gegen Rückgratsdeformitäten», hvilket er gjengivet i «Compte rendu des travaux de la section de pédiatrie», Copenh. 1885. (Jfr. hans Medd. i Forh. i det med. Selsk. 1883, S. 161 fg.).

I Norsk Tidsskrift f. Lit., red. af K. A. Winter Hjelm, 1877: Anmeldelse af Dr. J. Petersen's «Medicinens Historie».

I Naturen 1885, S. 107 fg.: Kort beretning om et jordskjælv paa Nordfjordejd 13 Juni 1883.

I Skilling-Magazin *1882*, No. 50 og 51: En Snestorm paa Mont blanc den 25de til 26de August 1880. — *1885*, No. 12 og 13: Minder fra et Ophold i Prag 1869.

Faye, Frants Christian, Søn af Kjøbmand i Tønsberg *Matthias Ludvig F.* († 1811) og *Antonette Harmsen* († 1832), er født i Tønsberg 20 Decbr. 1806, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1824 og medicinsk Kandidat med Laud i Maj 1831, efterat han 1828—29 havde været Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling og fra 1829 i omtrent et Aar konst. som Eskadronskirurg. Strax efter Examen blev han i Anledning af den asiatiske Koleras Udbrud i Arkhangel ifølge kgl. Res. af 21 Juni 1831 tjenstlig anmodet om at rejse til Finmarken som midlertidig : og beskikket til Medlem af den samtidig i Hammerfest oprettede

provisoriske Kolerakvarantæne-Kommissjon. Efter halvandet Aars Ophold i Finmarken blev han ved Hjemkomsten 12 Marts 1833 udnævnt til Korpslæge ved Thelemarkske nationale Jægerkorps (ved Distriktsforandringen i 1834 fik han Ansættelse ved Laurvikske og 13 April 1835 ved Thelemarkske Musketerkorps). Imidlertid var han siden Udnævnelsen i 1833 bosat i Skien, hvor han praktiserede, indtil han — efter 1841 at have taget Licentiat- og 1842 Doktorgraden i Medicin ved Universitetet — 17 Januar 1846 blev udnævnt til Lektor i Medicin (særlig i Fødselsvidenskab, Børne- og Fruentimmersygdomme) og 17 Juni s. A. tillige til Overlæge og klinisk Lærer ved Fødselsstiftelsen samt Bestyrer af den dermed forbundne Jordemoderskole. 12 Juli 1850 blev han befordret til Professor, udnævntes 4 Juli 1852 til Livmedikus hos H. M. Kongen og 7 Marts 1859 til H. M. Kongens 1ste Livlæge. Den 19 Juni 1875 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra sine Embeder fra 1 Jan. 1876 at regne. Paa hans Andragende til Autoriteterne oprettedes det kliniske Børnehospital i Kristiania, der aabnedes 1 Februar 1855 og ved hvilket han fungerede som Overlæge til 1876. Det var ligeledes efter hans Forestilling og Betænkning, at Regjeringen fremkom med Forslag om Oprettelse af en Fødselsstiftelse og Jordemoderskole i Bergen, hvortil Storthinget i 1859 bevilgede Midler. Han var Medlem af den ved kgl. Res. af 8 Novbr. 1843 nedsatte Lovkommissjon i Anledning af Udvandringen og blev 6 Februar 1858 Medlem af den kgl. Lovkommissjon angaaende Sundhedspolitiet. Han var fra Septbr. 1848 Medlem af Kolera-Centralkommissjonen, indtil denne hævedes 30 Juni 1852; var 1850—57 Medlem af Medicinalkomiteen og 1850—56 Medlem af Bodsfængslets Inspektion. Han var 1855—1869 Medlem af Kristianias Kommunerepræsentantskab og fra 1856 Medlem af Direktionen for den tekniske Forening, hvis Formand han var 1861—71. — Dels paa egen Bekostning, dels med Understøttelse af offentlige Midler eller som Norges officielle Repræsentant ved Møder og Kongresser har han i Aarenes Løb foretaget Rejser i de fleste af Europas Lande, saaledes i 1838 til Danmark, Tyskland, Østerrige, Frankrige og England for at uddanne sig i praktisk Medicin, Fødselsvidenskab og Børnesygdomme; 1841 og 1847 studerede han med offentligt Stipendium Kirurgi, Fødselsvidenskab og Hudsygdomme i Frankrige, Storbritannien og Irland; 1848 gjorde han i nogen Tid Tjeneste ved den danske Hær som Militærlæge ved Augustenborgs Lazareth; i 1849 besøgte han fra Maj til Septbr. paa offentlig Bekostning de større Fødselsstiftelser og Sygehuse for Kvinder og Børn i Paris, London, Belgien, Holland og Kjøbenhavn; i 1851 besøgte han dels Stockholm, dels England og Skotland; i 1853 foretog han som Medlem af Medicinalkomiteen en Rejse til det nordenfjeldske Norge for at undersøge Anstalterne mod Spedalskhed; i 1855 rejste han paa egen Bekostning i England, Belgien, Frankrige, Italien, Tyrkiet og besøgte den franske Hær paa Krim; i 1856 undersøgte han i

offentligt Ærinde flere af Udlandets Cellefængsler; i 1859 besøgte han Sverige, Rusland og Italien; i 1867 besøgte han med offentligt Stipendium Fødselsstiftelserne i Berlin, Paris, London, Bern og flere Steder i Italien. Han deltog i de skandinaviske Naturforskeres fleste Møder 1839—63 og var den norske Afdelings Generalsekretær 1846—63. Som Norges Repræsentant mødte han ved Velgjørenheds-Kongresserne i Brüssel 1856 og i Frankfurt a/M 1857 og deltog ligeledes i den hygieniske Kongres i Kjøbenhavn i 1858. — I det medicinske Selskab i Kristiania har han flere Gange været Formand og det skyldes hans Initiativ, at Storthinget siden 1857 har bevilget et aarligt Tilskud til Fremme af Selskabets videnskabelige Virksomhed. Det var fremdeles Faye, som gav Stødet til Oprettelsen af Videnskabs-Selskabet i Kristiania, idet han under 2 Maj 1856 til det akademiske Kollegium indgav en anonym, motiveret Forestilling herom (trykt i Selskabets Forhandlinger 1858, S. III—V.), ledsaget af en Gave af 1000 Spd. Foruden af dette Selskab, i hvilket han fra det første Valg af Embedsmænd 18 Decbr. 1857 til 1878 var skiftevis Formand og Viceformand i den mathematisk-naturvidenskabelige Klasse, er F. Medlem af følgende lærde Selskaber: Det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem; *Svenska Läkare-Sällskapet* (8 Oktober 1856); *Kgl. Vetenskaps-Akademien* i Stockholm (1857); Ärztlicher Verein i München (1857); *Kgl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället* i Gøteborg (1858); *Finska Läkare-Sällskapet* i Helsingfors (1858); Det medicinske Selskab i Kjøbenhavn (1858); Die physikalisch-medizinische Gesellschaft i Würzburg (1858); Die Gesellschaft für Geburtshülfe i Berlin (1858); *The medico-chirurgical Society* i Edinburgh (1861); Die Gesellschaft für Geburtshülfe i Leipzig (1861); Die schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur (1862); *The obstetricical Society* i London (1863); *The gynaecological Society* i Boston (1869); korresp. Medlem af Det kejs. med. Selskab i Vilna (Oktober 1875). Han blev 1847 R. D. O.; 1850 R. N. O., hvilken Dekoration han derhos fik i Brillanter, efterat han 1851 havde som norsk Accoucheur været tilstede ved Prinsesse Lovisas Fødsel; 5 August 1853 R. St. O. O. og ved Karl Johans Monumentets Afsløring 7 Septbr. 1875 K.[1] St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste» og med Anerkjendelse af hans Initiativ til Monumentets Tilblivelse, idet nemlig F. i 1861 havde sendt Bestyrelsen for «Carl Johans-Forbundet» en af en Gave af 300 Spd. ledsaget, motiveret Forestilling med Forslag om Rejsning af et saadant Mindesmerke. Han var allerede 31 Jan. 1862 bleven K.[1] W. O.; hvorhos han til forskjellige Tider havde erholdt mere personlige Udmerkelses- og Erindringsgaver af Oskar I. og Carl XV. i de Aar, han tjenstgjorde som Livlæge hos disse Fyrster.

* 12 Juni 1842 *Sophie Lovise Kaltenborn* (f. i Kristiania 18 September 1821, † 29 Maj 1867), D. af Generalmajor, Kammerherre Carl Frederik Ferdinand Wilhelm Albrecht K. og Karen Rosenkrantz.

Autobiografi i L. C. M. Auberts Universitetsprogram ved Fayes Doktorpromotion 1842. Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 112—120; Gurlt & Hirsch's Lex. d. hervorrag. Aerzte aller Zeiten, II. 347; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon I. 490; Nordisk Familjebok IV. 1088; Nord. Conv.-Lex., 2. og 3. Udg.

De vesiculis seminalibus dissertatio. [Partic. I. II.] Skienæ 1840—41. 8. 233 S. (Afhandlinger for den medicinske Licentiat- og Doktorgrad. Anm. i British and foreign med. Review og omtalt i Dr. Kaulas «Pertes seminales»).

Lærebog i Fødselsvidenskaben for Jordemødre. Skien 1844. 8. X. 241 S. m. 81 Fig. i Stentryk. — 2det Oplag. (Omarbeidet og forøget). Med 89 i Texten indtrykte Tegninger. Chra. 1857. 8. XII. 220 S. — Tredie Udgave. (Omarbeidet). Med 40 i Texten indtrykte Tegninger. Chra. 1872. 8. VIII. 262 S. (Anm. af G. Conradi i Nord. med. Arkiv VI. No. 8, S. 32. Paa Grundlag af F.s Arbejde udgav H. Vogt i 1886 en ny Lærebog, se Vogt ndfr.).

Om Forholdene ved flere af Udlandets Hospitals-Indretninger, hovedsagelig dem for Qvinder og Børn. (Særsk. Aftryk af Norsk Mag. for Lægevidensk. 2den R. IV.) Chra. [1850]. 8. 90 S. (For største Delen oversat i «L'Union médicale» 1849).

Nogle Bemærkninger angaaende den overdrevne Brug af Kaffe og dens Skadelighed i Barnealderen. (Aftryk af et Foredrag i Videnskabs-Selskabet i Christiania 1861). Chra. 1863. 8. 8 S.

Nogle Bemærkninger om Befolkningsforholdene, med særligt Hensyn til Antallet af mandlige og kvindelige Individer. (Aftryck ur Förh. vid de Skand. naturforskarnes nionde möte år 1863). Sthlm. 1866. 8. 16 S.

Betragtninger angaaende Forplantelsen af den ondartede Cholera og de mod samme anvendte Forebyggelsesmidler. Chra. [Novbr. 1866]. 8. 46 S. (For en Del aftr. af N. Mag. f. Lægevid. 2 R. XX. Anm. i Aftenbl. 1866, No. 300; i Norsk Folkebl. I. No. 51).

Undersøgelser angaaende Brug og Nytte af vore stivelsesholdige Næringsmidler. Særskilt Aftryk af Christiania Videnskabsselskabs Forhandlinger for 1866. [Chra. 1867]. 8. 45 S. (Anmeldt i Morgenbladet 1867, No. 74 A; i Aftenbl. s. A. No. 65; i N. Folkebl. s. A. No. 13).

Om Forholdet mellem Tilregnelighed (Strafskyld) og Sindssygdom. (Aftryk af Chra. Vidensk.-Selskabs Forhandlinger for 1865). [Chra. 1866]. 8. 20 S.

Om Brug og Nytte af Jern- eller Stenovne med særligt Hensyn til Soverum. Særskilt Aftryk af Forhandlinger i Christiania Videnskabs-Selskab 1869 [Chra. 1870]. 8. 7 S.

Nogle Bemærkninger ved Tilberedning og Nytte af nogle af vore Nærings- og Nydelsesmidler. Særskilt Aftryk af Forhandlinger i Christiania Videnskabs-Selskab 1870. [Chra. 1871]. 8. 29 S.

Bemærkninger i Anledning af Assessor Hjelms Foredrag: Strøbemærkninger om Bevidsthedens Væsen. Særskilt Aftryk af Forhandlinger i Christiania Videnskabs-Selskab 1871. [Chra. 1872]. 8. 14 S.

Bemærkninger om Tilregnelighed (Strafskyld) og Sindssygdom i Anledning af Direktør Sandbergs Redegjørelse for den saakaldte «Sandon's» Affaire». Særskilt aftrykt af Forhandlinger i Videnskabs-Selskabet i Christiania for 1874. Chra. 1875. 8. 15 S.

Flere Bidrag i Norsk Mag. f. Lægevidskb. findes ligeledes i Særtryk i enkelte Exemplarer til privat Cirkulation, hvorom Oplysninger gives ndfr.

I Eyr *VIII.* 285—300: Selvmord udført ved et Stukfaar i Brystet. — *X.* 45—52 og *XI.* 1—18: Practiske Jagttagelser. (Overs. paa Tydsk i Schmidts Jahrbücher, 1. Suppl.-Bd., og i Behrends Repertorium d. med.-chir. Lit. d. Ausl. I. 1836).

I Ugeskrift for Medicin og Pharmacie *I.* 45—48: Indberetning til Kirke-Dept. om hans Udenlandsreise i 1841; S. 277—79 og 285 fg.: Om Tenotomi. — *II.* 334—38: Om et Stukfaar i Brystet; S. 361—73: Om Badet i Sandefjord. — *III.* 57—63: Om Spinalirritation; S. 145—49: Angaaende Ebbesens Beretning om Badet i Sandefjord; S. 257—62: Betænkning ang. Udkastet til Lov om det militære Medicinalvæsen.

I Norsk Magazin for Lægevidenskaben [1. Række] *I.* 205—46: Nogle Bemærkninger om Forbindelsen mellem det mentale og animalsk-organiske Livs Ytringer. — *II.* 106—34: Practiske Iagttagelser og Bemærkninger. — *V.* 1—26: Om et Par endemiske Hudsygdomme i Skotland og Ireland (*Sibbens* og *Morula*), med Tegning. — *VI.* 1—17: Om Moderkagens Tilbageblivelse efter Fødselen (Prøveforelæsning for Doktorgraden); S. 17—31: Om nogle Abnormiteter i Muskelsystemet, der undertiden kunne give Anledning til practiske Feiltagelser (Prøveforelæsning for Doktorgraden); S. 32—101 og 142—212: Recensjoner af Ramsbothams og Cazeaux's Lærebøger om Fødselsvidenskaben. — *VIII.* 16—22: Om Superfæcundatio (Fragment af en Prøveforelæsning f. Doktorgraden); S. 233—51: Om Skien i topografisk-medicinsk Henseende. — *IX.* 215—51: Om Behandlingen af Metrorrhagier i de 3 sidste Maaneder af Svangerskabet.

Af dette Tidsskrifts 2den Række, der blev grundet i 1846 efter Fayes Forslag i det med. Selskab, var han Medudgiver af Bd. I.—XX. (Chra. 1847—66) og har til samme — foruden en stor Mængde mindre Meddelelser, Uddrag og Anmeldelser af fremmede Skrifter — leveret følgende større Bidrag: *I.* 29—37: Obstetricisk Statistik og Anmeldelse af en særegen Behandling af Underarmens Læsioner; 72—84: Om Secale cornutum; 97—116: Nogle Ord om medicinsk Practik, Læger og Kvaksalvere; 238—52: Hydrocephalus acutus; 252—78: Anm. af Svenska Läkare-Sällskapets nya Handlingar, V.; S. 281—313: Om Fødselsstiftelsen i Christiania fra dens Begyndelse i Aaret 1818 til Udgangen af 1846; S. 374—89: Anm. [i Forening med A. W. Münster] af Ilmoni's «Nordens sjukdomshistoria»; S. 535—67: Om den practiske Anvendelse af de nyere Undersøgelser af Blodet, navnlig med Hensyn paa Puerperalaffectioner. (Ogsaa trykt S. 875—905 i Forh. ved de skand. Naturf. Møde i Khhvn. i 1847 og anmeldt i Neue med.-chir. Zeitung 1848). — *II.* 105—10: Om Behandlingen af Arterielæsioner; 321—64: Fødselsstiftelsen i Christiania 1847; S. 585—93: Practiske Iagttagelser (Retroversio uteri, Fractur af Rumpebenet); 656—74: Encephalomalacie. — *III.* 26—35: Om Dødsstivheden og Dødstegn i Almindelighed; 111—19: Om Betydningen af Saliva for Fordøielsen; 165—76: Om Abcesser bag Pharynx og Oesophagus; 433—67 og 497—520: Fødselsstiftelsen i Christiania i 1848; S. 609—14: Hvad skal forstaaes ved et dødfødt Barn? — *IV.* 1—55 og 65—113: Om Forholdene ved flere af Udlandets Hospitals-Indretninger. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.); 166—81 og 230—38: Om Sukkerets Frembringelse og Forsvinden i den animalske Oeconomi, efter Magendie; 457—490 og 521—41: Fødselsstiftelsen i Christiania i 1849. — *V.* 35—52: Anmeldelse af Wistrands Afhdlg. om Svangerskabet i medico-legal Henseende; 145—65: Bemærkninger om Choleras Maade at opstaa og forplante sig paa; 681—736 og 777—95: Fødsels-

stiftelsen i 1850 (jfr. Chra.posten No. 1142). — *VI.* 20—35: Om de nyere Fængselssystemers Virkninger i physisk og psychisk Henseende ifølge den seneste Tids Erfaringer i England og Amerika. (Foredrag ved Naturforskermødet i Stockholm 1851, optrykt i Chra.posten No. 1226 fg. og anmeldt i British and Foreign med.-chir. Review 1853); 353—70: Keisersnit, udført formedelst Bækkenforsnevring ved 2de Fibroider. (Efter Forf.s Oversættelse til Fransk ogsaa trykt i Moniteur des Hôpitaux 1852); 425—60 og 481—98: Fødselsstiftelsen i Aaret 1851 — *VII.* 622—42: Anm. af Wistrands Handbok i Rättsmedicinen; 414—37: Om Leucocythæmia; 665—92 og 753—70: Fødselsstiftelsen i Aaret 1852. — *VIII* 105—27: Anm. af Ilmoni's «Nordens sjukdomshistoria» (Forts.); 173—92: Anm. af Wistrands Handbok i Rättsmedicinen (Forts.); 297—324: Anm. af det svenske Sundhets-Collegii Berättelse for 1851 og Prof. Bergs Indledning til samme; 461—80: Anm. af Dr. Rosers Afhdlg. om Nytten af Diegivning og det skadelige ved at undlade den i Sygdomme; 524—30: Tvende Forgiftninger ved Laudanum; 530—43: Anm. af Thurmanns Samling af Love m. m. vedk. Læger; 625—56, 689—720 og 769—823: Om Cholera i Norge 1853 udenfor Christiania og Akers Sogn. — *IX.* 25—36: Anm. af Bennets Pulmonary Tuberculosis; 101—14: Anm. af Ilmoni's «Nordens sjukdomshistoria» (Forts.); 121—28: Om Albumin i Urinen hos frugtsommelige Kvinder; 361—83: Om Embryotomi; 536—42: Aarsagerne til Alderdomssvækkelse og Død; 633—66 og 697—717: Fødselsstiftelsen i Aarene 1853 og 1854. — *X.* 1—35, 65—82 og 137—56: Bidrag til Læren om Sygdomme i de kvindelige Sexualorganer. (Et Afsnit heraf: Om Deviationer af Livmoderen, er udgivet i Særtryk med Titlen: «Praktiske Bidrag til Kundskaben om Sygdomme i de qvindelige Sexualorganer», Chra. u. A. 8. 57 S.; det øvrige er ref. og anm. i Schmidts Jahrbücher 1857, November); 460—70: Den statistiske Congres i Paris angaaende Dødsaarsagernes Statistik. — *XI.* 411—37 og 541—83: Nogle Bemærkninger og Forsøg vedkommende Inoculation af Vaccine- og Chankermaterie for at constatere Immunitetsforholdene og deres Consequentser. (Ogsaa særsk. aftr. Ref. i Revue étrangère 1858; jfr. Dr. Hermann i Wiener med. Wochenschrift 1859. Anmeldt i Deutsche Klinik 1859, No. 6; i Prager Vierteljahrsschrift 1859, No. 4; i Behrend's Syphilidologie 1860). — *XII* 20—31: Bemærkninger ang. Betydningen og Behandlingen af enkelte Uterinaffectioner; 187—225 og 273—320: Børnehospitalet i Christiania i Aarene 1855—57. (Ogsaa særsk. aftr. Chra. 1858. 8. 87 S.); 961—1009 og *XIII.* 1—78: Om Puerperalfeberens Diagnose og Behandling. (Anm. i Prager Vierteljahrsschrift 1860, No. 4 og i Medicinische Neuigkeiten 1860, No. 17); 665—712: Bidrag til den obstetriciske Pathologie. (Ogsaa særsk. aftr., Chra. 1859. 8. 48 S. Meddelt i Uddrag i Schmidts Jahrbücher 1860, No. 5; i Brit. and Foreign. med.-chir. Review Juli 1861; i Dublin Quarterly Journal of med. Sciences Novbr. 1860; i Edinb. Journal of med. Science Novbr. 1860; og i Prager Vierteljahrsschrift 1860, No. 4); 1069—88: Nogle Bemærkninger om Syphilisationen eller curativ Chankerinoculation. — *XIV.* 489—534 og 609—60: Fødselsstiftelsen i Christiania i 1855—57. (Anmeldt i Bibl. for Læger, 1860, Juli; i Med. Times and Gazette 1860, Oktbr.; i Brit. and Foreign med.-chir. Review, Oktbr. 1860; i Dublin Quarterly Journal of med. Sciences, Novbr. 1860). — *XV.* 137—46: Coccyodynie, bevirket ved Fractur af den nederste Ende af Rumpebenet; 346—83: Anm. af Dr. T. S. Warncke's «Læren om Lægemidlernes physiologiske Virkninger og therapeutiske Anvendelse»; 553—58: Anm. af Dr. A. Vogel's Lehrbuch der Kinderkrankheiten; 593—613: Uterus duplex bicornis cum vagina simplici. Med anatomisk-pathologisk Beskrivelse af E. Winge. (Ogsaa

Trykt 4 Septbr. 1886.

særsk. aftr. Chra. 1861. 8. 21 S. m. en lith. Tavle. Anmeldt i Schmidts Jahrbücher 1862, Bd. 114, S. 56 fg. af Schlossbauer, og i Brit. and Foreign med.-chir. Review 1862, Oktbr.) — *XVI.* 1—42, 210—31, 308—29, 384—96 og 441—63: Sygdomme, forekomne paa det kliniske Børnehospital i Kristiania i 4 Aars Tidsrummet 1858—62. (Ogsaa særsk. aftr. Chra. 1862. 8. Anm. i Schmidts Jahrbücher Juli 1863; i Jahrb. d. Kinderheilkunde, Wien 1863; i Journal für Kinderkrankheiten, Berlin 1863, af v. d. Busch); 42—49: Et Par Bemærkninger om Inoculation med forskjellige Materier i Huden. — *XVIII.* 97—120 og 209—42: Practiske Bidrag til Kundskaben om Sygdomme i de kvindelige Sexualorganer. (Ogsaa særsk. aftr. med Titlen: Corpora fibrosa uteri. Gjengivet i Schmidts Jahrbücher 1864 og i Brit. and Foreign med.-chir. Review 1865, Januar); 597—621, 817—55 og 919—74: Fødselsstiftelsen i Christiania i Sexaars-Tidsrummet fra 1858 til 1863. (Anm. i Dansk Hospitalstidende 1865 af Dr. Howitz: i Med. Times and Gazette s. A. Samtlige her foran anførte Beretninger om Fødselsstiftelsen har Forf. ladet trykke i nogle Særtryk, hvilke derpaa samlet anm. i Zeitschrift f. Geburtskunde). — *XIX.* 529—44: Inflammatoriske, hypertrophiske og fibrøse Svulsttilstande af Livmoderhalsen. (Ogsaa særsk. aftr.); 633—49: Defectus uteri et vaginæ. (Ogsaa særsk. aftr.) — *XX.* 1—39, 193—219, 289—312 og 393—415 (i Forening med Dr. H. Vogt): Statistiske Resultater støttede til 3000 paa Fødselsstiftelsen i Christiania undersøgte Svangre og Fødende samt Børn. (Ogsaa særsk. aftr. Chra. 1866. 8. 110 S. Oversat i New York med. Journal, 1867, Oktbr. og Novbr.); 103—123: Nogle Bemærkninger ang. Fødselshjælpens Udøvelse i Norge. (Ogsaa særsk. aftr. Chra. 1866. 8. 20 S. Jfr. N. Mag. f. Lægevid. XX. 80—103 af S. Høegh); 577—609 og 657—87 (i Forening med Dr. E. Schønberg): Statistiske Undersøgelser ang. den operative Fødselshjælp i Norge i Tidsrummet 1853—1863. (Ogsaa særsk. aftr. Chra. 1866. 8. 63 S. Oversat af Dr. Lincoln i Boston med. and surg. Journal 1868, 15 og 29 Oktbr., hvorefter Resultaterne benyttedes af Dr. Duncan i Edinburgh med. ournal); 609—15: Om Natur og Behandling af Cholera; 615—19: Om den physiologiske Betydning af Kloak- og Draineringsvæsenet; 623—38: Foredrag i det medicinske Selskab om nye Kvarantænebestemmelser mod Cholera; 820—31: Om Hudens Reactionsevne; 843—47: Extirpation af Uterus og begge Ovarier ved Laparotomi. — *XXII.* 193—227 og 265—314: Om de hygieniske Forholde vedkommende Fødsel og Barselseng med særligt Hensyn til Resultaterne i flere af Udlandets Fødselsstiftelser. (Ogsaa særsk. aftr. Chra. 1868. 8. 84 S.) — *XXIII.* 109—24: Nogle Bemærkninger i Anl. af et i N. Mag. f. Lægevid. XXII. 692 ff. optaget Brev fra Udlandet vedk. Læren om Fødsel og Fødselshjælp.

I samme Tidsskr. 3. Række *I.* 83—111: Bem. om Livmoderens Leie i Bækkenet og dens opretholdende Kræfter. (Ogsaa særsk. aftr.) — *III.* 57—74: Nogle forklarende Bemærkninger i Anledning af Cand. med. Thoresens Opfatning af nogle Punkter i min Fremstilling af epidemiske Forholde; 338—69: Nosogeni — Panspermi. — *IV.* 49—55: Et Par Bemærkninger ang. Hygienen under Fødsel og Barselseng; 563—72: Fødsel ved Forsnævring af Bækkenrummet, foraarsaget af en Hævelse. — *V.* 79—87: Om Indaanding af salpetersyrlige (undersalpetersyrlige) Dampe; 176—97: Badeanstalten «Schinznach» i Schweiz. — *VI.* 57—79: Fødselsstiftelsen og Børnehospitalet som Undervisningsanstalter for vordende Læger og Jordemødre; 231—42: Om Fødselsmekanismen ved sidstkommende Hoved; 661—77: Embryotomi — Embryulci; 678—80: Et Par Ord i Anl. af Overlæge Vogts Bemærkninger [S. 346 fg. om F.s Opsats i s. Bd. om Fødselsmekanismen]. — *VII.* 26—32: Badestedet «Baden» i Schweiz; 285—314: *Perforation* — *Kranioklast* — Kefalotrib o. fl.; 661—99 og 733—59: Beretning om Bevæ-

gelsen paa Fødselsstiftelsen i 12-Aarstidsrummet fra 1864—1875. — *VIII.* 313—21; Svovlbadet «Eilsen»; 321—28: Soolbadet «Nauheim»; 329 fg.: Merkur i Syfilis. — *IX.* 1021—26: Badestedet Oeynhausen. — *X.* 889—95: Badenweiler. — *XI.* 875—88: Nogle Bemærkninger om Brug og Nytte af Forløsningstangen overfor Anvendelse af en relativ hyppigere Perforation paa levende Børn. — *XV.* 65—70: Om Prophylactica under Epidemier; 145—49: Ramlösa Helsobrunn och Kallvattenanstalt.

I samme Tidsskrifts 4. Række I. (1886), S. 589—96: Anmeldelse af James Aveling's «On inversion of the uterus».

I Tidsskrift for praktisk Medicin *IV.* (1884), S. 421 fg.: Kalomel som Øienmiddel; 423: Spasmus i Øsofagus. — *V.* 17—19: En liden Notits ang. Brugen af Brændevin hos Nyforløste samt min Stilling overfor Totalafholdssagen; 492: Operatio cæsarea.

I Forh. i Vidensk.-Selskabet i Chra. *1859*, 90—96: Om aandelige Evners sandsynlige Afhængighed af den materielle Udvikling af Hjernen i enkelte Retninger. — *Aarg. 1860*, 119—23: Om Virkningen af Arsenik paa Organismen. — *Aarg. 1861*, 80—87: Bemærkninger ved Hjelms Foredrag om Frihedsbegrebet; 188—93: Om Cocaplanten og dens Brug; 235—238: Indvirkningen af forskjellige Stoffe i Dampform paa Phosphoroxydationen. — *Aarg. 1862*, 85—87: Om den overvejende Indflydelse, som det ene eller det andet Kjøn udøver under Udviklingen af det befrugtede Æg. — *Aarg. 1863*, 43—47: Virkningerne af at indaande Kvælstofoxydul. — *Aarg. 1865*, 295—312: Om Forholdet mellem Tilregnelighed (Strafskyld) og Sindssygdom. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr. Jfr. den refererede Diskussjon desangaaende S. 312 ff.) — *Aarg. 1866*, 51—90: Undersøgelse ang. Brug og Nytte af vore stivelseholdige Næringsmidler. (Særskilt aftr., se ovfr. Diskussjon ang. Foredraget findes S. 177—180). — *Aarg. 1869*, 301—7: Om Brug og Nytte af Jern- eller Stenovne, med særligt Hensyn til Soverum. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.) — *Aarg. 1870*, 313—39: Nogle Bemærkninger om Tilberedning og Nytte af nogle af vore Nærings- og Nydelsesmidler. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.) — *Aarg. 1871*, 469—79: Bemærkninger i Anl. af Assessor Hjelms Foredrag: «Strøbemærkninger om Bevidsthedens Væsen». (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.) — *Aarg. 1874*, 138—50: Bemærkninger om Tilregnelighed (Strafskyld) og Sindssygdom. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.)

I Forhandlinger ved de skand. Naturforskeres 1ste Møde (i Gøteborg 1839), S. 173—89: Bemærkninger ved et af Prof. Sommer fremsat Forslag til et forandret System i Hudpathologien. — I Forh. ved 2det Møde (i Kbhvn. 1840), S. 123—25: Bemærkninger ved Prof. Bangs Foredrag om Typhus. (Overs. i Häsers Repertorium III. No. 5 og i Schmidts Jahrbücher 1842, No. 4); S. 170—79: Om Scotomata. — I Forh. ved 3die Møde (i Kra. 1844), S. 392—400: Om Behandlingen af Lungetuberculose. — I Forh. ved 5te Møde (i Kbhvn. 1847), S. 149—55: Om Grundvolden for en nøie literær Forbindelse mellem Nationerne; S. 875—905: Om den practiske Anvendelse af de nyere Undersøgelser om Blodet, navnlig med Hensyn til Puerperalaffectioner. (Ogsaa trykt i N. Mag. f. Lægev. 2 R. I., se ovfr. S. 272). — I Forh. ved 6te Møde (i Stockholm 1851), S. 23—38: Om de nyere Fængselssystemers Virkninger i physisk og psychisk Henseende. (Ogsaa trykt i N. Mag. f. Lægev. 2. R. VI., se ovfr. S. 273). — I Forh. ved 7de Møde (i Kra. 1856), S. 486—90: Om Brændevin, Øl og Kaffe; S. 493—503: Om Forholdsregler mod epidemiske Sygdomme, navnlig Kvarantæne mod Cholera. — I Forh. ved 8de Møde (i Kbh. 1860), S. 49—62: Nogle Bemærkninger om Hjernens sensitive og imaginative

Evne i Relation til den saakaldte dyriske Magnetisme, Ecstase, Klarsyn, Hypnotisme. — — I Forh. ved 9de Møde (i Sthlm. 1863), S. 43—56: Nogle Bemærkninger om Befolkningsforholdene med særligt Hensyn til Antallet af mandlige og kvindelige Individer. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr. Overs. af Dr. Lincoln i Boston med. and surg. Journal, April 1868; anmeldt i Brit. and Foreign med. Review, April 1867; jfr. ogsaa Darwin: On the Descent of Man, Lond. 1871, Vol. I. 101 og 102); S. 498—506: Ang. en Udvidelse af Undervisningen for Jordemødre; S. 510 fg.: Er Mercur et unødvendigt Middel til Behandlingen af Syphilis? (Jfr. de S. 513—20 refererede Skrivelser ang. Syphilisationen fra norske Læger, som selv har brugt denne Kurmethode).

I Ny illustreret Tidende 1877, No. 21: Sproget og Sprogdannelsen i den medicinske Literatur.

I Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. I. 350—68: Anmeldelse af „Forhandlinger ved de skand. Naturforskeres 4de Møde i Christiania 1844".

I Norske Univ.- og Skole-Annaler 3. Række, *III*. 135—41: Forestilling til Kirkedepartementet ang. en forandret Ordning af Universitetets Bestyrelse m. m. [med dertil hørende Erklæringer og Bilag trykt S. 141 fg., hvoribl. et særskilt Votum af F. S. 156—70]. — *IV*. 96 fg.: Oplysninger om den obstetriciske Instrument- og Bandage-Samling.

I Norsk Folkekalender *1851*, S. 20—50: Om Luften og Lyset som Betingelse for Liv og Sundhed. — *1855*, S. 7—13: Dyrenes Hustamhed.

I Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet 3die Skoletrin, 3. Opl. (1868), S. 88—97: Om det menneskelige Legemes Sundhed.

I Beretning om Bodsfængslets Virksomhed for Aarene 1852—55 er hans Beretninger om de sanitære Forhold i Fængslet trykte.

I Aarsberetninger udg. af den norske Forening mod Brændevinsdrik er flere Foredrag af ham ved Foreningens Aarsmøder trykte.

I Dansk Hospitalstidende 186*, No. : Om Syphilis. (Overs. af W. D. Moore i Medical Press, Novbr. og Decbr. 1864).

I Den hygieniske Congres i Kbhvn. 1858, S. 136 fg.: Statistiske Oplysninger ang. Dødeligheden blandt spæde Børn; S. 197—200: Om de i Norge anvendte Midler til Indskrænkning af Brændevinsbrugen.

I Nordiskt med. Arkiv, *III*. No. 10: Stort, fra Urinblæren udgaaende Fibromyom i det store og lille Bækken etc. 17 S. — *IV*. No. 8 og 16: Betragtninger angaaende Sygdomme, der kunne udbrede sig epidemisk og ved Overførelse, med særligt Hensyn til Imødegaaelsen af Puerperalinfektion. 48 + 35 S. — *VI*. No. 14: Grotten ved Monsummano. 29 S.

I Hygiea XIV. (Sthlm. 1852), 129—133: Om de saakaldte zymotiske Sygdommes Therapi med særligt Hensyn til Puerperalfeberen; 133—137: Om Cholera, Quarantaine samt Spærring.

I Journ. f. Kinderkrankheiten, Berlin, hvoraf han siden 1858 har været Medarbejder, findes 1861, No. 5 og 6 et Uddrag af hans Bemærkninger om Børnemortaliteten og Syphilis' Indflydelse paa denne, siden gjengivet i Med. Neuigkeiten, 1861, No. (48?).

I Wiener med. Wochenschrift, 1860, No. 46—49 findes publiceret og kommenteret Meddelelser i Brevform til Prof. Hermann i Wien ang. Syphilis, i hvilken Anledning denne sendte flere aabne Breve til Faye; 1861, No. 41—42: Skrivelse fra *Faye til* Prof. Hebra ang. Prof. Hermanns Hydrargyrose.

I Allgemeine Zeitschrift f. Psychiatrie 1860 XVI. 3 H. findes anmeldt Fayes Bemærkninger i Diskussjonen i det med. Selskab om Sindssygdommenes Forhold til den criminelle Responsabilitet (se Selskabets Forhandl. 1859, 634—63 m. v.)

I Monatsschrift f. Geburtsk. und Frauenkrankh. Decbr. 1863: Über die Heilbarkeit und Heilmittel der chron. Metritis.

I Edinburgh med. Journal Oktbr. 1857: On Syphilisation (efter et Foredrag i Edinburgh; omtalt i Archives générales Jan. 1858).

I Medical Times and Gazette, Septbr. 1857: On the effect of several animal poisons (Uddrag af et Foredrag i British Association ved dets Møde i Dublin s. A.).

I Congrès international de bienfaisance de Bruxelles *1856* I. 140—45: Beretning for Norge (optrykt i Moniteur Belge og derfra oversat i Morgenbladet s. A.) I Congrès internat. de bienfais. de Francfort sur-le-Mein *1857* I. 99—104: Lignende Beretning.

I l'Union médicale 1860, No. 139: Lettre sur les deviations uterines; 1861: En lignende Meddelelse.

Til l'Académie des sciences i Paris har han indsendt Meddelelser om Vaccination og om Immunitetsforholdene af Vaccine, Variolæ og Syphilis; den sidste Afhandling blev i 1860 overgivet en Komite til Bedømmelse.

Til Raciborskis Verk om Menstruationen leverede han i 1839 Bidrag fra Skien; ligeledes har han meddelt Bidrag til Montgomerys «On the signs and symptoms of pregnancy» og til Krauses «Partus præmaturus».

I 1859 lod han udgaa en «collegial Anmodning til de practiske Læger om at meddele Opplysninger med Hensyn til Virkningen paa Afkommet af Mercurialbehandlingen mod Syphilis» (ogsaa oversat paa Fransk), hvilken er optagen i Wiener Wochenschr. 1860, No. 11 og 12, i Rankings Half Yearly Abstracts of med. Science 1860, No. 1 og i en Mængde andre med. Tidsskrifter, hvor ogsaa flere Besvarelser ere offentliggjorte.

I Christiania-Posten *1852*, No. 1297: Nogle Ord i Anledning af Discussionen om Offentliggjørelse af medicinske Gjenstande. — *1855*, No. 2354: Om Nytten af en Bade- og Badskeanstalt i Christiania. — *1857*, No. 49: Om Misbrug af Brændevin og Bayersk Øl som Medicamenter.

I Aftenbladet *1858*, No. 153: Tale ved Aarsmodet i den norske Forening mod Brændevinsdrik. — *1859*, No. 68 Till., 69 og 71: Bemærkninger om Puerperalfeber, dens Forekomst og Forplantelse; No. 223: En oplysende Bemærkning i Anledning af Lochmanns 5te Artikel om Cholera.

I Morgenbladet *1858*, No. 190: Tale ved sidste Aarsmøde i Den norske Forening mod Brændevinsdrik; No. 222: Ang. Brændevinets Misbrug i Norge. — *1867*, No. 283: Den internationale Lægekongres i Paris i d. Aars Sommer. — *1868*, No. 289 B: Det medicinske Facultet (jfr. Svar i No 292). — *1883*, No 122 A: Børnehospitalet (jfr. No. 114 af Dr. W. Mohn). — *1885*, No. 220: Betydningen af Kaffe i hygienisk Henseende.

Som Medlem af Medicinalkomiteen har han Del i de af samme 1850—57 afgivne Forestillinger og Betænkninger, hvilke findes trykte i N. Mag. f. Lægevidsk.

Ikke faa Lejlighedstaler af ham findes trykt i Dagbladene, eller i særskilt udgivne Festberetninger, saaledes Tale ved Rektor Ørns Grav i 1843; ved Prof. Skjelderups Grav i N. Mag. f. Lægevidsk. 2 R. VII. 738—40; ved Prof. Sørenssens

Grav i 1857; Mindetale over Stadsfysikus Steffens i Forh. i det med. Selsk. 1867, S. 54—56; Tale paa Børsen 1 Maj 1848 ved Folkemødet i Anl. af den slesvigske Krigs Udbrud; Tale for Storthinget paa Slotsbakken 17 Maj i Mgbl. 1860, No. 138; Tale i Studentersamfundet i 1864 ved Udbrudet af den dansk-tyske Krig i Morgenbl. 1864; Taler ved Studentermødet i Kristiania 1852 i den udgivne Festberetning; Tale ved Karl Johans-Forbundets Aarsfest i 1858 i «Skålar och Föredrag i C. J.-F. 1858», S. 59 fg., osv.

Faye, Gabriel Smith, Søn af Mægler i Drammen *Gabriel Smith F.* († 21 Novbr. 1821) og *Antonette Anker Dorph* († 21 Maj 1823), blev født i Drammen 5 Februar 1806, Student med Haud fra sammes Latinskole 1825 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1829. Han blev 8 December s. A. udnævnt til Sogneprest til Lurø, 10 August 1835 res. Kapellan til Stange og 10 Januar 1845 Sogneprest til Høland, i hvilket Embede han døde 10 Oktbr. 1875. Han stiftede 1860 et Legat paa 1200 Kr., hvilket bærer hans Navn og hvis Renter skal anvendes til nyttige Foretagender for Hølands Prestegjæld.

* 13 April 1830 *Gjertrud Christiane Christensen* (f. i Drammen 4 Februar 1804, † i Høland 14 December 1881), D. af Skibsfører Niels Andreas C. og Maren Arctander, hvilken sidste senere (1806) ægtede Kjøbmand C. L. Biørn i Drammen (jfr. dette Værks 1ste Bind, S. 266).

Jfr. *Autobiografi* i Forf.s nedennævnte Skrift om Stange Menighed og dens Præster, S. 83—85; *Nekrolog* i Mgbl. 1875, No. 284 A.

Familien Heyerdahl, samlet deels fra Ministerialbøger, deels fra Vedkommendes egne Opgaver og andre authentiske Documenter. Chra. 1857. Obl 8. 16 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 17).

Bidrag til Hølands Menigheds og Præsters Historie. Chra. 1866. 8. 88 S. + 2 Bl.

Nogle Oplysninger om Stange Menighed og dens Præster. Chra. 1869. 8. 103 S.

I Morgenbladet *1843*, No.   : Ang. et Vyanlæg paa det gamle Hamars Grund; No. 220: Gjenmæle mod Provst Aabels Betænkning og Erklæring i Anledning af Forslag til en forandret Regulering af Geistlighedens Lønningsmaade. — *1853*, No. 119: Atter om Fattigvæsenet.

I Børnevennen *IV.* (1846) No. 13 fg., *V.* og *VI.*: Fortsættelse af [den af E. N. Saxild i III. No. 8 paabegyndte] „Fædrelandets Historie fra de ældste Tider indtil vore Dage".

I Almueskoletidende, udg. af S. M. Krognæss, I. (Kra. 1861), S. 67—69: Bør der være Skoletvang? S. 182—84: Om den aarlige Skoleexamen.

Faye, George Taylor, Broder af ovennævnte Provst Andreas F., blev født i Drammen 1 September 1804, Student med Haud fra sammes Latinskole 1824 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1830. Han blev 1831 konst. og 1833 virkelig Adjunkt ved Arendals Middelskole,

udnævntes 5 Oktbr. 1835 til res. Kapellan til Ramnes, 13 Februar 1843 til Sogneprest til Folden og 28 Maj 1850 til Laurdal i Laurviks Provsti, i hvilket Embede han døde 2 Maj 1861.

* 9 Jan. 1839 *Gunvor Marie Taralsen* (f. i Kristianssand 7 Aug. 1813), D. af Smed Kiddel T. og Anne Cathrine Coldis.

Mærkelige Begivenheder af Historien, oversat fra det Tydske efter „Geschichten aus der Geschichte" af Kappe ved George F. Drammen 1842. 8. 105 S. — 2den Udgave. Drammen 1849. 8. 114 S. — 3die forøgede Oplag. Drammen 1855. 8. 2 Bl. 134 S. (Anm. i Morgbl. 1858, No. 3).

Faye, Jørgen Breder, Søn af Bagermester *Christen F.* (f. 1781, † 1836) og dennes 2den Hustru *Magdalene Christine Wiese* (f. 1791), er født i Bergen 6 Juli 1823. Efter i en Række af Aar at have været Kjøbmand paa Tyskebryggen, har han siden 1856 været Chef for Bergens Privatbank, som da netop var bleven oprettet. Han har været Medlem af Bergens Kommunestyrelse fra 1 Jan. 1851 til Udgangen af 1882, i de første 12 Aar som Medlem af Formandskabet, hvis Ordfører han var i 2 Aar, senere som Medlem af Repræsentantskabet. Han har derhos været Valgmand i de fleste Aar fra 185*—79 og repræsenterede Bergens By paa Storthingene i 1854, 1857, 1858, 1865—66 og 1868—69; paa sidstnævnte Thing var han Medlem af Valgkomiteen. Ogsaa udenfor Kommunen og Storthinget har han været benyttet til offentlige Hverv, idet han var Medlem af den under 30 November 1855 nedsatte norsk-svenske Kommissjon til Ordning af de forenede Rigers Konsulatvæsen; fremdeles af den 3 Oktbr. 1855 nedsatte norsk-svenske Kommissjon til Udarbejdelse af Forslag til en ny Mellemrigslov; samt af den i 1874 nedsatte kgl. Kommissjon til Udarbejdelse af en Plan for Rigets Jernbanebygning. En Kaldelse til at indtræde i Regjeringen har han i sin Tid afslaaet. Han blev 16 Oktbr. 1857 R. St. O. O. «for statsborgerlig Fortjeneste» og 1858 R. N. O. Han er en af de 7 udenfor Kristiania bosatte Medlemmer af den Letterstedtske Forenings norske Afdeling.

* 17 Januar 1858 *Cecilie Marie Wallendahl* (f. i Bergen 28 Juli 1827, † 27 Novbr. 1869), D. af Kjøbmand Ellert Andreas W. († 1880) og Anne Ida Ystrup.

Jfr. Stamtavler over Familjen Breder, S. 63 fg., Bergensposten 1859, No. 22, 24 og 26 [af B. Bjørnson]; T. Blanc: Norges første nationale Scene, fl. St. (se Reg.)

Belysning af de paa sidste Storthing fremsatte mellemrigske Lov-Forslag. Bergen 1859. 8. 20 S.

I Bergens Stiftstidende leverede han en længere Oversigt over Bergens Handel i 1848.

Han var Medarbejder i Bergenske Blade i nogle Aar til Bladet gik ind. I dette skrev han, foruden Aarsoversigter over Bergens Handel, Anmeldelser af Missjons- og Afholdsskrifter, bl. a. i Aarg. 1852, No. 102 og 103: Anmeldelse af [Fru Gislesens] „Den kvindelige Virksomhed for Missjonen".

Han var i flere Aar Redaktør (sammen med Chr. Nygaard) af Norsk Afholdstidende, udgivet af Bergens Afholdsforeninger, hvilken begyndte at udkomme med et Numer hver anden Maaned Maj 1853. Bladet fortsættes fremdeles.

I Aftenbladet 1876, No. 248 og 283: Bossebanen og „Morgenbladet". (Anonymt. 10 Sp. Jfr. Bemærkninger af O. J. Broch i No. 253 og af Joh. J. Schwartz i No. 265).

I Bergens Aftenblad 1882, No. 798: Amtmand Aall — Johan Sverdrup. (Optrykt i Morgenbladet s. A. No. 231).

Iøvrigt har han i Aarenes Løb deltaget i Pressens Diskussjon af kommunale og politiske Spørgsmaal ved anonyme Indlæg saavel i Hovedstadsbladene som i den lokale Presse.

Faye, Ludvig, Broder af ovennævnte Bankchef J. B. Faye, blev født i Bergen 13 Februar 1819 og var ansat ved Handelen i sin Fødeby, indtil han for mange Aar siden blev sindssvag.

Leopold, original Tragedie i 5 Acter. Udgivet ved C. Rudolph. Bergen 1844. 12. 80 S. (Anon., men skal være af ham).

Literære Bagateller. Bergen 1846. 8. 52 S.

Fearnley, Carl Frederik, Søn af Kjøbmand paa Fredrikshald *Thomas F.* og *Maren Sophie Paus*, er født paa Fredrikshald 19 December 1818, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1837 og mineralogisk Kandidat med Laud Sommeren 1844. Han blev s. A. ansat som Observator ved Universitetets astronomiske Observatorium, tilstodes 1849 offentligt Stipendium til et længere Ophold ved de vigtigste Observatorier i Europa for videre at uddanne sig i den praktiske og theoretiske Astronomi og blev efter Hjemkomsten fra denne Rejse 1852 Universitets-Stipendiat i Astronomi, i hvilket Fag han holdt Forelæsninger fra 1856, da Prof. Hansteen fritoges derfor. Efterat han 1857 havde afslaaet en Kaldelse til Professor i Astronomi ved Kjøbenhavns Universitet, blev han 28 Septbr. 1857 udnævnt til Lektor og 1865 til Professor i Astronomi ved det norske Universitet. Blandt hans videnskabelige Rejser i Ind- og Udlandet kan merkes: Sommeren 1860 foretog han efter en til fremmede Astronomer udgaaet Indbydelse fra det engelske Admiralitet en Rejse til Spanien for at iagttage Solformørkelsen den 18 Juli s. A. I 1864 udførte han i Forening med daværende Oberstløjtnant F. Næser Maalingen af to for Gradmaalingen valgte Grundlinjer, paa Egeberg ved Kristiania og paa Rindenleret ved Levanger. I 1864 og 1867 deltog han i de to første i Berlin afholdte almindelige Konferentser for den mellem-europæiske — eller, som den fra 1867 af skulde kaldes, den europæiske — Gradmaaling, og ligesaa i den 3dje, 5te og 7de almindelige Konferents i Wien (1871), i Stuttgart (1877) og i Rom (1883) samt i den permanente Kommissjons Forhandlinger i Haag 1882. Han er siden 1876 Formand i Kommissjonen til Ledelse af Norges Deltagelse

i den europæiske Gradmaaling. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1857), af det østpreussiske physikalsk-økonomiske Selskab i Kønigsberg (1851), korr. Medlem af «K. K. geol. Reichsanstalt» i Wien (6 Maj 1862), korr. Æresmedlem af «Die naturforschende Gesellschaft» i Emden (29 Decbr. 1864) og Medlem af «Astronomische Gesellschaft» i Leipzig. Han blev 21 Januar 1879 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste».

* 1853 *Emma Vilhelmine Charlotte Mariboe* (f. 8 Februar 1820), D. af nedennævnte Kaptejn Ludvig M. og Ragna Huvald.

Praktisk Geometrie med oplysende Figurer og Exempler for Borger- og Haandværksskoler samt til Brug i Søndagsskoler og ved anden høiere Almueundervisning. (Med 68 Træsnit). Chra. 1843. 8. 31 S.

Beschreibung und Lage der Universitäts-Sternwarte in Christiania von Chr. Hansteen und C. F. Fearnley, auf Veranstaltung des academischen Collegiums hg. von Chr. Hansteen. (Univers.-Programm f. d. erste Halbjahr 1849). Chra. 1849 4. 88 S. mit 3 lithogr. Tafeln. (Heri er Afsnittene S. 19—32 og 37—88 af F.)

Om Fordelingen af den Lys- og Varmemængde, som Jorden modtager fra Solen. Særskilt Aftryk af Forhandlingerne i Christiania Videnskabs-Selskab 1868. [Chra. 1869]. 8. 8 S.

Venuspassagen d. 6. December 1882. Indgangen iagttagen ved Ekersund. Kra. 1883. 8. 8 S. [Uddrag af Observatoriets Aarsberetning].

Zur Theorie der terrestrischen Refraction. (Chra. Videnskabsselskabs Forhandlinger 1884, No. 6). Chra. [1884]. 8. 21 S. (Ogsaa trykt som Anhang i «Verhandlungen der siebenten in Rom 1883 abgehaltenen allg. Conferenz der europäischen Gradmessung»).

Siden 1863 er han Forfatter af Almanaken.

I Forhandl. i Videnskabs-Selskabet i Chra. *1858*, S. 185 fg.: Gradvis Udvikling af ejendommelige Phænomener i Donatis Komet. — *Aarg. 1859*, S. 117—150: Om en Methode til at finde Nordlysets Højde af Observationer udførte paa et og samme Sted. (Ogsaa særsk. aftr. i et lidet Antal Exemplarer med Titlen: «Nordlysets Høide bestemt ved Iagttagelser fra ét Sted»). — *Aarg. 1867*, S. 15 fg. og 25: Om Kometer og Stjerneskud (jfr. Aarg. 1869, S. 360). — *Aarg. 1868*, S. 345—50: Om Fordelingen af den Lys- og Varmemængde, som Jorden modtager fra Solen. — *Aarg. 1884*, No. 6: Zur Theorie der terrestrischen Refraction (se ovfr.)

Som tilforordnet Medlem af den norske Justerbestyrelse (indtil 30 Juni 1885) og som kongevalgt Medlem af Mynt-Kontrol-Kommissjonen har han særlig i den første af «Den norske Justerbestyrelses Aarsberetninger» (1877), foruden de ordinære Bidrag til Beretningerne om Kommissjonens aarlige Undersøgelser ved Kongsbergs Myntverksted, meddelt «Resultaterne af de i Aarene 1873—76 udførte Præcisjonsveininger, foranledigede ved Lov om Pengevæsenet af 4de Juni 1873 og 17de April 1875».

Blandt de af Kommissjonen til Ledelse af Norges Gradmaalings-Arbejder hidtil udgivne Publikationer (sc. «Geodätische Arbeiten», I.—IV., og «Vandstandsobservationer», H. 1—3) har han besørget Udarbejdelse og Redaktion af Geod. Arb., H. I.:

Die Basis auf Egeberg bei Christiania und die Basis auf Rindenleret bei Levanger. M. e. Fig.-Taf. u. 2 Situationskarten. Chra. 1882. 4. 4 Bl., 42 S., 42 Bl.

Som norsk Kommissær og fra 1876 som Formand for ovennævnte Kommissjon har han leveret Beretningerne om de norske Arbejder i de aarlige Generalberetninger, der udgives sammen med «Verhandlungen der ..... in .... abgehaltenen ...... allgemeinen Conferenz d. europäischen Gradmessung» eller «Verh. der ...... in ...... vereinigten permanenten Commission d. europ. Gradmessung», hvilke Aarsberetninger fra hans Haand er trykte i Verh. d. 1. allg. Conf. (Berlin 1864); i Verh. d. 2. allg. Conf. (Berlin 1867); i Verh. d. 3. allg. Conf. (Wien 1871), S. 58—63; i Verh. d. 24—29 Septbr. 1875 in Paris verein. perm. Comm., S. 180 fg.; i Verh. d. 5. allg. Conf. (Stuttgart 1877), S. 292 fg.; i Verh. d. 4—8 Sept. 1878 in Hamburg. verein. perm. Comm., S. 90; i Verh. d. 16—26 Sept. 1879 in Genf verein. perm. Comm., S. 127; i Verh. d. 11—15 Sept. 1882 in Haag verein. perm. Comm., S. 148; i Verh. d. 6. allg. Conf. (München 1880), S. 22 fg.; og i Verh. d. 7. allg. Conf. (Rom 1883), S. 294 fg. — Under en i «Verh. d. 3. allg. Conf.» 1871, S. 101—111 refereret Diskussjon havde han Anledning til i en S. 109—10 gjengiven Note at vise, at det omdebatterede, i den astronomiske Praxis saa hyppig optrædende og dog saa lidet eller i Almindelighed saa ufuldstændig kjendte, derfor tilsyneladende paafaldende eller urigtig forklarede Fænomen er en ligefrem Følge af en gjennem en Linse gaaende Lysstraales velbekjendte Løb og Virkning og at anbefale et simpelt, paa Observatoriet i Kristiania forlængst anvendt Middel til at gjøre Fænomenet uskadeligt.

I Astronomische Nachrichten findes fra hans Haand følgende kortere og længere Meddelelser: *Bd. 26*, S. 145: Iagttagelser paa Christiania Observatorium: Stjernebedækninger i 1844—47. Solformørkelsen i 1845, Mai 4. Meridianobservation af Neptun i Novbr. og Decbr. 1846. — *Bd. 27*, S. 161: Meridianobservationer i 1847 af Neptun, Iris, Flora og Stjerner i Floras Parallel. Observation af Flora med Æquatorialet. Berigtigelse til Bessels Zone 131. — *Bd. 31*, S. 279 og 359: Observation med Ringmikrometer (i Bonn) af Egeria, Victoria og Kometen 1850 II. Beregnet Elementsystem I. og II. for Victoria. — *Bd. 32*, S. 61: Fortsatte Observationer af Victoria og Egeria. — *Bd. 33*, S. 233: Den totale Solformørkelse 1851, Juli 28, iagttaget ved Rixhöft paa Landtungen Hela. — *Bd. 34*, S. 21: Observationer af Hygiea, Metis, Victoria, Egeria (anstillede paa Observatoriet i Bonn); S. 297: Observationer af Enckes Komet anstillede med Heliometeret paa Observatoriet i Kønigsberg. — *Bd. 36*, S. 103: Iagttagelser paa Observatoriet i Christiania: Kometen 1852 II., Neptun, Fortuna, Hygiea. — *Bd. 42*, S. 165: Iagttagelse af Kometen 1854, IV., Sammenligningsstjerner for denne Komet, Irene, Melpomene, Neptun og Pallas. — *Bd. 47*, S. 73: Observation af Kometen 1857 V., Elementer og Efemeride for samme; S. 337: Stjernebedækninger. Bemærkninger om Solens Fotosfære. Solens Rotationstid og dens Æquators Beliggenhed bestemt ved en Flæk af usædvanlig lang Varighed; S. 339: Fortsatte Iagttagelser af Kometen 1857 V. samt af Kometen 1857 I. og 1857 II. med Bemærkninger. Meridianobservationer af Themis, Flora og Saturn. — *Bd. 52*, S. 273: Om de fysiske Eiendommeligheder ved Kometen 1858 V. (Donatis Komet). Observationer af Kometen 1858 V., 1858 VIII. og 1859 I. Pleiadebedækning 1858, Novbr. 20 og 1859, Septbr 17. Saturnsbedækning 1859, Mai 8. Solformørkelse 1858, Marts 15. — *Bd. 55*, S. 87: Pleiadebedækning 1860, Septbr. 6. Jupiterbedækning 1860, Mai 24. — *Bd. 56*, S. 137:

Observation af Kometen 1861 I. og 1861 II. med Bemærkninger om den sidstes fysiske Forhold. — *Bd. 57*: Berigtigelse af en Misforstaaelse i Udgiverens Anmeldelse af Mohns Prisafhandling: «Über die gegenseitige Lage der Kometenbahnen». — *Bd. 81*, S. 273: Anmeldelse af Chr. Hansteens Død. — *Bd. 84*, S. 263: Observation af Coggias Komet; Bemærkninger om dens Spektrum. — *Bd. 85*, S. 11: Parallelstjerner til Coggias Komet i Christianiazonen 65°—70° sammenstillede af Geelmuyden. — *Bd. 90*, S. 15: Über den veränderlichen R Draconis. — *Bd. 92*, S. 127: Om en i Christianiazonen forekommende Stjerne med stærk Egenbevægelse; S. 237: Merkursgjennemgangen 1878, Mai 6. — *Bd. 103*, S. 26 fg.: Meddelt Observationer af Kometen 1881 III. og 1882 I. tilligemed Parallelstjerner i Christianiazonen. — *Bd. 110*, S. 403: Beobachtung von Sternbedeckungen während der totalen Mondfinsterniss 1884, Oct. 4.

I Vierteljahrsschrift d. astron. Gesellschaft har han fra Tid til anden givet Beretning om Kristiania-Observatoriets Deltagelse i det af Selskabet organiserede internationale Arbejde med Zonerne.

I Naturen 1885, No. 4, 5 og 11: Om de sidste Aars mærkelige Dæmringsfænomener.

I Norske Univ.- og Skole-Annaler 3. Række, *III.* 38—40: Beretning om hans ianledning af Solformørkelsen den 18 Juli 1860 foretagne Reise til Spanien. — *V.* 125—28: Skrivelse til det akad. Coll. om Oprettelsen af et meteorologisk Institut.

I Illustreret Nyhedsblad 1860, No. 35, 36 og 37: Solformørkelsen den 18 Juli, iagttaget i Spanien.

I Fædrelandet 1871, No. 3 og 6: Lidt om totale Solformørkelser.

I Morgenbladet *1858*, No. 278 og 283: Kometen [ɔ: Donatis]. — *1876*, No. 48 A: Et Par astronomiske Vink. — *1884*, No. 40 A, 63, 75 A og 89 A: Om det mærkelige røde Skin paa Morgen- og Aftenhimlen.

Han deltog i den norske Bearbejdelse af Fr. Schoedler's Naturens Bog (Chra. 1849) og leverede heri Oversættelsen af Afdelingen Physiken S. 1—122. — Han udgav og skrev Indledningen S. I.—VIII. til H. Mohns Prisafhandling «Om Kometbanernes indbyrdes Beliggenhed» (Chra. 1861).

Fearnley, Henry Emil, foregaaendes Broder, blev født paa Fredrikshald 1 Marts 1813, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1830 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1839, efterat han fra 1837 havde været Lærer ved Overlærer Møllers Institut. I 1839 erholdt han et Stipendium for i Danmark at gjøre sig bekjendt med enkelte Dele af Skolevæsenet, især Realskoler, og oprettede efter Tilbagekomsten fra sin Rejse en Realskole i Kristiania (senere Dahlgrens Skole), som han bestyrede til 1847, da han fik Ansættelse som Klokker ved Garnisonsmenigheden sammesteds. Den 3 Januar 1857 blev han udnævnt til Kateket og Førstelærer ved Borgerskolen i Kragerø og 13 Juni 1860 til Sognepræst i det nyoprettede Ejdskogens Sognekald, i hvilket Embede han døde 11 Oktbr. 1879. Han mødte som Kragerøs Repræsentant paa Storthinget 1859—60 (Medlem af Protokolkomiteen).

* 1844 *Cathinka Ovidia Grønvold* († 18 Januar 1880), D. af Major G. paa Gullaug i Lier.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to, II. 1, S. 287 fg.

Om Skolen og Sprogstudierne i fire Taler af Es. Tegnér. Nytaarsgave for Skoledisciple, Lærere og Skolens Venner, udg. af H. E. F. Chra. 1836. 8. VI. 56 S. (Anm. i Morgenbl. 1837, No. 194).

Smaadigte til Udenadlæsning. Til Brug ved den første Undervisning i Modersmaalet samlede og udgivne af H. E. F. 1ste Samling. Chra. 1840. 12. 50 S. — 2den forøgede Udgave. Chra. 1842. 12. 78 S. — 3die Udg. Chra. 1846. 12. 71 S. — 4de forøgede Udg. Chra. 1852. 16. 100 S. — 5te Udg. Chra. 1860. 16. 1 Bl. 93 S.

I Den Constitutionelle 1836, No. : Motiveret Forslag, indgivet til Storthinget, om Begrundelse af en offentlig Kunst- og Malerisamling.

I Morgenbladet 1840, No. 167: Om Opdragelsesanstalter for moralsk fordærvede og fattige forældreløse Børn.

I Asyltidenden I. No. 1: Historisk Oversigt over Asylers Oprindelse og Udbredelse i forskjellige Lande; No. : Om Opdragelsesanstalterne for moralsk Fordærvede i Hamborg og Danmark.

Feilberg, Karl Frederik, Søn af *Peter Frederik F.* og *Henrika Franzisca* f. *Feilberg* († paa Molde 4 Oktbr. 1872, 72 Aar gl.), er født i Skien 6 Juni 1828, blev Student med Laud fra sammes Latinskole 1846 og filologisk Kandidat med Laud i Juni 1853. I Aarene 1849—51 og 1853—54 var han Lærer ved Nissens Skole, 7 Oktober 1854 blev han udnævnt til Adjunkt ved Kristianssands Kathedralskole, 24 Oktbr. 1863 til Overlærer ved Molde lærde og Realskole og 1 August 1875 til Rektor ved Kristianssands Kathedralskole. Han blev 6 Juni 1882 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 1) *Marie Aamodt* († 1858?)

* 2) *Julie Kristence Augusta Daae Brinchmann* († paa Molde 27 Septbr. 1867).

Norsk Grammatik, udarbeidet for Skolen. Skien 1865. 8. 71 S. (Anm. i Morgbl. 1866, No. 116. Jfr. Forf.s Bemærkninger i Molde Skoles Program for 1865, se ndfr.)

I Tidsskrift f. Philologi og Pædagogik (Kbhvn.) IV. 1—22: Om Gerundium og Gerundivum. (Jfr. L. C. M. Auberts Skrift: Den latinske Verbalflexion, S. 309—18).

I Indbydelsesskrift fra Christianssands Kathedralskole, *1862*: Om Konjunktivens Betydning i den latinske Sætningsbygning. — *1884*: Nogle Skoletaler. — *1885*: Et Kapitel af den tyske Grammatik; desuden Skoleefterretninger i samtlige Programmer for Aarene 1876—86.

I Indbydelsesskrift fra Molde Skole 1865 S. 30—44: Bemærkninger ved en „Norsk Grammatik, udarbejdet for Skolebrug af K. Feilberg".

I Kristianssands Stiftsavis *1881*, No. 104 fg.: Nogle Bemærkninger i Anledning af de nys afholdte Folkemøder. (Jfr. Modbemærkninger hertil af Gn.

i No. 107 fg., med F.s Svar i No. 112 og Gn.s Replik i No. 114). — *1884.* No. 144: Foredrag ved Holbergsfesten 3 Decbr. 1883. (Jfr. Bemærkninger i „Fædrelandsvennen" 1884, No. 145, hvortil Svar af F. i s. Bl. No. 148 B og Gjensvar fra Indsenderen i No. 151).

Feilberg, Magnus Wogelius, Søn af kgl. Fuldmægtig *Jens Christian F.* og *Ovene Lucie Emmerentze Wogelius,* er født i Kjøbenhavn 30 Januar 1817, uddannedes i den Gyldendalske Boghandel og kom 1839 til Norge som Kommis hos Boghandler Johan Dahl. I 1843 etablerede han i Kristiania, sammen med ndfr. nævnte Jens Landmark, under Firma Feilberg & Landmark en Forlags- og Sortimentsboghandel, hvis Indehaver han fremdeles er. Han er siden 1878 Formand for «Den norske Boghandlerforening», er Medlem af Bibelselskabets Centralkomite og har i en lang Række af Aar været Medlem af Repræsentantskabet i Centralforeningen for Legemsøvelser og Vaabenbrug.

* 15 Decbr. 1843 *Caroline Iversen* (f. i Kristiania 27 Juli 1819), D. af Lods Andreas I. og Martha Kirsten Guttormsen.

Engelsk-Norsk (Dansk) Parleur. Udarbeidet efter Laycock, Hedley, o. Fl. Kbhvn. 1838. 8. — 2det Oplag. Chra. 1844. 8. — 3die Opl. Chra. 1847. 8. — 4de Oplag. Chra. 1851. 8. — 5te Oplag. Chra. 1858. 8. 96 S. (Anon).

Norsk Bog-Fortegnelse. 1873—1882. Samlet og redigeret. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 458 S.

Norsk Boghandlertidende. Udgivet af Den Norske Boghandlerforening ved M. W. F. Aarg. 1—7. Kra. 1 Juli 1879—30 Juni 1886. 4. (Fortsættes. Udkommer i Regelen med et Numer om Ugen).

Fenger, Johannes Ferdinand, Søn af daværende res. Kap., senere Sogneprest paa Christianshavn i Kjøbenhavn *Rasmus F.* og *Marthe Helene Meinert,* blev født paa Christianshavn 30 Marts 1805, theologisk Kandidat med Udmerkelse 1825, vandt 1827 Universitetets Guldmedalje for en latinsk Afhandling angaaende Kirkefædrenes Anskuelser om Djævelen og Dæmonerne i de tre første Aarhundreder, tog i Maj 1828 Licentiatgraden i Theologi, blev 1833 Sogneprest til Liunge og 1854 til Høje-Taastrup paa Sjælland, i hvilken Stilling han døde 9 Maj 1861.

* 1834 *Maria Magdalena Boesen,* D. af Justitsraad Johannes B. i Kjøbenhavn.

Johannes Ferdinand Fenger. Et Mindeskrift, udg. af E. Mau. Odense 1865. 8. 252 S. Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 424 fg. og Suppl. I. 459 fg., hvor følgende i Norge trykte Arbejde af ham er forbigaaet:

I Wexels's Tidsskrift for Kirke-Krønike III. 338—73: Træk af Heinr. Mowes Liv og Prøver af hans Digte.

Fenger-Krog, Albert, Søn af Postmester i Laurvik *Johan Ludolph Schladermund* og *Henrike Barlien* († i Kristiania 14 Marts 1886,

78 Aar gl.), er født i Kristiania 18 Februar 1835 og erholdt ved kgl. Res. af 6 August 1855 Tilladelse til at antage Navnet Fenger-Krog (jfr. Stamtavle over Slægten Bernhoft, S. 173), efterat han 1854 havde taget Examen artium. Fra Sommeren 1855 studerede han ved Hannovers polytekniske Skole, hvor han 1858 underkastede sig Examen i de for Ingeniører bestemte Fag. Senere har han, med Undtagelse af 1873, da han havde et Aars Permissjon for at bestyre Hafslunds Glasværk, været ansat som Ingeniør ved Statens Vejvæsen. 1874 blev han udnævnt til sin nuværende Stilling som Kontorchef ved Vejdirektoriatet. Han har siden 1884 været Medlem af Kristiania Formandskab.

* 1864 *Mimea Walhjerta Christiansen*, D. af Grosserer Chr. Christiansen og Hanchen Eckell.

Fremstilling af Veiforholdene i Toten samt en paatænkt Chausseebane langs Mjøsens Vestside. (Aftryk af „Gjøviks Blad"). Gjøvik 1882.

I Polyteknisk Tidsskrift *XV*. (1868), 12—19: Gjenopførelsen af Mandals Bro. — *XVI*. 34—46: Grafisk Fremstilling af Træbroers Kostende for 8 à 12 Fod brede Veje.

I Norsk teknisk Tidsskrift *I*. (1883), S. 33—59: Om chaussébaner (tertiære baner) og deres anvendelse Med Pl.

I Den norske Turistforenings Arbog *1868*, S. 7—13: Indberetninger om Undersøgelser udførte for Turistforeningen 1868; S. 45—67: Haukelid-Fjeld. — *1882*, S. 1—18: Fra Østersund til Grong. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle faa Expl. Kra. 1883. 8. 18 S.)

I (svensk) Teknisk Tidskrift, hvis norske Korrespondent han var 1880—84, findes af ham bl. a. i Aarg. 1880, S. 97 fg. og S. 158 fg. en Fremstilling af Norges Vejvæsen.

I den saakaldte Kommunikations-Kommissjons Indstilling (trykt i Storth.-Forh. 1886 med Titlen «Ang. en Plan for Kommunikationsvæsenet») er af ham bl. a. som Bilag 9, S. 127—133 trykt en «Redegjørelse for Projekt til et tertiært Jernbaneanlæg mellem Lillehammer og Sell med delvis Anvendelse af den udvidede Chaussé som Underbygning for Skinnegangen».

I Aftenposten 1884, No. 113 A og fg.: Om vor tekniske Virksomhed samt om Oprettelsen af en teknisk Højskole.

I Dagbladet 1885, No. 313: Om Departementet for de offentlige Arbejder.

Feragen, Andreas Martinus, Søn af Arbejdsmand *Svejn Ejvindsen F.* og Hustru *Henrika*, er født 21 Juli 1818 i Throndhjem, hvortil hans Bedstefader var indflyttet fra Røros, i hvis Nærhed den Gaard ligger, hvorfra Familjenavnet stammer. Som Barn blev F. undervist i Frue Sogns Almuskole i Throndhjem. Efter sin Konfirmation i 1833 kom han i Tjeneste hos Sognepresten til Frue Kirke Bendix Støren og fik nu Lejlighed til videre Uddannelse, saa at han efter et Aars Forløb kunde bruges som Skriverkarl paa Sogneprestens Kontor. I 1839 fulgte han med sin Husbond, da denne bosatte sig i Kristianssand, og forblev

fremdeles hos ham til August 1842, da han blev optagen som Elev ved Holts Skolelærerseminarium, hvorfra han allerede i Juli 1843 blev dimitteret med Hovedkarakteren «Udmerket godt». Han var derefter til Udgangen af Juni 1846 Lærer i Kristianssand, de første $1^1/_2$ Aar som Kirkesanger Balchens Substitut ved «Kirkeskolen» og de sidste $1^1/_2$ Aar som Enelærer ved en ny oprettet Gutteskole samt Sanglærer ved Byens Borgerskole. Den 29 Maj 1846 var han bleven beskikket til Kirkesanger og Skolelærer i Holt, hvor han derefter lige til 1877, da Holts Seminarium flyttedes til Kristianssand, vejledede Seminariets Elever ved deres praktiske Øvelser i hans Skole og derhos foredrog speciel Methodik for Eleverne i Seminariets øverste Klasse. Siden 1ste Søndag i Advent 1861 har han tillige været Kirkesanger ved Tvedestrands nye Kirke. Han var i 28 Aar Kommunerevisor, har siden 1861 stadig været Medlem af Holts Skolekommissjon, siden 1875 Medlem af Amtsskolekommissjonen, siden 1880 Forligelseskommissær i Holts Landsogn og er som en af Grundlæggerne af Holts Sparebank (1881) Medlem af dennes Forstanderskab. Han var Medlem af den i 1862 nedsatte kgl. Kommissjon til Bedømmelse af P. A. Jensens Udkast til «Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet» og ligeledes i 1877 Medlem af den Kommissjon, der havde at bedømme de indleverede Konkurrance-Arbejder til «Barnets første Bog». Ved Seminariets Afskedsfest paa Holt 13 Juli 1877 overraktes ham Medaljen for Borgerdaad i Sølv «for lang og fortjenstfuld Virksomhed i Skolens Tjeneste», ligesom Seminariets Elever ved samme Lejlighed besluttede at bekoste hans Portræt malet og ophængt i Seminariets Festivitetssal.

* 24 Juni 1846 *Elisabeth Olsen* († 12 Juli 1885, $60^3/_4$ Aar gl.), D. af Skomagermester i Kristianssand Adrian Olsen.

Portræt med Biografi i «Hjemmet» 1883, No. 1.

[1] Regne-ABC eller Opgaver af de fire Grundregningsarter med ens- og uensbenævnte Tal tilligemed korte Vink til praktisk Tavleregning for de første Begyndere. Chr.sand 1856. 8. 48 S. (Udgjør de 3 første Ark af hans ndfr. nævnte „Opgaver og korte Vink"). — 2den Udgave. Chr.sand 1859. 8. (De følgende Udgaver anføres ndfr.).

Facitbog til Feragens Regne-ABC. Chr.sand 1859. 8. 8 S.

Opgaver og korte Vink til praktisk Tavleregning for Almueskoler. Chr.sand 1856. 8. 96 S. (Anm. af L. W. Schønheyder i Morgenbl. 1858, No. 26). — 2den forøgede Udgave. Chr.sand 1859. 8. VIII. 110 S. — 3die øgede Udgave*). Chr.sand 1862. 8. 109 S. + 2 S. — 4de forøgede Udgave. Kr.sand 1866. 8. 110 S. — Femte Udgave øget med omkring 400 nye Øvelsesopgaver. Kr.sand 1870. 8. 124 S. — Sjette Udgave. Kr.sand 1874. 8. 144 S.

Facitbog til Feragens Opgaver til Tavleregning. Chr.sand 1856. 8. — 2den Udg. ib. 1859. 8. 20 S. — 3die Udg. ib. 1862. 8. 19 S. — 4de Udg.

*) Denne og de følgende Udgaver har i Titlen: praktisk Regning istedenfor Tavleregning.

ib. 1866. 8. 19 S. — Femte Udg. ib. 1870. 8. 22 S. — Sjette Udg. ib. 1874. 8. 24 S.

Udmaalingsbog, indeholdende Veiledning til praktisk Udmaaling og Beregning af Flader og Rumstørrelser, med 110 oplysende Tegninger og 112 Øvelsesopgaver. Chr.sand 1859. 8. 2 Bl. 48 S. (Rec. i Aftbl. 1859, No. 120, 122, 127 Till. og 164). — 2den øgede Udgave (med 134 oplysende Tegninger og 130 Øvelsesopgaver). Chr.sand 1863. 8. 2 Bl. 54 S. — Tredie Udgave (med 145 oplysende Tegninger og omkring 150 Øvelsesopgaver). Med et Tillæg om Nivellering. Chr.sand 1873. 8. 1 Bl. 62 S. — Fjerde Udgave. Omarbeidet efter metrisk Maal og med Tillæg om Brugen af Korstavlen. Med Figurer i Texten. Chr.sand 1879. 8. 1 Bl. 70 S + 4 S. Faciter.

Om Maal og Udregning af Høideforskjel paa Jordens Overflade. (Efter Capt. Gustaf Nerman's «Handledning i afvägnings-konsten». Stockholm 1860). Særskilt Aftryk efter Budstikken No. 11—12, 1860. Chra 1861. 8. 18 S. med Træsnit.

[2] Regne-ABC, indeholdende 650 Opgaver af de 4 Grundregningsarter saavel med ens- som uensbenævnte Tal, Forklaring af Mynt-, Maal- og Vægtforholde samt den lille og store Multiplikationstabel. For de første Begyndere. (Aftryk af Forfatterens Regnebog [ɔ: „Opgaver og korte Vink“]. 3die Oplag). Chr.sand 1862. 8. 48 S. (Er at betragte som 3die Udgave af den ovfr. nævnte „Regne-ABC [1]“ og af denne 3die Udgave udkom igjen et nyt Aftryk 1864). — Fjerde Udgave. (Aftryk af Forf s Regnebog. 4. Oplag). Kr.sand 1867. 8. 47 S. — Femte Udgave med Titlen: Regne-ABC, indeholdende omkring 1000 Øvelsesopgaver med korte Vink til deres Løsning for Begyndere. Kr sand 1869. 8. 64 S. — Sjette Udgave. (Forandret efter Speciedalerens Inddeling i 4 Kroner à 30 Skilling ifølge Lov om Pengevæsenet af 4de Juni 1873). Kr.sand 1873. 8. 64 S.

Facitbog til Feragens Regne-ABC. 3die Udgave. Chr.sand 1862. 8. 8 S. — Fjerde Udg. ib. 1868. 8. 8 S. — Femte Udg. ib. 1869. 8. 10 S. — Sjette Udg. ib. 1873. 8. 10 S.

Øvelsesbog i Læsning af Haandskrifter samlet og ordnet af A. M. F. Udgivet paa Subskription som Godtkjøbs-Udgave [i 12000 Exemplarer] til 20 ß Stykket af G. C. C. W. Prahl. Bergen 1861. 8. 80 [lith.] S. (Anm. af A. Reitan i Mgbl. 1861). — Ny Udgave. Chr.sand (Chra.) 1866. 8. 80 [lith.] S. — 3die Udgave. Chr.sand 1872. 8. 80 S. — 4de Udgave. (Omkring 100 forskjellige Haandskrifter). Chr.sand 1876. 8. 80 S. — 5te Udgave. Chr.sand 1881. 8. 80 S.

Regneøvelser for Pigeborn Chr sand 1867. 8. 110 S. (Anmeldt i Skill.-Mag. 1867, No. 34; i N. Folkebl. s. A. No. 39; i Almueskoletidende s. A. No. 32; i Den norske Folkeskole s. A. af M. Trøan).

Faciter til Regneøvelser for Pigebørn. Chr.sand 1867. 8. 20 S.

Hjem og Skole. Et Ord til Forældre om deres og Skolens fælles Gjerning: Børnenes Opdragelse og Undervisning. Kr.sand 1875. 8. VIII. 255 S.

Om Hjemmets og Skolens Fællesarbeide. Et velment Ord til Forældre og Lærere. Udvalgte Stykker af „Hjem og Skole“. Kr.sand 1879. 8. 92 S. (Anm. i Hjemmet 1880, No. 10).

Regnebog for Folkeskolen. Udarbeidet efter det decimale System overensstemmende med den ny Myntlov og Loven af 22. Mai 1875 om metrisk Maal og

Regnebog. Første Trin. Kr.sand 187*. 8. — Fjerde Oplag. ib. 1878. 8. 103 S. — Femte Oplag. ib. 1879. 8. 103 S. — Sjette Oplag. ib. 1881. 8. 103 S. — Syvende Oplag. ib. 1883. 8. 102 S., 1 Bl. — Facitbog til samme. Kr.sand 187*. 8. — Sjette Oplag. ib. 1881. 8. 16 S. — Syvende Oplag. ib. 1883. 8. 16 S. — Andet Trin. Kr.sand 187*. 8. — Tredie Oplag. ib. 1882. 8. 80 S. — Facitbog til samme. Kr.sand 187*. 8. Tredie Oplag. ib. 1882 8. 16 S.

[3]. Regne-ABC til at begynde med i Hjemmet, Børneasyler og i Skoler for Smaabørn. Kr.sand 1882. 8. 40 S. — Svar paa Opgaverne i samme. ib. 1882. 8. 8 S.

Praktiske regneopgaver og husholdningsregnskaber for viderekomne pigebørn. Chr.sand 1884. 8. 79 S. — Svar til samme. ib. 1884 8. 16 S.

I Den norske Folkeskole, 1. Række, *II.* 193—99 og 232—37: Hvorfor bør en Lærer under sin Virksomhed flittigt kaste Blikket tilbage paa sine egne Barndomsaar? S. 353—63: Nogle Ord om Skolelærerforeninger. — *III.* 129—36: Om Belønning og Straf paa Skoler. — *IV.* 211—13: Om Skriveundervisning og Forskrifter; S. 269—73: I Anledning af Spørgsmaalet: Er der nogen Trang til en Regnebog for Almueskolen?

Han var Medudgiver (med G. Bergh) af Aarg 1—6 og Eneudgiver af Aarg. 7 af Den norske Folkeskole, Tidsskrift for Lærere, Forældre og andre Opdragere. Ny Række. (Arendal 1858—64. 8. 24 Ark aarlig). I dette Tidsskrift findes af ham, foruden Boganmeldelser og andre mindre Meddelelser, følgende Afhandlinger: 1. Aarg.: Nogle indledende Ord (om Bladets Øiemed). — Hjemmet og Skolen. — Det bebudede Skolelærermøde for Chr.sands Stift. — Om Sommerskole paa Landet, og Skolens Deling. — Bør ikke Forældre og Lærere ret ofte tale med hverandre? — Om Børnebibliotheker i Skolen. — Om Opdragelsen i Hjemmet. — Den første Undervisning i Læsning. — Strøtanker om Opdragelsen. — 2. Aarg.: Om Skoleforsømmelser. — I Anledning af Spørgsmaalet om Skolehold paa Landet om Sommeren og om Deling af Skolen. — Om den bibelhistoriske Undervisning i Almuskolen. — Om Opdragelsen i Hjemmet. — Om Børnebibliotheker. — Det indre Stel i en Almuskole paa Landet i østre Nedenæs Provsti. — 3 Aarg.: Bærer Byrden med hverandre! — Om Oprettelse af en Pensionsindretning for Landets Almuskolelærere — Hvad man har at drages med i Omgangsskolen. — Undervisning — Anvendelse. — 4. Aarg.: Om Skolehuse paa Landet. (Aftrykt i Morgenbladet) — Om Fastskoler. — Om Bibelens Brug i Almuskolen. — Om Mindestenen over O. Vig. — 5. Aarg.: Guds Fred! Nytaarshilsen. — Om Retskrivnings- og Stileøvelser i Almuskolen. — Om Arbeidsskoler for Drengeborn. — 6. Aarg.: Skolelærerens Bogsamling. — Et Middel til Lærerens videre Uddannelse for sit Kald. — 7. Aarg.: Om forsømte Børns Undervisning. — Hvorledes kan stadig Skolegang fremmes? — Om „Maal" for Lærefagene i Almuskolen. — Tilbageblik paa Norges Folkeskolevæsen i de sidstforløbne 50 Aar. (Aftrykt i Aftbl. 1864, No. 119, 121, 123). — Om Skolehaver (Haveanlæg ved Fastskoler paa Landet).

I Den norske Folkeskole, 3. Række, II.: Nogle af de Erfaringer, en Lærer gjør under sit Kalds Udøvelse.

Trykt 6 Septbr. 1886.

I Norsk Skoletidende, 6 Aarg. (Hamar 1874), S. 19 fg. og 25 fg.: Uddrag af en Reiseberetning om Husflids- og Haandgjerningsskoler paa Østlandet.

I Folkevennen *XIV.* 267—72, 358—68, 467—71 og XV. 294—98: Bøger til Folkelæsning; *XV.* 232—44: Nogle Ord om Havedyrkning i Anl. af Dr. F. C. Schübelers „Kjøkkenhaven"; 543—48: Bøger til kristelig Oplysning og Opbyggelse. — *XVII.* 288—94: Nogle vildtvoxende Lægeurter; 484—99: Tidsfordriv.

I Budstikken II. (1860), S. 512—30: Om Maal og Udregning af Høide-forskjel paa Jordens Overflade. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet. 2det Trin: Kjøkkenhaven, Frugthaven, Blomsterhaven.

I E. Sundts Skrift Om Husfliden i Norge, S. 122—30: Beretning om Husflidssagens Stilling i Holt Sogn.

I Morgenbladet *1858,* No. 299: „Norsk Kirketidende" og Almuskolelærerne. — *1860,* No. 69: Ogsaa et Ord om den rhytmiske Salmesang. — *1868,* No. 153: Holt Sogns Beboere.

Fietzentz, Liv Borch, Søn af Vejer og Maaler i Throndhjem *Josias F.* og *Eleonora Hedevig Borch,* blev født i Throndhjem 26 September 1768, blev Student fra Kristiania Kathedralskole 1786 og theologisk Kandidat 1791; han blev 1799 udnævnt til res. Kapellan til Norderhov og 22 April 1814 til Sogneprest til Vaage, hvor han døde 22 Januar 1830.

* *Elisabeth Borch Hannestad* (døbt i Jevnaker 20 Januar 1779, † 6 Juli 1830), D. af Ole H. og Anne C. Borch.

Jfr. Den norske Rigstidende 1830, No. 22.

Tale, holdt i Norderhougs Hovedkirke ved Nationalfesten 1811 i Anledning af det norske Universitets Stiftelse. Chra. 1812. 8. 32 S. (De af ham ströene Sange til Festen findes trykte i Platous Indberetninger om Festen S. 206—8).

Sundheds-Catechismus for unge Mennesker og Menigmand. Et Forsøg. Chra. 1821. 8. 76 S. — [2det Oplag, uden Tvivl 1823. 8. $7^{1}/_{2}$ Ark].

Forsøg til en Sundheds-Catechismus eller Lyksalighedslærens første Grunde. Til Brug for de lavere Skoler og den huuslige Børneopdragelse blandt Menigmand. 3die rettede og forøgede Oplag [af frgd. Skrift]. Chra. 1830. 8. VIII. 164 S.

Fietzentz, Vilhelm Josias Bech, Søstersøn af foregaaende og Søn af Løjtnant *Adam Bech* og *Eleonore Rosine Fietzentz,* blev født i Vang i Valdres (døbt 14 Juli) 1802, blev 1 Jan. 1819 Sekondløjtnant i Kavalleriet og befordredes 11 Maj 1827 til Premierløjtnant, tog s. A., privat dimitteret, Examen artium med Laud og i Juni 1832 juridisk Embedsexamen med Laud, efterat han i 1830 havde antaget sin foran nævnte Morbroders og Plejefaders Familjenavn. Den 3 Oktober 1835 blev han udnævnt til Politimester i Bergen, 28 Juni 1843 til Sorenskriver i Lofoten og Vesteraalen og 30 Juni 1847 til Sorenskriver i Solør, i hvilket Embede han døde 23 Februar 1869.

* *Christiane Henriette Falsen* (f. 20 April 1815), D. af Stiftamtskriver i Bergen Hagbart F. og Alette Fleischer.

I Morgenbladet 1841, No. 140 Tillæg: Oplysninger angaaende Bergens Politi.

Figon, Etienne Auguste, en Franskmand, der i Begyndelsen af 50-Aarene kom til Norge i Selskab med Taskenspilleren Philippe, med hvis Datter han var gift, boede fra Midten af 50-Aarene i Bergen, hvor han i flere Aar var Sproglærer, blev senere ansat ved en Guanofabrik i Lofoten, bosatte sig saa som Handelsmand paa Tromsø og har i de senere Aar boet paa forskjellige Steder i det norden- og østenfjeldske Norge, senest i Fredriksstad.

Fransk Grammatik. Bergen 1860. 8. XV. 833 S.

Finch, Carl Friderich, Søn af Apotheker paa Moss *J. Henrich Erdmann F.* og *Anne Maria Wonderbourg,* blev født paa Moss 24 April 1778, konditionerede fra Oktbr. 1793 hos Apotheker Manthey i Kjøbenhavn, tog i Marts 1798 farmaceutisk Examen dersteds med Laud, forpagtede 15 Juli 1799 Apotheket i Tønsberg og fik 7 August 1801 Bevilling som Apotheker paa Moss, hvor han døde 21 Febr. 1849. Høsten 1808 var han konst. som Militærlæge paa Moss.

* 1) 1802 *Else Livia Veil* († paa Moss 14 Juli 1833, 71 Aar gl.)

* 2) 1836 *Hedevig Gurine Kittelsen* (f. 1801, † paa Moss 21 December 1866).

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 120 og S. 561.

I Nationalbladet III. 20—27 og 33—40: Nogle Ytringer i Anledning af Finants-Committeens 21de Princip.

Finne, Christian Dorph, Søn af Generalmajor *Edvard Nicolai F.* (entlediget som Chef for 2den akershusiske Infanteri-Brigade 1838, † 30 August 1854) og *Martha Holter Dorph* († 10 Maj 1843), blev født i Lier 18 Novbr. 1799, blev 1819 ansat som Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade, hvor han 19 Septbr. 1829 udnævntes til Premierløjtnant og 20 Novbr. 1837 til Brigadeadjutant. Efter i en Række af Aar efter eget Ønske at være forbigaaet ved Avancement erholdt han 25 Febr. 1857 Afsked med Pensjon og døde i Tønsberg 28 Febr. 1873.

* 22 April 1831 *Elisabeth Margrethe Dietrichson* (f. i Arendal 17 December 1807, † i Kristiania 5 April 1861), Søster af ovennævnte Professor J. F. D.

Jfr. Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 24 fg.

Forsøg til at bevise den de underordnede subalterne Officerer af Staten hidtil viste Tilsidesættelse og vilkaarlige Behandling. Drammen 1834. 8. (Anonymt).

Beskrivelse over Landmilitairetatens Chefsgaarde med tilføiede Bemærkninger, samt over de Fæstnings-Officerer og Detachements-Chefer anviste Embedsboliger. Chra. 1842. 8. 212 S. med 2 Tabeller i Fol.

Finne, Edvard Nicolay, Søn af Kaptejn, senere Toldkasserer *Henrik Christian F.* og *Siren Marie Faye,* er født i Laurvik 19 Maj 1827, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1847 og medicinsk Kandidat med Haud i Marts 1855. Fra 1856 til 1861 var han privat praktiserende Læge i Trygstad, blev 14 Febr. 1863 udnævnt til Kompagnikirurg i Bergenske Brigade, forflyttedes 30 Marts 1864 til Armeens Hovedstation, var derpaa 1864—67 Læge ved det norske Gardekompagni i Stockholm, udnævntes 22 Maj 1868 til national Korpslæge i Throndhjemske og 4 Oktbr. 1869 i Bergenske Brigade, blev 14 Maj 1872 efter Ansøgning sat som Korpslæge paa Vartpenge, men udnævntes igjen 1883 til national Korpslæge i 2den akersh. Brigades Distrikt. Aarene 1868—69 tilbragte han paa en videnskabelig Udenlandsrejse i Tyskland, Østerrige, Italien og Frankrige. Efter Hjemkomsten har han boet paa forskjellige Steder, i de sidste 10 Aar i Drøbak.

* 186* *Christiane Anette Glad* (f. i Vang 13 Oktbr. 1830), D. af Generalmajor Christian G. og Marie Trosdahl.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 121 og 487.

Anvisning til billig Madkogning ved Brug af Isolerings-Apparater Med 5 Træsnit. Chra. 1879. 8. 2 Bl. 51 S. (Anm. i Dagbl. 1880, No. 12. Om de af F. konstruerede Koge-Apparater og deres Indførelse i den norske Armees Feltkjøkken kan forøvrigt henvises til „Det kgl. norske Artilleris Aarsberetninger" 1881, S. 101 fg.; 1882, S. 90—98; 1883, S 155—58; 1884, S. 174—78).

Finne, Engelbrect, Søn af Sorenskriver i Nedenæs *Andreas Frederik Finne,* blev født ved Arendal 11 August 1788, blev Student med Haud fra Fredriksborgs Skole 1806 og juridisk Kandidat med Haud, da denne Examen første Gang afholdtes ved det norske Universitet i Juli 1815. Han var derefter i mange Aar edsvoren Fuldmægtig hos Faderen og efter dennes Død konst. Sorenskriver i Nedenæs under Forhandlingerne om Embedets Deling. Den 11 Marts 1835 udnævntes han til Byfoged i Risør, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 11 Juli 1860. Han var Storthingsmand fra Risør 1842 og 1845; til Thinget i 1848 undslog han sig af Helbredshensyn for at modtage Valg. Han døde ugift 5 Februar 1867.

Jfr. *Nekrolog* i Nedenæs Amtstid. 9 Febr. 1867; Ellevte ord. Storthing, S. 106 fg.

I Granskeren II. H. 5, S. 54—59: Forslag til Lov angaaende Kongeriget Norges Flag. (Jfr. R. Keyser: „Undersøgelse ang. Norges Rigsvaaben og Flag", Chra. 1842, der forfattedes efter Opfordring af F. og af ham tilstilledes Konstitutions-Komiteen).

Med H. A. Bjerregaard og Th. Broch deltog han i Redaktionen af Patrioten (Chra. 1822—24).

Finne, Gabriel Grubbe Dietrichson, Søn af ovennævnte Premierløjtnant og Adjutant *Chr. D. F.*, er født i Kristiania 1 April 1844, blev 1862 Student med Haud fra Nissens Skole og i Decbr. 1868 medicinsk Kandidat med Laud, efterat han i 6 Maaneder havde været Kandidat ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling. Efter Embedsexamen fungerede han 1/2 Aar som Assistentlæge ved Gaustad Sindssygeasyl og fra Sommeren 1869 til Vaaren 1870 som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling. I Maj 1870 tiltraadte han en længere videnskabelig Udenlandsrejse til Prag, Wien, Breslau, den fransk-tyske Krigsskueplads og Italien. Efter Hjemkomsten fra denne Rejse bosatte han sig som privat praktiserende Læge i Kristiania, hvor han Sommeren 1872 ansattes som Bylæge, en Stilling, han forlod, da han 25 Februar 1876 udnævntes til Kompagnikirurg ved Armeens Hovedstation, efterat han fra Høsten 1875 til Vaaren 1876 atter i videnskabeligt Øjemed havde besøgt Wien, Würzburg og Paris. Fra 21 Oktbr. 1879 til 21 Oktbr. 1882 var han Reservelæge ved Rigshospitalets medicinske Afdeling B. Den 9 August 1883 blev han udnævnt til Korpslæge i Bergenske Brigade.

* 12 Novbr. 1871 *Alette Sofie Diderikke Cappelen* (f. i Holden 18 Oktbr. 1852), D. af Jernverksejer Diderik C. og Sophie Faye.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 121 fg.; Stamtavle over Slægten Dietrichson, S. 25.

Fragmenter af Strubesygdommenes Diagnose og Behandling samt Strubespeilets Brug. Kra. 1884. 8. 2 Bl. 55 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidensk. 3. Række, *VI.* (1876), S. 565—83: Katarrh i Mellemøret og dens Behandling. — *XII.* 45—69: Beretning fra Rigshospitalets med. Afd. B fra 1 Oktbr. 1880 til 30 Septbr. 1881.

I Tidsskrift for praktisk Medicin 1886, No. 9: Om Smaasoppene.

I Norsk Militær-Tidende 1885: Fra Rekrutskolen paa Malde i Aaret 1884.

Enkelte mindre Opsatser af ham findes i Aftenposten og i Morgenbladet.

Finne, Johan Edvard, Broder af ovennævnte Premierløjtnant C. D. Finne, blev født i Lier 26 Oktober 1800, blev 1819 ansat som Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade, udnævntes 29 November 1828 til Premierløjtnant i samme, 26 Februar 1847 til Kaptejn og Divisjonschef ved Landeværnet og 18 Novbr. 1853 til Kompagnichef. Han ejede og bestyrede i adskillige Aar en lithografisk Anstalt i Kristiania. Efterat han havde søgt og 9 Juli 1869 erholdt Afsked fra Militærtjenesten, levede han ugift i Kristiania. Han døde under et Sommerophold paa Gaarden Valaker i Solvorn 25 Juli 1879. Han var R. S. O. (1869). Ved Testament af 9 Marts 1870 (konfirm. 13 Jan. 1880) oprettede han af sin efterladte Formue et Legat, hvis Renter hvert Aar paa hans Fødsels-

ıddeles til værdige trængende norske Kunstn... Studium i Fødelandet.

Constantineh's Beleiring og Bestormelse i Octbr. 1837. Udet af det danske Militair-Repertoriums Skrifter med en lithogr. Plan. Kbhvn. 3. 8. 16 S.

Beskrivelse til „Flaadnings-Kartet" over Dramselvens Basag. Chra. 1856. 8. (Kartet i Folio).

Fra sin lithografiske Presse udgav han selv: Oversigts-Kart over Tellemarken (Chra. 1838); og Reise-Kart i Omegnen af Mjøsen. Udarbeidet fter de paalideligste opmaalte Karter og locale Oplysninger, fornemmelig med Hensyn til Dampfarten. (Chra. 1845).

Fjeld, Olaus, Skolelærer og Gaardbruger.

I Almueskoletidende, udg. af S. M. Krognæss, IV. (1864), S. 101—106: Er Grundtvigianismen farlig for Skole, Kirke og Stat?

I Morgenbladet *1850*, No. 224: Skulle Almueskolelærerne forholde sig passive med Hensyn til den foreslaaede Almueskolelov, eller hvad bør de gjøre? — *1861*, No. 343: Ogsaa et Ord [ang. Almuskolen]. — *1868*, No. 46: Norsk Folkeblad, Bj. Bjørnson, Advokat Dunker og Unionsforholdene; No. 320: Bør Skoledirektoriaterne ophæves? — *1879*, No. 19: H. N. Hauge og Hans Fyrisdal.

Fjørtoft, Olaves Johannes, Søn af Lensmand *Amund F.* og *Anne Olsdatter*, blev født i Harham Prestegjæld 19 Januar 1847. Tolv Aar gammel blev han sat ind paa Borgerskolen i Aalesund, hvor han imidlertid snart blev uklar med Lærerne, og blev saa 1861 flyttet over til Molde Middelskole. Her læste den daværende Mathematiklærer særskilt højere Mathematik med ham, indtil han ogsaa maatte ud af den Skole. I 1866 kom han saa til Kristiania, hvor han besøgte Heltbergs Skole og der i nogen Tid var paa en Gang Elev i Latin m. v. og Lærer i Mathematik. Efter et Par Gange (1867 og 1868) at være rejiceret ved Examen artium, blev han 1869 Student med Haud. Han levede derefter i Kristiania, med Afbrydelse en kort Tid, han i 1870 tilbragte i Hjembygden, som Manuduktør i Mathematik og Astronomi, men tog ved Siden heraf levende Del i de politiske Brydninger fra Begyndelsen af 70-Aarene, dels i Studentersamfundet, dels i Arbejdersamfundet og ved Optræden paa de første socialdemokratiske Folkemøder i Hovedstaden, dels endelig som Udgiver og Redaktør af det ndfr. nævnte Blad. Han var 1871—72 Medlem af Bestyrelsen for «Det norske Samlag». (Jfr. den i «Fram» 1872, S. 493—534 refererede Valgdebat i Samlaget, da Fjørtoft kastedes; F.s eget Indlæg i Debatten findes l. c. S. 515—29). Efter en kort Sygdom døde han paa Rigshospitalet 21 Maj 1878.

Portræt med Biografi i Verdens Ggng 1878, No. 84. Jfr. *Biografisk skisse* ...en i Nyt Tidsskrift IV. (1885), S. 494—512. *Nekrologer* i Dag... og i Fedraheimen 1878, No. 27 og No. 30 af *R.*

Mindedigte af J. B. Bull i Morgendæmring (Kra. 1879), S. 232—36 og af N. J. Sørensen i «Digte af forskjellige Forfattere» (Fr.stad 1880), S. 28 fg. Jfr. ogsaa Verdens Gang 1879, No. 68, S. 4, samt Morgenbladet paa mangfoldige Steder og Højesteretsproceduren i den Jaabæk-Riddervoldske Sag. Om hans Deltagelse i Maalstrævet se Prof. Joh. Storms Artikler i Mgbl. 1886, No. 348 fg. I den norske Skjønliteratur er Fjørtofts Personlighed skildret i Gunnar Heibergs Skuespil «Tante Ulrikke» («Student Fredriksen» i 3dje Akt) og i Arne Garborgs Roman «Bondestudentar» («Student Fram»).

Ignatius, som i Aaret 116 laut døy fyr si kristne Tru. (Etter Danſk). Kra. 1869. 8. 15 S.

Jesu talar. Han skal sjøl tala. Kra. 1871. 8. 8 S. (Oversættelse af „Bjergprædikenen", medfulgte Fram 1871, No. 12).

Nokre Or te Bondevenne og Maalmenn av O. J. F. fraa Samlagje „Fram" i Kristiania. Kra. 1871. 8. 18 S.

Folkelesna No. 1. Monarki elder Republik. Ein tale, som Emilio Castelar heldt i Kortes i Madrid den 20de Mai 1869. Prenta hjaa H. E. Larsen i Kristiania paa „Café national" sin kostna. 1871. 8. 23 S.

Folkelesna No 2 fraa Samlagje «Fram» i Kristiania. 1. Kor vert de me Frankrik no? etter Emile de Laveleye. 2. Til bondevenene. 3. Om maale vaart Kra. 1871. 8. 32 S.

Vegjen te Rikdom. Elde Gamle-Fattig-Rikkard paa Norsk. [Og] Korleis ska ein fara aat aa verte rik, vis og lukkeleg. Ette Benjamin Franklin. Kra. 1871. 8 14 S. + 1 Bl.

Lærebog i praktisk Regning efter det nye Mynt-, Maal- og Vægtsystem. 1ste Del nærmest for Almue- og Borgerskoler. Kra. 1877. 8. VIII. 152 S. — 2den Del i Forbindelse med 1ste Del nærmest bestemt for Amtsskoler og Seminarier. Kra. 1877. 8. 2 Bl. + S. 153—248.

Ifølge Kristofersens biografiske Skitse, l. c. S. 495 «udgav han fjorten aar gammel en regnebog, som endnu bruges af enkelte lærere». Bogen kjendes ikke af nærværende Udgiver.

I Tiraljøren, Blade oplæste og angrebne i Studentersamfundet (Kra. 1871. 8. 86 S., jfr. «Fram» 1871, No. 25) er af F.: S. 5—9, 11—13, 15—19, 20—22, 24—26 og 32—34: Råt skal op mæ rot rivast! S. 14 fg.: Til han, som skreiv dæ lange stykkje mot Tiraljøren sist laurdag; S. 23 fg.: Studentavisa; S. 36—39: Snev av svensk tankegang i dæ norske studentersamfund, unionen, 17de Mai iaar og sia; S. 43—66: Slutt. [Hans politiske Program].

I Den norske Folkeskole, 3. Række, IV. (1868), S. 105—8: Til at tenkja på [om Mathematikundervisning i Almuskolen og paa Seminarierne]; S. 221 fg.: [Om Maalsagen]. — *V.* S. 41—44, 49—59, 68—71, 73—76, 81—86, 112—16 og 122—25: Nokre ord um reknebøkerne vaare med ein freistnad paa aa løysa nokre knutar i multiplikations- og divisionslæra i brøk.

I Svein Urædd I. (1869), No. 14: [Om Maalformen i Katekismen og ABC-Boken; jfr. No. 16 og 21, hvortil Svar fra Fj. i No. 22].

I Andvake 1871, No. 22: Vinje [ɔ: hans Lig] bør flyttast in te Kristiania!

Han var Udgiver og Redaktør af „Fram, eit Vikebla for Maalmenn og Bondevenne", der begyndte at udkomme (som Fortsættelse af „Andvake") i Kristiania 1 Juli 1871 med et No. (ɔ: ½ Kvartark) hver Lørdag. Redaktionen var anonym til No. 15—16 (14 Oktbr.); til den Tid stelte F. med Bladet alene og skrev deri hvert

Ord, som ikke havde noget eller andet Merke; fra nævnte Numer af har Bladet følgende Paategning: „Kosta i Trykken av Samlagje „Fram“ og skrevi af Student O. J. Fjørtoft“. Fra Nytaar 1872 gik Bladet over til Maanedsskrift med følgende Titel: „Fram, Maanas-Skrift te folkeleg Opplysing“. [Red. af] Oskar Eng. O. J. Fjørtoft. L. Holst. H. J. Horst. 2dre og 3die Halvaar. Kra. 1872. 8. II. 572 S. I dette Bind skrev Fj. følgende Artikler: S. 3—12: 1871; S. 32—35: Kofyr æ Flundra skjeivøygd og skakk-kjefta? (Ette [Rudolf] Barberg); S. 38–48: Blasjaa; S. 49—61: Spania; S. 62—64: Skamma vaar § 92; S. 64—70 og 97—111: Emilio Kastelars Tale om Religionsfriheit i dæ spanske Kortes den 12te April 1869; S. 132—37: Mazzini. (Ette Engelsk); S. 142—43: Aalvors Samtale mæ den grundtvigianske Aandve Mimers Brynn; S. 145—63: Skule og kjirke; S. 182—89: Fraa Kjirka; S. 193—216: Høgsterett og Gunnerusstrien; S. 241—273: Brevsendinga mæ Svar; S. 315—31: 1872; S. 335 fg.: Fram; S. 337—41: Jødane (plukka ut tu Luttersk Kjirketidende og forframska); S. 341—400: Vaar Ti og vaar Stri heroppe i Norge; S. 450—63: Skalderite hass Nahum fraa Elkos om Straffa yve Ninive. (Ette Svensk av Fj.); S. 535—55: Riddervolds Storm paa Jaabæk og Fram. — 20 Septbr. 1873 begyndte „Fram“ sin 3dje Aarg. igjen som Ugeblad med ½ Kvartark hver Lørdag og med O. Eng og Fjørtoft som navngivne Redaktører, men Udgivelsen stansede for bestandig med Dobbeltnumret 6 og 7 (13 Decbr.) I denne 3dje Aarg. skrev Fj., foruden Oversættelser af to Castelar'ske Taler, en Række af 5 Artikler om „Litlehamarmøte“ og „Ein Grand fraa Naturen“.

Fleischer, Andreas Jørgen, Søn af Kaptejn og Kompagnichef *Johan Christian F.* († 1818) og *Severine Dorothea Mosgaard* († 1834), blev født i Ramnes 15 Februar 1807 (ikke i Oktober 1806, som feilagtig indkommet i offentlige Protokoller), blev 1825 udnævnt til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade, tog, privat dimitteret, Examen artium med Laud 1827, var derefter i nogen Tid Lærer ved Fredriksstads Skole og tog i Juni 1832 theologisk Embedsexamen med Laud, hvorpaa han 1834 udnævntes til Sogneprest til Alten-Talvik og 16 Marts 1844 til Sogneprest i Gausdal, hvor han døde 27 Marts 1877.

* 1) 15 Februar 1834 *Kristiane Ottilia Teilman* († 22 Maj 1836, 25½ Aar gl.), D. af Sogneprest til Modum, senere til Vestby Andreas T. og Elen Andrine Omsted.

* 2) *Magdalene Margrete Christie* (f. 31 Januar 1816), D. af Sogneprest til Slidre Edvard C.

Jfr. A. E. Eriksen: Kongshaug-Ætten, S. 10; B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to, II. 2, S. 1290.

Om Maadeholdenhed. En Tale af Wm. E. Channing. Oversat af Engelsk. Chra. 1839. 12. X. 60 S.

Christelige Børnesange, Læsestykker og Riim til Brug i Asyler, mindre Skoler og ved huuslig Underviisning for Børn. Af det Engelske og Svenske oversatte, samlede og udgivne. Chra. 1842. 8. V. 53 S. (Anm. i Mgbl. f. A. No. 308).

En Christens saligste Nydelse ved sin Herres Naadebord, en Altergangs-Bog for Guds Børn og arme Syndere. Af Johs. Goßner. Fra det Tydske med nogle Forkortelser og Forandringer oversat. Tromsø 1843. 8. 118 S.

— Andet Oplag. Tromsø 1868. 8. 112 S — [Nyt Titel-Oplag] Chra. 1873. 8. 110 S.

Morgen- og Aften-Bønner til hver Dag i Ugen, med korte Betragtninger over vor christelige Børnelærdom. Lillehammer 1845. 8. 3 Ark. — 2det Oplag. ib. 1854. 8.

Prædiken, holden i Follebo Annex-Kirke 2den Søndag efter Helligtrekonger 1846. Lillehammer 1846. 8.

De Helliges evige Hvile. 16 Betragtninger forfattede i Aaret 1649 af R. Baxter. Efter den tydske Udgave af 1840 oversat. Lillehammer 1847. 8. 211 S.

Troens Liv. Af R. Baxter. Efter den ældre danske Oversættelse, paa nogle christelige Venners Anmodning paany udgivne af A. J. F. Lillehammer 1849. 12. 72 S.

Om Gjenfødelsen og en gjenfødt Christens hellige og salige Timer. Nogle opbyggelige Betragtninger efter engelske og tydske Andagtsbøger. Lillehammer 1849. 8. 32 S.

I Asyl- og Skoletidende 1842: Om det engelske Asylvæsen, uddraget af S. Wilderspins Bog; — Beretning om Redningsanstalten „Das rauhe Haus" i Hamborg.

I Religionsblad for Menigmand 1. Aarg. (1844), S. 289—96: Prædiken paa 3. Søndag i Faste, holden i Nykirkens Annex den 23de Februar 1843. — 2. Aarg. S. 193—200: Prædiken holden i Follebo Annexkirke 2. Søndag efter Helligtrekonger 1846.

I Folkevennen VIII. (1859), S 165—69: Beretning om Gausdals Almuebogsamling.

I Den Constitutionelle *1837*, No. 77 og 80: Antegnelser angaaende Folkets Characteer, Sæder og Skikke i Alten-Talvigs Præstegjeld i Vestfinmarken. (Jfr Morgbl. f. A. No. 84). — *1841*, No. 109, 110, 112, 115 og 121: Nogle Optegnelser om Alten-Talvig.

Fleischer, Baltazar Sechmann, Søn af nedennævnte Statsraad *Palle Rømer F.*, blev født 13 (ikke 11) April 1810, blev 1822 optagen som Kadet paa Søkadetinstitutet i Fredriksværn, hvorfra han udexamineredes 1829, da han den 9 Febr. udnævntes til Sekondløjtnant i Marinen, i hvilken han 11 Juni 1834 avancerede til Premierløjtnant. Han var derefter en Tid i fransk og fra 1841 i russisk Orlogstjeneste, fra hvilken Tid han bl. a. var dekoreret med Militærkorset for Deltagelse i Felttog i Kaukasus. 1850—54 var han ansat som Assistent i Marinedepartementet, befordredes 1852 til Kaptejnløjtnant, 31 Oktober 1857 til Kaptejn à la suite og 25 Januar 1862 til Kommandør à la suite i Marinen, fra hvis Officierskorps han efter Ansøgning erholdt Afsked 1864, idet han allerede siden 30 Marts 1854 havde været ansat som norsk-svensk Konsul i Arkhangel. Fra sidstnævnte Embede erholdt han efter Ansøgning Afsked 1872 og levede senere ugift i Kristiania til sin Død 31 Marts 1885. Han var i sin Tid Ordonnantsofficier hos Kong Carl Johan og var R. Æ. L., R. N. O., R. R. St. A. O. 2 Kl., R. R. St. St. O. 3 Kl., R. St. O. O.

(18 Marts 1861) og K. St. O. O. (1 Juli 1872) «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

Beskrivelse over det russiske Linieskib Ingermannlands Forliis den 30 August 1842 i Nærheden af Oxø Fyr paa den Norske Kyst. [Af A. J. Govoroff]. Oversat fra det Russiske. Chra. 1845. 8. XVI. 56 S. (Anon.)

Fleischer, Hans Kirkgaard, Søn af nedennævnte Statsraad *Palle Rømer F.*, blev født 23 Januar 1803, udnævntes i Januar 1820 til surnumeraær Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade og 30 September 1823 til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, i hvilken han 25 Juni 1830 avancerede til Premierløjtnant, 17 Maj 1848 til Stabskaptejn og Chef for 3dje Batteri, 8 Juli 1853 til Major og Kommandant paa Oskarsborg, 31 Marts 1856 til Oberst og Chef for Artilleribrigaden, 28 Januar 1859 til Generalmajor og 6 Septbr. 1875 til Generalløjtnant i Armeen. Fra 21 August 1862 til 6 Juni 1868 var han Kommandant paa Akershus og fra 28 Febr. 1872 til 23 Febr. 1878 højstkommanderende General over den norske Armé i H. M. Kongens Fravær. Den 9 Decbr. 1878 erholdt han efter Ansøgning Afsked som Officier fra 1 Januar 1879 at regne. Fra sin Ungdom var han knyttet til Hoffet og Kongehusets Omgivelser, idet han 1830 blev Ordonnantsofficier hos daværende Kronprins Oskar, 1832 Kammerherre, 26 Maj 1853 Chef for Kronprins Carls Stab og efter hans Thronbestigelse 5 August 1859 Kongens 1ste Adjutant og Stabschef, samt 1868 Hofchef, hvilken Stilling han vedblev at beklæde til sin Død 3 Februar 1884. I Septbr. 1872 blev han sendt som extraordinær Ambassadør til Kjøbenhavn for at notificere Kong Carls Død og det stedfundne Thronskifte. Han var i 1863 Formand i den til Gjennemgaaelse af den militære Højskoles Plan nedsatte Kommissjon. Han var dekoreret med Stk. St. O. O. (1873), Stk. S. O. (1859), Stk. D. D. O. (1862), R. C. XIII. O. samt forøvrigt med en Mængde udenlandske Ordenstegn.

* 11 September 1835 *Emilie Hedevig Konow* (f. 18 Maj 1815, † 29 Decbr. 1860), D. af Konsul August K. i Bergen.

Portræt med Biografi i Skilling-Magazin 1884, No. 7. *Nekrologer* i Aftenposten 1884, No. 29 A og 33 A og i Morgbl. s. A. No. 39 A. Jfr. C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 86—88.

I Det Kongelige norske Artilleris Aarsberetninger Kra. 1864—1878, hvilke tryktes paa Foranstaltning af ham som Chef for Artilleriet, findes hans Aarsberetninger som Generalfelttøjmester.

I Militært Tidsskrift 3 R. III. 559—600: Noget om de militære Forholde i Finmarken. (Uddrag af en Rapport, indgiven efter en af Forf. i Sommeren 1857 foretagen Inspektionsrejse til Vardøhus. Jfr. IV. 178—80)

I Morgenblabet 1865, No. 304 Till.: Betænkning angaaende Horten. (Af-[illegible]et i Forening med Generalmajor N. C. Irgens)

Fleischer, Knud Geelmuyden, Søn af Sorenskriver i Hardanger og Voss Etatsraad *Johan Sechmann F.* († 28 Febr. 1790) og *Catharina Geelmuyden* († 1774), blev født paa Voss 13 December 1749, blev efterat have taget theologisk Embedsexamen først personel, senere residerende Kapellan til Domkirken i Bergen, ved hvilken han 1793 udnævntes til Sogneprest og 14 Septbr. 1816 tillige til Stiftsprovst. Han døde 19 Marts 1820.

* 15 Maj 1781 *Christence Jensine Nordahl* († 25 Decbr. 1845, 84 Aar gl.)

Jfr. C. Pavels: Tale ved Stiftsprovst K. G. Fleischers Jordefærd. Bergen 1820. 8.; Nyerups og Krafts Lit.-Lex., S. 170; B. Moes Tidsskrift f. d. norske Personalhistorie, 2 R., S. 217 fg.; D. Thrap: Bidrag t. d. n. Kirkes Hist. i 19. Aarh. I. 243.

Som Alumnus paa Valkendorfs Kollegium i Kjøbenhavn udgav han følgende Dissertatser, alle i 8vo:

De gravitate poenarum positivarum. 1772. — De vaticinio Esaiæ VII. 16. 1773. — De immortalitate Adami in statu integritatis. 1774. — De fide historica Evangelistarum. 1775.

Parentation over Danckwart Krohn. Bergen 1795. 8.

Fleischer, Knud Johan Frederik, foregaaendes Sønnesøn og Søn af Krigskancellisekretær og Fuldmægtig *Joachim Nordahl F.* og *Frederikke Christiane Jacobsen*, blev født i Kjøbenhavn 3 November 1814, tog 1836 farmaceutisk Examen dersteds med Laud, hvorefter han kom op til Norge og i 3½ Aar var ansat som Medhjælper ved Apotheker i Kristianssand og Skien. I Januar 1840 tog han Præliminærexamen ved det norske Universitet og i Marts 1844 norsk medicinsk Embedsexamen med bedste Karakter. Han var derefter i nogen Tid privat praktiserende Læge først i Hof (Jarlsberg), senere i Aasgaardsstrand, blev 6 Juni 1849 udnævnt til Distriktslæge i Østfinmarken med Bopæl i Vadsø (fra 13 Juli 1855 fik han Bestalling som Distriktslæge i Varanger), forflyttedes 18 Oktober 1856 til østre Namdals, 22 Marts 1858 til indre Namdals, 24 Maj 1862 til Stjørdalens og 8 Decbr. 1866 til Ekersunds Distrikt, men fik ved kgl. Res. af 23 Marts 1867 Tilladelse til at forblive i sit tidligere Embede, fra hvilket han derpaa 24 Maj 1873 befordredes til Distriktslæge i Tønsberg. Han omkom paa en Rejse 3 Januar 1875.

* 19 Decbr. 1849 *Ida Kirstine Marcussen* (f. i Kbhvn. 18 September 1816), D. af Brændevinshandler Jacob M. og Mette Marie Juul.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 122 fg. og S. 487; Indhereds-Posten 1870, No. 2 (i Anl. af hans Sølvbryllup); Aftenbl. 1873, No. 293 (ang. et af ham og Hustru oprettet Legat).

Haandbog i den practiske Pharmacie for Læger og Apothekere. Efter [Ph. G.] Geigers Handbuch der practischen Pharmacie. 1ste Deel. Anorgansk Chemie. Chra. 1840. 8. IV. 616 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 2. Række, *I.* 174—79: Practiske Iagttagelser; 371—75: Nogle Ord om den i Hof i Jarlsberg herskende Mæsling-Epidemi; 389—96: Om Hydropsier. — *II.* 465—73: Misceller.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i 1859, S. 133 fg.: Oylysninger om Kostholdet i indre Namdals Lægedistrikt.

Han var 1839—42 Medarbejder i Skilling-Magazin, hvori han, tildels under Mærket F., leverede en stor Del Bidrag, deriblandt en Afhandling „Populær Chemi" i Aarg. 1839 og 1842.

Fleischer, Palle Rømer, Søn af titulær Generalauditør, Raadmand og Ene-Magistrat paa Moss *Tøger Christian F.* († 1797) og *Alhed Rømer* (f. 1752, † i Sønderborg paa Als 19 Decbr. 1832), blev født paa Moss 25 Oktbr. 1781, blev 1796 Fændrik *à la suite* og 1800 virkelig Fændrik ved Norske Jægerkorps, udnævntes 13 December 1801 til Sekondløjtnant, blev 1808 Kaptejn ved Norske Livregiment og 6 Marts 1813 Kaptejn og Kompagnichef ved Norske Jægerkorps. 28 Novbr. 1814 blev han udnævnt til Major i Armeen og Adjutant hos Kronprinsen, var fra Marts 1815 til Maj 1817 Overadjutant i Generalstaben og i samme Tidsrum Underkommandant paa Akershus, blev 10 Maj 1817 udnævnt til Oberstløjtnant i Armeen og Overkommandant paa Fredriksten, 19 Septbr. 1817 Chef for gevorbne Musketerkorps i 1ste akershusiske Infanteribrigade, i hvilken han 10 Oktober 1818 blev Oberst og Chef, forfremmedes 4 Juli 1823 til Generaladjutant, 16 Septbr. 1825 til Generalmajor og 5 Oktbr. 1835 til Generalløjtnant. Han var derhos fra 16 Septbr. 1825 første Adjutant hos Kongen til dennes Død i 1844. Den 25 Oktbr. 1837 blev han kaldet til Statsraad og Chef for Armedepartementet, fra hvilken Stilling han efter gjentagne Ansøgninger erholdt Afsked 16 Novbr. 1848. Han døde i Laurvik 4 April 1851. Han mødte i 1814 ved Rigsforsamlingen paa Ejdsvold som 1ste Deputeret for Norske Jægerkorps. Indtil han blev Statsraad var han Medlem af den ved kgl. Res. af 10 Novbr. 1836 nedsatte Centralkommissjon for Norges Befæstningsvæsen. Han var Medlem af *Kgl. svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1832). Han blev 1816 R. S. O. og 1838 Stk. S. O.

* 180* *Maria Kirkgaard* (f. paa Kongsberg 16 Februar 1776, † i Kristiania 14 Juni 1847), D. af Kjøbmand paa Kongsberg Hans K. og Enke efter Sorenskriver i Tune Ole Siewers.

Jfr. B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 63 fg.; C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 88 fg.; Låstbom: Norges Ståthållare, Stifts-Amtmän etc. S. 44; J. H. Vogts Optegnelser, fl. St. (se Reg.); F. Bætzmann: Det norske Statsraad, S. 51 og 206.

I Militairt Tidsskrift H. 2, S. 97—157: Nogle Brudstykker af Skriftet „Beyträge zum practischen Unterricht im Felde etc.", oversatte med en Forerindring. — H. 4, S 1—43: Vinterposteringslære, overs. af nævnte „Beyträge"; S. 178—83:

Nogle Ord angaaende de i 2det Hefte oversatte Brudstykker. — H. 5, S. 1—42: Et Posteringsqvarteers Angreb og Forsvar, en Fortsættelse af Vinterposteringslæren.

Flokenæs, Mathias Mortensen, Skoleholder.

Morgen- og Aftenbon med hosføiede Sange. Til Trykken befordret af Iver M. Flokenæs og Mathias L. Wefring. Bergen 1852. 8. 12 S.

Flood, Boye Joachim, Søn af Kjøbmand og Stadskaptejn i Skien *Peder Jørgensen F.* (f. 26 Oktbr. 1756, † i Porsgrund 19 Aug. 1832) og *Inger Jørgine Jorgensen* (*Wesseltoft*) (f. i Skien 14 Marts 1769, † i Porsgrund 3 Marts 1843), blev født i Skien 10 Aug. 1806 og kom, efterat have gjennemgaaet Skiens Borgerskole, om Høsten 1821 til Kristiania, fra hvis Kathedralskole han blev Student med Haud 1825. Efter Andenexamen var han i 2 Aar Huslærer hos Postmester F. Løvenskiold paa Rafnæs og tog i Januar 1832 theologisk Embedsexamen med Laud. Den 26 Novbr. s. A. udnævntes han til pers. Kapellan hos Sognepresten til Rakkestad, Konsistorialraad Aschehoug, blev 10 Juni 1837 Sogneprest til Finnø og 29 Januar 1842 Provst i Stavangers Provsti, forflyttedes 29 August 1844 til Hiterdals og 12 August 1862 til Hedrums Sognekald, hvor han døde 24 Decbr. 1873. I alle de Menigheder, hvori han virkede, var han betroet kommunale Tillidshverv, som Medlem af (Ordfører i) Formandskabet, Forligelseskommissær, Valgmand m. m.

* 1) 17 Januar 1834 *Margrethe Cudrio Wright* (f. i Langesund 25 Oktbr. 1812, † i Rakkestad 3 Novbr. 1834), D. af Grosserer, R. D. O. Simon Larsen W. og Karen Elise Cudrio.

* 2) 8 Februar 1838 *Inger Laurine Wright* (f. 8 Januar 1819), D. af førnævnte Grosserer S. L. W. og dennes anden Hustru Petronelle Blom.

Kort Skildring af Sognepræst B. J. Floods Liv og salige Død. Ved Sønnen *Joh.s Flood.* (Chra. 1874. 8. 24 S. m. Portr.) Jfr. J. W Flood: Skiensfamilien Flood (Kra. 1884), S. 35 fg.; Chr. Glükstad: Hiterdals Beskrivelse, S. 36; Sommerfelt: Den Norske Zulumissjon, S. 43, 296 og 327; *Nekrolog* i Jarlsb. og Laurv. Amtstid. Decbr. 1873.

De to Lærebrenge hos en Haandværksmand. Til Opbyggelse oversat fra Tydsk, og udgivet med enkelte Forandringer. Stavanger 1838. 8. 8 S.

Christelige Raad til unge Mennesker, der skulle træde ud i Verden. Oversat fra Tydsk og til Opbyggelse udgivet med enkelte Forandringer. Stavanger 1838. 8. 8 S.

Johs. Goßners Skatkiste, indeholdende bibelske Betragtninger med opbyggelige Psalmer til hver Dag i Aaret til Befordring af huuslig Andagt og Gudsfrygt. Oversat fra Tydsk. B. 1. 2. Stavanger 1845. 12. I. XII. 288 S. II. 322 S. (Anm. i Morgenbladet 1846, No. 81). — 2det Oplag. Stavanger 1857. — 3die Oplag. Stavanger 1861. 16. XII. 288 og 320 S. m. Portr. — 4de Oplag. Med Forf s Portræt og Levnetsbeskrivelse. Stavanger 1862. 8. XVI. 468 S. (I 3die

Oplag er nogle af de foregaaende Oplags Psalmer ombyttede med andre. I 4de Oplag, der er et storstilet Optryk af 3die, er Goßners Levnetsløb tilkommet fra nyt af). — 5te Oplag. Stavanger 1870. 8. — 6te Oplag, paany gjennemseet ved Joh s Flood. Forsynet med nye Salmer, revideret Textudgave og Provst Floods Biografi. Stavanger 1877—80. 8. (Anm. i Luth. Kirketid. 1882, I. 127).

Han grundlagde og udgav Maanedsskrift for Missionsvenner. Efter Dr. Barth's „Monatsblätter für öffentliche Missionsstunden". Aarg. 1—30. Stavanger 1841—70. 8. (Dette Hedningemissionens ældste Presseorgan i Norge, hvilket endnu fortsættes af Sønnen, udgav han i Førstningen sammen med Presterne Theodor og Gabriel Kielland, idet de tre strev hver sit Numer, senere udgav han det alene).

I Prædikener af norske Geistlige (Kra. 1856), *I*. 83—93: Prædiken paa 1ste Søndag efter Helligtrekonger — *II*. 31—40: Prædiken paa 1ste Søndag efter Trefoldighed.

Flood, Constantius, foregaaendes Brodersøn og Søn af Kjøbmand i Porsgrund *Paulus Mathias Fredericus F.* († 26 December 1847) og hans anden Hustru *Inger Charlotte Bruun* († i Vanse 14 Februar 1877, efter F.s Død paany gift med Provst Hans Henrik Sartz og den anonyme Forfatterinde bl. a. af «Smaa Fortællinger for Børn af en Præstekone»), er født i Porsgrund 7 August 1837. Ved Faderens Død sendtes han paa en Prøvetur tilsjøs med en gammel raadden Bark, der flød Nordsøen over paa Bjælkelasten. Hans Lyst til Sølivet var og blev dog lige stor, og strax efter Konfirmationen tog han for Alvor fat paa Navigationen og gjennemgik Vinteren 1852 Porsgrunds Sømandsskole. Om Vaaren gik han atter ud med en gammel Trælastdrager, men snart blev han dog nødt til at opgive Søen paa Grund af en Øjensvaghed, han havde paadraget sig ved Kartstudierne paa Sømandsskolen. Et Fald fra Riggen en mørk Stormnat og flere Uheld paa hans Vagter som Udkigsmand kom til og gjorde Udslaget, og Søen blev opgivet. At lade Gutten studere tillod ikke Familjens Midler; da saa hans Stedfader i 1852 var bleven Prest i Melhus, blev det besluttet at sende ham til Munkvold Landbrugsskole, som han besøgte i 1856. Han levede derefter en Række af Aar som praktisk Jordbruger først i Bynæsset, senere i Vanse, men drev ved Siden deraf literære Studier og Sysler, idet han bl. a. skrev et historisk Enaktsdrama «Saxe Viks Døtre», der opførtes paa Throndhjems Theater 30 Januar 1863, og et Situationsstykke «Danmarks Døtre», som, med en af M. A. Udbye komponeret Musik, ved sin Fremførelse paa Theatret gav Udtryk for Publikums sterkt bevægede Stemning under den dansktyske Krig i Begyndelsen af 1864. Da hans Moder var død, flyttede han i 1878 til en liden Gaard, han havde kjøbt ved Grorud i Nærheden af Kristiania, hvor han boede til 1883, da han flyttede til Hovedstaden, efter allerede i flere Aar at have omtrent helt kastet sig paa Literaturen. Af

Storthinget har han i 1883, 1884 og 1885 været bevilget et aarligt Bidrag af 1000 Kr. til Understøttelse af sin literære Virksomhed.

* 25 Januar 1857 *Hanna Oline Bachke* (f. paa Røros 26 Septbr. 1835, † ved Grorud Februar 1883), Søster af den i dette Værks 1ste Bind nævnte Statsraad O. A. Bachke.

Jfr. Jørgen W. Flood: Skiensfamilien Flood, S. 33 fg.; Storth.-Forh. 1882, V. Dok. No. 40; VI. 322 fg.; 1883, V. Dok. No. 13; VI. 402 og Storth.-Tid. s. A. S 409—13; Storth.-Forh. 1884 V. Dok. No. 44; VI. Indst. S. No. 113; Storth.-Tid. s. A. S. 549; Storth.-Forh. 1885, V. Dok. No. 63 og VI. 488.

Listerlandet. Skildringer og Optegnelser fra ældre og nyere Tid. Stavanger 1875. 8. 180 S. — Anden Udgave. Kra. 1876. 8. 2 Bl. 192 S.

Povel Juel. En Levnetsbeskrivelse. Mandal 1876. 8. 128 S. (Anmeldt i Aftenbl., Aftenposten, Skill.-Mag. o. fl.)

Fra Agdesiden. Skildringer og Optegnelser. Chra. 1877. 8. 2 Bl. 514 S.

Fra Fjeldet og Skjærgaarden. Skildringer og Optegnelser. Chra. 1879. 8. 2 Bl. 153 S.

Liv ved Kysten. Skisser og Fortællinger. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 156 S.

Smaastykker Kra. 1880. 8. 2 Bl. 199 S. (Af de i denne Bog indeholdte Fortællinger er „Elisa" overs. paa Tysk i „Kirchl. Wochenbl. f. Schlesien" og „Kaptejn Robert" i „Sonntagsklänge" 1884).

I Krigsaarene. Optegnelser. Med xylograferet Titelbillede. Kra. 1881. 8. 2 Bl. 185 S.

Mexikos Erobring. Efter Prescott og andre historiske Kilder. Med 7 Ill. og et Kart. Kra. 1881. 8. 102 S. (Anonymt).

Perus Erobring. Efter Prescott og andre historiske Kilder. Med 8 Ill. og et Kart. Kra. 1881. 8. 96 S. (Anon.)

Cooks Reiser i Sydhavet. Fremstillet efter de nyeste og bedste Kilder. Med Cooks Portræt samt tyve Illustrationer. Kra. 1882. 8. 103 S. (Anon).

Kristopher Kolumbus. Fremstillet efter de nyeste historiske Kilder. Med Kolumbus's Portræt samt fjorten Illustrationer og et Kart. Kra. 1882. 8. 98 S. (Anonymt).

I Havskjærene. Fortællinger og Skildringer. Med Titelbillede og Initialer samt 5 Illustrationer efter Originaltegninger. Kra. 1882. 8. 3 Bl. 236 S.

Novellistiske Tidsbilleder. Arnfred Strøme. Jan van Beuch. Med xylograferet Titelbillede. Kra. 1881. 8. 1 Bl. 284 S. (Optrykt i sin Helhed i „Nordiske Blade", New York).

Ritter & Co. En Fortælling fra Kapertiden. Med xylograferet Titelbillede. Kra. 1883. 8. 205 S. — Andet Oplag. Kra. 1883. 8. 205 S. (Anm. i Aftenposten s. A.; i Bergens Aftbl. 1884, 27 Febr.; i Opl. Avis 1883, No. 135; i Thj. Adr. 1883; i Aftonbladet 1884, No. 143. I sin Helhed blev Bogen optrykt i „Fædrel. og Emigr.", La Crosse, Wis.)

Mellem Baaer og Skjær. Fortællinger. Med Titelbillede. Kra. 1884. 8. 4 Bl. 222 S. — 2det Oplag. Kra. 1884. 8. 4 Bl. 222 S. (Anm. i Dagen 1884; i Hamar Stiftstid. s. A., Thjems. Aftbl., Gøteborgsposten s. A. m. fl. — I sin Helhed blev Bogen optrykt i „Nordvesten", St. Paul, Minn., Jan. og Febr. 1885).

Løst og bundet. Skisser og Studier. Kra. 1885. 8. 4 Bl. 179 S.

[Sterke-Jansen. Episoder fra Krigsaarene]. (Forts. af „Ritter & Co.", under Pressen).

I Ny illustreret Tidende *1874*, No. 30: I Krigens Tid paa Listerlandet. — *1875*, No. 5: Listerlandet; No. 35: Fra Kapertiden. — *1876*, No. 15: En Jyllandstur under Krigen; No. 26: Kaperen «de Thygeson»; No. 33 og 34: Maanedsløjtnant Edvard Andersen. — *1879*, No. 4, 5, 24, 26, 39, 40, 41: Under Krigsaarene 1807—1814; No. 13 og 14: Kalevala. — Fra 1883, No. 7 (18 Februar) til 1886 var han Redaktør af dette Blad.

I Hjemmet, 1. Aarg. (1876): Kaptejn Robert en Fortælling. (Optrykt i „Fædrel. og Emigr.s Almanak" for 1882, La Crosse, Wis., S. 45—80).

I Aftenbladet 1880, No. 301—305 og 1881, No. 1—14: Arnfred Strøme. (Orig. Fortælling).

I Aftenposten 1882, No. 213 A fg.: Fra Hvaløerne; No. 302, 303 A, 304 A og 305 B: En Historie fra Nordhavn. (Fortælling).

I Christiania-Posten skrev han Korrespondancer og en Del andre Artikler i Aarene 1857—59.

I Ugeskrift for Norske Landmænd, udg. af J. Schrøder, 1860, No. 11 og 12: Nordenfjeldske Forhold. I. Guldalen.

I Skilling-Magazin *1875*: En Snestorm paa Tydalsfjeldene. — *1877*, No. 16: En Eneboer.

I Thj. Adr. Cont. Efterr. 1857—61 og i Thjems Stiftsavis skrev han et og andet af forskjellig Art.

Han har udgivet „Juleaften. En Fortælling af Provstinde Inger Charlotte Sartz samt nogle af hendes Smaadigte" (Listerlandet 1877. 8. 62 S.) og har hertil leveret den biografiske Indledning S. VII—XIX.

Flood, Johannes, Søn af ovennævnte Sogneprest *Boye J. F.* i dennes andet Ægteskab, er født i Finnø Prestegjæld 24 Juni 1842. Efter 1851—53 at være bleven privat undervist af Stud. theol. Th. B. Prydtz, der senere døde som Herrmansburger-Missjonær i Zulu, blev han sat ind i Skiens lærde Skole, hvorfra han blev Student med Haud 1859, var efter Andenexamen i flere Aar Huslærer og derpaa fra Høsten 1864 Bestyrer af den Biermannske Skole i Kristiania og tog i Juni 1865 theologisk Embedsexamen med Haud. Han udnævntes 28 Juli 1866 til pers. Kapellan hos sin Fader og blev efter dennes Død 5 Septbr. 1874 pers. Kapellan hos den res. Kapellan til Vor Frue Kirke i Throndhjem M. T. Holtermann, hvis Embede han efter dennes Død 1876 bestyrede som konst. til Kaldets Omregulering 1879. Han bestyrede derefter et Par Maaneder det nyoprettede Ilens Sognekald og var saa et halvt Aar vikarierende Prest ved Hospitalsmenigheden i Throndhjem, indtil han 13 Decbr. 1879 udnævntes til Sogneprest i Molde, hvorfra han 17 Juli 1886 forflyttedes som Sogneprest til Hedrum. Saavel i Throndhjem som paa Molde har han været med i Bestyrelserne for forskjellige religiøse og Missjonsselskaber.

* 15 Maj 1867 *Alette Olava Henrikke Hvistendahl* (f. i Tønsberg 5 Maj 1842), D. af Grosserer Ditlev H. og Magdalene Christensen.

Jfr. Jørgen W. Flood: Skiensfamilien Flood, S. 36 fg.

Forindien. Et Udvalg af opbyggelige Missions-Fortællinger. Laurvik 1868. 8. 3 Bl. 88 S.

Mine Feiltrin og Misgreb ved Herrens Vei og Gjerning. (En Bekjendelse af afdøde evangel. Præst Kunze i Baden, aflagt i en Kreds af fortrolige Venner og udgivet af disse). (Frit oversat og forkortet efter 9de tydske Oplag). Chra. 1873. 8. 44 S. (Anon. Anmeldt i Luth. Kirketid. 1873, II. 71 fg. af J. B., hvortil Svar fra F. i s. Bd., S. 154—57).

Grønland. Missionshistorie i Fortællinger. Chra. 1873. 8. 4 Bl. 120 S. (Anmeldt i Fædrelandet 1873, No. 60; Skill.-Mag. f. A. No. 38; Luth. Kirketid. 1874, I. 202).

Passionsbetragtninger. I—IV. I. Gethsemane. Laurvik 1874. 8. II. Jesus beder i Gethsemane. ib. 1874. 8. III. Jesu Sjelekamp i Gethsemane. ib. 1874. 8. IV. Disciplenes Søvn. Throndhjem 1875. 8. 23 S.

Kort Skildring af Sognepræst Boye Joakim Floods Liv og salige Død Ved Sønnen Joh.s Flood. Aftryk af Maanedstidende for den indre Mission. Chra. 1874. 8. 24 S. m. Portr. (Kun med Omslagstitel. Optrykt i „Kirkelig Samler", Kbh.; et enkelt Afsnit, om Floods Død, er optrykt i „Paa Zions Bjerg", udg. af Sogneprest Olafsen, Molde 1886, og i „Kampen for Kronen", udg. af Hangeraas, Kr.sund 1878).

Missionstraktat. No. 1—8. Udg. af Joh.s Flood. [Thjem.?] 1874—75. 8. 15, 16, 14, 16, 16, 16 S. (Anm. i Luth. Kirketid. 1875, I. 171 og i Dagsposten 1880, 5 Juli).

Missionstraktater med Billeder. Ny Række. No. 1—6. Udg. af Joh.s Flood. [Stavanger] 1876—77. 8. à 16 S.

Smaa Missionstraktater. No. 1. 2. Med Billeder. Udg. af Joh.s Flood. Thjem. 1876—77. 8. à 16 S. (Jfr. ang. de her nævnte Rækker af Smaaskrifter Norsk Bogfortegnelse 1873—82, S. 244).

Christelige Fortællinger for Søndagsskolebørn, udg. ved Throndhjems Indremissionsforening. Thjem. 1876. 8.

Om den sande og falske Ydmyghed. Oversat fra Tydsk. Udgivet ved Throndhjems Indremissionsforening. Thjem. 1877. 8.

Sydhavsøerne. Ny Række af Missionstraktater. Med Billeder. Stavanger 1877. 8. 16 S.

Thomas von Westen og hans Efterfølger. Foredrag ved Kredsforsamlingen paa Røraas 1878. Thjem. 1878. 8. 23 S.

Missionsbilleder fra Afrika. Med 25 Træsnit. Thjem. 1878. 8. 2 Bl. 123 S. (Anmeldt i Throndhjems Stiftsavis 1879, No. 153; i Thjems. Adr. Decbr. 1878).

Se, jeg er Herrens Tjenerinde. Et lidet Blad sendt som Vennegave til Venner i Throndhjem og Hedrum. Thjem. 1880. 8.

Jesus alene. Prædikener holdte i vor Frue Kirke i Throndhjem. Thjem 1880. 8. 165 S. (Anmeldt i Luth. Kirketid. 4. R. VIII. 167; i Morgenbladet 1880, af O. T. Krohg; i Thjems Stiftsavis 1880, 18 Juni).

Trykt 8 Septbr. 1886.

Passionsblomster. Oversat fra Tydsk. Molde 1880. 8.

Hvorfor religiøst paavirkede Sjæle saa let føle sig tiltalt af Sektererne. Thjem 1880. 8. (Aftryk af „Dagsposten" s. A.).

Prædiken over Zachæus. Hilsen til søgende Sjæle i Throndhjem fra Joh.s F. Thjem. 1881. 16. 32 S.

Læsning i Kvindeforeninger for Hedninge- og Jøde-Missionen. Kra. 1881. 8. VIII. 232 S. (Anm. i Fædrel. 1882, No. 32; Menneskevennen s. A. No. 9; Luth. Kirketid. 1882, No. 10; Thj. Adr. Juli 1882; i Romsdalsposten 1882, No. 10 af E. D. Skonge; i Dagbvala 1882, No. 3).

Den evangeliske Mission, dens Lande, Folk og Arbeider. Af H. Gundert. Autoriseret Udgave for Norge og Danmark, overs. fra Tydsk og forøget ved Joh.s Flood. Med Kart over Zululand af M. U. Anker. Bergen 1883. 8. 344 S. 1 Bl. (Anm. i Thj. Adr. 1883, 13 Juli; i Dagbvala s. A. August).

Tre Foredrag. Om Synd mod den Helligaand. Den kristelige Lære om Daaben og den kirkelige Fattigpleie. Aalesund? 1883. 8. (Anm. i Thj. Adr. 1883, 13 Juli; i Aales. H. o. S Tid. s. A., 14 Juli).

Ligtale over Maren Marie Olsen f. Sivertsen. Paa Molde 4 April 1882. Molde.

Billeder fra Missionen blandt Hedningerne. I. Central-Afrika. Kra. 1885. 8. (Anm. i Luth. Kirketid. 4 R. XVIII. 246; i Hjemmet 1885, No. 31; i Bratsb. Amtstid. s. A. af J. N. S.[kaar]; i Dansk Missionsblad 1886, No. 5).

Fra 1868 til 1870 deltog han med Faderen i Udgivelsen af Maanedsskrift for Missionsvenner, hvis Redaktion han helt overtog fra sidstnævnte Aar og hvori fra den Tid indtil 1883 alt, som ikke har andet Forfattermerke, er enten skrevet eller oversat af ham. Fra 1884 gik Bladet over til „Missionsvennen, almindelig illustreret Misionsblad", udg. af A. Thoresen, red. af Joh s Flood (Kr.sund. 8.)

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 367—73: Prædiken paa 2. Sønd. e. Tref. — 2. Saml. (Kra. 1881), S. 38—44: Prædiken paa 2den Juledag. — 3. Saml. (Kra. 1885), S. 578—88: Bibellæsning over Ap. Gjern. 16, 16—40.

I Sandhed til Salighed (Kra. 1885 fg.): Prædiken paa 3. Sønd. efter Epifan. og Prædiken paa Sønd. Sept.

I Lutherstiftelsens Søndagsprædikener (Kra. 1885 fg.): Prædiken paa 2den Søndag i Faste 1885 og Prædiken paa Langfredag 1886.

I Vidnesbyrd om fælles Tro, udg. af H. Hagberg (Kbh. 1885 fg.): Prædiken paa 12 S. e. T.

I Kirkelig Kalender for 1877, red. af Th. C. Bernhoft, S. 120—135: Svensk Mission og Missionærer indtil 1835. — I samme for 1878, S. 41—52: Thangbrand, Islands Missionær.

I Luthersk Kirketidende — foruden en Del Boganmeldelser og mindre missjonshistoriske og kirkelige Efterretninger — i Aarg. *1870*, II. 139—43: Generalforsamling af Missjonsselskabet i Tromsø. — Aarg. *1872*, I. 390—94: Protestantismens Stilling i Tyrkiet. — Aarg *1873*, II. 72 fg.: Kirkelige Efterretninger fra Sydamerika. — Aarg. *1874*, II. 209—13 og 225—31: Missjonsarbejdet i den græsk-katholske Kirke. — Aarg. *1886*, I. No. 13, 15 og 16: Stiller vor Tid særegne Krav til Missionsvennerne og i saa Fald hvilke?

I *Norden*, udg. af J. Lieblein, *IV.* 136—150, 209—226, 326—352, 394—412:

Minder fra Hitterdal. (1. Likhalmen. 2. Gravølet. 3. Dampskibsfarten. 4. Bryllupet paa Fagerli). — *V*. 270—90: En Almuskole for 30 Aar siden. (Anon.)

I Folkevennen *XVI*. (1867), S. 89—105: Madagaskar. — *XVII*. 117—124: Hans Cappelens Minde. — *XIX*. 513—41: Indianerne i Nordamerika. — Ny Række *IX*. (1885), S, 48—58: En Martyr i Bastillen i Paris.

I Norsk Folkeblad *1866*, No. 19: Biogr. af N. J. C. B. Stockfleth. — *1867*. No. 30, 32 og 33: Overtro. — *1868*, No. 19: Om Hitterdals Kirke. — *1872*, No. 19: Den gode sorte Doktor, et Billede fra sidste Krig; No. 20: Om Forøgelse af Lærernes Lavmaalsløn; No. 34—39: Breve fra Industriudstillingen i Kjøbenhavn. — *1873*, No. 29: Af gamle norske Bøger. Desuden leverede han stadig Anmeldelser i Bladet af religiøse, historiske, pædagogiske og populærvidenskabelige Skrifter.

I Illustreret Nyhedsblad, Ny Række, udg. af Falck Ytter, *1874*, No. 7—10: Sydhavsøerne; No. 11—15: Japan. — *1875*: Middel mod Kjedsomhed, en Fortælling. Desuden skrev han i dette Blad en hel Del mindre Boganmeldelser og andre Meddelelser.

I Tidsskrift for praktisk Landbrug, udg. af J. Th. Landmark, 1871: Udsigt over Jordbrugets Stilling i Grevskaberne.

I „Aftenlæsning", samlet af O. Olassen (Molde 1880), S. 165—78: Biografi af N. J. C. B. Stockfleth; S. 507—25: Muhamedanismen; S. 565—70: Biografi af M. B. Landstad; S. 599—610: Den russiske Generalmajor B. F. Lemm.

I For Fattig og Riig *1868*, No. 30—32: Smaahistorier. — *1874*: Biografi af Faderen Sognepræst Flood. — *1885*, No. 12: En ægte Lazarus. (Ogsaa særskilt trykt blandt Lutherstiftelsens Smaaskrifter).

I Missionsblad for Israel 1877: Om Israels Haab og Frelse. Indledningsforedrag ved Missionsmødet i Horg i Juni 1877.

I Luthersk Kirketidende, udg. af S. M. Krognæss (Beloit, Iowa), 1882: Kirkelige Meddelelser fra Norge.

I Maanedstidende for den indre Mission 1874. No. 1 og 2: Sognepræst B. J. Floods Liv og salige Død. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.)

I Morgenbladet 1870, No. 251 og 258: Fra Missionsselskabets Generalforsamling paa Tromsø. I dette Blad findes desuden af ham forskjellige Boganmeldelser i Aarene 1873—81.

Han har, foruden det ovfr. anførte, leveret en Mængde Bidrag af forskjelligt Slags til flere af Landets politiske Dag- og Ugeblade, saaledes til Fædrelandet 1869—83 (i Aarg. 1874 bl. a. om vor Missjonsliteratur); Jarlsbergs og Laurviks Amtstidende 1873 (Meddelelser fra og om Hedrum, dets Præster fra Reformationstiden osv.); Throndhjems Adressekontors Efterretninger 1874—86 (han var fast Medarbejder i dette Blad 1877—80, i hvilken Tid han især skrev Artikler om Kirke- og Skolevæsen samt Literaturanmeldelser); Dagsposten Juni 1878—79; Throndhjems Stiftsavis 1876 og 1879; Throndhjems Aftenblad 1885—1886; Kristianssundsposten 1884—85; Aftenposten 1885—86; Budstikken 1884; Aalesunds Handels- og Søfarts-Tidende 1882—83; Romsdals Budstikke 1880—82 (fra 1 Maj til 30 Septbr. 1882 deltog han i dette Blads Redaktion og skrev i denne Tid de fleste Redaktionsartikler, Boganmeldelser o. l. I Aarg. 1883, No. 30—37 leverede han, foranlediget ved et Angreb af Adjunkt J. Schneider, et Forsvar for at have medundertegnet «Opraabet til Christendommens Venner», hvorefter fulgte Tilsvar af Schneider og E. Moen i No. 38 fg.); Molde Blad, hvilket F.

som Formand i Molde Grundlov-forening oprettede og redigerede fra 1 Juni 1884 til 1 April 1885 og atter fra Decbr. 1885 til Midten af Januar 1886. I dette Tidsrum er samtlige Bladets Redaktionsartikler, Boganmeldelser o. l. af ham. I den øvrige Tid, medens Bladet bestod — det ophørte at udkomme 1 Juli 1886, men begyndte igjen at udgives 3 August s. A. — leverede han forskjellige Bidrag til samme. — Endelig merkes at han i sin Tid gav enkelte Meddelelser, Referater o. l. til Norsk Almuskoletidende (Febr. 1862); Den norske Arbeider 1. Aarg.; Børnevennen og Børnebibliotheket (1868).

Som Formand i Throndhjems Indremissjonsforening har han udgivet sammes Aarsberetninger for 1875—77; og som Formand i Hedrums Sogneselskab udgav han «Om Gjødselen». Foredrag holdt ved Landbomødet i Kvelde den 27 Januar 1873 af Agronom Torsteenson. Laurvik 1874. 8. 16 S.

Flood, Just Wright, foregaaendes Broder, er født i Hiterdal 11 Decbr. 1850, gik 1867 tilsøs, tog 1871 Styrmandsexamen og for i det hele som Sømand omkring 13 Aar, hvoraf de fleste som Styrmand, først paa Sejlskibe i forskjellige Farvand, senere med «Nordenfjeldske Dampskibs-Selskabs» Skibe. I 1878 begyndte han sin literære Virksomhed med nogle Skildringer i «Fædrelandet». Siden Høsten 1880 har han gjort Tjeneste som forrettende Undertoldbetjent ved Kristiania Toldsted, hvor han siden 1 Juli 1886 er konst. Pakhusskriver.

* August 1886 *Stine Marine Olsen* (f. paa Værø 19 Maj 1856), D. af Ole Pettersen og Karen Lavine Markusen.

Jfr. Jørgen W. Flood: Skiensfamilien Flood, S. 38.

Fem Aar tilsjøs. Oplevelser og Hændelser. Kra. 1881. 8. 3 Bl. 234 S.

Fra Land og Sjø. Sandfærdige Fortællinger. Kra. 1882. 8. 2 Bl. 128 S.

Fra Hav og Strand. En Tylt Fortællinger. Kra. 1884. 8. 1 Bl. 185 S — 2det Oplag. Kra. 1884. 8. 1 Bl. 185 S.

Sjøbris og Landluft. Fem Fortællinger. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 166 S.

Sjømænd og Guldgravere. Tre Fortællinger. Kra. 1886. 8. 2 Bl. 199 S.

I Nordisk illustreret Sømandsblad *1881*: En engelsk Fiskerslaabe i Nordsjøen; Krystalpaladset i London; «All lights out!»; Normanden. — *1882*: En munter Sjømandshistorie; Sjømændene i London.

I Folkevennen, Ny Række V. (1881) S. 129—38: Skizzer fra Vestindien; S. 215—28: Ogsaa en Maade at faa en Kurv paa.

I Nordisk Familieven (Kra.) 1881: En Begravelse i øvre Telemarken; Fars Draaber; En Skuffelse; Fra Vestindien.

I Ny illlustreret Tidende 1883, No. 24: 6 pCt. Rente (Fortælling).

I Fædrelandet 1878: En Sjømands Oplevelser og Hændelser.

I Throndhjems Stiftsavis 1879: Min første Sjøtur.

I Dagsposten 1879: Træk af en Sjømands Liv ombord i et Koffardiskib.

I Budstikken 1882: En farlig Gudsbestemmelse; Langs Kysten.

Vaaren 1885 vandt han den af Hovedstyrelsen for Sømandsmissjonen i Bergen Aaret i Forvejen udsatte Pris (Kr. 400) for den bedste populære Fremstilling af «*Aarsagerne til og* Midlerne til Modarbejdelse af Rømningen blandt vore Søfolk».

Flood, Jørgen Wright, foregaaendes Broder, er født paa Hiterdals Prestegaard 30 Septbr. 1857, disciplinerede i 4 Aar hos Apotheker Størmer i Skien, underkastede sig i Juni 1881 farmaceutisk Examen og har siden været ansat paa Elefantapotheket i Kristiania. Han er siden Januar 1886 Sekretær i og Medlem af Bestyrelsen for «Den farmaceutiske Forening».

Skiensfamilien Flood og dens legatberettigede Descendenter af Familierne Bull, Christi, Colbjørnsen, Engelhart, Hald, Hansen, Helsing, Mathiesen, Mortensen, Petersen, Rønning, Schancke, Thomesen, Wamberg, Vetlesen, Wessel, samlet og udgivet af J. W. F. Med 5 Træsnit og 2 Facsimiler. Kra. 1884. 4. 41 S. + 1 Bl. (Anm. i Morgbl. 1884, No. 150 A).

I Pharmaceutisk Tidsskrift *1882*, No. 18: Amerikanske Apothekerforholde. (Efter New York Herald). — *1886*, No. 9: Søndagshandelen paa Apothekerne.

I Morgenbladet *1877*: Nordsø-Kanalens 25 Aars Jubilæum. — *1879*: Flomforholdene i Skien.

I Bratsbergs Amtstidende 1884, No. 77 B: Skien i Begyndelsen af forrige Aarhundrede.

Han har udgivet og forlagt [Carl Storms] Lirekassen. Humoristiske Blade af en gammel Farmaceuts Rimbog. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 80 S.

Flood, Nicolai Benjamin, ovennævnte Provst Boye J. F.s Broder, blev født i Skien 24 Maj 1798, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1818 og theologisk Kandidat med Haud i September 1825. Han blev 11 Oktbr. s. A. udnævnt til pers. Kapellan hos forannævnte Sogneprest Fietzentz i Vaage, blev 31 Maj 1827 Sogneprest til Kvikne, 11 Marts 1831 ligesaa til Grong og 5 Oktober 1835 ligesaa til Stadsbygden, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension 14 August 1851. Han døde i Kristiania 29 Decbr. 1867 (ikke 1869).

* 1828 *Elise Christiane Marie Bugge* (f. i Fredericia 8 Novbr. 1802, † i Kristiania 14 Januar 1879), D. af Biskop Dr. P. O. Bugge.

Jfr. Jørgen W. Flood: Skiensfamilien Flood (Kra. 1884), S. 29 fg.

Prædiken paa Mariæ Bebudelsesdag. Throndhjem 1848. 8. 16 S.

Flood, Peter Olivarius, foregaaendes Søn, er født paa Kvikne Prestegaard 8 Oktober 1829, uddannedes, efterat have gaaet en Tid paa Throndhjems Skole, under et Aars Ophold i Christiansfeld og derefter ved Landbrugsskolen paa Munkvold. Senere var han nogle Aar Gaardbruger i Næs paa øvre Romerike, dernæst i længere Tid først Bogholder og saa Forvalter ved Bolvik Jernverk og derefter i 9 Aar Fuldmægtig ved «Det norske Veritas's» Kontor i Kristiania, hvor han ogsaa nogen Tid var bosat som selvstændig Forretningsmand. Efter i mange Aar at have virket paa forskjellig Maade for Afholdssagen, besøgte han med Understøttelse af flere Brændevinssamlag Danmark og Tyskland for at

gjøre sig bekjendt med de derværende Redningsanstalter for Drikfældige, og oprettede Sommeren 1882 en saadan Anstalt «Heimdal» paa Jeløen, hvilken han Høsten 1883 flyttede til en Gaard i Nærheden af Tønsberg og hvis Bestyrer han fremdeles er.

* *Caroline Møller* (f. i Ejdanger 22 Septbr. 1838), D. af Skovrider Jørgen Møller og Caroline Mathilde Nilsen.

Jfr. Jørgen W. Flood: Skiensfamilien Flood, S. 30.

Skandinavisk Dampskibsregister No. 1. Udgivet af P. O. Flood. Chra. 1872. Tvær 4. Norske Dampskibe. 45 S. Svenske Dampskibe. 24 S. Danske Dampskibe. 15 S. + LXXX. S.

[Om Alkohol-Forgiftning]. Kra. 1880. 8. (Anmeldt i Aftenbl. 1880, No. 240).

Han er Redaktør af Illustreret Folkeblad, Aarg. 1—6. Kra. 1880—86. Fol. 12 No. aarlig.

Han var Redaktør af Nordisk illustreret Sømandsblad. Aarg. 1. 2. Kra. 1881—82. 4.

Han har oftere dels uden, dels under Navn, deltaget i Pressens Diskussjon, fornemmelig om maritime Spørgsmaal, om Skovforhold og om Afholdssagen. Af hans Artikler i Morgenbladet kan nævnes: *1867*, No. 288 og 289: Lidt Skibsstatistik. *1868*, No. 316 A og *1869*, No. 3 og 35: Om Assurance af Skov. — *1882*, No. 124 og 129 A: Helbredelsesanstalter for drikfældige. I s. Bl. *1884*, No. 88 A findes hans Beretning om Anstalten «Heimdal's» Virksomhed i dens første 2 Aar.

I Norsk Folkeblad II. (1867), No. 29: Biografi af H. E. Møller.

Flor, Martin Richard, Søn af Sogneprest til Bjerreby i Svendborg Amt (Fyen) *Johan Georg F.* og *Anna Elisabeth Lorentsdatter*, blev født paa Øen Thorseng 1772 og Student fra Odense Skole 1790. Ved Universitetet lagde han sig efter Naturvidenskaberne og i 1800 kom han til Kristiania som Lærer i Naturhistorie ved Kathedralskolen, ved hvilken han 26 Juni 1801 blev Overlærer og derhos ogsaa var Sekretær. 1802—17 var han tillige Lærer ved Landkadetkorpset. 3 Juli 1817 blev han derhos ansat som Lektor ved Universitetets botaniske Have paa Tøjen. Han døde ugift i Kristiania 24 Februar 1820.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 442 og Suppl. I. 490; Aalls Erindringer; Fru Dunker: Gamle Dage, S. 391; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.); L. Daae: Det gamle Christiania, S. 282; Breve fra Danske og Norske, udg. af L. Daae, S. 240; Den norske Rigstidende 1820, No. 18; Kjøbenhavns Skilderie 1820, No. 94.

Nogle Tvivl og Indvendinger, som kunne gjøres imod Naturhistoriens Studium og dens Anvendelse som Læregjenstand i Skolerne, et Program Chra. 1805. 4. (Anm. i Engelstofts Annaler 1806, I. 183 fg.)

Om Fodemidler, til Almuens Oplysning, efter Regjeringens Foranstaltning trykt. Chra. 1808. 8.

Om Salt af Søvand. Chra. 1808. 8. (Jfr. Lærde Efterretn. 1810, . *215—18*).

Om Salt af Tang. Chra. 1808. 8.

Om Tobaksplantens Dyrkning af J. C. Normann, gjennemgaaet og forøget. Udg. af Selskabet for Agers Sogns Vel. Chra. 1809. 8. (Senere optrykt i Oecon.-technol. Samlinger, udg. af Selskabet f. Norges Vel, I. 1, S. 197—210 og atter udgivet af samme Selskab med Titlen „Om Tobakavl" sammen med Afhdlg. „Humleavl af C. C. Wiinholt", Chra. 1817. 8. 30 S.)

Veiledning til en for Norge passende Faarerøgt eller om Souer. Udg. af det patriotiske Selskab for Aggershuus Stift. Chra. 1809. 8. 16 S.

Naturvidenskabens Hjælp for Norge i den fødetrange Sommer 1808. Et Skoleprogram. Chra. 1810. 4. 40 S. (Anm. i Engelstofts Annaler 1810, II. 267—74; Dansk Litt.-Tid. 1811, No. 29).

Udtog af Catalogen over det Kgl. Norske Land-Cadet-Corpses offentlige Bibliothek. Chra. 1812. 8. XII. 56 S.

Om Gede-Avl i Norge af O. B. Ørbech, med Tillæg af M. R. Flor. Chra. 1813 8. 36 S.

Bidrag til Kundskab om Naturvidenskabernes Fremskridt i Norge, et Skoleprogram. Chra. 1813. 4. (Anmeldt i Dansk Litt.-Tid. 1815, S. 81—92).

Indbydelsesskrift. (Systematisk Fortegnelse paa Norske Fossilier). Chra. 1815. 4. 12 S.

Tillæg til Skole-Programmet for 1815. (Systematisk Fortegnelse paa nogle Bjergarter i Norge). Chra. 4. ½ Ark. („Dette og det frgd. Arbejde er det uden Tvivl, som i en Opgave over F.s Skrifter benævnes Indbydelsesskrift om de anorganiske Legemers Classification, Chra. 1815. 4., og Kort populær Afhandling om de norske Fossilier, Skoleprogram 1815. 4.")

Første Næring for den sunde Menneskeforstand. Af Karl T. Thieme. Gjennemgaaet efter den Tydske Originals 6te Oplag, forandret og omarbeidet paa flere Steder med Hensyn til den Norske Ungdoms Tarv. Med nogle Tillæg af M. R. Flor. Chra. 1815. 8. — 2det Oplag. Chra. 1817. 8. — 3die Oplag. Chra. 1828. 8. — 4de Oplag. Chra. 1838. 8. 170 S.

Dansk Læsebog for de første Begyndere. Af Morten Hallager. Forandret og tildeels omarbeidet af M. R. Flor. Chra. 1815. 8. 78 S. — 2det Opl. Chra. 1817. 8. — 4de Opl. Chra. 1829. 8. — 5te Oplag. Chra. 1836. 8. 79 S.

Naturhistorie for Begyndere til Brug i Skoler og ved privat Underviisning af K. P. Funke. Gjennemseet og paa mange Steder omarbeidet og forøget af M. R. Flor. Chra. 1816. 8. IV. 200 S. — 2det Opl. Chra. 1831. 8. — 3die Opl. Chra. 1835. 8. 232 S.

Systematisk Characteristik over de i Christiania Omegn vildvoxende Planter, som have tydelige Blomster, eller de Phanerogame. Indbydelsesskrift. Chra. 1817. 8. 92 S. (Anm. i Dansk Litt. Tid. 1818, No. 4).

Ledetraad for Begyndere til Kundskab om de almindelige phanerogame Planter i Norge. Chra. 1817. 8. VIII. 90 S.

I Topogr.-Statist. Samlinger. udg. af Selskabet for Norges Vel, II. B. 2, S. 229—42: Bemærkninger over nogle norske medicinske Fjeldplanter, strevne i Aaret 1811 af Prof. C. Smith og efter hans Død udg. af M. R. Flor; S. 243—50:

En kort Skizze af Prof. C. Smiths sidste Reise i Norge i Sommeren 1813, meddelt i Form af et Brev til en Ven.

I *Budstikken* (ældre Række) findes i Aarg. 1808—13 enkelte mindre Bidrag af ham. — I den nye Række *I.* (1817—18), No. 21—26: Landoeconomiske Læresætninger; No. 39—40: Om Frugttræedyrkning.

I *Den Norske Bondeven* (Chra. 1815), S. 159—72: Beskrivelse over indenlandske Foderurter.

Flor, Pierre Poumeau, Søn af tit. Generalkrigskommissær *Jens Lorentz F.*, Auditør og Regimentskvartermester ved 2. akersh. Infanteriregiment, blev født paa Gaarden Lilleaker ved Kristiania 25 Septbr. 1775, blev 29 Maj 1789 ansat som Fændrik og 12 Novbr. 1790 som Sekondløjtnant ved nævnte Regiment. Efterat han i 1792 havde taget dansk juridisk Examen og det følgende Aar Auditør-Examen, blev han 1795 adjungeret Faderen i hans Embede, men vedblev tillige at forrette Militærtjeneste, indtil han 19 Septbr. 1800, efter Ansøgning paa Grund af Sygdom, erholdt Afsked som Officier med Pensjon. Under Krigen med England gav han Slip paa Pensjonen og benaadedes i den Anledning i 1812 med Krigsraads Titel, hvilken han igjen frasagde sig i 1833. Han havde efter Afskeden fra Militærtjenesten i flere Aar levet som Landmand, men da han ved Pengereduktionen i 1813 og de uheldige Aar efter Freden havde mistet sin arvede Formue, søgte han efter Afholdelsen af 1821 Aars Storthing om Bevilling som Sagfører, hvilken Regjeringen dog nægtede ham. Han levede da og senere for det meste i Drammen som Publicist og Politiker, var i adskillige Aar Forligelseskommissær dersteds og bevilgedes efter Ansøgning af Storthinget 1845 en aarlig Pensjon af 150 Spd. I 1818 mødte han paa Storthinget som første Repræsentant fra Drammen (Medlem af Lagthinget) og ligesaa paa Thinget 1821, da han nogen Tid var Præsident i Lagthinget og tillige Medlem af Fuldmagtskomiteen, samt paa det overordentlige Storthing i 1822. Da Thinget 1824 traadte sammen, gav han ligeledes Møde, men paa Grund af de ved Valget og gjentagne Omvalg klæbende Uregelmæssigheder — blandt hvilke merkes, at Flor og hans Medrepræsentant Kjøbmand E. Holst ved en ny Valgforretning havde stemt paa sig selv — blev begge Repræsentanter af Storthinget afviste og Drammen erklæret uberettiget til at sende Repræsentanter til dette Aars Storthing. (Jfr. Storth.-Forh. 1824, Februar, 11, 27—34, 35, 36—39, 109, 124 fg., 149, 154—63 samt den vidtløftige Diskussjon i Pressen, hvorom Henvisninger gives i Storth.-Efterr. 1814—33, II. 319, Sp. 1, Anm., hvortil videre kan føjes Brochuren: «Nogle Ord om det sidste Repræsentantvalg i Drammen og de i den Anledning afgivne Storthings-Beslutninger», Chra. 1824. 8. 64 S.) Han mødte igjen som indkaldt Suppleant fra Drammen paa Storthinget 1842, da Fuldmagten for den ene Repræsentant, Grosserer og Sagfører O. H. Christensen (se ovfr. S. *23* fg.) ikke blev godkjendt. Han døde i Drammen 8 April 1848.

Jfr. *Belysning af Hr. Krigsraad Flors Færd* som Storthingsmand og offentlig Mand (Chra. 1841. 8. 66 S.); B. Moes Efterretn. om Storthingsmænd, S. 62 fg.; H. Wergeland: Jødesagen i det norske Storthing, S. 62—65; Det norske Nationalblad XIX. S. 361—76 [ang. en for ham den 26 Novbr. 1820 given Borgerfest i Drammen] og den herved foranledigede Skriftvexel i s. Bl. S. 381 fg. og S. 425 fg.; Den norske Rigstidende 1820, No. 99 samt Brochuren: «Noras Røst til sine Sønner, et Par Ord i Anledning af Borgerfesten i Drammen» (Drammen, December 1820); videre: Yngvar Nielsen: Grev Sandels' Statholderskab, S. 89 fg., 116 fg., 134, 136 fg., 146 fg., 150 fg., 166—70, 203 fg., 206, 214, 228, 246 fg., 250, 278, 330—34; og samme Forf.s Norges Historie efter 1815, I. og II. fl. St.; Morgenbladet 1841, No. 304; Granskeren I. 91, 204 og 243. Et Digt til ham [af H. A. Bjerregaard, i Anl. af hans nye Møde paa Storthinget i 1842] er trykt i Granskeren, II. 23 fg.

Motion i Norges Storthing den 17de Marts 1818, med dertilhørende Deduction m. m. Chra. 1818. 8. 56 S.

Trykkefriheds-Action eller beneficeret Sag, anlagt af Amtmand Collett imod Krigsraad Flor. Drammen 1820. 8. 58 S. (De af Collett paatalte fornærmelige Ytringer forekom i et Angreb paa ham af Flor i „Nationalbladet" XV. 185 fg. De blev ved Høiesteretsdom af 15 November 1821 mortificeret og Flor ilagt Procesomkostningerne. Jfr. Alf Collett: En gammel Christiania-Slægt, S 295—97 og nogle paa sidstnævnte Sted givne Henvisninger).

Forslag om en Deel unødvendige Embeders Afskaffelse. Chra. 1821. 8. (Jfr. Modbemærkninger i Nationalbl. XXI. 369—79).

Tactik eller Theorie for raadslaaende Folkeforsamlingers Forretninger. Af Jeremias Benthams efterladte Papirer udarbeidet af St. Dumont. Efter det Tydske oversat ved P. Flor og ledsaget af et Forslag til et Reglement for Storthinget. Chra. 1821. 8. XXVIII. 259 S.

Bemærkninger over de paa det tredie ordentlige Storthing 1821 fremsatte Constitutions-Forslag. Drammen 1823. 8. 251 S.

Critisk Bedømmelse over „Udkast til en Lov angaaende Formænd, eller de elegerede Mænd i Kjøbstæderne og Ladepladserne, affattet i Committeen for Norges Lovgivning". Drammen 1826 [Chra. 1825]. 8. 62 S (Det her kritiserede Forslag var, efter J. Chr. Bergs Oplysning i et Brev til Werlauff, et foreløbigt Forslag, som Lovkomiteen havde ladet trykke som Manuskript og omsende til Betænkning. Flors Kritik blev imødegaaet [af J. Chr. Berg] i Morgenbl. 1826, No. 249, hvortil Svar af F. i No. 277; se norsk Hist. Tidsskr. 1. R., I. 452).

Recension over Nutid og Fortid af Jacob Aall, fornemmeligen over Afhandlingen i det tredie Hefte betitlet: Nogle Ord om Dagens Tone. Chra. 1833. 8. 48 S.

Han antages desuden at være Forfatter af følgende to anonyme Smaaskrifter:

Findes der Trykkefrihed i Norge? Et Brev til min Ven Supplicanten. Drammen 1822. 8. 15 S.

Forslag til nye Handelsprivilegier for Drammen. Drammen 1824. 8.

I Topogr.-statist. Samlinger, udg. af Selsk. f. N. Vel, I. 2. S. 1—158: Oeconomisk Reise til Lister og Jæderen, foretagen i Efteraaret 1810 efter Foranstaltning af Directionen i det kgl. Selsk. f. N. V. og paa Selskabets Bekostning.

I Norske Landboesens-Samlinger, udg. af Jac. Neumann, II. 19—28: Om Braatebrænding; 28—33: Sammenligning imellem Fordelen af Koer og Faar i Aster Sogn og dets Omegn; 96—101: Et Brev til Udgiveren; 101—110: Et Par Ord om Canaler.

I Granskeren I. (1841), S. 146—47, 149—52 og 153—54: Adelens Afskaffelse i Norge. (Anon. Jfr. S. 445 fg. af Orm Overland, hvortil Modbemærkninger af Y. S. 532 og af Flor S. 545—48 og S. 549—51).

En væsentlig Del af Flors literære Arbejde er nedlagt i hans Samtids politiske Blade. Han var saaledes med S. Tybring Grundlægger og i længere Tid Redaktør af Drammens Tidende, der udkom 2 Gange ugentlig fra 21 Novbr. 1816 til 1 Juli 1838. Ligesaa var han Medarbejder (og i 1824? Redaktør) af Patrouillen, medens den udkom i Drammen. Fremdeles var han Medredaktør (bl. a. med Henr. Wergeland) af Folkebladet, der udkom i Kristiania hver Tirsdag fra 1 Februar 1831 til 24 Decbr. 1833. — Videre fra Novbr. 1840 til Begyndelsen af 1842 Redaktør af Drammens Adresse, der begyndte at udkomme 1840 og som endnu fortsættes, siden 1851, under Navnet «Drammens Blad». Han havde endelig ogsaa nogen Tid Del i Statsborgerens Redaktion og leverede derhos jævnlig Bidrag uden Navn til Det norske Nationalblad, Morgenbladet, Nyeste Skilderie af Christiania, Penning-Magazin o. fl.

I Brochuren «Belysning af Hr. Krigsraad Flors Færd» er de vigtigste af hans Vota og Forslag paa Storthinget trykte.

Flotten, Ingebret Nilssen, født i Kvikne 1818, blev i Decbr. 1843 udexamineret med bedste Karakter fra Klæbu Seminarium, blev derefter Kirkesanger i Lom og var senere Gaardbruger i Indset paa Dovre.

Fem Prædikener af E. Pontoppidan. Efter Fleres Ønske paa ny udgivne. Chra. 1849. 8. 110 S.

Han udgav og redigerede Kirkelig Tidende for christeligt Lægfolk. Aarg. 1. 2. Thjem. 1867—68. 8. I. 2 Bl. 412 S. II. IV S. 412 S. (Jfr. Udgiverens Opsats om samme i Morgenbladet 1867, No. 129).

I Aftenbladet 1862, No. 80: Om Stovene i Kvikne og deres Behandling, samt Lidt om Jordbruget sammesteds.

Flottmann, Johan Balthazar, Søn af cand. theol. *Balthazar Johan F.* († som Tredie-Lectiehører ved Bergens Latinskole 28 Maj 1800, jfr. Indbdskr. fra Bergens Kathedralskole 1868, S. 12) og *Anne Formann* († 23 Decbr. 1817), blev født i Bergen 14 Novbr. 1786, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1802 og theologisk Kandidat med Laud i April 1807. Han var derefter 1808—16 Lærer ved Bergens Realskole, udnævntes 15 Oktbr. 1815 til res. Kapellan til Voss, 15 Februar 1823 til res. Kapellan til Nykirken i Bergen, hvis Sogneprest han blev 26 August 1836. Den 12 Oktbr. 1843 blev han tillige udnævnt til Stiftsprovst. Som saadan erholdt han Afsked 1861, medens han blev staaende i Presteembedet til 16 Januar 1864. Han døde i Bergen 12 Juli 1869.

* 1816 *Hermiche Moritz Linde* (f. i Bergen 10 December 1791, † 6 August 1875), D. af Skibsfører Nicolai L. og Agnete Buchoff.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 41 fg.; D. Thrap. Bidrag til d. n. Kirkes Hist. i 19. Aarh. I. 214 fg.; Bergensposten 1866, No. 32 [af D. Thrap].

Prædiken, holden i Vossevangens Kirke Trinitatis Søndag 1821. Bergen 1821. 8. 22 S.

Afskedsord i Bergens lærde Skole den 31te Mai 1831. Bergen. 8. 1/2 Ark.

Prædiken i Bergens Nykirke paa Jubelfesten den 5te Novbr. 1837. Bergen 1837. 8. 16 S.

Sørgetale paa H. M. Høisal. Kong Carl Johans Bisættelsesdag, holden i Bergens Nykirke. Bergen 1844. 8.

Prædiken i Bergens Nykirke paa 20de Søndag efter Trinitatis 1853. Trykt efter Opfordring. Bergen 1854. 8. 14 S. (Er identisk med den i N. Bogf. 1848—65, S. 297 anførte „Første Prædiken i Nykirken efter dens Istandsættelse").

[En Konfirmands Troesbekjendelse]. Bergen 4 Oktober 1857. 4. 2 Bl. (Titelen paa dette Blad, som Forf. uddelte til sine Konfirmander, er tilsat af nærværende Udgiver).

Brev ang. Afskedsandragende og Afskedsord ved G. A. Lammers fra en ældre Præst. Bergen 1858. 8. 14 S. (Er et noget forandret Optryk af en Artikel af ham i „Christiania-Posten" 1857).

I Den norske Tilskuer IV. (Bergen 1820), S. 17—20: Om Sverrestiens Beliggenhed og Kong Sverres Tog fra Voss 1177. (Jfr. Dr. G. Storms Afhdlg. i norsk Hist. Tidsskr. 2 R. V. 187 fg.)

I Søndagsblad for luth. Christne II. (Bergen 1854), S. 67 fg. og S. 106—8 er trykt det væsentligste af hans Prædikener i Nykirken paa 22. og 25. Søndag e. Tr.

I Schwachs Biografi af Jacob Neumann (Bergen 1848) er S. 40 fg. (efter Berg. Stiftstid. 1847, No. 46) trykt hans Lykønskningstale til Biskopen ved dennes 25 Aars Jubilæum og S. 53 fg. et Referat af hans Sørgetale ved Biskopens Jordefærd.

I Bergens Stiftstidende 1842, No. 88 og 89: Svar til Rektor Holmboe ang. Vexelunderoisningsskolen; No. 96 og 97: Brudstykke af et Brev til min Ven Johannes.

Fog, Nicolay Lauritz, Søn af Kjøbmand *Nicolay Lauritz F.* og *Anne Kristine Kühring*, er født i Laurvik 28 Novbr. 1846, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1863 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1868. Han udnævntes 1869 til pers. Kapellan hos nedennævnte Sogneprest P. V. Schjelderup i Kragerø, 1875 til pers. Kap. hos Sognepresten til Vor Frelsers Kirke i Kristiania, 1878 til Sogneprest til Skaatø i Bamble Provsti og 28 August 1886 til Kaldskapellan i Paulus's Menighed i Kristiania fra 1 Oktbr. s. A. at regne.

Tre Prædikener holdte i Kragerø 1872—74. Udgivne ifølge Opfordring. Kragerø 1874. 8. 45 S.

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af Eckhoff, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 135—42: Prædiken paa Søndag Septuagesima. — 2. Saml. (Kra. 1881), S. 237—45: Prædiken paa 1ste Paaskedag.

I 60de Beretning om det Norske Bibelselskab, S. 3—11: Prædiken ved Aarsfesten 1875 over Fil. 3, 17 fg.

Folkestad, Halvor Olsen, Søn af fhv. Sergeant og Gaardbruger *Olaf Halvorsen F.* og *Asborg Augundsdatter,* er født i Bø i nedre Thelemarken 28 Novbr. 1807. I sit Hjem fik han en bedre Opdragelse, end Gaardmandssønner den Tid plejede at faa, men baade før og efter sin Konfirmation maatte han beskjæftige sig med haardt Arbejde; han nyttede dog sin Fritid saa godt til boglige Selvstudier, at han i en ung Alder blev Omgangsskolelærer i sin Hjembygd. Som saadan virkede han i 4 Aar. Hans Lyst til at studere var nu vaagnet med slig Styrke, at han overvandt alle Vanskeligheder; han kom i Forbindelse med Prestefamiljen i Bø, hvor Prestens Søster, som senere blev hans Hustru, var hans første Lærer, derefter fik han videre Vejledning af Sognepresten selv M. A. Gjør og blev, dimitteret af denne, 1831 Student med Haud. Skjønt han s. A. maatte tage ud som Huslærer og med en kort Afbrydelse i 1832, da han tog Andenexamen, vedblive med denne Virksomhed lige til 1835, underkastede han sig alligevel i Novbr. 1836 theologisk Embedsexamen med Laud. I 1838 blev han ansat som Lærer ved den faste Skole i Kopervik, der tillige skulde være en Dannelsesanstalt for vordende Skolelærere i Karmsunds Provsti. I denne Stilling forblev han, til han 4 November 1841 udnævntes til Sogneprest til Mo i øvre Thelemarken, hvorfra han 21 Marts 1849 befordredes til Sogneprest til Hvitesejd og til Forstander ved det derværende Skolelærerseminarium. 1852 blev han Provst i øvre Thelemarkens vestfjeldske Provsti, forflyttedes 17 Aug. 1859 som Sogneprest til Fredrikshald og udnævntes 8 Juni 1864 til Biskop i det nyoprettede Hamar Stift. 1873 blev han tillige udnævnt til Overhofprædikant. Han har været Medlem af den kgl. Kommissjon af 7 April 1858, hvis Forslag ligger til Grund for Loven af 16 Maj 1860 om Almuskolevæsenet paa Landet, og af den store Kirkekommissjon 1859—70. Han var Medlem af Interimsregjeringen under Kong Oskars Rejse til Tyskland og Rusland 1875. Han blev 21 Januar 1875 K.[1] St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 1838 *Anna Dorthea Frederike Gjør* (f. 1 Oktober 1797, † 5 Maj 1866), D. af Rektor i Kristianssand Salomon G. og Bolette Sofie Hansen.

Portræt med Biografi i Ill. Nyhedsbl. 1865, No. 21; i Skill.-Mag. 1867, No. 7; i Hjemmet 1881, No. 12 [af H. G. Heggtveit]; i For Fattig og Rig 1884, No. 47. Jfr. bl. a. Kirkeligt Folkeblad 1869, No. 5 og 7; Den norske Folkeskole 3 R. V. (1869), S. 117 fg. og 125 fg.

Prædiken ved Indvielsen af Hamars Kirke 1866. Chra. 1867. 8. 20 S.

Prædiken holden i Hamar Kirke 23de Søndag efter Trefol-

dighed, den 30te October, det norske Bibelselskabs Stiftelsesdag. Chra. 1869. 8. 20 S.

To Prædikener. Kra. 1881. 8. 56 S.

Prædiken ved Lillehammer Kirkes Indvielse den 14 Juni 1882. Chra. 8. 32 S.

Prædiken ved Gjøvik Kirkes Indvielse Allehelgensdag 1882. Kra. 1883. 8. 24 S.

I Luthersk Kirketidende IX. 341—47: Ogsaa Lidt om Altergangen.

I Norsk Skoletidende 2. Aarg (Hamar 1870), No. 1: Om Brugen af „Forklaringen" i Almuskolen.

I Morgenbladet *1853*, No. 175, 185 og 189: Om Almuskolen. — *1854*, No. 106 og 107: Hr. Hartvig Nissen i Forhold til Almuskolen (jfr. Svar fra N. i No. 137); No. 196 Till.: Bejarbejdet som Folkedannelsesmiddel. — *1856*, No. 35 og 52: Til „Particip passiv" [et Indlæg i en Strid med L. T. ang. „Norsk Kirketidende". F.s Artikler omhandler særlig hans Opfatning af Kirkens og Statens Forhold og Statens Behandling af Oplysningsvæsenets Fond]. — *1857*, No. 81 Till. og 88 Till.: Bemærkninger ved H. Nissens Udkast til Lov om Almueskolevæsenet paa Landet og i Kjøbstæderne.

Som Medlem af de ovfr. nævnte kgl. Kommissjoner har han en væsentlig Del i de af disse afgivne Betænkninger og Forslag. Han er saaledes Forf. af Motiverne til Almuskole-Lovkommissjonens Indstilling. Ligeledes leverede han det første Udkast til almindelige Motiver til samtlige den store Kirkekommissjons Forslag med Undtagelse af Lovforslagene om Dissenter og om Ægteskabsstiftelse for Ikke-Kristne.

Follum, Lars Olsen, Søn af Gaardbruger *Ole F.* og *Marthe Pedersdatter,* er født i Norderhov 27 Oktbr. 1822, tog i Septbr. 1840 Præliminærexamen og i Novbr. 1845 norsk medicinsk Examen med anden Karakter, efterat han i 1844 havde i videnskabeligt Øjemed opholdt sig et halvt Aar ved Kjøbenhavns Universitet. Fra 1846 til 1856 var han som privat praktiserende Læge bosat i Aalesund og var 1848—55 tillige Fattiglæge for Borgund. Den 21 April 1856 blev han udnævnt til Distriktslæge i Alten, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 25 August 1879. Han var Medlem af en i 1862 nedsat kgl. Kommissjon til Ordning af Jord- og Skovforholdene i Finmarkens Amt og har forøvrigt deltaget paa mange Maader i det kommunale og offentlige Liv i Finmarken. 1857—66 var han saaledes Ordfører først i Alten-Talviks og senere i Altens Formandskab, af hvilket han ogsaa var Medlem i 70-Aarene. 1860—66 var han valgt til Forligelseskommissær for Alten; han var valgt til Suppleant til Storthinget 1859—60 og 1862—63, stiftede 1861 Altens Sparebank, hvis Direktions Formand han var i en Række af Aar; har været Medlem af og for det meste Formand i Bestyrelsen af Finmarkens Landhusholdningsselskab siden dettes Oprettelse 1859; har været Medlem af Hereds- og Amtskommissjoner m. v. Efter at have taget Afsked bosatte han sig i Bergen.

* 26 Oktbr. 1848 *Johanne Gullerud* (f. 13 Juli 1819), D. af Gaardbruger Jørgen Johannesen G. og Ingvar Olsdatter.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 123 fg.

Om vore Fiskerier. Forestilling til Finmarkens Distriktsformandskab. Tillæg til „Tromsø Stiftstidende" 1859, No. 50. 4. (Optrykt i Aftbl. 1859, No. 154, jfr. No. 182 af L. Bidenkap).

Om rullestenenes dannelseshistorie og fortidens marine grændseforhold. Nogle geologiske strøbemærkninger. (Trykt som manuskript). Chra. 1874. 8. 44 S.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i 1857, S. 108 fg.: Bemærkninger om Spedalskhedens Aarsagsforholde og om Midlerne til dens Bekjæmpelse. — I samme for 1871, S. 165—70: Om Udryddelse af Børnekopper og andre smitsomme Sygdomme.

I Aftenbladet *1861*, No. 76: Svar paa Forstmester Barths Birkeskovsporgsmaal [i No. 39]. (Jfr. Svar fra B. i No. 83 og Gjensvar af F. i No. 110). — *1871*, No. 102: **Er det antageligt at Land findes mellem Spitsbergen og Novaja-Semlja og liggende sydligt nok til Fangstfelt for Ishavsbedriften?**

I Morgenbladet 1873, No. 39 A: **Misforhold angaaende Beitesmarker langs den russiske Grænse**; No. 160 A og 161 A: **Om Gammeboerne i Finmarken.**

I Bergens Aftenblad 1880, No. 135, 138, 140 og 144: **Er Spedalskheden smitsom?**

Foltmar, Christian Ulrik Ditlev, Søn af Foged i Ide og Marker, Kammerraad og R. D. O. *Frederik Christian F.* († 4 Marts 1832) og *Birgitte Luth*, blev født i Id Prestegjeld 11 Juni 1804, blev Student med Haud fra Kristianssands Kathedralskole 1823 og theologisk Kandidat med samme Karakter i August 1826. Den 9 Februar 1827 blev han udnævnt til personel Kapellan til Aker, forflyttedes 8 Januar 1830 som Sogneprest til Hvaløerne og 31 Juli 1846 til Berg i Borgesyssel, i hvilket Embede han døde 1 August 1886. Han tildeltes 31 Decbr. 1880 Medaljen for Borgerdaad i Sølv for lang og nidkjær Virken som Forligelseskommissær.

* 29 Juni 1830 *Golette Laurine Christiane Jacobsen* (f. 1808, † 28 April 1879), hvis Fader i sin Tid var Lærer ved Fredrikshalds Borgerskole.

Nekrolog i Smaal. Amtstid. 1886, No. 92, jfr. s. Bl. 14 Februar 1877; Halden 1886, No. 88 og Fr.halds Tilsk. s. A. No. 93.

Ossians Digte i Norsk Oversættelse. Fr.hald 1854 8. XII. 422 S. (Anm. af P. Botten-Hansen i Illustr. Nyhedsblad 1854, No. 19; i Chra.posten f. A No. 2161; i Tromsø Tidende f. A. No. 95 og 96 af J. K. Christie).

Blik paa Grundtvigianismen. Fr.hald 1864. 8. 52 S. (Anm. af O. Arvesen i Kirkeligt Folkeblad f. A. No. 26, hvortil Svar af F i Smaal. Amtst. 1 Juli 1864, jfr. Fr.halds Tilsk. 3 Juli f. A.)

Helligheds-Digte. Fr.hald [Juli] 1886. 8. 2 Bl. 46 S.

I Morgenbladet *1838*. No. 52: Mindedigt over Rektor Amberg. — *1843*, No. 98: Mindedigt over Sogneprest J. Sandberg; No. 211: Om Gejstlighedens Lønningsmaade.

I Smaalenenes Amtstidende flere Bidrag, bl. a. i Aarg. 1856, No. 101 og 1857, No. 8: Om Methodismen.

Adskillige Lejlighedsdigte af ham er trykt paa Fredrikshald dels særskilt, dels i Stedets Blade.

Forbes, David, Søn af Skotlænderen *John Thomas F.* og Broder af den berømte Konchyliolog Edward F. (1815—54, som bl. a. i 1833 rejste i Norge og offentliggjorde Resultaterne af denne Rejse i *Magazine of Natural History* 1835—36), blev født i Douglas paa Øen Man 21 Oktbr. 1825, fuldførte i 1844 med Udmerkelse sine Studier ved Edinburghs Universitet, hvor han især havde studeret Mathematik, Kemi og Geologi, og kom 1846 til Norge som Bestyrer af det af Brødrene Evans anlagte Nikkelværk i Espedalen, hvori han senere var Medejer, indtil det nedlagdes 1856. Samtidig hermed havde han tillige Overtilsynet med Evans & Aiken's Verker i Polen, Bøhmen og flere Lande samt lod i de sidste Aar af sit Ophold her i Landet optage Apatitgruber ved Kragerø, hvor han bosatte sig. Efterat have deltaget i Naturforskermødet i Kristiania 1856, vendte han i Slutningen af 50-Aarene tilbage til England, hvor han var bleven Participant i Birmingham-Firmaet Evans & Aiken, for hvis Regning han derefter i flere Aar rejste i Chili, Bolivia og Peru. I sine sidste Leveaar var han udenlandsk Korrespondent for *Iron and Steel Institute*. Han døde i London 5 Decbr. 1876. Han var bl. a. Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (18 Marts 1859).

Jfr. ovenfor S. 122 og 126 fg. Se videre Encyclopædia Britannica, 9th Ed., Vol. IX. 388 og Fortegnelse over hans naturvidenskabelige Afhandlinger i Catalogue of scientific Papers, Vol. II. 654 og Vol. VII. 687 fg.

I Nyt Mag. f. Naturvidenskaberne *V.* (1848), S. 425—39: Chemisk Undersøgelse af nogle ved Jernfabrikationen frembragte crystallinske Slagger. (Oversat efter Forf.s engelske Manuskript af Chr. Langberg). — *VII.* 81—92: Chemisk Undersøgelse af spraglet Kobbererts og Kobberkiis, samt Bemærkninger angaaende disse Mineraliers Sammensætning. — *VIII.* 213—29 og IX. 14—20: Mineralogiske Iagttagelser omkring Arendal og Kragerø. (I Forening med Tellef Dahll). — *IX.* 1—13: Om Parallelstructuren i de ældre Bjergarter; 165—85: Geologiske Undersøgelser over det metamorphiske Territorium ved Norges Sydkyst.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 7de Møde (i Kra. 1856), S. 140—51: Uddrag af to Foredrag ved Mødet: Geologiske Undersøgelser ved Grændsen af det Forsteningsførende og den saakaldte Urformation; og Om den saakaldte Urformation ved Norges Sydkyst.

Blandt hans Afhandlinger i ikke-norske Tidsskrifter og Samlinger maa her desuden anføres følgende, hvilke specielt angaar Norge:

I Edinburgh New Philos. Journal Vol I. (1855), 62—73; III. (1856), 59—65 og VI. (1857), 112—20: On the occurrence and chemical composition of some

minerals from the South of Norway. — Vol. III. 79—89: On the relations of the Silurian and Metamorphic rocks of the South of Norway.

I Journal of the Geol. Society XI. (1855), 166—85: On the causes producing foliation in rocks; and on some observed cases of foliated structure in Norway and Scotland.

I Chemical News XVI. (1867), 259—61 og XVIII. (1868), 275—76: On the composition and metallurgy of some Norwegian iron ores.

I Erdmann's Journal für praktische Chemie LXVI. (1855), 442—47 og LXIX. (1856), 352—55: Analysen Norwegischer Mineralien. (I Forening med Tellef Dahll).

Foslund, Halvor Larsen, blev født af fattige Forældre paa Gaarden Baasums-Eie i Onsø Præstegjeld 4 Juli 1775. Atten Maaneder gammel mistede han begge sine Forældre, hvorefter han blev udsat for Fattigvæsenets Regning og opdroges til sit 10de Aar hos Gaardbruger Peder Hansen Foslund, hvis Navn han siden antog. Da han var bleven 18 Aar, fik han Ansættelse som Omgangsskolelærer i Aas Prestegjæld; denne Post havde han i 7 Aar, hvorefter han i Aaret 1800 kom ind paa Lærerseminariet i Tønsberg. Efter sin Dimissjon derfra var han i to Aar Lærer ved Fossum Jernverks Fastskole, flyttede 1804 til Strømsø, hvor han i flere Aar var Medlærer ved Borgerskolen og levede senere som Privatlærer i Drammen, hvor han døde 1838.

Jfr. *Autobiografi* i hans «Scener, hentede fra Livets Skueplads», S. 1—12.

Et Par Ord om Almueskolelærerne og de norske Seminarister, foranledigede ved Procurator Debes's kritiske Bemærkninger. Chra. 1809. 8. 16 S.

Forsøg til en Mindetale over den norske Konge Sverre Sigurdsen. Chra. 1825. 8. 56 S.

Scener, hentede fra Livets Skueplads, eller en udvalgt Samling af mine trykte og utrykte Afhandlinger, af pædagogisk, moralsk og religiøst Indhold. Chra. 1829. 8. 2 Bl. 124 S.

I Norges Minerva, et Fjerdingaarsskrift, Juli—Septbr. 1809, S. 1—68: De tre Gudinder, en Drøm. (Senere trykt i omarbejdet Skikkelse i Maanedsskriftet „Iduna" VII. 1—75 og i Forf.s „Scener", S. 23—80).

I Iduna *V.* 97—132: Kan man ansee Skuepladsen som et moralskt Opdragelsesmiddel, og derfor tilraade, at Børn hyppig besøge den? (Optrykt i Forf.s „Scener", S. 81—112); S. 224—39: Tale holden i Strømsøe Borgerskole paa Jubelfesten den 1. Novbr. 1817. — *VII.*: Forskjellige Bearbejdelser efter fremmede Sprog.

I Patrioten *III.* No. 16 og 28 og IV. No. 17, 18 og 20: Om Brændeviinsbrikkens Skadelighed (jfr. III. No. 19 og IV. No. 6 og 7). — *IV.* No. 10, 11, 13—16: Om Almueskolevæsenet.

I Morgenbladet 1827, No. 359: Den Lancasterske Læremethode eller Vexelundervisningen (jfr. No. 364 og 365).

Til Drammens Tidende leverede han enkelte Bidrag i Aarene fra 1822 til 1832.

Foss, Frithjof, Søn af Sejlmagermester og Borgerkaptejn *Ole Henrich F.* og *Else Marie Truslew* (af dansk Herkomst), er født i Arendal 1830, var oprindelig bestemt for det praktiske Liv og begyndte først i sit 18de Aar at læse Latin, kom nogen Tid efter ind paa Heltbergs Skole i Kristiania og blev Student 1850. Efterat han Sommeren 1853 havde taget anden Examen, bestemte han sig for det juridiske Studium og tog i December 1855 Embedsexamen med Haud. Han rejste nu til England, hvor han opholdt sig til 1858, og erholdt efter Hjemkomsten derfra Bevilling som Underretssagfører; som saadan bosatte han sig fra Begyndelsen af 1859 i Arendal. I 1862 flyttede han til Kristiania, hvor han det følgende Aar fra 1 Februar overtog Redaktionen af «Christiania-Posten's» Fortsættelse «Dagbladet», hvilken Stilling han dog igjen fratraadte allerede efter 7 Maaneders Forløb. Imidlertid havde han 1864 faaet Autorisation som Overretssagfører og begyndte nu, i den Hensigt at forberede sig for en Stilling i de forenede Rigers Konsulatetat, at lægge sig efter Studiet af Handels- og Søfartsforhold, ligesom han grundlagde Dagbladet «Norsk Handels-Tidende» (1866—72). Efter syv Aars Virksomhed ved dette Blad udkastede han, da ingen Udsigt aabnede sig for ham til en konsulær Ansættelse, Planen til en Udvidelse af vort Lands Samhandel med Finland og Rusland, og blev ved en Subskription blandt Kristianias Handelsstand, efter en i Marts 1872 af flere fremragende Firmaer udstedt Indbydelse, sat istand til i dette Øjemed at tiltræde en Undersøgelsesrejse til Rusland. De til Raadighed for ham staaende Midler strakte dog ikke til til et for Planens Gjennemførelse langt nok Ophold i Rusland, og han slog sig nu ned i Finland som Handelsagent. Herunder fortsatte han sine nationalekonomiske Studier med særligt Hensyn paa Finlands ekonomiske Forhold, fik senere af den finske Regjering et Bidrag til Udgivelse af det ndfr. nævnte Skrift «Merkantil Handbok öfver Storfurstendömet Finland» og valgtes 1879 til en af dette Lands Kommissærer ved den internationale Landbrugsudstilling i London. Senere berejste han med Statsbidrag fra Finland Storbritanien for at undersøge Markederne for Mejerismør og for at indlede Exporten af denne Artikel fra Finland over Hangø til Storbritanien. Familjehensyn bragte ham imidlertid til at vende tilbage til Fædrelandet og fra Sommeren 1881 bosatte han sig igjen her hjemme, hvor han i nogle Aar var sysselsat dels med Sprogundervisning, dels med Arbejde i Indredepartementet. Sommeren 1883 var han Sekretær ved den norske Haandværks- og Industriudstilling i Kristiania; siden 1885 har han været bosat som Publicist i sin Fødeby.

* 5 Novbr. 1867 *Wilhelmine Nord*, D. af Brugsejer H. E. N. i Kristiania.

Trykt 11 Decbr. 1886.

Portræt med Biografi [af J. B. Halvorsen] i Ny ill. Tidende 1881, No. 25. Jfr. hans autobiografiske Artikler «En Røst fra en svunden Tid» i Morgbl. 1878, No. 192, «En Appel til min Samtid» i Aftenposten 1882, No. 131 A og hans Brev til (daværende Storthingspræsident) J. Sverdrup i Dagbl. 1882, No. 19. Cfr. videre H. Olaf Hansen: Den norske Literatur, S. 200—202; Storth.-Forh. 1882, V. Dok. No. 38, VI. 219 og Storth.-Tid., Forh. i Storth. 1882, S. 490; Storth.-Forh. 1885, V. Dok. No. 81, VI. Indst. *S* No. 64 og Storth.-Tid. 1885, Forh. i Storth., S. 194.

Cavalieren eller Regler for en ung Herre af en „Løve". Chra. 1850. 16. 16 S.

Norwegian Grammar with Exercises in the Norwegian and English Languages and a List of irregular Verbs. Chra. 1858. 8. 2 Bl. 49 S. — Second Edition. Chra. 1875. 8. 2 Bl. 49 S.

Skizzer fra London. Af Israel Dehn. Chra. 1862 [ɔ: Decbr. 1861]. 8. 2 Bl. 146 S. — [2det Oplag]. Chra. 1862. 8. 146 S. (Med Undtagelse af Skizzen «Den Ubekjendte» er Bogen et Optryk af Illustreret Nyhedsblad 1861, No. 23—43).

Skizzer från London. Øfvers. från norskan [af Maria Frykholm] Sthlm. 1864. 8. 136 S. (Udgjør H. 3. i «Samling af Skönlitteratur» utg. på L. J. Hiertas förlag. Anmeldt i Post- och Inr. Tidn. 1864, oversat i Aftenbladet s. A. No. 108).

For halvandet Hundrede Aar siden. Novelle af Israel Dehn. Chra. 1862. 8. 152 S. (Anm. i Morgenbl. 1861, No. 353; i Ill. Nyhedsblad s. A. No. 50). — 2det Oplag. Chra. 1862. 8. 162 S.

Høit og Lavt. Novelle af Israel Dehn. D. 1. 2. Chra. 1862. 8. I. 176 S. II. 179 S.

Se Tiden an. Novelle af Israel Dehn. To Dele. Chra. 1862. 8. I. 152 S. II. 144 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1862, S. 192 og S. 220).

Abwarten. Roman in 2 Büchern. Aus dem Norwegischen. Leipzig 1863. 8. 343 S.

Et Ægteskab. Novelle af Israel Dehn. Chra. 1863 [ɔ: Decbr. 1862]. 8. 184 S.

Excelsior. Novelle af Israel Dehn. Chra. 1863 [ɔ: Decbr. 1862]. 8. 280 S.

Kvindelist. Novelle af Israel Dehn. [To Dele]. Chra. 1864. 8. 343 S. (Anm. [af H. Vorbevik] i Aftenbl. 1865, No. 43, hvortil en Bemærkning af Forf. i Morgbl. s. A. No. 56; i Bergensposten 1865, No. 5).

Weiberlist. Roman. Aus dem Norwegischen von Henr. Helms. Bd. 1. 2. Leipzig 1865. 8. 348 S.

Hver ottende Dag. Et Familieblad for alle Classer. Redigeret af Israel Dehn. No. 1—27. Chra. 1 Juli—30 Decbr. 1868. Tospaltet 4. 107 S. (Mere udkom ikke. Alt i dette Ugeblad, saavel originale som oversatte Artikler, er af ham).

Merkantil Handbok öfver Storfurstendömet Finland, innehållande en praktisk vägledning vid handeln på finska hamnar. 1—3. 8. *I.* Åbo och Björneborgs län. Sthlm. (Åbo) 1878. 61, VIII. S. — *II.* Nylands län. Åbo 1879. 68 + 1 S. — *III.* Tavastehus län. Åbo 1879. 29 + III. S.

Affärslifvets Teori, en populär framställning af National-Ekonomiens vigtigaste grunder. Åbo 1879. 12. IV. 171 S. (Anm. i Finsk Tidskrift 1880, I. 409 af Emil Schybergson).

Vort Land. Originalt Tidsskrift af Israel Dehn (Frithjof Foss). H. 1—6. (1ste [eneste] Del). Chra. 1882. 8. 301 S.

Regler for god Tone. Kra. 1884. 16. 16 S. (Anonymt).

Tidens Løsen. Novelle af Israel Dehn. Chra. 1884. 8. 2 Bl. 282 S. (Begyndelsen af dette Arbejde, hvis sidste Afdeling hidtil ikke er udkommen, offentliggjordes først i Forf.s Hefteskrift «Vort Land». Bogen er anmeldt [af F. Lochmann] Morgbl. 1885, No. 321) og i Finsk Tidskr. 1885, I. 326 fg. af C. G. Estlander).

Beretning om den Norske Industri- og Kunstudstilling i Christiania Sommeren 1883 og den dermed forbundne Landbrugsudstilling. Udg. paa Centralkomiteens Foranstaltning af Frithjof Foss. Chra. 1884. 8. 207 S. + 1 Tabel.

Foss's Veileder. — Praktisk Veiledning i Engelsk Stilskrivning. Indeholdende 50 Regler til Undgaaelse af de hyppigst begaaede Feilgreb. Chra. 1884. 8. 2 Bl.

I Illustreret Nyhedsblad *1861*, No. 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 36, 40 og 43: Skizzer fra London. Af Israel Dehn. — *1865*, No. 52: Julekvelden. (Oprindelig trykt paa Svensk i Aftonbladet Decbr. 1863).

I For Hjemmet, udg. af A. Munch, V. 97—136: Julehelgen paa Lofthus. Fortælling.

I Norsk Folkeblad II. (1867), No. 12 og 13: Et engelsk Hus.

I Illustreret Tidende (Kbhvn.) V. (1863—64), No. 214: Mari-Stien.

I Beretning om Landbrugsmødet i Kr.sand 1885, S. 86—95: Foredrag over Spørgsmaalet: Hvad kan der fra de norske Haandværkeres og Industridrivendes Side gjøres for at vække Publikums Interesse for det indenlandske Arbejde? (med Referat af paafølgende Diskussjon S. 95—106).

Han var, som ovfr. nævnt, navngiven Redaktør af Dagbladet No. 1—175. Chra. 2 Febr.—1 Septbr. 1863.

Han var Grundlægger og Redaktør af «Norsk Handels-Tidende». Dagblad for Handel, Søfart, Industri, Politik og Dagsnyt. Aarg. 1—7. Chra. 1866—72.

Han er siden Høsten 1885 Redaktør af Arendals Avis.

Om merkantile og økonomiske Emner har han af og til i de senere Aar skrevet ogsaa i andre af vore politiske Dagblade, saaledes i Aftenposten (1882, No. 235 A: Venstrepartiet og Næringerne); i Dagbladet (1881, No. 187, 190, 192 og 194: Om en udvidet Handelsforbindelse med Rusland og Finland); i Morgenbladet (*1872*, No. 6 B, 51 B, 181 A, 231, 274 A, 275 A, 316 A og 336 A: Handelsforbindelsen med Rusland. — *1874*, No. 188 A: Smørmarkedet i Finland; No. 255 A: Handelsforbindelsen med Finland. — *1883*, No. 243 A: Haandværksspørgsmaalene).

Foss, Henrik Herman, eneste Søn af *Jakob F.*, en Bondesøn, der døde som Magasinforvalter i Bergen, og *Margarete Meyer*, blev født i Bergen 17 September 1790. Allerede i hans tidligste Barndom ytrede sig hos ham, eftes hans eget Udsagn, «en uimodstaaelig Lyst» til den militære Stand, men hans Forældre modsatte sig denne hans Tilbøje-

lighed, og i en tidlig Alder blev han anbragt paa et af Fødebyens Handelskontorer. Da Krigen brød ud 1807, blev hans Tilbøjelighed for Militærlivet kun saameget sterkere og paa hans indtrængende Opfordringer traf Forældrene nu ogsaa Anstalter til at imødekomme hans Ønske om at blive ansat som Artillerikadet, men paa Grund af Tidens usikre Postgang blev Korrespondancen i denne Anledning forstyrret og afbrudt. For en Del imod sine Forældres Ønske rejste han saa selv om Høsten 1808 til Kjøbenhavn for at udvirke det fornødne, og efter forskjellige Uheld paa Rejsen — bl. a. led han Skibbrud paa den jydske Kyst — kom han i Begyndelsen af 1809 til Kjøbenhavn. Her mødte ham nye Vanskeligheder, men efter i 3 Maaneder at have tjent som Bombarder i Artilleribrigaden, blev han 1809 — med Tilladelse til at besøge Forelæsningerne over Artillerividenskaben og senere underkaste sig Examen — ansat som Sekondløjtnant i Brigaden og blev kort Tid efter beordret til Langeland, hvor han 1810 havde Kommandoen over et Strandbatteri, med hvilket han «flere Gange havde levende Affærer med Fienden og stedse afslog ethvert Angreb med særdeles Raskhed», hvorfor han ogsaa 22 Januar 1811 blev Ridder af Danebrog. Nu fik han stadig Adgang til Forelæsningerne over Artilleri, underkastede sig Examen, fik Anciennetet i Brigaden og blev forsat til Kjøbenhavn. Vaaren 1813 vendte han tilbage til Norge med Station i Bergen, hvor han derefter i 10 Aar var Lærer ved Realskolen. I denne Tid besøgte han ogsaa paa en længere Rejse som Mentor for en ung Mand England, Frankrige og Nederlandene. Fra 1 Januar 1818 blev han udnævnt til Premierløjtnant i den norske Artilleribrigade, blev 11 Oktober 1825 Kaptejn i Armeen og Stabsadjutant, 27 Decbr. 1826 Stabskaptejn i Artilleriet med Station i Moss, avancerede 25 Juni 1830 til Batterichef med Station i Kristiania, blev 26 Jan. 1843 Major i Armeen og 28 Juni s. A. Oberstløjtnant og Bataljonschef. Imidlertid havde han allerede siden Storthingsvalget for Bergen i 1826, ved hvilket han udkaaredes til Bergens 2den Repræsentant paa Thinget i 1827 (Medlem af Militærkomiteen), deltaget i det offentlige Liv, og uden Afbrydelse mødte han senere, indtil forandret Livsstilling gjorde det umuligt, som Repræsentant paa alle ordentlige og overordentlige Storthing, fra Moss 1830 (Sekretær i Konstitutionskomiteen) og fra Kristiania 1833 (Konstitutionskomiteen), 1836 (Konstitutionskomiteen), 1836—37 (Budgetkomiteen), 1839 (Formand i Konstitutionskomiteen), 1842 (Formand i Konstitutionskomiteen) og en Del af Sessjonen 1845 (Medlem af Lagthinget). I 1830 blev han paa Thinget Medlem af Valgkomiteen (gjenvalgt 1833, 1842 og 1845), 1839 og 1842 var han tillige Medlem af Fuldmagtskomiteen, fra 1833 til 1842 var han Præsident i Odelsthinget. I 1827 var han Medlem af Storthingets Deputation til Stockholm i Anledning af Prins Gustavs Fødsel, 1839—45 var han valgt til Statsrevisor *og fra 1840* tillige til Storthingsarkivar. Derhos var han Ordfører i Kri-

stiania Formandskab 1838 og fra 1840 til 21 Septbr. 1841, da han maatte fratræde for at begive sig til Stockholm i offentligt Hverv. Han var Medlem af den ved kgl. Res. 17 Oktbr. 1839 nedsatte Kommissjon ang. Rigets Undervisningsvæsen, af den 28 Maj 1841 nedsatte kgl. Kommissjon ang. Lovgivningen om den almindelige Brandforsikringsindretning, og 1841—44 Medlem af den ved kgl. Res. af 30 Januar 1839 nedsatte norsk-svenske Unionskomite i Stockholm. Den 22 Marts 1845 blev han kaldet til Statsraad Schouboes Efterfølger som Medlem af Regjeringen og udnævnt til Chef for Marinedepartementet, — den første, som efter Statsraadsrekonstruktionen af 18 Novbr. 1814 var bleven kaldt umiddelbart fra Storthingsbænken til Kongens Raadsbord. Overanstrengelse i det offentlige Livs Tjeneste havde imidlertid fremkaldt en Svækkelse, der ikke tillod ham at tage nogen virksom Del i Regjeringens Arbejder, og allerede den 16 Oktbr. 1848 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra sin nye Stilling med Udtryk af H. M. Kongens «Beklagelse af de Omstændigheder, der berøvede Fædrelandet hans nidkjære og indsigtsfulde Tjeneste». Han søgte senere, men forgjæves, Helbredelse ved flere Badesteder og døde i Aker 21 September 1853. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1831). Han blev R. S. O. 1832 og K. St. O. O. ved dens Stiftelse 21 August 1847.

* omkr. 1812 *Hanna Næraae* (f. 31 Oktbr. 1789, † 1843).

Autobiografi [indtil 4 Febr. 1811] i Personalhist. Tidsskr. IV. (Kbhvn. 1883), S. 131 fg. — *Portræt med Biografi* i Mærkelige Nordmænd I. H. 10, S. 91—96; i Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg; i Ill. Nyhedsbl. 1853, No. 40 og derfra forkortet i Illustreret Kalender for 1854, S. 18—22 (jfr. ang. Portræter af ham ogsaa Strunks Portrætkatalog S. 164). Jfr. Storth. Forh. 1851, VII. 54 og IX. 32; B. Moes Efterretninger, S. 63 fg.; F. Bætzmann: Det norske Statsraad, S. 68, 77 fg. og 206; W. Swalin: Konungens norska och svenska Statsråd, S. 32. H. Wergelands Saml. Skrifter I. 368 og VIII. 439, 444—46, 466; J. H. Vogts Optegnelser, fl. St. (se Reg.); Statsraad Holsts Optegnelser, fl. St. (se Reg.); Yngvar Nielsen: Norges Historie efter 1814, fl. St.; Fougstad: Det norske Storthing 1836, S. 52—76; L. Dietrichson: Omrids af den norske Poesis Historie II. 81—83; Thues Læsebog, S. 524. — *Digte* til ham og *Mindesange* over ham i Den norske Huusven I. 130 fg. af L. Sagen; Morgbl. 1853, No. 271; Chra.-Posten 24 Septbr. s. A.; Berg. Blade No. 79 s. A.

Bergens Beskrivelse af L. Sagen og H. Foss. Bergen 1824. 8. XXII. S., 1 Bl., 782 S. med et kobberstukket Kart. (Anm. af C. Molbech i Dansk Lit. Tid. 1826, No. 47 og 48; af P. A. Heiberg i Revue encyclopédique, Maj 1826, S. 429).

Frithjofs Saga. Af Es. Tegnér. Oversat ved H. Foss. Bergen 1826. 8. VI. 160 S. (Anm. i Dansk Lit.-Tid. 1827, S. 145—55). — 2det Oplag. Chra. 1827. 12. VII. 198 S. [med 8 lith. Tegn., særsk. udg.] — Nyt Optryk [af frgd. Opl.] Chra. 1850. 32. 160 S. — 3die Oplag. Chra. 1857. 8. VI. 182 S. Med 8 Lith. — Nyt Aftryk. Chra. 1860. 24. VII. 180 S.

Sørøveren. En romantisk Fortælling af Walter Scott. Oversat ved

H. Foss. D. 1—5. Chra. 1828—29. 16. (Udgjør Bd 6—7 af W. Scotts Romaner i norsk Oversættelse, se Norsk Bogfortegnelse 1814—47, S. 134).

Napoleon Bonaparte, de Franskes Keisers Liv og Levnet. Af Walter Scott. Oversat ved H. A. Bjerregaard, H. Foss og C. N. Schwach. D. 1—9. Chra. 1827—32. 16. (Jfr. N. Bogfortegn. 1814—47, S. 134).

Værnepligten og den væbnede Magt i Norge, sammenlignet med Militærvæsenets nærværende Indretning i Preussen. Chra. 1832. 8. 88 S. m. 1 Tabel. (Oprindelig trykt i Mil. Tidsskrift H. IV. 56—139 og 205 fg., efterat være gjennemseet af Generalauditør Stenersen og Justitiarius J. Chr. Berg, hvilken sidste ledsagede Stykket med en Del Noter. Jfr. F.s Erklæring i Den Constitutionelle 1836, No. 283).

Om staaende Hære og Landværn, med særdeles Hensyn til de tydske Stater. Af Joh. Ludv. Fr. v. Liebenstein. Oversat. Chra. 1832. 8. 70 S.

Nekrolog over Generalmajor K. F. F. W. A. Kaltenborn. Chra. 1832. 8. 2 Bl. (Aftryk af Mil. Tidsskr., se ndfr.)

Bemærkninger angaaende de til Afgjørelse paa 7de ordentlige Storthing fremsatte Konstitutionsforslag, og hvad der om samme offentlig er yttret. Chra. 1833. 8. 88 S. (Jfr. F. Stangs Bemærkninger derved i Vidar No. 31—33).

Tidsnornerne. Et Lejlighedsdigt. Chra. 1835. 8. 81 S. (Anm. i Mgbl. 1835, No. 89 og 110 fg.; i Maanedsskrift f. Lit. XIII. 341—50; i Dannora I. 20—29. Jfr. Welhavens saml. Skrifter II. 188 og Orla Lehmann's Norge og Nordmændene, S. 29—30. En anonym, haandskreven Anmeldelse fra Aaret 1835 af Digtet findes i Storthingets Bibliothek, se Katalogen fra 1880, S. 87).

Gjenmæle i Anledning af Hr. Rector F. M. Bugges Indbydelsesskrift til den offentlige Examen i Throndhjems lærde Skole i 1835. Chra. 1836. 8. V. 107 S. (Anm. af A. Schweigaard i Den Constitutionelle 1836, No. 50. Jfr de under F. M. Bugge i dette Verks 1ste Bd., S. 520 givne Oplysninger samt F. L. Vibes Universitetstale De class. ant. disciplina, Chra. 1836, og hans Svar paa Foss's „Gjenmæle" S. 65 i Morgbl. 1836, No. 96).

I Nytaarsgaven Snotra, udg. af T. Hallager, er adskillige Digte af F. trykt, nlg. i Aarg. *1821*, S. 1—4: Snotra; S. 15 fg.: Til Døden; S. 17 fg.: Kjærlighedens Philosophie, m. fl. og i Aarg. *1822*, S. 1—26: De tolv Maaneder eller Riimkalender; S. 77—142: Perlebaandet. (En Fortælling efter det Tydske).

I Den norske Tilskuer, som han udgav sammen med C. M. Falsen og J. Rein (Bergen 1817—21), skrev han adskilligt. (Jfr. Norsk Maanedsskrift, udg. af D. Mejdell, II. 449 [af Pavels's Dagbøger for 1818]).

I Den Norske Huusven 1., 3. og 4. Halvaargang findes flere Digte af ham.

I Militairt Tidsskrift II. H. 4, S. 56—139 og 205 fg.: Værnepligten og den væbnede Magt i Norge. (Ogsaa særskilt udg., se ovfr.); S. 201—4: Nekrolog over General C. F. F. W. A. Kaltenborn. (Anon.)

I Morgenbladet 1838, No 47: Om Opførelsen af Wergelands „Campbellerne".

Som literær Direktør i Selskabet for Norges Vel forestod han Redaktionen af Budstikken, ny Saml. III. (Chra. 1832—34). — Som Storthingsarkivar deltog han (*med* P. Holst) i Udgivelsen af niende ordentlige Storthings Forhandlinger

1840—41 og (med L. K. Daa) i Udgivelsen af tiende ordentlige Storthings Forhandlinger 1844.

Adskillige Lejlighedsdigte af ham findes særskilt trykte; et af dem, til 17 Maj 1836, optryktes til Folkefesten i Kristiania 17 Maj 1886.

Af Breve fra Foss er nogle trykt i «Af A. F. Tschernings Papirer» I. 30 fg. Et Brev til F. fra L. Sagen, indeholdende sidstnævntes Autobiografi, er meddelt af L. Daae i Hist. Tidsskrift 2. R. I. 550 fg.

Foss, Wilhelm, Broder af ovennævnte Frithjof F., er født i Arendal 30 Oktbr. 1820, fik, efterat have gaaet paa Arendals Skole, 16 Aar gammel Ansættelse paa et af Datidens største Handelskontorer i Kristiania, hvor han i 1848 tog Handelsborgerskab og senere oprettede en Dampskibsexpedition, som han drev i 18 Aar, men af Omstændighederne nødtes til at nedlægge i Begyndelsen af 70-Aarene. Senere fik han en Ansættelse i det statistiske Centralbureau og har siden 1878 været ansat som Kopist i Indredepartementets Konsulatkontor.

* *Karen Sofie Gulbrandsen* (f. 1824), D. af Inspektør ved Kristiania Havnevæsen Peder G. og Marthe Johnsen.

Digte. Kra. 1877. 8. 3 Bl., 146 S. (Anm. i Aftbl. 1877, No. 283; Fædrel. s. A. No. 89; Norsk Tidsskrift f. Lit. s. A. No. 17; Vestmar s. A. No. 101; Mgbl. 1879, No. 345; Finsk Tidskrift 1878, II. S. 157 fg.).

Forskjellige Digte af ham har været trykt dels særskilt, dels i Uge- og Dagbladene (saaledes i Ny ill. Tid. 1880, No. 37 og 51 samt i Morgbl. 1879, No. 93 B: Vort Flag), i hvilke sidste ogsaa enkelte Artikler af ham om forskjellige Emner har været trykt enten anonymt eller under Navn, fornemmelig i Morgenbladet (f. Ex. 1884, No. 316 A: Vore Skibsnavne) og Aftenposten.

I Hjemmet 1878, No. 11—12: Hvad saa du paa Havet? (Digt).

Fosse, Torkild Olsen, Søn af Gaardbruger *Ole Halvorsen* og *Margit Thorsdatter Fosse*, er født i Sauland 16 Februar 1828, blev Sommeren 1846 udexamineret med anden Karakter fra Holts Seminarium, var derefter i flere Aar Privatlærer, indtil han 1854 ansattes som Lærer ved Tromsø Borgerskole. 1856 blev han ansat som Timelærer ved Tromsø Middel- og Realskole, hvorefter han begyndte at forberede sig til Universitetet og tog, privat dimitteret, 1864 Examen artium med Haud. Uden at fortsætte sine akademiske Studier vendte han tilbage til sin Stilling i Tromsø, ved hvis offentlige højere Almenskole han 1870 blev Klasselærer og hvor han 1857—75 tillige har været Gymnastiklærer. Han har i en lang Række af Aar været Medlem af (Ordfører i) Tromsø Kommunebestyrelse, senest siden 1868 af Byens Repræsentantskab. Han mødte som Repræsentant for Tromsø og Bodø paa Storthinget 1883—85 (Medlem af Justitskomiteen) og er ligeledes valgt for Perioden 1886—88. Han er fremdeles Bibliothekar ved Tromsø kommunale Bibliothek.

* *Sofie Valentin.*

Sjælelæren i katechetisk Tankefølge som Gjenstand for Forstandsøvelse og Forberedelse til en frugtbar Religionsunderviisning. For Lærere ved Borger- og Almueskoler. Af H. Dieckmann. Oversat efter Originalens andet forbedrede og forøgede Oplag. Tromsø 1857. 8. X. 160 S.

De tre nordiske Rigers geografiske Udstrækning og Inddeling i Middelalderen. Tromsø 1867. 8. 16 S. (Anon.)

Han har siden Midten af 50-Aarene deltaget i Redaktionen af den lokale Presse og skrevet ikke lidet om kommunale og politiske Anliggender i Tromsø Tidende, Tromsø Stiftstidende og Tromsøposten, af hvilket sidste Blad han var den egentlige Redaktør i flere Aar.

Fougner, Peter Hagbart Andreas, Søn af Foged, senere Politimester i Kristiania *Gabriel F.* († 1863 som Sorenskriver paa Ringerike) og *Anne Elisabet Anker Krohn*, er født paa Fredrikshald 7 Jan. 1837, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1854 og Realkandidat med Laud i Novbr. 1861. I Begyndelsen af 1862 var han i nogle Maaneder Lærer ved Nissens Skole, hvorefter han fra 1 April s. A. ansattes som Lærer i Botanik m. v. ved Aas højere Landbrugsskole. Fra Høsten 1863 til Høsten 1864 studerede han med offentligt Stipendium Forstvæsen i Tyskland, fornemmelig ved Akademiet i Tharand, og overtog efter Hjemkomsten derfra tillige Undervisningen i Skovbrugslære ved Landbrugsskolen, ligesom han fra 1871 ogsaa er Lærer i Mathematik ved samme.

Om desimalbrøk og proportioner tilligemed lidt om matematiske tegn og grundsætninger. Til brug ved Ås høiere landbrugsskole. Kra. 1871. 8. 52 S.

Forslag til nyt Maal-, Vegt- og Myntsystem. Kra. 1873. 8. 16 S.

I Beretning om den høiere Landbrugsskole i Aas 1871—72, Bilag: Nogle Forsøg, anstillede paa Experimentalfeltet i Aarene 1866 og 1867. 7 S. — I samme for 1874—75, Bilag: Beretning om Skovkulturerne ved Aas. 3 S. — I samme for 1878—79, S. 92—96: Kort Beretning om den botaniske, entomologiske og forstlige Samling ved Skolen.

I Kontratryk har han udgivet til Brug for Landbrugsskolens Elever Forelæsninger over beskrivende Botanik, Forstbotanik, Plantegeografi, Planternes Anatomi og Fysiologi.

Fougstad, Carl Andreas, Søn af Lensmand i Hammer *Johannes Fougstad*, tidligere Ejer af Gjæstgiverstedet Alverstrømmen († 14 December 1830, 75 Aar gl.) og *Charlotte Eleonore Tidemand Arentz* († 26 Decbr. 1830), blev født paa Gaarden Alversund i Hammers Prestegjæld 2 Marts 1806, tilbragte sine Skoleaar i Huset hos sin Moders Farbroder Rektor F. C. H. Arentz og blev, privat dimitteret, Student 1823 samt juridisk Kandidat med Haud i Decbr. 1831. Han blev fra 1 Februar 1832 ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 1 Marts 1835 blev konst. og 10 Aug. s. A. virkelig Fuldmægtig, blev 16 Juli 1838 udnævnt til Bureauchef og 15 Juli 1840 til Expeditionssekretær i Afdelingen for det Indre. Den 7 Juni 1845 blev han befordret til Politi-

mester i Kristiania og 12 Juli 1850 til Borgermester sammesteds, fra hvilket sidste Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 24 Septbr. 1868 fra 1 Oktober s. A. Han var Storthingsrepræsentant fra Kristiania og Lillehammer 1848 (Medlem af Konstitutionskomiteen og af Lagthinget). Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 6 August 1852 ang. en Udvidelse af Kristiania Bys Grænser og (fra 1859 indtil 1860) Formand i den kgl. Kommissjon af 1857 ang. Opførelse af en ny Storthingsbygning. Han døde i Kristiania Nat til 3 Juli 1871. Han blev R. St. O. O. 21 Aug. 1855 «for fortjenstfuld Embedsførelse» og var derhos K. N. O. (1864) og R. R. St. A. O. 2 Kl. (1843).

* 1832 *Caroline Wilhelmine Diriks* (f. i Kristianssand 21 Marts 1809, † 11 April 1846), D. af ovennævnte Statsraad C. A. D.

Nekrologer i Morgenbl. 1871, No. 182; i Aftbl. s. A. No. 152. Jfr. Morgenbl. 1834, No. 221; Ill. Nyhedsbl. 1852, No. 41; Aftbl. 1868, No. 246; Krydseren 1849, No. 1; Lassen: Norske Stamtavler I. 144; C. Delgobe: Stamtavle over Familjen Holberg, S. 30; Lilleh. Tilskuer 1847, No. 29; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene, S. 37; H. Brun: N. F. S. Grundtvigs Levnetsløb I. 441; [Camilla Collett:] I de lange Nætter, fl. St.; Storth.-Forh. 1868—69, VIII. 31—32 og Storth.-Tid. s. A. S. 59—67.

Det Norske Storthing i 1833. Chra. 1834. 8. 72 S. (Særskilt aftrykt med Tillæg og Forandringer af Vidar No. 74, 76 og 77. Anmeldt i Morgenbl. 1834, No 94 og 95 Till., hvortil Svar fra F. i No. 112 og 113 Till., Replik fra Recensenten i No. 121 Till. og 221 med nyt Svar fra F. i No. 122 og 225; jfr. ogsaa Morgbl 1834, No. 318 og 1835, No. 6 og 7. Videre henvises til de ved F s Skrift fremkaldte Bemærkninger i Statsborgeren XIII. No. 17—24, besvaret af F. i Den Const. 1836, No. 148 og til Recensjonen i Nya dagl. Alleh. 1 Maj 1837, se Den Const. 1837, No. 127. I Schouws Danske Ugeskrift 1. Række, No. 127 fg. blev der leveret et Uddrag af Arbejdet med dertil knyttede Bemærkninger [af F. C. Sibbern] i No. 131 fg., ligesom Uddrag af Skriftet ogsaa meddeltes i Falcks Neues staatsbürgerliches Magazin IV. 591 fg. Jfr. endelig ogsaa Biskop N. Fogtmanns Dom om Fougstads Skrift i „Udvalg af Breve til P. Hjort", 2. Saml S. 170 fg. og 180 og Schweigaards Dom i „A. M. Schweigaards Barndom og Ungdom", udg. af L M. B. Aubert, S. 127).

Repertorium for Oplysninger og Undersøgelser, vedkommende vigtige Gjenstande for ottende ordentlige Storthings Virksomhed, udgivet af F. Stang og C. Fougstad. Bd. 1—3. Chra. 1835—36. 8. I. X, 101, 95, 96 S. — II. 104, 98, 86 S. — III. 74 S., 1 col. Pl, 107 S., 130 S. (Heri er af F. i I. H. 2, S. 74—95: Bør Statsraaderne deltage i Storthingets Debatter? Denne Afhdlg. havde tidligere været trykt i Morgbl. 1833).

Det norske Storthing 1836. En fragmentarisk Skildring. Chra 1837. 8. 164 S. (Anmeldt i Morgenbl. 1837, No. 37 og i danske Fædrelandet IV. (1837), No. 154 af C. N. David. Saavel dette Skrift som det ovfr. nævnte Arbejde om Storthinget i 1833 har været en af Hovedkilderne til Orla Lehmanns Fremstilling af „Norge og Nordmændene"; ligesom S. Jaabæk ved Misbrug af en Ytring i F.s Skrift har fundet et Støttepunkt for sine hyppige Deduktioner i Folketidende og i Storthingets Debatter om Embedsmænds Pensjoner som „Naadeløn").

I [Nyt] Magazin for Politik, Historie og Literatur [udg. af J. F. Monrad], 1828—29, S. 263—378: Udsigt over de vigtigste politiske Begivenheder i Europa i Aaret 1828. (Jfr. Morgbl. 1829, No. 176 og 1834, No. 211).

I Vidar, af hvis 3die Halvaargang (1833—34) han var Medredaktør, stod hans ovfr. nævnte Afhandling „Det Norske Storthing i 1833" oprindelig trykt i No. 74, 76 og 77.

I Morgenbladet *1828*, No. 11 og 12: Svar paa en politisk Reflection, oversat af det svenske Blad Granskeren i Rigstid. 1827, No. 103. — *1830*, No. 98: Svar paa nogle Bemærkninger i „Nyeste Skilderie" ang. Forhandlingerne i Studentersamfundet om et Forslag til en Værnepligtslov for de akademiske Borgere. (Jfr. Tilsvar i No. 103 og 104). — *1833*: Bør Statsraaderne deltage i Storthingets Debatter? I denne Aarg. af Bladet gav han ogsaa udførlige Referater af Storthingets Forhandlinger (de første egentlige Storthingsreferater i den norske Presse). — *1834*, No. 205: Et Tilsvar i Anl. af en Avisfejde (i s. Bl. No. 98, 103, 137, 162 og 200 ang. Kirkedepartementets Chefs [Statsraad Diriks's] Embedshandlinger).

Af Den Constitutionelle var han Medredaktør fra Bladets Begyndelse 1 Februar 1836 til Udgangen af 1837. I dette Blad findes under hans Navn bl. a. i Aarg. *1836*, No. 228 og 231 to polemiske Artikler mod Henr. Wergeland ang. dennes Oplysninger om F.s paatænkte Overtagelse af „Statsborgerens" Redaktion. — *1845*, No. 120—124: Om den militaire Høiskoledirections Forslag og Arméecommandoens dertil afgivne Resolution om Optagelse af Elever ved Høiskolens forestaaende 5te Cursus.

Af Departements-Tidende var han Medudgiver fra 1838 til 1 Juli 1843.

Frantzen, Johan Nicolai, Søn af Matros *Frantz Henrik Preus* og Hustru *Anna Eriksdatter*, blev født i Kristiania 9 Februar 1808, mistede i en Alder af 2½ Aar sin Fader, der druknede paa en Sørejse, og nød fra sit 7de Aar kun en tarvelig Undervisning 2 Dage ugentlig i Hammersborgs Almuskole, hvor han dog snart tiltrak sig Inspektørens Opmerksomhed, saa at han fik Adgang til Søndagsskolen. I dennes Inspektør, Raadmand E. N. Saxild, vandt han en ny Velynder, der skaffede ham en videregaaende Undervisning, bl. a. hos W. A. Wexels, som dimitterede ham til Universitetet, hvor han blev Student med Haud 1827; efterat have været Huslærer hos General Thome 1828—31, blev han theologisk Kandidat med Haud i Januar 1833. Han blev 27 Novbr. 1834 udnævnt til pers. Kapellan hos Sognepresten til Øjer, Provst H. C. F. Heyerdahl, blev 6 April 1839 res. Kapellan til Slidre, 7 Februar 1844 Sogneprest til Valle og 1854 Provst i Robygdelaget, 25 August 1856 Sogneprest til Ørlandet og 24 Septbr. 1864 til Inderøen, i hvilket sidste Embede han døde 28 Decbr. 1868.

* *Anna Kirstine Hansen* (f. 1812, † i Kra. 21 Maj 1886), D. af nedennævnte Gartner Andreas H. paa Rosenhof ved Kristiania.

Biografi (efter Valles Kaldsbog) i J. N. Skaar: Norsk Salmehistorie II. 606 fg.

Christelige Psalmer til Huusandagt og Skolebrug. Chra. 1851. 8. 164 S. (*Anm. i Morgbl.* 1851, No. 62 og 1852, No. 147).

I Prædikener af norske Geistlige (1856), II. 1—9: Prædiken paa 1. Pindsedag; S. 232—40: Prædiken paa 24. Sønd. efter Trefoldighed.

I Den norske Huusven II. III og IV. (1828 og 1829) findes af ham flere originale og oversatte Digte.

I Morgenbladet — foruden enkelte Mindedigte — *1838*, No. 39: Om Tilstanden i Loms Prestegjæld; No. 44: Om Fjeldnæver som Brødsurrogat; No. 356: Til Kong Carl Johan (Digt). — *1840*, No. 339 Till. og 343: Erklæring ang. Prof. Hjelms Lovforslag om Separatister og gudelige Forsamlinger. (Optrykt og bedømt af J. C. Lindberg i „Danebroge" 1841).

I Den Constitutionelle *1841*, No. 61: Mindedigt over J. C. Delphin. — *1842*, No. 135: For Jøderne.

I Lillehammers Tilskuer 1838: Forslag til Rodestuers Oprettelse.

Frater Felix, Pseudonym.

Fra èn Landsbygd. Skizzer. Levanger (Kr.sund) 1879. 8. 83 S.

Freidurheim, Sjugurd, Pseudonym.

Veddeløbs-Feiden eller Hesteynderforeningens og Sjugurd Freidurheims Opsatser, samlede og udgivne med nogle Bemærkninger, samt: Endnu et Ord af Sjugurd Freidurheim. Chra. 1833. 8. 66 S. (Under det her nævnte Pseudonym havde en Indsender [C. Morgenstjerne?] i det af Krigsraad Flor redigerede „Folkebladet" 1832, No. 17 skrevet en Kritik over den af et Selskab til Hesteavlens Forbedring i Kristiania under Markedet 1832 afholdte Travkjøring. Som Svar paa denne Kritik blev i Folkebladet No. 21, 25, 26 og 27 aftrykt en Indstilling til Selskabet for Norges Vel fra en inden Travkjørings-Selskabet nedsat Komite, bestaaende af Lektor Chr. Boeck, Ritmester Jacob Bølling, General Birch, Grosserer Jacob Meyer m. fl., hvorefter der opstod en fortsat Fejde om Sagen med Indlæg i Folkebladet No. 30 og 31 af S. Freidurheim og i Morgenbladet 1832, No. 126 og 145. Det er de væsentligste af disse Indlæg, som udgjør største Delen af det her nævnte Skrifts Indhold. En kort Oversigt over Striden er senere givet af Sigv. Petersen i „Norsk Traver-Kalender", 1879, S. 16—18).

Frellsen, Georg, blev født 1807, ansattes 1839 som Undertoldbetjent i Kristianssunds Tolddistrikt og udnævntes 11 Juli 1860 til Overtoldbetjent i Risør, i hvilket Embede han døde 21 Septbr. 1866.

* *Trine Simers.*

Spansk-norsk og Norsk-spansk Ordbog, udarbeidet efter den af M. Nuñez de Taboada udgivne «Diccionario Español-Frances y Frances-Español». D. 1. 2. Bergen 1859. 8. I. 2 Bl. 547 S. II. 2 Bl. 368 S.

Freng, Lars Hanssen, Søn af Gaardmand og Landhandler *Hans Christophersen F.* og *Kari Larsdatter,* blev født paa Gaarden Freng i Ringsaker 17 Juli 1819, tog i Januar 1845 Præliminærexamen og i Oktober 1850 norsk medicinsk Embedsexamen med bedste Karakter. Han praktiserede derefter et Par Aar som Læge i Rakkestad, blev 1853 Kan-

didat ved Rigshospitalets Hovedafdeling og var under Koleraepidemien s. A. Overlæge ved Sorgenfri Lazareth i Kristiania. Fra 1854 boede han som privat praktiserende Læge i Stokke og døde 24 Septbr. 1882.

* 1) 1842 *Kari Pedersdatter* († i Juli 1843), D. af Gaardmand Peder Johannessen Koldberg i Vardal.

* 2) 14 Oktober 1852 *Maren Kirstine Marie Dorthea Frøen* (f. 21 Juni 1832), D. af Gaardbruger i Aker Gunder Johnsen F. og Maren Windern.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 127 og 487.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. 2. Række, VIII. 516—23: Beretning om Sorgenfri Lazaret under Choleraepidemien i Christiania 1853.

Fribert, Lauritz Jacob, Søn af Kaptejn *Lorents F.* og *Ulrike Eleonore Svane Trojel,* blev født paa Anneberg Gaard i Sjæland 18 Juli 1808, blev 1825 Student ved Kjøbenhavns Universitet og 1829 juridisk Kandidat, blev 1840 Arkivar i den danske Universitets-Direktion og fik 1842 Privilegium paa at udgive Bladet »Dagen«. I 1843 kom han i Ulejlighed som Kasserer for Skolefondet, men fik dog Afsked i Naade og drog senere til Amerika, hvor han nedsatte sig som Kjøbmand i Watetown i Wisconsin.

* 1) *M. L. Eylardi* (separ.)

* 2) i Malmø 1847 *Rikke Soetmann,* D. af Overkrigskommissær Jørgen Ibsen S.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 459 og Suppl. I. 511 fg.

Haandbog for Emigranter til Amerikas Vest med Anviisning for Overreisen samt Beskrivelse af Livet og Agerdyrkningsmaaden, nærmest i Wiskonsin. Chra. 1847. 12 96 S.

Frich, David Christopher, Søn af daværende pers. Kap. til Nannestad *Geert Jansen F.* (f. 30 Oktbr. 1803, † 10 Decbr. 1863 som Sogneprest til øvre Stjørdalen) og *Ambrosia von Krogh* (f. 1807, † 26 Oktbr. 1865), er født i Kristiania 23 Maj 1833, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole i 1850 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1854. Han vandt i 1858 Kronprinsens Guldmedalje for Besvarelsen af det theologiske Fakultets Prisopgave: «Donatismens Historie», efterat han s. A. var bleven Bestyrer af og Førstelærer ved Levangers Borgerskole, hvor han virkede i over 6 Aar, dog med en Afbrydelse Vinteren 1862—63, da han opholdt sig ved Erlangens Universitet for at fortsætte sine theologiske Studier. Sommeren 1864 blev han konstitueret som Sogneprest til Ejd i Romsdalen, udnævntes 24 September 1868 til *Sogneprest til* Bynæsset, 6 Maj 1876 til res. Kapellan ved Korskirken i *gen og 28* Januar 1878 til Sogneprest ved samme.

* Juli 1859 *Emilie Christine Richter* (f. 4 Oktober 1834), D. af Proprietær Ole Øvre Richter paa Gaarden Mæhle i Stjørdalen og Bergitte Wang.

[Om Methodismen. Bergen 1880. 8.]

Hvorfor bør den offentlige Usædelighed ikke taales i vort Samfund? Indledningsforedrag i det d. 11te Marts i Missionshuset afholdte Menighedsmøde. Bergen 1884. 8. 16 S. (Udgjør No. 2 af Skrifter udgivne af Foreningen mod den offentlige Usædelighed).

I Theologisk Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge, *IV.* 133—176, 353—467 og *V.* 49—137, 252—287: Donatismens Historie. Akademisk Prisafhandling (trykt i noget omarbejdet Skikkelse).

I Luthersk Kirketidende *I.* (1863), 17—27: Katekismusstriden i Hannover; 81—92: Lidt om Fadderinstitutionens Betydning og Faddernes Pligter. — *III.* 129—140, 145—154: Hovedgudstjenestens Ordning i den lutherske Kirke i Bayern. — *VI.* 183—85: Nogle Bemærkninger ang. et enkelt Punkt i Kirkekommissionens sidste Arbejde [med tilføjede Bemærkninger af Udg.]; 273—280 og 289—304: Nogle Bemærkninger i Anledning af Pontoppidans Forklaring over Luthers Katechismus. — *1873,* I. 49—59 og 65—69: Absolutionen i dens Forhold til Nadverden. — 4. Række *X* (1881), S. 197—201 og 209—17: Hvilke Opgaver foreligger for en i kirkelig Aand drevet Indremission og hvorledes kan disse bedst løses?

I Norsk Missions-Tidende 17 Aarg. No. 3 Till.: Prædiken ved Missionsfesten i Skogns Hovedkirke H. 3 D. 1862. — 19 Aarg. No. 1: Den hellige Skrifts Lære om Kirkens Almindelighed og den Forpligtelse, som Troen paa en almindelig Kirke paalægger os ligeoverfor Missionen.

I Skriftetaler af norske Geistlige, udg. af J. N. Skaar og Th. Thygesen (Chra. 1868), S. 163—67: Joh. 14, 15; S. 243—48: Ved Sygesengen over Joh. 5, 6.

I Gammelt og Nyt, udg. af Gisle Johnson, IV. (1871), S. 177—90: Fem Psalmer af Paul Gerhardt, oversatte. — Ny Række *I.* (1873): Prædiken ved Landsmødets Slutningsgudstjeneste i 1873. — *II.* (1874) og *III.* (1875): Nogle originale Salmer.

I Beretning om Stiftsmødet i Throndhjem 1869, S. 54—77: Foredrag om Menighedsraad.

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Eckhoff, 1. Saml. (1880), S. 347—55: Prædiken paa Trefoldighedssøndag. — I 2. Saml. (1881), S. 301—9: Prædiken paa 5. Søndag efter Paaske. — I 3. Saml. (1885), S. 364—73: Bibellæsning over Zacharias 9, 9—15.

I Vidnesbyrd om fælles Tro, udg. af Hagberg (Kbhvn. 1885): Prædiken paa Mariæ Bebudelsesdag.

I Zeitschrift für Theologie u. Kirche XXVII. (1866), S. 240—51: Die religiøse Bewegung in dem finnischen Kirchspiele Kautokeino.

I Nordre Throndhjems Amtstidende findes en Del Artikler af ham i Aarene 1858—62, deriblandt to længere Opsatser: Om Kundskab og Fag, beregnet for Almuen (1858) og Om en Tvangsarbeidsanstalt i Levanger By eller sammes nærmeste Omegn (1862).

I Bergens Aftenblad findes af ham forskjellige Opsatser, dels under Navn,

saasom: Om Opraabet til Christendommens Venner; Om Betydningen af vor Høimessegudstjeneste (1884, No. 1269 fg.); Om vore Stiftsmøder og om et Landsmøde; Den moderne Samfundsmorals Indflydelse paa Opdragelsens og Skolens Omraade (1886, No. 1888 fg.); dels anonymt (fornemmelig en Del længere og kortere Boganmeldelser).

I Fædrelandet 1876, No. 47, 49 og 50: Foredrag om Menighedernes Indflydelse paa Prestevalget.

Enkelte Stykker af ham findes optagne i den af Lærer Laurits Nilsen udgivne Epistel-Postille „Veien til Livet" (Mandal 1884).

Han har efter Forfatterens Død udgivet: Prædikener over Evangelietexterne af O. Berg (se dette Verks I. 220) og skrevet Forf.s Biografi som Indledning til denne Postille S. I.—XX., ligesom enkelte af de deri indeholdte Prædikener er bearbejdet af ham.

Frich, Johannes Bjerch, foregaaendes Broder, er født i Nannestad 15 Juli 1835, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1854 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1862. Han har senere den hele Tid været Prest i Amerika.

I Illustreret Nyhedsblad 1856, No. 33 og 34: Fra Stjørdalen (en topografisk-antikvarisk Beskrivelse).

Friderichsen, Ulrikke.

Nogle Ord til de Troende i Jesu Christo. Nedskrevet af U. F. Tilegnet alle Troende Venner. Gjøvik 1862. 8. 8 upag. S.

Friele, Christian Frederik Gotfried, Søn af Stadsmægler *Ole F.* († 14 Januar 1852, 61 Aar gl.) og *Lovise Engelke Christiane Bohr* († 1869, en Datter af den i 1ste Bind anførte Overlærer B.), er født i Bergen 22 Maj 1821, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1838 og juridisk Kandidat med Haud i Juli 1851. Han har senere levet som Publicist i Kristiania.

* 1860 *Marie Lasson* (f. 12 November 1827), D. af nedennævnte Højesteretsjustitiarius P. C. L.

En Mængde Bidrag, de fleste dog polemisk tilskaarne, til hans Karakteristik som Politiker og Publicist findes i hans Samtids Blade; henvises kan bl. a. til Bergensposten 1859, No. 33 og Aftenbl. s. A. No. 296—98 [begge Steder af B. Bjørnson]; Nutiden (Kbhvn.) 1880, S. 340; Kristianiaposten 1885, No. 47; Nord. Conv. Lex., 3 Udg.

Storthings-Efterretninger, indeholdende femtende ordentlige Storthings Forhandlinger. Redigerede af Chr. Friele. Chra. [1857—]1858. 4. 3 Bl., 456 og 56 S.

I Morgenbladet indtraadte han som Medarbejder i 1854, da han leverede Bladets Referat af 14de ordentlige Storthings Forhandlinger. Senere forestod han til forskjellige Tider Bladets udenlandske Artikel, deltog fra Begyndelsen af 1857 i Bladets Redaktion og har siden Sommeren 1857 været Bladets Hovedredaktør. I denne Stilling har han indtil nu deltaget i Behandlingen af de fleste paa

Dagsordenen bragte politiske og kommunale Spørgsmaal eller taget Initiativet til deres Behandling i Pressen.

Friele, Herman, B. S., foregaaendes Brodersøn og Søn af Kjøbmand *Berent F.* og *Albertine Henrikke. Vedeler,* er født i Bergen 27 Maj 1838 og siden 185* bosat som Kjøbmand i sin Fødeby, hvor han 1875—79 var Medlem af Formandskabet og siden 1879 er Medlem af Repræsentantskabet. For Valgperioden 1877—79 var han 3die Suppleant til Storthinget. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 28 Januar 1873 ang. Forandringer i Lovgivningen om Maal og Vægt. Han er f. T. Medlem af Direktionen for Bergens Museum og af Repræsentantskabet i Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme. I Aarene 1876—78 deltog han som Zoolog i den norske Nordhavsexpedition.

* 1 Oktbr. 1861 *Laura Fredrikke Arentz* (f. i Haus Prestegjæld 2 Juni 1836), D. af res. Kapellan til Haus Fredrik Christian Holberg A. og Bolette Rebekka Meldal A.

Oversigt over de i Bergens Omegn forekommende Mollusker. Særskilt aftrykt af Forhandlinger i Videnskabs-Selskabet i Christiania for 1873. Chra. 1874. 8. 1 Bl. 24 S.

Bidrag til Vestlandets Molluskfauna. Særskilt aftrykt af Forhandlinger i Videnskabs-Selskabet i Christiania for 1875. Chra. 1876. 1 Bl., 8 S. m. 1 Pl.

Bidrag til Kundskaben om de norske Nudibranchier. Af H. F. og G. Armauer Hansen. Særskilt aftrykt af Forhandlinger i Videnskabs-Selskabet i Christiania for 1875. Chra. 1876. 8. 1 Bl., 12 S. m. 1 Pl.

Den norske Nordhavs-Expedition 1876—78. *VIII.* Zoologi. Mollusca. *I.* Buccinidæ. Kra. 1882. Fol. 2 Bl., 38 S. m. 6 Pl. og 1 Kart. (Anm. i Morgbl. 1883, No. 55 A.) — Mollusca. *II.* (Under Trykning).

I Nyt Mag. f. Naturvidenskaberne *XXIII.* (1877), H. 3, 1—10: Preliminary Report on Mollusca from the Norwegian North Atlantic Expedition in 1876. With an autogr. Plate. — *XXIV.* H. 3, 221—226: Jan Mayen Mollusca, from the Norwegian North Atlantic Expedition in 1877. With 1 Plate.

I Archiv f. Math. og Naturvidenskab II. (1877), S. 217 fg.: Tungevæbningen hos de norske Rhipidoglossa, med 4 autogr. Pl.; S. 380—86: The Development of the Skeleton in the genus Waldheimia, with 6 lith. Pl.

I Jahrbücher d. Deutschen malacozoologischen Gesellschaft VI. (Frkf. a/M. 1879): Ueber die Variationen der Zahnstructur bei dem Genus Buccinum. — Catalog der auf der Norwegischen Nordmeer-Expedition bei Spitzbergen gefundenen Mollusken.

Han har Andel i den af Dr. O. J. Broch afgivne «Indstilling fra den 1873 nedsatte Kommission angaaende Lovgivningen om Maal og Vægt» (Chra. 1873. 8. 205 S.)

Enkelte mindre Artikler af forskjelligartet Indhold har han skrevet under Merket *H.* i de bergenske Dagblade.

Friele, Joachim, Broder af ovennævnte Redaktør F., er født i Bergen 24 Februar 1823, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1841

og studerede efter Andenexamen Medicin samt ved Siden deraf Zoologi. Han udvandrede 1852 til Australien.

Norske Land- og Ferskvands-Mollusker, som findes i Omegnen af Christiania og Bergen. Udgivet paa Bekostning af Videnskabernes Selskab i Throndhjem. Chra. 1853. 8. V. 65 S. (Anmeldt af H. Rasch i Norsk Tidsskr. f. Lit. VI. 105—6; af P. C. Asbjørnsen i Ill. Nyhedsbl.)

Frigstad, Anders Christensen, Søn af Gaardmand *Christen Andersen F.* og *Aase Cathrine Danielsdatter,* er født 21 Marts 1836 i Finslands Sogn i Bjellands Prestegjæld, gjennemgik 1855—56 Lister og Mandals Amts højere Almuskole og blev Sommeren 1861 dimitteret fra Holts Seminarium. Han var Lærer i Holme Sogn 1856—73, da han paa Grund af svækket Helbred maatte tage Afsked fra sin Lærerstilling, og har senere levet som Gaardmand i Holme, hvor han i flere Aar har været Medlem af Kommunebestyrelsen, Ordfører i Fattigkommissjonen, osv.

* 1870 *Sille Johanne Grebsland* (f. 6 Oktbr. 1845), en Broderdatter af Søren Jaabæk og D. af Gaardmand Hans Pedersen G. og Gunelle Birgitte Thoresdatter.

Fra Lunden. Digte. Mandal 1877. 8. 64 S.

Han har ydet en Mængde Bidrag i Vers og Prosa — hvoriblandt et Par længere Fortællinger: «Aslak Skoven» og «Bygdeliv» — som oftest under Merket *A. F.*, til Den norske Folkeskole, red. af G. Bergh og A. Feragen, 1859—67; Lørdags-Aftenblad for Arbejdsklassen, udg. af A. Bang, 1860—66; Børnenes Blad, udg. af A. Bang, 1865—66; Lister og Mandals Amtstidende 1860—78; Agder (Flekkefjord) 1877. I 1878 udgav han Bladet Mandaliten, som dog snart gik ind.

Friis, Jacob Pavels, efterfølgendes Broder, er født 6 Jan. 1827, tog 1846 Præliminærexamen med anden Karakter, studerede derefter Mineralogi og underkastede sig i Juni 1850 Bergexamen med bedste Karakter. Han var derefter 1851—53, med en kort Afbrydelse under et Ophold ved Kongsberg 1852, Geolog ved en dansk og en engelsk Expedition til Grønland og var, efter Hjemkomsten derfra, 1854—61 ansat som Overstiger ved Kongsbergs Sølvverk, i hvilken Stilling han 1859 med Stipendium af Sølvverkets Kasse besøgte England for at gjøre sig bekjendt med Grubedriften og Opberedningsarbejderne der. Fra 1861 til 1875 var han Overstiger ved Røros Kobberverk, ved hvilket han 1871 blev konst. som og 1876 virkelig administrerende Direktør. Høsten 1886 foretog han paa Verkets Bekostning sammen med Bergmester Bachke en Rejse til Tyskland, Frankrige og Spanien for at studere Elektrolysens Anvendelse til Udvinding af Kobber.

* *Johanne Henriette Berg* (f. 5 Marts 1856), D. af Sogneprest til *Ullensaker Johannes* Henrik B.

I Nyt Mag. f. Naturvidsk. XXII. (1877), S. 321—53: Om Kisforekomsterne ved Røros.

I Den norske Tilskuer, udg. af L. Kr. Daa, 1852, S. 284—87, 293—95 og 316—319: Dagbog fra Grønland.

Friis, Jens Andreas, Søn af Sogneprest til Førde *Søren Hjelm F.* (f. 21 Aug. 1781, † 26 Maj 1856) og *Charlotte Lovise Cammermeyer* (f. 1789, † 1868), er født i Sogndal i Sogn, hvor Faderen da var Sogneprest, 2 Maj 1821, blev Student med Haud fra Overlærer Møllers Institut 1840 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1844. Han studerede derefter under Stockfleths Vejledning Lappisk og Finsk, i hvilke Fag han var Universitetsstipendiat fra Juli 1847 til Høsten 1849, da han med Stipendium dels af Universitets-, dels af Statsmidler tiltraadte en Rejse for at fortsætte disse Studier, først under Vejledning af Dr. phil. E. Lønnrot i Kajana, senere under Ophold i Finmarken. Efter Tilbagekomsten fra denne Rejse antoges han ved kgl. Res. af 30 Jan. 1851 til midlertidig at udføre de Stockfleth tidligere paahvilende Forretninger som Docent i Lappisk ved Universitetet og Udgiver af lappiske Skrifter, hvilket Hverv fremdeles overdroges ham efter Stockfleths endelige Fratrædelse, idet Storthinget 1851 bevilgede en aarlig Gage for ham i dette Øjemed af Oplysningsvæsenets Fond. Med Undtagelse af, at den aarlige Godtgjørelse til ham efterhaanden forøgedes, forblev han i denne Stilling, indtil Storthinget 1862—63 efter Forslag af Regjeringen bevilgede Gage til ham som extraordinær Lektor ved Universitetet i det lappiske Sprog, til hvilket Embede han derefter udnævntes 6 Juni 1863. Den 25 Juni 1866 udnævntes han i Henhold til L. 12 Maj s. A. til extraordinær og 10 Juli 1874 til ordinær Professor med Anciennetet fra 6 Juni 1863, efterat Storthinget i 1874 havde bifaldt den herom fremsatte kgl. Prop. I 1859 og 1875 var han med offentlig Understøttelse i Finmarken for at studere sproglige og ethnografiske Forhold deroppe; 1867—68 berejste han med offentlig Understøttelse i Selskab med Prof. L. Kr. Daa Finmarken og russisk Lapland og tilbragte for sine videnskabelige Studiers Skyld Vinteren 1868 i Helsingfors; i 1873 fulgte han med H. M. Kong Oskar II. paa dennes Rejse i Nordland og Finmarken ombord paa Fregatten St. Olaf. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (18 Marts 1859); Æresmedlem af *Finska Literatur-Sällskapet* i Helsingfors (1868); Æresmedlem af *Société philologique* i Paris (1876); korr. Medlem af *Société d'anthropologie* i Paris (1876); Medlem af *Antropologiska Sällskapet* i Stockholm (188*) og Æresmedlem af *Finsk-Ugriska Sällskapet* i Helsingfors (188*). Han er R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste» (6 Juni 1882) og R. N. O. (1873).

Jfr. Storth.-Forh. 1851, VII. 289—91; 1854, III. *S* No. 30, S. 102 fg. og VII, 454; 1857, III. *S* No. 36, S. 107—9 og VIII. 302 fg.; 1862—63, II. *S* No. 4 A. S. 128—31 og IX. 295; 1874, I. 9—12 (Referat af F.s Andragende), 13, 14.

Trykt 11 Decbr. 1886.

Lappisk Grammatik. Udarbeidet efter den finmarkske Hovedbialekt eller Sproget, saaledes som det almindeligst tales i norsk Finmarken. Chra. 1856. 8. VI. 232 S.

Lappiske Sprogprøver. En Samling af lappiske Eventyr, Ordsprog og Gaader. Med Ordbog. Chra. 1856. 8. VI. 157 S. (Anm. sammen med frgd. Skrift i Mgbl. 1857, No. 180 af Stockfleth; i Nord. Univ.-Tidsskrift III. H. 3, S. 136—37. En Del af de i Bogen indeholdte Eventyr er overs. paa Tysk af Felix Liebrecht i „Germania", XV. 161—92).

Dr. M. Luther ucca Katekismusaš [etc.] Oďďasist samas jorggali J. A. Friis. Kristianiast 1860. 16. 191 S. (Luthers lille Katekismus, overs. paa Lappisk). — Andet Oplag. Chra. 1877. 8. 191 S.

Ethnografisk Kart over Finmarken. No. 1—5. 10 Bl. Udg. af Videnskabsselskabet i Christiania, med Bidrag af Oplysningsvæsenets Fond 1861—62. (Anm. i Petermanns Mittheilungen 1861, S. 197 og 1862, S. 159; i Ill. Nyhedsblad 1862, S. 144).

Samegiel ja Darogiel Abes, daihe vuostas lokkamgirje Same-manaidi. Samas čali J. A. Friis. Chra. 1863. 8. 48 S. (Lappisk og norsk ABC eller første Læsebog for Lappebørn. Paa Lappisk af J. A. F.)

ABC. Suomalainen ja Norjalainen Aapis Kirja. Tämä kirja on präntätty J. A. Friisin toimi-tukkella ja Norjan kansan „yhlöswalistusseuran" kulukkusella. Chra. 1864. 8. 32 S m. Træsnit (Finsk og norsk ABC, udg af F. paa „Folkeoplysningsselskabets" Bekostning).

Lappisk Mythologi, Eventyr og Folke-Sagn. Med 18 Træsnit. Chra. 1871. 8. Mythologien. XVI. S., 176 S., IV. S. — Eventyrene og Folkesagnene X. S., 176 S., 1 Bl. (Anm. i Aftbl. 1872, No. 27).

Lapp ske Eventyr og Folkesagn. Med 3 Træsnit. Chra. 1871. 8. X. S., 176 S., 1 Bl. (Særtryk af frgd. Arbejde. En engelsk Oversættelse af disse Eventyr ved W. Henry Jones er paabegyndt i «Notes and Queries» 1885, II. 161 fg. og 381 fg. En tysk Oversættelse af en Del af Bogen findes i J. C. Poestion's «Lappländische Märchen», Wien 1886).

En Sommer i Finmarken, Russisk Lapland og Nordkarelen. Skildringer af Land og Folk. Med 24 Træsnit og et Kart. Chra. 1871. 8. VI. S., 1 Bl., 390 S. — Anden Udgave. (Med 25 Træsnit og et Kart). Chra. 1880. 8. VIII. S., 1 Bl., 299 S. (Anm. i Lit. Centralbl. 1881, No. 41, overs. i Morgbl. Oktbr. s. A.)

En Sommar i Finmarken, Ryska Lappland och Norrkarelen. Af förf. auktoriserad, tillökad och granskad öfversättning. Sthlm. 1872. 8. 373 S. och 1 karta.

Hans Majestæt Kong Oscar II.s Reise i Nordland og Finmarken Aar 1873. Med 20 Træsnit efter Fotografier. Chra. 1874. 8. 2 Bl., IV. S., 155 S.

Hans Majestæt Kong Oscar II.s Reise i Nordland og Finmarken Aar 1873. Med H. M. Kongens Portræt og 10 i Texten trykte Billeder. Forkortet Udgave. Kra. 1882. 8. 109 S.

Oanedubme Dr. Erik Pontoppidan Ĉilgitusast. Samas jorgali Prof. J. A. Friis. Kristianiast 1873. 8. 311 S. (Udtog af Dr. Erik Pontoppidans Forklaring ved H. U. Sverdrup, oversat paa Lappisk af F., med norsk og lappisk Text).

Tilfjelds i Ferierne eller Jæger- og Fiskerliv i Høifjeldene. Med et Kart. Chra. 1876. 8. 2 Bl, 324 S. (Anm. i Post- och Inr. Tidn. 1877, Febr.; The Field 1877, 24 Marts).

Sporting Life on the Norwegian Fjelds, with a Map. Translated from the Norwegian of J. A. Friis; with Jottings on Sport in Norway, by W. G. Lock. Woolwich 1878. 8. VIII. 375 S. (Anm. i The Field 1878).

Fra Finmarken. Skildringer. Kra. 1881. 8. 4 Bl., 215 S. (Anm. i Aftbl. 1881, No. 293; Morgbl. s. A. No. 344 A; H.fors Morgonbl. 1882, Jan.)

Lajla, eller Skildringar från Finmarken. Bemyndigad öfversättning. Sthlm. 1882. 12. 251 S. og 1 Pl.

Laila eli kuvaelmia Rujan rannoilta. Suom. Helsingfors 1883. 8. 178 S.

Laila; or, Sketches from Finmarken. By J. A. Friis. Translated from the Norwegian by Henry John, Earl of Ducie, with Illustrations by Wilh. Peters. Published under the Direction of the Committee of General Literature and Education, appointed by the Society for promoting Christian Knowledge. London s. a. 8. IX S. + S. 11—255.

Lajla oder Von Finmarken. Nordische Schilderungen. Autoris. Uebertragung a. d. Norwegischen von Th. Traub. Stuttgart 1886. 8. 168 S. (O. m. T.: Ausgewählte Erzählungen von J. A. Friis. I.)

Laila. Schilderungen aus Lappland. Nach dem Norwegischen von C. Tischendorf. Leipzig [1886]. 8. 222 S.

Klosteret i Petschenga. Skildringer fra russisk Lapland (efter historiske Kilder og Folkesagn). Kra. 1884. 8. 176 S. (Anm. i Morgbl. 1884, No. 170 A; Dagen s. A., No. 152; Nattid. [Kbh.] s. A.)

Das Kloster zu Petschenga. Schilderungen aus dem russischen Lappland nach geschichtlichen Quellen und Volkssagen. A. d. Norw. von O. Gleiss. Autoris. deutsche Uebersetzung. Stuttgart 1886. 8. 115 S. (O. m. T.: Ausgewählte Schriften von J. A. Friis. II.)

En svensk Oversættelse af dette Arbejde er offentliggjort som Føljeton i et af Sveriges Provinsblade; en russisk Oversættelse i Udtog [af D. Ostrowski] er trykt i *«Vjestnik Europii»* 1885, S. 253—77 og 611—25.

Ordbog over det lappiske Sprog med latinsk og norsk Forklaring samt en Oversigt over Sprogets Grammatik. Udarbeidet og med offentlig Understøttelse udgivet af J. A. F. H. I.—IV. Kra. 1885—86. Tosp. 4. S. 1—640. (O. m. T.: *Lexicon Lapponicum cum interpretatione Latina et Norvegica*. Fasc. I.—IV. Slutningshefterne 5—6 kan ventes udgivne Sommeren 1887).

I Stockfleths Bidrag til Kundskab om de finske Sprogforholde (Chra. 1851. 8.) er trykt Uddrag af F.s Indberetning til Kirkedepartementet af Februar 1851 om Sprogforholdene i Finmarken, ledsaget af S.s Bemærkninger.

I Finlands allmänna Tidningar 1871: Kvænerne i Østfinmarken. (Overs. i Aftbl. 1871, No. 134, 135 og 136).

I Magazin f. d. Lit. d. Auslandes Bd. 57 (1869), S. 263 fg.: Der Sampo Finnlands und des Lappen Zaubertrommel. (Overs. fra Forf.s originale Artikel i det finske Tidsskrift *«Kuukauslehti»* 1868).

I Petermanns Mittheilungen XVI. (1870), S. 358—64: Russisch Lappland. M. e. Karte.

I Christiania-Posten *1849*, No. 403 og 405: Nogle enkelte Bidrag til Oplysning om Tilstanden i Finmarken for 100 Aar siden til Sammenligning med Forholdene nu, efter Uddrag af en Del til Missions-Collegium 1746—1759 indsendte Breve. — *1854*, No. 2027: Yderligere Bidrag til Kundskab om Lappiske Sprogforhold. (Jfr. Tilsvar hertil i Mgbl. 1854, No. 207 og 213 Till., hvortil Svar af F. i s. Bl. No. 278).

I Morgenbladet har han i Aarenes Løb skrevet ikke lidet, fornemmelig om Forhold vedrørende Finmarken og tildels under Redaktionsartiklen. Blandt hans Bidrag til dette Blad merkes her: *1848*, No. 177 Till.: Om Finnernes Religionsundervisning paa Finsk. — *1860*, No. 55 Till.: Om Resolutionen af 4 Juli 1859 og nogle Ytringer i Storthinget d. 16 Decbr. af Hr. Overlærer Steen. — *1865*, No. 53, 141, 142, 143, 145, 323, 330 og 340: Bumanden og Nomaden i det egentlige Finmarken. (Jfr. Bem. af Stiftamtmand Nannestad i s. Bl. No. 296). — *1866*, No. 102: Bumanden og Nomaden. (I Anl. af Sogneprest P. Jensens Artikel i No. 100 B). — *1867*, No. 41 B og 97 B: Finnegutten John Andersen Karasjok (jfr. No. 47 A). — *1868*, No. 277, 282, 287, 289 B, 293, 296, 303 A, 331 og 345: Isfrie Fjord og Havn paa Kysten af russisk Lapland; No. 345: Om Kolonisation af den murmanske Kyst. — *1882*, No. 83 A: En Gave (Fra Finmarken); No.   : Hjælp Kistrand! (Opraab i Form af en Redaktionsartikel i Anledning af Stormulykkerne, hvorefter fulgte en storartet Indsamling over det hele Land). — *1883*, No. 69 A: Om Kolonisation af Grønland ved Fjeldlapper. — *1885*, No. 134: Maalstræv — Bagstræv; No. 169, 172, 174: Nationalitetsforholdene i Finmarken. (En Række Redaktionsartikler nærmest i Anledning af Ervastis Bog om Finmarken). — *1886*, No. 508, 510, 523, 525 og 538: Fra Sommerturen.

Under Samarbejde med Biskop Hvoslef og Lappen Lars Hætta har han udgivet en omarbejdet Udgave af den ældre lappiske Oversættelse af Det nye Testament (Kra. 1874. 8. 2 Bl. 716 S., se Norsk Bogfortegnelse 1873—82, S. 377) og med Lars Hætta alene en lappisk Salmebog med Kollekter, Evangelier og Epistler samt Udtog af Alterbogen (Kra. 1870. 8. 2. Opl. ibid. 1878. 8. 262 S. + 319 S., se Norsk Bogfortegnelse 1866—72, S. 148 og N. Bogfortegn. 1873—82, S. 299).

Friis, Johan, Søn af Kjøbmand *Peder Leth F.* og *Mariane Steen,* blev født i Bergen 29 Septbr. 1820, blev 1838 Student med Laud fra Overlærer Møllers Institut og i September 1848 filologisk Kandidat med samme Karakter. 1849 blev han ansat som Timelærer ved Kristiania Kathedralskole, hvor han 1850 blev konst. Adjunkt, men fik Tjenestefrihed allerede 1851, idet han efter Lektor Thues Død s. A. blev overdraget i 2det Semester 1851 og 1ste Semester 1852 at fungere som Examinator i Græsk ved Examen artium og samtidig ansattes som Universitetsstipendiat for i et Aar at forberede sig til Lektorposten i græsk Filologi. Efterat han derpaa med offentligt Stipendium havde foretaget en videnskabelig Udenlandsrejse, paa hvilken han bl. a. opholdt sig omkring 1 Aar ved Bonns Universitet, blev han 16 April 1853 udnævnt til Lektor i Græsk, hvorhos han 1855—58 tillige var Lærer ved Nissens Latinskole. Han forlod imidlertid allerede 1858 Universitetet, idet han 13 Oktbr. s. A udnævntes til Rektor ved Kristianssands Kathedralskole. I denne Stilling blev han staaende til sin Død 11 Marts 1875. Han var 1866—74 Medlem af Kristianssands Kommunerepræsentantskab. Han var Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania.

* 1853 *Bolette Dorthea Wilhelmine Garben,* D. af ndfr. nævnte *Kaptejn G.*

Portræt med Nekrolog (efter Kr.sands Stiftsavis) i Ny ill. Tid. 1875, No. 14; Nekrolog [af L. Daae] i Morgbl. 1875, No. 70 A; jfr. H. Brun: N. F. S. Grundtvigs Levnetsløb I. 426 fg.

I Indbydelsesskrift fra Kristianssands Lærd- og Realskole *1861*: Demosthenes olyntiske Taler I. II. oversatte af J. F. — Desuden har han i dette Program saavelsom i Programmerne for 1862—1874 meddelt de deri indeholdte Skoleefterretninger.

I Morgenbladet 1847: [Indlæg i Striden mellem Overlærer K. Knudsen og Adjunkt Holth].

I Christiania-Posten 1849, No. 343: Tale ved Afsløringen af Gravmonumentet over Henr. Wergeland.

Flere Lejlighedsdigte af ham er trykt dels i Beretningerne om de nordiske Studentérmøder, dels i Dagbladene.

Friis, Nicolai, Broder af ovennævnte Professor J. A. F., er født i Haus Prestegjæld 19 Marts 1815, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1834 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1838. Han blev 19 Oktober 1840 udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen i Førde, blev 23 Maj 1857 Sogneprest til Aadalen, 31 Decbr. 1864 Sogneprest i Fredrikshald, 9 Oktbr. 1875 Sogneprest til Ejdsvold og har siden 1879 tillige været Provst i øvre Romerike. Han var i 10 Aar Ordfører i Formandskabet i Førde og i 7 Aar ligesaa i Aadalen, samt begge Steder Forligelseskommissær. Han var Medlem af den ved kgl. Res. 13 Maj 1871 nedsatte Kommissjon til Udarbejdelse af Udkast til en ny Lov om Almuskolevæsenet i Kjøbstæderne samt af den ved kgl. Res. 12 Oktbr. 1872 nedsatte Kommissjon til at tage under Overvejelse, hvorvidt Skoledirektør-Institutionen bør omorganiseres. Han er R. St. O. O. (21 Jan. 1881) «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 1) *Bolly Elise Elstrand* (f. 1846, † 20 Februar 1873), D. af forannævnte Sogneprest Henrik E. og Johanne Helseth.

* 2) *Johanne Elstrand* (f. 1844), Søster af hans første Hustru.

Nogle Ord om den indre Mission. Fr.hald 1870. 8. 15 S.

Populære Streiftog mod vor Tids Vantro for oprigtige Sjæle blandt alle Folk. Af Eduard Rupprecht. Med et Forord af Dr. Grau. Oversat af N. F. Kra. 1882. 8. VIII. 169 S.

Han har skrevet enkelte anonyme Artikler i Morgenbladet og Fredrikshalds Tilskuer.

Frimann, Claus, Søn af Sogneprest til Selø *Peder Harboe F.* (f. 1713, † 1759) og *Sara Cold* († 1800, se hendes Biografi i Birchs Billed-Galleri I. 335—42), blev født i Selø Prestegaard 25 Maj 1746, fik efter Faderens Død sammen med sine Brødre Undervisning af Huslæreren hos Faderens Eftermand, Presten Peter Angell, og blev Student 1765, men tog efter Andenexamen igjen hjem til Norge, hvor han blev Hus-

lærer hos Presten til Fane Jørgen Meldal. Efter Studium dels paa egen Haand og dels vejledet af sin vordende Svigerfader, Fanepresten, tog han 1768 theologisk Embedsexamen, hvorefter han igjen strax forlod Kjøbenhavn og blev Huslærer hos Sognepresten til Volden, den lærde Hans Strøm. Saasnart Frimann havde naaet 25 Aars Alderen, blev han 19 December 1771 udnævnt til Strøms Personelkapellan og blev hos ham til hans Forflyttelse til Eker 1779. Fra Sommeren s. A. til Høsten 1780 tilbragte F. som Sollicitant i Kjøbenhavn, idet han under sit Ophold der tillige udgav sin første Salmesamling. 18 Oktbr. 1780 blev han udnævnt til Sogneprest til Daviken og 5 Decbr. 1800 tillige Provst i Nordfjords Provsti. 9 Jan. 1822 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra sine Embeder, som han dog bestyrede til 1823, da den udnævnte Eftermand døde, før han fik tiltraadt Embedet. F. levede senere paa sin Ejendomsgaard Frimannslund ved Siden af sin gamle Prestegaard i Daviken, og her døde han 1 Oktbr. 1829. Han blev 28 Januar 1812 R. D. O.

* 18 Januar 1782*) *Anna Margrete Meldal* (f. 16 Oktbr. 1742, † 15 Januar 1819), D. af Sogneprest til Fane Jørgen Meldal.

Biografi i D. Thrap: Bidrag til d. n. Kirkes Historie i det 19 Aarh. I. 88—109, jfr. S. 6, 7 og 236; i J. S. Welhaven: Saml. Skrifter VI. 192—209; i [Fr. Barfods] Poetisk Læsebog for Børn af A. S. (Kbhvn. 1836), S. 471—74. Jfr. Chr. Molbechs Dansk poetisk Anthologie I. 121—35; Nordahl Rolfsens Norske Digtere S. 119 fg.; J. N. Skaar: Norsk Salmehistorie II. 597 fg.; Den danske Digtekunst under Christian VII. S. 199—204; C. A. Thortsen: Udsigt over den danske Literatur, S. 117; N. M. Petersen: Bidrag til d. d. Lit. Historie, 2 Udg., fl. St. (se Reg.); P. Hansen: Ill. dansk Literaturhistorie II. 181 fg.; L. Dietrichson: Den norske Poesis Historie I. 165 fg.; H. Olaf Hansen: Den norske Literatur, S. 11 og 21 fg.; A. E. Eriksen: Literaturhistorie og samme Forf.s Danske og norske Poesis Historie, S. 38 fg.; Chr. Broch og M. Seip: Norsk og dansk Literaturhistorie, S. 76 fg.; Thues Læsebog, S. 291; M. Hammerich: Danska och norska Läsestycken, S. 156 fg. og 443; Brandt og Helveg: Den danske Salmedigtning II. 380; H. Lassen: Afhandlinger til Literaturhistorien, S. 174 fg.; A. C. Bang: Udsigt over den norske Kirkes Historie, S. 116 fg.; Bidrag til Norges nyere Historie, udg. af M. Birkeland, S. 37; Ill. Nyhedsbl. 1863, S. 60; Budstikken VII. Sp. 81—85; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 584, 610; Vilh. Bang: Oplysn. om Forfattere og Oversættere i Roskilde Konvents Salmebog (Kbh. 1886), S. 28 fg. — *Mindedigte* over ham i Den norske Huusven V. S. 9 fg. af H. C. Hammer og S. 41 fg. af S. O. Wolff; i Morgbl. 1829, No. 329 af L. Sagen.

Sange over Evangelierne, tilligemed fire Davids Psalmer. Kbhvn. 1780. 8. 3 Bl. 142 S.

Andagts-Øvelser og gudelige Tanker for Almuen, efter Livets foranderlige Omstændigheder, og til visse Tider og Tilfælde, samt Morgen- og Aften-Andagter m. v. Kbhvn 1785. 8. 94 S. (Anm. i Lærde Efterretn. 1788, S. 188 fg.)

Poetiske Arbeider. Første Samling. Kbh. 1788. 8. VI. 126 S. (Anm. i Lærde Efterretn. 1789, S. 49—54 [af Rahbek] og i Krit. 1788, No. 39). —

*) *Ikke 1781, se Poetisk Eftersamling, S. 62.*

Anden Samling. (O. m. T.: Poetisk Eftersamling). Bergen 1826. 8. 4 Bl. 158 S.

Almuens Sanger. Kbhvn. 1790. 8. X. 238 S. (Anm. i Iris 1791, II. 108—12; i Kritik og Antikritik, H. IX No. 6; i Lærde Efterretn. 1791, S. 561—66 [af Abrahamsen]; jfr. ogsaa L. E. 1797, S. 649).

Den syngende Søemand, indeholdende 25 nye smaa Viiser og Søemandssange, til uskyldig Tidsfordriv paa Søen, forfattede i Aaret 1792. Tilligemed En Mindesang om den allerførste Norske Ostindiefarer, kaldet Prinds Carl, som af Hr. Conference-Raad Berent Anker blev udredet i Aaret 1791. Bergen, 1793. 8. 2 Bl. 44 S. (Anonymt. Anm. i Lærde Efterretn. 1794, No. 20; i Neue Bibl. d. schønen Wissensch. B. 55, 1. St.)

Frimanns Søe-Cabinet eller gudelig Haandbog for Søefolk, indeholdende Psalmer og Sange, Bønner og Betragtninger, Læse- og Lærestykker. Kbhvn. 1793. 8. 4 Bl. 168 S.

Frimanns Nyeste, originale Psalmer, efter Indbydelse forfattede som Bidrag til den forventende Nye Psalmebog. Hundrede i Tallet. Kbhvn. 1794. Tospaltet 8. 99 S. + 5 upag. S.

Hymne efter Horatii Carmen seculare. Kbh. 1794. 8. (Optrykt igjen sammen med et Udtog af E. Falsens „Festen i Valhal". Kbh. 1797).

Panthea, eller Det Kgl. Selskab for Norges Vel. Et Digt. Chra. 1811. 8. 15 S. (Aftr. af Hist.-Philos. Samlinger III. 1, S. 179 fg.)

Dido, eller den ulykkelige Kjærlighed. En poetisk Oversættelse af den fjerde Bog i Virgils Æneide ved Cl. F. Bergen, 1818. 8. IV. 34 S.

Lehnsmand og Dannebrogsmand Sivert Aarflots Minde, indeholdende Et Mindedigt af Cl. F., tilligemed Mandens Levnetsbeskrivelse, samlet og ordnet af benævnte hans Minde-Sanger. Udgivet af den Afdødes Søn Rasmus Aarflot. Egseth 1819. 8. 20 S.

Da forannævnte Skrift var bleven saa sjelden, at Exemplarer deraf var vanskelige at overkomme, udgaves:

Sivert Aarflots Minde ved Claus Frimann. Aftrykt efter den gamle Udgave af 1819. Fra M. A. Aarflots Bogtrykkeri, udgivet af Mauritz og Rasmus Rasmussønner Aarflot. Egsæt 1885. 8. 1 Bl. + 10 Bl.

Den Bergenske Musea, eller den i Bergen nylig grundlagte Stiftelse for Oldsager samt Kunst- og Natural-Sjeldenheder. Et Digt. Chra. 1829. 8. 14 S.

Udvalg af Claus Frimanns Digte. Udgivet af J. S. Welhaven Chra. 1851. 8. XX. 96 S. (Anmeldt af Jørgen Moe i Norsk Tidsskrift V. 77—83, optr. i hans Saml. Skrifter II. 254—67; i Idun No. 6; i Chra.-posten 1851, No. 927; i Morgbl. 1851, No. 107).

I Forsøg i de skjønne og nyttige Videnskaber VI. (Kbh. 1777), 12te Stykke, S. 51—78: Fjeldet Horneelen, et Prisdigt. (Jfr. Minerva 1802. IV. 274. I det norske Videnskabs-Selskabs Haandskriftsamling i Throndhjem, 4to. No. 263, findes Manuskriptet til dette Digt tillige med et Brev fra Forf. af 1 Decbr. 1775 med forandrede Steder i Digtet, se Fortegnelse over Selskabets Samling af Haandskrifter, Thjem. 1872, S. 47).

I Poetiske Samlinger, udg. af Et Selskab [det norske], 2. Stykke (Kbh. 1783), S. 1—28: Frideriksborgs Egn og Udsigten fra samme. (Belønnet af Selskabet med 40 Rdlr. og en Præmiering. Anm. af Rahbek i Lærde Efterretn. 1786, S. 29.

Senere i omarbejdet Skikkelse optrykt i Forf.s Poetiske Arbeider, 1. Saml., S. 1—19). — 3. Stykke (Kbh. 1793), S. 51—84: Hagen Adelsteen.

I Kjøbenhavns Skilderie 1809, No. 100: Sang til Sivert Aarflot, da han blev Dannebrogsmand.

I Sandsigeren 1811, No. 25: Phoenix, et Digt. (Med indl. Bem. af Rahbek).

I Bibliothek for det smukke Kjøn III: Tvende Elegier.

I Hist.-philos. Samlinger, udg. af Selsk. f. N. Vel, III. 1, S. 179—92: Panthea. Et Digt. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.); S. 193—208: Phoebe, eller Det Norske Universitet, fremlysende i den Kongelige Sanction af 2den Septbr. 1811. Et Digt.

Et Udvalg af hans Digte er trykt i Norske Almuesangeres Kløverblad eller Bruns, Frimanns og Zetlitz's Sange for den Norske Bondestand. [Udg. af M. Aarflot]. Egsæt 1853. 16. 372 S.

To Breve fra F. til Sagen er trykt med Anm. af P. Botten-Hansen i Ill. Nyhedsbl. 1862, No. 4.

I den ovfr. anførte Katalog over det norske Videnskabers Selskabs Haandskriftsamling i Throndhjem nævnes bl. Manuskripterne ogsaa 13 Salmer til Højmesse af Cl. F. (4to. No. 264) og en Samling dels beskrivende Digte, dels Læredigte af ham (4to. No. 269), hvilke ikke findes blandt Forf.s tidligere trykte Arbejder.

Frimann, Johan Cold, foregaaendes Broder, blev født i Selø Prestegaard 21 Juli 1751, blev Student fra Bergens Kathedralskole 1769, studerede derefter Mathematik og Medicin og var i 3 Aar ansat som kgl. Landmaaler. Vaaren 1779 tog han medicinsk Embedsexamen med Laud, praktiserede derpaa i Kjøbenhavn og blev efter udstaaet Prøve 18 Januar 1782 kreeret til Dr. med. Den 23 Januar s. A. blev han udnævnt til Stadsfysikus i Throndhjem, fik 1785 Bestalling som sukcederende Stadsfysikus i Bergen, men lod sig mod at erholde forhøjet Løn bevæge til at forblive i Throndhjem. Fra sit Embede der fik han efter Ansøgning Afsked 31 Decbr. 1822 og døde ugift i Throndhjem 8 Februar 1826. Han var 20 Maj 1803 bleven udnævnt til virkelig Kancelliraad.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 129 fg.; Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1868, S. 26; Hundrup: Efterretn. om Doctores ved Kbhvns. Universitet, S. 187.

Examen morbi cutanei epidemice grassantis. Hafn. 1779.

Observationes medico-practicæ varii argumenti. Diss. inaug. Hafn. 1782. (Anm. i Todes Bibl. IX. 154—61).

Fritzner, Johan, Søn af Overtoldbetjent ved Buck van Raa i Bergens Tolddistrikt *Werner Andreas F.* og *Cecilie Cathrine Christie* († 14 Juni 1827), er født paa Myren i Askøens Sogn 9 April 1812, blev Student med Laud fra Bergens Skole 1828 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1832. For at kunne fortsætte sine Studier blev han efter Examen boende i Kristiania i 2½ Aar, hvorpaa han søgte og fik Ansættelse som *Adjunkt ved Bergens* lærde Skole i 1835. Under aarlige Fodvandringer i Lan-

dets forskjellige Egne havde han studeret det norske Folkesprogs Dialekter og efter sin Ansættelse i Bergen kastede han sig paa det gamle norske Sprogs Studium, hvorunder han bl. a., uden at tage til Hjælp de til den Tid udkomne Ordbøger, grundlagde sine lexikalske Samlinger i det oldnorske Sprog. Den 24 Oktbr. 1838 blev han udnævnt til Sogneprest til Vadsø og blev 1841 tillige Provst i Øst-Finmarkens Provsti, forflyttedes i 1845 til det residerende Kapellani i Lier, blev 5 April 1848 Sogneprest til Vanse og Farsund, 1861 Provst i Listers Provsti, og 12 August 1862 Sogneprest til Tjødling ved Laurvik, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 13 Juli 1877. Siden Sommeren 1878 har han derefter boet i Kristiania. Ved Kjøbenhavns Universitets Jubelfest i 1879 blev han kreeret til Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (9 Decbr. 1864). Han blev 21 Januar 1879 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste».

* 6 Septbr. 1839 *Anne Christine Qvale* (f. 8 April 1816), D. af Sogneprest til Volden Andreas Q. og F. C. D. Heltzen.

Autobiografi i «Levnedsbeskrivelser af de Promoverede» (Kbh. 1879), S. 31—35; *Portræt med Biografi* i Ny illustr. Tidende 1881, No. 6. Jfr. Erlandsen: Tromsø Stifts Gejstlighed, S. 36; C. Flood: Listerlandet, 2. Udg., S. 184 fg.; Storth.-Forh. 1878, VI. 224 fg.

Ordbog over det gamle norske Sprog. Chra. [1862—]1867. Tospaltet 8. X. 874 S. (Anm. i Ill. Nyhedsblad 1862, No. 7; i Aftonbladet 1862, jfr. Aftbl. s. A. No. 57; i Anz. f. Kunde d. d. Vorzeit, N. F., X., 1863, No. 12, S. 433 fg. af K. Maurer og i Germania XII., 1867, S. 236 fg. af samme; i The Gentleman's Magazine 1862, af G. Stephens). — Omarbeidet, forøget og forbedret Udgave. I. A—Hj. Kra. [1883—]86. Tospaltet 8. XII. 836 S. (Anm. af Joh. Storm i Morgbl. 1884; af Ad. Noreen i Nord. Revy I. 467 fg.; i Finsk Tidskrift XVII. 66 af A. O. F.[reudenthal]; i Stockh. Dagbl. 12 Aug. 1886; i Literaturbl. f. germ. u. rom. Phil. 1885, Sp. 54 af Mogk).

Forklaring over nogle Ord og Udtryk i det gamle norske Sprog. Særskilt Aftryk af Forhandlinger i Christiania Videnskabs-Selskab 1871. [Chra. 1872]. 8. 16 S.

Lappernes Hedenskab og Trolddomskunst sammenholdt med andre Folks, især Nordmændenes, Tro og Overtro. Særskilt Aftryk af Historisk Tidsskrift. Chra. 1876. 8. 1 Bl. 83 S.

Sproglige og kulturhistoriske Studier over gamle norske Ord og Udtryk. I.—III. (Særskilt aftrykt af Chistiania Videnskabsselskabs Forhandlinger 1880, No. 16). Chra. 1880. 8. 22 S.

I Nor III. H. 4, S. 66—116: Bemærkninger ved Pastor Stockfleths Grammatik i det lappiske Sprog, 1ste Del. (Herimod udgav Stockfleth «Gjenmæle». Chra. 1847. 8. 32 S.); S. 117—32: Beskrivelse over de i Østfinmarken forekommende hedenske Begravelser, tilligemed nogle Efterretninger om andre i Østfinmarken og tilgrændsende Egne levnede Oldtidsminder.

I Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. *I.* 117—23: Anmeldelse af Norges gamle Love, I.; S. 385—96: Anm. af Munchs og Ungers oldnorske Grammatik. —

II. 97—104: Anm. af Munchs og Ungers Udgaver af den ældre Edda og af Fagrskinna; S. 109—11: Anm. af Munchs og Ungers oldnorske Læsebog; S. 280—82: Anm. af Munchs Fremstilling af den ældste Nordiske Runeskrift.

I (norsk) Historisk Tidsskrift, 1. Række *I.* (1871), S. 179—86: Bevise Navnene i de nordiske Vølsungasagn, at disse ere laante fra Tydskerne? S. 187—95: Om «Lørdagshelg» i Norge før og efter Reformationen: S. 397—405: Om Trællen Karks Død og Drømmen, hvori den bebudedes ham. — *IV.* 135—217: Lappernes Hedenskab og Trolddomskunst sammenholdt med andre Folks, især Nordmændenes, Tro og Overtro. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.) — 2. Række I. 547—60: Forstenende Myr eller Kilde i Norge.

I Arkiv for nordisk filologi *I.* (Chra. 1883), S. 22—32: þing eðr þjóðarmál (Hávamál 114). — *II.* 161—163: Kvett tönnum (Halfs saga c. 7). (Jfr. S. 275—83 af Konrad Gíslason med Svar fra F. S. 283—86). — *III.* 320—29: Om Anvendelsen af Jón i Formularer til dermed at betegne en Mandsperson, som endnu ikke har faaet noget Egennavn, eller som man ikke kan navngive.

I Beretning om forhandl. på det 1ste nord. Filologmøde (Kbh. 1879), S. 132—140: Bemærkninger om gamle Stedsnavne i Norden (med Referat af den stedfundne Diskussjon, S. 136—40).

I Norske Samlinger (8vo) II. 493 fg. er efter Meddelelse af ham trykt Maurits Raschs Optegnelser fra Nordlandene 1581—1639, med Anm. af H. J. Huitfeldt-Kaas, som ogsaa har meddelt et Tillæg til disse Optegnelser i Personalhist. Tidsskrift II. (Kbh. 1881), S. 169 fg.

Frølich, Jens Lyster, Søn af Kaptejn *Christian Ulrik F.* og *Dorothea Marie Lyster* (f. 27 Juni 1768), blev født i Orkedalen 31 Marts 1795, blev 1813 Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole og studerede, efter at have taget anden Examen med Udmerkelse, en Tid Theologi, mens han forøvrigt den meste Tid 1814—22 var Huslærer. I sidstnævnte Aar blev han udnævnt til Overlærer og Bestyrer ved Fredrikshalds lærde Skole, hvis Rektor han blev 1828. I denne Stilling døde han 15 Maj 1862.

* 182* *Annina Gunhilde Dahl* (f. 13 Febr. 1805, † 10 Februar 1842), Søster af ovennævnte Auditør Carl D.

Nekrolog i Illustr. Nyhedsbl. 1862, No. 23 (efter Fr.halds Tilsk.) Jfr. Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 536.

To Digte af Rektor Frølich. Fr.hald 1885. 8. 11 S. (Optrykte fra Hermoder II. 22—24 og 167 fg.)

Fuglestvedt, Ole Glambeksen, Søn af Gaardbruger *Glambek Olsen* og *Sigrid Haakonsdatter,* er født paa Gaarden Fuglestvedt i Øslebø, Annex til Holme, 4 Marts 1843, blev Sommeren 1861 dimitteret fra Holts Skolelærerseminarium med Hovedkarakteren «Meget duelig» og ansattes i September s. A. som Lærer ved Heddelands faste Kredsskole i Hjembygden; fra 1 Januar 1863 blev han tillige ansat som Kirkesanger i *Øslebø.* I disse Stillinger forblev han, til han 24 Maj 1873 ansattes som

Lærer ved Tjørsvaag faste Kredsskole i Næs Sogn og tillige som Kirkesanger i Næs og Flekkefjord.

* 22 Septbr. 1868 *Randi Olsdatter Heddeland* (f. 24 Marts 1843, † 7 December 1883), D. af Seminarist og Gaardbruger Ole Bentsen og Marthe Knudsdatter Heddeland i Øslebø.

Folkesagn, samlede i Lister og Mandals Amt af Joh. Th. Storaker og O. Fuglestvedt. Udgivne ved O. F. 1ste Del. Med Tillæg: Sagn fra Listerlandet, meddelte af J. M. Osmundsen. Flekkefjord 1881. 8. 124 S. + 21 S. (Stod oprindelig trykt som Fraklipningsføljeton i Bladet „Agder" i Tidsrummet Decbr. 1878—Juli 1881 Anm. i Bergensposten 1881, 4 Oktbr. Til en 2den Del er Stoffet indsamlet).

I Norsk Skoletidende, 8. Aarg. (Hamar 1876), S. 17—20: Uddrag af en Indberetning til Kirkedept. om en Rejse til Østlandets Skoler for at blive bekjendt med Undervisningen i Naturfag.

Han udgav og redigerede, i Forening med N. Just, „Agder, et Blad nærmest for Flekkefjord og Omegn", fra dets Grundlæggelse i April 1877 til Udgangen af Aaret 1881. Med Bladet, hvis Udgivelse under en anden Redaktør fremdeles fortsættes, fulgte i 1880 og 1881 som maanedligt Tillæg „Grannen" (12 Oktavark aarlig). I „Agder" skrev han mange Artikler af forskjelligt Slags, bl. a. største Delen af Bladets Boganmeldelser.

I Lister og Mandals Amtstidende findes af ham fra Begyndelsen af 70-Aarene ikke faa Artikler om forskjellige Emner, som oftest under Mærkerne „Agde" eller A—e. Blandt hans Bidrag til dette Blad kan merkes i Aarg. *1873*, No. 89, 93, 94 og 95: Nogle Folkesagn. — *1875*, No. 2, 3 og 7: Juletiden og Folketroen.

I Flekkefjords og Farsunds Avertissementsblad („Agder", ældre Række), bl. a 1873, No. 86, 87, 90 og 93: Nogle Folkesagn.

Forøvrigt har han siden 1862 leveret Bidrag om forskjellige Emner (Skole- og Kirke-Spørgsmaal, Landsstel, Økonomi og Politik) til flere indenlandske Blade, saasom Lørdags Aftenblad (1862, No. 28 og 1863, No. 24), Almuevennen, Norsk Skyttertidende (1865), Den norske Folkeskole (1866 og 1867), Dagbladet (1872, No. 62 A), Flekkefjords Budstikke (1875 og 1876).

Fugllie, Johan Lorentz, blev født i Kristianssand 7 Juli 1818, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1836 og studerede efter Anden examen fornemmelig Fysik og Kemi, i hvilke Fag han i flere Aar var en søgt Manuduktør, ligesom han i nogen Tid var Amanuensis ved Universitetets fysiske Kabinet. Derhos var han 1840—50 Lærer ved flere af Kristianias private Skoler (Lütkens Institut og Frk. Caroline Nielsens Pigeskole m. fl.) og senere i nogle Aar Bogholder hos Boghandler A. Dwzonkowski. Efter at være bleven oplært i Telegrafi i Stockholm, blev han fra 1 Decbr. 1854 ansat som Telegrafist i Kristiania, blev 1 Maj 1855 Inspektør ved Stationen dersteds og forflyttedes 27 Septbr. 1858 som Stationsinspektør til Kristianssand, i hvilken Stilling han blev staaende, til han, rammet af et Slagtilfælde Nytaarsaften 1878, nødtes til at søge Afsked, som han erholdt 1 Juli 1880. Han døde i Kristianssand 24 Maj 1882.

* *Marie Hansen.*

Nekrolog i Kr.sands Stiftsavis 1882, No. 61.

I Polyteknisk Tidsskrift VI. (1859), No. 23: Indberetning om en paa offentlig Foranstaltning foretagen Rejse.

Han skrev ikke sjelden anonyme Artikler om forskjellige Emner i Kristianssands Stiftsavis.

Furø, Johannes Mathias Jensen, Søn af Fisker *Jens Johannesen* († 1839) og *Jakobine Jakobsdatter* († 1883), er født 1836 i Malangen i Balsfjordens (den Gang Tromsø) Prestegjæld og var til 1869 bosat som Husmand og Fisker i sin Hjembygd, men drog i nævnte Aar efter Opfordring af daværende Statsrevisor Chr. Johnsen til Kristiania for at modtage en Ansættelse ved hans Blad «Almuevennen». I denne Stilling forblev han saa i over 15 Aar. I 1886 erholdt han et Stipendium af det Schæfferske Legat for at samle Folkesagn og andre Folkelivs-Optegnelser i Nordland og Finmarken.

* 1859 *Jensine Henriksen*, D. af Gaardbruger Henrik Henriksen Ekkernæs, Tromsøsundet, og Hustru Inger Anna Larsdatter.

Formularbog for Fiskerstanden. Tromsø 1855. 8. — 2det Oplag med Titlen: Alminbelig Brev- og Formularbog for Menigmand, tildeels sammensat af Johannes M. Jensen Spilderbugt, eller Anviisning for Almues- og Fiskerstanden til Affattelse af de almindeligste Breve, [etc.] Tromsø 1867. 12. VIII. 88 S.

Fra Ishavets Kyster. Fortællinger fra Nordland og Finmarken. Kra. 1886. 8. 4 Bl. 255 S.

I Almuevennen har han skrevet en Del Artikler ang. forskjellige Samfundsspørgsmaal. Ligeledes har han været Medarbejder i og skrevet ikke faa Artikler for Norsk Haandlexikon, udg. af Chr. Johnsen.

I Dagbladet og i Kristianiaposten 1886 har han i Føljetonen skrevet enkelte Folkelivsbilleder.

Fyhn, Karl Henry, Søn af Overtoldbetjent *Hans Jørgen F.* og *Henriette Barbara Width*, er født i Throndhjem 27 Januar 1853, blev Student med Laud fra Skiens Skole 1870 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1876. Han var derefter Lærer ved Aars og Voss's Skole og ved Frk. Falsens Pigeskole indtil 1878, da han udnævntes til Kateket i Farsund, fra hvilken Stilling han erholdt Afsked 1883, da han i September blev konst. som Garnisons- og Sogneprest i Fredriksværn, hvor han f. T. tillige er Forligelseskommissær og Viceordfører i Formandskabet.

* *Charlotte Amalie Danholm*, D. af Kjøbmand Georg D. og Mathea Wenge.

I Ved Provst J. P. Bergs Jordefærd (Porsgrund 1884), S. 11—23: Tale i Kirken over Joh. 21, 23.

I Et er fornødent, Lutherstiftelsens Søndagsprædikener, I., 1884—85, No. 49: Prædiken paa 13 Sønd. e. Tref.

I Sandhed til Salighed, udg. af W. Hansen (Kra. 1886), S. 199—207: Prædiken paa 2. Paaskedag; S. 333—47: Prædiken paa 4. S. e. T.; S. 413—24: Prædiken paa 14. S. e. T.; S. 492—500: Prædiken paa 23. S. e. T.

I Morgenbladet findes siden 1880 flere Artikler, Breve og Boganmeldelser af ham.

I Aftenposten har han siden 1883 været Medarbejder ved Bladets Literaturtidende, hvor han anmelder dels theologisk, dels æsthetisk Literatur under Merkerne — hn og Spr-hn.

Enkelte literære Kritiker af ham findes ogsaa i Vestlandsposten, i Bergens Aftenblad og i Laurviks Blade.

Fylling, Peder Carelius Jonssøn, Søn af fhv. Skoleholder, Gaardbruger *Jon Pederssøn* (f. 22 Oktober 1782, † 1848) paa Store-Fylling i Skodje Sogn i Borgund og *Ragnhild Enersdatter Sorthe*, er født sammesteds 1818. «Fra Barnsben af var hans Helbred stedse svagelig, og dette gjorde, at han, mindre skikket til strengt Bondearbejde, overgav sig heller til Læsning af hvad gode Bøger han fik ihænde og øvede sig flittigt i at skrive og regne». Han besøgte en kort Tid i sin Ungdom den faste Skole i Ørskogs Prestegjæld for at uddanne sig til Skoleholder, men opgav igjen denne Bestemmelse og har derefter levet paa sin Odelsgaard først som Gaardbruger, senere som Føderaadsmand, nyttende al sin Fritid til Læsning og lokalhistoriske Granskninger.

Jfr. Urda III. 1 fg. af Jac. Neumann; Forf.s søndmørske Personalhistorie, S. 11 fg.; Aftbl. 1856, No. 271 (efter Aales. H. o. S. Tid.); Fjordenes Blad, August 1875.

Historisk-antikvariske Bemærkninger over Borgunds Prestegjeld paa Søndmøre, samt Gidskeætten. Aalesund 1859. 8. 87 S. med en Stamtavle over Arnmødlingeætten. (S. 1—59 af dette Skrift er skrevet i 1845 og var tidligere trykt i Urda III. 1—38).

Folkesagn, samlede af P. F. Aalesund 1874. 8. 2 Bl., 202 S., 1 Bl. — Anden Del (ny Samling). Aalesund 1877. 8 224 S.

Bidrag til Borgunds ældre Historie. Aalesund 1875. 8. 56 S. (Som Fraklipningsføljeton i Romsdals Budstikke 1883. No. 55 fg. optryktes dette Skrift, paa Titelbladet betegnet som „Fjerde forbedrede Udgave", hvorved Forf. formentlig har angivet de i „Urda" trykte Bemærkninger som 1ste og Udgaven af 1859 som 2den Udg.)

Bidrag til Veøs ældre Historie. Aalesund 1875. 8. 40 S.

Forsøg til en søndmørsk Personalhistorie. Aalesund 1875. 8. 56 S.

Giskeætten paa Søndmør. Aalesund 1883. 8. 77 S.

Om Gaarden Blindheim paa Vigsøen, samt om Gretters Baskelag paa Harham Aar 1015. Aalesund 1884. 8. 46 S.

Han har leveret forskjellige Meddelelser angaaende Romsdals Amt til N. Nicolaysens Norske Fornlevninger og ligeledes til Aarsberetningerne fra Foreningen til norske Fortidsmindesmerkers Bevaring.

I Søndmøres og Romsdalens lokale Blade har han skrevet ikke saa lidet, for det

meste af historisk-antikvarisk og topografisk Indhold, fornemmelig i Møringen 1—3 Aarg., Aalesunds Blad 1873—74, Søndmørsposten og Romsdals Budstikke.

Færden, Anders Olsen, Søn af Gaardbruger og Kirkesanger *Ole F.* og *Anne Lagesen*, er født paa sin Slægts Odelsgaard Færden i Norderhof, Ringerike, 24 August 1824, var, efter at have faaet Privatundervisning i Hjemmet indtil sin Konfirmation, i 2 Aar Elev af Strøms militære Forberedelsesinstitut i Kristiania og blev 1841 optagen som Kadet paa Krigsskolen, hvorfra han udexamineredes i Decbr. 1844, da han udnævntes til Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade. Han gjennemgik derefter den militære Højskole, hvor han tog Afgangsexamen i Juni 1847, og udnævntes 26 Novbr. 1850 til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden. I denne blev han 23 Juni 1854 udnævnt til Premierløjtnant og 11 Juli 1860 til Stabskaptejn. 1866—80 var han Tøjkaptejn ved Brigaden, senere har han været Chef for 5te Batteri. Han er R. S. O. (1870).

* 28 Februar 1851 *Sophie Martine Hansen* (f. 1 Marts 1828), D. af Konsul William H. og Hustru Anne Cathrine Wiel.

Om Forhandlingerne den 12te Febr. d. A. af Norges Forsvar i det skandinaviske Selskab, fra norsk Standpunkt. Chra. 1867. 8. 44 S. (Anonymt. Jfr. Oplysningerne under Artiklen O. J. Broch i dette Værks 1ste Bd., S. 456 fg.)

Modbemærkninger til „Om Lov og Kongebud for Armeen" af C. Arntzen, Overretsjustitiarius. Kra. 1874. 8. 41 S. (Jfr. Artiklen C. Arntzen i dette Værks 1ste Bd., S. 97).

Om Depottroppers Nødvendighed og deres Styrke ved de vigtigste europæiske Hære, samt Betragtninger over dette Anliggende for vor Armees Vedkommende og Angivelse af hvorledes det formentlig bør indrettes der. Efter Manuscript fra 1873. [Kontratrykt som Manuskript. Kra. 187*).

Om Finantspolitik og Toldvæsen. Kra. 1876. 8. 35 S.

Politisk-økonomiske Betragtninger, anstillede i nogle Foredrag. Kra. 1879. 8. 98 S.

I Morgenbladet har han i tidligere Tid skrevet et og andet om militære Forhold og om Armeens Lægevæsen.

I Det kgl. norske Artilleris Aarsberetninger er trykt flere dissenterende Vota af ham i hans Egenskab af Medlem af Artilleriets Konstruktionskommissjon.

For Tiden har han i Haandskrift afsluttet et større sprogsammenlignende Arbejde over Skrifttegnenes historiske Tilblivelse og Udvikling.

Færden, Michael Johan, Søn af Gaardbruger *Thor F.* og *Else Marie Vager*, er født i Norderhof 24 Decbr. 1836, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1855 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1861, efterat han siden Vaaren 1858 havde været ansat som Lærer ved Nissens Skole. I 1866 overtog han Redaktionen af Tidsskriftet «Folkevennen», men fratraadte igjen samme allerede det følgende Aar, da han

i 1867 var bleven udnævnt til pers. Kapellan hos Stiftsprovst Winsnæs i Vang ved Hamar. I denne Stilling forblev han til 1875, da han blev konst. Prest ved Fattigvæsenets Anstalter i Kristiania, hvorefter han 23 August 1881 udnævntes til Sogneprest til Røken.

* 16 Maj 1866 *Hermine Alida Georgine Wisbech* (f. 1837), D. af Distriktslæge Christian W. og Alida Georgine Brunchorst.

Prædiken ved Sørgegudstjenesten over H. M. Kong Karl XV. i Hamar Kirke 9de Oktober 1872. Hamar 1872. 8. 16 S.

Den klassiske Dannelse, et Svar til Oplandenes Avis. Hamar 1873. 8. 43 S. (Anonymt. Særtryk af Hamar Stiftstid. f. A.)

Hanna Winsnes. En Livsskizze ved M. J. Færden. Hamar 1873. 8. 36 S. (Separataftryk af Hamar Stiftstidende f. A.)

Peter Hærems Liv og Virksomhed. Et Mindeskrift. Aftrykt efter „Hjemmet" med enkelte Tillæg. Med Hærems Portræt. Kra. 1878. 8. 128 S.

Johan Frederik Oberlin. Et Livsbillede fra Tiden omkring den franske Revolution. Med 2 Billeder. Kra. 1880. 8. 165 S. (Oprindelig trykt i en lidt anden og kortere Skikkelse i „Hjemmet").

Pressen og Vantroen. Redaktionsartikler af Luthersk Ugeskrift i gjennemseet Aftryk. Kra. 1881. 8. 106 S. (Anonymt).

Til Norges Folk i Anledning af Dagens Strid. [Chra. Juni 1880]. 8. 2 Bl. (Dette anonyme polemiske Digt i Anledning af 9de Juni-Beslutningen stod oprindelig trykt i Morgenbl. 1880, No. 168 A, men udgaves senere særskilt i ca. 13,000 Expl. og aftryktes igjen derefter paa flere Steder i Landet. Det fremkaldte, foruden en Mængde polemisk-kritiske Artikler i Venstres Blade, ogsaa følgende Modskrift: »Nogle Bemærkninger i Anledning Prestevisen «Til Norges Folk». Af En Almuesmand». Mosjøen 1882. 8. 33 S.)

Israels Betydning for Fremtidens Mission. (Foredrag ved Missions-Mødet paa Eker den 16de August). Udg. af Centralkomiteen for Israelsmissionen. Kra. 1883. 8. 30 S.

Kvindesporgsmaalet. Gjennemseet og forøget Udgave af Redaktionsartikler fra „Luthersk Ugeskrift". Kra. 1885. 8. 2 Bl. 113 S. (Anm. [af D. Thrap] i Morgbl. 1885, No. 372. Imod F.s Skrift udkom: „Kvindesporgsmaalet". Tilsvar til Hr. pastor J. M. Færden af Kitty L. Kielland. Chra. 1886. 8. 40 S.)

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af C. F. Eckhoff, 1. Saml. (1880) S. 68—81: Prædiken over Evangeliet paa 1. Sønd. efter Nytaar. — 2. Saml. (1881), S. 125—38: Epistelprædiken paa Søndag Septugesima.

I 1876 overtog han Redaktionen af det illustrerede Ugeblad „Hjemmet", der den Gang udkom som Tillægsblad til „Fædrelandet". I dette Blad skrev han indtil 1880 alle Biografierne (med Undtagelse af to, som er betegnet med andet Forfattermerke), Billedtexterne og Boganmeldelserne samt de Digte, der ikke er forsynet med andet Merke. Af Biografierne udkom de to ovfr. nævnte i Særtryk. Hans Biografi af Maria Schandorff (i Aarg. 1876, No. 9—16) er optrykt i den danske „Christelig Samler". Nogle af Billedtexterne er optrykt dels i „Fra Nordens Natur og Folkeliv", udg. af H. G. Heggtveit (Chra. 1880), dels i „Norsk Kunstner-Album, Ny Række", udg. af Chr. Tønsberg (Chra. 1881).

I Skilling-Magazin *1862*, No. 29: Augustin og Monika. — *1882*, No. 42 og 43: Biografi af Sognepræst J. C. Heuch. (Anon.)

I Hamar Stiftstidende skrev han i Begyndelsen af 70-Aarene en Del Artikler, hvoraf to senere særskilt udgivne er nævnt ovfr.

I Fædrelandet 1873, No. 42, 45, 47 og 48: Johan Sverdrup — Selvstyre. I.—III. (Svar paa en Artikelrække [af Jacob Sverdrup] med samme Overskrift i s. Bl. No. 27, 31, 34).

I Morgenbladet har han, foruden en Del mindre Boganmeldelser merket M. F., skrevet i Aarg. *1876*, No. 111 og 113: Om geistlig Betjening i Garnisoner og paa Øvelsespladse. — *1878*, No. 360: Om den offentlige Dansetrafik og om Udskjænkningen af berusende Drikke i Kristiania. — *1879*, No. 283 A og 285 A: Til at faa Forstand af. [I Anl. af Dr. G. Brandes's Anmeldelse i Dagbl. f A. No. 235 af Hellenbachs „Die Vorurtheile der Menschheit"; jfr. Svar i Dagbladet No. 260 fg.]; No. 325, 327, 329 og 330: Dagbladet og Kristendommen. — *1880*, No. 52, 59, 61, 66 og 68: Udsigt over den theologiske Literatur i Norge i Aaret 1879; No. 152: „Verdens Gang" og Bisp Nikolas. — *1881*, No. 64, 66, 78, 103, 105, 130, 143 og 144: Vore Digteres Forhold til og Fremstilling af det Folkelige. — *1883*, No. 123, 156, 157: Tidsbilleder af Theodor Caspari.

I Luthersk Ugeskrift *1877*, No. 4, 5, 7 og 8: Frikirken og Statskirken. Indledningsforedrag i Kristiania theologiske Forening. (Oversat paa Svensk af C. W. Charleville. Linköping1877. 8. 31 S.) Fra 1878 besørgede han den literære Kritik i dette Blad og i 1881 indtraadte han (efter Prof. F. W. Bugge) i Bladets Redaktion. Han har siden den Tid leveret følgende Redaktionsartikler til Bladet: 9de Bd. (1881), No. 1: Forord; No. 5 og 7: Christopher Bruuns Udtalelser om den offentlige Prostitution; No. 11—23: Hvorledes bør Kirken møde Nutidens Vantro? (Kritik af Prof. Petersens Skrift med samme Titel). — I 10de Bd., No. 1—8: Kulturkampen i Frankrig; No. 15: Dagbladet og Dødsstraffen (Indledningen er af Heuch); No. 16—22: Pressen og Vantroen (ogsaa særskilt udgivet, se ovfr.); No. 27: Endnu engang: Dagbladet og Dødsstraffen. — 11te Bd., No. 5—8: Rasmus Tønder Nissen (Nekrolog); No. 11: Prestegaardsloven; No. 18: Kongedømmet af Guds Naade; No. 21—25: Christopher Bruuns kristelige Grundtanker. — 12te Bd., No. 4—7: Det kristelige Øvrighedsbegreb og den naturalistiske Stat; No. 19: Throndhjems Bi-skops Skrivelse af 3die Oktbr. ang Sognepr. Wexelsens politiske Optræden; No. 21: „Katechismusprædikener" om den Kristnes Forhold til det borgerlige Samfund (Svar til Dagbl.); No. 22: Panisslamismen; No. 25 og 26: „En Folkefiende" af Henri Ibsen. — 13de Bd., No. 7: Den moderne Geniusdyrkelse; No. 9 og 10: Et Tider Tegn; No. 12: Svar til Pastor Ebbesen; No. 17: Skal Kristendommens eller N turalismens Moral gjælde i vort offentlige Liv? No. 24—26: Kirken og Lovmæs heden. — 14de Bd., No. 4 og 5: Alexander Kiellands sidste Tendensroman („Gif No. 9—11: Israels Betydning for Fremtidens Mission (ogsaa særskilt udg., se o samt optaget i „Missionsblad for Israel" og i Eckhoffs „Vidnesbyrd fra den n Kirke i Bibellæsninger". S. 734—761); No. 16—20: Videnskab og Kristendom; No Om Berettigelsen af „Opraabet til Kristendommens Venner i vort Land"; No Hvad Betydning har det for et Folk, om det bygger sin Samfundsorden paa K dommens eller paa den suveræne Folkeviljes Grund? No. 26: Inspirationsbe Anvendelse paa Skabelseshistorien (Svar til Pastor Jonas Dahl). — 15d *No. 3*—5: Kristendommen som folkeopdragende Magt; No. 8: Den panislamit

vægelse; No. 9: Hvor er vi, og hvorledes skal det ende? No. 10—12: Hvem er Øvrighed i bibelsk Forstand? No. 23—26: Kvindesporgsmaalet. — 16de Bd., No. 19: Det niende frivillige kirkelige Stiftsmøde for Kristiania Stift; No. 20: Naturalismens Moralprædiken; No. 22: Stiftsmødet og Opinionen; No. 22: Pontus Wikners Ansættelse som Professor i Filosofi ved Kristiania Universitet; No. 23: Biskop Jørgen Johan Tandberg (Nekrolog); Professor Getz om Wikners Ansættelse; No. 25: Den principielle Modsætning i Opfatningen af Kvindens Natur og Opgave; No. 26: Julehøitiden. — 17de Bd., No. 2: Redaktionsbemærkninger til „Seneca og Paulus"; No. 3—5: Moderne Forsøg paa at danne nye Religioner: No. 5: Kristiania Ynglingeforening; No. 8—12: Kirkeorganisations-Sagen; No. 13—16: Redegjørelse i Anledning af „Et Indlæg i Kvinde-Sagen" [af Frk. Kitty Kjelland]. (Denne Artikel er sammen med Afhandlingerne om samme Sag i 15de og 16de Bd. ogsaa udgivet særskilt, se ovfr.); No. 14: Korsets og Opstandelsens Paaske; No. 21: Pintsefesten; No. 24—26: Erfaringer fra den lutherske Kirke i vore Dage angaaende Menighedernes Prestevalg. — 18de Bd., No. 8: Wollert Konow Hesselberg (Nekrolog); No. 11, 13, 14, 21 og 22: Nyt Tidsskrifts „Politik og Kristendom"; No. 12: Bemærkninger til „Fra den negative Bibelkritiks Leir"; No. 24—26: Christopher Bruuns Forhold til de moderne Samfundsideer. — 19de Bd., No. 4—6: Christopher Bruuns Samfundsidealer; No. 8—11: I hvilket Forhold har Europas Kristne i det Store taget stillet sig til de moderne Samfundsideer? No. 12: Om Andragenderne af 12te Marts angaaende Sammenkaldelsen af et extraordinært Kirkemøde; No. 15 og 16: Den kristelige Gehalt i det dansk-norske Venstres og i Nygrundtvigianismens Samfundstanker; No. 17: Det antikristelige Moment i Nutidens Udviklingsproces; No. 19—23: Det for sindeværende Storthing fremsatte Forslag til Lov om alminbelig eller tvungen borgerlig Egteskabsstiftelse.

Enkelte Stykker af ham findes i den af Lærer Laurids Nielsen udgivne Evangelie-Postille „Sandhed til Gudfrygtighed" (Mandal 1882).

Gaarder, Louis, Søn af Mægler *Vincents G.* og *Petrea Falkenberg*, er født i Laurvik 11 Febr. 1841, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1859 og i Juni 1867 filologisk Kandidat med Haud. Han blev s. A. ansat som Timelærer ved Kongsbergs Middel- og Realskole og 21 Marts 1868 i samme Stilling ved Fredrikshalds lærde og Realskole, ved hvilken han 1870 blev Klasselærer. I 1873 besøgte han Grækenland og Italien. Sommeren 1876 fratraadte han sin Stilling ved Fredrikshalds Skole, da han havde modtaget en Post som Overlærer ved Gymnasiet i Belgorod (Gouv. Kursk, Rusland). Herfra forflyttedes han 1883 som Overlærer til det 3die Gymnasium i Charkow, hvor han fremdeles staar i Tjeneste med Karakter af Hofraad. Han blev 1881 R. R. St. St. O.

* 186* . . . . . *Boye*

Indbydelsesskrift fra Fredrikshalds Skole *1869*: Iliadens tredje Bog, tekstkritisk behandlet. V. 24 S. — *1871*, S. 21—59: Nogle Ord om Udgivelsen af et »Tidsskrift for Sprogvidenskab, Mythologie, Folkedigtning og orientalsk-occidentalsk Philologie« tilligemed de almindeligste Antydninger til disse Videnskabers Væsen, Principer og Methode.

I Aftenbladet 1873, No. 84, 92, 126, 152, 156, 184 og 189: Fra Grækenland; No. 210, 216 og 217: Fra Italien.

Gaarder, M. H.

En Beskrivelse over Englenes Fald. Chra. 1870. 16. 16 S.

Naademidlernes Forsvar. Indeholdende Lærdomme om Statskirken, Daaben og Alterens Sakramente m. m. til Rettesnor mod kirkelig og borgerlig Vildfarelse. Kra. 1870. 8. 48 S.

Gaarder, Peder Krabbe, Søn af Sogneprest til Alstahoug, R. St. O. O. *Paul Fredrik G.* (f. 24 April 1778, † 9 Juli 1862) og *Christine Helene Margrethe Heltzen* (f. 5 August 1780, † 20 Maj 1853), blev født i Alstahoug 23 April 1814, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1831 og underkastede sig i December 1837 og i Juni 1838 juridisk Embedsexamen, begge Gange med Haud, i hvilken Anledning han indgav Ansøgning om, at 8 kyndige og upartiske Mænd maatte opnævnes til at afgive Overskjøn over hans Kundskaber og Modenhed. Denne Ansøgning blev imidlertid ved høieste Resolution af 20 August 1839 afslaaet, hvorefter han i Juli 1840 erholdt Embedsexamen med Laud. Han arbejdede derefter paa forskjellige Sagførerkontorer i Kristiania, blev i Septbr. 1841 Kopist i Justitsdepartementet, var fra April til Septbr. 1843 konst. Sorenskriver i Helgeland, arbejdede derefter igjen paa Sagførerkontorer i Kristiania, udnævntes 26 Septbr. 1846 til Underretsprokurator i Lister og Mandals Amter og 26 Februar 1847 til Overretsprokurator i Kristiania Stift. Af Storthinget 1848 blev han valgt til Statsrevisor, hvilken Stilling han derefter indehavde til sin Død 5 August 1883.

* 1853 *Maren Sophie Caroline Gundersen* (Alm) (f. i Kra. 7 December 1830, † 17 Juni 1879), D. af Gaardejer Gunder Klemetsen Alm og Elen Marie Olsdatter.

Jfr. W. Lassen: Biogr. Efterretn. om Studenterne fra 1831, S. 11; Bilag til XXVI. Post i Protokolkomiteens Indstilling af 2 August 1848, [2det Afsnit], S 8—9.

Fortolkning over Grundloven og de øvrige Love, som danne Norges Riges offentlige Ret. Kra. 1845. 8. V. 558 S. (Anmeldt i Morgenbladet 1845, No. 116 Tillæg. G.s Skrift fremkaldte Dunkers Modskrift „Om den Norske Constitution", Chra. 1845, hvilket G. besvarede i efternævnte Arbejde).

Om den Norske Konstitution. Modbemærkninger til B. Dunkers Skrift om samme Gjenstand. Kra. 1846. 8. 176 S. (Anm. i Morgbl. 1846, No. 90, 101, 104 og 109).

I Morgenbladet 1848, No. 242: Om Amtmand Birch-Reichenwalds Angreb (Jfr. D. Kildals Forsvar for Gaarder i s. Bl. No. 258—59, 275, 339—41, 347, 351, 360 og 361 samt 1849, No. 34, hvortil Svar af Dunker i Mgbl. 1848, No. 262 og i hans Artikelrække „Den Gaarderske Sag" i Chra.-Posten 1848—49, se ovfr. S. 189).

Gabrielsen, Ole, en Bondesøn fra Lyngdals Prestegjæld, blev født 1822, blev Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1843 og theologisk Kandidat med Haud i Maj 1848. Han blev 1851 ansat som Førstelærer ved Lister og Mandals Amts højere Almuskole, blev 1859 Tredjelærer ved Borgerskolen i Kristianssund, udnævntes 1863 til pers. Kapellan sammesteds og 28 Januar 1873 til res. Kapellan til Værdalen, hvor han døde 22 Juli s. A.

Korte Morgen- og Aftenbønner for en Tid af 16 Uger, tilligemed et Anhang af Fest- og andre Bønner i forskjellige Forholde af Livet, for Christelige Familier, med tilsvarende Psalmer og Fortale Af Wilhelm Hofacker. Oversat og corrigeret af Chr. Dick, O. Barman og [O.] Gabrielsen. Kr.sund 1861. 16. 384 S.

Aandelige Guldkorn, nedlagte af Gud til Høst for Evigheden. Christelige Fortællinger og Levnetsbeskrivelser af Dr. Gotth. Heinr. v. Schubert. (Uddrag af „Gammelt og Nyt"). Oversat af O. G. 1—5. Bergen 1863. 8. (Hvert Afsnit med særskilt Titel og Paginering, se Norsk Bogfortegnelse 1848—65, S. 213).

Gadowski, Lorenz Justinian, en polsk Læge, f. 1783 i Uscie-Solne i Øst-Galizien, studerede i Krakau og blev 1808 Regimentskirurg ved den kejserlige fransk-polske Garde, var Dr. med. fra Paris og Ridder af Foreningsordenen. Han kom, paa en Sørejse til England, ved Storm til Norge 1815 og søgte her forgjæves Ansættelse som Læge, da et af ham udarbejdet *Specimen clinicum* af det medicinske Fakultet i Kristiania ikke antoges fyldestgjørende, hvorfor han igjen forlod Landet.

Jfr. Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 516 og 541.

I Nationalbladet IV. No. 21—24 indrykkede han en Opsats om den mod ham viste Fremgangsmaade, hvorpaa Fakultetet i et Tillæg til s. Bl. No. 29--32 lod hans Specimen m. m. trykke. (14 S.)

Galschjøtt, Johan Jacob Braëm, Søn af daværende Sogneprest til Hyllestad i Sorø Amt *Thomas Martin Braëm G.* og *Karen Hvistendahl,* blev født i Sjæland 12 Maj 1788, Student 1805 og theologisk Kandidat 1812. Han kom derefter til Norge og var en Tid Lærer ved Kristiania Kathedralskole, blev 1813 pers. Kapellan hos Sognepresten til Vinger Sigv. Rynning, udnævntes 11 Septbr. 1817 til Sogneprest til Trysil og 3 Januar 1818 til Vikar i Kristiania Bispestols daværende Vicepastorat Enebak, hvorfra han dog afgik s. A., da han gjorde Opbud. Senere fik han imidlertid betalt sin Gjæld og blev 30 Oktober 1820 res. Kapellan til Toten samt, ved Kaldets Deling, 5 Marts 1825 Sogneprest til vestre Toten, hvor han døde ugift 13 Januar 1840.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to, II. 2, S. 1235 fg.

Urim og Thummim eller Lys og Ret. Et Tidsskrift, betræffende Geistlighed og Religion, fornemmelig i Norge. 1ste Binds 1ste og 2det Hefte. Chra. 1832. 8. 152 S.

I Morgenbladet *1828*, No. 25 og 26 og *1831*, No. 42: Om Nordlys og deres Iagttagelsesmaade. — *1838*, No. 77 og 83: Om Pasløse og Løsgjængere.

I Anledning af Delingen af Totens Kald førte han en vidtløftig Proces med Kirkedepartementet, hvilken han i det væsentlige vandt (se Norsk Retstid. 1840. S. 657 fg.) og udgav i samme Anledning forskjellige «Belysninger», hvoriblandt især et «Maskeradeskuespil i 3 Akter». Chra. 1838.

Til den fysiografiske Forening i Kristiania indsendte han forskjellige Iagttagelser over Nordlys samt en Beskrivelse over Sol- og Maaneringe, sete paa Toten, hvilke Afhandlinger dog forblev utrykte; jfr. Mag. f. Naturvidskb. IX. 174 og 352.

Galtrud, P.

Veiledende Vink ved Brandtaxter og Byggeforetagender. Kra. 1876. 8. (Anm. i Aftbl. 1876, No. 255).

Galtung, H. J. H., Søn af Lensmand i Jondal *Hans Hansen G.*, er efterat have udgivet nedennævnte Skrift udvandret til Amerika.

Sæterjenten, en Fortælling. Vossevangen 1880. 8. 64 S.

Gamborg, Carl Julius, Søn af Løjtnant og Exam. jur. *Peter Christian G.* og *Else Margrethe Borgen*, er født i Kristiania 25 Maj 1835, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1854 og medicinsk Kandidat med Haud i Maj 1862. Høsten s. A. nedsatte han sig som privat praktiserende Læge i Tønsberg, hvor han tillige i to Somre var konst. Landfysikus. Den 15 Oktbr. 1870 blev han udnævnt til Kompagnikirurg i Kristianssandske Brigade, hvorfra han 1871 forflyttedes til Armeens Hovedstation i Kristiania, udnævntes 20 Februar 1875 til national og 1884 til garnisonerende Korpslæge ved Hovedstationen. Fra Oktbr. 1872 til Oktober 1875 var han tillige Reservelæge ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling. Han har flere Gange i videnskabeligt Øjemed besøgt Udlandet, særlig i 1871 i længere Tid London og Wien for at lægge sig efter den militære Hygiene. Han er f. T. Medlem af Armeens Lægekommissjon og af Bestyrelsen for Kristiania kommunale Sygehuse.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 134 og 488.

I Militært Tidsskrift 1872: Beretning om *Army medical School* i Netley ved Southhampton; Oplysning om de militære Lægers Stilling i den engelske Armee.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 3. Række IV. (1874), S. 609—31: Beretning for Oktober 1872—Udgangen af 1873 om Rigshospitalets Hudsygeafdeling. *VI.* 213—30: Beretning om samme i Aaret 1874.

I Tidsskrift for praktisk Medicin II. (1882), S. 337—39: 3 Tilfælde af Alopecia areata i samme Familje.

I Ny ill. Tidende *1875*, No. 11: Nekrolog over Livmedikus J. G. de Besche. — *1883*, No. 12 : Nekrolog over Generalkirurg Joh. Heiberg.

I Morgenbladet 1866, No. 104: Om Asylforplejning for Sindssyge.

Gamborg, Joachim Christian, foregaaendes Broder, blev født i Kristiania 1831, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1848 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1853. I 1856 blev han autoriseret som Overretssagfører i Kristiania. Han konkurrerede i 1877 med Ebbe Hertzberg, A. N. Kiær og O. Ring om den da ledige Professorpost i Statsøkonomi og Statistik. Han døde 1885.

* 5 Oktbr. 1866 *Elen Sofie Ovenberg*, D. af Toldbetjent O. i Fredriksstad og Enke efter Kjøbmand Gelertsen.

Om Renten af Penge. En statsøkonomisk Fremstilling. Chra. 1870. 8. 50 S.

Om Forandring i vor Myntfod fra Sølv til Guld. Aftryk af „Morgenbladet". Chra. 1872. 8. IV. 94 S.

Seddelbanken. En kritisk Fremstilling af Grundsætningerne for Seddelbankers Indretning og Virksomhed med særligt Hensyn til de skandinaviske Seddelbanker i deres nærværende Skikkelse. Indleveret som Besvarelse af den fremsatte Opgave ved Konkurrencen om Professorposten i Statsøkonomi og Statistik ved det Kongelige Frederiks Universitet i Christiania. Kra. 1877. 8. XI. S., 1 Bl., 221 S.

Om Byerne og Landet i deres indbyrdes Forhold med Hensyn til Befolkning og Produktion. Indleveret som selvvalgt Opgave ved Konkurrencen om Professorposten i Statsøkonomi og Statistik ved det Kongelige Frederiks Universitet i Christiania. Chra. 1877. 8. 3 Bl., 44 S.

Nogle Hovedpunkter af Norges økonomiske Udvikling i den sidste Tid (1850—78). Kra. 1879. 8. 2 Bl. 71 S.

I Udvalgte Skrifter af H. Schulze (Kra. 1883), ved hvis Udgivelse han bistod, har han skrevet den som Indledning S. V.—XII. trykte biografiske Skizze af Forfatteren.

I Studenterblade 1855: Om Gemytlighed.

I Morgenbladet skrev han af og til; bl. a. findes af ham i dette Blad, foruden den ovfr. anførte Afhandling om Forandring af vor Myntfod, i Aarg. 1871, No. 96 A: Petitionsret og almindelig Opinion.

Garben, Baltazar Nicolai, Søn af Regimentskvartermester i Fredriksstad og Auditør *Wilhelm G.* (f. 1759, † 1811) og *Bolette Dorothea Randulf*, blev født i Sparbu Prestegjæld 19 Februar 1794, blev 1811 Sekondløjtnant, med Anciennetet fra 1 Januar 1810, i nordenfjeldske Regiment, og ansattes 1 Novbr. 1812 ved Ingeniørkorpset, blev 7 Maj 1814 Sekondløjtnant i den norske Ingeniørbrigade, hvor han s. A. blev Premierløjtnant, 15 Januar 1816 Kaptejn og, efter 1832 at være bleven Major i Armeen, 19 Februar 1845 Oberst samt Chef for Brigaden. Den 20 Novbr. 1851 blev han udnævnt til Generalmajor i Armeen. Han var Chef for den militære Højskole 1845—61. Den 20 Juli 1861 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra Militærtjenesten og bosatte sig derpaa i Aker, hvor han døde 21 April 1867. Han var Medlem af den 1836 nedsatte Centralkommissjon for Norges Befæstningsvæsen, videre af den ved kgl. Res. 16 Juli 1845 nedsatte Kommissjon ang. et Jernbaneanlæg

Mjøsen—Kristiania samt 1860 Medlem af Tilsynskommissjonen for Storthingsbygningens Opførelse. 1852—53 og 1857 var han Medlem af Interimsregjeringerne i Stockholm under Kong Oskar I.s Sygdom. Han var Medlem af Videnskabernes Selskab i Thjem (184) og af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien.* Han blev 1818 Ordonantsofficier, 1832 Adjutant og 26 Januar 1839 Kabinetskammerherre hos Kong Carl Johan. Han blev 1823 R. S. O., 1847 K.[1] St. O. O. og 7 Juni 1861 Stk. S. O.

* *Mariane Siewers* (døbt i Fredriksstad 9 Maj 1795, † i Kra. 2 Maj 1861), D. af Sorenskriver i Tune Ole S og Marie Kirkgaard, der efter S.s Død ægtede den ovfr. nævnte Statsraad P. R. Fleischer.

Nekrologer i Morgenbl. 1867, No. 111, Aftenbl. s. A. No. 93 og Aftenp. s. A. No. 93 A. Jfr. C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 93 fg.

Foredrag af praktisk Mekanik. (Byggematerialiers Modstandsevne). Af A. Morin. Som Haandbog for Ingenieurer, Architekter og Brugseiere oversat, og Formlerne overførte til norsk Maal og Vægt af B. N. Garben. Med 6 Plancher. Chra. 1857. 8. XVIII. 489 S. (Anm. af Th. Broch i Morgbl. 1857. No. 356).

I Polyteknisk Tidsskrift *1857*, No. 23: Konstruktion af murede Viadukter. — *1858*, No. 5: Grafisk Bestemmelse af Jordtrykket paa Beklædningsmure og deres Modstandsevne. (Overs.)

I Militairt Tidsskrift XI. 30—138: Forslag til Kjæbebro over Glommen, tilligemed Sammenligning mellem dette Broforslag og andre efter samme Principer udførte Brobygninger, m. 3 Pl.

Som Medlem af den saakaldte Akershus-Kommissjon, hvis Indstilling er trykt i Mil. Tidskr. 3 R. II., afgav han et fra denne Indstilling dissenterende Votum, trykt blandt de samme Tidsskrifts 3die Bind medfølgende Officielle Meddelelser, S. 15—51.

Garben, Christian Vilhelm, foregaaendes Broder, blev født i Throndhjem 2 Decbr. 1795, blev 1811 ansat som Officier i nordenfjeldske Regiment, hvorfra han forflyttedes som Premierløjtnant til 2den akershusiske Infanteribrigade. Han var derefter fra Septbr. 1819 til Decbr. 1837 Lærer (i flere Aar konst. Adjunkt) i Mathematik og levende Sprog ved Drammens lærde og Realskole, hvilken Stilling han fratraadte, da han 1 Juli 1837 var bleven udnævnt til Kaptejn og Kompagnichef i 2den akershusiske Infanteribrigade. Han var fra 1846 til 1855 Inspektionsofficier ved den militære Højskole og ansattes 18 Januar 1854 som Inspektør ved de militære Verksteder paa Akershus, i hvilken Stilling han blev staaende til 17 Decbr. 1870, da han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension. Han var i en Række af Aar Medlem af Direktionen for og Lærer ved Kunst- og Tegneskolen i Kristiania. Han døde 1 Juli 1872.

* 24 April 1831 *Jeanette Cathrine Blom* (f. 16 September 1813, † Nat til 10 Novbr. 1884), D. af den i 1ste Bd. S. 352 nævnte Skibs*reder* Chr. B. og hans første Hustru.

Kortfattet Lærebog i Arithmetik, Geometri og Stereometri for Haandværkere og Elementærskoler, gjennemseet af Professor Hansteen. Chra. 1845. 8. 96 S. m. 3 lith. Tab. — 2det Oplag [tilligemed en kort Afhandling om de vigtigste krumme Liniers Construction]. Chra. 1852. 8. 110 S. — 3die Oplag. Chra. 1856. 8. 112 S. m. 4 lith. Tab. — 4de forøgede Oplag. Chra. 1864. 8. 2 Bl. 134 S. m. Fig. i Texten.

Punkterbog, hvori man nøiagtig kan komme til Kundskab om mange Ting, man ønsker at vide. 48 Spørgsmaale med behørige Svar. Til selskabelig Fornøielse bearbeidet af *m m*. Chra. 1865. 16. 113 S. — Ny Udgave [med omtrykt Titel: Den gode Spaamand. En Punkterbog etc.] Chra. 1866. 16. 113 S.

Garborg, Arne, Søn af *Ejvind G.*, fhv. Skolelærer, og *Ane Oline G.*, er født 25 Januar 1851 i Thime Prestegjæld paa Jæderen. I sin Barndom fik han lidt Undervisning dels i det strengt pietistiske Hjem, hvor Faderen af religiøse Hensyn forbød ham ikke blot at lege, men en Tid endog at gaa paa Skole, dels i Bygdens Kredsskole. Efter Konfirmationen Høsten 1865 tog han et halvt Aars Kursus i en ved Thime Skole den Gang dreven Lærerskole og praktiserede saa et Aars Tid som Omgangsskolelærer i Hetland ved Stavanger, hvorefter han 1868—70 besøgte Holts Skolelærerseminarium, hvorfra han Sommeren 1870 blev dimitteret med Karakteren «meget duelig». Han fik derpaa Ansættelse som Almuskolelærer i Risør, hvor han i 1871 begyndte at udgive Bladet «Lærerstandens Avis». Fra Risør flyttede dog snart baade han og Bladet til Stavanger, hvor han med sin Familjes Hjælp fik sammen med en Bogtrykkersvend oprettet et Trykkeri; dette flyttede han Høsten 1872 til Tvedestrand, hvor han begyndte at udgive «Tvedestrandsposten». I Februar 1873 kom han til Kristiania for at forberede sig til Examen artium. I Hovedstaden levede han i trange Kaar, men læste med Kraft, skrev af og til i Bladene og fik i denne Tid (anonymt) udgivet sin første Bog, den ndfr. nævnte kritiske Studie over «Kejser og Galilæer». I 1875 blev han saa Student med Udmerkelse og knyttedes Aaret efter, gjennem P. L. Hærems Formidling, som et Slags Stipendiat-Medarbejder til «Aftenbladets» Redaktion. Imidlertid kom det lidt efter lidt til et aandeligt Gjennembrud i ham, og han grundlagde Høsten 1877 «Fedraheimen, eit Vikeblad aat det norske Folket», Organ for den nationale Rejsning i sproglig og literær Kultur og for en Politik, der laa længer til Venstre end det daværende «Aftenbladet». I dette Maalblad begyndte han anonymt sin Virksomhed som skjønliterær Forfatter og levede nu som Publicist i Kristiania, hvor han derhos 1879 erholdt en Ansættelse som Kopist i Statsrevisjonens Kontor. Af Storthinget 1883 blev han valgt til første Suppleant til Statsrevisjonen og ved den ovfr. nævnte P. K. Gaarders Død s. A. rykkede han op som Statsrevisor, hvortil han gjenvalgtes af Storthinget 1886. I 1882 søgte han Storthinget om et Rejsestipendium af Statskassen bl. a. for at uddanne

sig som Forfatter, men dette Andragende blev, efter langvarige og heftige Debatter, hvorom Henvisning gives ndfr., med 69 mod 43 Stemmer ikke indvilget. Senere har han dog paa egen Bekostning rejst i Udlandet, idet han Vaaren 1884 besøgte Paris og Vinteren 1885—86 opholdt sig dels i Dresden, dels i Paris. Han var 1878—79 Formand i «Det norske Samlag». Han blev indvalgt som Æresmedlem af «Den frisindede Studenterforening» ved dens Stiftelse i Decbr. 1885.

Portræt med Biografi i Nordahl Rolfsens Norske Digtere, S. 570—73 og i Verdens Gang 1885, No. 19 og 28; *Karakteristik* af Dr. G. Brandes i Tilskueren, udg. af N. Neergaard, [Kbh.] 1885, S. 1—24. Jfr. Storth.-Forh. 1882, V. Dok. No. 59 (G.s Andragende om Rejsestipendium); VI. Indst. *S.* No. 139, S. 496 og Storth.-Tid. s. A., Forh. i Storth., S. 1208—1235. Jfr. videre Vestlands-Posten 1882, No. 38 A; Fædrelandet 1882, 15 Juli, af Dr. E. Blix med Red.s Bem. i s. No.; Fedraheimen 1885 No. 19 [ang. Digtergage til G., hvortil Bem. af ham selv i en Opsats om Digterløn til Alex. L. Kielland i s. Bl. No. 20]; Aftonbladet 1885, No. 40 [af Georg Nordensvan]; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., III. 358.

Smaa-stubber [Polemiske Digte]. Af Alf Buestreng. Tvedestrand 1873. 8. 47 S. (Fulgte som Tillægshefte til «Lærerstandens avis»).

Jaabæk og præsterne (Sær-aftryk af «Lærerstandens avis», udgivet efter fleres opfordring). Tvedestrand 1874. 8. 48 S. (Anonymt. Skrevet i April 1873 som Indlæg i den Jaabæk-Riddervoldske Fejde og nærmest fremkaldt dels ved R.s Brochure «Jaabæks Angreb paa Kristendommen», dels ved et Stykke i «Fram» 1872, S. 535 fg.)

Henrik Ibsen's «Keiser og Galilæer». En kritisk Studie af *G.* Chra. 1873. 8. 69 S. (Anm. i Fædrel. 1873, No. 83). — Andet Oplag. Chra. 1874. 8. 71 S.

Den ny-norske Sprog- og Nationalitetsbevægelse. Et Forsøg paa en omfattende Redegjørelse, formet som polemiske Sendebreve til Modstræverne. Kra. (Bergen)* 1877. 8. 239 S. (Anm. af C. G. Estlander i Finsk Tidskrift 1879, II. 181—206; af Joh. Storm i hans Essay «Det norske Maalstræv» i Letterstedtske Nord. Tidskrift 1878. Jfr. ogsaa ndfr. under «Aftenbladet» samt H. Lassen: Afhandlinger til Literaturhistorien (Kra. 1877), S. 216—43).

Vor nasjonale Skam. Aftryk efter «Verdens Gang». Kra. 1881. 8. 30 S. (Anonymt. Fremkaldt ved nogle Artikler om «Grundlaget for vor Konstitution» i Novemberforeningens Blad «Budstikken». G.s Skrift fremkaldte igjen, foruden en hel Del polemiske Artikler i den konservative Dagspresse 1881—82, følgende Modskrift: «Nogle Ord om Grundlovens Tilblivelse» af *T.*, trykt i Thj. Adr. 1882, No. 8, 9 og 10).

Den religiøse erkjendelses princip. Referat af redaktør Garborgs foredrag i studentersamfundet Lørdag 12te Marts 1881. Trykt som manuskript [Kra. 1881]. 8. 11 S. (Som Modskrift hertil tryktes, ligeledes som Manuskript, «Professor Lyngs foredrag i studentersamfundet Lørdag den 19de Marts 1881.» 8. 10 S.)

Ein Fritenkjar. Forteljing. Andre Utgaava. Kra. 1881. 8. 2 Bl. 162 S. (Skrevet Sommeren 1878 og oprindelig — derfor her betegnet som 2. Udg. — trykt anonymt i «Fedraheimen» 1878, No. 83 fg., se ndfr. Anmeldt i Verdens Gang 1882, No. 1, S. 5; Smaal. Amtstid. s. A. No. 35 A; Stav. Amtst. s. A. No. 74 og 75 af D.)

Betegner den moderne naturalisme i poesien et fremskridt eller et forfald? 3 foredrag holdt i Studentersamfundet . . . . af redaktør Garborg, prof. Lyng og literat Henrik Jæger. (Trykt som manuskript). Kra. 1882. 8. 17 S. (En ny, med et andet Foredrag af Lyng forøget, Udgave findes med samme Titel og Tillægsbestemmelsen «4 foredrag [etc.] . . .» Kra. 1882. 8. 24 S. I begge Udgaver findes G.s Indlæg i Diskussjonen S. 1—10 «gjengivet efter et ikke stenografisk Referat af det mundtlige Foredrag». Samtlige Foredrag var rettet kritisk-polemisk mod et tidligere Foredrag af Prof. L. Dietrichson, trykt som Manuskript med samme Titel, se ovfr. S. 160).

Bondestudentar. Bergen [1883]. 8. 345 S. (Begyndelsen af Bogen stod oprindelig trykt i «Fedraheimen» 1883, No. 22—39, i hvis No. 44 den senere udkomne Fortælling ogsaa er anm. Jfr. ogsaa «Nyaarshelsing til A. G.», underskrevet «Ei Gjenta», i Fedrah. 1884, No. 1). — Andra Utgaava. Kra. 1885. 8. 345 S. (Anmeldt i Aftenposten 1883, No. 262 A; af *A. H.*[ølaas] i Demokraten 1883, No. 30; Verdens Gang s. A. No. 126; Fedraheimen No. 44; Opl. Avis No. 131; Berg. Aftenbl. No. 1157; Stav. Amtst. No. 277; Kr.sands Stiftsavis No. 135; Dagsposten No. 278 og i s. Bl. 1884, No. 3 og 6 af N. J. Sørensen, som her gav Nøglen til Romanens Forbilleder i det virkelige Liv; videre i Stavangeren 19 Januar 1884; i Dags-Avisen [Kbh.] Decbr. 1883 af Axel Henriques [optr. i Fedraheimen 1883, No. 50]; i Letterstedtske Nord. Tidskr. (sammen med «Forteljingar og Sogur») 1885, S. 277—81 af Georg Nordensvan).

Bondestudenter. Fortælling. Dansk af Forfatteren autoriseret Udgave. Kbhvn. 1885. 8. 364 S. (Anm. af *F. E.*[Ifving] i Finsk Tidskrift 1885, I. 467—72).

Bondestudenter. Berättelse. Bemyndigad öfvers. från norskt bygdemål af Georg Nordensvan. Sthlm. 1886. 8. 364 S. (Anm. af X. i Ny ill. Tidning 1886, No. 16).

Forteljingar og Sogur. Kra. 1884. 8. 3 Bl. 258 S. (Anm. i Fedraheimen 1884, No. 58 af *b.*, No. 60 af Sjur og i s. No. af *t. t.*, den første anerkjendende, den sidste harmfuldt protesterende; videre findes Anmeldelser i Dagsposten 1884, No. 296, Søndmørsposten s. A. No. 101, Bergensp. 1885, No. 6; i Politiken [Kbh.] 1885, No. 16 af E. Brandes; i Nyt Tidsskrift 1884, S. 628—32 af Margrethe Vullum; og (sammen med Anm. af «Ein Fritenkjar» og «Bondestudentar») i Ill. Tid. XXVII. (Kbh. 1885—86), S. 310 fg. af Alfred Ibsen. Flere af Bogens Fortællinger er skrevne og oprindelig trykte adskillige Aar før 1884, nemlig i «Fedraheimen», hvorom henvises til Meddelelserne ndfr. Fortællingen «Stordaad» blev oversat af *H.*[ellen] *L.*[indgren] i Aftonbladet 1885, No. 61, hvilken Gjengivelse er indført i G. af Geijerstams efternævnte svenske Oversættelse af den hele Samling. Paa Tysk er den samme Novelle oversat i Neue ill. Zeitung Novbr. 1886. Fortællingen «Ungdom» fremkaldte en Protest af «en Bondestudent» i Morgenbl. 1884, No. 360, hvortil Svar fra *J. S.* i Dagbl. 1885, No. 15 og Gjensvar i Morgbl. 1885, No. 36. Iøvrigt henvises ang. denne Fortælling til et Replikskifte i Dagbladet 1886, No. 403 [af G.] og 405 [af V. Ullmann]).

Ungdom. Berättelser. Öfversättning från norskt bygdemål af G. af Geijerstam. Sthlm. 1885. 8. 248 S.

Læsebog i det norske folkesprog for høiere skoler ved Arne Garborg og Ivar Mortenson. Kra. 1885. 8. 4 Bl. 229 S.

Mannfolk. [Forteljing.] Bergen [Decbr.] 1886. 8. 2 Bl. 258 S.

I Nyt Tidsskrift, udg. af J. E. Sars og O. Skavlan, *I* (1882), S. 388—402: Anmeldelse af Alex. L. Kiellands «Skipper Worse»; S. 571—81 · Anm. af Ibsens «En Folkefiende». — *II.* 426—48: «Vantroens væsen». (Anm. af J. C. Heuchs Skrift med samme Titel. Jfr. Antikritik i Morgbl. 1883). — *III.* 457—79: Anm. af Prof. Fr. Petersens Skrift «Om Skabelsen etc.» — *IV.* 377—91: Anm. af Amalie Skrams Roman «Constance Ring».

I Juleroser 1885 (Kbh.): Paa Fante-Sti.

I Tilskueren, udg. af N. Neergaard, [Kbh.] 1886, S. 197—209: Sjø.

I Politiken (Kbh.) 1886: Beslaglæggelsen af «Fra Kristiania-Bohêmen».

Han udgav og redigerede et Par Aar Ugebladet Lærerstandens Avis, der udkom dels i Risør, dels i Stavanger og dels i Tvedestrand i 1871—73, og hvori han skrev om Skolen, Literatur, Maalsagen og Politik.

I Aftenbladet skrev han i Aarene 1876 og 1877 ikke faa længere Artikler, tildels merket G., og fornemmelig om theologiske og filosofiske Emner. Blandt hans Opsatser i dette Blad anføres: Aarg. *1876*, No. 1—3: Kr. Jansons nye historiske Roman; No. 20, 21, 22, 23, 24 og 25: Per Gynt, Lejlighedsbetragtninger [i Anl. af Stykkets Opførelse paa Kristiania Theater]; No. 42 og 45 : Maalstrævet. (Denne Artikel fremkaldte H. Lassens Modbemærkninger i No. 46, med Overskriften: Holberg, Wessel, Wergeland — Maalstrævet, hvorefter der opstod en Fejde mellem G. og L. i No. 52 (af G.), 54 (af L.), 57, 58, 59, 60, 61 og 62 (af L.), 64 og 68 (af G.), jfr. A. C. Bangs Artikel: „H. N. Hauge og Maalstrævet" i No. 63); No. 226—39: Kirkens Kamp. I—VI.; No. 255: Kondenseret Kristendom; No. 282 og 284: Smagskriser; No. 296 og 298: Dr. G. Brandes (jfr. No. 304 og Modartikler i Dagbl. Decbr. 1876). — Aarg. *1877*, No. 178 fg.: Ethiske Principer.

Han var Grundlægger og til Udgangen af 1882 Redaktør af Fedraheimen, der begyndte at udkomme i Kra. 6 Oktbr. 1877. Blandt hans Bidrag til dette Blad — vi forbigaar her alle hans Redaktionsartikler og hans især i 1880—1882 talrige politiske Opsatser — merkes her: Aarg. *1877*, No. 2: Norig og „Norden"; No 3: Studenternes Haustmoro; No. 4 og 5: „Samfundets Støtter"; No. 6 og 7: Bjørnsons „Magnhild". — Aarg. *1878*, No. 13: Peter Hærem (Nekrolog); No. 13—25: Av laak Ætt. Ei Forteljing. (Anon. Senere optrykt i Forf.s ovfr. nævnte „Forteljingar og Segur"); No. 23: Det radikale Maalstræv; No. 32: Gardenamn [Mod Prof. O. Ryghs Artikler i Morgbl. Juni s. A.]; No. 40, 42, 43: Um Taalsemd i Tru og Meiningar; No. 45 fg.: Eit og annat um Kristendomsstriden vaar; No. 54: Christopher Brun og Kongedømmet; No. 66—67: Stordaad (jfr. ovfr.); No. 74 fg.: Norskt Bokliv; No. 76—80: John Lie som dansk-norsk Diktar; No. 83—88 og Aarg. *1879*, No. 1—26: Ein Fritenkjar. Ei Forteljing or Samtidi (jfr. ovfr.); No. 46: Henrik Krohn (Nekrolog); No. 51: Ferdaminne fraa 1876; No. 56 fg.: Polemik med Christopher Bruun om Republiken; No. 58 fg.: Fraa Valstriden; No. 60—75 og 1880, No. 2 fg.: Seld til den Bonde. (Fortælling, optrykt i hans ovfr. nævnte „Forteljingar"); No. 65, 66, 72, 74 og 75: Censur! [Mod M. J. Færdens S 352 ovfr. nævnte Artikler i Morgbl. ang. Hellenbachs Skrift]. — Aarg. *1880*, No. 5 fg.: Fortsat Polemik med Chr. Bruun; No. 5, 6, 7 og 8: „Har du hørt, hvad Svensken siger?"; No. 41—51: Fredrik Stang. — Aarg. *1881*, No. 38 og 41: Anm. af Kr. Elsters „Farlige Folk"; No 42—44: Henrik Ibsen som „Intelligens"-Diktar. — Aarg. *1882*, No. 7: Polemik med Presten Asperheim om den naturalistiske Digtning; *No. 22—39:* Bondestudentar. (Ufuldført her i Bladet). — Aarg. *1883*, No. 6: Ein

Rettsdom. — Aarg. *1884*, No. 35: Mannen med Sekken. [Skitse]; No. 40: Vinstres Program; No. 45: Bergens Tidende [i Anl. af frgd. Stykke]. — Aarg. *1885*, No. 20: Um Diktarløner; No. 52, 53, 55, 56 og 57: For seint ute [Rejseskitser fra Paris]; No. 67: Hev „Fritenkjarskapen" noko aa bjuda paa? No. 71 og 72: Eit Brev [i Anl. af et i No. 70 aftrykt Vers af G. til hans Kammerater blandt Tiaarsstudenterne]; No. 90: Farvæl! [Nekrolog over Mork, Medarbejder i "Fedrah."] — Aarg. *1886*, No. 19: Brev om „Bohême"-Striden; No. 48: Meir Bondekultur.

I Verdens Gang 1883, No. 15: Ogsaa en Retsafgjørelse [ɔ: en Byretsdom i et Injuriesøgsmaal, anlagt af G. som „Fedraheimens" Redaktør mod „Fædrelandet" for dettes Udtryk om førstnævnte i en Strid 1881 om Dagbladets usædelige Føljetoner]; No. 53: Ein „Meistarspilemann" [ɔ: Hallvard Lie]; No. 146: Maalsagen og vort nationale Liv. (Foredrag i „Fram").

I Dagbladet skrev han af og til Føljetoner og Skildringer fra Storthingsgalleriet i Aarene 1873—74. I Aaret 1881 var han fast Medarbejder ved Bladet, hvor han især deltog meget ivrigt i Striden om Bjørnson som Taler ved Afsløringen af Wergelands-Monumentet. — I Aarg. 1882 skrev han her en Artikelrække: Alexander L. Kiellands Digtning og den kristelige Moral. — I 1886, No. 182, 184 og 187: Politistyre og personlig Frihed; No. 206 og 223: «Sogneprest [ɔ: Statsraad] Sverdrups Legat til Fritænkeres Uddannelse». (Jfr. No. 231 af Mathias Skard).

Han har iøvrigt skrevet anonymt ogsaa i adskillige andre Blade, saaledes i Stavangeren 1870: Ved den fransk-tyske Krigs Udbrud (G's første trykte Arbejde, et Digt, der forherligede Napoleon III); i Fædrelandet *1873*, No. 36: Den 17de Mai (Digt); No. 81; En gammel Historie (Digt) og *1877*, No. 22, 27, 32, 36, 37, 40, 45, 82, 84 og 85: Det nye norske Sprog (jfr. No. 58 fg.); i Bergensposten 1874: Korrespondanceartikler fra Kristiania; i Morgenbladet 1873 et Par Artikler om Offenbachiaden paa Hafgrens Theater i Møllergaden; i Bergens Tidende 1881: Bjørnson som Politiker; No. 66 A—71: Den religiøse Erkjendelses Princip.

Garmann, Jens Skanke, Søn af Provst og Sogneprest til Alstahaug *Christopher G.* († 1800) og *Maren Elisabeth Schanche* († 24 Maj 1817), blev født 24 Septbr. 1781 i Talvik i Vestfinmarken, hvor Faderen da var Sogneprest. Efter Undervisning i Hjemmet kom han 1793 ind paa Throndhjems Kathedralskole, hvorfra han blev Student med Laud 1797 og theologisk Kandidat med Udmerkelse i April 1803. Han rejste derefter udenlands som Hovmester for Grev Christian Ahlefeldt-Laurvig, med hvem han bl. a. opholdt sig ved Universiteterne i Kiel og Leipzig, paa hvilket sidste Sted han først underkastede sig Magister-Examen *peregregia laude* og senere (i 1806) erholdt den filosofiske Doktorgrad efterat have udgivet det ndfr. nævnte Skrift om de hedenske Begravelsesskikke i Skandinavien. I 1807 kom han tilbage til Norge, hvor han derpaa i 2½ Aar var Lærer i Fransk og Engelsk ved Realskolen i Throndhjem, indtil han 13 April 1810 udnævntes til første res. Kapellan ved Vor Frelsers Kirke i Kristiania. Han omkom ved Badning 15 Juli 1822.

* 1) 28 Januar 1811 *Anne Marie Cathrine Angell* (f. 21 Maj 1791, † 14 Septbr. 1811), D. af Major Henrik A.

* 2) 20 Novbr. 1812 *Marthe Marie Smith* († 24 April 1852), D. af Kjøbmand Lars S. i Kristiania.

Nekrolog [af Hersleb] i 6te Beretning om det norske Bibelselskab, S. 29—31. Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to, I. 469—76; Erlandsen: Tromsø Stifts Gejstlighed, S. 60 fg.; Morgenbl. 1822, No. 202; Budstikken III. 225—40.

Specimen de opinionibus acritibus feralibus in Scandinavia ethnica regnantibus. Lipsiæ 1806. 8. 76 S. (Rec. af W. H. F. Abrahamson i Lærde Efterretn. 1807, S. 17—28).

Den Lykke, som vort Land har at haabe af Fremtiden, under vor hyldede Fyrste. Prædiken paa 1ste Søndag i Faste 1814. Chra. 1814. 8. 15 S.

Hvad have vi som Christne at gjøre i disse Farens Dage? Prædiken holden ved Aftensang i Vor Frelsers Kirke i Christiania den 8die Søndag efter Trinitatis 1814. Chra. 1814. 8. 15 S.

Taler holdne ved Reformationens Jubelfest 1817. Chra. 1817. 8. 54 S.

Ledetraad for Skole-Lærere ved Religions-Underviisningen efter Pontoppidans Forklaring over Luthers Catechismus. Chra. 1822. 8. 168 S.

I Nationalbladet *V.* 185—87: Til Forfatteren af Skriftet „Om Danmarks politiske Forbrydelser mod Norge" (jfr. VI. 177—85 med G.s Svar i VII. 29—32). — *VI.* 108 fg.: Til Recensenten af Abels Religionsspørgsmaal. — *XVII.* 201—8 og *XIX.* 261—66 og 330—36: Noget om den Lancasterske Underviisnings-Methode.

I Budstikken III. (1821) No. 29 og 30: Om Skolevæsenets Tilstand i Christiania.

Garmann, Johan, foregaaendes Broder, blev født i Talvik 11 Juli 1780, blev Student fra Throndhjems Kathedralskole 1797 og theologisk Kandidat 1801. Han var derefter Lærer i 5 Aar ved Realskolen og i 1½ Aar ved Kathedralskolen i Throndhjem, blev 12 Decbr. 1806 udnævnt til res. Kapellan til Orkedalen, hvor han gjorde sig fortjent ved at uddanne Bondegutter til Skolelærere, og 17 Oktbr. 1814 til Sogneprest til Bynæsset, men døde i Throndhjem 4 Februar 1815 uden at have tiltraadt dette Embede. Han mødte som fjerde Repræsentant fra søndre Throndhjems Amt paa Storthinget i 1814.

* 1807 *Magdalena Elselene Wensell* († 1855), D. af Kjøbmand i Throndhjem Carsten Tostrup W.

Jfr. Erlandsen: Efterr. om Nordenfj. Gejstlighed, S. 98 fg.; B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 65 fg.

I Det kgl. norske Videnskabersselskabs Skrifter i det 19. Aarh. I. 350—60: Efterretninger om Orkedalens Præstegjæld.

Gedde, Frederik Christopher, Søn af *Hans Christopher G.*, Chef for Ingeniørkorpset († 1817), og *Frederikke Christiane Fischer*, *blev født* i Fredriksstad 2 Februar 1781, blev 1796 Ingeniørofficier og

1813 Kanal- og Havne-Inspektør søndenfjelds, men blev derhos staaende som Kaptejn i Ingeniørbrigaden, blev 1815 Major *à la suite*, tog s. A. Afsked fra Krigstjenesten, blev 1828 Toldinspektør i Fredrikshald, hvor han døde 6 April 1840. Han var R. S. O. (1817).

* 1) 1810 *Maren Holst* († 1821), D. af Kjøbmand Elias H. i Tønsberg.

* 2) *Andrea Johanne Samsing* († paa Fredrikshald 4 Febr. 1860, 64 Aar gl.), D. af Kjøbmand Gregers S. i Tønsberg.

I Mag. f. Naturvidskb. X. 158—78: Udtog af en Indstilling ang. Glommen og Vormen Elves Farbargjørelse fra Indsøen Mjøsen til Relingsund, med Overslag og Beregning over de Summer, der ville medgaa til Sejlbargjørelsen af disse Elve. Med Karter i Fol. (Jfr. C. J. Schives Undersøgelse i s. Bd. S. 1 fg.)

Gedde, Vilhelm Julius Kleist, foregaaendes Brodersøn og Søn af den som Chef for Ingeniør-Brigaden i 1833 afdøde Generalmajor og R. S. O. *Nicolai Vilhelm G.* (f. 1779) og *Juliane Frederikke Margrethe von Kleist* (f. 1781, † 22 Maj 1861), er født paa Akershus 15 Oktober 1818, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1836 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1841. Han var derefter i 1842 og 1843 Lærer og Inspektør ved det militære Forberedelsesinstitut i Kristiania, 1843—44 Universitetsstipendiat i Kirkehistorie, 1845—54 Lærer ved Kristiania Borgerskole, hvorhos han 1844—54 var Notarius ved det theologiske Fakultet. Fra 1854 til 1867 var han Bestyrer af Nissens Latin- og Realskole, først alene, senere i Forening med H. Nissen og fra 1865 med J. F. Buchholm og H. F. D. Schrøder. 25 Septbr. 1867 blev han udnævnt til res. Kapellan til Stange og 3 Februar 1872 til Sogneprest til Romedal.

* 1843 *Mette Marie Hansen* (f. i Kristianssand 1819), D. af Kjøbmand dersteds Jacob H. og Marie Bloch.

Jfr. G. S. Faye: Oplysninger om Stange Menighed og dens Præster, S. 86 fg.

Fortegnelse over de theologiske Candidater og Studenter fra 1831—1843. Chra. 1843. 8. 19 S. (Anonymt).

Kirke-Historie for alle Stænder af Heinr. Thiele. Oversat og i enkelte Stykker omarbeidet af W. K. G. Chra. 1844. 8. XI. 462 S. (Anm. i Mgbl. 1844, No. 345).

De sidste 16 Aars theologiske Kandidater og deres Beforbringsudsigter. Chra. 1847. 8. 25 S. (Anonymt. Anm. af Chr. Lange i Norsk Tidsskrift I. 377—79).

Regler for norsk Retskrivning. Trykt som Manuskript til Brug ved Undervisningen. Chra. 1852. 8. 16 S. (Anm. i Morgbl. 1852, No. 289, hvortil Svar fra G. i No. 292). — 2den Udg. Chra. 1856. 8. 16 S.

Prædiken paa 10de Søndag efter Trinit. i Sems Kirke. Chra. 1854. 12. 16 S.

Reise i det hellige Land. Af Frid. Ad. Strauß. Med et Kaart

erusalem og et Oversigtskaart. Oversat fra Tydsk. Udg. af Selskabet for Folke-tingens Fremme. 1ste Tillægshefte til „Folkevennen", 10de Aarg. Chra. 1861. . 192 S.

Gustav Adolfs Historie, i Uddrag efter A. Fryxell. Udg. af Selskabet Folkeoplysningens Fremme, 2det Tillægshefte til „Folkevennen", 13de Aarg. 1864. a. 1864. 8. 2 Bl. 265 S. (Anonymt).

Fortællinger og Skildringer af Karl Støber. Oversatte af V. G. ɔ́saget med et anbefalende Forord af J. G. Blom. [1ste Saml.] Med 10 Ill. Træsnit. Kra. 1881. 8. 4 Bl. 502 S. — Anden (sidste) Saml. Med 6 Ill. i ræsnit. Kra. 1882. 8. 4 Bl., 308 S.

Han har deltaget i Udgivelsen og Udarbejdelsen af Indbydelsesskrifter ra Nissens Latin- og Realskole 1855 (8. 47 S.), 1856 (8. 65 S.), 1858 (8. 95 S.), 1861 (8. 76 S.), 1862 (8. 2 Bl. 100 S.) [alle udg. i Forening med H. Nissen og indeholdende Skoleefterretninger] samt 1866 (8. 2 Bl. 92 S.) [i Forening med J. F. Buchholm og H. Schrøder].

I Theol. Tidsskrift f. d. norske Kirke *I.* (1846), S. 1—47: Ni og firti Theser over Religionsfriheden af Dr. Rudelbach, overs.; S. 264—92: Skotland og den frie Kirke af W. Chlebus, overs.; S. 624—30: Nekrolog over Prof. Chr. Keyser. — *II.* 255—88: Kirkeanordning for de evangeliske Menigheder i Westphalen og Rhin-provindsen (overs.); S 497—521: Leipziger-Conferentsen i 1848 (overs.) — *III.* 128—51: Om den syrisk-ephraimitiske Krig, af Dr. C. P. Caspari (overs.)

I Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. II. 457—59: Anmeldelse af Holtermanns Oversættelse af Wallins Prædikener.

I Norsk Folkekalender 1848, S. 41—59: Kortfattet Udsigt over vort Kirkeaar, dets Fester og Perikoper.

I Hjemmet 1877, No. 4 og 5: Nekrolog over Adjunkt O. C. Thistedahl.

I Christiania-Posten (1848—49), No. 184 og 205: Om Optagelse Examen ved Krigsskolen. (Jfr. Svar af O. J. Broch og Jørgen Moe i No. 1 og 212).

I Morgenbladet 1857, No. 48, 49 og 66 Till.: Om de theologiske Kandida (I Forening med C. Sundt). — *1865*, No. 76: Hr. Overlærer Løkke om Latinur visningen ved Nissens Skole. (Jfr. Svar af L. i No. 78).

Geelmuyden, Bernhard Fredrik de Lange, efterfølg Broder, er født i Throndhjem 23 Juni 1823, var, efterat være udd som Civilingeniør, ansat i praktisk Bedrift paa forskjellige Steder i det, deriblandt i 21 Aar som Bestyrer af Drammens Gasverk, fra h Stilling han tog Afsked 1877, hvorefter han flyttede til Kristiania. 1878 har han været Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole.

* 21 Juni 1857 *Petronelle Olava Stang* (f. 2 Decbr. 183 Grosserer og preussisk Konsul paa Fredrikshald Ole Andreas S. Bolette Wiel.

Jfr. M. Arnesen og N. A. Stang: Stamtavle over Familien Stan 1879), S. 16.

... Tids geografiske Opdagelser, fremstillede i Korthed.

ter. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme som Tillægshefte til „Folkevennen" for 1879 og 1880. [H. 1. 2.] Kra. 1880. 8. 2 Bl. 281 S.

Gjennem det mørke Fastland eller Nilens Kilder, rundt Æqvatorial-Afrikas store Indsøer, nedad Livingstone-Floden til Atlanterhavet. Af Henry M. Stanley. Med Karter og Illustrationer. Autoriseret Udgave for Norge og Danmark. Første Del. Oversat af Ths. Krag og B. Geelmuyden. Kra. 1878. 8. XII S., 2 Bl., 485 S. (2den Del blev oversat af H. J. Müller. Kra. 1878. Begge Dele udkom i andet Oplag 1882 og en Godtkjøbsudgave s. A. Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1873—82, S. 334).

De store Reisers og de store Reisendes Historie eller Jordens Opdagelseshistorie fra de ældste Tider til Udgangen af det 17de Aarhundrede. Af Jules Verne. Med 107 Illustrationer og Karter. Oversat af B. G. Autoriseret Udgave for Norge og Danmark. Kra. 1879. 8. XVI. 501 S. — Anden Afdeling m. T.: Det attende Aarhundredes store Sømænd. Med 118 Illustrationer og Karter. Oversat af B. G. Aut. Udg. for Norge og Danmark. Kra. 1880. 8. XV. 484 S. — Tredie Afdeling m. T.: Det nittende Aarhundredes Reisende i Aarhundredets første Halvdel. Aut. Udg. for Norge og Danmark. Oversat ved B. G. Med 108 Ill. Kra. 1883. 8. 6 Bl. 412 S.

Vegas Reise omkring Asia og Europa tilligemed et historisk Tilbageblik paa tidligere Reiser langs Nordkysten af den gamle Verden. Af A. E. Nordenskiøld. Autoriseret Udgave for Norge og Danmark ved B. G. Med Illustrationer og Karter. D. 1. 2. Kra. 1881. 8. *I.* 2 Bl. 504 S. — *II.* 3 Bl, XIII. 474 S.

Richard Andrees store haand-atlas i seksogotti karter med forklarende tekst bearbeidet efter originalteksten og afpasset efter vore forholde af Hj. Gullberg og B. Geelmuyden. Kra. 1882. Folio. 108 S. Tekst.

Han var Redaktør af Den Norske Ingeniør- og Arkitekt-Forenings Organ, Aarg. 4—5 (Kra. 1881—82. 4.), i hvilket han bl. a. har skrevet i IV. 109 fg.: Den elektriske jernbane i Lichterfelde; S. 130 fg.; Lidt om Heraldik; S. 133 fg.: Om vindens tryk paa en faststaaende plan overflade.

I Norsk Teknisk Tidsskrift, af hvis Redaktionskomite han er Medlem, Årg. 2 (1884), S. 177—88: Vitruv og hans Værk om Bygningskunsten

Geelmuyden, Christian Torber Hegge, Søn af Kjøbmand, senere Mægler i Throndhjem *Hans G.* († 1851) og hans 2den Hustru *Christence Henriette Sommerschild* († 1832), blev født i Throndhjem 16 Oktbr. 1816, gik 1823—28 i Throndhjems Realskole og sendtes saa tilsøs et Par Ture for at prøve Søen, hvorefter han i April 1830 optoges som Kadet ved Søkadetinstitutet i Fredriksværn. I 1835 bestod han Officiersexamen, hvorefter han, da intet Officiersnumer var ledigt, fik Ordre til indtil videre at tjenstgjøre som Underofficier ved Kadetkorpset. Ved Udløbet af 1835 fik han Tilladelse til at gaa til den militære Højskole, hvor han underkastede sig Examen allerede ved Udgangen af 1836. Imidlertid var han 2 Juni 1836 bleven udnævnt til Sekondløjtnant i Marinen og sendtes nu det følgende Aar til Falun for at studere Jerntilvirkningen der og derfra, efter et Aars Kursus, til de svenske Kanonstøberier Finspång og Stafsjø, hvor der 1838—40 var større Kanonleverancer under

Arbejde for den norske Marine. Høsten 1841 blev han ansat som Lærer ved Søkadetskolen i Mathematik og Navigation og forblev i denne Stilling, indtil han om Høsten 1852, efter Opfordring af daværende Statsraad Erichsen, gik til Horten som Assistent hos Direktøren for de mekaniske Værksteder. Efterat have udarbejdet Planen til den tekniske Skole paa Horten, hvortil Storthinget 1854 havde bevilget Midlerne, fik han tillige Ansættelse som Førstelærer ved denne og som Medlem af dens Bestyrelse. Han var imidlertid 1848 avanceret til Premierløjtnant, blev 31 Oktober 1857 Kaptejnløjtnant og 30 Marts 1864 Kaptejn i Marinen, idet han forøvrigt, ved Siden af sin Stilling ved det mekaniske Værksted, var Medlem af Marinens Regulerings-, Artilleri- og Torpedokommissjoner samt af Bestyrelsen for Søkart- og Instrumentsamlingen; i sidstnævnte Egenskab forestod han Indredningen af Observatoriet paa Karljohansværn og udførte Observationerne ved dette. 1866—67 opholdt han sig i England for at kontrollere den første Leverance af Armstrongkanoner til Marinen. I Septbr. 1870 søgte han sig, efter Antydninger fra den daværende Marinestyrelse, entlediget fra sin Stilling ved det mekaniske Værksted. Da samme Aars Høst den tekniske Skole i Throndhjem skulde sættes igang, overtog han efter Opfordring af dennes Forstanderskab Stillingen som Direktør og Lærer i Mathematik og Fysik under Skolens 1ste Kursus, blev derpaa Vaaren 1873 konst. Krigskommissær, Indrulleringschef og Overlods i Tromsø Distrikt, udnævntes 28 Novbr. 1874 til Kommandør i Marinen, beordredes 1876 at tjenstgjøre som 1ste Officier i Marinekommandoens Stab og ansattes 1882 som Chef for Karljohansværns Værft og Haandværkskorpset, i hvilken Stilling han døde 13 Maj 1885. Han var Medlem af den 1855 nedsatte kgl. Marine-Kommissjon og af den under Vicekongens Forsæde 1856 nedsatte Unions-Forsvarskommissjon samt fra 1877 Formand i Overtilsynskommissjonen for Tilsyn med Dampskibe. Han mødte som Repræsentant for Jarlsberg og Laurviks Amt paa Storthinget 1857 (Medlem af Militærkomiteen) og de overordentlige Storthing 1858 og 1864, i dette sidste Aar som indkaldt Suppleant. Ved Tilbagekomsten fra Storthinget 1857 blev han indvalgt i Hortens Formandskab, hvis Ordfører han var de følgende 7 Aar. Han var Medlem af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1860), af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1871) og af Videnskabsselskabet i Kristiania (1878). Han blev 21 August 1863 R. St. O. O. «for videnskabelig og Embedsfortjeneste».

* 1) Juli 1842 *Caroline Theodora Hjorth* (f. 3 Juli 1818, † 16 April 1854), D. af Kjøbmand H. i Tønsberg og Sofie f. Horn.

* 2) Oktbr. 1855 *Jensine Sophie Horn* (f. 16 Decbr. 1825), D. af ndfr. nævnte Toldinspektør i Risør Hans Jochum H. og Anna Aas.

Lærebog i Navigationen. D. 1. 2. Chra. 1845. 8. *I.* 154 S. m. 6 Stentryktavler. *II.* (Tabeller). 520 S. — 2det gjennemseede og tildeels omarbeidede Oplag. Chra. 1848. 8. — 3die Oplag. D. 1. 2. Chra.

1853. 8. *I.* 156 S. og 5 Stentrykstavler. *II.* (Tabeller). 526 S. — 4de Oplag. D. 1. 2. Chra. 1856. 8. — 5te Oplag. D. 1. 2. Chra. 1860. 8. *I.* 2 Bl. 159 S. m. 5 Stentrykstavler. *II.* (Tabeller. Stereotyp-Udgave). 526 S. — 6te Oplag. D. 1. 2. Chra. 1864. 8. *I.* 2 Bl. 159 S. m. 5 Stentrykstavler. *II.* (Tabeller. Stereotyp-Udgave). 526 S. — 7de omarb. og forøg. Oplag. D. 1. 2. Chra. 1868. 8. — Første Del. 9de Opl. M. Fig. i Texten og 5 Stentrykstavler. Chra. 1875. 8. 2 Bl. 202 S. — Anden Del. Stereotypudgave. 8de Oplag. Chra. 1874. 8. 1 Bl. 798 S. — Første Del. 10de Oplag. M. 5 lith. Pl. Chra. 1883. 8. 2 Bl. 204 S. — Anden Del. Stereotypudgave. 9de Oplag. Chra. 1883. 8. 798 S. (Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1848—65, S. 87 og N. Bogf. for 1883, S. 19).

De vigtigste Dele af Naturlæren til Brug ved Underviisningen paa Søcadet-Institutet. Chra. 1846. 8. 104 S. m. 2 Stentrykstavler.

Mathematisk Cursus for Praktikere, nærmest bestemt for den techniske Skole paa Horten. Chra. 1855. 8. 80 S. m. 2 lith. Tabeller.

Om Dampmaskiner og Dampskibe, nærmest bestemt for den techniske Skole paa Horten. Chra. 1858. 8. 69 S. M. 3 lith. Pl. — Tillæg. Chra. 1865. 8. 12 S. m. 1 Pl. — Omarbeidet Udgave [af Hovedverket]. Chra. 1873. 8. 2 Bl., 99 S. Med 4 Stentrykplader.

Forelæsninger over Maskinlæren. Chra. 1862. 8. 57 S., 2 Tab. og 5 lith. Pl.

Physik og Chemie, nærmest bestemt for den techniske Skole. Chra. 1865. 8. 2 Bl., 143 S. med 4 lith. Pl.

Lærebog i Navigationen. Tredie Deel. Azimuth-Tabeller. Stereotypudgave. Chra. (Altenburg) 1869. 8. 1 Bl. 83 S. — Fjerde Deel. Azimuth-Tabeller fra 47° Bredde til Eqvator. Stereotypudgave. Chra. 1876. 8. 141 S.

Om Dykkerapparater og Dykning. Udarbeidet til Brug paa Krigsskibene. Chra. 1869. 8. 1 Bl., 24 S. m. 2 lith. Pl.

I Militært Tidsskrift XXVIII. 153—74: Theoretisk Diskussion af nogle Skudforsøg.

I Polyteknisk Tidsskrift *1860*, No. 8: Om Spiralfjedres Stivhed. — *1864*, S. 7—9: Om koghedt Vands Strømning gjennem Rør. — *1865*, S. 167—71: Om Slider i hurtiggaaende Maskiner. — *1869*, S. 59—60: Nogle Jernsorters Forhold i elektrisk Henseende.

I Forhandlinger i Sømilitære Samfund, *H. 5* (Horten 1867), S. 7—14: Noget om Jernskibes Magnetisme. — *H. 12*, S. 8 fg.: Om et hensigtsmæssigt Kystforsvar for Norge. — *H. 16 a*, S. 3 fg.: Om Overfladekondensation, Overhedningsapparater og flere nyere Opfindelser i Dampvæsenet; *H. 16 b*, S. 2—8: Moncrieff-Affutagen. — *H. 20*, S. 3—10: Nogle Compasexperimenter. M. 1 Pl. — *H. 22 Till.*, S. 3—14: Archibald Smiths Methode for Deviations-Undersøgelser. — *H. 23*, S. 7—15: Om Udkastet til Reglement for sømilitære Corps. — *H. 25*, S. 11—20: Experimenterne med Nordstjernen og Nornen. — *H. 53*, S. 25—34: Noget om Pebble-Krudtet. (Jfr. C. Wisbechs Foredrag om samme Emne i H. 54, S. 3—20). — *H. 57*, S. 6—13: Om Stukningsapparatet; S. 17—22: Skars kubiske Krudt. — *H. 61*, S. 1—16: Fortsættelse om Stukningsapparatet. — *H. 66*, S. 11—15: Et Par Kuriositeter fra Navigationens Omraade. — *H. 67*, *Till.*, S. 3—16: Nogle Ligninger, anvendelige ved Skibskonstruktionen, exempelvis anvendte til Konstruktion af Torpedobaade. M 2 Pl. —

H. 70, S. 7—10: Om Afstandsbestemmelser; S. 10—48: Skibsbyggeri og Skibes Forhold i Sø. M. 2 Tab. — *H. 72*, S. 3—16: Om elektrisk Lys. M. 1 Pl. — *H. 77*, S. 83—88: Infanteri-Taktik. — *H. 78 Till.*, S. 11—18: Om Torpedobaadenes Behandling.

I Norsk Tidsskrift f. Søvæsen *II.* (1883—84), S. 1—11: Om spidskuglernes sideafvigelse; S. 89—92: Den elektriske distancemaaler; S. 132—35: Om kunstig træk i dampkjedler; S. 230—37: Lidt om krudtsatserne.

I Kongl. Krigsvet.-Akad. Tidskrift *1861*, S. 185—96: Nogle Træk til en Theori for Kanoners Styrke. — *1865*, S. 47—63: Om Krudt for svært Skyts. (Anonymt).

Som Lærer ved Søkadetinstitutet udgav han i Kontratryk for Kadetterne: 1. Elementær Mathematik. 2. Højere Mathematik. 3. Astronomi ligesom han til Brug for Eleverne af Hortens tekniske Skole udarbejdede en hel Del mindre Afhandlinger og Opgavesamlinger, der benyttedes i Manuskript.

Geelmuyden, Hans, foregaaendes Søn i første Ægteskab, er født 10 Januar 1844 i Fredriksværn. Efter i 1853 at være flyttet med Forældrene til Horten, kom han i 1854 i Huset hos sin Farbroder, nedennævnte Ivar G., dengang Overlærer ved Fredrikshalds Skole, hvorfra han i 1861 blev Student med Laud. I Juni 1868 tog han Reallærer-Examen med Laud, efter Aaret i Forvejen at være bleven ansat som Observator ved det astronomiske Observatorium i Kristiania, hvilken Stilling han fremdeles indehar. I 1864 var han i nogle Maaneder Lærer i Mathematik ved Nissens Skole, vikarierede i 1866 et halvt Aars Tid for sin Fader ved Hortens tekniske Skole, var derpaa et Aars Tid Lærer ved Aars og Voss's Skole og i 1872—74 atter ved Nissens Skole. Fra 1874 har han holdt Forelæsninger over Astronomi for de Studerende til Examen philos., hvorhos han oftere har holdt populære Forelæsninger dels i Kristiania, dels efter Opfordring af udenbys Forelæsnings-Foreninger. Han har flere Gange deltaget i den europæiske Gradmaalings Arbejder i Marken, ligesom han har udført et Par astronomiske Bestemmelser for den geografiske Opmaaling. I 1875 deltog han i en geografisk Kongres i Paris og fungerede som Jurymand for Norge ved den i Forbindelse dermed staaende geografiske Udstilling. Som Medlem af «Astronomische Gesellschaft» har han deltaget i dette Selskabs Møder i Leiden 1875, i Stockholm 1877 og i Strassburg 1881. Han er fra 1878 Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania.

* 9 Septbr. 1873 *Caroline Benedicte Hagerup* (f. i Fredriksværn 13 Oktbr. 1850), D. af Kommandørkaptejn Eiler H. og Emma Birgitte Kathrine Emilie Kühle.

Elementær Lærebog i Astronomi af H. Mohn og H. Geelmuyden. Med 152 Træsnit og 2 Stjernekarter. Chra. 1876. 8. 3 Bl. 325 S. (Anm. bl. a. i Finsk Tidskrift 1876, S. 209—11 af A. F. Sundell; og [af Hoüel] i Bulletin des *nces mathématiques* et astronomiques).

I Polyteknisk Tidsskrift *1868*, S. 203—206: Høidemaaling ved Hjelp af Himmellegemernes Op- eller Nedgang. — *1876*, S. 47—50: Om Gunterskalaen.

I Archiv for Mathematik og Naturvidenskab *I.* (1876) 438—455: Om Indflydelsen af Banens Excentricitet paa den Varmemængde, som et Himmellegeme modtager fra Solen. — *III.* (1878) 258—292: Om Zodiakallyset. — *V.* (1880) 307—327: Den koniske Pendelbevægelse. — *VII.* (1883) 55—106: Remarques sur la théorie de la lumière zodiacale. [Nogle i ovennævnte Afhandling «Om Zodiakallyset» udtalte kritiske Bemærkninger om et Arbejde af Italieneren Serpieri, hvori denne efter en Diskussion af de da foreliggende Observationer kommer til det Resultat, at Zodiakallyset hører Jorden til, fremkaldte et Angreb paa G. af en Hollænder Groneman i «*Archives Néerlandaises*» T. XVI., hvilket igjen foranledigede G. til i disse «Remarques etc.» dels at besvare Angrebet, dels nærmere at udvikle de i den forrige Afhandling udtalte Anskuelser. — Nogle korte Bemærkninger om det samme Emne i et Brev fra G. til Professor Searle i Cambridge, Mass. (der senere delvis har gjenoptaget de af Serpieri forsøgte Undersøgelser), blev af denne indrykket i *American Journal of Science* April 1886, hvorfra de senere i Uddrag gik over i forskjellige andre Tidsskrifter].

I Forhandl. i Videnskabs-Selskabet i Christiania *1874*, S. 481—484: Om de reelle Rødder i den trinomiske Ligning af nte Grad. — *1879*, S. 4—7 (i Oversigt over Møderne): Sammenhæng mellem Hyppigheden af observerede Kometer og deres Baners gjennemsnitlige Heldning mod Ekliptiken. — *1884*, No. 3, 1—22: Nogle Meddelelser om de i Christiania udførte Zone-Observationer. — *1885*, No. 5, 1—19: Undersøgelse af Parallaxen af en Stjerne i den Store Bjørn og nogle Bemærkninger om det dertil anvendte Mikrometer; S. 18—20 (i Oversigten over Møderne): Bestemmelse af Polhøiden af et Punkt i den geografiske Opmaalings Triangelrække i Nordland.

I Naturen *I.* (1877), S. 28—30: Radiometret; S. 74—75: Nyere Forsøg med Radiometret. — *II.* (1878) S. 1—5, 18—25, 33—39: Spektralanalysen og dens Anvendelse paa Himmellegemerne (med forskjellige Tegninger, deriblandt en Planche med Sol-Protuberanser af Fearnley). — *III.* (1879), S. 25—26: Datumgrænsen. — *V.* (1881), S. 1—4: Tiden og dens Inddeling; S. 131—133: Planet-Konjunktioner i 1881. — *VI.* (1882), S. 118—124: Den næste Venus-Passage (ɔ: 6 Decbr. 1882). — *VII.* (1883) S. 37—43, 49—54: Om gamle Kalendere, særlig Islændernes. (Et Uddrag heraf har staaet i det engelske *Nature*); S. 177—178: Den første Polarexpedition. — *VIII.* (1884) S. 28—31: Taagen i Kristiania; S. 180—189: Hansteens videnskabelige Virksomhed (i Anledning af Hundredaars-Dagen for hans Fødsel). — *X* (1886), S. 88—92: Lidt om Lodtrækninger. — Desuden har han i de fleste Aargange leveret forskjellige mindre Artikler og Notitser.

I Arkiv for nordisk Filologi, udg. af G. Storm, *I.* (1882), S. 205—8: Om Stedet for Kongespeilets Forfattelse. — Til en Afhandling af Gustav Storm «Om Betydningen af «*Eyktarstaðr*» i Flatøbogens Beretning om Vinlandsreiserne» (foredraget i Videnskabs-Selskabet i 1883, trykt i Arkiv f. n. Fil. III. 121 fg.) har G. 126—29 meddelt en Betænkning over de Steder i Sagaerne, som kan tjene til astronomisk Bestemmelse af Vinlands Beliggenhed.

I Astronomische Nachrichten *Bd 89* (1877), S. 137: Des étoiles colorées. — *Bd. 96* (1879), S. 109: Parallaxe de l'étoile Oeltzen 11677. — Desuden har han i forskjellige Bind meddelt Resultaterne af Observationer og derpaa byggede Beregninger, for det meste vedrørende Kometer.

I Aftenbladet *1874*: Foredrag i Studentersamfundet om Venus-Passagen. — *1875*: Realgymnasiernes ringe Søgning. — *1878*: Sproget i mathematiske og naturvidenskabelige Skrifter. — Desuden forskjellige mindre Artikler, de fleste mærket *h*.

Hans Hovedarbejde har forøvrigt gjennem mange Aar været Bearbejdelsen og Beregningen af de 1870—1881 af C. Fearnley og ham i Forening udførte Observationer, som nu er under Pressen under Titelen: Beobachtungen der Sterne bis zur neunten Grösse, Zone 64° 50' bis 70° 10' Decl.

Geelmuyden, Ivar Christian Sommerschild, Broder af ovennævnte Kommandør C. T. H. G., blev født i Throndhjem 8 April 1819, kom, da han oprindelig ikke var bestemt til Studeringer, først sent ind paa sin Fødebys Kathedralskole, fra hvilken han blev Student med Laud 1837, og begyndte efter Andenexamen at studere Theologi, men ombyttede senere dette Fag med Filologi, hvori han tog Embedsexamen med Laud i December 1844. Han var derefter ansat som Lærer ved Nissens Latin- og Realskole, indtil han 28 Maj 1852 udnævntes til Overlærer ved Fredrikshalds lærde og Realskole, hvorfra han 12 Aug. 1862 forflyttedes som Rektor til Bergens Kathedralskole. I 1855 blev han valgt til Medlem af Kommunerepræsentationen paa Fredrikshald og var 1859—61 Medlem af Formandskabet der. Han var tillige Byens anden Repræsentant paa Storthinget 1857 og det overordentlige Storthing 1858 (begge Gange Sekretær i Bankkomiteen). Efter at være tilflyttet Bergen blev han allerede i 1863 indvalgt i dette Steds Formandskab, hvis Ordfører han var 1864—68 og senere igjen fra Nytaar 1873. Fra 1865 mødte han som en af Bergens Repræsentanter paa samtlige ordentlige og overordentlige Storthing, hvor han i de første Aar var Medlem af Vejkomiteen, senere (fra 1873) Formand i Kirkekomiteen. I Begyndelsen af Maj 1875 maatte han paa Grund af Sygdom hjemforløves fra Thinget og kort efter, 21 Maj s. A., afgik han ved Døden. Storthinget bevilgede den samme Dag ved Modtagelsen af den telegrafiske Efterretning herom hans Enke en aarlig Pensjon.

* 4 Juni 1850 *Catharine Martine Judithe Voss* (f. 5 Aug. 1825), D. af Bygmester i Kristiania Johan Jochum V. og Johanne Laurentze Martine Møller.

Portræt med Biografi [af J. B. Halvorsen] i Skill.-Mag. 1875, No. 40; i Ny ill. Tid. s. A. No. 27. *Nekrologer* i Aftenbl. 1875, No. 114; Morgbl. s. A. No. 138 A; Berg. Adr. No. 135 og Berg. Tid. No. 114 A.

Geografi for Begyndere. Chra. 1851. 8. 10 Ark. — 2den Udg. Chra. 1853. 8. 172 S. — 3die Oplag. Chra. 1856. 8. 172 S. — 5te Udg. Chra. 1861. 8. 2 Bl. 172 S. — 7de Udg. Chra. 1864. 8. IV. 172 S. — 8de Udg. Chra. 1867. 8. 2 Bl. 168 S. — 9de Udg. Chra. 1870. 8. 2 Bl. 168 S. — Tiende Udg. Kra. 1874. 8. 2 Bl. 168 S. — Ellevte Udg. (Besørget af *A. E. Eriksen*). Kra. 1877. 8. 2 Bl. 166 S. — Tolvte udgave (ved A. E.

Erikſen). Kra. 1880. 8. 2 Bl. 175 S. — Trettende udgave. Besørget ved D. Christensen. Kra 1885. 8. 176 S.

[1] Lærebog i Geografien til Skolebrug. Chra. 1851. 8. 538 S. — 2den forbedrede Udg. Chra. 1854. 8. 2 Bl. 523 S. — 3die noget forkortede Udg. Chra. 1860 8. 3 Bl. 447 S — 4de fork. Udg. Chra. 1866. 8. 2 Bl. 416 S. + 7 S. Tillæg.

[2] Lærebog i Geografien, udarbeidet nærmeſt til Brug for Middelſkolen. Kra. 1873. 8. — Anden Udgave. Chra. 1876. 8. 2 Bl. 348 S. — Tredie udgave, beſørget ved A. E. Erikſen. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 332 S. (Som Supplement til denne Udg. findes: Omſætning af geografiens mål til metrisk benævning. Ordnet efter J. Geelmuydens lærebog i geografien for middelſkolen, 3die udgave. Af Thorleif O. Klingenberg Kra. 1881. 8. 24 S.) — Fjerde udgave. Besørget ved D. Christensen. Kra. 1882. 8. VIII. 272 S. — Femte udgave. Besørget ved D. Christensen. Kra. 1884. 8. 4 Bl. 269 S.

Engelſk Ordbog. Udarbeidet fornemmelig efter B. H. Smart's Pronouncing Dictionary of the English Language. London 1852. Med Angivelſe af Ordenes Udtale efter Walker's Methode. Chra. 1855 8. 2 Bl. 519 S. — Anden forbedrede og forøgede Udgave. Chra. 1872. 8 2 Bl. 528 S. (En tredie omarbeidet og forøget Udgave ved J. Brynildſen er nu udkommet. Kra. 1884—86. 8. VIII. 1128 S. Jfr. dette Værks 1ſte Bind, S. 497).

Titus Livius's Romerſke Hiſtorie. Overſat af J. G. Førſte Hefte, indeholdende 1ſte og 2den Bog. Bergen 1863. 8. III. 204 S (Han efterlod ſig i Manuſkript en Overſættelſe af 30 Bøger af Livius, ſom blev overladt Overlærer M. K. Holfeldt til Udgivelſe, men denne har hidtil ikke fundet Sted).

Kortfattet Statiſtiſk Haandbog over Kongeriget Norges Inddelinger i adminiſtrativ, retslig og geiſtlig Henſeende, m. m., efter officielle Kilder udarbeidet af J. G. Bergen 1871. 8. 3 Bl. 90 S.

I Bergens Tidende 1868, No. 89: Om hans Stilling til Skolekommisſionens Forſlag.

Han udgav som Rektor Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole *1865* (8. 56 S.), hvori han meddelte Skoleefterretninger for Aarene 1862—63, 1863—64 og 1864—65. — *1870* (8. 73 S.), hvori han meddelte: 1) Om Skolens Omdannelse efter den nye Skolelov; 2) Skoleefterretninger for 1869—70. — *1871* (8. 48 S.), hvori han gav Skoleefterretninger 1870—71.

Geer, Richard, Pseudonym for **Henrik Bernhard Jæger**, se denne.

Geir, Pseudonym for **Mons Klingenberg Gjerløw**, se denne.

Gellina, Pseudonym for **Carl Ludvig Theodor Roscher**, se denne.

Getz, Bernhard, Søn af Kjøbmand *Anthon G.* og *Anna Kristine Jenssen*, er født i Strinden 21 Marts 1850. Efterat have nydt privat Undervisning kom han 1863 ind paa Throndhjems Kathedralskole, hvorfra han 1868 blev Student med Udmerkelse. Efterat han 1869 havde

taget anden Examen, ligeledes med Udmerkelse, blev han i 1873 juridisk Kandidat med Udmerkelse, hvorom i Henhold til kgl. Res. af 7 Maj 1828 afgaves Indberetning til Kongen, første — og hidtil eneste — Gang ved det juridiske Fakultet siden A. M. Schweigaards Embedsexamen i Decbr. 1831. Han var derefter et Aars Tid edsvoren Fuldmægtig hos Byfogden i Fredriksstad N. M. J. Bugge, hvorpaa han i Begyndelsen af 1875 med offentligt Stipendium tiltraadte en Rejse til Tyskland, hvor han navnlig opholdt sig ved Universitetet i Leipzig og der fornemmelig studerede Strafferet og Proces. Hans Ophold i Udlandet blev imidlertid afbrudt allerede i Septbr. s. A., da han maatte vende hjem for at deltage i Konkurrancen (med ndfr. nævnte Dr. jur. Oscar Platou) om en ny oprettet juridisk Professorpost, hvortil han havde meldt sig og hvortil han, efter bestaaet Prøve, udnævntes 15 Januar 1876. Ved Kjøbenhavns Universitets Jubelfest 1879 blev han kreeret til Æresdoktor i det juridiske Fakultet. Han var valgt til 4de Suppleant fra Kristiania Valgkreds til Storthinget 1883—85 og var Valgmand i Hovedstaden ved Valget 1885. Ved Valget 6 Decbr. 1886 blev han indvalgt i Kristiania Formandskab fra 1 Januar 1887. Han var (med Tho. Joh. Heftye og E. Rygh) Medlem af den Kommissjon, som 1876—77 gjennemgik Regjeringens Forslag til Lov om udvidet Stempelafgift; var ligeledes Medlem af den kgl. Kommissjon 1878—79 til at tage Statens Regnskabs- og Oppebørselsvæsen under Revisjon; 1885—86 var han Medlem (med ovfr. nævnte Otto Blehr og cand. jur. F. Beichmann) af en departemental Komité, som afgav Betænkning over den parlamentariske Jurykommissjons Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Strafsager (Jurykommissjonen). F. T. har han Tjenstfrihed fra sit Universitetsembede for som Formand i den 14 Novbr. 1885 nedsatte kgl. Straffelovkommissjon at udarbejde Forslag til en ny Straffelovbog. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1879).

* 21 Juli 1877 *Johanne Christiane Fredrikke Berg* (f. 7 Decbr. 1855), D. af den i dette Værks 1ste Bd., S. 219 fg. nævnte Sogneprest Ole Berg.

Jfr. *autobiografisk Notits* i «Levnedsbeskrivelser af de Promoverede» (Kbhvn. 1879), S. 64; Norsk Retstidende 1876, S. 78 (Censurkomiteens Indstilling efter Konkurrencen om Professorposten). *Portræt* i «Verdens Gang» 1881, No. 85.

Den norske Straffelov. Lov angaaende Forbrydelser af 20de August 1842 og Lov indeholdende Forandringer i samme af 3die Juni 1874. Med Henvisninger af B. Getz. Kra. 1874. 8. 2 Bl., 127 S. — 2den Udgave. Kra. 1883. 8. 3 Bl., 138 S.

Om den saakaldte Delagtighed i Forbrydelser. En strafferetlig Undersøgelse. Prøveforelæsning over selvvalgt Thema ved Concurrencen om en Professorpost i Lovkyndighed. Særaftryk af „Norsk Retstidende". Chra. 1875. 8. 1 Bl 64 S.

Om adgangen til at forandre sagens oprindelige gjenstand under civil rettergang. (Prøveforelæsning ved konkurrence om en professorpost i lovkyndighed). [Kra. 1875]. 8. 35 S.

Om vindikationsrettens begrændsning efter norsk ret. (Prøveforelæsning ved konkurrence om en professorpost i lovkyndighed). [Kra. 1875]. 8. 20 S.

En sammenlignende oversigt over den romerske og den norske rets lære om virkningerne af en kontrakts fornyelse eller forandring gjennem senere overenskomst. (Prøveforelæsning ved konkurrence om en professorpost i lovkyndighed). Chra. 1875. 8. 30 S.

Om paaanke til høiere ret i civile og kriminelle sager. Et afsnit af den norske proces fremstillet af B. G. Kra. 1884. 8. XVI. 263 S.

Om en forandret rettergangsmåde i straffesager med særligt hensyn til jurykommissionens lovudkast. Kra. 1885. 8. XI. 176 S. (Jfr. Artikelrækken «Jurykommissjonens Udkast og D'Hrr. Getz's og Mejdells Kritik» [af Otto Blehr] i Dagbl. 1885, No. 80—142. Anm. i Finsk Tidskrift 1885, II. 305—9 af J. Serlachius).

Foreløbigt Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager samt til Lov om Sikkerhedsfængsel (Forebyggelsestvang), udarbeidet af A. O. Bachke og B. Getz. Kra. 1885. 4. 4 Bl. 91 S. (Trykt i Storth. Forh. 1885, V. Dok. No. 1, Bil. Efter Opfordring af vedkommende Medlemmer af Statsraadet paatog de her nævnte Forfattere i Forening med Advokat Johs. Bergh sig Høsten 1882 at udarbejde et Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager, bygget paa Mundtlighed, Umiddelbarhed og Meddomsmandsinstitutionen. Omstændighederne bevirkede dog, at Bergh blot kunde deltage i Gjennemgaaelsen af en Del af Udkastet, efterhvert som dette istandbragtes. Resultatet af Getz's senere Deltagelse i denne Lovreforms Forberedelse foreligger i

Udkast til Lov om Rettergangsmaaden i Straffesager med Motiver. Af en af den Kgl. Norske Regjerings Justits- og Politidepartement i Henhold til Kgl. Resol. af 31te Oktober 1885 nedsat Komite. Kra. 1886. 4. 3 Bl., 127 S., 2 Bl., 113 S. [Motiver], 1 Bl. (Underskrevet: Kra. i Aug. 1886. B. Getz. Otto Blehr. F. Beichmann. Trykt i Storth.-Forh. 1887. Dette Udkast, hvis Lovtext væsentlig er skrevet af G., er lagt til Grund for Overlægningerne i Storthingets Justitskomite under dens Samvær i Kra. Høsten og Vinteren 1886 saavelsom for den kgl. Prop. til Lov om Jury, der antages at ville blive forelagt Storthinget i 1887.)

Om Demokratiet. Foredrag bestemt til at indlede en Diskussion i Studentersamfundet Lørdag den 11te April 1885. Udg som Manuskript af Studentersamfundets Bestyrelse. Chra. 1885. 8. 48 S. (Oprindelig trykt i Morgenbl. f. A. No. 186, 188, 190 og 192. Jfr. Prof. Monrads Bemærkninger i Morgenbl. f. A. No. 248).

Om en Revision af vor Konkurslovgivning. Foredrag, holdt i [Kra.] Handelsforenings Femtimandsudvalg den 18de Oktober 1886. (Særtryk af „Morgenbladet" No. 530 og 532 for Oktober 1886). Chra. 1886 8. 36 S.

I Norsk Retstidende *1876*, S. 1—65: Om den saakaldte Delagtighed i Forbrydelser. (En strafretlig Undersøgelse. Prøveforelæsning. Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *1878*, S. 113—124, 129—143, 145—159 og 161—177: Om en Reform i Varetægtsarrestvæsenet; S. 273—298 og 306—313: Om Dødsbo med uovertaget Gjældsansvar; S 629—655: Om Omstødelse af svigagtige Retshandler efter norsk Ret. — *1879*, S. 293—309: Juridisk Literatur [Anmeldelser af Förslag till Strafflag för Fin-

land; Om delagtighet i brott af J. Forsmann; Om Betingelserne for Forsøgets Strafbarhed af Jul. Lassen; Den danske Strafferet af Goos, II.] — *1881*, S. 209—315: Kreditorernes Adgang til at omstøde sin Skyldners Retshandler. — *1883*, S. 321—32: Anmeldelse af J. F. Stephens's A History of the Criminal Law of England. (Optrykt i Morgbl. 1884, No 332).

I Forhandlinger paa 3die nord. Juristmøde (i Kra. 1878), S. 49—56: Foredrag om Lægdommere i Straffesager. — I Forh. ved 4de Møde (i Kra. 1881), S. 83—94: Om Ændring i Konkurslovgivningen.

I (Letterstedtske) Nordisk Tidskrift, *II.* (1879), S. 372—377: Recension af Ivar Afzelius: Om parts ed såsom processuelt institut. — *V.* (1882), S. 225—39: Oversigt over Nordens juridiske literatur i årene 1880 og 1881.

I Zeitschrift f. d. ges. Strafrechtswissenschaft 1883 fg., har han til sammes Afsnit «Ausländische Rundschau» leveret Oversigter over Retsliteratur og Lovgivningsarbejder i Norge.

I Bulletin de la Comm. pénitentiaire internationale, No. 20, Août 1884, S. 639—46: Jusqu'à quelle limite la responsabilité légale des parents, pour les délits commis par leurs enfants, ou celle des préposés à la tutelle, l'éducation ou la garde d'enfants, pour les délits de ces enfants, doit- elle s'étendre?

I Aftenbladet 1879, No. 38 og 39: Nogle Punkter i vor kommunale Lovgivning [i Formen en Anmeldelse af W. C. Dahls Skrift „Landdistrikternes Kommunalforfatning"; jfr. Svar af D. i No. 41].

I Morgenbladet *1882*, No. 100 A, 102 A og 103 A: Bemærkninger angaaende Juryloyforslaget; No. 149 A: Nogle Bemærkninger ianledning af Indstilling fra Protokolkomiteen ang. Regjeringsprotokollernes Gjennemgaaelse. — *1884*, No. 348 A og B: Dissenterende Votum ang. Docent Wikners Ansættelse som Professor ved det norske Universitet og Betænkning til Kirkedept. i samme Anledning. (Jfr. Luth. Ugeskr. XVI. 348 fg., hvortil Bem. af G. i Morgbl. 1884, No. 333 A og Gjensvar hertil i L. U. XVI. 368 fg.) — *1885*, No. 443: Tale ved Universitetets Immatrikuleringsfest den 2den September. — *1886*, No. 530 og 532: Om en Revision af vor Konkurslovgivning (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

Som Medlem af den ovfr. nævnte kgl. Kommissjon af 5 Janr. og 11 April 1878 har han en væsentlig Andel i det trykte, men endnu ikke af Regjeringen for Storthinget forelagte Udkast til Lov om det offentlige Kasse- og Regnskabsvæsen med Motiver. [Kra. 1880.] 4. 39 S. — Han er den egentlige Forfatter af det juridiske Fakultets under 14 Febr. 1880 afgivne Udkast med Motiver til Lov om Forlagsregister og om Afgivelse af Tryksager til Universitets-Bibliotheket. [Trykt som Manuskript. Med Bilag. Kra. 1880. Fol. 32 S.] — Endelig har han, i Forening med Dr. jur. O. Platou, udarbejdet Indstilling fra en inden Kristiania Handelsstandsforening nedsat Komite ang. Oprettelse af Handelsdomstole. (Kra. 1881. 8).

Getz, Kristen Hermann, Søn af Handelsmand og Bankdirektør *Michael G.* (f. 1816, † 13 Aug. 1875, Storthingsrepræsentant fra Throndhjem 1865—66 og 1871—73) og *Sofie Emilie Buchholdt*, er født i Throndhjem 7 Januar 1846, blev, privat dimitteret, Student med Haud "65 og fuldførte i Maj 1872 Reallærerexamen med Laud. Han blev

i Decbr. s. A. ansat som Timelærer ved Throndhjems Kathedralskole, udnævntes 1874 til Adjunkt dersteds og 1 August 1878 til Overlærer ved Hamars offentlige Skole for den højere Almendannelse. Han har derhos været Lærer ved Hamar private Latingymnasium siden dettes Oprettelse i 1881. Siden Nytaar 1884 har han været Medlem af Hamar Kommunebestyrelse.

* *Annette Marie Evensen*, D. af Postexpeditør E. i Kristiania og Andrea Jakobsen.

Magnetiske Iagttagelser i Sommeren 1870. Chra. 1871. 8. 23 S. (Særtryk af Nyt Mag. f. Naturvidskb. XVIII.)

Arithmetisk Opgavesamling for Middelskolen. Udarbeidet i Overensstemmelse med J. A. Bonnevies Arithmetik. Kra. 1875. 8. 2 Bl. 64 S. — Facitbog til samme. Kra. 1876. 8. 27 S.

Beregningsopgaver til geometrien til brug i middelskolen. Kra. 1879. 8. 14 S. — Faciter til samme. Kra. 1879. 8. 8 S.

Geometrisk konstruktionsbog med opgaver. H. 1—3. Kra. 1879. 4. 40 S., 45 S., 64 S. — Andet oplag. H. 1—3. Kra. 1881—82. 4. 40 S., 52 S., 80 S. — 3die oplag. H. 1—3. Kra. 1884. 4. 40 S., 52 S., 80 S. — 4de oplag. H. 1. Kra. 1886. 4.

Lærebog i fysik for middelskolen. Med 74 i teksten trykte figurer. Kra. 1881. 8. 2 Bl. 105 S. — Andet oplag med 78 i teksten trykte figurer. Kra. 1883 [ɔ: 1882]. 8. 2 Bl. 110 S.

Valgfrit tillæg til lærebog i fysik for middelskolen. Kra. 1885. 8. 32 S.

I Norsk Skoletidende 1881, No. 36: Anm. af Dybdahls zoologiske Vægtavler.

Gislesen, Henriette Jakobine Martine, Datter af daværende Amtmand i nordre Bergenhus, Generalkrigskommissær *Nils Andreas Vibe* († paa Akershus 9 September 1814) og *Margery Kjerulf* († paa Eker 3 Jan. 1852, 77 Aar gl.) — og saaledes Søster bl. a. af ndfr. nævnte Distriktslæge H. A. Thaulows Hustru samt af Major A. Vibe og Rektor F. L. Vibe — blev født i Bergen 9 April 1809, blev efter Faderens Død opdraget i General Auberts Hus, hvor hun ogsaa lærte sin Fætter, sin tilkommende første Mand, at kjende. Efter hans Død fik en anden Fætter, den bekjendte Pastor Stockfleth, en afgjørende Indflydelse paa hendes aandelige Livs Udvikling. Hun boede som Enke først et Par Aar i Gausdal, senere opholdt hun sig skiftevis hos sine Slægtninge, indtil hun efter sit nye Ægteskab flyttede til Gaarden Bjerke i Asker, ved hvis Seminarium Gislesen dengang var Lærer. Hun døde paa Tromsø 10 Maj 1859.

* 1) 9 April 1829 *Christian Frederik Glückstad* († som Expeditionssekretær i Finantsdepartementet 17 Oktbr. 1838, se ham ndfr.)

* 2) 23 Marts 1854 *Knud Gislesen*, se ndfr.

Biografi af Jakob Sverdrup i «Livsbilleder af christelige Kvinder», udg. af T. Thygesen (Bergen 1875) og i «Et Trekløver fra Norges Kirke» (Kra. 1884). *Nekrolog* i Norsk Kirketidende 1859, Sp. 363 fg. *Mindetale* over hende af F. W. Hvoslef i Tromsø Stiftstidende 1859, No. 42 Till., hvor ogsaa tre *Mindedigte* over hende af J. E. Welhaven er trykt. H.s Tale er tilligemed to Taler ved hendes Baare af Presten L. Ch. B. Holmboe ogsaa udgivet særskilt. (Tromsø 1859. 8. 24 S.) Jfr. iøvrigt, foruden mange Steder i den kirkelige periodiske Presse fra 50-Aarene, hendes to ndfr. nævnte autobiografiske Arbejder «Erindringer fra det betydningsfuldeste Aar i mit Liv» og «Bispinde Gislesens Breve i Udvalg».

Hun navngav sig aldrig i noget af sine Skrifter, hvis Forfatter eller Oversætter hun altid kun betegnede som «Forfatterinden til en Moders veiledende Ord».

En Moders veiledende Ord til sin Datter. Udgiven efter Opfordring. Chra. 1843. 12. 61 S. (Skreven i hendes Enkestands Dage i Gausdal og egentlig blot bestemt for hendes Pleje- og Broderdatter, men senere udgivet efter fleres Opfordring. Anm. af W. A. Wexels i Morgbl. 1843, No. 103). — 2det Oplag. Chra. 1843. 16. 64 S. — 3die Oplag. Chra. 1851. 16. 63 S. — 4de Oplag. Chra. 1856. 16. — 5te Oplag. Chra. 1861. 16. 64 S. — 6te Oplag. Chra. 1883. 8. 72 S.

[1.] En moders råd till sin dotter. Öfversättning från norska språket. Jønkøping 1846. 16. 68 S.

[2.] En moders vägledande ord till sin dotter. Öfvers. från 5te norska upplagan. Sthlm. 1866. 16. 62 S.

Ein Mutterwort. Worte einer Mutter an ihre Tochter. Nach der 3. Aufl. aus dem Norwegischen übertragen von Julie Ruhkopf. Leipzig 186*. — 2te Aufl. Leipzig 1864. 16. III. 62 S.

Words of Counsel: A mother's monitory to the daughter. Translated from the fifth Norwegian edition by John Hazeland. Chra. 1869. 16. 2 Bl. 67 S.

Julegave for det barnlige Sind. Chra. 1845. 8. 64 S.

Fr. Theremins Reise-Dagbog. Nedskreven i Schweiz 1845. Oversat. Chra. 1846. 8. 110 S. (Anm. af A. Stenersen i Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. I. 187—89).

Julefesten, skjønnest høitideligholdt, ikke i Rigdom, men i Armod. Betragtning af Fr. Theremin. Oversat. Chra. 1848. 8. 16 S.

Christi Kors. Prædikensamling af Fr. Theremin. Oversat fra det Tydske efter tredie, paa Nyt gjennemseede Oplag. Chra. 1849. 8. 268 S. — 2det Oplag. Chra. 1854. 8. 268 S. — 3die Oplag. Chra. 1858. 8. 268 S.

Helligaftenerne. Bibelske Samtaler imellem en Moder og hendes Børn. H. 1. 2. Chra. 1850—51. 8 2 Bl. 166 S. og 177 S.

Kvindens Liv og Opgave i Evangeliets Lys. Tvende Foredrag af A. Monod, holdte i Paris. Efter Ottilie Wildermuths tydske Udgave oversat. Chra. 1851. 8 106 S — 2det Oplag. Chra. 185*. 8. — 4de Oplag. Chra. 1861. 16. 125 S. — 5te Oplag. Chra. 1883. 16. 119 S.

Liden Sententsbog indeholdende mangeslags Lærdomme, Formaninger og Trøsteord for Christensjæle. Af F. Wulff. Oversat. Chra. 1852. 12. 70 S. (Anm. i For Fattig og Rig V. No. 17). — Andet Oplag. Chra. 1858. 16. VIII. 70 S.

Det gaar godt. Troestanker under svære guddommelige Førelser af J. Hill. Oversat. [Med et Anhang: Sneblomster opelskede for Sjæle, som gjerne lade sig minde om himmelske Ting]. Chra. 1852. 16. 164 S. — 2det Oplag. Chra. 1857. 16. 2 Bl. 121 S. og 42 S.

Den kvindelige Virksomhed for Missionen. Et Afskedsord til Søstre. Chra. 1853. 12. 92 S. (Anm. af H. Winter-Hjelm i Norsk Tidsskr. f. Vid. og Lit. VI. 299—305).

Die Lilie der Mission. Von einer Norwegerin. A. d. Norw. übertragen von H. Sebald. Gotha 1854. 8. VIII. 94 S.

Kirken i Huset. Eller Noget om Huusandagt, og Christelig Undervisning om Bønnen. Oversat. Chra. 1854. 16. 47 S. — 4de Oplag. Chra. 1865. 16.

Psalmer til Morgen- og Aftenandagt samlede til Brug for Kirken i Huset. Chra. 1855. 16. V. 153 S. — 2det Oplag. Chra. 1859. 16. V. 154 S.

Bekjendelse og Vidnesbyrd i Anledning af Splittelsen i Kirken. [Tromsø 1856]. 8. 2 Bl. 88 S. — 2det Oplag. Chra. 1857. 8. 104 S.

Missionsbog, oversat til Brug i Missionstimer. Tromsø 1859 8. VI. 26 S. m. 1 xylogr. Kart. (Anm. i Norsk Kirketid. 1859, S. 393). — 3die Oplag. Bergen 1862. 12. 48 S. m. 1 xylogr. Kart.

Erindringer fra det betydningsfuldeste Aar i mit Liv. Udgivet efter Forfatterindens Død. Chra. 1861. 8. IV. 172 S. — Andet Oplag. Chra. 1862. 8. IV. 172 S.

Bispinde Henriette Gislesens Breve i Udvalg. Udgivne ved Bolette Gjør. Forord af Gustav Jensen. Med Forfatterindens Portræt. Kra. 1885. 8. VIII. 184 S. (Anm. [af D. Thrap] i Morgbl. 1885, No. 648).

I Børnevennen *IV.* (1846), S. 345—66: Magdalena eller det fangne Indianerbarn. (Overs.); S. 401—5: Den lille Anna og hendes Rose eller det første Juletræ (Digt).

I Dag- og Ugebladene findes forskjellige Digte af hende trykt, saaledes i Lillehammer Tilskuer 1839: Til Henrik Wergeland; i Morgenbladet 1839, No. : I Anl. af en i Tyskland udgiven Lov mod Mishandling af Dyr; i Granskeren II. H. 5, S. 172: Til Cand. H. Schreuder! (trykt med nogle Forandringer i Morgbl. 1842, No. 206) og S. 175 fg: Sommerfuglen. Ligesaa findes enkelte Digte af hende i For Menigmand.

Gislesen, **Knud**, eneste Søn af Klokker og Gaardbruger *Gisle Knudsen* († 1852, 81 Aar gl.) og *Marie Pedersdatter* († 1848) fra Vale i Bakke Sogn paa øvre Eker, blev født paa Gaarden Løkslid i Hjertdal (øvre Thelemarken) 29 Decbr. 1801. I sin Barndom fik han Undervisning dels af sin Fader, dels af Omgangsskoleholderen og blev, efter i sit 16de Aar at være konfirmeret, selv Omgangsskoleholder, i hvilken Anledning han tilbragte nogen Tid ved Seminariet i Hvitesejd. I 5 Vintre vedblev han som Skoleholder, mens han om Sommeren hjalp Faderen ved Gaardsbruget og stundom udførte hans Forretninger i Kirken. Han var senere et Par Aar Huslærer hos Sogneprest Meldal og begyndte nu paa egen Haand at læse lidt af de gamle Sprog, tildels vejledet af Nabo-

presterne Heyerdahl og Landstad, som opmuntrede ham til at fortsætte med Studeringerne. I Marts 1825 kom han ind til Kristiania, hvor han fik fri Undervisning bl. a. af Professor Hersleb, Brødrene Kaurin og Brødrene L. og O. Aubert m. fl. I 1826 blev han Student med Laud og overtog efter Andenexamen det følgende Aar en Lærerpost ved Overlærer Møllers Institut, medens han samtidig gav privat Undervisning og som Alumnus ved det filologiske Seminarium lagde sig efter Latin og Græsk, inden han tog fat paa det theologiske Studium. I December 1830 blev han theologisk Kandidat med Laud og konstitueredes 1831 som Adjunkt ved den af Rektor Ørn bestyrede lærde Skole i Skien. I 1833 blev Askers res. Kapellani ledigt og det blev bestemt, at der skulde oprettes et Skolelærerseminarium sammesteds og at Kapellanen skulde blive dets Bestyrer og en af dets Lærere. Til denne Stilling blev derpaa G. udnævnt 12 September 1833. Sommeren 1836 foretog han med offentlig Understøttelse en Rejse til Danmark og Hertugdømmerne for at gjøre sig bekjendt med Seminarier og lignende Indretninger i disse Lande. 1849—50 foretog han dels af Helbredshensyn, dels i Seminariets Interesse, paa egen Bekostning en ny Udenlandsrejse, som blev udstrakt til Danmark, Holland, Belgien, Tyskland, Schweiz, Østerrige og Italien og vendte over Sverige tilbage til Norge efter henved $1^1/_4$ Aars Fravær. «Følelsen af at det dobbelte Embede ikke passede for hans tiltagende Alder» bevægede ham til at søge Gjerpens Sognekald, hvortil han udnævntes 8 Juni 1855. Her virkede han imidlertid kun fra Septbr. 1855 til April 1856, idet han efter Gejstlighedens Valg allerede 21 November 1855 udnævntes til Biskop i Tromsø Stift, til hvilket Embede han indviedes i Kristiania 18 Maj 1856. I Juli s. A. overtog han sit Embede paa Tromsø. Under meget vanskelige Forhold — «Katholikerne nordenfor mig med deres Intriger og Separatisterne rundt om mig med alle de Bespottelser og Skjældsord mod Kirke, Gudstjeneste og Gejstlighed, som de ere istand til at opfinde», skriver han i et Brev Vinteren 1856 — virkede han paa Tromsø til sin Død dersteds 20 Maj 1860. Han var 184* Medlem af den kgl. Kommissjon til at revidere Udkastet til Lov om Almuskolevæsenet. Han blev 1843 gejstligt Medlem af Wasaordenen og 3 Maj 1859 R. St. O. O.

* 1) 1831 *Sophie Dorthea Finkenhagen* (f. 27 Aug. 1803, † paa Bjerke i Asker 17 April 1847), D. af Kaptejn Nils F. og Elisabeth Juell.

* 2) 23 Marts 1854 *Henriette Glückstad* f. *Vibe* (se ovfr.)

Portræt med Biografi i Ill. Nyhedsblad 1856, No. 21 og 45, jfr. 1859, No. 23; i Hjemmet 1882, No. 12 [af H. G. Heggtveit, delvis bygget paa utrykte Meddelelser af G.s Søskendbarn Sogneprest Knud Thorkildsen]; biografiske Meddelelser i Norsk Kirketidende 1856, No. 26 og i «Grenmar» (Porsgrund) 1881 ved J. N. Skaar [efter G.s Autobiografi i Gjerpens Sogns Kaldsbog]. *Nekrolog* i Tromsø Stiftstidende 1860, No. 42. *Mindedigte* i Tromsø Stiftstid. 1860, No. 43 og i Ill. Nyhedsbl. s. A. No. 26. Jfr. Mau: Wexels's Liv og Levnet, S. 209 fg. og «Bispinde Gislesens Breve i Udvalg»

fl. St., især S. 106 fg., 121, 127, 134. Et Mindesmerke paa hans og Hustrus Grave udenfor Tromsø Kirke blev afsløret 17 Oktober 1863, hvorom se Tromsø Stiftstidende 1863, No. 83.

Dr. Morten Luthers liden Catechismus, tilligemed Henviisning til bibelske Fortællinger og med tilføiede Psalmer og Anmærkninger, udgivne af K. G. Chra. 1844. 12. IX. 96 S. — 2den omarb. Udg. Med en kort Forklaring, Henviisning til bibelske Fortællinger osv. Chra. 1845. 12. VIII. 112 S. — 3die Udgave, omarbeidet og forøget, til Brug i Skoler og ved Confirmanders Underviisning. Chra. 1849. 8. VIII. 140 S. — 4de Udgave, med Forklaring, Bibelsteder og Psalmer. En kortfattet Lærebog i Religionen. Chra. 1855. 8. VIII. 144 S.

Lærebog i den christelige Religion, efter den evangelisk-lutherske Religions Bekjendelse. Chra. 1847. 12. XI. 359 S. (Anm. af A. Stenersen i Norsk Tidsskr. f. Vid. og Lit. II. 438—54, hvortil Bem. af Forf. i III. 172—74).

Tale ved Fru Christine Langes Liigbaare, i Asker Kirke den 22de Septbr. 1851. 8. 15 S.

Bibelhistorie, fremstillet med Bibelens Ord, efter A. E. Preuß. Chra. 1853. 8. 284 S. — 2den Udg. Chra. 1858. 8. XV. 320 S.

I Norske Univ.- og Skole-Annaler 2. Række, III. 309—32: Dissenterende Votum ved Udkastet til Lov for Almuskolevæsenet.

I Norsk Tidsskrift f. Vid. og Lit. VII. 155—72: Anmeldelse af Almueskolen af A. Faye.

I Prædikener af Norske Geistlige (1856), I. 41—55: Prædiken paa 1ste Juledag; S. 306—19: Prædiken paa 5 Sønd. e. Paaske.

I Daas Norske Tilskuer 1852, No. 16 og 18: Tilsvar til Døvles Opsats: Om Trykning istedenfor Nedskrivning af Lærebøger for Skolelærerseminarierne.

I Morgenbladet 1845, No. 355: I Anledning af Stykket i No. 302: „Seminarister og Almuskoler".

I Christiania-Posten 1851. No. 934 og 935: Bemærkninger ved forrige Storthings Beslutning til Lov om Almuskolevæsenet paa Landet

Af den G. vedkommende Literatur maa endelig anføres:

Udvalg af christelige Psalmer til Brug ved Religions-Underviisningen, forneml uddragne af Biskop Gislesens Lærebøger, og ordnede efter Lærdommene i Pontoppidans Forklaring. Udg. af Modums Skolelærer-Forening. Chra. 1852. 12. 72 S. — 5te Oplag. Chra. 1864. 12. 72 S

Giverholdt, Jens Marius, Søn af Fourer i Artilleriet *Poul G.* og *Vedastine Margarethe Schouwerøe*, er født i Bergen 13 December 1848, blev Student med Laud fra Stavangers Latinskole 1868 og theologisk Kandidat med Laud i December 1873. Han traadte i 1876 ud af Statskirken og stiftede i Kristianssand en Frimenighed af den saakaldte nyevangeliske Retning. Som denne Menigheds Forstander virkede han til Maj 1882, da han flyttede til Throndhjem, hvor han senere har været Forstander for en lignende Menighed.

* *Emilie Mønnich* fra Kristianssand.

[1.] Hyrde-Røsten. Et Blad for Søndagsskolen og Hjemmet. Redigeret af Kand. theol. M G. Aarg. 1—4. Kr sand 1876—78.

[2.] Hyrde-Røsten. Et evangelisk-luthersk Opbyggelsesblad. Udg. af Kand. M. G. Aarg. 1—4. Throndhjem 1883—86. 8.

Lammets Pris. Sange for Søndags-Skolen og Hjemmet. Udgivne af M. G. Kr.sand 1878. 16. 224 S. — [Ny Udgave]. Thjem. 1884. 16. 80 S. — [Ny Udg.] Thjem 1884. 16. 128 S. (Jfr. Norsk Bogfortegnelse f. 1885, S. 46).

Blaaveisen. Et Blad for Søndagsskolen og Hjemmet. Udg. af Kand. M. G. Aarg. 1—5. Thjem. 1882—86. 4.

Zions-nyn. Sange for Bethanias barnesyforening. Udg. af M. G. Thjem. 1885. 16. 32 S.

Gjerberg, Hans Mathiesen, er født i Rakkestad 1833, blev i Juli 1856 udexamineret med Hovedkarakteren «duelig» fra Askers Seminarium og var derefter i en Række af Aar Skolelærer dels i Høland, dels i østre Aker, indtil han for nogle Aar siden opgav Skolegjerningen og nedsatte sig som Handelsmand i Kristiania, hvor han i 1882 og 1885 var Valgmand.

A B.C. med Stave- og Læseøvelser. Udgiven af H. M. G. Chra. 1866. 8. 52 S. — Anden omarbeidede Udgaves fjerde Oplag. Chra. 1879. 8. 56 S.

Udvalg af Salmer til Luthers Katekismus for Skolen og Hjemmet. Kra. 1872. 16. 3 Bl. 125 S

Gjerding, Albert, † som Skibsfører i Bergen i Marts 1853, 36 Aar gl.

Fremstilling af Læren om Havarie og Søassurance efter de bedste nyeste Kildeskrifter ved A. Gjerding og O. L. Boye Med et Anhang om Bodmerie. Chra. [Stavanger] 1857. 8. XVI. 350 S. (Blev efter G.s Død udgivet og bearbejdet af Svogeren O. L. Boye, se denne ovfr. I. 423).

Gjerdrum, Jørgen Herman, Søn af daværende Bureauchef, senere Politimester i Kristiania og tilsidst Foged i Aker *Ole Elieson G.* († 29 Januar 1858; Nekrolog i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 7) og *Alette Christine Krohn*, blev født i Kristiania 7 Marts 1819, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1838 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1845. Han var derefter en kort Tid Kopist, men opgav Departementskarrieren, da han blev ansat som Kasserer og Bogholder i det 1847 oprettede «Kristiania almindelige Brandforsikringsselskab» («Storebrand»), i hvilken Stilling han blev staaende til 27 Februar 1868, da han blev dette Selskabs og det dermed forenede, af ham i 1861 oprettede Livsforsikringsselskab «Iduns» administrerende Direktør. I 1874 fratraadte han begge disse Stillinger og foretog derpaa en Rejse til Nordamerikas forenede Stater, hvor han opholdt sig Vinteren 1874—75 og fornemmelig

anstillede Iagttagelser over politiske, sociale og ekonomiske Forhold blandt vore udvandrede Landsmænd i Vesten. Paa en haard Hjemrejse over Atlanterhavet paadrog han sig en Sygdom, hvoraf han døde i Kristiania 6 August 1875. Han var i Begyndelsen af 60-Aarene i nogen Tid Medlem af Kristiania Formandskab. Han indlagde sig i en lang Aarrække Fortjenester ved sit Arbejde for Ophjælp af alle Slags Idræts- og Sportsbestræbelser, tog saaledes virksom Del i Oprettelsen af Kristiania Turnforening, var ligeledes med at stifte og styre Kristiania Skytterlag, et af de første i Landet, og var i 5 Aar Medlem af Bestyrelsen for «Centralforeningen for Udbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug».

* 18 Juni 1847 *Helene Margrethe Lange* (f. 29 Septbr. 1821), D. af nedennævnte Provst A. Lange i Asker.

Portræt med Biografi i Norsk Idrætsblad 1881, No. 8. *Nekrolog* i Aftbl. 1875, No. 180. *Sang* til hans og Hustrus Sølvbryllup af B. Bjørnson, senere udgivet i ny Udgave «med oplysende Anmærkninger af J. G.» Jfr. ogsaa hans ndfr. anførte «Redegjørelse».

Om Kristiania Husforsikring. Aftryk af Aftenbladet. Chra. 1866. 8. 83 S. m. 1 Tabel. (Dette G.s Arbejde er lagt til Grund for en Afhandling om samme Emne i Morgbl. 1868, No. 195 B, 196 og 197).

Kortfattet Anvisning hvorledes man i Norge erholder Livrenter, Pensioner samt Livsforsikring og Brandforsikring. Chra. 1867. 8.

Tabeller over de hidtilværende 10 Norske Brandforsikrings Aktie-Selskabers Virksomhed, samlede ved J. G. Chr. 1872. 8. 69 S.

General-Beretning om Christiania almindelige Brandforsikringsselskabs Virksomhed for Aarene 1847—1871 (25 Aar). Chra. 1872. 8. 144 S. (Anm. af J. Ebbell og M. S. Hansson i Morgbl. 1873, No. 19 A. Jfr. Morgbl. 1873, No. 16 af P. T. Duborgh, hvortil Svar af G. i Aftenbl. s. A. No. 16, Modbemærkninger hertil af J. Ebbell og M. S. Hansson i No. 34, Gjensvar af G. i No. 37—39 og ny Replik af Ebbell og Hansson i No. 40 fg.; jfr. ogsaa No. 42 af P. T. Duborgh).

Redegjørelse, hvorfor jeg fratræder min Stilling som administrerende Direktør for Christiania almindelige Brandforsikringsselskab og Livsforsikringsselskabet Idun. (Trykt som Manuskript for Aktionærerne i de nævnte Selskaber). [Chra. 1874]. 4. 7 tospalt. S.

I Den norske Turistforenings Årbog 1871, S. 1—18: Om Nordmarken.

Han har i Aarene 1850—1875 skrevet en stor Mængde Artikler i Hovedstadsbladene, dels om Assurancespørgsmaal, dels om alle Slags Idræt og om Ungdommens fysiske Opdragelse. Af disse Artikler anføres her:

I Christiania-Posten 1850, No. 720: Oplysninger om Demonstrationen til Fordel for Harro Harring (se denne ndfr.)

I Morgenbladet *1860* No. 331, 335, 338 og 343: Om Brandforsikringsvæsenet. — *1866*, No. 219: Om en særskilt Brandforsikringsindretning for Christiania Husebygninger (jfr. No. 220 og 228). — *1867*, No. 82: Om Stiftelsen af Assuranceselskabet „Norden". — *1868*, No. 81: Advarsel mod Ildebrand; No. 221: De private Assuranceselskaber.

I Aftenbladet *1861*, No. 211: Tale ved Skytterfesten i Skedsmo. — *1866*, No. 291, 293, 299, 306 og *1867*, No. 2 og 14: Om Kristiania Husforsikring — *1868*, No. 86: Et Par Ord om Præmie-Skirend. — *1870*, No. 89, 91 og 93: Et Par Ord om Skolernes Gymnastik (jfr. No. 101 af O. Petersen); No. 131, 132, 134, 136: Den alm. Brandforsikringsindretning; No. 136: Mere om Skolernes Gymnastik; No. 159: Kristiania Husforsikring; No. 189: Til Landets Embedsmænd fra „Idun"; No. 277, 278 og 279: Et Par Livsforsikrings-Notitser. — *1871*, No. 298, 299, 300: Kristiania Husforsikring. — *1872*, No. 210, 211, 212, 242: Kristiania Husforsikring; No. 276 og 277: Om opsatte Livrenter (Livsforsikring). — *1873*, No. 76, 77, 78: Den norske Brandforsikring af Løsøre i 1872. — *1874*, No. 72: Den norske Brandforsikring af Løsøre i 1873.

I Dagbladet *1874*, No. 282, 288, 293, 300 og *1875*, Januar—Maj: Fra Amerika.

Gjerløw, Mons Klingenberg, Søn af Kirkesanger *Jens Larsen G.* og *Anne Marie Nitter* f. *Ohnstad*, er født i Aurlands Prestegjæld 11 Novbr. 1850, blev, privat dimitteret, Student med Laud i 1872 og har efter Andenexamen levet som Literat og Publicist i Kristiania og i de senere Aar i Skien.

I Forbigaaende. Skisser af Geir. Kra. 1880. 8. 3 Bl. 146 S.

Ilgods. Skisser af Geir. Med xylogr. Titelbillede. Kra. 1883 [ɔ: 1882]. 8. 2 Bl. 160 S.

En Politimands Oplevelser. Efter J. Rings Optegnelser. Fortalt af Geir. Med xylogr. Titelbillede. Kra. [1883] 8. VIII. 55 S.

Han var Redaktør af Illustreret Familjelæsning, udg. under Medvirkning af Foreningen for Udbredelse af god og nyttig Læsning blandt Folket. Aarg. 1. Kra. 1882. 8. 1 Bl. 192 S. (Fra 2den Aarg. overtoges Redaktionen af G. Kr. Johs. Parmann).

Han var Redaktør af Bratsbergs Amtstidende, der begyndte at udkomme i Skien fra Nytaar 1884, til Udgangen af 1885.

For Tiden er han Udgiver og Redaktør af Fremskridt, der begyndte at udkomme i Skien 1 Decbr. 1885.

Han har leveret adskillige Bidrag, især føljetonistiske Skitser, hvoraf en hel Del er optagne i hans ovfr. nævnte, særskilt udgivne Samlinger, til Almuvennen — hvor hans første Bladartikel stod trykt i 1867 — Aftenbladet, Aftenposten, Morgenbladet, Ny illustreret Tidende, Ill. Tidende (Kbhvn.) m. fl.

Gjertsen, Fredrik, Søn af Kjøbmand og Konsul *Frederik G.* († i Mandal 29 August 1881, henved 83 Aar gl.) og *Louise Frederikke Haste*, er født i Mandal 1 November 1831, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1849 og filologisk Kandidat med Haud i Juni 1857. Allerede fra August 1854 havde han været ansat som Lærer ved Nissens Skole, i 1861 blev han tillige Lærer ved den af nuværende Rektor E. Schreiner oprettede Latinskole med treaarigt Kursus, hvilken Skoles Bestyrelse han overtog i Februar 1862 og som han i 1865 udvidede til

en 4-aarig Latinskole, der fortsattes til 1876, da dens sidste Klasse nedlagdes. Ved Siden af denne Skole oprettede han, i Forening med en af sine Medlærere, ndfr. nævnte L. M. S. Gjør, i 1869 en Forberedelsesskole, der efterhaanden er bleven udvidet til et fuldstændigt Latin- og Realgymnasium, hvis Bestyrere de to Mænd fremdeles er. Denne fuldstændige Skole modtog i 1874 en betydelig Udvidelse, idet en stor Del af den tidligere Nissens Latin- og Realskoles Disciple gik over til Gjertsens Skole. G. har siden 1874 været Medlem af Kristiania Kunstforenings Bestyrelse og er siden 1886 dens Formand; han deltog i Stiftelsen af Kunstindustrimuseet i Kristiania, af hvis Bestyrelse han den hele Tid har været Medlem. Han er Medlem af den Letterstedtske Forenings norske Afdeling. Han var de norske Studenters Ordfører paa Studentertoget til Upsala i 1875 (jfr. ndfr.), og ligeledes Ordfører for de norske Studenters Deputation ved Upsala Universitets Jubelfest 1877. Han blev 6 Juni 1882 R. St. O. O. «for almennyttig og opofrende Virksomhed».

* 1860 *Augusta Egeberg* (f. 1838), D. af Grosserer i Kristiania, fhv. Ritmester Peder Cappelen E. og Hanna Wilhelmine Scheel.

Sexten Fabler af La Fontaine. Til Udenadslæsning i Skolen med Ordforklaring og Oversættelse udgivne af F. G. Chra. 1870. 8. 31 S.

Horats's Brev til Pisonerne om Digtekunsten. Oversat af F. G. Kra. 1871. 8. 4 Bl. 70 S. (Anm. i Aftbl. 1871, No. 299).

Faust, en Tragedie af Goethe. Oversat af F. G. Chra. 1873. 8. 1 xyl. Titelbillede, 2 Bl., 268 S.

T. Macci Plauti Mostellaria ed. Sophus Bugge Plautus's Spøgelse-Komedie, oversat af Fr. Gjertsen. Kra. 1873. 8. 2 Bl., 114 S., 1 Bl. (Jfr. under Artikelen Sophus Bugge i dette Værks 1ste Bind, S. 512).

Fransk Læsebog for Middelskole og Gymnasier. Udg. af F. G. Chra. 1875. 8. 4 Bl., 248 S., XXXVI. S.

Horats's Breve. Oversatte af Carl Müller og Fr. Gjertsen. Chra. 1878. 8. 4 Bl. 191 S. (Heri er S. 152 fg. i noget omarbejdet Form optaget G.s ovfr. nævnte Oversættelse af Brevet om Digtekunsten).

Vers og billeder af Fr. Gjertsen og Karl Uchermann. Kra. 1885. 4. 2 Bl. 60 S. (Anm. af S. S. i Aftpst. 1885, No. 288 A; i Mgbl. s. A. No. 650).

Han var den norske Redaktør (sammen med Svensken Dr. Otto von Feilitzen og Dansken Chr. Bredsdorff) af Nordisk illustreret Børneblad (Aarg. 1—2 Chra. og Kbh. 1 Oktbr. 1873—30 Septbr. 1875. 4. à 24 No.), til hvilket han gav Bidrag i Vers og Prosa.

I Ydun, Nordisk Studenterkalender 1873, S. 21—25: En fyrstelig Digter fra Middelalderen [Hertug Karl af Orleans, 1391—1465]; S. 26—55: Første Akt af Molières Amfitryon [i norsk Oversættelse].

I Literært Album, udg. af Kristiania Kunstnerforening (Kra. 1880), S. 51—64: Lejlighedsdigte.

I Aftenposten 1866, No. 61, 70 og 74 er i Uddrag gjengivet et Foredrag af ham i Kra. Arbejdersamfund om Udgravningerne i Pompeji og Herkulanum.

Trykt 16 Marts 1887.

Han har udgivet Indbydelsesskrifter fra Gjertsens Skole for 1866 (8. 30 S.), 1869 (20 S. 2 Bl.), 1870 (48 S.), 1873 (41 S.), 1874 (36 S.), 1875 (69 S.), 1876 (116 S.), 1877 (53 S.), 1878 (74 S. 1 Bl.), 1879 (52 S. 1 Bl.), 1880 (137 S.), 1881 (101 S.), 1882 (77 S.), 1883 (119 S.), 1884 (89 S.), 1885 (80 S.) og 1886 (94 S.) og i alle disse, i Forening med sin Medbestyrer Gjør, meddelt Skoleefterretninger, Udtalelser om foreliggende pædagogiske Spørgsmaal m. v.

Særskilt trykt er en stor Del Lejlighedsdigte af ham dels fra Studentersamfundet, dels fra mere offentlige Festligheder, ligesom adskillige Sange og Festtaler af ham findes trykt enten i de særskilt udgivne Beretninger om Studenter- og Sangertog (saaledes i «Det skandinaviska Student-Tåget 1856», S. 43—45; i «Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862», S. 143, 170 fg. og 235; i «Studentmötet i Kristiania 1869», S. 120—22, 153 fg.; i «Beretning om Studentermødet 1875», S. 25 fg., 87—89, 112—13 og 221; i «Beretning om Sangerfesten paa Fredrikshald 1856», S. 29—31 og 40—41); eller i Dagbladene. Blandt de sidste anføres her: Mindetale over Lektor J. E. Thaasen (i Aftbl. 1866, No 12), Tale ved Norges 1000 Aars-Fest (i Aftbl. 1872, No. 165), Mindetale over J. S. Welhaven (i Aftenbl. 1873, No. 255), Tale ved Afsløringen af Halfdan Kjerulfs Mindesmerke (i Aftenbl. 1874, No. 221), Mindetale over Adolf Tidemand (i Aftenbl. 1877, No 42), Tale for Kong Oskar II. ved Borgermiddagen 21 Januar (i Aftenp. 1884, No. 17 A). — Ved Studentertoget i Upsala 1875 oplæste han et Digt «Slesvig!» (trykt bl. a. i Beretningen om Mødet, S. 112 fg.), hvilket foranledigede Nordslesvigs Repræsentanter i den tyske Rigsdag N. Ahlmann og H. Krüger til at sende ham en Takadresse, der er trykt bl. a. i Aftenbl. 21 Juni 1875.

I Morgenbladet 1874, No. 38 A: Udstillinger af Undervisningsmateriel; No. 127 A: P. Heyses Roman „Die Kinder der Welt".

For Kristiania Theater har han oversat V. Sardou's «Nos bons villageois» under Titlen «Landlig Uskyldighed» (opført 1ste Gang 1867) og J. L. Runebergs «Kan ej» paa rimede Vers (opf. 1ste G. 1874).

Gjertz, Jakobine Sofie, Datter af By- og Raadstuskriver i Kristiania *Peter G.* († 1838) og *Magdalene Elisabeth Hoff* († 23 Juni 1870, nær 90 Aar gl.), blev født i Kristiania 13 Juli 1819, studerede Musik i Kjøbenhavn 1837—40 og rejste i Begyndelsen af 1841 til Frankrige for videre at uddanne sit Talent, hvorpaa hun havde aflagt Prøver som Pianistinde og Komponist bl. a. ved Koncerter i Kristiania, Stockholm og Malmø. Efter flere Aars Studier i Paris, fornemmelig under Kalkbrenners Vejledning, vendte hun Somren 1843 tilbage til Kristiania, hvorfra hun Vaaren 1844 drog paa en Kunstrejse til Amerika. Der gav hun Koncerter bl. a. i New York og Philadelphia. Under Opholdet derover blev hun 1845 gift med en fransk Handelsmand *Gabriel Bernard* (f. 1812, † 1857), og gik samtidig over til Katholicismen, ved hvilken Lejlighed hun i den katholske Daab føjede Navnet Marie til sine tidligere Tilnavne. I 1846 vendte hun med sin Mand tilbage til Frankrige. Som Følge af Revolutionen 1848 blev hendes Mand rykket op af sin Stilling, og hun blev nu nødt til af økonomiske Hensyn atter at tage Musiken fat, og gik paa Koncertrejser i Europa, paa hvilke hun bl. a. 1851 besøgte Kristiania.

Efter Mandens Død bosatte hun sig som Musiklærerinde i Paris, hvor hun bl. a. vandt Louis Veuillots Venskab og gjennem ham tilskyndedes til literær Produktion. Hun døde i Sceaux i Nærheden af Paris 12 Aug. 1862.

Jfr. Christiania-Posten 1851, No. 998, 1003 og 1006; Aftenbladet 1860, No. 64; Morgbl. 1862, No. 123; Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 52; J. G. Conradi: Hist. Oversigt over Musikens Udvikling i Norge, S. 34.

La musique au point de vue moral et réligieux. Paris 1859. 8. (Fortalen er udtogsvis gjengivet i Oversættelse i Aftbl. 1860, No. 64).

L'Enthousiasme. Roman par Mme. Marie Gjertz. Paris 1861. 8. II. 442 S. (Forf.s Dedikation «À ma patrie» er dat. Paris 17 Maj 1861).

Gabrielle. [Roman]. Par Mme. Marie Gjertz. Paris 1863. 8. III. 314 S.

I 1859 indtraadte hun som Medarbejder i det katholske Ugeblad Le Croisé (Paris) og senere i L'Univers, i hvilke Blade hun fornemmelig skrev religiøs-filosofiske Afhandlinger om Musik og Kunst og desuden offentliggjorde en Novelle «Hilda».

Gjessing, Gustav Antonio, Søn af Dispachør i Drammen *Christian G.* (f. 5 April 1806, † 18 April 1882) og *Nicoline Stoltenberg*, er født i Drammen 22 Septbr. 1835, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1854 og filologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1861. Han blev 1862 Lærer ved og 1863 Medbestyrer af Qvams Latin- og Realskole i Kristiania, udnævntes 2 Febr. 1865 til Adjunkt ved Kristianssands Kathedralskole, 26 Septbr. 1877 til Overlærer sammesteds og 22 Decbr. 1880 til Rektor ved Arendals Middelskole, i 1883 udvidet til offentlig Skole for den højere Almendannelse. Han var i Kristianssand Bestyrer af den tekniske Aftenskole fra dennes Oprettelse til sin Fraflyttelse fra Stedet. I Høstsemestret 1876 opholdt han sig med Understøttelse af det Letterstedtske Fond i Kjøbenhavn for at undersøge Haandskrifter vedkommende Kongesagaerne. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1877) og af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Trondhjem (1877).

* *Helga Monrad* (f. 31 Aug. 1845), D. af ndfr. nævnte Professor M. J. Monrad.

Jfr. Kristianssands Stiftsavis 1880, No. 153.

Det unge Norge. 17de Mai 1859. Chra 3-spaltet 4. 7 S. (Udgivet anonymt i Forening med W. Sc. Dahl og J. Lieblein. Heri er af ham S. 3—6: Norskt Sprog).

Den ældre Edda Norrøne Oldkvad, oversatte af A. G. Kr.sand 1866. 8. II. 88 S. (Særtryk af Indbydelsesskrift fra Kristianssands Kathedralskole for 1866).

Undersøgelse af Kongesagaens Fremvæxt. *I.* (Udg. efter Foranstaltning af Chra. Videnskabs-Selskab). Chra. 1873. 8. 2 Bl. 115 S. og 2 gen. Tab. — *II.* Ares og Sæmunds Tidsregning. (Tillægshefte til Chra. Vid.-Selskabs Forhandlinger for 1875). Chra. 1876. 8. 2 Bl. 71 S. og 1 chronol. Tab.

Jómsvíkinga-Saga i latinsk oversættelse af Arngrimr Jónsson. Udgiven af A. G. Kr.sand 1877. 8. 1 Bl. XVIII. 49 S. og 1 Tab. (Særtryk af Indbydelsesskrift fra Kristianssands Kathedralskole 1877. Anm. i Zeitschr. f. d. Philol. X. (1879) No. 279).

Katalog over Arendals Skoles offentlige Musæums Bogsamling. Arendal 1883. 8. 200 S.

Rektor Gjessings Tale ved Skolens Lutherfest 10de Novbr. 1883. [Arendal 1883]. 4. 11 S.

Han har udgivet Indbydelsesskrifter fra Arendals Skole, indeholdende Skoleefterretninger, 1881—1886. Arendal. 8. 32 S., 48 S., 40 S., 40 S., 44 S. og 48 S.

I Norden, udg. af J. Lieblein. I. 122—134: Skirnes Ferd. Oversat i Originalens Versemaal. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 11); 278-86: Anmeldelse af Kr. Jansons „Fraa Bygdom".

I Annaler f. nord. Oldkyndighed 1862, S. 28—322: Trældom i Norge. (Besvarelse af en af Universitetet udsat Prisopgave, for hvilken han tilkjendtes Accessit. Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 2).

I Arkiv for nordisk Filologi II. 289—318: Egils-Sagas forhold til kongesagaen.

I Ny illustreret Tidende 1875, No. 7—12: Askeladden. (Et Foredrag).

I Dølen 1858, No. 3 og 6: Sagan um Thorstein stangehogg; No. 7: [Ibsens] „Hermennerne".

Gjessing, Mads Dahl, Søn af Skibsfører *Andreas Sørenssen G.* († 1795) og *Elen Dahl*, blev født i Grimstad 21 Marts 1785, var først Kontorist, men blev 1809 Løjtnant ved Vesterlenske Regiment, tog 1813 Officiersexamen i Kristianssand og erholdt 1814 Afsked som Premierløjtnant. Han boede derefter i Kristiania, hvor han i nogle Aar var ansat som Extraskriver i Revisjonsdepartementet og hvor han døde 2 November 1833.

* 28 Decbr. 1809 *Aarsille Aabel* (f. i Kristianssand 4 Juni 1786, † i Kra. 23 Januar 1863), D. af Skipper, senere Kjøbmand i Kr.sand Knud Haaversøn A. og hans anden Hustru Anne Marie Kosvig.

Jfr. W. Lassen: Norske Stamtavler I. 11.

Baron Ledelin. Et Eventyr. Chra. 1820. 8. 45 S. (Anonymt. Jfr. «Baron Wedelin. Et Eventyr». Chra. 1819).

Smaavers. Chra. 1824. 8. 164 S.

I Det Norske Nationalblad XVII. (1821) S. 77—80: Til Glemselen. (Digt).

I Nyeste Skilderie af Christiania 1828, No. 15: Om Wergelands „Irreparabile Tempus" (Jfr. W.s Svar i No. 18 og G.s Tilsvar i No. 49—50).

I Morgenbladet er trykt adskillige Digte af ham, saaledes i Aarg. *1827*, No. 286: Til min Ven John (jfr. Svar i No. 294). — *1828*, No. 333: Salve Nielsen. — *1829*, No. 178: Balders Død. — *1832*, No. 68: Ved General Kaltenborns Grav. — *1833*, No. 196: Professor Hansteen; No. 258: Til Kronprindsen efter Tilbagekomsten fra Vestlandet; No. 279: Over Statsraad N. Treschow.

Utrykt forblev hans dramatiske Arbejder «Huldras Friere», Farce i rimede Vers, og «Ikke alt Guld glimrer», Komedie i 3 Akter.

Gjessing, Matthias Dahl, foregaaendes Søn, er født i Kristianssand 22 Decbr. 1814, fik Høsten 1830 Ansættelse som Kontorbetjent, blev i Novbr. 1837 ansat som Bankadvokatfuldmægtig hos daværende Advokat Sørensen og tog i Juli 1841 norsk juridisk Examen med bedste Karakter. Fra 1 Marts 1838 til 1 Marts 1849 var han derhos Extraskriver i Kirkedepartementet og blev sidstnævnte Dag ansat som Fuldmægtig i den almindelige Enkekasse, hvor han, efter gjentagne Ganges Konstitution i Stillingen, 12 Mai 1866 udnævntes til Kasserer og Sekretær. Siden 1873 har han tillige været Kasserer og Sekretær ved Pensjonskassen for Statens Bestillingsmænd. 1856—70 var han ogsaa Kasserer og Sekretær ved Kristiania Havnevæsen, 1862—78 Medlem af (fra 1866 Formand i) Direktionen for Kristiania Pensjonsindretning, 1868—80 bestyrende Direktør for Lærerindernes Pensjonsforening, 1875—81 Medlem af Bestyrelsen for Arbejdernes Pensjonsforening. Endelig er han siden Prof. Schweigaards Død i 1870 Medlem af Tilsynskomiteen for private Forsørgelsesanstalter.

* 21 Juni 1854 *Amalie Beate Just* (f. 16 Februar 1831, † 7 August 1884), D. af Garvermester i Kristianssand Daniel J. (f. 3 Januar 1796, † 11 Juni 1858) og Dorothea Aabel (f. 10 August 1802, † 18 Decbr. 1831).

En Pensjonsforening til Alderdomshjælp for Arbeiderne i Christiania og Omegn. Udkast. (Aftryk af Aftenbladet). Chra. 1869. 8.

Angaaende Arbeidernes Pensjonsforening. (Til Arbeiderne og deres Venner). Kra. 1881. 8. (Særtryk af Adressebladet 1881, No. 21—23 og 26).

I Norsk Retstidende 1861, S. 217—23: Kjøbekontrakters Thinglæsning. (jfr. 1860, S. 817—32 af J. M. Conradi).

I Ugeblad f. Lovkyndighed *I*. (1862) 313—17 og 321—26: Angaaende Mangler ved Pantesikkerheden i brandforsikrede Bygninger. (Jfr. Morgbl. 1866, No. 247). — *II*. 219—22: Varsel til Tvangsauktioner; S. 282—89. Thinglæst Kjøbekontrakt.

I Morgenbladet har han i Aarenes Løb skrevet ikke faa Artikler, af hvilke her anføres: Aarg. *1844*, No. 183: Flagsagen m. v; No. 314, 316 og 320: Gejstlighedens Enkesæder (Bemærkninger ved Lovudkastet, jfr. Regjeringens Indstilling ang. Lov af 26 Septbr. 1845); No. 351: Det kan blive forsilde! [ang. Henr. Wergelands Skrifter]; No. 361: Nye Embedssegl. — *1845*, No. 58 Till.: En Forandring i Valgloven; No. 96 Till: Forandring af Myntfoden. — *1851*, No. 90: Om Stemmegivning i Storthinget; No. 160: Om Vejledning i Husflid; No. 353: Akers gamle Kirke. — *1852* No. 329; *1853*, No. 46; *1855*, No. 195 Till.: Sprogstriden, Almuesagen, Guds Ord i Modersmaalet (jfr. Chrapst. 16 Febr. 1857). — *1860*, No. 76: Den svenske Rigsdags Ekonomiutskott om Grl. § 111; No. 276: Kjøbekontrakter og Skjøder. — *1861*, No. 81: De nye Tillægs-Aktier i Storebrand. — *1865*, No. 31, 32, 33 og 34: Fem-Dalers-Pensjonsindretningerne; No. 264 Till.: Om Kristiania 5-Spd.-Pensjonsindretning (jfr. Aftbl. f. A. No. 301). — *1866*, No. 30, 31: Fem-Dalers-Pensjonsindretningerne; No. 247: Enkekassens Fordring om Brandforsikring

af gjenopførendes Panter i Drammen (jfr. No. 244). — *1867*, No. 257; *1868*, No. 34; *1869*, No. 22 og 40 og 1874, No. 68: Fem-Dalers-Pensjonsindretningerne. — *1871*, No. 69 og 84: Om Tillæg til Enkekassens Pensjoner. — *1873*, No 259 B og 264 A: Bør Prof. O. J. Broch gjenvælges? — *1874*, No. 196: Enkedronningens Legat; No. 330 A: Arbejdernes Pensjonsforening; No. 334 A: Gadenavnenes Forandring og Panthaverne. — *1876*, No. 386: Ejendomsskatten i Kristiania. — *1878*, No. 60 A og *1879*, No 6: Om Tillæg til Pensjonerne ogsaa for Enker af ældre Afdeling. — *1882*, No. 79: Skattetaxterne i Kristiania for fast Ejendom. — *1884*, No 72 A: Livsforsikringsselskabet „Idun" [ang. Udbetaling af Bonus med Indskrænkning af Sikkerhedsfondene. jfr. No. 77 B og 78 B samt et som Mnskr. trykt Hefte 1886].

I Aftenbladet bl. a. i *1858*, No. 262: Salget af Enkekassens Statsobligationer. — *1869*, No. 251: Livrenter for Tjenere; No. 237: Pensjonsforening til Alderdomshjælp for Arbejdere. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *1871*, No. 227: Borgerligt Ægteskab. — *1872*, No 121: Et Fredsord i Dagens Strid. — *1874*, No. 104: Professorgage for Ivar Aasen. — *1877*, No. 289: Kunstforeningernes Sammenslutning. — *1881*, No 24: Enkekassen vedkommende.

I Arbeiderforeningernes Blad 1851, No. 30: Til alle Arbeidersamfund [om Ophjælpning af Husfliden].

I Adressebladet, Till. til Almuevennen, 1877, No. 39: Pensjonsvæsen for Lærere, deres Enker og Børn. (Jfr. Forhandl. ved det 1ste norske Arbejdermøde 1880, S. 93—95).

I Samfundet (Kra.) 1880, No. 87: Arbejdernes Pensionsforening.

I Polyteknisk Tidsskrift 1854 og 1861 findes et Par mindre Meddelelser af ham.

Gjessing, Søren Christian, Søn af ovennævnte Premierløjtnant *Mads Dahl G.*, er født i Oddernæs Prestegjæld 18 December 1812 og blev i Januar 1827 optagen som Frikadet ved Krigsskolen, hvorfra han udexamineredes 1831 og blev 30 Juli s. A. udnævnt til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade. Efterat have taget Examen ved den militære Højskole blev han 10 Februar 1834 udnævnt til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 23 April 1842 avancerede til Premierløjtnant, 20 Febr. 1849 til Stabskaptejn, 22 Decbr. 1860 til Oberstløjtnant og Chef for 4de Bataljon (Throndhjem), hvorfra han 27 November 1875 forflyttedes til Chef for 1ste Bataljon (Kristiania), og udnævntes 11 December 1880 til Oberst i Armeen. I 1839 blev han ansat som Konstruktør af Amtskarter og arbejdede som saadan til 1863. Han vandt i 1862 det militære Tidsskrifts Sølvmedalje for sin ndfr. nævnte Prisafhandling om vore Linjetroppers Tjenestetid. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem. Han er R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» (22 August 1864) og R. S. O. (1862).

* 4 Januar 1842 *Sara Glückstad* (f. 12 Oktober 1820, † 13 November 1856), D. af Kjøbmand i Kristiania Jakob G. († 1841) og Jakobine Glückstad († 1884).

I Norsk Militært Tidsskrift *XXV.* (1862), S. 262—307: Forsøg til Besvarelse af den af Redaktionskomitteen for det norske militære Tidsskrift udsatte Prisopgave: «Ere de for vore Linjetroppers Tjenestetid nu gjældende Bestemmelser tilfredsstillende eller ikke? [osv.]» — *XXX.* (1867), S. 450—73: Om Projektilerne ved det riflede Feltskyts. Forklaringer foranledigede ved de «Midlertidige Bestemmelser for Betjeningen af det riflede Feltskyts». — *XXXVII.* (1874), S. 88—98: Feltartilleriets Indskydningsarbejder. — *XLII.* (1879), S. 277—98 og 321—35: Forsøg til Besvarelse af norsk militært Tidsskrifts tidligere stillede Spørgsmaal: «Hvorledes bør Vaabenarternes aarlige Øvelser ordnes, for at en ønskelig Samvirken, navnlig i taktisk Henseende, kan opnaaes?»

I Kongl. Sv. Krigs-Vet.-Akademiens Handlingar och Tidskrift 1871, S. 140—86: I hvilket förhållande böra olika amunitionsslag ingå i feltartilleriets utredning? (Forsøg til Besvarelse af Akademiets Prisopgave).

Som Konstruktør af Amtskarter fortsatte han efter Foranstaltning af Finantsdepartementet fra 1840 den af Kaptejnerne G. Munthe og N. Ramm i 1825 som privat Foretagende paabegyndte Udgivelse af Amtskarter. Følgende kobberstukne Karter, konstruerede og tegnede af ham, findes udgivne: Kart over Christians Amt (3 Bl. 1845, 1849, 1851); Kart over Buskeruds Amt (2 Bl. 1854, 1856); Kart over Bratsbergs Amt (2 Bl. 1856—57); Kart over Nedenæs Amt (2 Bl. 1858—59); Kart over Lister og Mandals Amt (1 Bl. 1862); og Kart over Stavanger Amt (2 Bl. 1866).

Anonymt har han af og til i Dagspressen deltaget i Diskussjonen om forskjellige Emner.

Gjør, Herman Frederik Amberg, Søn af daværende Sogneprest til Saude, senere til Hetland *Magnus Andreas G.* (f. i Kristianssand 30 Novbr. 1801, † 5 Septbr. 1874) og hans første Hustru *Martine Elisabeth Schaft* (f. i Kra. 5 Septbr. 1800, † 20 Maj 1848), er født i Saude 2 Novbr. 1828, blev Student med Laud fra Stavangers Latinskole 1846 og medicinsk Kandidat med Laud i April 1853. Fra Høsten s. A. til Høsten 1855 var han Kandidat først ved Rigshospitalets Hovedafdeling, senere ved Fødselsstiftelsen, vandt 1856 den Skjelderupske Guldmedalje for sin ndfr. anførte Besvarelse af Universitetets Prisopgave om Callusdannelsen og opholdt sig derefter fra Septbr. 1857 til Oktbr. 1858 med offentligt Stipendium i videnskabeligt Øjemed i Udlandet, navnlig i Wien, Paris og Berlin. Efter Hjemkomsten blev han fra Novbr. 1858 ansat som Reservelæge for 3 Aar ved Rigshospitalets medicinske Afdeling og derpaa fra 1 Juni 1861 som Overlæge ved Kristiania Bys Sygehus.

* 20 September 1857 *Valborg Tostrup* (f. i Kristiania 26 August 1836, † 20 April 1886), D. af Grosserer Christopher Henrik Holfeldt T. († 17 Oktbr. 1881) og Julie Camilla Schaft.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 139 fg. og 488.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben — foruden flere Uddrag og Referater af fremmede Skrifter — 2. Række *XI.* 1—23 og 65—95: Om Callusdannelsen, en belønnet Prisafhandling; S. 584—86: Syphilisationen; S. 774—95 og 813—47:

Bidrag til Kundskab om de Sygdomme i Nervesystemet, der kunne opstaa som Følge af Syphilis. — *XIII.* 857—89 og 953—67: Beretning om en med Stipendium foretagen videnskabelig Rejse. — *XV.* 1—40, 993—1017 og *XVII.* 905—19: Aarsberetninger fra Rigshospitalets medicinske Afdeling for 1859—61. — *XX.* 330—59: Meddelelser fra Christiania Sygehus om den chroniske Lungetuberculose. — 3. Række *II.* 465—500: Beretning fra Hovedafdelingen af Christiania Kommunesygehus for de sidste 5 Aar. — *X.* 905—44: Beretning fra Afdeling *A* af Kristiania Kommunesygehus for Tidsrummet fra 1872—1879.

I Tidsskrift f. praktisk Medicin *II.* (1882), S. 161—66: Et Tilfælde af Hjernesygdom med tilhørende Sektionsresultat. — *V.* 349—53: Tabes dorsalis og Syfilis.

I Nordiskt med. Arkiv findes Uddrag af flere af ham i det medicinske Selskab i Kristiania holdte Foredrag om behandlede Tilfælde.

Gjør, Lauritz Magnus Salomon, Søn af Sogneprest *Fredrik Nicolai G.* (f. 1 Oktober 1804, † 7 Maj 1865) og *Marie Beate Steen* (f. 21 Marts 1816), er født i Bø i Thelemarken 2 Maj 1840, blev, dimitteret fra Skiens Skole, Student med Laud 1857 og filologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1864. I Aarene 1859—61 var han Huslærer hos Jernværksejer Aall paa Næs, var 1864—65 Lærer ved og Medbestyrer af Qvams Latin- og Realskole, 1866—69 Lærer ved Gjertsens Latinskole for ældre Disciple og har siden sidstnævnte Aar, da Gjertsens Skole for højere Almendannelse blev oprettet, været Medbestyrer af denne Skole. Sommeren 1879 besøgte han med offentligt Stipendium Tyskland for at studere det højere Skolevæsens Ordning der.

* 4 August 1865 *Nora Julie Olsen* (f. 11 April 1842), D. af Skomagermester Nils O. i Kristiania.

Samling af Opgaver til Oversættelse fra Latin udg. af M. Gjør og J. Johanssen. Chra. 1868. 8. 2 Bl. 207 S. (Anm. i Aftbl. 1868, No. 237).

Schematisk Fremstilling af Modusløren i Latin og Græsk. Af M. Gjør og J. Johanssen. Kra. 1873. 8. 37 S.

Latinsk Læsebog for Middelskolen. Af A. Andersen og M. Gjør. Kra. 1875. 8. 3 Bl. 136 S.

Latinske Stiløvelser for Middelskolen og Gymnasiet. Af A. Andersen og M. Gjør. Kra. 1877. 8. 4 Bl. 205 S. — 2den omarbeidede udgave. Kra. 1884. 8. VIII. 192 S.

Gallien før og under Romernes herredømme. En indledning til Frankriges historie. (Oprindelig meddelt i Gjertsens skoles indbydelsesskrift for 1878). Kra. 1881. 8. 39 S.

Beretning om det femte nordiske skolemøde i Kristiania 9—12 august 1885. Udgivet af den norske bestyrelses redaktionskomité: Otto Anderssen, H. Christiansen og M. Gjør. Kra. 1886. 8. XII. 461 S.

Med Fr. Gjertsen har han udgivet Indbydelsesskrifter fra Gjertsens Skole til de aarlige Examiner 1869, 1870 og 1873—1886, hvorom nærmere under Gjertsen. *I* Indbydelsesskriftet for *1878* har han skrevet S. 1—34: Gallien før og under Romernes

herredømme. — I Indbydelsesskriftet for *1880*, S. 1—86: Om de høiere almenskoler i Preussen og kongeriget Sachsen. Indberetning til kirkedepartementet om en i 1879 foretagen stipendierejse. — I Indbydelsesskriftet for *1883*, S. 1—86: Prøver af en historisk læsebog. — I Indbydelsesskriftet for *1885*, S. 1—38: Stykker af en historisk læsebog.

I Aftenbladet 1879, No. 5: Om Statens og Kommunens Forhold til den høiere Skoleundervisning i Kristiania.

Glad, Christian, efterfølgendes Søn, blev født i Aker 8 Oktober 1794, blev Kadet 1807 og 1810 ansat som Sekondløjtnant ved Oplandske Dragonregiment, fik 2 April 1812 Udnævnelse som virkelig Sekondløjtnant og blev ved Armeforandringen 1 Januar 1818 Premierløjtnant i Kavalleri-Brigaden, hvor han 29 Juli 1820 avancerede til Sekondritmester ved Vardalske Eskadron og 15 Juli 1829 til Ritmester og Chef for samme, udnævntes 15 Januar 1835 til Pladsmajor paa Akershus, 26 Januar 1843 til Oberstløjtnant, 30 December 1850 til Oberst og Chef for Kavalleri-Brigaden og 10 Marts 1854 til Generalmajor i Armeen. Han var fra Marts 1854 til August 1862 Kommandant paa Akershus. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 7 April 1852 ang. Oprettelsen af et Pensjonsfond for afgaaende civile og militære Embedsmænd samt af den kgl. Kommissjon af 23 Januar 1858 til at revidere Regjeringens Udkast af 2 Marts 1857 til militær Straffelov. Han døde 8 Januar 1866. Han var K.[1] St. O. O. (1855).

* *Marie Christine Trosdahl* (f. 1796, † 14 August 1877), D. af Lensmand T. i Vaage.

Nekrologer i Morgenbl. 1866, No. 10; i Aftenbl. s. A. No. 8 og 12; Aftenp. s. A. No. 7; i Ill. Nyhedsbl. s. A. No. 2. Jfr. C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 98.

Udkast til et Reglement for Hugning ved Cavaleriet, der ifølge den tjenstgjørende Generaladjutants Befaling indtil videre bliver at befølge ved Cavalerie-Brigadens Vaabenøvelser. [Chra. 1851]. 16. 2 Bl. 76 S.

Glad, Frederik, Søn af Kjøbmand *Anders Huus G.* og *Maria Treschow*, blev født i Kristiania 8 August 1760, blev Student fra Kathedralskolen dersteds 1777, men opgav Studeringerne og vendte hjem til Norge, da han 1779 arvede Nedre-Papirmølle og Gaarden Grefsen i Aker, hvilke Brug han overtog og ved hvis Drift han udmerkede sig saaledes som Landmand, at han 28 Januar 1812 blev tildelt Danebrogsmændenes Tegn. Af Storthinget 1814 blev han valgt til Medlem af den nedsatte Komite for Landets indre Økonomi, hvis øvrige Medlemmer blev Professorerne Platou og Rathke og Kjøbmand Peder Cappelen. Han mødte som første Repræsentant fra Akershus Amt paa Storthinget 1815—16, hvor han var Medlem af 6te Komite (for Fiskerierne, Land-, Skov- og Bergvæsenet). Han døde paa Grefsen 11 Septbr. 1840.

* i Maj 1782 *Johanne Marie Elisabeth Dallas* (f. i Hamburg 1 Marts 1764, + 5 Marts 1837), fhv. Danserinde ved det kgl. Theater i Kjøbenhavn.

Jfr. B. Moe: Efterretninger om Storthingsmænd, S. 66 fg.; Conradine Dunker: Gamle Dage. S. 200; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 21, 118 og 138; H. J. Huitfeldt: Chra. Theaterhistorie, fl. St. (se Reg.)

J. Glads Afhandling om Tørvemyrer og Tørveskæring. Chra. 1831. 8. 35 S.

I Norsk Landvæsens Samlinger, udg. af J. Neumann, I. (Chra. 1809), S. 125—220: Beskrivelse over Jordbruget paa Gaarden Greffen. (Skrevet 1806).

I Den norske Bondeven, udg. af Selsk. f. Akers Sogns Vel, H. 1. (1810): Afhandling om Tørvemyrer og Tørveskæring. (Paany optrykt i Budstikken, Ny Saml. (1831), II. No. 66—71 og derfra særskilt aftrykt, se ovfr.) — 1815, No. 16: Om Midler til at vedligeholde en god og erholde en forbedret Avl af Heste, Fæ, Faar m. fl.

I Chra. Intell.-Sedler 1808, No. 40: Om Kartoffelstrællingers Plantning og om Sædekornets Støbning.

Som Medlem af den ovfr. nævnte «Komite for Landets indre Økonomi» havde han Del i de fra denne til Storthinget 1815—16 indgivne Beretninger og Forslag.

Gleditsch, Hjalmar Emil Dorotheus, Søn af Godsejer, cand. jur. *Herman G.* († paa Nes Herregaard 24 Oktbr. 1872, 55 Aar gl.) og *Marthe Marie Mathiesen,* er født paa Tomb Herregaard i Smaalenene 7 Decbr. 1850, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1868 og juridisk Kandidat med Haud 1873. 1872—75 var han Ejer af Nes Herregaard i Smaalenene og senere i nogle Aar Deltager i et Handelsfirma i Kristiania. Han er siden 1881 ansat som Kopist i Revisjonsdepartementet.

* 21 Oktober 1881 *Marie Lütken* (f. 12 Maj 1851), D. af Kjøbmand i Kristiania R. Lütken og Caroline Larsen.

Digte af en Gjenganger. Bergen 1871. 8. 4 Bl. 104 S.

Hos politikommissæren. Humoresker af Jules Moinaux. I udvalg efter originalens tredje oplag oversat af Hj. G. Med 44 ill. Kra. 1886. 8. XI. 125 S.

Han var Medarbejder i «Dagen» 1881—1886 og skrev i dette Blad fornemmelig Kunst- og Literaturanmeldelser, samt mindre, skjønliterære Arbejder.

Han har, dels under forskjellige Merker, dels uden Signatur, skrevet adskillige Digte ved Fester i Studentersamfundet, ligesom Digte og Recensjoner af ham er trykt i flere af Hovedstadens Dagblade.

Glückstad, Andreas Melchior, Søn af Korpsmajor i 1ste akershusiske Infanteribrigade og Adjutant hos Kong Oskar I. *Ludvig Michael G.* (f. 26 Decbr. 1793, † 11 Novbr. 1866, Storthingsrepræsentant

fra Fredrikshald 1854) og *Elise Catharina Andersen* (f. 25 Juni 1801, † 11 Jan. 1874), blev født paa Fredrikshald 30 April 1829, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1847 og studerede efter Andenexamen Medicin til 1852, da han opgav dette Studium og flyttede til Kjøbenhavn, hvor han boede som Literat til 1857. Han studerede senere Forstvæsen i Tyskland og tog i Giessen forstvidenskabelig Examen, vendte derefter tilbage til Norge, rejste 1861—62 væsentlig af Helbredshensyn i Rhinegnene og Syd-Frankrige, og bosatte sig efter Hjemkomsten i sin Fødeby, hvor han levede som Literat til sin Død 6 Februar 1865.

Nekrolog i Fr.halds Tilskuer 1865, No. 12 og i Smaal. Amtstid. s. A., 7 Febr. Jfr. Erslews Forf.-Lex., Suppl. I. 571; M. Arnesen: Biogr. Efterretn. om Elever paa Fredrikshalds Skole, S. 33 fg.

Idun. Et Blad for Literatur og Kunst. [Red. af A. M. G.] No. 1—17. Chra. 1851. 4. 130 S. (Heri er, foruden et Par Digte under hans Navn, de fleste Artikler uden Navn eller Merke af ham. Jfr. Andhrimmer, 1. Kv., Sp. 90—92).

Bør „Dante" opføres? Et Brev til Hr. Etatsraad Molbech. Kbhvn. * 1853. 16. 8 S (Anonymt).

Slottet i Poitou. Lystspil i 4 Acter af Jules Sandeau [og Regnier]. Oversat. Kbhvn. 1853. 8. (Anon. Udgjør No. 175 af Samlingen „Det kgl. Theaters Repertoire". Opført 1ste Gang 17 Decbr. 1852 paa det kgl. Theater, til hvis faste Repertoire Stykket fremdeles hører Under Titlen „Emigranten og hans Datter eller Frøken de la Seiglière" er Stykket i G.s Oversættelse opført paa Theatrene i Kristiania og Bergen m. fl. St.)

Pennetegninger. Kbhvn. 1854 [ɔ: 1853]. 8. 95 S. (Anm. i Dagbl. [Kbh.] 1853, No. 275; Flyveposten 1854, No. 109, 115, 118; Fædrel. f. A. No. 113, jfr. No. 116 og 119).

Digte. Kbhvn. 1855. 8. 68 S. (Anm. i Dagbl. [Kbhvn.] 1855, No. 179; i Kbhvnspst. No. 264; Aftenbl. 1855, No. 188 [af Hartvig Lassen]).

Altfor smuk! Lystspil med Sange i 1 Akt. Efter det Franske [af Ed. Plouvier og Jules Adenis]. Kbhvn. 1856. 8. (Opført paa Folketheatret i Kbhvn. med Musik af H. C. Lumbye 1ste G. 7 Oktbr. 1859. G.s Bearbejdelse blev igjen oversat paa Svensk af Aug. Säffström under Titlen «Olycklig för sin skönhet» og opført paa Ladugårdslands Theater i Stockholm 1ste G. 22 Januar 1857).

Ungkarl og Ægtemand. Lystspil i 2 Acter af Jaime Fils og Delacour. Oversat. Kbhvn. 1856. 8. (Jfr Fædrel. 1856, No. 81, hvortil Svar af G. i No. 89 og Gjensvar i No. 91 Opført paa Kra. Theater 1ste G. 1 Novbr. 1857; paa Folketheatret i Kbhvn. 1ste G. 20 Oktbr. 1858. I svensk Bearbejdelse, med Originalkupletter af Axel Krook og Musikarrangement af J. W. Sødermann, opførtes G.s Oversættelse bl. a. paa Sødermalms Theater i Stockholm 1ste G. 25 Novbr. 1856).

Et magnetisk Experiment. Farce med Sang i 1 Akt. Efter det Franske. Kbh. 1856. 8. 78 S

Søndagsblad for æsthetisk Underholdning. Kbhvn. 1857. (Af dette Ugeblad udkom blot et Par No.; Udgivelsen standsede nemlig ved Redaktørens Hjemrejse til Norge).

I Illustreret Tidende IV. (Kbh. 1862—63), No. 160 og 161: Fra Reisen.

I Illustreret Nyhedsblad 1862, No. 36: Fire Sange; No. 39, 40, 41: Fra Rejsen, Sandhed og Digt; No. 46: Det tydske Studenterliv gjennem Tiderne.

I Dagbladet (Kbhvn.) 1853, No. 96, 97, 102 og 103: Norske Forholde.

Han var Redaktør af Fredrikshalds Tilskuer fra April 1864 til sin Død.

Anonyme Bidrag af ham findes ogsaa i det danske Fædrelandet 1854—57.

Følgende Oversættelser og Bearbejdelser af ham er, uden at blive trykte, opført paa offentlige Theatre, nemlig paa det kgl. Theater i Kbhvn.: Hjertet og Pengene, Lystspil i 5 Akter af Félicien Mallefille (1ste G. 3 Febr. 1854); Kamp og Sejr, Lystspil i 3 Akter af E. Légouvé (1. G. 20 Januar 1859); Min Lykkestjerne, Lystspil i 1 Akt af Scribe (1. G. 24 Septbr. 1854); paa Folketheatret i Kbhvn.: En fornem Svigersøn, Lystspil i 4 Akter af E. Augier og J. Sandeau (1. G. 4 Oktbr. 1859); Damernes Ridder, Farce i 1 Akt af Michel og Labiche (1. G. 25 September 1876); paa Kra. Theater: En Barndomserindring, Lystspil i 1 Akt efter Alex. Dumas (1. G. 9 Juni 1859).

Glükstad, Christian Frederik, Søn af Raadmand i Kristianssand *Michael G.* (f. 1 Febr. 1758, † 5 Jan. 1843) og *Sara Thaulow*, blev født i Kristianssand 7 Januar 1803, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1820 og juridisk Kandidat med Laud i Juli 1824. Han blev det følgende Aar ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 11 Oktbr. s. A. udnævntes til Fuldmægtig, 1827 til Bureauchef og 5 December 1831 til Expeditionssekretær ved Afdelingen for det Indre, i hvilken Stilling han døde 17 Oktbr. 1838.

* 9 April 1829 *Henriette Vibe*, der efter G.s Død ægtede Biskop Gislesen (se ovfr.)

Jfr. J. H. Vogts Optegnelser, S. 165 og 173.

Han var Medudgiver af Departements-Tidende fra Maj 1837 til sin Død.

Glükstad, Christen Mamen, Søn af Provst og Sogneprest til Skjeberg, senere Justitsraad og Handelsmand paa Fredrikshald *Andreas Melchior G.* († 9 Febr. 1815, se «Haldensia» I. S. 83) og hans 2den Hustru *Cathrine Elisabeth Mamen*, er født i Skjeberg Prestegaard 30 Aug. 1806. Efterat have besøgt Kristianssands Kathedralskole 1816—23 blev han, privat dimitteret, Student med Haud 1824 og theologisk Kandidat i Decbr. 1829. Han oprettede derefter en Privatskole paa Fredrikshald, hvor han ogsaa grundlagde en Boghandel, blev i Decbr. 1832 ansat som Førstelærer ved Borgerskolen dersteds, hvis Bestyrelse han forestod til Sommeren 1843, da han rejste til Sundalen, efterat være bleven udnævnt til Sogneprest der den 2 Oktbr. 1842. Herfra blev han 14 Aug. 1851 befordret til Modums residerende Kapellani og derfra 13 Decbr. 1862 til Hiterdals Sognekald, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 15 Febr. 1877. I alle sine Embeder virkede han ivrigt for Fremme af Skolevæsen og Folkeoplysning og derhos var han saavel

i Sundalen som i Hiterdal i flere Aar Ordfører i Formandskabet, i Sundalen og paa Modum ogsaa Forligelseskommissær. Siden Januar 1878 har han boet i Kristiania.

* 31 Decbr. 1833 *Sofie Elisabeth Huitfeldt* (f. paa Fredrikshald 13 April 1811), D. af Major Arild Christopher H. († 2 April 1844) og Anne Elisabeth Wiel († Novbr. 1862).

Jfr. Chr. Glükstad: Hiterdals Beskrivelse, S. 38.

Norsk Grammatik for Begyndere. Fr.hald 1842. 16. 34 S.

Hiterdals Beskrivelse. Chra. 1878. 8. 72 S.

Sundalens Beskrivelse. Kra 1887. 8. (Under Pressen).

Flere anonyme Bidrag af ham findes i Kristianssunds Blad (1843—51), i Morgenbladet (1851 og flg. Aar) og i de senere Aar i Budstikken og Aftenposten, som oftest merket —*d*.

Gløersen, Christian August, Søn af Kaptejn *Christian G.* og *Karen Wetlesen*, er født i Asak i Bergs Prestegjæld ved Fredrikshald 13 Juni 1808, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1827 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1832. Han blev 20 Oktbr. 1834 ansat som Andenlærer ved Askers Skolelærerseminarium, udnævntes 7 Juni 1845 til res. Kapellan til Eker og 18 Jan. 1854 til Sogneprest til Elverum samt 8 Juni 1864 til Provst i Østerdalens (fra 1 Januar 1868 i søndre Østerdalens) Provsti, fra hvilke Embeder han efter Ansøgning erholdt Afsked 6 Juni 1885. Han blev 21 Januar 1885 R. St. O. O. «for lang og fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 7 Juli 1837 *Marie Olea Randers* (f. 10 Decbr. 1818), D. af Sogneprest til Skjeberg Ole Christopher R. og Marie Florentine Dorthea Hofgaard.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to. II. 2. S. 926 fg.; Opl. Avis 1884, No. 125 [ang. hans 50 Aars Embedsjubilæum].

Veiledning til methodisk Underviisning i Hoved- og Tavleregning. 1ste Levering, omfattende Talbygningen, de 4 Regningsarter i hele ubenævnte Tal samt Begyndelsesgrundene til Brøk. Chra 1845. 8. VII. 99 S.

Nogle Ord om Kirketugt tilegnet Elverums Menighed. Hamar 1875. 8.

Ved Distriktslæge C. P. Munthes Baare, Tale i Sørgehuset paa Alfheim 17. Decbr. 1884. Trykt som Manuskript for Familiens Medlemmer. Chra. 1885. 8. 7 S.

I For Almueskolelærere, udg. af K. O. Knutzen, III. (1836), H. 3: Gjenmæle i Anl. af Udgiverens Kritik over sidstafholdte Examen ved Seminariet i Asker.

Gløersen, Hans Andreas Tanberg, Søn af Korpslæge *Jørgen Gustav G.* (f. 18 Marts 1806, † 27 Juli 1884) og *Gunda Sophie Cathrine Tanberg* (f. 15 Septbr. 1811), er født i nordre Aurdal i Valders

16 Februar 1836, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1853 og juridisk Kandidat med Haud i Juni 1858. Han studerede derefter Forstvæsen ved Giessens Universitet, hvor han i Marts 1860 tog forstvidenskabelig Examen med bedste Karakter. 1 August s. A. beskikkedes han til Forstassistent i Lesje i Gudbrandsdalen, sendtes Vaaren 1864 til Vestlandet for at organisere en Forstforvaltning derborte og udnævntes 1 April 1866 til Forstmester i det vestlandske Forstdistrikt. Som saadan var han den første her i Landet, der satte store rationelle kunstige Skovanlæg i Gang, anlagde 1868 Forstvæsenets ældste og største Planteskole ved Sandnæs paa Jæderen og et Par Aar senere Planteskolen ved Farsund; indførte i Begyndelsen af 1870-Aarene Dæmpning af Flyvesand paa Jæderen, paabegyndte senere kunstig Udklængning af Bartræfrø til Salg inden- og udenlands og oprettede 1880 Landets første Udklængningsanstalt ved Vossevangen. Blandt andre Foranstaltninger, der skyldes hans Initiativ, maa nævnes Anlægget af Jæderbanen og Vossebanen, idet han var den første Forslagsstiller herom, for Jæderbanens Vedkommende paa Vaarthinget i Kleps Hered 1866 (se «Stavangeren» 1878, No. 4004) og for Vossebanens Vedkommende ved en Artikel i «Bergensposten» 24 August 1871. Han var 1883 Medlem af den af Finantsdepartementet nedsatte Kommissjon til Vossevangens Regulering og er siden 1886 amtsbeskikket Politimester i Vossevangens Bygningskommune.

* 26 Februar 1867 *Rachel Marie Carlsen* (f. 29 Marts 1846), D. af Landhandler i Mosterhavn Peder C. og Elisabeth Johnsen.

Jfr. Søndre Bergenhus Amtstidende 1885, No. 31; Berg. Aftbl. 1883, No. 1066.

Indberetning fra Forstassistent A. T. Gløersen til Det kgl. Departement for det Indre om de af ham i 1864 anstillede Skovundersøgelser i Stavanger Amt. Chra. 1865. 8. 42 S. (Ogsaa trykt i Morgbl. 1865, No. 86, 93 og 147).

Indberetning fra . . . . til . . . . om de af ham anstillede Skovundersøgelser i Søndre Bergenhus Amt. Chra. 1865. 8. 20 S. (Anm. i Forbindelse med frgd. Skrift af J. B. Barth i Aftbl. 1871, No. 292).

Forestilling fra Forstmester Gløersen angaaende Forandring i Gjærdeloven, afgivet til Indre-Departementet den 2den Februar 1873. Chra. 1873. 8. 15 S.

Nogle Ord om Vestlandets Afskovning. U. S. og A. 8. 20 S. (Aftryk af Tidsskrift for Landmænd 1876).

[„Gløersens Skovtraktater". Planteanvisning. No. 1—5]. Stavanger 1866—85. Trykt i ca. 30,000 Expl. No. 1. Anvisning til Frøsaaning. 1—2. Opl. 1866. 8. 2 Bl. — No. 2. Anvisning til Udprikling af Skovplanter. 186*. 8. 2 Bl. — No. 3. Om Skovanlæg. 1—5. Opl 187*—85. 4. 2 Bl. — No. 4. Dyrkning af Pil til Tøndebaand og Kurvkviste 1—2. Opl. 8. 2 Bl. — No. 5. Indsamling af Gran- og Furufrø. 1885. 8. 8 S.

Vestlands-Granen og dens Indvandrings-Veie. Separataftryk i

Forstforeningens Aarbog for 1884. Kra. 1884. 8. 95 S. (Anm. af Dalgas i Hedeselskabets Tidsskrift [Kbhv.] 1884, S. 177—84).

Granens Optræden paa Vestlandet. Separataftryk af Professor Schübelers «Norges Væxtrige» [I]. [Kra. 1885]. 4. 8 S.

I Tidsskrift for Landmænd *1874,* S. 270—80, 317—40 og 349—55: Flyvesand og dens Beskaffenhed. — *1876,* S. 149—68: Nogle Ord om Vestlandets Afskovning. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr).

I Aarbog for Landmænd, udg. af H. Tveter, 1883, S. 46—60: Om Forbedring af vor Hønseavl.

I Norsk Landmandsblad *1884,* No. 52: Angoragjeder. — *1885,* No. 6: Vestlandets Forstdistrikts Forretning med Træfrø i 1884.

I Schübelers Viridarium Norvegicum I. 396—403: Om Granens Optræden paa Vestlandet. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.); S. 436 fg.: Om Træarterne i de vestlandske Kystskovanlæg.

I Norges Land og Folk H. 2. (1887) er Skildringen af Stavanger Amts Skovtilstande af G.

I Norsk Idrætsblad *1885,* No. 12: Om Vildtstanden i det Vestenfjeldske. — *1886,* No. 8: Rensdyr-Jagtparker.

I Den norske Forstforenings Aarbog f. *1882,* S. 199—223: Om Skovanlæg og Frøsamling. — *1883,* S. 89—98: Schütte i de vestlandske Plantninger Vaaren 1882. — *1884,* S. 41—135: Vestlands-Granen og dens Indvandrings-Veie. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *1885,* S. 83—87: Gran ved Fæmundsøen og i tilgrænsende Trakter.

I Norsk Havetidende-II. (1886), S. 57—62: Læbælter om Haver.

I Skogsvännen (Sthlm.) 1884, No. 4: Om odling af pil till tunnband och korgvidjor.

Han grundlagde Landbrugstidende for Vestlandet, et 14-dagligt Tidsskrift for det vestlandske Jordbrug, hvilket begyndte at udkomme paa Vossevangen 17 April 1885 og hvis Hovedredaktør han siden har været. I dette Blad har han skrevet en stor Mængde Artikler om Skovvæsen, Fjærkræavl, Kommunikationsvæsen osv.

I Forskjellige Indberetninger fra de ved Statens Forstvæsen ansatte Funktionærer 1857—73 (Chra. 1874), I. 440—55: Beskrivelse over endel Embedsgaardsskove i Stavanger og søndre Bergenhus Amter.

I Erklæringer over Skovkommissionens foreløbige Udkast (Kra. 1882. 4.) er hans Erklæring trykt S. 72—86.

I Aftenbladet *1859,* No. 8 og 9: Nogle Træk af Studenterlivet ved et tydsk Universitet. — *1872,* No. 49: Om Skovplantningens nuværende Vilkaar her i Landet.

I Morgenbladet bl. a. i *1865,* No. 86, 93 og 147: Indberetning om Skovundersøgelser i Stavanger Amt. — *1868,* No. 153: Sneskred og Skovødelæggelser paa Vestlandet. — *1879,* No. 242 A: Forestaaende Frøfald i Furuskovene. — *1882,* No. 51: Om Mængden af Vildt, især af Hjort, i det Vestenfjeldske; No. 269 A, 276 B og 283: Om Forbedring af vor Fjærkræavl. — *1883,* No. 166 A: Udgifter ved Skovanlæg; No. 267 B: Frøaar og Høstplantning; No. 347: Forstvæsenets Deltagelse i Udstillinger.

I Bergensposten *1871,* No. 199: Jernbane mellem Bergen og Kristiania. — *1875,* No. 60 og 61: Kristiania Nordbane contra Bergensbanen. — *1878,* No. 276: To Vejanlæg.

I Bergens Aftenblad *1881*, No. 533 og 534: Nogle Bemærkninger om Plantningsvæsenets Vilkaar i sin Almindelighed og Skovanlægget i Sogndal i Særdeleshed — *1882*, No. 656, 658 og 659: Erklæring over Skovkommissionens Udkast til Skovlov. (Senere ogsaa trykt i de ovfr. nævnte „Erklæringer").

I Bergens Tidende 1870, No. 99: Et Par Punkter vedrørende Træplantningssagen.

I Stavanger Amtstidende *1877*, No. 91: Et Mellemforslag i Statsraadssagen — *1883*, No. 92: Ætna og dets Udbrud. — *1884*, No. 245 og 246: De offentlige Plantningsarbejder i Høilands Hered; No. 268, 294 og 298: Hvad hindrer Plantningsvæsenet i at komme i fuld Flor?

I Stavangeren 1875, No. 3130—3133: Nogle Ord om Plantningsvæsenets nærværende Stilling samt dets Forhold til Skovkjøbene.

I Nordre Bergenhus Amtstidende 1877, No. 11—15: Lidt vestlandsk Skovstatistik: Forholdet mellem Produktion og Forbrug af Trævirke.

I Søndre Bergenhus Amtstidende findes fra hans Haand en stor Mængde Bidrag, dels anonyme, dels under Navn, i Aargangene 1879—87, af hvilke merkes: *1879*, No. 4: Om Rensdyrflokken paa Vos. — *1882*, No. 46 og 47: Er politisk Forlig muligt og paa hvilke Betingelser? — *1883*, No. 21 A: Den hellige Januarius's Blod. (Føljeton) — *1884*, No. 27, 31 og 41: En Side af det vestlandske Skovbrug sammenlignet med det schweiziske og franske; No. 47 A: En gammel Optegnelse. — *1885*, No. 4 A, 5 og 6 B: Det jagtbare Vildt i det Vestenfjeldske; No. 29 A og *1886*, No 6: Anmeldelse af Haukenæs's Skrift: „Natur, Folkeliv og Folketro i Hardanger", H. 1—2.

Hans embedsmæssige Aarsberetninger om Skovtilstanden i Stavangers og i søndre Bergenhus Amter er trykt i sin Helhed eller i Uddrag dels i Amtmændenes 5-Aars Beretninger for de sidste 15 Aar, dels i Skovdirektørens Indberetninger 1875—80 og 1880—83.

Foruden de ovfr. nævnte Bidrag til Dagspressen har han ikke alene skrevet adskilligt mere i de anførte Blade, men ogsaa leveret Artikler til Norsk Folkeblad (1871, No. 5), Fjordenes Blad, Bergens Adr.-Cont.-Efterr. (1873), Throndhjems Adr.-Cont.-Efterr. (1882) og Vossingen (1873).

Gløersen, Ole Kristian, Søn af ovennævnte Sogneprest til Elverum *Chr. A. G.*, er født i Kristiania 7 April 1838, blev Student med Haud fra Lillehammers Skole 1858 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1865. Han var før og efter Embedsexamen Lærer ved forskjellige Skoler i Kristiania, oprettede 1867 en Pigeskole paa Hamar, som han bestyrede til 1874, da han blev ansat som Almuskoleinspektør paa Tromsø, hvor han det følgende Aar blev Bestyrer af Stedets kommunale Pigeskole. I 1878 blev han ansat som Bestyrer af den kommunale Pigeskole i Kragerø, fra hvilken Stilling han tog Afsked Sommeren 1882. Høsten s. A. rejste han i sine literære Studiers Interesse til Italien, hvor han, tildels med Understøttelse af Statsmidler, bevilget ham af Storthinget 1883, opholdt sig, fornemmelig i Rom. til udpaa Vaaren 1883. Senere har han boet først i Elverum, derpaa i Kristiania, beskjæftiget dels med literære Arbejder, dels med Lærervirksomhed.

* *Nancy Wilhelmine Catharina van Kervel* (f. 15 Febr. 1842), D. af fhv. Sogneprest til Skodje Daniel v. K. og Grethe Hvidt.

Jfr. Storth.-Forhandl. 1883, V. Dok. No. 19, VI. 403 og Storth.-Tid. s. A., Forh. i Storth., S. 413—16; Storth.-Forh. 1885, V. Dok. No. 63, VI. 489. Morgenbladet 1882, No. 130 A og No. 135 B samt «Kragerø Blad» og «Vestmar» i flere Numere Vaaren 1882.

Sigurd. Fortælling. Kbhvn. 1877. 8. 2 Bl. 424 S. (Anm. i Aftbl. 1877, No. 299 A af H. J.[æger]; i Norsk Tidsskrift f. Lit., red. af K. A. Winter-Hjelm, 2. Aarg. No. 17 af S. M.[üller]).

En Fremmed. Fortælling. Kbhvn. 1880. 8. 321 S. (Anm. i Morgenbl. 1880, No. 138 A).

Şmåting. Studier og fortællinger. Kbhvn. 1881. 8. 2 Bl. 179 S.

Fra mit friluftsliv, skildringer fra jagten og naturen. Kbhvn. 1881. 8. 1 Bl. 133 S. 1 Bl.

Laura. Fortælling. Kbh. 1883. 8. 211 S. (Anm. i Dagbl. 1883, No. 335; Berg. Tid. s A. No. 263; Berg. Aftbl. 20 Novbr. s. A.; Opl. Avis s. A. No. 134; Dagsp. No. 276; Berl. Tid. 15 Decbr. 1883; Dagbl. [Kbh.] 7 Decbr. 1883; Helsingfors Dagbl. 16 Decbr. 1883, Aftonbl. 1884, No. 70).

Fra Nord og Syd. Fortællinger og Skitser. Kbh. 1884. 8. 203 S. (Anm. af I. H. i Dagbl. 1884, No. 360; i Berl. Tid. 1884, No. 296; Dagbl. [Kbh.] No. 313; Politiken No. 45).

Dagligdags. Fortælling. Kbhvn. 1886. 8. 331 S. (Anm i Dagbl. 1886, No. 191 og i No. 313 af Bj. Bjørnson; Kristianssands Stiftsavis 1886, No. 86 af P. H.[ansen]; Berg. Aftbl. 1886, 13 Maj; Bergensp. s. A. No. 136; Dagsp. No. 149; Moss Tilk. No. 76; Menneskevennen No. 13; Ny ill. Tidning 1886, No. 21; Dagbl [Kbh.] 1886, No. 167; Nattid. [Kbh.] 1886, 2 Juni [af A. Falkmann]; Politiken 1886, No. 186 [af E. Brandes]; i Finland [H.fors] Juni 1886).

Nips. Vers af Kr. G. Billeder af Paul Wagner, Buland, C. F. Decker. Pau Thurmann m. fl. Chra. 1886 4. 55 S.

Mindre Fortællinger. Kbh. 1887. 8. (Under Pressen).

Han er Redaktør af Tillægsblad til Skilling-Magazin, der begyndte at udkomme 1 Maj 1886.

I For Hjemmet, udg. af A. Munch, *IV*. 512—30: Et Jagtminde. — *V* 566—71: Fire Digte.

I Illustreret Tidende VIII. [Kbh. 1866—67], No. 394: En Historie fra Østerdalen.

I Norsk Folkeblad *1866*, No. 4 og 5: Digte. — *1870*, No. 28 B, 30 B og 32 B: Ved Pianofortet. (Pennetegninger fra vort Selskabsliv).

I Dybwads Ill. Folkekalender 1880, S. 44—69: Langt mod nord. (Fortælling).

I Samfundsblade (Kra. 1865), S. 40—46: En broderlig skrivelse til hr. E. H.[ertzberg] i anl. af «nogle ord om studenternes forhold til skandinavismen» [S. 36 fg. sstds.]

I Ny ill. Tidende *1878*, No. 45: Kvindens Magt (Digt). — *1879*, No. 1: Tonernes Magt. En Fortælling fra Tromsø, efter Motiv af Nils Øvre; No. 4: Under

Trykt 19 Marts 1887.

birken (Digt); No. 38 og 39: Situation. -- *1880*, No. 36: Et Minde om Ole Bull fra Fagerli, Nils Øvres Landsted paa Tromsø. — *1885*, No. 5: Iskrystaller. (Digt).

I Morgendæmring, udg. af J. B. Bull (Chra. 1879), S. 209—19: Ogsaa en Kjærlighedshistorie; S. 276 fg. og 285 fg.: Barcarole og Stormvarsel (Digte); S. 298—300: Politica (Digt).

I Nyt Tidsskrift *IV.* (1885), S. 337—55 og 416—36: Juleglæde (Fortælling). — *V.* 273—82: Med fuld musik. (Anmeldt i Luth. Ugeskrift 1886, II. 7 flg., hvorimod Protest fra G. S. 78 fg. med Svar fra Red. S. 79—81).

I Juleroser for 1886: Vor Bordfælle.

I Nordisk ill. Børneblad 1874: Juleaften ude.

I Nordstjernen 1. Aarg. (Kbh. 1885—86), No. 3, 4 og 5: Fanny. (Fortælling).

I Svenska Jägareförbundets nya Tidskrift *1869*, S. 23 fg.: Några ord om jagten och vildbrådstillgången i trakten af Hamar; S. 204 fg.: Bidrag till björnens karakteristik. — *1871*, S. 44: Hök och kråka. — *1872*, S. 18: Primitiva jagtförhållanden på Söndmör; S. 20 fg.: En väldig jägare. — *1876*, S. 213—16: Om jagten och naturförhållandena på Tromsø.

I Hamar Stiftstidende 1866, No. 82, 83, 85 og 86: Hvad bør kræves af en almindelig kvindelig Dannelsesanstalt, og hvorledes kan den sikrest og lettest naa sit Maal? (Program for en Pigeskole i Hamar).

Lejlighedsvis har han iøvrigt leveret Bidrag i Vers og Prosa til Tromsø Stiftstidende, til Oplandenes Avis (1874—77), til Vestmar (bl. a. 1879, No. 56: Tale og Sang ved Skolefesten; 1880, No. 57: Skoletale; 1882, No. 54. Sang ved Aarsfesten i Pigeskolen og Afskedstale med Tilsvar paa Angreb); til Aftenbladet (bl. a. 1878, No. 292 A: I Anl. af Elisaheth Schøyens «Et Ægteskab»; 1880, No. 194: Fra Fjeldet) og Dagbladet (bl. a. 1886, No. 140: Apropos Kvindedragt, Frisure m. m. Af Karl Gran. — 1887, No. 42: En moderne Forbedringsanstalt).

Goderstad, Lars Olsen, Søn af *Ole Jørgensen* og *Gunbjørg Olsdatter*, er født paa Gaarden Sandvad i Holt 28 August 1841, blev, efter i 3 Aar at have været i Smedelære hos sin Fader, Elev af Holts Seminarium, hvorfra han udexamineredes med bedste Karakter i Juli 1864. Han var derefter 1865—70 Lærer i Holt og 1870—72 Lærer i Dybvaag, hvorpaa han til 1883 virkede som Indremissjonær i Arendal. Siden 1883 har han været Lærer ved Tvedestrands kommunale Middelskole.

* *Terjer Helene Reiersen* (f. 12 Februar 1846), D. af Skibsfører Svenning R. og Anne Ellefsdatter.

Jfr. autobiografiske Meddelelser i hans ndfr. anførte «Redegjørelse».

Regnebog for Almueskolens nederste Afdeling. Risør 1869. 8. 2det gjennemseede og forøgede Oplag Risør 1871. 8. 24 S.

Hvad skal da Loven? Gal. 3,19. Nogle Vidnesbyrd derom af Dr. Martin Luther i hans Forklaring over Galaterbrevet. Arendal 1874. 8. 32 S.

Redegjørelse for mit Kald til Indremissionær. Arendal 1879. 66 S. (Anm. i Ny Luth. Kirketid.)

Zions Vægterrøst. Redigeret og udgivet af L. G. Aarg. 1—5. Arendal 1875—79. 8. (Udkom med et 16sidigt Numer en Gang maanedlig. I dette Maanedskrift findes fra hans Haand adskillige opbyggelige Betragtninger og Afhandlinger, af hvilke nogle ogsaa er udgivne særskilt som Traktater, uml.

Johannes's Daab, Jesu Daab og vor Daab. Arendal 1872. 8. 22 S.

Hvad er Sandhed? Arendal 1877. 8. 16 S.

Om Guds Børns Forhold til Loven. Arendal 1877. 8. 8 S.

Om den kristelige Daabs Virkning og Betydning. Arendal 1879. 8 13 S.

I Vidnesbyrd fra norske Lægfolk udg. af L. Nilsen, (Mandal 1883), S. 8—18: Kristi Rige er et Regnskabens Rige; S. 168—78: Guds Børns Forhold til Loven.

I Norsk Skoletidende 1884, No. 5 og 6: Om det rette gjensidige forhold mellem skolen og den kristelige livsanskuelse.

Goldammer, H., en Tysker, der i nogle Aar var Lærer ved Turnforeningen i Throndhjem, hvorfra han Høsten 1864 flyttede til Berlin, hvor han havde modtaget en Stilling som Overlærer ved en af de derværende Turnhaller.

Veiledning i Turnkunsten. Thjem. 1864. 8. 2 Bl. 130 S., m. 1 lith. Tavle.

Han var Udgiver af Norsk Turntidende, Tidsskrift for det norske Turnvæsens Interesser, hvis No. 1 udkom i Throndhjem 15 Jan. 1861. 4. (Dette Maanedskrift udkom blot en kort Tid).

Gotaas, Charlotte Amalie, efterfølgendes Søster, blev født i Lyngens Prestegjæld 4 Novbr. 1814 og tilbragte, efterat have levet paa forskjellige Steder i Landet, de sidste 25 Aar i Mandal, hvor hun døde ugift 17 Januar 1887.

Astrid. Skildring af Livet i en norsk Fjeldbygd af G. Mandal 1876. 8. 65 S.

Saaledes gaar det! En Fortælling fra Numedal af G. Mandal 1880. 8. 63 S.

Præstegaarden i Dalen af *G.* Kra. 1883. 8. 148 S.

Gotaas, Johan Olaus, Søn af Sogneprest til Rollag *Ole G.* († 5 Marts 1826, jfr. Kongsb. Adr. 1882, No. 66) og *Birgitte Johanne Wittrup* († 3 Juni 1856), blev født paa Rollag Prestegaard 11 Decbr. 1819, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1838 og medicinsk Kandidat med Haud i Marts 1844. Han var derefter et Aars Tid ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling og fra Decbr. 1845 til Maj 1846 konst. Distriktslæge paa Jæderen. I Septbr. 1846 bosatte han sig som privat praktiserende Læge i Høland, hvor han blev boende, til han 8 Juli 1853 var bleven udnævnt til Distriktslæge i indre Søndhordland. Han døde paa Rigshospitalet 7 Decbr. 1860.

⚭ *Elise Janette Salvesen* (f. i Mandal 19 Februar 1823), D. af Kjøbmand i Mandal Thomas S. Hun ægtede senere (1864) sin Svoger, nu Provst og Sogneprest til Homedal i Nedenæs Oluf Martin S.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 142.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 2 Række, *VI.* 35 fg.: Misbrug af Mercurius. — *VII.* 618—21: Om tvende Misfostre. — *XV.* 754 fg.: Manæter som formodet Dødsaarsag.

I Folkevennen VIII. 289—95: Om spæde Børn og om Jordemødre.

Gottel, Richard, en tysk Handelsbetjent, som i nogle Aar omkring 1848 var ansat paa Kjøbmand August Konows Kontor i Bergen, hvorfra han vendte tilbage til Tyskland. Senere udvandrede han fra sit Hjemland til Nordamerika, hvor han i 60- og 70-Aarene var ansat paa det norsk-svenske Konsulatkontor i Filadelfia.

Under Merket *R. G.* skrev han om Sommeren 1848 i Bergenske Blade, Bergens Stiftstidende og Morgenbladet (No. 154) en Række Artikler til Forsvar for Tysklands Færd mod Danmark.

Graabenstein, Ulv, Pseudonym.

Pjerrot. En Samling af komiske Digte, løierlige Tildragelser, Fortællinger og Breve samt Anekdoter m. m. Udgivne. Arendal 1874. 8 3 Bl. 136 S.

Graff, Johan Henrik, Søn af Skibsfører *Martin G.* († 17 Marts 1822) og *Else Moldenhauer* († 9 Februar 1866), er født i Kristiania 20 Januar 1813, blev Student med Laud fra Overlærer Møllers Institut 1830 og filologisk Kandidat med Haud i Juni 1838. Han fik s. A. Ansættelse som Lærer ved Møllers Institut, blev 6 Juni 1840 konst. Adjunkt ved Stavangers lærde og Realskole, udnævntes 30 Decbr. 1843 til Overlærer og Bestyrer ved Kongsbergs Middelskole og 15 September 1851 til Rektor ved samme, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 1 April 1882 fra 15 Juli s. A. at regne. Paa Kongsberg var han i over 30 Aar Medlem af Stedets Kommunestyrelse, hvoraf i 6 Aar Formandskabets Ordfører.

⚭ 28 Februar 1846 *Helvig Cathrine Tillisch* (f. paa Kongsberg 29 December 1819), D. af ndfr. nævnte Overførster og Magazinforvalter Henrik Vilhelm T. og Sophia Magdalene Lewetzow.

Jfr. Personalhist. Tidsskrift V. 119; Kongsb Adr. 1882, No. 83.

Han har udgivet Indbydelsesskrifter fra Kongsbergs Middel- og Realskole 1856 (8. 2 Bl. 104 S.), 1865 (66 S.), 1868 (2 Bl. 128 S.), 1872 (50 S.), 1873 (1 Bl. 25 S.), 1874 (32 S.), 1876 (40 S.), 1877 (48 S.), 1879 (40 S.), 1880 [redacted]34 S.), 1882 (40 S.) og i alle disse meddelt Efterretninger om Skolen og dens Virksomhed.

Gram, Andreas Wilhelm, Søn af Toldoppebørselsbetjent i Nexø paa Bornholm *Laurits G.* († 1831) og *Lovise Dircks* († 185*), er født i Nexø 28 Oktbr. 1821. Sommeren 1843 kom han til Norge, hvor han i flere Aar var Betjent i Joh. Dahls Boghandel, var 1848—50 bosat som Boghandler paa Moss, men flyttede saa tilbage til Kristiania, hvor han var beskjæftiget dels i Mallings Boghandel, dels hos Udgiveren af «For Fattig og Rig», indtil han Høsten 1855 etablerede en Forlags- og Sortimentsboghandel i Kristiania, væsentlig for religiøs Literatur. I de sidste 15 Aar har han ved Siden af sin Boghandel især lagt Vind paa den af ham oprettede Kunst- og Antikvitets-Handel. Fra sine Samlinger af norske Oldsager, Mynter og Kunstindustrigjenstande har han sendt Repræsentationer til Verdensudstillingerne i Wien, Filadelfia og Paris og er der bleven belønnet med Medaljer og Diplomer.

* 9 Maj 1848 *Agnes Johanne Fredrikke Borchgrevink* (f. 2 Aug. 1827), D. af Handelsmand i Kristiania Peder B. og Regine Christine Hammerstein († 9 Juni 1881, 85 Aar gl.).

Han var Udgiver af Budbæreren [religiøst Maanedsskrift, for det meste oversat fra det svenske «Pietisten»] Aarg. 1—19. Chra. 1858—76. 8. (Udkom med 1 Ark hver Maaned. Fra 1865 til 1869 medfulgte Budbærerens Følgeblad 12 No. aarlig, indeholdende Boganmeldelser og Bogavertissementer).

Han har oversat forskjellige religiøse Traktater, udkomne paa hans eget Forlag. I Børnebiblioteket 1855, No. 5 har han skrevet en liden opbyggelig Fortælling.

Gram, Gregers Winther Wulfsberg, Søn af Sorenskriver *Paul James Reinhold Harald G.* og *Jensine Sophie Wulfsberg*, er født paa Moss 10 Decbr. 1846, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1864 og juridisk Kandidat med Laud i December 1869. Han var derefter 1870—71 edsvoren Fuldmægtig og konst. Sorenskriver, opholdt sig 1872 i Udlandet og blev 1873 ansat i Justitsdepartementet, som han forlod, da han i Juli 1875 blev udnævnt til Medlem af den internationale Domstol i Ægypten. Her fungerede han som Præsident ved Tribunalet i Ismaïlia (senere overflyttet til Kairo og Mansourah) efter 3 Gange gjentagne aarlige Valg. I 1879 blev han overflyttet til Domstolen i Alexandria og blev s. A. beskikket til Medlem af en til Afgjørelse af hvilende Reklamationer mod den ægyptiske Regjering nedsat Kommissjon. I Maj 1882 fratraadte han sin Stilling i Ægypten og vendte tilbage til Norge, hvor han 1883—84 var konst. Amtmand i Nordlands Amt Siden 1884 har han været fast extraordinær Assessor i Højesteret. Han er R. N. O. (1881) og Off. tyrk. Osm. O. (1883)

* 27 August 1878 *Antoinette Augusta Brodtkorb* (f. 4 September 1857), D af cand. jur. Herman Hoë B., Ejer af Kjørbo i Sandviken, og Elise Nicoline Cathrine Maschmann.

Jf. Morgbl. 1882, No. 165 A [efter Le Phare d'Alexandrie 22 Maj s. A.]; Nordl. Amtstid. 1884, No. 59.

I Norsk Retstidende 1878, S. 337—351: Om Justitsreformen i Ægypten. (Overs. i Nytt jur. Arkiv, 2. Afdeling III. H. 2—3). — 1880, S. 353—365: Fra de internationale Domstole i Ægypten. — 1883, S. 209—21 og 225—40: Om Afhørelse af Parter i civile Sager

Gram, Johan Georg Boll, Søn af Sorenskriver i Ringerike og Hallingdal, Kancellisekretær *Jens G.* (f. i Kbhvn 12 Februar 1780, † i Kra. 2 Novbr. 1824) og *Reinholdine Boll* (f. i Kbhvn. 28 Juni 1779, † ved Lillehammer 9 Marts 1859), blev født paa Gaarden Ask i Norderhof 21 Septbr. 1809, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1827 og studerede efter Andenexamen nogen Tid Lovkyndighed, men opgav Universitetsstudierne og underkastede sig 1831 Officiersexamen ved Krigsskolen, hvorefter han 4 August s. A. udnævntes til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade, hvor han 23 Januar 1838 avancerede til Premierløjtnant, 18 Novbr. 1853 til Kaptejn og Landeværns-Divisjonschef. Den 29 Septbr. 1858 blev han udnævnt til Oberstløjtnant og Chef for Numedalske Korps, 28 Oktober 1861 til Oberst og Chef for Kristianssandske Infanteri Brigade, 1 Septbr. 1866 til Generalmajor i Armeen og 2 Maj 1868 til Chef for 1ste akershusiske Infanteri-Brigade og Kommandant paa Fredrikssten. Han døde paa Storfjeldssæteren i Storelvedalen 8 Juli 1873. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 17 Maj 1850 i Anl. af Spørgsmaalet om en eller flere Kjøbstæders Anlæg ved Randsfjordens og Spirillens Vasdrag, samt af den kgl. Kommissjon af 22 December 1858 til at afgive Betænkning og Forslag ang. Skovvæsenets Fremme. Han studerede i 1855 Intendanturvæsenet i Frankrige og England. I December 1839 blev han Ordonantsofficier hos daværende Kronprins Oskar, 1861 Kabinetskammerherre hos Kong Carl og s. A. Hofmarskalk samt 30 November 1864 første Hofmarskalk. Han blev 6 August 1860 R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» og var derhos K. S. O. (1862) og K.[1] D. O.

* *Frederikke Severine Matthea Stabell* (f. 8 Decbr. 1811), D. af Sorenskriver i Solør og Odalen Matthias Hagerup S. og Else Ridder.

Jfr. C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 100; Aftenbladet 1873, No. 158; J. S. Welhaven: Samlede Skrifter, VII. fl. St. (i «Vasdrag og Skovmarker»).

Arrah Neil af G. P. R. James. Oversat af J G. D. 1—3. Chra. 1845. 16 100, 168, 155 S.

Haandbog i Jordbruget af N. W. Lundeqvist. Oversat fra Svensk efter 2den omarbeidede Udgave. Chra. 1847. 8. XII. 611 S. m. 4 lith. Pl. (Anm. af H H. Maschmann i Norsk Tidsskr. f. Vid. og Lit. I. 197—200; jfr. Bemærkninger i Morgbl. 1847, No. 277, hvortil Svar fra G. i No. 292). — 2det Oplag, paany gjennemseet efter 3die omarbeidede svenske Udgave. Chra. 1854. 8. XII. 496 S. m. 4 Pl.

Gran, August Kriegsmann, Søn af Kjøbmand *Clamer Meltzer G.* (f. 19 Maj 1800, † 4 Febr. 1863) og *Maren Marie Arentz* (f. 2 November 1801, † Nat til 27 Aug. 1882), er født i Bergen 28 Marts 1844, blev i Septbr. 1859 optagen paa Søkadetinstitutet i Fredriksværn, hvorfra han udexamineredes i Septbr. 1864, udnævntes 1865 til Sekondløjtnant i Marinen og 7 August 1876 til Premierløjtnant. Han blev 1868 Førstelærer ved Sømandsskolen i Kragerø, 1870 ligesaa ved Skolen i Fredrikshald, 1878 ved Skolen i Tønsberg og 1883 ved Skolen i Fredriksstad, hvorefter han 1885 blev konst. som Navigationsexaminator i Kristiania Distrikt.

* *Agnes Hasberg*, D. af Korpslæge Haagen H. og Inger Sophie Caroline Borch.

Opgaver i Navigation. 1—3 Kursus. Chra. 1873—76. 8. 1. Kursus. 1873. 64 S. 2. Opl. 1875. 65 S. — 2. Kursus. 1874. 66 S. 2. Opl. 1878. 68 S. — 3. Kursus. 1876. 65 S.

Beregninger til samme. 1—3 Kursus. Chra. 1875—77. 4. 1. Kursus. 1875. 69 S. — 2. Kursus. 1877. 2. Opl. 1877. 69 S. — 3. Kursus. 1877. 69 S.

I Norsk Tidsskrift for Søvæsen *I.* (1882—83), S. 52—60: Krigsspil. — *II.* 92—98: Om styringsreglernes § 23. — *IV.* 198 fg.: Hvad kan der gjøres for at sikre vor Marine et tilstrækkeligt Antal duelige Skytter til Kanonkommandører?

I Aftenposten 1887, No. 19, 23 og 35: Navigationslovgivnings-Kommissjonen.

Gran, Jens, Søn af Kjøbmand og Skibsreder *Jens G.* og *Kathrine Lexau* († 1814), blev født i Bergen 8 Oktober 1794, fik i sin Ungdom Undervisning i forskjellige private «Pugeskoler», en kort Tid ogsaa af sine Søstres Huslærer, den siden bekjendte Provst N. Wergeland, men var senere, da Bergens Realskole var traadt i Virksomhed fra 1 Oktbr. 1806, Elev af denne til Høsten 1810. Efter sin Konfirmation blev han nu anbragt i Faderens Forretning, tog i Marts 1813 selv Handelsborgerskab i sin Fødeby, opholdt sig for sin videre merkantile Uddannelses Skyld 1814—16 i Udlandet, fornemmelig i Frankrige, som han ogsaa ofte i senere Aar besøgte, og levede derpaa i Bergen som Chef for Handelshuset Jens Gran & Søn til sin Død 23 Jan. 1881. Ved det første Valg efter Formandskabslovens Indførelse 1837 blev han valgt til Medlem af Bergens Formandskab og gjenvalgtes dels til Formand, dels til Repræsentant ligetil han i Begyndelsen af 50-Aarene flyttede udenfor Bygrænsen, ligesom han i 8 Aar valgtes til Forligelseskommissær i Bergen. Han mødte som en af Bergens Repræsentanter paa Storthingene i 1839, 1845 og 1848 (paa alle Thing Medlem af Toldkomiteen) og var enst. gjenvalgt ogsaa til Thinget 1851, men undslog sig da for at modtage Valget. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon ang. Toldloven 1845 og af Kommissjonen

for Statslaanet 1848. Fra 1853 til sin Død var han Bankadministrator i Bergen. Han var fra 1839 Konsul for Hannover og blev som saadan R. Guelph.-O., ligesom han blev R. St. O. O. 14 September 1878 «for almennyttig Virksomhed».

* 9 Oktbr. 1818 *Johanne Margrethe Knagenhjelm* († 5 Juni 1879), D. af Sorenskriver K. († 1815).

Portræt med Biografier [af J. B. Halvorsen] i Norsk Folkeblad 1868, No. 51 og i Skill.-Mag. 1878, No. 40. Jfr. Aftpst. 1881, No. 20 A og 21 A; Bergensp. 1878, No. 234 fg.; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 108; Ellevte ord. Storthing, S. 18 fg

Skizzer af Bergenske Forholde fra ældre og yngre Tid. Af en Bergenser. [*H. 1*]. Bergen 1873. 8. 128 S. — *H. 2.* Bergen 1875. 8. 164 S.

Gran, Jens, foregaaendes Søn, er født i Bergen 24 Maj 1827, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1846 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1851. I Febr. 1860 tog han derhos Dispachørexamen og Vaaren 1867 aflagde han Prøve i Militærret for Generalauditør Diriks. Fra Begyndelsen af 1852 til Marts 1860 var han ansat som Fuldmægtig ved søndre Bergenhus Amtskontor og fungerede i dette Tidsrum Vintrene 1855—57 og 1858—59 som Dommer ved Vaarsildfiskeriet i søndre Distrikt. Efter forskjellige Konstitutioner i juridiske Embeder i Aaret 1860 blev han fra Marts 1861 ansat som Kopist i Kirkedepartementet, blev 10 Januar 1863 konst. som Fuldmægtig ved Statsraadsafdelingen i Stockholm og udnævntes derpaa 24 Novbr. 1866 til Auditør ved 2den akershusiske Brigade og Norske Jægerkorps, fra hvilket Embede han f. T. er permitteret for at udføre de forberedende Arbejder til en militær Proceslov. Han har dels med offentligt Stipendium (i 1880 og 1881), dels paa egen Bekostning (i 1882, 1883 og 1884) foretaget Rejser i de fleste af Europas Lande for at studere disses militære Rettergangstilstande. Han udnævntes 20 Juli 1864 til Kammerherre, var Jurymand ved den skandinaviske Kunst- og Industriudstilling i Stockholm 1866 og blev ved denne Lejlighed R. W. O. Han blev 31 Oktbr. 1885 R. St. O. O. «for militærretslig Forfattervirksomhed» og er derhos, i Anledning af sit ndfr. nævnte Arbejde, hvoraf flere Partier i Manuskript efter Anmodning blev tilstillet fremmede Landes Krigsministerier, bleven R. N. O. (1881), R. D. O. (1882), K.[2] Sp. I. O. (1882), R. R. St. St. O. 2 Kl. (1883), Off. It. Kr. O. (1884), Off. Rum. Kr. O. (1885), Off. Belg. Lp. O. (1885), St. Off. T. Med. O. (1885), R.[1] By. St. M. O. (1885). Han er Medlem af *La Société de Législation comparée* i Paris (1885).

Fonctionnement de la justice militaire dans les différents états de l'Europe. 1ère—3me Partie. Chra., Paris 1884—85. 8. *I.* 1884. V. S., 1 Bl. 207 S. *II.* 1884. 2 Bl. 187 S. — *III.* 1885. 2 Bl. 140 S. (Anm. i en stor Mængde indenog udenlandske Fagtidsskrifter, blandt hvilke her anføres: Norsk mil. Tidsskrift 1885, S. 158—61 [af A. Sinding-Larsen]; i Svensk Mil. Tidskrift 1884; i Tidsskr. f. Krigsvæsen

188*; Armeeblatt [Wien] 9 Decbr. 1884; Militär-Lit.-Zeitung [Berlin] 9 Septbr. 1885; Allg. Schweizerische Mil.-Zeit. [Basel] 19 Septbr. 1885; Gazette diplomatique 10 Juli 1885; Progrès militaire [Paris] 6 Juni og 16 Septbr. 1885; Moniteur de l'armée [Paris] 9 Aug. 1885; La Belgique militaire [Bruxelles] 9 Aug. 1885; Bulletin de la Soc. de lég. comparée [Paris] April 1886 af J. Boullaire; Revista Militar [Lisboa] 31 Januar 1885; Revista Cientifico-Militar [Barcelona] 15 Jan. og 15 Oktbr. 1885; Vqinta Nationala [Bucharest] 8—9 Septbr. 1884, m. fl.)

Exposé succinct de la procedure militaire dans les Royaumes Scandinaves. Chra. 1881. 8. (Anm. i Nya dagl. Alleh., Aug. 1883, jfr. Aftenposten 1883, No. 191 A).

Da «Continental-Telegraphen-Bureau» i Berlin fra 1 Septbr. 1867 havde oprettet «Norsk Telegrambureau», overdroges Bestyrelsen af samme til Gran, der siden 1880 har været Bureauets Ejer.

Gran, Thorstejn Olsen, Søn af Gaardbruger *Ole Thorstensen* (f. paa Gaarden søndre Gran 1823) og *Ingeborg Karine Olsdatter* (f. paa Bruget Haugen 1821, † 1876), er født paa Bruget Glenna i Efteløt Sogn, Sandsvær, 4 Maj 1852, nød til sin Konfirmation kun 24 Dages aarlig Undervisning i Omgangsskolen, blev 1871 optagen som Elev ved Askers Seminarium, hvorfra han 1873 udexamineredes med bedste Karakter. Han blev s. A. vikarierende Lærer i Skjeberg, hvor han 1875 blev fast ansat Lærer ved Borgen Skole, fik 1883 Ansættelse ved Kristiania Almuskoler og 1885 ved Borgerskolen i Kristiania.

* 20 August 1884 *Inger Torine Karlsrud* (f. 18 Juli 1860), D. af Kommandersergeant og Gaardbruger i Norderhov Peder K. og Kari Kristofersdatter.

Regneopgaver for skole og hjem i praktisk tavleregning. Sarpsborg 1881. 8 68 S.

I Fedraheimen 1878, No. 48, 50 og 52: Om vår lærar-utdaning.

Forøvrigt har han skrevet adskillige Opsatser, Smaadigt, Fortællinger o. l., for det meste anonymt, i forskjellige Blade, bl. a. i Norsk Skoletidende, hvoraf han fremdeles er Medarbejder, i Nord. ill. Børneblad (II. No. 14 og IV. No. 16), Verdens Gang (1880, No. 137 og 1881, No. 82), Fredriksstads Tilskuer, Halden, Østlandsk Tidende, Sarpen o. fl.

Gravaune, Sivert.

Christelig Prædiken af Lars Linderot. Oversat. Thjem. 1844. 8. 2½ Ark.

Grave, Immanuel Christian, Søn af Sogneprest til Eker, titulær Professor *Christian G.* (f. 1 Januar 1700, † 30 Oktober 1763) og hans første Hustru *Maria Lerche,* blev født 4 Jan. 1739 i Rygge, hvor Faderen da var Sogneprest, blev Student 1758 og theologisk Kandidat 1760, besøgte derpaa fremmede Universiteter, navnlig Tübingen, men vendte hjem ved Faderens Død. Han udnævntes 1772 til res. Kapellan til Gausdal, forflyttedes 1778 til det res. Kapellani i Fredriksstad, 1779

til Fredrikshald og blev 1783 Sogneprest til Saude, hvor han døde 31 December 1820. Han var i en Aarrække Provst i nedre Thelemarkens Provsti.

* 1775 *Isabelle Christine Stockfleth* (f. 1750, † paa Faret ved Skien 6 Februar 1825), D. af Provst og Sogneprest til Faaberg Nils S. og hans første Hustru Elisabeth Antonette Rosing.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to II. 3, S. 2265; Pavels's Autobiografi, S. 141 fg.

En Norsk Hyrdes Indtagelse i et Bierg. Kbhvn. 1771. 8.

Frøken-Contoirernes udødelige Navnes ynkelige Ruin, forfattet i Riim . . . . . med Fortsættelse. Kbhvn. 1772. 8. (Anm. i Fortegnelse over Trykkefrihedstidens Skrifter II. 269).

Enfoldige Poetiske Tanker. I Anledning af 17de Januar 1772. Forfattet af Junior Philopatreias. Kbhvn. 1772. 8. 1 Ark. (Anm. i Fortegn. over Trykkefrihedstidens Skrifter II. 285—87).

Nationale Fortællinger for den Norske Bondestand. Til Trykken befordrede af Det Kgl. Selskab for Norges Vel. Redaction og Correctur besørget af Pastor Wulfsberg. [Med Fortale af Biskop Bech]. Chra. 1811. 8. 4 S., 1 Bl., S 5—216. — 2det forøgede Oplag. Chra. 1817. 8. 240 S. — 3die Oplag. Chra. 1858. 8. 4 Bl., 236 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 39).

I R. Nyerups Udsigt over Suhms Levnet S. 338—48 er trykt to Breve fra G. til S., dat. Gausdal 24 Septbr. 1775 og 9 Marts 1776, indeholdende Bemærkninger om landøkonomiske Forhold i Gudbrandsdalen.

Gregersen, Nils Jørgen, Søn af Bøssemager *G.* (i Forening med Oberstløjtnant Scheel Opfinderen af Kammerladningsgeværet) og *Ingeborg G.* (begge døde, den sidste † 20 Jan. 1883, 71 Aar gl.), er født i Kristiania 15 Juni 1840, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 11 Juli 1860 udnævnt til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteri-Brigade, hvor han 12 August 1862 blev Premierløjtnant og 14 August 1872 Kaptejn. Han har flere Gange vundet Belønninger for sine Besvarelser af det norske militære Tidsskrifts og det svenske Krigsvidenskabs-Akademis Prisopgaver, ligesom han med offentligt Stipendium i 1873 og 1875 har foretaget Rejser i Udlandet i militærvidenskabeligt Øjemed og paa disse bl. a. studeret Slagmarkerne i Nachodpasset, Königgrätz i Bøhmen, Weissenbourg og Wörth i Elsass. 1864—1883 var han ansat som Vejinspektør paa Søndmøre. I dette Tidsrum var han, bosat i Volden, fra 1872 Medlem af (i 8 Aar Viceordfører i) Voldens Kommunestyrelse og i 9 Aar Forligelseskommissær. Han var valgt til Storthingssuppleant for Romsdals Amt 1874—77 og 1877—80, mødte 1880—82 som Amtets 3die Repræsentant paa Storthinget (Militærkomiteen) og er valgt til 1ste Suppleant til Storthinget fra Throndhjem og Levanger for Valgperioden 1886—88. Fra Nytaar 1887 er han Medlem af Throndhjems Kommunerepræsentantskab. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers-Selskab i Thrond-

hjem, af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1884) og korr. Medlem af *Svenska Jägareförbundet.* Han er R. S. O. (1882).

* 1866 *Anna Charlotte Tambs* (f. 24 Februar 1848), D. af afd. Sorenskriver N. F. S. Tambs

Portræt i Verdens Gang 1880, No. 140. *Autobiografiske Redegjørelser* for sin politiske Optræden har han indrykket bl. a. i Dagbl. 1880, No. 231 og i Adressebladet 1881, No. 19. *Bidrag til hans Karakteristik som Politiker* findes i stor Mængde, de fleste polemisk formede, i Venstres Blade, særlig i Dagbl. og Verdens Gang, i Tidsrummet fra Septbr. 1880 til Juli 1882, deriblandt «En ny Sinklarvise» i V. G. 1881, No. 52, S. 6.

Foredrag ved Oprettelsen af Grundlovsforening i Skjørn den 17 Decbr. [1883]. (Gjengivet i sammentrængt Form til Trykning for Grundlovsforeningen i Throndhjem). Thjem 1883. 8. 18 S.

Anlæg af Jernbane fra Lillehammer til Losna. Udarbeidet ved Foranstaltning af „Den gudbrandsdalske Jernbaneforening". Thjem. 1884. 8. II. 22 S. (Anm. i Lilleh. Tilsk. 1884, No. 44).

I Skov og Mark. En Lommebog for Jægere, Fiskere og Venner af vor Natur. Chra. 1884. 8. 4 Bl. 415 S.

Fortællinger og skisser. Kra. 1886. 8. 3 Bl. 212 S. (Anm. i Aftpst. 1886, No. 336; i Dagbl. s. A. No. 195 af Kr. Gløersen; i Morgbl. s. A. No. 334; i Thj. Adr. s. A. No. 124 A).

I Norsk militært Tidsskrift *XXXI.* (1868), S. 309—40: Den spredte Fægtning og Terrænets Benyttelse; S. 555—604: Hvorledes bør Kompagniets og Bataljonens Øvelser anordnes, forat den anvendte Taktik med disse kan komme til sin Ret, og hvorledes bør dette kontrolleres af vedkommende Mønstreherre? — *XXXII.* 360—431: Hvilke væsentlige Tillempninger kræves ved en Revisjon i Infanteriets Exercerreglement af 1848? (Prisbelønnet Besvarelse af Tidsskriftets Opgave. Jfr. Bemærkninger af N. Wergeland i XXXIII. 187—219). — *XXXIII.* 82—93: Soldatens Ed og dens Aflæggelse; S. 445—593: Er vort militære Undervisningsvæsen for Uddannelse af Befalingsmænd, saavel lavere som høiere, ordnet paa en tilfredsstillende Maade? (Prisbelønnet Besvarelse af Tidsskriftets Opgave). — *XXXIV.* : Nordlands og Finmarkens Forsvar. (Prisbelønnet Besvarelse af Tidsskriftets Opgave). — *XXXVI.* 523—37: En følgerig Kamp mellem taktiske Principer. — *XL.* 109—48 og 357—400: Divisjonen Douay ved Weissenburg og 4de bajerske Divisjon ved Wörth. — *XLIII.* 386—91: Remingtongeværet og salveild paa lange afstande. — *XLV.* 76—96: Om værneskat — *XLVI.* 333—39: Om den bestående undersøgelse af de værnepligtiges tjenstdygtighed. — *XLIX.* 395—414: Om infanteriets våbenøvelser efter den nugjældende værnepligtslov.

I Meddelelser fra norsk Jæger- og Fisker-Forening *VI.* (1877), S. 19—26: Om Jagt efter Maar i det Vestenfjeldske. I de følgende Aargange af dette Hefteskrift findes af ham Monografier om Hare og Harejagt, om Tiuren og om Hjærpen, hvilke i tildels omarbejdet og udvidet Skikkelse senere er optagne i hans ovfr. nævnte Skrift «I Skov og Mark».

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift *1883*: Om Vildtstanden. — *1884*, S. 169—72: Et Par Ord angaaende Vildtstanden omkring Throndhjem i Jagtaaret fra August 1883 til Maj 1884. — *1885*, S. 163—66: Jagtaaret

1884—85. — *1886*, S. 39—46: Et Par Bemærkninger om Fjeldrypen. (Ifr. Modbemærkninger af J. B. Barth S. 118 fg., hvortil Svar fra G. S. 196 fg. og Gjensvar af B. S. 297); S. 183—90: Om en for det hele Land gjældende og tilstrækkelig Fredningstid for dets vilde Hønsefugle; S. 190—96: Jagtaaret 15 August 1885 til 31 Mai 1886 i det Throndhjemske.

I Norsk Idrætsblad findes flere Stykker af ham, de vigtigste senere optagne i hans ovfr. nævnte Bøger.

I Storthings-Forhandlinger *1874*; V. Dok. No. 69: Rentabilitetsberegning for en Jernbane fra Romsdalsfjordens Bund til Mjøsen. 21 S. — *1876*, V. Dok. No 78: Rentabilitetsberegning for en Jernbane fra Romsdalsfjordens Bund til Aalesund. 21 S m Bilag. — *1881, II b.*, Sth Prp. No. 44, S. 77—93: Særskilt Udtalelse som Medlem af den kgl. Kommission af 26 Oktbr. 1880 til Behandling af de foreliggende Arméorganisationsforslag. *V.* Dok. No. 64: Statens Bidrag til Samfærdselen. 5 S.

I For Ide og Virkelighed (Kbhvn.) 1873. I. 398—416: Strøbemærkninger om Værnepligt. (Senere i omarbejdet Skikkelse foredraget i Videnskabsselskabet i Throndhjem og trykt med Titlen «Almindelig Værnepligt» i Thj. Adr.-Cont. Efterr. 1885, No. 18 fg. og i Morgenbl. s. A. No. 58).

I Kongl. Krigsvetenskaps-Akad.-Handl. 1870, S. 119—84: Hvilket inflytande kan det nya snabbskjutande bakladdnings-geväret komma att utöfva på taktiken? (Besvarelse, belønnet med Akademiets 2den Pris, af dets Prisopgave 1869).

I Svenska Jägareförbundets nya Tidskrift XXIV. (1886), S. 232—245: Från Norge.

I Morgenbladet *1868*, No. 83: Om Revision af Veilovgivningen i praktisk Retning og forsaavidt Landdistrikterne angaar. 8 Sp. — *1882*, No. 200 A, 214 A og 228 A: Johan Sverdrup og Militærkomiteen. [I Anledning af Sverdrups Tale paa Lillestrømmen 4 Juli 1882].

I Dagbladet 1869, No. 90: Om Assurance af Fiskebaade.

I Møringen førte han omkring 1870 en vidtløftig Polemik med W. S. Dahl om Romsdals Amtsformandskabs Behandling af et Vejanliggende i Voldens Kommune.

I Romsdals Budstikke 1877: Om Ibsens „Samfundets Støtter". [Merket Z.]

Efter 1882 har han lejlighedsvis i anonyme Indlæg deltaget i den konservative Presses Diskussjon af politiske Spørgsmaal.

Grendahl, Klement, Gaardbruger i Strindens Prestegjæld.

Nogle hjertelige Erindringsord fra en Fader til sine Børn, forfattede af K. G. Thjem. 1847.

Grendal, Michel Nilssøn, Ejer af Gaarden Hafsten paa Opstrind ved Throndhjem, var Storthingsmand fra søndre Throndhjems Amt 1830 (Gage- og Pensjons-Komiteen), 1833 (Budgetkomiteen), 1836 (Budgetkomiteen), 1836—37 (Budgetkomiteen) og 1842 (Budgetkomiteen). Han var 1833 og 1836 Medlem af Valgkomiteen. Han døde 1848 om Høsten. «Han var en af H. N. Hauges fortroligste Venner og nød Tiderne nedennem stor Anseelse i den Haugeske Vennekreds».

Jfr. A. Chr. Bang· H. N. Hauge og hans Samtid, S. 223 fg.; Bidrag til Ideer om 4de overord. Storthings Medlemmer (Lilleh. 1839), S. 139 fg.; I. Brovold: Storthingsmand John Neergaards Liv og Virken (Kr.sund 1877), S. 9 fg., 12, 69—72 og 76.

Om Hans Nielsen Hauges Liv, Virksomhed og dennes Følger. (Udg. efter Forfatterens Død af C. L. Simonsen). Thjem. 1849. 8. 2 Bl. 80 S.

I H. N. Hauges Skrift «Om religiøse Følelser», 2. Opl., S. 125—31 er en Del selvbiografiske Optegnelser af G. trykt. — Ligeledes er Breve fra ham trykt i «Christendommens Lærdoms-Grunde», saml. og udg. af H. N. Hauge, H. 3 (Kr.sand 1804), S. 113—15 og i «Samling af religiøse Breve», udg. af Ingebrigt Grendahl (Kr.sund 1880), S. 24—27.

Greve, Arnt Wittendorff, Søn af ndfr. nævnte *Jan Arntsen G.*, blev født paa Aastveit 10 April 1798, Student med Haud fra Bergens Kathedralskole 1816 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Maj 1821. Han blev 19 Oktbr. s. A. udnævnt til Personelkapellan i Aas, hvor han dog kun forblev et halvt Aar, idet han 23 Marts 1822 udnævntes til Aftensangsprest og Førstelærer ved Borgerskolen i Tønsberg. Herfra blev han 20 Septbr. 1828 befordret til det Embede, som han beklædte Resten af sit Liv, det res. Kapellani ved Domkirken i Bergen, fra hvilket han efter Ansøgning erholdt Afsked fra Nytaar 1876. Fra Tønsberg var han i 1824 Medlem af den Deputation, som overbragte Byens Hilsen til daværende Kronprins Oskar i Anledning af hans Formæling og fra Bergen var han i 1838 Ordfører for en Deputation, som Byens Borgere sendte til Kristiania for at komplimentere Karl Johan ved hans sidste Ophold i Norge. Han var i en Række af Aar indtil 1870 Prest ved Bergens Sindssygeasyl. Fra Formandskabsinstitutionens Oprettelse 1837 til ud i 60-Aarene var han Medlem af Bergens Kommunestyrelse. Han døde i Bergen 25 April 1880.

* 27 Septbr. 1822 *Ulrike Eleonore Siegwardt* (f. 16 Marts 1799), D. af ndfr. nævnte Biskop i Kristianssand Mathias S.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 51; D. Thrap: Bidrag til d. n. Kirkes Hist. i 19. Aarh. I. 214; Berg. Adr. 19 Oktbr. 1871 [af D. Thrap].

Nogle Ord i Anledning af de angaaende Vexelunderviisningsmaaden osv. af Biskop Neumann udgivne Oplysninger. Bergen 1834 8. 16 S.

I Den Bergenske Merkur 1834, No. 12, 17, 21 og 24: Om Lancasterunderviisningen

I Bergenske Blade 1849, No. 187: Tale ved Stiftamtmand Christies Grav.

I Søndagsblad f. luth. Christne 2. Aarg (Bergen 1854), S. 199 fg.: Intimation ved en Presteordination.

Greve, Henrik, Søn af Provst og Sogneprest til Sund, R. St. O. O. *Johan Fritzner G.* († 18 Novbr. 1883, 84 Aar gl.) og *Henriette Neven* († 5 Novbr. 1880, 77 Aar gl.), blev født 7 Febr. 1830 i Hosanger, hvor Faderen da var Sogneprest, blev Student med Laud fra Bergens Kathedral-

skole 1848 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1852. Han var fra 1854 Lærer ved Nissens Skole og ved Tugthusets Søndagsskole i Kristiania, udnævntes 23 Jan. 1858 til Stiftskapellan i Bergens Stift, 6 Aug. 1864 til Kateket i Kristianssund og Adjunkt ved sammes Latin- og Realskole og blev 14 Septbr. 1872 res. Kapellan ved Korskirken i Bergen, hvor han døde 27 Januar 1876.

* 27 Oktbr. 1864 *Elisabeth Christine Paasche* (f. 15 April 1840), D. af Kjøbmand i Bergen Mentz P. og Catharina Wallem.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1865, S. 38.

I Lutherſk Kirketidende, udg. af Gisle Johnſon, *I*. 273—81: Til Forfatteren [Fr Schiørn] af „Paulus og Konfirmationen". — *III*. 49 - 60: Til c. th. [Fr. Schiørn] i Anledning af „Om Konfirmationen".

I Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1870, S. 71—84: Fortegnelse over de i Kristianssund og nærmeste Omegn voxende Karplanter (med Undtagelse af Mosserne). Af F. Larsen og H. Greve.

Greve, Jan Arntsen, Søn af Guldsmed, Gravør og Kunstmaler *Arnt G.*, der senere ejede Gaarden Aastvejt ved Bergen (f. 1733, † 1809, se Weilbach: Dansk Kunstner-Lexikon, S. 207 og Sagen og Foss: Bergens Beskr., S. 673) og *Cecilie Bredal* (f. i Kra. 28 Maj 1749, † 1784), blev født i Bergen 19 Juli 1775, besøgte 1787—90 Kathedralskolen dersteds og blev, privat dimitteret, Student med Laud. Han tiltraadte senere som Ejer og Bruger sin Faders Gaard Aastvejt, hvor han døde 17 November 1840.

* 28 Juni 1797 *Magdalene Margarethe Fritzner* (f. i Soggendal 14 Novbr. 1771, † i Bergen 10 Maj 1847), D. af Provst og Sogneprest til Fane Johan F. († 1805).

Mindedigte af L. Sagen i Berg. Stiftstid. 1840, No. 88 og af N. Dahl i Morgbl. 1841, No. 4. Om *hans Museum paa Aastvejt* se Berg. Stiftstid. 1841, No. 40 af J. Neumann og 1844, No. 73 af H. Holmboe og H. Dahl.

I Snotra f. 1822, udg. af T. Hallager, S. 63—76: Den hvide Due, en Novelle; S. 157—60: Til Fru K. v. L. (Digt).

Greve, Jens Ludvig Mathias, Søn af Sogneprest *Georg Doderlein G.* og *Ulrikke Olava Olsen,* er født i Næsne 12 Juli 1842, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1861 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1868, blev s. A. ansat som Lærer ved et Par private Pigeskoler i Bergen og har nu siden 1875 været Lærer ved Broderen Jan Greves (tidligere Holcks og Irgens's) Pigeskole dersteds.

Om Sandhed og Sandhedsſøgen. Fire Foredrag. (Trykt ſom Referat). Bergen 1879. 8. 87 S.

Mandens Forhold til Sædeligheden. Foredrag holdt ved et offentligt

Diskussionsmøde 5 Februar 1885. Skrifter udg. af Foreningen mod den offentlige Usædelighed. No. 3. Bergen 1885. 8. 32 S.

Om Statens Forpligtelse til at antage sig den enkeltes aandelige Udvikling. Omarbejdelse af en Del Artikler i «Bergens Aftenblad». Be - gen 1885. 8. 40 S. (Anm. i Luth. Ugeskr. XVIII. 190—95).

Greve, Johan Fritzner, Broder af ovennævnte res. Kap. Henrik G., er født i Hosanger 12 August 1832, blev, privat dimitteret, Student med Laud. 1852 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1857. Han blev 13 Oktober 1858 udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen, 25 Marts 1872 til Sogneprest til Jølster og 2 August 1877 til Provst i Søndfjords Provsti, forflyttedes 16 Septbr. 1882 til Sogndals Sognekald og udnævntes 1883 til Provst i Midtre Sogns Provsti.

* 1) 1 Oktbr. 1860 *Anna Elisabeth Skjoldborg* (f. 20 Febr. 1834, † 22 April 1877), D. af Toldinspektør Otto Lemmich S. og Maren Greve.

* 2) 12 Juli 1880 *Mathilde Dedichen* (f. 2 Marts 1839), D. af Kjøbmand i Bergen Jens D. og Marthe Harmens.

I Skriftetaler af norske Geistlige, udg. af J. N. Skaar og T. Thygesen, S. 36—39: Ps. 119, 11.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (1880), S. 490—94: Prædiken paa 16. Sønd. e. Tref

Greve, Mathias Sigwardt, Søn af ovfr. nævnte res. Kap. A. W. G., er født i Bergen 17 Septbr. 1832, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1852 og medicinsk Kandidat med Laud i December 1857. Efterat have været ansat som Læge i Nordre Vaarsilddistrikt blev han i Maj 1858 konst. og i Juli s. A. ansat som Læge ved nordre Throndhjems Amtssygehus, hvor han fungerede til 1864, da han udnævntes til Bestyrer af Plejestiftelsen No. 1 for Spedalske i Bergen, en Stilling, han imidlertid ikke tiltraadte, da han s. A. i videnskabeligt Øjemed rejste til Skotland. Efter Hjemkomsten søgte han Afsked fra sin Stilling ved Plejestiftelsen og bosatte sig som privat praktiserende Læge paa Kongsvinger, hvorfra han 1865 flyttede til Vang paa Hedemarken. Her boede han — om Sommeren derhos fungerende som Læge ved Gausdals Sanatorium — til han 1883 blev udnævnt til Direktør ved Rigshospitalet.

* 9 Maj 1858 *Blanca Olivia Juell* (f. i Kristiania 7 April 1836), D. af Prokurator Fredrik Christian J. og Minda Gottlebine Ramm.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 143 fg.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 2. Række *XIII.* 241—51: Beskrivelse over Forholdene ved Nordre-Fiske i 1857—1858. — *XVI.* 625—48: Om Diphtherit-Epidemien i Namdalen 1860—61. — *XVII.* 993 fg.: Mere om Behandlingen af Anthrax. — *XVIII.* 1025—33: Partus præmaturus ved habituel Afdøen af Fostrene. — *XIX.* 24—35: Om Barselfeberen og dens Smitsomhed. — *XX.* 39—42: Laminaria digitata for Spongia cerata. — *XXIII.* 306 fg.: Defectus uteri et vaginæ. — 3. Række

IX. 529—43: Beretning fra Gausdals Sanatorium for Sommeren 1878. — *X.* 305—13: Lægeindberetning fra Højfjelds-sanatoriet i Gausdal for 1879. — *XIII.* 171—84: Beretning fra Højfjelds-Sanatoriet i Gausdal fra Sommeren 1882. (Jfr. S. 358).

I Tidsskrift f. praktisk Medicin *I.* (1881), S. 113—19: Skarlatina og Rubeola; S. 241—43: Jodkali i store Doser, specielt i Psoriasis (jfr. IV. 145—47). — *II.* 65—67: Tilfælde af spontan Hudgangræn hos en Nyfødt. — *V.* 117—121, 154—57, 169—71 og 185—87: Lidt om Massage.

I Klinisk Aarbog, hvoraf han er Medudgiver, *I.* (Kra. 1884), S. 1—18: Om det nye Rigshospital. — *II.* 1—19: Statistisk Beretning om Rigshospitalet for Aaret 1884. — *III.* 1—43: Beretning om Rigshospitalet for 1885.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge 1863, S. 153—56: Om Sundhedsforholdene m. m. i indre Namdals Lægedistrikt.

Enkelte Opsatser af ham findes i Morgenbladet og Hamar Stiftstidende i sidstnævnte Blad især om kommunale Anliggender. I Aarg 1870, No. 20 har han derhos skrevet en længere Artikel om Diakonissevæsenet.

Grevstad, Nicolai Andreas, Søn af Skrædder *Carl Nicolai Simonsen* og *Birgitte Andersdatter Schetlein,* er født 2 Juni 1851 i Sykelven i Ørskogs Prestegjæld, Søndmøre, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1873 og juridisk Kandidat med Laud 1878. Han var derefter en kort Tid Kopist i Justitsdepartementet, arbejdede senere paa et Advokatkontor og overtog i Septbr. 1880 Redaktionen af «Dagbladet». Vaaren 1883 rejste han til Nordamerika, hvor han senere har levet dels som Agent for Livsforsikringsselskabet «Equitable», dels som Publicist i St. Paul, Minn. Ved Juletider 1886 vendte han, efter Opfordring fra Medlemmer af den norske Regjering, tilbage til Kristiania for at underhandle om Overtagelsen af Redaktionen af et paatænkt Regjeringsorgan i Dagspressen, hvilke Underhandlinger endnu, da dette trykkes, er svævende.

* *Marie Berger,* D. af Gaardbruger O. I. B. i Ejdsvold.

Bidrag til hans Karakteristik som Publicist findes i stor Mængde i den samtidige Dagspresse, særlig henvises til Aftpst 1883, No. 198—204, 237, 239 og 242.

Rigsretten, dens Sammensætning og forfatningsmæssige Myndighed. Kra. 1880. 8. 24 S. (Anonymt)

Farmerne bør raade dette Land og Rige St. Paul, Minn. 1884. 8. (Særtryk af en Række Artikler i „Nordvesten").

I Menneskevennen *1884*, No. 21: Hvad en enkelt kan udrette. — *1886*, No 24: Afholdssagen i Amerika.

I Nyt Tidsskrift IV. (1885), S. 122—139: Den amerikanske jury.

Han var fra 11 Septbr. 1880 til 16 Jan. 1883 ansvarshavende navngiven Redaktør af Dagbladet, i hvilket han havde skrevet af og til i Junidagene 1880 og hvori han ogsaa under sit Ophold i Amerika lejlighedsvis har skrevet enkelte Rejsebreve og andre Artikler, saasom i Aarg. 1885, No. 3: Den amerikanske Skole; No. 314: Juryen som Frihedsværn; No. 172: Jurymænds Egenskaber; No. 396: The American Woman Suffrage Association.

I Verdens Gang skrev han af og til, før han overtog Dagbladets Redaktion,

og i dette Blad saavelsom i Opl. Avis og Bergens Tidende findes enkelte Artikler og Amerikabreve fra ham i Tidsrummet fra Vaaren 1883 til Nytaar 188⅞. Under sit Ophold i Amerika har han medvirket i Redaktionen af Nordvesten (St. Paul, Minn.) og samtidig leveret nogle Bidrag til flere andre norsk-amerikanske Blade, hvoriblandt «Norden» i Chikago og Budstikken i Minneapolis, samt til de paa det engelske Sprog udkommende Dagblade Minneapolis Daily Tribune og St. Paul Daily Pioneer Press.

En af ham udarbejdet Oversigt: Amerikanske Retskyndiges Udtalelser om Juryinstitutionen, en Samling af flere hundrede Besvarelser fra amerikanske Dommere, Professorer og Advokater paa af G. forelagte Spørgsmaal vedrørende Juryen i Almindelighed og den amerikanske Jury i Særdeleshed, blev sendt hjem til Jurykommissjonen, men er hidtil forbleven utrykt.

Grieg, Edvard Hagerup, Søn af Kjøbmand og storbritannisk Konsul *Alexander G.* (f. 1806, † 1875) og *Gesine Hagerup* (f. 1814, † 1875), er født i Bergen 15 Juni 1843. Af Moderen, der var usædvanlig musikalsk begavet og som i sin Ungdom selv havde nydt Musikundervisning i Tyskland hos den i sin Tid populære Sangkomponist Methfessel, fik han sin første Musikundervisning. Høsten 1858 blev han, navnlig efter indtrængende Forestillinger fra Ole Bull, sendt til Konservatoriet i Leipzig, hvor han, med nogen Afbrydelse i 1860, fremkaldt ved Sygdom og Overanstrengelse, studerede under Moscheles, Wenzel, Hauptmann, Richter og Reinecke til 1862, da han om Vaaren aflagde «Prüfung» ved Konservatoriet. 1863—65 opholdt han sig i Kjøbenhavn, hvor han fornemmelig arbejdede under Gades Vejledning og hvor han nu skrev sine første Sange og Pianostykker. Høsten 1865 drog han til Italien og efter Hjemkomsten derfra 1866 bosatte han sig i Kristiania, hvor han gav Pianolektioner og dirigerede det filharmoniske Selskabs Koncerter, indtil han 1869 for anden Gang og nu med offentligt Stipendium rejste til Italien, hvor han under sit Vinterophold i Rom bl. a. gjorde Liszts Bekjendtskab. Da han efter Hjemkomsten paany slog sig ned i Kristiania, tog han 1871 Initiativet til Oprettelsen af «Musikforeningen», hvis Konserter han i de følgende Aar, afvexlende med Johan Svendsen, dirigerede til 1874. I 1874 havde Storthinget med 61 mod 44 St. bevilget ham et aarligt Bidrag af Statskassen, hvilken Bevilgning senere har været gjentagen. For mere uforstyrret at kunne sysle med sine musikalske Kompositioner, tog han fra 1878 Ophold paa Lofthus i Hardanger. I de senere Aar har han om Vinteren dels boet i Bergen, hvor han i flere Vintre var Koncert-Dirigent i «Harmonien», dels været paa Rejser i Udlandet. Siden 1885 er han bosat paa sin Gaard «Troldhaugen» i Nærheden af Bergen. Han er Medlem af *Kgl. musikaliska Akademien* i Stockholm (1872) og korresponderende Medlem af *Maatschappij tot bevordering der toonkunst* i Leiden (1883) m. fl. Han blev 6 Juni 1882 R. St.

Trykt 22 Marts 1887

O. «for fortjenstfuld Kunstnervirksomhed» og er derhos

n. O.

* 1867 *Nina Hagerup* (f. 24 Novbr. 1845), hans Søskendbarn og D. af Herman H. og Adeline Falch, tidligere bekjendt som Skuespillerinde under Navnet Fru Werligh.

Portræt med Biografi i Norsk Folkeblad 1869, No. 15; Illustreret Tidende XXVII. [Kjøbenhavn 1885—86], No. 8; Nordisk Musiktidende III. No. 1—3 og 5; Damernes Notitskalender for 1884 (Bergen 1883). Jfr. Storthings-Forhandlinger 1874, VI. 436 fg. og Storth.-Tidende s. A., Forhandl. i Storth. S. 886—88; J. G. Conradi: Oversigt over Musikens Udvikling i Norge (Chra. 1878), S. 58 fg.; A. Grønvold: Norske Musikere, I. 134—78; *De Tijdspiegel* (Haag 1881) af Dr. J. de Jong (overs. i Bergspst. 1881, No. 121, 124, 125 og 127; *Amsterdaamsche Handelsblad* 20 December 1883 af C. Honigh (overs. i Bergspst. 1884, No. 2); Musikalisches Wochenblatt 1884, No. 42 fg.; *Le Ménestrel* 1886, No. 30 af C. Benoit; Mgbl. 1866, No. 254 fg. [af Otto Winter-Hjelm]; Norden, udg. af Ernst Bojesen, H. 2 [Kbh. 1886] af A. Grønvold; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon II. 633; Nord. Conv.-Lex. 3 Udg. III. 533 fg.; Nordisk Familjebok V 1571 fg.; H. Mendels Mus. Konv.-Lexikon IV. 380 fg. Henvisninger til den store Mængde Recensjoner i nordiske og udenlandske Blade af hans Koncerter og Kompositioner er her ikke givet, ligesaalidt som man ndfr. vil finde Meddelelser om hans Virksomhed som Komponist.

I Bergensposten 1876, No. 192, 194, 195, 198, 200, 202 og 204: Bre fra Bayreuth.

I Illustreret Tidende IX. [Kbh. 1867—68]. No. 465: Med Hal Kjerulfs Billede efter hans Død.

I Musikbladets Hartmann-Numer, [Kbh. Maj 1886]: Med Hartmanns Pc

I Norden, H. 2 [Kbh. 1886]: «Komposten».

I Musikalisches Wochenblatt har han skrevet forskjellige Kritike

I Musikalisches ... No. 5: Anmeldelse af Kjerulfs Romancer og Sange. (Overs. i

...) — Aarg. 1883, No. 38: Den hollandske K

Han

Lige siden Examen havde han imidlertid vedblevet at sysle dels med Undervisning, dels med sit theologiske Studium, og praktisk forberedte han sig for en fremtidig gejstlig Embedsvirksomhed, da han i 1839, mens Sogneprest I. Hesselberg var paa Storthinget, udførte for ham alle til Embedet hørende Gjerninger, hvortil Ordination ikke krævedes. Først den 14 Juni 1844 blev han imidlertid udnævnt til res. Kapellan til Nannestad, hvorfra han 7 Aug. 1847 forflyttedes til det res. Kapellani i Ullensaker. 12 Jan. 1852 blev han efter Ansøgning entlediget fra sit Presteembede for at kunne overtage Lærerposten i Pastoraltheologi, Homiletik og Liturgik ved det praktisk-theologiske Seminarium. Denne Stilling forlod han igjen, da han 31 Marts 1856 udnævntes til Gislesens Eftermand som Sogneprest i Gjerpen. Her forblev han, indtil han efter Presteskabets Valg 31 Jan. 1861 udnævntes til Biskop over Throndhjems Stift; som saadan kronede han 18 Juli 1873 Kong Oskar II. og Dronning Sofie. Efterat han havde søgt og 17 Marts 1883 erholdt Afsked fra Bispeembedet, fra 1 Juli s. A. at regne, flyttede han til Kristiania, hvor han senere har boet. Han var Formand i den kgl. Kommissjon af 10 Juli 1865, hvem det overdroges at afgive Erklæring over de af M. B. Landstad og A. Hauge udarbejdede Udkast til ny Kirkesalmebog. Han blev 21 Aug. 1862 R. St. O. O. og 19 Juli 1873 K.[1] St.O. O. «for fortjenstlig Embedsvirksomhed».

* 9 August 1838 *Julie Augusta Kjelsen* (f. i Kristiania 9 August 1819), D. af Overskjærer Jens K. og Johanne Dorothea Larsen.

Portræt med Biografi af D. T.[hrap] i Skill.-Mag. 1883, No. 1. Jfr. hans *Selvbiografi* ved Bispevielsen i Svendsens Manuskr. paa Univ.-Bibl. 4to, II. 3, S. 2145—48; Norsk Kirketidende 1861, Sp. 109 fg.; Thjems. Aftbl. 1883, No. 172; Gustava Kielland: Erindringer fra mit Liv (Chra. 1882), S. 171 fg.

En god Stjerne paa Aarets første Dag. Nytaarsprædiken. (Udgivet efter Opfordring). Chra. 1850. 8. 24 S.

Tale i det første offentlige Møde i Foreningen for indre Mission i Christiania den 12te Marts 1855. Chra. 1855. 12. 24 S.

Tale ved Aabningen af „Pleiestiftelsen for Smaaborn" holden i Enerhougens Samfunds Lokale Trinitatissøndag 1856. Chra. [1856]. 12. 12 S.

[1]. Forelæsninger over practisk Theologie, i kort Sammendrag. (Trykt som Manuskript). Chra. 1856. 8. 254 S.

Farvel til Gjerpen Menighed. Prædiken paa 3die Søndag efter Trinitatis 1861. Skien 1861. 8. 23 S.

Sendebrev til Throndhjems Stifts Geistlighed. (Trykt som Manuskript). Thjem. 1862. 8.

Prædiken paa Skjærthorsdag 1864, afholdt i Domkirken i Throndhjem. Thjem. 1864. 8.

Andet Sendebrev til Throndhjems Stifts Geistlighed. (Trykt som Manuskript). Thjem. 1865. 8. 56 S.

Tre Prædikener. Throndhjem 1872. 8. 45 S.

Tredie Sendebrev til Throndhjems Stifts Geistlighed. (Trykt som Manuskript). Thjem. 1873. 8. 42 S.

Tale i det kongl. norske Videnskabers-Selskab paa H. M. Kongens Fødselsdag 21de Januar 1874. (Særskilt Aftryk efter Adresseavisen). Thjem. u. A. 8. 28 S.

Tale ved Stiftsprovst Petersens Baare den 18de Marts 1875. Thjem. 1875. 8.

Tale ved Provst Aage Schavlands Jordefærd den 29 Marts 1876. Thjem 1876. 8.

Min Betragtning af Skriftemaalsspørgsmaalet. (Trykt som Manuskript). Thjem. 1877. 8. 20 S.

Fjerde Sendebrev til Throndhjems Stifts Geistlighed. (Trykt som Manuskript). Thjem. 1878. 8. 23 S.

Tre Foredrag om Barnedaaben. Thjem. 1880. 8. 55 S. (Anm. af Provst Arnesen i Ned. Amtstid. 1882, No. 32).

Til Throndhjems Stifts Menigheder, Præster og Skolelærere. Sjette*) Sendebrev fra Biskop A. G. Thjem. 1883. 8.

[2]. Forelæsninger over praktisk Theologie, i kort Sammendrag. Paany aftrykt med Forfatterens Tilladelse efter Foranstaltning af Professor Wenaas. (Trykt som Manuskript). Horten 1884. 8. 1 Bl. 249 S.

Tyve Ordinationstaler. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 174 S.

Søndagens Historie. Et Bidrag til Løsningen af Sabbatsspørgsmaalet. Kra. 1887. 8. 67 S.

I Theologisk Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge *I.* 94—118: Om Nadverens rette Stilling i den kirkelige Gudstjeneste; S. 164—90: Om flere Helligdages Optagelse i Kirkeaaret. — *III.* 613—38: Antydninger angaaende nogle af vore kirkelige Spørgsmaale og deres forestaaende Løsning. — 3. Række *I.* 385—426: Om flere Perikoperækker; S. 429—508 og *II.* 52—126: Om Skriftemaalet og dets Forbindelse med den hellige Nadverd.

I Kirkelig Kalender, red. af Th. C. Bernhoft, *1875*, S. 15—29: Nytaars-Prædiken. — *1877*, S. 15—29: Ordinationstale.

I Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1870: Tale ved de nye Skolebygningers Indvielse den 10. Marts 1870.

I Norsk Kirketidende *1859*, No. 10: Fornøden Berigtigelse [hvortil Bem. af Red. i s. No., jfr. No. 7]. — *1862*, No. 28, 29 og 30: Om de religiøse Bevægelser i Grytten i Aaret 1860. (Optrykt i Dansk Kirketid. s. A. No. 49 fg. og i dansk Evang. Ugeskr. s. A.)

I Gammelt og Nyt, udg. af Gisle Johnson, I. (1864), S. 369—383: Ordinationstale.

I Luthersk Ugeskrift *XII.* (1882), S. 257 fg.: Gjenpart af Throndhjems Biskops Skrivelse til Provst Skouge af 3 Oktober 1882 [i Anl. af Sogneprest W. A. Wexelsens Medunderskrift paa Valgopraabet fra Nordre Throndhjems Amts Repræsentanter]. — *XX.* (1886), S. 359—67: Lidt om Menighedsorganisation og Menighedsraad.

I Luthersk Kirketidende 4. Række XV. (1884), S. 105—11, 113—16 og 130—36: Bemærkuinger til Presterne Hesselbergs og G. Jensens Udkast til en forandret Høimesseliturgi.

---

*) Trykfeil for femte.

I Prædikener af norske Geistlige (1856) I. 9—20: Prædiken paa 2. Søndag i Advent; S 246—60: Prædiken paa 1. Søndag efter Paaske; S. 272—82: Prædiken paa 3. Søndag efter Paaske.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (1880), S. 329—39: Prædiken paa 1. Pintsedag. — 3. Saml. (1885), S. 138—48: Bibellæsning over 8de Psalme; S. 148—59: Bibellæsning over den 14de Psalme.

I Et er fornødent (Lutherstiftelsens Søndagsprædikener) I. (1884—85), No. 34: Prædiken paa 1ste Pintsedag.

I Vidnesbyrd om fælles Tro, udg. af Hagberg (Kbh. 1885—86): Prædiken i Throndhjems Domkirke den 20. Søndag efter Trefoldighed.

I Om indre Mission (Thjem. 1865. 8.) Tale i Anl. af Oprettelsen af Foreningen for indre Mission i Throndhjem.

I Stiftsmødet i Throndhjem 1869, hvilken Beretning han udgav som Mødets Ordfører (Thjem. 1870. 8. 77 S.), findes af ham: S. 4—11: Indledningsforedrag; S. 11—33: Foredrag om kirkelig Frihed og hvorledes Trangen til denne for Tiden paa bedste Maade kan fyldestgjøres inden vor Landskirke.

I Morgenbladet *1860*, No. 117: Odelsthingets Beslutning om Menighedsraad. — *1861*, No. 123: Om Fraskiltes Vielse. (Jfr. No. 126 og 128, hvortil Gjensvar fra G. i No. 150; cfr. ogsaa Norsk Kirketid. 1861, Sp. 297 fg. og 378 fg.) — *1870*, No. 11: Striden i Hevne. — *1886*, No. 319: Ang. hans Erklæring om Indførelse af nye Textrækker i Søndagsliturgien.

I Fædrelandet 1884, No. 128: Om Kirkens Organisation i Retning af Selvstyre. (Foredrag paa Stiftsmødet i Kra. s. A.)

I Throndhjems Stiiftsavis 1880, No. 284—88: Foredrag om kirkelig Fattigpleie i Menighedsmøde den 28de Novbr.

Han var med Jørgen Moe og W. A. Wexels Medlem af den Menighedskomite, som udarbejdede det Tillæg til den evangelisk-christelige Psalmebog, som efter kgl. Res. af 10 Septbr. 1853 tillodes brugt og i lang Tid ogsaa brugtes ved Gudstjenesten i mange af Landets Menigheder, før Landstads og Hauges nye Salmebøger autoriseredes. Han har ligeledes i mange Aar bistaaet Hauge under hans Udarbejdelse af den nye Salmebog.

Han har skrevet Forord til flere andre Forfatteres originale og oversatte Skrifter, bl. a. til Coucherons Oversættelse af Kliefoths Theori for den evangeliske Kirkes Kultus (S. I—XII). Han har gjennemseet bl. a. [P. M. Pettersens] Oversættelse af L. Hofackers Hus-Postille (Chra. 1857, 3. Opl. Chra. 1872).

Grimseth, Jørgen, antog i 1829 Familjenavnet **Schjelderup**, under hvilket han anføres paa sit Sted ndfr.

Grimsgaard, Christian Semb, Søn af Fuldmægtig i det Ankerske Fideikommis *Christian Bertram G.* († 1824) og *Anna Caroline Hellmann* (af svensk Herkomst, † 1853), er født i Kristiania 2 August 1824, blev efterat være udexamineret som No. 1 fra Krigsskolen 1844 udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade med Anciennetet fra 19 Decbr. 1843 og 31 Marts 1847 til virkelig Sekondløjtnant i Bergenske Brigade. 1844—47 gjennemgik han den

militære Højskole og udnævntes 15 Januar 1848 til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 26 Novbr. 1850 blev Premierløjtnant og 5 Juni 1856 Stabskaptejn, blev 20 April 1861 Major i Armeen, 7 Marts 1864 surnumerær Oberstløjtnant i Artilleribrigaden og 27 Septbr. 1866 surn. Oberst i samme. Han havde imidlertid allerede fra 22 Jan. 1852 været beordret til Tjeneste i Generalstaben, hvis 1ste Officier han blev 27 September 1866 — fra 1 Oktbr. 1860 til 10 Juli 1866 havde han været Referent for Kommandosager hos H. M. Kongen i Stockholm — og til hvis Chef han udnævntes 9 Marts 1872. Den 16 Marts 1878 blev han udnævnt til Generalmajor i Armeen og forflyttedes 16 Septbr. 1882 til Fredrikshald som Chef for 1ste akershusiske Brigade og Kommandant paa Fredrikssten. Som Chef for Generalstaben indførte han i 1873 de senere hvert Aar stedfindende Generalstabsøvelser i Marken. 1853—60 var han Lærer ved Krigsskolen i Mathematik og Mekanik. Han var bl. a. Medlem af den norsk-svenske Kommissjon af 1864 til Udarbejdelse af nye Instruktioner for Tjenesten i Felt og af den norsk-svenske Kommissjon 1868—70 til Udarbejdelse af nyt Exercerreglement for Infanteriet, i hvilken Anledning han i 1869 med offentligt Stipendium foretog en militærvidenskabelig Rejse i Tyskland; ligeledes var han Medlem af Kommissjonen til Udarbejdelse af Disciplinærreglementet af 5 Juli 1867. Han var fremdeles Medlem af den store Militærkommissjon 1870 og af Arméorganisationskommissjonen af 26 Oktbr. 1880. Han mødte som 2den Repræsentant fra Kristiania paa Storthingene 1880—82 (Militærkomiteen) og paa det overordentlige Storthing sidstnævnte Aar. Han var Jurymand — Vicepræsident i Gruppen for Hærvæsenet — ved Verdensudstillingen i Wien 1873. Han er Medlem af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1865). Han blev 1855 udnævnt til Ordonantsofficier hos daværende Kronprins Carl og var senere Adjutant hos ham fra Nytaar 1857 til Kongens Død i 1872. Han er K.[1] St. O. O. (21 Jan. 1875) «for militær Fortjeneste», K.[1] S. O. (1870), R.[1] By. St. M. O. (1859), R. D. O. (1863), R.[2] Pr. Kr. O. (1867), Off. Fr. Æ. O. (1875).

* 7 Januar 1848 *Honorie Muldrup Schlytter* (f. 24 Marts 1821), D. af Sorenskriver i nedre Romerike Hans S. og Marie Kieldahl.

Portræt med Biografi i Folkebladet 18 Decbr. 1880; jfr. C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 100—102.

Han var Medredaktør af Norsk militært Tidsskrift Bd. 37—40 (1874—77).

Oversigt over foreslaaede Forandringer i Armeens nuværende Organisationsforholde. Afgiven af Chefen for Generalstaben 26 Novbr. 1872. Kra. 1873. 8. (Tillægshefte til Norsk militært Tidsskrift 1873).

Generalstabens Virksomhed i Tidsrummet fra 16 Marts 1872 til Udgangen af 1873. Kra. 1874. 8. (Tillægshefte til Norsk militært Tidsskrift 1874).

Forslag til Armeens Omorganisation. (Fremsat af Chefen for Generalstaben i Henhold til det Kgl. Armé-Departements Anmodning i Skrivelse til Armékommandoen af 9 Decbr. 1873). 4. 2 Bl. 143 S. med Bilag 1—6, Anhang og Tabel I.—III. (Dateret 1 Maj 1875 og trykt i Storth.-Forh. 1876, III. Oth. Prp. No. 19, jfr. V. Dok. No. 25). — Tillæg til samme. 4 (Dateret 19 December 1878 og trykt i Storth.-Forh. 1879).

I «Uddrag af officielle Dokumenter, vedrørende det under 5 Juli 1867 naadigst approberede Disciplinær-Reglement for den norske Armee» [Kra. 1867], hvilken Samling udgaves under hans Ledelse, er S. 18—49 trykt hans dissenterende Votum som Medlem af den til Udarbejdelse af nævnte Reglement nedsatte Kommissjon; ligesom han ogsaa har udarbejdet de Indholdsregistre til nævnte Reglement og til den militære Straffelov, hvilke ledsagede de af Armekommandoen besørgede Udgaver af disse.

Han har en væsentlig Del i Affattelsen af Ledning for Tjenesten i Felt (Kra. 1867—68), der udkom som Uddrag af et Forslag til Omarbejdelse af 3die Del af Armeens Tjenestereglement.

Han har en væsentlig Andel i Forslag til Reglement for Tjenestens Anordning ved Infanteriets garnisonerende Afdelinger (Kra. 1870), der udgaves under hans Ledelse i Henhold til en under 12 Maj 1868 afgivet «Betænkning om Ordningen af Undervisningen og Tjenesten ved Infanteriets garnisonerende Afdelinger», udarbejdet af Kommissjon, hvis Formand G. var. (Jfr. Kgl. Res. 8 November 1870).

Han deltog 1868—70 i Udarbejdelsen af Exercerreglement for Infanteriet af 31 Maj 1871 (Kra. 1871), i hvilket Indledningen og Afsnittet om den spredte Fægtning væsentlig er forfattet af ham.

Han har forfattet Afsnittet om Norge i Th. Wijkanders Skrift «Öfversigt af svenska militärförvaltningen jemte grunddragen af den norska» (Sthlm. 1861. 8.)

I Storthings-Forhandlinger *1872, II.* Sth. Prp. No. 44, S. 31 fg.: Dissenterende Votum som Medlem af Militærkommissjonen ang. Generalstabsorganisationen; Sth. Prp. No. 46, S. 23—34: Dissenterende Votum som Medlem af Militærkommissjonen ang. Plan for Undervisningen ved Armeens Officiersskoler. — *1873,* V. Dok. No. 71: Erklæring ang. de projekterede Jernbanelinjer gjennem Smaalenene. — *1876, III.* Oth. Prp. No. 19, Bilag: Forslag til Armeens Omorganisation. (Se ovfr.)

I Morgenbladet *1855,* No. 47 og 75 førte han i „Breve til Krydseren" en Polemik med Aftenbladet om forskjellige militære Anliggender. — *1863,* No. 276: Hvad forstaaes ved en Generalstab, og hvorvidt kunne vore nationale Officierer i deres Egenskab af saadanne ansees fortrinlig skikkede til de høiere Poster i et Generalstabskorps?

Grimsgaard, Jens Peter Børhildus, Søn af Overtoldbetjent i Sarpsborg *Gustav G.* († 1869) og *Marie Blondine Thorp* († 1851), blev født 21 Maj 1827, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1847 og juridisk Kandidat med Haud i December 1851. Efter en Tid at have praktiseret paa et juridisk Embedskontor, erholdt han 1855 Bevilling som Underretssagfører i søndre Bergenhus Amt og fik 1857 Autorisation som Overretssagfører, hvorpaa han bosatte sig i Sarps-

borg. Her var han fra 1859 til Udgangen af 1878 Medlem af Formandskabet, og i dette Tidsrum i 16 Aar dets Ordfører, hvorhos han i samme Tid var overdraget en stor Mængde andre kommunale Tillidshverv. Han var en flittig og heldig Samler af norske Mynter, Medaljer og Sigiller, af Portræter af berømte norske Mænd og Kvinder, og han ejede ligeledes en meget fuldstændig Samling af norske Insekter. Han døde i Sarpsborg 20 Oktbr. 1882.

* 24 Juli 1856 *Anne Marie Grimsgaard,* hans Søskendbarn.

Nekrolog i Sarpen 1882, No. 84.

Han var Medarbejder i Bladet Sarpen fra Høsten 1855 til Juni 1881.

I Aarsberetning fra Foren. til norske Fortidsmindesmerkers Bevaring f. 1860, S. 11: Om en Mynt fra Harald III. Sigurdssøn (Haardraade).

Han har ydet Bidrag til Siebkes og Schøyens forskjellige entomologiske Skrifter (jfr. Siebkes Enumeratio insect. Norv. Fasc. 3, S. VI. og Fasc. 4, S. IV.)

Grimsgaard, Kristian Martin Theodor, foregaaendes Broder, er født i Throndhjem 13 Febr. 1830, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1847 og medicinsk Kandidat med Haud i Maj 1857. Han var derefter til Marts 1858 ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling, praktiserede derpaa som Privatlæge i Sarpsborg, indtil han 9 Marts 1859 udnævntes til Distriktslæge i indre Nordfjord, hvorfra han 9 Marts 1872 forflyttedes til Hvitesejds Distrikt.

* 17 April 1859 *Agnes Christiane Grimsgaard* (f. i Aker 13 Oktober 1836), D. af Bogholder Martin G. og Hanne Christiane Holth.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 144 fg.

Sangene til „Et Hverdagsbillede“. Vaudeville i 2 Akter. Trykt for Theaterskolens Publikum. Chra. 1854. 8. 17 S. (Den anonyme Vaudeville blev opført paa Kra. norske Theater 1854; kun Sangene blev trykt).

70 Ballader oversatte fra Tydsk i Originalens Versemaal. Med 58 Træsnit efter Tegninger af Adolf Ehrhardt, Theobald von Oer, Hermann Plüddemann, Ludwig Richter og Carl Schurig i Dresden. Chra. 1874. 4. 3 Bl. 192 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 2. R. XVIII. 163—66: Tilfælde af Intussusceptio med heldigt Udfald.

I Beretn. om Sundhedstilstanden m. m. i Norge 1867, S. 197—99: Om Almuens Levesæt i indre Nordfjord.

I Sarpen findes af ham enkelte Korrespondancer, Digte og andre Opsatser.

Grosch, Christian Henrik, Søn af nedennævnte Lærer ved Tegneskolen i Kristiania *Heinrich August G.,* blev født i Kjøbenhavn 21 Januar 1801 og studerede fra Høsten 1820 til Paasketid 1824 med Understøttelse af det kgl. Selskab for Norges Vel Bygningskunsten ved Akademiet i Kjøbenhavn, hvor han vandt den lille og store Sølvmedalje for Bygningstegning. Da han den følgende Sommer vendte tilbage til Norge, indgik Bestyrelsen i nævnte Selskab med en Forestilling til Re-

gjeringen om, at der ved Ansættelse i det offentliges Tjeneste eller ved Understøttelse til en artistisk Rejse maatte gives den unge Kunstner Anledning til en højere Uddannelse. I de nærmest følgende Aar ledede han bl. a. Opførelsen af Børsen, Bankbygningen og Rigshospitalet i Kristiania og fik 15 Marts 1828 Ansættelse som Stadskonduktør dersteds. Senere opførte han bl. a. Fødselsstiftelsen, Universitetsbygningerne, Observatoriet, Bazaren og Slagterboderne ved Vor Frelsers Kirke samt Brandvagtsbygningen, ligesom flere Kirker og andre Bygninger omkring i Riget er opførte efter hans Tegning og tildels under hans Ledelse. Han var fra 1827 Medlem af Direktionen for den kgl. Kunst- og Tegneskole, ved hvilken han tillige var Lærer i en Række af Aar. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 10 Septbr. 1837 til at meddele Betænkning om Strafanstalternes bedre Indretning. Han var R. W. O. (1864). Han døde i Kristiania 4 Maj 1865.

* 19 Novbr. 1849 *Sophie Charlotte Leuenbach,* D. af Oberstløjtnant, Kammerherre L. i Horsens og Annette Lilienskiold.

Nekrolog i Chra. Intelligentssedler 1865, No. 106, hvortil et Supplement af Chr. Hansteen i Aftbl. s. A. No. 109; i Ill. Nyhedsbl. 1865, No. 19. Jfr. M. Birkeland: Selsk. f. Norges Vel 1809—1829, S. 82 flg.

Forslag til en ny Raadhusbygning med Fængsler i Christiania. Chra. 1841. 4. 33 S. m. 9 lith. Bl.

Udkast til Kirkebygninger udgivne efter Foranstaltning af den kgl. norske Regjerings Departement for Kirke- og Underviisnings-væsenet, ifølge dertil ved kongl. Resol. af 28. Juli 1849 given Bemyndigelse. H. 1—5. Chra 1854—60. Fol. 13 lith. Pl. med 6 Bl. Text. (Tegningerne er af Grosch, H. Nebelong og H. Schirmer. Anm. i Aftbl. 1855, No. 158).

I Eyr IV. 11—32: Om Badeindretninger, især for Hospitaler.

Som Medlem af den ovfr. nævnte Strafanstaltkommissjon af 10 Septbr. 1837 har han Del i den af samme afgivne «Beretning om Beskaffenheden af Norges Strafanstalter og Fangepleie [osv.]» Chra. 1841. 8. 707 S., m. 6 lith. Tabeller.

Grosch, Heinrich August, Søn af cand. theol. og Klokker i Lübeck *Friederich Heinrich G.,* blev født i Lübeck 26 Februar 1763. Omkring 1782 kom han til Kjøbenhavn for at uddanne sig ved Kunstakademiet der, hvis lille Sølvmedalje han vandt i 1793. Han gik ikke videre i Akademiet, da han imidlertid havde lagt sig efter Gouachemaleri og Kobberstikning, hvorpaa han i 1794 udstillede Prøver, mest Landskaber. I de følgende Aar udstillede han regelmæssig ved Akademiets Aarsfest nogle Prøver paa sin Kunstfærdighed i Gouachemaner, indtil han 24 Februar 1798 søgte at blive agreeret som Kunstner i dette Fag, men hverken den Gang eller senere, da han forsøgte det paany (sidste Gang 1805), vilde Akademiet gaa ind derpaa. Han malede imidlertid ogsaa Landskaber i Olje. I disse og de følgende Aar synes han at have

levet mest som Kobberstikker. I 1810 blev han anmodet om at dekorere nogle Værelser i det nye Christiansborg Slot med norske Prospekter og foretog i den Anledning paa offentlig Bekostning en Rejse gjennem Landet. I Maj 1811 fik han af det kgl. Selskab for Norges Vel Understøttelse til at udgive et Pragtverk med Titlen «Malerisk Rejse gjennem Norge». Det blev dog ikke til noget hermed; men i 1812 tog han fast Ophold i Norge, først i Fredrikshald og senere (fra 1815) i Kristiania, hvor han fra 1819 var Lærer ved Kunst- og Tegneskolen og Medlem af sammes Direktion, indtil han tog sin Afsked ved Udgangen af 1840. Han døde i Kristiania 6 Juli 1843.

* 1799 *Johanne Margrethe Gerhardine Clar* († i Kra. 11 September 1849), D. af Apotheker C. i Rendsborg.

Jfr. Ph. Weilbach: Dansk Kunstnerlexikon, S. 210 fg.; Thiele: Thorvaldsen I. 27; Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn 1805, Sp. 76; 1810, 13 Oktbr.; 1811, 5 Jan. og 28 Maj; Budstikken 1811, No. 33—34; Nationalbladet XVIII. 58—63; M. Birkeland: Selskabet for Norges Vel 1809—1829, S. 57 fg.; Conradine Dunker: Gamle Dage, S. 235; Carl Reitzel: Charlottenborg-Udstillingerne 1807—82, S. 197.

Haandbog til Brodering og Tegning. D. 1. 2. Kbh. 1794—1805. Tverfolio.

Theoretisk Tegnebog for Fruentimmer. H. 1 [eneste]. Med 10 Kobbere. Kbhvn. 1799. 4. M. 8 S. Text.

Haandbog for Tegnende. H. 1 [eneste]. Chra. 1816. 30 Tegninger m. Beskr.

Ledetraad ved den første Tegne-Underviisning i Borger- og Almue-Skoler. Chra. 1819. 16. 14 S.

Haandbog i Calligraphien for Borger- og Almueskoler. Chra. u. A. Obl. 4. 9 lith. Bl. m. 4 S. Text.

I Minerva 1797. II. 355 fg.: Breve til Haas om de norske Prospekter.

Grosch, Henrik August, foregaaendes Sønnesøn og Søn af Snedkermester *Christian August G.* († i Kristiania 7de Juni 1885, 70 Aar gl., jfr. Nekrolog i Morgbl. 1885 No. 295) og *Georgine Mathilde Stougaard*, er født i Kristiania 21 Juli 1848, blev Student med Haud fra Nissens Skole 1865 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1871. Han blev 1873 ansat i Justitsdepartementet, hvor han 6 Juni 1878 udnævntes til Fuldmægtig. Fra sit Departements-Embede har han imidlertid Tjenestefrihed siden 1 Maj 1886. Efter i længere Tid at have beskjæftiget sig med kunstindustrielle Studier deltog han i 1876 i Oprettelsen af Kunstindustrimuseet i Kristiania først som Bestyrelsens Sekretær, senere som Medlem af denne, indtil han 1878 blev ansat som Museets Konservator.

* 8 Juni 1883 *Nanna Margaretha Voss* (f. 23 Oktbr. 1848), D. af Arkitekt i Altona Heinrich V. og Nanna Sophie Grosch.

Kunstindustrimuseets Bibliothekskatalog. Udarbeidet af Museets Konservator. Kra. 1884. 8. XII. 46 S. + 1 Bl.

I Teknisk Ugeblad 1886, No. 47 og 48: Om Kunstindustri og kunstindustrielle Museer.

I Tidsskrift for Kunstindustri, 1. Aarg. [Kbh. 1885], S. 51—54: Norsk Folkeindustri. I. Indledning. — 2. Aarg. [1886], S. 111—119: Norsk Folkeindustri. II. Smykkearbeidet.

I Zeitschrift f. bild. Kunst XXI (1886), Beilage II, No. 8: Norwegische Volksindustrie.

I Morgenbladet har han siden 1874 anonymt strevet ikke faa Artikler om Kunst og Kunstindustri, af hvilke her anføres: I Aarg. *1875*, No. 193: Industriforeningen og den sidste Udstilling. — *1878*, No. 196, 202, 209, 217, 224, 238, 265, 281, 292, 306 og 329: Verdensudstillingen i Paris. Kunstindustrielle Studier. — *1881*, No. 26 A, 68, 98 og 204 A: Fra Kunstindustrimuseet. Nationale Husflidsarbejder; No. 280 A: Hazelius's Museum i Stockholm; No. 304 A: Et nyt Exempel paa den Ligegyldighed, hvormed de Kirkerne tilhørende Kar og Prydelser her i Landet behandles. — *1882*, No. 77: I Kunstindustrimuseet (Kronprinsparrets Bryllupsgaver). — *1883*, No. 4, 6 og 52: Fra Kunstindustrimuseet. De sidste Erhvervelser; No. 79 B og 81: Den indiske Udstilling i Kjøbenhavn; No. 202 A: Møbelhaandværket paa Udstillingen; No. 206 A, 213 A, 220 A, 233 A, 234 A, 245 A og 269 A: Den norske Industri- og Kunst-Udstilling i Kristiania i Sommeren 1883. — *1884*, No. 289 B, 292, 294, 299, 305 og 313: Kunstudstillingen i 1884. — *1886*, No. 154: Tale ved Kunstindustrimuseets Fest [en Skildring af det nationale Husflidsarbejdes forskjellige Grene].

I Storthings-Forhandlinger 1886 I. a. Sth.-Prp. No. 1, Hovedpost IV. Kap. 3, Bil. 4, S. 55—59: Om Undersøgelse af Landets Husflidsforhold; Kap. 7, Bil. 2—4, S. 12—20: Indberetninger om Inspektion af den kvindelige Industriskole i Kristiania m. v.

Groth, Ole Martinus, Søn af Kjøbmand *Peter G.* og *Bolette Rasmussen*, blev født i Kristianssand 19 Juli 1815, var i længere Tid Fuldmægtig ved Kristiania Toldkontor, blev i April 1847 beskikket til Undertoldbetjent i Throndhjems Tolddistrikt og udnævntes 23 Maj 1853 til Tolder i Bodø, hvilken Stilling han indehavde til sin Død 23 Juni 1872.

* 3 Maj 1853 *Jørgine Petra Lund* (f. i Overhalden 13 Novbr. 1827), D. af Kaptejn Iver C. L. og Martha Hildrum.

Nekrologisk Notits i Aftbl. 1872, No. 159.

Samling af Circulairer, vedkommende det norske Toldvæsen, udkomne i Tidsrummet fra 1814 til 1844. Udg. og forsynet med alphabetisk Register af O. M. G. Chra. 1844. 12. 237 S. (Fortsat af W. J. Dahl, se ovfr. S. 120).

Register til Toldlovgivningen. Udarbeidet til Brug for Handlende, Søfarende og Toldvæsenet. Chra. 1846. 8. 67 S.

Grude, Even.

Opmuntring til Naadelivet i Christo ved Troen og Gudfrygtighed, udi nogle Sange og en Bøn. Stavanger 1836. 12. 24 S. — 2det Oplag. Holmestrand 1844. 16. 32 S.

Grude, Joakim Ingebretsen, Søn af Gaardbruger *Ingebret Gulliksen G.*, Storthingsrepræsentant for Stavanger Amt 1836 og 1836—37, og *Maren Carlsen*, er født paa Gaarden Grude i Klep (Jæderen) 22 Juli 1839, blev 1857 udexamineret fra Landbrugsskolen paa Østraat, var 1863 og 1864 ansat som Amtsagronom i Stavanger Amt, levede derefter som Gaardbruger til 1876 — han var 1865—76 tillige Assistent ved det norske Missjonsselskabs Sekretariat — var 1876—81 Bestyrer af Stavanger Mejeri og har siden 1ste Juni 1881 været Mejerimester i Selskabet for Norges Vels Tjeneste. Han tildeltes 1885 Kong Oskar II's Landbrugsmedalje i Sølv.

* 5 Juni 1865 *Marthe Marie Birkeland* (f. 14 Marts 1844), D. af Gaardbruger og Rebslager Christian Fredrik B. og Serine Aasland.

Beretning om det almindelige Landbrugsmøde i Stavanger fra 19de til 24de Septbr. 1882. Stavanger 1883. 8. 232. 1 Bl.

Amtsformandskabet i Stavanger Amt 1838—1887. Udgivet efter Foranstaltning af Stavanger Amt. Stav. 1887. 8. (ca. 200 S. Under Pressen).

Han var Redaktør af det til «Stavanger Amtstidende» knyttede Maanedsskrift «For Landmænd», der udkom med et Oktavark maanedlig i Tidsrummet fra 1 Juli 1878 til 31 Decbr. 1882.

I Beretning om det kgl. Selskab for Norges Vel i 1884, S. 29—59: Beretning om en Reise i Sverige og Finland i 1884 for at undersøge disse Landes Mejerivæsen.

I Fædrelandet 1884, No. 76 fg.: Reisebreve fra Finland.

I Stavanger Amtstidende *1883*, No. 266: Luthers Betydning for Familie og Folkeliv (Tale ved Lutherfesten). — *1886*, No. 177 fg: Rejsebreve fra Hardanger og Sogn.

Forøvrigt har han leveret Bidrag om Landbrugsanliggender til forskjellige Blade.

Grude, Martin Adolf Ingebretsen, Søn af Gaardbruger *Ingebret Gulliksen G.* og *Maren Carlsdatter Carlsen*, er født paa Gaarden Grude i Klep (Jæderen) 5 Oktober 1841 og blev 1859 dimitteret fra Stavanger Amts Landbrugsskole paa Østraat. 1864—67 var han Amtsagronom-Assistent i Stavanger Amt, traadte Høsten sidstnævnte Aar i Forstvæsenets Tjeneste som Skovplanter og Bestyrer af Planteskolen ved Sandnæs (se ovfr. under Artikelen H. A. T. Gløersen) og deltog i Anlægget af de første Flyvesandsdæmpninger ved Nærland paa Jæderen. Siden 1 Januar 1873 har han været ansat som Lensmand i Højland og Sandnæs. Siden Nytaar 1868 har han uafbrudt været Medlem af Højlands Heredsstyrelse og siden 1872 Forligelseskommissær dersteds, ligesom han flere Gange har været Valgmand, første Suppleant til Storthinget (1877—79), Medlem af Højlands Sparebanks Direktion (siden 1865) osv. Han var Medlem af den kgl. Skovkommissjon 1875—79.

* *Anna Karoline Mossige* (f. 18 Juli 1849), D. af Lensmand Inge-

bret M., Storthingsrepræsentant fra Stavanger Amt 1845—1860, og Karen Elisabeth Sandved.

Om Høilands Fattiggaard paa Gaarden Soma i Høilands Herred. Stavanger 1884. 8. 31 S. (Anm. i Stav. Amtstid. 1884, No. 200).

Han har i ikke liden Udstrækning deltaget i Pressens Drøftelse af Dagens politiske Spørgsmaal, som oftest ved anonyme Indlæg, blandt hvilke kan merkes en Række Artikler i Stavanger Amtstidende 1883 om den nye Skattelovs Anvendelse. I Vestlændingen 1886 har han skrevet en Række «Politiske Smaabemærkninger». Forøvrigt har han i flere Blade ogsaa skrevet Afhandlinger om Landbrugs- og Forstvæsen, om Beskyttelsestold, m. m.

Grüner, Hans Jakob Rosenørn, Søn af ndfr. nævnte Toldkasserer *Peter O. R. G.*, er født paa Christianslund ved Fredriksstad 6 September 1822, blev 20 December 1842 udnævnt til Sekondløjtnant i Bergenske Infanteribrigade og, efter i 1847 at have taget Examen ved den militære Højskole, 17 Juni 1848 udnævnt til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 18 Februar 1854 blev Premierløjtnant, 10 Maj 1858 Stabskaptejn, 2 September 1867 Chef for 6te Batteri og 17 Maj 1879 Oberstløjtnant og Chef for 3dje Bataljon. Han var 1854—68 og 1873—79 Lærer i Artilleri ved Krigsskolen. 1860—68 var han Artillerikonstruktør og fast Sekretær i Konstruktions-Kommissjonen, 1867—82 Medlem af Torpedokommissjonen. Han har været Medlem af flere kombinerede norsk-svenske Artillerikommissjoner i Kristiania og Stockholm samt af Manøverreglements-Kommissjonen i Stockholm 1874—76. Han er Medlem af *Kgl. Svenska Krigs-Vetenskaps-Akademien* i Stockholm (1862). Han blev 21 Jan. 1875 R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» og er derhos R. D. O., R. S. O., R. B. Lp. O. og R. It. M. & L. O.

* 18 Maj 1857 *Eline Charlotte Grüner* (f. 9 Marts 1836), D. af Korpsmajor Jens Christian G. til Nedre Fos ved Kristiania (f. 15 September 1803, † 25 Juli 1857) og Birgitte Rosenvinge Kolderup (f. 1 Aug. 1805, † 17 Novbr. 1868).

Vaabenlære for Infanteriet. Første Afdeling. Kra. 1861.

Vaabenlære for vordende Reserveofficerer. Kra. 1864.

[1]. Foredrag i Artilleri paa Krigsskolen 1863. (Kontratrykt).

[2]. Foredrag i Artilleri paa Krigsskolen. 1874. (Kontratryk).

I Norsk militært Tidsskrift, hvis Medredaktør han var 1854—68 og 1873—75, er af ham: *XVI.* (1852), S. 310—43: Beskrivelse over et elektro-balistisk Apparat efter Navez's System. — *XVII.* 164—75: Om Batteribedækning, overs. af Tydsk; 413—39: Om Projektilers Afvigelse. Af Prof. C. Magnus i Berlin. Overs. — *XIX.* 167—71: Angrebet paa Bomarsund af Sir Howard Douglas; 218—58: Om Rifler og Spidsprojektiler. — *XXIV.* 25—93: Riflede Kanoner og Bagladningskanoner. — *XXIX.* 514—22: Om de nyere Haandskydevaaben. (Optrykt i Mgbl. 1866, No. 341). — *XXX.* 277—81: Remingtons Gevær. — *XXXI.* 241—76 og 341—80: Vaaben paa

Pariserudstillingen i 1867. Overs. — *XXXIII.* 48—81: Et Par Ord om vore Feltbatterier. — *XXXIV.* 24 fg.: En Replik. — *XLVII.* 53—77: Den feltmæssige Skydning i Armeen.

I Polyteknisk Tidsskrift I. (1854) No. 22: Om Fotografi. Fra 1874 til 1879 var han Redaktør af dette Tidsskrift.

Som Sekretær i Konstruktionskommissjonen udgav han Artilleriets Aarsberetninger 1860—67.

Grüner, Herman Christian Hegge, Søn af Forvalter *Peter Jakob G.* og *Anna Andersen,* er født 5 December 1834 paa Brekke i Maridalen, blev 22 Decbr. 1855 udnævnt til Sekondløjtnant i Bergenske Infanteri-Brigade, 24 Maj 1862 til Premierløjtnant i 2den akershusiske Brigade og 28 Maj 1872 til Kaptejn i samme. Han traadte 1883 ud af Armeens Officierskorps, idet han 7 April s. A. efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension. Siden Januar 1865 har han været Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole.

* *Karen Marie Holtermann,* D. af Skibsmægler i Bergen Peder H. og Fredrikke Amalie Olsen.

Praktiske Regler for den engelske Udtale. Kra. 1867. 8. 37 S.

Engelsk Læsebog for Begyndere. Chra. 1872. 8. 167 S.

En stor Mængde Lejlighedsviser af ham findes særskilt trykt. Utrykt er hans paa Kristiania Theater opførte Oversættelser af Operetterne «De to Blinde» og «Hr. og Fru Denis» samt «Fader og Søn», Lystspil i 5 Akter af Emile Augier (opf. 1ste Gang 1 Febr. 1865).

Grüner, Peter Otto Rosenørn, Søn af Oberst *Jacob G.* († 5 Februar 1805, jfr. Autobiogr. i Saml. t. d. n. Folks Sprog og Hist. IV. 324—42) og *Benedicte Maria Rosenørn* paa Aakjær i Jylland, blev født i Kjøbenhavn 24 Oktbr. 1783, var ved Armeforandringen 1 Jan. 1818 Kaptejn og Kompagnichef ved Nordenfjeldske Regiment, blev 1825 Told- og Konsumtions-Kasserer paa Fredrikshald og befordredes 30 Marts 1831 til Toldkasserer for Indgaaende i Bergen, hvor han døde 11 November 1847.

* 4 September 1813 *Christine Marie Siewers* (f. 1795, † i Kra. 1877), D. af Krigsraad Hans S. paa Trosvig ved Fredriksstad og Sophia Catharina Susanna Huitfeldt.

Jfr. Moes Tidsskrift f. d. n. Personalhist., 2 R., S. 84.

Calender over Norges Riges Told-Etat, samt endeel statistiske Underretninger om ethvert af Rigets 28 Toldsteder. Chra 1823. 4. 59 S.

Grundt, Lars Otto Roll, Søn af Prokurator *Lars Otto G.* († 1850) og *Louise Frederikke Bendeke* († 1867), er født paa Moss 15 April 1843, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1859 og juri-

disk Kandidat med Laud i Juni 1864. Han var 1864—65 Kopist i Højesteret, 1865—67 edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriveren og Byfogden paa Hamar, blev 1 Maj 1867 ansat i Justitsdepartementet, hvor han 6 Decbr. 1873 udnævntes til Bureauchef og 3 Novbr. 1880 til Expeditionssekretær. Den 14 Juni 1884 blev han udnævnt til Amtmand i nordre Throndhjems Amt. Han blev 21 Januar 1887 R. St. O. O. «for Embedsfortjeneste».

* *Signe Kyhn* (f. 1849), D. af ndfr. nævnte Stiftamtmand Ludvig K. og hans første Hustru Laura Eleonore Bernhardine Sissener.

Han var Redaktør af Departements-Tidende fra Novbr. 1876 til Oktbr. 1884.

Han har meddelt Bidrag for Norges Vedkommende til Statistique internationale, Afd. «L'administration de la justice civile et commerciale en Europe» par Emile Yvernès (Paris 1876).

Grung, Frants Bernhard, Søn af Skibskaptejn *Ulrik Wilhelm G.* og *Anne Margrethe Hübert,* er født i Holmestrand 28 Juni 1847, blev Student med Laud fra Aars og Voss's Skole 1866 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1873, efterat han 1871 havde vundet den kgl. Guldmedalje for sin Besvarelse af Universitetets Prisopgave: «Hvorledes forholdt den græske Filosofi i sine Hovedtræk sig til Folkets Religion?». Efter Embedsexamen var han et Par Aar ansat som Andenlærer ved Lillesands Middelskole, studerede 1874—75 ved Universiteterne i Leipzig og Gøttingen og var derpaa 1877—84 Bestyrer af Risørs Middelskole. Han rejste derefter til Tyskland, hvor han i Heidelberg 1886 erhvervede den filosofiske Doktorgrad, og bosatte sig saa i Kjøbenhavn, hvor han f. T. lever som Privatlærer.

Bidrag til den sande Lutherdom. I. [eneste]. Christus og Theologi. Et historisk Foredrag. Kra. 1874. 8. 54 S. (Anonymt. Oplaget blev efter Udgivelsen inddraget af Forf. Anm. af *K.* i Aftbl. 1875, No. 37).

Kristus og Theologi. Et historisk Foredrag. Andet Oplag [af frgd. Arbejde]. Kra. 1878. 8. 71 S.

Kristendom og Theologi. En kritisk Undersøgelse. Kra. 1878. 8. 190 S. (Anm. af G. V. Lyng i Dagbl. 1879, No. 86, 91, 103, 108 og 120).

Das Problem der Gewissheit, Grundzüge einer Erkenntnisstheorie. Heidelberg 1886. 8. 2 Bl., 205 S. + 2 S. (Afhandling for den filosofiske Doktorgrad. Anm. i Theol. Literaturblatt 1886, No. 37).

Aandslænker. En psykologisk Udredning af Pessimismens Væsen. Kbhvn. 1886. 8. 2 Bl. 168 S. (Anmeldt af P. H. i Dagbl 1886, No. 392; i Aftpst. s. A. No. 670; Morgbl. 1887, No. 77; i Luth. Kirketid. 5. R. I. 1887, S. 31 fg. [af Gustav Jensen]; Nattid. [Kbh.] 2 Decbr. 1886, Till.)

Grung, Lyder Johan, blev født i Bergen 1831 og udexamineredes med Karakteren Meget godt fra Stordøens Seminarium 1851, ansattes 1853 som Lærer ved Tanks Skole i Bergen, hvor han fra 1864 tillige

var Lærer og Klokker ved Bergens Strafanstalter. Disse Stillinger beklædte han til 1877, da han blev ansat som Skoleinspektør og Klokker i Mandal, hvor han døde ugift 7 April 1881.

Jfr. *Nekrologisk Notits* i L. og M. Amtst. 1881, No. 28; *Mindedigt* ssteds. No. 30.

Latinske Forskrifter. H. 1—3. Bergen u. A. Obl. 8. 38 Bl. — *H. 3.* Andet Oplag. [Bergen 1878]. Obl. 8. 12 Bl.

Psalmer til Dr. M. Luthers lille Katechismus. Ordnede og udgivne af L. J. G. Bergen 1852. 12. 68 S.

Udvalg af Psalmer for Skolen og Hjemmet, ordnet efter Luthers lille Katekismus af L. J. G. Bergen 1868. 8. 4 Bl. 120 S. (Anm. i Bergensp. f. A. No. 211). — Andet Oplag. Bergen 1876. 8. 2 Bl. 124 S.

Grøgaard, Hans Jakob, blev født i Hof i Solør 5 April 1764. Faderen *Johannes G.*, en Skræddersøn fra Kristianssand, fra hvis Kathedralskole han var bleven Student 1758, levede i Solør, hvor han giftede sig med *Anne Olsdatter Sønsterud* fra Aasnes († 1811), først som Lærer og Sagførerfuldmægtig, senere som Underofficier, men flyttede 1767 til Bergen, hvor han blev Klokker ved St. Jørgens Hospital og senere Førstelektiehører ved Kathedralskolen († 1800). Han blev sin Søns første Lærer i Latin, indtil han 1775 fik ham ind paa Kathedralskolen, hvorfra han blev Student med Laud 1781. Efter Andenexamen vendte han tilbage til Bergen, men drog, saa snart han kunde, igjen til Kjøbenhavn, hvor han i Oktbr. 1784 tog theologisk Embedsexamen. Han modtog derpaa Ansættelse som Huslærer hos Provst Gerh. Heiberg i Skjold, hos hvem han 10 Novbr. 1786 udnævntes til pers. Kapellan. Efter Heibergs Død det følgende Aar bestyrede G. Embedet i Naadensaaret til Høsten 1789 da han tiltraadte en ny Stilling som pers. Kapellan hos Provst T. C. Krog i Skudesnes, hvor han var til 1795. Under et Ophold som Sollicitant i Kjøbenhavn i 1796 blev han derpaa ved Biskop Balles Bistand Hjælpeprest i Ousted og Ledreborg (Sjælland), indtil han 31 Marts 1797 blev udnævnt til res. Kapellan til Øjestad, hvor han 1800—1810 ogsaa var Forligelseskommissær. Herfra forflyttedes han 3 Maj 1811 til vestre Molands Sognekald og blev derefter 23 Marts 1822 Sogneprest til Nykirken i Bergen, i hvilket Embede han døde 22 Marts 1836. Han mødte 1814 ved Rigsforsamlingen paa Ejdsvold som Repræsentant for Nedenæs Amt. Han blev 1832 gejstligt Medlem af Wasaordenen.

* 1793 *Anne Marie Krog* (f. 6 Juni 1772, † 13 August 1851), D. af ovfr. nævnte Provst og Sogneprest til Skudesnes Krog.

H. J. Grøgaard. Et Mindeskrift af *Jacob Neumann*. Bergen 1836. 4. 40 S. *Portræt med Biografi* af P. Botten-Hansen i Eidsvolds-Galleri S. 52—62; *Biografi* af D. Thrap i Bidrag til d. norske Kirkes Hist. i det 19. Aarh. I. 178—221. Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 1 fg.; B. Moe: Efterretn. om Ejdsvoldsmænd, S. 68 fg.; A. Faye: Øjestads Presters Historie, S. 67 fg.; A. Faye:

Chr.sands Stifts Bispe- og Stifts-Historie, S. 439, 465; Rigsforsamlingens Forhandlinger fl. St., især III. 28—34; Aalls Erindringer, 2. Udg., S. 597; Y. Nielsen: Bidrag til Norges Historie i 1884, I. 395 fg. [af Jakob Aalls Dagbog fra Ejdsvold]; Henr. Wergeland: Norges Konstitutions Historie, H. 2, S. 29; [N. Wergeland:] Fortrolige Breve fra Ejdsvold, S. 9, 14, 32, 75, 131; (Norsk) Hist. Tidsskrift 1. Række I. og II., fl. St. (se Reg.); Pavels's Biogr. og Dagbøger fl. St. og hans Dagbogsoptegnelser 1815—16 fl. St. (se Reg.); Norske Stiftelser III. 660; E. Collin: H. C. Andersen og det Collinske Hus, S. 524.

Prædiken i Anledning af Slotsbranden. Bergen 1794. 8.

En Høstprædiken holden i Skudesnæs Kirke. Bergen 1795. 8.

Afskedsprædiken for Skudesnæs Menighed. Bergen 1797. 8.

Om utidig Paaholdenhed paa det Gamle. Prædiken i Anledning af den nye evangeliske Psalmebog. Kbhvn. 1803. 8.

A B C. Chr.sand 1815. 16. 32 S. — 4de Udg. 1835. 12. 16 S. — 5te Udg. Forøget med Udtog af „Skolelærerforeningens ABC". Bergen 1841. 12. 24 S. [6te Udg.] Bergen 1852. — 7de Opl., tildeels omarbeidet og forøget af Joh. Aug. Anderson. Bergen 1854. 12. 52 S. — 8de Udg. Bergen 1859. 12. 48 S. — 10de Opl. Bergen 1872. 8. 40 S.

Læsebog for Børn, især i Omgangsskoledistrikterne. Chra. 1816. 8. 140 S. — 2det Opl. Chra. 1821. 8. — 3die Opl. Bergen 1824. 8. — 4de Opl. Bergen 1825. 8. — 5te Opl. Bergen 1829. 8. — 6te Opl. Chr.sand 1832. 8. (Anm. i Morgbl. 1834, No. 71). — 7de Opl. Bergen 1836. 8. (Anm. i Mgbl. 1837, No. 2). — 8de Udg. Stavanger 1840. 12. 168 S. — 9de Udg. Stav. 1840. 12. 168 S. — 10de Udg. Stav. 1841. 12. 168 S. — 11te Udg. Bergen 1843. 12. — 12te Udg. Chra. 1845. 12. 168 S. — 13de Udg. Bergen 1848. 12. 169 S. — Omarbeidet af K. Jørgensen. Bergen 1850. 12. 171 S. — 2det Opl. Bergen 1851. 12. 171 S. — 3die Opl. Bergen 1853. 12. 177 S. — 5te Opl. Bergen 1860. 12. 175 S. — 6te Opl. Bergen 1862. 12. 156 S. — 7de Opl. Bergen 1869. 8. 128 S.

Om nogle Usømmeligheder i Kirken. Chr.sand 1816. 8. 8 S.

Tre Prædikener, nemlig: Afskedsprædikener i Vestremolands og Høvaag Kirker, og Tiltrædelsesprædiken i Bergens Nykirke. Bergen 1823. 8. IV. 75 S.

Om Hukommelsen med Hensyn paa Kunsten at prædike udenad, og en kort Veiledning dertil. Bergen 1828. 8. 84 S.

Om Orden, Stilhed og Velanstændighed under den offentlige Gudstjeneste. Udg. af Pastoralselskabet i Bergen. Bergen 1826.

En liden Gave for Børn. Bergen 1827.

Lommebog for gode Børn. No. 1. Bergen 1829. 32. 64 S. — 2det Oplag med Tillægstitlen: Indeholdende Psalmer, moralske Fortællinger og bibelske Tankesprog. Bergen 1854. 32. 64 S. — 3die Oplag. Bergen 1862. 32. 62 S.

I Archiv for Skolevæsenet, udg. af P. Hansen, II. 277—96: Prædiken ved Bispevisitatsen 1803; S. 352-57: Om Overtroen iblandt Almuen.

I Hist.-Philos. Saml. III. Bd. 2, S. 115—172: Om Veien eller Forslag til Oplysningens Fremme i de Norges Egne, hvor faste Skoler ei kunne haves. (Med Efterskrift S. 173—76 af Det Kgl. Selsk. f. Norges Vels 3die Classe).

I Hermoder, 2. Halvaargang, S. 52: Til Norge, vor Moder (Digt).

Trykt 22 Marts 1887.

I Y. Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 349—66 er trykt hans Optegnelser fra Ejdsvold 1814.

Ifølge Thraps Oplysninger l. c. S. 197 havde havde han allerede i 1812 færdig Manuskriptet til en Lærebog, der skulde danne Slutstenen i det Grøgaard'ske Elementærværk, men denne Bog kom aldrig ud og Manuskriptet er rimeligvis forsvundet.

Grøn, Andreas Frederik Schrøeter, Søn af Kjøbmand *Antoni Eriksen G.* og *Birthe Kirstine Schrøeter,* er født i Sandefjord 13 April 1819, blev Student med Laud fra Skiens Skole 1838 og medicinsk Kandidat med Laud i Marts 1844. I de følgende Aar var han dels Kandidat ved Rigshospitalets forskjellige Afdelinger, dels konst. Militærlæge og dels (Somrene 1848 og 1849) Badelæge i Ejdsvold. I 1849 foretog han med Understøttelse af det Schytteske Legat en videnskabelig Rejse til Paris og Wien og modtog paa Tilbagerejsen i August 1850 Ansættelse som Underlæge ved den danske Hærs Lazarether i Fredericia og Middelfart, hvorfra han søgte sig entlediget efter 2 Maaneders Tjeneste for at overtage en Koleralægepost i Kristiania. Fra 1 Maj 1851 til 1854 var han Reservelæge ved Rigshospitalets med. Afdeling. Senere har han været bosat som praktiserende Læge i Kristiania. Han modtog 1885 Diplom som Medlem af det gynækologiske Selskab i Boston.

* 9 Septbr. 1852 *Maren Birgitte Shrøeter* (f. 5 Decbr. 1827), D. af afd. res. Kap. til Aker og Oslo Jens Frederik S. og Dorothea Marie Berg.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 146.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 2. Række VI. 65—84: Indberetning til Collegium accademicum om en med Stipendium foretagen videnskabelig Rejse til Wien og Paris 1849 og 1850. — 3. Række IV. 574 fg.: Mangel af Vagina og Uterus.

Grøndal, Christopher David, Søn af Sergeant *David G.* og *Johanne Marie Evensdatter,* blev født i Kristiania 21 Juni 1812, var først bestemt til Studeringer, men Forældrenes mislige Kaar afbrød disse, og han sattes senere i Bogtrykkerlære hos sin Slægtning Chr. Grøndahl. Han var senere Bogtrykker i Laurvik, hvor han døde.

* 1842 Enke *Birgitte Olsen.*

Sylju fløiten, eller Sang og Digt af en Arbeider. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1851. 8. 32 S. med 4 Musikbilag i 4to. (Anmeldt af A. O. Vinje i Andhrimner, 2. Kv., Sp. 76—79).

Sange og Digte. Laurvik 1864. 16. 3 Bl. 58 S. (Anm. i Aftenposten 1864, No. 119).

I Morgenbladet lod han trykke flere Digte, tildels optagne i ovennævnte Samlinger, under Mærkerne „En Arbeider" og „David".

Han var Udgiver af Laurvigs Blad, der begyndte at udkomme Høsten 1857.

Grøndahl, Christopher Martin, Søn af Bogtrykker i Kristiania (fra 1812) *Christopher G.* (f. i Ullensaker 24 Febr. 1784, † 21 Febr. 1864) og *Maren Marie Bomhoff,* blev født i Kristiania 30 Novbr. 1810, Student med Haud fra Kathedralskolen der 1830 og døde som theologisk Student 2 Marts 1837.

Mindedigte i Morgenbladet 1837, No. 69 og 72.

Læren om Christi Person og Gjerning, foredragen i populære Forelæsninger af E. Sartorius. Oversat af Tydsk. Chra. 1834. 8. VIII. 123 S. — 2det Oplag. (Overs. efter Originalens femte Oplag [besørget ved W. A. Wexels]). Chra. 1846. 8. X. 165 S.

Grønning, Andreas Gjerding, Søn af Boghandler og Bogbinder i Bergen *Lars G.* og *Ingeborg Elisabeth Gjerding* († i Januar 1865), blev født i Bergen 4 Februar 1816, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1835 og theologisk Kandidat i Juni 1841. Han var senere i nogle Aar Bestyrer af en Privatskole i Bergen, hvor han døde ugift 7 Septbr. 1854. Han var fra Oprettelsen af Bergens Arbejderforening og til sin Død et meget virksomt Medlem af dens Bestyrelse.

Mekanik eller Veiledning til den praktiske Maskinvidenskab. Efter Chambers engelske Opdragelses-Cursus. Oversat. Chra. 1842. 8. VI. 101 S. m. 2 lith. Tavler. (Rec. [af J. K. Christie] i Granskeren H. V. S. 165—172).

I Skilling-Magazin 1842, No. 1, 2 og 4: Sildefiskeriet ved Bergen.

I Bergens Stiftstidende 1842, No. 38 og 39: Om en technisk Skole i Bergen.

Grønsdal, Haldor Olsen, er født i Kinservik 14 Decbr. 1835, blev i Decbr. 1858 udexamineret med Udmerkelse fra Stordøens Seminarium, efterat han 1855—56 havde været ansat som Almuskolelærer dels i Strandebarm, dels i Ullensvang, blev 1859 Kirkesanger i Fuse og s. A. ansat som Lærer ved Bergens Almuskoler, hvorhos han siden 1872 har været Lærer ved Frk. Rebekka Griegs Pigeskole i Bergen.

Udvalg af Skriftsteder, ordnede til Brug ved Religionsundervisningen. Bergen 1865. 8. 64 S.

[1]. ABC med Stave- og Læseøvelser. [1ste Udg.] Bergen [1866]. 8. 72 S. — 3die Oplag. Bergen 1874. 8. 64 S. — 4de Oplag. Bergen 1876. 8. 64 S. — 5te Oplag. Bergen 1877. 8. 64 S.

[2]. ABC med Stave og Læseøvelser. Anden Udgave. Femte Oplag. Bergen 1874. 8. 48 S. — Sjette Opl. 1875. 8. 48 S. — Syvende Opl. 1876. 8. 48 S. [med Tillæg, S. 49—80. 1876]. — Ottende Opl. 1878. 8. 48 S. + S. 49—80. — Niende Opl. 1880. 8. 48 S. — Tiende Opl. 1881. 8. 48 S. — Trettende Opl. 1885. 8. 48 S.

ABC og læsebog for småbørnskoler, udarbeidet efter skrive-læsemethoden. Bergen 1879. 8. 128 S.

Læsebog for Almuskolen i Byerne. [D. 1. 2]. Bergen 1870. 8. (Anm. i Berg. Tid. 1870, No. 124).

Læsebog for Almue- og Borgerskoler. Første Del. 2det Opl. [af frgd. Arbejde]. Bergen 1874. 8. 4 Bl. 216 S. (Anm. i Daas Tids-Tavler IV. 238—40). — 3die Opl. Bergen 1879. 8. 4 Bl. 216 S. — 4de Opl. Bergen 1885. 8. 4 Bl. 216 S. — Anden Del. 2det Opl. [af frgd Arbejde]. Bergen 1874. 8. 224 S.

Billeder fra den skotske Kirke i det 15de og 16de Aarhundrede. I. Den unge Læge fra Prag. II. Martyren i St. Andrews. Med Forord af C. G. Winsnes. Udg. i Oversættelse af H. G. Bergen 1877. 8. I. 4 Bl. 88 S. II. 2 Bl. 103 S.

Han har skrevet Texten til H. Mo's Forskrifter, H. 1—6. Bergen u. A.

Grønstad, Nikolai Lauritz Hesselberg, Søn af Prokurator *Peter Andreas G.* og *Martha Spaberg,* er født paa Gaarden Grønvold i østre Toten 16 Febr. 1846, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1863 og medicinsk Kandidat med samme Karakter Vaaren 1872. Han var derefter privat praktiserende Læge paa Hamar til 1880, da han den 3 Juli udnævntes til Kompagnikirurg i 2den akershusiske Brigade, tjenstgjørende ved den norske Garde i Stockholm til 1881, fra hvilken Tid han tjenstgjorde i Kristiania, hvor han 1881—84 tillige var ansat som Reservelæge ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling. Han staar f. T. surnumeraær i Armeens Lægekorps, idet han er konst. Distriktslæge i Faaberg og Bestyrer af Kristians Amts-Sygehus. Han er Medlem af Lillehammers Kommunestyrelse.

* *Ragna Emilie Danelius* (f. 1853), D. af Grosserer i Kristiania Johan Fredrik D. og Thora Johanne Wold.

Den norske Garde i Stockholm fra militær-hygienisk Synspunkt. Separataftryk af N. Mag. f. Lægev. 3 R. XI. H. 11. Kra. 1881. 8. 1 Bl. 86 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. *3. Række* — foruden enkelte oversatte Artikler — *VIII.* (1878), 39—42: Hjernefænomener, sandsynligvis fremkaldt ved Ascaris lumbricoides. — *XI.* 789—874: Den norske Garde i Stockholm fra militær-hygienisk Synspunkt. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Tidsskrift f. praktisk Medicin IV. (1884), S. 33—46 og 68—75: Om Luften i Beboelsesrum og Bestemmelsen af dens Kulsyregehalt.

I Klinisk Aarbog I. (1884), S. 80—87: Meddelelser fra Rigshospitalets Hudsyge-Afdeling.

I Tidskrift i militär helsovård VI. (Sthlm. 1881), S. 240 fg.: Luftundersøgelser, foretagne paa den norske Gardes Caserne i Stockholm.

I Den norske Turistforenings Årbog 1868, S. 35—45: Fra Thelemarken.

I Morgenbladet 1880 og 1881: Breve fra Stockholm. Desuden har han i dette Blad skrevet enkelte andre Artikler om forskjellige Emner. Ligesaa har han i Hamar Stiftstidende og i Lillehammer Tilskuer skrevet adskillige indsendte Artikler, tildels ogsaa Redaktionsartikler, væsentlig om politiske og kommunale, *især hygieniske,* Spørgsmaal.

Grøntvedt, Lars, Søn af Foged og Sorenskriver i Vestfinmarken *Richard Nicolai Schielderup G.* († 29 Juni 1836) og *Anna Lucie Stabell* († i Kra 16 Marts 1882, 85³/₄ Aar gl.), blev født i Hammerfest 3 Juli 1827, udnævntes 23 Decbr. 1845 til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade og blev efter Examen ved den militære Højskole 1 Febr. 1854 udnævnt til Sekondløjtnant i Ingeniørbrigaden, hvor han 4 Decbr. 1869 avancerede til Premierløjtnant og 26 August 1872 til Stabskaptejn. Han modtog i 1854 Ansættelse som Assistent hos Kanaldirektør Røyem og ofrede sig senere, med Undtagelse af et Par Aar, da han maatte gjøre Tjeneste som militær Detachementschef i Throndhjem, væsentligst for det civile hydrotekniske Ingeniørvæsen. I Jan. 1876 traadte han ud af Armeen, efterat han siden 10 Jan. 1874 havde staaet surnumerær i sin Brigade og været konst. som Kanaldirektør, i hvilken Stilling han døde Nat til 5 April 1881. Som Arbejdsbestyrer i Kanalvæsenet ledede han de betydelige Opmaalings- og Reguleringsarbejder vedkommende Øjerens Vasdrag og Sænkningen af Vandsjø ved Moss. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 22 Januar 1876 til Revisjon af Vasdragslovgivningen. Han blev 21 Januar 1881 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* *Anna Mellbye,* D. af Lensmand M. i Trøgstad.

Nekrolog i Den norske Ing.- og Ark.-Forenings Organ 1881, S. 51.

I Polyteknisk Tidsskrift *III.* (1856), No. 21: Den Woltmanske Strømmaaler; No. 23: Glommens Vandføring. — *XII.* (1865) S. 1—10: Glommens Vandstandsforhold, m. 8 Pl. — *XIII.* S. 1—5: Øjerens Regulering.

Grønvold, Christian August, Søn af Premierløjtnant *Nicolai G.* og *Rise Prebensen,* er født i Staværn 18 August 1810, blev Student med Haud fra Drammens Skole 1830 og theologisk Kandidat med Laud i Oktbr. 1836, udnævntes 26 Juni 1837 til Sognеprest til Værø og 30 August 1842 til Sogneprest til Aarstad og Prest ved St. Jørgens Hospital m. m. i Bergen, i hvilket Embede han blev staaende, til han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 1 Oktbr. 1884 fra 14 Jan. 1885.

* 183* *Marcilia Andrea Frederikke Steen* (f. i Karlsø 6 Septbr. 1820), D. af Sogneprest til Karlsø senere til Bodø Marcus Frederik S. († i Bergen 1866) og Hanna Andrea Schjelderup.

Jfr. Erlandsen: Tromsø Stifts Gejstlighed, S. 98.

Foredrag i Bergens Missionsforenings Møde 3 Decbr. 1849, udgivet i et veldædigt Øiemed. Bergen 1849. 8. 72 S.

I Søndagsblad f. luth. Christne, 2. Aarg. (Bergen 1854), S. 126 fg.: Tale ved Grundstennedlæggelsen til Plejestiftelsen for Spedalske. (Ogsaa trykt i Bergensposten 1854, No. 32).

I Bergens Stiftstidende 1844, No. 72: Tale ved Lensmand, Storthingsmand Borges Grav.

I Bergensposten 1852, No. 89: Om Foreningen af Aarstads og Askøens Sogne til eet Prestegjæld.

Grønvold, Fredrik Johan, Søn af Toldbetjent *Bernt Martin G.* og *Ingeborg Birkrem*, er født i Arendal 16 Oktbr. 1837, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1857, var 1858—60 ansat i Justitsdepartementet og blev 1864 juridisk Kandidat med Haud, hvorefter han blev ansat som Kopist i Kirkedepartementet, hvor han 2 August 1879 blev udnævnt til kgl. Fuldmægtig. Han har derhos lige siden sine Studenterdage befattet sig med Undervisning i ikke ubetydelig Udstrækning; siden 1880 er han saaledes Lærer i Historie i Gymnasieklasserne ved Aars og Voss's Skole.

* 1 Juni 1870 *Caroline Wilhelmine Diriks*, D. af Generalauditør Christian Ludvig D. og Benedicte Henriette Munch, en Søster af Prof. P. A. Munch.

I Folkevennen *XX.* (1871), S. 209—51: Normannerne i England. — *XXI.* 1—58, 555—81, *XXII.* 313—49 og 350—440: Fra den muhammedanske Verden. — *XXIII.* 288—328, *XXIV.* 551—82 og Ny Række *II.* 462—515: Korstogene.

I Skilling-Magazin 1871, No. 25: Pavens Ufeilbarhed og Ignaz von Døllinger.

I Ny illustreret Tidende 1878, No. 18 og 19: Englands Stilling i Indien under en forestaaende Kamp med Rusland.

I Norsk Idrætsblad 1885, No. 7: Helse for de Unge.

I Morgenbladet er enkelte Smaastykker af ham trykt.

Grønvold, Hans Almar Mow, Søn af daværende cand. theol., senere Sogneprest til Modum *Bernt Olaus Christian G.* (f. 3 April 1819) og *Jonine Christine Høst* (f. 16 Juni 1821), er født paa Næs i Saude (Thelemarken) 29 Juni 1846, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1866 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1871. Fra December 1873 var han derefter ansat i Justitsdepartementet til Juli 1876, da han gik over i Indredepartementet, hvor han udnævntes til Fuldmægtig 27 Juli 1878, men var som saadan tjenstfri allerede fra Udnævnelsen, idet han fra 1878 fungerede som Chef for det administrative Kontor ved Jernbaneanlægs-Bestyrelsens Hovedkontor i Kristiania til 1 Juli 1882, da han vendte tilbage til Indredepartementet, hvor han udnævntes til Bureauchef 22 Decbr. 1884. Ved Oprettelsen af Departementet for de offentlige Arbejder den 1 Septbr. 1885 blev han konst. som og 16 April 1886 udnævnt til Expeditionssekretær i dette.

Fredrik Chopin. En biografisk Skizze af *F.* Chra. 1878. 8. 2 Bl. 64 S. m. 2 Portræter. (Omarbejdelse af hans ndfr. nævnte Artikler i Nordisk Tidsskrift).

Norske Musikere. Første Række. Med 4 Portræt-Vignetter. Kra. 1883. 4 *Bl.* *178* S. (Anmeldt i Nyt Tidsskrift 1884, S. 181—86 [af Mathilde Schjøtt];

i Morgenbl. 1883, No. 351 A [af J. B. Halvorsen]; i Dagbl. s. A. No. 364 af I.[rgens] H.[ansen]; i Norsk Ugeskrift, udg. af F. Bætzmann, Sp. 26 fg.; i Nord. Musiktidende 1884, S. 9 [af B. Lasson]; Svensk Musiktidning 1884, No. 10; Ude og Hjemme 1884, 12 Decbr. [af Johannes Magnussen]; i Drammens Tidende 1884, No. 91; Moss Tilsk. s. A. No. 12 [af C. B. Hals]; Nattid. [Kbhvn.] 24 Jan. 1884 [af Angul Hammerich]; i Gøteborgs-Posten, Jan. 1884; Gøteb. H. o. S. Tidn., Juni 1885, af *P. F—g.*, jfr. Morgbl. s. A. No. 288).

I Nordisk Tidsskrift, udg. af Nordahl Rolfsen, 1877, II. 214 fg. og 313 fg.: F. Chopin. (Efter Moritz Karasowski).

I Nordisk Musiktidende *I.* (1880), No. 1: Halfdan Kjerulf; No. 3: Et Musikkonservatorium i Kristiania. — *II.* No. 3, 4, 5 og 7: Johan Svendsen (jfr. Neue Musik-Zeit., Køln, 1 Juli 1885). — *III.* No. 1, 2, 3 og 5: Edvard Grieg.

I Nyt Tidsskrift IV. (1885), S. 62—77: Musik.

I Norden H. 2 (Kbh. 1886): Edvard Grieg.

I Ny ill. Tidende *1880*, No. 35: Med Ole Bulls Billede. — *1881*, No. 7: Edm. Neupert.

I Skilling-Magazin *1870*, No. 29: Biografi af L. M. Lindemann. — *1884*, No. 15: Anton Rubinstein.

Af Nordisk Conversations-Lexikon, 3die Udgave, er han Medarbejder og har heri skrevet Biografier af norske Musikere og Skuespillere samt Artikelen Bjørnstjerne Bjørnson.

I Aftenbladet skrev han fra Novbr. 1867 Musikanmeldelser under Bladets Dagsartikel og indtraadte Høsten 1871 som Medarbejder i Bladet, hvor han 1872 og 1873 tillige var Storthingsreferent. Han skrev fra hin Tid indtil 1880 saagodtsom alle Bladets Musik- og Theaterrecensjoner, i den første Tid uden Merke, senere under Merket *G.*, fra Oktbr. 1875 under Merket *F.* Fra 1881 til Bladet gik ind ved Udløbet af s. A. skrev han alene Musikrecensjoner. Fra Nytaar 1882 overflyttede han sin musikkritiske Virksomhed til Aftenposten, hvor han under det samme Merke *F.* vedblev at skrive til 1 Novbr. 1886.

Grøtting, Andreas Wulfsberg, Søn af Sogneprest til Nittedalen, senere til Aal i Hallingdal *Strøm G.* (f. 1766, † 1838) og hans anden Hustru *Helene Hartmann*, blev født i Nittedalen 5 Februar 1816, men kom i sit 10de Aar i Huset hos Presten Støren paa Ringerike, hvor hans første Kammerat var P. Chr. Asbjørnsen, som ogsaa blev den, der gjennem Tiderne blev staaende ham nærmest. Efter nogle Aars Ophold paa Ringerike kom han til Kristiania, hvor han fik Privatundervisning, bl. a. hos Schweigaard, og blev 1832 Student med Haud. Hans Lyst stod til at studere Mineralogi, men han gav efter for Faderens Ønske, at han skulde studere Theologi, og efter flere Aars Ophold dels i Hjemmet, dels, efter Faderens Død, ude som Huslærer tog han Sommeren 1843 theologisk Embedsexamen med Haud. I 1837 havde han foretaget sin første store Fodtur over Thelemarken og Bergensfjeldene til Hallingdal og fra 1845 til 1865 var han stadig paa Rejser og som Huslærer omkring i de forskjelligste Egne af Landet. Fra 1865 til 1868 var han Privatskole-

rer i Ejdsvold. Hans legemlige og aandelige Kræfter var imidlertid ı brudt og Skjærthorsdag 14 April 1870 døde han i Kristiania.

Portræt med Biografi af P. Chr. Asbjørnsen i Norsk Folkeblad 1870, No. 20. Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Expl. 4. 2 Bl. Senere optrykt i Turistforeningens Årbog f. 1876, S. 1—8). Jfr. *Nekrologer* i Aftenbladet 1870, No. 88; Morgbl. s. A. No. 108.

I Norsk Folkekalender 1848, S. 121—24: **Den nye Landfarsot.** [Amerika-Raseriet].

I Morgenbladet 1846, No. 340: **Betragtninger og Fremtidshaab, anstillede og opruudne mellem Træstammerne i og omkring Hovedstaden af Stein Stubberud.**

I Den Constitutionelle 1846, No. 78: **Te Landmålaren og Næs Gjæld** [Vise til Hans Gude].

I Aftenbladet 1856, No. 245: **Udskrift af Knapnærings Formandskabs Forhandlings-Protokol.** (**Denne — ligesom hans øvrige Smaaarbejder — anonyme, satiriske Skitse blev senere optrykt og udgivet som originalt Arbejde med samme Titel. Tromsø 1859.** 8. 11 S.)

«Paa sine to nærmeste Venner Asbjørnsen og Moe har han ikke været uden Indflydelse», ytrer Asbjørnsen i sin Nekrolog over ham. Til A.s «Huldre-Eventyr og Folkesagn» har han ogsaa ydet direkte Bidrag, idet den hele Dialog og Fortælling i «En Halling med Kvannerod» (3 Udg. S. 62—65) samt Kortspilscenen i «Plankekjørerne» (3 Udg. S. 202 fg.) er af ham, ligesom A.s Text til Tidemands «Katekisationen» «efter en fremlagt Plan er saagodtsom ordret nedskreven af Grøtting».

Til Ivar Aasens Ordbog og Grammatik har han ydet Bidrag gjennem en haandskreven, «indholdsrig og vel udarbejdet Ordsamling fra Hallingdal» af G. og hans Svoger, senere Sogneprest til Jølster Caspar Hansen (Norsk Ordbog, S. XIII.)

Grøttum, A., anden Lærer ved Strømsø Borgerskole fra 1838.

Norsk Grammatik for Begyndere. Drammen 1843. 8.

Gude, Johan Henrik, Søn af Sogneprest til Elverum *Hans* († 13 Januar 1817) og *Helene Dorthea Høegh,* blev født i Nitedal hvor Faderen da var Sogneprest, 2 Januar 1795, blev Student med H fra Kristiania Kathedralskole 1815 og theologisk Kandidat med sar Karakter i Februar 1819. Han blev 10 April s. A. udnævnt til Kapellan hos Svigerfaderen i Lier, 14 Decbr. 1822 til res. Kapella Modum, 3 August 1832 til Sogneprest til Rygge og 1 Marts 18 Sogneprest i Drøbak, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erhol sked 8 September 1869. Han blev ved sit Femtiaarsjubilæum 10 1869 R. St. O. O. «for lang og nidkjær gejstlig Embedsvirksor Han døde 23 Febr. 1884.

* 1820 *Magdalene Margarethe Lechve* (f. 28 Aug. 1801 Marts 1837), D. af Sogneprest til Lier Thorbjørn L. og Christ

I Theologisk Tidsskrift, udg. af Det Norske Studenstersamfund, II. 392—407: Forslag, fremsat i Borgesyssels Provstiers geistlige Forening, om theologiske Candidaters praktiske Dannelse.

Gude-Smith, Just, yngste Barn af Kjøbmand i Kristiania *Just Gude Smith* (f. 28 Juli 1790, † 7 Mai 1820) og *Martha Beate Riis* (f. 10 Juni 1795, † 10 Decbr. 1866), er født i Kristiania 18 Novbr. 1820. Fra sit 7de Aar blev han opdraget i Huset hos og undervist især i Latin af sin Onkel, daværende Sognepræst til Moland V. H. Buch (se dette Værks 1ste Bd. S. 502), med hvem han 1834 fulgte tilbage til Oslo, besøgte derefter Strøms militære Institut i Kristiania og blev i sit 18de Aar Elev af Krigsskolens øverste Klasse, hvorfra han gik ud som Officier Aaret efter og udnævntes 27 Decbr. 1838 til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteri-Brigade, hvor han 26 Decbr. 1841 avancerede til Premierløjtnant og 8de Juli 1853 til Kaptejn og Divisjonschef ved Landværnet. Fra Sommeren 1841 til henimod Slutningen af 1842 opholdt han sig i Tyskland, Frankrige og Italien og overtog ved sin Hjemkomst et Vikariat som Lærer i Tysk og Fransk ved Throndhjems Kathedralskole. Efter sit Giftermaal flyttede han til Gaarden Fossum ved Stenkjær, hvor han levede som Landmand i 6 Aar, foretog 1856 væsentlig af Helbredshensyn en ny Rejse til Tyskland, Østerrige, Schweiz, Frankrige og England, men maatte efter Lægernes Raad 1857 søge Afsked fra Militærtjenesten, hvorpaa han bosatte sig i Kristiania. Her har han senere boet, alene med de Afbrydelser, som gjentagne Rejser i Udlandet har foranlediget. Siden 1874 har han været Formand i Bestyrelsen af «Foreningen til Fremme af kvindelig Haandværksdrift», og som saadan tillige administrerende Direktør for den af samme Forening grundede Industriskole, der er oprettet paa Grundlag af den af ham udarbejdede Plan og af hvis Udvikling og Virksomhed han har store Fortjenester. Han blev 19 Juli 1873 R. St. O. O. «for fortjenstlig literær Virksomhed».

* 5 August 1849 *Birgitte Marie Carstens* (f. 22 Decbr. 1828), Søster af forannævnte Overlærer C. W. og M. C. Carstens i Throndhjem.

Just Gude-Smith og hans Skrifter. Af *Kr. A. Arnesen.* (Særtryk af Ny ill. Tidende. Kra. 1884. 8. 103 S. m. Portr.) Jfr. M. C. Carstens: Stamtavle over Familien Weiser-Oeding, rev. Udg., S. 10.

En Hviletime i Naturen, Nyt og Gammelt. Chra. 1863. 16. 4 Bl., 237 S. (En Del af Skriftet er oprindelig trykt i Ill. Nyhedsbl. 1861, se ndfr.)

Naturen og Mennesket af en Sandhedsven. Thjem. 1869. 8. 2 Bl. 111 S. — 2den gjennemseede og øgede Udgave. M. Forf.s Portr. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 159 S. (Anm. i Morgbl. 1886, No. 9).

Poesien i Religionens Tjeneste af Forfatteren til «Naturen og Mennesket». Thjem. 1870. 8. 73 S. (Tre af denne Bogs Digte er overs. paa Finsk i Lännetär, Hfors. 1874).

Mennesket som Borger i Staten. Med et Blik paa det norske Samfund. Et Skrift for Folket. Af Forf. til «Naturen og Mennesket». Kra. 1870. 8. IV S., 1 Bl., 170 S. (Oversat og bearbeidet paa Svensk af Viktor Granlund. Sthlm. 1871. 8). — 2den gjennemseede Udg. Med Forf.s Portræt. Kra. 1884. 8. 2 Bl., 202 S.

Brændende Spørgsmaal fra Fjærnt og Nær. Kra. 1872. 8. VIII. 315 S. (Anm. i Aftbl. 1872, No. 186; i Morgbl. s. A. No. 195 A af Biskop Darre).

Haandarbeideren, et Skrift, Norges Arbeidersamfund tilegnet. Sælges i et for Arbeiderne nyttigt Øiemed. Chra. 1873 8. 2 Bl. 60 S. (Udgivelsen af dette Skrift blev foranlediget af Fabrikejer Halvor Schou, som uddelte 600 Expl. deraf til sine Folk. Skriftet blev anm. bl. a. i Aftenbl. 1873, No. 114 og i Morgbl. s. A. No. 113 A af O. T. Krogh). — Nyt Optryk. Bilag til Fædrelandet. Chra. 1875. 8. — 3die Udgave. Med Forf.s Portræt. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 64 S.

Billeder og Minder fra Sverige og Finland. Kra. 1873. 8. 2 Bl. 150 S.

Livets Saga. [Et Digt]. Chra. 1875. 8. 3 Bl. 211 S.

Olaf den Hellige, et dramatisk Livsbillede i fem Akter. Chra. 1876. 8. VIII. 144 S. (Anm. [af Dr. A. S. Guldberg] i Aftpst. 1876, No. 250; [af Nordahl Rolfsen] i Aftbl. s. A. No. 249. Angaaende den samtidige literære Kritiks Udtalelser om saavel dette som Forf.s øvrige Arbejder henvises til den anførte Monografi af Kr. Arnesen, hvor S 72—103 er samlet i Helhed eller Uddrag «en Del af de velvillige Anmeldelser» af Forf.s Skrifter, som A. stødte paa).

Om den kvindelige Industriskole i Christiania. Kra. 1874. 8. 32 S., 2 Bl.

Beretning om den kvindelige Industriskole i Kristiania for Aaret 1876. Kra. 1876. 8. 30 S. — Samme for Aaret 1878. Kra. 1878. 8. 48 S. — Samme for Aaret 1880. Kra. 1880. 8. 46 S. — Samme for Aaret 1882. Kra. 1882. 8. 59 S. — Samme for Aaret 1885. Kra. 1885. 8. 46 S.

I Illustreret Nyhedsblad *1861*, No. 1, 2, 23, 41, 44 og 47: Reisebilleder. — *1865*, No. 49 og 50: Holland, en Studie.

I Menigmands Blad 1877, No. 16, 17, 18 og 19: Arbejder-Spørgsmaal.

I Morgenbladet *1875*, No. 306 A og 307 A: Nogle Ord fornemmelig om den kvindelige Industri. — *1877*, No.   : Fra Industriudstillingen i Kristiania. — *1879*, No 104 A: Om Husholdningsskoler. — *1881*, No. 325 A, 330 A og 332 A: Om Udbyttet af Kvindens praktiske Arbejde i Norge. — *1883*, No. 273 B: Tale ved Indvielsen af den kvindelige Industriskoles nye Bygning.

I Dagbladet 1881, No. 208: Om Oprettelsen af en Husflidsskole i Balkeby. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Exemplarer 8. 16 S.)

Gudmundsson, Einar, Søn af Bonde og Billedhugger *Gudmund Eyulfsson* og *Thorgerd Einarsdatter*, blev født paa Vestmannø under Island i Septbr. 1763, blev Student fra Skálholts Skole 1783 og theologisk Kandidat 1789. Han blev s. A. Alumnus og senere Inspektør paa Borchs Kollegium og derefter Prodecanus paa Kommunitetet i Kjøbenhavn. I Juni 1793 disputerede han for Magistergraden og Doktorgraden i Filosofi og udnævntes 30 Mai 1794 til Sogneprest til Holme i Kristianssands Stift, forflyttedes 18 Juni 1802 til Sørum Sognekald — hvor

han under Krigen med Sverige i 1808 «udmerkede sig ved sin Gjæstfrihed og Omhyggelighed for en passende Fordeling af de samlede Provisjoner» — og 1813 til Nakskov paa Lolland, hvilket Kald han imidlertid frabad sig, hvorefter han 14 Februar 1814 udnævntes til Sogneprest til Løjten paa Hedemarken, i hvilket Embede han døde 2 December 1817.

* 1795 *Christine Sørine Marie Wollum* († i Kra. 2 Decbr. 1857, 90 Aar gl.), D. af Premierløjtnant ved nordenfjeldske Regiment W., hvis Enke blev gift med Lagmand i Kristianssand Hans Knoph.

Autobiografi i B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl-, 4to, II. 2. S. 1083—86. Jfr. Erslevs Forf.-Lex. I. 525 og Suppl. I. 611; Den norske Rigstidende 1818, No. 16 Till.; Aalls Erindringer, 2. Udg., S. 142, Note 1.

Vindiciæ Diocletiani contra Lactantium. Disp. part. I—III. Hafn. 1790—92. 8. (Anm. i Krit. Journ. 1793, No. 23).

Lærdómsbók í evangeliskum kristilegum trúarbrögðum. Leirárgördum 1796. 8. (Oversættelse til Islandsk af Balles Lærebog i Religionen, hvilken strax indførtes i de fleste Kirker og Skoler paa Island efter Reskr. af 25 Septbr. 1795. Bogen blev senere oplagt paa Island flere Gange og udkom ogsaa i Kjøbenhavn 1816.

Guldberg, Axel Sophus, Søn af efternævnte Sogneprest *C. A. G.* i dennes første Ægteskab, er født i Kristiania 2 Novbr. 1838, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1856, og Realkandidat med Laud i Februar 1863. Han blev 7 Novbr. s. A. udnævnt til Adjunkt ved Drammens Latin- og Realskole og 4 Novbr. 1865 til Overlærer ved Stavangers Skole, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 4 Maj 1867 fra 1 August at regne, da han var bleven ansat som Lærer i de mathematiske Fag ved Krigsskolen, hvilken Stilling han fremdeles indehar. Efter at have forsvaret sin ndfr. nævnte Afhandling om de omvendte Funktioner blev han 1867 kreeret til *Dr. philos.*, hvilken Grad ikke var bleven tildelt nogen ved vort Universitet siden Dr. O. J. Brochs Disputats i 1847. Siden 1874 er han Medlem af Administrationen for den almindelige Enkekasse, ligesom han er Medlem af Direktionen for den norske Livrenteforening. I Aarene 1874—84 var han tillige Forstander for den kgl. Tegne- og Kunstskole i Kristiania. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1870) og det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem.

* 10 Septbr. 1864 *Kathinka Frederikke Borchsenius* (f 15 Septbr. 1834), D. af Zahlkasserer B.

Fremstilling af Astronomiens Elementer. Chra. 1863. 8. VI. 182 S. m. Fig. i Texten.

Regningsarterne og deres Anvendelse. Nærmest udarbejdet for Lærerne ved vore Borger- og Almuskoler. Chra. 1868. 8. IV. 92 S. (Rec. af O. J. Fjørtoft i Den norske Folkeskole 3 R. V. 68 fg.) — Anden omarbeidede og forøgede Udgave. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 141 S.

Räknesätten och deras tillämpning, företrädesvis för borgare- och folkskolor utarbetad af Dr. A. L. [I] Guldberg. Öfvers. af C. U. Dietrich. Sthlm. 1869. 8. 96 S.

De omvendte Funktioner anvendte paa Theorien for algebraiske Ligninger. Disputats for den philosophiske Doctorgrad. Chra. 1867. 8. 48 S.

[1]. Kortfattet Regnelære med Spørgsmaal og Opgaver til Övelse. Til Brug ved Undervisningen i Regning. Chra. 1869. 8. 56 S.

Indledning i Arithmetik og Algebra. Til Brug ved den første Undervisning i Mathematik. Chra. 1869. 8. VIII. 1 Bl. 136 S.

Elementær Plan Geometri. Med Fig. i Texten. Chra. 1870. 8. 3 Bl. 242 S.

Matematikens betydning og anvendelse. Fem populære foredrag. Chra. 1870. 8. V. S., 1 Bl., 164 S.

Tillæg til Indledning i Arithmetik og Algebra. (Proportioner, kvadratiske Ligninger og Logarithmer med Exempler og Opgaver). Chra. 1871. 8. 48 S.

Indledning til Geometrien. Med en kort Fremstilling af Landmaalingens Grundregler. Udarbeidet for Folkeskolen. Chra. 1871. 8. 46 S. m. 1 lith. Tavle.

Lidt om Solen. Foredrag for Menigmand efter Foranstaltning af Selskabet for Kristiania Bys Vel. No. 2. Kra. 1871. 8. 1 Bl. 16 S. (Særtryk af Folkevennen 1871).

Arkimedes. Foredrag for Menigmand efter Foranstaltning af Selskabet for Kristiania Bys Vel. No. 5. Kra. 1872. 8. 27 S. (Særtryk af Folkevennen 1872).

Om Sandsynlighedsregningen og dens Anvendelse paa Hazardspil og Forsikringsvæsen. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Første Tillægshefte til „Folkevennen" 22de Aargang. 1873. Kra. 1873. 8. 2 Bl. 79 S.

Determinanternes teori udgivet med bidrag af videnskabernes selskab i Trondhjem. Kra. 1876. 8. 2 Bl. VIII. 111 S. (Anm. i Aftbl. 1876, No. 231, jfr. 238).

Kortfattet Lærebog i algebraisk Analyse for Realgymnasier, militære og tekniske Skoler. Chra. 1879. 8. IV. 84 S.

[2]. Kortfattet regnelære eller arithmetik for middelskoler og folkeskoler. Anden omarbeidede udgave. Kra. 1881. 8. 48 S.

Populære naturvidenskabelige Afhandlinger. Kbhvn. 1882. 8. 4 Bl. 152 S.

Beretning om Opgjør af det geistlige Enkepensionsfonds Status den 1ste Juli 1881. Chra. 1883. 4. 111 S. (Trykt i Storth. Forh. 1883. IIa. som Bilag til Sth. Prp. No. 4a).

Indledning i Differential- og Integralregning. Chra. 1886. 4. 18 S. (Kontratrykt).

Han var Medudgiver af Fra Videnskabens Verden. Almenfattelige Smaaskrifter af danske og norske Videnskabsmænd. 1—3 Række. Kbhvn. 1873—76. Heri er af ham: 1. Række [No. 2] Om Cirkelens Kvadratur. 8. 29 S. [S. 45—76].

I Forhandl. i Vid.-Selsk. i Chra. *1869*, S. 308—20: Om Ligningen af 5te Grad. — *1870*, S. 431—42: Om den algebraiske Ligning af $n$te Grad, hvis Rødder repræsenteres ved Formelen $x = R_1^{\frac{1}{n}} + R_2^{\frac{1}{n}}$ — *1871*, S. 287—306: Om

Ligningen af 3die Grad; S. 307—26: Om Ligningen af 5te Grad. — *1872*, S. 144—69: Sur la résolution des équations du 2me, 3me et 4me degré par la fonction $\frac{n}{r}(x)$. — *1877*, No. 3: Bidrag til Ligningernes Theori: Om algebraiske Ligningers Opløsning ved Hjælp af Rødder af høiere Ordener. 40 S. — *1884*, No. 4: Kvotient- og Produkt-Regning. 18 S.

I Nyt Mag. f. Naturvidsk. XVI. (1869), S. 46—75: Om Feilenes Kompensation i den leibnitzske Infinitesimalregning; S. 76—85: Bestemmelse af den almindelige Form for en Ligning af *n*te Grad, [etc.]

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 10de Møde (i Kra. 1868), S. 165—176: Om Dannelsen af nye Algorithmer i Infinitesimalregningen.

I Tidsskrift f. Mathematik (Kbhvn.) *1866*, S. 167—178: Om Opløsningen af de algebraiske Ligninger. — *1884*, S. 87—96 og 161—70: Kvotient- og Produktregning. — *1886*: Om Tverødder.

I Norden, udg. af J. Lieblein, *II.* 410—419; *III.* 224—232; *IV.* 25—41; Rejseerindringer [1. Mathematikerne Hesse og Chasles; 2. Et Besøg paa Vesuv; 3. En Aften i Grand Opéra]

I Folkevennen *XX.* (1871), S. 383—99: Lidt om Solen. — *XXI.* 286—310: Arkimedes.

Han var Redaktør af Folkelæsning. Udgivet af Foreningen for Udbredelse af god og nyttig Læsning blandt Folket. H. I.—VII. Chra. 1878—81. 8. Heri er af ham, foruden alle Literaturanmeldelser: Lidt om Varmen og dens Natur; Om Kunst- og Haandværksskoler; Telefonen; Fonografen; En Fisketur; Miraklet og Naturvidenskaben; Om Præmielaan; Jagtfalken; De røde og hvide Roser; Den begravne Sorg.

I Aftenbladet 1865, No. 257: Fordres der formeget Mathematik til Bergexamen?

I Morgenbladet 1864, No. 314: Anm. af Thv. Brochs Arithmetik.

I Dagbladet 1869, No. 195: Om Opgaverne og Examinationen i Mathematik til Optagelsesexamen ved Krigsskolen. (Svar paa et Stykke i No 184).

I Aftenposten 1881, No. 159 A fg.: Den moderne Naturvidenskab. (Et Foredrag).

Guldberg, Carl August, Søn af fhv. Kjøbmand *Andreas Stillaugsen G.* (f. 1790, † 1834) og *Katarina Margareta Ljunggren* (f. 1787, † 1854), er født 6 Novbr. 1812 i Strømstad, hvor Forældrene den Gang var bosatte. I 1814 flyttede de paa Grund af Krigen og de trykkende Tider til Fredriksstad, hvor den svenske Hær den Gang havde sit Hovedkvarter og hvor de fik Adgang til at erhverve et bedre Udkomme ved at overtage Bespisningen af det store svenske Officierskorps. I 1820 fulgte Sønnen med sin Bedstemoder tilbage til Sverige og blev der sat i Skole i Vadstena, hvor han forblev, til han efter Bedstefaderens Død om Høsten 1824 vendte tilbage til Norge. Efter saa at have gaaet paa Fredriksstads Skole 1826—28 blev han, privat dimitteret, Student med Haud 1829 og theologisk Kandidat med Haud i Septbr. 1833. Da den ovfr. (I. 436) nævnte P. A. Brandt 1834 havde lagt Planen til Udgivelsen af «Skilling-

Magazin», formaaede han Guldberg til at overtage Redaktionen, og denne begav sig derfor i Septbr. s. A. til Kjøbenhavn, hvor Bladets første Numere skulde trykkes. Ved sin Ankomst til Kjøbenhavn fik han imidlertid vide, at Brandt var rejst til Brasilien, og G. lod sig nu overtale til at overtage Forlaget og Udgivelsen fra Kristiania af det første norske illustrerede Blad. I Forening med en polsk Flygtning, som han lærte at kjende i Kjøbenhavn, Adam Alexander Dzwonkowski, oprettede han kort Tid efter et Bogtrykkeri og en Boghandel i Kristiania (Guldberg & Dzwonkowski), hvilket Firma efter G.s Udtrædelse fortsatte sine Forretninger til i Begyndelsen af 50-Aarene. I Aarenes Løb blev nemlig Ønsket om at træde ind i gejstlig Virksomhed hos G. saa stor, at han besluttede sig til at opgive sin tidligere Levevej, og efter Ansøgning blev han 8 Decbr. 1847 udnævnt til res. Kapellan til Nannestad. Herfra blev han 10 November 1858 forflyttet til det res. Kapellani i Ullensaker og 23 Januar 1869 udnævnt til Sogneprest til Onsø, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 22 December 1880. Senere har han boet i Kristiania. Han er R. W. O. (1868).

* 1) 6 Novbr. 1835 *Hanna Sophie Theresia Bull* (f. 28 Septbr. 1810, † 27 Oktbr. 1854), D. af Kjøbmand i Fredriksstad Andreas B. og Marthe Sophie Smith.

* 2) 20 Januar 1857 *Kaja Sophie Nicolea Stenersen* (f. 20 Januar 1834, † 26 Maj 1861), D. af Provst Sven S. i Nannestad og Marie Dorthea Lumholtz.

* 3) 24 April 1864 *Dorothea Maria Margaretha Heidenreich* (f. 5 Febr. 1829), D. af Provst H. i Trygstad.

Portræt med Biografi i Skilling-Magazin 1885, No. 1, jfr. No. 19.

Bondevennen, et Maanedsskrift, udgivet ved C. A. G. B. I. H. 1. 2. Chra. 1835. 8. 174 S.

Historisk Udsigt over Bogtrykkerkunsten fra dens Begyndelse til nærværende Tid. Et Indbydelsesskrift til Sekularfesten i Christiania den 24 Juni 1840. Chra. 1840. 4. 24 S.

Lars Linderots Skriftetaler tilligemed et Brev fra L. Linderot til nogle opvakte Sjæle i Surteby Menighed. Oversat fra den Svenske Originaludgave. Chra. 1840. 8. IV. 64 S. (Anonymt).

Lars Linderots Prædikener paa alle Søn- og Helligdage. Oversat fra den Svenske Orginaludgave. D. 1. 2. Chra. 1843—44. 8. I. VI. 588 S. II. 528 S. — 2det Oplag, paany gjennemseet og forbedret. Med Forf.s Levnetsbeskrivelse. D. 1. 2. Chra. 1849. 8. I. VIII. 426 S. II. 388 S. — 3die Oplag. Korrekturen besørget ved O. Vig. D. 1. 2. Chra. 1853. 8. I. VIII. 426 S. II. IV. 388 S.

Norskt- (och Danskt-) Svenskt Handlexikon. Af P. O. Welander. Genomsedt och utgifvet af C. A. Guldberg. Chra 1844. 8. XVII. 386 S. (Den sidste Tredjedel er udarbejdet af G.)

Storthings-Efterretninger, indeholdende ellevte ordentlige Storthings

Forhandlinger. Redigerede af C. A. Guldberg og Munch Ræder. Chra. 1845. 4. 88 No. 2 Bl., 352 S., 72 S.

Indledning til Naturvidenskaben. Udarbeidet til Skolebrug og Selvundervisning [efter The Introduction to Science]. Chra. 1848. 8. VIII. 148 S. m. 58 i Texten trykte Afbildninger.

Han var, som ovfr. nævnt, Redaktør af Skilling-Magazin til Udbredelse af almennyttige Kundskaber fra dette Blads No. 1, der udkom 9 Maj 1835, til Udgangen af 1856. Heri findes en stor Mængde Oversættelser og Bearbejdelser af ham.

Han var Udgiver af Folkeskrifter No. 1—3. Chra. 1841—42. 12. (Denne Samlings No. 4—6 udgaves ikke af ham. Specialtitlerne findes i M. Nissens: Norsk Bog-Fortegnelse 1814—47, S. 46).

Han var Udgiver og Redaktør af Nat og Dag, et Maanedsskrift for Morskabslæsning. Bd. 1—5. Chra. 1840—42. 16. à 360 S. Ny Række Bd. 1—4. Chra. 1843—44. 16. à 360 S. I dette Maanedsskrift saavelsom i Billedmagazin for Børn findes flere Bidrag af ham.

I Portræter af mærkelige Nordmænd har han skrevet Biografierne af N. C. J. B. Stockfleth (H. 13) og N. H. Abel (2. R. H. 5).

I Beretning om Sekularfesten i Anl. af Bogtrykkerkunstens Opfindelse (Chra. 1840) er en Tale af ham trykt.

I P. A. Munchs Oversættelse af Held og Corvins Verdenshistorie findes mange Bidrag af G. blandt Anmerkningerne under Texten.

Guldberg, Cato Maximilian, foregaaendes Søn i første Ægteskab, er født i Kristiania 11 August 1836, blev, efterat have gaaet paa Fredriksstads Skole 1850—53 og derefter et Aar paa Holths Skole i Kristiania, Student med Laud 1854 og aflagde i Oktbr. 1859 Reallærerexamen med samme Karakter, efterat han i Septbr. s. A var bleven tilkjendt Kronprinsens Guldmedalje for sin Besvarelse af Universitetets Prisopgave: «Om Cirklers Berøring». Fra 1859 til 1861 var han Lærer i Mathematik ved Nissens Skole, rejste 1861—62 med offentligt Stipendium i Frankrige og Tyskland for at studere Mathematik, var 1860—67 Lærer i de mathematiske Fag ved Krigsskolen og blev 1862 Lærer i Maskinlære og 1865 tillige i højere Mekanik ved den militære Højskole, hvilke sidste Lærerposter han fremdeles beklæder. Han blev 1867 Universitetsstipendiat og udnævntes 17 Septbr. 1869 til Professor ved Universitetet i anvendt Mathematik. Han deltog 1867—69 i Arbejderne ved Gradmaalingen, fungerede som norsk Jurymand ved de skandinaviske Udstillinger i Stockholm 1866 og i Kjøbenhavn 1872, var 1872—74 Medlem af Direktionen for Norges geografiske Opmaaling og fra 1874 Medlem af Styrelsen for Statens Jernbaneanlæg, indtil denne Administration hævedes i 1883. I 1876 blev han af de engelske Direktører valgt til deres Repræsentant for den norske Hovedjernbanes Præferenceaktieejere og i 1878, da de engelske Direktører fratraadte, blev han i Generalforsamling af Præferenceaktieejerne i Kristiania valgt til Direktør i

Hovedjernbanen, til hvilket Hverv han er bleven gjenvalgt senest 8 Oktbr. 1884. Fra 1873 til 1877 var han Medlem af Bestyrelsen for Kristiania tekniske Skole. I 1873 blev han indvalgt i Kristiania Formandskab, fra hvilket Ombud han efter Ansøgning igjen fritoges i 1874. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 1873 ang. Indførelsen af metrisk Maal og Vegt og var Formand i den kgl. Kommissjon 1875—76 til Revisjon af Lov og Plakat om Tilsyn med Dampfartøjer. Ved Upsala Universitets Jubelfest 1877 blev han kreeret til Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1867) og af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1870), korr. Medlem af K. K. Geol. Reichsanstalt i Wien (1862) og af *Société académique de Cherbourg* (1873) samt Sekretær i den Letterstedtske Forenings norske Afdeling siden 1875. Han er R. W. O. (1866), R. D. O. (1872) og R. N. O. (1882).

* 30 Juni 1863 *Bodil Mathea Riddervold* (f. i Fredriksstad 20 Januar 1830), D. af nedennævnte Statsraad Hans R. og Anne Marie Bull.

Jfr. Upsala Universitets 400 Års Jubelfest (Sthlm. 1879), S. 355 fg.

Polygonberegning samt Beregning af de regulære Legemer. Chra. 1854. 4. (Kontratryk).

Tillæg til Holmboes Stereometri. Chra. u. A. [1856]. 4. 16 S. (Kontratryk).

Samling af mathematiske Opgaver til Arithmetik og Algebra. Chra. 1860. 8. 71 S.

Samling af mathematiske Opgaver til Geometrien, Trigonometrien og Stereometrien. Med Anhang: Om de regulære Legemers Beregning. Chra. 1861. 8. 115. S. m. 1 lith. Pl

Om Cirklers Berøring. Besvarelse af Universitetets Prisopgave for 1859. Efter det akademiske Collegiums Foranstaltning udg. af Dr. O. J. Broch. (Univ.-Program for 1 Sem. 1861). Chra. 1861. 4. 2 Bl. 32 S. m. 14 lith. Pl.

Kortfattet Lærebog i analytisk Plangeometri. Chr. 1863. 8. VI. 100 S.

Uddrag af Forelæsninger over Mekanik ved den kgl. norske Krigsskole. Med 1 Pl. Chra. 1864. 8. 37 S.

Studier over Affiniteten. Af C. M. Guldberg og P. Waage. I.—III. (Særskilt Aftryk af Chra. Vid.-Selsk. Forhandl. for 1864). Chra. [1865]. 8. 23 S. m. 3 Pl.

Opgaver i praktisk Regning. Chra. 1865. 8. 45 S. (Anm. i Morgbl. 1868, No. 289 A).

Études sur les affinités chimiques. Par C. M. Guldberg et P. Waage. Chra. 1867. 4. 74 S. (Univ.-Program f. 2 Sem. 1867).

Om den chemiske Affinitet. Af C. M. Guldberg og P. Waage. Særskilt aftrykt af Forhandl. i Vid.-Selsk. i Chra. 1879. No. 4). Chra. 1879. 8. 40 S. (Ogsaa meddelt af Forfatterne i tysk Redaktion i Kolbes Journal f. prakt. Chemie *B. 19, 1879*, S. 69 fg.).

Noter til Maskinlæren. I. [eneste]. (Chra. u. A. ɔ: 1867). 4. 24 S. (Kontratryk).

Noter til den anvendte Mekanik. (Chra. u. A. ɔ: 1867). 4. 24 S. (Kontratryk).

Mathematiske Opgaver. I. Arithmetik og Algebra. 2den forøgede Udgave [af ovfr. anførte «Saml. af math. Opgaver»]. Chra. 1867. 8. 78 S. 1 Bl. — Opløsninger til samme. I. 2. forøgede Udg. Chra. 1867. 8. 36 S.

Reduktionstabeller for norsk og metrisk Maal og Vægt. Udgivet ved den polytekniske Forening. Tillægshefte til Polyt. Tidsskr. 5. H. 1867. Chra. 1867. 12. 24 S.

Kortfattet Fremstilling af den mekaniske Varmetheori. Chra. 1868. 8. 3 Bl. 66 S. m. Fig. og Tab.

Lærebog i Stereometri. Chra. 1868. 8. 48 S. (Anm. i Morgbl. 1868. No. 289 A). — Anden Udgave. Chra. 1872. 8. 54 S. — Tredie Udgave. Chra. 1878. 8. 54 S. — Fjerde Udgave. Chra. 1883. 8. 54 S.

[1]. Regler for Maskindeles Konstruktion. Udarbeidede for det metriske, norske og svenske Maal- og Vægtsystem af C. M. Guldberg og A. J. Petersson. Tillægshefte til Polyteknisk Tidsskrift. Chra. 1866. 8. 24 S. med 8 lith. Pl. (Anm. i Morgbl. 1868, No. 141).

Regler for Vandhjuls og Turbiners Konstruktion. Udarbeidede for det metriske, norske og svenske Maal- og Vægtsystem af C. M. Guldberg og A. J. Petersson. Chra. 1868. 8. 24 S. Med XIX lith. Pl.

Regnetabel med Forklaring over det metriske og norske Maal-, Vægt- og Mynt-System. Ved C. M. Guldberg og H. Mohn. Udg. af den polytekniske Forening. Chra. 1870. 8.

[1]. Lærebog i mekanik. *I.* Rationel Mekanik. Chra. 1871. 4. 84 S. — *II.* Faste Legemers Mekanik. Chra. 1873. 4. 52 S. — *III.* Flydende og luftformige Legemers Mekanik. Chra. 1872. 4. 55 S. (Alle kontratrykte).

[2]. Lærebog i mekanik. 1ste Del. Læren om ligevægt og bevægelse. Med 135 Fig. Chra. 1881. 8. 154 S. 2 Bl.

[3]. Lærebog i mekanik. 2den Del. Legemernes mekaniske egenskaber. Chra. 1883. 8. 2 Bl. 95 S.

Foredrag over Dampmaskinen. Afholdte i den polytekniske Forening. [H. 1. 2.] Kra. 1871 [— 72] 8. 42 S. + 58 S. (Særtryk af Polyteknisk Tidsskrift 1870—1872).

Elementerne af den analytiske Geometri. Kra. 1873. 8. 2 Bl. 111 S. — Anden udgave. Med 55 figurer. Kra. 1882. 8. 114 S.

[1]. Maskinlære Chra. 1873. 4. 56 S. (Kontratryk).

[2]. Maskinlære. Chra. 1887. 8. (Under Pressen).

Lærebog i Trigonometri. Chra. 1873. 8. 2 Bl. 110 S.

Lærebog i Plan Trigonometri. Chra. 1873. 8. 3 Bl. 64 S. [Aftryk af frgd. Arbejde]. — Anden Udgave. Med 43 Figurer. Chra. 1879. 8. 70 S. — Tredie Udgave. Chra. 1883. 8. 70 S.

Lærebog i Sfærisk Trigonometri. Chra. 1873. 8. 2 Bl. S. 65—108. [Aftryk af næstfrgd. Arbeide].

[2]. Regler for Maskindeles Konstruktion væsentlig udarbeidede

Trykt 20 Oktbr. 1887.

efter Reuleaux af C. M. Guldberg og A. J. Petersson. Anden forøgede Udgave. Med 22 lith. Pl. Chra. *1877*. 8. 32 S.

Etudes sur les mouvements de l'atmosphère. Par C. M. Guldberg et H. Mohn 1ère Partie. Chra. 1876. 4. 39 S. med Fig. i Texten og 4 Pl. (Univ.-Progr. f. 2. Sem. 1876. Oversat i Uddrag i Zeitschr. d. Oesterreich. Gesellsch. f. Meteorologie 1877 og 1878). — 2me Partie. Chra. 1880. 4. 1 Bl. 53 S. m. 41 Fig. (Univ.-Progr. f. 2. Sem. 1880. Begge Dele af Arbejdet er anm. og ref. af Dr. A. Oberbeck i Verhandl. d. 2. Deutschen Geographentages, S. 93—98).

I Forhandlinger i Chra. Videnskabs-Selskab *1860*, S. 11—24: Lovene for Smeltepunktet ved Legeringer, Blandinger af fede Syrer og Blandinger af Salte. (Ogsaa særskilt aftr. i nogle Expl. Chra. 1861. 8. 16 S.) — *1864*, S. 35—45: Studier over Affiniteten; S. 92—94: Yderligere Forsøg til Bestemmelse af Lovene for Affiniteten; S. 111—120: Om Lovene for Affiniteten, specielt Tidens Indflydelse paa de kemiske Processer. M. 3 Pl.. (De sidste 3 Afhdlg. i Forening med P. Waage og udg. i samlet Særtryk, se ovfr.) — *1867*, S. 140—46 og 159—69 og *1868*, S. 15—30: Bidrag til Legemernes Molekylartheori. I—IV. — *1869*, S. 1—15: Om Vædskers Udvidelse ved konstant Tryk. — *1870*, S. 1—37: Bidrag til Theorien for de ubestemte chemiske Forbindelser [med et fransk Résumé S. 38—43]. — *1871*, S. 480—92: Bidrag til Legemernes Molekylartheori. V. — *1872*, S. 120—31: Bemærkninger om Formelen for Høidemaaling med Barometer; S. 136—43: Bidrag til Theorien for Dissociationen. — *1882*, No. 20: En approximativ Bestemmelse af det kritiske Punkt. 10 S. — *1887*, No. 4: Metallernes kritiske Temperaturer. 9 S.

I Nyt Magazin for Naturvidskb. XII. (1863), S. 97—100: Om den Ohm'ske Barometerformel; S. 101—104: Hydraulisk Notits; S. 370—88: Om Vandets permanente ujævne Bevægelse i rektangulære Kanaler. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Expl. Chra. 1863. 8. 20 S.).

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 8de Møde (i Kbhvn. 1860), S. 549—558: Om den specifike Vægt af Blandinger. — I Forh. ved 10de Møde (i Kra. 1868), S. 265—277: Om Legemernes Tilstandsligninger.

I Militært Tidsskrift *XXIX* (1866), S. 97—107: Notitser til den empiriske Ballistik. — *XXXI* (1868), S. 97 fg: Om Krudtets Virkning i Skydevaaben. (Oversat paa Fransk af E. Garnault under Titlen: Du travail de la poudre dans les armes à feu. Paris 1868. 8. 34 S.)

I Mathematisk Tidsskrift (Kbh.) *I.* (1859) S. 113—15: En elementær Methode til Bestemmelsen af Maxima og Minima; S. 127: Opgaver til Løsning. — *V.* (1863) S. 177—79: Om Diagonalernes Beregning i regulære Polygoner.

I Schlömilchs Zeitschrift f. Math. u. Physik 1862: Ueber die Formeln für barometrische Höhenmessungen.

I Zeitschrift d. Vereins deutscher Ingenieure 1869: Ueber die Zustandsgleichungen der Körper.

I Zeitschrift f. phys. Chemie, hg. von W. Ostwald u. van 't Hoff. I. (1887), S. 231—36: Die kritischen Temperaturen der Metalle.

I Polyteknisk Tidsskrift, hvoraf han var Medredaktør fra 15 August 1860 til Udløbet af 1861 og hvis Hovedredaktør han var fra 1863 til 1873, har han skrevet en hel Del større og mindre Artikler, af hvilke her anføres: Aarg. *1860*, No. 3 og 4: Om Legeringers Smeltepunkt; No. 7 og 9: Om Brændematerialer og deres Varmeeffekt; No. 12 og 15: Specifik Vægt. — Aarg. *1862*, S. 150—52: Om

et nyt Maal- og Vægtsystem for Norge. — *1863*, S. 14—20: Arithmometret; S. 88—95: Om den billigste Belysning. — *1864*, S. 1—7 og 73—76: Om den mekaniske Varmetheori. — *1866*, S. 123—25, 148—51 og 168—71: Fra Udstillingen i Stockholm. — *1870, 1871* og *1872*: Foredrag over Dampmaskinen. (Ogsaa udg. i Særtryk, se ovfr.) — *1871*, S. 187—92: Om vandets bevægelse i ledninger. — *1872*, S. 68—76: Theorien for vandets og luftens strømninger paa jordens overflade; S. 76—79: Overhedet damp. — *1873*, S. 35—42: Om de nyere theorier for gasarters og dampes udstrømning. — *1874*, S. 8—23: Om vandets strømninger i fjorde. (Skrevet i Anl. af Jettéanlægget i Drøbaksund).

Han er Medredaktør af det af den Letterstedtske Forening udgivne Nordisk Tidskrift I.—IX. Sthlm. 1878—87.

I Norsk Landmandsbog for 1869, S. 67—75 Om Vandkraften.

I Morgenbladet 1876, No. 63 A, 64 A og 66 A: Sporviddens Betydning ligeoverfor Jernbanernes Anlæg og Drift. (Foranlediget ved en Række Artikler af F. Størmer i Mgbl. No. 17 A fg. Jfr. ogsaa S.s Bemærkninger i No. 81 A, hvortil G. svarte i No. 99 A: Om Jernbanernes Sporvidde).

Guldberg, Fredrik Oscar, Søn af ovennævnte Sogneprest C. A. G. i dennes første Ægteskab, er født paa Gaarden Austad i Holter Annex til Nannestad 8 Mai 1848, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1866 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1874. I Aarene 1869—1876 var han ansat som Lærer ved forskjellige private Gutte- og Pigeskoler i Kristiania og blev 1 Oktbr. 1876 ansat som Bestyrer af den ene af Akershus Amts da oprettede Amtsskoler, hvilken den Gang holdtes i Sandviken og nu, efterat have været flyttet til forskjellige Steder i Amtet, holdes i Gjerdrum.

Kanarifuglens Behandling og Pleie. Chra. 1869. 8. 24 S. (En ny, øget og omarbejdet Udgave udkommer 1887).

Digte af Oscar Stillaug. Chra. 1869. 8. 3 Bl. 191 S. (Anm. i Dagbl. 1869, No. 302; i Skill. Mag.'s. A. No. 51).

Den østerrigsk-ungarske Nordpol-Expedition i Aarene 1872—1874, tilligemed en Skitse af den anden tydske Nordpol-Expedition 1869—70 og af Polar-Expeditionen i 1871. Af Julius Payer. Autoriseret Oversættelse ved [J. B. Halvorsen og] F. O. Guldberg. Med 146 Illustrationer og 3 Karter. Kra. [1876—] 1877. 8. CII S., 1 Bl., 667 S. (De 4 første Hefter, S. 1—256 blev overs. og udg. af Halvorsen).

Udvalgte Burfugle. Haandbog for Fuglevenner. Med 1 Billede. Kra. 1879. 8. VIII. 280 S. (Anm. i Aftenbladet 1879 [af R. Collett]; i Morgenbladet 1879 [af H. Rasch]; i Dagbladet 1884, No. 392 af Adl., hvortil Svar fra G. i No. 399).

Naturhistoriske Skisser. Med Tittelbillede. Kra. 1880. 8. 2 Bl. 95 S. (Anm. af S i Aftbl. 1880, No. 276).

Från foglarnes verld. Naturhistoriska skisser. Öfvers. af P. de Laval. Sthlm. 1881. 8. 98 S. m. 8 Pl.

Skildringer fra Virkeligheden. Chra. 1881. 8. 87 S.

I Norden, udg. af J. Lieblein, V. 158–60: Sommerfuglene. (Digt af O Stillaug).

I Menigmands Blad, hvoraf han i 1875 var Redaktør (sammen med S. A Ramsvig), skrev han, foruden forskjellige mindre Ting, en Række Redaktions-artikler om Dødsstraffens Afskaffelse.

I Folkevenen *XXII.* (1873), S 416–26: Maaltrosten, en naturhistorisk Skizze. — *XXIV.* 165–227: Indenlandske Burfugle. — Ny Række II. (1878), S. 150–67: Nattergalen.

I Norsk Skoletidende 1883, No. 1—3: Rejseindberetning om Besøg ved Folkehøjskoler i Danmark og Sverige.

I Norsk Idrætsblad har han skrevet en Del Artikler om Jagtforhold og Skitser fra Jægerlivet, af hvilke merkes: Aarg. *1881*, No. 17: En trist Jagtdag. — *1882*, No. 43: De første Læreaar. — *1883*, No. 16: Andejagter ved Atna.

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Meddelelser *X.* (1881), S. 175 fg.: En Renjagt paa Hardangervidden Sommeren 1879

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift *1882*, S. 152 fg.: En Orfugljagt i Septbr. 1880. — *1883*, S. 1 fg.: Pionerarbejde Sommeren 1881. — Siden 1884 er han Redaktør af dette Tidskrift, i hvilket han som saadan har leveret Aarsoversigter og andre Redaktionsartikler foruden en Del mindre Opsatser, enkelte Oversættelser osv.

I Dagbladet 1884, No. 166: Et Festminde, Virkelighedsbillede af —g.

Guldberg, Gustav Adolph, foregaaendes Broder i Faderens første Ægteskab, er født paa Austad i Nannestad 27 Oktober 1854, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1873 og studerede efter Andenexamen et Semester Theologi, hvilket Fag han fra 1875 ombyttede med Medicin, hvori han tog Embedsexamen med Laud Sommeren 1881. Fra 1 Januar 1879 blev han konst. og Vaaren 1881 fast ansat som Konservator ved Universitetets zootomiske Samling. Lige efter Embedsexamen rejste han med Stipendium af Universitetsmidler til Stockholm og Upsala for at studere Præparationsmethoder og efter Hjemkomsten fra denne Rejse med offentlig Understøttelse til Finmarken for at studere Hvaldyrenes Biologi. Somrene 1882 og 1883 besøgte han med offentlige Stipendier Finmarken i samme Øjemed; Høsten 1882 foretog han en Rejse til forskjellige Museer i Tyskland, Nederlandene, England og Frankrige; Høsten 1883 studerede han med Stipendium af Statsmidler i 6 Maaneder sammenlignende Anatomi og Embryologi hos Professor E. van Beneden i Liège; og fra Juni 1884 var han et halvt Aars Tid engageret som Assistentlæge hos Hudpathologen Dr. med. P. G. Unna i Hamburg, hvor han s. A. tog Initiativet til og var Raadgiver ved Afholdelsen af en praktisk-videnskabelig Hvaludstilling i Hamburgs zoologiske Have. I Septbr. 1884 vandt han Kronprinsens Guldmedalje for Besvarelsen af den udsatte Prisopgave om »en paa egne Iagttagelser støttet Fremstilling af Bardehvalernes Nervesystem, specielt Hjernens Bygning«. 1885 ansattes han som Universitets-stipendiat i Anatomi, i hvilket Fag han derefter har holdt Forelæsninger

ved Universitetet. Sin videnskabelige Udvikling har han senere fortsat ved Stipendieophold i Udlandet, idet han i Sommersemestret 1885 studerede i Jena under Professorerne O. Hartwig og E. Haeckel, Sommeren 1886 i Paris og i Vintersemestret 1886—87 i Würzburg som Assistent hos Direktøren for det anatomiske Institut dersteds Prof. Kølliker. I Septbr. 1887 blev der tilbudt ham Konstitution som ordinær Professor i Anatomi ved det medico carolinske Institut i Stockholm, hvilket Tilbud han modtog. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1885) og af «Anatomische Gesellschaft» (1887).

Bidrag til kundskab om Delphinus albirostis, *J. E. Gray*. Særtryk af Chra. Vid.-Selsk.s Forhandl. 1882. No. 3. Chra. [1882]. 8. 7 S.

Undersøgelser over en subfossil flodhest fra Madagascar. (Hermed 2 pl.). (Chra. Vid.-Selsk. Forh. 1883. No. 6). Chra. 8. 24 S. (Jfr. Oscar Schmidt: Die Säugethiere in ihrem Verhältniss zur Vorwelt, 1884, S. 135).

Ueber das Centralnervensystem der Bartenwale. (Chra. Vid.-Selsk. Forh. 1885. No. 4). Chra. 1885. 8. 154 S. m. 6 Pl. (Prisafhandling, belønnet med Kronprinsens Guldmedalje, se ovfr. Rec. i Biologisches Centralblatt 1885, af Max Weber; i Der Naturforscher 1886, S. 154 fg.).

Bidrag til Cetaceernes Biologi. (Chra. Vid.-Selsk. Forh. 1886. No. 9). Chra. 1886. 8. 56 S.

Bidrag til Insula Reilii's morphologi. (Chra. Vid.-Selsk. Forh. 1887. No. 7). Chra. 1887. 8. 72 S. m. 2 p. (Afhandlingen blev i Septbr. 1887 antagen til Erhvervelse af den medicinske Doktorgrad).

I Nyt Magazin f. Naturvidskb. XXX. (1886), S. 76—80: Om subfossile og forhistoriske knokkelfund af pattedyr i Norge.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskb., 3. Række *XIII.* (1883), S. 185—96: Zoologi og Medicin. — *XV.* 597—612: Om Ægget og dets Befrugtning.

I Meddelelser fra den naturhist. Forening i Christiania — hvoraf han var Medredaktør sammen med O Johan-Olsen og R. Fridtz — 1885, S. 43—49: Træk af den nyere Tids biologiske Forskning (Et forkortet og delvis ændret Uddrag af denne Afhandling er trykt i «Naturen» 1885, S. 92—94); S. 53—66: Ueber die Grössen- u. Gewichtsverhältnisse des Gehirns bei den Bartenwalen und ihren Vergleich mit dem Gehirn der übrigen Cetaceen und andern Säugethieren.

I Biologiske Meddelelser, udg. af Dr. Jac. Heiberg, 1885, H. 3, S. 190-92: Om Ægget hos de lavest organiserede Pattedyr.

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift, hvis Redaktør han var 1882—83, findes af ham, foruden mindre Notitser og Aarsberetninger, i Aarg. 1883, S. 36—42: Lidt om Raadyret og dets Forekomst i Norge; S. 89—102: En Hvaljagt paa Varangerfjorden.

I Naturen *1885*, Sp. 92—94: Træk af den nyere Tids biologiske Forskning. — *1886*, Sp. 9—10 og 55—57: Pasteur og Hydrophobien; Sp. 162—65 og 177—79: Om Næbhvalen. Desuden nogle mindre Meddelelser.

I Monatshefte f. prakt. Dermatologie IV. (1885), S. 7—16: Ueber die Nagelmatrix und die Verhornung des Nagels.

I Sitzungsberichte der Jenaischen Gesellschaft f. Med. u. Naturwiss. 1885: Beitrag zur Kenntniss der Eierstockeier bei Echidna.

I Zoologische Jahrbücher, hg. v. Prof. Spengel — hvoraf han blev Medarbejder ved sammes Grundlæggelse — II. (1886), S. 127—74: Zur Biologie der nordatlantischen Finnwalarten. (Anm. af Dr. Retterer i «Journal de l'anatomie et de la physiologie», Paris 1887).

I The Nature Vol. *XXX.* (1884), S. 148 fg. og 252: The North Cape Whale. — Vol. *XXXI.* S. 362—63: The Whale Exhibition in Hamburg.

I Journal of Anatomy and Physiology 1885: On the Existence of a fourth Species of the Genus Balaenoptera.

I Bulletin de l'Acad. roy. de Belgique 3e Série, T. VII. (1884), S. 360—74: Sur la présence, aux temps anciens et modernes, de la baleine de Biscaye (ou Nordcaper) sur les côtes de Norvège; S. 374—402: Sur l'existence d'une quatrième espèce du genre Balaenoptera.

I Menigmands Blad 1876, No. 29—32, 34 og 35: Kaffens Historie; No. 69—72: Om Theens Historie; No. 75—77: Hjælpefoder i Misvægtaar.

I Folkelæsning (Kra.) *1878,* S. 26—36: Næven; S. 62—82: Om stærke Drikke. — *1879,* S. 1—13: Om Darwinismen.

I Morgenbladet 1881, No. 276 A: Fra ultima Thule.

I Vardøposten 1883 trykkes af ham et Foredrag om Hvalerne, hvilket senere oversattes til Russisk, ved et af ham d. 29de Juli s. A. foranstaltet Diskussjonsmøde af Hvalfangere og Fiskere i Vardø.

Guldberg, Vilhelm Frithjof August, foregaaendes Broder, er født 13 Januar 1851, blev Student fra Fredriksstads Skole 1869 og Realkandidat med Laud i Mai 1875. Han var derefter et Aars Tid ansat ved Jernbanevæsenet, i 1876 sidste Halvaar Assistent ved Dynamitfabriken i Lysaker, derefter 1877—80 Lærer ved Nickelsens Pigeskole i Kristiania, 1878—82 Hjælpelærer i Mekanik og Maskinlære ved den militære Højskole og 1880—82 tillige Lærer ved den kgl. Tegneskole i Kristiania.

Kortfattet Lærebog i Linearperspektiv. Med 12 i Texten indtrykte Figurer og 4 Plancher. Chra. 1880. 8. 40 S.

Gullichsen, Elen Marie, Datter af Kjøbmand *Anders Rosenlund* og *Maren Ulfeng* fra Borre, er født i Fredriksstad 20 Decbr. 1819 og lever i Kristiania som Enke efter Sadelmager i Fredriksstad *Julius Gullichsen* (f. 1816, † 1864).

Husholdningsbog. En sikker Veiledning i Kogekunsten. Udgivet efter flere Aars Øvelse og Erfaring for Husmødre og Husholdersker samt forlagt af E. G. Fredriksstad i Decbr 1872. 8. 348 + XXVIII. S Register. (Til dette Oplag blev der 1881 trykt nyt Titelblad. Kra.) — Anden forøgede og forbedrede Udgave. Chra. [1885—]1886. 8. IV. 358 S. m. 4 Illustrationer.

Gulowsen, Wilhelmine, Datter af Kaptejn *Johan Peter Brandt Sissener* († paa Gardermoen 6 Juni 1885) og hans første Hustru *Oline Riiser,* er født paa Kongsvinger 21 Maj 1848 og blev 22 Decbr. 1866

gift med daværende cand. jur., senere Fuldmægtig i Storthingets Kontor og Regjeringens Trykningskommissær *Anders Gulowsen*, f. i Kristiania 17 August 1842 og Søn af Kjøbmand Anders G. († 1860) og Nanna Emilie Gabrielsen.

I Skoven. Sagn og Fortællinger for Ungdommen Af Wendela Hebbe. Oversat fra det Svenske ved Wille. Med 28 Træsnit. Chra. 1877. 8. 196 S. — 2det gjennemseede Oplag. Chra. 1881 8. VIII. 85 S

Strengeleg. Digte af Waldemar Steen. Chra. 1879. 8. 96 S.

Blandt Troldene. Ny Eventyrsamling. [Af Wendela Hebbe]. Tegninger af Ellen Jolin. Oversat fra Svensk. *I.* Chra 1881 8. 2 Bl. 71 S. — *II.* Chra. 1883. 8. 91 S.

Mindeblade over Fru Johanne Reimers. Sælges til Fordel for et Gravmæle paa Kunstnerindens Grav Kra. 1882. 8. 32 S.

Figaro. Ugeblad for Kunst, Musik, Theater og Literatur. Red. af W. G. Aarg. 1. [eneste]. Kra. 1883. Fol. 52 No (Heri er næsten alt af hende).

Lidt om Recensjonerne og Theatrene i Stockholm. Af Annar Mentz. [Kra. 1884]. 8. 26 S. (Uden S., A. og Titelblad).

Alene med Mange. Reisebreve fra Frankrig, Italien og Schweitz af Den, der har gjort turen. Kra. [1885]. 8. XVI. 174 S.

I Morgendæmring, udg. af J. B Bull (Kra. 1879), S. 277—292: Digte.

I Dybwads Illustr. Folkekalender f. 1880, S. 91—96: To Skitser. I. Tantes Paraply. II. Fem Kroner.

Hun har forøvrigt, dels anonymt, dels under forskjellige Merker, siden 1876 leveret ikke faa originale og oversatte Bidrag, navnlig om scenisk Kunst og Musik, til inden- og udenlandske Blade og Tidsskrifter, saaledes til Aftenbladet, Aftenposten, Dagen, Dagbladet, Chra. Intelligentssedler, Ny ill Tidende, Nordisk Musiktidende, Svensk Musiktidning m. fl., ligesom hun har skrevet Kristiania-Breve til adskillige norske Blade og Korrespondancer dels fra Norge, dels fra Udlandet til svenske, danske, finske og franske Blade.

Gundersen, Cornelius, Søn af *Gunder Corneliussen* og *Mari Nilsdatter*, er født paa Modum 1 Septbr. 1821, blev 1843 ansat som Almuskolelærer paa Modum og derefter 1854 i Aker, hvor han fremdeles virker ved Skolen ved Bygdø. Siden 1876 har han tillige været Kirkesanger ved Bygdø Kapel. For sin Virksomhed som Lærer blev han efter Kongens og Dronningens Sommerophold paa Bygdø 1882 tildelt den kgl. Sølvmedalje.

* *Anne Helene Johansen.*

Den lille Salmeskat. En Samling af det nittende Aarhundredes norske Forfattere. Samlet af Skolelærer C Gundersen. Hougsund 1868. 8. V. 186 S. (Heri findes flere originale Salmer af Udgiveren).

Læsebog for kristelig skole og hjem. I. Kra. 1882. 8.

Han har i Aarene 1853 og 1856 leveret Bidrag til For Fattig og Rig, af hvilket Blad han var Medredaktør 1883—85

Gundersen, Gunder Henrik Anton Severin, Søn af Skibsbygmester *Gunder Svendsen G.* († 21 Febr. 1871, 93¾ Aar gl.) og *Søvrine Bergitte Elisabeth Simonsen*, er født i Mandal 31 August 1848, blev Student med Laud fra Kristianssands Kathedralskole 1867, var 1870—71 konst. Kirkesanger i Mandal, 1872—74 Lærer ved Aars' og Voss's Skole i Kristiania og blev i Juni 1875 theologisk Kandidat med Laud. 18 Febr. 1876 blev han udnævnt til pers. Kapellan hos Sognepresten til Bragernæs Provst C. W. Koren og 7 Januar 1882 til Sogneprest til Nordre Undal.

* *Agnes Magdalene Bang* (f. 1863), D. af Assurancedirektør i Drammen Hans Fredrik B. og Hanne Marie Keyser.

Tale ved Cand. jur. W. Ravns Baare. (Trykt som Manuskript). Drammen 1876. 8.

Prædiken paa Søndag Sexagesima. Sælges til Indtægt for Missionen og andre christelige Gjøremaal. Drammen 1880. 8. 16 S.

Prædiken paa 6te Søndag efter Trefoldighed. Holdt i Mandals Kirke 1880. Sælges i veldædige Øjemed. Drammen 1881. 8. 16 S.

Prædiken paa 2den Søndag i Faste. (Afskedsprædiken i Bragernæs Kirke). Drammen 1882. 8.

Missions-Prædiken. Holdt ved et Fællesmøde i Mandal Hellig 3 Kongers Dag 1885. Drammen 1885. 8. 16 S.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (1880), S. 294—306: Prædiken paa 4. Søndag efter Paaske. — 2. Saml. (1881), S. 269—81: Præd. paa 3. Sønd. efter Paaske.

I Et er fornødent, udg. af Lutherstiftelsen, *I.* (1884—85), No 18: Prædiken paa 3. Søndag i Faste. — *II.* (1885—86), No. 44: Prædiken paa 5. Søndag efter Tref.

I Missionsblad for Israel 1883, No. 1: Foredrag over Esaias Kap. 62.

I Sennepskornet *1883*, No. 17: Nogle Ord ved Tobne Spillings Grav. — *1884*, No. 19: Luc. 16,9. Indledende Bemærkninger ved et Fællesmøde for Hedningemissionen.

I Lister- og Mandals Amtstidende 1872: Om Folkehøjskolemødet i Kristiania. (En Række Artikler)

I Drammens Tidende forskjellige mindre Artikler og en Del Boganmeldelser i Tidsrummet 1876—82.

I Drammens Blad 1883, No. 281, 287, 293 og 299: Vor Høimessegudstjeneste. I dette Blad skrev han desuden 1876—82, tildels ogsaa i Aarene 1883—86, en hel Del Boganmeldelser.

I Christianssands Tidende *1886*, No. 43, 46, 49, 52, 58, 61, 64, 66, 67 og 70: Om de fire Evangelier. (Forkortet Referat af Foredrag, holdte i Kristianssand). — *1887*, No. 20—24: Vil Stedmenighedernes afgjørende Indflydelse paa Præstevalget være til Gavn for Menigheden?

Gundersen, Thorbjørn, se **Thorbjørn Gundersen Sandvig.**

Gunderson, Myles W., en svenskfødt Emigrantagent i Kristiania i Aarene 1866—67.

Jfr. Morgenbl. 1867, No. 23, 38 B og 44 [af P. Hjelm Hansen] samt No. 24, 40 og 54 A.

For Emigranter. En Veileder til at lære Engelsk Affattet i Samtaler om de under hele Reisen og i Begyndelsen af Opholdet i Amerika forekommende forskjellige Tilfælde. Chra 1867. Obl 8. 96 S

Den norske Emigrant Et Maanedsskrift for Folket. Red. og udg. af M. W. G. No. 1—3. Chra Januar—Marts 1867. Tosp. 8. à 16 S. (Mere udkom ikke).

Gundhuus, Amund, Gaardbruger i Hole paa Ringerike.

Norges utømmelige Korngrube og Landets Frigjørelse for Kornkjøb inden 4 à 5 Aar ere omme. Chra. 1845. 8. 16 S.

Gunnerson, Sven Rudolf, Søn af Kjøbmand i Stavanger *Sivert G.* (f. paa Gaarden Rægeland i Soggendal, † i Stavanger 24 Febr. 1881, 73½ Aar gl.) og *Agathe Marie Rud*, er født i Stavanger 29 Marts 1844, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1862 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1867. Han vandt 1871 den kgl. Guldmedalje for sin Besvarelse af Universitetets Prisopgave: «Pietismens Begreb og Væsen». Han var 1871—74 ansat som Førstelærer ved Bodsfængslet og modtog i sidstnævnte Aar en Kaldelse som Professor ved Augsburgs theologiske Seminarium i Minneapolis (Minn., U. S A.), hvilken Stilling han beklædte til 1883, da han opsagde den til Fratrædelse ved Skoleaarets Udløb. Efterat han var vendt tilbage til Norge, blev han 1884 ordineret gejstlig Medhjælper ved Kristiania Distriktsfængsel og udnævntes 22 Mai 1885 til Sogneprest i Grimstad.

* Novbr. 1871 *Elise Margrethe Cammermeyer Welhaven* (f. 17 Decbr. 1850), D. af Sogneprest Johan Ernst W. og Antone Holmboe.

Jfr., foruden hans ndfr. anførte Artikel i «Lutheraneren» 1883, bl. a. Stav. Amtstid. 1883, No. 14; Vestlandsposten 1883, No. 12; Berg. Tid. 1883, No. 19.

Apostelhistorien og det nye testamente. I. [eneste]. Kra. 1874. 8. 4 Bl. 388 S. (Anm. i Morgbl. 1874, No. 173 B.)

Den apostoliske Kristendom. Minneapolis, Minn. 1881. 8. 378 S.

I Kvartalsskrift for den norsk-lutherske Kirke i Amerika, i hvis Grundlæggelse 1875 han tog Del, findes af ham i 1 Aarg. S. 64 fg. og 153 fg. samt 2 Aarg. S. 65 fg.: Tydsk Statskirkevæsen og kirkelig Frihed. — 3. Aarg. S. 161 fg.: Pauli Omvendelse. — 5 Aarg. S. 175 fg.: Betragtninger over Jakobs Brev — 6 Aarg. S. 49 fg.: Reformationen og Rigsdagen i Augsburg; S. 129 fg.: Dr. Bang og Oldkirken. (Optrykt i Ny Luth. Kirketid. 1880, S. 209—17).

I Lutheraneren, Organ for Konferentsen for den norsk-danske luth. Kirke i Amerika, har han dels under Navn, dels under Merket S. R G. strevet forskjellige bibelske og asketiske Betragtninger. Af disse hans Bidrag merkes følgende: I Aarg.

1874: Jesus og Nicodemus. — *1875*: Bibelsk Betragtning over Mark. 7, 31—37. — *1877*: Gangen til Korset; Guds Kald. — *1878*, S. 113 fg.: Herren er opstanden; S. 193 fg.: Jesus og den fangne Johannes; S. 258 fg.: Af Trøstebogen (Jes. 40, 1—5). — *1883*: I Anledning min Resignation — en Fremstilling af det theologiske Lærerkalds Betydning og Ansvar; S. 357 fg.: Reformationsprædiken.

I Luthersk Kirketidende 4. Række *XVI*. (1884), S. 41 fg.: Hvilen i Gud. — *XVII*. S. 89 fg.: Passionsstemning; S. 233 fg.: Apostoliske Lærdomme om Prestens Embede og Person. — *XVIII*. S. 17 fg.: Som bedrøvede dog altid glade; S. 105 fg: Lys, mere Lys — for Israel. — *XIX*. S. 9 fg.: Saligt Liv her og hisset; S. 145 fg.: Se, hvilket Menneske.

I Luthersk Ugeskrift *XVIII*. (1885), 283—90: Kirkens Begreb betragtet som Kirkehistoriens Udgangspunkt.

I Sandhed til Salighed, udg. af W. Hansen (Kra. 1886), S. 219—29: Den gode Hyrde, Prædiken paa 2. S. e. Paaske

I Grimstad Adressetidende 1887, No. 40 fg.: Foredrag paa et Menighedsmøde ang den nye Højmesseliturgi.

I det politiske Blad Skandinaven, Chicago, Ill., skrev han forskjellige Artikler under sit Ophold i Amerika.

Gunnerus, Hans Henrik, Søn af Visitør *J. M. Schaar* i Drøbak, blev født 1772 (døbt i Aas Kirke 22 Januar s A.), antog Navnet *Gunnerus* og blev Auditør paa Vardøhus, havde senere Vartpenge, hvorefter han i Novbr. 1811 blev Pakhusforvalter ved Helsingørs Toldbod og titulær Kammerassessor. Fra dette Embede tog han Afsked og gik til Norge, hvor han i Januar 1812 blev Toldkasserer paa Fredrikshald, men dømtes 1824 fra dette Embede paa Grund af Kassemangel og hensattes til Fæstningsarbejde paa Fredrikssten, hvor han døde 30 Marts 1825.

* omkr. 1805 *Anna Gotharda Gadebusch* (f. i Throndhjem 1781, † 6 Februar 1848), D. af Ditlev G. og Maren Maria Sommer.

Beskrivelse over Ramsen Ed og Fiskum Fos. Købhvn. 1811. 4.

Underdanig Andragende til Norges Riges ordentlige Storthing i Aaret 1824. Drammen 1824. 8 44 S.

I Patrioten 1824, I. No. 16, 21 og 22: Nogle Forslag.

I Nationalbladet har han ladet trykke flere anonyme Stykker, ifølge det i B. XIX. 199 oplyste.

Gunnerus, Johan Ernst, foregaaendes Søn, blev født paa Fredrikshald 1818, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1839 og theologisk Kandidat med Haud 1844. Han blev 1852 ansat som Førstelærer ved Fredriksværns Realskole, udnævntes 24 April 1858 til Stiftskapellan i Tromsø Stift, 25 Juli 1860 til Sogneprest til Rauland og 3 Marts 1866 til Hevne Sognekald. Ved kgl. Res. af 20 Novbr 1869 blev han befalet suspenderet fra dette Embede og sat under Tiltale for vedholdende Nægtelse af paa Forlangende at udføre Daabshandlinger efter den ved Frdn. af 7 Maj 1783 anordnede Formular Efterat han ved Højesterets-

dom af 13 Jan. 1872 i denne Sag var bleven idømt Mulkt til Statskassen og Omkostninger, søgte og erholdt han 20 April 1872 Afsked med Pension fra Presteembedet. Han døde i August 1876 i Kjerteminde i Danmark, hvor han i det sidste Aars Tid havde opholdt sig.

Jfr. Morgbl. 1869, No. 182 fg. og No. 332 [Kirkedepartementets Foredrag ang. hans Suspension og Tiltalen mod ham] samt No. 361; Norsk Retstidende 1872, S. 49—58; Storth.-Forh. 1873, VI. 55 fg. og 343; Storth.-Tid. s. A., Forh. i Storth., S. 412—16; Dagbl. 1870, No. 110 fg. af en Jurist; Mgbl. 1870, No. 21 af G. V. Lyng; Luth. Kirketid. X. (1868), S. 286 fg.; XI. 144 fg.; N. R. II. 1 fg. [Biskop Grimelunds Indberetning til Kirkedept.]; VI. No. 5—13 af Red.; Aftenbl. 1871, No. 25 fg. [Defensor, Advokat J. Berghs Forsvarsskrift for Konsistorialretten] og 1872, No. 9 [Aktor Advokat H. Grønns Deduktion i Højesteret], No. 22, 32, 38, 44, 46, 70 og 96.

Om Guds Ord eller om den saakaldte kirkelige Anskuelse. Et Skrift for Menigmand. Chra. 1874. 8. 82 S

I Morgenbladet 1870, No. 40, 41 og 42: Bidrag til Belysning af Tilstanden og Begivenhederne i Hevne.

I Aftenbladet 1863, No. 114: Om Dannelsen af et Fond til at fremme Husflid i Raulands Prestegjæld.

Gyldenpalm, Andreas Dedekam, Søn af den den 23 Februar 1781 med Navnet Gyldenpalm adlede Justitsraad og Lagmand i Skien *Eiler Hagerup* († 1817) og *Aasille Andrea Dedekam* († 1793), blev født 4 Juni 1777 i Kristianssand, hvor Faderen da var Præsident og Borgermester, blev Student allerede 1791 og tog 1794 Andenexamen. Faa Aar efter blev han ansat som Sekretær ved det kgl. danske General-Handelskommissariat i Paris, hvorfra han 11 Decbr. 1801 blev forflyttet til London som Legationssekretær. Det følgende Aar blev han udnævnt til Kammerjunker og 24 August 1804 forflyttet som Legationssekretær til Stockholm, senere i samme Egenskab til Madrid og en Tid til Kassel. Efter Freden i Kiel kaldtes han tilbage til Kjøbenhavn og erholdt efter Ansøgning den 25 Marts 1814 Afsked fra dansk Tjeneste. S. A. kom han tilbage til Norge og blev kort efter Foreningen ansat i Udenrigskabinettet i Stockholm, men afgik snart fra denne Post og levede senere uden offentlig Ansættelse, med Pension af Kongens Privatkasse, i Stockholm, hvor han døde ugift 24 Oktbr. 1832.

Jfr. B. Moes Tidsskrift f. d. n. Personalhist., 1. R., S. 80—81; Oberst N. Tidemands Optegnelser, S. 138; Breve fra Danske og Norske, udg. af L. Daae, S. 290; Essens Breve, udg. af Yngvar Nielsen, S. XVIII—XXI, 5, 28 fg. og de her citerede Kilder; Y. Nielsens Bidrag til Norges og Sveriges Historie 1812—16, fl. St. (se Reg.); (dansk) Historisk Tidsskrift, 4. R. II. 70 fg.

Le Scandinave. No 1—52. Sthlm. 3 Juli—29 Decbr. 1818. Tosp. 4. 208 S.

I Ost's Minerva 1838 I. 73 fg. er trykt af ham 6 Breve fra Paris til Statsraad Chr. Pram.

Haaeim, Sjur Jørgensen, født paa Gaarden Haahejm i Gravens Prestegjæld i Hardanger, udvandrede med sin Slægt til Nordamerika, hvorfra han i 1841 vendte tilbage til Norge.

Oplysninger om Forholdene i Nordamerika især forsaavidt de derhen udvandrede Norskes Skjæbne angaaer. Chra. 1842. 8. 10 S.

Haagensen, Haagen, Pseudonym?

Tale i Anledning af Repræsentanten Sebbelows vigtige Forslag til at afhjælpe det norske Folks Nød, og siden at gjøre det stort og lykkeligt. Holden i et Bondebryllup i Christianssands Stift. Norge 1818. 8. 15 S.

Haagenstad, Ole Paalssøn, blev født paa Gaarden Harildstad i Kvikne Annex til Fron 17 Oktober 1775 og var tredje Søn af *Paal Thjøstolfssøn*, der rimeligvis stammer fra den gamle Æt *Gesling*, og *Gudrid Thorsdatter Bratt* fra Bjølstad i Hedalen. Som yngre Søn kom han til sin Morbroder Ivar Thordssøn Bratt paa Haagenstad i Vaage og arvede Gaarden efter ham. 1820—22 var han konst. Lensmand, i hvilken Stilling han virkede meget for Vejvæsenets Udbedring i Vaage, ligesom han i mange Aar var dels 1ste, dels 2den Forligelseskommissær. Han var Kristians Amts Repræsentant paa det overordentlige Storthing 1814 og mødte senere paa Storthingene 1815—16, da han allerede blev Medlem af Valgkomiteen, 1818, 1824, 1827, 1828, 1833, 1836, da han blev Medlem af Fuldmagtskomiteen, 1839 og 1842. Til Storthingene i 1821 og 1830 frabad han sig Valg i Henhold til Grl.s § 63. Han var Medlem af Storthingets Deputation til Stockholm i 1827 i Anledning af Prins Gustavs Fødsel. Han døde paa Haagenstad 16 April 1866.

* 1804 *Kari Thordsdatter Bratt* fra Bjølstad, hans Søskendbarn, der døde 83 Aar gl. 6 Novbr. 1868.

Storthingsmanden, Gudbrandsdølen Ole Haagenstad, skildret af Henrik Wergeland. Med H.s Portr. Chra. 1842. 8. 62 S. (Optrykt i Wergelands Samlede Skrifter, VIII. 3—55). *Portræt med Biografi* af Fr. Algreen-Ussing i Ill. Tid. [Kbhvn.] No. 348. *Nekrologer* i Aftenbl. 1866, No. 99; i Ferdamannen I. No. 27 fg. af Henr. Krohn. Jfr. A. O. Vinje's Skrifter i Utval II. 267—73 eller samme Forf.s Ferdaminni II. 110—17; B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 69 fg.; Yngvar Nielsen: Norges Historie efter 1814, fl. St. *Mindedigt* af Fr. Hougen i Aftenbladet 1866, No. 110.

I Wergelands ovennævnte Biografi af H. er trykt forskjellige af hans Taler og Vota i Storthinget, et Brev til Presten Krag om hans Slægts Forfædre (S. 8—12) og (S. 53—59) en Tale 17 Maj 1834, hvilken først havde været trykt i «Statsborgeren» og derfra gjengaves i Mgbl. 1834, No. 186 (jfr. No. 242, 255 og 284) og i Kjøbenhavnsposten s. A.

Håkonsen-Hansen, Martin Kristian, Søn af Malermester *Martin Hansen* og *Ingeborg Pavels Sæther,* er født i Throndhjem 1 Febr. 1852, blev 1872 udexamineret fra Klæbu Seminarium og var derefter Huslærer i Bjugn til 1875, da han ansattes som Lærer ved Betalingsskolen for Piger i Throndhjem.

* 9 Juni 1878 *Olemine Fredrikke Reimers* (f. 22 April 1848), D. af Inkassator i Throndhjem Ole Johannes R. († 1854) og Sara Fredrikke Steen.

I Naturen *1881*, No. 6: Nordlys i Vinteren 1880—81. — *1882*, No. 8: Nordlysiagttagelserne i Throndhjem Vinteren 1881—82. — *1883*, No. 7: Nordlysiagttagelserne i Throndhjem Vinteren 1882—83. — *1884*, No. 11: Nordlysiagttagelserne Vinteren 1883—84. — *1885*, No. 5: De ældste norskeNedbørmaalinger; No. 10: Nordlysiagttagelserne Vinteren 1884—85. — *1886*, No. 1: Meteorologisk Brev fra Throndhjem; No. 7—8: Nordlysiagttagelserne 1885—86.

I Vor folkeskole, red. af Thuland m. fl. (Kra. 1883—84), skrev han under Merket *Hå-H.* en hel Del Smaastykker samt i Aarg. 1883, No. 20—22 en Opsats: Folkeundervisningen i Sverige, gjengivet i Tal; og i No. 38 fg.: Den svenske Lærerstands Pensjonsvæsen.

I Vor Ungdom (Kbh.) 1882, S. 302 fg.: Sundhedslæren i skolen.

Han har siden 1872 nu og da skrevet anonymt eller under Merket *Hå-H* i forskjellige Blade i Throndhjem og Kristiania, dels Brevsendinger af politisk-polemisk Art, dels Stykker om Skole og Undervisning, lejlighedsvis ogsaa literære Anmeldelser. Største Delen af hans Bidrag til den periodiske Presse findes trykt i Trøndelagens Blad 1881—82 og i Dagsposten 1879—87. Blandt de sidste kan merkes følgende: *1879*, No. 281 og 282: Sprogets betegning — ret retskrivning. — *1880*, No. 45 og 68: Polemik [med Norman Hofstad] ang. «Udkast til Undervisningsplan for den lavere Almuskole paa Landet» (jfr. No. 33, 41, 46, 61 og 70). — *1884*, No. 271 fg.: Om Skole- eller Øre-Sparekasser. — *1886*, No. 6, 7, 8, 12: Bemærkninger om Skolens Ordning i vor Tid.

Haanshuus, Ole Andreas, Søn af Furer *Ole H.* og *Ingeborg Myrrhe* († i Kra. 30 Juli 1872, 80 Aar gl.), blev født i Throndhjem 4 April 1821 og tog farmaceutisk Examen med bedste Karakter i 1ste Halvaar 1846. Han erholdt 4 Juli 1857 Bevilling som Apotheker i Kristiania, hvor han da oprettede Hjortapotheket paa Grønland. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 6 Februar 1858 til Revisjon af den gjældende og Udarbejdelse af Udkast til ny Medicinaltaxt med Motiver. Han var Medlem af Kristiania Formandskab 1871—78 og senere af Repræsentantskabet til sin Død 23 Juni 1886.

* *Johanne Christiane Olberg,* D. af Gaardbruger Johan O. og Cecilie Holmsen, hvis 4de Ægtefælle O. var.

I Farmaceutisk Tidsskrift 1. Aarg. (Kra. 1876), No. 2 og 3: Forslag med Begrundelse til ny Lov og nyt Reglement for farmaceutisk Examen. (I Forening med H. S. Ditten. Jfr. Bem. i No. 7).

I Morgenbladet 1854, No. 165 Till.: I Anledning af H. Thaulows Artikel (i No. 109): Besynderligheder ved den pharmaceutiske Examen.

Habel, David Chrystie, Søn af Brænderimester, senere Overkontrollør *Heinrich Joseph H.* († i Throndhjem 1861) og *Maren Johanne Johannessen,* er født paa Moss 29 Jan. 1844, blev Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1863 og studerede efter Andenexamen en Tid Lovkyndighed. Senere levede han som Journalist først i Kristiania, derpaa i Bergen og siden 1872 atter i Kristiania, hvor han 1883 blev ansat som Kopist i Statsrevisjonen.

* 1878 *Marie Boeline Kirstine Nielsen* (f. 16 Februar 1854), fra Jylland.

Jfr. den under Overskriften «David Habel, et Tidsbillede» i Morgenbladet 1870, No. 138—152 trykte Dom, afsagt 11 April 1870 ved Akers Sorenskriveri, i Anl. af H.s Injuriesøgsmaal mod Morgenbladets Ejer de Besche.

Thor og Loke, et mythisk Epos i 3 Sange, som giver de aller paalideligste Efterretninger om Branden i Throndhjems Arbeiderbolig, Høsten 1861, dens Opkomst og Slukning af Ollegaard Olsdatter, norsk Forfatterinde. Udgivet og med en Del oplysende Anmærkninger forsynet af Selskabet for den klassiske Literaturs Fremme. Thjem. 1862. 12. 24 S.

Godtkjøbsbøger for Folket. I. Peter Tordenskjold. Med Billeder. Kra. 1868 [ɔ: 1870]. 8. 64 S. (Anonymt. H. 2 og 3 af samme Række blev skrevet og udg. af P. Olsen).

Veto-visen. (Første Gang afsungen i Kristiania Arbeidersamfund den 9 Juni 1881). 8. 2 Bl.

Øieblikfotografier. Første Samling. (1883). Af *Sp. A.* Kra. 1886. 8. 2 Bl., 232 S.

Han var Medredaktør (med Hans Synnestvedt) af «Samfundsblad, en literær Skatkiste». Thjem 1860. 4. (Omkring 15 No. udkom, hvori alt skreves af de to Udgivere. Bladet blev «undertrykt paa Grund af nærgaaende Vitser i Anledning af Kroningen i 1860», se Mindeblade fra «Societas Nidarosiensis», S. 126).

Han var Medredaktør (med F. M. Wallem) af Studenterblade. Ny Række. No. 1—20. Chra. 19 Novbr. 1863—28 April 1864. 4. 80 S. (Heri er kun lidet af H.)

Han var Medarbejder i Christiania Dagbladet fra Høsten 1863 til Bladet gik ind. Her skrev han fornemmelig Theateranmeldelser, æsthetiske Skitser o. l., hvorhos han tildels redigerede den svenske Artikel

I Chra. Intelligentssedler og i Den norske Rigstidende skrev han forskjelligt, dels under Dagsartiklen, dels Causerier og føljetonistiske Stykker, i Aarene 1864—66. En Række «Breve fra Christiania» i Intell 1865, No. 304 og 305, samt 1866, No. 3, 21 og 23 foranledigede en Polemik med «Morgenbladets» Redaktør, hvilken i sin Tid vakte meget Skriveri og adskillig Opsigt De forskjellige Hoved-Indlæg i denne Fejde findes i Intell. 1866, No. 23, 29, 58, 67 og i Mgbl. No. 26, 28, 31, 35 A, 69 og 80. Under denne Polemik navngav Chr. Friele sig for første Gang som Redaktør af «Morgenbladet». Habels «Brev til Hr. Chr. Friele» i Intell. 1866, No. 29

med F.s Svar i Mgbl. No. 35 A udviklede Polemiken saaledes, at «Intelligentssedlernes» og «Rigstidendens» Redaktør Siegw. Petersen søgte om Bevilgning af *beneficium processus gratuiti* for at anlægge Injuriesøgsmaal mod Morgbl.; men Ansøgningen indvilgedes ikke og Processen bortfaldt derved (se Intell. 1866, No. 58, Mgbl. No. 69 og Intell. No. 67). Dette sidste Svar fra S. P. meddeler forskjellige Oplysninger om hans Offentliggjørelse i Morgbl. 1859 af Statsraad Colletts Rapporter til Carl Johan, hvilken Offentliggjørelse fremkaldte P.s Afskedigelse fra Rigsarkivet. (Jfr. Artiklerne Jonas Collett ovfr. S. 54 og Sie w. Petersen, ndfr.).

Af Vikingen var han Medarbejder i det hele Tidsrum 1864—67 og har senere lejlighedsvis leveret Bidrag til samme Blad.

Han var navngiven Redaktør af Bergens Tidende 1869—71.

Han var Redaktør af sidste Aargang af Illustreret Familieblad (Kra. 1874).

I Dagbladet har han bl. a. skrevet de under Merket *Sp. A.* 1883—87 trykte «Øieblikisfotografier», hvoraf et Udvalg er udgivet særskilt (se ovfr.).

I Mindeblade fra «Societas Nidarosiensis» (Throndhjem 1873) er S. 114—24 optaget en af H. for ovennævnte «Samfundsblad» i 1860 skreven «Tragoedie udi 1/2 Akt» med Titlen «En sørgelig Debut», forfattet i Anl. af de ved den Tid stedfindende Bestræbelser for at grundlægge en norsk Scene i Throndhjem. (Se under Artiklen F. Bætzmann i dette Verks 1ste Bind, S. 554).

I Norsk Folkeblad 1866, No. 5: Om Throndhjems Domkirke. — I samme Aargang af dette Blad findes nogle (ufuldendte) anonyme «Erindringer fra Feltlivet», hvis formelle Redaktion skyldtes H., medens den egentlige Fortæller var den norske Bogbindersvend Fredriksen, der deltog som Frivillig i den dansk-tyske Krig 1864 og der avancerede til Løjtnant. (Se om ham C. J. Anker: Norske frivillige i de danske forsvarskrige, S. 36—38).

Forøvrigt har han leveret en stor Mængde Bidrag af forskjellig Art til Samtidens Blade, saaledes til Aftenbladet, Illustreret Nyhedsblad (1864), Drammens Blad (Kristiania-Breve fra Oktbr. 1866 til Novbr. 1867), Throndhjems Stiftsavis, Dagbladet 1875—79, Samfundet, red. af A. Hølaas (1880—83), Bergensposten (1885—86), Gøteb. H. o. S. Tidn. (1875—76).

Et utrykt originalt Lystspil af ham med Sang i 1 Akt «Juleaften» opførtes paa Kristiania Folketheater 1ste Gang 23 Decbr. 1866.

von Hadeln, Jens Iver Henrik Preben Christian Gamborg, Søn af Ritmester *Thomas Holter Gamborg* og *von Hadeln,* blev født 29 Decbr. 1801, antog Moderens Navn og udnævntes 15 Februar 1823 til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteribrigade, tog, privat dimitteret, 1826 Examen artium med Laud og i September 1830 mineralogisk Embedsexamen med Laud. 1833 blev han udnævnt til Premierløjtnant i sin Brigade, men fik som sindssvag Afsked 25 Oktbr. 1837 Han døde ugift paa Gaarden Hofset i Nes paa Romerike 16 Decbr. 1850.

Jfr. Storth.-Forh. 1839, April, S. 67 fg.

Da Storthinget i 1827 havde bemyndiget Regjeringen til at sælge Kongsbergs Sølvverk, bød H. paa Auktionen i 1832 det fastsatte Minimum 75000 Spd., men da

dette Bud ikke fik kgl. Approbation, angreb han herfor Statsraad Collett, som Chef for Finantsdepartementet, dels paa Prosa, dels paa Vers i Statsborgeren 1832 og 1833.

von Hadeln, Johannes Irgens, Søn af Kaptejn, senere Major ved 2det Throndhjemske Infanteriregiment *Jens Henrich v. H.* († i Veø Prestegjæld 1818) og *Ovidia Christiane Irgens*, en Søster af Biskop O. Irgens i Bergen, blev født 20 Septbr. 1778, blev Student med Haud fra Bergens Kathedralskole 1795 og theologisk Kandidat med Haud i Oktbr. 1799. Han udnævntes 1805 til res. Kap. til Sogndal og Hitterøen i Kristianssands Stift, blev 1813 Sogneprest til Agvaldsnes og 26 Maj 1825 til Raade, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 10 Juli 1844. Han døde ugift i Bergen 20 Marts 1847.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 29; Storth.-Forh. 1845, VIII. 42; B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to) II. 1. S 699 fg., især ang. hans Fortjenester af Landbruget og hans filanthropiske Virksomhed i Egnen om Hitterøen.

I Tidsskrift f. Kirke-Krønike og Theologi, udg. af W. A. Wexels, I. 473—81: Forklaring af Herrens Bøn „Fader vor".

I Granskeren II. H. 5, S. 177—84: Klage ang. den Raade Præstegaard paahvilende Forpligtelse som Artillerikvarter (Jfr. Svar herpaa af Artilleri-Kapt. F. Fischer S. 211 fg., Gjenmæle af H. i H. 6, S. 261—68, nyt Tilsvar af Fischer S. 282-84 og yderligere Bemærkninger af H. S 362—64). — I dette Tidsskrift skal desuden findes flere anonyme Stykker af H.

Haffner, Johan Fredrik Wilhelm, Søn af daværende Kaptejnløjtnant, senere Statsraad og 1861—69 Chef for Marinedepartementet *Wolfgang Wenzel H.* (f. 23 Novbr. 1806) og *Louise Claudia le Normand Malthe* († 4 Novbr 1872), er født i Fredriksværn 22 September 1835, blev, efterat være udexamineret fra Krigsskolen, 17 Decbr. 1855 Sekondløjtnant i Bergenske Infanteribrigade, hvorfra han 3 Marts 1856 forsattes til 1ste akershusiske Brigade, udexamineredes i Septbr. 1858 fra den militære Højskole, udnævntes 17 August 1859 til Premierløjtnant og 21 Decbr. 1872 til Kaptejn i Armeen. 1864—66 arbejdede han i den geografiske Opmaaling, ansattes i sidstnævnte Aar som 2den Topografofficier ved samme og Adjoint i Generalstaben, var i 1872 og i 1876—82 Chef for dens trigonometriske Sektion, tjenstgjorde 1873—78 og 1879—82 som Kaptejn i Generalstaben, i hvilken han 2 Decbr. 1882 udnævntes til Oberstløjtnant og Chef for Generalkvartermester-Afdelingen. Siden 1876 er han Medlem af den norske Gradmaalingskommissjon og har i denne Egenskab givet Møde som Norges Udsending ved den europæiske Gradmaalingskongres i Stuttgart 1877. Han er Medlem af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1885). Han er R. S. O. (1874), R. Fr. Æ. L. (1878), K. It. Kr. O. (1887) og R. St. O. O. (1887).

* 28 Oktbr. 1868 *Sofie Sverdrup* (f. 19 Marts 1843), D. af ndfr. nævnte Justitssekretær i Højesteret Michael S. og Augusta Aars.

Jfr. C. de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, fl. St. (se Reg.); Stamtavle over Slægten Sverdrup, S. 20.

Blandt de af den norske Gradmaalingskommissjon udgivne Publikationer har han besørget Udarbejdelse og Redaktion af Geodätische Arbeiten H. II.—VI. Chra. 1881—87. 4. (Jfr. under Artiklen C. Fearnley ovfr. S. 281).

Instrux for Norges geografiske Opmaalings Trigonometrister, udarbejdet efter Kontorchefens Ordre. Kra. 1882. 4.

I Guide du Voyageur en Suède et en Norvége (4. Éd. Sthlm. 1877. 8.) har han udarbejdet Afsnittet om Norge.

I Militært Tidsskrift XXXIX. (1876), S. 132—60: Over- og Underbefals-Samlingen i Throndhjem 1875. Med et Kart.

Han har udarbejdet Kart over Finmarkens Amt i 1/400000. 2 Bl. 1870. (Belønnet med Broncemedalje paa Udstillingen i Tromsø 1870).

Hage, Johannes Dam, Søn af Kjøbmand *Christopher Friedenreich H.* og *Christiane Arnette Just,* blev født i Stege 3 April 1800, Student fra Roskilde Skole 1817, theologisk Kandidat 1823 og filologisk Kandidat 1830. Han udnævntes 1827 til Adjunkt og 1830 til Overlærer ved Roskilde Skole, fra hvilket sidste Embede han tog Afsked 1836. Han døde 15 Septbr. 1837.

* 1831 *Charlotte Bolette Bartholin* († 1834).

Jfr. iøvrigt Erslews Forf.-Lex. I. 548—50 og Suppl. I. 634 fg.

Censurens Tilstand i Danmark foranledigede denne danske Publicist til i Norge at udgive:

Bidrag til Kundskab om den danske Presfrihedes Tilstand. Chra. 1836. 8. 8 S.

Hagemann, Barthold Henrik, Søn af Oberst *Christian H.*, Chef for Smaalenske Dragonregiment († 1812) og *Beate Dorthea Lützow* († paa Moss 15 Decbr. 1826, 72½ Aar gl.), blev født 25 April 1788, ansattes 1 Juni 1807 som Kornet ved sin Faders Regiment, hvor han 9 Jan. 1808 blev Sekondløjtnant, udnævntes 3 Septbr. 1811 til Premierløjtnant ved akershusiske ridende Jægerkorps og var derhos fra Marts 1814 til November 1816 Lærer i Ridning ved Landkadetkorpset. Ved Armeforandringen 1818 blev han udnævnt til Sekondritmester, avancerede 29 Juli 1820 til Eskadronschef, 6 Jan. 1821 til Exercermajor i Kavalleribrigaden, 4 Febr. 1826 til Oberstløjtnant og Chef for Akershus ridende Jægerkorps og 29 August 1832 til Oberst i Armeen. Den 24 Oktober 1833 blev han udnævnt til Kommandant *ad interim* paa Akershus, fra hvilken Stilling han 23 Juni 1836 i Henhold til Grl. § 22 afskedigedes, fordi han havde ladet Militærmusiken spille i Hovedstadens Gader 17de

Trykt 21 Oktbr. 1887.

Maj s. A. 18 September 1849 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra Krigstjenesten, hvorefter han levede paa Gaarden Hasle i østre Aker, hvor han døde ugift 13 Oktbr. 1866. Han var R. S. O. (1819) og Medlem af *Kgl. Sv. Krigsvetenskaps-Akademien* i Stockholm.

Nekrolog i Morgenbl. 1866, No. 284; i Aftenbl. s. A. No. 241. Jfr. Låstbom: Norges Ståthållare etc. (Ups. 1843), S. 39; C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 352; Statsraad Holsts efterladte Optegnelser, S. 251; Storth. Forh. 1851, VII. 61; Morgbl. 1836, No. 180 fg. og Den Const. s. A. No. 149 fg.

Nogle Bemærkninger vedkommende Cavallerie-Vaabenet i den Norske Armee. Chra. 1845. 8. 80 S.

I Kgl. Sv. Krigsvet.-Akad. Handl. 1830: Mindetale over Oberst G. G. Meydell.

Hagemann, Clemens, er født 8 Marts 1833 i Ottmarsbocholt ved Münster i Westphalen af Forældre *Georg H.* og *Gertrud Weppelmann.* Han studerede i Langenhorst, Theologi og Filosofi i Münster i Westphalen og München-Freising og senere Medicin i München, Berlin, Bonn og Stockholm. Efterat være bleven ordineret til Prest ansattes han som Vikar ved Domkirken i München-Freising. I September 1869 kom han til Kristiania, hvor han 1870 blev Sogneprest ved St. Olafs Kirke. 1873 blev han udnævnt til Skoledirektør sammesteds, organiserede Skoleundervisningen i St. Olafs Menighed og byggede det til samme knyttede St. Josephs Institut og Pensjonat med ambulant Sygepleje ogsaa for Protestanter. 1878 blev han udnævnt til Præpositus i Tromsø Stift og tog nu Bopæl i Hammerfest, hvor han har ledet Opførelsen af St. Vincents Hospital, den katholske Kirke og Skolebygning med Prestebolig. I Novbr. 1878 blev han af Pave Leo XIII. udnævnt til pavelig Kapellan og i 1886 til apostolisk Vicepræfekt for den katholske Missjon i Norge. I denne Egenskab er han nu bosat i Kristiania.

Kirkehistorie. Til Brug ved Undervisning og Selvstudium. Chra. 1875. 8. V. 142 S.

Læsebog i Modersmaalet for Elementar- og Real-Klasser med Sprogøvelse og kort grammatisk Veiledning som Tillæg. Chra. 1876 8. XVI. 596 S. + 31 S. (Anm. i Norsk Tidsskr. f. Lit., red af K. A. Winter-Hjelm, I. 349 fg.; i Morgenbladet 1876 af K. Knudsen og i Dagbl. f. A. af F. Bætzmann).

Sprogøvelser med kort grammatisk Veiledning. Chra. 1876. 8. 31 S. (Anm. af Hans Blom i Norsk Tidsskr. f. Lit. I 236).

Festgave for Folket i Anledning af Pave Pius IX.s femti Aars Biskops-Jubilæum den 3die Juni 1877. Med Portræt af Pave Pius IX. Chra. 1877. 8. 120 S.

Veiledning til andægtig Deltagelse i Søn- og Helligdags-Gudstjeneste, med Psalmer, Bønner og tre fine Kobberstik. Samlet og bearbeidet af Cl. H. Hammerfest 1879. 8. 433 S.

Betragtninger over christelige Sandheder specielt for hver Dag i Maaneden med et større Tillæg af Betragtninger og Bønner for Syge som for Sunde

og to fine Kobberstik Samlet og bearbeidet af Cl. H. Hammerfest 1879. 8. 154 S., 3 Bl.

En underbar og urokkelig Kjendsgjerning, fremsat for velvillige Læsere som Indlæg mod Vantroen. Hammerfest 1883. 8. 82 S.

Aabent Brev til christelige Forældre om Børneopdragelsen. Hammerfest 1885. 8 32 S.

Herrens Bøn eller Fader vor. Forklaret og udgivet af Cl. H. Hammerfest 1885. 8. 63 S.

Christendom og Frihed eller ved Christendommen til Friheden. Hammerfest 1885. 8. 15 S.

Svar paa Spørgsmaalet: Hvor findes Forklaring over den sande Socialisme og Liberalisme? Fremlagt til velvillig Overveielse. Hammerfest 1886. 8. 16 S.

Et venligt Ord over Ungdommens Lekture, fremlagt til velvillig Overveielse. H fest 1886. 8. 8 S

Et religiøst Billede og en ubodfærdig Synders Omvendelse. H.fest 1886 8. 15 S.

Et ukristeligt Bryllup og Guds Svar derpaa. H.fest 1886. 8. 8 S.

I Løbet af de sidste 25 Aar har han dels i norske, dels i tyske, engelske og franske Blade og Tidsskrifter — blandt de sidste fornemmelig i «Germania», «Der deutsche Hausschtz» og i «The Tablet» — skrevet en stor Mængde kortere og længere Stykker af theologisk, moralfilosofisk og pædagogisk Indhold m. v. samt en Række Folkelivs- og Samfunds-Studier efter Iagttagelser paa sine mange og vidtløftige Rejser i de nordiske Lande, i Tyskland, Østerrige, Ungarn, Schweitz, Italien, Frankrige, Holland og Belgien.

Utrykt er hidtil af færdige Skrifter paa Norsk: en større Verdenshistorie for Skoler, Brochurer om Kvindespørgsmaalet og om en eller flere Kirker, samt paa Tysk: en Harmonilære.

Hagemann, Ole Christopher Flinck, Søn af Major *Bernt Anker H.* († 1814) og hans 1ste Hustru *Benedicte Catharine Flinck,* blev født i Nes i Hallingdal 20 Decbr. 1805, blev 1827 udnævnt til Sekondløjtnant i Bergenske Infanteri Brigade og 8 Juni 1830, efter bestaaet Afgangsexamen ved den militære Højskole, til surnumeraær Sekondløjtnant i Artilleri-Brigaden, hvor han 27 Maj 1837 blev Premierløjtnant og 10 Jan. 1846 Tøjkaptejn samt Chef for Fyr- og Haandverkerkompagniet i Kristiania. Han var i mange Aar Gymnastiklærer ved Kristiania Kathedralskole og senere (1858—64) tillige Inspektionsofficier ved den militære Højskole. Den 3 Decbr. 1864 blev han udnævnt til Slotsforvalter, i hvilken Stilling han døde 15 Juli 1882. Han var R. S. O. (1863).

* 1833 *Elisabeth Maria Malling* (f. 1806, † 11 Marts 1883), D. af Kjøbmand paa Strømsø Michael M. og Maren Elisabeth Klein.

Nekrolog i Morgbl. 1882, No. 195. Jfr. s. Bl. 1858, No. 103.

Begyndelsesgrunde til Statiken. Oversat efter 8de Oplag af en i Frankrig ved den polytechniske Skole antagen Lærebog Éléments de statique, par L. Poinsot. Chra. 1844. 8. 151 S. m. 4 lith. Pl.

Hagen, Helge Eriksen.

Udvikling af den hurtige Regnekunst eller en særdeles let og hurtig Maade, efter hvilken mangfoldige Regninger kunne udføres i største Hast, endog blot i Hukommelsen. [osv.] Drammen 1855 8. 48 S.

Ungboms bla. No. 1. in ne hælt: an vis ning te i hast o læ re læ se, skri ve o ræg ne et te ein ny me tho de, [osv.] Kra. [1870]. 16 16 S.

Hagerup, Charlotte Augusta, Søster af nedennævnte Statsraad H. S. Hagerup, er født 29 Oktober 1814 i Flekkefjord, hvor Faderen da var Sorenskriver, og var fra August 1851 Lærerinde, siden 1865 Førstelærerinde, ved Nissens Pigeskole i Kristiania, hvilken Post hun indehavde til August 1885.

Norsk Læsebog for Begyndere. Samlet og udgiven nærmest til Brug i de lavere Klasser i Nissens Skoler af en Lærerinde ved Nissens Pigeskole. Chra. 1856. 8. 4 Bl., 260 S. — 2den Udg. Chra 1860. 8. IV. 260 S. — 3die forbedrede Udg. Chra. 1866. 8. 6 Bl., 260 S. — 4de omarbeidede Udg. Chra. 1873. 8. 4 Bl., 260 S, IV S. — Femte forøgede Udg. Kra. 1878. 8. VIII S., 336 S. — Tillæg til samme. Kra. 1878. 8 2 Bl, 40 S.

Grossererens Familie. En Fortælling. Chra 1862 [ɔ: 1861]. 8. 329 S. (Anonymt Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1862, No. 1).

Norsk Læsebog for Mellemklasserne, udgiven af Augusta Hagerup og H. Lassen. Chra. 1865. 8. VIII. 551 S. (Anm i Hamiltons Nord. Tidskrift I. 114).

Kryb, saa gaar det. En Fortælling for Børn. Chra 1873 8. 1 Bl., 88 S.

Kryp, så går det. Öfvers. Sthlm. 1872. 8. 75 S. (O. m. T.: De ungas Bibliotek. 4.)

I Nat og Dag 184* er trykt en anonym Novelle af hende.

I Børnenes Blad *1871*, No. 41: Besøget paa Sandrud. — *1872*, No. 19: Hvem havde gjort det? — *1873*, No. XIV: Fra Fredrik den Stores Tid. — Desuden har hun i dette Blad skrevet en stor Mængde Gaader i bunden Stil.

I Tidskrift för hemmet findes følgende anonyme Bidrag af hende: *1868*, S 73—81: Brev fra Kristiania; S. 346—54: Hanna Vinsnes, en biografisk Skitse. — *1871*, S. 222—39: Glem ei, at du er Støv, glem ei, at du er mere end Støv.

Sammen med sin ndfr. nævnte Søster Emma Hagerup har hun siden 1857 leveret en hel Del Oversættelser, dels Føljetoner til Blade og Tidsskrifter, dels særskilt udgivne Skrifter, hvilke Oversættelser altid udarbejdedes af de to Søstre i Fællesskab og derfor ogsaa altid signeredes med Oversættermerket E. A. Hagerup, forsaavidt de overhovedet forsynedes med noget Navn eller Merke. Denne Oversættervirksomhed begyndte de 1857 i Christiania-Postens Feuilleton, af hvis større Romaner følgende er oversatte af dem: «Lewis Arundel» af Frank Smedley; «Paa Krigsstien» af Mayne Reid; «Den døde Hemmelighed» af W. Collins; «Lige for Lige» af Baronesse Tautphoeus. — I Skilling-Magazin findes ligeledes en stor Mængde Oversættelser af dem fra Aaret 1857 af og ligesaa i Intelligentssedlernes Føljeton i Aarene 1879—80. Videre har de som Medarbejdere siden 1868 *leveret* en stor Mængde Oversættelser, Bearbejdelser og originale Bidrag til Børnenes

Blad, For Ungdommen og Hjemmet og Skolen. Særskilt udkom derhos følgende Børnebøger:

Ruth og hendes Venner. En Fortælling oversat fra det Engelske af E. A. Hagerup. Chra. 1866. 8. 1 Bl., 240 S. (Anm. i Aftenbl. 1865, No. 298; i dansk Ill Tid. No. 331).

Onkel Sams Pengeskrin. Af S. T Hall. En Fortælling for Børn, oversat af E. A. Hagerup Med et Titelbillede. Chra. 1867. 16. 164 S.

Slavinden. En Fortælling for Ungdommen. Oversat af E. A. Hagerup. Kra. 1870. 12 92 S.

Jessicas første Bøn En Fortælling for Børn. [Af Hannah E. Smith]. Oversat af E. A. Hagerup. Med 9 Illustrationer, tildels efter Originaltegninger af Billedhugger Bergslien. Chra. 1868. 8. 2 Bl., 124 S. — 2det Oplag. Chra. 1881. 8. 103 S.

Heidi. Af Johanna Spyri. Frit oversat efter fjerde oplag af E. A. Hagerup. Med tre billeder. Kra. 1882. 8. 1 Bl., 159 S.

Heidi kan bruge, hvad hun har lært. Af Johanna Spyri. Frit oversat af E. A. Hagerup. Med 4 træsnit. Kra. 1883 8. 126 S.

Hagerup, Edvard, Søn af Biskop i Kristianssand Dr. theol. *Eiler H.* († 1789) og *Magdalene Margrethe Christie* († 1830), blev født i Kristianssand 9 Septbr. 1781, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1797 og juridisk Kandidat med Laud 1802. Han blev s. A. ansat som Volontør ved Stiftskontoret i Bergen og udnævntes, efterat han 1805 havde aflagt den praktisk-juridiske Prøve, 13 Februar 1807 til Raadstuskriver i Bergen, hvor han 28 Juli 1810 tillige blev surnumeraær og 13 Juli 1815 virkelig Assessor i Stiftsoverretten, udnævntes 1822 til Amtmand i nordre Bergenhus Amt, 9 Maj 1831 til Amtmand i søndre Bergenhus Amt og 24 Septbr. 1834 til Stiftamtmand i Bergen, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 20 Februar 1852 med «Bevidnelse af H. M. Kongens naadigste Tilfredshed med hans under en lang Række af Aar i forskjellige Embedsstillinger udviste Virksomhed». Fra 1832 var han Bankadministrator i Bergen. Han mødte som Bergens Bys 1ste Repræsentant ved det overordentlige Storthing 1814 (Sekretær i Lagthinget og Medlem af Storthingets Deputation til Stockholm for at overrække Kongen Adressen i Anledning af Rigernes Forening og Kongevalget). Senere var han Bergens Repræsentant paa Storthingene 1824 (Medlem af Lagthinget, Sekretær i «Revisjonskomiteen», der havde «at gjennemgaa og bringe i behørig Form enhver Komiteindstilling, der gik ud paa Forslag til en Lov», samt Formand i Komiteen for Fiskerierne), 1827 (Sekretær i Revisjonskomiteen og Medlem af Justitskomiteen) og 1828 (Medlem af den specielle Komite til Behandling af Ansvarlighedsloven). Paa de to sidstnævnte Thing var han Præsident i Lagthinget og i denne Egenskab Præsident i Rigsretten mod Statsraad Collett i 1827. Han var R. N. O. (7 Jan. 1815), K. N. O. (8 Marts 1829) og Stk. N. O. (1844)

samt Stk. St. O. O. 21 August 1849 «for statsborgerlig og Embeds-Fortjeneste». Han døde i Bergen 29 Marts 1853.

* 12 Juli 1808 *Ingeborg Benedicte Janson* (f. 3 December 1786, † 6 Decbr. 1849), D. af Kjøbmand i Bergen, Hofagent Herman Didrik J. og Christiane Benedicte Krohn.

Portræt m. biografisk Notits i Ill. Nyhedsbl. 1853, No 23. *Nekrolog* i Berg. Blade 1853, No. 26 og 29, *Mindedigt* i No. 28. Jfr. Berg. Blade 1852, No. 438 og 471 [ang. den Borgerfest, som gaves til hans Ære i Anledning af hans Afsked]; Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 33; B. Moe: Efterretninger om Storthingsmænd, S. 70; F. Bætzmann: Rigsrets-Efterretninger, S. 9 fg.; Statsraad Holsts Optegnelser, S 332; J. H. Vogts Optegnelser, S. 167; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 43 og 55; Låstbom: Konungariket Norges Ståthållare etc. (Upsala 1843), S. 29.

Hans som Stiftamtmand afgivne Femaars-Beretninger om Staden Bergens økonomiske Tilstand er trykte i de officielle Beretninger om den økonomiske Tilstand m. m. i Norge for 1830—35, S. 199—208; for 1836—40, S. 137—47; for 1841—45, S. 126—37; og for 1846—50, Litr. *N.* 14 S.

Breve [og Dagbogsoptegnelser] fra ham til W. F. K. Christie, skrevne i Tidsrummet fra 14 August 1823 til 9 Oktbr. 1835 er trykte i L. Daaes Samling «Breve fra Danske og Norske», S. 320—369.

I Bergenske Blade *1849*, No. 147: Tale ved Stiftamtmand Christies Baare. — *1852*, No. 438: Tale til Borgernes Deputation i Anledning af hans Afsked; No. 471: Tale ved Bergens Bys Æresfest for ham.

Hagerup, Eiler, Søn af daværende Sogneprest til Skjærstad i Salten, senere *Dr. theol.* og Stiftsprovst i Throndhjem *Christian Fredrik H.* († 1797, jfr. Erlandsens Efterr. S. 47 fg. og L. Daae: Throndhjems Stifts geistl. Hist., S. 196 og 201) og *Anne Margrethe Catharine Westermann* († 1819), blev født i Skjærstad 27 Juli 1766, blev Student fra Throndhjems Kathedralskole 1784 og theologisk Kandidat 1787. Han blev 1789 ansat som Katechet ved Holmens Kirke i Kjøbenhavn *) og blev 1792 tillige Prædikant ved Harboes Friskole sammesteds, udnævntes 1793 til res. Kapellan til Værdalen og 1808 til Sogneprest til Aure, fra hvilket Embede han 1817 blev suspenderet og senere, ved Højesteretsdom af 30 Oktbr. 1821, afsat. Han døde paa Solbu i Orkedalen 1 Januar 1826.

* 1795 *Michelle Ottilia Andresen* (f. i Rønne 1769), D. af Generalauditør og Amtsforvalter Christian A. og Michelle Schrøder.

Jfr. Erlandsen: Nordenfjeldske Geistlighed, S. 419 fg.; L. Daae: Thjems Stifts geistl. Hist., S. 217.

*) Han findes dog ikke anført som saadan i Wibergs Prestehistorie.

Betænkninger i Anledning af Riegels's Spørgsmaal og Tvivl angaaende Kjøbenhavns Universitet. Kbh. 1787. 4. (Anm. af Ekkard i Lærde Efterr. 1787, No. 49).

Offentlig og sagtmodig Conference imellem Hr. Professor Nicolai Elert og Forfatteren af Bidraget til Hr. Riegels's Spørgsmaal og Tvivl. Kbh. 1787. 4. 2 Ark. (Anm. af Ekkard i Lærde Efterr. 1788, No. 3).

Om Oluf den Hellige, Norges Konge. En Læsebog for Menigmand. Kbh. 1805. 8. 262 S. (Anm. af G. L. Baden i Lærde Efterr. 1806, No. 5 og 6; i Hall. Litt. Zeit. 1808. Jfr L. Daae: Norges Helgener, S. 78 fg Af denne Bog bebudedes, ifølge Rigstid. 1816, No. 64 Till., en tysk Oversættelse ved Kaptejn v. Tischenborff, hvilken dog ikke kan erfares at være udkommen).

Udkast til en Plan, ved hvis Udførelse den kgl. Casses Indkomster betydelig kunde forøges, af et betroet Haandskrift efter Anmodning overjat. Kbh. 1808. 8.

Om Hagen Adelstens Fostre, Norges Konge. Kbhvn. 1811. 8. VIII. 184 S. (Anm. i Litteratur-Tid. 1812, No. 17; i Hall. Litt.-Zeit., Jan. 1813, S. 86).

I Fallesens Magazin *VII.* 391 fg.: Stiftsprovst C. F. Hagerups Biografi. — *VIII.* 415—22: Om et ungt Menneskes Endeligt. — *X.* 11—25: Om en Selvmorder. — *XII.* 369 fg.: Ligprædiken.

I Fallesens Theol. Maanedsskrift *I.* 77—80 og II. 319—46: Om Bvigdeprædikanterne i Norge [ɔ: H. N. Hauge]. — *II.* 580—87: Et bibelsk Middel til at udrydde Børnekopperne.

I Blochs Throndhjemske Blandinger, S. 26—49 og 121—141: Noget til en Prøve af en Beskrivelse over Værdalen (jfr. Dagen 1805, No. 172).

Han leverede anonyme Bidrag til Morgenposten [Kbhvn.] 1788—89; til M. C. Peterson's Qvartbladet [Thjem] 1798—99; og til N. T. L. Gunnerus's Maanedsskrift Pallas den yngre [Kbh.] 1808.

Hagerup, Emma, Søster af nedennævnte Statsraad H. S. Hagerup, blev født 7 Oktober 1812 og døde i Kristiania 19 Marts 1885.

Tantens Testamente. En original Novelle. Chra. 1856. 8. 143 S. (Anonymt. Særtryk af „Tidsskrift for Skjønliteratur", H. 25).

I Børnenes Blad *1872,* No. 17: Fangen. — *1873,* No. 76: Hvad Bedstemoder fortalte; No. IV: Nei, aldrig glemmer jeg Tulla! No. XX: Det gamle Hus.

I For Ungdommen *1875,* No. 5: Skatten; No. 11: Kusine Hilda; No. 16: Et Eventyr fra Sommerferierne. — *1876,* No. 13: Børstad-Jentungen. — *1877,* No. 1: Solsorten; No. XIV: Tulla paa Reise; No. XV: Den gamle Landevei; No. XXIII: De Forældreløse. — *1879,* No. 1: En Aften ved Th:bordet; No. 17: Fra mine Børneaar; No. 401: Harriet.

I Hjemmet og Skolen 1884, No. 45: Besøget.

Om hendes literære Samarbejde med Søsteren Augusta Hagerup se de ovfr. givne Oplysninger.

Hagerup, George Francis, Søn af nedennævnte Statsraad *Henrik Steffens H.,* er født paa Horten 22 Januar 1853 og kom, efter Forældrenes Død, i 1862 til Throndhjem, fra hvis Kathedralskole han blev

Student med Laud 1870. Efterat have taget Andenexamen Vaaren 1871, begyndte han at studere Medicin og tog det følgende Aars Høst første Afdeling af medicinsk Embedsexamen med Laud. Imidlertid byttede han Vaaren 1874 Studiefag og begyndte at studere Lovkyndighed, hvori han tog Embedsexamen med Laud om Høsten 1876. Han opholdt sig derefter til Vaaren 1877 med offentligt Stipendium ved Universiteterne i München, Leipzig og Paris, hvor han især studerede Romerret og moderne Formuesret. Efter Hjemkomsten var han til Sommeren 1878 edsvoren Sorenskriverfuldmægtig i nedre Romerike. I Septbr. 1879 blev han derefter ansat som Universitetsstipendiat i Lovkyndighed, hvilken Stilling han beklædte til 1885, da han den 19 Septbr. blev konstitueret som Professor for den Tid, hvori Prof. Getz var meddelt Tjenestefrihed som Formand i den departementale Jurykomite og i den kgl. Straffelovskommissjon. I Maj 1885 blev han kreeret til *Dr. juris* efterat have forsvaret sin ndfr. nævnte Afhandling: «Om Tradition», og den 9 Januar 1887 blev han udnævnt til virkelig Professor i det juridiske Fakultet. Medens han var Universitetsstipendiat, fungerede han oftere som extraordinær Assessor i Kristiania Byret. Han var fra 1882 Lærer i Handelsret og Nationaløkonomi ved Kristiania Handelsgymnasium, men ophørte allerede 1885 at undervise i sidstnævnte Fag. Han blev i Septbr. 1887 Medlem af en af Justitsdepartementet nedsat Komite til Revisjon af Konkurslovgivningen. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1886).

* *Fredrikke Dorothea Bødtker* (f. 20 Decbr. 1853), D. af Sorenskriver i nedre Romerike Job Dischington B.

Om Kjøb og Salg. Forelæsninger holdte ved Kristiania Universitet Vaaren 1883. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1883. Kra. [1883]. 8. 1 Bl., 126 S., 1 Bl. — 2den gjennemseede Udgave. Kra. 1884 8. VIII S., 175 S. (Anm. af Hj. L. Hammarskjöld i Nordisk Revy [Ups.] I. 297 fg.; af Olivecrona i Naumanns Tidskrift för lagstiftning och lagskipning 1885, S. 750).

Om Tradition som Betingelse for Overdragelse af Eiendomsret til Løsøre. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1884 Kra. [1884] 8. 2 Bl., 112 S. (Afhandling for den juridiske Doktorgrad. Referat af Disputationsakten i N. Retst. 1885, S. 565—90. Anm. af E T.[rygger] i Nord. Revy II. Sp. 323 fg.; af Max Pappenheim i Goldschmidts Zeitschr. f. Handelsrecht, B. XXXIII. 161 fg.).

Om Kvindesagen. Stenografisk Referat af et Foredrag bestemt til at indlede en Diskussion i Studentersamfundet Lørdag den 12te Oktbr. 1884. Udgivet som Manuskript efter Foranstaltning af Studentersamfundets Bestyrelse. Chra. 1884 8 48 S. (Særtryk af Morgbl. 1884, No. 284 A og 285 A og B. Jfr de med samme Titel udgivne Foredrag i Studentersamfundet af F. Lochmann og M J. Monrad. Chra. 1884).

Om kvindesagen. Foredrag holdt i studentersamfundet den 11te oktober 1884. 2det oplag [af frgd. Arbejde]. Kra. 1884. 8. 58 S. (Anm. i Aftonbl. *1884, No. 300* A af *D. Z.* og i Nordisk Revy II. 412 fg. af L. H. Å.[berg]. Jfr. en

Polemik, fremkaldt ved dette Foredrag, i Morgenbl. 1884, No. 299 A af H, 316 A af «en selvhjulpen Kvinde», No. 320 A af H., No. 324 A af «en selvhjulpen Kvinde» og 330 A af H.).

Nye Bidrag til Læren om Besiddelse anmeldt af F H. Særaftryk af „Norsk Retstidende" 1884. [Kra. 1884]. 8. 30 S.

Den europæiske folkeret af prof. dr. F. v. Holtzendorff. Med forfatterens samtykke oversat af F. H. Kra. 1885. 8. VIII. 150 S.

Tre Forelæsninger holdte Vaaren 1885 for den juridiske Doktorgrad. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1885. [Kra. 1885]. 8. 2 Bl., 47 S.

Om Formuesforholdet mellem Ægtefæller. Foredrag i Norsk Kvindesagsforening. (Trykt S. 25—64 i den 1885 med Omslagstitlen «Hustruens Myndighed og Ægtefællers Formuesforhold» [af H. E. Berner og F. Hagerup] udgivne Brochure)

Fire Afsnit af den norske Handelsret. Kra. 1886. 4. 18 S. (Særtryk med saadan Omslagstitel af Christiania Handelsgymnasiums Aarsberetning 1886, se ndfr.)

Om Gjældsovertagelse. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1886. [Kra. 1886]. 8 35 S.

Om Ægtefællers Arveret. Reformforslag med Motiver. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1887. Kra. [1887]. 8. 30 S.

Om Jury. Foredrag holdt i Kristiania konservative Forening den 29 Novbr. 1886. (Særtryk af «Vidar»). Kra. 1887. 8. 32 S.

Bør grundbøgerne tillægges offentlig troværdighed? Forhandlingsemne ved 6te nordiske juristmøde. Kra. 1887. 8. 64 S.

I 8de Aarsberetning fra Christiania Handelsgymnasium (1883), S. 41—52 + 1 Bl.: Om Handel og Handelsberettigelse. — I 11te Aarsberetning (1886), S. 1—18: Om Handel og Handelsberettigelse, om Firma og Firmaregistre samt om Handelsbøger. Brudstykker af norsk Handelsret. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.).

I Almanaken for 1880 og følgende Aar: Oversigt over de i Aaret udkomne Love.

I Norsk Retstidende *1883*, S. 625—750: Om Kjøb og Salg. (Se ovfr.) — *1884*, S. 289—316, jfr S 351: Bidrag til Læren om Besiddelse. (Anmeldelse af et Skrift af Dr. C. Torp (se ovfr); S. 673—784. Om Tradition. (Se ovfr) — *1885*, S. 245—53: Om Principerne for condictio indebiti; S 261—83: Om Udstrækningen af en Doms forbindende Kraft; S. 293—307: Om Panterettens Ophør efter norsk Lov. (De sidstnævnte Afhdlg. er ogsaa udgivne i Særtryk med Titlen „Tre Forelæsninger", se ovfr.). — *1886*, S. 337—371: Om Gjældsovertagelse. — *1887*: Ægtefællers Arveret. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr).

I Vidar, udg. af L. Daae og Yngvar Nielsen, 1. Aarg. (1887), S. 1—32: Om jury. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr. Anm. af O. H. i Nyt Tidsskrift 1887, S. 238—45, hvortil Svar af H. Side 324—40 og Tilsvar af O H. i Dagbl. 1887, No. 226 og 243).

I Bergens Aftenblad *1880*, No. 27 og 28: Om den skandinaviske Vexellov; No. 42: Om Bostedsbaandet; No 75—78: Om den paatænkte Skattereform; No. 107 A: Om Formuesforholdet mellem Ægtefæller.

I Aftenposten *1885*, No. 77 A, 83 A, 84 A, 86 A, 91 A, 110 A og 111 A:

Om den paatænkte Straffeprocesreform. — *1886*, No. 256 og 267: Nogle Ord om Pressefrihed (i Anl. af Hans Jægers „Fra Kristiania-Bohêmen"; jfr. No. 266 af P. Ulleland); No. 118, 124, 131 og 136: Om Forandringer i Konkursloven. — *1887*, No. 60, 62, 65, 69, 73, 81, 105, 108, 115 og 128: Om den paatænkte Straffeprocesreform.

I Morgenbladet *1884*, No. 284 A fg.: Om Kvindesagen. (Se ovfr.) — *1885*, No. 83: Tale ved Festen til Fædrenes Minde; No. 111, 113, 115 og 117: Om Formuesforholdet mellem Ægtefæller.

I Dagbladet 1886, No. 97: Nogle Ord om Universitetets Adjunktstipendier.

Han har besørget 3die Udgave af Den norske Søret af F. Hallager (Kra. 1881) og 2den Udgave af samme Forf.s Den norske Arveret (Kra. 1885) samt medvirket ved Udgivelsen af 3die Udgave af A. M. Schweigaards Kommentar til den norske Criminallov (Kra. 1882).

Hagerup, Henrik Steffens, Søn af Borgermester i Throndhjem *Caspar Peter H.* († 28 August 1840) og *Ulrikke Eleonore Steffens* († 15 Novbr. 1852, 77 Aar gl.), en Søster af Professor Henrik Steffens, blev født 23 April 1806 i Kallundborg, hvor Faderen da var By- og Raadstuskriver, blev 30 April 1819 optagen som Kadet paa Søkadetinstitutet i Fredriksværn, hvorfra han udexamineredes i Septbr. 1824, da han den 11 s. M. udnævntes til Sekondløjtnant i den norske Marine. Han studerede derefter i nogen Tid ved Universitetet i Breslau og besøgte 1826—27 Forelæsningerne ved den militære Højskole i Kristiania. I Aarene 1828—32 — han var imidlertid den 17 Februar 1830 bleven udnævnt til Premierløjtnant i Marinen — arbejdede han som Detaljør og Hydrograf ved den nordlandske Kystopmaaling, derefter førte han i 1833 og 1834 et Koffardiskib i Fragtfart i de amerikanske Farvand og arbejdede atter 1835—38 som Trigonometrist ved den geografiske Opmaaling, i hvilken Stilling han udførte Kysttriangelrækken fra Sydgrænsen af Tromsø Amt til Vadsø. I Oktbr. 1840 blev han ansat som Lærer i Artilleri ved Søkadetinstitutet, hvilken Stilling han, med et Aars Afbrydelse Septbr. 1844—Septbr. 1845, beklædte til 1 Septbr. 1847. Han var imidlertid 1 Oktbr. 1841 bleven udnævnt til Kaptejnløjtnant og Tøjmester ved Marinens Værft, var 1847—48 ansat som Konsulent hos Marinedepartementets Chef og udnævntes 29 Marts 1854 til Kaptejn i Marinen. Han var i Aarenes Løb Medlem af Marinens forskjellige faste Kommissjoner og tillige Medlem af den kgl. Kommissjon af 31 August 1855 til Udarbejdelse af en Plan for Rigets fremtidige Søstyrke. Han mødte som 2den Repræsentant fra Jarlsberg og Laurviks Amt paa Storthingene 1848, 1851 og 1854 (paa samtlige Thing Medlem af Militærkomiteen, i 1854 tillige af Valgkomiteen) og udnævntes derpaa 31 Marts 1856 til Statsraad og Chef for Marinedepartementet samt Generaladjutant for Marinen og 5 Juni s. A. til Kontreadmiral. Han døde under et Ophold i Carlsbad 28 Maj [illegible]. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem-

hjem og af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1858). Han blev 21 August 1847 R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» og K. S. O. 1858.

* *Nikoline Kristine Jenssen* (f. 17 Decbr. 1808, † 8 Marts 1862), D. af Grosserer i Throndhjem Mats J. og Anne Schjelderup Dorenfeldt.

Portræt m. Biografi [af C. C. A. Lange] i Ill. Nyhedsbl. 1859, No. 30. *Nekrologer* i Mil. Tidsskr. XXVI. 507—10; i Kgl. Sv. Krigs-Vet.-Akad. Handlingar 1860, S. 14 fg. af C. Stål; i Dølen I. No. 33. *Mindedigt* af L. Dietrichson i Aftenbl. 1859, No. 128. Jfr. F. Bætzmann: Det norske Statsraad, S. 89, 96 og 206; C. de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, fl. St. (se Reg.); H. J. Müller: Program i Anl. af Søkadetinstitutets Halvhundredaarsfest (Chra. 1868), fl. St.; A. Vibe: Billeder og Minder fra mit Kystmaalerliv, fl. St.; Zeuthen: Mine første 25 Aar (Kbh. 1866), S. 86—88; H. Steffens: Was ich erlebte IX. og X., fl. St.

Om Chronometret og dets Anvendelse tilsøes. Chra. 1840 8. 51 S. (Særskilt Aftryk af Magazin for Søvæsen I. 85—134).

[1.] Lærebog i Sø-Artilleriet for de Norske Søkadetter. Chra. 1847 [ɔ: 1848]. 8. VIII. 216 S. m. 17 Tab. og 18 lith. Pl. i Folio.

[2.] Lærebog i Sø-Artilleriet til Brug ved den semilitaire Corpsskole. Chra. 1847 [ɔ: 1848]. 8. VI. 170 S. m. 17 Tab. og 18 lith. Pl. i Folio.

Han har deltaget i Udarbejdelsen af Karter over den norske Kyst, udg. ved A. Vibe af Direktionen for Norges geografiske Opmaaling (No. 1—3: fra Halten til Flejna og Sandhornet, og No. 5—9: fra Trang til Tanahorn). Chra. 1835—37 og 1842—47.

Hagerup, Henrik Steffens, foregaaendes Søn, er født i Fredriksværn 23 April 1840, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 7 August 1861 udnævnt til Sekondløjtnant i Kavalleribrigaden, hvor han 6 April 1867 udnævntes til Premierløjtnant, tjenstgjorde derpaa, efterat have taget Examen ved den militære Højskole, som Aspirant i Generalstaben, hvor han ansattes som Adjoint 29 Juni 1876. Den 27 Juli 1878 udnævntes han til Ritmester og Chef for Ringsakerske Eskadron, forflyttedes senere til Chef for Vardalske og derefter for Ullensakerske Eskadron og er siden 3 Januar 1885 stillet surnumeræer i sin Brigade og ansat som Kaptein i Generalstaben. Han var 1872 Sekretær i Kavalleribrigadens Kommissjon til Gjennemgaaelse af dette Vaabens Organisation. Han er R. S. O. (1885).

* 23 Juni 1866 *Anna Cappelen* (f. 1843), D. af ovfr. nævnte Boghandler J. W. C. i Kristiania.

I Militært Tidsskrift *XXXI.* (1868), S. 229—240: Nogle Bemærkninger om Rytteriet; S. 390—417 og *XXXII.* 90—118: De europæiske Magters Krigsmagt, sammenlignet med deres Befolkning og Budgetforhold i Januar 1868. (Bearbejdet efter Oesterr. mil. Zeitschr.) — *XLVI.* 497—515: Et kavallerikorps's forhold som eklæreringskavalleri. Med 1 Kart. (Prisbelønnet Besvarelse af det militære Tidsskrifts Opgave).

I Norsk Militær-Tidende 1885, S. 148—50: Kavalleriets brigadesamling (jfr. S. 137 fg.)

I Aftenbladet 1870, No. 282—86: Fra et Sommerophold i Tromsø Amt.

Han har derhos i Aarenes Løb skrevet en Del anonyme Artikler i Morgenbladet om militære Forhold.

Hagerup, Matthias, Søn af Sogneprest *Richard H.* († 1784) og *Malene Dorthea Wagenfeuer* († 1786), blev født i Bjørnør 1765, Student fra Throndhjems Kathedralskole 1785 og juridisk Kandidat 1799. Han kastede sig i Kjøbenhavn over Studiet af levende Sprog, især Fransk, og blev Lærer i dette ved Søkadetakademiet og det militære Institut dernede; senere blev han Lærer i Natur- og Folkeret samt levende Sprog ved Generalkvartermester-Staben. 1811 fik han Ansættelse som Sekretær ved de Rejsendes Kontor under Kjøbenhavns Politikammer og Titel af Krigsraad. I 1814 vendte han hjem til Norge og blev ansat som Expeditionssekretær ved den norske Statsraadsafdeling i Stockholm, ved hvilken han 9 Juli 1822 fik Udnævnelse som Statssekretær. Ved Karl Johans Kroning i Septbr. 1818 var han bleven udnævnt til Rigsherold og R. N. O. Han døde ugift i Kristiania 1 Oktbr. 1822.

Jfr. Fædrenelandsk Nekrolog, udg. af F. Thaarup, S. 122; Erlandsen: Den nordenfjeldske Geistlighed, S. 218; Statsraad Holsts Optegnelser, fl. St. (se Reg.); L. v. Engestrøm: Minnen, II. 276 og 281.

Lovtale over Peder Tordenskjold. Kbh. 1792. 8. (Anm. af Høst i Lærde Efterretn. 1793, No. 46)

Lovtale over Niels Juel [og Daniel Rantzow]. Kbh 1796. 8 (Anm af M. C. Bruun i Lærde Efterr. 1795, No. 26; af Abrahamson i Dansk Krigsbibliothek, 2. Aarg. S. 205--13).

Point de vue sur le rapport politiqve entre le Danmark & la Suède, sous le regne des rois de la maison d'Oldenbourg; avec un extrait des traités conclus pendant ce période. Copenh. 1795. 8. (Anm. af Tode i Iris 1795, II. 229).

Principes généraux de la langue danoise. Avec un abrégé des curiosités de la ville de Copenhague et des environs de cette capitale. Copenh. 1797. 8. (Anm. i Allg. Litt.-Zeit. 1798, No. 285).

Anmærkninger over Danismer, med Hensyn paa det franske Sprog. Kbhvn. 1797. 8.

Kort Udsigt over den Europæiske Statskyndighed. Kbhvn. 1800. 8

Den Norske Bondes juridiske Pligter og Rettigheder. Kbhvn. 1803. 8. — 2det Oplag. Kbhvn 1806. 8. — 3die Oplag. Chra. 1816. 8. VI S, 324 S.

Den danske og norske Lovkyndighed i en sammenhængende Lærebygning. D. 1. 2. Kbhvn. 1804—5. 8.

Raisonneret theoretisk-practisk Sproglære over det franske Sprog. Kbhvn. 1806. 8. (Jfr. Kjøbenhavns Skilderie 1808, No. 68, S. 1073).

Kortfattet fransk Sproglære, 1. Del, indeholdende den egentlige Sproglære. Kbhvn. 1808 8 (Anm. i Forening med frgd. Skrift i Lærde Efterretn. 1808, No. 19).

Christian den IVdes Minde, et Forsøg i den historiske Veltalenhed. Kbhvn. 1809. 8. (Rec. i Lærde Efterretn. 1809, No. 31 og 35).

Danske og franske Samtaler for Viderekomne Kbhvn. 1811. 8.

Han leverede Bidrag til Minerva 1791 og 1792 (Digte) og til Lærde Efterretninger 1808 (No. 15—17 og 19: Recensjon af Lærebøger i det franske Sprog, udkomne i Danmark siden Aarhundredets Begyndelse). — Han besørgede Trykningen 1805 af Fénélons «Télémaque» paa Fransk. — Endelig foreligger fra hans Haand en Række Oversættelser af større og mindre Arbejder (bl. a. af Rousseaus «Bekjendelser» 1798), hvorom henvises til Nyerup og Krafts Lit.-Lex., S. 215.

I Den Norske Rigstidende 1815 leverede han Meddelelser fra Karl Johans Rejse til Laurvik og Skien s. A. (jfr. Statsraad Holsts Optegnelser, S. 77).

Halck, Carl Jacob Woldemar, Søn af Regimentskvartermester, titulær Generalauditør *Christian Albrecht H.*, Ejer af Hommelviks Gods i Strinden, blev født 1791, blev 1811 ansat som Sekondløjtnant og 23 Marts 1816 udnævnt til Premierløjtnant, men afgik paa Vartpenge ved Arméforandringen 1818. Han boede derefter paa sin Fædrenegaard Hommelviken, men blev senere nødt til at sælge samme og ansattes 1839 som Undertoldbetjent i Kristiania, hvor han døde 12 Juli 1853.

* 18 Juli 1827 *Sofie Hersleb Krog* (f. 31 Oktbr. 1785), Enke efter Major Anton Ulrik Holtermann († 3 Juni 1826) og D. af Sogneprest til Melhus Ove Kristian K. og Albertine Sylow.

Beskrivelse over Glommen Elv, med samtlige dens Vielve og Vandbrag, der falde i samme, med Oplysning om Elvedragenes Beskaffenhed — Tømmerleverence — Sændser m. m. fra Glommens Udspring til dens Udfald. — Fremdeles over Flaadnings-Vanddragene for Frederikshalds Lasthandel. Optaget 1847, og tilføiet fuldstændigere Oplysninger 1849. [Chra. 1850]. Med et Kart, sammendraget efter Amtscartene og andre forhaandenværende Hjælpemidler. 4 59 pag. + 5 upag. S. [i Kontratrykt]; 1 Bl., 39 S. [i Bogtrykt]. — En ny Udgave af de bogtrykte Bilag udkom 1851. 4. 39 S

Beskrivelse over samtlige Sommer- og Vinterveie, der forbinde de forenede Riger Norge og Sverige, saaledes som disse findes anlagte paa det [af Forf.] udarbeidede Grændse-Veikart over Strækningen fra Svinesund, langs Rigsgrændsen til Nordlands Amts-Grændse (Jadnems Grændse-Røse No. 204) ledsaget med nogle oplysende Anmærkninger ved H. Chra. 1851. 4. 15 S.

Hald, Nils Christian, Søn af Kjøbmand og Ejer af Barbo *Nils H.* († 11 Februar 1828) og *Inger Marie Fahsland,* blev født paa Barbo ved Arendal 19 August 1808, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1826 og theologisk Kandidat 1831. Ifølge Bevilling af 31 Januar 1832 anlagde han derefter et Bogtrykkeri i Arendal, men gik snart over i gejstlig Virksomhed, idet han 23 Decbr. 1834 udnævntes til pers. Kapellan

i Borre, var senere i 2 Aar konst. Prest ved Akershus Slaveri og Kristiania Tugthus, udnævntes 1 Oktober 1841 til Sogneprest til Hegebostad, 1843 til Prest ved Slaveriet paa Akershus og Tugthuset i Kristiania, 1854 ved Tugthuset alene, og 6 Aug. 1855 til Sogneprest i Ringebo. 2 September 1864 blev han Provst i Gudbrandsdalens Provsti. Fra disse Embeder erholdt han Afsked med Pension 19 August 1885.

* 26 Juli 1829 *Maren Otte Fürst* (f. 29 Aug 1808), D. af Skibsfører i Arendal Johan Ditlef F. og Birgitte Marie Dedekam.

Jfr. Lilleh Tilsk. 1884, No. 111 (i Anl. af hans 50 Aars Jubilæum); B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to) II. 2. S. 1124; Storth.-Forh. 1886, VI. 147.

Opmuntring til Omsorg for løsladte Straffanger, en Tale holden d. 18de Febr. 1851 i Foreningen til Forsorg og Beskyttelse af de fra Christiania Strafarbeidsanstalter løsladte Forbrydere. Chra. 1851. 16. 22 S. (Særtryk af Chra.-Posten 1851, No. 884).

Om og hvorvidt Kirketugt kan anvendes under de bestaaende Forholde. Indledningsforedrag ved Forhandlingerne i Christiania geistlige Forenings Møde den 6te og 7de Febr. 1856. Chra. 1856. 8. 2 Bl., 52 S. (Aftryk af Norsk Kirketidende 1856, No. 6, 7 og 10).

I Prædikener af norske Geistlige (1856) II. 241—59: Prædikener paa 25. og 26 Søndag efter Trefoldighed.

I Afholds-Tidende IV. (1846), S. 177—81: Foredrag i Afholdsforeningen i Christiania.

I For Fattig og Rig IV. No. 14: Tale ved Bodsfængslets Aabning den 4. Maj 1851.

Halderen, F., Pseudonym for **I. C. Mørch,** se denne.

Haldorsen, Haldor, Pseudonym.

Sladdersøstrene eller Basunridderne i Christiania. Dramatisk Hvadduvil i 3 Afdelinger med Sange og Epilog af Haldor Haldorsen, Kanthugger. Chra. 1853. 8. 64 S.

Hall, E. — han kalder sig paa de to sidstnævnte Udgaver af ndfr. anførte Skrift A. Hald — blev født i Kjøbenhavn, var i 2 Aar Danser ved det kgl. Theater i Stockholm, gav senere i en Række af Aar, formentlig fra 1823, Undervisning i Dans i flere af Norges Byer og var en Tidlang Lærer i Dans ved den norske Krigsskole.

[1.] Om Baldandse i Almindelighed og franske Quadriller i Særdeleshed. Thjem 1831. 8. 24 S.

[2.] Om Baldandse i Almindelighed og nyeste Franske Quadriller samt Françaiser i Særdeleshed. Chra. 1836. 8. 24 S. — [Ny Udg.] Drammen 1837. 8. 23 S.

Hallager, Georg Frederik, efterfølgendes Brodersøn og Søn af Toldbetjent i Danmark *Andreas H.* († 1853) og *Hedevig Marie Clausen,*

blev født i Kjøbenhavn 20 (ikke 30) Marts 1816, kom 1827 til Bergen, hvor han opdroges hos sin Onkel Adjunkt Immanuel H, og blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1833. I Juli 1837 tog han juridisk Embedsexamen med Laud, ansattes kort Tid efter som Kopist i Justitsdepartementet og blev 1839 Advokatfuldmægtig. Efterat han i Marts 1841 havde afholdt Prøveforelæsninger for den ene af de da ledige Lektorposter i Lovkyndighed — det var første Gang, at slige Prøveforelæsninger holdtes af vordende Universitetslærere i Henhold til kgl. Res. af 20 November 1837 og tillige den første offentlige Konkurrance ved vort Universitet — blev han 8 Maj 1841 udnævnt til Lektor og 15 Marts 1847 til Professor i Lovkyndighed. Den 7 Marts 1864 blev han udnævnt til Assessor i Højesteret, hvor han siden 1848 gjentagende havde været konstitueret som extraordinær Assessor. Han var Medlem (med P. J. Collett og P. C. Lasson) af den kgl. Kommissjon af 7 Februar 1846, til hvem det overdroges «at udarbejde Udkast til en Lov om Arveretten og de øvrige hermed i Forbindelse staaende Dele af Civilretten»; videre (sammen med P. C. Lasson og J. C. Lous) af den kgl. Kommissjon af 11 Januar 1853 ang. Forandringer i Straffelovgivningen med eller uden Jury. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem og af Videnskabsselskabet i Kristiania (1857). Han blev 6 August 1860 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste». Han døde 10 November 1876.

* 1) 1851 *Agnes Martine Vilhelmine Rustad* (f. 14 Decbr. 1823, † 4 Februar 1856), D. af Major Rustad († 1842) og Else Bech.

* 2) 1858 *Henriette Elise Margrete Rustad* (f. 10 April 1829, † 23 Decbr. 1866), hans første Hustrus Halvsøster og D. af Major Rustad i hans Ægteskab med Emilie Maschmann.

Portræt med biografisk Notits i Ny illustr. Tidende 1876, No. 48. *Nekrologer* i Morgbl. 1876, No. 312 A og i Aftbl. s. A. No. 264. Jfr. L. M. B. Auberts historiske Oplysninger om det juridiske Fakultet i Ugeblad f. Lovkyndighed 1870, S. 193 flg.

Den norske Obligationsret, fremstillet af Fr. H. D. 1—3. Chra. [1844—46]. 4. (Kontratryk). — [2det Oplag]. D. 1—4. Chra. [1849]. 4. (Kontratryk. Alene de 3 første Dele, udførte i Em. Bærentzen & Co.s lith. Inst. i Kbhvn. er 2det Oplag; 4de Del af dette Oplag, udført i J. Finnes lith. Officin i Kra. og forsynet med Udgivelsesaaret 1846, er egentlig 3die Del af 1ste Oplag).

Den norske Obligationsret. 2den forbedrede Udgave [af de kontratrykte Oplag]. D. 1. 2. Chra. 1859—60. 8. — Andet gjennemseede Oplag ved L. M. B. Aubert. B. 1. 2. Chra. 1879. 8. I. XIV S., 464 S. — II. X S., 635 S. — Den norske Obligationsrets almindelige Del. Omarbeidet og forøget Udgave af nogle Afsnit i «Den norske Obligationsret». Ved L. M. B. Aubert. Chra. 1887. 8.

Christian den Fjerdes Norske Lovbog af 1604. Efter Foranstaltning af det akademiske Kollegium ved det kgl. norske Frederiks Universitet udgiven af

Fr. Hallager og Fr. Brandt. Chra. 1855. 8. XXVI S., 200 S. (Univ.-Program f. 2. Halvaar 1855).

Den Norske Vexelret, fremstillet. (Særskilt Aftryk af Hallagers Obligationsret). Chra 1859. 8. 2 Bl., 95 S.

Den Norske Arveret, fremstillet af Fr H. Chra. 1862. 8. 3 Bl 263 S. (Anm. af Olivecrona i Naumanns Tidskrift 1864, S. 741 fg.). — 2den gjennemseede Udgave ved Francis Hagerup. Chra. 1885. 8 4 Bl., 286 S.

Den norske Søret, fremstillet af Fr. H Chra. 1867 8 VIII S., 348 S. (Anm. i Aftonbladet 1867, No. 121). — Anden gjennemseede Udgave. Chra. 1873. 8. VIII S., 348 S. — Tredie gjennemseede Udgave, besørget ved Francis Hagerup. Chra. 1881. 8. X S., 391 S.

Han har som Medlem af ovennævnte kgl. Kommissjoner Del i følgende forberedende Lovarbejder: 1) Udkast til Lov om Arv med Motiver og Anhang. Chra. 1847. 4. 157 S. 2) Betænkning om, hvorvidt Stervboer bør kunne deles uden Mellemkomst af offentlig Autoritet. Chra. 1849; 3) Udkast til Lov om forsvundne og fraværende Personer. Chra. 1849. 4) Revideret Udkast til Lov om Søfarten [af Amtmand Aall], trykt i Storth.-Forh. 1851, IV. S. 35—67; 5) Udkast til Lov om Dødsboskifter, med Motiver. Chra. 1853. 6) Om Forandringer i Straffeproceslovgivningen med eller uden Jury. B. 1—3. Chra. 1856—59. 8.

I Den Constitutionelle 1845, No 152 Till. og 153: Om Universitets-Lærernes Lønning. (I Forening med P. I. Collett).

Hallager, Laurents, Søn af Skolelærer *Nils H.**) (f. 1742, † 1807) og *Susanne Foss,* blev født i Bergen 12 Novbr. 1777, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1795 og begyndte efter Andenexamen i 1796 at studere Medicin, hvorhos han samtidig for sit Underholds Skyld gav Undervisning i det franske Sprog. Efter et halvt Aars Ophold i Norge i 1800 blev han Alumnus paa Walkendorffs Kollegium, tog 1804 medicinsk Examen med Laud og blev 1 Juni 1805 kreeret til *Dr. med.* efter at have forsvaret sin ndfr. nævnte Afhandling. Han rejste derefter hjem igjen til Norge, hvor han bosatte sig som praktiserende Læge i sin Fødeby. Her blev han 18 Juli 1806 udnævnt til Læge ved Bergens Syge- og Manufakturhus og s. A. til Physicus dersteds. I denne Stilling døde han ugift 2 Februar 1825.

Autobiografi i hans Doktordisputats. Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 152; Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 29; Hundrup: Efterretn. om Doctores, S. 209.

Fransk Sproglære, tilligemed Læse- og Stiløvelser. Kbhvn. 1798. 8.

Lecture amusante et instructive. Copenh. 1800. 8.

Norsk Ordsamling eller Prøve af norske Ord og Talemaader, tilligemed et Anhang, indeholdende endeel Viser i det norske Bondesprog. Kbh 1802. 8. XXIV.

*) Identisk med den Nils Larsen H., der udgav:
Den første Grund til Regne-Konsten. Bergen 1782. 8.

197 S. (Anm. i Lærde Efterr. 1805, No. 22 og 23. Jfr. Aasens Ordbog over det norske Folkesprog S. I. og sammes Norsk Ordbog S. IV).

Dissertatio inauguralis, sistens nonnulla anatomica et physiologica circa placentam uterinam. Haun. 1805. 8. (Anm. i Lærde Efterretn. 1806, No. 52 af M. Skjelderup).

Hallager, Thorstein Olsgaard, foregaaendes Broder, blev født i Bergen 21 Marts 1784 og blev 1805 Student fra Christianis Institut i Kjøbenhavn, hvorefter han i nogen Tid studerede Theologi. I 1826 blev han ansat som Kordegn og senere tillige Klokker ved Nykirken i Bergen, hvor han desuden i adskillige Aar drev en Boghandel. Han døde 30 December 1853.

* *Lovise Fredrikke Brandt* (f. 4 Marts 1786, † 12 April 1847), D. af Urmager Im. Brandt i Kjøbenhavn.

Norsk Visebog eller Samling af Selskabssange, forfattede af Normænd, med et Tillæg af nogle Danske Sange. [Saml. og udg. af T. H.] Bergen 1821. 8. X. 228 S.

Snotra. Nytaarsgave for Aaret 1821. Udgiven ved T. H. Bergen. 12. X. 204 S. — Samme for 1822. Bergen. 12. 216 S. — Samme for 1823 Bergen. 12. 176 S. m. 2 Kobbere. — Samme for 1824. Bergen. 12. 186 S. m. 2 Kobbere.

Brøders Lectiones latinæ eller Latinske Læseøvelser for Ungdommen med philologiske Noter. Bergen 1827. 8.

Halling, Honoratus, Søn af *Peter Herman H.* († 1825 som Sogneprest til Hof i Jarlsberg) og *Nikoline Moe* († i Arendal 23 Januar 1865, 78 Aar gl.), blev født i nordre Odalen, hvor Faderen da var Sogneprest, 14 Novbr. 1819, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1839 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1843. Han blev 1847 udnævnt til pers. Kapellan hos Sogneprest Fangen i Aker, men tog, efterat han i 1850 havde stiftet «Enerhaugens Samfund» og bl. a. grundlagt den dermed forbundne Kristiania Spareskillingsbank, Afsked fra nævnte Embede for at modtage Ansættelse som Prest for Arbejderne ved Anlægget af Jernbanen til Ejdsvold. I de nærmest følgende Aar, i hvilke den under Markus Thranes Ledelse staaende Arbejderbevægelse udviklede sig, virkede H. utrætteligt og med stor Indflydelse blandt Hovedstadens og dens Omegns Arbejdsklasser og udvidede yderligere denne sin Virksomheds Omraade, da han ved kgl. Res. af 29 Marts 1854 havde faaet et Stipendium af 800 Spd. aarlig indtil videre for at arbejde for Afholdssagens Befæstelse og Udbredelse. Som Afholdsagent berejste han derefter større Dele af de daværende Kristianias og Kristianssands Stifter. I 1855 var han Skibsprest for den norske Eskadre i Østersøen og erholdt Konstitution i det ved kgl. Res. af 13 Juli s. A. oprettede midlertidige Garnisons-

Trykt 22 Oktbr. 1887.

prestembede paa Karl-Johansværn. Her virkede han til 1864, da han 2 Januar udnævntes til Sogneprest i Lom. 1871 blev han Provst i nordre Gudbrandsdalens Provsti og forflyttedes 3 April 1875 til østre Akers Sognekald, fra hvilket Embede han af Helbredshensyn søgte og erholdt Afsked med Pensjon 19 Aug. 1885. Han døde ved Lian 9 April 1886.

* 1) 1844 *Frederikke Petrine Weyergang* (f. 10 November 1820, † i Kra. 27 Januar 1860), D. af Kjøbmand i Mandal Christian W. og Frederikke Andersen.

* 2) 11 April 1862 *Marie Henrikke Bomhoff* (f. 27 Aug. 1837), D. af Kjøbmand Constans Ambrosius Marius B. og Annette Jørgine Gether.

Portræt med Biografi [af Yngvar Nielsen] i Skill.-Mag. 1886, No. 17; i Ny ill. Tid. 1886, No. 17; i Menneskevennen 1886, No. 11. *Nekrologer* i Aftenposten 1886, No. 200; Morgbl. s. A. No. 180, jfr. 197 om en i Enerhaugens Samfund afholdt Mindefest over H. Jfr. Storth.-Forhandl. 1886, VI. 146; Wäktaren 1854, No. 92.

Christelige Børnesange. Chra. 1844. 8. 34 S.

Den norske Kirkes Lærerstand eller fuldstændig geistlig Kalender for 1844, med Opgivende af Præstekaldenes Indtægter. Chra. 1844. 4. 55 S. (Anonymt).

Nogle Ord til Børnene i Eugenias Stiftelse talede ved dens 18de Aarsfest, 8. Novbr. 1845. Chra. 1845. 8. 12 S.

Høimesse-Prædiken paa Bededag Aar 1843, holden i Overvær af Kongen og det Kgl. Huus for den paa Ladugårdsgärdet samlede Deel af Krigshæren („Jo bedre Christen desto bedre Soldat") Af B. G. Lindgren. Paa Norsk ved H. Halling. Chra. 1845. 8. 21 S.

Aandelige Guldkorn, en Skat for Hjerte og Forstand, fundne hos Kirkens Skribentere. Chra. 1845. 8. 83 S. (Anonymt).

En liden Postille for Børn. Chra. 1846. 16. 512 S (Anm af M. J. Monrad i Norsk Tidsskrift I. 190—96). — 2det Oplag. Chra. 1850. 16. — 3die Oplag. Chra. 1853. 16. 4 Bl, 447 S. m. Titelkobber. — 4de Oplag. Chra. 1862. 16. 2 Bl., 447 S. m. Titelkobber. (Anmeldt i Norsk Kirketid. 1862. Sp. 429 fg.)

En liten postilla för barn. Öfvers. och bearb. af *E. B.* Sthlm. 1875. 16. 407 S.

Christelig Haandbog for Tjenestetyende af begge Kjøn, bestaaende i Sprog, Bønner, Raad, Formaninger og lærerige Fortællinger. Efter det Tydske udarbeidet af H. H. Chra. 1847. 8. XV. 240 S.

Gud med os! En Andagtsbog for Søfarende Til Opbyggelse og til Veiledning ved Gudstjenesten ombord. Chra. 1847. 12. IX 324 S

Aandeligt Dagsløb eller En Christens daglige Vandel for Gud under alle Livets Forhold. Efter det Tydske ved H. H. Chra. 1848. 12 VIII S, 85 S., 192 S.

Betragtninger over den ganske Christi Lidelse paa Oliebjerget, for Jødernes geistlige Ret, for Pilati og Herodis verdslige Ret og paa Bjerget Golgatha, efter de fire Evangelisters Harmoni. Af Johan Jacob Rambach. [Udg.

og forl. af H. Halling]. Chra. 1852[–54]. 4. 504 S. m. 3 Staalstik. (Udkom i Hefter med Omslagstitel: Bibliothek for lutherske Christne, 1ste Bd. 2det Bd., indeholdende A. Rohrborgs: Det faldne Menneskes Saliggjørelses-Orden, blev udgivet i Stavanger 1859 af O Blix, se dette Værks 1ste Bd., S. 356).

Lygte for Foden og Lys paa Stien. Salm. 119, 105. Chra. [1854]. 64 140 S. — 2det Oplag. Chra. 1863. 64. 140 S. (Anonymt).

Biskop Brorsons Svanesang. En Samling Psalmer og aandelige Sange. (Med Forfatterens Biographi, meddeelt af H. Halling). Chra. 1854. 16. 96 S. (Biografien er paany gjengivet foran Boghandler H. H. J. Lynges Udgave af „Troens rare Klenodie", Kbhvn. 1859, S III—XXXVI. Jfr. Norsk Bog-Fortegnelse 1848—65, S. 44).

Brudekronen. En Fortælling for Folket. Chra. 1855. 8. 2 Bl., 128 S. (Anonymt). — 2det Oplag. Kra. 1882. 8. 140 S.

Til Folket. Chra. 1858. 12. 24 S. (Anonymt).

Søndagsbog for Søfarende. Til Brug ved Gudstjeneste og til Opbyggelse ombord i Orlogs- og Koffardifarten, samlet og udgivet. Chra. 1858. 8. 4 Bl. 368 S. (Omarbejdet Udgave af det ovfr. nævnte Skrift „Gud med os!") — Andet Oplag. Chra. 1869. 8. 4 Bl., 346 S.

Husandagtsbog eller Vidnesbyrd af Ordets Tjenere i den lutherske Kirke, ordnede til Gudstjeneste i Huset paa hver Dag i Kirkeaaret. Chra. 1860[—61]. 8. 2 Bl., 1175 S.

Han var Udgiver af Christeligt Søndagsblad for Menigmand. Aarg. 1. Holmestrand 1844. 4 26 No. (Ark). Aarg. 2. Chra. 1845. 4. 26 No. (Ark). Aarg. 3—4. Chra 1846—48. 8. à 30 No. (Ark).

Han grundlagde og udgav Ugebladet For Fattig og Riig. Et Søndagsblad til opbyggelig Underholdning. Aarg 1—8. Chra 1848—55. 4. 52 No. (Halvark) aarlig. (Fortsættes fremdeles. Jfr. Anmeldelsen [af E. Sundt] i Mgbl. 1848, No. 353 og 357 hvortil Svar [af A. Schjøth] i s. Bl. 1849. No. 72, 77 og 83). — Som Følgeblad til ovennævnte udgav han Fædrelandets Ven. Chra. 1848—55. (Udgivelsen fortsattes 1856—57 af Olai Skullerud)

I Skilling-Magazin 1845, No. 23, 24, 25 og 30: Skizzer af de ældste Missionærers Liv og Virksomhed blandt Lapperne i Finmarken.

Hals, Carl Brunnel, Søn af Forvalter ved Gaustad Asyl *Halvor H.* († 29 Jan. 1882) og *Mathilde Magdalene Hermana Saxild,* er født i Kristiania 25 Septbr. 1846, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1864 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1870. Siden 1 August 1873 har han været ansat som Lærer ved Moss borgerlige Realskole, nu Moss kommunale Middelskole. Han har gjentagne Gange opholdt sig i Frankrige for at studere fransk Sprog og Literatur.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Moss kommunale Middelskole 1886, S. 124.

Om Assurance. Af Edmond About. Oversat fra Fransk af *C. H.* Kra. 1878. 8. 1 Bl., 77 S. (Med Omslagstitel: Om Livsforsikring. Udgiven efter Foranstaltning af Livsforsikrings-Selskabet «Idun» m. fl.).

Høifjeldsrimerier paa Gausdals sanatorium sommeren 1885. Trykt som manuskript. Moss 1885. 8. 10 S.

I Norden, udg. af J. Lieblein, *IV.* 261—272: Min første Udflugt som Huslærer. (En Skizze). — *V.* 291—294: Pennalfamilien. (En Historie)

I Illustreret Nyhedsblad 1863, No. 14: Fra Numedalen; No. 46 Fra Valders

I Skilling-Magazin *1869*, No. 49: Fra Vermland. — *1872*, No. 4 og 5: Fra Normandie. — *1880*, No. 52: Fra en Fodtur i Jylland.

I Ny illustreret Tidende 1874, No. 17: Fra Normandie; No. 19, 21 og 24: Fra Paris.

I Aftenbladet (1861, No. 126 og 187) og i Aftenposten (1870, No. 166 og 168) er trykt nogle Rejsebreve af ham.

Han var den anonyme Redaktør af Moss Tilskuer fra 1874 til 10 April 1877.

Til Illustreret Nyhedsblad, Aftenbladet og Skilling-Magazin har han i Aarenes Løb leveret en stor Del Oversættelser.

For Kristiania Theater har han oversat Græshoppen hos Myrerne, Lystspil i 1 Akt af Legouvé og Labiche, opført 1ste Gang 1878.

Hals, Christian August, Søn af Kaptejn, senere Toldinspektør i Fredrikshald *Johan Frederik H.* og *Mette Marie Gløersen* († paa Fredrikshald 21 Januar 1873, 89 Aar gl.), blev født paa Fredrikshald 7 Novbr. 1813, Student med Laud fra sammes Skole 1833 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1839. Han var derefter Huslærer paa forskjellige Steder indtil 1847, blev 1849 ansat som Førstelærer og Inspektør ved Nissens Pigeskole i Kristiania og 1857 som Bestyrer af og Førstelærer ved Borgerskolen i Sarpsborg, hvor han døde ugift 31 Jan. 1867.

Jfr. M. Arnesen: Biogr. Efterretn. om Elever paa Fr.halds lærde og Realskole, S. 38.

Praktisk Regnebog, især til Brug ved Hovedregning. Chra. 1853. 8. VIII. 160 S. (Anm. af H. Christie i Norsk Tidsskrift 1854, S 354 fg.) — 2det Oplag. Chra. 1857. 8. VIII. 159 S. — 3die forøgede Udgave. Chra. 1863. 8. VIII. 192 S. — 2det Oplag [af sidstnævnte Udgave]. Chra. 1868. 8. VIII. 192 S. — 3die Oplag. Chra. 1873. 8. VIII. 192 S („Delvis efter Chr. Aug. Hals's Regnebog" har senere Ole Johannesen udgivet en „Praktisk Regnebog", H. 1—4. Chra. 1879--81).

Facitbog [til frgd. Arbejde] Chra. 1853. 8. 48 S. — 2det Oplag. Chra. 1858. 8. 46 S [med senere tilføjede S. 47—58, indeholdende Faciter til de nye Stykker i 3die Udg.] — 3die Oplag. Chra. 1872. 8. 54 S.

Engelsk Læsebog, med Betegnelse af Udtalen efter Walker's Methode, samt en kortfattet Grammatik, for Begyndere. Chra. 1857. 8. VI. 162 S. — 2den forøgede Udgave. Chra. 1863. 8. IV. 198 S. — Andet Oplag [af frgd. Udg.] Chra. 1869. 8. IV. 198 S. — Tredie Oplag. Chra. 1874. 8. 2 Bl., 198 S. — Fjerde Oplag. Chra. 1878. 8. 2 Bl., 198 S.

Praktisk Regnebog for Almueskolen. Chra. 1860. 8. 56 S. (Anm. Morgbl. 1860, No. 226). — 2det Oplag. Chra. 1865. 8. 56 S. — Facitbog *mm.* *Chra.* 1861. 8. 16 S.

Engelske Præpositioner og Stiløvelser. Chra 1866. 8. IV. 140 S. — Andet Oplag. Chra. 1874. 8. IV. 140 S. — Tredie Oplag. Chra. 1878. IV. 140 S.

Hals, Christian Dorph, Søn af Oberst, senere Toldinspektør *Caspar Andreas H.* og *Marthe Marie Nilson* († 13 Marts 1828, 40 Aar gl.), er født 20 Juni 1817, blev 18 Oktbr. 1837 udnævnt til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteribrigade, hvorfra han i 1838 forsattes til Bergenske og i 1839 til 2den akershusiske Brigade, blev 9 April 1845 udnævnt til Premierløjtnant, 23 Juni 1854 til Kaptejn og Divisjonschef, 26 Novbr. 1859 til Chef for 2det Kompagni af norske Jægerkorps og 28 April 1865 til Oberstløjtnant og Chef for Gudbrandsdalens Musketerkorps, hvorfra han 14 Januar 1867 forflyttedes til Chef for Kristiania Bataljon. 1882 traadte han ud af Armeens Officierskorps, idet han 25 Novbr. s. A. udnævntes til Krigskommissær i Kristiania Distrikt. Han er R. S. O. (1863) og R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» (7 Septbr. 1875).

* 20 Aug. 1846 *Karen Nilson* (f. 27 Dec. 1825), D. af Overretsprokurator P. Nilson og Elisabeth Grønvold.

I Militært Tidsskrift *XX.* (1857), S. 141—57: Noget om Soldatens Forpleining. — *XXII.* 124—40: Motiveret Forslag til en forandret Anordning af Infanterets Øvelser.

Hals, Jørgen Michelet, Søn af Oberstløjtnant og Kommandant i Fredriksstad 1814 *Nils Christian H.* og *Johanne Christine Augusta Harboe,* blev født 1798, blev 24 Decbr. 1813 udnævnt til Officier og senere ansat som Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade, hvor han 8 Septbr. 1823 avancerede til Premierløjtnant, 11 August 1840 til Kaptejn og Divisjonschef ved Landværnet og 31 Marts 1847 til Kompagnichef. Den 1 Febr. 1855 erholdt han efter Ansøgning Afsked med Pensjon. Han døde 13 Maj 1875.

* *Clara Sørensen.*

Jfr. Storth. Forh. 1857, VIII. 67.

Kong Half. Et Sørgespil i fire Akter. Chra. 1829. 12. 82 S. (Jfr. Morgbl. 1830. No. 9 [af Henr. Wergeland] og No. 13).

Hals, Nils, Søn af nedennævnte Adjunkt *Ove H.*, blev født i Kristiania 21 Oktober 1838 og udnævntes 19 Decbr. 1857 til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteribrigade, hvor han 5 Maj 1859 avancerede til Premierløjtnant. I 1858 var han en kort Tid ansat ved Anlægget af Throndhjem—Støren-Jernbanen. I 1867 og 1868 var han ansat ved Instruktionsskolen til Uddannelse af Reserveofficierer. Han døde 24 August 1869.

* *Christiane Dessen*, D. af Oberstløitnant J. S. Dessen. Enken ægtede senere Andenlærer ved Hamar Seminarium Jørgen Jørgensen.

Haandbog i militær Administration (indeholdende de nu gjældende Bestemmelser) for den norske Arme. Kra. 1868. 8. VI. 359 S. (Rettelser og Trykfejl til dette Arbejde er trykt i Mil. Tidsskr. B. 32, S. 227—30).

I Militært Tidsskrift XXIX. (1866), S. 210—41: Hvorledes bør Infanteriets 30 Dages Rekrutskole indrettes og Uddannelsen i samme fremmes, under Forudsætning af at en 6 Maaneders Instruktionsskole derefter bliver at gjennemgaa?

Hals, Olaf Nicolai, Broder af ovennævnte cand. theol. C. B. Hals, er født i Kristiania 4 Juni 1841, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1859 og juridisk Kandidat med Laud i Maj 1864. Efterat have været Sorenskriver- og Advokatfuldmægtig 1865—67 blev han i sidstnævnte Aar ansat i Finantsdepartementets Toldafdeling, hvor han 26 Juni 1878 udnævntes til Fuldmægtig og 13 Decbr. 1879 til Bureauchef. Han var Medlem af en Høsten 1886 nedsat departemental Komite ang. Indskrænkninger i Toldvæsenets Personale og er f. T. Medlem af den ved kgl. Res. 15 August 1887 nedsatte Kommissjon til Revisjon af Toldtariferne.

* *Emilie Sandberg* (f. 20 Maj 1848), D. af ndfr. nævnte Direktør ved Gaustads Asyl O. R. A. S. og Emilie Johanne Barth.

Hoved-Register til Retstidenden og Ugeblad for Lovkyndighed, Statistik og Statsøkonomi for 1861—1870. Udgivet af J Weisser og O. Hals. Kra. 1873. 8. XII. 651 S.

Mindeblade fra 25-Aars Studenternes Jubilæum i 1884. Ved Festkomiteens Foranstaltning udgivet som Manuskript for Jubilarerne. Kr.sand [1885]. 8. 31 S.

Hals, Ove Michelet, Broder af ovennævnte Kaptejn Jørgen Michelet H., blev født i Fredriksstad 27 Aug. 1807, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1825 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1829. I 1833 blev han konst. Timelærer ved Kristiania Kathedralskole og 15 Juni 1835 Adjunkt ved samme, i hvilken Stilling han døde 20 Oktbr. 1839.

* *Caroline Marie Hals* (f. paa Bingen i Sørum 3 Oktbr. 1812), Søster af ovfr. nævnte Krigskommissær C. D. H. Adjunkt H.s Enke blev senere gift med Toldbetjent Carl Johan August Heidenreich (f. 5 Decbr. 1814).

Uddrag af Modersmaalets Sproglære og Retskrivningslære til Brug ved Underviisningen i nederste Classe i de lærde Skoler. Chra. 1833. 8. 32 S.

Forsøg til en norsk Retskrivningslære. Indbydelsesskrift. Chra. 1834. 4. 29 S. (Anm. i Vidar No. 92 og 93, hvortil Svar fra Forf. i No. 95).

Om det norske Sprogs Ordfølge. Et Indbydelsesskrift. Chra. 1835. 4. 13 S.

Norsk Retskrivningslære. Chra. 1836. 8. 44 S.

Norsk Sproglære.* Chra. 1837. 8. 86 S.

Halseth, Gudbrand, en Bondesøn fra Gaarden Halset paa Hedemarken, hvor han fødtes 1790, blev 1810 Sekondløjtnant ved Sjælandske Skarpskytterkorps, ansattes 20 Oktbr. 1814 som 5te Officier og Lærer i Kalligrafi ved det norske Landkadetkorps, 1819 som Premierløjtnant ved samme, udnævntes 2 Marts 1822 til Kaptejn i Armeen og 2 Juni 1823 til Ordonnantsofficier hos Kong Karl Johan, hvis Gunst han havde vundet ved sin Kundskab i Fransk. 7 Novbr. 182? blev han stillet surnumeraær i Armeen og afgik fra sin Stilling ved Krigsskolen, hvorfra han allerede siden 1819 havde været permitteret paa ubestemt Tid, idet han i flere Aar havde været bosat i Stockholm, hvor han nød Kongens private Understøttelse og efter Sigende skulde forfatte dennes Historie under Kongens eget Tilsyn. Da dette ingen Fremgang havde, kom han 1828 tilbage til Kristiania, hvor han døde ugift 2 Septbr. 1839.

Han var Medudgiver med Th. Broch af Ugebladet Hermoder indtil 1823, til hvilket Blad han leverede forskjellige Bidrag.

Han var Redaktør af de 4 første Hefter af Maanedsskriftet Iduna, Chra. 1822. (Jfr. hans Erklæring i Morgbl. 1829, No. 57).

Han indbød i 1824 til Subskription paa en Oversættelse i 2 Bind af Kong Carl Johans Biografi af Chateauneuf og paa en Sveriges Historie i 5 Bind fra Carl den 12tes Død til Regjeringsforandringen i 1809; men intet af disse Arbejder udkom.

Halsteen i Aasen, Pseudonym.

Syvende ordentlige Storthings Lov om Formandskaber paa Landet, med Bemærkninger, samt et Anhang om Lovens 1—6—1. Drammen 1834. 8. 32 S.

I Statsborgeren 1833, H. X. S. 97—125 og 161—210: Bemærkninger ved Regjeringens Sanktionsnegtelse paa Lovbeslutningerne om Formandskaber paa Landet og om Delings- og Skyldsætningsforretninger.

Halvorsen, Carl Johan, Søn af fhv. Kjøbmand i Porsgrund *Ole P. H.* († 1860) og *Inger Hansine Meier,* er født 1837 og ansat ved det norske Lloyds Kontor i Porsgrund.

* *Augusta Dorthea Hassel* († 9 Septbr. 1872, 22 Aar gl.)

Tabeller for Reduktion til Norske Speciedalere af £ Sterling, Mark Hamb. Banco, Gylden Holl. Kurant, Francs og Rigsdaler Rigsmynt. Chra. 1859. 8. 47 S.

Halvorsen, Georg Kjær, Søn af *John H.* og *Jacobine Kjær,* er født i Holts Prestegjæld 6 Septbr. 1839, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1862 og Realkandidat med Laud i Decbr. 1870. Han blev 1 Juli 1871 konst. som og 7 Decbr. 1872 udnævnt til Andenlærer ved Holts (senere Kristianssands) Skolelærerseminarium, hvor han 3 Juli

1875 befordredes til Overlærer. Fra denne Stilling erholdt han efter Ansøgning Afsked 3 Juli 1880, da han s. A. var bleven ansat som Bestyrer af Tvedestrands kommunale Middelskole. Herfra søgte han sig atter entlediget i 1882 og har siden den Tid studeret i Tyskland.

Bibel-Haandbog eller Beiledning ved Læsningen af den hellige Skrifts Bøger, en Bog for det christelige Familiehjem. Af Joh. Aug. Berg. Bearbeidet efter den svenske Originals 5te Oplag. Chra. 1868. 8. 215 S. — 2det Oplag. Chra. 1882. 8. 2 Bl. 252 S. (Anonymt).

Christelig Bønnebog, indeholdende Bønner paa alle Ugens Dage, alle Aarets Høitider, ved de hellige Sacramenters og Guds Ords Brug og for særlige Stænder, Personer og Forhold af Luther, Arndt, Scriver m. Fl. Efter det Tydske. Med Forord af Pastor Julius Bruun. Chra. 1869. 8. 1 Bl., VI S., 168 S. — 2det Oplag. Chra. 1878. 8. VIII S., 168 S. (Anonymt).

Den unge Kvinde. En Ven og Ledsager for hende gjennem Livet til Udødeligheden eller om Kvindens christelige Opdragelse for sit Kald. Af John Angell James. Oversat efter Originalens 12te Oplag og ledsaget af Dr. P. Fjellstedts anbefalende Forord til den svenske Udgave. Chra. 1868. 8. VI S., 289 S. — 2det Oplag. Chra. 1872. 8. — 3die Oplag. Chra. 1878. 8. VI S., 339 S. — 4de Oplag. Chra. 1880. 8. VI S., 339 S. — 5te Oplag. Chra. 1884. 8. VI S., 339 S. (Anonymt).

[1.] Kortfattet Lærebog i Regnelæren med methodisk ordnede Opgaver for Seminarier, de nedre Middelskoleklasser og Byernes Folkeskoler udgivet fra Kristiansands Stiftsseminar ved G. H. H. 1—5. Chra. 1878—79. 8. 21 S., 24 S., 40 S., 60 S., 83 S. — 2det Oplag. H. 1—5. Chra. 1880—81. 8. 22 S., 24 S., 40 S., 60 S, 83 S. — Opløsninger af Opgaverne i Regnelærens andet til femte Hefte. Chra. 1879. 8. 10 S., 12 S., 14 S., 18 S. — 2det Oplag. Chra. 1881. 8. 10 S., 12 S., 14 S., 18 S.

[2.] Kortfattet Lærebog i Regnelæren med methodisk ordnede Opgaver til mundtlig og skriftlig Regning for Folkeskolen, udgivet af Kristiansands Stiftsseminar ved G. H. Med 22 Figurer. Chra. 1879. 8. 151 S.

Halvorsen, Halfdan Andreas, Søn af daværende Underofficier, senere Vagtmester ved Sels og Gjøviks Distriktsfængsler *Hans H.* († 1876) og *Kari Andersdatter Kjøpanger*, er født 29 Juli 1849 i Vaage i Gudbrandsdalen, blev Student med Laud fra Lillehammers Skole 1867, var i de første Studenteraar Huslærer og studerede efter Andenexamen 1869 i nogle Aar Filologi, hvilket Studium han ved Faderens Død fandt sig nødt til at afbryde. I 1873 oprettede han i Forening med nuværende Sogneprest P. B. Helgeby (se ndfr.) en Skole paa Grünerløkken i Kristiania, hvis Bestyrelse han dog fratraadte allerede i Begyndelsen af 1874. Fra 1871 har han været Stenograf i Storthingets Tjeneste, siden 1875 som Formand eller Revisor. Han har 1882—85 været Medlem af Styret i «det norske Samlag».

* 1883 *Henrikke Reinholdine Dorff* (f. 29 Oktober 1860), D. af Ritmester Bernt D. og Frederikke Sophie Erlandsen.

Han har udgivet Bretland og Britarne av A. O. Vinje (Kra. 1873. 8. VIII. 191 S.), den af Forf. selv paabegyndte og i Haandskrift efterladte Oversættelse til Landsmaal af A Norseman's View of Britain and the British. S. 120—191 i den norske Oversættelse er udført af H., som derhos har forsynet de med Mærket H. H. undertegnede Forord.

Han har udarbejdet de efter offentlig Foranstaltning udgivne Storthings-Efterretninger for Aarene 1879, 1880, 1881 og 1882 (Kra. 1879—82. 4.), indeholdende 28., 29., 30. og 31. ordentlige Storthings Forhandlinger.

Han har været Medarbejder ved Storthings-Efterretninger 1814—33, udg. efter offentlig Foranstaltning, 3die Bind (Kra. [1878—]1882), hvis sidste 27 Ark (S. 424—642) er redigeret af ham. Ligesaa har han været Medarbejder ved og redigeret største Delen af 1ste Bind af Storthings-Efterretninger 1836—54, udg. efter offentlig Foranstaltning. (Kra. 1884—87).

Han besørger den for det norske Samlag paabegyndte Udgivelse af A. O. Vinjes Skrifter i Utval, hvoraf hidtil er udkommet B. I—IV. 1. (Kra. 1881—87) og hvortil han foruden Udvalget og Textrecensionen har leveret Forord og Anmerkninger.

Af Fedraheimen var han Medarbejder fra Bladets Grundlæggelse i Oktbr. 1877 til Marts 1880, i hvilken Tid han redigerede Efterretningerne fra Udlandet, ligesom han ogsaa leverede enkelte andre Bidrag, dels originale, dels oversatte.

Halvorsen, Jens Braage, Søn af Guldsmedmester *Christian Gottlob H.* og *Marie Severine Storm,* er født i Bergen 7 Marts 1845 og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1866. I 1867 begyndte han at skrive i «Aftenbladet», af hvis Redaktion han blev fast Medarbejder Høsten 1868, hvorefter han levede som Literat og Publicist i Kristiania, indtil han 1 Juli 1883, da Lov af 20 Juni 1882 om Aflevering af alle norske Tryksager til Universitets-Bibliotheket var traadt i Kraft, blev ansat som Amanuensis ved Bibliotheket. Han var 1869—1877 Bibliothekar i Læseselskabet «Athenæum». Han har flere Gange i literære Øjemed rejst i Danmark og Sverige og besøgte i 1876 med Understøttelse af Statsmidler Nordamerika i Anledning af Verdensudstillingen i Filadelfia.

Jfr. Storth.-Forhandl. 1887 II. a, Sth.-Prp. No. 4 b, S. 9—11 og VI. 212 fg.; Storth. Tid. 1887, Forh. i Storth., S. 247—57; Aftenposten 1887, No. 140; Dagbl. s. A. No. 83.

Katalog over det norske Studentersamfunds Bogsamling. Ved J. B. Halvorsen og Klaus Hanssen. Kra. 1869. 8. 125 S.

Sars-Subskriptionen i England, Frankrige og flere Lande. Chra. 1870. 8. 8 S. (Aftryk uden særskilt Titelblad af „Aftenbladet". Slutningen udkom ikke i Særtryk).

Norsk Bog-Fortegnelse for 1870. Samlet og udgivet af J. B. H. Aarg. 1. Med et alphabetisk Register. Chra. 1870—71. 8. VI. 30 S.

Norsk Bog-Fortegnelse. Samlet og udgivet af J. B. H. Aarg 2. 1871. Chra. 1872—73. 8. 23 S.

Katalog over Læseselskabet Athenæums Bøger. Udarbejdet af

J B. Halvorsen og Carl Christensen. [I. II]. Kra. 1874—78. 8. I. 135 S. II. 160 S. (jfr. ovfr. S. 20).

Den østerrigsk-ungarske Nordpol-Expedition i Aarene 1872—1874. Af Julius Payer. Autoriseret Oversættelse ved [J. B. Halvorsen og] F. O. Guldberg. Med 146 Illustrationer og 3 Karter. Kra. [1876—]1877. 8. CII. S., 1 Bl., 667 S. (Af Oversættelsen er kun S. 1—256 udført af H., jfr. Fortalen)

Norsk Forfatter-Lexikon 1814—1880. Paa Grundlag af J. E. Krafts og Chr. Langes «Norsk Forfatter-Lexikon 1814—56» samlet, redigeret og udgivet med Understøttelse af Statskassen. H. 1—17 Kra. 1881—87. 8. *B. I.* Aabel—Bøyesen. Chra. 1885. XIV S., 569 S. — *B. II.* Cammermeyer—Hansen. 1885—87. S. 1—512. (Anm., foruden i en Mængde norske og udenlandske Blade, naar et eller andet Hefte er udkommet, i Aftenposten 1881, No. 282 A [af O. A. Øverland], hvortil Svar fra H. i No. 288 A; videre i Morgenbladet 1886, No. 469 [af Dr. Yngvar Nielsen]; i Nordisk Revy [Ups.] I. 348 fg. af Gustaf Stjernstrøm; i Ny Svensk Tidskrift 1885, S. 176 fg. [af E. Lewenhaupt]; i Letterstedtske Nord. Tidskr. 1886, S 487—89 [af C. Eichhorn]; i Dagbl. [Kbh.] 1883, No. 48 B og 1884, No. 119; i Finsk Tidskrift 1883, II. 151 fg. og 1887, I. 68 fg. af C. G. Estlander; i Literarisches Centralblatt 1885, Sp. 1196 fg. af Dr. Konrad Maurer; i The Nation, New York, 1886, 22 Juli, S. 82 fg. [af T. Solberg]; i The Literary World, Boston, 1886, 10 Juli, S. 232 fg. Jfr. Morgbl. 1876, No. 38 B og 46 B samt Aftenposten 1881, No. 136 [af F. Bætzmann]).

Bjørnstjerne Bjørnsons Liv og Forfattervirksomhed aktmæssig fremstillet af J. B. H. Med 1 Fotografi, 5 Portræter og 2 Prospecter. Kra. 1885. 8. 67 S. (Et øget Særtryk i 100 Exemplarer af «Norsk Forf.-Lex. 1814—80». Fotografiet, en Gjengivelse af det norske Studentersamfunds Adresse til Bjørnson i Anledning af hans 25 Aars Digterjubilæum, findes blot i en Del Exemplarer).

Daae. Biografiske og literærhistoriske Meddelelser ved J. B. H. Aftryk i 25 Expl. af Norsk Forf.-Lex. 1814—80. Kra 1885. 8. 27 S.

I Særtryk er som Manuskript (i 25—30 Expl.) for vedk. Forfattere følgende Artikler af «Norsk Forf.-Lex.» udgivne:

Oversigt over P Chr. Asbjørnsens Liv og Forfattervirksomhed. 8. 17 S.

Oversigt over J. B. Barths Liv og Forfattervirksomhed. 8. 6 S.

Oversigt over Joh. D. Behrens's Liv og Forfattervirksomhed. 8. 6 S.

Oversigt over Familien Bernhofts Liv og Forfattervirksomhed. 8. 8 S.

Oversigt over Prof. Dr. Sophus Bugges Liv og Forfattervirksomhed. 8. 9 S.

Af Aftenbladet var han Medarbejder fra Høsten 1868 til Høsten 1875 og atter fra Oktober 1876 til 1 Juli 1879. Han var i alle disse Aar Bladets Storthingsreferent og Redaktør af Dagsartikelen, redigerede derhos med Mellemrum i adskillige Aar Udenlandsartiklen, skrev Literatur- og Theateranmeldelser, fremdeles i Tidsrummet 1869—79, paa faa Undtagelser nær, alle Nekrologer og 1876—79 alle Bladets lebende Oversigter over Storthingets Forhandlinger m. v. Af andre Artikelserier af ham kan nævnes: i Aarg. *1868*, No 48, 77 og 119: Om Bergens Museum og dets Fremtid. — *1872*, No. 155, 162, 164, 169, 172, 175, 184, 188, 190, 196: Den nordiske Kunst- og Industriudstilling i Kjøbenhavn. — *1873*, No. 147, 150, 159: Fra Udstillingen i Drammen. — *1874*, No. 218 og 219: Den østerrigske Nordpolexpedition 1872—74.

Han var Medarbejder i Dagbladet fra 1 Juli 1879 til Septbr. 1880, idet han fra 1 Juli s. A. havde overtaget Redaktionen af Ny illustreret Tidende, som han igjen fratraadte i Februar 1883. I sidstnævnte Blad er, foruden mangfoldige Oversættelser, Literaturanmeldelser m. m. i nævnte Tidsrum, alle Biografier, som ikke er forsynet med andet Forfattermerke, af ham. I Særtryk af dette Blad udgav han Festnumer i Anledning af Afsløringen af Kristian IV.s Statue 28. Septbr. 1880 (Kra. Fol. 20 S.) og Henrik Wergelands-Numer. 17. Maj 1881. (Kra. Fol. 28 S. m. 8 S. Faksimile af W.s Manuskript til «Den engelske Lods»).

I Illustreret Nyhedsblad 1863, No. 30 og 31: Et Par Breve fra Konrektor Cortin i Bergen til Sognepræst E G. Schytte i Bodø. (Meddelt med Anm.).

I Skilling-Magazin skrev han efter P. Botten-Hansens Død alle Literaturanmeldelser fra Bladets No. 33, 1869 til 1874, og har desuden i dette Blad skrevet bl. a. følgende Biografier: *1870*, No. 13: Landskabsmaler Flintoe; No 30 Prof. W. Boeck; No. 33: Digteren C. J. L. Almqvist; No. 34: Prof. Chr. Boeck. — *1871*, No. 1: Adolf Tidemand. — *1872*, No. 1: Jonas Lie. — *1874*, No. 1: Statsminister Fr. Due. — *1875*, No. 36: Sprogforskeren Prof Chr. Lassen; No. 40: Rektor J. Geelmuyden; No 45: Ole Hammerstad. — *1876*, No. 1: Statsraad Jens Holmboe. — *1878*, No. 40: Konsul Jens Gran. — *1879*, No. 1: Konsul Tho. Joh. Heftye; No. 18: Minister G. Sibbern; No. 20 og 21: Generalkonsul O. Richter.

I Norsk Folkeblad 1868, No. 51: Biografi af Konsul Jens Gran.

I Folkebladet, red af J. B. Bull, 1887, No. 2: Biografi af Ivar Aasen.

I Norske Digtere efter 1814 (Till. til B. G.) III. 12 fg.: C. P. Riis; S. 79—81: N. R. Østgaard.

I Morgenbladet *1876*, No. 186 A, 196 A, 203 A, 204 A, 219 A, 225 A, 234 A: Centennialbreve fra Amerika. — *1887*, No. 22: Kommunallovgivningens Femtiaarsjubilæum og Kristiania Bys Historie. — Han var en af dette Blads Storthingsreferenter 1881—83.

Til P. Chr. Asbjørnsen, en literær-biografisk Skitse af Alfred Larsen (Chra. 1872. 4.) og til den franske Udgave af samme Arbejde (Chra. 1873. 4.) har han leveret den bibliografiske Oversigt S. 33—50 og S. 29—38.

I Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg, har han skrevet Biografierne af J. N. Brun, W. F. K. Christie, P. A. Munch, A. M. Schweigaard, Edvard Storm, Eilert Sundt og J. H. Wessel samt bearbejdet et Par af de andre efter tidligere trykte Skildringer.

I Norge, illustreret Reisehaandbog, udg. af Chr. Tønsberg, har han skrevet Artikelen Literatur og Kunst i Indledningen (2. Udg. S. 57—63, paa Engelsk i Norway, Chra. 1875, S. LV.—LXI.)

I Nyt Tidsskrift II. 628—36: Den norske literatur i 1883.

I Ny illustreret Tidende 1876, No. 5 og 6: Biografi af General J. G. Meydell.

I Illustreret Tidende (Kbhvn.) *XVI*. No. 786: Med Johan Sverdrups Billede. — *XVII*. No 851: Biografi af Prof. W. Boeck. (Optrykt, uden Forf.s Vidende, S. 3—15 i „Professor, Dr. med. C. W. Boeck. Et Mindeblad". Kra. 1876. 4.)

Af Nordisk Conversations-Lexikon, 3. Udg., har han været Medarbejder for Bogstaverne A—K og indenfor denne Ramme skrevet, med Undtagelse

af Artikelen Bjørnson, Værkets fleste Artikler vedrørende Norges Literatur- og Personalhistorie i det 18. og 19. Aarhundrede.

Han har deltaget i Redaktionen af Universitets-Bibliothekets Aarbog for 1884—87 og har udarbejdet de systematiske Registre til den i Særtryk af samme udgivne Norsk Bog-Fortegnelse 1883—86.

Han har ved mange Lejligheder assisteret andre Forfattere ved deres literære Arbejder, bl. a. P. Botten-Hansen og Siegw. Petersen ved Udgivelsen af «Norsk Bog-Fortegnelse 1848—65» og P. Chr. Asbjørnsen ved Udgivelsen af «Norsk Landmandsbog» 1868—70, hvori han derhos gav bibliografiske Meddelelser om Bøger for Landmænd.

Han har lejlighedsvis leveret Bidrag til Aftenposten, Bergensposten (1865—68), Dagbladet, Dagen, Morgenbladet og Verdens Gang.

Halvorsen, Johan Henrik Skonhoft, Søn af Skibsfører *A. S. H.* og *Anne Katrine Christensen,* er født i Kopervik paa Karmøen 30 November 1853, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 6 August 1875 udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i Bergenske Infanteribrigade og ansattes s. A. som Lærer i Mathematik ved Maribogadens Latin- og Realskole i Kristiania. 7 Februar 1879 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra Militærtjenesten for at ofre sig for Lærergjerningen og har senere været Lærer først ved Holan og Gundersens Skole, nu ved Gundersens Latin- og Realskole i Kristiania.

* 19 Juli 1879 *Helgunda Augusta Fredrikke Dahl,* Søster af den ovfr. S. 102 nævnte Literat G. A. Dahl.

Trigonometrisk repetitionsblad. Med figurer. Kra. 1878. Obl. 8. 8 S.

Repetitionskursus. (To kontratrykte Pl.) Kra. 1878.

Polygonberegning. (En Tabel med Figurer). Kra. u. A.

Plan trigonometri. Chra. 1883. 8. 64 S. — Rettelser og tillæg. [Kra. 1887]. 8. 1 Bl.

Mathematiske Opgaver for Latin- og Realgymnasiet, samt de Opgaver, som ere givne ved Examen Artium, samlede af J. S. H. 2den forøgede Udgave. Kra. 1884. 8. 80 S. (Lithogr.)

Facitbog til samme. 2. Udg. Kra. 1884. 8. 31 S. (Lithogr.)

Formler fra trigonometri og arith. [Kra. 188*]. 1 Bl. Pat.

Stereometriske formler. [Kra. 188*]. 1 Bl. Pat.

Formler til analyt. [Kra. 188*]. 1 Bl. Pat.

Repetitionsblade i mathematik til latin- og realartium. I—III. Kra. 1886. *I.* Arithmetik. Obl. 4. 20 S. — *II.* Trigonometri. 8. 12 S. — *III.* Analytisk plangeometri. (Keglesnittene). 8. 19 S.

Mathematiske opgaver for latin- og realgymnasiet (med resultater og vink til løsningen). 3die forøgede udgave. Kra. 1886. 8. 71 S. — Facitbog til samme. Kra. 1886. 8. 50 S.

Repetitionsgeometri for middelskolen. Kra. 1887. 8. 48 S. (Kontratryk).

Anmerkninger til C. M. Guldbergs analytiske geometri til *brug i realgymnasiet.* Kra. 1887. 8. 23 S.

[Indledning til analytisk geometri]. I. [Kra. 1887]. 4. 24 S. (Kontratryk. Uden T., S og A.).

Halvorsen, Niels, Søn af Sogneprest til Skjold *Jens Braage H.* († 1847) og *Alette Jakobine Hveding,* blev født paa Skjolds Prestegaard 16 Juni 1833, Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1852 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1858. Fra August 1859 til Juli 1864 var han Lærer ved Nissens Pigeskole i Kristiania og derefter til sin Død 4 Juli 1882 Medbestyrer af Autenrieths (senere Frøken Caroline Bauers) Pigeskole sammesteds.

Prædikener paa alle Søn- og Festdage af L. Harms. Udgivet paa Norsk af Th. C. Bernhoft og N Halvorsen. B. 1. 2. Chra. 1862. 8 *I.* Vinterhalvaaret. 633 S. *II.* Sommerhalvaaret. 499 S. (Omkring de to Tredjedele af Oversættelsen er udført af H.).

Prædikener over Kirkeaarets Evangelier tilligemed sex Fasteprædikener af L. Harms. Oversat af N. H. Anden Udgave [af frgd. Arbejde]. Med Forfatterens Levnet og Portræt. Chra. 1869. 8. IX S., 2 Bl., 1062 S. (Jfr. Artikelen Th. F. W. Barth i dette Værks 1ste Bind, S. 178).

Hambro, Christian Fredrik, Søn af Kjøbmand *Edvard Isak H.* († 17 Oktober 1865, 83 Aar gl.) og *Johanne Marie Roggen* († 1841. 45 Aar gl.), blev født i Bergen 4 August 1823, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1842 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1851. Han blev 1860 ansat som Kopist i Armedepartementet og konstitueredes 20 December 1862 som 2den Sekretær i Udenrigskabinettet, opholdt sig fra Juli 1865 til Juli 1866 i en særlig Missjon i Frankrige og udnævntes 20 Decbr. 1871 til norsk og svensk Vicekonsul i Newcastle, i hvilken Stilling han døde 29 Septbr. 1873.

* *Anna Kirstine Bødtker*, D. af Kjøbmand i Bergen, Ritmester Bernt Anker B. († 1839) og Petrikke Marie Frøchen († i Kra. 1886).

Jfr. Svenska Dagbl. 1887. No. 23, S. 3, Sp. 7 fg.

Det norske Consulatvæsen tilligemed de for svenske Consuler givne Anordningers vigtigste Indhold. Chra. 1859. 8. VIII. 415 S.

Den privata sjörätten enligt svensk lagstiftning. D. 1. 2. Sthlm. 1870 8. 476 S. (Anm. i [Letterstedtske] Nord. Tidskrift 1882).

Hambro, Edvard Isak, Søn af Fattigkasserer *Carl Joachim H.* († 14 Maj 1873, 59 Aar gl.) og *Angeliqve Catarine Bull,* er født i Bergen 3 Juli 1847, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1863, studerede 1866—67 ved Kjøbenhavns Universitet, hvor han fornemmelig hørte Madvigs Forelæsninger, og blev filologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1869. Han blev 1871 ansat som Lærer ved Tanks Skole i Bergen og har siden 1878 været Bestyrer af egen Skole sammesteds.

* *Nikoline Kristine Harbitz,* D. af Malermester i Bergen Niels Andreas H. og Elise Kristine H.

Om pigeskolen. Indledningsforedrag ved en diskussion i Bergens kvindesagsforening. Trykt paa «Bergens kvindesagsforenings» bekostning. Bergen 1887. 8. 15 S.

Han deltog med daværende Raadmand N. A. Dahl og Biskop F. W. Hvoslef i Juni 1882 i en i Bergens Blade offentliggjort Indbydelse til Oprettelse af et Menighedsuniversitet i Bergen, hvilken Indbydelse senere blev trykt i Brochuren «Om et Menighedsuniversitet i Bergen (Bergen 1883. 8. 63 S.), hvori ogsaa S. 29—51 er indtaget et Aftryk af en Række Artikler, H. skrev om «den bergenske Universitetssag» i flere Bergens Blade i Februar 1883. (Jfr. Morgbl. 1883, No. 54 og 60 [af Dr. L. Daae]).

I Indbydelsesskrift fra Hambros Skole 1885: Hjemmearbejde og skolearbejde, et par ord til forældre og foresatte.

I Bergensposten Høsten 1878 førte han en Polemik [mod Hans Greve] om Pigeskolen.

Ved Grundlæggelsen af Bergens Aftenblad 1880 var han i det første Halvaar Medlem af Redaktionskomiteen og skrev som saadan adskillige ledende Artikler i Bladet. Senere har han i dette Blad af og til deltaget i Diskussjonen af offentlige Anliggender, saaledes i Aarg. *1884*, Decbr., ved nogle Artikler om den økonomiske Krise og i Aarg. *1886*, No. 1875 ved en Artikel om Overbefolkning og Midler derimod.

Hammer, Hans Christian, Søn af Landhandler *Abraham Falch H.* og *Katharina Marie Nimb,* blev født paa Rogneby paa Toten 31 Oktbr. 1807, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1826 og theologisk Kandidat med Laud i Februar 1837. Han døde i Februar 1839.

I Wexels's Tidsskrift f. Kirke-Kronike I. 372—80: Et Par Prøveblade af en „Kirkekronike paa Riim" for Børn og Menigmand.

I Den Norske Huusven findes forskjellige Digte af ham, saaledes i *I.* No. 18, 22, 26; *II* No. 2 (Ludvig og Emma, Novelle), 12, 15, 20, 24, 25; *III.* No. 4, 11, 16, 20, 24, 25 (Mindedigt over N. H. Abel), 26; *IV.* No. 14, 16, 19; *V.* No. 2 (Mindedigt over Claus Frimann) og 9.

Ogsaa i Morgenbladet er trykt flere af hans Digte, hvilke oprindelig tildels var indførte i Studentersamfundets haandskrevne Blad.

Hammer, Hans Julius, Søn af Sorenskriver, Justitsraad *Andreas H.* og *Isabelle Christine de Stockfleth,* blev født i Kristianssand 20 Juli 1810, Student med Laud fra Overlærer Møllers Institut 1827, blev 1829 konst. som og 1830 udnævnt til Adjunkt ved Drammens lærde Skole. I September 1833 tog han filologisk Embedsexamen med Laud, hvorpaa han 30 Marts 1836 udnævntes til Overlærer ved og Bestyrer af Molde Middelskole, 6 Juni 1840 til Rektor ved Stavanger lærde og Realskole og 28 Maj 1852 til Rektor ved Skiens lærde og Realskole, i hvil- Stilling han døde 3 Maj 1872. Han var Medlem af den kgl. Ko

missjon af 14 Febr. 1865 til Revisjon af Lovgivningen om vort højere Skolevæsen. Han blev 21 August 1866 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 1835 *Caroline Fredrikke Münster* (f. 16 Septbr. 1811), D. af ndfr. nævnte Landfysikus J. A. M. og Henriette Louise Christiane Colding.

Nekrolog i Aftenbl. 1872, No. 105, jfr. No. 127; *Mindedigte* i Morgbl. 1872, No. 132 A, Correspondenten s. A. No. 39 og Stav. Amtstid. No. 60. Jfr. A. W. Münster: Optegnelser ang. Justitsraad T. G. Münster og hans Slægt (Kra. 1858), S. 25 fg.; Indbydelsesskrift fra Molde Skole 1860. Et Mindesmærke er ved Subskription bleven rejst over ham paa Skiens Kirkegaard.

I Indbydelsesskrift fra Stavangers Skole 1852: Om Skolens Overgang til combineret lærd og Realskole samt de i Anledning heraf stedfundne Forhandlinger. 8. 26 S.

I Indbydelsesskrift fra Skiens Skole *1853*: Nogle pædagogiske Bemærkninger samt Skoleefterretninger. 8. 44 S. (Anm. i Christianiaposten 1853 No. 1746). — *1854*: Skoleefterretninger. — *1855*: 1) Fortegnelse over Skolens Bogsamling; 2) Skoleefterretninger. — *1857*: Skoleefterretninger. — *1858*: Skoleefterretninger 1857—58. — *1859*: 1) Fortegnelse over en Del af Skolens Samlinger; 2) Skoleefterretninger 1858—59. — *1860*: Skoleefterretninger 1859—60. — *1864*: Skoleefterretninger for Skoleaarene 1862—63 og 1863—64. — *1865*: 1) Taciti Germania, oversat af H. J. H. 2) Skoleefterretninger 1864—65. — *1870*: Skoleefterretninger.

I Norske Univ.- og Skole-Annaler *II*. 54—76: Om Drammens lærde Skole 1816—1832. — *III*. 261—80: Beretning om Molde Middelskole 1822—37. — 2. Række *I* 359—79: Om Stavangers lærde og Borgerskole 1826—41

I Correspondenten findes en hel Del Opsatser af ham.

Hammerstein, Peter Georg Christian, Søn af Skipper *Carl Christian H.* og *Diderikke Schiøne*, blev født i Kristiania 25 Januar 1817, tog 1842 Præliminærexamen og i Juli 1854 norsk juridisk Examen med Karakteren «Bekvem». I 1859 blev han autoriseret som Sagfører ved Underretterne og levede senere dels som saadan, dels som vagabonderende Publicist, paa forskjellige Kanter af Landet (i Throndhjem, Fredrikshald, Kristiania osv.).

Han var i flere Aar Redaktør af Fredrikshalds Budstikke. Paa Grund af en Artikel i dette Blads No. 1 for 1850: «Tilbageblik paa Fædrelandets politiske Forhold i 1849 i Form af en Almanak» blev han af Højesteret 14 Novbr. 1850 dømt for Overtrædelse af Criminalloven Kap. 9 § 26 (jfr. Norsk Retstidende 1850, S. 733—36).

Af forskjellige projekterede Blade, hvorpaa han i senere Aar drog om og samlede Subskribenter (saaledes i 1865 et «Norsk Unionsblad» og i 1872 et Blad med Navnet «National»), udkom intet. (Jfr. «Fr.halds Tilskuer» 1865, No. 106 og «Stavangeren» 1872, 30 August).

Hammersvik, Haldor Monssøn, en Fisker i Selø Prestegjæld, der druknede ved Statlandet 1822 i en Alder af omkring 30 Aar.

Sjelens sjungende Harpe, indeholdende nogle aandelige Sange forfattede af H. M. H. Nu efter Forfatterens Død til Trykken bekostet af nogle af hans efterladte Venner ved Peder Pedersen Hammersvig *). Eegseth 1835. 8. 58 S., 1 Bl.

Hamsund, Knud Pedersen, fra Nordland, udvandret til Amerika 1886.

Bjørger. Fortælling. Bodø 1878. 8. 124 S.

Hande, Halvor Halvorsen, Søn af Gaardbruger *Halvor Johannesen* og *Marit Knudsdatter,* er født i vestre Slidre 10 Januar 1846, blev Student med Laud fra Gjertsens Skole 1866 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1872. Han har senere været Redaktør i Amerika, i det sidste Tiaar af Bladet «Norden» i Chicago.

Segner fraa Bygdom utgjevna av det norske Samlaget [ved H. Hande og J. E. Nielsen]. I. Chra. 1871. 8. 4 S., LVI. S., 144 S. (Det er Afdelingen „Fraa Valdres“ S. I—LVI, som er optegnet og meddelt af H.)

Ei Hugvending. Komedia av Steinvard. Utgjeven av det norske Samlaget. Kra. 1873. 8. 65 S. m. 2 Musikbilag. (Jfr. „Fram“, 2. og 3. Halvaar 1872, S. 502 fg.)

Haneborg, Christian Andersen, Søn af Gaardbruger og Vagtmester ved Dragonerne *Anders Halvorsen H.* († 1847, Storthingsmand fra Akershus Amt 1818, 1821 og 1822) og *Birthe Sophie Olsdatter Nordby* († 1853), er født paa Gaarden Mellem-Haneborg 13 Decbr. 1807, var 1827—34 ansat som Sergeant ved 5te Batteris nationale Afdeling og derpaa, efter Distriktets Omregulering, til 1839 som Vagtmester ved Hølandske Eskadron, hvorhos han i en stor Del af disse Aar samtidig var ansat som Fuldmægtig for Kammerherre Wedel-Jarlsberg paa Fornebo ved hans Skovejendomme i Nes Prestegjæld. I 1836 kjøbte han Gaarden Fosser i Høland, hvor han senere har boet. Desuden har han i Aarenes Løb kjøbt betydelige Ejendomme i Blakjer, Urskog, Ejdsskogen m. m. og drevet betydelig Skovdrift, Møllebrug m. v. For Udvikling og Udbedring af Kommunikationsvæsenet har han arbejdet meget og han var bl. a. Bygmester ved Engebr. Soots Kanalisering af Fredrikshalds-Vasdraget. I sin Kommune har han været en betroet Mand, har været valgt til Formand i ca. 30 Aar, til Valgmand i 40 Aar, osv.

* 3 November 1836 *Helline Olsdatter Aamodt* (f. 8 April 1813, † 1847), D. af Gaardbruger og Forligelseskommissær Ole Aamodt paa Rud i Urskog.

---

*) *Udgiveren* blev efter Forf.s Død gift med hans Moder.

Portræt med Biografi af Julius Hagen i Underofficersbladet 8. Aarg. (1885—86), No. 1. Jfr. A Heyerdahl: Haneborg-Familiens Stamregister, S. 20 fg.; Budstikken 1883, No. 29; Morgenbl. 1886, No. 593. Hans Portræt er i 1887 bleven anbragt i Kommunegaarden.

Ideer til Hovedforandringer ved Norges Forsvarsvæsen. Chra. 1839. 8.

Bemærkninger om Tobakken. [Digt med Musik. Kra. 1885]. 8. 2 Bl.

Han har helt siden 30-Aarene ikke sjelden deltaget i Dagspressens Diskussjon om offentlige Anliggender og skrev i sin Ungdom ikke faa Sange, som tildels endnu synges ved Almuens Fester og paa militære Øvelsespladse. Af hans Stykker i den periodiske Presse kan merkes:

I Morgenbladet *1849*, No. 149: Om Jernbanen fra Kristiania til Mjøsen. — *1853*, No. 333: Bemærkninger ved Jernbaneanlægget, fornemmelig fra Kristiania til Strømmen (jfr. No. 339).

I Dagbladet *1870*, No. 104: Til Artilleri- og Kavalleri-Udrederne her i Landet med Forslag til Lov om deres Pligter og Rettigheder. — *1886*, No. 381: Slatjer—Myfen-Banen.

I Budstikken 1881, No. 79: Betragtninger over den politiske Uenighed.

I Adressebladet 1884, No. 17: Om Elgsdyrene.

Hanneborg, Caspar Anton Olsen, Søn af Lensmand i Urskog *Ole Halvorsen Haneborg* († 1848) og *Mette Sofie Svendsdatter Hansen*, er født paa Gaarden Haugrim i Urskog 18 Januar 1823, var i to Aar ansat paa Stiftskontoret i Kristiania, tog 1843 Præliminærexamen og studerede derefter en Tid Lovkyndighed Efter sin Faders Død kjøbte han Gaardene Søndre Haugrim og Høgaasen og har senere levet som Gaardbruger og Skovejer i Urskog og Fet. Han var fra 50-Aarene Medlem af og 1876—80 Ordfører i Urskogs Heredsstyrelse.

* 1852 *Anna Cathrine Eugenie Bergqvist* (f. 25 Marts 1835), D. af Brugsforvalter Magnus B. og Anna Louise Viig.

Jfr. A. Heyerdahl: Haneborg-Familiens Stamregister (Chra. 1871), S. 25.

Jernbaneforslag, indgivet paa 1848 Aars Storthing af H. Hanneborg*) og C. A. Hanneborg. Chra. 1849. 8. 38 S. (Jfr. Storth.-Forh. 1848, VIII. 39 og VI. 919).

I Morgenbladet *1845*: Communikationsvæsenets nærværende Standpunkt og hvad der i denne Henseende mest bør komme i Betragtning. — *1849*, No. 247: Om Vinterjagt efter Ulv. — *1856*, No 280: Om Glommen og Wenern Jernbanen.

Hannestad, Søren Haquin, Søn af Sogneprest *Haquin H.* og *Ovidia Marie Bigum* († i Kra. 21 Juni 1861, 77 Aar gl.), blev født

*) Halvor H., C. A. H.s Broder, født paa Haugrim 13 December 1812, Ejer af Gaarden Ejd i Høland.

Trykt 22 Oktbr. 1887.

paa Kattegat 7 Oktober 1808 (døbt i Hurdals Kirke 30 Decbr. s. A.), blev, privat dimitteret, Student med Haud 1827 og medicinsk Kandidat med Haud i Septbr. 1836. Høsten 1833 havde han allerede fungeret som Koleralæge først i Kristiania, senere i Drammen og paa Fredrikssten, i 1837 var han konst. Distriktslæge i Numedal og Sandsvær og 27 Maj s. A. udnævntes han til Distriktslæge i Hallingdal, forflyttedes 11 August 1841 til Nordhordlands Distrikt, efter hvis Deling han 8 Juli 1853 blev Læge i Midthordland. Den 16 Maj 1854 blev han udnævnt til Amtsfysikus i Smaalenene, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 9 Jan. 1869. Han døde i Skeberg 21 Febr. 1872.

* 1837 *Marie Hasberg* (f. paa Kongsberg 23 Marts 1817), D. af ndfr. nævnte Bergmedikus B. J. H. og Anne Marie Henriksen.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 153 fg.; M. Arnesen: Biogr. Efterretn. om Elever paa Fredrikshalds Skole, S. 39.

I Morgenbladet *1844*, No. 252 og 289 og *1845*, No. 14 og 90: Ang. Helbredelsesanstalter for Spedalske. (Jfr. Svar af J. Hiort i Aarg. 1845, No. 160; af W. Boeck i s. Bl. No. 96 og [af H. Holmboe] i Berg. Stiftstid. 1844, No. 47—104, jfr. s. Bl. 1845, No. 29).

Hansen, Adam Fredrik (Frits) Christian, Søn af nedennævnte Sorenskriver *Fredrik Chr. H.*, er født i Laurvik 31 Januar 1841, blev Student med Udmerkelse fra Nissens Skole 1858 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1865. Han var 1860—64 Lærer ved Nissens Skole og blev 1865 ansat som Kateket og Lærer i Nordens Sprog, Literatur, Historie og Statistik ved Krigsskolen, hvilken Stilling han beklædte til 1872, da han tog Ansættelse som Lærer ved Folkehøjskolen paa Sagatun, hvorfra han 1874 overflyttede sin Lærervirksomhed til Folkehøjskolen paa Vonhejm i Gausdal. Sommeren 1881 oprettede han sammen med Kaptejn Fredrik Storm Stavangers private Middelskole, i hvis Bestyrelse han deltog til Sommeren 1887. I Aaret 1885—86 opholdt han sig i Udlandet (Tyskland, Schweitz, Frankrige, Belgien og England) for at studere disse Landes Folkeskoler og Seminarier. Høsten 1887 vendte han tilbage igjen til Vonhejm som Lærer ved Folkehøjskolen der.

* *Ingeborg Marie Heftye*, D. af nedennævnte Konsul Thomas Johs. H. og Marie Meyer.

Om Maalsagen og Politiken. Foredrag, holdt i Vestmannalaget den 17de Septbr. 1873. Chra. 1873. 8. 24 S.

Om Folkehøjskolen og Almendannelsen. En Redegjørelse og et Forsvar. Kbhvn. 1877. 8. 368 S. (Anm. [af Dr. L. Daae] i Mgbl. 1876, No. 213. 222, 234 og 255; i Nyt Tidsskrift II. 465 fg. af J. L.[ieblein]; i Nordisk Månedsskrift 1877, II. 79 fg. af L. Helveg; i Dansk Skoletidende 1877 af Rektor Dahl; i Mgbl. *[Kbhvn.] af Fr.* Bajer).

Giv Agt! Vetosagen eller Statsraadssagen? En Henvendelse til Storthinget. Af Finnvid. Kra. 1881. 8. 23 S.

Han var den anonyme Udgiver af Den norske Turistforenings Arbog for 1869 (Kra. 1870. 8. 2 Bl., 139 S. m. 3 Pl.), hvori er af ham S. 108—11: Hol—Aurland—Flaam—Runddalen.

I Studenterblade 1861—62, No. 5—7: Norskhedssagens Historie; No. 11: Anmeldelse af «Studier over Studenterlivet i Christiania».

I Aftenbladet 1868, No. 13—14: Vore Fædre.

I Oplandenes Avis 1879, No. 41, 48 og 55: Indlæg i Flagstriden [ɔ: mod Flagforslaget; jfr Svar af Bjørnson i No. 58]

I Lillehammer Tilskuer 1880, No. 87: Mindetale over Per Bø.

I Stavanger Amtstidende 1884, No. 16: Øjeblikkets politiske Stilling. [Dette Foredrag, der tog Ordet for Kompromis mellem Partierne, før Rigsretsdommen blev fældet, blev optrykt i flere Højreblade, men angrebet i Venstreblade, paa hvilke Artikler Forf. svarede i Stavangeren og i Vestlandsposten].

I Dagbladet 1880, No. 113 og 115: Regjeringen, Skolestyrelsen og Folkehøjskolerne

Mange Lejlighedstaler af ham er trykte dels i Samtidens Dagblade i Kristiania og Stavanger, dels i særskilt udkomne Beretninger om Studentermøder og Sangerfester.

Hansen, Andreas, bev født paa Fyen 4 Maj 1783 og modtog sin første Uddannelse paa Kammerraad Bülows Gods sammesteds, hvorefter han havde Ansættelse som Gartner paa forskjellige Steder i Danmark. I 1815 blev han forskreven til Kristiania af en af Byens daværende større Ejendomsbesiddere, Kammerraad Glückstad. I 1819 etablerede Hansen sig for egen Regning og drev Gartneri efter en udvidet Maalestok først i sin Have ved Tøjengaden, senere paa sin Ejendom Rosenhof ved Throndhjemsvejen. En hel Del af de ældre Haver omkring Kristiania er anlagt af H. og fra hans Planteskole forsyntes i lang Tid de fleste Haver i Landet med Frugttræer. Han døde paa Rosenhof 23 Februar 1870.

* *Sophie Feldtmann* († 81 Aar gl. i 186*).

Nekrolog i Morgbl. 1870, No. 62.

Norsk Havebog, udarbeidet med særdeles Hensyn til Rigets forskjellige Egne til Huusbrug. 1ste Hefte indeholdende Kjøkkenhaven. Med et lidet Tillæg om Humlens og Tobakkens Dyrkning. Af G. F. Lundh og A Hansen. Chra. 1836. 8. 112 S. — 2det Hefte, indeholdende Frugt- og Blomster-Haven. Af A. Hansen og Zarbell. Chra. 1837. 8. 144 S. — 2den Udgave. Indeholdende Kjøkken-, Frugt- og Blomster-Haven. Udarbeidet med særdeles Hensyn til Rigets forskjellige Egne til Husbrug. Chra. 1849. 8. 2 Bl., 186 S.

Hansen, Andreas Michael, Søn af Kjøbmand, senere Kasserer i Norges Bank *Claus H.* († 25 Oktober 1885, 85 Aar gl., Nekrolog i Bergensp. 1885, No. 249) og *Elisabeth Concordia Schram,* er født i Bergen 4 April 1834, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole

1851 og theologisk Kandidat med Laud i December 1856. Han var derefter i flere Aar Huslærer hos Verksejer Aall paa Nes, blev 1860 ansat som Kateket og Lærer i Nordens Sprog, Literatur, Historie og Statistik ved Krigsskolen, overtog Høsten 1865 Stillingen som Sømandsprest i Leith, hvor han forblev til Vaaren 1873, da han 28 Jan. s. A. var bleven udnævnt til Sogneprest til Etne. 1874 fik han Bestalling som Provst i søndre Søndhordlands Provsti og 17 April 1880 udnævntes han til Tredjeprest ved Trefoldigheds Menighed i Kristiania. Han er valgt Medlem af «*Sällskapet pro fide et christianismo*» i Stockholm (1887).

* 1862 *Simonine Mariane Stephansen* (f. 18 Juni 1840), D. af afd. Skibsreder i Arendal Christian S. og Mariane Jørgensen († 6 Aug. 1886, 84 Aar gl.).

Portræt med Biografi i Norsk Sømandsblad 1887, No. 3.

Verdslig Kristendom, en Prædiken holdt i Arendals Bedehus den 19de Juni 1872. Arendal 1872. 8.

Hvorfor jeg er Høiremand. Et Lejlighedsskrift af A. H. Kra. 1883. 8. 33 S. (Skrevet i Anl. af Christopher Bruuns Brochure „Venstrepolitiken og Theologerne" og igjen besvaret af B. i „For frisindet Christendom" 1884, No. 7. Jfr. ogsaa Artikelrækken „Hvorfor jeg er Venstremand" i „Vestlandsposten" s. A.).

I Gammelt og Nyt, udg. af Gisle Johnson, findes af ham nogle religiøse Digte merket Ss.

I Bud og Hilsen — foruden nogle Digte — *1872*: En Moders Forbøn (Prædiken). — *1873*: Hvorledes Naaden lønner (Prædiken). Tro paa den Herre Jesum Kristum, saa skal du blive frelst (Prædiken). — *1876*: Apostelen Pauls Reise til Rom.

I Kirkelig Kalender for *1876*, red. af Th. C. Bernhoft, S. 119—24: Hvo er denne? (Digt); S. 125—160: Patrick Hamilton. — *1877*, S. 66—108: Lutheranerne i Skotland.

I Theologisk Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge, ny Række *III*. (1874), S. 161—240, 513—562 og *IV*. 114—46: De nyeste Undersøgelser i og omkring Palæstina. — *V*. 92—152: Om Menneskets Oprindelse. Et Kapitel af Dr. Charles Hodges «Systematic Theology» for Lejligheden meddelt paa vort Maal.

I Luthersk Ugeskrift 1877, I.: Om Reorganisationen af den evangeliske Kirke i Preussen.

I Ny Luthersk Kirketidende *1877*, S. 5—12: Frit Skriftemaal; S. 73—77 og 92—95: Er Statskirkeprincipet hedensk? S. 321—26 og 344—50: „Kristi Kirkes Enhed", Prædiken af Prof Flint i Edinburgh, oversat. — *1878*, S. 81—86 og 97—102: Præstevalget; S 321—28 og 347—52: Den evangeliske Kirkeforfatning i de tyske Stæder i det 16de Aarhundrede. (Efter Dr. Frantz). — *1879*, S. 182—91 og 200—204: Angaaende Menighedernes Medvirken ved Besættelsen af geistlige Embeder; S. 125—28: Recension af Prof. L. Daaes Skrift: „Geistliges Kaldelse i den norske Kirke efter Reformationen". — *1880*, S. 65—74 og 94—96: Ogsaa lidt om Ofringen.

I Luthersk Kirketidende *IV*. (1865), S. 193—205: St. Mariæ tydske Menighed i Bergen; *VII*. 39—42, 161—70, 177—92; *VIII*. 257—66, 280—86;

X. 65—73, 102—108, 167—71; XI. 161—89, 193—205; Ny Række II. 209—16, 257—65, 369—82; III 89—95, 177—82, 241—48; IV. 217—20, 337—47, 369—84; V. 75—90, 278—81, 327—29; VIII. 41—48, 154—59, 171—75: Fra Skotland. I.—XXIII. — N. R. IV. 161—73 og 177—96: Anmeldelse af [J. R. Seeley's] «Ecce homo!» — X. 294—303: Vækkelsen i Edinburgh. — XI. 23—30: Synd, Retfærdighed og Dom (Gjensvar til Dr. Horn). — XII. 1—8 og 17—26: Om Menighedsraad og Menighedsmøder. — 3 Række II. 65—69: Forældede Love. — 4 Række X. 1—10: Hvad kan der fra den indre Mission gjøres for at møde Tidens Farer? (Med Referat af en til Foredraget knyttet Diskussion S. 10—15 og 17—21). — XVI. 233—46: Om Menighedernes Indflydelse paa Prestevalget. Fra og med denne Rækkes 15de Bind (1884) er han indtraadt som Medredaktør af Tidsskriftet og har som saadan skrevet en Del ledende Artikler, Boganmeldelser m. v.

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Eckhoff, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 391—96: Paa dit Ord! Præd. paa 5 S. e. Tr.

I Det norske Bibelselskabs Aarsberetning for 1882, S. 14—21: Prædiken ved Selskabets 66de Aarsfest.

I Norsk Folkeblad 1866, No 26: En Dag i Skotlands øverste Edsvorneret; No. 27: En Skolefest i Skotland. — 1870, No. 37 A: Brev om Indførelsen af Menighedsraad og disses Indflydelse paa de skotske Forhold. (Jfr. samme No. af Jonas Lie).

I Den norske Arbeider 1873, No. 6: Sjurs Fortælling (Digt).

I Den nordiske Sømand, No. 2 (Tillægshefte til «The British Workman»): Kahytsgutten Knud (Digt).

I The British and Foreign Evangelical Review (Lond.), April 1869: The Lutheran Service in Norway.

I Fædrelandet 1881, No. 62 og 63: Anm. af Christopher Bruuns „Om Kristensamfundets Synder". — 1884, No. 40: Bjørnsons „Over Evne".

I Aftenbladet 1867, No. 66: Overlæsselse i Skolerne, Th. Carlyle og J. St. Mill.

I Morgenbladet 1864, No. 123: Politisk Skandinavisme fordum og nu. — 1865, No. 164: Sømandsmissionen; No. 167: Lovgivningen og Drikfældigheden. — 1869, No. 292; Mr. Foude mod Mr. Buckle; No. 344. Lidt mere om Mr. Buckle og Skotterne. — 1870, No. 60: Norsk, ikke skotsk Kirkevæsen (jfr. L. T. i No. 9)

I Bergensposten 1869, No. 189 og 190: En Universitetsfest i Edinburgh. — 1876, No. 258: Til Broder Reformven, Sendebrev fra Rusticus. — 1879, No. 275: „Fedraheimen" og Præsterne.

Hans første trykte Arbejde var et Digt til 17de Maj i «Bergenske Blade» 1850. I hans Studenterdage tryktes af ham Taler og Lejlighedssange, dels i Bladene, dels særskilt. Et Digt af ham «Skaal for Broderaand» findes trykt i «Blade fra Samfundet», S. 206—8.

Hansen, Anton, blev født 15 Juli 1820 i Arendal, hvor Faderen var Kjøbmand. 15 Aar gammel drog han udenlands, opholdt sig i England, Frankrige og tilsidst i Preussen, hvor han begyndte en Kommissjonshandel og giftede sig. Under Krigen i 1848 var han Sproglærer i Stettin, senere styrede han en Kommissjonshandel i Swinemünde. Sommeren 1852 vendte han med Familje hjem til Norge og bosatte sig paa Moss

som Sproglærer og Kontorist. I 1853 underkastede han sig Mæglerexamen i Kristiania og i Januar 1856 fik han Bevilling som Translatør i Tysk, Engelsk, Hollandsk og Fransk.

Advarsel mod den farligste Ungdomsfiende eller Forklaring over hemmelige Synder, deres Følger, Helbredelse og Forebyggelse, oplyst ved Exempler af Livet, og paalagt Ungdommen og dens Opdragere til Eftertanke, grundet paa Erfaring, og samlet ved Oversættelser. Chra. 1853. 8. VI. 106 S.

Hansen, Caspar, Søn af Undertoldbetjent *Jakob H.* og *Karen Kirstine Casparsdatter Holst,* blev født i Kristiania 29 Juli 1808, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1827 og theologisk Kandidat med Non c. i Juni 1831. Han blev 20 August s. A. udnævnt til pers. Kapellan i Aal i Hallingdal, 11 September 1839 til Sogneprest til Rødø og 22 Marts 1858 til Sogneprest i Jølster, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 30 Maj 1864. Han levede derefter en Aarrække paa Kongsberg, senere ved Kristiania, hvor han døde 21 Februar 1886.

* 1) *Inger Margreta Grøtting* († 25 Juli 1848), Søster af ovfr. nævnte A. W. Grøtting.

* 2) 185* *Andrea Amalie Holst* (f. 15 Febr. 1832), D. af Kjøbmand paa Kongsberg Johannes H. og Christine Gjermundsen.

Jfr. Erlandsen: Gejstligheden i Tromsø Stift, S. 55.

Ligtale over Gaardmandskone Borgil Nevaal eller Foss i Hoels Kirke i Hallingdalen. Chra. 1837. 8. 8 S.

I Samlinger til det Norske Folks Sprog og Historie *IV.* 610—20: Prøve paa Dialecten i Hallingdal. — *V.* 360—65: Fæsterøllet i Hallingdalsk Dialect m. Overs. (disse Stykker er senere optrykte i „Segner fraa Bygdom" I. 74—88); S. 689: Prøve paa de personlige Pronominers Declination i hallingdalsk Dialect. (Jfr. ovfr. S. 440 under Artiklen A. W Grøtting).

Hansen, Christian, blev født paa Gaarden Brandsrud i Ejdsberg 8 Oktober 1788 af meget fattige Forældre. Med dem flyttede han fra Sted til Sted, indtil han i 1802 kom som Visergut til daværende Foged Grundt. I Begyndelsen af 1805 kom han i Skomagerlære i Kristiania, men Sult og tyrannisk Behandling fra Mesterens Side bragte ham til at forlade Læren, og han kom om Høsten 1806 tilbage til Grundts Hus, hvor han forblev til 1808, da han fik Kondition som Tjener hos General Lund paa Huseby, hvem han nu fulgte i Felten. I Slutningen af Aaret blev han ansat som national Korporal ved ejdsbergske Kompagni og tjenstgjorde derefter ved Garnisonen i Fredriksstad til Sommeren 1810, da han fulgte dens Skarpskytterregiment under Oberst Krebs's Kommando til Kongsvinger. Efterat han i 1811 var bleven forfremmet til Kommander*sergeant* ved ejdsbergske Kompagni, blev han ved dettes Udrykning i

1813 ansat som Regnskabsfører ved Skarpskytterregimentets 2den Bataljon. Ved General Stabells Bistand — hvis Tillid han havde vundet saaledes, at han under Krigen betroedes Afhentningen i Kristiania af alle de Penge, som trængtes til den under Generalens Kommando staaende Hær — blev han efter Krigens Slutning entlediget af Militærtjenesten og fik i Maj 1815 en Ansættelse ved Sætre Brug i Hurum. Her bragte han i de 12 Aar, han var ansat der, Driften i fortrinlig Stand, fik grundlagt flere nye industrielle Anlæg (Slemmefabrik for Krudt, Stampemølle for Vadmel, Tjæreovn m. v.). I 1827 modtog han Ansættelse som Fuldmægtig ved Brekke — i 1836 forøget ved Tilkjøb af Sanne og Soli — Brug i Rakkestad, hvor han ligeledes i Aarenes Løb fik Tømmerskuren forøget og forbedret og hele Driften udvidet ved nye Damanlæg, Cirkelsager, Tjæreovne, Nybygninger af Lændser osv. Han blev 21 Novbr. 1855 tildelt Medaljen for Borgerdaad. Efterat hans ældste Søn havde overtaget Bestyrelsen af Sanne og Soli, styrede han i de sidste Aar af sit Liv alene Brekke Brug.

* 30 April 1815 *Anne Gundersen* (f. 1791, † 1 November 1866), en Plejedatter af ovennævnte Foged Grundt.

Portræt med Biografi [af Ad. Ingemann] i Illustr. Nyhedsbl. 1856, No. 16; jfr. Morgbl. 1865, No. 122; Aftenp. s. A. No. 102.

Beskrivelse over Tjæreovnen og dens Brug med oplysende Tegninger. Chra. 1862. 8. 15 S.

Hansen, Christopher.

Aandelige Brødsmuler til Opsankelse for Sjelen paa Reisen til Evigheden, eller en Samling af aandelige Sange og Betragtninger over nogle udvalgte Sprog af den hellige Skrift. Skien 1858. 8. XVI. 152 S.

Kort Overblik over Opdragelses-Anstalten „Hans Cappelens Mindes" syttenaarige Virksomhed. Skien 1860. 8. 72 S.

Hansen, Claus Gustav, Søn af Fuldmægtig *Thorbjørn H.* († 1884) og *Claussine Andersen* († 1878), er født paa Fredrikshald 21 Februar 1850, disciplinerede i 3 Aar ved Løveapotheket i Kristiania og tog i Decbr. 1872 farmaceutisk Examen med 2den Karakter. I 1875 studerede han Kemi hos Prof. Fresenius i Wiesbaden, var efter Hjemkomsten derfra et Aars Tid ansat ved det fysiologiske Laboratoriums kemiske Afdeling i Kristiania og i 4 Aar Lærer ved den tekniske Skole sammesteds. 1877—1887 var han ansat ved Medicinalrevisjonen i Justitsdepartementet og virkede samtidig som Lærer ved forskjellige Privatskoler i Kristiania og som Manuduktør i Kemi. 1881 mødte han som delegeret ved den internationale farmaceutiske Kongres i London og 1884 som officiel delegeret ved den internationale farmaceutiske Kongres i Bruxelles. Han var 1885 Medlem af den i Anledning af Tullinløkkens Bebyggelse nedsatte departementale Kommissjon. Han fik den 6 Decbr. 1886 per-

sonligt Privilegium til at drive det nyoprettede Apothek «Orion» ved Ankerbroen i Kristiania. Han har i mange Aar været Medlem af og Fosmand i den farmaceutiske Forening i Kristiania.

Supplement til Medicinaltaxten for 1879. Fr.hald 1879. 8. 84 S. med 4 Tab. og Rettelser.

Rettelser til Medicinaltaxtens Supplement, foranledigede ved Forandringer af Indkjøbspriserne Høsten 1879. [Kra. 1879]. Fol. 1 Bl. Pat.

Supplement til Medicinaltaxten for 1885. Udarbeidet af G. Hansen. Udg paa Foranstaltning af Apothekerforeningen. Chra. 1885. 8. 143 S. m. Tab. 4 og 5.

I Haandbog for Hvermand (1. Opl. Sarpsborg 1877, 3. Opl. 1879) har han skrevet 3die Del: Varelexikon.

Han er siden Januar 1887 Hovedredaktør af Norsk farmaceutisk Tidsskrift, der udkommer med 1 Oktav-Ark maanedlig.

Hansen, Daniel, Søn af ovennævnte Forvalter *Christian H.*, er født paa Sætre Brug i Hurum 29 Decbr. 1817 og blev, privat dimitteret, Student 1837. 1846—48 besøgte han den polytekniske Skole i Hannover og var efter Hjemkomsten derfra ansat dels ved Vejvæsenet, dels ved Jernbanevæsenet, indtil han af Entreprenørerne Pihl og Klingenberg i 1853 blev engageret som Bestyrer af Vandledningsanlægget i Bergen og efter dettes Fuldførelse i samme Stilling ved Anlægget af Bergens Gasverk. I 1855 blev han konst. og har siden Slutningen af 1856 været fast ansat som Stadsingeniør og Branddirektør i Bergen.

* 1848 *Ida Angell* (f. 21 Septbr. 1821, † 6 Novbr. 1883), D. af Skibsreder A. i Drøbak.

I Bergensposten findes navnlig i Tiaaret 1854—64 adskillige Bidrag af ham dels med, dels uden Navn. Heraf merkes: i Aarg. *1854*, No. 27, 30, 32 og 34: Pressen. — *1858*, No. 92, 93 og 94: Nogle Ord om Brandvæsenets Operationer i Ildebrandstilfælde. — *1859*, No. 12, 13, 14, 17, 18: Om Bearbejdelsen af Lille Lungegaardsvandet (jfr. No. 14, 20 og 27 samt polemiske Artikler i „Bergenseren" f. A. [af Diriks og W. Neumann]). — *1860*, No. 95, 96 og 98: Om Brandvæsenet. — *1863*, No. 64: Reform af Bergens Vagt- og Brandvæsen. — *1864*, No. 9, 11 og 14: Om Bergens Brandkorps.

Hansen, Ditlev Emil Gottfred, Søn af Kjøbmand *H.* og *Amalia Esther Marie Kleinschmidt* (f. i Bremen 1788, † i Bergen 1822), er født i Bergen 14 Jan. 1813, tilbragte største Delen af sin Barndom i Slesvig, hvor han forberedtes til Studeringerne, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1832 og theologisk Kandidat med Laud — til den praktiske Prøve Udmerkelse — i Juni 1840. Han var derefter Lærer ved forskjellige Privatskoler i Kristiania og bestyrede fra 1844 en Pensjonsanstalt i Løjten, indtil han fra 1 Januar 1847 blev ansat som Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole. I Januar 1857 blev han ansat som Inspektør ved

Kristiania Almuskoler, hvilken Stilling han fratraadte i August 1867, da han 9 Marts s. A. var bleven udnævnt til Tredjeprest ved Trefoldighedskirken i Kristiania. Den 22 Marts 1873 udnævntes han til res. Kap. ved Vor Frelsers Kirke sammesteds.

* *Fredrikke Bull*, D. af ovfr. nævnte Provst Vincents Stoltenberg B. og hans anden Hustru Rebekka Schwabe.

Beretning om Christianias Almueskolevæsen i Aaret 1857, forfattet af Skoleinspektør .... og udgiven af Byens Almueskolekommission. Chra. 1858. 8. 30 S. — Samme for 1858 og 1859. Chra. 1860. 8. 48 S. — Samme for 1860 og 1861. Chra. 1862. 8. 51 S. m. 2 lith. Pl. — Samme for 1862 og 1863. Chra. 1864 8. 62 S.

I Efterretninger om Chra. Borger- og Realskole 1856, S. 1—22: Om Sprogunderviisningens Ordning og Underviisningsmaaden i Tydsk.

Hansen, Eleonore, blev født omkring 1790 i Trankebar, hvor Faderen, en velhavende kjøbenhavnsk Skibskaptejn, havde giftet sig med en indisk Dame. Han tog Datteren med til Kjøbenhavn, hvor hun kom i Huset hos Justitsraad F. H. Schlegel, der opdrog hende til Lærerinde, efterat Faderen var omkommen paa Søen og al hans Formue var borte. Efterat have været Lærerinde paa forskjellige Steder i Danmark, kom hun 1815 til Kongsberg og oprettede senere et Pigeinstitut paa Fredrikshald, hvor hun imidlertid tabte alt ved Byens Brand i 1826. Derefter holdt hun Skole først i Drammen, saa i Tønsberg, hvor hun døde 1867.

Opmuntring for Sindet paa vor Vei gjennem Livet, eller Morgen- og Aftentanker. Oversat af det Tydske. Chra 1830. 8. 148 S

Hansen, Engvald Bertram, Søn af daværende cand. theol. *Andreas H.* († 18 Oktbr. 1877 som Sogneprest til Korskirken i Bergen) og *Martha Caroline Gabrielsen* († paa Levanger 6 April 1870, 53¾ Aar gl.), er født i Stavanger 19 Novbr. 1843, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1862 og medicinsk Kandidat med Haud i Juni 1868. Han nedsatte sig derpaa som praktiserende Læge i Stavanger, hvor han boede, indtil han 7 August 1876 udnævntes til Distriktslæge i Aamli. Han er valgt til 3die Suppleant til Storthinget fra Nedenæs Amt for Valgperioden 1886—88.

* 30 Juni 1869 *Thomasine Lassen* (f. i Svelvik 13 April 1847), D. af fhv. Distriktslæge i Faaberg Henrich Andreas Zetlitz L. og Caroline Lehmann.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 155.

Det menneskelige Legemes Bygning, Liv og Pleie. Af Prof. Dr. Bock. Oversat efter den tydske Originals 5te Oplag af H. Bahr og Engvald Hansen. Stavanger 1873. 8. 183 S. — 2den forøgede og forbedrede Udgave.

Efter Originalens 9de Oplag, ved H. E. S. Bahr. Stavanger 1876. 8. VIII S., 196 S.

Om Sygestuer paa Landet med særligt Hensyn til den foreslaaede Sygestue i Aamlid. (Trykt som Manuskript). Tvedestrand 1877. 8.

Tilsvar paa «Bemærkninger» i anledning Brochuren «Vestlandsbanen mellem Skien og Kristianssand». Arendal 1879. 4. 12 S. (Den i Titlen nævnte Brochure er et Arbejde af Nedenæs Amts Jernbanekomite, udkommet i Kristianssand 1879. 4. 22 S.).

2det Tilsvar paa „Bemærkninger" og „Yderligere Bemærkninger" ianledning Brochuren „Vestlandsbanen som Indlandslinie". Arendal 1881. 4. 59 S

Firti kommende Undere. Ved Pastor M. Baxter. Oversat fra Engelsk efter 5te forøgede Udgave (40de Tusinde). Med henved 50 Illustrationer. Kra. [1887]. 8. XLIII S. [Træsnit], VIII S., 488 S. (Anm. i Drammens Tidende 1887, No. 41).

I Norsk Mag. for Lægevidenskaben 3. Række, *III.* 267—69: Et Besøg ved Carolinska Institutets Kurser i Stockholm Høsten 1872; S. 660—65: Om Dampskabet, dets Anvendelse og Opstilling. — *IX.* 592—60: Smitteforhold ved Mæslinger og deres Inkubationstid.

Hansen, Frederik Christian, Søn af Fuldmægtig paa Stiftskontoret, Raadmand og Hospitalsforstander i Kristianssand *Henrik Frederik H.* († 1854) og *Jessine Marie Løfting*, blev født i Kristianssand 26 Decbr. 1799, blev Student med Haud fra sammes Kathedralskole 1817 og juridisk Kandidat med Haud 1821. Han udnævntes 1825 til Underretsprokurator i Lister og Mandals Amt, 8 April 1829 til Foged i Lofoten og Vesteraalen, 2 Juli 1834 til Foged i Laurvik og 27 Juli 1842 til Sorenskriver i Helgeland. Ved høieste Res. af 14 April 1852 blev han suspenderet og ved Høiesteretsdom af 8 December 1858 ilagt flere Aars Strafarbeide samt fradømt sit Embede. Han døde 6 Novbr. 1860.

* 182* *Albine Elise Fougner* (f. 27 Febr. 1801, † 27 Juli 1846), D. af Landhandler i Fron Simon F. og Maren Wang.

Jfr. Norsk Retstidende 1858, S. 85—95.

Hans som konst. Amtmand afgivne Beretning om Bratsbergs Amts Tilstand 1836—40 er trykt i «Beretning om Kongeriget Norges oeconomiske Tilstand i Aarene 1836—40» (Chra. 1843. 4), S. 91—102.

Hansen, Frederik Ferdinand, Søn af Konrektor i Helsingør, titulær Oberst *Hans Christian H.*, blev født 1794, Student fra sin Fødebys Latinskole 1811 og juridisk Kandidat 1816. Senere var han Prokurator paa de dansk-vestindiske Øer og derefter Ejer af Flynderup Gaard ved Kronborg. Han døde 5 Januar 1839.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 572.

I Norge har han udgivet:

Hvo ere Aktiehavere i den danske Nationalbank? Et Contra-Indlæg. Chra. 1837. 8. 60 S.

Andet Contra-Indlæg i Sagen mod den danske Nationalbank. Chra. 1837. 8. 50 S. (For dette Skrift blev Forf. sagsøgt i Danmark).

Hansen, Frits, Pseudonym?

Giftblanderskeen paa Akershus. Original Fortælling af Frits Hansen. Samt Den Pukkelryggede, Condottieroen, Cavalcaba. Chra. 1873. 8. 104 S.

Hoisalig Kapteinen eller Christiania Mysterier. D. 1. [eneste?] Fra Forstæderne. Chra. 1876. 8. 2 Bl., 107 S.

Hansen, Gerhard Henrik Armauer, Broder af ovennævnte Tredjeprest Andr. M. H., er født i Bergen 29 Juli 1841, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1859 og medicinsk Kandidat med Laud i Decbr. 1866. Efterat han fra 1 Febr. til 15 Decbr. 1867 havde tjenstgjort som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling, blev han fra 1 Januar 1868 ansat som Læge ved Plejestiftelsen for Spedalske No. 1 ved Bergen og 1 August s. A. tillige som Underlæge ved Lungegaardshospitalet. I 1869 vandt han den Skjelderupske Guldmedalje for Besvarelsen af Universitetets Prisopgave om Lymphekjertlernes Anatomi (se ndfr.) og i 1882, da for første Gang Renterne af Boecks og Danielssens Legat af 16 August 1856 uddeltes, tilkjendtes ham denne Belønning for hans Arbejde over *Bacillus lepræ* (trykt i Nord. med. Arkiv XII.) og for de af ham i det hele taget anstillede Undersøgelser over Spedalskhed. Sin Stilling ved Lungegaardshospitalet beklædte han til 1875, da han den 11 August blev konst som Overlæge for den spedalske Sygdom. Han har oftere i videnskabeligt Øjemed besøgt Udlandet, studerede saaledes fra Maj 1870 til Maj 1871 fornemmelig i Bonn og Wien mikroskopisk Anatomi, og erholdt Høsten 1887 Tjenestefrihed for at tiltræde en Rejse til Nordamerika for at studere Spedalskheden blandt udvandrede Nordmænd. Han er Medlem af Direktionerne i Bergens Museum og i Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme. Han blev 1885 Medlem af Kristiania Videnskabsselskab

* 1) 7 Januar 1873 *Stephanie Marie Danielssen* († 25 Oktober 1873, 29 Aar gl.), D. af ovennævnte Overlæge Dr. D. C. D. i Bergen.

* 2) 27 Aug. 1875 *Johanne Margrethe Gran* (f. i Bergen 16 December 1849), Enke efter Skibsbygmester Adolf Tidemand og D. af Konsul Christen Knagenhjelm G. og Constance Mowinckel.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 155; Personalhist. Efterretn om Familjen von der Lippe, S. 35; Nord. Conv.-Lex., 3. Udg. III.

Bidrag til Lymphekjertlernes normale og pathologiske Anatomi. Med Universitetets Guldmedaille prisbelønnet Afhandling. Med 5 Pl. Chra. 1871. 4. 47 S., 1 Bl.

The leprous diseases of the eye. With 6 coloured plates. By Dr. Ole B. Bull and Dr. G. A. Hansen. Chra. 1873. 8. 1 Bl., 27 S. (Anm. af Joh. Hjort i N. Mag. f. Lægevidsk. 3 R. IV. 125—38).

Indberetning til det norske medicinske selskab i Christiania om en med undeistøttelse af selskabet foretagen reise for at anstille undersøgelser angående spedalskhedens årsager, tildels udført sammen med forstander Hartwig. Trykt på selskabets bekostning og udgivet som 9de hefte af «N. Mag. f. Lægevidenskaben», 3. R. 4. B. Chra. 1874. 8. 88 S., LIII S. (Rec. af S. Høegh i Aftenbladet 1874, No. 278 flg.)

Bidrag til Kundskaben om de norske Nudibranchier. Af Herman Friele og G. Armauer Hansen. Særskilt aftr. af Forhandl. i Videnskabs-Selskabet i Christiania for 1875. Chra. 1876. 8. 1 Bl., 12 S. m. 1 Pl.

I Den norske Nordhavs-Expedition 1876—78 er af ham følgende Bind: *VII.* Annelida. M 7 Pl. og 1 Kart. Chra. 1882. Fol. 2 Bl., 54 S. — *XIII.* Spongiadæ. M. 7 Pl. og 1 Kart. Chra. 1885. Fol. 2 Bl., 25 S., 1 Bl. — (Anm. i The Nature 21 Maj 1885, S. 51).

Afstamningstheorien eller Darwinismen. Bergen 1886. 8. 84 S. Med to Tavler. (O. m. T.: Smaaskrifter om Natur og Menneskeliv, No. 1. Anm. i Dagbl. 1886, No. 336; i Morgbl. 1887, No. 290 [af H. Heiberg]).

Recherches sur les Annélides recueillies par M. le professeur E. van Beneden pendant son voyage au Brésil et à la Plata. Bruxelles 1881. 4. 29 S. m. 7 lith. Pl.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 3. Række II. 1—37: Om vort Kjendskab til Spedalskhedens Aarsager og om vore Forholdsregler mod Sygdommen.

I Nyt Mag. f. Naturvidskb. *XXII.* 354—77: Anatomisk Beskrivelse af Chætoderma nitidulum. M. 5 autogr. Pl. — *XXIV.* 1—17: Annelider fra den norske Nordhavsexpedition i 1876. Med 10 autogr. Pl.; S. 267—72: Annelider fra samme i 1877. Med 2 autogr. Pl. — *XXV.* 224—34: Annelider fra samme i 1878.

I Nyt Tidsskrift V. (1886), S. 283—303: Den naturvidenskabelige vantro; S. 833—45: Instinkt og intelligens.

I Naturen *IV.* (1880), No. 1—12: Vore fem Sandser. M. Tegn. — *VII.* No. 1 og 2: Lidt om Sopsygdomme.

I Medicinsk Revue, hvoraf han er Medudgiver — foruden Referater og Anmeldelser — i *I.* (1884), S. 161—69, 193—99 og 225—32: Sopsygdomme; S. 321—25 Biologiens Betydning for det medicinske Studium. — *II.* 284—90: Tvangslov og Stiftelser mod Spedalskhed (Polemik mod Dr. N. Wulfsberg i Tidsskrift f. pr. Med. 1885, No. 15); S 351—64: Den nye Lov om Spedalskhed; i Extranumeret, S. 144 fg.: Kort Oversigt over de patogene Soppe.

I Arkiv for Math. og Naturvidsk. *III.* (1878), S. 39—46: Oversigt over de norske Serpula-Arter. M. 3 autogr. Pl.; S. 352—74: Anatomie von *Leanira tetragona.* M. 10 autogr. Pl. — *VI.* S. 460—64: Om Nerveenderne i Iglens volontære Muskler.

I Bergens Museums Aarsberetning f. 1885, S 5—8: Nekrolog over Konservator J. Koren; S. 48—54: Bericht über zoologische Untersuchungen in den Sommern 1884—85 auf Kosten des Museums vorgenommen.

I Nord. med. Arkiv *I.* No. 13, S. 1—12: Foreløbige Bidrag til Lepraens Karakteristik. — *II.* No. 16, S. 1—32 og No. 21, S. 1—24: Fortsatte bidrag til lepraens (spedalskhedens) karakteristik. — *XII.* No. 3: Bacillus lepræ. M. 1 Tavle. 10 S. (Ogsaa trykt i Virchows Archiv B. 79, i Archives de Biologie B. I. og i *Quarterly Journal* of microscopical Science).

I Den internationale Lægekongres i Kbhvn. 1884: Foredrag over Lepraens Ætiologi og Pathologi.

I British and Foreign med.-chir. Review 1875, April: On the Etiology of Leprosy.

I Archiv f. Dermatologie u. Syphilis 1871: Zur Pathologie de Aussatzes.

I Vierteljahrsschrift f. Dermatologie *1883*: Einige Bemerkungen über die anästhetische Form des Aussatzes. — *1884*: Die Ätiologie und Pathologie der Lepra.

I Jahrbücher der Gesellschaft der Aerzte in Wien 1871: Untersuchungen über die entzündlichen Veränderungen der Hornhautkörper.

I Virchows Archiv f. path. Anatomie, *B. 59*, S. 521—24: Einige Bemerkungen zu dem Aufzatze Prof. Boettchers über traumatische Keratitis nebst Bemerkungen über die Plasticität des Corneagewebes. — *B. 103*, S. 388—93: Die Lage der Leprabacillen.

I Archives de Physiologie 1881: Terminaison des nerfs dans les muscles du corps de la sangsue.

I Archives de Biologie VI. (1887), S. 585—87: La septicémie inoculée à des baleines par les flêches, dont se servent les pêcheurs.

Hans som Overlæge afgivne Aarsberetninger med tilhørende Tabeller over de Spedalske i Norge fra 1875 af er trykt i «Norges officielle Statistik» 1876—82 *C.* No. 5, og i sammes ny Række (1883 fg.) *C.* No. 4.

I Dagbladet *1882*, No. 278: Hr. Jerome Buchholz og den spedalske Smitteagitation. — *1883*, No. 330: Nogle Ord om Darwinisme og Udviklingslæren. (Foranlediget ved en Artikel af F. Lochmann i Mgbl. No. 268 B)

I Bergens-Bladene har han skrevet adskilligt, fornemmelig i Bergensposten 1885—86, af hvilke Bidrag her nævnes: i Aarg. 1886, No. 57: De praktisk-videnskabelige Undersøgelser betræffende Saltvandsfiskerierne (jfr. Svar af Carl Lumholtz i No. 72 og Gjensvar af H. i s. No.); No. 59 fg.: Afstamningstheorien eller Darwinismen. (Disse Artikler udgjør Grundlaget for hans ovfr. nævnte særskilt udgivne Skrift med samme Titel); No. 235: Tankelæsning. — I Bergens Aftenblad 1885, 20 Aug., findes af ham en Artikel om den nye Lov om Spedalskheden.

Hansen, Halvor Østenstad, Søn af Gaardbruger *Hans Knudssøn Østenstad* og *Anne Halvorsdatter,* blev født paa Gaarden Østenstad i Asker 29 Januar 1815, blev i 16 Aars-Alderen ansat som Lærer ved Omgangsskolen i sin Hjembygd og optoges efter 4 Aars Arbejde i Skolen som Elev ved Askers Seminarium, hvorfra han dimitteredes med Udmerkelse 1837. Da der nu skulde oprettes en Tredjelærerpost ved Seminariet, blev Hansen midlertidig antaget dertil og i 1838 udnævnt til denne Stilling. Opmuntret og hjulpet af Seminariets Bestyrer Gislesen tog han som Tredjelærer fat paa Studiet af Latin og øvrige Artiumsfag og blev 1847 Student med Laud. Ved Siden af sin Gjerning ved Seminariet vedblev han at studere og tog i Juni 1855 theologisk Embedsexamen med Laud, hvorefter han 28 Septbr. 1857 udnævntes til Andenlærer ved Seminariet. 11 Febr. 1860 blev han udnævnt til Sogneprest til

Hvitesejd, men allerede 10 Novbr. s. A., efterat Skoledirektørembederne var bleven oprettet i Henhold til Loven af 16 Maj 1860 om Landsalmuskolen, i hvis Forberedelse han havde deltaget som Medlem af den kgl. Kommissjon af 7 April 1858, blev han udnævnt til Skoledirektør i Kristiania Stifts vestlige Distrikt. Ved Oprettelsen af Hamar Stift i 1864 blev han forflyttet som Skoledirektør did og forblev nu i denne Stilling til sin Død den 4 Januar 1875.

* 1857 *Maren Amundsdatter Hvile* († paa Hamar 9 September 1873).

Portræt med Biografi [af I. S. i «Norsk Skoletidende»] i Ny ill. Tidende 1875, No. 6 og i Skill.-Mag. 1875, No. 7. *Nekrologer* i Hamar Stiftstid. 1875, No. 4 og i Opl. Avis s. A. No. 3. Jfr. Morgenbl. 1857, No. 285. Landets Lærerstand rejste et Mindesmærke paa hans Grav.

Denzel's Udkast til Anskuelsesunderviisning i catechetisk Tankefølge, practisk udført af C. Wrage. Oversat med endeel Forandringer og betydelige Forkortelser. Chra. 1842. 8. VI. 176 S.

ABC eller første Øvelsesbog for Børn. Med tilsvarende Tabeller. Chra. 1843. 8. 40 S. — 2det Oplag. Chra. 1845. 8. 48 S. — 5te Oplag. [Bearbejdelse efter Grasmans Fibel]. Chra. 1857. 8 48 S. — [6te Oplag]. Chra. 1860. 8. 48 S. — [Nyt Oplag]. Chra 1877. 8.

Anskuelsesunderviisning, dens Vigtighed, Regler for dens Anvendelse, tilligemed en Deel Øvelser i fuldstændig praktisk udførte Exempler. Chra. 1852. 8. 56 S. (Anm. af A. O. Vinje i Daa's Norske Tilskuer 1852, No. 30 og i Chrapst. f. A. No. 1417).

Forsøg til en praktisk Veiledning ved den mundtlige Undervisning i Modersmaalet i Almuskolen. Chra. 1859. 8. 77 S. (Anm. af S. K.[rogness] i Illustr. Nyhedsblad 1860, No. 3). — 2det Oplag. Chra. 1863 8. 79 S.

Lidt Stof til skriftlige Øvelser i Modersmaalet. Chra. 1860. 8. — 2det Oplag. Chra. 1861. 8. 40 S — 3die Oplag. Chra. 1877. 8. 40 S.

Nogle Blade til Veiledning ved kortfattede mundtlige Øvelser i Modersmaalet i Almuskolen. Chra 1860. 8. 32 S.

I Den norske Folkeskole 1853, S. 225—30: Om Anskuelsesundervisningen.

I Morgenbladet *1844*, No. 366 og *1845*, No. 81 Till.: I Anledning af en Opsats [af H. Elstrand] „Om theologiske Candidater og Seminarister“ (jfr. E.s Tilsvar i 1845, No. 130). — *184*, No. : Om høiere Almuskoler (under Merket H.).

I Christiania-Posten 1856: Er ikke offentlig ansatte Skolelærere ubetinget fritagne for Militairtjeneste?

I Aftenbladet 1857, No. 142: Om Nodvendigheden af endnu et Skolelærer seminarium for Christiania Stift

Hansen, Hans, blev født omkr. 1796 paa Gaarden Pillerviken i *Vaage*, hvor Faderen var Gaardbruger. I sit 17de Aar blev han ansat

som Skolelærer i Kvam i nordre Fron og, efter at have tjent ud der, tog han Ansættelse i Sels Annex til Vaage. Her for han for det første om fra Gaard til Gaard, men fik senere med Bistand af Provst Krag Omgangsskolen forandret til et Slags Fastskole, for hvilken han med Møje og Opofrelse fik opført eget Lokale ikke langt fra Gjæstgiverstedet Laurgaard. Blandt hans Elever kan nævnes P. Botten Hansen, Pastor Stensrud og Skolemændene Brødrene Hougen. I 1840 frasagde han sig sin Stilling som Skolelærer og fik en Pensjon af 8 Spd. om Aaret, som i 1857 af Storthinget forhøjedes til 32 Spd. Han vedblev ogsaa efter sin Fratrædelse at virke som Lærer, for det første kun privat, men siden som «vikarierende eller konstitueret Skoleholder». Han døde 21 April 1863. Han var to Gange gift.

Nekrolog [af P. Botten-Hansen] i Illustr. Nyhedsblad 1863, No. 26. Jfr. s. Bl. 1855, No. 30.

En eenfoldig Sjæls sjungende Andagt i nogle gudelige Sange til Sjælens Glæde og Forlystelse i Gud. Lillehammer 1843. 8 96 S. (Sangene er alle forfattet af H. med Undtagelse af et Par, der er skrevne af hans 12 aarige Datter af 1ste Ægteskab og af en anden omtrent jævngammel Elev).

Hansen*), Hans Christian, Søn af *Christian H.* og *Johanne Christensen,* er født 17 Decbr. 1823 i Kjøbenhavn, hvor han var Handelsbetjent 1839—45 og i sidstnævnte Aar tog Examen som Urtekræmmer. Senere blev han Skuespiller og kom som saadan til Norge i August 1848. I 1852 forlod han Theatret og har senere boet i Throndhjem, hvor han væsentlig har ernæret sig som Sproglærer og Oversætter, idet han derhos i 1867 fik en Ansættelse som Kontorist ved Throndhjems By- og Raadstuskriverkontor. Siden 1869 er han tillige edsvoren Translatør i Tysk og Engelsk.

* 17 Aug. 1854 *Fredrikke Herholdt,* Digteren Chr Monsens Enke.

Siden 1858 har han, paa ganske faa Undtagelser nær, benyttet Forfatternavnet **Arnold Sylvester** under hele sin literære Virksomhed.

En Drankers Liv og Levnet, af Onkel Adam, oversat. Thjem. 1852. 8.

Oieblikkets Børn. Poetiske Forsøg, udgivne som Nytaarsgave for 1853. Thjem. [1852?] 16.. 45 S. (Anm. i Den Frimodige 1853, jfr. Krydseren f. A. No. 193).

Chr. Monsens Samlede Digte. Udgivne af Chr. Hansen. Thjem. 1854[—55]. 8. 508 S. (1ste Hefte af en tidligere Udgave udkom i Throndhjem 1853, men blev kasseret, efter Udgiverens Meddelelse til nærværende Udg., „fordi det viste sig at være slet og utidsmæssigt trykt", ikke fordi det, som anført i Norsk Bog-Fortegnelse 1848—65, S. 163, var udstyret med „Forbedringer" af Udg.) — 2det Oplag med

*) Han skriver sit Navn blot med et s.

Titlen: Sange og Digte af Chr. Monsen. Thjem. 1872. 12. 2 Bl. 401 S. (Anm. af Kr. Elster i Aftenbl. 1871, No. 286).

Tvende efterladte Manuskripter af Chr. Monsen. Udgivne af Chr. H. I. II. Thjem. 1856. 12. 110 S., 66 S. (Se Chr. Monsen ndfr.)

Religiøse Leiligheds-Digte af Lars Linderot. Indeholdende Digte over Fødsels-, Navne- og Dødsdage m. M. [Oversatte af Chr. H.] Thjem. 1856. 8. 52 S.

For Yngre og Ældre. Jule- og Nytaarsgave. Religiøse Digte. Thjem. 1858. 8. 39 S.

Sigrid, den norske Fiskerpige. Af Th. Mügge. Oversat. Thjem. 1862. 8. 112 S.

Kari Korsmo. Et Reiseminde fra Gudbrandsdalen. Thjem. 1863. 8. 26 S. (Særtryk af Throndhjems-Posten).

Skizzer af en Skuespillers Liv. Tegnede af August Blanche. Kopierede af Arnold Sylvester. D. 1. 2. Thjem. 1863. 16. 192 S., 143 S. (Særtryk af „Throndhjems Stiftsavis").

En Tydsker. Roman i to Dele af Otto Ruppius. Oversat. Thjem. 1863. 8. 450 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

Hver Sit. Roman. Oversat fra Engelsk. Thjem. 1863. 8. 240 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

En Heltinde. Roman. Oversat fra Engelsk. Thjem. 1864. 8. 714 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

Bag Koulisserne. Skizzer af Theaterlivet af Max Ring. Oversat fra Tydsk. Thjem. 1864. 8. 140 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

En Samling Digte af C. [Carl XV.] (Efter det Svenske). Thjem. 1864 16. 4 Bl., 220 S.

Psalter og Harpe. Sange til huslig Opbyggelse af Ph. Spitta. Efter Originalens 21de Oplag. Thjem. 1864. 8. IV. 275 S

Anfind Thorsen. Historisk-romantisk Fortælling fra Haakon Haakonssons Tid. D. 1. 2. Thjem. 1863—64. 8. 425 S. (Særtryk af „Thrønderen").

Huset og dets Eiere. Roman. Oversat fra Engelsk. Thjem. 1865. 8. 312 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

To Sødskende. Roman. Oversat fra Tydsk. Thjem. 1865. 8. 147 S (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

For besynderligt til ikke at være sandt. Roman i to Dele af Lady Georgina Fullerton. Oversat. Thjem. 1865—66. 16. 530 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

Piratens Datter. Søroman. Oversat fra Engelsk. Thjem 1867. 16. 332 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

Min eneste Søn. Novelle. Thjem. 1864. 8. 121 S. (Særtryk af „Throndhjems-Posten").

En Brud fra Fjeldet. Novelle. Thjem 1867. 8. 60 S. (Særtryk af „Throndhjems Tidende").

Syttende-Mai-Gave. Fædrelandssange. Thjem. (Kra.) 1864. 8. 16 S.

Palmeblade. En Samling religiøse Digte Thjem. 1864. 8. 32 S.

Noveller og Digte. Thjem. 1867. 8. 170 S.

Hyrekudskens Fortællinger. Af Aug. Blanche. Oversatte. Thjem. 1869. 8. (Særtryk af „Throndhjems Stiftsavis").

Det gamle Nidaros. En kulturhistorisk Skildring. Thjem. 1880. 8. 96 S. (Anm. i Thj. Stiftsavis 1880, No. 303, hvortil Svar fra H. i Dagsposten 1881, No. 1).

I Throndhjems-Posten (senere Throndhjems Stiftsavis) har han, foruden de ovfr. nævnte, ogsaa særskilt udgivne, leveret følgende originale novellistiske Arbejder, nlg i Aarg. *1858*: Straffen kommer engang. — *1863*, Livsmomenter. — *1864*: Et Besøg. — *1865*: Fra Asken i Ilden. — Søholm. — Til samme Blads Føljeton har han derhos i Aarene 1858—69 leveret en stor Mængde Oversættelser fra Svensk, Tysk, Engelsk og tildels Fransk, foruden de særskilt udgivne og ovfr. anførte Romaner og Noveller.

I Throndhjems Tidende 1868, No. 73—78: De sidste Dages Hellige. Et Bidrag til Mormonismens Historie.

I Bazar-Tidende 1872 — hvoraf der udkom 7 No. 23 Juni—9 Juli i Anl. af »Domkirke-Bazaren« — skrev han: Junker Jens, romantisk Fortælling fra det 14. Aarhundrede.

I Bazar-Tidende 1879 — hvoraf der til Bazaren for Arbejderforeningens Byggefond udkom 3 No. 1—3 Juli — skrev han en Novelle: «Marie».

Han oversatte største Delen af den tyske Udgivers (H. Goldammer, se ovfr. S. 403) Manuskript til Norsk Turntidende, hvoraf 17 No. udkom i Throndhjem 1861, ligesom ogsaa flere originale Digte af ham findes i dette Blad. — I Sangbog, udgivet af Throndhjems Turnforening (Thjem. 1862) er af ham følgende originale Sange: No. 151, 154, 162, 164, 165, 168, 172, 175, 177, 181, 187, 188, 190 og 192 foruden nogle Bearbejdelser, navnlig No. 173: «Turnerens fire Ord».

Han var Udgiver af Throndhjems (nye) Stiftstidende, hvoraf udkom en halv Aargang 1855. I dette Blad saavelsom i Thj. Adr. Cont. Efterretn., Throndhjemsposten, Trønderen, Throndhjems Tidende, Throndhjems Stiftsavis og Dagsposten findes adskillige Digte af ham i Tidsrummet 1852—87.

Hansen, Hans Edvard, Søn af *Harald H.* (f. i Valders 1806), Forstander for Tønsbergs Syge-, Fattig- og Arbejdshus, og *Gunhild Olsdatter*, er født i Tønsberg 11 April 1842, var efter sin Konfirmation i 5 Aar ansat ved Handelen, men begyndte Høsten 1862 at forberede sig til Universitetet og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1866. I Juni 1869 tog han theologisk Embedsexamen med Laud og var derefter til 1872 Søndagsskolelærer ved Tugthuset i Kristiania, hvorhos han samtidig arbejdede i den indre Missjons Tjeneste dersteds. 29 Febr. 1872 blev han udnævnt til pers. Kapellan ved vor Frelsers Kirke i Kristiania, 7 Oktbr. 1874 til Kaldskapellan ved Jakobskirken sammesteds, befordredes 11 Septbr. 1877 til Sogneprest i Hurdalen og 13 Oktbr. 1884 til Andebo Sognekald.

* *Thora Aas*, D. af Lensmand A. i Hiterdal.

Jfr. Luthersk Lægmandstidende 1884, S. 101 fg.

Skolemesteren og hans Søn. En Fortælling fra Trediveaarskrigen af K. H. Caspari. Efter Originalens sjette Oplag. Chra. [1868?.] 8. VI S., 191 S.

Trykt 20 December 1887.

Jætternes Overvinder eller den Kamp, alle maa kjæmpe. Af A. L. O. E. [Charlotte Tucker.] Oversat. Med 40 Træsnit. Kra. 1876. 8. 127 S.

Første Mosebog, udlagt af August Dächsel. I norsk Oversættelse udgiven af H. E. Hansen. (Tillæg til Bladet „For Fattig og Riig"). Kra. 1876. Tosp. 8. 1 Bl., 96 S.

Ellens Blomster. Fortælling for Børn. Med 20 Træsnit. Oversættelse Kra. 1877. 8. 91 S. (Anonymt.)

Fly Ungdoms Begjæringer! Foredrag holdt ved en kristelig Ynglingeforenings Aarsfest af C. F. W. Walther. Udgiven paa Norsk ved H. E. Hansen. Kra. 1879. 8. 24 S.

Bibelen med Forklaringer. Udg. af den norske Lutherstiftelse. D. 1. De fem Mosebøger. Afd. 2. (2den—5te Mosebog.) Udarbeidet af H. E. Hansen. Kra. 1883—86. 8. 2 Bl, 454 S. (D. 1. Afd. 1. [1ste Mosebog] er udarbejdet „under Medvirkning af Prof. Gisle Johnson" af J. H. H. Brochmann; D. 2. [De historiske Bøger] er udarbejdet af Thv. Klaveness.)

Han var 1865—82 Redaktør af „Børnebibliotheket, Maanedsskrift for Børn af opbyggeligt Indhold", Aarg. 11—28, og ligeledes 1868—82 af det til samme knyttede „Børnevennen, Missionsblad for Børn," Aarg. 1—15. — Han var 1865—73 Medredaktør med N. J. Laache og 1874—82 Eneredaktør af „For Fattig og Riig, et Søndagsblad til opbyggelig Underholdning". Til de her nævnte Blade leverede han stadigt dels originale, dels oversatte Bidrag.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 411—24: Vogter eder for de falske Profeter! (Præd. paa 8. S. e. Tr.) — 2. Saml. (Kra. 1881), S. 281—92: Præd. paa Bededag. — 3 Saml. (Kra. 1885), S. 67—104: Bibellæsning over 2. Mos. 12, 1—13.

I Sandhed til Salighed, udg. af W. Hansen, er S. 32—42, 209—18 og 314—22 trykt tre Prædikener af ham.

Hansen, Hans Olaf, Søn af Landhandler i Fuse Prestegjæld *Ole H.* og *Jacobine Krüger*, blev født 21 April 1843, gik 1856—59 paa Bergens Kathedralskole, rejste saa til Kristiania for ved privat Undervisning at fortsætte Forberedelserne til Examen artium, men kom aldrig til at underkaste sig denne. Han begyndte nemlig før sin Skoledannelses Afslutning at arbejde som Literat, tilbragte 1862 et Aars Tid i Kjøbenhavn og vendte snart efter tilbage til Fuse, hvor han gik over i det praktiske Liv og hvor han døde paa Gaarden Lilleli 9 Juni 1875. * *Severine Krüger*.

Brødrene. Skuespil i tre Akter. Musiken komponeret af Carl Arntzen. Chra. 1862 [ɔ: 1861.] 8. 4 Bl., 60 S. (Opført paa det norske Theater i Kristiania 11 Decbr. 1861.)

Den norske Literatur fra 1814 indtil vore Dage. Et Bidrag til en norsk Literaturhistorie. Kbhvn. 1862. 8. VIII S., 214 S. (Anm. af P. Botten-Hansen i Ill. Nyhedsblad 1863, No. 7 og 8; i Fædrel. 7 Febr. s. A. af Clemens Petersen.)

I Nordisk Tidsskrift f. Lit. og Kunst, udg. af L. Dietrichson, I. 289—307: Aasmund Olafsøn Vinje, et Literaturbillede.

I Norden, udg. af M. Goldschmidt (Kbhv.) 1862, No. 34 og 35: Skildringer af norske Digtere. I. Henr. Wergeland.

Hansen, Hans Peter Christian, Søn af Instrumentmager *Peter H.*, Ejer af Prof. Smiths fysiske og optiske Etablissement i Kjøbenhavn, blev født i Kjøbenhavn 25 Oktbr. 1817, opholdt sig som Handelsbetjent i Kristiania 1835—36, vendte derefter tilbage til Kjøbenhavn, hvor han syslede med literære og publicistiske Arbejder, kom i 1842 igjen til Norge, hvor han opholdt sig paa forskjellige Steder, beskjæftiget med literære Sysler, besøgte senere forskjellige europæiske Lande og gik 1846 til Nordamerika, hvorfra han 1852 igjen kom tilbage til Danmark. Senere levede han dels i Amerika, dels i Europa og døde i Brüssel i 60-Aarene.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 567 og Suppl. I. 683 flg.; F. C. Petersens Tidsskrift f. Lit. og Kritik, VI. 520—37; Robert Watt: Hinsides Atlanterhavet II. 144 fg.

Denne iøvrigt Danmark tilhørende Forfatter har i Norge offentliggjort følgende Arbejder:

En Blyantsskizze fra Norge af Chr. Comet. Chra. 1844. 16, 134 S. (Oprindelig trykt som Føljeton i „Den norske Rigstidende" 1844, No. 95—126. Et Brudstykke heraf: „En Juleaften paa Frederikssteen" blev trykt i Berl. Tid. 1844, No. 3. Udkom senere sammen med tre Noveller af andre Forfattere under Titlen: „Fire Noveller af Chr. Comet m. Fl.").

I Morgenbladet 1843, No. 64: Digterens Børn. (Digt).

Hansen, Johan Daniel Irgens, Broder af ovennævnte Tredjeprest Andreas M. H. og Overlæge G. H. A. H., er født i Bergen 23 Decbr. 1854, blev Student med Haud fra Gjertsens Skole 1873 og tog i Juni 1881 sproglig-historisk Lærerexamen med samme Karakter. 1874—83 var han ansat som Lærer ved forskjellige af Hovedstadens Skoler, bl. a. 1879—81 som Timelærer ved Kristiania Kathedralskole. 1883—86 var han Redaktionssekretær i »Dagbladet«. Siden Januar 1887 har han, f. T. med Stipendium af Statsmidler, opholdt sig i Paris for at studere fransk Literatur, Kunst og Theater.

Den yngre akademiske Slægt. Studier og Betragtninger af *J. I. H.* (Aftryk af »Dagbladet« [1880]). Kra. 1881. 8. 39 S.

I Nyt Tidsskrift *V.* (1886), S. 596—607: Kristiania theater. Sæsonen 1885—86. — *VI.* 577—84: En konfirmation; S. 785—817: Norsk nationaltheater.

I Juleroser for 1887: Min første juleaften i praxis.

Sin Virksomhed som dramaturgisk Kritiker begyndte han i Chraf. Intelligentssedler 1879, hvor han skrev under Mærket — *ea* —. Dels under dette Mærke, dels med Initialerne *I. H.* skrev han senere i Dagbladet, til hvilket han 1881 knyttedes som fast Medarbejder, Literatur- og Theateranmeldelser, Føljetoner, politiske Artikler (bl. a. foruden den ovfr. anførte, særskilt udgivne Artikelrække, Afhandlingerne »Den oplyste Del af Nationen, en Revue« og »Venstre og Dagbladet« i 1883, No. 169, 170, 172, 173, 174). I Aarg. 1887 af dette Blad findes fra hans Haand Rejsebreve fra Paris og Normandie, Studier over fransk Kunst og fransk Theater (No. 311, 313, 322, og 328) m. v.

Hansen, Jørgen, Søn af Høker *Hans Pedersen* og *Helvig Marie Bark*, er født i Kristiania 17 September 1810, blev Student med

Laud fra Kathedralskolen dersteds 1829 og theologisk Kandidat med Laud i Januar 1835. Han blev 7 Februar 1844 udnævnt til res. Kapellan til Rollag og 17 Novbr. 1847 ligesaa til Gran, hvorfra han 18 Juli 1863 forflyttedes til Gjerdrums Sognekald, fra hvilket han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 19 Oktober 1877. Senere har han boet i Kristiania.

* *Gunvor Hansen* (f. 12 Maj 1812, † 11 Februar 1864), D. af Gaardbruger Hans Christensen paa østre Osdal i Nes og Eli Olsdatter.

Amerika. En historisk-politisk Skildring af Amerikas Fortid og nærværende Tilstand. Chra. 1842. 8. VI. 216 S. m. Titelkobber. (Anonymt. Særtryk af Skill.-Mag. 1841).

Vore kirkelige Spørgsmaal og deres Løsning. Et Forsøg. Chra. 1847. 8. 68 S. (Anm. af M. J. Monrad i Norsk Tidsskrift II. 79—97).

Confirmationens kirkelige Stilling. Kra. 1871. 8. 32 S.

I Theologisk Tidsskrift, udg. af Det norske Studentersamfund, *I.* 537—81: Skriftens Lære om evige Straffe — *II.* 1—45: Bemærkninger over Ægteskabet. Et Indlæg i Tvisten mellem Stat og Kirke.

I Theol. Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge, *I.* 299—325 og II. 68—109: Om Skriftemaal. — *II.* 389—443, 485—572, 573—634 og *III.* 229—95: Om Daaben.

I Folkevennen XX. (1871), S. 488—518: Om Konfirmationens kirkelige Stilling.

I Skilling-Magazin skrev han forskjelligt i de første Aargange, af hvilket her nævnes: 1. Aarg. No. 1: Benjamin Franklin. — 2. Aarg. No. 72, 73 og 74: Oberlin. — 3. Aarg., No. 23—26: Reformationen i Norge 1537. — 4. Aarg. No. 12—17: Jødefolket; No. 22—28: Kristkirken, dens Partier og Sekter. — 5. Aarg. No. 11, 12, 14, 16, 17: Træskjærerkunsten. — 6. Aarg. No. 49—52: Den lutherske Bibel-Oversættelse. — 7. Aarg. No. 18—45: Amerika. (Ogsaa udg. særsk., se ovfr.)

I Morgenbladet *1879,* No. 215, 237, 238 og 1880, No. 100 og 145: Tidsbetragtninger. — *1880,* No. 313 og 339: „At gjøre Historie". — *1881,* No. 151 og 264: En Tidsbetragtning. — *1882,* No. 73, 76 og 85: Tidsforeteelser; No. 208 og 222: „Folket".

Hansen, Karl, Søn af nedennævnte Overlærer *Mauritz H.*, blev født i Kristiania 20 Oktbr. 1817, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1835 og medicinsk Kandidat med Laud i Marts 1842, hvorefter han i 4 Aar levede som privat praktiserende Læge paa Ringerike, idet han derhos 1842—43 og 1845—46 var konst. Korpslæge ved Hallingdalske Korps. Han blev 18 April 1846 udnævnt til Distriktslæge i Ryfylke og, ved Delingen af dette Distrikt, 6 Juni 1849 i vestre Ryfylke med Bolig i Kopervik. Vaaren 1851 rejste han til Utrecht, hvor han fornemmelig studerede fysiologisk Kemi, Mikroskopi og pathologisk Anatomi — Studier, som han, efter et Par Maaneders Ophold hjemme i 1852, fortsatte med offentligt Stipendium 1852—53 i Göttingen og Berlin. Efter sin Tilbagekomst blev han fra Januar 1854 ansat som Universitetsstipendiat i fysio-

logisk Kemi, i hvilket Fag han holdt Forelæsninger for de medicinske Studerende. Derhos var han Lærer ved Kristiania Borgerskole — Efter Ansøgning erholdt han 16 Mai 1854 Afsked fra Distriktslægeembedet, idet han vedblev som Universitetsstipendiat og i Juni 1858 holdt Prøveforelæsninger for den medicinske Doktorgrad. Da disse ikke godkjendtes, forlod han Universitetet og udnævntes 1 Septbr. 1858 til Distriktslæge i Alstadhaug og Læge ved Amtssygehuset, hvorfra han 1 Septbr. 1866 befordredes til Stadsfysikus i Kristianssand. I denne Stilling døde han 1 Novbr. 1874.

* 3 Oktbr. 1845 *Martinette Johanne Heyerdahl* (f. 15 Septbr. 1824, † 22 Febr. 1885), D. af Byfoged i Porsgrund Christian H. og Mary Juell Leschly.

Nekrolog i Kr.sands Stiftsavis 1874, No. 130. Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 156 fg.

Den chemiske Physik. Udgiven i Contratryk for Borgerskolens Elever. Chra. 185*. 4.

Tre Forelæsninger for Doktorgraden i Medicin. Chra. 1858. 8. 51 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 2. Række. *VII.* 528—36: Forsøg angaaende Tellurets Virkninger; S. 643—49: Almindelig Methode til at udfinde organiske Alkalier i Forgiftningstilfælde. — *XVI.* 551—61: Paavisning af Strychnin i Forgiftningstilfælde.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i *1858*, S. 139—41: Om Sygehuset i Alstadhaug. — *1862*, S. 141—46: Om Diphtheritepidemien i Alstadhaugs Lægedistrikt i 1861 og 1862. — *1864*, S. 187 fg.: Om Levemaaden under Lofotfisket. — *1865*, S. 183—85: Beretning om det nye Amtssygehus i Alstadhaug. — *1866*, S. 194 fg.: Bemærkninger i Anl. af Storsildfisket i Nordlands Amt og de hygieniske Forholde derunder.

I Polyteknisk Tidsskrift *I.* (1854), No. 5 og 13: Om Ernæring og Næringsmidler. — *II.* No. 1 og 2: Om Guano.

I Efterretninger om Chra. Borger- og Realskole 1855, S. 3—15: Et Afsnit af en Lærebog i Kemi til Skolebrug.

I Annalen der Chemie u. Pharmacie N. R. X. (1853), S. 208—15: Versuche über die Wirkung des Tellurs auf dem lebenden Organismus.

Hansen, Kaspar August, Søn af ovennævnte Sogneprest *Caspar H.* og hans anden Hustru *Amalie Andrea Holst*, er født i Rødø 19 Marts 1854 og tog 1873 Afgangsexamen ved Chalmers teknologiske Institut i Gøteborg. Han blev s. A. ansat som Vejassistent i Buskerud, var 1874—77 ansat som Ingeniør ved Statens Jernbaneundersøgelser, senest som Afdelingschef, og 1877—84 som Stadskonduktør og Assistent hos Stadsingeniøren i Drammen. 1877—86 var han derhos Førstelærer ved Drammens offentlige Tegneskole. Siden 1885 har han været Fuldmægtig ved Norges Bankafdeling i Drammen. Han er siden 1885 Formand i Bestyrelsen for Drammens Arbejderforening og Medlem af Fællesstyret for de forenede norske Arbejdersamfund.

* *Valborg Marie Hess* (f. 1852), D. af Boghandler paa Kongsvinger F. Aug. Hess og Henrikke Berg.

Om Jernbane-Udstikning. Notater fra de norske Jernbaneundersøgelser i Marken. Med 18 Fig. Drammen 1877. 8. 114 S., 2 Bl.

Elementær Veiledning i teknisk Tegning. *I.* Projektionslæren. (Med 8 lith. Pl.) Gjennemseet og anbefalet af Dr. [A. S.] Guldberg. Drammen 1878. 8. 3 Bl., 34 S. — *II.* Skyggelæren. Med 5 lith. Pl. og 1 kol. Figur. Drammen 1879. 8. 2 Bl., 36 S.

I Polyteknisk Tidsskrift, Aarg. 27 (1880), S. 89—92: Universal (mindre) theodolit, konstr. af Kaspar Hansen, udført af A. J. Krogh. — Aarg. 28: Om rationel Gjengivelse af Terrainets Relief, m. Tegn.

I Dagbladet skrev han 1877—78 en Del Artikler om Jernbanernes Sporvidde og Jernbaneundersøgelserne og har senere til forskjellige Tider skrevet i samme Blad om forskjellige Spørgsmaal.

Han var Redaktør 1884—85 af Buskeruds Amtstidende, liberalt Blad for Byerne og Landdistrikterne inden Amtet.

Hansen, Kirsten Dorothea, Datter af Sogneprest til Strinden *Christian August H.* og *Amine Dorothea Falk*, har dels under Navn, dels uden Navn eller under Mærket *K. D. H.* udgivet en stor Mængde Oversættelser fra Tysk og Engelsk, af hvilke følgende er de vigtigste:

Fem Digte af *K. D. H.* 1ste [eneste] Hefte. Kra. 1879. 16. 32 S.

„Stakkels Louise" og andre Fortællinger. Oversat. Med et Forord af W. K. Hesselberg. (Efter det engelske Blad: »The Sunday at Home«, udgivet af det religiøse Traktatselskab i London.) Kra 1876. 8. 2 Bl., 131 S.

Ny kristelig Kalender ved K. D. H. Kra. 1878. 16. 184 S. — 2 Oplag. Med et Titelbillede. Kra 1881. 16. 282 S. 3. Oplag. Kra. 1884. 16. 74 B.

Billeder fra Livet i en skotsk Præstegaard. Med Forord af Provst Andr. Hansen. Oversat. Med 13 Billeder. Kra. 1878. 8. 192 S.

Enkens Søn. En Fortælling fra Religionsforfølgelserne i Skotland i det syttende Aarhundrede. Oversat. Aftryk af „Søndagen i Hjemmet". Med 8 Billeder. Kra. 1878. 8. 32 S.

Søndags-Skitzer. Efter det Engelske. Kra. 1879. 8. 127 S.

Enken og de Faderløse. En Fortsættelse af „Jætternes Overvinder". Af A. L. O. E. [Charlotte Tucker]. Oversat fra Engelsk. Med 7 Billeder. Kra. 1879. 8. 139 S.

Jung Stillings Liv. Efter det tydske. Kra. 1880. 8. 269 S.

August Herman Francke. Et Livsbillede fra den tyske Pietismes Tid. Af Armin Stein (H. Nietschmann.) Oversat fra tysk. Med 2 xyl. Portr. Kra. 1881. 8. 3 Bl., 328 S.

Helliggjørelsens Kamp af Dr. E. M. Goulburn. Efter Originalens femte Oplag oversat. Med Forord af Pastor M. J. Færden. Chra. 1881. 8. VIII S., 239 S.

Paul Gerhardt. Et kirkehistorisk Livsbillede af Dr. August Wilden-

Hahn. Efter Originalens fjerde Oplag oversat. D. 1. 2. Chra. 1881. 8. *I.* 2 Bl., 243 S. — *II.* 1 Bl., 247 S.

Fra Kvindens Liv. Fortællinger af Ottilie Wildermuth. Oversat fra tysk efter Originalens femte Udgave. Kra. 1881. 8. 2 Bl. 267 S.

Husandagtsbog. Morgen- og Aften-Betragtninger til hver Dag i Aaret. Af Magnus Friederich Roos. Oversat fra tyſk. Med Forord af Sogneprest J. C. Heuch. (D. 1. 2.) Kra. 1882 (1883). 8. D. 1. X S., 460 S. — D. 2. X S., 449 S.

I Sol og Skygge. Tre Fortællinger af Ottilie Wildermuth. Oversatte fra Tydsk. Kra. 1883. 8. VIII S., 264 S.

Charles Gordon som Christen og Soldat. En biografisk Skildring. Efter »Chinesse Gordon«, »The Life and Work of General Gordon at Gravesend« [etc.] Bergen 1885. 8. 2 Bl., 111 S.

Veiledning til Skriftens opbyggelige Læsning af Dr. E. M. Goulburn. Oversat fra Engelsk. Forord af Pastor Gustav Jensen. Med Forf. Portr. Kra. 1886. 8. 4 Bl., 183 S.

Hun redigerede Aarg. 1. af Søndagen i Hjemmet, udg. af A. M. Hanche. Kra. 1878. 4. 52 No.

Hun har udført Oversættelsen til Engelsk af Yngvar Nielsens Reisehaandbog: Handbook for Travellers in Norway. Chra. 1886.

Hansen, Klaus, se Klaus Hanssen.

Hansen, Kristofer, Søn af Kirkesanger *Anders H.* og *Dorthea Andersdatter*, blev født i Norderhov 12. Decbr. 1848 og Student med Udmerkelse fra Kristiania Kathedralskole 1866. Efter Andenexamen studerede han i nogen Tid Lovkyndighed og var ogsaa en kort Tid ansat som Extraskriver i Justitsdepartementet samt fra 187* Stenograf i Storthingets Tjeneste. Han maatte af økonomiske Hensyn snart opgive sit Embedsstudium og modtog Ansættelse som Kontorfuldmægtig hos Dispachør Konsul Axel Winge, i hvilken Stilling han døde 30 September 1887.

* *Lina Helland.*

Nekrolog i Aftenposten 1887, No. 530.

Studenter-Katalog for Høstsemestret 1871. Udgiven efter Studentersamfundets Foranstaltning. Chra. 1871. 8. 24 S.

Han leverede, især til Aftenposten og Morgenbladet, i Aarenes Løb en Mængde Referater af Storthings-, Kommune- og andre offentlige Møders Forhandlinger.

Hansen, Martin, Søn af Kjøbmand i Hvitsten *Carl H.* og *Johanne Andreasdatter Braate*, blev født . . . (døbt i Aas Kirke den 27 Januar) 1800, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1817 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1821. Han var allerede 1818 bleven ansat som Kopist i Finantsdepartementet, blev 1822 Sekretær i Hovedmatrikuleringskommissjonen, udnævntes 1824 til Fuldmægtig og 1825 til Bureauchef i Finantsdepartementet, 9 Januar 1827 til Expeditionssekretær i Marinedepartementet, blev 1837 Borgermester i Kristiania og 29 Decbr.

1841 Assessor i Højesteret, fra hvilket Embede han paa Grund af Sygelighed søgte og erholdt Afsked 21 Septbr. 1853. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 22 Marts 1837 til Udarbejdelse af en Pensjonslov for afgaaede civile og militære Embedsmænd. Han mødte paa Storthinget 1845 som Suppleant fra Kristiania og Lillehammer efter H. Foss's Udnævnelse til Statsraad. Han døde i Kristiania 19 Oktbr. 1860.

* 9 Decbr. 1825 *Ingeborg Elisabeth Faye* (f. 26 Septbr. 1801, † 25 Septbr. 1878), D. af Kjøbmand paa Fredrikshald David F. og Petronelle Sørensen.

Jfr. Storth. Forh. 1854, VII. 40; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 275; J. H. Vogts Optegnelser, S. 307; Ellevte ord. Storthing, en Saml. Charakterskildringer, S. 35 fg.

I Samling af Bemærkninger i Anl. af det i 1831 bekjendtgjorte Udkast til en Lov ang. Forbrydelser (Chra. 1832. 8.) er de S. 64—71 anonymt trykte Bemærkninger af H.

Han var Redaktør sammen med J. H. Rye af Budstikken Aarg. 7 (1826—29) fra No. 12 til No. 104, da Bladet ophørte.

Han var *primus motor* til Studentersamfundets haandskrevne Blad og en af dets tidligste Redaktører. (L. M. B. Aubert i »Blade fra Samfundet«, S. 8.)

Hansen, M., Biskop i den episkopale Methodistkirke i Norge.

Hvad er Sandhed? Kra. 1873. 8. (Jfr. Kirkelig Kalender, red. af Th. C. Bernhoft, 1875, S. 194).

Forskjel mellem Statskirkens og Methodistkirkens Troeslære. Fremstillet i nogle Foredrag ved M. H. [Kra. u. A.] 8. 99 S. — 2det Oplag. Kra. 1883. 8. 99 S.

Methodismen, hvorledes den er bleven fremstillet af lutherske Prester. Belyst ved nogle Foredrag. Kra. 1878. 8. 80 S.

Hansen, Mauritz Christopher, blev født 5 Juli 1794 paa Gaarden Komperud paa Modum, hvor hans Fader *Carl H.* († som Sognepræst i Skedsmo 16 April 1826) den Gang var resid. Kapellan. Dennes Slægt stammede fra Danmark, idet Farfaderen var en dansk Skipper Hans Mauritzen hvis Søn Mauritz Hansen (f. i Kjøbenhavn 26 August 1722) efter at have beklædt forskjellige Presteembeder i Kjøbenhavn døde 19 Maj 1777 som Sogneprest til Helliggeistes Kirke dersteds med Eftermæle som »en fortræffelig Mand.« (Wiberg: Bidrag til dansk Prestehistorie, II. 146.) I sit Ægteskab med Anna Dorthea Muus havde denne danske Gejstlige fire Børn, af hvilke Carl H. var det ældste. I 1789 havde han ægtet *Abigael Wulfsberg* († 1823), en Datter af Kjøbmand Andreas W. i Tønsberg, og havde med hende syv Børn, hvoraf imidlertid de fem døde som ganske smaa. Aaret efter Mauritz Christophers Fødsel blev Faderen befordret til Sogneprest i Porsgrund og derpaa i 1806 til Skedsmo Sognekald. Paa disse Steder tilbragte han saaledes sin første Barndom i et Hjem, som ifølge alle Efterretninger derom maa have været præget af

megen Dannelse og Intelligents. Medens Faderen overtog sin Søns boglige Undervisning i de første Aar, indtil han om Høsten 1809 blev sat ind paa Kathedralskolen i Kristiania, synes Moderen og hans Faster Bolette*), der begge omtales som Damer med megen Læsning og kritisk Sans, at have øvet en stor Indflydelse paa Udviklingen af hans Fantasiliv og æsthetiske Dannelse. Opmuntret og vejledet af dem skrev Gutten ogsaa allerede i 11—12 Aars Alderen baade versificerede Fortællinger i Lafontaines Maner og Sørgespil paa Vers (»Coriolan« og »Panthea og Abradates«); men disse Forsøg kom selvfølgelig ikke udenfor den nærmeste Familjekreds, og da Forfatteren kort efter kom under Indflydelsen af Kathedralskolens Disciplin og Fordringer til Lektielæsning,**) bortfaldt for det første disse private Øvelser i Digtekunsten, indtil han i 1814 var bleven Student med bedste Karakter ved det nye norske Universitet. Studierne og Livet havde nu modnet hans Talent og Selvbevidsthed, og da i Begyndelsen af Aaret 1815 Norges første æsthetiske Nytaarsgave »Nor« kom ud, udgivet af hans Ven »studiosus juris Conrad N. Schwach,« debuterede Hansen deri med nogle Digte (skrevne dels i de sidste af hans Skoledage, dels kort efter Studenterexamen), hvorom Pavels vistnok udtrykte den dannede Samtids Mening, naar han i sine Dagbogsoptegnelser under 1 Februar 1815 skriver: »Den unge Student Hansen er blandt alle Apollos yngre Sønner her i Norge den, jeg gladest tilraaber: *macte virtute esto*!« (Dagbogs-Optegn. 1815—16, S. 22). Efterat have tilbragt sit Rusaar ved Universitetet delt mellem Studier, poetisk Produktion og Deltagelse i Hovedstadens højere Selskabsliv — han spillede Komedie i det dramatiske Selskab og skrev Kantater til Statholderens Soireer — begyndte han i 1815 — Andenexamen fuldendte han aldrig — at studere Filologi og ved Siden deraf Filosofi. For at erhverve pædagogisk Erfaring og Øvelse og samtidig styrke sin økonomiske Stilling, søgte og fik han nu en Lærerpost ved Kristiania Borgerskole. Aaret efter (1816) — han gjorde i dette Aar en Udflugt til Kjøbenhavn, hvor han opholdt sig i nogen Tid; det var vistnok hans eneste Rejse udenfor Norges Grænser — blev han ansat som Lærer i Modersmaalet og Fransk ved Landkadetkorpset, hvor han tillige blev Bibliothekar. Han var imidlertid i 1817 indtraadt i Ægteskab, og det nygifte Par oprettede nu en Pigeskole, som bestyredes af hans Hustru, medens han selv læste paa Skolen, der som sine Elever talte de fleste Døtre af Kristianias bedste Familjer den Tid. Men for at forbedre sine Kaar søgte og fik han i 1820 en

*) Hun døde i Nykjøbing paa Falster 1844 som Enke efter Sogneprest J. F. Ahrends, der i sin Studentertid i hele 7 Aar havde været Huslærer hos Jakob Aall i Porsgrund.

**) I Kathedralskolens dengang existerende »Skoleraads« Protokol for 1813 er antegnet, at Skoleraadet (d. v. s. Rektor og Overlærere) besluttede at lade sig forelæse nogle af de dygtigste Disciples Udarbejdelser i Modersmaalet, hvorved H.s blev erkjendt at være de bedste. Han fik ogsaa Karakteren »Udmerket godt« for sin Udarbejdelse til Examen artium.

højere aflagt Post som Lærer ved Realskolen i Throndhjem. I 1825 gik han som Adjunkt over til Kathedralskolen dersteds, men blev kun kort Tid i denne Stilling, idet han 10 Juni 1826 udnævntes til Overlærer ved og Bestyrer af Kongsbergs Middelskole. I denne Stilling forblev han Resten af sit Liv, kjæmpende den Kamp mod »Næringssorger, som var hans uadskillelige Ledsagere lige fra den Tid, han blev Mand, til den Stund, han lukkede sine Øjne« (Nordlyset 1843, No. 46). I 1839 søgte han (med Musæus og Welhaven) om Ansættelse ved Universitetet i den nyoprettede Lektorpost i Filosofi (i hvilken Welhaven blev konst. og senere udnævnt), men han tog sin Ansøgning tilbage, da der blev næret Tvivl om hans Kompetents. Sommeren 1841 blev han angreben af en Sygdom, hvorfor han bukkede under den 16 Marts 1842. Storthinget i 1845 bevilgede enst. Enken en liden Pension, højere end den af Regjeringen og vedkommende Komite indstillede.

* 1817 *Helvig Leschly* (f. i Rakkestad 23 April 1789, † i Kra. 26 Februar 1874), D. af Toldkasserer i Kristiania, fhv. Major Mauritz L., Descendent af en under Carl II. fra England emigreret Slægt, og Elen Marie Bergwitz.

Portræt med Biografi i Norske Læsefrugter II. 117—24 af [H. T.] W.[inther]; i Ny Hermoder III. 283—88 [ny Udg. af frgd. Biogr.]; i Portræter af mærkelige Nordmænd 2. Række, S. 1—16 [af Chr. Monsen]; i Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg foran hans »Saml. Noveller« I. (Kbhv. 1837), S. 3—12 [af C. N. Schwach]; foran Henrik Jægers Udvalg af hans Noveller (Kra. 1882), S. VII—XII; i Norske Digtere, udg. af Nordahl Rolfsen, S. 172—82 af Henrik Jæger; i v. Schepelerns og Gählers Skandinavische Bibliothek I. 2., S. 9—16 [af C. N. Schwach]. — *Bidrag til hans Livshistorie* i de sidste Aar findes i J. O. Horns Stykke »Nogle Ord om Mauritz Hansen og Subskriptionen til hans Minde« i Nordlyset 1843, No. 46. *Nekrologer* i Morgbl. 1842, No. 79 og 91; i Den Constitutionelle s. A. No. 86, i Rigstidenden s. A. No. 46. *Mindedigte* i A. Munchs Mindedigte, S. 18—20 og [paa Engelsk] af R. M. Laing i Granskeren H. V., S. 64. Jfr. Storth. Forh. 1842, Septbr., S. 650 fg. [Protokolkomiteens Indstilling ang. Welhavens Udnævnelse til Lektor] og 1845, VIII. 35 og 69 [ang. Pension til hans Enke]; Morgbl. 1839, No. 185 Tillæg; Chr. Johnsen's Norsk Haandlexikon II. 739; Nord. Conv. Lex., 3. Udg., III. 693 fg.; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, VI., 721; Thues Læsebog, S. 547 fg.; Thues efterl. Arbejder, S. 89 fg.; L. Dietrichson: Omrids af den norske Poesis Historie II. 25—37; H. Olaf Hansen: Den norske Literatur, S. 35—41; H. Ø. Blom: Upartisk Betragtning af vor Literatur, S. 21—25: Breve fra Henr. Wergeland, S. 124 og 132. — Ved Subskription rejstes paa hans Grav paa Kongsbergs Kirkegaard et Mindesmerke, hvoraf et Billede findes i Skill.-Mag. 1868, S. 676, jfr. 730.

Digtninger. Chra. 1816. 8. 7 Bl., 234 S., 1 Bl. (Heri findes bl. a. „Emil, en Roman i Breve," hvorom Forf. har oplyst følgende: „Mit første Arbeide i Novellefaget, „Emil," er skrevet i Sommeren 1815 paa en Veninders Anmodning, der opgav mig Overskriften til mine 12 Breve." Jfr. Pavels's Kritik af Bogen i Dagbogs-Optegnelser 1815–16, S. 588 fg.)

Othar af Bretagne, et Ridderevent yr. Chra. 1819. 8. VIII. S., 183 S.

(Jfr. Pavels's Biografi og Dagbøger, S. 488 fg. Dette Arbejde skal i sin Tid være bleven oversat til Svensk, Tydsk og Fransk, men Udgiveren har ikke i noget af disse Sprogs bibliografiske Hovedværker kunnet finde Oplysning derom; formentlig er Oversættelserne blevne trykte i et eller andet af Samtidens Tidsskrifter.)

Morgana, Nytaarsgave for 1820. Udgivet af M. C. Hansen. Chra. 1820. 12. 184 S. (Heri er af ham, foruden Novellen „Theodors Dagbog" S. 3—118, fem poetiske Stykker.)

Morgana, Nytaarsgave for 1821. Af M. C. Hansen og C. N. Schwach. Chra [1821]. 12. 240 S. (Heri er af ham, foruden 4 mindre Digte, Novellerne: „Palmyra" S. 97—174 og „Hovedvandsægget" S 175—96.)

Theodors Dagbog. En Fortælling. Chra. 1820. 12. 118 S. (Særskilt Aftryk af „Morgana" 1820. Fortællingen blev skrevet flere Aar, før den offentliggjordes.)

Saaledes var det ikke ment. Fortælling af Caroline Pichler. Overs. af en Dame og udg. af M. C. H. Chra. 1820. 8. 64 S.

Digtninger. Samlede 1825. D. 1. 2. Thjem. 1825. 8. I. 1. 255 S. II. 249 S. (Denne Samling indeholder, foruden „Nationale Fortællinger," det historisk-romantiske Drama „Nor og Gor" som med Musik af Statsraad Falbe opførtes 4. Novbr., samt Novellen „Keaban eller Klosterruinen". Dette sidstnævnte Arbejde blev eftertrykt i Elmqvists „Læsefrugter" og oversat paa Tydsk og udgivet som eget Arbejde af den danske Forfatter L. Kruse i Samlingen „Huldigung den Frauen" 1829 under Titlen „Die Klosterruine in Norwegen, nach einer norwegischen criminellen Begebenheit." (I Bogform i K s Zwei Erzählungen. Lpz. 1830. 8.) Derefter blev Novellen igjen oversat tilbage til Dansk af Th. Schorn i Riises „Nyt Bibliothek for Morskabslæsning" VII., jfr. Den Norske Huusven IV., 1829, No. 12. Senere udkom en autoriseret Oversættelse af Novellen med Titlen: „Die Klosterruine eine Novelle von M. C. Hansen. Ins Deutsche übertragen von J. B. v. Schepelern" i Skandinavische Bibl. I. H. 2., S. 17—189).

Forsøg til en Grammatik i Modersmaalet. Chra. 1822. 8. — 2det forb. Oplag. Chra. 1826. 8. 110 S. (jfr. Morgbl. 1826, No. 234.) — 3die Oplag med Titlen: Grammatik i det norske og danske Sprog. Chra. 1828. 112 S. (Anm. i Morgbl. 1828, No. 280 — jfr. No. 284 fg. samt No. 345 og 347 [af Prof. H. Steenbuch?] til Svar paa en Opsats i Kbhvns. flyvende Post s. A. No. 38.) — 4de Oplag med Titlen: Norsk Grammatik. Chra 1833. 8. 118 S. — 4. Opl. Paa ny aftrykt med Forf.s Samtykke. Chra. 1838. 8. 118 S. — 4. Opl. 2den Gang aftrykt m. Forf.s Samtykke. Chra. 1840. 8. 118 S. — 4. Opl. 3die Gang aftrykt. Chra. 1846. 8. 118 S (S. 112—18 indeholder i dette Aftryk et Tillæg: Regler for Substantivernes Kjøn af F. Samuelsen). — 4. Opl. 4de Gang aftrykt. Chra. 1858 8. 2 Bl., 118 S. — 5te omarbeidede Oplag. Kra 1837. 8. VII., 210 S.

Praktisk Veiledning i Modersmaalet. Chra. 1825. 8. IV S. 230 S. (Anm. i Morgbl. s. A. No. 234.) — 2det forbedr. Oplag. Chra. 1831. 8. XII S., 240 S. (Anm. i Morgbl. s. A. No. 136, hvortil Svar fra Forf. i No. 153). — 3die forbedr. Oplag. Chra. 1836. 8. VIII S., 238 S. — 4de [uforandr.] Oplag. Chra. 1844. 8. VIII S., 238 S. — 5te Oplag. Chra. 1859. 8. VIII S., 238 S.

Udtog af Modersmaalets Grammatik til Brug for de første Begyn-

dere og i Almuskoler. Chra. 1826. 8. 16 S. (jfr. Morgbl. 1826, No. 234). — 2det Oplag. Chra. 183*. 8. — 3die Oplag. Chra. 1838. 8. 16 S.

Brøders mindre latinske Grammatik for Begyndere. Udg. af M. C. H. Chra. 1827. 8. 198 S., 28 S.

Materialier til en epideiktisk Undervisnings-Methode. 1ste Hefte. Methoden anvendt paa Grammatik. Chra. 1828. 8. 39 S. m. 8 lith. Pl. (Anm. af A. Schweigaard i Vidar No. 13, jfr. Morgbl. 1829, No. 6. Om H. 2 se nedfr.)

Eventyret ved Rigsgrændsen. Chra. 1828. [ɔ: 1827]. 8. 291 S. (Anm. i Morgbl. 1827, No. 357.)

Cornelii Nepotis vitae excellentium imperatorum. Grammaticam annotationem perpetuam subjecit M. C. H. Chrae. 1829. 8. IV. S. 134 S.

Institutio syntaxeos latinae, in qua structurae hujus linguae illustrantur figuris, quarum singulae singulis exemplis grammaticae Broederi latinae minoris respondent. Adjicitur constructio capitis primi Iphicratis (Corn. Nep.) figuris ejusmodi explicata. Chrae. 1830. 8. VIII S., 32 S. m. 16 lith. Pl. (Er egentlig H. 2 af ovennævnte »Materialier.« Anm. i Morgbl. 1831, No. 3).

Første Omrids af Grammatiken udarbeidet ogsaa med Hensyn til den indbyrdes Undervisning. Chra. 1830. 8. II S., 27 S. — 2det Oplag. Chra. 183*. 8. — 3die Oplag. Chra. 1835. 8. IV S., 35 S. — 4de Oplag. Kra. 1842. 8. IV. S., 35 S.

Norsk Idyllekrands. Chra. 1831. 8. 84 S. (Særtryk af Den norske Huusven.)

Omrids af Geographien til Brug for Begyndere, især i Borger- og Almueskoler. Chra. 1831. 8. 88 S.

Kortfattet latinsk Lexikon, udarbeidet efter Scheller, Lünemann og Baden. Chra. 1831. 8. 398 S.

Den epideiktiske Undervisningsmethode saaledes som den anvendes ved Kongsbergs Middelskole. Chra. 1832. 8. IX S., 23 S.

Det latinske Sprogs Syntaxis med en indledende Almindelig Grammatik. 1ste Afd. Chra. 1832. 8. XIII S., 67 S. m. 2 Stentr. (O. m. T. Almindelig Grammatik som Indledning til og Veiledning ved alt Sprogstudium.)

ABC instructif pour apprendre aux enfants les élémens de la langue française. Chra. 1833. 8. 166 S.

Godmand eller den norske Børneven, en Læsebog for Borger- og Almueskoler, udarbeidet efter Thiemes Gutmann. To Dele. Chra. 1834. 8. VIII S., 216 S., 224 S. (Anm. i Morgbl. 1834, No. 284). — 2det gjennemseede Oplag. Chra. 1836. 8. XII S., 216 S., 244 S. — 3die Oplag. Chra. 1855. 8. XII S., 216 S., 224 S.

Skolegrammatik i det franske Sprog. Chra. 1834. 8. VIII S. 141 S.

Systematisk Fremstilling af det latinske Sprogs Combinationslære til Brug i Skolerne ved Siden af hvilkensomhelst latinsk Grammatik. Chra. 1834. 8. VII S., 78 S. m. 2 Tavler. (Anm. i Morgbl. 1835, No. 312 Till. Kritisk rec. af L. C. M. Aubert i hans latinske Universitetsprogrammer 1838, II og 1839, I.)

Samlede Noveller. Første [eneste] Bind. Kbhvn. 1837. 12. 144 S. (*Indhold:* Skizzerede nationale Fortællinger, i Breve fra Carl Melmann).

Tale ved Reformasjonsfesten den 6te Novbr. 1837, holden i Kongsbergs Middelskole. Kra. 1837. 8. 20 S.

Bragi. Første Aargang for Aaret 1838. Nytaarsgave, udg. af M. C. Hansen Kra. 12. XVI S, 240 S. (Heri er af ham S. 1—181: „Hakon Athelstan, historisk Drama i fem Handlinger." Stykket blev skrevet i Forf's Fritimer i Løbet af 8 Dage og indleveredes som Konkurrance rbejde for den Præmie, der blev udsat i Anl. af Aabningen af Kristiania nye Theater i 1837. Det blev anm i Morgbl. 1838, No. 3.)

Bragi. Nytaarsgave for 1839. Anden Aargang. Udg. af M. C. Hansen. Chra. 12. XV S., 292 S (Heri er af ham: S. VII—XV: Bragi paa Nytaarsaften; S. 1—241: Den Forskudte, en Novelle.)

Halvhundrede Fabler med Billeder for Børn, tildeels Oversættelse efter Otto Specters Tydske Udgave, tildeels Originaler med Anhang: de fire Aarstider af M. C. Hansen. Bergen [1838.] 8. 54 Bl.

Scener af Reiselivet i Norge. Skisserede og lithograferede af J. Flintoe. Med en kort Text af M. C. Hansen. H. 1—3. Chra. 1838—40 Obl. 4. 3 Bl. Text, 9 B.

Mordet paa Maskinbygger Roolfsen. (Kriminalanekdot fra Kongsberg). En original Fortælling. (Særskilt Aftryk af Maanedsskriftet „Norske Læsefrugter" [V]). Chra. 1840. 8. 88 S.

Julies Brevvexling, praktisk Veiledning til Brevstil for unge Fruentimmer. Chra. 1840. 8. II S, 176 S.

Alminbelig Verdenshistorie fra de ældste indtil vore Tider, til Brug i Skoler og ved privat Undervisning. Chra. 1841. 8. 575 S. m. 80 lith. Billeder.

Beskrivelse over Høitidelighederne ved Napoleons jordiske Levningers Optagelse af Graven paa St. Helena, Tilbagebringelsen til Frankrige og Bisættelse i Invalidekirken i Paris. Overs. af M C. H. Chra. 1841. 8. 80 S.

Den Forskudte, en Novelle. Chra. 1841. 12. 241 S. (Særtryk af „Bragi" 1839).

Udvalg af M. C. Hansens Romaner og Noveller. Gjennemseede og udgivne af Forfatteren. B. 1. 2. B. 3. H. 1. Bergen 1841—43. 8. *I.* 720 S. — *II.* 700 S. — III. 1. 96 S. (Udgaven stansede ved Forf's Død. D. 1., indeholdende den tidligere utrykte Roman „Polykarps supplerede Manuskripter eller En Slægts Historie", blev anm. i Berg. Stiftstid. 1841, No. 29. D. 3. H. 1. og de opsatte Ark af H. 2. udkom ogsaa med særskilt Titelblad „Udvalgte Fortællinger af M. C. Hansen. Gjennemseede og udgivne af Forfatteren. Bergen u. A. 8. 165 S.)

Fem og tyve Fabler med Billeder for Børn. Tildeels Oversættelser af Otto Specters tydske Udgave, tildels Originaler af M. C. Hansen. Bergen 1842. 12. 25 S. m 25 Billeder.

Forsøg til en hensigtsmæssig Barnets første Bog. Chra. 1842. 8. 43 S.

Fremmed-Ordbog eller Forklaring over de i det norske Skrift- og Omgangs-Sprog almindeligst forekommende fremmede Ord og Talemaader Chra. 1842. 8. 366 S. — 2det betydeligt forøgede og forbedrede Oplag, udg. af A. Autenrieth Chra 1851. 8. 2 Bl., 380 S.

Tone, Maurits C. Hansens sidste Novelle. Med et Indledningsdigt af Henr. Wergeland. Kra. 1843. 8. 109 S.

Noveller og Fortællinger. Efter Forfatterens Død samlede og ordnede af C. N. Schwach. B. 1—8. Chra. 1855—58. 8. *I.* 476 S. og Forf.s Portr. *II.* 491 S. *III.* 506 S. *IV.* 387 S. *V.* 409 S. *VI.* 418 S. *VII.* 322 S. *VIII.* 528 S.

Brødrene. Hidtil utrykt Novelle. Thjem. 1866. 12. 86 S. (Aftryk i et Par hundrede Expl. af Thjems Stiftsavis' Føljeton 1866, No. 22—27, hvor Fortællingen var trykt efter Forf.s efterladte egenhændige Manuskr., der nu opbevares i Thj. Vid. Selsk. Haandskriftsamling, Fol. No. 225. Bogen blev anm. af P. Botten-Hansen i Ill. Nyhedsbl. 1866, hvortil Svar af Stiftsavisens Udgiver, Georg E. Petersen i Morgbl. 1867.

Noveller i Udvalg ved Henrik Jæger. Kra. 1882. 8. XII S., 500 S.

Han var Udgiver af Den norske Huusven, et Ugeblad af blandet Indhold og for alle Stænder. 1—5. Halvaarg. Chra. 1827—30. 4. (Af dette Blad udkom et Kvartark ugentlig. Heri er flere af hans Noveller første Gang trykt ligesom Idyllerne „Bruden" i III. No. 6 og „Lodsen" i IV. No. 18).

Han redigerede sammen med K. O. Knutzen Billed-Magazin for Børn. Aarg. 1. Aarg. 2. H. 1—4. Chra. 1838—39. 4. à 36 Ark. (Fra H. 5 af redigeredes Bladet af P. Chr. Asbjørnsen, se ovfr. I. 118.)

I Schwachs Nor 1815 tryktes hans første Digte: „Den forførte Hanna og hendes Lille" S. 4—9, „Slangen" S. 10 fg., „Perlen" S. 12 fg., „Vandringsmanden" S. 14—18, „Regnbuen" S. 19—23, foruden nogle mindre Oversættelser efter Schiller m. fl.

I Ugebladet Hermoder *II.* 122—27: De to Søstre, en Fortælling; S. 177—86: Brøde og Straf, en national Fortælling; S. 203—5: Anstødsstene for Talentets og Geniets Udvikling til sund Modenhed, en psychologisk Skizze; S. 257—62: Germanerhelten, et Digt; S. 289—95 og 297—303: Vicomtens Datter, en Fortælling. — *III.* No. 17: Flytningen, versificeret Idyl; No. 24—26: Bekjendtskabet i Spanien, en Fortælling. — *IV.* No. 26—27: Den keiserlige Fredsmægler, en Fortælling.

I Bien blev 1832—40 følgende af hans Noveller m. v først trykt: *I.* H. 1, 7—70, H. 2. 3—70 og H. 3. 36—100: Moderen, en Fortælling. (Planen til denne Fortælling var af Forf. oprindelig udkastet til en 3 Binds Roman, men den maatte ændres ifølge en Ordre fra Forlæggeren om, at Maanedsskriftets Plads ikke tillod en saa stor Udførlighed, „hvorfor heller ikke et af Henrik Wergeland meddelt Stof kunde benyttes i samme Novelle, hvilket dog havde været Hansens Ønske," skriver Horn i Nordlyset 1843, No. 46. Nøglen til Fortællingens Personer er givet af Fru Dunker i „Gamle Dage", S. 180 fg. Fortællingen blev anm. af Welhaven i Vidar, No. 11, optrykt i W.s samlede Skrifter II. 8 fg.). — *III.* 9—55: Cicisbeatet. — *IV.* 4—67: Tvillingsøstrene. — *V.* 9—65: Schachten. — *VI.* 6—85: Det besvarede Spørgsmaal. — *VII.* 9—59 og *VIII.* 5—40: Fru Birthe eller Tapetfiguren paa Fossesholm. — *IX.* H. 3, 3—82: Forlovelserne. — *XI.* H. 1. 7—53 og H. 2. 5—68: De trende Cousiner. — *XIII.* H. 2. 3—46 og H. 3. 9—41: Literatens Begyndelser eller Pleiedatteren. — *XV.* H 1. 7—62. H. 2. 3—70 og H. 3. 3—68: Familiens Restauration. — *XVII.* H. 1. 7—49 og H. 2. 1—49: Pastelmaleriet. — *XVIII.* H. 1. 5—81 og H. 2. 1—76: Potpurri af min Reiseportefølje, tilligemed min Onkels Historie. — *XIX.* H. 1, 7—31, H. 2, 1—31 og H. 3. 1—41: Lamielamme, en paa et Factum grundet Originalfortælling. — *XXI.* H. 1. 57—92, H. 2. 54—86 og H. 3.

38—75: Datteren. — *XXIII.* H. 1. 9—99 og H. 2. 26—107: Hildas Saga. — *XXVI.* 5—48: Kaleidoskopet, et Digt.

I Biens Fortsættelse Norske Læsefrugter *II.* H. 1, 44—96 og H. 2, 67—126: Elskovsdriften, Fortælling. — *V.* H 1, 3—90: Mordet paa Maskinbygger Rolfsen. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Ny Hermoder. I. (1841). H. 1—7: Tolderen paa Lahelle, original Fortælling.

I Christiania Tilskuer I. (1831), S. 83—92: Tale paa Kongsbergs Middelskole ved Slutningen af Skoleaaret 1830—31.

I L. St. Platous Chrestomatie, 3. Opl. (1827) blev følgende Arbejder af ham først trykte, nl. S. 16—19: Homeros og Hexametret, en Allegori; S. 66—70: Emil til Vilhelm, en Fortælling; S. 443 fg.: Norges Frihed, en Sang.

I Skilling-Magazin I. (1836), No. 47—48: Ludvig Holberg. (Optrykt i „Levnetsbeskrivelser af mærkelige Mænd og Kvinder", H. 1 [eneste], 1838, S 1—25.)

Til Norge, et Erindringsblad, udg. af Prahl i Bergen, har han leveret Afsnittet „Det gjenfødte Norge."

Af Rigstidenden var han Medarbejder 1816—20 (d. v. s. „Han fik et ubetydeligt Honorar for at besørge den udenlandske Artikel." J. O. Horn i „Nordlyset", *l. c.*)

I Den Constitutionelle 1836, No. 253 og 254: Et Par Ord om Undervisning i Moralen tilligemed Anmeldelse af et nylig udkommet moralsk Skrift; i 6.—9. Supplbl. s. A.: Jutulskoppen, en norsk Kriminalfortælling.

I Rigstidenden 1837, No. 153 og 154: Anmeldelse af C. N. Schwachs samlede Digte med Gjenmæle mod [P. J. Colletts] Recension af de samme Digte i „Den Constitutionelle" s. A. No. 332 fg.

I Morgenbladet redigerede han fra dets Begyndelse i 1819 Bladets Søndagsnumer, som den Gang var af æsthetisk Indhold. Om hans Medvirken i dette Blad heder det forøvrigt i et utrykt Brev fra Udgiveren N. Wulfsberg til Pavels, dat. 16 April 1821, bl. a.: »Morgenbladet er vistnok ikke, hvad det var, da jeg havde en med 350 Spd. aarlig gageret og med Talent udrustet Medarbejder — han er nu i Throndhjem — i Forbindelse med hvilken arbejdede de fleste af vore ellers temmelig dovne Autorlein og Digterlein.« I dette Blad leverede han i Form af »Breve fra Carl« sin første Cyklus af nationale Fortællinger, af hvilke »Luren« havde en lignende Skjæbne som siden »Klosterruinen,« idet den eftertryktes i Elmqvists Læsefrugter, saa med nogle Forandringer oversattes til Tysk af P. Treschow Hanson og tryktes i et tysk Blad, hvorfra den atter under sidstnævntes Navn oversattes tilbage til Dansk og paany indførtes i Elmqvists Læsefrugter. Jfr Morgbl. 1829, No. 246 af P. Treschow-Hanson. I 1885 blev »Luren« aftrykt uden Angivelse af Forfatternavn i »Smaafortællinger« (Gratistillæg til »Ekko«, Kr.sund.), S. 11 fg. — Af H.s senere Bidrag til Morgenbladet kan nævnes: i *1831*, No. 80 og 81: Nogle Ord om Bogen »Udtog af Geometriens første Grunde« af J. M. Theiste. — *1836*, No. 6 Till. Bemærkninger ved Rektor S. B. Bugges latinske Grammatik. — *1838*, No. 224 Till.: Gnieren, en Fortælling.

Hansen, Nicoline Conradine, se **Nicoline Conradine Sundt**

Hansen, Ole, Søn af Proprietær *Jens Roli H.* († 19 Febr. 1882) og *Mathea Sjøli*, er født paa Gaarden Thorshaug i Enebak 31 Juli 1842

og blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 4 August 1863 udnævnt til Sekondløjtnant i Kristianssandske Infanteribrigade, fra hvilken han 24 Oktbr. s. A. forsattes til 1ste akershusiske Brigade. Fra 1 Oktbr. s. A. til 8 Oktbr. 1865 tjenstgjorde han som Repetent ved Krigsskolen, underkastede sig derpaa Høsten 1868 Examen ved den militære Højskole og var, efterat være udnævnt til Premierløjtnant i Armeen 9 Marts 1867, fra August 1870 til Septbr. 1872 ansat som Inspektionsofficier ved Krigsskolen og Adjutant ved Landkadetkorpset, hvor han ligeledes var ansat som Inspektionsofficier og Premierløjtnant fra 15 Septbr. 1876 til 31 Marts 1879. Han blev 7 Febr. 1879 udnævnt til Kaptejn og Kvartermester ved Gudbrandsdalens og 30 August 1880 til Chef for 2det Linjekompagni af Hedemarkens Bataljon. Han var i 1872 samt i 1877 og 1878 Lærer i militær Topografi, topografisk Tegning og Rekognoscering ved Reserveofficiersskolen. Fra Begyndelsen af Oktbr. 1879 til Begyndelsen af Januar 1880 var han permitteret til Tyskland og ansat ved 1ste Bayerske Infanteriregiment i München. Han vandt 1884 det militære Tidsskrifts Sølvmedalje for Besvarelsen af dets Prisopgave: »Bør Marine-Etablissementet paa Karljohansværn flyttes til det indre Bassin af Kristianiafjorden?«

* 17 August 1886 *Mary Hegermann* (f. paa Boen ved Kristianssand 13 Juli 1854), D. af Gosserer Didrik H. og Bernhardine Hagemann.

Bør der oprettes en central Vaabenplads for Norge, og hvor antages den i Tilfælde at burde anlægges? Fr.stad 1876. 8. 71 S. (Anm. i Norsk Tidsskrift f. Lit. 1877. Jfr. Mil. Tidsskr. 1876, S. 113).

Forslag til Infanteriets Organisation. Chra. 1881. 8. 26 S. m. 3 Tabeller. (Anm. i Aftbl. 1881, No. 128, jfr. No. 232; i Mil. Tidsskr. XLIV, S. 386 fg.; i Kgl. Krigsvet.-Akad. Tidsk. 1881, S. 417 fg.).

Om marine-etablissementets flytning. Separataftryk af »norsk milit. tidsskrift« for 1884. Kra. 1884. 8. 136 S. (Prisbelønnet Afhandling, se ovfr.)

I Militært Tidsskrift B. 40 (1877), S. 421—43: Skydeskolen ved Rosersberg. (I Udtog overs. paa Tysk). — B. 41, S. 203—22: Om Oprettelse af en Skydeskole for Officierer (Prisbelønnet Besvarelse af en af Tidsskriftets Opgaver for 1877.) — B. 45, S. 124—46: Om infanteriets omorganisation. — B. 46, S. 340—47: Om infanteriets regimentsinddeling. — B. 47, S. 1—136: Om marine-etablissementets flytning. (Ogsaa i Særtryk, se ovfr.)

Hansen, Ole Stuevold, Søn af Gaardbruger *Hans Pedersen Stuevold* og *Ingeborg Olsdatter*, er født i Tydalen i Selbu 6 Februar 1834, blev 1853 udexamineret med bedste Karakter fra Klæbu Seminarium, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1858 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1867. Efterat have virket som Lærer ved forskjellige Skoler, blev han 1872 ansat som Inspektor ved Almuskolerne paa Tromsø, udnævntes 3 Februar 1874 til Sogneprest i Lyngen og befordredes 20 August 1881 til Sogneprest i Daviken. Un-

der Opholdet i Lyngen var han i flere Aar Ordfører i Heredsstyrelsen samt Forligelseskommissær.

* *Ivara Ermegaard Aas* (f. i Throndhjem 1836), D. af Skomager L. Aas og Birgitte Ofstad.

Oversigt over Jødefolkets Historie (fra 100 Aar før Christus til 70 Aar efter Christus) efter Gerlach. Tromsø 1861. 8. XV S., 88 S.

Bygdefortælling. Optegnelser fra Tydalen, Annex til Sælbu. Tromsø 1873. 8. 156 S.

I Den norske Folkeskole, 3. Række (1865), hvoraf han var Medudgiver, findes af ham No. 4—11: Om Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet.

I Tromsø Stiftstid. 1862 No. 74, 75, 77, 79, 81 og 83: Om Skoletugt. (Efter Forhandlinger paa et Skolelærermøde.)

Hansen, Otto Møller, Søn af Løjtnant, Undertoldbetjent i Drammen *Hans H.* og *Severine Elisabeth Møller*, er født i Askim 19 Oktbr. 1826, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1846 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1851, fik s. A. Ansættelse som Lærer ved en privat Borgerskole i Grimstad, hvis Bestyrer han blev 1855, men byttede s. A. denne Stilling med Andenlærerposten ved Porsgrunds Borgerskole, hvor han 1858 blev Skolens Bestyrer og Klokker i østre Porsgrund. 1859 blev han udnævnt til pers. Kapellan hos den res. Kapellan til Ringsaker Stabell, blev 1 Marts 1862 Sogneprest i det nyoprettede Sollidens Kald, forflyttedes 31 Marts 1866 til Sandø Sognekald, 3 Febr. 1874 til Røros og 17 Juni 1880 til Værdalen.

* 1) 2 Maj 1857 *Marie Leganger Bie* fra Grimstad († paa By i Ringsaker 29 Marts 1860, 25½ Aar gl.)

* 2) *Marie Fabricius*, Datter af Artillerikaptejn F.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univers.-Bibl. (4to), II. 2. S. 1038.

Fortegnelse over vort Lands Geistlighed og theologiske Kandidater. Chra. [1851.] 4. 63 S. — 2den Udg. Chra. [1856]. 4. 66 S., 1 Bl. (Anm. i Norsk Kirketid. 1856, No. 26.)

Geistlig Stat og Kalender for Kongeriget Norge. 3die forb. Udg. [af frgd. Arbejde.] Chra. 1863. 4. 3 Bl., 102 S. (Anm. i Norsk Kirketid. 1863, No. 19.)

I Dagbladene og de kirkelige Ugeblade har han i Aarenes Løb givet forskjellige Meddelelser om gejstlig Statistik (saaledes i Aftbl. 1866, No. 13; 1867, No. 19).

Hansen, Paul Botten, se **P. Botten-Hansen.**

Hansen, Paul Hjelm, Søn af Søfarende *Torchildius H.* og *Anne Christine Pettersen*, blev født i Bergen 10 Decbr. 1810, tog 1833 Præliminærexamen og i Decbr. 1834 norsk juridisk Embedsexamen med bedste Karakter. Efter i flere Aar at have opholdt sig i Silgjord i Thelemarken først som Sorenskriverfuldmægtig, derpaa som konst. Foged

Trykt 22 December 1887.

og endelig som konst. Sagfører, var han omkring 1848 et Par Aars Tid Kopist i Revisjonsdepartementet. Senere levede han som Publicist i Kristiania, Drammen og Fredrikshald, indtil han Vaaren 1867 udvandrede til Amerika, hvor han strax efter sin Ankomst blev knyttet til Redaktionen af »Fædrelandet & Emigranten« i La Crosse. I 1869 foretog han paa en med Oxer forspændt Teltvogn et Slags Opdagelsesrejse til Red River-Dalen, en dengang næsten ukjendt og helt udyrket Del af Minnesota. Hans Skildringer derfra ledede i de følgende Aar mange tidligere andetsteds bosatte Nordmænd og senere en stor Del af Udvandringsstrømmen fra Norge til dette Distrikt, som nu er bleven et af de rigeste og tætteste Nybygger for Nordboer i Amerika. Resten af sit Liv tilbragte han som Journalist paa forskjellige Steder i Amerikas Vesten. Han døde i Norway, Goodhue Co., Minn., 5 Maj 1881.

* 1838 *Trine Halling* (en Søster af den ovfr. nævnte Sogneprest H. Halling), fra hvem han separeredes.

Nekrolog i Bergensposten 1881, No. 138 (efter de amerikanske Blade »Fædrel. & Emigr.« og »Budstikken«). Jfr. Morgenbladet 1871, No. 45.

Norges Storthing 1845. Chra. 1846. 8. 109 S. m. 1 Ark Tabeller. (Anonymt Modskrift mod [N. R. Dahls og O. R. Løbergs] „Ellevte ordentlige Storthing, en Samling af Karakterskildringer.")

Nationalhuusholdningens Grundsætninger. Forsøg til en Lærebog i Statsøkonomien. Udarbeidet efter Rau. 1ste Afsnit. Chra. 1847. 8. 58 S. (Anon. Anm. i Rigstid. 1847).

Arbeider-Foreningernes Petition til Hans Majestæt Kong Oscar I. Drammen 1850. 16. 39 S. (Konciperet for Marcus Thrane af H. Særtryk af Arbeiderforeningernes Blad. Oversat i flere svenske Blade og oftere omhandlet i Dagbladene 1850—51.

Religionen i det daglige Liv. En Prædiken af John Cairb. Udg. efter Hds. Maj. Dronningen af Englands særskilte Befaling. [Oversat fra Engelsk.] Fr.hald 1857. 8. 32 S. (Anonymt).

Flyvende politiske Blade. No. 1. 9 Mai 1860. [Om vore Unionsforholde]. Chra. 8. 16 S. (Anon. Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1860, No. 22.)

Juridisk-praktisk Haandbog for Ulovkyndige, indeholdende Formularer til de vigtigste i det borgerlige Liv forefaldende Kontrakter og andre Dokumenter, Paaviisning af de Rets- og Forsigtighedsregler, som ved deslige Dokumenters Affattelse bør iagttages, samt Veiledning for dem, der uden Hjælp af Sagfører ønske at indtale deres Ret ved Domstolene. H. 1. 2. Chra. 1861. 16. *I.* 4 Bl., 254 S. *II.* 4 Bl., 308 S.

Den norske Søret. En Haandbog for Søfarende, Skibsredere og Handlende. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1862. 8. 144 S.

Om Nordamerika. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Tredie Tillægshefte til „Folkevennen" for 1874. Kra. 1874. 8. IV S., 84 S.

Han var Redaktør af No. 11—26 af Folkets Røst, hvoraf der 2 Gange ugentlig i Tidsrummet 1 Maj til 29 Juli 1850 i Kristiania udkom 26 No. i Fol., af hvilke *No. 1—10* redigeredes af Harro Harring (se denne ndfr.) Af Hansens større Ar-

tikler i dette Blad kan nævnes: No. 1: Om Storthingsvalgene; No. 18—20: Om den norske Nationalkarakter (Omarbejdelse af en kortere Afhandling i Morgbl. 1849); No. 25 og 26: Anmeldelse af P. C. Lassons »Fremstilling af Lovgivningen om Husmænd«; No. 25: Om det norske Folks økonomiske Tilstand. — Han redigerede derefter Fortsættelsen af dette Blad, Ugebladet Tiden, hvoraf s. A. udkom 5 No. i Fol. og hvori han bl. a. skrev i No. 1 og 2: Om Fattigdommen og Arbejderklassens Forhold til de øvrige Stænder. (Ufuldført Gjenmæle mod »Christiania-Postens« og »Morgenbladets« Angreb paa Arbejderpetitionen.)

Da Drammmens Tidende 1851 var begyndt at udkomme som Dagblad, var han omkring 1 Aar dettes Redaktør. Fra Drammen flyttede han til Fredrikshald, hvor han nogen Tid redigerede Smaalenenes Amtstidende, indtil han 1855 grundlagde Fredrikshalds Tilskuer, som han redigerede til Juli 1857, i hvilket Tidsrum alle Bladets originale Artikler uden Navn eller Merke i Regelen var af ham. Senere boede han i Kristiania, hvor han blev den første Redaktør af Christiania Nyheds- og Avertissementsblad (Morgenposten), der begyndte at udkomme 1860.

I Morgenbladet *1847*, No. 131 og 148: Om Norges og Sveriges gjensidige Handel. — *1849*, No. 114: Om den norske Nationalkarakter. — Om den offentlige Forretningsmaade. — *1866*, No. 142 A, 148, 163 og 175: Om Udvandringen til Amerika og de norske Jordbrugeres økonomiske Stilling; No. 205: Noget om Amerika. — *1867*, No. 23, 38 B og 44: „Den norske Emigrant" og „Det norsk-amerikanske Udvandrings-Selskab". (Jfr. ovfr. S. 457 under Myles W. Gunderson); No. 30: Svar paa Stykket (i No. 24) „Lidt om Husmandsvæsenet og Emigrationen" (jfr. No. 34). — *1868*, No. 126 A, 134, 179, 193, 216, 223, 285: Lidt om Amerika; No. 293 og 307: Nordamerikas nye Stater og Territorier. (Efter amerikanske Forfattere).

I Aftenbladet 1858, No. 54, 56, 60 og 64: Tidsbetragtninger; No. 69, 78, 82, 84, 85, 88, 90, 97, 101, 103, 108 og 109: Storthinget i 1857.

Da han i 1867 var kommen over til Amerika, blev han, som nævnt, Medredaktør af Fædrelandet & Emigranten (La Crosse, Wis.), hvis Redaktion han tilhørte til Sommeren 1869. Efter Hjemkomsten fra sin Rejse i Red River-Dalen udgav han et Aars Tid Maanedstidende og redigerede derefter i halvandet Aar Nordisk Folkeblad (Rochester, Minn.), i hvilket Blad han ogsaa tidligere havde skrevet, saaledes i 1868 den i Morgbl. s. A. trykte Artikelrække »Lidt om Amerika« og i 1869 sine »Breve fra Red River-Dalen.« I 1873 deltog han i Stiftelsen af Budstikken (Minneapolis, Minn.), men solgte efter et Par Ugers Forløb sin Del i Bladet til sin Landsmand F. A. Huusher. Da denne i 1875 vendte tilbage til La Crosse, overtog H. igjen for et Aars Tid Redaktionen af »Budstikken,« samlede og udgav derefter 1877—78 en Adressebog over Staten Minnesotas skandinaviske Næringsdrivende og udgav 1879—80 Ugebladet Minnesota Skandinav, hans sidste journalistiske Foretagende.

Før sin Afrejse fra Norge indbød han i April 1867 til Subskription paa et Hefteskrift med Titlen »Maanedlige Beretninger fra Amerika,« hvoraf dog intet udkom.

Hansen, Peter Gunelius, Søn af Handelsborger *Thomas C. H.* og *Gunhilde Hübert*, er født i Kristianssand 18 Juni 1854, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1873 og juridisk Kandidat med samme

Karakter 1878, hvorefter han siden 1880 har været bosat som Overretssagfører i sin Fødeby.

* 10 Oktbr. 1879 *Ingeborg Marie Dahler* (f. 16 Marts 1859), D. af Kaptejn i Infanteriet Julius D. († 1879) og Johanne Fredriksen.

Noter til Dr. G. Brandes' »Søren Kierkegaard.« Kra. 1877. 8. 15 S.

Paa Thorsø. Digt. Chra. 1877. 8. 1 Bl., 44 S.

De vigtigste Forandringer i vor Vexelret ved Lov af 7de Mai og Lov af 17de Juni 1880. Til Forretningsbrug. Kr.sand 1881. 8. 1 Bl., 33 S. (Oprindelig trykt som Fraklipningsføljeton i »Kr.sands Stiftsavis« i Januar 1881).

Haandbog i Norsk Haandværksret. Kra. 1887. 8. 4 Bl., 60 S., XXXI S. (Anm. i Morgenbl. 1887, No. 513; i Dagbl. s. A. No. 342.)

Til Kristianssands Stiftsavis har han i de sidste 6—7 Aar leveret adkillige, mest anonyme, Bidrag, navnlig literære Anmeldelser, tildels ogsaa belletristiske Arbejder.

En af ham skreven Farce »Blandt Studenter«, hvilken tilkjendtes Prisen ved en Konkurrance om den bedste Studenterfarce, opførtes 1875 paa Samfundstheatret og senere under Titlen »Studenterløjer« paa Folketheatret i Kristiania. Ligesaa var han Medarbejder (med G. A. Dahl) i den paa samme Theater i 1876 opførte Parodi »8 Dage rundt Jorden.«

Hansen, Rasmus, Søn af Gaardmand *Hans Olsen Snorroseggen* og *Mette Christophersdatter*, blev født (døbt 8 Juli) 1797 i Opdals Prestegjæld. Efter i flere Aar at have været Kontorist hos Foged Aarestrup i Skogn, tog han i Juni 1822 norsk juridisk Embedsexamen med bedste Karakter, blev 22 Januar 1827 Underretsprokurator i nordre Throndhjems Amt og udnævntes 30 Marts 1848 til Sorenskriver i nordre Gudbrandsdalen, i hvilket Embede han døde 12 Maj 1861. Han mødte som Repræsentant fra nordre Throndhjems Amt paa Storthingene i 1839, 1842 og 1848 (de sidstnævnte Aar Sekretær i Odelsthinget).

* 182* *Maren Magdalene Grøn* (f. i Throndhjem 13 Novbr. 1794, † paa Skogns Prestegaard 6 Januar 1871), D. af Markedshandler G. og Elisabeth Grønsæt.

Om Fattigvæsenet paa Landet i Trondhjems Stift. Thjem 1838. 8. 41 S.

Oversigt over de Udgifter og Byrder, som Indvaanerne i nordre Throndhjems Amt have at præstere til Staten og Communerne. Chra. 1848. 4. 2 Bl. og 1 Tab. i obl. Fol. (Uden særskilt Titelblad.)

Hansen, Tollef, Søn af Lensmand i østre Toten *Peder H.* († 1845) og *Anne Tollefsdatter Bjørnstad* († 1836), er født paa Toten 1 Juni 1830, blev, privat dimitteret, Student 1853 og fik, nogen Tid efter Andenexamen, Ansættelse som Kopist i Indredepartementet. I Juni 1861 blev han juridisk Kandidat med Haud og udnævntes 20 April 1872

til kgl. Fuldmægtig i Indredepartementet, hvorfra han i 1878 gik over til Justitsdepartementet, da Medicinalkontoret henlagdes under dette.

Kalender over Norges Læger, Tandlæger og Apothekere. Udg. af T. Hansen og H. Hoff. Kra. 1878. 8. IV S., 82 S.

Hanson, A. Christian, Søn af Skibsfører *Bertel H.* og *Else Magdalene Skaarbek,* blev født 1793 i Porsgrund, hvor han i længere Tid var ansat ved Handelen. I 1843 blev han ansat som Undertoldbetjent i Stavangers Distrikt, hvorfra han i 1849 forflyttedes til Drammens Toldsted. Allerede medens han var Kontorist i Porsgrund, lagde han sig meget efter Biavl, hvormed han fortsatte, efterat han som Toldbetjent var bleven stationeret i Sandnæs ved Stavanger. Understøttet af Selskabet for Norges Vel besøgte han i 1846 de danske Øer for at gjøre sig bekjendt med Biavlen dersteds, og senere rejste han med offentlig Understøttelse i flere af vort Lands Egne for at undervise Almuen i Birøgt. I 1852 besøgte han med Stipendium af Statskassen Carlsmarkt i Schlesien, hvor en forbedret Birøgt var indført. I 1853 og 1854 var han omrejsende Birøgter i Akershus Amt.

* *Juliane Marie Hickmann.*

Jfr. Tidsskrift f. biskjøtsel 1886, S. 140.

Veiledning til en hensigtsmæssig Biavl, især med Hensyn paa Norge. Kbhvn. 1844. 8. 158 S.

Den simpleste og letteste Maade at fordoble Bistader uden at lade Bierne sværme, og at høste Honning uden at dræbe Bierne, samt et Anhang om Skovbirøgten. Chra. 1846. 8. X S., 56 S. m. 1 lith. Pl. (Anm. i Morgbl. 1846, No. 13.)

Bikulturen, en Katekismus. Forøget og forbedret Udgave af de ældre udgivne Skrifter. Chra. 1853. 16. X S., 2 Bl., 132 S.

I Morgenbladet *1847,* No. 101: Veiledning ved Indkjøb af Bistader. — *1850,* No. 79: Bikulturen; Noget om en Pestsmitte i Bistaderne; No. 165: Noget om en kunstig Bistades Formerelse, nemlig ved Udtromning at faa Sværme og Dronning i en Kube. (Ogsaa trykt i Chra.-posten 1850, No. 665, jfr. No. 666). — *1851,* No. 83: Svar paa nogle Bemærkninger i No. 54 om hans Birøgt (jfr. No. 88 af H. Rasch.) — *1852,* No. 201: Om Birøgt.

Hanson, Bernhard Frederik, foregaaendes Søn, blev født 17 Novbr. 1821 i Nærheden af Brevik, hvor hans Fader dengang var ansat paa et større Trælastkontor. Efter Moderens Død kom han i Huset hos sin Slægtning, daværende Marinekaptejn Fredriksen, hos hvem han fik en ganske god Undervisning. I 1835 kom han som Elev ind paa Kunstakademiet i Kjøbenhavn for at uddannes til Dekorations- og Landskabsmaler, men ved Onkelens Død maatte han afbryde sin kunstneriske Uddannelse, og han vendte nu hjem igjen til Norge, hvor Faderen imidlertid var bleven Toldbetjent i Sandnæs. I 1848 blev han derpaa ansat som Tegne- og Skrivelærer ved Stavanger Latinskole, en Stilling, han inde-

havde til sin Død, idet han derhos var Lærer ved Stavanger offentlige Tegneskole fra dens Oprettelse i 1853. I Aaret 1860 kjøbte han en liden Myrstrækning ved Mosevandet, en halv Fjerdingsvej i Vest for Stavanger, og her paa »Tjensvold« istandbragte han nu ved eget Arbejde, alene hjulpet af en eller to Mand, et Anlæg for kunstig Fiskeudklækning og Pilplantning, som i Aarenes Løb udvidedes til et helt Experimentalfelt for zoologiske og botaniske Akklimatationsforsøg og hvortil der efterhaanden knyttedes Samlinger af forskjelligt Slags. Resultaterne af sine Forsøg paa Tjensvold fremlagde han paa adskillige Udstillinger dels her hjemme, dels i Udlandet, ved hvilke han altid opnaaede Prisbelønninger, saaledes ved Fiskeriudstillingen i Bergen 1865 første Præmie og ved Fiskeriudstillingen i Boulogne s/M i 1867 Broncemedalje. Fra *Société Imp. zool. d'acclimatation* i Paris fik han 1866 Selskabets Medalje af 2den Grad. I sine Ferier rejste han til ud i 70-Aarene næsten hver Sommer dels herhjemme, dels i Udlandet (Tyskland, England, Frankrige, Holland og Belgien), i de senere Aar navnlig for at bese Udlandets Anlæg for kunstig Fiskeudklækning og Pilplantning. Han var en af Stifterne af Stavangers Museum. Han døde ugift paa Tjensvold 27 Januar 1883. Sin Ejendom med de dertil hørende Samlinger har han ved Gavebrev skjænket til Stavanger By.

Portræt med Biografi i Skilling-Magazin 1883, No. 19. — *Nekrologer* i Stav Amtstid. 1883, No. 24; Chra. Intell. s. A. No. 30; Dagbl. s. A. No. 31 af H. Sinding. — *Hans Gavebrev* til Stavanger Kommune er trykt som Bil. 15 til »Sager vedr. Stavangers Brændevinssamlags Generalforsamling April 1883.«

Indberetning til Det Kongelige Selskab for Norges Vel om den kunstige Østersformerelse i England og Frankrige. (Sep.-Aftr. af Selskabets Beretning for 1866). Chra. 1867. 8. 32 S. med Træsnit.

Spiselige Muslinger. Med 3 Plancher. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Andet Tillægshefte til „Folkevennen". 25. Aarg. 1876. Kra. 1876. 8. 7 S.

I Beretning om Det kgl. Selskab for Norges Vel 1867, S. 97—103: Om et Anlæg til kunstig Østersformerelse i Fjære Sogn.

I Land and Water 1876, S. 587: Hybrid Fish. — I dette Tidsskrift tryktes desuden efter hans Breve til Udgiveren Frank Buckland flere Meddelelser om Fiskeudklækning og Pilplantning.

I Bulletin de la Société Imp. zool. d'acclimatation, 2. Sér., T. II (1865), S. 729—32: Plantation de saules en Norvége. (Delvis overs. i Morgbl. 1866, No. 127.)

I Morgenbladet findes enkelte Meddelelser om hans Forsøg og Anlæg, bl. a. i 1866, No. 254 A: Om de Hanson'ske Pileplantninger. (Jfr. No. 193 B).

I Stavanger Amtstidende skrev han i Aarenes Løb adskilligt, bl. a. i 1865: Om Torv-Bygningsmaaden.

Hanson, Hans, Broder af ovennævnte Toldbetjent *A. Chr. H.*, blev født i Laurvik 18 Septbr. 1777, men gik i sin Barndom paa Skole

i Bristol, hvorfra han kom hjem 1793. Da hans Lyst til at studere ikke kunde blive opfyldt, kom han paa Kontoret hos Grosserer Ulrik Cappelen i Porsgrund, hos hvem han var i 20 Aar og af hvem han især brugtes til Tømmerkjøb i Thelemarken 1794—1808. Senere var han i kort Tid Handelsfuldmægtig i Kristianssand og Kristiania og levede fra 1812 som Privatlærer; «andres Undervisning var nemlig i hele hans Liv hans kjæreste Syssel, ligesom Læse- og Lærelyst besjælede ham fra hans tidligste Alder». Han døde i Langesund 30 April 1837.

* *Christiane Bagge* († i Novbr. 1809), D. af Rasmus B. i Skien.

Biografisk Notits i «Correspondenten» 1857, No. 34. Jfr. Morgbl. 1837, No. 133 og Fortalen til hans «Enkelte Smaadigte», S. 2 fg., samt hans Erklæring i Ugeblad for Skien og Omegn 1832, No. 16.

Enkelte Smaadigte, til Prøve paa en større Samling. Chra. 1816. 8. 3 Bl., 112 S.

Fire Taler, holdne under mine Elevers Forberedelse til Confirmation. Drammen 1819. 8. 66 S.

Nyeste Conversationsspil til Underholdning i blandede Selskaber. Drammen 1819. 8. 22 S. (Anon.)

Ridder Siegeswelt. Et Eventyr. Nytaarsgave for 1820. Drammen [1819]. 8. 30 S. (Anon.).

Noras Røst til sine Sønner i Anledning af Borgerfesten i Drammen. Drammen 1820. 8. (Anon. Jfr. under Artikelen P. P. Flor ovfr. S. 313).

Sæterpigerne eller St. Hansaften paa Stølen. En romantisk Fortælling. Chra. 1829. 12. 84 S. (Anon. Særtryk af „Euphrosyne", Nytaarsgave for 1830). — Nyt Oplag. Chra. 1841. 16. 84 S.

En ustuderet Christens, paa Fornuft og Bibel grundede, Anskuelse af den christelige Religions Hovedlærdomme, med Hensyn paa den Strid mellem Norges lærde Theologer, hvilken nu tildrager sig Publikums Opmærksomhed. Skien 1830. 8. 24 S. (Anon. Den Strid, hvortil Titlen hentyder, er Polemiken mellem Treschow og Wexels i Anl. af den Førstnævntes Skrift „Christendommens Aand").

Udtog af G. C. Raffs Naturhistorie for Børn, med 12 lith. Plader. Omarbeidet af H. Hanson. Chra. 1831. 12. 370 S. — 2det Oplag. Chra. 1839. 12. 408 S.

Minderne. [Digtsamling]. Skien 1832. 12. 68 S.

Den sande Frihed. Tale paa 17de Mai. Chra. 1833. 8. 1 Ark.

Den syngende Børneven. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1833. 12. 51 S. — 2det Oplag. Chra. 1844. 8. 48 S. — 3die Oplag. Chra. 1848. 8. 48 S.

Den norske Husmoder i sit Kjøkken og Spisekammer, eller Norsk Huusholdningsbog i alphabetisk Orden paa Vers. [Af Hans Allum og Hans Hanson]. Chra. 1833. 8. IV S., 68 S. (Jfr. dette Værks 1ste Bind, S. 45.)

Den rædselfulde Pintsedag eller Grue Kirkes Brand. Et Qvad i femten Afdelinger med Epilog. Chra. 1836. 8. 70 S.

Tale paa Kong Carl Johans Fødselsdag den 26de Januar 1836. Skien 1836. 8. 8 S.

I Nor, udg. af C. N. Schwach, *1816*, S. 169 fg.: Fire deels originale, deels

oversatte poetiske Bidrag, hvoribl. den bekjendte Sang „Denti Du, Astri, saa mykje-hældt ta mæg." (Jfr. Pavels's Dagbogs Optegnelser 1815—16, S. 323 fg.).

I Nationalbladet — dels anon., dels under Navnet Libertus Biedermann — *III.* 2—9: Om Trykkefrihed. — *V.* 225—40: Den himmelske Sophia, en Drøm. — *XVIII.* 1—7: De 12 Lyksaligheder i Eldorado (et Digt). — *XIX.* 33—37: Om Trykkefrihed.

I Hermoder findes forskjellige Bidrag af ham, bl. a. i *VII.* 201 fg: Oversættelse til Engelsk af Bjerregaards kronede Nationalsang; S. 273—307: Langelegen, en national Fortælling. — *IX.* 1—48: Confirmationsgaven, orig. Fortælling.

I Nyeste Skilderi er flere Stykker af ham.

I Jarlsberg og Laurviks Amtstidende tryktes af ham, foruden nogle religiøse Sange, 5 Sange i øvre Thelemarkens Dialekt, hvilke optoges i Jørg. Moes Samling af Sange, Folkeviser og Stev (Kra. 1840), S. 43—58 og senere i samme Bogs 2. Udg. S. 38—52.

Ved sin Død efterlod han sig en stor Del utrykte Arbejder, dels originale, dels oversatte, saasom en Travesti af Iliadens 5 første Bøger efter Voss, en Oversættelse af Baggesens Scherensleifers Epopee, flere Digtsamlinger: «Bagateller» (2 Bind), «Snurrepiberier», «Ubetydeligheder», «Lidt af hvert», «Skolemestervers og Rimbreve», «Brevigiaden» (en Rejse til Brevik) og «Napoleonaden» (i Anl. af et Slagsmaal i Kristianssand 15 August 1810), — men alle disse utrykte Ting fortæredes i en Ildebrand hos Broderen 1850.

Det anonyme Skrift «Norges Dagskjær. Nogle Vink om hvad den gjenvundne Selvstændighed og Frihed opfordrer Nordmanden til at virke» (Chr.sand 1815. 8), hvilket i Henhold til Meddelelser af H. Hansons Bekjendte i lange Tider har været tillagt ham, er ikke af ham, men af Kjøbmand O. M. Sanne i Lillesand.

Hanson, Henry Elworth, Pseudonym for **Kr. Winterhjelm,** se denne.

Hanson, Johannes, Søn af Kjøbmand *Hans Petersen* og *Gunhild Marie Petersen,* blev født i Arendal 16 Juni 1796, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1817 og medicinsk Kandidat med Haud i Maj 1826. Han var 1822—29 ansat som Prosektor ved Universitetet og samtidig i sex Aar Amanuensis hos Professor Skjelderup, hvorefter han 1 Septbr. 1829 udnævntes til Stadslæge paa Fredrikshald og 5 Decbr. 1831 til Stadsfysikus i Kristianssand. I 39 Aar (til Udgangen af 1870) besørgede han derhos Lægetilsynet ved Kristianssands Tugthus, tjenstgjorde 1835—71 som konst. Værftslæge ved Kristianssands Orlogsværft og var fra Grundlæggelsen af Byens Sindssygeasyl i 1850 til 1 Juli 1873 Medlem af sammes Kontrolkommissjon. Han erholdt efter Ansøgning Afsked fra sit Embede som Stadsfysikus 23 Septbr. 1865 og døde 6 Maj 1885.

* 6 Oktbr. 1843 *Malvine Eleonore Lochmann* (f. 13 August 1822, † 19 Decbr. 1879), Søster af nedennævnte Professor L.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 158 fg. og 490.

I Eyr *I.* 344—47: En anthropologisk Mærkværdighed. — *II.* 124 fg.: Retentio urinae, frembragt af en fuldkommen Sammenvoxning af Urinrørets membranøse Del.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i 1858, S. 142—49: Bidrag til Oplysning om Byen Christianssands medicinske Topographi og Historie.

Hanson, Peter Treschow, Søn af Kjøbmand *Baltazar H.* og *Anna Marie Treschow,* en Søster af Statsraad Nils T., blev født i Laurvik 30 Septbr. 1783, men opdroges fra sit 8de Aar i Christiansfeld, hvorefter han studerede ved det herrnhutiske Pædagogium i Barby ved Magdeburg. Efter et Besøg i Laurvik 1806—7 blev han ansat som Lærer i Christiansfeld, men fik 1811 Afsked paa Grund af frisindede Prædikener. Han opholdt sig derefter 1812—15 som Lærer paa Godset Hanerau i Holsten, kom i sidstnævnte Aar tilbage til Norge og inskriberedes 1816 ved det norske Universitet, uden dog at tage nogen Examen der. I samme Aar blev han ansat som Fuldmægtig i Regjeringens 4de Departement (Armédept.) og nogle Aar derefter i 3die Revisjonskontor under Finantsdepartementet, hvorfra han senere gik over i det derfra udskilte Revisjonsdepartement. Han var derhos Lærer i Tysk ved Krigsskolen fra 1816 til sin Død 14 Januar 1843.

* 12 April 1812 *Sophie Arndt* (f. i Christiansfeld 24 April 1791), D. af Postmester i Christiansfeld Johan Gotfred A. og Sophie Margreta Smidt.

Pandora, eine Zeitschrift zur Unterhaltung, insonderheit für die Holsteiner bestimmt. März u. April 1800.

Winterreise durch einen Theil Norwegens und Schwedens nach Copenhagen im Jahre 1807. Berlin 1808. 8.

Reise durch einen Theil von Sachsen und Dänemark in den letztverflossenen Jahren. Altona 1813. 8.

Darstellung der interessantesten Scenen und Anecdoten während des Feldzuges der Dänen gegen Englands Alliirte. H. 1—4. Hamburg 1813—14. 8. 12 Ark.

Gemälde von Norwegen in politisch-, historisch-, statistisch-, geographisch, u. merkantilischer Hinsicht, von einem geborenen Normann. Hamburg 1815. 8. 19 Ark.

Thuiskon eller Tydsk Læsebog, med Ordbog. Chra. 1817 [ɔ: 1816]. 8. 340 S. — 2det Oplag. Chra. 1820. — 3die forbedrede Oplag. Chra. 1836. 8. VIII S., 378 S. (Jf. M. L. Rønne ndfr.).

Engelsk Læsebog til Skolebrug og Selvunderviisning, indeholdende en kort Sproglære, 65 Læsestykker og en Ord-Fortegnelse i alphabetisk Orden. Chra. 1820. 8. 218 S.

Dronning Carolines Proces og de dermed sammenhængende Tildragelser. Af Engelske Tidsskrifter oversat af P. T. H. Chra. 1820—21. 8. 1202 S.

P. O. v. Asp. Reise in der Levante. Aus dem Schwed. von P. T. H. Chra. 1822. 8. 145 S.

Tydsk Grammatik for den norske Ungdom. Chra. 1826. 8. IV S., 105 S. (Jfr. P. Hjort: „Tydsk Grammatik for Dansktalende", 2. Opl., Fortalen, hvorimod Forsvar for Hanson i Morgbl. 1828, No. 41. Dette besvaredes af P. Hjort i Piecen „Aftvunget Bevis for, at Hr. P. Treschow Hansons tydske Grammatik i Ordets haarde Betydning er en maadelig Lærebog" [Kbh. 1828. 8. 31 S.], hvilket Skrift derefter anmeldtes i Morgbl. 1828, No. 200, hvorpaa Hjort svarte i No. 256 og Anmelderen replicerede i No. 263.)

Morten Hallagers ny tydsk Læsebog for Begyndere. Omarbeidet af P. T. H. Chra. 1828. 8. 319 S. — 2det Oplag. Chra. 1835. 8. — 3die Oplag. Chra. 1840. 8. 319 S. — 4de Oplag. Chra. 1844. 8. 320 S. — 5te Oplag. Chra. 1848. 8. — 6te Oplag. Chra. 1853. 8. 320 S. — 7de Oplag. Chra. 1856. 8. 320 S.

En Svensk Mands Sysselsættelse den 17de Mai i Anledning af Constitutionsfestens Høitideligholdelse i Norge paa denne Dag. Tilligemed et Par Norske Efterretninger samme Dag angaaende. 1.—2. Oplag. Chra. 1828. 8. 16 S. (Anonymt).

Von der Art und Weise zusammengesetzter Staaten [von N. Tidemand] übersetzt. Leipzig 1830. 8.

De mærkeligste Tildragelser i Verden siden Katharina den Andens Thronbestigelse. 1ste—5te Bog. Chra. 1831—32. 8. 1086 S.

De mærkeligste Tildragelser i Verden siden Julirevolutionen. Chra. 1837. 8. 240 S.

De mærkeligste Tildragelser i Verden fra 1833 til 1840. Chra. 1841. 8. 320 S.

Mærkelige Personers Levnetshistorier. 1ste [eneste] Hefte. Indeholdende: Keiser Titus, Immanuel Kant. Chra. 1835. 8. 80 S.

Exempelsamling til Øvelse i at oversætte fra Norsk i Tydsk med Forklaringer. Chra. 1838. 8. IV S., 164 S.

Kong Carl Johans Levnet. Efter Touchard-Lafosse. Chra. 1838. 8. VI S., 322 S.

Fransk-Engelsk-Tydsk-Norsk Parleur, indeholdende en Samling af lette og i det daglige Liv forekommende Samtaler, ved A. J. Bergstrøm, P. T. Hanson og C. R. Unger. Chra. 1839. 8 $15^1/_2$ Ark. (3. Opl. Chra. 1864. Jfr. under A. Autenrieth I. 143 og under A. J. Bergstrøm I. 235.)

Norge i Marts 1840. Chra. 1840. 8. 16 S. (Anonymt.)

Tydsk-Norsk Haand-Ordbog. Chra. 1840. 8. XVIII S., 690 S. (Anm. i Morgbl. 1841, No. 314 Till.)

Samling af tydske Digte med forklarende Anmærkninger (Deutsche Gedichtsammlung mit erläuternden Anmerkungen für die Norwegische Jugend). Chra. 1841. 12. VIII S., 189 S. (Med omtrykt Titel: Album geschätzter Dichter des Deutschlandes mit erläuternden Anmerkungen. Chra. 1848 [ɔ: 1847]. 12. IV S., 189 S.)

Han oversatte fra Forfatternes norske Haandskrift: Untersuchungen über den Magnetismus der Erde von Chr. Hansteen. Th. 1. (Chra. 1819. 4.) og Bidpai's Calila und Dimna, a. d. Arab. übers. von C. A. Holmboe (Chra. 1832. 8.) Ligesaa reviderede han K. F. Bøberts Afhandling »Über Serpentingebilde« i Gæa Norvegica I., oversatte Chr. Boecks Afhandling

»Uebersicht der Trilobiten« i s. Bd. og Keilhaus Bemærkninger ved »Dr. v. Dechens Gutachten über das erste Heft der Gæa Norvegica« (Chra. 1840. 8.), ligesom han ogsaa oversatte til Tysk nogle norske Afhandlinger i Poggendorfs »Annalen der Physik.«

Han var Redaktør af Tilskueren (Chra. 1824, jfr. Yngvar Nielsen: Grev Sandels's Statholderskab, S. 274) og af Patrioten (Chra. 1825).

Ligesaa var han dels politisk, dels historisk Medarbejder i Nationalbladet (hvor han i B. XXI. No. 113 skrev et Stykke med Overskriften »Non omnia possumus omnes,« hvilket paaførte ham en Trykkefrihedsaktion); i Nationalvennen; i Morgenbladet (hvor han fra 1834 til sin Død leverede de maanedlige politiske Oversigter); i Handels-Tidende og i Tønsbergs Mercur.

I Hermoder I. No. 8: Samuel Myngind; No. 25—26: Luftballonens horizontale Direction.

I Skilling-Magazin findes bl. a. følgende Bidrag af ham: Aarg. *1837—38*, No. 27—45: Napoleon Bonaparte; No. 51: Slaget ved Sehestedt. — *1838*, No. 2—3: St. Petersburg; No. 18—19: Wien; No. 28: Simon Bolivar. — *1839*, No. 3—5: Den polske Revolution 1830 og 1831; No. 8 og 11: Den nuværende Borgerkrig i Spanien; No. 15—16: Cirkassien og Tscherkesserne. — *1841*, No. 46: Zenobia; No 49: Udsigt over Hannovers Konstitutionshistorie; No. 51: Prinsessen af Lamballe. — *1842*, No. 1—2: Julirevolutionen i Paris 1830; No. 12—13: Corfits Ulfeld og Eleonore Christine; No. 21: Den belgiske Revolution i 1830; No. 31—32: Vittoria Colonna; No. 48: Revolutionen i Brunsvig i 1830. — *1843*, No. 1—3: Statsraad Nils Treschow.

Han leverede flere Bidrag, især vedkommende Norge, til Brockhaus's Conv.-Lex. der neuesten Zeit u. Literatur (bl. a. Artiklerne: Abel, Bjerregaard, Christiania Universität, Hansteen, Krohg, Treschow, Wedel-Jarlsberg); til Brockhaus's Conv.-Lex. d. Gegenwart; til Blätter für literarische Unterhaltung (bl. a. Das Storthing 1833); til Zeitung f. d. elegante Welt (bl. a. »Frithjof, eine norwegische Saga«); til Liter. Blätter d. Børsenhalle (bl. a. Ausflug von Christiania nach Krogkleven in 1826) og til Leipziger Allg. Zeitung, hvis norske Korrespondent han var fra 1836 til sin Død.

Under Storthingene udarbejdede han i flere Aar for den russiske Generalkonsul i Kristiania »Bulletins« om sammes Forhandlinger.

I 1841 indbød han til Subskription paa et Maanedsskrift »Ravnen, Tidsskrift for Politik og Humanitet,« hvilket dog ikke kom ud.

Hanssen, Henrik Julius Ager, Søn af Kjøbmand *Hans H.* († i Stavanger 27 Juni 1885, 77 Aar gl.), og *Amborg Marie Christensen*, er født i Arendal 4 Juni 1842, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1861 og medicinsk Kandidat med Haud i Novbr. 1868. Han var derefter til Marts Maaned 1869 ansat som Kandidat ved Fødselsstiftelsen og Børnehospitalet i Kristiania, nedsatte sig fra Sommeren 1869 som praktiserende Læge i Lillesand og blev 1870 Kommunelæge i vestre Moland. Siden Sommeren 1879 har han været ansat som Bylæge i Stavanger, hvor han er Medlem af Kommunerepræsentantskabet. Han har tillige været Medlem af det norske Missjonsselskabs Hovedbestyrelse og er f. T. Medlem af Bestyrelserne for Israels-

missjonen og for Stavanger Ynglingeforening. Han blev 1887 Medlem af *Society for the study and cure of inebrity* i London.

* 4 Septbr. 1872 *Anna Marie Flørenæss* (f. i Lillesand 3 Marts 1855), D. af Kjøbmand Christen Krogh F. og Juliane Marie Tellefsen.

Om Nydelsen af spirituøse Drikke. Stavanger 1884 8. 24 S.

Om Sundhedens Bevarelse. Folkelige Foredrag. Med 3 Træsnit. „Vestlandspostens“ Gratis-Bog. Stavanger 1886. 8. 105 S.

Veiledning i Sygdomstilfælder og Ulykkeshændelser for Folket efter Dr. Goldkuhls „Sjukvårdslära“. „Vestlandspostens“ Gratis-Bog. Stavanger 1886. 8. 79 S. + 4 S. Register.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 3. Række IV. (1874), S. 500—512: Om Anvendelse af Merkur i Syphilis. (Efter Med. Times and Gazette.)

I Forh. i det norske med. Selskab er flere Sygdomstilfælde fra hans Praxis meddelt med Beskrivelse, saaledes i Aarg. 1871, S. 206; 1873, S. 134; 1876, S. 290 og 1877, S. 198.

I Den Unges Ven *1884*, S. 70—72: Om Brugen af Tobak. — *1885*, S. 73 fg.: Tale for Ynglingesagen.

Enkelte mindre Bidrag af ham findes i Agderposten 1871, i Kristianssands Stiftsavis 1870 og i Stavanger-Bladene (særlig om Ynglingesagen).

Hanssen, Jonas, Søn af Skomagermester *Peder H.* og *Johanne Turine Helliksen*, er født i Skien 5 Novbr. 1843, blev Student med Laud fra sammes Skole 1862 og filologisk Kandidat med Laud i Juni 1870, efterat han 1865—67 havde været vikarierende Lærer ved Tromsø lærde og Realskole. Han blev 1871 ansat som Klasselærer og udnævntes fra 1 Juli 1876 til Adjunkt ved Skiens offentlige Skole for den højere Almendannelse.

I Indbydelsesskrift fra Skiens Skole 1879: Retskrivningsregler.

I Morgenbladet 1886, No. 451 og 499: Ildebranden i Skien den 7de og 8de August.

Han var i et Par Aar Medarbejder i Porsgrundsbladet Grenmar, i hvilket han bl. a. meddelte historiske Oplysninger om Skien; paa Grund af en Artikel i Bladet om den store Skiens-Brand 1886 traadte han ud af ethvert Forhold til det (jfr. hans Erklæring i »Fremskridt« 1886, No. 107).

Han var (i hvert Fald 1886) den anonyme Redaktør af »Laurviks Blad.« (Jfr. Aftenpst. 1886, No. 538).

Hanssen, Klaus, Broder af ovfr. nævnte Tredjepræst Andr. M. H., Overlæge G. H. Armauer H. og Literat J. D. Irgens H., er født i Bergen 23 Maj 1844, blev, efter Tentamen fra Bergens Kathedralskole, Student med Laud 1865 og medicinsk Kandidat med Laud 1872, efter hvilken Tid han har boet som privat praktiserende Læge i sin Fødeby. Han deltog i Stiftelsen af og er valgt til Vicepræses i »Den norske Lægeforening«, hvis Møde han dirigerede i 1887. Han blev 1883 indvalg

i Bergens Kommunerepræsentantskab, er f. T. Formandskabets Viceordfører dersteds og er 4de Suppleant til Storthinget for Valgperioden 1886—88.

* 1) *Ida Christine Johannessen* (f. 1847, † 1879), D. af Kjøbmand Salve J. og Judite Lothe.

* 2) *Dorothea Marstrand Serck*, D. af Fredrik Armauer S. og Agnete Oline Haavaldsen.

I Norsk Magazin for Lægevidenskaben 3. Række *IV*. 409—20: Koleraepidemien i Bergen Høsten 1873. (I Foren. med J. Wiesener). — *IX*. 1069—1104: Yder vor Vakcination os Sikkerhed mod Koppeepidemier?

Han er Medudgiver af Medicinsk Revue, Aarg. 1—4 (Bergen 1884—87), hvori flere af de anonyme Redaktionsartikler m. v. er af ham, nemlig i Aarg. 2, S. 186 fg.: Lægemødet i Bergen; S. 316 fg.: Den medicinske Undervisning ved vort Universitet; Extraheftet, S. 146—54: Om de profylaktiske Forholdsregler mod Tuberkulosen. — Aarg. 3, S. 104 fg.: Om Brugen af Bade; S. 108 fg.: Det medicinske Undervisningsbudget; S. 189 fg.: Den norske Lægeforening. — Aarg. 4, S. 8—10: Flere tilfælde af tragtformigt hulbryst; S. 17—19: Afsvækket tuberkulose; S. 317 fg.: Carcinoma tracheæ.

I Bergensposten 1876: Om Sygehusets Administration.

Hanssen, Ola (Ole Christopher), Søn af Kjøbmand *Nicolai H.* (født paa den slesvigske Ø Pelworn, † i Throndhjem 1834) og *Birgitte Marie Molde* († 1842), en Prestedatter fra Stod, blev født i Throndhjem 1806 og tog i Januar 1827 Præliminærexamen. Han døde omkring 1840.

Jfr. Storth. Forhandl. 1830, I. 75 fg.: Thj. Adr. 1839, No. 34; I. Brovold: Storthingsmand Johan Neergaards Liv og Virken, S. 69 fg.

Norges Storthing i Aaret 1833. Thjem 1835. 8. 131 S. (Anm. i Morgbl. s. A. No. 335)

Han var Udgiver af Bladet Folkevennen, hvoraf udkom Aarg. 1. og Aarg. 2. No. 1—6. *I*. 24 Decbr. 1828 — 19 Decbr. 1829. 8. 416 S. — *II*. 24 Decbr. 1829 — 3 Marts 1830. 8. 48 S.

I Chra. Intelligentssedler 1838, No. 48—49: En egen Sag. (Indeholder et Angreb paa Presten P. Bjørnson, for hvilket Forf. blev dømt som Æresskjænder).

Hansson, Christian Rasmus, Søn af Raadmand i Bergen *Rasmus H.* († 1840) og *Magdalene Christence Conradi* († 1842), blev født i Kristiania 23 Maj 1807, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1824 og juridisk Kandidat med Haud i Decbr. 1832, efterat han i nogen Tid fra 1825 havde været konst. Adjunkt ved Fredrikshalds Skole og siden 1830 Kopist i Departementet. Han blev 1835 konst. Raadmand i Bergen, udnævntes 30 Juli 1836 til Justitssekretær i Kristianssand, 13 Novbr. 1843 til Politimester i Bergen, 3 April 1849 til Byfoged sammesteds og 22 Decbr. 1853 til Sorenskriver i Eker, Modum og Sigdal, i hvilket Embede han døde paa Sorenskrivergaarden Lerbek i Eker 9 Decbr. 1872. Han var R. Sch. Albr. O. (1860).

* 1) 1833 *Emilie Michaeline Falch* (f. i Laurvik 1811, † 1835), D. af Kammerraad og Amtsforvalter Michael F. og Nicoline Voigt.

* 2) 12 Maj 1837 *Harriet Marie Mørch* (f. 9 Oktbr. 1816), D. af Kjøbmand i Kristianssand Peder M. og Harriet Ansley.

Nekrolog i Aftenbl 1872, No. 287. Jfr. H Wergelands saml. Skrifter VII., S. 250; Yngvar Nielsen: Norges Historie efter 1814, II. 543—46. *Mindedigt* af Jørgen Moe i Morgbl. 1872, No. 347 A. Se ogsaa dette Værks 1ste Bd., S. 275 øverst.

Samling af Breve, Proclamationer og Taler af Carl Johan, Kronprinds og senere Konge til Sverig og Norge. Oversatte fra Fransk. D. 1. [eneste.] Chr.sand 1840. 8. 141 S.

Den hemmelige Lidenskab. Vaudeville. Efter Bayards »Pas de fumée sans feu«, oversat og omarbeidet for Det norske Theater og der første Gang opført den 20. Oktbr. 1852. Bergen 1852. 8. 42 S. (Anonymt. Stykket opførtes ogsaa ialt 35 Gange paa det norske Theater i Kristiania 1853—63).

I Christiania Aftenblad 1827 og 1828 og i Morgenbladet 1829 og 1830 findes af ham forskjellige æsthetiske Bidrag, Digte, Theater-Epiloger m. m. samt Udsigt over Theatrets Forestillinger.

Han deltog 1837—42 i Redaktionen af Christianssands Stiftsavis og (med O. Bøgh, C. Platou og A. Sagen) var han 1848—50 Medredaktør af Bergenske Blade (jfr. hans Erklæring i Aarg. 1851, No. 319), hvori bl. a. er af ham det i No. 8 indførte Forsvar for L. Kr. Daas Valg til Valgmand i Lindaas.

I Bergens Stiftstidende *1845*, No. 51 og 52: Om den foreslaaede Ophævelse af Reskr. af 5 Juli 1775 (jfr. No. 49 og 53). — *1847*, No. 51: Om Bagertaxten (jfr. No. 52 fg.)

Han antoges af Samtiden at være den anonyme Forfatter af det paa Bergens Theater 1ste Gang 6. Februar 1852 opførte Lystspil med Sange i 3 Akter »Den første Jøde«, se T. Blanc: Norges første nationale Scene, S. 117 fg.

Hansson, Michael Skjelderup, foregaaendes Søn i hans 2det Ægteskab, er født i Kristianssand 16 Septbr. 1839, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1857 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1862. Efter henved 3 Aars Ansættelse som autoriseret Fuldmægtig hos Høiesteretsadvokat Grønn, autoriseredes han 1866 som Høiesteretsadvokat, men opgav sin juridiske Praxis, da han 1878 blev ansat som administrerende Direktør for Brandforsikringsselskabet »Storebrand« og Livsforsikringsselskabet »Idun.«

* 19 Oktbr. 1866 *Cathrine Julie Caroline Lasson* (f. 11 Oktbr. 1842), D. af nedennævnte Justitiarius i Høiesteret P. C. L.

Forsoning! Nogle ord af en moderat højremand. Kra. 1883. 8. 14 S.

I Norsk Retstidende 1878, S. 49—53: Om Ret for Enke, der vil hensidde i uskiftet Bo, til at indkalde sin afdøde Mands Kreditorer ved Proklama (jfr. s. A. No. 1, 14 og 16).

Af hans, tildels anonyme, Bidrag til den periodiske Presse nævnes følgende:

I Aftenbladet *1868*, No. 84: Om Embedsmænds Forpligtelse til at overtage

nye Forretninger. — *1873,* No. 34: De engelske Assuranceselskaber og Hr. Jørgen Gjerdrum; No. 40 og 41: Hr. Jørgen Gjerdrums Forsøg paa at slippe bort.

I Morgenbladet *1867,* No. 48: Et Ord til Bjørnstjerne Bjørnson [ang. Opførelsen af „Den skjønne Helene" paa Kra. Theater]. — *1872,* No. 321 A: Er det klogt at give Smaalensbanen i fremmede Hænder? — *1873,* No. 19 A: Hr. J. Gjerdrum — „Storebrands" Festskrift. — *1876,* No. 198 A og 200 A: Om Oprettelse af nye Brandforsikringsselskaber. — *1880,* No. 62 A: Det nye Brandforsikringsselskab — et afhjulpet Savn. — *1881,* No. 345 A: „Gjengangere" af Henrik Ibsen. — *1882,* No. 239 A, 240 A og 241 A: Livsforsikringsselskabet „New York" — Amerikansk Markskrigeri (jfr. Svar af Chr. Dahl i No. 279 A); No. 275 A: Om amerikanske Livsforsikringsselskaber; No. 302 A, 303 A og 305 A: Et Indblik i den amerikanske Statskontrols og Livsforsikringsselskabet „New Yorks" Mysterier. — *1884,* No. 77 B og 78 B: Livsforsikringsselskabet „Idun" (Tilsvar til Hr. M. D. Gjessing). — *1886,* No. 455, 459, 465 og 467: Vort Brand- og Bygningsvæsen. — *1887,* No. 474, 476 og 478: Bør Pantelaansrenten for offentlige Fonds nedsættes?

I Aftenposten 1883, No. 89 A: Det negative Standpunkt.

Hansteen, Asta, Datter af Professor *Chr. H.*, er født i Kristiania 10 Decbr. 1824, uddannede sig som Portrætmalerinde, men opgav i senere Aar Kunsten for Literaturen, hvori hun paa forskjellig Vis optraadte til Forsvar for Kvindens Emancipation. Vaaren 1878 holdt hun saaledes offentlige Forelæsninger i Kjøbenhavn om Kvindesagen. I April 1880 udvandrede hun til Amerika, hvor hun i de sidste Aar har været bosat i Boston.

Jfr. »Vår tid«, utg. af Lotten v. Kræmer, 1877, S. 493 fg.; »Tidskrift för hemmet« 1872, S. 174—81; Folkevennen, udg. af Fr. Bajer, 1878, No. 12 og 17; Verdens Gang 1880, No. 43, S. 3 fg.; Opl. Avis 1880, No. 1; Den nye Tid, red. af Marcus Thrane (Chicago, Ill.) 1880, No. 14, hvor bl. a. hendes versificerede »Farvel til Europa« er trykt; [Jaquette Liljenkrantz:] Stud. med. A. Gjerdings Forhold, H. 4 (Kbh. 1876), S. 37.

Skrift og Umskrift i Landsmaalet. Chra. 1862. 8. 2 Bl., 82 S. (Anonymt. Anm. i Ill. Nyhedsblad 1862, No. 34).

[1.] Miscellanea Universitatis Reg. Fredericianae. Edit [!] A. H. Chrae. MDCCCLXXV. 8. 22 S. (Kun Titelen er paa Latin.)

[2.] Miscellanea Universitatis. Traductio liber [!] in vulgo Misli-Hanan ved Universitetet. [Kra. 1875]. 8. 2 Bl.

Kvinden, skabt i Guds Billede. En Fremstilling af A. H. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1878. 8. 48 S. (Anm. i Nyt norsk Tidsskrift III. 467—71).

I Nordisk månedskrift f. folk. og kristelig oplysning 1871, I. 231—37: Kvindens stilling i verden. (Jfr. Bem. hertil af G. V. Lyng S. 307 fg.).

I Nylænde I. (1887), S. 307—10: Alexander Kielland og Bj. Bjørnson.

I Dagbladet 1871, No. 134: Hvad er det Emancipationens Modstandere vil?

I Verdens Gang 1880, No. 69: Over Atlanterhavet; No. 82: Fra Boston; No. 101: Et Kvindesagsmøde i Amerika; No. 119: Fra Boston.

Hansteen, Christopher, Søn af nedennævnte Toldinspektør *Nils Lynge H.*, er født paa Moss 26 Septbr. 1822, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1838 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1843. Han blev 1844 ansat som Extraskriver i Finants- og senere, ved dettes Oprettelse, i Indre-Departementet, hvorfra han 1847 gik over til Justitsdepartementet, i hvilket han 1851 udnævntes til Fuldmægtig og 29 April 1854 til Bureauchef. Ved kgl. Res. af 30 Decbr. 1857 blev han konst. som Foged, Kriminaldommer og Notarius publicus i Kristiania; da denne Konstitution blev af temmelig lang Varighed — lige til Udgangen af Aaret 1866 — søgte han 1860 Afsked fra sit Embede som Bureauchef. Den 16 Febr. 1867 blev han udnævnt til Assessor i Højesteret. Han var Medlem af den store Kirkekommissjon, der nedsattes ved kgl. Res. af 27 Januar 1859. Han var 1867—76 Medlem af Kristiania Kommunerepræsentantskab og har ved en Række af Storthingsvalg været Valgmand i Kristiania. Han blev 15 Oktbr. 1868 R. St. O. O. »for fortjenstlig Embedsvirksomhed« og udnævntes 21 Januar 1882 til K.[1] St. O. O.

* 16 Novbr. 1853 *Lagertha Cecilia Wulfsberg* (f. 10 Septbr. 1820), D. af nedfr. nævnte Amtmand i Smaalenene Gregers Winther W. og Johanne Iverine Friborg.

Om Dødsstraffens Afskaffelse. Chra. 1864. 8. (Anonymt. Havde flere Aar tidligere været trykt i et Dagblad.)

Bør der fastsættes nogen mildere Straf end den nu bestemte for første Gangs simpelt Tyveri? Chra. 1866. 8. (Anonymt. Særtryk af Morgenbl. 1866, No. 86).

Eds-Institutionen. En Udvikling af Edens Betydning og Vigtighed for Samfundet. Kra. 1884. 8. 14 S. (Oprindelig trykt i Morgenbl. 1883, se nedfr.)

Af hans, for det meste anonyme, Bidrag til Dagspressen, merkes følgende:

I Morgenbladet *1863*, No. 34: Hvorfor vilde Ejerne af det norske Theaters Bygning ikke afstaa samme? — *1866*, No. 86: Bør der fastsættes nogen mildere Straf end nu bestemt for første Gangs simpelt Tyveri? No. 280: Bidrag til Oplysning om, med hvor ringe Udgift Landmanden kan sikre sig imod de ødelæggende Virkninger af Regn under Kornhøsten; No. 311: Om Nødvendigheden af, at vor Arme uden Ophold forsynes med tidsmæssige Bagladningsgeværer. — *1875*, No. 244 A: Om Kaution for offentlige Oppebørselsbetjente: No. 286 A: Om de højere Embedsmænds Aflønning. — *1876*, No. 40 A: Højesteretsdommen i Storesundesagen. — *1882*, No. 221: Lad os betegne Tingen med dens rette Navn [Ang. Modstanden mod det kgl. Forslag i Statsraadssagen]. — *1883*, No. 54 A: Centrum — Forsoningspolitik; No. 85 A og 88 A: Eds-Institutionen. (Ogsaa udg. særskilt, se ovfr.) — *1885*, No. 266: Om den ved Loven af 28de Marts 1885 aabnede Adgang til at faa civile Sagers Afgjørelse af Højesteret paakjendt ved at lade dem overgaa til skriftlig Behandling.

I Aftenbladet 1865, No. 225: Skal saadant taales? [Ang. Regjeringsadvokat Dunkers Optræden i Anl. af Højesteretsdommen i Justitssagen mod Nicola *Jenssen*].

I Aftenposten 1868, No. 224: Regjeringsadvokat Dunker.

I Drammens Tidende 1868, 17 April: Vore ministerielle Skribenter.

Som Bureauchef i Justitsdepartementet forfattede han den Indstilling ang. Rettergangsmaaden i Straffesager, hvilken, uden nævneværdig Forandring i hans Manuskript, er trykt som Anhang (8. 116 S.) til den kgl. Kommissjons Betænkning Om Forandringer i Straffeproceslovgivningen med eller uden Jury, B. 3 (Kra. 1859).

Han har som Medlem af den store Kirkekommissjon af 1859 en ikke uvæsentlig Del i Udarbejdelsen af alle denne Kommissjons Lovforslag med Motiver (Kra. 1862—70. 8).

En stor Mængde Vota af ham i Højesteret er trykt i Ugeblad f. Lovkyndighed Aarg. 7—10 og i Norsk Retstidende 1871—87.

Hansteen, Christopher, Søn af Konsumtionsinspektør *Johannes Mathias H.* (f. 1748, † 12 Marts 1792), en Prestesøn fra Tjustrup i Sjæland i hans 3die Ægteskab med Conradine Nygaard, og *Anne Cathrine Treschow* († 24 Jan. 1830) fra Fredrikshald, Søskendbarn af Filosofen Statsraad Nils T. blev født 26 Septbr. 1784 i Kristiania i den Gaard i øvre Slotsgade, hvor senere Studentersamfundet i sin Tid havde sit Lokale. Hans Moder sad ved Faderens Død igjen med 5 smaa Børn og i trange Kaar, der ikke tillod hende at lade Sønnen blive, som Faderen havde tænkt, Søofficer. Efter at have lært Elementerne i et Par Pogeskoler, blev han i sit 9de Aar sat i Kristiania Kathedralskole, »som den Gang i de nederste Klasser eller Lektier havde højst maadelige Lærere.« Da hans Slægtning Rektor Treschow senere fik gjennemført Skolereformen af 1799, var Hansteen kommen op i Mesterlektien, og da Skolen nu fik en Samling af udmerkede Faglærere (Treschow i Latin, Rosted i Græsk, Georg Sverdrup i Historie og Geografi, Rasmussen i Mathematik, U. A. Rohde i Religion og Hebraisk og M. R. Flor i Naturhistorie), blev H. »vakt af sin ligegyldige Døsighed« og lærte i de to Aar fra 1800 til 1802 paa det nærmeste alt det, han behøvede for at bestaa Examen, særlig i de mathematiske og fysiske Videnskaber, for hvilke Lærerens klare og livfulde Foredrag allerede nu vakte hans specielle Interesse. Efterat han i 1802 havde taget Examen artium ved Skolen — efter et særeget Privilegium for et Par Skoler — rejste han i Oktober s. A. til Kjøbenhavn for at immatrikuleres ved Universitetet, hvor han det følgende Aar tog den filologisk-filosofiske Examen. I Kjøbenhavn blev han gjennem sin Skolekammerat (senere Højesteretsjustitiarius) Jacob Bull indført i en Kreds af unge Mænd, blandt hvis Navne Brødrene Ørsteds og Adam Øhlenschlægers senere blev de mest kjendte. Til Brødstudium havde han efter Andenexamen valgt Lovkyndighed; han besøgte ogsaa nogle juridiske Forelæsninger, men Studiet trættede ham og han »fandt ingen Interesse i at lære disse vilkaarlige, alene for Danmark og Norge gjældende Love, som i et andet Land og i et andet Liv ingen Betydning

Trykt 23 December 1887.

havde.« Hans juridiske Studium døde saaledes bort af sig selv, og da en liden Arv, han hidtil havde levet af, ogsaa var fortæret, modtog han Ansættelse som Hovmester for en ung Adelsmand, »der i det stille Sorø skulde indhente flere for en Godsbesidder gavnlige Kundskaber.« Efter halvandet Aars Tid skiltes imidlertid Mentor og Elev; Hansteen vendte tilbage til Kjøbenhavn og gjenoptog for en kort Tid de juridiske Studier, da han i 1806 (5 Septbr.) blev kaldet til Lærer i Mathematik ved Latinskolen i Fredriksborg, som det heder i Motiverne til Udnævnelsen, »paa Grund af hans Kundskaber i Mathematik, Kyndighed i det engelske Sprog og ydre Holdning.« Et Tilfælde gav her hans Beskjæftigelse og hans Liv en helt ny Retning; han blev bragt ind paa Undersøgelser over Jordmagnetismen, og en Prisopgave, udsat af det danske Videnskabernes Selskab i 1811 og som netop angik de hidhørende Problemer, gav ham nu et bestemt Maal at arbejde til. I 1812 vandt han Prisen, men hans Besvarelse af Opgaven kunde paa Grund af Landets forstyrrede Pengevæsen ikke blive trykt paa Selskabets Foranstaltning. Han blev imidlertid nu i 1813 opført blandt Kandidaterne til en af Lærerposterne ved det nye norske Universitet, fritoges i Maj 1813 for sine Embedsforretninger ved Latinskolen og fik Tilladelse til at opholde sig et Aar i Kjøbenhavn for der at forberede sig til sin tilkommende Stilling, idet Rigets finantsielle Tilstand ikke tillod Gjennemførelsen af Regjeringens oprindelige Beslutning at lade ham og to andre designerede Universitetslærere foretage et Aars Udenlandsrejse for deres videre Uddannelses Skyld. Imidlertid var Rigernes Adskillelse indtruffen, og det blev Kong Christian Fredrik, som i Juni 1814 udnævnte Hansteen til Lektor ved det norske Universitet i anvendt Mathematik. Efterat han havde ægtet sin Forlovede, forlod han 14 Juli 1814 i Følge med sin Hustru, sin Broder og 18—20 norske Matroser, som nylig var slupne ud af engelsk Fangenskab, i en liden aaben Baad Kjøbenhavn for at gaa til Norge, hvor han og hans Følge ogsaa efter adskillige Eventyr — bl. a. blev hans Fartøj en kort Tid stanset af engelske Krydsere — efter fire Dages Sejlads kom iland i Langesund. Kort Tid efter tiltraadte Hansteen sin Stilling ved Universitetet, ved hvilket han 4 Marts 1816 blev udnævnt til Professor. Han boede efter Ankomsten til Kristiania i det endnu landlige Pilestrædet, hvor hans Bolig stødte til en Have, som havde et lidet tegllagt Lysthus. Dette tarvelige Skur blev da Norges første Observatorium. I 1816 lod Universitetet efter hans Forestilling bygge et lidet ottekantet Træhus ved Batteriet under Sydlinjen af Akershus Fæstning, og dette Skur — der senere i Aarene blev anbragt paa Reviertomten som Kristianias »la Morgue« — var nu de astronomiske Iagttagelsers Hovedkvarter, lige til han i Septbr. 1833 kunde flytte ind i det nye Observatorium ved Drammensvejen, hvortil Storthinget i 1830 havde bevilget Midlerne. I *et fjerdedels* Aarhundrede, fra 1807 til 1832, havde Studiet af Jord-

klodens magnetiske Egenskaber næsten udelukkende optaget hans Tid, og det var ogsaa disse Studier, som drev ham ud paa Rejser i Ind- og Udlandet, saaledes i 1819 til London og Paris, i 1821 over Fjeldet til Bergen — paa hvilken Rejse han »opdagede« Vøringsfossen —, i 1824 gjennem Jylland til Berlin og i 1825 over Throndhjem til Torneå, gjennem Finland og over Åbo og Stockholm tilbage til Kristiania. Alle disse Rejser og de paa dem med et af ham selv konstrueret, efterhaanden forbedret Apparat udførte Iagttagelser, Studier og Arbejder var imidlertid kun at betragte som Forberedelser til hans 1828—30 foretagne Rejse til Sibirien, hvor han havde troet at finde Antydninger til en fjerde Magnetpol og hvor hans Theori med Bestemthed angav en saadan. Under Kong Karl Johans Ophold i Kristiania i 1822 havde H. faaet Lejlighed til at forestille Kongen Vigtigheden af at undersøge Sibiriens magnetiske *terra incognita*; Kongen gik med varm Interesse ind paa Sagen, og Storthinget stod ikke i saa Henseende tilbage, da det (mod 1 Stemme) i 1827 bifaldt den fremsatte kgl. Prp. om en Bevilgning af 4500 Spd. — ved Efterbevilgning i 1830 steg Summen til 9500 Spd. — til Understøttelse af H.'s Foretagende. I Selskab med daværende Løjnant i Marinen C. Due (se ovfr. S. 184) tiltraadte H. 19 Maj 1828 Rejsen fra Kristiania over Stockholm til St. Petersburg, hvor Expeditionens tredie Deltager, *Dr.* Erman fra Berlin, stødte til. I Juni 1830 kom de to norske Rejsende tilbage til Kristiania. Efter Tilbagekomsten fra Sibirien arbejdede H. videre med Studiet af de jordmagnetiske Fænomener, fik ogsaa andre, navnlig Cheferne paa de norske Orlogsskibe, der i Aarenes Løb udrustedes paa Langtogter, interesseret for Iagttagelser og Indsamling af Materialier til hans Observationsrækker, og besøgte selv i 1839 den berømte Gauss i Göttingen, hvis Studium af Jordmagnetismen var bleven fremkaldt ved H.s Undersøgelser, for at lære at kjende og indøve Brugen af de af G. opfundne Instrumenter, der var blevne bestilte til det norske magnetiske Observatorium, som blev færdigt i 1841. Ved Siden af sin Stilling som Lærer ved Universitetet og Bestyrer af Observatoriet beklædte han fra den militære Højskoles Oprettelse til 1849 Posten som Lærer i anvendt Mathematik og Astronomi ved dette Institut; »den videnskabelige Aand, som senere har udfoldet sig i denne Læreanstalt, skylder ham sin Grundlæggelse.« I mere end et halvt Aarhundrede var han endvidere knyttet til Ledelsen af Rigets geografiske Opmaaling. I 1817 blev han efter General Auberts Forslag ansat som hans Meddirektør ved Opmaalingen med det specielle Hverv at kontrollere og administrere Trianguleringen. Efter Auberts Død i 1832 blev han Enedirektør og indehavde denne Stilling til 1861. Fra sidstnævnte Aar stod han som 1ste Direktør til 1872, da han satte igjennem den Beslutning om at trække sig tilbage, som alene hans Overordnedes og Medarbejderes indtrængende Overtalelser havde bevæget ham til at lade uudført helt siden 1858.

Som Direktør for Opmaalingen deltog han paa Norges Vegne i den store, 1852 afsluttede russisk-svensk-norske Gradmaaling, til hvis Minde Meridianstøtten paa Fuglenes ved Hammerfest er rejst. — Af Administrationen blev H. endelig i Aarenes Løb benyttet i en stor Mængde Kommissjoner og Bestyrelser; bl. a. var han Medlem af Tilsynskomiteen med private Forsørgelses- og Understøttelsesselskaber (1817—184* og atter 185*); Medlem af Direktionen for det kgl. Selskab for Norges Vel (fra 182* af); Medlem af og tilsidst Formand i Direktionen for den kgl. Kunst- og Tegneskole (fra 183* af); Medlem af den ved kgl. Res. af 13 April 1838 anordnede Kommissjon til at føre Opsyn med Maal og Vægt, (til 1872), m. fl. Den 26 Oktbr. 1856 fejrede han sit 50 Aars Embedsjubilæum, i hvilken Anledning Universitetet lod slaa en Medalje over ham med Indskriften: *Splendet in orbe decus.* Kongen lod ham overrække Medaljen for Borgerdaad i Guld, og Studenterne lod opstille hans Buste i Observatoriet og (i Marmor) i Samfundets Lokale. Aaret efter blev hans Medhjælper ved Observatoriet Fearnley udnævnt til extraordinær Lektor, og H. blev nu som Senior ved Universitetet fritaget for at holde Forelæsninger. Den 12 Oktbr. 1861 erholdt han efter Ansøgning Afsked med en Pensjon, som Storthinget 1862—63 i Betragtning af hans Fortjenester fastsatte til 1500 Spd. — Han var efterhaanden bleven kaldet til Medlem og Æresmedlem af en Mangfoldighed af Selskaber i Europa og Amerika, saaledes bl. a. af Videnskabs-Selskaberne i Throndhjem, Kristiania, Kjøbenhavn, Stockholm, Upsala, Göteborg, Berlin, Petersburg, Paris, London, Dublin, Palermo, München, Göttingen, Boston, det Wernerske naturhistoriske Selskab i Edinburgh, det naturvidenskabelige Selskab i Moskwa, det geografiske Selskab i St. Petersburg, det geografiske Selskab i London, Akademiet i Brüssel, det fysiografiske Selskab i Lund, Krigsvetenskapsakademiet i Stockholm, Landbrugsakademiet i Stockholm, Naturforskerselskabe i Heidelberg m. m. fl. Han blev 1826 R. N. O. og 1859 Storkors af samme, 1840 R. D. O. og 1861 Stk. af samme, 1843 R. Fr. Æ. O., ved St. Olafs Ordenens Stiftelse 21 August 1847 R. St. O. O. og 1855 Storkors af samme »for udmerket Videnskabelighed,« 1853 R. R. St. St. O. 2 Kl. med Brillanter og 1866 Ridder af den preussiske Orden »Pour le mérite.« Han døde paa Observatoriet 15 April 1873 og hans Jordfæstelse fandt Sted paa Universitetets Bekostning fra dets Aula den 21de s. M.

* Maj 1814 *Johanne Cathrine Andrea Borch* (f. 14 Juli 1787, † 23 Decbr. 1840), en Søster af den danske Digter Fr. Paludan-Müllers Hustru og D. af Professor ved Sorø Akademi, Thrønderen Caspar Abraham B. og Anna Margreta Rosenstand Goiske.

Portræt med Autobiografi i Ursins Mag. for Kunstnere og Haandv. II. 128 fg., i Ill. Nyhedsbl. 1856, No. 44 og foran hans »Reise-Erindringer« S. III—XVIII. *Biografi m. Portr.* i Skill.-Mag. 1839, No. 240 og 241; i Portræter af mærkelige Nordmænd 1. R., S. 97—106; i Norsk Folkekalender f. 1847, S. 21—42 af J. S. Wel-

haven; i Ill. Folkeblad 1856, No. 32; i Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg; i Illustrerad Tidning Decbr. 1861 og i Ny ill. Tidn. 1865, No. 50; i Ill. Tid. III. [Kbh. 1861—62], No. 112 [af L. Daae]; af de la Roquette foran H.s »Souvenirs d'un. voyage« og i »For Hjemmet« (La Crosse, Wis.) XXIX, H. 3, 1885. — *Nekrologer* i Morgbl. 1873, No. 104 B og 105 A [af L. Daae]; i Aftenbl. s. A. No. 87 [af J. B. Halvorsen]; i Bergenspst. s. A. No. 90 og derhos i de fleste af de nordiske Rigers samtidige Dagblade; videre i Sitzungsberichte d. math.-phys. Cl d. k. bayr. Akad. d. Wiss. 1874, I, S. 71 fg; i Unsere Zeit, N. F. IX. H. 1, S. 130 fg. og i Proceedings of the Amer. Acad. of Arts and Sciences, Vol. IX (Boston 1874), S. 282—85. *Mindetale* over ham af *Dr.* O. J. Broch i Aftenbl. 1873, No. 91. *Mindedigt* af B. Bjørnson i Digte og Sange, 2. Udg., S. 176 fg. Jfr. H Geelmuyden: Hansteens videnskabelige Betydning (Særtryk af »Naturen« 1884, No. 10, Kra. 1884. 4. 8 S.), hvortil kan føjes følgende Uddrag af en Artikel »Zeitbestimmung zum Allgemeinbedarfe« i »Astronomische Nachrichten« 1886 af Professor Döllen i Pulkowa:

»I taknemmelig Erindring om den Kjendsgjerning, at det nærmest var magnetiske og geografiske Øjemed, som foranledigede den geniale Hansteen, idet han forberedte sin sibiriske Rejse, til at kalde vor Methode tillive, forekommer det mig som Afbetalingen af en Æresgjæld, naar nu den fuldt udviklede Methode atter vender sig mod den samme Opgave, som fra først af blev den stillet, for at løse den med de mindste Midler paa en den Gang uanet, man kunde gjerne sige ideal Maade. Og derved vil man, haaber jeg, ikke finde det upassende, at jeg anmoder om en beskeden Plads for dette nye Forsøg netop i »Astronomische Nachrichten,« hvis 6te Bind i de grundlæggende Opsatser af Hansteen og Bohnenberger har bragt den meget lovende Begyndelse til den hele Sag, og hvis 49de Bind indeholder Hansteens aandrige Løsning af Opgaven.«

Jfr. fremdeles Storthings-Forhandlinger *1824*, Marts, S. 199 [om Bevilgning til astronomiske Instrumenter]; *1827*, Juli No. 1, S. 346, 407, 413, cfr. 342, 392 og Septbr. 152 [ang. Bevilgning til hans sibiriske Rejse og Indkjøb af Instrumenter]; *1830*, August No. 1, S. 697 [ang. Bevilgning til et Observatorium], Septbr. 152 og 157, cfr. Juli 392 og 437 [ang. Efterskudsbevilgning til hans sibiriske Rejse]; *1839*, Juni, S. 410 fg. og 439 [ang. et magnetisk Observatorium]; *1857*, III. No. 68, VIII. 350, cfr. 614, og X. 60 [ang. en midlertidig Lektorpost i Astronomi]; *1862—63*, IX. 34 [ang. hans Pensjon]. Se videre Hermoder IV, No. 24; Morgenbl. 1830, No. 181 [ang. Universitetets Fest for ham ved hans Hjemkomst fra Sibirien] og 1854, No. 7; Chra.-Posten 1853 30 Novbr. og 1856, No. 2927 fg. [ang. hans 50 Aars Jubilæum]; Chr. Johnsen's Norsk Haandlexikon I. 739; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., III. 694 fg.; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, VI. 730 fg.; Brockhaus's Conv.-Lex., 12. Aufl., VII (1877), S. 986 fg.; Meyers Conv.-Lex., 4. Aufl., VIII (1887), S. 149; Poggendorfs Biogr.-lit. Handwörterbuch (Lpz. 1863) I., 1015 fg.; Encyclopædia Britannica, 9. Ed. (1880), Vol. XI. 452; Vapereau: Dictionnaire des Contemporains, 4me éd., I. 855; Nouvelle Biographie universelle, T. 23 (Paris 1858), Sp. 311 fg.; C. M. de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, fl. St. (se Reg.); Conradine Dunker: »Gamle Dage« (der blev skrevet efter Foranledning af ham og i Form af Breve til ham) fl. St. (se Reg.); C. Pavels: Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.); J. H. Vogts Optegnelser, S. 86, 273; P. Hjorts Breve, ny Saml., S. 390; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene, S. 39 fg.; H. C. Ørsted: Aanden i Naturen, 3. Udg., II. 83, jfr. Ørsteds Breve II. 283; Welhavens saml. Skrifter V. 254 og VI. 210—18; Åstrand: Mindre Afhandlinger I. (Bergen 1885).

S. 4 fg.; Bjerknes: N. H. Abel, S. 4, 5, 7, 12 fg., 16, 20, 28, 39, 42, 61, 64 fg., 106, 115, 118; Correspondance scientifique et littéraire de A. Humboldt (Paris 1865), S. 349 og 447 fg.

Untersuchungen über den Magnetismus der Erde. Th. 1 [eneste.] Die mechanischen Erscheinungen des Magneten. Uebers. von P. T. Hanson. Mit 5 Kupfertaf. u. e. Atlas von 7 Karten. Chra. 1819. 4. XXX S., 502 S, 148 S. (Udgivet med Understøttelse af Kong Carl Johan, der, efterat Forf. 1816 havde faaet Lejlighed til at forklare Kongen det væsentlige Indhold af Verket, strax erklærede sig villig til at befordre dets Udgivelse ved et betydeligt Laan (1500 Spd), hvoraf den største Del senere blev eftergivet, efterat 400 Spd. var afbetalt. Verkets 2den Del udkom aldrig, hvorom H. paa Forespørgsel af Gauss ytrer i et Brev til den tyske Lærde: «Den 2den Del af min «Magnetismus der Erde», som skulde handle om Nordlyset, er ikke udkommen og kommer vel aldrig ud under den Form. Jeg har tabt saa meget ved den første, at dersom jeg skulde skrive et saadant Bind til under lignende Omstændigheder, vilde jeg blive en ruineret Mand». Carl Johans Bidrag havde nemlig ikke dækket de kostbare Udgifter og Forf. maatte, da ingen Forlægger var at opdrive, selv overtage Forlaget. Restoplaget tilhører nu Observatoriet i Kristiania.)

[Sphærisk Astronomie. Chra. 182*. 8. 208 S. m. 3 Pl. Uden Titel og ufuldendt.]

Begyndelsesgrunde af de mechaniske Videnskaber, udarbeidet til Brug ved Forelæsninger paa den norske Krigsskole, fornemmelig efter G. v. Vega. Chra. 1824. 8. 72 S. (Ufuldendt).

Om Planeten Merkurs Gang foran Solens Skive og de to Kometer af kort Periode, som i Aar ville indtræffe. Chra. 1832. 8. 8 S. med 1 lith. Plan.

Lærebog i Plangeometrie. Chra. 1835. 8. XX S., 280 S. med 4 lith. Tab. (Anm af B. Holmboe i Morgbl. 1835, No. 339, jfr. 349, se ndfr.; af C. Jürgensen i Maanedsskrift f. Literatur XV. 446—72).

Belysning af Hr. Professor B. Holmboes Anmeldelse af min Plangeometrie, Morgenbladet 5. Decbr. 1835, No. 339. Chra. 1836. 8. 34 S. (Jfr. Holmboes „Erklæring" i Morgbl. 1836, No. 5 og den fortsatte Polemik mellem de to Forfattere i Den Const. 1836, No. 146, 167, 186, 203—6, 232 og 235.).

Lærebog i Mechaniken. 2 Dele. Chra. 1836—38. 8. X S., VI S., 752 S. m. 7 Stentryktavler. (D. 1 blev anm. i Den Const. 1837, No. 310 og 312, hvortil Svar fra H. i No. 338 fg.)

[Udkast til en ny Instrux for Skibsmaaling. Chr. 183*. Udarbejdet af H. som Medlem af den ved kgl. Res. af 20 Maj 1838 nedsatte Kommission, hvorom henvises til J. H. Vogts Optegnelser, S. 273]

De mutationibus quas subit momentum virgæ magneticæ partim ob temporis partim ob temperaturæ mutationes. Cum. tab. lap. incis. Chrae. 1842. 4. 43 S. (Univ.-Program m. Titel: Disquisitiones de mutationibus, quas patitur momentum acus magneticæ.)

Beschreibung und Lage der Universitäts-Sternwarte in Christiania von Chr. Hansteen und Carl Fearnley, auf Veranstaltung des academischen Collegiums herausgegeben von C. H. (Univ.-Progr. f. d. erste Halbjahr 1849.) Chr. 1849. 4. 88 S. m. 3 lith. Taf.

Reise-Erindringer. Chra. 1859. 8. 4 Bl., XVIII S., 387 S., m. Forf.s

Portr., 4 tildels farvetr. Lith. og 1 Kart. (Bogens Omslagstitel ved Udgivelsen var „Reise-Erindringer og Livsbilleder". Om Bogens Tilblivelse se Forordet, S. II fg. Efter denne første samlede Originaludgave blev Dele af Skriftet oversat til Svensk i Aftonbladet 1859; det hele Arbejde findes i svensk Oversættelse i [G. Thomée's] »Från land och haf,« Årg. 3, Sthlm. 1860).

Resa i Sibirien. Öfversättning. Med 4 träsnitt. Sthlm. 1861. 8. 4 S., 170 S. (Ogsaa med Titlen: Böcker för folket. 1.)

Reise-Erinnerungen aus Sibirien. Deutsch von Dr. H. Sebald Leipzig 1854 8. VIII S., 215 S. (En med en Indledning og nogle Tillæg af Forf. øget tysk Udgave af hans Skildringer i Norsk Folkekalender 1849—53. Brudstykker af denne tyske Udgave blev aftrykt i Ausgb. Allg. Zeit. 1854, Beil. 26, 27 og 29 Novbr., hvorhos Værket blev indført for den franske Læseverden i en essayistisk Artikel om Rejseværker over Sibirien i Revue d. d. Mondes 1855, T. 3., S. 943—87 af Saint René Taillandier. Denne tyske Oversættelse blev uden Forf.s Vidende oversat til Svensk i „Illustrerad Føljetong," Bd. 2, Gøtebg. 1854, og senere udgivet i Bogform sammen med Oversættelser af P. Féval's „Yaumi" m. fl. (jfr. Linnstrøms Boklexikon 1. S. 349 og 413). Om andre svenske Oversættelser af Værket se her ovfr. Der var en Tid Tale om to tyske Udgaver af dette Arbejde, hvoraf den ene skulde være bestemt for Rusland, da enkelte i Originalen omtalte Ting kunde tænkes at vække Mishag hos den russiske Regjering. Imidlertid blev det ved den ene. En ved Observatoriet i Pulkowa ansat svensk Astronom fortæller i et Brev til H., at en Censor, som havde været paa Besøg i Pulkowa i Julen 1854 og seet Bogen der, ytrede sin Forundring over, at den var sluppet helskindet gjennem Censuren, da det var ham bekjendt, at Uddrag deraf, som havde forekommet i tyske Aviser, var blevet strøgne — »utklippta eller utsudlade, såsom bruket är«. H. Geelmuyden i „Naturen" 1884, No. 10).

Souvenirs d'un voyage en Sibérie. Traduits par Mme. Colban et revus par Sédillot et de la Roquette. Avec carte. Paris 1857. 8. XV S., 428 S. (En forøget Omarbejdelse af hans Rejseerindringer i Norsk Folkekalender. Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1857, No. 20; i Moniteur 1857, No. 117 af M. Hôte; i Journal des Débats s. A.; i The Athenaeum 20 Juli 1857).

Resultate magnetischer, astronomischer und meteorologischer Beobachtungen auf einer Reise nach dem östlichen Sibirien in den Jahren 1828—1830. Von Chr. Hansteen u. Chr. Due. Gleichzeitige Beobachtungen v. Dr. Erman nach Kamtschatka [etc.] beigefügt. M. 3 Karten u. e. Fig.-Taf. [etc.] (Herausg. von der Gesellschaft der Wissenschaften zn Christiania.) Chra. 1863. 4. X S., 2 Bl., 189 S.

Han var i 1815—1862 Forfatter og Udgiver af Almanaken, beregnet efter Kristiania og Throndhjems Polhøjde.

I Hjemmet og Vandringen, udg. af P. Chr. Asbjørnsen, 1846, S. 122—204: Ophold i Irkutsk og Reise til Jeniseisk i 1829.

I Norsk Folke-Kalender for *1847*, S. 11—20: Om Tidsregningen, med 4 Fig. — *1848*, S. 1—16: Almanakens Indhold. Festregningen. — *1849*, S. 1—20: At bestemme Klokkeslettet ved Hjælp af Fixstjernerne uden Instrument, med Stjernekart. [I Anledning af denne Afhdlg. skrev C. U. Sundt et Digt til H. i Chr.posten 1848, No. 168]; S. 59—71; 1850, S. 92—103; 1851, S. 62—89; 1852, S. 75—87; 1853, S. 77—96; 1854, S. 45—69; 1855, S. 56—104; 1856, S. 61—83: Reise-Erindringer fra Sibirien. m. Træsn. (jfr. ovfr.). — *1850*, S. 1—18: Planetsystemet,

m. Kart. — *1851*, S. 1—19: Om Formørkelser i Almindelighed og den totale Solformørkelse 28. Juli 1851, m. 2 Fig. — *1852*, S. 1—17: Maanen, m. 3 Træsn. — *1853*, S. 1—7: Solen, m. 2 Træsn. — *1854*, S. 1—16: Solens Op- og Nedgang i Norge. — *1855*, S. 1—7: Melkeveien, m. Træsn. — *1856*, S. 1—7: At finde Solens Afstand fra Jorden og dens Størrelse, m. Træsn.

I Magazin for Søvæsen *I.* (Kra. 1839—40), S 199 fg.: Indstilling om at sætte Marinens Øvelsestogter i Forbindelse med et videnskabeligt Øiemed. — *II.* 275—83: Kart over Magnetnaalens Misvisning for hele Jordens Overflade.

I Magazin for Naturvidenskaberne, i hvis Grundlæggelse han 1822 deltog (jfr. Hermoder VI. 254) og af hvis første 8 Bind han var Medudgiver, har han, foruden en Mængde mindre Opsatser, Notitser, meteorologiske Dagbøger og Tabeller, skrevet: *I.* 1—46: Om Antallet og Beliggenheden af Jordens magnetiske Poler; 103—6: Bekræftelse af H. H. Maschmanns Iagttagelse af Jordmagnetismens Virkning paa Sølvets Udskillelse; 154—64: Iagttagelse af en dobbelt excentrisk Regnbue; 175—204: Opløsning af de Gaussiske Tabeller til Høidemaaling ved Barometer efter Laplaces Formel; 239—50: Om Norges geografiske Opmaaling; 274—320 og II. 72—117: Mathematisk Theori over de af Ørsted opdagede electromagnetiske Phænomener; 328—30 og II. 141—45: Om den Enckeske Comet m. m. — *II.* 161—204: Udkast til et paa Naturen grundet Maal- og Vægt-System for Norge; 266—88: Geographiske Bestemmelser i Norge. — *III.* 85—109: Bemærkninger til Scoresby om Gjenopdagelsen af Grønlands Østkyst; 185—206: Ang. N. Hertzbergs Afhandling om Veirligets Forudsigelse; 226—29: Tillæg til Abels Afhandling om Maanens Indflydelse paa Pendulens Bevægelser; 230—48: Beskrivelse over en almindelig Reduktionspasser; 249—60: Opløsning af en Opgave i den praktiske Geometri; 269—98: Foreløbige Resultater af Barometer-Iagttagelser i Christiania samt meteorologisk Dagbog for 4de Qvartal 1823 og 1ste Qvartal 1824. — *IV.* 107—36: Geographiske Bestemmelser af nogle Punkter i Christianias Omegn; 268—316, V. 1—74, VI. 282—301 og VII. 342 fg.: Magnetiske Intensitets-Iagttagelser, anstillede paa forskjellige Reiser i den nordlige Del af Europa. — *V.* 203—12: Forsøg til et magnetisk Hældingskart efter Ross's og Parrys Iagttagelser; 272—83: Bemærkninger ved J. G. Meydells Afhandling om Kanonernes fordelagtigste Længde (jfr. Borkensteins Betragtninger herover i VI. 74—88); 356—62: Om videnskabelige Reiser i Fædrelandet. — *VI.* 231—38: Prof. Hällströms Bemærkninger om Magnetnaale med flere Poler; 239—44: Arago om forskjellige Metallers Magnetismus, overs. med en Efterskrift; 309—318: Blandinger [sc. Capt. Sabines Pendel-Iagttagelser; Meteorologiske Iagttagelser; Vore reisende unge Lærde; Olie for Urmagere]. — *VII.* 76—112: Isodynamiske Linier for den hele magnetiske Kraft; 112—21: Arago om Indflydelsen af endog fjerne Polarlys paa Magnetnaalen, overs. med Bemærkninger; 149—53: Anmærkninger til N. Hertzbergs S. 143 fg. trykte »Meteorologiske Bemærkninger«; S. 163 fg.: Blandinger; 255—94: H. C. Ørsteds Bidrag til at udfinde Loven for Legemernes Sammentrykning, med Bemærkninger; 312—16 og 324—33: Blandinger. — *VIII.* 45—59: Om Grebbrættets Inddeling paa musikalske Instrumenter; 141—59: Magnetiske Intensitets-Iagttagelser langs Sydamerikas Kyster af Capt. Ring, med Bemærkninger; 175—214: Bemærkninger over forskjellige Gjenstande, Skudtheorien vedkommende; 161—63: Længdeforskjellen mellem Christiania og Fredriksværn; 280—98: Geographiske Bestemmelser i Norge af forskjellige Iagttagere, beregnede; 299—313: Den magnetiske Intensitets Aftagelse paa forskjellige Steder i Europa; 314—22: [Ma]gnetiske Intensitets-Iagttagelser udenfor Europa; 328—56: Blandinger. — *IX.* 34—

126: Magnetiske Iagttagelser af Forskjellige, beregnede; 283—318: Magnetiske Iagttagelser i Sibirien af C. Due og Erman, beregnede. — *XI.* 1—17: Om Jordens magnetiske Intensitets-System; 263—68: Merkurs Gang foran Solens Skive; 280—300: Om det rette Aar og Dagen for Slaget ved Stiklestad.

I Nyt Magazin for Naturvidenskaberne, *II.* 207—40: Periodisk Forandring i Jordens magnetiske Intensitet, som er afhængig af Maanebanens Beliggenhed. — *III.* 1—84 og 270—90: Bidrag til Bestemmelsen af forskjellige Constanter for Christiania; 89—114: Magnetiske Iagttagelser i Middelhavet af Konow og Valeur; 227—69: Magnetiske Iagttagelser paa en Reise gjennem Danmark og en Del af det nordlige Tydskland 1839; 291—301: Iagttagelser i Christianias magnetiske Observatorium; 302—7: Magnetiske Iagttagelser paa et Togt til Lissabon og de azoriske Øer, meddelte. — *IV.* 226—66: Interpolationsformler for Magnetnaalens Misvisning og Helding for forskjellige Punkter i Europa. — *V.* 374—424 og VI. 37—41: Meteorologiske Constanter for Christiania. — *VI.* 1—29: Kunsten at veie: 30—36: En simpel Methode til nøiagtig at regulere et astronomisk Pendeluhr. — *VII.* 93—106: Den totale Solformørkelse 28 Juli 1851. — *X.* 101—38: Den magnetiske Inclinations Forandringer.

I Forhandlinger i Vidensk.-Selsk. i Chra. *1858*, 210—12: Jordmagnetismens Periodicitet. — *Aarg. 1859*, 108—114: Om en periodisk Forandring af $11^1/_9$ Aar i den horizontale Del af den magnetiske Intensitet, i hvilken Epocherne for Maximum af Intensiteten falder sammen med Epocherne for Minimum af Inklinationen og af Solpletterne. — *Aarg. 1860*, 181—195: Magnetiske Iagttagelser paa nogle Punkter i Norge. — *Aarg. 1861*, 167—171: Maanens Indflydelse paa Jordens Magnetisme. — *Aarg. 1862*, 15—25: Iagttagelser af Cand. A. Arndtsen over den magnetiske Krafts Retning og Styrke paa en Rejse fra Chr.sand til Varangerfjorden. Meddelte m. Bem af H. — *Aarg. 1863*, 137—48: De magnetiske Kræfters Styrke og Retning i Chra. og disse Elementers Forandringer i de sidste 40 til 100 Aar; 190—94: Havfladens Uforanderlighed (jfr. S. 201 og 204 fg.) — *Aarg. 1865*, 260—266: En daglig og aarlig periodisk Forandring i den magnetiske Krafts Retning og Styrke, med 11 Pl.

I Forhandlinger ved de skand. Naturforskeres 2. Møe (i Kbhvn. 1840). S. 52—64: Resultaterne af 3 Aars Barometer-Iagttagelser i Christiania; S. 79—82: Om en periodisk Forandring i den horizontale Del af Jordens magnetiske Kraft, som synes at staa i Forbindelse med Maanebanens Knuders nittenaarige Omløb. (Oversat i Bulletin de l'Acad. des sciences de St. Petersb. VI. Sp. 273—85. — I Forhandl. ved 3. Møde (i Sthlm. 1842), S. 68—80: Historisk Fremstilling af hvad der fra det forløbne Sekulums Begyndelse til vor Tid er udrettet for Jordmagnetismens Theori. — I Forhandl. ved 4. Møde (i Kra. 1844), S. 9—15: Tale ved Mødets Aabning; S. 114 fg.: Slutningstale; S. 147—56: Resultater af en 18 Maaneders Række af magnetiske Iagttagelser i Christiania; S. 157—67: Bemærkninger angaaende Brugen af Inclinations-Instrumentet; S. 169—74: Forslag til en almindelig Orden ved meteorologiske Iagttagelser. — I Forhandl. ved 5. Møde (i Kbhvn. 1847), S. 42—50: Den midlere Barometerstand ved Havets Overflade fra Æqvator til Polerne i det atlantiske Hav; S. 311—25: Om den midlere Barometerhøide ved Havets Overflade i de Lande, som nærmest omgive det Atlantiske Hav, samt en Formel for denne som en Function af Iagttagelsesstedets geographiske Bredde. — I Forhandl. ved 7. Møde (i Kra. 1856), S. 10—13: Velkomsthilsen ved Mødets Aabning; S. 13—28: Foredrag ang. Identiteten og Forbindelsen mellem forskjellige Naturkræfter.

I Saml. til det norske Folks Sprog og Hist. *I.* 452—77 og *II.*

157—65: Om Solformørkelsen ved Slaget ved Stiklestad. (I Uddrag paa Tydsk i Astron. Nachr., Ergänz. Heft 1849, S. 42—52. For Astronomien blev denne Afhandling — hvori H. beviste, at Slaget maa have fundet Sted 31 August og ikke, som Sagaen melder, 29 Juli 1030 — af adskillig Betydning. Den engelske Astronom Airy, i mange Aar Bestyrer af Observatoriet i Greenwich, siger i et Brev til Hansteen, at han anser Formørkelsen ved Stiklestad for værdifuldere end nogen anden, han kjender, til Rettelse af Maanebanens Elementer, fordi Stedet er saa skarpt bestemt og Skyggen saa liden. „Naturen" 1884, No. 10).

I Nordisk Univ.-Tidsskrift I. H. 3, S. 1—15: Om det norske Universitets og dets Observatoriums Oprindelse.

I Tidsskrift for Søvæsen (Kbhvn.) 1856: Misvisningen paa Sveriges og Norges Kyster.

I Danske Vid.-Selskabs math. og naturvid. Afhandl., 5. Række, IV. 99—167: Den magnetiske Inclinations Forandring i den tempererte Zone. (Ogsaa trykt paa Tysk i Astron. Nachrichten XL. 169—80, 185—94 og 281—94); S. 361—406: Den magnetiske Inclinations Forandringer i den nordlige og sydlige Halvkugle.

I Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie 1849, S. 362—64: Kokkestene paa Hovlandsfjeld i Modums Præstegjæld i Norge, m. Afb.

I Oversigt over det kgl. danske Vid. Selsk. Forh. 1839, S. 23—25: Afhandling over Forandringer i Jordens magnetiske Intensitet.

I Öfversigt af Kgl. Vet. Akad.s förhandl. I. (1844), S. 41—44: Om magnetiska inclinationen och declinationen i Stockholm. — *XIV* (1857), S. 105 fg.: De periodiska variationerna i den magnetiska inclinationen. (Ogsaa trykt i Astron. Nachr. XLV. 193—96). — *XVI* (1859), S. 431—37: De magnetiske Elementer for Stockholm.

I Kgl. Sv. Vet.-Akad. Handl. *1835*, S. 302—8: Upplysningar i anl. af föregående afhandling: »Bidrag till upplysning i frågan, huruvida upprättstående icke-jernhaltiga kroppar röja magnetism af C. G. Hällström.« — *1844*, S. 283—362: Om de regelmæssige og uregelmæssige Forandringer i Størrelsen og Retningen af Resultanten af Jordens magnetiske Kræfter i Christiania. — *1850*, S. 365—424: Meteorologiske Constanter for Christiania. — Ny Följd. *II.* H. 1 (1857): Den magnetiske Inklinations periodiske Forandringer. M. 1 Tavle. 4. 12 S. (Omarbejdelse af Afhdlg. i N. Mag. f. Naturv. X.)

I Nova Acta reg. soc. sc. Ups., Ser. 3, VI. No. 4 (1866): Jordmagnetiske Iagttagelser. 4.

I Denkschriften der Bayr. Akad. d. Wiss. 1818—20, S. 289—303: Ueber die tägliche Veränderung der Intensität des Erdmagnetismus und über den Magnetismus vertikalstehender Körper.

I Frorieps Notizen XIV (1826), Sp. 97—103: Beobachtungen über die Intensität des Magnetismus an verschiedenen Stellen der Erdoberfläche. (Ogsaa trykt i Edinb. Journ. of Science VI. 1826, S. 323—28).

I Schweigger's Journal *VII.* (1813), S. 79—91: Ueber die vier magnetischen Pole der Erde, Perioden ihrer Bewegung, Magnetismus der Himmelskörper und Nordlichter. — *XXXII.* (1821), S. 130—35: Neueste magnetische Entdeckungen. (Ogsaa trykt i Annales de Chimie XVII, 1821, S. 326—32). — *XLV.* (1825), S. 60—94: Ueber Anzahl und Lage der Magnetpole der Erde. (Ogsaa trykt i Uddrag i Edinburgh *Journ.* of Science V. 65—71; i Edinb. Philos. Journ. XII. 328—34; i Tillochs Philos

Mag. LXVII. 114—24 og 167—78). — *XLVI.* (1826), S. 188—220 og XLVIII. 360—73: Ueber Polarlichter und Polarnebel (jfr. Philos. Mag. II, 1827, S. 334—44.) — *XLVIII.* (1826), 353—60: Bemerkungen zu Arago's Abhandlung über den Einfluss auch entfernter Polarlichter auf die Magnetnadel. — *LI.* (1827), S. 237 fg.: Ueber die Elasticität des Pulvergases.

I Gilberts Annalen d. Physik *LXV.* (1820), S. 313—20: Untersuchungen über den Erdmagnetismus. — *LXVIII.* (1821), S. 265—72: Auffindung einer täglichen und einer monatlichen Variation in der Stärke des Erdmagnetismus und allgemeiner magnetischer Polarität. — *LXX.* (1822) S. 23 fg.: Verbesserung der Bestimmung des magnetischen Aequators auf seiner Neigungs-Karte für 1780; S. 110 fg.: Untersuchungen den Magnetismus der Erde betreffend. (Ogsaa trykt i Quarterly Journal of Science XII. 335—38 og i Tillochs Philos. Magazine LIX. 248—51); S. 175—81: Ueber einen Versuch des Hern. Dr. Seebeck, und über das Gesetz der electromagnetischen Kraft. — *LXXI.* (1822), S. 273—90: Resultate aus den magnetischen Beobachtungen, welche auf den Entdeckungsreisen in das Nordwestliche Polarmeer unter den Kapitainen Ross und Parry angestellt sind. — *LXXV.* (1823), S. 145—96: Zur Geschichte und zur Vertheidigung seiner Untersuchungen über den Magnetismus der Erde und kritische Bemerkungen über die hierher gehörigen Arbeiten der Herren Biot und Morlet.

I Poggendorffs Annalen *III.* (1825), S. 225—70, 353—428: Beobachtungen über die Intensität des Magnetismus im nördlichen Europa. — *IV.* 277—86: Versuch einer magnetischen Neigungskarte, gezeichnet nach den Beobachtungen auf den letzten englischen Nordpol-Expeditionen unter Ross und Parry. — *VI.* 309—30: Beobachtungen über die Intensität des Magnetismus im nördlichen Europa. II. — *IX.* 161—64: Ueber die Beobachtungen der magnetischen Intensität bei Berücksichtigung der Temperatur, sowie über den Einfluss der Nordlichter auf die Magnetnadel; S. 525—30: Ueber die bei Tage gesehenen Sternschnuppen. — *XIV.* 376—80: Tafel über die Inclination und ganze Intensität der erdmagnetischen Kraft, nach den neuesten Beobachtungen. — *XXI.* 361—430: Fragmentarische Bemerkungen über die Veränderungen des Erdmagnetismus, besonders seiner täglichen regelmässigen Veränderungen. — *XXVIII.* 473—80: Ueber die magnetische Intensität der Erde. — *CXII.* (1861), S. 397—408: Polarlicht, magnetische Perturbationen und Sonnenflecken.

I Astronomische Nachrichten *I.* (1823), Sp. 145: [Ueber den Gebrauch des Spiegelsextanten]; Sp. 301—2: [Geographische Ortsbestimmungen in Norwegen]. — *II.* Sp. 77—80: Pleiadenbedeckung 1822, Decbr. 25., in Christiania. — *III.* Sp. 225—28: Sternbedeckungen in Christiania; Sp. 226 fg. [Ueber die Zeitbestimmungen mit dem Reichenbachschen Universal-Instrument.] —*VI.* Sp. 126—30 og 189—96: [Ueber Zeitbestimmungen aus absoluten Höhen]; Sp. 147 fg.: Sternbedeckungen in Christiania; Sp. 189 fg.: Methode mittelst des Durchganges des Polarsterns und eines Bessel'schen Sterns durch denselben Vertikal die Zeit zu bestimmen (jfr. den ovfr. S. 549 gjengivne Udtalelse af Prof. Døllen i Pulkowa); Sp. 469—72: Beitrag zur Bestimmung des Längenunterschiedes zwischen Christiania, Gothenburg u. Kopenhagen vermittelst dreier Chronometer. — *VII.* Sp. 327 fg. og 355—58: Astronomische Beobachtungen. — *VIII.* Sp. 249—66: Längenbestimmungen; Sp. 293—98 og IX. 105—12: Mondsdistanzen beobachtet in Sibirien. — *IX.* S. 303—12: Ueber die magnetische Intensität der Erde. — *XIX.* Sp. 237—40: Sonnenfinsterniss in Christiania beobachtet; Sp. 291—304: Ueber die täglichen Barometerbeobachtungen in Christiania und Dresden. — *XXVI.* Sp. 145—48: Beobachtungen auf der Sternwarte in Christiania. —

XXVII. Sp. 161—70: Beobachtungen des Planeten Neptun, Iris und Flora. — Ergänz-Heft, Sp. 41—53: Ueber die totale Sonnenfinsterniss den 31. Aug. 1030 bei Stiklestad in Norwegen. — *XXXII.* Sp. 297—306: Meridianbeobachtungen von Uranus, Saturn u. Jupiter. — *XXXIV.* Sp. 205—8: Beobachtungen von Saturn, Uranus und Neptun auf der Sternwarte in Christiania; Sp. 329 fg.: Sternbedeckungen, beobachtet auf der Sternwarte in Christiania. (Ogsaa indført i Goulds Astron. Journal II., 1852, S. 171—73); Sp. 367—78: Beobachtungen der totalen Sonnenfinsterniss 1851, Juli 28, auf der Sternwarte in Christiania und an verschiedenen andern Puncten in Norwegen. — *XXXVI.* Sp. 279 fg.: Sternbedeckungen beobachtet in Christiania. — *XLII.* Sp. 67—74: Die täglichen und jährlichen periodischen Veränderungen der magnetischen Induction. — *XLIII.* Sp. 57—62, 73—78 og 81—88: Die Veränderungen der magnetischen Intensität in einigen Punkten des nördlichen Europa.

I Gauss' og Webers Resultate i. J. *1840*, S. 59—63: Ueber die absolute horizontale Intensität in Christiania; S. 99—118: Magnetische Beobachtungen. — *1841*, S. 65—70: Magnetische Beobachtungen.

I Annalen f. Meteorologie, hg. v. Lamont, I. 1842, H. 1, S. 188—94: Abnahme des Moments eines Magnetstabes.

I Heis' Wochenschrift II. (1859), S. 145—57: Über Nordlichter im Allgemeinen.

I Göttinger Nachrichten 1863, S. 117—21: Eine tägliche und jährliche Periode in der magnetischen Inclination.

I Zeitschrift f. pop. Mittheil. a. d. Geb. d. Astr., hg. v. C. Peters, I. (Altona 1858): Das magnetische System der Erde. (Ogsaa særskilt aftrykt. 8. 36 S. m. 4 lith. Pl.)

I Archives des sciences phys. et nat., Suppl. à la Bibl. Univ. et Revue Suisse, 2. Série, VI. (1859) S. 334—53: Les variations périodiques de l'inclinaison magnétique.

I Edinburgh Philosophical Journal *IV.* (1821), S. 295—300. Account of recent magnetical discoveries. — *X.* (1821), S. 207—19: Remarks made during part of a journey from Christiania to Bergen in the summer of 1821. — *XII.* (1825), S. 83—93 og 235—38: On the Aurora Borealis and Polar Fogs.

I Edinburgh Journal of Science *I.* (1824), S. 87—90 og 334 fg.: Tables of the variation of the magnetic needle in different parts of the globe. — *V.* (1826), S. 218—22: Observations on the decrease of the magnetic intensity of the earth. (Ogsaa trykt i Baumgartens Zeitschrift II., 1827, 212—18 og i Okens Isis 1826, Sp. 247—50). — *IX.* (1828), S. 264—75: Table of the variations of the magnetic needle, according to the latest observations; S. 309—11: Comparison of the hourly mean temperature at Christiania and Leith, in February and July.

I Proceedings of the Royal Society of Edinburgh *I.* (1845), S. 388—95: Letter on terrestrial magnetism. — *II.* (1851), S. 100—103: On a formula representing the mean height of the barometer at the level of the sea. (Ogsaa trykt i Transactions of the Royal Soc. of Edinb. XVI. 237—40).

I Proceedings of the Royal Society *VI.* (London 1854), S. 393 fg.: Some observations on the variations of the magnetical inclination.

I Journal de Physique LXXV (1812), S. 419—29: Sur le magnétisme.

I Bulletin de l'Académie des sciences de Bruxelles *XX.* (1853), *S. 146—63*: Sur la diminution de l'inclinaison magnétique en Europe. — Nouv. Sér

III. (1857), S. 104—16: Sur les étoiles filantes et le magnétisme terrestre. — *V.* (1858), S. 120—25: Sur le magnétisme du globe. (Ogsaa paa Tysk i Peters's Zeitschrift I. 1860, S. 32—68). — *VI.* (1859), S. 348—66: Sur le magnétisme terrestre; S. 462—70: Sur l'intensité magnétique. — *VII.* (1859), S. 356—68: Réduction du temps des oscillations d'une aiguille aimantée à un arc évanouissant. — *VIII.* 314—22: Réduction des observations magnétiques d. M. E. Quetelet. — *XII.* (1861), S. 186—88: Sur la variation de l'inclinaison annuelle à l'Observatoire Royal de Bruxelles. — *XV.* (1863), S. 528—32: Sur les variations de l'inclinaison et de la déclinaison magnétiques à Bruxelles, depuis 1827 jusqu'à ce jour. — *XVII.* (1864), S. 16—18: Sur la hauteur de l'atmosphère, sur notre système planétaire et sur les éléments magnétiques à Christiania. — *XVIII.* 228—41: Observations de l'inclinaison magnétique faites à l'Observatoire de Christiania pendant les années 1855 à 1864; S. 379—81: Sur les variations séculaires du magnétisme. (Jfr. Les Mondes IX, 1866, S. 389). — *XX.* 816—20: Aurores boréales observées à Christiania pendant l'été et l'automne de 1865. — *XXI.* 280—82: Perturbation magnétique à Christiania le 21 Février 1866.

I Bulletin de l'Académie des Sciences de St. Petersbourg XII. (1854), Sp. 246—61: Deux lettres sur les changements que l'inclinaison magnétique a subis en Europe et dans le nord de l'Asie.

I Bulletin de l'Acad. Imp. des sciences de St. Petersbourg I. (1860), Sp. 61—64: Listes de positions géographiques déterminées en 1829. (I Forening med Chr. Due).

Han gav hyppig Bidrag til norske Ugeskrifter og Dagblade. Blandt hans Opsatser, i Alm. trykte med hans Navn, merkes:

I Budstikken III No. 51—62, 65—70, 79—80, 83—86, 93—96 og 101—102: Bemærkninger og Jagttagelser paa en Reise fra Christiania til Bergen og tilbage i Sommeren 1821 (I Uddrag optrykt i Hermoder II. 225—72 under Titel: Reise fra Tinds Præstegjeld i Øvre Thelemarken til Bergen).

I Ugebl. Hermoder VIII. No. 8, 12, 21 og 22: Fragmenter af en Fjeldreise Sommeren 1822 (Anon.)

I Rigstidenden 1818, No. 64 Till.: Noget om den engelske Nordpol-Expedition.

I Tilskueren, udg. af P. Treschow-Hanson, 1824, 20 Juli: Om den trigonometriske Opmaaling. (Jfr. Patrioten II. No. 21 og H.'s Svar i s. Bl No. 23).

I Morgenbladet *1827*, No. 178: Den magnetiske Polarexpedition til Sibirien.

I Den Constitutionelle *1836*, No. 167: Om den mathematiske Undervisning i Skolerne (jfr. B. Holmboes Bemærkninger i No. 186, 232 og 234 og Hansteens „Afsked til Holmboe" i No 203-206). — *1837*, No. 308 og 310: Om den nordlandske Kystopmaaling. — *1838*, No. 6 og 8: Scener af en geografisk Landmaalers Dag. (Overs paa Tysk [af F. v d Lippe] i Polytechn. Wochenzeit., Hannover 1853). — *1839*, No 81—83: Er Opmaalingsvæsenet et udelukkende militært Foretagende? — *1841*, No. 313, 314, 316: Universitetslærernes Virksomhed. (I Anl. af nogle Breve fra Pseud. Philip om „Vort Universitets Nutid og Fremtid" i Morgenbladet 1841, No. 255 fg.)

I Christiania-Posten *1848*, No. 139, 144, 149, 157 og 159: Om Forsørgelses-Anstalter (jfr. Tilsvar af I H. Nye i No. 166 og 176). — *1849*, No. 196, 200 og 202: Videre om Forsørgelsesanstalter. — *1850*, No. 779, 787: Kart over Christians Amt. — *1851*, No. 1009, 1018, 1025, 1049, 1057 og 1059: Om Solfor-

mørkelsen 28. Juli; No. 1150, 1173, 1174: Akers Kirke. (Jfr. No. 1154 og Morgbl. f. A. No. 324); No. 1370: „At gjøre Svensker af sig." — *1853*, No. 1570: Holbergs Tanker om vort Sprogs Retskrivning; No. 1851: Bør de bildende Kunster tillade sig at fremstille naturstridige Combinationer eller mechaniske Umuligheder? — *1854*, No. 2232: Det mekaniske Geni Husmanden Christian Olsen Nordal i Fet. — *1855*, No. 2317: Om Norges og Sveriges Maal-, Vægt- og Mynt-System; No. 2346: Decimal-Inddeling af Mynt, Maal og Vægt. — *1856*, No. 2758: Compassets Misvisning paa Norges og Sveriges Kyster. — *1862*, No. 199: En landflygtig Finlænder.

I Aftenbladet 1865, No. 172: Bogstavtrældom og Fornufthad [I Anl. af et i s. Bl. No. 155 trykt Referat af en Prædiken af Prof. Gisle Johnson, jfr. Berigtigelse i No. 177 af J. C. Heuch].

I Illustreret Nyhedsblad *1856*, No. 44: Chr. Hansteens Ungdomshistorie (foredraget af ham selv ved hans Embedsjubilæum); No. 47: Den forventede Comet; No. 48 og 49: To Anecdoter fra Rusland. — *1857*, No. 1: Grev Horn; No. 3: Gunder Larsen Strøms Vævemaskine for Messingtraad; No. 12: Scheutz's Regnemaskine; No. 43: Peter den Store og Kakerlaken; No. 46 og 47: Asteroiderne. — *1858*, No. 1: Eventyrlig Redning; Christiania for 60 Aar siden; No. 2: Spakter, Syldental og Søndagsbogstaver; No. 6: Laugsceremonier for 60 Aar siden; No. 7: En Embedsmands ustraffede Grusomhed i Sibirien; No. 25: Alexander Murawieff; No. 26: Beretning fra Chicago; No. 41: Kometen; No. 50: Et Par astronomiske Notitser. — *1859*, No. 1: I. Annali del R. Osservatorio meteorologico Vesuviano. II. Det Bayerske Academies Jubelfest; No. 38: Japanesisk Bevis for den pythagoræiske Læresætning. — *1861*, No. 37: Samtidige Udviklinger af Polarlyset i den nordlige og sydlige Halvkugle.

I Kristiania Observatoriums Arkiv opbevares en Samling af hans efterladte Breve dels Breve til ham fra en stor Mængde af hans Samtids udenlandske Lærde, dels Koncepter til Breve fra ham. Iøvrigt er Breve fra ham trykt i Breve fra og til H. C. Ørsted, 1 Saml., S. 317—22; 2 Saml., S. 210—16 og 283—85; i Mindeblade om Oehlenschlæger, udg. af C. L. N. Mynster (Kbh. 1879), S. 331 fg.

Hansteen, Harald, Søn af Professor *Chr. H.*, er født 18 Februar 1821, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1840 og mineralogisk Kandidat med Laud i Decbr. 1840. Han blev 1849 ansat som Aspirant ved Kongsbergs Sølvverk, hvor han 1850 blev Stiger og 1852 Markscheider, var 1857—59 Overstiger ved Røros Kobberverk, ved hvilket han 1858 blev konst. som og 1860 udnævnt til Direktør. Den 6 Novbr. 1869 udnævntes han til Geschworner i østre-søndenfjeldske Distrikt og 3die Direktør ved Kongsbergs Sølvverk, hvor han blev 2den Direktør 1871, indtil han ved Omordningen af Sølvverkets Administration i 1886 blev konst. som Enedirektør. Som Markscheider ved Sølvverket bestemte han Retning af Christians Stoll for Gjennemslaget til Gottes Hülfe in der Noth. Han var Medlem af den ved Resolution af 10de Juli 1865 nedsatte Kommissjon til Undersøgelse og Befaring af Kongsberg Sølvverk, hvilken Kommissjon foreslog Optagelsen af Gruben Haus *Sachsen*.

* 186* *Lagertha Mathilde Heiberg* (f. 17 Juli 1835), D. af daværende Sorenskriver, senere Byskriver i Bergen Edvard Christie H. og Engel Arentz Scheel.

I Nyt Mag. f. Naturvidskb. X. (1859), S. 263—78: Om Storvarts Grubes Ertsleies Udstrækning i Felt.

I Storthings-Forhandlinger 1886, II c., Sth. Prp. No. 71, Bil. 7, S. 44—56: Dissenterende Votum angaaende Forslaget om Solvverkets Udvidelse m. v.

Hansteen, Johan Wilhelm, efterfølgendes Søn, er født 14 Januar 1821, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1840 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1846, blev 1850 ansat som Kopist og udnævntes 1857 til Fuldmægtig i Justitsdepartementet. 18 Juni 1862 blev han udnævnt til Brigade- og Garnisonsauditør ved 1ste akershusiske Infanteribrigade, hvorhos han ved kgl. Res. af 7 Febr. 1863 autoriseredes som Sagfører ved Retterne i Smaalenenes Amt. Den 3 Maj 1873 blev han udnævnt til Assessor i Kristianssands Stiftsoverret, ved hvilken han 20 Septbr. 1879 udnævntes til Justitiarius. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 11 Oktbr. 1873 til Revisjon af de gjældende Bestemmelser om den militære Retspleje.

I Norsk Retstidende *1872*, S. 665—69: Nogle Bemærkninger om den militære Straffelovs Forhold til den ældre Lovgivning og navnlig til Subordinationsanordningen af 27 April 1792. — *1873*, S. 537—548: Den militære Straffelovs mest omfattende Straffebud (§§'ne 150 og fg.) — *1886*, S. 385—91: Den militære Straffelovs Bestemmelser ang. Fængselsstraffene for Officerer.

Hansteen, Johannes Matthias, ovennævnte Professor H.s Broder, blev født i Kristiania 19 Juli 1790, blev Student fra Kathedralskolen dersteds 1808 og tog i April 1814 theologisk Embedsexamen med Udmerkelse ved Kjøbenhavns Universitet. Han blev i 1816 udnævnt til res. Kap. til Hof i Solør, befordredes 16 August 1822 til Sogneprest til Rødenes og 26 April 1832 til Løjten i Hedemarken, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension 20 Novbr 1869.

* i Marts 1820 *Franciska Wilhelmine Birgitte Dorff* (f. 1797, † 5 Januar 1867).

Jfr. Conradine Dunker: Gamle Dage, fl. St. (se Reg.); Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 402, 506; Storth. Forh. 1871, VI. 168; B. Svendsens Manuskr. paa Univ. Bibl. (4to), II. 2, S. 1087.

I Morgenbladet 1840, No. 244 og 264: Norges Cultur. (I Anl. af F. M. Bugges Skrift om det offentlige Skolevæsens Forfatning; jfr. Morgbl. No. 288, hvortil H.s Svar i No. 321).

I For Fattig og Riig, 4. Aarg. (1853), No. 51: Frelserens Naadegjerning ved vor Troes Begynder og Fuldkommer. (En Prædiken).

I Breve til og fra B. S. Ingemann (Kbhv. 1879), S. 17—23 er trykt et Brev fra H., dat Drammen 14 Juni 1815.

Hansteen, Nils Lynge, Søn af Toldinspektør *Bartholomæus H.* og *Agathe Margarethe Jacobsen,* blev født i Nestved paa Sjælland 1 Januar 1782, tog 1799 dansk-juridisk Examen og blev 1805 ansat som Kopist i Generaltoldkammeret. Han kom 1810 til Norge som udnævnt til Toldkasserer paa Moss, i hvilken Stilling han 1825—28 var ansat som Kontrollør ved Kristiania Toldsted, blev 1828 udnævnt til Toldkasserer i Drammen, 29 Marts 1838 til Toldinspektør i Risør og 14 Novbr. 1840 ligesaa i Fredrikshalds Distrikt. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning Afsked 10 Septbr. 1852 og døde i Kristiania 11 Decbr. 1861.

* *Petronelle Severine Clementin* (f. 1787, † 1829).

Jfr. Storth. Forh. 1854, VII. 37 og IX. 23; Conradine Dunker: Gamle Dage, S. 9 og 258.

I Nationalbladet *XIII.* 166—73: Om Beskatning. — *XV.* 213—16: Om Sølvudvexling fra Banken.

I Den norske Rigstidende 1819, No. 96: Forsøg til en Bedømmelse af nogle Indvendinger mod Sølvets Udlevering fra Banken. (Jfr. Svar herpaa i Nationalbl. XVII. 115 fg., hvortil Gjensvar af H. i s. Bl. S. 142—45, Replik i XVIII. 11—15 og H.s Duplik S. 145—59).

Hansteen, Wilhelm, Søn af Højesteretsadvokat *Peter Nicolai H.* og *Adelaide Birgitte v. d. Weyde Prydtz,* er født i Kristiania 15 Mai 1820, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1840 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1844. Han blev 1845 ansat som Timelærer, 5 Decbr. 1849 konst. som og 23 Marts 1852 udnævnt til Adjunkt ved Drammens lærde og Realskole, udnævntes 10 Juli 1862 til Sogneprest til Haa paa Jæderen, blev 1867 Provst i Jæderens Provsti, befordredes 1871 til Sogneprest i Mandal, 1873 til Provst i Mandals Provsti, udnævntes 26 Oktbr. 1878 til Sogneprest til Voss og 1880 til Provst i Hardanger og Voss Provsti.

* *Eleonora Kristine Emilie Conradi* (f. 23 Decbr. 1830), D. af Sorenskriver Carsten Baltazar C. og Jakobine Fredrikke Schilling.

Jobs Bog med forklarende Anmærkninger af Dr. P. Fjellstedt. Oversat af W. H. Stavanger 1866. 8. 131 S.

Prædiken paa 9. Søndag efter Trefoldighed 1870. Stavanger 1870. 8.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1 Saml. (Kra. 1880), S. 223—30: Hvorledes bereder Herren Vei i vore Hjerter? Prædiken paa Palmesøndag.

Hanstein, Samuel Ferdinand, Søn af Stadskirurg *Johan Friedrich Engelhard H.* og *Anna Sophia Zetzchky,* blev født i Cottbus i Nedre-Lausitz 28 Novbr. 1785 og drog i 1803 til Berlin, hvor han lagde sig efter Medicin. I 1807 agtede han at begive sig til den preussiske Hær, men da han i Kiel fik Underretning om Afslutningen af Til-

siter-Freden, besluttede han at søge Ansættelse i den dansk-norske Stat, og blev antagen som Kompagnikirurg ved det norske Artilleri. I denne Egenskab kom han i August 1807 til Kristiania, blev 1808 ansat som midlertidig Bataljonskirurg ved det nordenfjeldske Regiment, tjenstgjorde i 1809 ved Lazaretterne paa Kongsvinger og fra 1811 som Underkirurg ved det militære Hospital i Kristiania. Høsten 1812 rejste han med Permissjon til Kjøbenhavn for at fuldende sine lægevidenskabelige Studier, tog om Vaaren 1814 Embedsexamen ved det kirurgiske Akademi dernede og blev efter sin Tilbagekomst til Norge 15 Juni 1814 surn. Regimentskirurg ved akershusiske Skarpskytterregiment, i hvilken Stilling han erholdt Udnævnelse i Febr. 1815. I 1816 foretog han med offentlig Understøttelse en Rejse paa vel et Aars Tid især for at gjøre sig bekjendt med Feltlazaretter og militær Sundhedspleje i Krig. Ved Armé-forandringen i 1818 blev han udnævnt til Korpslæge ved Romerikske Musketerkorps, hvorfra han ved Evakueringen af Kongsvinger Fæstning i Juni 1823 efter Ansøgning forsattes til Numedalske Korps. Fra den Tid var han bosat i Drammen, hvor han tillige praktiserede som Læge til sin Død 5 Marts 1832.

* 26 April 1816 *Johanne Sophie Auguste Wiskott* (f. i Cottbus 25 Febr. 1793, † 1878), hans Søsterdatter og D. af Stadskirurg George W. og Charlotte Wilhelmine Hanstein.

Nekrolog af F. Holst i Eyr VII. 187 fg.; jfr. Rigstid. 1832 No. 24; Storth.-Forh. 1833. April, S. 264 og Maj, S. 271; Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 106 fg.; Conradine Dunker: Gamle Dage, S. 237, 347. *Portræt*, tegnet af Knudsen [lith. af Kruse? Kra. 1833?]

Afhandling om den Indiske eller ondartede epidemiske Cholera; et Almueskrift. Drammen 1831. 8. 58 S. (Jfr. Høieste Ret. af 2 Marts 1832.)

I Eyr *II.* 314—18: Bemærkninger over Repositionen af Laarbenets Luxation. — *III.* 107—17: Mærkelige chirurgiske Tilfælde. — *IV.* 299—306: Et mærkværdigt Sygdomstilfælde i Svælget.

Harbitz, Georg Prahl, Søn af Sogneprest *Georg Prahl H.* (f. 1802, Storthingsmand 1836—69 og Præsident paa alle Storthing 1848—69) og *Maren Mariken Hof*, er født i Askevolds Prestegjæld 23 Maj 1837, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1855 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1862. Han blev 6 Marts 1863 udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen i Nøterø Kald, befordredes 6 Marts 1869 til Sogneprest til Ejd i Romsdalen, 20 Januar 1877 til Bakke og 14 Oktbr. 1882 til Vefsens Sognekald. Under sit Ophold paa Nøterø var han Medlem af og i 2 Aar Ordfører i Formandskabet.

* *Nikoline Anette Dahl* (f. 27 Novbr. 1841), Søster af ovfr. nævnte Sorenskriver W. S. Dahl.

Luthers Ethik i dens Grundtræk. Fremstillet af C. E. Luthardt. Oversat fra det Tydske. Tønsberg 1868. 8. 2 Bl., 123 S.

Trykt 28 December 1887.

Luthers Haandbog til at føre en Gud velbehagelig og velsignet Hus- og Ægtestand. Oversat efter den tydske Udgaves tredje Oplag. Molde 1872. 8. 1 Bl., 182 S. — 3dje Oplag. Molde 1875. 8. 184 S.

Vor Børnelærdom udlagt og forklaret ved opbyggelige Betragtninger og Fortællinger, Salmevers, Ordsprog og gjængse Talemaader af K. H. Caspari. For Skolen, Kirken og Folket. Oversættelse af den tydske Udgaves 10. Oplag. Molde 1874. 8. 440 S. — 2det Oplag. Molde 1875 8. 445 S.

Læsning for Folket. Udgivet af G. Harbitz og O. Olassen. Med Billeder. B. 1—3. Molde 1876—78. 8. *I.* 1 Bl., 408 S. — *II.* 2 Bl., S. 409—805. — *III.* 2 Bl., 364 S.

Erindring om Konfirmationsdagen. Udgivet af det tydske Wuppertaler Traktat-Selskab. Oversættelse af det 22de Oplag. Molde 1877. 8. 55 S.

Husandagtsbog. Betragtninger for hver Dag i Kirkeaaret. Samlet af Dr. M. Luthers Hus- og Kirkepostil. Oversættelse af den tydske Udgaves 3die Oplag. Med Luthers Portræt. Molde 1878. 8. 6 Bl., 439 S.

Ord og Sakrament. Undervisning om den rette Brug af Naademidlerne. En Gave for Livet især for Konfirmander og Nykomfirmerede af G. Chr. Dieffenbach. Oversat. Med Forord af Pastor J. C. Heuch. Chra. 1878. 8. VIII S. 232 S. — 2det Oplag. Kra. 1880. 8. VIII S., 232 S.

Kortfattet Indledning til det gamle og det nye Testamentes hellige Skrifter. For højere Skoler og dannede Skriftlæsere i Almindelighed af Dr. F. W. Weber. Oversættelse af femte Oplag. (Med Forord af Prof. F. W. Bugge.) Kra. 1880. 8. VII S., 332 S.

Pædagogikens Historie i Omrids af J. Bøhm. Oversættelse og Bearbeidelse af den tydske Udgaves 6te Oplag. Med Forord af Seminarbestyrer H. Arnesen. Kr.sand 1882. 8. 2 Bl., 227 S. (Anm. af J. L. i Kr.sands Stiftsavis 1882. No. 102.)

I Morgenbladet findes af ham et Par anonyme Artikler om Kirkeforfatningsspørgsmaalet (i Aarg. 1870?) og „Et Stykke Kirkehistorie" (i Aarg. 1880.)

Harboe, Henrik, Søn af daværende Kaptejn *Jacob v. H.* († i Kjøbenhavn som Oberst) og *Sidse Marie Meyer*, blev født i Kjøbenhavn (døbt 16 Maj) 1785, blev 1799 Student og 1803 juridisk Kandidat. Han blev s. A. Auditør ved den norske Artilleribrigade samt tit. Overauditør, udnævntes 1814 til Foged i Buskerud og 19 April 1837 til Amtmand i Nedenes og Robygdelaget, i hvilket Embede han døde i Arendal 9 Decbr. 1848.

* 1810 *Julie Gertrude Mourier* (f. 4 Juni 1790, † 23 Juli 1840), D. af Professor Ferdinand Louis M. fra Genf, Prest ved den franskreformerte Kirke i Kbhvn., og Juliane Marie Spengler.

I Beretning om Kgr. Norges økonomiske Tilstand i 1840 (Kra. 1843. 4.), S. 103—11 er hans 5-Aarsberetning om Nedenes Amt 1836—40 trykt og i samme Beretning for 1841—45 (Kra. 1847. 4.), S. 96—101 hans 5-Aars Beretning for dette Tidsrum.

Harring, Harro Paul, Søn af Gaardejer i Husum (Sønderjylland) *Harro Wilhelm Martens* og *Margaretha Dorothea Sieverts*, der paa

mødrene Side stammede fra Norge (Slægten Claussen), blev født i Landsbyen Ibensdorf dersteds 28 August 1798 og var i sin første Ungdom ansat i Toldvæsenets Tjeneste, men drog snart til Kjøbenhavn for at uddanne sig som Portræt- og Slagmaler. I 1819 besøgte han Kunstakademiet i Dresden, opholdt sig senere i Wien, Würzburg og Kjøbenhavn og kjæmpede i 1821 blandt Philhellenerne paa Morea, hvorefter han et Aar levede som Maler i Rom. I de følgende Aar levede han skiftevis i Schweiz og München, derefter paany en Stund i Wien som Theaterdigter og traadte i 1828 i Warschau ind i den russiske Hær. Da Julirevolutionen brød ud i Frankrige, tog han sin Afsked og drog nu til Tyskland. Udvist fra Bayern og Sachsen formedelst »demagogische Umtriebe«, slog han sig ned i Strassburg som Udgiver af Bladet »Das constitutionelle Deutschland«, men flygtede snart ind i Frankrige. Her knyttede han Forbindelser med Mazzini og Garibaldi, blev som Deltager i et Tog mod Savoyen fængslet i Solothurn 1834 og begav sig efter igjen at være kommen paa fri Fod til England. I de følgende Aar flakkede han nu om i England, Frankrige, Holland, gik senere til Brasilien og derfra i August 1843 til de forenede Stater, hvor han levede som Maler og Literat, til Revolutionen 1848 kaldte ham tilbage til Tyskland igjen. Udvist derfra kom han i Slutningen af 1849 til Norge, hvor han begyndte Udgivelsen af det politiske Ugeblad »Folkets Røst« og i Maj 1850 udgav Skuespillet »Testamentet fra Amerika«, for hvilket Skrift han i Henhold til høieste Res. af 27 Maj 1850 blev den 29 s. M. arresteret og under Bevogtning ført til Kjøbenhavn, hvor han bragtes ombord i et engelsk Fartøj, med hvilket han 15 Juni ankom til Hull. Herfra udstedte han s. D. en »*Protest and Report*« om sin Behandling i Norge (trykt i Oversættelse i Chra.-Posten 1850, No. 676 og Morgbl. No. 186). I de nærmest følgende Aar levede han dels i London som Medlem af en europæisk demokratisk Centralkomite, dels i Rio Janeiro, indtil han i 1856 — med en kort Afbrydelse i 1863, da han opholdt sig i Danmark — slog sig ned paa Øen Jersey i Kanalen. Her døde han ved Selvmord 15 Maj 1870.

Biographisk Skitse. Indledning til »Mit Levnet.« (Kbh. 1863. 8. 42 S.*) Jfr. Allg. Deutsche Biographie, B. 10, S. 641—43; Lübker u. Schröder's Schrift steller-Lexikon 1796—1828, I. 223 fg.; Alberti's Lex. d. Schl.-Holst. Schriftsteller 1829—66, I. 326—29; Brümmer: Deutsches Dichter-Lexikon I. 320 fg.; W. Menzel: Die Deutsche Literatur II. 149 og IV. 308. Om Episoden i Norge se navnlig Dept.-Tid. 1850, S. 459—68; Morgbl. 1850, No. 168, 172, 179, 183, 189, 197, 207; Chra.-Posten s. A. No. 640—655, 844, 847; Storth-Forh. 1851, VIII. BB 110—20, cfr. 160, IX. 59, 66, 82, 164. *Nekrolog* i Morgbl. 1870, No 145.

Angaaende hans omfangsrige Forfattervirksomhed paa Dramaets, Romanens og den politiske Lyriks Omraade — blandt hans første Digte var en i Dresden 1819 trykt

*) Det ved Titlen bebudede selvbiografiske Hovedverk udkom aldrig.

Elegi »Kong Olafs Grav i Norge« — henvises til ovennævnte tyske Kilder. I Norge udgav han:

Testamentet fra America. Orginalt Norsk Skuespil med Sang i fem Acter. Chra. 1850. 8 156 S., 1 Bl. (I det Bogen tilføjede Postscriptum, dat. Chra. 4 Maj 1850, betegner Forf. sit Skuespil som et „Tendentsstykke", der indeholder „ingen Personlighed, men Grundsætninger paa logisk Fundament", hvilke Forf. „forsvarer uden Fordring paa Anerkjendelse eller Løn, — men i klar Erkjendelse af Nationernes Ret og Lidelser, — af Menneskehedens høiere Bestemmelse og med fuld Selvbevidsthed om Menneskets moralske Værdighed." De Grundsætninger, hvis Udbredelse Skriftet saaledes forklarer at tilsigte, „gaa" — heder det i Justitsdepartementets Foredrag om Forf.s Udvisning af Riget — „i Korthed angivne ud paa, at al monarkisk Regjeringsform, den konstitutionelle som den uindskrænkede, er uforenelig med Menneskets Ret og Værdighed, leder til sædelig Fordærvelse, samt kun er bygget paa og alene kan opretholdes ved Magt og et korrumperende Politi — Sætninger, som derhos i Skriftet ere blevne fremstillede med navnlig Anvendelse paa den norske Statsforfatning." Dept.-Tid. 1850, S. 460—61).

Han udgav og redigerede No 1—10 af Folkets Røst, hvoraf udkom 26 Folionumere i Tidsrummet 1 Maj—29 Juli 1850. Fra No. 11 overtoges Redaktionen af P. Hjelm Hansen, se ovfr. S. 530.

I Morgenbladet 1859, No. 301: Til D'Hrr. Nationalrepræsentanter Ueland og J. Sverdrup [i Anl. af Stiftelsen af „Reformforeningen."]

Harris, Anton Theodor, Søn af Skibsfører *Nils H.* og *Anne Henricha Schwingel* († i Kra. 13 Januar 1871, 85 Aar gl.), blev født i Laurvik 5 Juli 1804, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1822 og juridisk Kandidat med Laud Sommeren 1829. Efterat have været konst. Sorenskriver blev han 1832 konst. Protokolsekretær i Højesteret, udnævntes 23 Juni 1836 til Bureauchef i Kirkedepartementet, 18 Januar 1839 til Stiftsoverretsprokurator i Kristiania, blev 13 Septbr. 1841 Stiftamtmand i det da oprettede Tromsø Stift og Amtmand i Finmarkens Amt, 5 August 1853 Amtmand i Stavanger Amt og 24 Oktbr. 1863 Sorenskriver i nordre Jarlsberg, i hvilket Embede han døde 7 Marts 1866. Han mødte som Repræsentant fra Tromsø paa Storthinget i 1848 og fra Tromsø og Hammerfest i en Del af Sessjonen 1851. Han blev ved Kong Carls Kroning 6 August 1860 R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed.«

* 183* *Petronelle Cornelia Winther Rye* (f. i Kjøbenhavn 25 Septbr. 1811), D. af daværende Assessor i Højesteret, senere Byskriver i Kristiania Johan Henrik Rye og Jacobine Ulrike Alstrup.

Nekrolog i Aftenbl. 1866, No. 57. Jfr. Statsraad Holsts Optegnelser, S. 280.

I Beretning om Kgr. Norges økonomiske Tilstand *1840—45* (Chra. 1847. 4.) er hans 5-Aars Beretning om Finmarkens Amt trykt S. 192—209; i Beretn. *1846—50* (Chra. 1853. 4.) hans 5-Aars Beretning om Tromsø Amt. Litr. T.; i Beretn. *1851—55* (Chra. 1858. 4.) og i Beretn. *1856—60* (Chra. *1863. 4.*) hans 5-Aars Beretninger om Stavanger Amt, Litr. L.

Hartmann, Gudbrand Helenus, Søn af Boghandler i Kristiania *Morten Paul Bøckmann H.* (f. 1785, † 1855) og *Henrikka Severine Anker* (f. 1792, † 1853), er født i Kristiania 17 Juni 1832, blev Student med Laud fra Kathedralskolen dersteds 1850 og filologisk Kandidat med Laud i Juni 1855. Efterat have vikarieret ved Laurviks og Fredrikshalds Skoler, blev han fra 1 Juli 1857 ansat som Timelærer ved Laurviks Middel- og Realskole, ved hvilken han 12 Novbr. 1859 udnævntes til Adjunkt. Den 22 Decbr. 1874 blev han udnævnt til Rektor ved Tromsø offentlige højere Almenskole, hvorfra han 12 Maj 1877 befordredes til Rektor ved Skiens Skole. Under sit Ophold i Laurvik var han i 12 Aar Medlem af Kommunerepræsentantskabet, et Par Gange Valgmand, m. m. I Skien har han i 4 Aar været Kommunerepræsentant.

* 21 Juli 1858 *Frederikke Dorothea Christiane Michelet* (f. 16 Decbr. 1834, † 24 Maj 1883), D. af Generalmajor Christian Frederik M. og Edle Michaeline Rasch.

Han udgav Indbydelsesskrifter fra Tromsø Skole 1876 (8. 49 S. m. 1 Tab.) og 1877 (8. 36 S.) og meddelte deri Skoleefterretninger for Aarene 1874—77. — Ligesaa har han udgivet Indbydelsesskrifter fra Skiens Skole 1878—86 og Aarsberetning om Skiens offentlige Skole for den høiere Almendannelse 1886—87 (Skien 1887. 8.), i hvilke de hvert Aar meddelte Skoleefterretninger er af ham, ligesom de i Indbskr. f. 1883 trykte Taler ved den nye Skolebygnings Indvielse og den i Indbskr. f. 1884 trykte Tale ved Skolens Lutherfest.

I Erklæringer ang. en Revisjon af Undervisningsplanen for Middelskolerne og Gymnasierne (Chra. 1882. 8.) er den S. 150—197 trykte Erklæring fra Skiens Skole, paa enkelte Læreres dissenterende Udtalelser nær, forfattet af ham, ligesom den i Bogens Anhang S. LII. trykte Erklæring om Religionsundervisningen i Gymnasiet.

I Morgenbladet 1880. No. 40 A: Om Befordringen inden Overlæreretaten ved de høiere Skoler (jfr. No. 23, 30 A, 34 A, 47 A og 53); No 228 A: Om Ordningen af vort højere Skolevæsen (merket Z.)

I Dagspressen har været trykt enkelte Festtaler af ham, saaledes i »Laurviks Blad« Maj 1864 og i »Correspondenten« 1882 No. 45.

Hartwig, Christian Holst, Søn af Overtoldbetjent i Bergen, tidligere Kaptejn *Ivar H.* og *Ane Catharina Arbo*, er født i Røken 28 Septbr. 1824, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1844 og medicinsk Kandidat med Haud i April 1853. Han nedsatte sig derefter som privat praktiserende Læge i Kragerø, i hvilken Stilling han forblev, indtil han 3 Juli 1880 udnævntes til Distriktslæge sammesteds.

* *Clara Schøyen*, D. af Stempletpapirforvalter, Kammerherre Peder Martin S. og Elise Nathalie Monrad.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 163 og 563.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 2. Række *XIV.* 216—70 og 297—359: Om Dysenteri-Epidemien i Kragerø Lægedistrikt i 1859 (i Forening med ndfr.

nævnte C. H. Homann). — *XIX.* 433—501 og *XXI.* 273—316: Meddelelser om Nervefeberen i Kragerø Lægedistrikt i Aarene 1864—66 (i Foren. med C. Homann). — 3. Række *X.* 382—87: Nekrolog over Distriktslæge C. H. Homann.

Hasberg, Bernt Jørgen, Søn af Proprietær *Haagen H.* og *Helene Christiane Schøne,* blev født i Kristiania 28 Febr. 1789, blev Student 1807, gjorde derefter til Udgangen af 1808 Tjeneste i Kongens Livkorps og tog i Juli 1812 medicinsk Embedsexamen med Laud. Han nedsatte sig s. A. som praktiserende Læge i Kristiania og blev 16 Marts 1814 beskikket til Landphysikus i Numedal og Sandsvær samt Bergmedicus paa Kongsberg, hvor han en Tid tillige var Lektor i Kemi ved Bergseminariet. Han døde paa Rigshospitalet 14 Juli 1833.

* 16 Novbr. 1812 *Anne Marie Henriksen* (f. 1788, † i April 1857), D. af Kjøbmand i Kristiania Nicolai H. og Margrethe Oppen.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 163 fg.; Eyr VIII. 379.

I Eyr II. 318—21: Om en i Rollag 1826 udbrudt Børnekoppe-Epidemi.

Haslund, Anders Juel, efterfølgendes Søn, er født i Kristiania 29 Marts 1841, blev, privat dimitteret, Student 1859 og juridisk Kandidat med Haud i Juni 1867. Han var derefter i to Aar ansat som edsv. Fuldmægtig hos Sorenskriveren i Senjen, indtil han i April 1870 ansattes som Extraskriver i Revisjonsdepartementet, hvor han 9 Marts 1883 udnævntes til Fuldmægtig. Han fungerede 1873 som Sekretær i den kgl. Kommissjon til Ordning af Kroningshøjtidelighederne. I Juni 1875 blev han beskikket til Sekretær og Bogholder og i 1880 til Kasserer ved det nye Rigshospitalsanlæg. Den 16 Decbr. 1887 blev han udnævnt til Foged i Saltens Fogderi.

* 31 Juli 1875 *Ingeborg Høegh* (f. 21 Septbr. 1855), D. af nedennævnte Overlæge for den spedalske Sygdom O. G. H. og Ingeborg Anna Dons.

Juridisk Stat og Kalender for Kongeriget Norge. Udg. af A. J. Haslund og M. V. Malling. Chra. 1871. 4. 2 Bl., 155 S.

Haslund, Fredrik Adolf, eneste Søn af Kjøbmand *Hans Fredrik H.* († 29 Juli 1822, 38 Aar gl.) og *Adolfine Christine Conradi* († 8 April 1863, 78½ Aar gl.), blev født paa Fredrikshald 18 Marts 1810. Efter Faderens Død flyttede Moderen, der sad igjen i trange Kaar, til Kristiania, hvor hun ernærede sig og sin Søn ved at leje Værelser ud til Logerende. I 1829 blev Sønnen Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole, men maatte efter Andenexamen Aaret efter tage ud paa Landet som Huslærer. To Aar senere fik han en Lærerpost ved Løjtnant Strøms militære Forberedelsesinstitut i Kristiania, hvor han snart efter blev Medbestyrer. Samtidig dyrkede han imidlertid sit theologiske Studium, og i Septbr. 1835 tog han Embedsexamen med

Haud. Fra 1 Juni 1839 blev han ansat som Inspektør og Bestyrer af Kristiania Borgerskole (senere Kra. Borger- og Realskole), som han overtog i en saa forkommen Tilstand, at der endog var rejst Spørgsmaal om dens Nedlæggelse, men som han snart hævede til stor Anseelse, saa at Skolens Elevantal steg fra 62, da han overtog Bestyrelsen, til over 400, da han i 1860 forlod Skolen. I 1842 foretog han med Stipendium af Oplysningsvæsenets Fond en Rejse til Danmark og Tyskland for at gjøre sig bekjendt med det elementære Skolevæsen dersteds, i 1847 besøgte han med offentlig Understøttelse Stockholm for at lære *Nya Elementarskolan* og dens Undervisningssystem at kjende og i 1856 foretog han med Understøttelse af Selskabet »Handelens Venner« og af Borgerskolens Midler en ny Rejse i Tyskland i Skolevæsenets Anliggender. 1841—60 var han Inspektør ved Kristiania Søndagsskole og fra 1860 til sin Død Medlem af dens Bestyrelse samt dens Kasserer. I 1848 blev efter hans Initiativ af det ovfr. nævnte Selskab »Handelens Venner« oprettet en Aftenskole for Handelsbetjente, det saakaldte »Kristiania Handelsinstitut«, hvis Inspektør han var fra Oprettelsen til 1862. Da i 1860 den nye Lov om Almuskolevæsenet paa Landet var udkommen, blev han 10 Novbr. s. A. udnævnt til Skoledirektør i Kristiania Stifts østre Distrikt og 27 Februar 1864, ved Hamar Stifts Oprettelse, til Skoledirektør i Kristiania Stift. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning paa Grund af svækket Helbred, som ikke tillod ham de med Embedet forbundne besværlige Rejser, Afsked med Pensjon 18 Maj 1876. Han var Medlem af Revisjons- og Bedømmelseskomiteen for den første Udgave af Stiftsprovst Jensens »Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet« og var ligeledes Medlem af en af Kirkedepartementet nedsat Komite til Udarbejdelse af et hensigtsmæssigt Skriveapparat for Almuskolen. Det ved private Bidrag, efterat Storthinget i 1866 havde forkastet Forslaget om Oprettelse af et Lærerinde-Seminarium, istandbragte første Kursus til Uddannelse af Lærerinder skyldtes væsentlig Haslunds Initiativ. I 1845 blev han første Gang valgt til Forligelseskommissær i Kristiania, til hvilken Stilling han gjenvalgtes uden Afbrydelse, indtil han ved Udløbet af 1865 af Hensyn til sine Embedsforretninger frabad sig Gjenvalg. For sin fortjenstfulde Virksomhed i dette Embede tildeltes han 15 Januar 1866 Medaljen for Borgerdaad. Da han havde taget Afsked fra Skoledirektørembedet, stilledes han paany til Valg og gjenvalgtes nu som Kommissær til sin Død 3 April 1886. Fra Marts 1877 til Marts 1878 var han tillige Direktør i Kristiania Sparebank, hvis Direktions Viceformand han var 1871—77. Han var R. N. O. (1864), R. Carl XIII's O. (1874) og blev R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed« 21 Jan. 1876.

* 1) *Anne Marie Caroline Sophie Juel* (f. 12 Septbr. 1811, † 21 Januar 1848), D. af Lensmand i Skouger Anders Reiersen J. og Sara Fegth.

* 2) 12 April 1851 *Alvilde Hervora Arntzen* (f. 19 Oktbr. 1816), D. af Statsraad Andreas A. og hans 2den Hustru Maren Elisabeth Juel.

Portræt med Biografi i Skill.-Magazin 1886, No. 16; i Ny ill. Tid. s. A. No. 16; Biografi i Norsk Skoletidende 1886, S. 173—75. *Nekrologer* i Aftenpst. 1886, No. 183 og i Morgbl. s. A. No. 167. Jfr. Lassen: Norske Stamtavler, S. 267; D. Thrap: Erindringer fra Kra. Borgerskole 1841—43 (Kra. 1887), S. 9 fg.; Morgbl. 1881, No. 340 A (i Referat af Forhandlinger i Kra. Kommunes Repræsentantskabs Møde den 8 Decbr. s. A. ang. hans Virksomhed som Forligelseskommissær.)

ABC og Læsebog for Begyndere. 1ste Afdeling. Chra. 1843. 8. 43 S. (Anon.) — 2. Opl. Chra. 1848. 8. VI S., 42 S. -- 3. Opl. Chra. 1861. 8. VI S., 49 S. (Forsynet med 8 Blade kolorerede Billeder udgaves Bogen med Titel: Billed-ABC og Læsebog for Begyndere 1862 og senere gjentagne Gange i nye Oplag).

Efterretninger om Christiania Borger- og Realskole. Chra. 1853. 8. 47 S. — Samme for 1855. Chra. 1855. 8. 45 S. — Samme for 1856 Chra. 1856. 8. 50 S. — Samme for Skoleaarene 18$\frac{56}{57}$ og 18$\frac{57}{58}$. Chra. 1858. 8. 57 S. (I alle disse er de meddelte Skoleefterretninger af H.)

Haslund, Frederik Gustav, Søn af Kjøbmand *Jacob H.* og *Anne Cathrine Ørum*, er født i Kristiania 13 Maj 1819, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1839 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1845. Han blev det følgende Aar ansat som Andenlærer ved Tromsø Borgerskole, modtog i 1848 Ansættelse ved en Pigeskole i Kristiania, hvorhos han var Lærer i Engelsk ved Kristiania Handelsinstitut, indtil han i August 1853 blev Førstelærer ved Skolelærerseminariet i Solum. Den 7 Juni 1862 blev han udnævnt til res. Kapellan i østre Moland og befordredes 6 Maj 1876 til Sogneprest i Enebak.

* *Gunhild Cathrine Meyer*, D. af Overtoldbetjent, fhv. Kaptejn Jacob Christopher M. i Throndhjem.

Den lille Frants. En Samling af lærerige og underholdende Fortællinger for Børn. Oversat fra Engelsk. Chra. 1851. 16. 188 S. (Anm. i Chrapost. No. 979.)

Ærlighed varer længst. To Fortællinger for Ungdommen. Oversatte fra Engelsk. Chra. 1853. 16. 3 Bl., 145 S.

Helene Leslie eller Sandhed og Vildfarelse. Af „Adeline." Oversat fra Engelsk. Chra. 1861. 12. VIII S., 130 S.

Haslund, Johan David, Søn af Kjøbmand *Nils H.* († 24 Novbr. 1862) og *Gunhild Marie Hanch*, blev født i Kristiania 29 Septbr. 1812, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1831 og theologisk Kandidat med Laud i Oktbr. 1836. Han blev 1839 ansat som Andenlærer ved Stordøens Skolelærerseminarium, hvorfra han 1844 forflyttedes til Askers Seminarium. 28 Juli 1849 blev han udnævnt til Sogneprest

til Lekanger, blev 1869 Provst i midtre Sogns Provsti og udnævntes 18 Decbr. 1869 til Sogneprest i Drøbak, men kom ikke til at tiltræde dette Kald, da han døde Nytaarsaften s. A.

* *Sophie Conradi*, D. af Postmester paa Fredrikshald J. C. Conradi og Søster af den ovfr. S. 65 nævnte Sorenskriver J. M. C.

Nekrologisk Notits i Berg. Tid. 4 Januar 1870.

Forsøg til en Lebetraad ved Underviisningen i den elementære Regning, udarbeidet med Hensyn til Norges Almueskolelærere. Bergen 1844. 12. 167 S. (Anm. i Morgbl. 1846, No. 96.)

Fire Taler, holdte paa Skolelærerseminariet i Asker. Chra. 1850. 8. 2 Bl., 36 S.

I Norsk Missionstidende 21. Aarg. (1866), No. 6: Missionsprædiken i Tjugums Kirke 12 Maj 1866.

I Christiania-Posten No. 1000: Ved Efterretningen om de danske og svenske Studenters Ankomst til Kristiania i 1851. (Digt).

Hassel, Carl Frederik, Søn af Klokker og Organist *Christian H.*, blev født i Assens paa Fyen 26 Decbr. 1785, var fra 1798 i Apothekerlære i forskjellige danske Byer og tog i Januar 1810 farmaceutisk Examen med bedste Karakter. I Maj 1813 kom han efter Anmodning af Apotheker Maschmann til Kristiania for at være ham behjælpelig ved hans Kontorforretninger og blev senere Provisor ved Svane-Apotheket dersteds. Han omkom ved Drukning i 1821.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 590 og Østs Materialier No. 66.

Vexel-Arbitrage-Tabeller, til Brug især for Handlende. Chra. 1816. Fol. 34 S.

Tabel, som udviser, hvad Renter der bliver at erlægge af Capitaler fra ½ indtil 10000 Spd., i forskjellige Terminer, efter de pro Cento, som Rigsbank-Forordningen af 5te Januar 1813 og senere Lov af 14de Juni 1816 bestemmer. Chra. 1817. 4. 27 S.

Norsk Regnebog til Brug i Almueskolerne. Chra. 1818. 8.

Norsk Regnebog, større Udgave. Til Brug ved Selvunderviisning og i Borgerskoler. Chra. 1818. 8. 192 S. — 2det Opl. Chra. 1822. 8 194 S. — 3die Opl. Chra 1829. 8. — 4de Opl. Chra. 1841. 8. 194 S.

Hauan, Petra, der døde ugift i Throndhjem 1883, har under Pseudonymet *Lulla* bl. a. offentliggjort følgende Arbejder:

Blade af mit Livs Historie. En original sandfærdig Fortælling. [Brevik u. A.]. 16. 432 S.

En Dagsjauersfamilie. Original Fortælling. Dagspostens Føljeton, Thjem. 1879. 8. 103 S.

Reddet. Original Fortælling. Dagspostens Føljeton. Thjem. 1879. 8. 78 S.

Kjøbmand Aunes Datter. Original Fortælling. Thjem u. A. 8.

Tromsøpigen. Original Fortælling. Thjem. 1882. 8. (Oprindelig trykt som Føljeton i Thjems Stiftsavis 1882, No. 238 fg.)

Tvende Kvinders Liv. Original Fortælling. Af hendes efterladte Arbejder. Thjem. 1887. 8. (Trykt som Frakliyningsføljeton i „Tiden" 1887, No. 13 fg.)

I Throndhjems Aftenblad saavelsom i andre af Throndhjems Blade skrev hun flere føljetonistiske Arbejder. — Et utrykt originalt Skuespil af hende i 4 Akter, »Valdemar Steen«, blev opført paa Throndhjems Theater i Decbr. 1884.

Hauge, Andreas, Søn af efternævnte *Hans Nilsen H.* i hans første Ægteskab, er født i Aker 12 Decbr. 1815, gik 1829—32 paa Drammens Skole og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1834. I Juni 1839 blev han theologisk Kandidat med Laud og ansattes 1846, efter i nogle Aar at have været Bestyrer af en Privatskole, som Lærer ved den borgerlige Realskole i Throndhjem. 1850 modtog han Ansættelse som Sekretær ved det norske Missjonsselskabs Hovedbestyrelse i Stavanger, blev 18 Septbr 1852 udnævnt til Sogneprest i nordre Undal, 11 Juni 1857 til Sogneprest i Skien og 1868 til Provst i Skiens Provsti. Siden 1868 har han været Medlem af Kommunerepræsentantskabet i Skien, ligesom han repræsenterede Byen paa Storthinget 1865—66. Han blev 21 Januar 1875 R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed«.

* 184* *Gabrielle Caspara Sigismunda Kielland* (f. 9 Oktbr 1830), D. af nedennævnte Sogneprest til Lyngdal Gabriel K. og Gustava Blom.

Jfr. Sommerfelt: Den norske Zulumissjon, S. 51, 112, 114, 117, 174, 187, 232, 238, 240; Bispinde Gislesens Breve, S. 61—62.

Psalmer til Brug ved Missjons-Sammenkomster. Udgivne af A. Hauge. Thjem 1846. 16. — 2det Oplag. Thjem 1847. 16. — 3die Oplag. Thjem 1849. 16. 36 S. — Med Tillæg No. 1—38. Bergen 1850.

100 Missjons-Psalmer med et Tillæg, indeholdende endeel Psalmevers til Brug ved Bibellæsninger og andre Andagts-Forsamlinger, udg. af A. Hauge. Stavanger 1852. 8. 140 S. — 4de Oplag. Stavanger 1861. 8. IV S., 140 S.

Psalmebog til Kirke- og Huus-Andagt. Et Udkast af A. H. Skien 1863. 8. VIII S., 479 S. (Anm. i Luth. Kirketidende I. 27 fg., jfr. S. 368; i Theol. Tidsskr., udg. af Kalkar, 1872, S. 352 fg. af P. A. Holm).

Psalmebog for Kirke og Hus. Samlet af A. H. Chra. 1874. 16. 620 S. + 244 S. — Andet Oplag. Corpus-Udgave. Chra. 1875. 8. 620 S. + 176 S. — Storstilet Udgave. Chra. 1876. 8. 762 S. + 195 S.

Han var Udgiver af Norsk Missjons-Tidende, der begyndte at udkomme i Juni 1845. Aarg. 1. 2 (Thjem. 1845—47. 8.) og Redaktør af samme Blad, efterat Udgivelsen var overtaget af det norske Missjonsselskab, Aarg. 3—8. (Stavanger 1849 fg. 8. Af Aarg. 9 var han Medredaktør sammen med J. B. Lund. Senere har Bladet været redigeret af Missjonsselskabets efterhaanden stiftende Sekretærer. Lund, P. Blessing, Chr. Dons, Chr. Knudsen, O. Gjerløw, se disse)

I Prædikener af norske Geistlige (1856), I. 283—89: Prædiken paa Bededag; S. 327—32: Prædiken paa 6 Søndag efter Paaske.

I Eckhoff's Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 306—312: Bønnen (Præd. paa 5 Sønd. e. P.) — 2. Saml. (Kra. 1881), S. 392

—98: Troens og Livets Retfærdighed (Præd. paa 6 Sønd. e. Tr.) — 3. Saml. (Kra. 1885), S. 725—33: Missionsforedrag over Rom. 10, 9—17.

I Sandhed til Salighed, udg. af W. Hansen, S. 142—50: Med eller imod Kristus, Præd. paa 3 Sønd. i Faste; S. 433—40: Hos den Herre Herre er Udgange fra Døden, Præd. paa 16 Sønd. e. Tref.

I Norsk Kirketidende 1857, Sp. 255—68: Olaus Nielsens Citat af Luther mod Barnedaaben; Sp. 316—20: Cirkulære ang. en paatænkt revideret Udgave af Guldbergs Psalmebog.

I Storthings-Forhandlinger 1865—66, VII. Dok. No. 41: Forslag til Lov om fraskilte Ægtefolk, der ifølge kgl. Bevilling indtræde i nyt Ægteskab (jfr. Dok. No. 72, IX. 433 og X. 143).

I Morgenbladet 1866, No. 38 A: Om mit til Odelsthinget indgivne „Forslag til Lov om fraskilte Ægtefolk" (jfr. No. 26).

I Kristianssands Stiftsavis 1885, No. 73: Indledningsforedrag ved Stiftsmødet om Kirkens Organisation.

Hauge, Hans Nilsen, blev født paa Gaarden Hauge i Tune Prestegjæld 3 April 1771. Faderen *Nils Mikkelsen* var fra Gaarden Evinrød i Glemminge Sogn og blev gift med *Maria Olsdatter* († 1 Januar 1811, 76 Aar gl.), med hvem han fik Gaarden Hauge, hvor han døde 10 Januar 1813, 81 Aar gl. I sit 16de Aar blev Sønnen konfirmeret. Han syslede derefter med de mest forskjellige Ting, var en Tid Lensmandskarl hos sin Broder Ole Nilsen H., beskjæftigede sig med Snedker- og Smedhaandverket, drev paa Birøgt, dyrkede op smaa Jordstykker, han forpagtede, og drev Smaahandel. Et kort Ophold i Fredriksstad, hvor han i 1795 tog Tjeneste hos en Enkemadame Kruse, blev af afgjørende Betydning for hans indre Liv. Efter Forældrenes Ønske kom han i samme Aar hjem igjen fra Byen og sysselsatte sig nu med almindelige Gaardsarbejder, til en Vaardag i 1796 det aandelige Gjennembrud i ham fandt Sted og han besluttede at følge Kaldet til at optræde som Bodsprædikant. Ved St. Hanstid 1796 rejste han til Kristiania for at faa trykt sit første Skrift »Betragtning over Verdens Daarlighed« og opholdt sig igjen om Høsten s. A. i flere Maaneder dersteds for at paaskynde Trykningen saavel af dette som af sit andet Arbejde »Forsøg til Afhandling om Guds Visdom« — begge Skrifter forfattede i hans Hviletimer fra Gaardsarbejdet —, medens han tillige nyttede Tiden til at lære lidt af Bogtrykkerkunst og Bogbinderi. Kort før Jul vendte han hjem til Tune og efter Nytaar tiltraadte han sin første Rejse (til Moss, Kristiania og Drammen) som Lægprædikant og Kolportør af sine Skrifter. Fra nu af vandrede han om i hele Norge og kom i Aarene 1798—1804 næsten til hver Krog i Landet, til mange Byer og Bygder mange Gange; han udstrakte endog sine Rejser til Danmark (Kjøbenhavn, Sjælland og Jylland helt ned til Christiansfeld). Disse Rejser i de to Riger ophørte ikke, selv efterat han i 1801 havde taget Borgerskab som Kjøbmand i Bergen, hvorfra han drev en udstrakt

Handels- og Fabrikvirksomhed og satte andre ivej med Raad og Daad. Hans Virksomhed som Lægprædikant blev imidlertid ikke uanfægtet. Allerede paa en af sine tidligste Rejser var han ved Juletid 1797 under et Ophold i Fredriksstad bleven arresteret, men efter Amtets Ordre snart igjen løsladt; i de følgende Aar led han til forskjellige Tider under de forskjelligste Paaskud samme Skjæbne og idømtes engang i Throndhjem en Maaneds Tugthusstraf som Løsgjænger. Men i 1804 blev han efter gjentagne Klager fra Gejstligheden fængslet i Kristiania den 24 Oktbr., anklaget for Overtrædelse af Konventikelplakaten af 13 Januar 1741, medens hans Skrifter — for »at standse de skadelige Følger, en videre Udbredelse af disse kunde medføre« — ved Plakat af 5 Juli 1805 blev beslaglagt (jfr. Collegial-Tidende 1805, No. 29). Der afhørtes Vidner i Sagen næsten hele Landet rundt, og dette i Forbindelse med de den Gang langsomme Kommunikationsmidler udhalede Sagen saaledes, at den varede i 10 Aar. I de første Aar af denne Tid sad Hauge fængslet i Kristiania, i Begyndelsen sammen med de værste Forbrydere; senere formildedes hans Kaar noget, og i 1809 blev han endog taget ud af Fængslet for under Krigen at oprette Saltkogerier flere Steder paa Vestlandet, men blev efter at have udført dette Hverv sat ind igjen i Fængslet, hvorfra han først i 1811 efter manges Forbøn blev løsladt mod Kaution. Da der endelig skulde falde Dom i hans Sag, indstillede Aktor ham til Strafarbejde paa Livstid; ved Dom af 4 Decbr. 1813 blev han ilagt to Aars Strafarbejde, men ved den endelige Overkriminalrets Dom af 23 Decbr. 1814 blev han frikjendt for videre Tiltale mod en Mulkt af 1000 Rd. S. V. og Udredelse af Sagsomkostningerne; det paa hans Skrifter lagte Beslag blev endelig hævet ved kgl. Res. af 14 Juni 1816 (se Rigstid. s. A. No. 55.) Han gik ud af Fængslet økonomisk ruineret og med ødelagt Helse. Ved Venners Hjælp fik han kjøbt Gaarden Bredtvejt i Aker, hvor han nu bosatte sig, gjenoptog sin Forfattervirksomhed og sin industrielle Bedrift, og tilbragte Resten af sit Liv i Ro til sin Død den 29de Marts 1824. I sin Lære indskjærpede han især Omvendelse og et stille Levnet og henviste med stort Alvor til Verdens Ende som nærforestaaende. Den gejstlige Stand som saadan ansaa han for unødvendig og han krævede for enhver af sine Tilhængere Ret til gejstlig Virksomhed, naar Guds Aand dertil tilskyndede og dueliggjorde ham. Hans Tilhængere »Haugianerne« eller »Hauges Venner«, spredte over det hele Rige, holdt sig længe efter hans Tid samlet i et Slags religiøst Vennesamfund med nøje indbyrdes Forbindelse, uden dog at træde ud af Statskirken eller i væsentlige Punkter at afvige fra dennes Lære.

* 1) 27 Januar 1815 *Andrea Andersdatter Nyhus* fra Nes paa Romerike († 19 Decbr. s. A.)

* 2) 22 Januar 1817 *Ingeborg Marie Olsdatter* (f. paa en Plads

under Fossum Jernværk 1791, † paa Tønsæt 13 Juli 1872 som Enke efter Christen Dahler, Storthingsmand fra Akershus Amt 1839, hvem hun ægtede 26 Maj 1826).

Beskrivelse over H. N. Hauges Reiser, vigtigste Hændelser og Tildragelser (Chra. 1816, se ndfr.). Af særskilt udgivne monografiske Fremstillinger af hans Liv merkes følgende: 1) A. C. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid. Chra. 1874. 8. 4 Bl., 552 S. — 2) J. Belsheim: Om H. N. Hauge. Kra. 1881. 8. 46 S. — 3) Michel Grendahl· Om H. N. Hauges Liv, Virksomhed og dennes Følger. Thjem 1849. 8. 2 Bl., 80 S. — 4) O. Olafsen: H. N. Hauges Biografi. Molde 1877. 8. 17 S. — 5) Olaf Røst: H. N. Hauge, et Livsbillede fra Norges nyere Kirkehistorie. Kra. 1882. 8. 176 S. — 6) Olaf Røst: Nogle Bemærkninger om H. N. Hauge og hans Retning. Thjem 1883. 8. 192 S. — 7) [Sylvester Sivertson:] Haugianismen, dens Historie og Væsen. Chra. 1833. 8. 123 S. — 8) S. J. Stenersen: H. N. Hauges Liv, Virksomhed, Lære og Skrifter. Kbhvn. 1827. 8. 162 S. — *Portræt med Biografi* (udførlig) i For Fattig og Riig 1887, No. 39 fg., hvor tillige Billeder i Træsnit af hans Fødested i Tune (S. 357), af Eker Papirmølle (S. 365) og af Gaarden Bredtvejt (S. 373); i Ill. Tid. II. (Kbhvn. 1860—61), No. 97 af Ludvig Wagner; i »Tyristikker til Arnen i Hjemmet«, udg. af N. J. Sørensen (Frstad. 1879), S. 125—28 af Udg., jfr. S. 58—62 af Olaf Røst; i A. F. W. J. Prytz: Nogle Vidner i Kristi Kirke (Kra. 1885), S. 62—86; i »Stille Timer« (Kra. 1884), S. 131—42. — *Bidrag til Samtidens Dom om ham* findes i Fallesens Maanedsskrift I. 77—89, II 319—46, IV. 463, V. 88—130, VI. 135 og 523 samt IX. 519 [af Eiler Hagerup]; Norske Intell.-Sedler 1799, No. 15 Till., 16, 18, 19 og 21; Berg. Adr.-Cont. Efterr. 1802, No. 18 og 27; Lærde Efterr. 1805, S. 480; Den norske Rigstid. 1816, No. 55; Staüdlins u. Tschirners Archiv II. 354—93 af Jens Møller og V. St. 2., S. 237—76 af F. W. v. Schubert; P. T. Hanson: Winterreise durch Norwegen, S. 75 fg.; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.).

Jfr. Art. T. O. Bache i dette Værks 1ste Bind S. 148 fg. samt derhos: Coll.-Tid. 1809, S. 535 fg.; Kbhavns Skilderi 1817, No. 37 og 1824; Lærde Efterr. 1807, No. 37—38 af P. E. Müller; Fædrenelandsk Nekrolog, udg. af F. Thaarup, S. 295—302; Skill.-Mag. 1854, No. 25 og 26; Vidar No. 85 fg.; Morgbl. 1840, No. 241, 253, 267, 270, 277, 286, 313, 314, 315 Till.; Den Constitutionelle 1840, No. 241, 246; Nationalbladet III. 145—46, IV. 19—20, V. 2—3 og 199; Maanedsskrift f. Literatur II. (Kbh. 1829), S. 175—85; Norsk Maanedsskrift, udg. af P. A. Munch, IV., hvorimod Bemærkninger i N. Kirketid. 1860 No. 3; A. C. Bang: Den norske Kirkes Hist. efter Reformationen, S. 125 fg.; G. Kent: Hvorvidt kan man tillægge H. N. Hauge kirkehist. Betydning? (Kra. 1883. 4); R. T. Nissen: De nordiske Kirkers Historie, fl. St (se Reg.); D. Thrap: Bidr. t. d. n. Kirkes Hist. i 19. Aarh. I. 28—40 og II, H. 1, fl. St.; »H. N. Hauge og Lars Oftedal« (Tillæg til »Vestlpst.« 1881, jfr. Stav. Amtstid. s. A. No. 303); H. J. Myhrebøe: Oplevelser og Erindringer (Kra. 1882), fl. St.; E. Mau: W. A. Wexels's Liv og Virken, fl. St. (se Reg.); L. Daae: Thjems Stifts geistl. Hist., S. 217, 238; A. Faye: Chrsands Stifts Bispehistorie, fl. St. (se Reg.); P. B. Lassen: Beretn. om Stiftsstaden Christianssand, fl. St.; Hamar Stiftstid. 1877, No. 83 og 85; Framgang 1887, No. 77 fg. af Sigurd Næsse; C. W. Hjelms Forslag til en Religionslov (1840), S. 19—21, 56, 68 o. fl.

St; Teologisk Tidskrift XVIII. (Ups. 1878), S. 410—436 af *C. M.*; Lovett Norwegian Pictures (Lond. 1885. 4.), S. 93—95; N. Lund: Reise igjennem Nordlandene (Kra. 1841), S. 85 fg.; Chr. Sandberg: Meddelelser ang. sværmeriske Vildfarelser (Chra. 1836), S. 5 fg. og Anhang S. 171 fg. af W. A. Wexels; H. J. Myhrebøe: En Lægmands Betragtninger (Horten 1882), S. 9—12, S. 244—48, paa hvilket sidste Sted Talen ved H.s Ligbe. jængelse er optrykt; L. Helveg: Den danske Kirkes Historie efter Reform. II. 355, 357.; L. Koch: Den danske Kirkes Historie 1801—17, S. 224, 258, 263, 265—267; L. Schrøder: Ole Peter Holm Larsen (Odense 1875), S. 17, 39—41; Moritz Lüttke: Kirchliche Zustände in den skand. Ländern (Elberfeld 1864), S. 79—81; Hengstenbergs Evang. Kirchenzeit. 1831, No. 64 og 1834, No. 57 og 61; Rudelbachs u. Guerickes Zeitschr. f. d. ges. luth Theol. 1844, H. I. 65 fg.; Umbreits Studien u. Kritiken 1849, H. II. af C. Sarwey; Gräsze: Lehrb. d. allg. Literärgeschichte III, 2. Abth., 2. Hälfte, S. 911 og 916; Ersch u. Grubers Encyclopädie, 2. Section III (Lpz. 1828), S. 144—46 af Dr. H Schmid; Schröckhs Kirchengeschichte seit d. Reformation, S. 640 fg.; Fuhrmanns kirchenhist. Handwörterbuch, II; Herzog u. Plitt's Real-Encyklopädie d. prot. Theologie, 2. Aufl., V. (Lpz. 1879), S. 646—49 af Thor Odland; Handbuch d. theol. Wissenschaften, hg. v. Zøckler, 2. Aufl. IV (Nördlingen 1885), S. 468; Wetzer u. Welte's Kirchenlexikon, 2. Aufl. V. (Freib. i. B. 1887—88), Sp. 1531—34 af Perger; Encyclopædia Britannica, 9 Ed., Vol. XI. (Lond. 1880), S. 522; G. Richardson: The Rise and Progress of the Society of Friends (Lond. 1849), S. 11, 16, 18, 20 og 39 fg. — Efter en af nogle Venner i 1854 udstedt Indbydelse stiftedes ved almindelig Subskription H. N. Hauges Legat, om hvis Fundats og Virksomhed henvises til »Norske Stiftelser« III. 117 og IV. 419. — I skjønliterær Form er Hauges Liv og Optræden behandlet i Novellen »En Oppositionsmand« af Laura Kieler (Kbh. 1886. 8.)

*) Evangeliske Levnets-Regler, overs. af Tydsk, tillagt en Betænkning over Herrens Bøn Fadervor. [Udg. efter en ældre dansk Oversættelse.] Chra. 1796. 8. 16 S. — 2. Opl. Bergen 1799. (Et andet Tryk findes fra Thjem 1799). — 3. Opl. Bergen 1800. — 4. Opl. Kbhvn. 1800. 5. Opl. Kr.sand 1803. — 6. Opl. Chra. 1803. — 7. Opl. Chr.sand 1816. — 8. Opl. Chr.sand [1836]. — 9. Opl. Stavanger 1841. — 10. Opl. Vang paa Hedemarken 1847.

Betragtning over Verdens Daarlighed [osv.] Chra. 1796. 8. 80 S. (Anm. i Lærde Efterr. 1797, No. 31.) — 2. Opl. Chra. 179*. — 3. Opl. Kbhvn. 1799. — 4. Opl. Kbhvn. 1800. — 5. Opl. Kbhvn. 1801. — 6. Opl. Chr.sand 1804.

Forsøg til en Afhandling om Guds Viisdom, forfattet i syv Kapitler, der indeholder om Guds Væsen, Gjerninger og Villie [osv.] Chra. 1796. 8. 176 S. (Anm. sammen med frgd. Skrift i Lærde Efterr 1797, No. 31). — 2. Opl. Chra. 1799. — 3. Opl. Kbhv. 1800. — 4. Opl. Kbhv. 1801. — 5. Opl. Chra. 1843. [I dette Opl. er udeladt 4de Kap. og tilføjet de af Hauge forfattede Sange.]

En Sandheds Bekiendelse om Saligheds Sag [osv.] Kbhv. 1798. 8. 32 S. — 3. Opl. Thjem 1799. — 4. Opl. Bergen 1800. — 5. Opl. Kbhv. 1800. — 6. Opl.**) Chr.sand 1804.

*) Til Grund for den efterfølgende Bibliografi er lagt Dr. A. C. Bangs paa Selvsyn grundede Meddelelser i hans Monografi over Forf., hvilke dog af nærværende Udgiver er paa sine Steder blevne berigtigede og udfyldte.

**) *Paa Titelbladet* staar urigtigt 3. Opl.

Anviisning til nogle mærkelige Sprog i Bibelen. Bergen 1798. 8. 24 S. — Tillæg til samme. U. A. og S. [sandsynligvis Kbhvn. 1800 eller 1801]. 8. 32 S.

De Enfoldiges Lære og Afmægtiges Styrke [osv.] Bergen 1798. 8. 32 S (Anm. i Lærde Efterr 1799, No. 50 af R. Nyerup.) — 2. Opl. Thjem 1799. — 3 Opl. Kbhv. 1801. — 4. Opl. Chr.sand 1804. — 5. Opl. Kra. 1862. 16. 32 S.

Betragtning og Forklaring over Herrens Bøn: Fader vor [osv]. Bergen 1799. 8. 16 S. (Et andet Tryk Thjem 1799. 8. 16 S.) — 2. Opl. Kbhv. 1799. — 3. Opl. Kbhv. 1800. — 4. Opl. Kbhv. 1804. — 4. (ↄ: 5.) Opl. [rettet af Autor] Chr sand 1804. (Bibl. Dan. I. 306).

De sande Christnes udvalgte Psalmebog, uddraget af Troens rare Klenodie [osv.] Thjem 1799. 8. 192 S. — 2. Opl. Kbhv. 1800. — 3. Opl. Kbhv. 1801. — 4. Opl. Kbhv. 1802. — 5. Opl.*) Chra. 1819. (De „paa Sang oversatte Davids-Psalmer" er alle af Klokker i Oslo Th. Amble, se dette Værks 1ste Bind, S. 47.) — 6. Opl. Chra. 1823. — 7. Opl. Bergen 1835. — 8. Opl. Chr.sand 1837. — 9. Opl. Tromsø 1842. — 10. Opl. Chr.sand 1843.

Kort Uddrag af den berømmelige Dr. Tauleri Omvendelses-Historie [osv. Efter den ældre danske Oversættelse af Johs. Siverud udg.]. Chr.-sand 1799. 8. 64 S. — 3. Opl. U. S. 1799. — 4. Opl. Chr.sand 1803. — Nyt [ↄ: 5.] Opl. Bergen 1846. — 6. Opl. Chra. 1859.

Jesu Christi Forklaring i Sjælen af C. F. Collin, af Tydsk oversat. [Udg. efter en ældre dansk Oversættelse.] Kbhv. 1799. 8. 192 S. — 2. Opl. Kbhv. 1801. — Nyt [ↄ: 3.] Opl. Chr.sand 1826. 8.

Den christelige Lære, forklaret over Epistlerne og Evangelierne. D. 1. 2. Kbhv. 1800. 8. *I.* 568 S. *II.* 336 S. — 2. Opl. Kbhv. 1801. — 3. Opl. Chra. 1836. 8. VI. 516 S. — 4. Opl. Tønsberg 1857.

Christelige Levnetsregler, uddragne af C. F. Collins voldsomme Indtrængelse i Guds Rige. [Udg. efter en ældre dansk Oversættelse.] Kbhv. 1800. 8. 16 S. — 2. Opl. Kbhv. 1800. — 3. Opl. Kbhv. 1801.

Christendommens Lærdoms-Grunde [osv. saml. og udg. af H. N. H.] 1. 2. Hefte. Kbhv. 1800. 8. H. 1. 64 S. H. 2. 112 S. — H. 1. 2. 2. Opl. Kbhv. 1801. — 3. Hefte. Chr.sand 1804. 8. 144 S. (Uddrag af Hauges Strøtanker i dette Skrift er trykt i Biskop Tage Müller m. fl.s „Opbyggelsesbog for Christne," 2. Opl., Odense 1855, S. 514—16.)

En liden Sang, som er skreven i de urolige Dage af Lars Nielsen Haastrop, Artillerist ved Kronprindsens Regiment, og tilføiet Et Brev, skrevet af Ole Simensen Berg i Stange Sogn. Befordret i Trykken af H. N. Hauge. Kbhv. 1802. 8. — Nyt Opl. Chr.sand 1804. 8. 8 S.

Forklaring over Loven og Evangelium, inddeelt i fem Parter efter Dr. M. Luthers Catechismus. Chr.sand 1804. 8. 64 S. — 2. Opl. Chr.sand 1805.

Betænkning til Guds Børns Samtale med sin Skabere under Morgen- og Aftenbønner samt Bordlæsning. Chr.sand 1803. 8. 64 S.

[To Breve af Hauge med 3 Sange af forskjellige, udgivne af Ole Eielsen Eeg]. Chr.sand 1804. 8. 8 S. (U. T.)

Anmærkninger over første Mose Bog. Chr.sand 1805. (De trykte Exem-

*) Paa Titelbladet fejlagtig angivet som 4. Opl.

plarer blev konfiskerede strax efter Trykningen. Det i den Anledning i Hallingdal, hvor Forlæggeren G. Haftorn boede, i 1807 optagne Forhør findes i Rigsarkivet).

Religiøse Sange, samlede af H. N. Hauge Chra 1815. 8. 72 S. — 2. Opl. Med et Tillæg [af 16 Sange]. Chra 1821. 8. 80 S., 16 S.

Anmærkninger over de af mig udgivne deels af gamle Skrifter forlagte, deels af mig selv eller samtidige Medtroende forfattede Skrifter, 14 i Tallet, fra 1796 til 1804. Chra. 1816. 8. 7 S.

Beskrivelse over H. N. Hauges Reiser, vigtigste Hendelser og Tildragelser, tilligemed en Fortælling om de forskiellige Religions-Partier, han paa sine Reiser er bleven erkyndiget om, samt et kort Hoved-Indhold af hans egne Religions-Begreber eller Troes-Bekiendelse. I tre Dele. ' Beskrevet af ham selv. Chra. 1816. 8. 128 S. (Jfr. Kbhvns Skilderi 1817, No. 37. D. 3. af dette Skrift er optrykt i „Om religiøse Følelser", 2. Opl.) — 2. Oplag. Chra. 1858. 8. 110 S. [+ S. 111—24] (Anm. i Norsk Kirketidende 1859, Sp. 239 fg.)

H. N. Hauge's Norwegischen Landmannes Reisen, Schicksale und denkwürdigste Ereignisse [u. s. w.] Von ihm selbst beschrieben. Chra. 1819. 8. 142 S.

Om religiøse Følelser og deres Værd. Chra 1817. 8. 160 S. — D. 1. 2. 2 Opl. Samt 3die Deel af samme Forfatters Reisebeskrivelse. Chr.sand 1840 8. 88 S.

Livet i Døden. Det er udmærkede Menneskers Endeligt, ved en glædelig Død. Chrsand 1818. 8. 35 S. — 3. Opl. [Udg. af H. J. Myhrebøe] Laurvik 1859. — 4. Opl. Chra. 1875.

Betragtninger over nogle Bibelske Sprog. Chra. 1820. 8. 31 S. — 2. Opl. Skien 1846.

Betragtninger over enkelte Fest- og Helligdages Texter. Chra. 1820. 8. 88 S. — 2. Opl. Chra. 1836. 8. 58 S. (Desuden optrykt i Tonsberg-Udgaven 1857 af „Den christelige Lære".)

Udtog af Joh. Tauleri Skrifter. Befordret til Trykken og tillagt nogle Anmærkninger af H. N. Hauge. Chra. 1821. 8. 24 S. — 2. Opl. [Udg. af N. Ulnæss.] [Chra. 185*?] 8.

Vidnesbyrd om den christelige Religions Fortrinlighed. Chra. 1822. 8. 16 S.

Huus-Postil eller en Samling af forskjellige Forfatteres Betragtninger over Søn- og Fest-Dages, deels Høimesse-, deels Aftensangs-Texter, samlede til en Aargang [af H. N. Hauge]. 1ste Del. Chrsand 1822. 8. XII. S., 548 S. — 2den Del. Chra. 1822. 8. 523 S. (I dette Skrift, almindelig kjendt under Navnet „Samlings-Postillen", findes sex Betragtninger af Hauge, de øvrige er af Luther, Francke og Pontoppidan). — 3. Opl. D. 1. Chrsand 1826. 8. D. 2. Chra. 1826. 8. — 4. Opl. (D. 1. 2.) Chra. 1830. — 5. Opl. Chr.sand 1837. — 6. Opl. Kra. 1871.

Udtog af Kirke-Historien. Chra. 1822. 8. VIII S., 264 S.

Anmærkninger over første Corinthier femtende Capitel. Chra. 1823. 8. 16 S.

Samtale om en sand Christendoms Mulighed [osv. af J. C. Schinmeier]. Paany oplagt samt med et Tillæg forøget. Chra. 1823. 8. 64 S. — Nyt Oplag. Skien 1847. 12. 48 S.

Levnets-Regler til de sex Dage i Ugen. Af en ubekjendt Forfatter

[ɔ: Chr. Scriver.] Udg. af H. N. Hauge. Chra. 1824. 8. 55. S — 2. Opl. Drammen 1846. — 3. Opl. Mandal 1855. — 4. Opl. [Udg. af O. O. Kaltved]. Stavanger 1856. — 5. Opl. Tromsø 1878.

Opbyggelige Samtaler imellem nogle Personer af Almuen. Oversat af Svensk [og udg. af H. N. H.] Chra. 1824. 8. 24 S.

[1.] H. N. Hauges Testament til sine Venner. Chra. 1824. 8. 15 S. — Nye Oplag. Stavanger u. A. [182*?] 8. 8 S. Tromsø 1841. Kra. 1857. 8. 12 S. (Desuden optrykt i „En Deel af T. O. Baches Levnetsløb", Drammen 1849, i „Samling af [hans] religiøse Breve", i „Maanedstidende for den indre Mission" 1874, o. fl. St.)

[2.] H. N. Hauges Testament til sine Venner. Udgivet efter Hauges egenhændige Haandskrift af A. Chr. Bang. Kra. 1875. 8. 1 Bl., IV S., 14 S.

Samling af religiøse Breve. Udgivne af den Afdødes Venner. [T. O. Bache, Kjos m. fl.] Drammen 1829. 8. VIII S., 176 S. — 2det Oplag. Befordret til Trykken af John Haugvaldstad. Stavanger 1849. 12. XII S., 132 S. — Nyt [ɔ: 3.] Oplag. Beforbret til Trykken af C. Paulsen. Stavanger 1872. 8. XII S., 156 S. (Et Uddrag af Brevene er derhos optrykt i „En Lægmands Betragtninger" af H J Myhreboe, S. 129—43).

Smaastykker af H. N. Hauges Skrifter. Udgivne til Fordel for Bedehuset „H. N. Hauges Minde" af Dr. A. Chr. Bang. Kra. 1875. 8. 48 S.

Efterat foranstaaende var trykt, er Udgiveren bleven sat istand til at supplere enkelte af de ovfr. givne bibliografiske Meddelelser, hvorfor her tilføjes: 2det Oplag af »Betragtning over Verdens Daarlighed« udkom i Bergen 1796. — Af »De Enfoldiges Lære og Afmægtiges Styrke« udkom 6te Oplag i Kristiania 1883. — 2det Oplag af »Livet i Døden« udkom i Drammen 1834.

De ovfr. S. 573 fg. givne biografiske og kirkehistoriske Kildehenvisninger suppleres med følgende: Helge E. Hagen: »Bidrag til Hans Nilsen Hauges Minde« (Drammen 1872, tidligere trykt i »Fædrelandet« 1871); Knud Spødervold: »Enfoldigt og kort Gjennemsnit af Tiden [osv.]« (Stavanger 1848), S. 273 fg.; Wexels's: Tidsskrift for Kirke-Krønike III. 171; Norsk Kirketidende, udg. af Bernhoft og Muus, mange Steder, navnlig i Aarg. 1859, S. 149 fg., 1860, S. 85 af Dr. A. G. Rudellbach, S. 33 fg. af John T. Blegen og S. 133 fg. af A. Helland; Hermoder VI. 1824, S. 170 fg. og 191 fg. samt 209—13 af S. J. Stenersen; F. W. Otte: Reise durch Norwegen (Berlin 1835), S. 64; Munkel's Neues Zeitblatt f. d. Angelegenheiten der luth. Kirche 1857, No. 32; »Der Nachbar« 1877, 25de Februar; Schäfer's Zeitschrift f. Diakonie 1880.

»Kilderne til Hauges Lære var den ældre dansk-norske Opbyggelsesliteratur fra Orthodoxiens og Pietismens Tid. Han havde ikke til Hensigt paa noget Punkt at gaa ud over den lutherske Kirkes Lære. I Praxis kom han dog, i Modsætning saavel til Herrnhutismen som Rationalismen og den døde Rettroenhed, at accentuere Omvendelsen og Helliggjørelsen saa stærkt, at Retfærdiggjørelsen traadte alt for meget i Baggrunden. Baade i sit Testamente og paa mange andre Steder lagde han sine Venner paa Hjerte i Troskab at holde fast ved Landets Kirke. Hauge var nemlig trods sine ofte djærve Udfald mod Gejstligheden i sine tidligste Skrifter en meget kirkelig Mand. Kun krævede han Ret for de dertil udrustede Lægmænd at tale Guds Ord offentligt i Forsamlinger. Hauge og hans Venner udfoldede som bekjendt meget ivrig praktisk Virksomhed.« (Meddelelse af Prof. Dr. A. Chr. Bang).

Trykt 5 Maj 1888.

»Den kjendelige Sprogforskjel i Hauges Skrifter før og efter hans Fængselsliv har sin Grund i, at Professor Hersleb gjennemsaa de sidste og rettede deres Sprogfejl, medens han intet vilde have med Indholdet at gjøre.« (Meddelt af Sogneprest D. Thrap.)

Hauge, Niels, Søn af daværende Prokurator *Georg Høyer H.* († som Raadmand i Bergen 18 Januar 1879, 75¼ Aar gl.) og Enke *Mathea Elisabeth Lude* f. *Pohl*, blev født i Aker 15 Marts 1828, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1847, studerede efter Andenexamen en Tid Theologi, men opgav dette Fag, lagde sig efter de levende Sprog og blev 1852 ansat som Lærer ved Kragerø Borgerskole. Han døde under et Besøg i Laurvik 14 August 1856.

* *Karen Sophie Vagel*, D. af Toldinspektør V. i Laurvik.

Grammatikalsk Haandbog ved Undervisningen i Modersmaalet i Elementærklasser og Almueskoler, bearbeidet efter det Tydske. Chra. 1852. 8. 2 Bl., 80 S. (Anm. i Chrapost. 1852, No. 1475.)

Macbeth, Tragedie i fem Akter af William Shakespeare. Oversat og fortolket af N. Hauge. Chra. 1855. 4. 39 S. (Anm. i Norsk Tidsskrift 1854—55, S. 378—84; i Chraposten 1855, No. 2271 og No. 2310 [af B. Roggen]).

A Hundred English Lessons. Engelsk Læsebog for Begyndere i tre Fortællinger, med Forklaringer, Henvisninger til Autenrieths engelske Grammatik, tilligemed en ny Betegnelse for Udtalen. Chra. 1856. 8. 3 Bl., 122 S.

Skuespil til Brug for Viderekomne som mundtlig Oversættelse fra Norsk til Engelsk, med tilhørende Gloser. *I.* Speculationsspillet, udg. af N. Hauge. Laurvig [Chra.] 1857. 8. 68 S.

I Christiania-Posten *1852*, No. 1501: Om Undervisning i Modersmaalet. (Jfr. Bemærkninger herved af K. Knudsen i No. 1516 og 1517, Svar af H. i No. 1527 og Gjensvar af K. i No. 1531). — *1853*, No. 1548 og 1560: Norsk og Dansk.

I Morgenbladet 1853, No. 1: Om den Knudsenske Methode (jfr. Svar af K. i No. 46).

Haugland, Salve Aslaksen, Søn af Gaardbruger *Aslak Salvesen Sundstøl* og *Kirsti Knudsdatter*, er født i Homedals Præstegjæld 18 Novbr. 1838, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1858 og antog derefter Navnet *Haugland*. I Decbr. 1864 fuldførte han Reallærerexamen med Haud, var derpaa til 1867 Lærer ved Qvams Latin- og Realskole i Kristiania og samtidig 1865—67 Medbestyrer af en af ham og Ingeniør Tischendorf oprettet Specialskole for Teknikere, indtil han 2 Septbr. 1867 udnævntes til Adjunkt ved Stavanger lærde og Realskole.

* *Sina Larsen*, D. af Snedkermester i Stavanger Bernt Andreas L. († 31 Januar 1885, 77 Aar gl.).

Arithmetiske Regler til Skolebrug. Manuskript. Stavanger 1868. 8. 16 S., 2 Bl. (Anonymt).

Han var Medudgiver (med D. St. Hansen, A. Johnson og S. Knutsen) af Den norske Folkeskole, et Ugeskrift for Lærere og andre Venner af Oplysningen, *3die Række*, Aarg. 1—2. Kra. 1865—67. 4 à 416 S. Heri er af H. foruden en-

kelte Boganmeldelser: 1. Aarg., Sp. 155 fg.: Analyse og Synthese; Sp. 202 fg.: Naturstildringer i Skolen. — 2. Aarg., Sp. 89 fg., 97 fg., 105 fg., 129 fg., 137 fg., 177 fg., 217 fg., 305 fg., 329 fg., 409 fg.: Naturlæren og Skolen.

I Indbydelsesskrift fra Stavangers Skole 1875: Udvalgte Regne-Opgaver for Middelskolens 3 øverste Klasser.

I Stavangeren 1886, 19 Marts, og 1887, 5 Jan.: Forholds-valg med numerværdier.

Haugvaldstad, John, blev født i Slutningen af Aaret 1770 i Rennesø Præstegjeld ved Stavanger, hvor hans Forældre levede i smaa Kaar. Han besøgte i sin Barndom Omgangsskolen i Hjembygden og maatte efter sin Konfirmation i 1784 tage Tjeneste hos fremmede. Paavirket af sin Læsning i den hellige Skrift begyndte han efter nogle Aars Forløb at optræde som Lægprædikant og traf i 1799 sammen med H. N. Hauge, til hvem han blev nær knyttet i Resten af hans Levetid. Efter nogle kortere Rejser paa Vestlandet, gav han sig, da Hauge var bleven fængslet i 1804, ud paa længere Rejser i Landet, naar hans Gaardsdrift tillod ham det, besøgte som Lægprædikant i 1808 Bygder nordenfor sit Hjem og i 1812 Grevskaberne, rejste i 1818 til Jylland og Slesvig, hvorfra han over Kjøbenhavn vendte hjem til Stavanger, besøgte 1820 atter Danmark (Fyen og Jylland) og 1822 Gøteborg samt senere et Par Gange andre Egne i Sverige. Han var imidlertid flyttet ind til Stavanger, hvor han nedsatte sig som Farver, og udvidede efterhaanden sin Bedrift, hvis økonomiske Interesser han ogsaa forstod at varetage paa sine Rejser, til at omfatte forskjellige Slags industriel Virksomhed (Bageri, Klædefabrik, Bridselmølle, Sildesalterier og Gaardsbrug). Han grundlagde i 1834 Opdragelsesanstalten for fattige Pigebørn »Josefines Stiftelse,« hvortil han ved Gavebrev skjænkede en Gaard og en Løkke, og var ligeledes Hovedmanden for Stiftelsen af »Det norske Missjonsselskab,« efterat han i Sommeren 1841 havde foretaget en Rejse til Hamburg for at konferere med nordtyske Missjonsvenner om et saadant Selskabs Oprettelse her i Landet. Han døde i Stavanger 31 Decbr. 1851.

Jfr. hans ndfr. anførte selvbiografiske »Tilbageblik.« *Portræt med Biografi* i Maanedsskrift for Missjonsvenner 1882; i Hjemmet 1885, No. 30; i Sendebudet 1886, No. 21. Jfr. Norske Stiftelser II. 550 fg.; Sommerfelt: Den norske Zulumission, fl. St.; A. C. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid, S. 479, 499, 504, 511.

Opmuntring til en sand levende Tro og et christeligt Levnet. Stavanger 1836. 12. 24 S.

Tilbageblik paa mit Liv. Stavanger 1851. 12. 28 S.

Opmuntring til en sand levende Tro og et christeligt Levnet udi nogle Paamindelsesord, Sange, Betragtning over Aab. 2, 4 samt et Sendebrev; tilligemed Tilbageblik paa mit Liv. 2det Oplag [af ovfr. nævnte Skrifter]. Med Forf.s xylogr. Portr. Stavanger 1875. 12. 64 S.

Han besørgede Stavanger-Udgaven af 1849 af H. N. Hauges »Samling af religiøse Breve« (se ovfr.)

Haukenæs, Trond Sjursen, Søn af Gaardbruger *Sjur Thorsen* og *Seselja Ellevsdatter*, er født paa Gaarden Haukenæs i Graven (Hardanger) den 4 Marts 1840 og er bosat som Landhandler, Hotelvært og Stationsholder paa Ejde i Gravens Sogn.

* 1871 *Kristi Gjertsdatter Aalvik* fra Østensø i Vikør (f. 16 August 1849), D. af Gaardbruger Gjert Nilsen og Anne Engelsdatter Aalvik.

Natur, Folkeliv og Folketro i Hardanger, belyst ved Natur- og Folkelivsskildringer, Eventyr, Sagn, Fortællinger osv. fra ældre og nyere Tid. Samlet og udgivet af Th. S. H. D. 1—5. Bergen 1884—88. 8. *I.* Eidfjord. 1884. 215 S. (Anm. i Morgenbl. 1884, No. 328 A). — *II.* Graven. 1885. 324 S. — *III.* Ulvik. 1885 271 S. — *IV.* Voss. 1887. 635 S. — *V.* Vikør. 1888. 304 S.

I Vossingen *1872*: Om en Jernbane fra Voss til Ejde i Graven. — *1873*: Telegraf fra Voss til Ejde. — *1874*: Biskop Oluf Thorkelsen i Bergen. — *1875*: Professor Knud Bergh

I Hardangeren *1875*: Merkelige Kirker i Bergen under Katholicismen.

I Søndre Bergenhus Folkeblad *1878*: Ein Tur til Vøringsfossen (Foljeton); Tjuranut-Holet i Graven. — *1879*: Historiske Notiser og Bygdefortællinger fra Graven; Ein Tur til Gjeituren.

Forøvrigt har han i ovennævnte Blade og i Søndre Bergenhus Amtstidende i de senere Aar deltaget i Behandlingen af Dagens Spørgsmaal og desuden skrevet ikke faa Artikler om Politik, Husflid, historiske Personer og Begivenheder i Amtet, Folkesagn, Eventyr osv.

Hausmann, Christian Frederik, Søn af Regimentskirurg *Johan Audreas H.* († i Kra. 19 Novbr. 1823) og *Anne Cathrine Lund*, blev født i Rønne paa Bornholm 2 Oktbr. 1795, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1814 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1818. Han blev det følgende Aar udnævnt til pers. Kapellan i Laurvik og 30 Septbr. 1820 til Sogneprest til Lund, i hvilket Embede han døde 10 April 1841, efterat han siden Oktbr. 1830 havde været Provst i Dalernes Provsti.

* *Cathrine Elisabeth Larsen* (f. 1796, † 11 Jan. 1879), D. af Kjøbmand i Flekkefjord Christian L.

Afskeds-Prædiken, holden i Laurvigs Kirke paa 1ste Advents-Søndag 1820. Chr.sand 1821. 8. 20 S.

Havstad, Lars Aanonsen, Søn af daværende Toldkontorist *Aanon Larssen* († 1863 som Undertoldbetjent i Kristiania) og *Christine Christophersen*, er født i Arendal 3 Februar 1851, mistede i en Skarlagensfeber i 5 Aars-Alderen fuldstændig Hørselen og blev derfor i Januar 1860 sat ind paa Balchens Døvstummeinstitut i Kristiania. Efterat have gjennemgaaet dettes almindelige Kursus blev han sammen med en ligeledes døv Kammerat (Halvard Aschehoug, † 1880 som Boghandler i Kristiania) af Institutets Bestyrer Balchen forberedt og 1871 dimitteret til Universitetet,

hvor begge blev Studenter med Laud (jfr. Univ. Matr. for 1871, S. 18—22, hvor begge Kandidaters skriftlige Artiumsarbejder er trykte.) I 1874 blev Havstad — hvilket Familjenavn han ifølge kgl. Res. antog fra Begyndelsen af 1877 istedenfor Navnet *Larssen*, under hvilket han blev immatrikuleret ved Universitetet — ansat som Extraskriver i Indredepartementets statistiske Kontor. Fra 1 Januar 1879 har han været Kopist i Statsrevisjonen. Han blev 1882 kreeret til *Honorary Master of Arts* ved *The National Deaf Mute College* i Washington. I 1883 foretog han med et af Storthinget s. A. bevilget Stipendium en Rejse til Storbritannien og Irland, Frankrige, Belgien, Holland, Tyskland og Danmark for at studere disse Landes Abnormskolevæsen.

* Februar 1886 *Hedvig Augusta Schüssler* (f. 5 Novbr. 1863), D. af Bygmester paa Kongsvinger G. Schüssler og Amalie Hermansen.

Om Forholdet mellem Kongen, Statsrådet og Storthinget. Tidsblade. Chra 1875. 8. 56 S. (Anonymt, i Forening med en anden ligeledes anonym Forfatter.)

Mandtallet i Norge 1664—1666 benyttet til Fremstilling af Aldersforholdene. Tillægshefte til Videnskabs-Selskabets Forhandlinger for 1874. Chra. 1875. 8. 1 Bl., 50 S. og 3 Tabeller.

Skoletvang for Døvstumme. Kra. 1876. 8. 31 S. (Særtryk af „Aftenbladet" f. A.)

Indkomstskatten. Særskilt Aftryk af „Verdens Gang". Kra. 1878. 8. 3 Bl., 62 S. (Anonymt).

Rejse-beretning vedkommende døvstumme-sagen. [Chra. 1884.] 8. 23 S.

Fra samfundsøkonomien. Særskilt aftryk af »Nyt Tidsskrift«. Kra. 1886. 8. 32 S.

I Tids-Tavler, udg. af L. Kr. Daa, *III.* (1874), S. 389—94: Parliamentarismen på kontinentet (Anon.) — *IV.* 311—28: Forsvaret af vor uafhængighed (Anon.)

I Nyt Tidsskrift *I.* (1882), S. 174—89: Gladstone og Lordernes Hus; S. 587—95: Storthingsvalgene i 1882. — *II.* 490—502: Lidt om de politiske partiers fordeling over Norges område; S. 595—606: Adresserne til ministeriet Selmer. — — *V.* 345—47: Pressefriheden; S. 608—38: Fra samfundsøkonomien.

I Tidskrift för Döfstumskolan *VI.* (Sthlm. 1885): Bemærkninger i anledning af døvstummekongressén i Stockholm i 1884. — *IX.* (1888): Det mundtlige ords nytte for de døvstumme ved deres indbyrdes omgang.

I American Annals of the Deaf and Dumb (Wash.) 1882: A letter from Norway.

I Revue intern. de l'enseignement des sourds-muets (Paris) *1885—86*: Nouvelle organisation des écoles des sourds-muets en Norvège. — *1886—87* og *1887—88*: Bibliographie scandinave.

I Storthings-Forhandlinger 1879, V. Dok. No. 28: Forslag til Ændringer i de gjældende Love om Almueskolevæsenet paa Landet og i Kjøbstæderne med tilhørende Tillægslove. 4. 23 S. (Af H. og A. Holaas, vedtaget til Fremsættelse for Odelsthinget af J. Sverdrup. Jfr. Indst. O. II. f. A.)

Katalog over Arendals Skoles offentlige Musæums Bogsamling. Arendal 1883. 8. 200 S.

Rektor Gjessings Tale ved Skolens Lutherfest 10de Novbr. 1883. [Arendal 1883]. 4. 11 S.

Han har udgivet Indbydelsesskrifter fra Arendals Skole, indeholdende Skoleefterretninger, 1881—1886. Arendal. 8. 32 S., 48 S., 40 S., 40 S., 44 S. og 48 S.

I Norden, udg. af J. Lieblein, I. 122—134: Skirnes Ferd. Oversat i Originalens Versemaal. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 11); 278-86: Anmeldelse af Kr. Jansons „Fraa Bygdom".

I Annaler f. nord. Oldkyndighed 1862, S. 28—322: Trældom i Norge. (Besvarelse af en af Universitetet udsat Prisopgave, for hvilken han tilkjendtes Accessit. Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1866, No. 2).

I Arkiv for nordisk Filologi II. 289—318: Egils-Sagas forhold til kongesagaen.

I Ny illustreret Tidende 1875, No. 7—12: Askeladden. (Et Foredrag).

I Dølen 1858, No. 3 og 6: Sagan um Thorstein stangehogg; No. 7: [Ibsens] „Hermennerne".

Gjessing, Mads Dahl, Søn af Skibsfører *Andreas Sørenssen G.* († 1795) og *Elen Dahl*, blev født i Grimstad 21 Marts 1785, var først Kontorist, men blev 1809 Løjtnant ved Vesterlenske Regiment, tog 1813 Officiersexamen i Kristianssand og erholdt 1814 Afsked som Premierløjtnant. Han boede derefter i Kristiania, hvor han i nogle Aar var ansat som Extraskriver i Revisjonsdepartementet og hvor han døde 2 November 1833.

* 28 Decbr. 1809 *Aarsille Aabel* (f. i Kristianssand 4 Juni 1786, † i Kra. 23 Januar 1863), D. af Skipper, senere Kjøbmand i Kr.sand Knud Haaversøn A. og hans anden Hustru Anne Marie Kosvig.

Jfr. W. Lassen: Norske Stamtavler I. 11.

Baron Ledelin. Et Eventyr. Chra. 1820. 8. 45 S. (Anonymt. Jfr. «Baron Wedelin. Et Eventyr». Chra. 1819).

Smaavers. Chra. 1824. 8. 164 S.

I Det Norske Nationalblad XVII. (1821) S. 77—80: Til Glemselen. (Digt).

I Nyeste Skilderie af Christiania 1828, No. 15: Om Wergelands „Irreparabile Tempus" (Jfr. W.s Svar i No. 18 og G.s Tilsvar i No. 49—50).

I Morgenbladet er trykt adskillige Digte af ham, saaledes i Aarg. *1827*, No. 286: Til min Ven John (jfr. Svar i No. 294). — *1828*, No. 333: Salve Nielsen. — *1829*, No. 178: Balders Dod. — *1832*, No. 68: Ved General Kaltenborns Grav. — *1833*, No. 196: Professor Hansteen; No. 258: Til Kronprindsen efter Tilbagekomsten fra Vestlandet; No. 279: Over Statsraad N. Treschow.

Utrykt forblev hans dramatiske Arbejder «Huldras Friere», Farce i rimede Vers, og «Ikke alt Guld glimrer», Komedie i 3 Akter.

Gjessing, Matthias Dahl, foregaaendes Søn, er født i Kristianssand 22 Decbr. 1814, fik Høsten 1830 Ansættelse som Kontorbetjent, blev i Novbr. 1837 ansat som Bankadvokatfuldmægtig hos daværende Advokat Sørensen og tog i Juli 1841 norsk juridisk Examen med bedste Karakter. Fra 1 Marts 1838 til 1 Marts 1849 var han derhos Extraskriver i Kirkedepartementet og blev sidstnævnte Dag ansat som Fuldmægtig i den almindelige Enkekasse, hvor han, efter gjentagne Ganges Konstitution i Stillingen, 12 Mai 1866 udnævntes til Kasserer og Sekretær. Siden 1873 har han tillige været Kasserer og Sekretær ved Pensjonskassen for Statens Bestillingsmænd. 1856—70 var han ogsaa Kasserer og Sekretær ved Kristiania Havnevæsen, 1862—78 Medlem af (fra 1866 Formand i) Direktionen for Kristiania Pensjonsindretning, 1868—80 bestyrende Direktør for Lærerindernes Pensjonsforening, 1875—81 Medlem af Bestyrelsen for Arbejdernes Pensjonsforening. Endelig er han siden Prof. Schweigaards Død i 1870 Medlem af Tilsynskomiteen for private Forsørgelsesanstalter.

* 21 Juni 1854 *Amalie Beate Just* (f. 16 Februar 1831, † 7 August 1884), D. af Garvermester i Kristianssand Daniel J. (f. 3 Januar 1796, † 11 Juni 1858) og Dorothea Aabel (f. 10 August 1802, † 18 Decbr. 1831).

En Pensjonsforening til Alderdomshjælp for Arbeiderne i Christiania og Omegn. Udkast. (Aftryk af Aftenbladet). Chra. 1869. 8.

Angaaende Arbeidernes Pensjonsforening. (Til Arbeiderne og deres Venner). Kra. 1881. 8. (Særtryk af Adresseblad 1881, No. 21—23 og 26).

I Norsk Retstidende 1861, S. 217—23: Kjøbekontrakters Thinglæsning. (jfr. 1860, S. 817—32 af J. M. Conradi).

I Ugeblad f. Lovkyndighed *I.* (1862) 313—17 og 321—26: Angaaende Mangler ved Pantesikkerheden i brandforsikrede Bygninger. (Jfr. Morgbl. 1866, No. 247). — *II.* 219—22: Varsel til Tvangsauktioner; S. 282—89. Thinglæst Kjøbekontrakt.

I Morgenbladet har han i Aarenes Løb skrevet ikke faa Artikler, af hvilke her anføres: Aarg. *1844*, No. 183: Flagsagen m. v; No. 314, 316 og 320: Gejstlighedens Enkesæder (Bemærkninger ved Lovudkastet, jfr. Regjeringens Indstilling ang. Lov af 26 Septbr. 1845); No. 351: Det kan blive forsilde! [ang. Henr. Wergelands Skrifter]; No. 361: Nye Embedssegl. — *1845*, No. 58 Till.: En Forandring i Valgloven; No. 96 Till: Forandring af Myntfoden. — *1851*, No. 90: Om Stemmegivning i Storthinget; No. 160: Om Vejledning i Husflid; No. 353: Akers gamle Kirke. — *1852* No. 329; *1853*, No. 46; *1855*, No. 195 Till.: Sprogstriden, Almuesagen, Guds Ord i Modersmaalet (jfr. Chrapst. 16 Febr. 1857). — *1860*, No. 76: Den svenske Rigsdags Ekonomiutskott om Grl. § 111; No. 276: Kjøbekontrakter og Skjøder. — *1861*, No. 81: De nye Tillægs-Aktier i Storebrand. — *1865*, No. 31, 32, 33 og 34: Fem-Dalers-Pensjonsindretningerne; No. 264 Till.: Om Kristiania 5-Spd-Pensjonsindretning (jfr. Aftbl. f. A. No. 301). — *1866*, No. 30, 31: Fem-Dalers-Pensjonsindretningerne; No. 247: Enkekassens Fordring om Brandforsikring

af gjenopførendes Panter i Drammen (jfr. No. 244). — *1867*, No. 257; *1868*, No. 34; *1869*, No. 22 og 40 og 1874, No. 68: Fem-Dalers-Pensionsindretningerne. — *1871*, No. 69 og 84: Om Tillæg til Enkekassens Pensioner. — *1873*, No. 259 B og 264 A: Bør Prof. O. J. Broch gjenvælges? — *1874*, No. 196: Enkedronningens Legat; No. 330 A: Arbejdernes Pensionsforening; No. 334 A: Gadenavnenes Forandring og Panthaverne. — *1876*, No. 386: Ejendomsskatten i Kristiania. — *1878*, No. 60 A og *1879*, No 6: Om Tillæg til Pensionerne ogsaa for Enker af ældre Afdeling. — *1882*, No. 79: Skattetaxterne i Kristiania for fast Ejendom. — *1884*, No 72 A: Livsforsikringsselskabet „Idun" [ang. Udbetaling af Bonus med Indskrænkning af Sikkerhedsfondene, jfr. No. 77 B og 78 B samt et som Mnskr. trykt Hefte 1886].

I Aftenbladet bl. a. i *1858*, No. 262: Salget af Enkekassens Statsobligationer. — *1869*, No. 251: Livrenter for Tjenere; No. 237. Pensionsforening til Alderdomshjælp for Arbejdere. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *1871*, No. 227: Borgerligt Ægteskab. — *1872*, No. 121: Et Fredsord i Dagens Strid. — *1874*, No. 104: Professorgage for Ivar Aasen. — *1877*, No. 289: Kunstforeningernes Sammenslutning. — *1881*, No 24: Enkekassen vedkommende.

I Arbeiderforeningernes Blad 1851, No. 30: Til alle Arbeidersamfund [om Ophjælpning af Husfliden].

I Adressebladet, Till. til Almuevennen, 1877, No. 39: Pensionsvæsen for Lærere, deres Enker og Børn. (Jfr. Forhandl. ved det 1ste norske Arbejdermøde 1880, S. 93—95).

I Samfundet (Kra.) 1880, No. 87: Arbejdernes Pensionsforening.

I Polyteknisk Tidsskrift 1854 og 1861 findes et Par mindre Meddelelser af ham.

Gjessing, Søren Christian, Søn af ovennævnte Premierløjtnant *Mads Dahl G.*, er født i Oddernæs Prestegjæld 18 December 1812 og blev i Januar 1827 optagen som Frikadet ved Krigsskolen, hvorfra han udexamineredes 1831 og blev 30 Juli s. A. udnævnt til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade. Efterat have taget Examen ved den militære Højskole blev han 10 Februar 1834 udnævnt til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 23 April 1842 avancerede til Premierløjtnant, 20 Febr. 1849 til Stabskaptejn, 22 Decbr. 1860 til Oberstløjtnant og Chef for 4de Bataljon (Throndhjem), hvorfra han 27 November 1875 forflyttedes til Chef for 1ste Bataljon (Kristiania), og udnævntes 11 December 1880 til Oberst i Armeen. I 1839 blev han ansat som Konstruktør af Amtskarter og arbejdede som saadan til 1863. Han vandt i 1862 det militære Tidsskrifts Sølvmedalje for sin ndfr. nævnte Prisafhandling om vore Linjetroppers Tjenestetid. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem. Han er R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» (22 August 1864) og R. S. O. (1862).

* 4 Januar 1842 *Sara Glückstad* (f. 12 Oktober 1820, † 13 November 1856), D. af Kjøbmand i Kristiania Jakob G. († 1841) og Jakobine Glückstad († 1884).

I Norsk Militært Tidsskrift *XXV.* (1862), S. 262—307: Forsøg til Besvarelse af den af Redaktionskomitteen for det norske militære Tidsskrift udsatte Prisopgave: «Ere de for vore Linjetroppers Tjenestetid nu gjældende Bestemmelser tilfredsstillende eller ikke? [osv.]» — *XXX.* (1867), S. 450—73: Om Projektilerne ved det riflede Feltskyts. Forklaringer foranledigede ved de «Midlertidige Bestemmelser for Betjeningen af det riflede Feltskyts». — *XXXVII.* (1874), S. 88—98: Feltartilleriets Indskydningsarbejder. — *XLII.* (1879), S. 277—98 og 321—35: Forsøg til Besvarelse af norsk militært Tidsskrifts tidligere stillede Spørgsmaal: «Hvorledes bør Vaabenarternes aarlige Øvelser ordnes, for at en ønskelig Samvirken, navnlig i taktisk Henseende, kan opnaaes?»

I Kongl. Sv. Krigs-Vet.-Akademiens Handlingar och Tidskrift 1871, S. 140—86: I hvilket förhållande böra olika amunitionsslag ingå i feltartilleriets utredning? (Forsøg til Besvarelse af Akademiets Prisopgave).

Som Konstruktør af Amtskarter fortsatte han efter Foranstaltning af Finantsdepartementet fra 1840 den af Kaptejnerne G. Munthe og N. Ramm i 1825 som privat Foretagende paabegyndte Udgivelse af Amtskarter. Følgende kobberstukne Karter, konstruerede og tegnede af ham, findes udgivne: Kart over Christians Amt (3 Bl. 1845, 1849, 1851); Kart over Buskeruds Amt (2 Bl. 1854, 1856); Kart over Bratsbergs Amt (2 Bl. 1856—57); Kart over Nedenæs Amt (2 Bl. 1858—59); Kart over Lister og Mandals Amt (1 Bl. 1862); og Kart over Stavanger Amt (2 Bl. 1866).

Anonymt har han af og til i Dagspressen deltaget i Diskussjonen om forskjellige Emner.

Gjør, Herman Frederik Amberg, Søn af daværende Sognepræst til Saude, senere til Hetland *Magnus Andreas G.* (f. i Kristianssand 30 Novbr. 1801, † 5 Septbr. 1874) og hans første Hustru *Martine Elisabeth Schaft* (f. i Kra. 5 Septbr. 1800, † 20 Maj 1848), er født i Saude 2 Novbr. 1828, blev Student med Laud fra Stavangers Latinskole 1846 og medicinsk Kandidat med Laud i April 1853. Fra Høsten s. A. til Høsten 1855 var han Kandidat først ved Rigshospitalets Hovedafdeling, senere ved Fødselsstiftelsen, vandt 1856 den Skjelderupske Guldmedalje for sin ndfr. anførte Besvarelse af Universitetets Prisopgave om Callusdannelsen og opholdt sig derefter fra Septbr. 1857 til Oktbr. 1858 med offentligt Stipendium i videnskabeligt Øjemed i Udlandet, navnlig i Wien, Paris og Berlin. Efter Hjemkomsten blev han fra Novbr. 1858 ansat som Reservelæge for 3 Aar ved Rigshospitalets medicinske Afdeling og derpaa fra 1 Juni 1861 som Overlæge ved Kristiania Bys Sygehus.

* 20 September 1857 *Valborg Tostrup* (f. i Kristiania 26 August 1836, † 20 April 1886), D. af Grosserer Christopher Henrik Holfeldt T. († 17 Oktbr. 1881) og Julie Camilla Schaft.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 139 fg. og 488.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben — foruden flere Uddrag og Referater af fremmede Skrifter — 2. Række *XI.* 1—23 og 65—95: Om Callusdannelsen, en belønnet Prisafhandling; S. 584—86: Syphilisationen; S. 774—95 og 813—47:

Bidrag til Kundskab om de Sygdomme i Nervesystemet, der kunne opstaa som Følge af Syphilis. — *XIII.* 857—89 og 953—67: Beretning om en med Stipendium foretagen videnskabelig Rejse. — *XV.* 1—40, 993—1017 og *XVII.* 905—19: Aarsberetninger fra Rigshospitalets medicinske Afdeling for 1859—61. — *XX.* 330—59: Meddelelser fra Christiania Sygehus om den chroniske Lungetuberculose. — 3. Række *II.* 465—500: Beretning fra Hovedafdelingen af Christiania Kommunesygehus for de sidste 5 Aar. — *X.* 905—44: Beretning fra Afdeling *A* af Kristiania Kommunesygehus for Tidsrummet fra 1872—1879.

I Tidsskrift f. praktisk Medicin *II.* (1882), S. 161—66: Et Tilfælde af Hjernesygdom med tilhørende Sektionsresultat. — *V.* 349—53: Tabes dorsalis og Syfilis.

I Nordiskt med. Arkiv findes Uddrag af flere af ham i det medicinske Selskab i Kristiania holdte Foredrag om behandlede Tilfælde.

Gjør, Lauritz Magnus Salomon, Søn af Sogneprest *Fredrik Nicolai G.* (f. 1 Oktober 1804, † 7 Maj 1865) og *Marie Beate Steen* (f. 21 Marts 1816), er født i Bø i Thelemarken 2 Maj 1840, blev, dimitteret fra Skiens Skole, Student med Laud 1857 og filologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1864. I Aarene 1859—61 var han Huslærer hos Jernværksejer Aall paa Næs, var 1864—65 Lærer ved og Medbestyrer af Qvams Latin- og Realskole, 1866—69 Lærer ved Gjertsens Latinskole for ældre Disciple og har siden sidstnævnte Aar, da Gjertsens Skole for højere Almendannelse blev oprettet, været Medbestyrer af denne Skole. Sommeren 1879 besøgte han med offentligt Stipendium Tyskland for at studere det højere Skolevæsens Ordning der.

* 4 August 1865 *Nora Julie Olsen* (f. 11 April 1842), D. af Skomagermester Nils O. i Kristiania.

Samling af Opgaver til Oversættelse fra Latin udg. af M. Gjør og J. Johanssen. Chra. 1868. 8. 2 Bl. 207 S. (Anm. i Aftbl. 1868, No. 237).

Schematisk Fremstilling af Moduslæren i Latin og Græsk. Af M. Gjør og J. Johanssen. Kra. 1873. 8. 37 S.

Latinsk Læsebog for Middelskolen. Af A. Andersen og M. Gjør. Kra. 1875. 8. 3 Bl. 136 S.

Latinske Stiløvelser for Middelskolen og Gymnasiet. Af A. Andersen og M. Gjør. Kra. 1877. 8. 4 Bl. 205 S. — 2den omarbeidede udgave. Kra. 1884. 8. VIII. 192 S.

Gallien før og under Romernes herredømme. En indledning til Frankriges historie. (Oprindelig meddelt i Gjertsens skoles indbydelsesskrift for 1878). Kra. 1881. 8. 39 S.

Beretning om det femte nordiske skolemøde i Kristiania 9—12 august 1885. Udgivet af den norske bestyrelses redaktionskomité: Otto Anderssen, H. Christiansen og M. Gjør. Kra. 1886. 8. XII. 461 S.

Med Fr. Gjertsen har han udgivet Indbydelsesskrifter fra Gjertsens Skole til de aarlige Examiner 1869, 1870 og 1873—1886, hvorom nærmere under Gjertsen. I Indbydelsesskriftet for *1878* har han skrevet S. 1—34: Gallien før og under Romernes

herredømme. — I Indbydelsesskriftet for *1880*, S. 1—86: Om de høiere almenskoler i Preussen og kongeriget Sachsen. Indberetning til kirkedepartementet om en i 1879 foretagen stipendierejse. — I Indbydelsesskriftet for *1883*, S. 1—86: Prøver af en historisk læsebog. — I Indbydelsesskriftet for *1885*, S. 1—38: Stykker af en historisk læsebog.

I Aftenbladet 1879, No. 5: Om Statens og Kommunens Forhold til den højere Skoleundervisning i Kristiania.

Glad, Christian, efterfølgendes Søn, blev født i Aker 8 Oktober 1794, blev Kadet 1807 og 1810 ansat som Sekondløjtnant ved Oplandske Dragonregiment, fik 2 April 1812 Udnævnelse som virkelig Sekondløjtnant og blev ved Armeforandringen 1 Januar 1818 Premierløjtnant i Kavalleri-Brigaden, hvor han 29 Juli 1820 avancerede til Sekondritmester ved Vardalske Eskadron og 15 Juli 1829 til Ritmester og Chef for samme, udnævntes 15 Januar 1835 til Pladsmajor paa Akershus, 26 Januar 1843 til Oberstløjtnant, 30 December 1850 til Oberst og Chef for Kavalleri-Brigaden og 10 Marts 1854 til Generalmajor i Armeen. Han var fra Marts 1854 til August 1862 Kommandant paa Akershus. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 7 April 1852 ang. Oprettelsen af et Pensjonsfond for afgaaende civile og militære Embedsmænd samt af den kgl. Kommissjon af 23 Januar 1858 til at revidere Regjeringens Udkast af 2 Marts 1857 til militær Straffelov. Han døde 8 Januar 1866. Han var K.[1] St. O. O. (1855).

* *Marie Christine Trosdahl* (f. 1796, † 14 August 1877), D. af Lensmand T. i Vaage.

Nekrologer i Morgenbl. 1866, No. 10; i Aftenbl. s. A. No. 8 og 12; Aftenp. s. A. No. 7; i Ill. Nyhedsbl. s. A. No. 2. Jfr. C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 98.

Udkast til et Reglement for Hugning ved Cavaleriet, der ifølge den tjenstgjørende Generaladjutants Befaling indtil videre bliver at befølge ved Cavalerie-Brigadens Vaabenøvelser. [Chra. 1851]. 16. 2 Bl. 76 S.

Glad, Frederik, Søn af Kjøbmand *Anders Huus G.* og *Maria Treschow,* blev født i Kristiania 8 August 1760, blev Student fra Kathedralskolen dersteds 1777, men opgav Studeringerne og vendte hjem til Norge, da han 1779 arvede Nedre-Papirmølle og Gaarden Grefsen i Aker, hvilke Brug han overtog og ved hvis Drift han udmerkede sig saaledes som Landmand, at han 28 Januar 1812 blev tildelt Danebrogsmændenes Tegn. Af Storthinget 1814 blev han valgt til Medlem af den nedsatte Komite for Landets indre Økonomi, hvis øvrige Medlemmer blev Professorerne Platou og Rathke og Kjøbmand Peder Cappelen. Han mødte som første Repræsentant fra Akershus Amt paa Storthinget 1815—16, hvor han var Medlem af 6te Komite (for Fiskerierne, Land-, Skov- og Bergvæsenet). Han døde paa Grefsen 11 Septbr. 1840.

* i Maj 1782 *Johanne Marie Elisabeth Dallas* (f. i Hamburg 1 Marts 1764, † 5 Marts 1837), fhv. Danserinde ved det kgl. Theater i Kjøbenhavn.

Jfr. B. Moe: Efterretninger om Storthingsmænd, S. 66 fg.; Conradine Dunker: Gamle Dage, S. 200; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 21, 118 og 138; H. J. Huitfeldt: Chra. Theaterhistorie, fl. St. (se Reg.)

F. Glads Afhandling om Tørvemyrer og Tørveskæring. Chra. 1831. 8. 35 S.

I Norsk Landvæsens Samlinger, udg. af J. Neumann, I. (Chra. 1809), S. 125—220: Beskrivelse over Jordbruget paa Gaarden Greffsen. (Skrevet 1806).

I Den norske Bondeven, udg. af Selsk. f. Akers Sogns Vel, H. 1. (1810): Afhandling om Tørvemyrer og Tørveskæring. (Paany optrykt i Budstikken, Ny Saml. (1831), II. No. 66—71 og derfra særskilt aftrykt, se ovfr.) — 1815, No. 16: Om Midler til at vedligeholde en god og erholde en forbedret Avl af Heste, Fæ, Faar m. fl.

I Chra. Intell.-Sedler 1808, No. 40: Om Kartoffelskrællingers Plantning og om Sædekornets Støbning.

Som Medlem af den ovfr. nævnte «Komite for Landets indre Økonomi» havde han Del i de fra denne til Storthinget 1815—16 indgivne Beretninger og Forslag.

Gleditsch, Hjalmar Emil Dorotheus, Søn af Godsejer, cand. jur. *Herman G.* († paa Nes Herregaard 24 Oktbr. 1872, 55 Aar gl.) og *Marthe Marie Mathiesen,* er født paa Tomb Herregaard i Smaalenene 7 Decbr. 1850, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1868 og juridisk Kandidat med Haud 1873. 1872—75 var han Ejer af Nes Herregaard i Smaalenene og senere i nogle Aar Deltager i et Handelsfirma i Kristiania. Han er siden 1881 ansat som Kopist i Revisjonsdepartementet.

* 21 Oktober 1881 *Marie Lütken* (f. 12 Maj 1851), D. af Kjøbmand i Kristiania R. Lütken og Caroline Larsen.

Digte af en Gjenganger. Bergen 1871. 8. 4 Bl. 104 S.

Hos politikommissæren. Humoresker af Jules Moinaux. I udvalg efter originalens tredje oplag oversat af Hj. G. Med 44 ill. Kra. 1886. 8. XI. 125 S.

Han var Medarbejder i «Dagen» 1881—1886 og skrev i dette Blad fornemmelig Kunst- og Literaturanmeldelser, samt mindre, skjønliterære Arbejder.

Han har, dels under forskjellige Merker, dels uden Signatur, skrevet adskillige Digte ved Fester i Studentersamfundet, ligesom Digte og Recensjoner af ham er trykt i flere af Hovedstadens Dagblade.

Glückstad, Andreas Melchior, Søn af Korpsmajor i 1ste akershusiske Infanteribrigade og Adjutant hos Kong Oskar I. *Ludvig Michael G.* (f. 26 Decbr. 1793, † 11 Novbr. 1866, Storthingsrepræsentant

fra Fredrikshald 1854) og *Elise Catharina Andersen* (f. 25 Juni 1801, † 11 Jan. 1874), blev født paa Fredrikshald 30 April 1829, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1847 og studerede efter Andenexamen Medicin til 1852, da han opgav dette Studium og flyttede til Kjøbenhavn, hvor han boede som Literat til 1857. Han studerede senere Forstvæsen i Tyskland og tog i Giessen forstvidenskabelig Examen, vendte derefter tilbage til Norge, rejste 1861—62 væsentlig af Helbredshensyn i Rhinegnene og Syd-Frankrige, og bosatte sig efter Hjemkomsten i sin Fødeby, hvor han levede som Literat til sin Død 6 Februar 1865.

Nekrolog i Fr.halds Tilskuer 1865, No. 12 og i Smaal. Amtstid. s. A., 7 Febr. Jfr. Erslews Forf.-Lex., Suppl. I. 571; M. Arnesen: Biogr. Efterretn. om Elever paa Fredrikshalds Skole, S. 33 fg.

Idun. Et Blad for Literatur og Kunst. [Red. af A. M. G.] No. 1—17. Chra. 1851. 4. 130 S. (Heri er, foruden et Par Digte under hans Navn, de fleste Artikler uden Navn eller Merke af ham. Jfr. Andhrimmer, 1. Kv., Sp. 90—92).

Bør „Dante" opføres? Et Brev til Hr. Etatsraad Molbech. Kbhvn. 1853. 16. 8 S. (Anonymt).

Slottet i Poitou. Lystspil i 4 Acter af Jules Sandeau [og Regnier]. Oversat. Kbhvn. 1853. 8. (Anon. Udgjør No. 175 af Samlingen „Det kgl. Theaters Repertoire". Opført 1ste Gang 17 Decbr. 1852 paa det kgl. Theater, til hvis faste Repertoire Stykket fremdeles hører Under Titlen „Emigranten og hans Datter eller Frøken de la Seiglière" er Stykket i G.s Oversættelse opført paa Theatrene i Kristiania og Bergen m. fl. St.)

Pennetegninger. Kbhvn. 1854 [ɔ: 1853]. 8. 95 S. (Anm. i Dagbl. [Kbh.] 1853, No. 275; Flyveposten 1854, No. 109, 115, 118; Fædrel. f. A. No. 113, jfr. No. 116 og 119).

Digte. Kbhvn. 1855. 8. 68 S. (Anm. i Dagbl. [Kbhvn.] 1855, No. 179; i Kbhvnspst. No. 264; Aftenbl. 1855, No. 188 [af Hartvig Lassen]).

Altfor smuk! Lystspil med Sange i 1 Akt. Efter det Franske [af Ed. Plouvier og Jules Adenis]. Kbhvn. 1856. 8. (Opført paa Folketheatret i Kbhvn. med Musik af H. C. Lumbye 1ste G. 7 Oktbr. 1859. G.s Bearbejdelse blev igjen oversat paa Svensk af Aug. Säfström under Titlen «Olycklig för sin skönhet» og opført paa Ladugårdslands Theater i Stockholm 1ste G. 22 Januar 1857).

Ungkarl og Ægtemand. Lystspil i 2 Acter af Jaime Fils og Delacour. Oversat. Kbhvn. 1856. 8. (Jfr Fædrel. 1856, No. 81, hvortil Svar af G. i No. 89 og Gjensvar i No. 91 Opført paa Kra. Theater 1ste G. 1 Novbr. 1857; paa Folketheatret i Kbhvn. 1ste G. 20 Oktbr. 1858. I svensk Bearbejdelse, med Originalkupletter af Axel Krook og Musikarrangement af J. W. Södermann, opførtes G.s Oversættelse bl. a. paa Sødermalms Theater i Stockholm 1ste G. 25 Novbr. 1856).

Et magnetisk Experiment. Farce med Sang i 1 Akt. Efter det Franske. Kbh. 1856. 8. 78 S.

Søndagsblad for æsthetisk Underholdning. Kbhvn. 1857. (Af dette Ugeblad udkom blot et Par No.; Udgivelsen standsede nemlig ved Redaktørens Hjemrejse til Norge).

I Illustreret Tidende IV. (Kbh. 1862—63), No. 160 og 161: Fra Reisen.

I Illustreret Nyhedsblad 1862, No. 36: Fire Sange; No. 39, 40, 41: Fra Rejsen, Sandhed og Digt; No. 46: Det tydske Studenterliv gjennem Tiderne.

I Dagbladet (Kbhvn.) 1853, No. 96, 97, 102 og 103: Norske Forholde.

Han var Redaktør af Fredrikshalds Tilskuer fra April 1864 til sin Død.

Anonyme Bidrag af ham findes ogsaa i det danske Fædrelandet 1854—57.

Følgende Oversættelser og Bearbejdelser af ham er, uden at blive trykte, opført paa offentlige Theatre, nemlig paa det kgl. Theater i Kbhvn.: Hjertet og Pengene, Lystspil i 5 Akter af Félicien Mallefille (1ste G. 3 Febr. 1854); Kamp og Sejr, Lystspil i 3 Akter af E. Légouvé (1. G. 20 Januar 1859); Min Lykkestjerne, Lystspil i 1 Akt af Scribe (1. G. 24 Septbr. 1854); paa Folketheatret i Kbhvn.: En fornem Svigersøn, Lystspil i 4 Akter af E. Augier og J. Sandeau (1. G. 4 Oktbr. 1859); Damernes Ridder, Farce i 1 Akt af Michel og Labiche (1. G. 25 September 1876); paa Kra. Theater: En Barndomserindring, Lystspil i 1 Akt efter Alex. Dumas (1. G. 9 Juni 1859).

Glükstad, Christian Frederik, Søn af Raadmand i Kristianssand *Michael G.* (f. 1 Febr. 1758, † 5 Jan. 1843) og *Sara Thaulow*, blev født i Kristianssand 7 Januar 1803, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1820 og juridisk Kandidat med Laud i Juli 1824. Han blev det følgende Aar ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 11 Oktbr. s. A. udnævntes til Fuldmægtig, 1827 til Bureauchef og 5 December 1831 til Expeditionssekretær ved Afdelingen for det Indre, i hvilken Stilling han døde 17 Oktbr. 1838.

* 9 April 1829 *Henriette Vibe,* der efter G.s Død ægtede Biskop Gislesen (se ovfr.)

Jfr. J. H. Vogts Optegnelser, S. 165 og 173.

Han var Medudgiver af Departements-Tidende fra Maj 1837 til sin Død.

Glükstad, Christen Mamen, Søn af Provst og Sogneprest til Skjeberg, senere Justitsraad og Handelsmand paa Fredrikshald *Andreas Melchior G.* († 9 Febr. 1815, se «Haldensia» I. S. 83) og hans 2den Hustru *Cathrine Elisabeth Mamen,* er født i Skjeberg Prestegaard 30 Aug. 1806. Efterat have besøgt Kristianssands Kathedralskole 1816—23 blev han, privat dimitteret, Student med Haud 1824 og theologisk Kandidat i Decbr. 1829. Han oprettede derefter en Privatskole paa Fredrikshald, hvor han ogsaa grundlagde en Boghandel, blev i Decbr. 1832 ansat som Førstelærer ved Borgerskolen dersteds, hvis Bestyrelse han forestod til Sommeren 1843, da han rejste til Sundalen, efterat være bleven udnævnt til Sogneprest der den 2 Oktbr. 1842. Herfra blev han 14 Aug. 1851 befordret til Modums residerende Kapellani og derfra 13 Decbr. 1862 til Hiterdals Sognekald, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 15 Febr. 1877. I alle sine Embeder virkede han ivrigt for Fremme af Skolevæsen og Folkeoplysning og derhos var han saavel

i Sundalen som i Hiterdal i flere Aar Ordfører i Formandskabet, i Sundalen og paa Modum ogsaa Forligelseskommissær. Siden Januar 1878 har han boet i Kristiania.

* 31 Decbr. 1833 *Sofie Elisabeth Huitfeldt* (f. paa Fredrikshald 13 April 1811), D. af Major Arild Christopher H. († 2 April 1844) og Anne Elisabeth Wiel († Novbr. 1862).

Jfr. Chr. Glükstad: Hiterdals Beskrivelse, S. 38.

Norsk Grammatik for Begyndere. Fr.hald 1842. 16. 34 S.

Hiterdals Beskrivelse. Chra. 1878. 8. 72 S.

Sundalens Beskrivelse. Kra 1887. 8. (Under Pressen).

Flere anonyme Bidrag af ham findes i Kristianssunds Blad (1843—51), i Morgenbladet (1851 og flg. Aar) og i de senere Aar i Budstikken og Aftenposten, som oftest merket *—d*.

Gløersen, Christian August, Søn af Kaptejn *Christian G.* og *Karen Wetlesen*, er født i Asak i Bergs Prestegjæld ved Fredrikshald 13 Juni 1808, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1827 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1832. Han blev 20 Oktbr. 1834 ansat som Andenlærer ved Askers Skolelærerseminarium, udnævntes 7 Juni 1845 til res. Kapellan til Eker og 18 Jan. 1854 til Sogneprest til Elverum samt 8 Juni 1864 til Provst i Østerdalens (fra 1 Januar 1868 i søndre Østerdalens) Provsti, fra hvilke Embeder han efter Ansøgning erholdt Afsked 6 Juni 1885. Han blev 21 Januar 1885 R. St. O. O. «for lang og fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 7 Juli 1837 *Marie Olea Randers* (f. 10 Decbr. 1818), D. af Sogneprest til Skjeberg Ole Christopher R. og Marie Florentine Dorthea Hofgaard.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to. II. 2. S. 926 fg.; Opl. Avis 1884, No. 125 [ang. hans 50 Aars Embedsjubilæum].

Veiledning til methodisk Underviisning i Hoved- og Tavleregning. 1ste Levering, omfattende Talbygningen, de 4 Regningsarter i hele ubenævnte Tal samt Begyndelsesgrundene til Brøk. Chra 1845. 8. VII. 99 S.

Nogle Ord om Kirketugt tilegnet Elverums Menighed. Hamar 1875. 8.

Ved Distriktslæge C. P. Munthes Baare, Tale i Sørgehuset paa Alfheim 17. Decbr. 1884. Trykt som Manuskript for Familiens Medlemmer. Chra. 1885. 8. 7 S.

I For Almueskolelærere, udg. af K. D. Knutzen, III. (1836), H. 3: Gjenmæle i Anl. af Udgiverens Kritik over sidstafholdte Examen ved Seminariet i Asker.

Gløersen, Hans Andreas Tanberg, Søn af Korpslæge *Jørgen Gustav G.* (f. 18 Marts 1806, † 27 Juli 1884) og *Gunda Sophie Cathrine Tanberg* (f. 15 Septbr. 1811), er født i nordre Aurdal i Valders

16 Februar 1836, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1853 og juridisk Kandidat med Haud i Juni 1858. Han studerede derefter Forstvæsen ved Giessens Universitet, hvor han i Marts 1860 tog forstvidenskabelig Examen med bedste Karakter. 1 August s. A. beskikkedes han til Forstassistent i Lesje i Gudbrandsdalen, sendtes Vaaren 1864 til Vestlandet for at organisere en Forstforvaltning derborte og udnævntes 1 April 1866 til Forstmester i det vestlandske Forstdistrikt. Som saadan var han den første her i Landet, der satte store rationelle kunstige Skovanlæg i Gang, anlagde 1868 Forstvæsenets ældste og største Planteskole ved Sandnæs paa Jæderen og et Par Aar senere Planteskolen ved Farsund; indførte i Begyndelsen af 1870-Aarene Dæmpning af Flyvesand paa Jæderen, paabegyndte senere kunstig Udklængning af Bartræfrø til Salg inden- og udenlands og oprettede 1880 Landets første Udklængningsanstalt ved Vossevangen. Blandt andre Foranstaltninger, der skyldes hans Initiativ, maa nævnes Anlægget af Jæderbanen og Vossebanen, idet han var den første Forslagsstiller herom, for Jæderbanens Vedkommende paa Vaarthinget i Kleps Hered 1866 (se «Stavangeren» 1878, No. 4004) og for Vossebanens Vedkommende ved en Artikel i «Bergensposten» 24 August 1871. Han var 1883 Medlem af den af Finantsdepartementet nedsatte Kommissjon til Vossevangens Regulering og er siden 1886 amtsbeskikket Politimester i Vossevangens Bygningskommune.

* 26 Februar 1867 *Rachel Marie Carlsen* (f. 29 Marts 1846), D. af Landhandler i Mosterhavn Peder C. og Elisabeth Johnsen.

Jfr. Søndre Bergenhus Amtstidende 1885, No. 31; Berg. Aftbl. 1883, No. 1066.

Indberetning fra Forstassistent A. T. Gløersen til Det kgl. Departement for det Indre om de af ham i 1864 anstillede Skovundersøgelser i Stavanger Amt. Chra. 1865. 8. 42 S. (Ogsaa trykt i Morgbl. 1865, No. 86, 93 og 147).

Indberetning fra . . . . til . . . . om de af ham anstillede Skovundersøgelser i Søndre Bergenhus Amt. Chra. 1865. 8. 20 S. (Anm. i Forbindelse med frgd. Skrift af J. B. Barth i Aftbl. 1871, No. 292).

Forestilling fra Forstmester Gløersen angaaende Forandring i Gjærdeloven, afgivet til Indre-Departementet den 2den Februar 1873. Chra. 1873. 8. 15 S.

Nogle Ord om Vestlandets Afskovning. U. S. og A. 8. 20 S. (Aftryk af Tidsskrift for Landmænd 1876).

[„Gløersens Skovtraktater". Planteanvisning: No. 1—5]. Stavanger 1866—85. Trykt i ca. 30,000 Expl. No. 1. Anvisning til Frøsaaning. 1—2. Opl. 1866. 8. 2 Bl. — No. 2. Anvisning til Udprikling af Skovplanter. 186*. 8. 2 Bl. — No. 3. Om Skovanlæg. 1—5. Opl. 187*—85. 4. 2 Bl. — No. 4. Dyrkning af Pil til Tøndebaand og Kurvkvitse 1—2. Opl. 8. 2 Bl. — No. 5. Indsamling af Gran- og Furufrø. 1885. 8. 8 S.

Vestlands-Granen og dens Indvandrings-Veie. Separataftryk af

Forstforeningens Aarbog for 1884. Kra. 1884. 8. 95 S. (Anm. af Dalgas i Hedeselskabets Tidsskrift [Kbhv.] 1884, S. 177—84).

Granens Optræden paa Vestlandet. Separataftryk af Professor Schübelers «Norges Væxtrige» [I]. [Kra. 1885]. 4. 8 S.

I Tidsskrift for Landmænd *1874*, S. 270—80, 317—40 og 349—55: Flyvesand og dens Beskaffenhed. — *1876*, S. 149—68: Nogle Ord om Vestlandets Afskovning. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr).

I Aarbog for Landmænd, udg. af H. Tveter, 1883, S. 46—60: Om Forbedring af vor Hønseavl.

I Norsk Landmandsblad *1884*, No. 52: Angoragjeder. — *1885*, No. 6: Vestlandets Forstdistrikts Forretning med Træfrø i 1884.

I Schübelers Viridarium Norvegicum I. 396—403: Om Granens Optræden paa Vestlandet. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.); S. 436 fg.: Om Træarterne i de vestlandske Kystskovanlæg.

I Norges Land og Folk H. 2. (1887) er Skildringen af Stavanger Amts Skovtilstande af G.

I Norsk Idrætsblad *1885*, No. 12: Om Vildtstanden i det Vestenfjeldske. — *1886*, No. 8: Rensdyr-Jagtparker.

I Den norske Forstforenings Aarbog f. *1882*, S. 199—223: Om Skovanlæg og Frøsamling. — *1883*, S. 89—98: Schütte i de vestlandske Plantninger Vaaren 1882. — *1884*, S. 41—135: Vestlands-Granen og dens Indvandrings Veie. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *1885*, S. 83—87: Gran ved Fæmundsøen og i tilgrænsende Trakter.

I Norsk Havetidende-II. (1886), S. 57—62: Læbælter om Haver.

I Skogsvännen (Sthlm.) 1884, No. 4: Om odling af pil till tunnband och korgvidjor.

Han grundlagde Landbrugstidende for Vestlandet, et 14-dagligt Tidsskrift for det vestlandske Jordbrug, hvilket begyndte at udkomme paa Vossevangen 17 April 1885 og hvis Hovedredaktør han siden har været. I dette Blad har han skrevet en stor Mængde Artikler om Skovvæsen, Fjærkræavl, Kommunikationsvæsen osv.

I Forskjellige Indberetninger fra de ved Statens Forstvæsen ansatte Funktionærer 1857—73 (Chra. 1874), I. 440—55: Beskrivelse over endel Embedsgaardsskove i Stavanger og søndre Bergenhus Amter.

I Erklæringer over Skovkommissionens foreløbige Udkast (Kra. 1882. 4.) er hans Erklæring trykt S. 72—86.

I Aftenbladet *1859*, No. 8 og 9: Nogle Træk af Studenterlivet ved et tydsk Universitet. — *1872*, No. 49: Om Skovplantningens nuværende Vilkaar her i Landet.

I Morgenbladet bl. a. i *1865*, No 86, 93 og 147: Indberetning om Skovundersøgelser i Stavanger Amt. — *1868*, No 153: Sneskred og Skovødelæggelser paa Vestlandet. — *1879*, No. 242 A: Forestaaende Frøfald i Furuskovene. — *1882*, No. 51: Om Mængden af Vildt, især af Hjort, i det Vestenfjeldske; No. 269 A, 276 B og 283: Om Forbedring af vor Fjærkræavl. — *1883*, No 166 A: Udgifter ved Skovanlæg; No. 267 B: Frøaar og Høstplantning; No. 347: Forstvæsenets Deltagelse i Udstillinger.

I Bergensposten *1871*, No. 199: Jernbane mellem Bergen og Kristiania. — *1875*, No 60 og 61: Kristiania Nordbane contra Bergensbanen. — *1878*, No. 276: To Vejanlæg.

Hegrem, Vilhelm Sophus, Søn af Premierløjtnant, Kommandant paa Vardøhus *Eiler Christian Hegrem* († 1832) og *Sille Marie Hagen Klüwer* († paa Fredrikshald 27 April 1879), blev født i Værdalen 30 Oktbr. 1820, optoges som Kadet paa Krigsskolen, men fik efter et Par Aars Ophold, ifølge Krgsk.s Plan af 10 Juni 1837 § 19, Afsked derfra 1842, da han rejste til Belgien, hvor han i et Aar studerede ved Universitetet i Louvain. Han rejste derfra til Italien, hvor han et Aars Tid studerede ved det Urbanske Kollegium, ligesom han senere studerede ved katholske Universiteter og Seminarier ogsaa i Tyskland og Paris, idet han ved denne Tid gik over til Katholicismen; derimod benegtede han selv, at han nogensinde havde studeret ved Jesuiterkollegiet enten i Florents eller andensteds. Efter Besøg i Norge og Sverige kom han senere til Rusland, hvor han i nogen Tid var Huslærer, og endnu senere til Rom, hvor han saa opholdt sig i flere Aar. Den 13. Septbr. 1853 blev han af Pave Pius IX egenhændig skjænket Ridderbaandet af St. Sylvesterordenen, fordi han under Livsfare havde fra Rusland medbragt vigtige Dokumenter fra den romersk-katholske Gejstlighed der. 2 Juli 1860 blev han af den franske Regjering udnævnt til Professor i fremmede Sprog ved det kejserlige Lyceum i Tarbes, hvilken Lærerstilling han beklædte til 1870, da han »som kejserlig udnævnt Professor ikke kunde bære over sit Hjerte at tjene Republiken.« Fra Frankrige rejste han saa til England, hvor han en Tid boede i Bath, og vendte derefter i 1875 tilbage til Norge. Han bosatte sig nu paa Fredrikshald, hvor han væsentlig ernærede sig ved at give Undervisning i nyere Sprog. Her døde han 30 Januar 1879.

Nekrolog i Smaal. Amtstid. 1879, No. 18. Hans Stambog fra hans Discipeltid i det Urbanske Kollegium findes i kgl. Fuldmægtig Boecks Bibliothek.

Rytterskaren, original Novelle af Willialmur. Chra. 1842. 8. 88 S.

Kapellruinerne, eller Svenskarne i Norrige. Af Villialmur. (Overs. af det frgd. Skrift i »Portefeuille för den nyaste utl. novelllitteraturen,« H. 9. 1844).

Le Rationalisme. [Poème.] Bath 1874. 8. 8 S.

Biarritz en automne, 1868. [Poème.] Bath 1874. 8. 12 S.

I Nat og Dag offentliggjorde han under Pseudonymet Willialmur nogle, tildels oversatte, Noveller.

I Den Constitutionelle 1845, No. 335: En Audients hos Cardinal Mezzofanti; No. 341, 348 og 349: Collegium Urbanum de propaganda fide; No. 358: Juleaften i Rom — *1846*, No. 79 og 82: Venedig.

I Fredrikshalds Tilskuer offentliggjorde han efter sin sidste Tilbagekomst til Fædrelandet ikke faa Digte og andre Arbejder (især i Aarg. 1878.)

Under sit Ophold i Udlandet skrev han ellers adskilligt i italienske og (især) franske Blade og Tidsskrifter.

Heiberg, Andreas Henrik, Søn af Stiftsoverretsprokurator *Andreas Dankertsen H.* († 1833) og *Catharina Marie Lem*, blev født i

* *Nancy Wilhelmine Catharina van Kervel* (f. 15 Febr. 1842), . af fhv. Sognepræst til Skodje Daniel v. K. og Grethe Hvidt.

Jfr. Storth.-Forhandl. 1883, V. Dok. No. 19, VI. 403 og Storth.-Tid. s. A., rh. i Storth., S. 413—16; Storth.-Forh. 1885, V. Dok. No. 63, VI. 489. Morgenadet 1882, No. 130 A og No. 135 B samt «Kragerø Blad» og «Vestmar» i flere Nuere Vaaren 1882.

Sigurd. Fortælling. Kbhvn. 1877. 8. 2 Bl. 424 S. (Anm. i Aftbl. 1877, o. 299 A af H. J.[æger]; i Norsk Tidsskrift f. Lit., red. af K. A. Winter-Hjelm, Aarg. No. 17 af S. M.[üller]).

En Fremmed. Fortælling. Kbhvn. 1880. 8. 321 S. (Anm. i Morgenbl. 180, No. 138 A).

Småting. Studier og fortællinger. Kbhvn. 1881. 8. 2 Bl. 179 S.

Fra mit friluftsliv, skildringer fra jagten og naturen. Kbhvn. 1881. 8. Bl. 133 S. 1 Bl.

Laura. Fortælling. Kbh. 1883. 8. 211 S. (Anm. i Dagbl. 1883, No. 335; erg. Tid. s A. No. 263; Berg. Aftbl. 20 Novbr. s. A.; Opl. Avis s. A. No. 134; agsp. No. 276; Berl. Tid. 15 Decbr. 1883; Dagbl. [Kbh.] 7 Decbr. 1883; Helsingrs Dagbl. 16 Decbr. 1883, Aftonbl. 1884, No. 70).

Fra Nord og Syd. Fortællinger og Skitser. Kbh. 1884. 8. 203 S. (Anm. I. H. i Dagbl. 1884, No. 360; i Berl. Tid. 1884, No. 296; Dagbl. [Kbh.] No. 313; olitiken No. 45).

Dagligdags. Fortælling. Kbhvn. 1886. 8. 331 S. (Anm i Dagbl. 1886, o. 191 og i No. 313 af Bj. Bjørnson; Kristianssands Stiftsavis 1886, No. 86 af H.[ansen]; Berg. Aftbl. 1886, 13 Maj; Bergensp. s. A. No. 136; Dagsp. No. 149; oss Tilk. No. 76; Menneskevennen No. 13; Ny ill. Tidning 1886, No. 21; Dagbl Kbh.] 1886, No. 167; Nattid. [Kbh.] 1886, 2 Juni [af A. Falkmann]; Politiken 1886, o. 186 [af E. Brandes]; i Finland [H.fors] Juni 1886).

Nips. Vers af Kr. G. Billeder af Paul Wagner, Buland, C. F. Decker. Pau hurmann m. fl. Chra. 1886 4. 55 S.

Mindre Fortællinger. Kbh. 1887. 8. (Under Pressen).

Han er Redaktør af Tillægsblad til Skilling-Magazin, der beyndte at udkomme 1 Maj 1886.

I For Hjemmet, udg. af A. Munch, *IV.* 512—30: Et Jagtminde. — 566—71: Fire Digte.

I Illustreret Tidende VIII. [Kbh. 1866—67], No. 394: En Historie fra Østerdalen.

I Norsk Folkeblad *1866*, No. 4 og 5: Digte. — *1870*, No 28 B, 30 B g 32 B: Ved Pianofortet. (Pennetegninger fra vort Selskabsliv).

I Dybwads Ill. Folkekalender 1880, S. 44—69: Langt mod nord. Fortælling).

I Samfundsblade (Kra. 1865), S. 40—46: En broderlig skrivelse til r. E. H.[ertzberg] i anl. af «nogle ord om studenternes forhold til skandinavismen» . 36 fg. sstds.]

I Ny ill. Tidende *1878*, No. 45: Kvindens Magt (Digt). — *1879*, No. 1: onernes Magt. En Fortælling fra Tromsø, efter Motiv af Nils Øvre; No. 4: Under

Trykt 19 Marts 1887.

birken (Digt); No. 38 og 39: Situation. -- *1880*, No. 36: Et Minde om Ole Bull fra Fagerli, Nils Øvres Landsted paa Tromsø. — *1885*, No. 5: Iskrystaller. (Digt).

I Morgendæmring, udg. af J. B. Bull (Chra. 1879), S. 209—19: Ogsaa en Kjærligheds-historie; S. 276 fg. og 285 fg.: Barcarole og Stormvarsel (Digte); S. 298—300: Politica (Digt).

I Nyt Tidsskrift *IV*. (1885), S. 337—55 og 416—36: Juleglæde (Fortælling). — *V*. 273—82: Med fuld musik. (Anmeldt i Luth. Ugeskrift 1886, II. 7 flg., hvorimod Protest fra G. S. 78 fg. med Svar fra Red. S. 79—81).

I Juleroser for 1886: Vor Bordfælle.

I Nordisk ill. Børneblad 1874: Juleaften ude.

I Nordstjernen 1. Aarg. (Kbh. 1885—86), No. 3, 4 og 5: Fanny. (Fortælling).

I Svenska Jägareförbundets nya Tidskrift *1869*, S. 23 fg.: Några ord om jagten och vildbrådstillgången i trakten af Hamar; S. 204 fg.: Bidrag till björnens karakteristik. — *1871*, S. 44: Hök och kråka. — *1872*, S. 18: Primitiva jagtförhållanden på Söndmör; S. 20 fg.: En väldig jägare. — *1876*, S. 213—16: Om jagten och naturförhållandena på Tromsø.

I Hamar Stiftstidende 1866, No. 82, 83, 85 og 86: **Hvad bør kræves af en almindelig kvindelig Dannelsesanstalt, og hvorledes kan den sikrest og lettest naa sit Maal? (Program for en Pigeskole i Hamar).**

Lejlighedsvis har han iøvrigt leveret Bidrag i Vers og Prosa til Tromsø Stiftstidende, til Oplandenes Avis (1874—77), til Vestmar (bl. a. 1879, No. 56: Tale og Sang ved Skolefesten; 1880, No. 57: Skoletale; 1882, No. 54. Sang ved Aarsfesten i Pigeskolen og Afskedstale med Tilsvar paa Angreb); til Aftenbladet (bl. a. 1878, No. 292 A: I Anl. af Elisabeth Schøyens «Et Ægteskab»; 1880, No. 194: Fra Fjeldet) og Dagbladet (bl. a. 1886, No. 140: Apropos Kvindedragt, Frisure m. m. Af Karl Gran. — 1887, No. 42: En moderne Forbedringsanstalt).

Goderstad, Lars Olsen, Søn af *Ole Jørgensen* og *Gunbjørg Olsdatter*, er født paa Gaarden Sandvad i Holt 28 August 1841, blev, efter i 3 Aar at have været i Smedelære hos sin Fader, Elev af Holts Seminarium, hvorfra han udexamineredes med bedste Karakter i Juli 1864. Han var derefter 1865—70 Lærer i Holt og 1870—72 Lærer i Dybvaag, hvorpaa han til 1883 virkede som Indremissjonær i Arendal. Siden 1883 har han været Lærer ved Tvedestrands kommunale Middelskole.

* *Terjer Helene Reiersen* (f. 12 Februar 1846), D. af Skibsfører Svenning R. og Anne Ellefsdatter.

Jfr. autobiografiske Meddelelser i hans ndfr. anførte «Redegjørelse».

Regnebog for Almueskolens nederste Afdeling. Risør 1869. 8. 2det gjennemseede og forøgede Oplag Risør 1871. 8. 24 S.

Hvad skal da Loven? Gall. 3, 19. Nogle Vidnesbyrd derom af Dr. Martin Luther i hans Forklaring over Gallaterbrevet. Arendal 1874. 8. 32 S.

Redegjørelse for mit Kald til Indremissionær. Arendal 1879. 8. 66 S. (Anm. i Ny Luth. Kirketid.)

Zions Vægterrøst. Redigeret og udgivet af L. G. Aarg. 1—5. Arendal 1875—79. 8. (Udkom med et 16sidigt Numer en Gang maanedlig. I dette Maanedskrift findes fra hans Haand adskillige opbyggelige Betragtninger og Afhandlinger, af hvilke nogle ogsaa er udgivne særskilt som Traktater, nml.

Johannes's Daab, Jesu Daab og vor Daab. Arendal 1872. 8. 22 S.

Hvad er Sandhed? Arendal 1877. 8. 16 S.

Om Guds Børns Forhold til Loven. Arendal 1877. 8. 8 S.

Om den kristelige Daabs Virkning og Betydning. Arendal 1879. 8 13 S.

I Vidnesbyrd fra norske Lægfolk udg. af L. Nilsen, (Mandal 1883), S. 8—18: Kristi Rige er et Regnskabens Rige; S. 168—78: Guds Børns Forhold til Loven.

I Norsk Skoletidende 1884, No. 5 og 6: Om det rette gjensidige forhold mellem skolen og den kristelige livsanskuelse.

Goldammer, H., en Tysker, der i nogle Aar var Lærer ved Turnforeningen i Throndhjem, hvorfra han Høsten 1864 flyttede til Berlin, hvor han havde modtaget en Stilling som Overlærer ved en af de derværende Turnhaller.

Veiledning i Turnkunsten. Thjem. 1864. 8. 2 Bl. 130 S., m. 1 lith. Tavle.

Han var Udgiver af Norsk Turntidende, Tidsskrift for det norske Turnvæsens Interesser, hvis No. 1 udkom i Throndhjem 15 Jan. 1861. 4. (Dette Maanedskrift udkom blot en kort Tid).

Gotaas, Charlotte Amalie, efterfølgendes Søster, blev født i Lyngens Prestegjæld 4 Novbr. 1814 og tilbragte, efterat have levet paa forskjellige Steder i Landet, de sidste 25 Aar i Mandal, hvor hun døde ugift 17 Januar 1887.

Astrid. Skildring af Livet i en norsk Fjeldbygd af G. Mandal 1876. 8. 65 S.

Saaledes gaar det! En Fortælling fra Numedal af G. Mandal 1880. 8. 63 S.

Præstegaarden i Dalen af *G.* Kra. 1883. 8. 148 S.

Gotaas, Johan Olaus, Søn af Sogneprest til Rollag *Ole G.* († 5 Marts 1826, jfr. Kongsb. Adr. 1882, No. 66) og *Birgitte Johanne Wittrup* († 3 Juni 1856), blev født paa Rollag Prestegaard 11 Decbr. 1819, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1838 og medicinsk Kandidat med Haud i Marts 1844. Han var derefter et Aars Tid ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling og fra Decbr. 1845 til Maj 1846 konst. Distriktslæge paa Jæderen. I Septbr. 1846 bosatte han sig som privat praktiserende Læge i Høland, hvor han blev boende, til han 8 Juli 1853 var bleven udnævnt til Distriktslæge i indre Søndhordland. Han døde paa Rigshospitalet 7 Decbr. 1860.

I Illustreret Nyhedsblad 1862, No. 36: Fire Sange; No. 39, 40, 41: Fra Rejsen, Sandhed og Digt; No. 46: Det tydske Studenterliv gjennem Tiderne.

I Dagbladet (Kbhvn.) 1853, No. 96, 97, 102 og 103: Norske Forholde.

Han var Redaktør af Fredrikshalds Tilskuer fra April 1864 til sin Død.

Anonyme Bidrag af ham findes ogsaa i det danske Fædrelandet 1854—57.

Følgende Oversættelser og Bearbejdelser af ham er, uden at blive trykte, opført paa offentlige Theatre, nemlig paa det kgl. Theater i Kbhvn.: Hjertet og Pengene, Lystspil i 5 Akter af Félicien Mallefille (1ste G. 3 Febr. 1854); Kamp og Sejr, Lystspil i 3 Akter af E. Légouvé (1. G. 20 Januar 1859); Min Lykkestjerne, Lystspil i 1 Akt af Scribe (1. G. 24 Septbr. 1854); paa Folketheatret i Kbhvn.: En fornem Svigersøn, Lystspil i 4 Akter af E. Augier og J. Sandeau (1. G. 4 Oktbr. 1859); Damernes Ridder, Farce i 1 Akt af Michel og Labiche (1. G. 25 September 1876); paa Kra. Theater: En Barndomserindring, Lystspil i 1 Akt efter Alex. Dumas (1. G. 9 Juni 1859).

Glükstad, Christian Frederik, Søn af Raadmand i Kristianssand *Michael G.* (f. 1 Febr. 1758, † 5 Jan. 1843) og *Sara Thaulow*, blev født i Kristianssand 7 Januar 1803, Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1820 og juridisk Kandidat med Laud i Juli 1824. Han blev det følgende Aar ansat som Kopist i Finantsdepartementet, hvor han 11 Oktbr. s. A. udnævntes til Fuldmægtig, 1827 til Bureauchef og 5 December 1831 til Expeditionssekretær ved Afdelingen for det Indre, i hvilken Stilling han døde 17 Oktbr. 1838.

* 9 April 1829 *Henriette Vibe*, der efter G.s Død ægtede Biskop Gislesen (se ovfr.)

Jfr. J. H. Vogts Optegnelser, S. 165 og 173.

Han var Medudgiver af Departements-Tidende fra Maj 1837 til sin Død.

Glükstad, Christen Mamen, Søn af Provst og Sogneprest til Skjeberg, senere Justitsraad og Handelsmand paa Fredrikshald *Andreas Melchior G.* († 9 Febr. 1815, se «Haldensia» I. S. 83) og hans 2den Hustru *Cathrine Elisabeth Mamen*, er født i Skjeberg Prestegaard 30 Aug. 1806. Efterat have besøgt Kristianssands Kathedralskole 1816—23 blev han, privat dimitteret, Student med Haud 1824 og theologisk Kandidat i Decbr. 1829. Han oprettede derefter en Privatskole paa Fredrikshald, hvor han ogsaa grundlagde en Boghandel, blev i Decbr. 1832 ansat som Førstelærer ved Borgerskolen dersteds, hvis Bestyrelse han forestod til Sommeren 1843, da han rejste til Sundalen, efterat være bleven udnævnt til Sogneprest der den 2 Oktbr. 1842. Herfra blev han 14 Aug. 1851 befordret til Modums residerende Kapellani og derfra 13 Decbr. 1862 til Hiterdals Sognekald, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 15 Febr. 1877. I alle sine Embeder virkede han ivrigt for Fremme af Skolevæsen og Folkeoplysning og derhos var han saavel

i Sundalen som i Hiterdal i flere Aar Ordfører i Formandskabet, i Sundalen og paa Modum ogsaa Forligelseskommissær. Siden Januar 1878 har han boet i Kristiania.

* 31 Decbr. 1833 *Sofie Elisabeth Huitfeldt* (f. paa Fredrikshald 13 April 1811), D. af Major Arild Christopher H. († 2 April 1844) og Anne Elisabeth Wiel († Novbr. 1862).

Jfr. Chr. Glükstad: Hiterdals Beskrivelse, S. 38.

Norsk Grammatik for Begyndere. Fr.hald 1842. 16. 84 S.
Hiterdals Beskrivelse. Chra. 1878. 8. 72 S.
Sundalens Beskrivelse. Kra 1887. 8. (Under Pressen).
Flere anonyme Bidrag af ham findes i Kristianssunds Blad (1843—51), i Morgenbladet (1851 og flg. Aar) og i de senere Aar i Budstikken og Aftenposten, som oftest merket *—d*.

Gløersen, Christian August, Søn af Kaptejn *Christian G.* og *Karen Wetlesen*, er født i Asak i Bergs Prestegjæld ved Fredrikshald 13 Juni 1808, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1827 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1832. Han blev 20 Oktbr. 1834 ansat som Andenlærer ved Askers Skolelærerseminarium, udnævntes 7 Juni 1845 til res. Kapellan til Eker og 18 Jan. 1854 til Sogneprest til Elverum samt 8 Juni 1864 til Provst i Østerdalens (fra 1 Januar 1868 i søndre Østerdalens) Provsti, fra hvilke Embeder han efter Ansøgning erholdt Afsked 6 Juni 1885. Han blev 21 Januar 1885 R. St. O. O. «for lang og fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 7 Juli 1837 *Marie Olea Randers* (f. 10 Decbr. 1818), D. af Sogneprest til Skjeberg Ole Christopher R. og Marie Florentine Dorthea Hofgaard.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to. II. 2. S. 926 fg.; Opl. Avis 1884, No. 125 [ang. hans 50 Aars Embedsjubilæum].

Veiledning til methodisk Underviisning i Hoved- og Tavleregning. 1ste Levering, omfattende Talbygningen, de 4 Regningsarter i hele ubenævnte Tal samt Begyndelsesgrundene til Brøk. Chra 1845. 8. VII. 99 S.
Nogle Ord om Kirketugt tilegnet Elverums Menighed. Hamar 1875. 8.
Ved Distriktslæge C. P. Munthes Baare, Tale i Sørgehuset paa Alfheim 17. Decbr. 1884. Trykt som Manuskript for Familiens Medlemmer. Chra. 1885. 8. 7 S.
I For Almueskolelærere, udg. af K. O. Knutzen, III. (1836), H. 3: Gjenmæle i Anl. af Udgiverens Kritik over sidstafholdte Examen ved Seminariet i Asker.

Gløersen, Hans Andreas Tanberg, Søn af Korpslæge *Jørgen Gustav G.* (f. 18 Marts 1806, † 27 Juli 1884) og *Gunda Sophie Cathrine Tanberg* (f. 15 Septbr. 1811), er født i nordre Aurdal i Valders

16 Februar 1836, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1853 og juridisk Kandidat med Haud i Juni 1858. Han studerede derefter Forstvæsen ved Giessens Universitet, hvor han i Marts 1860 tog forstvidenskabelig Examen med bedste Karakter. 1 August s. A. beskikkedes han til Forstassistent i Lesje i Gudbrandsdalen, sendtes Vaaren 1864 til Vestlandet for at organisere en Forstforvaltning derborte og udnævntes 1 April 1866 til Forstmester i det vestlandske Forstdistrikt. Som saadan var han den første her i Landet, der satte store rationelle kunstige Skovanlæg i Gang, anlagde 1868 Forstvæsenets ældste og største Planteskole ved Sandnæs paa Jæderen og et Par Aar senere Planteskolen ved Farsund; indførte i Begyndelsen af 1870-Aarene Dæmpning af Flyvesand paa Jæderen, paabegyndte senere kunstig Udklængning af Bartræfrø til Salg inden- og udenlands og oprettede 1880 Landets første Udklængningsanstalt ved Vossevangen. Blandt andre Foranstaltninger, der skyldes hans Initiativ, maa nævnes Anlægget af Jæderbanen og Vossebanen, idet han var den første Forslagsstiller herom, for Jæderbanens Vedkommende paa Vaarthinget i Kleps Hered 1866 (se «Stavangeren» 1878, No. 4004) og for Vossebanens Vedkommende ved en Artikel i «Bergensposten» 24 August 1871. Han var 1883 Medlem af den af Finantsdepartementet nedsatte Kommissjon til Vossevangens Regulering og er siden 1886 amtsbeskikket Politimester i Vossevangens Bygningskommune.

* 26 Februar 1867 *Rachel Marie Carlsen* (f. 29 Marts 1846), D. af Landhandler i Mosterhavn Peder C. og Elisabeth Johnsen.

Jfr. Søndre Bergenhus Amtstidende 1885, No. 31; Berg. Aftbl. 1883, No. 1066.

Indberetning fra Forstassistent A. T. Gløersen til Det kgl. Departement for det Indre om de af ham i 1864 anstillede Skovundersøgelser i Stavanger Amt. Chra. 1865. 8. 42 S. (Ogsaa trykt i Morgbl. 1865, No. 86, 93 og 147).

Indberetning fra . . . . til . . . . om de af ham anstillede Skovundersøgelser i Søndre Bergenhus Amt. Chra. 1865. 8. 20 S. (Anm. i Forbindelse med frgd. Skrift af J. B. Barth i Aftbl. 1871, No. 292).

Forestilling fra Forstmester Gløersen angaaende Forandring i Gjærdeloven, afgivet til Indre-Departementet den 2den Februar 1873. Chra. 1873. 8. 15 S.

Nogle Ord om Vestlandets Afskovning. U. S. og A. 8. 20 S. (Aftryk af Tidsskrift for Landmænd 1876).

[„Gløersens Skovtraktater". Planteanvisning. No. 1—5]. Stavanger 1866—85. Trykt i ca. 30,000 Expl. No. 1. Anvisning til Frøsaaning. 1—2. Opl. 1866. 8. 2 Bl. — No. 2. Anvisning til Udprikling af Skovplanter. 186*. 8. 2 Bl. — No. 3. Om Skovanlæg. 1—5. Opl. 187*—85. 4. 2 Bl. — No. 4. Dyrkning af Pil til Tøndebaand og Kurvkviste 1—2. Opl. 8. 2 Bl. — No. 5. Indsamling af Gran- og Furufrø. 1885. 8. 8 S.

Vestlands-Granen og dens Indvandrings-Veie. Separataftryk af

Forstforeningens Aarbog for 1884. Kra. 1884. 8. 95 S. (Anm. af Dalgas i Hedeselskabets Tidsskrift [Kbhv.] 1884, S. 177—84).

Granens Optræden paa Vestlandet. Separataftryk af Professor Schübelers «Norges Væxtrige» [I]. [Kra. 1885]. 4. 8 S.

I Tidsskrift for Landmænd *1874*, S. 270—80, 317—40 og 349—55: Flyvesand og dens Beskaffenhed. — *1876*, S. 149—68: Nogle Ord om Vestlandets Afskovning. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr).

I Aarbog for Landmænd, udg. af H. Tveter, 1883, S. 46—60: Om Forbedring af vor Hønseavl.

I Norsk Landmandsblad *1884*, No. 52: Angoragjeder. — *1885*, No. 6: Vestlandets Forstdistrikts Forretning med Træfrø i 1884.

I Schübelers Viridarium Norvegicum I. 396—403: Om Granens Optræden paa Vestlandet. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr.); S. 436 fg.: Om Træarterne i de vestlandske Kystskovanlæg.

I Norges Land og Folk H. 2. (1887) er Skildringen af Stavanger Amts Skovtilstande af G.

I Norsk Idrætsblad *1885*, No. 12: Om Vildtstanden i det Vestenfjeldske. — *1886*, No. 8: Rensdyr-Jagtparker.

I Den norske Forstforenings Aarbog f. *1882*, S. 199—223: Om Skovanlæg og Frøsamling. — *1883*, S. 89—98: Schütte i de vestlandske Plantninger Vaaren 1882. — *1884*, S. 41—135: Vestlands-Granen og dens Indvandrings Veie. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.) — *1885*, S. 83—87: Gran ved Fæmundsøen og i tilgrænsende Trakter.

I Norsk Havetidende II. (1886), S. 57—62: Læbælter om Haver.

I Skogsvännen (Sthlm.) 1884, No. 4: Om odling af pil till tunnband och korgvidjor.

Han grundlagde Landbrugstidende for Vestlandet, et 14-dagligt Tidsskrift for det vestlandske Jordbrug, hvilket begyndte at udkomme paa Vossevangen 17 April 1885 og hvis Hovedredaktør han siden har været. I dette Blad har han skrevet en stor Mængde Artikler om Skovvæsen, Fjærkræavl, Kommunikationsvæsen osv.

I Forskjellige Indberetninger fra de ved Statens Forstvæsen ansatte Funktionærer 1857—73 (Chra. 1874), I. 440—55: Beskrivelse over endel Embedsgaardsskove i Stavanger og søndre Bergenhus Amter.

I Erklæringer over Skovkommissionens foreløbige Udkast (Kra. 1882. 4.) er hans Erklæring trykt S. 72—86.

I Aftenbladet *1859*, No. 8 og 9: Nogle Træk af Studenterlivet ved et tydsk Universitet. — *1872*, No. 49: Om Skovplantningens nuværende Vilkaar her i Landet.

I Morgenbladet bl. a. i *1865*, No 86, 93 og 147: Indberetning om Skovundersøgelser i Stavanger Amt. — *1868*, No 153: Sneskred og Skovødelæggelser paa Vestlandet. — *1879*, No. 242 A: Forestaaende Frøfald i Furuskovene. — *1882*, No. 51: Om Mængden af Vildt, især af Hjort, i det Vestenfjeldske; No. 269 A, 276 B og 283: Om Forbedring af vor Fjærkræavl. — *1883*, No 166 A: Udgifter ved Skovanlæg; No. 267 B: Frøaar og Høstplantning; No. 347: Forstvæsenets Deltagelse i Udstillinger.

I Bergensposten *1871*, No. 199: Jernbane mellem Bergen og Kristiania. — *1875*, No 60 og 61: Kristiania Nordbane contra Bergensbanen. — *1878*, No. 276: To Vejanlæg.

I Bergens Aftenblad *1881*, No. 533 og 534: Nogle Bemærkninger om Plantningsvæsenets Vilkaar i sin Almindelighed og Skovanlægget i Sogndal i Særdeleshed — *1882*, No. 656, 658 og 659: Erklæring over Skovkommissjonens Udkast til Skovlov. (Senere ogsaa trykt i de ovfr. nævnte „Erklæringer").

I Bergens Tidende 1870, No. 99: Et Par Punkter vedrørende Træplantningssagen.

I Stavanger Amtstidende *1877*, No. 91: Et Mellemforslag i Statsraadssagen — *1883*, No. 92: Ætna og dets Udbrud. — *1884*, No. 245 og 246: De offentlige Plantningsarbejder i Høilands Hered; No. 268, 294 og 298: Hvad hindrer Plantningsvæsenet i at komme i fuld Flor?

I Stavangeren 1875, No. 3130—3133: Nogle Ord om Plantningsvæsenets nærværende Stilling samt dets Forhold til Skovkjøbene.

I Nordre Bergenhus Amtstidende 1877, No. 11—15: Lidt vestlandsk Skovstatistik: Forholdet mellem Produktion og Forbrug af Trævirke.

I Søndre Bergenhus Amtstidende findes fra hans Haand en stor Mængde Bidrag, dels anonyme, dels under Navn, i Aargangene 1879—87, af hvilke merkes: *1879*, No. 4: Om Rensdyrflokken paa Vos. — *1882*, No. 46 og 47: Er politisk Forlig muligt og paa hvilke Betingelser? — *1883*, No. 21 A: Den hellige Januarius's Blod. (Føljeton). — *1884*, No. 27, 31 og 41: En Side af det vestlandske Skovbrug sammenlignet med det schweiziske og franske; No. 47 A: En gammel Optegnelse. — *1885*, No. 4 A, 5 og 6 B: Det jagtbare Vildt i det Vestenfjeldske; No. 29 A og *1886*, No. 6: Anmeldelse af Haukenæs's Skrift: „Natur, Folkeliv og Folketro i Hardanger", H. 1—2.

Hans embedsmæssige Aarsberetninger om Skovtilstanden i Stavangers og i søndre Bergenhus Amter er trykt i sin Helhed eller i Uddrag dels i Amtmændenes 5-Aars Beretninger for de sidste 15 Aar, dels i Skovdirektørens Indberetninger 1875—80 og 1880—83.

Foruden de ovfr. nævnte Bidrag til Dagspressen har han ikke alene skrevet adskilligt mere i de anførte Blade, men ogsaa leveret Artikler til Norsk Folkeblad (1871, No. 5), Fjordenes Blad, Bergens Adr.-Cont.-Efterr. (1873), Throndhjems Adr.-Cont.-Efterr. (1882) og Vossingen (1873).

Gløersen, Ole Kristian, Søn af ovennævnte Sogneprest til Elverum *Chr. A. G.*, er født i Kristiania 7 April 1838, blev Student med Haud fra Lillehammers Skole 1858 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1865. Han var før og efter Embedsexamen Lærer ved forskjellige Skoler i Kristiania, oprettede 1867 en Pigeskole paa Hamar, som han bestyrede til 1874, da han blev ansat som Almuskoleinspektør paa Tromsø, hvor han det følgende Aar blev Bestyrer af Stedets kommunale Pigeskole. I 1878 blev han ansat som Bestyrer af den kommunale Pigeskole i Kragerø, fra hvilken Stilling han tog Afsked Sommeren 1882. Høsten s. A. rejste han i sine literære Studiers Interesse til Italien, hvor han, tildels med Understøttelse af Statsmidler, bevilget ham af Storthinget 1883, opholdt sig, fornemmelig i Rom, til udpaa Vaaren 1883. Senere har han boet først i Elverum, derpaa i Kristiania, beskjæftiget dels med literære Arbejder, dels med Lærervirksomhed.

* *Nancy Wilhelmine Catharina van Kervel* (f. 15 Febr. 1842), D. af fhv. Sogneprest til Skodje Daniel v. K. og Grethe Hvidt.

Jfr. Storth.-Forhandl. 1883, V. Dok. No. 19, VI. 403 og Storth.-Tid. s. A., Forh. i Storth., S. 413—16; Storth.-Forh. 1885, V. Dok. No. 63, VI. 489. Morgenbladet 1882, No. 130 A og No. 135 B samt «Kragerø Blad» og «Vestmar» i flere Numere Vaaren 1882.

Sigurd. Fortælling. Kbhvn. 1877. 8. 2 Bl. 424 S. (Anm. i Aftbl. 1877, No. 299 A af H. J.[æger]; i Norsk Tidsskrift f. Lit., red. af K. A. Winter-Hjelm, 2. Aarg. No. 17 af S. M.[üller]).

En Fremmed. Fortælling. Kbhvn. 1880. 8. 321 S. (Anm. i Morgenbl. 1880, No. 138 A).

Småting. Studier og fortællinger. Kbhvn. 1881. 8. 2 Bl. 179 S.

Fra mit friluftsliv, skildringer fra jagten og naturen. Kbhvn. 1881. 8. 1 Bl. 133 S. 1 Bl.

Laura. Fortælling. Kbh. 1883. 8. 211 S. (Anm. i Dagbl. 1883, No. 335; Berg. Tid. s A. No. 263; Berg. Aftbl. 20 Novbr. s. A.; Opl. Avis s. A. No. 134; Dagsp. No. 276; Berl. Tid. 15 Decbr. 1883; Dagbl. [Kbh.] 7 Decbr. 1883; Helsingfors Dagbl. 16 Decbr. 1883, Aftonbl. 1884, No. 70).

Fra Nord og Syd. Fortællinger og Skitser. Kbh. 1884. 8. 203 S. (Anm. af I. H. i Dagbl. 1884, No. 360; i Berl. Tid. 1884, No. 296; Dagbl. [Kbh.] No. 313; Politiken No. 45).

Dagligdags. Fortælling. Kbhvn. 1886. 8. 331 S. (Anm. i Dagbl. 1886, No. 191 og i No. 313 af Bj. Bjørnson; Kristianssands Stiftsavis 1886, No. 86 af P. H.[ansen]; Berg. Aftbl. 1886, 13 Maj; Bergensp. s. A. No. 136; Dagsp. No. 149; Moss Tilk. No. 76; Menneskevennen No. 13; Ny ill. Tidning 1886, No. 21; Dagbl [Kbh.] 1886, No. 167; Nattid. [Kbh.] 1886, 2 Juni [af A. Falkmann]; Politiken 1886, No. 186 [af E. Brandes]; i Finland [H.fors] Juni 1886).

Nips. Vers af Kr. G. Billeder af Paul Wagner, Buland, C. F. Decker. Pau Thurmann m. fl. Chra. 1886 4. 55 S.

Mindre Fortællinger. Kbh. 1887. 8. (Under Pressen).

Han er Redaktør af Tillægsblad til Skilling-Magazin, der begyndte at udkomme 1 Maj 1886.

I For Hjemmet, udg. af A. Munch, *IV.* 512—30: Et Jagtminde. — *V* 566—71: Fire Digte.

I Illustreret Tidende VIII. [Kbh. 1866—67], No. 394: En Historie fra Østerdalen.

I Norsk Folkeblad *1866*, No. 4 og 5: Digte. — *1870*, No. 28 B, 30 B og 32 B: Ved Pianofortet. (Pennetegninger fra vort Selskabsliv).

I Dybwads Ill. Folkekalender 1880, S. 44—69: Langt mod nord. (Fortælling).

I Samfundsblade (Kra. 1865), S. 40—46: En broderlig skrivelse til hr. E. H.[ertzberg] i anl. af «nogle ord om studenternes forhold til skandinavismen» [S. 36 fg. sstds.]

I Ny ill. Tidende *1878*, No. 45: Kvindens Magt (Digt). — *1879*, No. 1: Tonernes Magt. En Fortælling fra Tromsø, efter Motiv af Nils Øvre; No. 4: Under

Trykt 19 Marts 1887.

til Fredrikshald og blev 1783 Sogneprest til Saude, hvor han døde 31 December 1820. Han var i en Aarrække Provst i nedre Thelemarkens Provsti.

* 1775 *Isabelle Christine Stockfleth* (f. 1750, † paa Faret ved Skien 6 Februar 1825), D. af Provst og Sogneprest til Faaberg Nils S. og hans første Hustru Elisabeth Antonette Rosing.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. 4to II. 3, S. 2265; Pavels's Autobiografi, S. 141 fg.

En Norsk Hyrdes Indtagelse i et Bierg. Kbhvn. 1771. 8.

Frøken-Contoirernes udødelige Navnes ynkelige Ruin, forfattet i Riim . . . . . med Fortsættelse. Kbhvn. 1772. 8. (Anm. i Fortegnelse over Trykkefrihedstidens Skrifter II. 269).

Enfoldige Poetiske Tanker. I Anledning af 17de Januar 1772. Forfattet af Junior Philopatreias. Kbhvn. 1772. 8. 1 Ark. (Anm. i Fortegn. over Trykkefrihedstidens Skrifter II. 285—87).

Nationale Fortællinger for den Norske Bondestand. Til Trykken befordrede af Det Kgl. Selskab for Norges Vel. Redaction og Correctur besørget af Pastor Wulfsberg. [Med Fortale af Biskop Bech]. Chra. 1811. 8. 4 S, 1 Bl., S 5—216. — 2det forøgede Oplag. Chra. 1817. 8. 240 S. — 3die Oplag. Chra. 1858. 8. 4 Bl., 236 S. (Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1858, No. 39).

I R. Nyerups Udsigt over Suhms Levnet S. 338—48 er trykt to Breve fra G. til S, dat. Gausdal 24 Septbr. 1775 og 9 Marts 1776, indeholdende Bemærkninger om landøkonomiske Forhold i Gudbrandsdalen.

Gregersen, Nils Jørgen, Søn af Bøssemager *G.* (i Forening med Oberstløjtnant Scheel Opfinderen af Kammerladningsgeværet) og *Ingeborg G.* (begge døde, den sidste † 20 Jan. 1883, 71 Aar gl.), er født i Kristiania 15 Juni 1840, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 11 Juli 1860 udnævnt til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteri-Brigade, hvor han 12 August 1862 blev Premierløjtnant og 14 August 1872 Kaptejn. Han har flere Gange vundet Belønninger for sine Besvarelser af det norske militære Tidsskrifts og det svenske Krigsvidenskabs-Akademis Prisopgaver, ligesom han med offentligt Stipendium i 1873 og 1875 har foretaget Rejser i Udlandet i militærvidenskabeligt Øjemed og paa disse bl. a. studeret Slagmarkerne i Nachodpasset, Königgrätz i Bøhmen, Weissenbourg og Wörth i Elsass. 1864—1883 var han ansat som Vejinspektør paa Søndmøre. I dette Tidsrum var han, bosat i Volden, fra 1872 Medlem af (i 8 Aar Viceordfører i) Voldens Kommunestyrelse og i 9 Aar Forligelseskommissær. Han var valgt til Storthingssuppleant for Romsdals Amt 1874—77 og 1877—80, mødte 1880—82 som Amtets 3die Repræsentant paa Storthinget (Militærkomiteen) og er valgt til 1ste Suppleant til Storthinget fra Throndhjem og Levanger for Valgperioden 1886—88. Fra Nytaar 1887 er han Medlem af Throndhjems Kommunerepræsentantskab. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers-Selskab i Thrond-

hjem, af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1884) og korr. Medlem af *Svenska Jägareförbundet.* Han er R. S. O. (1882).

* 1866 *Anna Charlotte Tambs* (f. 24 Februar 1848), D. af afd. Sorenskriver N. F. S. Tambs

Portræt i Verdens Gang 1880, No. 140. *Autobiografiske Redegjørelser* for sin politiske Optræden har han indrykket bl. a. i Dagbl. 1880, No. 231 og i Adressebladet 1881, No. 19. *Bidrag til hans Karakteristik som Politiker* findes i stor Mængde, de fleste polemisk formede, i Venstres Blade, særlig i Dagbl. og Verdens Gang, i Tidsrummet fra Septbr. 1880 til Juli 1882, deriblandt «En ny Sinklarvise» i V. G. 1881, No. 52, S. 6.

Foredrag ved Oprettelsen af Grundlovsforening i Skjørn den 17 Decbr. [1883]. (Gjengivet i sammentrængt Form til Trykning for Grundlovsforeningen i Throndhjem). Thjem 1883. 8. 18 S

Anlæg af Jernbane fra Lillehammer til Losna. Udarbeidet ved Foranstaltning af „Den gudbrandsdalske Jernbaneforening". Thjem. 1884. 8. II. 22 S. (Anm. i Lilleh. Tilsk. 1884, No. 44).

I Skov og Mark. En Lommebog for Jægere, Fiskere og Venner af vor Natur. Chra. 1884. 8. 4 Bl. 415 S.

Fortællinger og skisser. Kra. 1886. 8. 3 Bl. 212 S. (Anm. i Aftpst. 1886, No. 336; i Dagbl. s. A. No. 195 af Kr. Gløersen; i Morgbl. s. A. No. 334; i Thj. Adr. s. A. No. 124 A).

I Norsk militært Tidsskrift *XXXI.* (1868), S. 309—40: Den spredte Fægtning og Terrænets Benyttelse; S. 555—604: Hvorledes bør Kompagniets og Bataljonens Øvelser anordnes, forat den anvendte Taktik med disse kan komme til sin Ret, og hvorledes bør dette kontrolleres af vedkommende Mønstreherre? — *XXXII.* 360—431: Hvilke væsentlige Tillempninger kræves ved en Revisjon i Infanteriets Exercerreglement af 1848? (Prisbelønnet Besvarelse af Tidsskriftets Opgave. Jfr. Bemærkninger af N. Wergeland i XXXIII. 187—219). — *XXXIII.* 82—93: Soldatens Ed og dens Aflæggelse; S. 445—593: Er vort militære Undervisningsvæsen for Uddannelse af Befalingsmænd, saavel lavere som høiere, ordnet paa en tilfredsstillende Maade? (Prisbelønnet Besvarelse af Tidsskriftets Opgave). — *XXXIV.* : Nordlands og Finmarkens Forsvar. (Prisbelønnet Besvarelse af Tidsskriftets Opgave). — *XXXVI.* 523—37: En følgerig Kamp mellem taktiske Principer. — *XL.* 109—48 og 357—400: Divisjonen Douay ved Weissenburg og 4de bajerske Divisjon ved Wörth. — *XLIII.* 386—91. Remingtongeværet og salveild paa lange afstande. — *XLV.* 76—96: Om værneskat — *XLVI.* 333—39: Om den bestående undersøgelse af de værnepligtiges tjenstdygtighed. — *XLIX.* 395—414: Om infanteriets våbenøvelser efter den nugjældende værnepligtslov.

I Meddelelser fra norsk Jæger- og Fisker-Forening *VI.* (1877), S. 19—26: Om Jagt efter Maar i det Vestenfjeldske. I de følgende Aargange af dette Hefteskrift findes af ham Monografier om Hare og Harejagt, om Tiuren og om Hjærpen, hvilke i tildels omarbejdet og udvidet Skikkelse senere er optagne i hans ovfr. nævnte Skrift «I Skov og Mark».

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift *1883*: Om Vildtstanden. — *1884*, S. 169—72: Et Par Ord angaaende Vildtstanden omkring Throndhjem i Jagtaaret fra August 1883 til Maj 1884. — *1885*, S. 163—66: Jagtaaret

1884—85. — *1886*, S. 39—46: Et Par Bemærkninger om Fjeldrypen. (Ifr. Modbemærkninger af J. B. Barth S. 118 fg., hvortil Svar fra G. S. 196 fg. og Gjensvar af B. S. 297); S. 183—90: Om en for det hele Land gjældende og tilstrækkelig Fredningstid for dets vilde Hønsefugle; S. 190—96: Jagtaaret 15 August 1885 til 31 Mai 1886 i det Throndhjemske.

I Norsk Idrætsblad findes flere Stykker af ham, de vigtigste senere optagne i hans ovfr. nævnte Bøger.

I Storthings-Forhandlinger *1874*; V. Dok. No. 69: Rentabilitetsberegning for en Jernbane fra Romsdalsfjordens Bund til Mjøsen. 21 S. — *1876*, V. Dok. No 78: Rentabilitetsberegning for en Jernbane fra Romsdalsfjordens Bund til Aalesund. 21 S m Bilag. — *1881, II b.*, Sth. Prp. No. 44, S. 77—93: Særskilt Udtalelse som Medlem af den kgl. Kommission af 26 Oktbr. 1880 til Behandling af de foreliggende Arméorganisationsforslag. *V.* Dok. No. 64: Statens Bidrag til Samfærdselen. 5 S.

I For Ide og Virkelighed (Kbhvn.) 1873. I. 398—416: Strøbemærkninger om Værnepligt. (Senere i omarbejdet Skikkelse foredraget i Videnskabsselskabet i Throndhjem og trykt med Titlen «Almindelig Værnepligt» i Thj. Adr.-Cont. Efterr. 1885, No. 18 fg. og i Morgenbl. s. A. No. 58).

I Kongl. Krigsvetenskaps-Akad.-Handl. 1870, S. 119—84: Hvilket inflytande kan det nya snabbskjutande bakladdnings-geväret komma att utöfva på taktiken? (Besvarelse, belønnet med Akademiets 2den Pris, af dets Prisopgave 1869).

I Svenska Jägareförbundets nya Tidskrift XXIV. (1886), S. 232—245: Från Norge.

I Morgenbladet *1868*, No. 83: Om Revisjon af Veilovgivningen i praktisk Retning og forsaavidt Landdistrikterne angaar. 8 Sp. — *1882*, No. 200 A, 214 A og 228 A: Johan Sverdrup og Militærkomiteen. [I Anledning af Sverdrups Tale paa Lillestrømmen 4 Juli 1882].

I Dagbladet 1869, No. 90: Om Assurance af Fiskebaade.

I Moringen førte han omkring 1870 en vidtløftig Polemik med W. S. Dahl om Romsdals Amtsformandskabs Behandling af et Vejanliggende i Voldens Kommune.

I Romsdals Budstikke 1877: Om Ibsens „Samfundets Støtter". [Merket Z.]

Efter 1882 har han lejlighedsvis i anonyme Indlæg deltaget i den konservative Presses Diskussjon af politiske Spørgsmaal.

Grendahl, Klement, Gaardbruger i Strindens Prestegjæld.

Nogle hjertelige Erindringsord fra en Fader til sine Børn, forfattede af K. G. Thjem. 1847.

Grendal, Michel Nilssøn, Ejer af Gaarden Hafsten paa Opstrind ved Throndhjem, var Storthingsmand fra søndre Throndhjems Amt 1830 (Gage- og Pensjons-Komiteen), 1833 (Budgetkomiteen), 1836 (Budgetkomiteen), 1836—37 (Budgetkomiteen) og 1842 (Budgetkomiteen). Han var 1833 og 1836 Medlem af Valgkomiteen. Han døde 1848 om Høsten. «Han var en af H. N. Hauges fortroligste Venner og nød Tiderne ned igjennem stor Anseelse i den Haugeske Vennekreds».

Jfr. A. Chr. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid, S. 223 fg.; Bidrag til Ideer om 4de overord. Storthings Medlemmer (Lilleh. 1839), S. 139 fg.; I. Brovold: Storthingsmand John Neergaards Liv og Virken (Kr.sund 1877), S. 9 fg., 12, 69—72 og 76.

Om Hans Nielsen Hauges Liv, Virksomhed og dennes Følger. (Udg. efter Forfatterens Død af C. L. Simonsen). Thjem. 1849. 8. 2 Bl. 80 S.

I H. N. Hauges Skrift «Om religiøse Følelser», 2. Opl., S. 125—31 er en Del selvbiografiske Optegnelser af G. trykt. — Ligeledes er Breve fra ham trykt i «Christendommens Lærdoms-Grunde», saml. og udg. af H. N. Hauge, H. 3 (Kr.sand 1804), S. 113—15 og i «Samling af religiøse Breve», udg. af Ingebrigt Grendahl (Kr.sund 1880), S. 24—27.

Greve, Arnt Wittendorff, Søn af ndfr. nævnte *Jan Arntsen G.*, blev født paa Aastveit 10 April 1798, Student med Haud fra Bergens Kathedralskole 1816 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Maj 1821. Han blev 19 Oktbr. s. A. udnævnt til Personelkapellan i Aas, hvor han dog kun forblev et halvt Aar, idet han 23 Marts 1822 udnævntes til Aftensangsprest og Førstelærer ved Borgerskolen i Tønsberg. Herfra blev han 20 Septbr. 1828 befordret til det Embede, som han beklædte Resten af sit Liv, det res. Kapellani ved Domkirken i Bergen, fra hvilket han efter Ansøgning erholdt Afsked fra Nytaar 1876. Fra Tønsberg var han i 1824 Medlem af den Deputation, som overbragte Byens Hilsen til daværende Kronprins Oskar i Anledning af hans Formæling og fra Bergen var han i 1838 Ordfører for en Deputation, som Byens Borgere sendte til Kristiania for at komplimentere Karl Johan ved hans sidste Ophold i Norge. Han var i en Række af Aar indtil 1870 Prest ved Bergens Sindssygeasyl. Fra Formandskabsinstitutionens Oprettelse 1837 til ud i 60-Aarene var han Medlem af Bergens Kommunestyrelse. Han døde i Bergen 25 April 1880.

* 27 Septbr. 1822 *Ulrike Eleonore Siegwardt* (f. 16 Marts 1799), D. af ndfr. nævnte Biskop i Kristianssand Mathias S.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 51; D. Thrap: Bidrag til d. n. Kirkes Hist. i 19. Aarh. I. 214; Berg. Adr. 19 Oktbr. 1871 [af D. Thrap].

Nogle Ord i Anledning af de angaaende Vexelundervìisningsmaaden osv. af Biskop Neumann udgivne Oplysninger. Bergen 1834. 8. 16 S.

I Den Bergenske Merkur 1834, No. 12, 17, 21 og 24: Om Lancasterunderviisningen

I Bergenske Blade 1849, No. 187: Tale ved Stiftamtmand Christies Grav.

I Søndagsblad f. luth. Christne 2. Aarg (Bergen 1854), S. 199 fg.: Intimation ved en Presteordination.

Greve, Henrik, Søn af Provst og Sogneprest til Sund, R. St. O. O. *Johan Fritzner G.* († 18 Novbr. 1883, 84 Aar gl.) og *Henriette Neven* († 5 Novbr. 1880, 77 Aar gl.), blev født 7 Febr. 1830 i Hosanger, hvor Faderen da var Sogneprest, blev Student med Laud fra Bergens Kathedral-

skole 1848 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1852. Han var fra 1854 Lærer ved Nissens Skole og ved Tugthusets Søndagsskole i Kristiania, udnævntes 23 Jan. 1858 til Stiftskapellan i Bergens Stift, 6 Aug. 1864 til Kateket i Kristianssund og Adjunkt ved sammes Latin- og Realskole og blev 14 Septbr. 1872 res. Kapellan ved Korskirken i Bergen, hvor han døde 27 Januar 1876.

* 27 Oktbr. 1864 *Elisabeth Christine Paasche* (f. 15 April 1840), D. af Kjøbmand i Bergen Mentz P. og Catharina Wallem.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1865, S. 38.

I Luthersk Kirketidende, udg. af Gisle Johnson, *I*. 273—81: Til Forfatteren [Fr Schiørn] af „Paulus og Konfirmationen". — *III*. 49-60: Til c. th. [Fr. Schiørn] i Anledning af „Om Konfirmationen".

I Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1870, S. 71—84: Fortegnelse over de i Kristianssund og nærmeste Omegn voxende Karplanter (med Undtagelse af Mosserne). Af F. Larsen og H. Greve.

Greve, Jan Arntsen, Søn af Guldsmed, Gravør og Kunstmaler *Arnt G.*, der senere ejede Gaarden Aastvejt ved Bergen (f. 1733, † 1809, se Weilbach: Dansk Kunstner-Lexikon, S. 207 og Sagen og Foss: Bergens Beskr., S. 673) og *Cecilie Bredal* (f. i Kra. 28 Maj 1749, † 1784), blev født i Bergen 19 Juli 1775, besøgte 1787—90 Kathedralskolen dersteds og blev, privat dimitteret, Student med Laud. Han tiltraadte senere som Ejer og Bruger sin Faders Gaard Aastvejt, hvor han døde 17 November 1840.

* 28 Juni 1797 *Magdalene Margarethe Fritzner* (f. i Soggendal 14 Novbr. 1771, † i Bergen 10 Maj 1847), D. af Provst og Sogneprest til Fane Johan F. († 1805).

Mindedigte af L. Sagen i Berg. Stiftstid. 1840, No. 88 og af N. Dahl i Morgbl. 1841, No. 4. Om *hans Museum paa Aastvejt* se Berg. Stiftstid. 1841, No. 40 af J. Neumann og 1844, No. 73 af H. Holmboe og H. Dahl.

I Snotra f. 1822, udg. af T. Hallager, S. 63—76: Den hvide Due, en Novelle; S. 157—60: Til Fru K. p. L. (Digt).

Greve, Jens Ludvig Mathias, Søn af Sogneprest *Georg Døderlein G.* og *Ulrikke Olava Olsen*, er født i Næsne 12 Juli 1842, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1861 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1868, blev s. A. ansat som Lærer ved et Par private Pigeskoler i Bergen og har nu siden 1875 været Lærer ved Broderen Jan Greves (tidligere Holcks og Irgens's) Pigeskole dersteds.

Om Sandhed og Sandhedssøgen. Fire Foredrag. (Trykt som Referat). Bergen 1879. 8. 87 S.

Mandens Forhold til Sædeligheden. Foredrag holdt ved et offentligt

Diskussionsmøde 5 Februar 1885. Skrifter udg. af Foreningen mod den offentlige Usædelighed. No. 3. Bergen 1885. 8. 32 S.

Om Statens Forpligtelse til at antage sig den enkeltes aandelige Udvikling. Omarbejdelse af en Del Artikler i «Bergens Aftenblad». Bergen 1885. 8. 40 S. (Anm. i Luth. Ugeskr. XVIII. 190—95).

Greve, Johan Fritzner, Broder af ovennævnte res. Kap. Henrik G., er født i Hosanger 12 August 1832, blev, privat dimitteret, Student med Laud. 1852 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1857. Han blev 13 Oktober 1858 udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen, 25 Marts 1872 til Sogneprest til Jølster og 2 August 1877 til Provst i Søndfjords Provsti, forflyttedes 16 Septbr. 1882 til Sogndals Sognekald og udnævntes 1883 til Provst i Midtre Sogns Provsti.

* 1) 1 Oktbr. 1860 *Anna Elisabeth Skjoldborg* (f. 20 Febr. 1834, † 22 April 1877), D. af Toldinspektør Otto Lemmich S. og Maren Greve.

* 2) 12 Juli 1880 *Mathilde Dedichen* (f. 2 Marts 1839), D. af Kjøbmand i Bergen Jens D. og Marthe Harmens.

I Skriftetaler af norske Geistlige, udg. af J. N. Skaar og T. Thygesen, S. 36—39: Ps. 119, 11.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (1880), S. 490—94: Prædiken paa 16 Sønd. e. Tref

Greve, Mathias Sigwardt, Søn af ovfr. nævnte res. Kap. A. W. G., er født i Bergen 17 Septbr. 1832, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1852 og medicinsk Kandidat med Laud i December 1857. Efterat have været ansat som Læge i Nordre Vaarsilddistrikt blev han i Maj 1858 konst. og i Juli s. A. ansat som Læge ved nordre Throndhjems Amtssygehus, hvor han fungerede til 1864, da han udnævntes til Bestyrer af Plejestiftelsen No. 1 for Spedalske i Bergen, en Stilling, han imidlertid ikke tiltraadte, da han s. A. i videnskabeligt Øjemed rejste til Skotland. Efter Hjemkomsten søgte han Afsked fra sin Stilling ved Plejestiftelsen og bosatte sig som privat praktiserende Læge paa Kongsvinger, hvorfra han 1865 flyttede til Vang paa Hedemarken. Her boede han — om Sommeren derhos fungerende som Læge ved Gausdals Sanatorium — til han 1883 blev udnævnt til Direktør ved Rigshospitalet.

* 9 Maj 1858 *Blanca Olivia Juell* (f. i Kristiania 7 April 1836), D. af Prokurator Fredrik Christian J. og Minda Gottlebine Ramm.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 143 fg.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 2. Række *XIII*. 241—51: Beskrivelse over Forholdene ved Nordre-Fiske i 1857—1858. — *XVI*. 625—48: Om Diphtherit-Epidemien i Namdalen 1860—61. — *XVII*. 993 fg.: Mere om Behandlingen af Anthrax. — *XVIII*. 1025—33: Partus præmaturus ved habituel Afdøen af Fostrene. — *XIX*. 24—35: Om Barselfeberen og dens Smitsomhed. — *XX*. 39—42: Laminaria digitata for Spongia cerata. — *XXIII*. 306 fg.: Defectus uteri et vaginæ. — 3. Række

IX. 529—43: Beretning fra Gausdals Sanatorium for Sommeren 1878. — *X.* 305—13: Lægeindberetning fra Højfjeldssanatoriet i Gausdal for 1879. — *XIII.* 171—84: Beretning fra Højfjelds-Sanatoriet i Gausdal fra Sommeren 1882. (Jfr. S. 358).

I Tidsskrift f. praktisk Medicin *I.* (1881), S. 113—19: Skarlatina og Rubeola; S. 241—43: Jodkali i store Doser, specielt i Psoriasis (jfr. IV. 145—47). — *II.* 65—67: Tilfælde af spontan Hudgangræn hos en Nyfødt. — *V.* 117—121, 154—57, 169—71 og 185—87: Lidt om Massage.

I Klinisk Aarbog, hvoraf han er Medudgiver, *I.* (Kra. 1884), S. 1—18: Om det nye Rigshospital. — *II.* 1—19: Statistisk Beretning om Rigshospitalet for Aaret 1884. — *III.* 1—43: Beretning om Rigshospitalet for 1885.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge 1863, S. 153—56: Om Sundhedsforholdene m. m. i indre Namdals Lægedistrikt.

Enkelte Opsatser af ham findes i Morgenbladet og Hamar Stiftstidende. i sidstnævnte Blad især om kommunale Anliggender. I Aarg 1870, No. 20 har han derhos skrevet en længere Artikel om Diakonissevæsenet.

Grevstad, Nicolai Andreas, Søn af Skrædder *Carl Nicolai Simonsen* og *Birgitte Andersdatter Schetlein,* er født 2 Juni 1851 i Sykelven i Ørskogs Prestegjæld, Søndmøre, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1873 og juridisk Kandidat med Laud 1878. Han var derefter en kort Tid Kopist i Justitsdepartementet, arbejdede senere paa et Advokatkontor og overtog i Septbr. 1880 Redaktionen af «Dagbladet». Vaaren 1883 rejste han til Nordamerika, hvor han senere har levet dels som Agent for Livsforsikringsselskabet «Equitable», dels som Publicist i St. Paul, Minn. Ved Juletider 1886 vendte han, efter Opfordring fra Medlemmer af den norske Regjering, tilbage til Kristiania for at underhandle om Overtagelsen af Redaktionen af et paatænkt Regjeringsorgan i Dagspressen, hvilke Underhandlinger endnu, da dette trykkes, er svævende.

* *Marie Berger,* D. af Gaardbruger O. I. B. i Ejdsvold.

Bidrag til hans Karakteristik som Publicist findes i stor Mængde i den samtidige Dagspresse, særlig henvises til Aftpst 1883, No. 198—204, 237, 239 og 242.

Rigsretten, dens Sammensætning og forfatningsmæssige Myndighed. Kra. 1880. 8. 24 S. (Anonymt)

Farmerne bør raade dette Land og Rige St. Paul, Minn. 1884. 8. (Særtryk af en Række Artikler i „Nordvesten").

I Menneskevennen *1884,* No. 21: Hvad en enkelt kan udrette — *1886.* No 24: Afholdssagen i Amerika.

I Nyt Tidsskrift IV. (1885), S. 122—139: Den amerikanske jury.

Han var fra 11 Septbr. 1880 til 16 Jan. 1883 ansvarshavende navngiven Redaktør af Dagbladet, i hvilket han havde skrevet af og til i Junidagene 1880 og hvori han ogsaa under sit Ophold i Amerika lejlighedsvis har skrevet enkelte Rejsebreve og andre Artikler, saasom i Aarg. 1885, No. 3: Den amerikanske Skole; No. 314: Juryen som Frihedsværn; No. 172: Jurymænds Egenskaber; No. 396: The American Woman Suffrage Association.

I Verdens Gang skrev han af og til, før han overtog Dagbladets Redaktion.

og i dette Blad saavelsom i Opl. Avis og Bergens Tidende findes enkelte Artikler og Amerikabreve fra ham i Tidsrummet fra Vaaren 1883 til Nytaar 1887. Under sit Ophold i Amerika har han medvirket i Redaktionen af Nordvesten (St. Paul, Minn.) og samtidig leveret nogle Bidrag til flere andre norsk-amerikanske Blade, hvoriblandt «Norden» i Chikago og Budstikken i Minneapolis, samt til de paa det engelske Sprog udkommende Dagblade Minneapolis Daily Tribune og St. Paul Daily Pioneer Press.

En af ham udarbejdet Oversigt: Amerikanske Retskyndiges Udtalelser om Juryinstitutionen, en Samling af flere hundrede Besvarelser fra amerikanske Dommere, Professorer og Advokater paa af G. forelagte Spørgsmaal vedrørende Juryen i Almindelighed og den amerikanske Jury i Særdeleshed, blev sendt hjem til Jurykommissjonen, men er hidtil forbleven utrykt.

Grieg, Edvard Hagerup, Søn af Kjøbmand og storbritannisk Konsul *Alexander G.* (f. 1806, † 1875) og *Gesine Hagerup* (f. 1814, † 1875), er født i Bergen 15 Juni 1843. Af Moderen, der var usædvanlig musikalsk begavet og som i sin Ungdom selv havde nydt Musikundervisning i Tyskland hos den i sin Tid populære Sangkomponist Methfessel, fik han sin første Musikundervisning. Høsten 1858 blev han, navnlig efter indtrængende Forestillinger fra Ole Bull, sendt til Konservatoriet i Leipzig, hvor han, med nogen Afbrydelse i 1860, fremkaldt ved Sygdom og Overanstrengelse, studerede under Moscheles, Wenzel, Hauptmann, Richter og Reinecke til 1862, da han om Vaaren aflagde «Prüfung» ved Konservatoriet. 1863—65 opholdt han sig i Kjøbenhavn, hvor han fornemmelig arbejdede under Gades Vejledning og hvor han nu skrev sine første Sange og Pianostykker. Høsten 1865 drog han til Italien og efter Hjemkomsten derfra 1866 bosatte han sig i Kristiania, hvor han gav Pianolektioner og dirigerede det filharmoniske Selskabs Koncerter, indtil han 1869 for anden Gang og nu med offentligt Stipendium rejste til Italien, hvor han under sit Vinterophold i Rom bl. a. gjorde Liszts Bekjendtskab. Da han efter Hjemkomsten paany slog sig ned i Kristiania, tog han 1871 Initiativet til Oprettelsen af «Musikforeningen», hvis Konserter han i de følgende Aar, afvexlende med Johan Svendsen, dirigerede til 1874 I 1874 havde Storthinget med 61 mod 44 St. bevilget ham et aarligt Bidrag af Statskassen, hvilken Bevilgning senere har været gjentagen. For mere uforstyrret at kunne sysle med sine musikalske Kompositioner, tog han fra 1878 Ophold paa Lofthus i Hardanger. I de senere Aar har han om Vinteren dels boet i Bergen, hvor han i flere Vintre var Koncert-Dirigent i «Harmonien», dels været paa Rejser i Udlandet. Siden 1885 er han bosat paa sin Gaard «Troldhaugen» i Nærheden af Bergen. Han er Medlem af *Kgl. musikaliska Akademien* i Stockholm (1872) og korresponderende Medlem af *Maatschappij tot bevordering der toonkunst* i Leiden (1883) m. fl. Han blev 6 Juni 1882 R. St.

Trykt 22 Marts 1887

«for fortjenstfuld Kunstnervirksomhed» og er derhos
O.
* 1867 *Nina Hagerup* (f. 24 Novbr. 1845), hans Søskendbarn og af Herman H. og Adeline Falch, tidligere bekjendt som Skuespillerde under Navnet Fru Werligh.

Portræt med Biografi i Norsk Folkeblad 1869, No. 15; Illustreret Tidende XXVII. [Kjøbenhavn 1885—86], No. 8; Nordisk Musiktidende III. No. 1—3 og 5; Damernes Notitskalender for 1884 (Bergen 1883). Jfr. Storthings-Forhandlinger 1874, VI. 436 fg. og Storth.-Tidende s. A., Forhandl. i Storth. S. 886—88; J. G. Conradi: Oversigt over Musikens Udvikling i Norge (Chra. 1878), S. 58 fg.; A. Grønvold: Norske Musikere, I. 134—78; *De Tijdspiegel* (Haag 1881) af Dr. J. de Jong (overs. i Bergspst. 1881, No. 121, 124, 125 og 127; *Amsterdaamsche Handelsblad* 20 December 1883 af C. Honigh (overs. i Bergspst. 1884, No. 2); Musikalisches Wochenblatt 1884, No. 42 fg.; *Le Ménestrel* 1886, No. 30 af C. Benoit; Mgbl. 1866, No. 254 fg. [af Otto Winter-Hjelm]; Norden, udg. af Ernst Bojesen, H. 2 [Kbh. 1886] af A. Grønvold; Chr. Johnsens Norsk Haandlexikon II. 633; Nord. Conv.-Lex. 3 Udg. III. 533 fg.; Nordisk Familjebok V 1571 fg.; H. Mendels Mus. Konv.-Lexikon IV. 380 fg. Henvisninger til den store Mængde Recensjoner i nordiske og udenlandske Blade af hans Koncerter og Kompositioner er her ikke givet, ligesaalidt som man ndfr. vil finde Meddelelser om hans Virksomhed som Komponist.

I Bergensposten 1876, No. 192, 194, 195, 198, 200, 202 og 204: Bre fra Bayreuth.

I Illustreret Tidende IX. [Kbh. 1867—68]. No. 465: Med Hal Kjerulfs Billede efter hans Død.

I Musikbladets Hartmann-Numer, [Kbh. Maj 1886]: Med Hartmanns Po

I Norden, H. 2 [Kbh. 1886]: «Komposten».

I Musikalisches Wochenblatt har han skrevet forskjellige Kritike i Aarg. 1879, No. 5: Anmeldelse af Kjerulfs Romancer og Sange. (Overs. i ...nbladet 1 Februar 1879). — Aarg. 1883, No. 38: Den hollandske K ...en's Arbejder.

... Gaardbruger i Aker *Ha*
...præsentant f

e siden Examen havde han imidlertid vedblevet at sysle dels med dervisning, dels med sit theologiske Studium, og praktisk forberedte sig for en fremtidig gejstlig Embedsvirksomhed, da han i 1839, mens ;neprest I. Hesselberg var paa Storthinget, udførte for ham alle til bedet hørende Gjerninger, hvortil Ordination ikke krævedes. Først 14 Juni 1844 blev han imidlertid udnævnt til res. Kapellan til Nannel, hvorfra han 7 Aug. 1847 forflyttedes til det res. Kapellani i Ullensaker. [an. 1852 blev han efter Ansøgning entlediget fra sit Presteembede for at ne overtage Lærerposten i Pastoraltheologi, Homiletik og Liturgik ved det ktisk-theologiske Seminarium. Denne Stilling forlod han igjen, da han Marts 1856 udnævntes til Gislesens Eftermand som Sogneprest i Gjer-. Her forblev han, indtil han efter Presteskabets Valg 31 Jan. 1861 ævntes til Biskop over Throndhjems Stift; som saadan kronede han Juli 1873 Kong Oskar II. og Dronning Sofie. Efterat han havde søgt 17 Marts 1883 erholdt Afsked fra Bispeembedet, fra 1 Juli s. A. at ae, flyttede han til Kristiania, hvor han senere har boet. Han var Ford i den kgl. Kommissjon af 10 Juli 1865, hvem det overdroges at ve Erklæring over de af M. B. Landstad og A. Hauge udarbejdede kast til ny Kirkesalmebog. Han blev 21 Aug. 1862 R. St. O. O. og Juli 1873 K.[1] St.O. O. «for fortjenstlig Embedsvirksomhed».

* 9 August 1838 *Julie Augusta Kjelsen* (f. i Kristiania 9 August 9), D. af Overskjærer Jens K. og Johanne Dorothea Larsen.

Portræt med Biografi af D. T.[hrap] i Skill.-Mag. 1883, No. 1. Jfr. hans *Selvrafi* ved Bispevielsen i Svendsens Manuskr. paa Univ.-Bibl. 4to, II. 3, S. 2145—48; sk Kirketidende 1861, Sp. 109 fg.; Thjems. Aftbl. 1883, No. 172; Gustava Kiel-: Erindringer fra mit Liv (Chra. 1882), S. 171 fg.

En god Stjerne paa Aarets første Dag. Nytaarsprædiken. (Udt efter Opfordring). Chra. 1850. 8. 24 S.

Tale i det første offentlige Møde i Foreningen for indre Mission i stiania den 12te Marts 1855. Chra. 1855. 12. 24 S.

Tale ved Aabningen af „Pleiestiftelsen for Smaabørn" holden ıerhougens Samfunds Lokale Trinitatissøndag 1856. Chra. [1856]. 12. 12 S.

[1]. Forelæsninger over practisk Theologie, i kort Sammendrag. ykt som Manuskript). Chra. 1856. 8. 254 S.

Farvel til Gjerpen Menighed. Prædiken paa 3die Søndag efter Tritis 1861. Skien 1861. 8. 23 S.

Sendebrev til Throndhjems Stifts Geistlighed. (Trykt som nuskript). Thjem. 1862. 8.

Prædiken paa Skjærthorsdag 1864, afholdt i Domkirken i Throndhjem. m. 1864. 8.

Andet Sendebrev til Throndhjems Stifts Geistlighed. (Trykt Manuskript). Thjem. 1865. 8. 56 S.

Tre Prædikener. Throndhjem 1872. 8. 45 S.

Tredie Sendebrev til Throndhjems Stifts Geistlighed. (Trykt som Manuskript). Thjem. 1873. 8. 42 S.

Tale i det kongl. norske Videnskabers-Selskab paa H. M. Kongens Fødselsdag 21de Januar 1874. (Særskilt Aftryk efter Adresseavisen). Thjem. u. A. 28 S.

Tale ved Stiftsprovst Petersens Baare den 18de Marts 1875. Thjem. 1875. 8.

Tale ved Provst Aage Schavlands Jordefærd den 29 Marts 1876. Thjem 1876. 8.

Min Betragtning af Skriftemaalsspørgsmaalet. (Trykt som Manuskript). Thjem. 1877. 8. 20 S.

Fjerde Sendebrev til Throndhjems Stifts Geistlighed. (Trykt som Manuskript). Thjem. 1878. 8. 23 S.

Tre Foredrag om Barnedaaben. Thjem. 1880. 8. 55 S. (Anm. af Provst Arnesen i Ned. Amtstid. 1882, No. 32).

Til Throndhjems Stifts Menigheder, Præster og Skolelærere. Sjette*) Sendebrev fra Biskop A. G. Thjem. 1883. 8.

[2]. Forelæsninger over praktisk Theologie, i kort Sammendrag. Paany aftrykt med Forfatterens Tilladelse efter Foranstaltning af Professor Wenaas. (Trykt som Manuskript). Horten 1884. 8. 1 Bl. 249 S.

Tyve Ordinationstaler. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 174 S.

Søndagens Historie. Et Bidrag til Løsningen af Sabbatsspørgsmaalet. Kra. 1887. 8. 67 S.

I Theologisk Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge *I.* 94—118: Om Nadverens rette Stilling i den kirkelige Gudstjeneste; S. 164—90: Om flere Helligdages Optagelse i Kirkeaaret. — *III.* 613—38: Antydninger angaaende nogle af vore kirkelige Spørgsmaale og deres forestaaende Løsning. — 3. Række *I.* 385—426: Om flere Perikoperækker; S. 429—508 og *II.* 52—126: Om Skriftemaalet og dets Forbindelse med den hellige Nadverd.

I Kirkelig Kalender, red. af Th. C. Bernhoft, *1875*, S. 15—29: Nytaar Prædiken. — *1877*, S. 15—29: Ordinationstale.

I Indbydelsesskrift fra Kristianssunds Skole 1870: Tale ved nye Skolebygningers Indvielse den 10. Marts 1870.

I Norsk Kirketidende *1859*, No. 10: Fornøden Berigtigelse [hvortil ? af Red. i s. No., jfr. No. 7]. — *1862*, No. 28, 29 og 30: Om de religiøse Bevæg i Grylen i Aaret 1860. (Optrykt i Dansk Kirketid. s. A. No. 49 fg. og i dansk E Ugeskr. s. A.)

I Gammelt og Nyt, udg. af Gisle Johnson, I. (1864), S. 369—383: ...nationstale.

I Luthersk Ugeskrift *XII.* (1882), S. 257 fg.: Gjenpart af Thro Biskops Skrivelse til Provst Skouge af 3 Oktober 1882 [i Anl. af Sognepræst Wexelsens Medunderskrift paa Valgopraabet fra Nordre Throndhjems Amts ... tanter]. — *XX.* (1886), S. 359—67: Lidt om Menighedsorganisation og Menig...

I Luthersk Kirketidende 4. Række XV. (1884), S. 105—11, 11... 130—36: Bemærkninger til Presterne Hesselbergs og G. Jensens Udkast til en ...liturgi.

I Prædikener af norske Geistlige (1856) I. 9—20: Prædiken paa 2. Søndag i Advent; S 246--60: Prædiken paa 1. Søndag efter Paaske; S. 272–82: Prædiken paa 3. Søndag efter Paaske.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (1880), S. 329—39: Prædiken paa 1. Pintsedag. — 3. Saml. (1885), S. 138—48: Bibellæsning over 8de Psalme; S. 148—59: Bibellæsning over den 14de Psalme.

I Et er fornødent (Lutherstiftelsens Søndagsprædikener) I. (1884—85), No. 34: Prædiken paa 1ste Pintsedag.

I Vidnesbyrd om fælles Tro, udg. af Hagberg (Kbh. 1885—86): Prædiken i Throndhjems Domkirke den 20. Søndag efter Trefoldighed.

I Om indre Mission (Thjem. 1865. 8.) Tale i Anl. af Oprettelsen af Foreningen for indre Mission i Throndhjem.

I Stiftsmødet i Throndhjem 1869, hvilken Beretning han udgav som Mødets Ordfører (Thjem. 1870 8. 77 S.), findes af ham: S. 4—11: Indledningsforedrag; S. 11—33: Foredrag om kirkelig Frihed og hvorledes Trangen til denne for Tiden paa bedste Maade kan fyldestgjøres inden vor Landskirke.

I Morgenbladet *1860*, No. 117: Odelsthingets Beslutning om Menighedsraad. — *1861*, No. 123: Om Fraskiltes Vielse. (Jfr. No. 126 og 128, hvortil Gjensvar fra G. i No. 150; cfr. ogsaa Norsk Kirketid. 1861, Sp. 297 fg. og 378 fg.) — *1870*, No. 11: Striden i Hevne. — *1886*, No. 319: Ang. hans Erklæring om Indførelse af nye Textrækker i Søndagsliturgien.

I Fædrelandet 1884, No. 128: Om Kirkens Organisation i Retning af Selvstyre. (Foredrag paa Stiftsmødet i Kra. s. A.)

I Throndhjems Stiiftsavis 1880, No. 284—88: Foredrag om kirkelig Fattigpleie i Menighedsmøde den 28de Novbr.

Han var med Jørgen Moe og W. A. Wexels Medlem af den Menighedskomite, som udarbejdede det Tillæg til den evangelisk-christelige Psalmebog, som efter kgl. Res. af 10 Septbr. 1853 tillodes brugt og i lang Tid ogsaa brugtes ved Gudstjenesten i mange af Landets Menigheder, før Landstads og Hauges nye Salmebøger autoriseredes. Han har ligeledes i mange Aar bistaaet Hauge under hans Udarbejdelse af den nye Salmebog.

Han har skrevet Forord til flere andre Forfatteres originale og oversatte Skrifter, bl. a. til Coucherons Oversættelse af Kliefoths Theori for den evangeliske Kirkes Kultus (S. I—XII). Han har gjennemseet bl. a. [P. M. Pettersens] Oversættelse af L. Hofackers Hus-Postille (Chra. 1857, 3. Opl. Chra. 1872).

Grimseth, Jørgen, antog i 1829 Familjenavnet **Schjelderup**, under hvilket han anføres paa sit Sted ndfr.

Grimsgaard, Christian Semb, Søn af Fuldmægtig i det Ankerske Fideikommis *Christian Bertram G.* († 1824) og *Anna Caroline Hellmann* (af svensk Herkomst, † 1853), er født i Kristiania 2 August 1824, blev efterat være udexamineret som No. 1 fra Krigsskolen 1844 udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade med Anciennetet fra 19 Decbr. 1843 og 31 Marts 1847 til virkelig Sekondløjtnant i Bergenske Brigade. 1844—47 gjennemgik han den

militære Højskole og udnævntes 15 Januar 1848 til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 26 Novbr. 1850 blev Premierløjtnant og 5 Juni 1856 Stabskaptein, blev 20 April 1861 Major i Armeen, 7 Marts 1864 surnumerær Oberstløjtnant i Artilleribrigaden og 27 Septbr. 1866 surn. Oberst i samme. Han havde imidlertid allerede fra 22 Jan. 1852 været beordret til Tjeneste i Generalstaben, hvis 1ste Officier han blev 27 September 1860 — fra 1 Oktbr. 1860 til 10 Juli 1866 havde han været Referent for Kommandosager hos H. M. Kongen i Stockholm — og til hvis Chef han udnævntes 6 Marts 1872. Den 16 Marts 1878 blev han udnævnt til Generalmajor i Armeen og forflyttedes 10 Septbr. 1882 til Fredrikshald som Chef for 1ste akershusiske Brigade og Kommandant paa Fredriksten. Som Chef for Generalstaben indførte han i 1873 de senere hvert Aar afholdende Generalstabsøvelser i Marken. 1853—60 var han Lærer ved Krigsskolen i Mathematik og Mekanik. Han var bl. a. Medlem af den norsk-svenske Kommission af 1854 til Udarbejdelse af en Instruktion for Tjenesten i Felt og af den norsk-svenske Kommission 1868 [illegible] Udarbejdelse af [illegible] Exercerreglement for Infanteriet [illegible]

[illegible]

Forslag til Armeens Omorganisation. (Fremsat af Chefen for Generalstaben i Henhold til det Kgl. Armé-Departements Anmodning i Skrivelse til Armékommandoen af 9 Decbr. 1873). 4. 2 Bl. 143 S. med Bilag 1—6, Anhang og Tabel I.—III. (Dateret 1 Maj 1875 og trykt i Storth.-Forh. 1876, III. Oth. Prp. No. 19, jfr. V. Dok. No. 25). — Tillæg til samme. 4 (Dateret 19 December 1878 og trykt i Storth.-Forh. 1879).

I «Uddrag af officielle Dokumenter, vedrørende det under 5 Juli 1867 naadigst approberede Disciplinær-Reglement for den norske Armee» [Kra. 1867], hvilken Samling udgaves under hans Ledelse, er S. 18—49 trykt hans dissenterende Votum som Medlem af den til Udarbejdelse af nævnte Reglement nedsatte Kommissjon; ligesom han ogsaa har udarbejdet de Indholdsregistre til nævnte Reglement og til den militære Straffelov, hvilke ledsagede de af Armekommandoen besørgede Udgaver af disse.

Han har en væsentlig Del i Affattelsen af Ledning for Tjenesten i Felt (Kra. 1867—68), der udkom som Uddrag af et Forslag til Omarbejdelse af 3die Del af Armeens Tjenestereglement.

Han har en væsentlig Andel i Forslag til Reglement for Tjenestens Anordning ved Infanteriets garnisonerende Afdelinger (Kra. 1870), der udgaves under hans Ledelse i Henhold til en under 12 Maj 1868 afgivet «Betænkning om Ordningen af Undervisningen og Tjenesten ved Infanteriets garnisonerende Afdelinger», udarbejdet af Kommissjon, hvis Formand G. var. (Jfr. Kgl. Res. 8 November 1870).

Han deltog 1868—70 i Udarbejdelsen af Exercerreglement for Infanteriet af 31 Maj 1871 (Kra. 1871), i hvilket Indledningen og Afsnittet om den spredte Fægtning væsentlig er forfattet af ham.

Han har forfattet Afsnittet om Norge i Th. Wijkanders Skrift «Öfversigt af svenska militärförvaltningen jemte grunddragen af den norska» (Sthlm. 1861. 8.)

I Storthings-Forhandlinger *1872, II.* Sth. Prp. No. 44, S. 31 fg.: Dissenterende Votum som Medlem af Militærkommissjonen ang. Generalstabsorganisationen; Sth. Prp. No. 46, S. 23—34: Dissenterende Votum som Medlem af Militærkommissjonen ang. Plan for Undervisningen ved Armeens Officiersskoler. — *1873,* V. Dok. No. 71: Erklæring ang. de projekterede Jernbanelinjer gjennem Smaalenene. — *1876, III.* Oth. Prp. No. 19, Bilag: Forslag til Armeens Omorganisation. (Se ovfr.)

I Morgenbladet *1855,* No. 47 og 75 førte han i „Breve til Krydseren" en Polemik med Aftenbladet om forskjellige militære Anliggender. — *1863,* No. 276: Hvad forstaaes ved en Generalstab, og hvorvidt kunne vore nationale Officierer i deres Egenskab af saadanne ansees fortrinlig skikkede til de høiere Poster i et Generalstabskorps?

Grimsgaard, Jens Peter Børhildus, Søn af Overtoldbetjent i Sarpsborg *Gustav G.* († 1869) og *Marie Blondine Thorp* († 1851), blev født 21 Maj 1827, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1847 og juridisk Kandidat med Haud i December 1851. Efter en Tid at have praktiseret paa et juridisk Embedskontor, erholdt han 1855 Bevilling som Underretssagfører i søndre Bergenhus Amt og fik 1857 Autorisation som Overretssagfører, hvorpaa han bosatte sig i Sarps-

borg. Her var han fra 1859 til Udgangen af 1878 Medlem af Formandskabet, og i dette Tidsrum i 16 Aar dets Ordfører, hvorhos han i samme Tid var overdraget en stor Mængde andre kommunale Tillidshverv. Han var en flittig og heldig Samler af norske Mynter, Medaljer og Sigiller, af Portræter af berømte norske Mænd og Kvinder, og han ejede ligeledes en meget fuldstændig Samling af norske Insekter. Han døde i Sarpsborg 20 Oktbr. 1882.

* 24 Juli 1856 *Anne Marie Grimsgaard,* hans Søskendbarn.

Nekrolog i Sarpen 1882, No. 84.

Han var Medarbejder i Bladet Sarpen fra Høsten 1855 til Juni 1881.

I Aarsberetning fra Foren. til norske Fortidsmindesmerkers Bevaring f. 1860, S. 11: Om en Mynt fra Harald III. Sigurdssøn (Haardraade).

Han har ydet Bidrag til Siebkes og Schøyens forskjellige entomologiske Skrifter (jfr. Siebkes Enumeratio insect. Norv. Fasc. 3, S. VI. og Fasc. 4, S. IV.)

Grimsgaard, Kristian Martin Theodor, foregaaendes Broder, er født i Throndhjem 13 Febr. 1830, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1847 og medicinsk Kandidat med Haud i Maj 1857. Han var derefter til Marts 1858 ansat som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling, praktiserede derpaa som Privatlæge i Sarpsborg, indtil han 9 Marts 1859 udnævntes til Distriktslæge i indre Nordfjord, hvorfra han 9 Marts 1872 forflyttedes til Hvitesejds Distrikt.

* 17 April 1859 *Agnes Christiane Grimsgaard* (f. i Aker 13 Oktober 1836), D. af Bogholder Martin G. og Hanne Christiane Holth.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 144 fg.

Sangene til „Et Hverdagsbillede". Vaudeville i 2 Akter. Trykt for Theaterskolens Publikum. Chra. 1854. 8. 17 S. (Den anonyme Vaudeville blev opført paa Kra. norske Theater 1854; kun Sangene blev trykt).

70 Ballader oversatte fra Tydsk i Originalens Versemaal. Med 58 Træsnit efter Tegninger af Adolf Ehrhardt, Theobald von Oer, Hermann Plüddemann, Ludwig Richter og Carl Schurig i Dresden. Chra. 1874. 4. 3 Bl. 192 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb., 2. R. XVIII. 163—66: Tilfælde af Intussusceptio med heldigt Udfald.

I Beretn. om Sundhedstilstanden m. m. i Norge 1867, S. 197—99: Om Almuens Levesæt i indre Nordfjord.

I Sarpen findes af ham enkelte Korrespondancer, Digte og andre Opsatser.

Grosch, Christian Henrik, Søn af nedennævnte Lærer ved Tegneskolen i Kristiania *Heinrich August G.*, blev født i Kjøbenhavn 21 Januar 1801 og studerede fra Høsten 1820 til Paasketid 1824 med Understøttelse af det kgl. Selskab for Norges Vel Bygningskunsten ved Akademiet i Kjøbenhavn, hvor han vandt den lille og store Sølvmedalje for Bygningstegning. Da han den følgende Sommer vendte tilbage til Norge, indgik Bestyrelsen i nævnte Selskab med en Forestilling til Re-

gjeringen om, at der ved Ansættelse i det offentliges Tjeneste eller ved Understøttelse til en artistisk Rejse maatte gives den unge Kunstner Anledning til en højere Uddannelse. I de nærmest følgende Aar ledede han bl. a. Opførelsen af Børsen, Bankbygningen og Rigshospitalet i Kristiania og fik 15 Marts 1828 Ansættelse som Stadskonduktør dersteds. Senere opførte han bl. a. Fødselsstiftelsen, Universitetsbygningerne, Observatoriet, Bazaren og Slagterboderne ved Vor Frelsers Kirke samt Brandvagtsbygningen, ligesom flere Kirker og andre Bygninger omkring i Riget er opførte efter hans Tegning og tildels under hans Ledelse. Han var fra 1827 Medlem af Direktionen for den kgl. Kunst- og Tegneskole, ved hvilken han tillige var Lærer i en Række af Aar. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 10 Septbr. 1837 til at meddele Betænkning om Strafanstalternes bedre Indretning. Han var R. W. O. (1864). Han døde i Kristiania 4 Maj 1865.

* 19 Novbr. 1849 *Sophie Charlotte Leuenbach,* D. af Oberstløjtnant, Kammerherre L. i Horsens og Annette Lilienskiold.

Nekrolog i Chra. Intelligentssedler 1865, No. 106, hvortil et Supplement af Chr. Hansteen i Aftbl. s. A. No. 109; i Ill. Nyhedsbl. 1865, No. 19. Jfr. M. Birkeland: Selsk. f. Norges Vel 1809—1829, S. 82 flg.

Forslag til en ny Raadhusbygning med Fængsler i Christiania. Chra. 1841. 4. 33 S. m. 9 lith. Bl.

Udkast til Kirkebygninger udgivne efter Foranstaltning af den kgl. norske Regjerings Departement for Kirke- og Underviisnings-væsenet, ifølge dertil ved kongl. Resol. af 28. Juli 1849 given Bemyndigelse. H. 1—5. Chra 1854—60. Fol. 13 lith. Pl. med 6 Bl. Text. (Tegningerne er af Grosch, H. Nebelong og H. Schirmer. Anm. i Aftbl. 1855, No. 158).

I Eyr IV. 11—32: Om Badeindretninger, især for Hospitaler.

Som Medlem af den ovfr. nævnte Strafanstaltkommissjon af 10 Septbr. 1837 har han Del i den af samme afgivne «Beretning om Beskaffenheden af Norges Strafanstalter og Fangepleie [osv.]» Chra. 1841. 8. 707 S., m. 6 lith. Tabeller.

Grosch, Heinrich August, Søn af cand. theol. og Klokker i Lübeck *Friederich Heinrich G.*, blev født i Lübeck 26 Februar 1763. Omkring 1782 kom han til Kjøbenhavn for at uddanne sig ved Kunstakademiet der, hvis lille Sølvmedalje han vandt i 1793. Han gik ikke videre i Akademiet, da han imidlertid havde lagt sig efter Gouachemaleri og Kobberstikning, hvorpaa han i 1794 udstillede Prøver, mest Landskaber. I de følgende Aar udstillede han regelmæssig ved Akademiets Aarsfest nogle Prøver paa sin Kunstfærdighed i Gouachemaner, indtil han 24 Februar 1798 søgte at blive agreeret som Kunstner i dette Fag, men hverken den Gang eller senere, da han forsøgte det paany (sidste Gang 1805), vilde Akademiet gaa ind derpaa. Han malede imidlertid ogsaa Landskaber i Olje. I disse og de følgende Aar synes han at have

levet mest som Kobberstikker. I 1810 blev han anmodet om at dekorere nogle Værelser i det nye Christiansborg Slot med norske Prospekter og foretog i den Anledning paa offentlig Bekostning en Rejse gjennem Landet. I Maj 1811 fik han af det kgl. Selskab for Norges Vel Understøttelse til at udgive et Pragtverk med Titlen «Malerisk Rejse gjennem Norge». Det blev dog ikke til noget hermed; men i 1812 tog han fast Ophold i Norge, først i Fredrikshald og senere (fra 1815) i Kristiania, hvor han fra 1819 var Lærer ved Kunst- og Tegneskolen og Medlem af sammes Direktion, indtil han tog sin Afsked ved Udgangen af 1840. Han døde i Kristiania 6 Juli 1843.

* 1799 *Johanne Margrethe Gerhardine Clar* († i Kra. 11 September 1849), D. af Apotheker C. i Rendsborg.

Jfr. Ph. Weilbach: Dansk Kunstnerlexikon, S. 210 fg.; Thiele: Thorvaldsen I. 27; Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn 1805, Sp. 76; 1810, 13 Oktbr.; 1811, 5 Jan. og 28 Maj; Budstikken 1811, No. 33—34; Nationalbladet XVIII. 58—63; M. Birkeland: Selskabet for Norges Vel 1809—1829, S. 57 fg.; Conradine Dunker: Gamle Dage, S. 235; Carl Reitzel: Charlottenborg-Udstillingerne 1807—82, S. 197.

Haandbog til Brodering og Tegning. D. 1. 2. Kbh. 1794—1805. Tverfolio.

Theoretisk Tegnebog for Fruentimmer. H. 1 [eneste]. Med 10 Kobbere. Kbhvn. 1799. 4. M. 8 S. Text.

Haandbog for Tegnende. H. 1 [eneste]. Chra. 1816. 30 Tegninger m. Beskr.

Ledetraad ved den første Tegne-Underviisning i Borger- og Almue-Skoler. Chra. 1819. 16. 14 S.

Haandbog i Calligraphien for Borger- og Almueskoler. Chra. u. A. Obl. 4. 9 lith. Bl. m. 4 S. Text.

I Minerva 1797, II. 355 fg.: Breve til Haas om de norske Prospekter.

Grosch, Henrik August, foregaaendes Sønnesøn og Søn af Snedkermester *Christian August G.* († i Kristiania 7de Juni 1885, 70 Aar gl., jfr. Nekrolog i Morgbl. 1885 No. 295) og *Georgine Mathilde Stougaard*, er født i Kristiania 21 Juli 1848, blev Student med Haud fra Nissens Skole 1865 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1871. Han blev 1873 ansat i Justitsdepartementet, hvor han 6 Juni 1878 udnævntes til Fuldmægtig. Fra sit Departements-Embede har han imidlertid Tjenestefrihed siden 1 Maj 1886. Efter i længere Tid at have beskjæftiget sig med kunstindustrielle Studier deltog han i 1876 i Oprettelsen af Kunstindustrimuseet i Kristiania først som Bestyrelsens Sekretær, senere som Medlem af denne, indtil han 1878 blev ansat som Museets Konservator.

* 8 Juni 1883 *Nanna Margaretha Voss* (f. 23 Oktbr. 1848), D. af Arkitekt i Altona Heinrich V. og Nanna Sophie Grosch.

Kunstindustrimuseets Bibliothekskatalog. Udarbeidet af Museets Konservator. Kra. 1884. 8. XII. 46 S. + 1 Bl.

I Teknisk Ugeblad 1886, No. 47 og 48: Om Kunstindustri og kunstindustrielle Museer.

I Tidsskrift for Kunstindustri, 1. Aarg. [Kbh. 1885], S. 51—54: Norsk Folkeindustri. I. Indledning. — 2. Aarg. [1886], S. 111—119: Norsk Folkeindustri. II. Smykkearbeidet.

I Zeitschrift f. bild. Kunst XXI (1886), Beilage II, No. 8: Norwegische Volksindustrie.

I Morgenbladet har han siden 1874 anonymt strevet ikke faa Artikler om Kunst og Kunstindustri, af hvilke her anføres: I Aarg. *1875*, No. 193: Industriforeningen og den sidste Udstilling. — *1878*, No. 196, 202, 209, 217, 224, 238, 265, 281, 292, 306 og 329: Verdensudstillingen i Paris. Kunstindustrielle Studier. — *1881*, No. 26 A, 68, 98 og 204 A: Fra Kunstindustrimuseet. Nationale Husflidsarbejder; No. 280 A: Hazelius's Museum i Stockholm; No. 304 A: Et nyt Exempel paa den Ligegyldighed, hvormed de Kirkerne tilhørende Kar og Prydelser her i Landet behandles. — *1882*, No. 77: I Kunstindustrimuseet (Kronprinsparrets Bryllupsgaver). — *1883*, No. 4, 6 og 52: Fra Kunstindustrimuseet. De sidste Erhvervelser; No. 79 B og 81: Den indiske Udstilling i Kjøbenhavn; No. 202 A: Møbelhaandværket paa Udstillingen; No. 206 A, 213 A, 220 A, 233 A, 234 A, 245 A og 269 A: Den norske Industri- og Kunst-Udstilling i Kristiania i Sommeren 1883. — *1884*, No. 289 B, 292, 294, 299, 305 og 313: Kunstudstillingen i 1884. — *1886*, No. 154: Tale ved Kunstindustrimuseets Fest [en Skildring af det nationale Husflidsarbejdes forskjellige Grene].

I Storthings-Forhandlinger 1886 I. a. Sth.-Prp. No. 1, Hovedpost IV. Kap. 3, Bil. 4, S. 55—59: Om Undersøgelse af Landets Husflidsforhold; Kap. 7, Bil. 2—4, S. 12—20: Indberetninger om Inspektion af den kvindelige Industriskole i Kristiania m. v.

Groth, Ole Martinus, Søn af Kjøbmand *Peter G.* og *Bolette Rasmussen*, blev født i Kristianssand 19 Juli 1815, var i længere Tid Fuldmægtig ved Kristiania Toldkontor, blev i April 1847 beskikket til Undertoldbetjent i Throndhjems Tolddistrikt og udnævntes 23 Maj 1853 til Tolder i Bodø, hvilken Stilling han indehavde til sin Død 23 Juni 1872.

* 3 Maj 1853 *Jørgine Petra Lund* (f. i Overhalden 13 Novbr. 1827), D. af Kaptejn Iver C. L. og Martha Hildrum.

Nekrologisk Notits i Aftbl. 1872, No. 159.

Samling af Circulairer, vedkommende det norske Toldvæsen, udkomne i Tidsrummet fra 1814 til 1844. Udg. og forsynet med alphabetisk Register af O. M. G. Chra. 1844. 12 237 S. (Fortsat af W. J. Dahl, se ovfr. S. 120).

Register til Toldlovgivningen. Udarbeidet til Brug for Handlende, Søfarende og Toldvæsenet. Chra. 1846. 8. 67 S.

Grude, Even.

Opmuntring til Naadelivet i Christo ved Troen og Gudfrygtighed, udi nogle Sange og en Bøn. Stavanger 1836. 12. 24 S. — 2det Oplag. Holmestrand 1844. 16. 32 S.

Grude, Joakim Ingebretsen, Søn af Gaardbruger *Ingebret Gulliksen G.*, Storthingsrepræsentant for Stavanger Amt 1836 og 1836—37, og *Maren Carlsen*, er født paa Gaarden Grude i Klep (Jæderen) 22 Juli 1839, blev 1857 udexamineret fra Landbrugsskolen paa Østraat, var 1863 og 1864 ansat som Amtsagronom i Stavanger Amt, levede derefter som Gaardbruger til 1876 — han var 1865—76 tillige Assistent ved det norske Missjonsselskabs Sekretariat — var 1876—81 Bestyrer af Stavanger Mejeri og har siden 1ste Juni 1881 været Mejerimester i Selskabet for Norges Vels Tjeneste. Han tildeltes 1885 Kong Oskar II's Landbrugsmedalje i Sølv.

* 5 Juni 1865 *Marthe Marie Birkeland* (f. 14 Marts 1844), D. af Gaardbruger og Rebslager Christian Fredrik B. og Serine Aasland.

Beretning om det almindelige Landbrugsmøde i Stavanger fra 19de til 24de Septbr. 1882. Stavanger 1883. 8. 282. 1 Bl.

Amtsformandskabet i Stavanger Amt 1838—1887. Udgivet efter Foranstaltning af Stavanger Amt. Stav. 1887. 8. (ca. 200 S. Under Pressen).

Han var Redaktør af det til «Stavanger Amtstidende» knyttede Maanedsskrift «For Landmænd», der udkom med et Oktavark maanedlig i Tidsrummet fra 1 Juli 1878 til 31 Decbr. 1882.

I Beretning om det kgl. Selskab for Norges Vel i 1884, S. 29—59: Beretning om en Reise i Sverige og Finland i 1884 for at undersøge disse Landes Mejerivæsen.

I Fædrelandet 1884, No. 76 fg.: Reisebreve fra Finland.

I Stavanger Amtstidende *1883*, No. 266: Luthers Betydning for Familje og Folkeliv (Tale ved Lutherfesten). — *1886*, No. 177 fg: Rejsebreve fra Hardanger og Sogn.

Forøvrigt har han leveret Bidrag om Landbrugsanliggender til forskjellige Blade.

Grude, Martin Adolf Ingebretsen, Søn af Gaardbruger *Ingebret Gulliksen G.* og *Maren Carlsdatter Carlsen*, er født paa Gaarden Grude i Klep (Jæderen) 5 Oktober 1841 og blev 1859 dimitteret fra Stavanger Amts Landbrugsskole paa Østraat. 1864—67 var han Amtsagronom-Assistent i Stavanger Amt, traadte Høsten sidstnævnte Aar i Forstvæsenets Tjeneste som Skovplanter og Bestyrer af Planteskolen ved Sandnæs (se ovfr. under Artikelen H. A. T. Gløersen) og deltog i Anlægget af de første Flyvesandsdæmpninger ved Nærland paa Jæderen. Siden 1 Januar 1873 har han været ansat som Lensmand i Højland og Sandnæs. Siden Nytaar 1868 har han uafbrudt været Medlem af Højlands Heredsstyrelse og siden 1872 Forligelseskommissær dersteds, ligesom han flere Gange har været Valgmand, første Suppleant til Storthinget (1877—79), Medlem af Højlands Sparebanks Direktion (siden 1865) osv. Han var Medlem af den kgl. Skovkommissjon 1875—79.

* *Anna Karoline Mossige* (f. 18 Juli 1849), D. af Lensmand Inge-

bret M., Storthingsrepræsentant fra Stavanger Amt 1845—1860, og Karen Elisabeth Sandved.

Om Høilands Fattiggaard paa Gaarden Soma i Høilands Herred. Stavanger 1884. 8. 31 S. (Anm. i Stav. Amtstid. 1884, No. 200).

Han har i ikke liden Udstrækning deltaget i Pressens Drøftelse af Dagens politiske Spørgsmaal, som oftest ved anonyme Indlæg, blandt hvilke kan merkes en Række Artikler i Stavanger Amtstidende 1883 om den nye Skattelovs Anvendelse. I Vestlændingen 1886 har han skrevet en Række «Politiske Smaabemærkninger». Forøvrigt har han i flere Blade ogsaa skrevet Afhandlinger om Landbrugs- og Forstvæsen, om Beskyttelsestold, m. m.

Grüner, Hans Jakob Rosenørn, Søn af ndfr. nævnte Toldkasserer *Peter O. R. G.*, er født paa Christianslund ved Fredriksstad 6 September 1822, blev 20 December 1842 udnævnt til Sekondløjtnant i Bergenske Infanteribrigade og, efter i 1847 at have taget Examen ved den militære Højskole, 17 Juni 1848 udnævnt til Sekondløjtnant i Artilleribrigaden, hvor han 18 Februar 1854 blev Premierløjtnant, 10 Maj 1858 Stabskaptejn, 2 September 1867 Chef for 6te Batteri og 17 Maj 1879 Oberstløjtnant og Chef for 3dje Bataljon. Han var 1854—68 og 1873—79 Lærer i Artilleri ved Krigsskolen. 1860—68 var han Artillerikonstruktør og fast Sekretær i Konstruktions-Kommissjonen, 1867—82 Medlem af Torpedokommissjonen. Han har været Medlem af flere kombinerede norsk-svenske Artillerikommissjoner i Kristiania og Stockholm samt af Manøverreglements-Kommissjonen i Stockholm 1874—76. Han er Medlem af *Kgl. Svenska Krigs-Vetenskaps-Akademien* i Stockholm (1862). Han blev 21 Jan. 1875 R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» og er derhos R. D. O., R. S. O., R. B. Lp. O. og R. It. M. & L. O.

* 18 Maj 1857 *Eline Charlotte Grüner* (f. 9 Marts 1836), D. af Korpsmajor Jens Christian G. til Nedre Fos ved Kristiania (f. 15 September 1803, † 25 Juli 1857) og Birgitte Rosenvinge Kolderup (f. 1 Aug. 1805, † 17 Novbr. 1868).

Vaabenlære for Infanteriet. Første Afdeling. Kra. 1861.

Vaabenlære for vordende Reserveofficerer. Kra. 1864.

[1]. Foredrag i Artilleri paa Krigsskolen 1863. (Kontratrykt).

[2]. Foredrag i Artilleri paa Krigsskolen. 1874. (Kontratryk).

I Norsk militært Tidsskrift, hvis Medredaktør han var 1854—68 og 1873—75, er af ham: *XVI.* (1852), S. 310—43: Beskrivelse over et elektro-balistisk Apparat efter Navez's System. — *XVII.* 164—75: Om Batteribedækning, overs. af Tydsk; 413—39: Om Projektilers Afvigelse. Af Prof. C. Magnus i Berlin. Overs. — *XIX.* 167—71: Angrebet paa Bomarsund af Sir Howard Douglas; 218—58: Om Rifler og Spidsprojektiler. — *XXIV.* 25—93: Riflede Kanoner og Bagladningskanoner. — *XXIX.* 514—22: Om de nyere Haandskydevaaben. (Optrykt i Mgbl. 1866, No. 341). — *XXX.* 277—81: Remingtons Gevær. — *XXXI.* 241—76 og 341—80: Vaaben paa

Pariserudstillingen i 1867. Overs. — *XXXIII.* 48—81: Et Par Ord om vore Feltbatterier. — *XXXIV.* 24 fg.: En Replik. — *XLVII.* 53—77: Den feltmæssige Skydning i Armeen.

I Polyteknisk Tidsskrift I. (1854) No. 22: Om Fotografi. Fra 1874 til 1879 var han Redaktør af dette Tidsskrift.

Som Sekretær i Konstruktionskommissjonen udgav han Artilleriets Aarsberetninger 1860—67.

Grüner, Herman Christian Hegge, Søn af Forvalter *Peter Jakob G.* og *Anna Andersen*, er født 5 December 1834 paa Brekke i Maridalen, blev 22 Decbr. 1855 udnævnt til Sekondløjtnant i Bergenske Infanteri-Brigade, 24 Maj 1862 til Premierløjtnant i 2den akershusiske Brigade og 28 Maj 1872 til Kaptejn i samme. Han traadte 1883 ud af Armeens Officierskorps, idet han 7 April s. A. efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon. Siden Januar 1865 har han været Lærer ved Kristiania Borger- og Realskole.

* *Karen Marie Holtermann,* D. af Skibsmægler i Bergen Peder H. og Fredrikke Amalie Olsen.

Praktiske Regler for den engelske Udtale. Kra. 1867. 8. 37 S.
Engelsk Læsebog for Begyndere. Chra. 1872. 8. 167 S.

En stor Mængde Lejlighedsviser af ham findes særskilt trykt. Utrykt er hans paa Kristiania Theater opførte Oversættelser af Operetterne «De to Blinde» og «Hr. og Fru Denis» samt «Fader og Søn», Lystspil i 5 Akter af Emile Augier (opf. 1ste Gang 1 Febr. 1865).

Grüner, Peter Otto Rosenørn, Søn af Oberst *Jacob G.* († 5 Februar 1805, jfr. Autobiogr. i Saml. t. d. n. Folks Sprog og Hist. IV. 324—42) og *Benedicte Maria Rosenørn* paa Aakjær i Jylland, blev født i Kjøbenhavn 24 Oktbr. 1783, var ved Armeforandringen 1 Jan. 1818 Kaptejn og Kompagnichef ved Nordenfjeldske Regiment, blev 1825 Told- og Konsumtions-Kasserer paa Fredrikshald og befordredes 30 Marts 1831 til Toldkasserer for Indgaaende i Bergen, hvor han døde 11 November 1847.

* 4 September 1813 *Christine Marie Siewers* (f. 1795, † i Kra. 1877), D. af Krigsraad Hans S. paa Trosvig ved Fredriksstad og Sophia Catharina Susanna Huitfeldt.

Jfr. Moes Tidsskrift f. d. n. Personalhist., 2 R., S. 84.

Calender over Norges Riges Told-Etat, samt endeel statistiske Underretninger om ethvert af Rigets 28 Toldsteder. Chra. 1823. 4. 59 S.

Grundt, Lars Otto Roll, Søn af Prokurator *Lars Otto G.* († 1850) og *Louise Frederikke Bendeke* († 1867), er født paa Moss 15 April 1843, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1859 og juri-

disk Kandidat med Laud i Juni 1864. Han var 1864—65 Kopist i Højesteret, 1865—67 edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriveren og Byfogden paa Hamar, blev 1 Maj 1867 ansat i Justitsdepartementet, hvor han 6 Decbr. 1873 udnævntes til Bureauchef og 3 Novbr. 1880 til Expeditionssekretær. Den *14 Juni 1884 blev han udnævnt til Amtmand i nordre Throndhjems Amt. Han blev 21 Januar 1887 R. St. O. O. «for Embedsfortjeneste».

* *Signe Kyhn* (f. 1849), D. af ndfr. nævnte Stiftamtmand Ludvig K. og hans første Hustru Laura Eleonore Bernhardine Sissener.

Han var Redaktør af Departements-Tidende fra Novbr. 1876 til Oktbr. 1884.

Han har meddelt Bidrag for Norges Vedkommende til Statistique internationale, Afd. «L'administration de la justice civile et commerciale en Europe» par Emile Yvernès (Paris 1876).

Grung, Frants Bernhard, Søn af Skibskaptejn *Ulrik Wilhelm G.* og *Anne Margrethe Hübert,* er født i Holmestrand 28 Juni 1847, blev Student med Laud fra Aars og Voss's Skole 1866 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1873, efterat han 1871 havde vundet den kgl. Guldmedalje for sin Besvarelse af Universitetets Prisopgave: «Hvorledes forholdt den græske Filosofi i sine Hovedtræk sig til Folkets Religion?». Efter Embedsexamen var han et Par Aar ansat som Andenlærer ved Lillesands Middelskole, studerede 1874—75 ved Universiteterne i Leipzig og Gøttingen og var derpaa 1877—84 Bestyrer af Risørs Middelskole. Han rejste derefter til Tyskland, hvor han i Heidelberg 1886 erhvervede den filosofiske Doktorgrad, og bosatte sig saa i Kjøbenhavn, hvor han f. T. lever som Privatlærer.

Bidrag til den sande Lutherdom. I. [eneste]. Christus og Theologi. Et historisk Foredrag. Kra. 1874. 8. 54 S. (Anonymt. Oplaget blev efter Udgivelsen inddraget af Forf. Anm. af *K.* i Aftbl. 1875, No. 37).

Kristus og Theologi. Et historisk Foredrag. Andet Oplag [af frgd. Arbejde]. Kra. 1878. 8. 71 S.

Kristendom og Theologi. En kritisk Undersøgelse. Kra. 1878. 8. 190 S. (Anm. af G. V. Lyng i Dagbl. 1879, No. 86, 91, 103, 108 og 120).

Das Problem der Gewissheit, Grundzüge einer Erkenntnisstheorie. Heidelberg 1886. 8. 2 Bl., 205 S. + 2 S. (Afhandling for den filosofiske Doktorgrad. Anm. i Theol. Literaturblatt 1886, No. 37).

Aandslænker. En psykologisk Udredning af Pessimismens Væsen. Kbhvn. 1886. 8. 2 Bl. 168 S. (Anmeldt af P. H. i Dagbl 1886, No. 392; i Aftpst. s. A. No. 670; Morgbl. 1887, No. 77; i Luth. Kirketid. 5. R. I. 1887, S. 31 fg. [af Gustav Jensen]; Nattid. [Kbh.] 2 Decbr. 1886, Till.)

Grung, Lyder Johan, blev født i Bergen 1831 og udexamineredes med Karakteren Meget godt fra Stordøens Seminarium 1851, ansattes 1853 som Lærer ved Tanks Skole i Bergen, hvor han fra 1864 tillige

var Lærer og Klokker ved Bergens Strafanstalter. Disse Stillinger beklædte han til 1877, da han blev ansat som Skoleinspektør og Klokker i Mandal, hvor han døde ugift 7 April 1881.

Jfr. *Nekrologisk Notits* i L. og M. Amtst. 1881, No. 28; *Mindedigt* ssteds. No. 30.

Latinske Forskrifter. H. 1—3. Bergen u. A. Obl. 8. 38 Bl. — *H. 3.* Andet Oplag. [Bergen 1878]. Obl. 8. 12 Bl.

Psalmer til Dr. M. Luthers lille Katechismus. Ordnede og udgivne af L. J. G. Bergen 1852. 12. 68 S.

Udvalg af Psalmer for Skolen og Hjemmet, ordnet efter Luthers lille Katekismus af L. J. G. Bergen 1868. 8. 4 Bl. 120 S. (Anm. i Bergensp. f. A. No. 211). — Andet Oplag. Bergen 1876. 8. 2 Bl. 124 S.

Grøgaard, Hans Jakob, blev født i Hof i Solør 5 April 1764. Faderen *Johannes G.*, en Skræddersøn fra Kristianssand, fra hvis Kathedralskole han var bleven Student 1758, levede i Solør, hvor han giftede sig med *Anne Olsdatter Sønsterud* fra Aasnes († 1811), først som Lærer og Sagførerfuldmægtig, senere som Underofficier, men flyttede 1767 til Bergen, hvor han blev Klokker ved St. Jørgens Hospital og senere Førstelektiehører ved Kathedralskolen († 1800). Han blev sin Søns første Lærer i Latin, indtil han 1775 fik ham ind paa Kathedralskolen, hvorfra han blev Student med Laud 1781. Efter Andenexamen vendte han tilbage til Bergen, men drog, saa snart han kunde, igjen til Kjøbenhavn, hvor han i Oktbr. 1784 tog theologisk Embedsexamen. Han modtog derpaa Ansættelse som Huslærer hos Provst Gerh. Heiberg i Skjold, hos hvem han 10 Novbr. 1786 udnævntes til pers. Kapellan. Efter Heibergs Død det følgende Aar bestyrede G. Embedet i Naadensaaret til Høsten 1789 da han tiltraadte en ny Stilling som pers. Kapellan hos Provst T. C. Krog i Skudesnes, hvor han var til 1795. Under et Ophold som Sollicitant i Kjøbenhavn i 1796 blev han derpaa ved Biskop Balles Bistand Hjælpeprest i Ousted og Ledreborg (Sjælland), indtil han 31 Marts 1797 blev udnævnt til res. Kapellan til Øjestad, hvor han 1800—1810 ogsaa var Forligelseskommissær. Herfra forflyttedes han 3 Maj 1811 til vestre Molands Sognekald og blev derefter 23 Marts 1822 Sogneprest til Nykirken i Bergen, i hvilket Embede han døde 22 Marts 1836. Han mødte 1814 ved Rigsforsamlingen paa Ejdsvold som Repræsentant for Nedenæs Amt. Han blev 1832 gejstligt Medlem af Wasaordenen.

* 1793 *Anne Marie Krog* (f. 6 Juni 1772, † 13 August 1851), D. af ovfr. nævnte Provst og Sogneprest til Skudesnes Krog.

H. J. Grøgaard. Et Mindeskrift af *Jacob Neumann.* Bergen 1836. 4. 40 S. *Portræt med Biografi* af P. Botten-Hansen i Eidsvolds-Galleri S. 52—62; *Biografi* af D. Thrap i Bidrag til d. norske Kirkes Hist. i det 19. Aarh. I. 178—221. Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 1 fg.; B. Moe: Efterretn. om Ejdsvoldsmænd, S. 68 fg.; A. Faye: Øjestads Presters Historie, S. 67 fg.; A. Faye:

Chr.sands Stifts Bispe- og Stifts-Historie, S. 439, 465; Rigsforsamlingens Forhandlinger fl. St., især III. 28—34; Aalls Erindringer, 2. Udg., S. 597; Y. Nielsen: Bidrag til Norges Historie i 1884, I. 395 fg. [af Jakob Aalls Dagbog fra Ejdsvold]; Henr. Wergeland: Norges Konstitutions Historie, H. 2, S. 29; [N. Wergeland:] Fortrolige Breve fra Ejdsvold, S. 9, 14, 32, 75, 131; (Norsk) Hist. Tidsskrift 1. Række I. og II., fl. St. (se Reg.); Pavels's Biogr. og Dagbøger fl. St. og hans Dagbogsoptegnelser 1815—16 fl. St. (se Reg.); Norske Stiftelser III. 660; E. Collin: H. C. Andersen og det Collinske Hus, S. 524.

Prædiken i Anledning af Slotsbranden. Bergen 1794. 8.

En Høstprædiken holden i Skudesnæs Kirke. Bergen 1795. 8.

Affkedsprædiken for Skudesnæs Menighed. Bergen 1797. 8.

Om utidig Paaholdenhed paa det Gamle. Prædiken i Anledning af den nye evangeliske Psalmebog. Kbhvn. 1803. 8.

A B C. Chr.sand 1815. 16. 32 S. — 4de Udg. 1835. 12. 16 S. — 5te Udg. Forøget med Udtog af „Skolelærerforeningens ABC". Bergen 1841. 12. 24 S. [6te Udg.] Bergen 1852. — 7de Opl., tildeels omarbeidet og forøget af Joh. Aug. Anderson. Bergen 1854. 12. 52 S. — 8de Udg. Bergen 1859. 12. 48 S. — 10de Opl. Bergen 1872. 8. 40 S.

Læsebog for Børn, især i Omgangsskoledistrikterne. Chra. 1816. 8. 140 S. — 2det Opl. Chra. 1821. 8. — 3die Opl. Bergen 1824. 8. — 4de Opl. Bergen 1825. 8. — 5te Opl. Bergen 1829. 8. — 6te Opl. Chr.sand 1832. 8. (Anm. i Morgbl. 1834, No. 71). — 7de Opl. Bergen 1836. 8. (Anm. i Mgbl. 1837, No. 2). — 8de Udg. Stavanger 1840. 12. 168 S. — 9de Udg. Stav. 1840. 12. 168 S. — 10de Udg. Stav. 1841. 12. 168 S. — 11te Udg. Bergen 1843. 12. — 12te Udg. Chra. 1845. 12. 168 S. — 13de Udg. Bergen 1848. 12. 169 S. — Omarbeidet af K. Jørgensen. Bergen 1850. 12. 171 S. — 2det Opl. Bergen 1851. 12. 171 S. — 3die Opl. Bergen 1853. 12. 177 S. — 5te Opl. Bergen 1860. 12. 175 S. — 6te Opl. Bergen 1862. 12. 156 S. — 7de Opl. Bergen 1869. 8. 128 S.

Om nogle Usømmeligheder i Kirken. Chr.sand 1816. 8. 8 S.

Tre Prædikener, nemlig: Affkedsprædikener i Vestremolands og Hovaag Kirker, og Tiltrædelsesprædiken i Bergens Nykirke. Bergen 1823. 8. IV. 75 S.

Om Hukommelsen med Hensyn paa Kunsten at prædike udenad, og en kort Veiledning dertil. Bergen 1828. 8. 84 S.

Om Orden, Stilhed og Velanstændighed under den offentlige Gudstjeneste. Udg. af Pastoralselskabet i Bergen. Bergen 1826.

En liden Gave for Børn. Bergen 1827.

Lommebog for gode Børn. No. 1. Bergen 1829. 32. 64 S. — 2det Oplag med Tillægstitlen: Indeholdende Psalmer, moralske Fortællinger og bibelske Tankesprog. Bergen 1854. 32. 64 S. — 3die Oplag. Bergen 1862. 32. 62 S.

I Archiv for Skolevæsenet, udg. af P. Hansen, II. 277—96: Prædiken ved Bispevisitatsen 1803; S. 352–57: Om Overtroen iblandt Almuen.

I Hist.-Philos. Saml. III. Bd. 2, S. 115—172: Omveien eller Forslag til Oplysningens Fremme i de Norges Egne, hvor faste Skoler ei kunne haves. (Med Efterskrift S. 173—76 af Det Kgl. Selsk. f. Norges Vels 3die Classe).

I Hermoder. 2. Halvaargang, S. 52: Til Norge, vor Moder (Digt)

Trykt 22 Marts 1887.

I Y. Nielsens Bidrag til Norges Historie i 1814, I. 849—66 er trykt hans Optegnelser fra Ejdsvold 1814.

Ifølge Thraps Oplysninger l. c. S. 197 havde havde han allerede i 1812 færdig Manuskriptet til en Lærebog, der skulde danne Slutstenen i det Grøgaard'ske Elementærværk, men denne Bog kom aldrig ud og Manuskriptet er rimeligvis forsvundet.

Grøn, Andreas Frederik Schrøeter, Søn af Kjøbmand *Antoni Eriksen G.* og *Birthe Kirstine Schrøeter,* er født i Sandefjord 13 April 1819, blev Student med Laud fra Skiens Skole 1838 og medicinsk Kandidat med Laud i Marts 1844. I de følgende Aar var han dels Kandidat ved Rigshospitalets forskjellige Afdelinger, dels konst. Militærlæge og dels (Somrene 1848 og 1849) Badelæge i Ejdsvold. I 1849 foretog han med Understøttelse af det Schytteske Legat en videnskabelig Rejse til Paris og Wien og modtog paa Tilbagerejsen i August 1850 Ansættelse som Underlæge ved den danske Hærs Lazarether i Fredericia og Middelfart, hvorfra han søgte sig entlediget efter 2 Maaneders Tjeneste for at overtage en Koleralægepost i Kristiania. Fra 1 Maj 1851 til 1854 var han Reservelæge ved Rigshospitalets med. Afdeling. Senere har han været bosat som praktiserende Læge i Kristiania. Han modtog 1885 Diplom som Medlem af det gynækologiske Selskab i Boston.

* 9 Septbr. 1852 *Maren Birgitte Shrøeter* (f. 5 Decbr. 1827), D. af afd. res. Kap. til Aker og Oslo Jens Frederik S. og Dorothea Marie Berg.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 146.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 2. Række VI. 65—84: Indberetning til Collegium accademicum om en med Stipendium foretagen videnskabelig Rejse til Wien og Paris 1849 og 1850. — 3. Række IV. 574 fg.: Mangel af Vagina og Uterus.

Grøndal, Christopher David, Søn af Sergeant *David G.* og *Johanne Marie Evensdatter,* blev født i Kristiania 21 Juni 1812, var først bestemt til Studeringer, men Forældrenes mislige Kaar afbrød disse, og han sattes senere i Bogtrykkerlære hos sin Slægtning Chr. Grøndahl. Han var senere Bogtrykker i Laurvik, hvor han døde.

* 1842 Enke *Birgitte Olsen.*

Syljufløiten, eller Sang og Digt af en Arbeider. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1851. 8. 32 S. med 4 Musikbilag i 4to. (Anmeldt af A. O. Vinje i Andhrimner, 2. Bd., Sp. 76—79).

Sange og Digte. Laurvik 1864 16. 3 Bl. 58 S. (Anm. i Aftenposten 1864, No. 119).

I Morgenbladet lod han trykke flere Digte, tildels optagne i ovennævnte Samlinger, under Mærkerne „En Arbeider" og „David".

Han var Udgiver af Laurvigs Blad, der begyndte at udkomme Høsten 1857.

Grøndahl, Christopher Martin, Søn af Bogtrykker i Kristiania (fra 1812) *Christopher G.* (f. i Ullensaker 24 Febr. 1784, † 21 Febr. 1864) og *Maren Marie Bomhoff,* blev født i Kristiania 30 Novbr. 1810, Student med Haud fra Kathedralskolen der 1830 og døde som theologisk Student 2 Marts 1837.

Mindedigte i Morgenbladet 1837, No. 69 og 72.

Læren om Christi Person og Gjerning, forebragen i populære Forelæsninger af E. Sartorius. Oversat af Tydsk. Chra. 1834. 8. VIII. 123 S. — 2det Oplag. (Overs. efter Originalens femte Oplag [besørget ved W. A. Wexels]). Chra. 1846. 8. X. 165 S.

Grønning, Andreas Gjerding, Søn af Boghandler og Bogbinder i Bergen *Lars G.* og *Ingeborg Elisabeth Gjerding* († i Januar 1865), blev født i Bergen 4 Februar 1816, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1835 og theologisk Kandidat i Juni 1841. Han var senere i nogle Aar Bestyrer af en Privatskole i Bergen, hvor han døde ugift 7 Septbr. 1854. Han var fra Oprettelsen af Bergens Arbejderforening og til sin Død et meget virksomt Medlem af dens Bestyrelse.

Mekanik eller Veiledning til den praktiske Maskinvidenskab. Efter Chambers engelske Opdragelses-Cursus. Oversat. Chra. 1842. 8. VI. 101 S. m. 2 lith. Tavler. (Rec. [af J. K. Christie] i Granskeren H. V. S. 165—172).

I Skilling-Magazin 1842, No. 1, 2 og 4: Sildefiskeriet ved Bergen.

I Bergens Stiftstidende 1842, No. 38 og 39: Om en technisk Skole i Bergen.

Grønsdal, Haldor Olsen, er født i Kinservik 14 Decbr. 1835, blev i Decbr. 1858 udexamineret med Udmerkelse fra Stordøens Seminarium, efterat han 1855—56 havde været ansat som Almuskolelærer dels i Strandebarm, dels i Ullensvang, blev 1859 Kirkesanger i Fuse og s. A. ansat som Lærer ved Bergens Almuskoler, hvorhos han siden 1872 har været Lærer ved Frk. Rebekka Griegs Pigeskole i Bergen.

Udvalg af Skriftsteder, ordnede til Brug ved Religionsundervisningen. Bergen 1865. 8. 64 S.

[1]. ABC med Stave- og Læseøvelser. [1ste Udg.] Bergen [1866]. 8. 72 S. — 3die Oplag. Bergen 1874. 8. 64 S. — 4de Oplag. Bergen 1876. 8. 64 S. — 5te Oplag. Bergen 1877. 8. 64 S.

[2]. ABC med Stave og Læseøvelser. Anden Udgave. Femte Oplag. Bergen 1874. 8. 48 S. — Sjette Opl. 1875. 8. 48 S. — Syvende Opl. 1876. 8. 48 S. [med Tillæg, S. 49—80. 1876]. — Ottende Opl. 1878. 8. 48 S. + S. 49—80. — Niende Opl. 1880. 8. 48 S. — Tiende Opl. 1881. 8. 48 S. — Trettende Opl. 1885. 8. 48 S.

ABC og læsebog for småbørnskoler, udarbeidet efter skrive-læsemethoden. Bergen 1879. 8. 128 S.

Læsebog for Almuskolen i Byerne. [D. 1. 2]. Bergen 1870. 8. (Anm. i Berg. Tid. 1870, No. 124).

Læsebog for Almue- og Borgerskoler. Første Del. 2det Opl. [af frgd. Arbejde]. Bergen 1874. 8. 4 Bl. 216 S. (Anm. i Daas Tids-Tavler IV. 238—40). — 3die Opl. Bergen 1879. 8. 4 Bl. 216 S. — 4de Opl. Bergen 1885. 8. 4 Bl. 216 S. — Anden Del. 2det Opl. [af frgd Arbejde]. Bergen 1874. 8. 224 S.

Billeder fra den skotske Kirke i det 15de og 16de Aarhundrede. I. Den unge Læge fra Prag II. Martyren i St. Andrews. Med Forord af C. G. Winsnes. Udg. i Oversættelse af H. G. Bergen 1877. 8. I. 4 Bl. 88 S. II. 2 Bl. 103 S.

Han har skrevet Texten til H. Mo's Forskrifter, H. 1—6. Bergen u. A.

Grønstad, Nikolai Lauritz Hesselberg, Søn af Prokurator *Peter Andreas G.* og *Martha Spaberg,* er født paa Gaarden Grønvold i østre Toten 16 Febr. 1846, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1863 og medicinsk Kandidat med samme Karakter Vaaren 1872. Han var derefter privat praktiserende Læge paa Hamar til 1880, da han den 3 Juli udnævntes til Kompagnikirurg i 2den akershusiske Brigade, tjenstgjørende ved den norske Garde i Stockholm til 1881, fra hvilken Tid han tjenstgjorde i Kristiania, hvor han 1881—84 tillige var ansat som Reservelæge ved Rigshospitalets Hudsygeafdeling. Han staar f. T. surnumerær i Armeens Lægekorps, idet han er konst. Distriktslæge i Faaberg og Bestyrer af Kristians Amts-Sygehus. Han er Medlem af Lillehammers Kommunestyrelse.

* *Ragna Emilie Danelius* (f. 1853), D. af Grosserer i Kristiania Johan Fredrik D. og Thora Johanne Wold.

Den norske Garde i Stockholm fra militær-hygienisk Synspunkt. Separataftryk af N. Mag. f. Lægev. 3 R. XI. H. 11. Kra. 1881. 8. 1 Bl. 86 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidskb. *3. Række* — foruden enkelte oversatte Artikler — *VIII.* (1878), 39—42: Hjernefænomener, sandsynligvis fremkaldt ved Ascaris lumbricoides. — *XI.* 789—874: Den norske Garde i Stockholm fra militær-hygienisk Synspunkt. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Tidsskrift f. praktisk Medicin IV. (1884), S. 33—46 og 68—75: Om Luften i Beboelsesrum og Bestemmelsen af dens Kulsyregehalt.

I Klinisk Aarbog I. (1884), S. 80—87: Meddelelser fra Rigshospitalets Hudsyge-Afdeling.

I Tidskrift i militär helsovård VI. (Sthlm. 1881), S. 240 fg.: Luftundersøgelser, foretagne paa den norske Gardes Caserne i Stockholm.

I Den norske Turistforenings Årbog 1868, S. 35—45: Fra Thelemarken.

I Morgenbladet 1880 og 1881: Breve fra Stockholm. Desuden har han i dette Blad skrevet enkelte andre Artikler om forskjellige Emner. Ligesaa har han i Hamar Stiftstidende og i Lillehammer Tilskuer skrevet adskillige indsendte Artikler, tildels ogsaa Redaktionsartikler, væsentlig om politiske og kommunale, især *hygieniske*, Spørgsmaal.

Grøntvedt, Lars, Søn af Foged og Sorenskriver i Vestfinmarken *Richard Nicolai Schielderup G.* († 29 Juni 1836) og *Anna Lucie Stabell* († i Kra 16 Marts 1882, 85¾ Aar gl.), blev født i Hammerfest 3 Juli 1827, udnævntes 23 Decbr. 1845 til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteri-Brigade og blev efter Examen ved den militære Højskole 1 Febr. 1854 udnævnt til Sekondløjtnant i Ingeniørbrigaden, hvor han 4 Decbr. 1869 avancerede til Premierløjtnant og 26 August 1872 til Stabskaptejn. Han modtog i 1854 Ansættelse som Assistent hos Kanaldirektør Røyem og ofrede sig senere, med Undtagelse af et Par Aar, da han maatte gjøre Tjeneste som militær Detachementschef i Throndhjem, væsentligst for det civile hydrotekniske Ingeniørvæsen. I Jan. 1876 traadte han ud af Armeen, efterat han siden 10 Jan. 1874 havde staaet surnumeræer i sin Brigade og været konst. som Kanaldirektør, i hvilken Stilling han døde Nat til 5 April 1881. Som Arbejdsbestyrer i Kanalvæsenet ledede han de betydelige Opmaalings- og Reguleringsarbejder vedkommende Øjerens Vasdrag og Sænkningen af Vandsjø ved Moss. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 22 Januar 1876 til Revisjon af Vasdragslovgivningen. Han blev 21 Januar 1881 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* *Anna Mellbye,* D. af Lensmand M. i Trøgstad.

Nekrolog i Den norske Ing.- og Ark.-Forenings Organ 1881, S. 51.

I Polyteknisk Tidsskrift *III.* (1856), No. 21: Den Woltmanske Strømmaaler; No. 23: Glommens Vandføring. — *XII.* (1865) S. 1—10: Glommens Vandstandsforhold, m. 8 Pl. — *XIII.* S. 1—5: Øjerens Regulering.

Grønvold, Christian August, Søn af Premierløjtnant *Nicolai G.* og *Rise Prebensen,* er født i Staværn 18 August 1810, blev Student med Haud fra Drammens Skole 1830 og theologisk Kandidat med Laud i Oktbr. 1836, udnævntes 26 Juni 1837 til Sogneprest til Værø og 30 August 1842 til Sogneprest til Aarstad og Prest ved St. Jørgens Hospital m. m. i Bergen, i hvilket Embede han blev staaende, til han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 1 Oktbr. 1884 fra 14 Jan. 1885.

* 183* *Marcilia Andrea Frederikke Steen* (f. i Karlsø 6 Septbr. 1820), D. af Sogneprest til Karlsø senere til Bodø Marcus Frederik S. († i Bergen 1866) og Hanna Andrea Schjelderup.

Jfr. Erlandsen: Tromsø Stifts Gejstlighed, S. 98.

Foredrag i Bergens Missionsforenings Møde 3 Decbr. 1849, udgivet i et veldædigt Øiemed. Bergen 1849. 8. 72 S.

I Søndagsblad f. luth. Christne, 2. Aarg. (Bergen 1854), S. 126 fg.: Tale ved Grundstennedlæggelsen til Plejestiftelsen for Spedalske. (Ogsaa trykt i Bergensposten 1854, No. 32).

I Bergens Stiftstidende 1844, No. 72: Tale ved Lensmand, Storthingsmand Borges Grav.

I Bergensposten 1852, No. 89: Om Foreningen af Aarstads og Afsøens Sogne til eet Præstegjæld.

Grønvold, Fredrik Johan, Søn af Toldbetjent *Bernt Martin G.* og *Ingeborg Birkrem*, er født i Arendal 16 Oktbr. 1837, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1857, var 1858—60 ansat i Justitsdepartementet og blev 1864 juridisk Kandidat med Haud, hvorefter han blev ansat som Kopist i Kirkedepartementet, hvor han 2 August 1879 blev udnævnt til kgl. Fuldmægtig. Han har derhos lige siden sine Studenterdage befattet sig med Undervisning i ikke ubetydelig Udstrækning; siden 1880 er han saaledes Lærer i Historie i Gymnasieklasserne ved Aars og Voss's Skole.

* 1 Juni 1870 *Caroline Wilhelmine Diriks*, D. af Generalauditør Christian Ludvig D. og Benedicte Henriette Munch, en Søster af Prof. P. A. Munch.

I Folkevennen *XX.* (1871), S. 209—51: Normannerne i England. — *XXI.* 1—58, 555—81, *XXII.* 313—49 og 350—440: Fra den muhammedanske Verden. — *XXIII.* 288—328, *XXIV.* 551—82 og Ny Række *II.* 462—515: Korstogene.

I Skilling-Magazin 1871, No. 25: Pavens Ufeilbarhed og Ignaz von Døllinger.

I Ny illustreret Tidende 1878, No. 18 og 19: Englands Stilling i Indien under en forestaaende Kamp med Rusland.

I Norsk Idrætsblad 1885, No. 7: Helse for de Unge.

I Morgenbladet er enkelte Smaastykker af ham trykt.

Grønvold, Hans Almar Mow, Søn af daværende cand. theol., senere Sogneprest til Modum *Bernt Olaus Christian G.* (f. 3 April 1819) og *Jonine Christine Høst* (f. 16 Juni 1821), er født paa Næs i Saude (Thelemarken) 29 Juni 1846, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1866 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1871. Fra December 1873 var han derefter ansat i Justitsdepartementet til Juli 1876, da han gik over i Indredepartementet, hvor han udnævntes til Fuldmægtig 27 Juli 1878, men var som saadan tjenstfri allerede fra Udnævnelsen, idet han fra 1878 fungerede som Chef for det administrative Kontor ved Jernbaneanlægs-Bestyrelsens Hovedkontor i Kristiania til 1 Juli 1882, da han vendte tilbage til Indredepartementet, hvor han udnævntes til Bureauchef 22 Decbr. 1884. Ved Oprettelsen af Departementet for de offentlige Arbejder den 1 Septbr. 1885 blev han konst. som og 16 April 1886 udnævnt til Expeditionssekretær i dette.

Fredrik Chopin. En biografisk Skizze af *F.* Chra. 1878. 8. 2 Bl. 64 S. m. 2 Portræter. (Omarbejdelse af hans ndfr. nævnte Artikler i Nordisk Tidsskrift).

Norske Musikere. Første Række. Med 4 Portræt-Vignetter. Kra. 1883. 8. *4 Bl. 178 S.* (Anmeldt i Nyt Tidsskrift 1884, S. 181—86 [af Mathilde Schjøtt];

i Morgenbl. 1883, No. 351 A [af J. B. Halvorsen]; i Dagbl. s. A. No. 364 af I.[rgens] H.[ansen]; i Norsk Ugeskrift, udg. af F. Bætzmann, Sp. 26 fg.; i Nord. Musiktidende 1884, S. 9 [af B. Lasson]; Svensk Musiktidning 1884, No. 10; Ude og Hjemme 1884, 12 Decbr. [af Johannes Magnussen]; i Drammens Tidende 1884, No. 91; Moss Tilsk. s. A. No. 12 [af C. B. Hals]; Nattid. [Kbhvn.] 24 Jan. 1884 [af Angul Hammerich]; i Gøteborgs-Posten, Jan. 1884; Gøteb. H. o. S. Tidn., Juni 1885, af *P. F—g.*, jfr. Morgbl. s. A. No. 288).

I Nordisk Tidsskrift, udg. af Nordahl Rolfsen, 1877, II. 214 fg. og 313 fg.: F. Chopin. (Efter Moritz Karasowski).

I Nordisk Musiktidende *I.* (1880), No. 1: Halfdan Kjerulf; No. 3: Et Musikkonservatorium i Kristiania. — *II.* No. 3, 4, 5 og 7: Johan Svendsen (jfr. Neue Musik-Zeit., Køln, 1 Juli 1885). — *III.* No. 1, 2, 3 og 5: Edvard Grieg.

I Nyt Tidsskrift IV. (1885), S. 62—77: Musik.

I Norden H. 2 (Kbh. 1886): Edvard Grieg.

I Ny ill. Tidende *1880*, No. 35: Med Ole Bulls Billede. — *1881*, No. 7: Edm. Neupert.

I Skilling-Magazin *1870*, No. 29: Biografi af L. M. Lindemann. — *1884*, No. 15: Anton Rubinstein.

Af Nordisk Conversations-Lexikon, 3die Udgave, er han Medarbejder og har heri skrevet Biografier af norske Musikere og Skuespillere samt Artikelen Bjørnstjerne Bjørnson.

I Aftenbladet skrev han fra Novbr. 1867 Musikanmeldelser under Bladets Dagsartikel og indtraadte Høsten 1871 som Medarbejder i Bladet, hvor han 1872 og 1873 tillige var Storthingsreferent. Han skrev fra hin Tid indtil 1880 saagodtsom alle Bladets Musik- og Theaterrecensjoner, i den første Tid uden Merke, senere under Merket *G.*, fra Oktbr. 1875 under Merket *F.* Fra 1881 til Bladet gik ind ved Udløbet af s. A. skrev han alene Musikrecensjoner. Fra Nytaar 1882 overflyttede han sin musikkritiske Virksomhed til Aftenposten, hvor han under det samme Merke *F.* vedblev at skrive til 1 Novbr. 1886.

Grøtting, Andreas Wulfsberg, Søn af Sogneprest til Nittedalen, senere til Aal i Hallingdal *Strøm G.* (f. 1766, † 1838) og hans anden Hustru *Helene Hartmann,* blev født i Nittedalen 5 Februar 1816, men kom i sit 10de Aar i Huset hos Presten Støren paa Ringerike, hvor hans første Kammerat var P. Chr. Asbjørnsen, som ogsaa blev den, der gjennem Tiderne blev staaende ham nærmest. Efter nogle Aars Ophold paa Ringerike kom han til Kristiania, hvor han fik Privatundervisning, bl. a. hos Schweigaard, og blev 1832 Student med Haud. Hans Lyst stod til at studere Mineralogi, men han gav efter for Faderens Ønske, at han skulde studere Theologi, og efter flere Aars Ophold dels i Hjemmet, dels, efter Faderens Død, ude som Huslærer tog han Sommeren 1843 theologisk Embedsexamen med Haud. I 1837 havde han foretaget sin første store Fodtur over Thelemarken og Bergensfjeldene til Hallingdal og fra 1845 til 1865 var han stadig paa Rejser og som Huslærer omkring i de forskjelligste Egne af Landet. Fra 1865 til 1868 var han Privatskole

lærer i Ejdsvold. Hans legemlige og aandelige Kræfter var imidlertid nu brudt og Skjærthorsdag 14 April 1870 døde han i Kristiania.

Portræt med Biografi af P. Chr. Asbjørnsen i Norsk Folkeblad 1870, No. 20. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Expl. 4. 2 Bl. Senere optrykt i Turistforeningens Årbog f. 1876, S. 1—8). Jfr. *Nekrologer* i Aftenbladet 1870, No. 88; Morgbl. s. A. No. 108.

I Norsk Folkekalender 1848, S. 121—24: Den nye Landsfarsot. [Amerika-Naseriet].

I Morgenbladet 1846, No. 340: Betragtninger og Fremtidshaab, anstillede og opruundne mellem Træstammerne i og omkring Hovedstaden af Stein Stubberud.

I Den Constitutionelle 1846, No. 78: Te Landmålaren og Næs Gjæld [Vise til Hans Gude].

I Aftenbladet 1856, No. 245: Udskrift af Knapnærings Formandskabs Forhandlings-Protokol. (Denne — ligesom hans øvrige Smaaarbejder — anonyme, satiriske Skitse blev senere optrykt og udgivet som originalt Arbejde med samme Titel. Tromsø 1859. 8. 11 S.)

«Paa sine to nærmeste Venner Asbjørnsen og Moe har han ikke været uden Indflydelse», ytrer Asbjørnsen i sin Nekrolog over ham. Til A.s «Huldre-Eventyr og Folkesagn» har han ogsaa ydet direkte Bidrag, idet den hele Dialog og Fortælling i «En Halling med Kvannerod» (3 Udg. S. 62—65) samt Kortspilscenen i «Plankekjørerne» (3 Udg. S. 202 fg.) er af ham, ligesom A.s Text til Tidemands «Katekisationen» «efter en fremlagt Plan er saagodtsom ordret nedskreven af Grøtting».

Til Ivar Aasens Ordbog og Grammatik har han ydet Bidrag gjennem en haandskreven, «indholdsrig og vel udarbejdet Ordsamling fra Hallingdal» af G. og hans Svoger, senere Sogneprest til Jølster Caspar Hansen (Norsk Ordbog. S. XIII.)

Grøttum, A., anden Lærer ved Strømsø Borgerskole fra 1838.

Norsk Grammatik for Begyndere. Drammen 1843. 8.

Gude, Johan Henrik, Søn af Sogneprest til Elverum *Hans G.* († 13 Januar 1817) og *Helene Dorthea Høegh*, blev født i Nitedalen, hvor Faderen da var Sogneprest, 2 Januar 1795, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1815 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Februar 1819. Han blev 10 April s. A. udnævnt til pers. Kapellan hos Svigerfaderen i Lier, 14 Decbr. 1822 til res. Kapellan til Modum, 3 August 1832 til Sogneprest til Rygge og 1 Marts 1849 til Sogneprest i Drøbak, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 8 September 1869. Han blev ved sit Femtiaarsjubilæum 10 April 1869 R. St. O. O. «for lang og nidkjær gejstlig Embedsvirksomhed». Han døde 23 Febr. 1884.

⚭ 1820 *Magdalene Margarethe Lechve* (f. 28 Aug. 1801, † 17 Marts 1837), D. af Sogneprest til Lier Thorbjørn L. og Christine Lovise Brock.

I Theologisk Tidsskrift, udg. af Det Norske Studenttersamfund, II. 392—407: Forslag, fremsat i Borgesyssels Provstiers geistlige Forening, om theologiske Candidaters praktiske Dannelse.

Gude-Smith, Just, yngste Barn af Kjøbmand i Kristiania *Just Gude Smith* (f. 28 Juli 1790, † 7 Mai 1820) og *Martha Beate Riis* (f. 10 Juni 1795, † 10 Decbr. 1866), er født i Kristiania 18 Novbr. 1820. Fra sit 7de Aar blev han opdraget i Huset hos og undervist især i Latin af sin Onkel, daværende Sognepræst til Moland V. H. Buch (se dette Værks 1ste Bd. S. 502), med hvem han 1834 fulgte tilbage til Oslo, besøgte derefter Strøms militære Institut i Kristiania og blev i sit 18de Aar Elev af Krigsskolens øverste Klasse, hvorfra han gik ud som Officier Aaret efter og udnævntes 27 Decbr. 1838 til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteri-Brigade, hvor han 26 Decbr. 1841 avancerede til Premierløjtnant og 8de Juli 1853 til Kaptejn og Divisjonschef ved Landværnet. Fra Sommeren 1841 til henimod Slutningen af 1842 opholdt han sig i Tyskland, Frankrige og Italien og overtog ved sin Hjemkomst et Vikariat som Lærer i Tysk og Fransk ved Throndhjems Kathedralskole. Efter sit Giftermaal flyttede han til Gaarden Fossum ved Stenkjær, hvor han levede som Landmand i 6 Aar, foretog 1856 væsentlig af Helbredshensyn en ny Rejse til Tyskland, Østerrige, Schweiz, Frankrige og England, men maatte efter Lægernes Raad 1857 søge Afsked fra Militærtjenesten, hvorpaa han bosatte sig i Kristiania. Her har han senere boet, alene med de Afbrydelser, som gjentagne Rejser i Udlandet har foranlediget. Siden 1874 har han været Formand i Bestyrelsen af «Foreningen til Fremme af kvindelig Haandværksdrift», og som saadan tillige administrerende Direktør for den af samme Forening grundede Industriskole, der er oprettet paa Grundlag af den af ham udarbejdede Plan og af hvis Udvikling og Virksomhed han har store Fortjenester. Han blev 19 Juli 1873 R. St. O. O. «for fortjenstlig literær Virksomhed».

* 5 August 1849 *Birgitte Marie Carstens* (f. 22 Decbr. 1828), Søster af forannævnte Overlærer C. W. og M. C. Carstens i Throndhjem.

Just Gude-Smith og hans Skrifter. Af *Kr. A. Arnesen.* (Særtryk af Ny ill. Tidende. Kra. 1884. 8. 103 S. m. Portr.) Jfr. M. C. Carstens: Stamtavle over Familien Weiser-Oeding, rev. Udg., S. 10.

En Hviletime i Naturen, Nyt og Gammelt. Chra. 1863. 16. 4 Bl., 237 S. (En Del af Skriftet er oprindelig trykt i Ill. Nyhedsbl. 1861, se udfr.)

Naturen og Mennesket af en Sandhedsven. Thjem. 1869. 8. 2 Bl. 111 S. — 2den gjennemseede og øgede Udgave. M. Forf.s Portr. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 159 S. (Anm. i Morgbl. 1886, No. 9).

Poesien i Religionens Tjeneste af Forfatteren til «Naturen og Mennesket». Thjem. 1870. 8. 73 S. (Tre af denne Bogs Digte er overs. paa Finsk i Lännetär, Hfors. 1874).

Mennesket som Borger i Staten. Med et Blik paa det norske Samfund. Et Skrift for Folket. Af Forf. til «Naturen og Mennesket». Kra. 1870. 8. IV S., 1 Bl., 170 S. (Oversat og bearbeidet paa Svensk af Viktor Granlund. Sthlm. 1871. 8). — 2den gjennemseede Udg. Med Forf.s Portræt. Kra. 1884. 8. 2 Bl., 202 S.

Brændende Spørgsmaal fra Fjærnt og Nær. Kra. 1872. 8. VIII. 315 S. (Anm. i Aftbl. 1872, No. 186; i Morgbl. s. A. No. 195 A af Biskop Darre).

Haandarbeideren, et Skrift, Norges Arbeidersamfund tilegnet. Sælges i et for Arbeiderne nyttigt Øiemed. Chra. 1878 8. 2 Bl. 60 S. (Udgivelsen af dette Skrift blev foranlediget af Fabrikejer Halvor Schou, som uddelte 600 Expl. deraf til sine Folk. Skriftet blev anm. bl. a. i Aftenbl. 1873, No. 114 og i Morgbl. s. A. No. 113 A af O. T. Krogh). — Nyt Optryk. Bilag til Fædrelandet. Chra. 1875. 8. — 3die Udgave. Med Forf.s Portræt. Kra. 1885. 8. 2 Bl. 64 S.

Billeder og Minder fra Sverige og Finland. Kra. 1873. 8. 2 Bl. 150 S.

Livets Saga. [Et Digt]. Chra. 1875. 8. 3 Bl. 211 S.

Olaf den Hellige, et dramatisk Livsbillede i fem Akter. Chra. 1876. 8. VIII, 144 S. (Anm. [af Dr. A. S. Guldberg] i Aftpst. 1876, No. 250; [af Nordahl Rolfsen] i Aftbl. s. A. No. 249. Angaaende den samtidige literære Kritiks Udtalelser om saavel dette som Forf.s øvrige Arbejder henvises til den anførte Monografi af Kr. Arnesen, hvor S 72—103 er samlet i Helhed eller Uddrag «en Del af de velvillige Anmeldelser» af Forf.s Skrifter, som A. stødte paa).

Om den kvindelige Industriskole i Christiania. Kra. 1874. 8. 32 S., 2 Bl.

Beretning om den kvindelige Industriskole i Kristiania for Aaret 1876. Kra. 1876. 8. 30 S. — Samme for Aaret 1878. Kra. 1878. 8. 48 S. — Samme for Aaret 1880. Kra. 1880. 8. 46 S. — Samme for Aaret 1882. Kra. 1882. 8. 59 S. — Samme for Aaret 1885. Kra. 1885. 8. 46 S.

I Illustreret Nyhedsblad *1861*, No. 1, 2, 23, 41, 44 og 47: Reisebilleder. — *1865*, No. 49 og 50: Holland, en Studie.

I Menigmands Blad 1877, No. 16, 17, 18 og 19: Arbejder-Spørgsmaal.

I Morgenbladet *1875*, No. 306 A og 307 A: Nogle Ord fornemmelig om den kvindelige Industri. — *1877*, No. : Fra Industriudstillingen i Kristiania. — *1879*, No 104 A: Om Husholdningsskoler. — *1881*, No. 325 A, 330 A og 332 A: Om Udbyttet af Kvindens praktiske Arbejde i Norge. — *1883*, No. 273 B: Tale ved Indvielsen af den kvindelige Industriskoles nye Bygning.

I Dagbladet 1881, No. 208: Om Oprettelsen af en Husflidsskole i Balkeby. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Exemplarer 8. 16 S.)

Gudmundsson, Einar, Søn af Bonde og Billedhugger *Gudmund Eyulfsson* og *Thorgerd Einarsdatter*, blev født paa Vestmannø under Island i Septbr. 1763, blev Student fra Skálholts Skole 1783 og theologisk Kandidat 1789. Han blev s. A. Alumnus og senere Inspektør paa Borchs Kollegium og derefter Prodecanus paa Kommunitetet i Kjøbenhavn. I Juni 1793 disputerede han for Magistergraden og Doktorgraden i Filosofi og udnævntes 30 Mai 1794 til Sogneprest til Holme i Kristi*anssands* Stift, forflyttedes 18 Juni 1802 til Sørum Sognekald — hvor

han under Krigen med Sverige i 1808 «udmerkede sig ved sin Gjæstfrihed og Omhyggelighed for en passende Fordeling af de samlede Provisjoner» — og 1813 til Nakskov paa Lolland, hvilket Kald han imidlertid frabad sig, hvorefter han 14 Februar 1814 udnævntes til Sogneprest til Løjten paa Hedemarken, i hvilket Embede han døde 2 December 1817.

* 1795 *Christine Sørine Marie Wollum* († i Kra. 2 Decbr. 1857, 90 Aar gl.), D. af Premierløjtnant ved nordenfjeldske Regiment W., hvis Enke blev gift med Lagmand i Kristianssand Hans Knoph.

Autobiografi i B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl-, 4to, II. 2. S. 1083—86. Jfr. Erslevs Forf.-Lex. I. 525 og Suppl. I. 611; Den norske Rigstidende 1818, No. 16 Till.; Aalls Erindringer, 2. Udg., S. 142, Note 1.

Vindiciæ Diocletiani contra Lactantium. Disp. part. I—III. Hafn. 1790—92. 8. (Anm. i Krit. Journ. 1793, No. 23).

Lærdómsbók í evangeliskum kristilegum trúarbrögdum. Leirárgördum 1796. 8. (Oversættelse til Islandsk af Balles Lærebog i Religionen, hvilken strax indførtes i de fleste Kirker og Skoler paa Island efter Reskr. af 25 Septbr. 1795. Bogen blev senere oplagt paa Island flere Gange og udkom ogsaa i Kjøbenhavn 1816.

Guldberg, Axel Sophus, Søn af efternævnte Sogneprest *C. A. G.* i dennes første Ægteskab, er født i Kristiania 2 Novbr. 1838, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1856, og Realkandidat med Laud i Februar 1863. Han blev 7 Novbr. s. A. udnævnt til Adjunkt ved Drammens Latin- og Realskole og 4 Novbr. 1865 til Overlærer ved Stavangers Skole, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 4 Maj 1867 fra 1 August at regne, da han var bleven ansat som Lærer i de mathematiske Fag ved Krigsskolen, hvilken Stilling han fremdeles indehar. Efter at have forsvaret sin ndfr. nævnte Afhandling om de omvendte Funktioner blev han 1867 kreeret til *Dr. philos.*, hvilken Grad ikke var bleven tildelt nogen ved vort Universitet siden Dr. O. J. Brochs Disputats i 1847. Siden 1874 er han Medlem af Administrationen for den almindelige Enkekasse, ligesom han er Medlem af Direktionen for den norske Livrenteforening. I Aarene 1874—84 var han tillige Forstander for den kgl. Tegne- og Kunstskole i Kristiania. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1870) og det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem.

* 10 Septbr. 1864 *Kathinka Frederikke Borchsenius* (f 15 Septbr. 1834), D. af Zahlkasserer B.

Fremstilling af Astronomiens Elementer. Chra. 1863. 8. VI. 182 S. m. Fig. i Texten.

Regningsarterne og deres Anvendelse. Nærmest udarbejdet for Lærerne ved vore Borger- og Almuskoler. Chra. 1868. 8. IV. 92 S. (Rec. af O. J. Fjørtoft i Den norske Folkeskole 3 R. V. 68 fg.) — Anden omarbeidede og forøgede Udgave. Kra. 1879. 8. 2 Bl. 141 S.

Räknesätten och deras tillämpning, företrädesvis för borgare- och folkskolor utarbetad af Dr. A. L. [I] Guldberg. Öfvers. af C. U. Dietrich. Sthlm. 1869. 8. 96 S.

De omvendte Funktioner anvendte paa Theorien for algebraiske Ligninger. Disputats for den philosophiske Doctorgrad. Chra. 1867. 8. 48 S.

[1]. Kortfattet Regnelære med Spørgsmaal og Opgaver til Øvelse. Til Brug ved Undervisningen i Regning. Chra. 1869. 8. 56 S.

Indledning i Arithmetik og Algebra. Til Brug ved den første Undervisning i Mathematik. Chra. 1869. 8. VIII. 1 Bl. 136 S.

Elementær Plan Geometri. Med Fig. i Texten. Chra. 1870. 8. 3 Bl. 242 S.

Matematikens betydning og anvendelse. Fem populære foredrag. Chra. 1870. 8. V. S., 1 Bl., 164 S.

Tillæg til Indledning i Arithmetik og Algebra. (Proportioner, kvadratiske Ligninger og Logarithmer med Exempler og Opgaver). Chra. 1871. 8. 48 S.

Indledning til Geometrien. Med en kort Fremstilling af Landmaalingens Grundregler. Udarbeidet for Folkeskolen. Chra. 1871. 8. 46 S. m. 1 lith. Tavle.

Lidt om Solen. Foredrag for Menigmand efter Foranstaltning af Selskabet for Kristiania Bys Vel. No. 2. Kra. 1871. 8. 1 Bl. 16 S. (Særtryk af Folkevennen 1871).

Arkimedes. Foredrag for Menigmand efter Foranstaltning af Selskabet for Kristiania Bys Vel. No. 5. Kra. 1872. 8. 27 S. (Særtryk af Folkevennen 1872).

Om Sandsynlighedsregningen og dens Anvendelse paa Hazardspil og Forsikringsvæsen. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Første Tillægshefte til „Folkevennen" 22de Aargang. 1873. Kra. 1873. 8. 2 Bl. 79 S.

Determinanternes teori udgivet med bidrag af videnskabernes selskab i Trondhjem. Kra. 1876. 8. 2 Bl. VIII. 111 S. (Anm. i Aftbl. 1876, No. 231, jfr. 238).

Kortfattet Lærebog i algebraisk Analyse for Realgymnasier, militære og tekniske Skoler. Chra. 1879. 8. IV. 84 S.

[2]. Kortfattet regnelære eller arithmetik for middelskoler og folkeskoler. Anden omarbeidede udgave. Kra. 1881. 8. 48 S.

Populære naturvidenskabelige Afhandlinger. Kbhvn. 1882. 8. 4 Bl. 152 S.

Beretning om Opgjør af det geistlige Enkepensionsfonds Status den 1ste Juli 1881. Chra. 1883. 4. 111 S. (Trykt i Storth. Forh. 1883. IIa. som Bilag til Sth. Prp. No. 4a).

Indledning i Differential- og Integralregning. Chra. 1886. 4. 18 S. (Kontratrykt).

Han var Medudgiver af Fra Videnskabens Verden. Almenfattelige Smaaskrifter af danske og norske Videnskabsmænd. 1—3 Række. Kbhvn. 1873—76. Heri er af ham: 1. Række [No. 2] Om Cirkelens Kvadratur. 8. 29 S. [S. 45—76].

I Forhandl. i Vid.-Selsk. i Chra. *1869*, S. 308—20: Om Ligningen af 5te Grad. — *1870*, S. 431—42: Om den algebraiske Ligning af $n$te Grad, hvis Rødder repræsenteres ved Formelen $x = R_1^{\frac{1}{n}} + R_2^{\frac{1}{n}}$ — *1871*, S. 287—306: Om

Ligningen af 3die Grad; S. 307—26: Om Ligningen af 5te Grad. — *1872*, S. 144—69: Sur la résolution des équations du 2me, 3me et 4me degré par la fonction $\frac{n}{r}(x)$. — *1877*, No. 3: Bidrag til Ligningernes Theori: Om algebraiske Ligningers Opløsning ved Hjælp af Rødder af høiere Ordener. 40 S. — *1884*, No. 4: Kvotient- og Produkt-Regning. 18 S.

I Nyt Mag. f. Naturvidsk. XVI. (1869), S. 46—75: Om Feilenes Kompensation i den leibnitzske Infinitesimalregning; S. 76—85: Bestemmelse af den almindelige Form for en Ligning af n^{te} Grad, [etc.]

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 10de Møde (i Kra. 1868), S. 165—176: Om Dannelsen af nye Algorithmer i Infinitesimalregningen.

I Tidsskrift f. Mathematik (Kbhvn.) *1866*, S. 167—178: Om Opløsningen af de algebraiske Ligninger. — *1884*, S. 87—96 og 161—70: Kvotient- og Produktregning. — *1886*: Om Tverødder.

I Norden, udg. af J. Lieblein, *II*. 410—419; *III*. 224—232; *IV*. 25—41; Rejseerindringer [1. Mathematikerne Hesse og Chasles; 2. Et Besøg paa Vesuv; 3. En Aften i Grand Opéra]

I Folkevennen *XX*. (1871), S. 383—99: Lidt om Solen. — *XXI*. 286—310: Arkimedes.

Han var Redaktør af Folkelæsning. Udgivet af Foreningen for Udbredelse af god og nyttig Læsning blandt Folket. H. I.—VII. Chra. 1878—81. 8. Heri er af ham, foruden alle Literaturanmeldelser: Lidt om Varmen og dens Natur; Om Kunst- og Haandværksskoler; Telefonen; Fonografen; En Fisketur; Miraklet og Naturvidenskaben; Om Præmielaan; Jagtfalken; De røde og hvide Roser; Den begravne Sorg.

I Aftenbladet 1865, No. 257: Fordres der formeget Mathematik til Bergexamen?

I Morgenbladet 1864, No. 314: Anm. af Thv. Brochs Arithmetik.

I Dagbladet 1869, No. 195: Om Opgaverne og Examinationen i Mathematik til Optagelsesexamen ved Krigsskolen. (Svar paa et Stykke i No 184).

I Aftenposten 1881, No. 159 A fg.: Den moderne Naturvidenskab. (Et Foredrag).

Guldberg, Carl August, Søn af fhv. Kjøbmand *Andreas Stillaugsen G.* (f. 1790, † 1834) og *Katarina Margareta Ljunggren* (f. 1787, † 1854), er født 6 Novbr. 1812 i Strømstad, hvor Forældrene den Gang var bosatte. I 1814 flyttede de paa Grund af Krigen og de trykkende Tider til Fredriksstad, hvor den svenske Hær den Gang havde sit Hovedkvarter og hvor de fik Adgang til at erhverve et bedre Udkomme ved at overtage Bespisningen af det store svenske Officierskorps. I 1820 fulgte Sønnen med sin Bedstemoder tilbage til Sverige og blev der sat i Skole i Vadstena, hvor han forblev, til han efter Bedstefaderens Død om Høsten 1824 vendte tilbage til Norge. Efter saa at have gaaet paa Fredriksstads Skole 1826—28 blev han, privat dimitteret, Student med Haud 1829 og theologisk Kandidat med Haud i Septbr. 1833. Da den ovfr. (I. 436) nævnte P. A. Brandt 1834 havde lagt Planen til Udgivelsen af «Skilling-

10 Novem[...] udnævnt [...]
Januar 1869 udnævnt [...] erholdt Afsked med [...]
r Ansøgning erholdt Afsked med [...] Han er R. W. O. [...]
r han boet i Kristiania. Han er R. W. O. [...]

* 1) 6 Novbr. 1835 *Hanna Sophie Theresia D[...]*
.810, † 27 Oktbr. 1854), D. af Kjøbmand i Fredriksstad Andreas
Marthe Sophie Smith.

* 2) 20 Januar 1857 *Kaja Sophie Nicolea Stenersen* (f. 20 Januar
1834, † 26 Maj 1861), D. af Provst Sven S. i Nannestad og Marie Dor-
thea Lumholtz.

* 3) 24 April 1864 *Dorothea Maria Margaretha Heidenreich*
(f. 5 Febr. 1829), D. af Provst H. i Trygstad.

Portræt med Biografi i Skilling-Magazin 1885, No. 1, jfr. No. 19.

Bondevennen, et Maanedsskrift. udgivet ved C. A. G. B. I. H. 1. 2.
Chra. 1835. 8. 174 S.

Historisk Udsigt over Bogtrykkerkunsten fra dens Begyndelse til
nærværende Tid. Et Indbydelsesskrift til Sekularfesten i Christiania den 24 Juni 1840.
Chra. 1840. 4. 24 S.

Lars Linderots Skriftetaler tilligemed et Brev fra L. Linderot til
nogle opvakte Sjæle i Surteby Menighed. Oversat fra den Svenske Originaludgave
Chra. 1840. 8. IV. 64 S. (Anonymt).

Lars Linderots Prædikener paa alle Søn- og Helligdag
Oversat fra den Svenske Orginaludgave. D. 1. 2. Chra. 1843—44. 8. I. VI. 588
II. 528 S. — 2det Oplag, paany gjennemseet og forbedret. Med Forf.s Levn
beskrivelse. D. 1. 2. Chra. 1849. 8. I. VIII. 426 S. II. 388 S. — [...]
Oplag. Korrekturen besørget ved O. Vig. D. 1. 2. Chra. 1853. 8. I. VIII. 4
388 S.

[...]h Danskt-) Svenskt Handlexikon. Af P. O. W[...]
[...]af C. A. Guldberg. Chra 1844. 8. XVII
[...] ellevte ordentlige S[...]

·handlinger. Redigerede af C. A. Guldberg og Munch Ræder. Chra. 1845. 88 No. 2 Bl., 352 S., 72 S.

Indledning til Naturvidenskaben. Udarbeidet til Skolebrug og Selvervisning [efter The Introduction to Science]. Chra. 1848. 8. VIII. 148 S. m. 58 exten trykte Afbildninger.

Han var, som ovfr. nævnt, Redaktør af Skilling-Magazin til Ud·:belse af almennyttige Kundskaber fra dette Blads No. 1, der udkom Maj 1835, til Udgangen af 1850. Heri findes en stor Mængde Oversættelser og ırbejdelser af ham.

Han var Udgiver af Folkeskrifter No. 1—3. Chra. 1841—42. 12. nne Samlings No. 4—6 udgaves ikke af ham. Specialtitlerne findes i M. Nis·ı: Norsk Bog-Fortegnelse 1814—47, S. 46).

Han var Udgiver og Redaktør af Nat og Dag, et Maanedsskrift for rskabslæsning. Bd. 1—5. Chra. 1840—42. 16. à 360 S. Ny Række Bd. 1—4. a. 1843—44. 16. à 360 S. I dette Maanedsskrift saavelsom i Billedmagazin · Børn findes flere Bidrag af ham.

I Portræter af mærkelige Nordmænd har han skrevet Biografierne R. C. J. B. Stockfleth (H. 13) og N. H. Abel (2. R. H. 5).

I Beretning om Sekularfesten i Anl. af Bogtrykkerkunstens Opfindelse ra. 1840) er en Tale af ham trykt.

I P. A. Munchs Oversættelse af Held og Corvins Verdenshistorie es mange Bidrag af G. blandt Anmerkningerne under Texten.

Guldberg, Cato Maximilian, foregaaendes Søn i første Ægteskab, født i Kristiania 11 August 1836, blev, efterat have gaaet paa Fre·ɛsstads Skole 1850—53 og derefter et Aar paa Holths Skole i Kri-nia, Student med Laud 1854 og aflagde i Oktbr. 1859 Reallærer-men med samme Karakter, efterat han i Septbr. s. A var bleven jendt Kronprinsens Guldmedalje for sin Besvarelse af Universitetets sopgave: «Om Cirklers Berøring». Fra 1859 til 1861 var han Lærer lathematik ved Nissens Skole, rejste 1861—62 med offentligt Stipen-m i Frankrige og Tyskland for at studere Mathematik, var 1860—67 rer i de mathematiske Fag ved Krigsskolen og blev 1862 Lærer i Ma-ılære og 1865 tillige i højere Mekanik ved den militære Højskole, lke sidste Lærerposter han fremdeles beklæder. Han blev 1867 Uni-sitetsstipendiat og udnævntes 17 Septbr. 1869 til Professor ved Uni-sitetet i anvendt Mathematik. Han deltog 1867—69 i Arbejderne ved ıdmaalingen, fungerede som norsk Jurymand ved de skandinaviske stillinger i Stockholm 1866 og i Kjøbenhavn 1872, var 1872—74 dlem af Direktionen for Norges geografiske Opmaaling og fra 1874 dlem af Styrelsen for Statens Jernbaneanlæg, indtil denne Administra-ı hævedes i 1883. I 1876 blev han af de engelske Direktører valgt deres Repræsentant for den norske Hovedjernbanes Præferenceaktie-·e og i 1878, da de engelske Direktører fratraadte, blev han i Gene-örsamling af Præferenceaktieejerne i Kristiania valgt til Direktør i

Hovedjernbanen, til hvilket Hverv han er bleven gjenvalgt senest 8 Oktbr. 1884. Fra 1873 til 1877 var han Medlem af Bestyrelsen for Kristiania tekniske Skole. I 1873 blev han indvalgt i Kristiania Formandskab, fra hvilket Ombud han efter Ansøgning igjen fritoges i 1874. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 1873 ang. Indførelsen af metrisk Maal og Vegt og var Formand i den kgl. Kommissjon 1875—76 til Revisjon af Lov og Plakat om Tilsyn med Dampfartøjer. Ved Upsala Universitets Jubelfest 1877 blev han kreeret til Æresdoktor i det filosofiske Fakultet. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1867) og af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1870), korr. Medlem af K. K. Geol. Reichsanstalt i Wien (1862) og af *Société académique de Cherbourg* (1873) samt Sekretær i den Letterstedtske Forenings norske Afdeling siden 1875. Han er R. W. O. (1866), R. D. O. (1872) og R. N. O. (1882).

* 30 Juni 1863 *Bodil Mathea Riddervold* (f. i Fredriksstad 20 Januar 1830), D. af nedennævnte Statsraad Hans R. og Anne Marie Bull.

Ifr. Upsala Universitets 400 Års Jubelfest (Sthlm. 1879), S. 355 fg.

Polygonberegning samt Beregning af de regulære Legemer. Chra. 1854. 4. (Kontratryk).

Tillæg til Holmboes Stereometri. Chra. u. A. [1856]. 4. 16 S. (Kontratryk).

Samling af mathematiske Opgaver til Arithmetik og Algebra. Chra. 1860. 8. 71 S.

Samling af mathematiske Opgaver til Geometrien, Trigonometrien og Stereometrien. Med Anhang: Om de regulære Legemers Beregning. Chra. 1861. 8. 115. S. m. 1 lith. Pl

Om Cirklers Berøring. Besvarelse af Universitetets Prisopgave for 1859. Efter det akademiske Collegiums Foranstaltning udg. af Dr. O. J. Broch. (Univ.-Program for 1 Sem. 1861). Chra. 1861. 4. 2 Bl. 32 S. m. 14 lith. Pl.

Kortfattet Lærebog i analytisk Plangeometri. Chr. 1863. 8. VI. 100 S.

Uddrag af Forelæsninger over Mekanik ved den kgl. norske Krigsskole. Med 1 Pl. Chra. 1864. 8. 37 S.*

Studier over Affiniteten. Af C. M. Guldberg og P. Waage. I.—III. (Særskilt Aftryk af Chra. Vid.-Selsk. Forhandl. for 1864). Chra. [1865]. 8. 23 S. m. 3 Pl.

Opgaver i praktisk Regning. Chra. 1865. 8. 45 S. (Anm. i Morgbl. 1868, No. 289 A).

Études sur les affinités chimiques. Par C. M. Guldberg et P. Waage. Chra. 1867. 4. 74 S. (Univ.-Program f. 2 Sem. 1867).

Om den chemiske Affinitet. Af C. M. Guldberg og P. Waage. Særskilt aftrykt af Forhandl. i Vid.-Selsk. i Chra. 1879. No. 4). Chra. 1879. 8. 40 S. (Ogsaa meddelt af Forfatterne i tysk Redaktion i Kolbes Journal f. prakt. Chemie *B. 19, 1879*, S. 69 fg.).

Noter til Maskinlæren. I. [eneste]. (Chra. u. A. ɔ: 1867). 4. 24 S. (Kontratryk).

Noter til den anvendte Mekanik. (Chra. u. A. ɔ: 1867). 4. 24 S. (Kontratryk).

Mathematiske Opgaver. I. Arithmetik og Algebra. 2den forøgede Udgave [af ovfr. anførte «Saml. af math. Opgaver»]. Chra. 1867. 8. 78 S. 1 Bl. — Opløsninger til samme. I. 2. forøgede Udg. Chra. 1867. 8. 36 S.

Reduktionstabeller for norsk og metrisk Maal og Vægt. Udgivet ved den polytekniske Forening. Tillægshefte til Polyt. Tidsskr. 5. H. 1867. Chra. 1867. 12. 24 S.

Kortfattet Fremstilling af den mekaniske Varmetheori. Chra. 1868. 8. 3 Bl. 66 S. m. Fig. og Tab.

Lærebog i Stereometri. Chra. 1868. 8. 48 S. (Anm. i Morgbl. 1868. No. 289 A). — Anden Udgave. Chra. 1872. 8. 54 S. — Tredie Udgave. Chra. 1878. 8. 54 S. — Fjerde Udgave. Chra. 1883. 8. 54 S.

[1]. Regler for Maskindeles Konstruktion. Udarbeidede for det metriske, norske og svenske Maal- og Vægtsystem af C. M. Guldberg og A. J. Petersson. Tillægshefte til Polyteknisk Tidsskrift. Chra. 1866. 8. 24 S. med 8 lith. Pl. (Anm. i Morgbl. 1868, No. 141).

Regler for Vandhjuls og Turbiners Konstruktion. Udarbeidede for det metriske, norske og svenske Maal- og Vægtsystem af C. M. Guldberg og A. J. Petersson. Chra. 1868. 8. 24 S. Med XIX lith. Pl.

Regnetabel med Forklaring over det metriske og norske Maal-, Vægt- og Mynt-System. Ved C. M. Guldberg og H. Mohn. Udg. af den polytekniske Forening. Chra. 1870. 8.

[1]. Lærebog i mekanik. *I.* Rationel Mekanik. Chra. 1871. 4. 84 S. — *II.* Faste Legemers Mekanik. Chra. 1873. 4. 52 S. — *III.* Flydende og luftformige Legemers Mekanik. Chra. 1872. 4. 55 S. (Alle kontratrykte).

[2]. Lærebog i mekanik. 1ste Del. Læren om ligevægt og bevægelse. Med 135 Fig. Chra. 1881. 8. 154 S. 2 Bl.

[3]. Lærebog i mekanik. 2den Del. Legemernes mekaniske egenskaber. Chra. 1883. 8. 2 Bl. 95 S.

Foredrag over Dampmaskinen. Afholdte i den polytekniske Forening. [H. 1. 2.] Kra. 1871 [— 72] 8. 42 S. + 58 S. (Særtryk af Polyteknisk Tidsskrift 1870—1872).

Elementerne af den analytiske Geometri. Kra. 1873. 8. 2 Bl. 111 S. — Anden udgave. Med 55 figurer. Kra. 1882. 8. 114 S.

[1]. Maskinlære Chra. 1873. 4. 56 S. (Kontratryk).

[2]. Maskinlære. Chra. 1887. 8. (Under Pressen).

Lærebog i Trigonometri. Chra. 1873. 8. 2 Bl. 110 S.

Lærebog i Plan Trigonometri. Chra. 1873. 8. 3 Bl. 64 S. [Aftryk af frgd. Arbejde]. — Anden Udgave. Med 43 Figurer. Chra. 1879. 8. 70 S. — Tredie Udgave. Chra. 1883. 8. 70 S.

Lærebog i Sfærisk Trigonometri. Chra. 1873. 8. 2 Bl. S. 65—108. [Aftryk af næstfrgd. Arbeide].

[2]. Regler for Maskindeles Konstruktion væsentlig udarbeidede

Trykt 20 Oktbr. 1887.

efter Reuleaux af C. M. Guldberg og A. J. Petersson. Anden forøgede Udgave. Med 22 lith. Pl. Chra. 1877. 8. 32 S.

Etudes sur les mouvements de l'atmosphère. Par C. M. Guldberg et H. Mohn 1ère Partie. Chra. 1876. 4. 39 S. med Fig. i Texten og 4 Pl. (Univ.-Progr. f. 2. Sem. 1876. Oversat i Uddrag i Zeitschr. d. Oesterreich. Gesellsch. f. Meteorologie 1877 og 1878). — 2me Partie. Chra. 1880. 4. 1 Bl. 53 S. m. 41 Fig. (Univ.-Progr. f. 2. Sem. 1880. Begge Dele af Arbejdet er anm. og ref. af Dr. A. Oberbeck i Verhandl. d. 2. Deutschen Geographentages, S. 93—98).

I Forhandlinger i Chra. Videnskabs-Selskab *1860*, S. 11—24: Lovene for Smeltepunktet ved Legeringer, Blandinger af fede Syrer og Blandinger af Salte. (Ogsaa særskilt aftr. i nogle Expl. Chra. 1861. 8. 16 S.) — *1864*, S. 35—45: Studier over Affiniteten; S. 92—94: Yderligere Forsøg til Bestemmelse af Lovene for Affiniteten; S. 111—120: Om Lovene for Affiniteten, specielt Tidens Indflydelse paa de kemiske Processer. M. 3 Pl.. (De sidste 3 Afhdlg. i Forening med P. Waage og udg. i samlet Særtryk, se ovfr.) — *1867*, S. 140—46 og 159—69 og *1868*, S. 15—30: Bidrag til Legemernes Molekylartheori. I—IV. — *1869*, S. 1—15: Om Vædskers Udvidelse ved konstant Tryk. — *1870*, S. 1—37: Bidrag til Theorien for de ubestemte chemiske Forbindelser [med et fransk Résumé S. 38—43]. — *1871*, S. 480—92: Bidrag til Legemernes Molekylartheori. V. — *1872*, S. 120—31: Bemærkninger om Formelen for Høidemaaling med Barometer; S. 136—43: Bidrag til Theorien for Dissociationen. — *1882*, No. 20: En approximativ Bestemmelse af det kritiske Punkt. 10 S. — *1887*, No. 4: Metallernes kritiske Temperaturer. 9 S.

I Nyt Magazin for Naturvidskb. XII. (1863), S. 97—100: Om den Ohm'ske Barometerformel; S. 101—104: Hydraulisk Notits; S. 370—88: Om Vandets permanente ujævne Bevægelse i rektangulære Kanaler. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Expl. Chra. 1863. 8. 20 S.).

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 8de Møde (i Kbhvn. 1860), S. 549—558: Om den specifike Vægt af Blandinger. — I Forh. ved 10de Møde (i Kra. 1868), S. 265—277: Om Legemernes Tilstandsligninger.

I Militært Tidsskrift *XXIX* (1866), S. 97—107: Notitser til den empiriske Ballistik. — *XXXI* (1868), S. 97 fg: Om Krudtets Virkning i Skydevaaben. (Oversat paa Fransk af E. Garnault under Titlen: Du travail de la poudre dans les armes à feu. Paris 1868. 8. 34 S.)

I Mathematisk Tidsskrift (Kbh) *I.* (1859) S. 113—15: En elementær Methode til Bestemmelsen af Maxima og Minima; S. 127: Opgaver til Løsning. — *V.* (1863) S. 177—79: Om Diagonalernes Beregning i regulære Polygoner.

I Schlömilchs Zeitschrift f. Math. u. Physik 1862: Ueber die Formeln für barometrische Höhenmessungen.

I Zeitschrift d. Vereins deutscher Ingenieure 1869: Ueber die Zustandsgleichungen der Körper.

I Zeitschrift f. phys. Chemie, hg. von W. Ostwald u. van 't Hoff, I. (1887), S. 231—36: Die kritischen Temperaturen der Metalle.

I Polyteknisk Tidsskrift, hvoraf han var Medredaktør fra 15 August 1860 til Udløbet af 1861 og hvis Hovedredaktør han var fra 1863 til 1873, har han skrevet en hel Del større og mindre Artikler, af hvilke her anføres: Aarg. *1860*, No. 3 og 4: Om Legeringers Smeltepunkt; No. 7 og 9: Om Brændematerialer og deres Varmeeffekt; No. 12 og 15: Specifik Vægt. — Aarg. *1862*, S. 150—52: Om

et nyt Maal- og Vægtsystem for Norge. — *1863*, S. 14—20: Arithmometret; S. 88—95: Om den billigste Belysning. — *1864*, S. 1—7 og 73—76: Om den mekaniske Varmetheori. — *1866*, S. 123—25, 148—51 og 168—71: Fra Udstillingen i Stockholm. — *1870*, *1871* og *1872*: Foredrag over Dampmaskinen. (Ogsaa udg. i Særtryk, se ovfr.) — *1871*, S. 187—92: Om vandets bevægelse i ledninger. — *1872*, S. 68—76: Theorien for vandets og luftens strømninger paa jordens overflade; S. 76—79: Overhedet damp. — *1873*, S. 35—42: Om de nyere theorier for gasarters og dampes udstrømning. — *1874*, S. 8—23: Om vandets strømninger i fjorde. (Skrevet i Anl. af Jettéanlægget i Drøbaksund).

Han er Medredaktør af det af den Letterstedtske Forening udgivne Nordisk Tidskrift I.—IX. Sthlm. 1878—87.

I Norsk Landmandsbog for 1869, S. 67—75 Om Vandkraften.

I Morgenbladet 1876, No. 63 A, 64 A og 66 A: Sporviddens Betydning ligeoverfor Jernbanernes Anlæg og Drift. (Foranlediget ved en Række Artikler af F. Størmer i Mgbl. No. 17 A fg. Jfr. ogsaa S.s Bemærkninger i No. 81 A, hvortil G. svarte i No. 99 A: Om Jernbanernes Sporvidde).

Guldberg, Fredrik Oscar, Søn af ovennævnte Sogneprest C. A. G. i dennes første Ægteskab, er født paa Gaarden Austad i Holter Annex til Nannestad 8 Mai 1848, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1866 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1874. I Aarene 1869—1876 var han ansat som Lærer ved forskjellige private Gutte- og Pigeskoler i Kristiania og blev 1 Oktbr. 1876 ansat som Bestyrer af den ene af Akershus Amts da oprettede Amtsskoler, hvilken den Gang holdtes i Sandviken og nu, efterat have været flyttet til forskjellige Steder i Amtet, holdes i Gjerdrum.

Kanarifuglens Behandling og Pleie. Chra. 1869. 8. 24 S. (En ny, øget og omarbejdet Udgave udkommer 1887).

Digte af Oscar Stillaug. Chra. 1869. 8. 3 Bl. 191 S. (Anm. i Dagbl. 1869, No. 302; i Skill. Mag.'s. A. No. 51).

Den østerrigsk-ungarske Nordpol-Expedition i Aarene 1872—1874, tilligemed en Skitse af den anden tydske Nordpol-Expedition 1869—70 og af Polar-Expeditionen i 1871. Af Julius Payer. Autoriseret Oversættelse ved [J. B. Halvorsen og] F. O. Guldberg. Med 146 Illustrationer og 3 Karter. Kra. [1876—] 1877. 8. CII S., 1 Bl., 667 S. (De 4 første Hefter, S. 1—256 blev overs. og udg. af Halvorsen).

Udvalgte Burfugle. Haandbog for Fuglevenner. Med 1 Billede. Kra. 1879. 8. VIII. 280 S. (Anm. i Aftenbladet 1879 [af R. Collett]; i Morgenbladet 1879 [af H. Rasch]; i Dagbladet 1884, No. 392 af Adl., hvortil Svar fra G. i No. 399).

Naturhistoriske Skisser. Med Tittelbillede. Kra. 1880. 8. 2 Bl. 95 S. (Anm. af S i Aftbl. 1880, No. 276).

Från foglarnes verld. Naturhistoriska skisser. Öfvers. af P. de Laval. Sthlm. 1881. 8. 98 S. m. 8 Pl.

Skildringer fra Virkeligheden. Chra. 1881. 8. 87 S.

I Norden, udg. af J. Lieblein, V. 158—60: Sommerfuglene. (Digt af O Stillaug).

I Menigmands Blad, hvoraf han i 1875 var Redaktør (sammen med S. A Ramsvig), skrev han, foruden forskjellige mindre Ting, en Række Redaktions-artikler om Dødsstraffens Afskaffelse.

I Folkevennen XXII. (1873), S 416—26: Maaltrosten, en naturhistorisk Skizze. — XXIV. 165—227: Indenlandske Burfugle. — Ny Række II. (1878), S. 150—67: Nattergalen.

I Norsk Skoletidende 1883, No. 1—3: Rejseindberetning om Besøg ved Folkehøjskoler i Danmark og Sverige.

I Norsk Idrætsblad har han skrevet en Del Artikler om Jagtforhold og Skitser fra Jægerlivet, af hvilke merkes: Aarg. *1881*, No. 17: En trist Jagtdag. — *1882*, No. 43: De første Læreaar. — *1883*, No. 16: Andejagter ved Atna.

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Meddelelser *X.* (1881), S. 175 fg.: En Renjagt paa Hardangervidden Sommeren 1879

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift *1882*, S. 152 fg.: En Orfugljagt i Septbr. 1880. — *1883*, S. 1 fg.: Pionerarbejde Sommeren 1881. — Siden 1884 er han Redaktør af dette Tidskrift, i hvilket han som saadan har leveret Aarsoversigter og andre Redaktionsartikler foruden en Del mindre Opsatser, enkelte Oversættelser osv.

I Dagbladet 1884, No. 166: Et Festminde, Virkelighedsbillede af —g.

Guldberg, Gustav Adolph, foregaaendes Broder i Faderens første Ægteskab, er født paa Austad i Nannestad 27 Oktober 1854, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1873 og studerede efter Andenexamen et Semester Theologi, hvilket Fag han fra 1875 ombyttede med Medicin, hvori han tog Embedsexamen med Laud Sommeren 1881. Fra 1 Januar 1879 blev han konst. og Vaaren 1881 fast ansat som Konservator ved Universitetets zootomiske Samling. Lige efter Embedsexamen rejste han med Stipendium af Universitetsmidler til Stockholm og Upsala for at studere Præparationsmethoder og efter Hjemkomsten fra denne Rejse med offentlig Understøttelse til Finmarken for at studere Hvaldyrenes Biologi. Somrene 1882 og 1883 besøgte han med offentlige Stipendier Finmarken i samme Øjemed; Høsten 1882 foretog han en Rejse til forskjellige Museer i Tyskland, Nederlandene, England og Frankrige; Høsten 1883 studerede han med Stipendium af Statsmidler i 6 Maaneder sammenlignende Anatomi og Embryologi hos Professor E. van Beneden i Liège; og fra Juni 1884 var han et halvt Aars Tid engageret som Assistentlæge hos Hudpathologen Dr. med. P. G. Unna i Hamburg, hvor han s. A. tog Initiativet til og var Raadgiver ved Afholdelsen af en praktisk-videnskabelig Hvaludstilling i Hamburgs zoologiske Have. I Septbr. 1884 vandt han Kronprinsens Guldmedalje for Besvarelsen af den udsatte Prisopgave om «en paa egne Iagttagelser støttet Fremstilling af Bardehvalernes Nervesystem, specielt Hjernens Bygning«. 1885 ansattes han som Universitets-*stipendiat* i Anatomi, i hvilket Fag han derefter har holdt Forelæsninger

ved Universitetet. Sin videnskabelige Udvikling har han senere fortsat ved Stipendieophold i Udlandet, idet han i Sommersemestret 1885 studerede i Jena under Professorerne O. Hartwig og E. Haeckel, Sommeren 1886 i Paris og i Vintersemestret 1886—87 i Würzburg som Assistent hos Direktøren for det anatomiske Institut dersteds Prof. Kølliker. I Septbr. 1887 blev der tilbudt ham Konstitution som ordinær Professor i Anatomi ved det medico carolinske Institut i Stockholm, hvilket Tilbud han modtog. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1885) og af «Anatomische Gesellschaft» (1887).

Bidrag til kundskab om Delphinus albirostis, *J. E. Gray.* Særtryk af Chra. Vid.-Selsk.s Forhandl. 1882. No. 3. Chra. [1882]. 8. 7 S.

Undersøgelser over en subfossil flodhest fra Madagascar. (Hermed 2 pl.). (Chra. Vid.-Selsk. Forh. 1883. No. 6). Chra. 8. 24 S. (Jfr. Oscar Schmidt: Die Säugethiere in ihrem Verhältniss zur Vorwelt, 1884, S. 135).

Ueber das Centralnervensystem der Bartenwale. (Chra. Vid.-Selsk. Forh. 1885. No. 4). Chra. 1885. 8. 154 S. m. 6 Pl. (Prisafhandling, belønnet med Kronprinsens Guldmedalje, se ovfr. Rec. i Biologisches Centralblatt 1885, af Max Weber; i Der Naturforscher 1886, S. 154 fg.).

Bidrag til Cetaceernes Biologi. (Chra. Vid.-Selsk. Forh. 1886. No. 9). Chra. 1886. 8. 56 S.

Bidrag til Insula Reilii's morphologi. (Chra. Vid.-Selsk. Forh. 1887. No. 7). Chra. 1887. 8. 72 S. m. 2 p. (Afhandlingen blev i Septbr. 1887 antagen til Erhvervelse af den medicinske Doktorgrad).

I Nyt Magazin f. Naturvidskb. XXX. (1886), S. 76—80: Om subfossile og forhistoriske knokkelfund af pattedyr i Norge.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskb., 3. Række *XIII.* (1883), S. 185—96: Zoologi og Medicin. — *XV.* 597—612: Om Ægget og dets Befrugtning.

I Meddelelser fra den naturhist. Forening i Christiania — hvoraf han var Medredaktør sammen med O Johan-Olsen og R. Fridtz — 1885, S. 43—49: Træk af den nyere Tids biologiske Forskning (Et forkortet og delvis ændret Uddrag af denne Afhandling er trykt i «Naturen» 1885, S. 92—94); S. 53—66: Ueber die Grössen- u. Gewichtsverhältnisse des Gehirns bei den Bartenwalen und ihren Vergleich mit dem Gehirn der übrigen Cetaceen und andern Säugethieren.

I Biologiske Meddelelser, udg. af Dr. Jac. Heiberg, 1885, H. 3, S. 190—92: Om Ægget hos de lavest organiserede Pattedyr.

I Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift, hvis Redaktør han var 1882—83, findes af ham, foruden mindre Notitser og Aarsberetninger, i Aarg. 1883, S. 36—42: Lidt om Raadyret og dets Forekomst i Norge; S. 89—102: En Hvaljagt paa Varangerfjorden.

I Naturen *1885*, Sp. 92—94: Træk af den nyere Tids biologiske Forskning. — *1886*, Sp. 9—10 og 55—57: Pasteur og Hydrophobien; Sp. 162—65 og 177—79: Om Næbhvalen. Desuden nogle mindre Meddelelser.

I Monatshefte f. prakt. Dermatologie IV. (1885), S. 7—16: Ueber die Nagelmatrix und die Verhornung des Nagels.

I Sitzungsberichte der Jenaischen Gesellschaft f. Med. u. Naturwiss. 1885: Beitrag zur Kenntniss der Eierstockeier bei Echidna.

I Zoologische Jahrbücher, hg. v. Prof. Spengel — hvoraf han blev Medarbejder ved sammes Grundlæggelse — II. (1886), S. 127—74: Zur Biologie der nordatlantischen Finnwalarten. (Anm. af Dr. Retterer i «Journal de l'anatomie et de la physiologie», Paris 1887).

I The Nature Vol. *XXX.* (1884), S. 148 fg. og 252: The North Cape Whale. — Vol. *XXXI.* S. 362—63: The Whale Exhibition in Hamburg.

I Journal of Anatomy and Physiology 1885: On the Existence of a fourth Species of the Genus Balaenoptera.

I Bulletin de l'Acad. roy. de Belgique 3e Série, T. VII. (1884), S. 360—74: Sur la présence, aux temps anciens et modernes, de la baleine de Biscaye (ou Nordcaper) sur les côtes de Norvège; S. 374—402: Sur l'existence d'une quatrième espèce du genre Balaenoptera.

I Menigmands Blad 1876, No. 29—32, 34 og 35: Kaffens Historie; No. 69—72: Om Theens Historie; No. 75—77: Hjælpefoder i Misvægtaar.

I Folkelæsning (Kra.) *1878*, S. 26—36: Næven; S. 62—82: Om stærke Drikke. — *1879*, S. 1—13: Om Darwinismen.

I Morgenbladet 1881, No. 276 A: Fra ultima Thule.

I Vardøposten 1883 trykkes af ham et Foredrag om Hvalerne, hvilket senere oversattes til Russisk, ved et af ham d 29de Juli s. A. foranstaltet Diskussjonsmøde af Hvalfangere og Fiskere i Vardø.

Guldberg, Vilhelm Frithjof August, foregaaendes Broder, er født 13 Januar 1851, blev Student fra Fredriksstads Skole 1869 og Realkandidat med Laud i Mai 1875. Han var derefter et Aars Tid ansat ved Jernbanevæsenet, i 1876 sidste Halvaar Assistent ved Dynamitfabriken i Lysaker, derefter 1877—80 Lærer ved Nickelsens Pigeskole i Kristiania, 1878—82 Hjælpelærer i Mekanik og Maskinlære ved den militære Højskole og 1880—82 tillige Lærer ved den kgl. Tegneskole i Kristiania.

Kortfattet Lærebog i Linearperspektiv. Med 12 i Texten indtrykte Figurer og 4 Plancher. Chra. 1880. 8. 40 S.

Gullichsen, Elen Marie, Datter af Kjøbmand *Anders Rosenlund* og *Maren Ulfeng* fra Borre, er født i Fredriksstad 20 Decbr. 1819 og lever i Kristiania som Enke efter Sadelmager i Fredriksstad *Julius Gullichsen* (f. 1816, † 1864).

Husholdningsbog. En sikker Veiledning i Kogekunsten. Udgivet efter flere Aars Øvelse og Erfaring for Husmødre og Husholdersker samt forlagt af E. G. Fredrikstad i Decbr 1872. 8. 348 + XXVIII. S Register. (Til dette Oplag blev der 1881 trykt nyt Titelblad. Kra.) — Anden forøgede og forbedrede Udgave. Chra. [1885—]1886. 8. IV. 358 S. m. 4 Illustrationer.

Gulowsen, Wilhelmine, Datter af Kaptejn *Johan Peter Brandt Sissener* († paa Gardermoen 6 Juni 1885) og hans første Hustru *Oline Riiser,* er født paa Kongsvinger 21 Maj 1848 og blev 22 Decbr. 1866

gift med daværende cand. jur., senere Fuldmægtig i Storthingets Kontor og Regjeringens Trykningskommissær *Anders Gulowsen*, f. i Kristiania 17 August 1842 og Søn af Kjøbmand Anders G. († 1860) og Nanna Emilie Gabrielsen.

I Skoven. Sagn og Fortællinger for Ungdommen Af Wendela Hebbe. Oversat fra det Svenske ved Wille. Med 28 Træsnit. Chra. 1877. 8. 196 S. — 2det gjennemseede Oplag. Chra. 1881 8. VIII. 85 S.

Strengeleg. Digte af Waldemar Steen. Chra. 1879. 8. 96 S.

Blandt Troldene. Ny Eventyrsamling. [Af Wendela Hebbe]. Tegninger af Ellen Jolin. Oversat fra Svensk. *I.* Chra 1881 8. 2 Bl. 71 S. — *II.* Chra. 1883. 8. 91 S.

Mindeblade over Fru Johanne Reimers. Sælges til Fordel for et Gravmæle paa Kunstnerindens Grav Kra. 1882. 8. 32 S.

Figaro. Ugeblad for Kunst, Musik, Theater og Literatur. Red. af W. G. Aarg. 1. [eneste]. Kra. 1883. Fol. 52 No (Heri er næsten alt af hende).

Lidt om Recensjonerne og Theatrene i Stockholm. Af Annar Mentz. [Kra. 1884]. 8. 26 S. (Uden S., A. og Titelblad).

Alene med Mange. Reisebreve fra Frankrig, Italien og Schweitz af Den, der har gjort turen. Kra. [1885]. 8. XVI. 174 S.

I Morgendæmring, udg. af J. B Bull (Kra. 1879), S. 277—292: Digte.

I Dybwads Illustr. Folkekalender f. 1880, S. 91—96: To Skitser. I. Tantes Paraply. II. Fem Kroner.

Hun har forøvrigt, dels anonymt, dels under forskjellige Merker, siden 1876 leveret ikke faa originale og oversatte Bidrag, navnlig om scenisk Kunst og Musik, til inden- og udenlandske Blade og Tidsskrifter, saaledes til Aftenbladet, Aftenposten, Dagen, Dagbladet, Chra. Intelligentssedler, Ny ill Tidende, Nordisk Musiktidende, Svensk Musiktidning m. fl., ligesom hun har skrevet Kristiania-Breve til adskillige norske Blade og Korrespondancer dels fra Norge, dels fra Udlandet til svenske, danske, finske og franske Blade.

Gundersen, Cornelius, Søn af *Gunder Corneliussen* og *Mari Nilsdatter*, er født paa Modum 1 Septbr. 1821, blev 1843 ansat som Almuskolelærer paa Modum og derefter 1854 i Aker, hvor han fremdeles virker ved Skolen ved Bygdø. Siden 1876 har han tillige været Kirkesanger ved Bygdø Kapel. For sin Virksomhed som Lærer blev han efter Kongens og Dronningens Sommerophold paa Bygdø 1882 tildelt den kgl. Sølvmedalje.

* *Anne Helene Johansen.*

Den lille Salmeskat. En Samling af det nittende Aarhundredes norske Forfattere. Samlet af Skolelærer C Gundersen. Hougsund 1868. 8. V. 186 S. (Heri findes flere originale Salmer af Udgiveren).

Læsebog for kristelig skole og hjem. I. Kra. 1882. 8.

Han har i Aarene 1853 og 1856 leveret Bidrag til For Fattig og Rig, af hvilket Blad han var Medredaktør 1883—85

Gundersen, Gunder Henrik Anton Severin, Søn af Skibsbygmester *Gunder Svendsen G.* († 21 Febr. 1871, 93 3/4 Aar gl.) og *Sevrine Bergitte Elisabeth Simonsen*, er født i Mandal 31 August 1848, blev Student med Laud fra Kristianssands Kathedralskole 1867, var 1870—71 konst. Kirkesanger i Mandal, 1872—74 Lærer ved Aars' og Voss's Skole i Kristiania og blev i Juni 1875 theologisk Kandidat med Laud. 18 Febr. 1876 blev han udnævnt til pers. Kapellan hos Sognepresten til Bragernæs Provst C. W. Koren og 7 Januar 1882 til Sogneprest til Nordre Undal.

* *Agnes Magdalene Bang* (f. 1863), D. af Assurancedirektør i Drammen Hans Fredrik B. og Hanne Marie Keyser.

Tale ved Cand. jur. W. Ravns Baare. (Trykt som Manuskript). Drammen 1876. 8.

Prædiken paa Søndag Sexagesima. Sælges til Indtægt for Missionen og andre christelige Gjøremaal. Drammen 1880. 8. 16 S.

Prædiken paa 6te Søndag efter Trefoldighed. Holdt i Mandals Kirke 1880. Sælges i veldædige Øjemed. Drammen 1881. 8. 16 S.

Prædiken paa 2den Søndag i Faste. (Afskedsprædiken i Bragernæs Kirke). Drammen 1882. 8.

Missions-Prædiken. Holdt ved et Fællesmøde i Mandal Hellig 3 Kongers Dag 1885. Drammen 1885. 8. 16 S.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (1880), S. 294—306: Prædiken paa 4. Søndag efter Paaske. — 2. Saml. (1881), S. 269—81: Præd. paa 3. Sønd. efter Paaske.

I Et er fornødent, udg. af Lutherstiftelsen, *I.* (1884—85), No 18: Prædiken paa 3. Søndag i Faste. — *II.* (1885—86), No. 44: Prædiken paa 5. Søndag efter Tref.

I Missionsblad for Israel 1883, No. 1: Foredrag over Esaias Kap. 62.

I Sennepskornet *1883*, No. 17: Nogle Ord ved Tobne Spillings Grav. — *1884*, No. 19: Luc. 16,9. Indledende Bemærkninger ved et Fællesmøde for Hedningemissionen.

I Lister- og Mandals Amtstidende 1872: Om Folkehøjskolemødet i Kristiania. (En Række Artikler)

I Drammens Tidende forskjellige mindre Artikler og en Del Boganmeldelser i Tidsrummet 1876—82.

I Drammens Blad 1883, No. 281, 287, 293 og 299: Vor Høimessegudstjeneste. I dette Blad skrev han desuden 1876—82, tildels ogsaa i Aarene 1883—86, en hel Del Boganmeldelser.

I Christianssands Tidende *1886*, No. 43, 46, 49, 52, 58, 61, 64, 66, 67 og 70: Om de fire Evangelier. (Forkortet Referat af Foredrag, holdte i Kristianssand). — *1887*, No. 20—24: Vil Stedmenighedernes afgjørende Indflydelse paa Præstevalget være til Gavn for Menigheden?

Gundersen, Thorbjørn, se **Thorbjørn Gundersen Sandvig.**

Gunderson, Myles W., en svenskfødt Emigrantagent i Kristiania i Aarene 1866—67.

Jfr. Morgenbl. 1867, No. 23, 38 B og 44 [af P. Hjelm Hansen] samt No. 24, 40 og 54 A.

For Emigranter. En Veileder til at lære Engelsk Affattet i Samtaler om de under hele Reisen og i Begyndelsen af Opholdet i Amerika forekommende forskjellige Tilfælde. Chra. 1867. Obl 8. 96 S.

Den norske Emigrant. Et Maanedsskrift for Folket. Red. og udg. af M. W. G. No. 1-3. Chra Januar—Marts 1867. Tosp. 8. à 16 S. (Mere udkom ikke).

Gundhuus, Amund, Gaardbruger i Hole paa Ringerike.

Norges utømmelige Korngrube og Landets Frigjørelse for Kornkjøb inden 4 à 5 Aar ere omme. Chra. 1845. 8. 16 S.

Gunnerson, Sven Rudolf, Søn af Kjøbmand i Stavanger *Sivert G.* (f. paa Gaarden Rægeland i Soggendal, † i Stavanger 24 Febr. 1881, 73½ Aar gl.) og *Agathe Marie Rud*, er født i Stavanger 29 Marts 1844, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1862 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1867. Han vandt 1871 den kgl. Guldmedalje for sin Besvarelse af Universitetets Prisopgave: «Pietismens Begreb og Væsen». Han var 1871—74 ansat som Førstelærer ved Bodsfængslet og modtog i sidstnævnte Aar en Kaldelse som Professor ved Augsburgs theologiske Seminarium i Minneapolis (Minn., U. S A.), hvilken Stilling han beklædte til 1883, da han opsagde den til Fratrædelse ved Skoleaarets Udløb. Efterat han var vendt tilbage til Norge, blev han 1884 ordineret gejstlig Medhjælper ved Kristiania Distriktsfængsel og udnævntes 22 Mai 1885 til Sogneprest i Grimstad.

* Novbr. 1871 *Elise Margrethe Cammermeyer Welhaven* (f. 17 Decbr. 1850), D. af Sogneprest Johan Ernst W. og Antone Holmboe.

Jfr., foruden hans ndfr. anførte Artikel i «Lutheraneren» 1883, bl. a. Stav. Amtstid. 1883, No. 14; Vestlandsposten 1883, No. 12; Berg. Tid. 1883, No. 19.

Apostelhistorien og det nye testamente. I. [eneste]. Kra. 1874. 8. 4 Bl. 388 S. (Anm. i Morgbl. 1874, No. 173 B.)

Den apostoliske Kristendom. Minneapolis, Minn. 1881. 8. 378 S.

I Kvartalsskrift for den norsk-lutherske Kirke i Amerika, i hvis Grundlæggelse 1875 han tog Del, findes af ham i 1 Aarg. S. 64 fg. og 153 fg. samt 2 Aarg. S. 65 fg: Tysk Statskirkevæsen og kirkelig Frihed. — 3. Aarg. S. 161 fg.: Pauli Omvendelse. — 5 Aarg. S. 175 fg.: Betragtninger over Jakobs Brev — 6 Aarg. S. 49 fg.: Reformationen og Rigsdagen i Augsburg; S. 129 fg.: Dr. Bang og Oldkirken. (Optrykt i Ny Luth. Kirketid. 1880, S. 209—17).

I Lutheraneren, Organ for Konferentsen for den norsk-danske luth. Kirke i Amerika, har han dels under Navn, dels under Merket S. R G. skrevet forskjellige bibelske og asketiske Betragtninger. Af disse hans Bidrag merkes følgende: I Aarg.

1874: Jesus og Nicodemus. — *1875*: Bibelsk Betragtning over Mark. 7, 31—37. — *1877*: Gangen til Korset; Guds Kald. — *1878*, S. 113 fg.: Herren er opstanden; S. 193 fg.: Jesus og den fangne Johannes; S. 258 fg.: Af Trøstebogen (Jes. 40, 1—5). — *1883*: I Anledning min Resignation — en Fremstilling af det theologiske Lærerkalds Betydning og Ansvar; S. 357 fg.: Reformationsprædiken.

I Luthersk Kirketidende 4. Række *XVI*. (1884), S. 41 fg.: Hvilen i Gud. — *XVII*. S. 89 fg.: Passionsstemning; S. 233 fg.: Apostoliske Lærdomme om Prestens Embede og Person. — *XVIII*. S. 17 fg.: Som bedrøvede dog altid glade; S. 105 fg: Lys, mere Lys — for Israel. — *XIX*. S. 9 fg.: Saligt Liv her og hisset; S. 145 fg.: Se, hvilket Menneske.

I Luthersk Ugeskrift *XVIII*. (1885), 283—90: Kirkens Begreb betragtet som Kirkehistoriens Udgangspunkt.

I Sandhed til Salighed, udg. af W. Hansen (Kra. 1886), S. 219–29: Den gode Hyrde, Prædiken paa 2. S. e. Paaske.

I Grimstad Adressetidende 1887, No. 40 fg.: Foredrag paa et Menighedsmøde ang den nye Højmesseliturgi.

I det politiske Blad Skandinaven, Chicago, Ill., skrev han forskjellige Artikler under sit Ophold i Amerika.

Gunnerus, Hans Henrik, Søn af Visitør *J. M. Schaar* i Drøbak, blev født 1772 (døbt i Aas Kirke 22 Januar s A.), antog Navnet *Gunnerus* og blev Auditør paa Vardøhus, havde senere Vartpenge, hvorefter han i Novbr. 1811 blev Pakhusforvalter ved Helsingørs Toldbod og titulær Kammerassessor. Fra dette Embede tog han Afsked og gik til Norge, hvor han i Januar 1812 blev Toldkasserer paa Fredrikshald, men dømtes 1824 fra dette Embede paa Grund af Kassemangel og hensattes til Fæstningsarbejde paa Fredrikssten, hvor han døde 30 Marts 1825.

* omkr. 1805 *Anna Gotharda Gadebusch* (f. i Throndhjem 1781, † 6 Februar 1848), D. af Ditlev G. og Maren Maria Sommer.

Beskrivelse over Ramsen Eid og Fiskum Fos. Kiøbhvn. 1811. 4.

Underdanig Andragende til Norges Riges ordentlige Storthing i Aaret 1824. Drammen 1824. 8 44 S.

I Patrioten 1824, I. No. 16, 21 og 22: Nogle Forslag.

I Nationalbladet har han ladet trykke flere anonyme Stykker, ifølge det i B. XIX. 199 oplyste.

Gunnerus, Johan Ernst, foregaaendes Søn, blev født paa Fredrikshald 1818, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1839 og theologisk Kandidat med Haud 1844. Han blev 1852 ansat som Førstelærer ved Fredriksværns Realskole, udnævntes 24 April 1858 til Stiftskapellan i Tromsø Stift, 25 Juli 1860 til Sogneprest til Rauland og 3 Marts 1866 til Hevne Sognekald. Ved kgl. Res. af 20 Novbr 1869 blev han befalet suspenderet fra dette Embede og sat under Tiltale for vedholdende Nægtelse af paa Forlangende at udføre Daabshandlinger efter den ved Frdn. af 7 Maj 1783 anordnede Formular Efterat han ved Højesterets-

dom af 13 Jan. 1872 i denne Sag var bleven idømt Mulkt til Statskassen og Omkostninger, søgte og erholdt han 20 April 1872 Afsked med Pension fra Presteembedet. Han døde i August 1876 i Kjerteminde i Danmark, hvor han i det sidste Aars Tid havde opholdt sig.

Jfr. Morgbl. 1869, No. 182 fg. og No. 332 [Kirkedepartementets Foredrag ang. hans Suspensjon og Tiltalen mod ham] samt No. 361; Norsk Retstidende 1872, S. 49—58; Storth.-Forh. 1873, VI. 55 fg. og 343; Storth.-Tid. s. A., Forh. i Storth., S. 412—16; Dagbl. 1870, No. 110 fg. af en Jurist; Mgbl. 1870, No. 21 af G. V. Lyng; Luth. Kirketid. X. (1868), S. 286 fg.; XI. 144 fg.; N. R. II. 1 fg. [Biskop Grimelunds Indberetning til Kirkedept.]; VI. No. 5—13 af Red.; Aftenbl. 1871, No. 25 fg. [Defensor, Advokat J. Berghs Forsvarsskrift for Konsistorialretten] og 1872, No. 9 [Aktor Advokat H. Grønns Deduktion i Højesteret], No. 22, 32, 38, 44, 46, 70 og 96.

Om Guds Ord eller om den saakaldte kirkelige Anskuelse. Et Skrift for Menigmand. Chra. 1874. 8. 82 S

I Morgenbladet 1870, No. 40, 41 og 42: Bidrag til Belysning af Tilstanden og Begivenhederne i Hevne.

I Aftenbladet 1863, No. 114: Om Dannelsen af et Fond til at fremme Husflid i Raulands Prestegjæld.

Gyldenpalm, Andreas Dedekam, Søn af den den 23 Februar 1781 med Navnet Gyldenpalm adlede Justitsraad og Lagmand i Skien *Eiler Hagerup* († 1817) og *Aasille Andrea Dedekam* († 1793), blev født 4 Juni 1777 i Kristianssand, hvor Faderen da var Præsident og Borgermester, blev Student allerede 1791 og tog 1794 Andenexamen. Faa Aar efter blev han ansat som Sekretær ved det kgl. danske General-Handelskommissariat i Paris, hvorfra han 11 Decbr. 1801 blev forflyttet til London som Legationssekretær. Det følgende Aar blev han udnævnt til Kammerjunker og 24 August 1804 forflyttet som Legationssekretær til Stockholm, senere i samme Egenskab til Madrid og en Tid til Kassel. Efter Freden i Kiel kaldtes han tilbage til Kjøbenhavn og erholdt efter Ansøgning den 25 Marts 1814 Afsked fra dansk Tjeneste. S. A. kom han tilbage til Norge og blev kort efter Foreningen ansat i Udenrigskabinettet i Stockholm, men afgik snart fra denne Post og levede senere uden offentlig Ansættelse, med Pension af Kongens Privatkasse, i Stockholm, hvor han døde ugift 24 Oktbr. 1832.

Jfr. B. Moes Tidsskrift f. d. n. Personalhist., 1. R., S. 80—81; Oberst N. Tidemands Optegnelser, S. 138; Breve fra Danske og Norske, udg. af L. Daae, S. 290; Essens Breve, udg. af Yngvar Nielsen, S. XVIII—XXI, 5, 28 fg. og de her citerede Kilder; Y. Nielsens Bidrag til Norges og Sveriges Historie 1812—16, fl. St. (se Reg.); (dansk) Historisk Tidsskrift, 4. R. II. 70 fg.

Le Scandinave. No 1—52. Sthlm. 3 Juli—29 Decbr. 1818. Tosp. 4. 208 S.

I Ørst's Minerva 1838 I. 73 fg. er trykt af ham 6 Breve fra Paris til Etatsraad Chr. Pram.

Haaeim, Sjur Jørgensen, født paa Gaarden Haahejm i Gravens Prestegjæld i Hardanger, udvandrede med sin Slægt til Nordamerika, hvorfra han i 1841 vendte tilbage til Norge.

Oplysninger om Forholdene i Nordamerika især forsaavidt de derhen udvandrede Norskes Skjæbne angaaer. Chra. 1842. 8. 10 S.

Haagensen, Haagen, Pseudonym?

Tale i Anledning af Repræsentanten Sebbelows vigtige Forslag til at afhjælpe det norske Folks Nød, og siden at gjøre det stort og lykkeligt. Holden i et Bondebryllup i Christianssands Stift. Norge 1818. 8. 15 S.

Haagenstad, Ole Paalssøn, blev født paa Gaarden Harildstad i Kvikne Annex til Fron 17 Oktober 1775 og var tredje Søn af *Paal Thjøstolfssøn*, der rimeligvis stammer fra den gamle Æt *Gesling*, og *Gudrid Thorsdatter Bratt* fra Bjølstad i Hedalen. Som yngre Søn kom han til sin Morbroder Ivar Thordssøn Bratt paa Haagenstad i Vaage og arvede Gaarden efter ham. 1820—22 var han konst. Lensmand, i hvilken Stilling han virkede meget for Vejvæsenets Udbedring i Vaage, ligesom han i mange Aar var dels 1ste, dels 2den Forligelseskommissær. Han var Kristians Amts Repræsentant paa det overordentlige Storthing 1814 og mødte senere paa Storthingene 1815—16, da han allerede blev Medlem af Valgkomiteen, 1818, 1824, 1827, 1828, 1833, 1836, da han blev Medlem af Fuldmagtskomiteen, 1839 og 1842. Til Storthingene i 1821 og 1830 frabad han sig Valg i Henhold til Grl.s § 63. Han var Medlem af Storthingets Deputation til Stockholm i 1827 i Anledning af Prins Gustavs Fødsel. Han døde paa Haagenstad 16 April 1866.

* 1804 *Kari Thordsdatter Bratt* fra Bjølstad, hans Søskendbarn, der døde 83 Aar gl. 6 Novbr. 1868.

Storthingsmanden, Gudbrandsdølen Ole Haagenstad, skildret af Henrik Wergeland. Med H.s Portr. Chra. 1842. 8. 62 S. (Optrykt i Wergelands Samlede Skrifter, VIII. 3—55). *Portræt med Biografi* af Fr. Algreen-Ussing i Ill. Tid. [Kbhvn.] No. 348. *Nekrologer* i Aftenbl. 1866, No. 99; i Ferdamannen I. No. 27 fg. af Henr. Krohn. Jfr. A. O. Vinje's Skrifter i Utval II. 267—73 eller samme Forf.s Ferdaminni II. 110—17; B. Moe: Efterretn. om Storthingsmænd, S. 69 fg.; Yngvar Nielsen: Norges Historie efter 1814, fl. St. *Mindedigt* af Fr. Hougen i Aftenbladet 1866, No. 110.

I Wergelands ovennævnte Biografi af H. er trykt forskjellige af hans Taler og Vota i Storthinget, et Brev til Presten Krag om hans Slægts Forfædre (S. 8—12) og (S. 53—59) en Tale 17 Maj 1834, hvilken først havde været trykt i «Statsborgeren» og derfra gjengaves i Mgbl. 1834, No. 186 (jfr. No. 242, 255 og 284) og i Kjøbenhavnsposten s. A.

Håkonsen-Hansen, Martin Kristian, Søn af Malermester *Martin Hansen* og *Ingeborg Pavels Sæther,* er født i Throndhjem 1 Febr. 1852, blev 1872 udexamineret fra Klæbu Seminarium og var derefter Huslærer i Bjugn til 1875, da han ansattes som Lærer ved Betalingsskolen for Piger i Throndhjem.

* 9 Juni 1878 *Olemine Fredrikke Reimers* (f. 22 April 1848), D. af Inkassator i Throndhjem Ole Johannes R. († 1854) og Sara Fredrikke Steen.

I Naturen *1881*, No. 6: Nordlys i Vinteren 1880—81. — *1882*, No. 8: Nordlysiagttagelserne i Throndhjem Vinteren 1881—82. — *1883*, No. 7: Nordlysiagttagelserne i Throndhjem Vinteren 1882—83. — *1884*, No. 11: Nordlysiagttagelserne Vinteren 1883—84. — *1885*, No. 5: De ældste norskeNedbørmaalinger; No. 10: Nordlysiagttagelserne Vinteren 1884—85. — *1886*, No. 1: Meteorologisk Brev fra Throndhjem; No. 7—8: Nordlysiagttagelserne 1885—86.

I Vor folkeskole, red. af Thuland m. fl. (Kra. 1883—84), skrev han under Merket *Hå-H.* en hel Del Smaastykker samt i Aarg. 1883, No. 20—22 en Opsats: Folkeundervisningen i Sverige, gjengivet i Tal; og i No. 38 fg.: Den svenske Lærerstands Pensjonsvæsen.

I Vor Ungdom (Kbh.) 1882, S. 302 fg.: Sundhedslæren i skolen.

Han har siden 1872 nu og da skrevet anonymt eller under Merket *Hå-H* i forskjellige Blade i Throndhjem og Kristiania, dels Brevsendinger af politisk-polemisk Art, dels Stykker om Skole og Undervisning, lejlighedsvis ogsaa literære Anmeldelser. Største Delen af hans Bidrag til den periodiske Presse findes trykt i Trøndelagens Blad 1881—82 og i Dagsposten 1879—87. Blandt de sidste kan merkes følgende: *1879*, No. 281 og 282: Sprogets betegning — ret retskrivning. — *1880*, No. 45 og 68: Polemik [med Norman Hofstad] ang. «Udkast til Undervisningsplan for den lavere Almuskole paa Landet» (jfr. No. 33, 41, 46, 61 og 70). — *1884*, No. 271 fg.: Om Skole- eller Øre-Sparekasser. — *1886*, No. 6, 7, 8, 12: Bemærkninger om Skolens Ordning i vor Tid.

Haanshuus, Ole Andreas, Søn af Furer *Ole H.* og *Ingeborg Myrrhe* († i Kra. 30 Juli 1872, 80 Aar gl.), blev født i Throndhjem 4 April 1821 og tog farmaceutisk Examen med bedste Karakter i 1ste Halvaar 1846. Han erholdt 4 Juli 1857 Bevilling som Apotheker i Kristiania, hvor han da oprettede Hjortapotheket paa Grønland. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 6 Februar 1858 til Revisjon af den gjældende og Udarbejdelse af Udkast til ny Medicinaltaxt med Motiver. Han var Medlem af Kristiania Formandskab 1871—78 og senere af Repræsentantskabet til sin Død 23 Juni 1886.

* *Johanne Christiane Olberg,* D. af Gaardbruger Johan O. og Cecilie Holmsen, hvis 4de Ægtefælle O. var.

I Farmaceutisk Tidsskrift 1. Aarg. (Kra. 1876), No. 2 og 3: Forslag med Begrundelse til ny Lov og nyt Reglement for farmaceutisk Examen. (I Forening med H. S. Ditten. Jfr. Bem. i No. 7).

I Morgenbladet 1854, No. 165 Till.: I Anledning af H. Thaulows Artikel (i No. 109): Besynderligheder ved den pharmaceutiske Examen.

Habel, David Chrystie, Søn af Brænderimester, senere Overkontrollør *Heinrich Joseph H.* († i Throndhjem 1861) og *Maren Johanne Johannessen,* er født paa Moss 29 Jan. 1844, blev Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1863 og studerede efter Andenexamen en Tid Lovkyndighed. Senere levede han som Journalist først i Kristiania, derpaa i Bergen og siden 1872 atter i Kristiania, hvor han 1883 blev ansat som Kopist i Statsrevisjonen.

* 1878 *Marie Boeline Kirstine Nielsen* (f. 16 Februar 1854), fra Jylland.

Jfr. den under Overskriften «David Habel, et Tidsbillede» i Morgenbladet 1870, No. 138—152 trykte Dom, afsagt 11 April 1870 ved Akers Sorenskriveri, i Anl. af H.s Injuriesøgsmaal mod Morgenbladets Ejer de Besche.

Thor og Loke, et mythisk Epos i 3 Sange, som giver de aller paalideligste Efterretninger om Branden i Throndhjems Arbeiderbolig, Høsten 1861, dens Opkomst og Slukning af Ollegaard Olsdatter, norsk Forfatterinde. Udgivet og med en Del oplysende Anmærkninger forsynet af Selskabet for den klassiske Literaturs Fremme. Thjem. 1862. 12. 24 S.

Godtkjøbsbøger for Folket. I. Peter Tordenskjold. Med Billeder. Kra. 1868 [ɔ: 1870]. 8. 64 S. (Anonymt. H. 2 og 3 af samme Række blev skrevet og udg. af P. Olsen).

Veto-visen. (Første Gang afsungen i Kristiania Arbeidersamfund den 9 Juni 1881). 8. 2 Bl.

Øieblikfotografier. Første Samling. (1883). Af *Sp. A.* Kra. 1886. 8. 2 Bl., 232 S.

Han var Medredaktør (med Hans Synnestvedt) af «Samfundsblad, en literær Skatkiste». Thjem 1860. 4. (Omkring 15 No. udkom, hvori alt skreves af de to Udgivere. Bladet blev «undertrykt paa Grund af nærgaaende Vitser i Anledning af Kroningen i 1860», se Mindeblade fra «Societas Nidarosiensis», S. 126).

Han var Medredaktør (med F. M. Wallem) af Studenterblade. Ny Række. No. 1—20. Chra. 19 Novbr. 1863—28 April 1864. 4. 80 S. (Heri er kun lidet af H.)

Han var Medarbejder i Christiania Dagbladet fra Høsten 1863 til Bladet gik ind. Her skrev han fornemmelig Theateranmeldelser, æsthetiske Skitser o. l., hvorhos han tildels redigerede den svenske Artikel

I Chra. Intelligentssedler og i Den norske Rigstidende skrev han forskjelligt, dels under Dagsartiklen, dels Causerier og føljetonistiske Stykker, i Aarene 1864—66. En Række «Breve fra Christiania» i Intell 1865, No. 304 og 305, samt 1866, No. 3, 21 og 23 foranledigede en Polemik med «Morgenbladets» Redaktør, hvilken i sin Tid vakte meget Skriveri og adskillig Opsigt De forskjellige Hoved-Indlæg i denne Fejde findes i Intell. 1866, No. 23, 29. 58, 67 og i Mgbl. No. 26, 28, 31, 35 A, 69 og 80. Under denne Polemik navngav Chr. Friele sig for første Gang som Redaktør af «Morgenbladet». Habels «Brev til Hr. Chr. Friele» i Intell. 1866, No. 5-

med F.s Svar i Mgbl. No. 35 A udviklede Polemiken saaledes, at «Intelligentssedlernes» og «Rigstidendens» Redaktør Siegw. Petersen søgte om Bevilgning af *beneficium processus gratuiti* for at anlægge Injuriesøgsmaal mod Morgbl.; men Ansøgningen indvilgedes ikke og Processen bortfaldt derved (se Intell. 1866, No. 58, Mgbl. No. 69 og Intell. No. 67). Dette sidste Svar fra S. P. meddeler forskjellige Oplysninger om hans Offentliggjørelse i Morgbl. 1859 af Statsraad Colletts Rapporter til Carl Johan, hvilken Offentliggjørelse fremkaldte P.s Afskedigelse fra Rigsarkivet. (Jfr. Artiklerne Jonas Collett ovfr. S. 54 og Siegw. Petersen, ndfr.).

Af Vikingen var han Medarbejder i det hele Tidsrum 1864—67 og har senere lejlighedsvis leveret Bidrag til samme Blad.

Han var navngiven Redaktør af Bergens Tidende 1869—71.

Han var Redaktør af sidste Aargang af Illustreret Familieblad (Kra. 1874).

I Dagbladet har han bl. a. skrevet de under Merket *Sp. A.* 1883—87 trykte «Øiebliksfotografier», hvoraf et Udvalg er udgivet særskilt (se ovfr.).

I Mindeblade fra «Societas Nidarosiensis» (Throndhjem 1873) er S. 114—24 optaget en af H. for ovennævnte «Samfundsblad» i 1860 skreven «Tragoedie udi 1/2 Akt» med Titlen «En sørgelig Debut», forfattet i Anl. af de ved den Tid stedfindende Bestræbelser for at grundlægge en norsk Scene i Throndhjem. (Se under Artiklen F. Bætzmann i dette Værks 1ste Bind, S. 554).

I Norsk Folkeblad 1866, No. 5: Om Throndhjems Domkirke. — I samme Aargang af dette Blad findes nogle (ufuldendte) anonyme «Erindringer fra Feltlivet», hvis formelle Redaktion skyldtes H., medens den egentlige Fortæller var den norske Bogbindersvend Fredriksen, der deltog som Frivillig i den dansk-tyske Krig 1864 og der avancerede til Løjtnant. (Se om ham C. J. Anker: Norske frivillige i de danske forsvarskrige, S. 36—38).

Forøvrigt har han leveret en stor Mængde Bidrag af forskjellig Art til Samtidens Blade, saaledes til Aftenbladet, Illustreret Nyhedsblad (1864), Drammens Blad (Kristiania-Breve fra Oktbr. 1866 til Novbr. 1867), Throndhjems Stiftsavis, Dagbladet 1875—79, Samfundet, red. af A. Hølaas (1880—83), Bergensposten (1885—86), Gøteb. H. o. S. Tidn. (1875—76).

Et utrykt originalt Lystspil af ham med Sang i 1 Akt «Juleaften» opførtes paa Kristiania Folketheater 1ste Gang 23 Decbr. 1866.

von Hadeln, Jens Iver Henrik Preben Christian Gamborg, Søn af Ritmester *Thomas Holter Gamborg* og *von Hadeln,* blev født 29 Decbr. 1801, antog Moderens Navn og udnævntes 15 Februar 1823 til Sekondløjtnant i 2den akershusiske Infanteribrigade, tog, privat dimitteret, 1826 Examen artium med Laud og i September 1830 mineralogisk Embedsexamen med Laud. 1833 blev han udnævnt til Premierløjtnant i sin Brigade, men fik som sindssvag Afsked 25 Oktbr. 1837 Han døde ugift paa Gaarden Hofset i Nes paa Romerike 16 Decbr. 1850.

Jfr. Storth.-Forh. 1839, April, S. 67 fg.

Da Storthinget i 1827 havde bemyndiget Regjeringen til at sælge Kongsbergs Sølvverk, bød H. paa Auktionen i 1832 det fastsatte Minimum 75000 Spd., men da

dette Bud ikke fik kgl. Approbation, angreb han herfor Statsraad Collett, som Chef for Finantsdepartementet, dels paa Prosa, dels paa Vers i Statsborgeren 1832 og 1833.

von Hadeln, Johannes Irgens, Søn af Kaptejn, senere Major ved 2det Throndhjemske Infanteriregiment *Jens Henrich v. H.* († i Veø Prestegjæld 1818) og *Ovidia Christiane Irgens,* en Søster af Biskop O. Irgens i Bergen, blev født 20 Septbr. 1778, blev Student med Haud fra Bergens Kathedralskole 1795 og theologisk Kandidat med Haud i Oktbr. 1799. Han udnævntes 1805 til res. Kap. til Sogndal og Hitterøen i Kristianssands Stift, blev 1813 Sogneprest til Agvaldsnes og 26 Maj 1825 til Raade, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 10 Juli 1844. Han døde ugift i Bergen 20 Marts 1847.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 29; Storth.-Forh. 1845, VIII. 42; B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to) II. 1. S 699 fg., især ang. hans Fortjenester af Landbruget og hans filanthropiske Virksomhed i Egnen om Hitterøen.

I Tidsskrift f. Kirke-Kronike og Theologi, udg. af W. A. Wexels, I. 473—81: Forklaring af Herrens Bøn „Fader vor".

I Granskeren II. H. 5, S. 177—84: Klage ang. den Raade Præstegaard paahvilende Forpligtelse som Artillerikvarter (Jfr. Svar herpaa af Artilleri-Kapt. F. Fischer S. 211 fg., Gjenmæle af H. i H. 6, S. 261—68, nyt Tilsvar af Fischer S. 282-84 og yderligere Bemærkninger af H. S 362—64). — I dette Tidsskrift skal desuden findes flere anonyme Stykker af H.

Haffner, Johan Fredrik Wilhelm, Søn af daværende Kaptejnløjtnant, senere Statsraad og 1861—69 Chef for Marinedepartementet *Wolfgang Wenzel H.* (f. 23 Novbr. 1806) og *Louise Claudia le Normand Malthe* († 4 Novbr 1872), er født i Fredriksværn 22 September 1835, blev, efterat være udexamineret fra Krigsskolen, 17 Decbr. 1855 Sekondløjtnant i Bergenske Infanteribrigade, hvorfra han 3 Marts 1856 forsattes til 1ste akershusiske Brigade, udexamineredes i Septbr. 1858 fra den militære Højskole, udnævntes 17 August 1859 til Premierløjtnant og 21 Decbr. 1872 til Kaptejn i Armeen. 1864—66 arbejdede han i den geografiske Opmaaling, ansattes i sidstnævnte Aar som 2den Topografofficier ved samme og Adjoint i Generalstaben, var i 1872 og i 1876—82 Chef for dens trigonometriske Sektion, tjenstgjorde 1873—78 og 1879—82 som Kaptejn i Generalstaben, i hvilken han 2 Decbr. 1882 udnævntes til Oberstløjtnant og Chef for Generalkvartermester-Afdelingen. Siden 1876 er han Medlem af den norske Gradmaalingskommissjon og har i denne Egenskab givet Møde som Norges Udsending ved den europæiske Gradmaalingskongres i Stuttgart 1877. Han er Medlem af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1885). Han er R. S. O. (1874), R. Fr. Æ. L. (1878), K. It. Kr. O. (1887) og R. St. O. O. (1887).

* 28 Oktbr. 1868 *Sofie Sverdrup* (f. 19 Marts 1843), D. af ndfr. nævnte Justitssekretær i Højesteret Michael S. og Augusta Aars.

Jfr. C. de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, fl. St. (se Reg.); Stamtavle over Slægten Sverdrup, S. 20.

Blandt de af den norske Gradmaalingskommissjon udgivne Publikationer har han besørget Udarbejdelse og Redaktion af Geodätische Arbeiten H. II.—VI. Chra. 1881—87. 4. (Jfr. under Artiklen C. Fearnley ovfr. S. 281).

Instrux for Norges geografiske Opmaalings Trigonometrister, udarbejdet efter Kontorchefens Ordre. Kra. 1882. 4.

I Guide du Voyageur en Suède et en Norvége (4. Éd. Sthlm. 1877. 8.) har han udarbejdet Afsnittet om Norge.

I Militært Tidsskrift XXXIX. (1876), S. 132—60: Over- og Underbefals-Samlingen i Throndhjem 1875. Med et Kart.

Han har udarbejdet Kart over Finmarkens Amt i 1/400000. 2 Bl. 1870. (Belønnet med Broncemedalje paa Udstillingen i Tromsø 1870).

Hage, Johannes Dam, Søn af Kjøbmand *Christopher Friedenreich H.* og *Christiane Arnette Just,* blev født i Stege 3 April 1800, Student fra Roskilde Skole 1817, theologisk Kandidat 1823 og filologisk Kandidat 1830. Han udnævntes 1827 til Adjunkt og 1830 til Overlærer ved Roskilde Skole, fra hvilket sidste Embede han tog Afsked 1836. Han døde 15 Septbr. 1837.

* 1831 *Charlotte Bolette Bartholin* († 1834).

Jfr. iøvrigt Erslews Forf.-Lex. I. 548—50 og Suppl. I. 634 fg.

Censurens Tilstand i Danmark foranledigede denne danske Publicist til i Norge at udgive:

Bidrag til Kundskab om den danske Presfefrihebs Tilstand. Chra. 1836. 8. 8 S.

Hagemann, Barthold Henrik, Søn af Oberst *Christian H.,* Chef for Smaalenske Dragonregiment († 1812) og *Beate Dorthea Lützow* († paa Moss 15 Decbr. 1826, 72½ Aar gl.), blev født 25 April 1788, ansattes 1 Juni 1807 som Kornet ved sin Faders Regiment, hvor han 9 Jan. 1808 blev Sekondløjtnant, udnævntes 3 Septbr. 1811 til Premierløjtnant ved akershusiske ridende Jægerkorps og var derhos fra Marts 1814 til November 1816 Lærer i Ridning ved Landkadetkorpset. Ved Armeforandringen 1818 blev han udnævnt til Sekondritmester, avancerede 29 Juli 1820 til Eskadronschef, 6 Jan. 1821 til Exercermajor i Kavalleribrigaden, 4 Febr. 1826 til Oberstløjtnant og Chef for Akershus ridende Jægerkorps og 29 August 1832 til Oberst i Armeen. Den 24 Oktober 1833 blev han udnævnt til Kommandant *ad interim* paa Akershus, fra hvilken Stilling han 23 Juni 1836 i Henhold til Grl. § 22 afskedigedes, fordi han havde ladet Militærmusiken spille i Hovedstadens Gader 17de

Trykt 21 Oktbr. 1887.

Maj s. A. 18 September 1849 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra Krigstjenesten, hvorefter han levede paa Gaarden Hasle i østre Aker, hvor han døde ugift 13 Oktbr. 1866. Han var R. S. O. (1819) og Medlem af *Kgl. Sv. Krigsvetenskaps-Akademien* i Stockholm.

Nekrolog i Morgenbl. 1866, No. 284; i Aftenbl. s. A. No. 241. Jfr. Låstbom: Norges Ståthållare etc. (Ups. 1843), S. 39; C. J. Anker: Biogr. data om norske generalspersoner, S. 352; Statsraad Holsts efterladte Optegnelser, S. 251; Storth. Forh. 1851, VII. 61; Morgbl. 1836, No. 180 fg. og Den Const. s. A. No. 149 fg.

Nogle Bemærkninger vedkommende Cavallerie-Vaabenet i den Norske Armee. Chra. 1845. 8. 80 S.

I Kgl. Sv. Krigsvet.-Akad. Handl. 1830: Mindetale over Oberst G. G. Meydell.

Hagemann, Clemens, er født 8 Marts 1833 i Ottmarsbocholt ved Münster i Westphalen af Forældre *Georg H.* og *Gertrud Weppelmann.* Han studerede i Langenhorst, Theologi og Filosofi i Münster i Westphalen og München-Freising og senere Medicin i München, Berlin, Bonn og Stockholm. Efterat være bleven ordineret til Prest ansattes han som Vikar ved Domkirken i München-Freising. I September 1869 kom han til Kristiania, hvor han 1870 blev Sogneprest ved St. Olafs Kirke. 1873 blev han udnævnt til Skoledirektør sammesteds, organiserede Skoleundervisningen i St. Olafs Menighed og byggede det til samme knyttede St. Josephs Institut og Pensjonat med ambulant Sygepleje ogsaa for Protestanter. 1878 blev han udnævnt til Præpositus i Tromsø Stift og tog nu Bopæl i Hammerfest, hvor han har ledet Opførelsen af St. Vincents Hospital, den katholske Kirke og Skolebygning med Prestebolig. I Novbr. 1878 blev han af Pave Leo XIII. udnævnt til pavelig Kapellan og i 1886 til apostolisk Vicepræfekt for den katholske Missjon i Norge. I denne Egenskab er han nu bosat i Kristiania.

Kirkehistorie. Til Brug ved Undervisning og Selvstudium. Chra. 1875. 8. V. 142 S.

Læsebog i Modersmaalet for Elementar- og Real-Klasser med Sprogøvelse og kort grammatisk Veiledning som Tillæg. Chra. 1876 8. XVI. 596 S. + 31 S. (Anm. i Norsk Tidsskr. f. Lit., red af K. A. Winter-Hjelm, I. 349 fg.; i Morgenbladet 1876 af K. Knudsen og i Dagbl. f. A. af F. Bætzmann).

Sprogøvelser med kort grammatisk Veiledning. Chra. 1876. 8. 31 S. (Anm. af Hans Blom i Norsk Tidsskr. f. Lit. I 236).

Festgave for Folket i Anledning af Pave Pius IX.s femti Aars Biskops-Jubilæum den 3die Juni 1877. Med Portræt af Pave Pius IX. Chra. 1877. 8. 120 S.

Veiledning til andægtig Deltagelse i Søn- og Helligdags-Gudstjeneste, med Psalmer, Bønner og tre fine Kobberstik. Samlet og bearbeidet af Cl. H. Hammerfest 1879. 8. 433 S.

Betragtninger over christelige Sandheder specielt for hver Dag i Maaneden med et større Tillæg af Betragtninger og Bønner for Syge som for Sunde

og to fine Kobberstik Samlet og bearbeidet af Cl. H. Hammerfest 1879. 8. 154 S., 3 Bl.

En underbar og urokkelig Kjendsgjerning, fremsat for velvillige Læsere som Indlæg mod Vantroen. Hammerfest 1883. 8. 82 S.

Aabent Brev til christelige Forældre om Børneopdragelsen. Hammerfest 1885. 8 32 S.

Herrens Bøn eller Fader vor. Forklaret og udgivet af Cl. H. Hammerfest 1885. 8. 63 S.

Christendom og Frihed eller ved Christendommen til Friheden. Hammerfest 1885. 8. 15 S.

Svar paa Spørgsmaalet: Hvor findes Forklaring over den sande Socialisme og Liberalisme? Fremlagt til velvillig Overveielse. Hammerfest 1886. 8. 16 S.

Et venligt Ord over Ungdommens Lekture, fremlagt til velvillig Overveielse. H fest 1886. 8. 8 S

Et religiøst Billede og en ubodfærdig Synders Omvendelse. H.fest 1886 8. 15 S.

Et ukristeligt Bryllup og Guds Svar derpaa. H.fest 1886. 8. 8 S.

I Løbet af de sidste 25 Aar har han dels i norske, dels i tyske, engelske og franske Blade og Tidsskrifter — blandt de sidste fornemmelig i «Germania», «Der deutsche Hausschtz» og i «The Tablet» — skrevet en stor Mængde kortere og længere Stykker af theologisk, moralfilosofisk og pædagogisk Indhold m. v. samt en Række Folkelivs- og Samfunds-Studier efter Iagttagelser paa sine mange og vidtløftige Rejser i de nordiske Lande, i Tyskland, Østerrige, Ungarn, Schweitz, Italien, Frankrige, Holland og Belgien.

Utrykt er hidtil af færdige Skrifter paa Norsk: en større Verdenshistorie for Skoler, Brochurer om Kvindespørgsmaalet og om en eller flere Kirker, samt paa Tysk: en Harmonilære.

Hagemann, Ole Christopher Flinck, Søn af Major *Bernt Anker H.* († 1814) og hans 1ste Hustru *Benedicte Catharine Flinck,* blev født i Nes i Hallingdal 20 Decbr. 1805, blev 1827 udnævnt til Sekondløjtnant i Bergenske Infanteri Brigade og 8 Juni 1830, efter bestaaet Afgangsexamen ved den militære Højskole, til surnumerær Sekondløjtnant i Artilleri-Brigaden, hvor han 27 Maj 1837 blev Premierløjtnant og 10 Jan. 1846 Tøjkaptejn samt Chef for Fyr- og Haandverkerkompagniet i Kristiania. Han var i mange Aar Gymnastiklærer ved Kristiania Kathedralskole og senere (1858—64) tillige Inspektionsofficier ved den militære Højskole. Den 3 Decbr. 1864 blev han udnævnt til Slotsforvalter, i hvilken Stilling han døde 15 Juli 1882. Han var R. S. O. (1863).

* 1833 *Elisabeth Maria Malling* (f. 1806, † 11 Marts 1883), D. af Kjøbmand paa Strømsø Michael M. og Maren Elisabeth Klein.

Nekrolog i Morgbl. 1882, No. 195. Jfr. s. Bl. 1858, No. 103.

Begyndelsesgrunde til Statiken. Oversat efter 8de Oplag af en i Frankrig ved den polytechniske Skole antagen Lærebog Éléments de statique, par L. Poinsot. Chra. 1844. 8. 151 S. m. 4 lith. Pl.

Hagen, Helge Eriksen.

Udvikling af den hurtige Regnekunst eller en særdeles let og hurtig Maade, efter hvilken mangfoldige Regninger kunne udføres i største Hast, endog blot i Hukommelsen, [osv.] Drammen 1855 8. 48 S.

Ung doms bla. No. 1. in ne hælt: an vis ning te i hast o læ re læ se, skri ve o ræg ne et te ein ny me tho de, [osv.] Kra. [1870]. 16 16 S.

Hagerup, Charlotte Augusta, Søster af nedennævnte Statsraad H. S. Hagerup, er født 29 Oktober 1814 i Flekkefjord, hvor Faderen da var Sorenskriver, og var fra August 1851 Lærerinde, siden 1865 Førstelærerinde, ved Nissens Pigeskole i Kristiania, hvilken Post hun indehavde til August 1885.

Norsk Læsebog for Begyndere. Samlet og udgiven nærmest til Brug i de lavere Klasser i Nissens Skoler af en Lærerinde ved Nissens Pigeskole. Chra. 1856. 8. 4 Bl., 260 S. — 2den Udg. Chra 1860. 8. IV. 260 S. — 3die forbedrede Udg. Chra. 1866. 8. 6 Bl., 260 S. — 4de omarbeidede Udg. Chra. 1873. 8. 4 Bl., 260 S, IV S. — Femte forøgede Udg. Kra. 1878. 8. VIII S., 336 S. — Tillæg til samme. Kra. 1878. 8 2 Bl, 40 S.

Grossererens Familie. En Fortælling. Chra 1862 [ɔ: 1861]. 8. 329 S. (Anonymt Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1862, No. 1).

Norsk Læsebog for Mellemklasserne, udgiven af Augusta Hagerup og H. Lassen. Chra. 1865. 8 VIII. 551 S. (Anm i Hamiltons Nord. Tidskrift I. 114).

Kryb, saa gaar det. En Fortælling for Børn. Chra 1873 8. 1 Bl., 88 S.

Kryp, så går det. Öfvers. Sthlm. 1872. 8. 75 S. (O. m. T.: De ungas Bibliotek. 4.)

I Nat og Dag 184* er trykt en anonym Novelle af hende.

I Børnenes Blad *1871*, No. 41: Besøget paa Sandrud. — *1872*, No. 19: Hvem havde gjort det? — *1873*, No. XIV: Fra Fredrik den Stores Tid. — Desuden har hun i dette Blad skrevet en stor Mængde Gaader i bunden Stil.

I Tidskrift för hemmet findes følgende anonyme Bidrag af hende: *1868*, S 73—81: Brev fra Kristiania; S. 346—54: Hanna Vinsnes, en biografisk Skitse. — *1871*, S. 222—39: Glem ei, at du er Støv, glem ei, at du er mere end Støv.

Sammen med sin ndfr. nævnte Søster Emma Hagerup har hun siden 1857 leveret en hel Del Oversættelser, dels Føljetoner til Blade og Tidsskrifter, dels særskilt udgivne Skrifter, hvilke Oversættelser altid udarbejdedes af de to Søstre i Fællesskab og derfor ogsaa altid signeredes med Oversættermerket E. A. Hagerup, forsaavidt de overhovedet forsynedes med noget Navn eller Merke. Denne Oversættervirksomhed begyndte de 1857 i Christiania-Postens Feuilleton, af hvis større Romaner følgende er oversatte af dem: «Lewis Arundel» af Frank Smedley; «Paa Krigsstien» af Mayne Reid; «Den døde Hemmelighed» af W. Collins; «Lige for Lige» af Baronesse Tautphoeus. — I Skilling-Magazin findes ligeledes en stor Mængde Oversættelser af dem fra Aaret 1857 af og ligesaa i Intelligentssedlernes Føljeton i Aarene 1879—80. Videre har de som Medarbejdere siden 1868 *leveret en* stor Mængde Oversættelser, Bearbejdelser og originale Bidrag til Børnenes

Blad, For Ungdommen og Hjemmet og Skolen. Særskilt udkom derhos følgende Børnebøger:

Ruth og hendes Venner. En Fortælling oversat fra det Engelske af E. A. Hagerup. Chra. 1866. 8. 1 Bl., 240 S. (Anm. i Aftenbl. 1865, No. 298; i dansk Ill Tid. No. 331).

Onkel Sams Pengeskrin. Af S. T Hall. En Fortælling for Børn, oversat af E. A. Hagerup Med et Titelbillede. Chra. 1867. 16. 164 S.

Slavinden. En Fortælling for Ungdommen. Oversat af E. A. Hagerup. Kra. 1870. 12 92 S.

Jessicas første Bøn En Fortælling for Børn. [Af Hannah E. Smith]. Oversat af E. A. Hagerup. Med 9 Illustrationer, tildels efter Originaltegninger af Billedhugger Bergslien. Chra. 1868. 8. 2 Bl., 124 S. — 2det Oplag. Chra. 1881. 8. 103 S.

Heidi. Af Johanna Spyri. Frit oversat efter fjerde oplag af E. A. Hagerup. Med tre billeder. Kra. 1882. 8. 1 Bl., 159 S.

Heidi kan bruge, hvad hun har lært. Af Johanna Spyri. Frit oversat af E. A Hagerup. Med 4 træsnit. Kra. 1883 8. 126 S.

Hagerup, Edvard, Søn af Biskop i Kristianssand Dr. theol. *Eiler H.* († 1789) og *Magdalene Margrethe Christie* († 1830), blev født i Kristianssand 9 Septbr. 1781, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1797 og juridisk Kandidat med Laud 1802. Han blev s. A. ansat som Volontør ved Stiftskontoret i Bergen og udnævntes, efterat han 1805 havde aflagt den praktisk-juridiske Prøve, 13 Februar 1807 til Raadstuskriver i Bergen, hvor han 28 Juli 1810 tillige blev surnumerær og 13 Juli 1815 virkelig Assessor i Stiftsoverretten, udnævntes 1822 til Amtmand i nordre Bergenhus Amt, 9 Maj 1831 til Amtmand i søndre Bergenhus Amt og 24 Septbr. 1834 til Stiftamtmand i Bergen, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 20 Februar 1852 med «Bevidnelse af H. M. Kongens naadigste Tilfredshed med hans under en lang Række af Aar i forskjellige Embedsstillinger udviste Virksomhed». Fra 1832 var han Bankadministrator i Bergen. Han mødte som Bergens Bys 1ste Repræsentant ved det overordentlige Storthing 1814 (Sekretær i Lagthinget og Medlem af Storthingets Deputation til Stockholm for at overrække Kongen Adressen i Anledning af Rigernes Forening og Kongevalget). Senere var han Bergens Repræsentant paa Storthingene 1824 (Medlem af Lagthinget, Sekretær i «Revisjonskomiteen», der havde «at gjennemgaa og bringe i behørig Form enhver Komiteindstilling, der gik ud paa Forslag til en Lov», samt Formand i Komiteen for Fiskerierne), 1827 (Sekretær i Revisjonskomiteen og Medlem af Justitskomiteen) og 1828 (Medlem af den specielle Komite til Behandling af Ansvarlighedsloven). Paa de to sidstnævnte Thing var han Præsident i Lagthinget og i denne Egenskab Præsident i Rigsretten mod Statsraad Collett i 1827. Han var R. N. O. (7 Jan. 1815), K. N. O. (8 Marts 1829) og Stk. N. O. (1844)

samt Stk. St. O. O. 21 August 1849 «for statsborgerlig og Embeds-Fortjeneste». Han døde i Bergen 29 Marts 1853.

* 12 Juli 1808 *Ingeborg Benedicte Janson* (f. 3 December 1786, † 6 Decbr. 1849), D. af Kjøbmand i Bergen, Hofagent Herman Didrik J. og Christiane Benedicte Krohn.

Portræt m. biografisk Notits i Ill. Nyhedsbl. 1853, No 23. *Nekrolog* i Berg. Blade 1853, No. 26 og 29, *Mindedigt* i No. 28. Jfr. Berg. Blade 1852, No. 438 og 471 [ang. den Borgerfest, som gaves til hans Ære i Anledning af hans Afsked]; Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 33; B. Moe: Efterretninger om Storthingsmænd, S. 70; F. Bætzmann: Rigsrets-Efterretninger, S. 9 fg.; Statsraad Holsts Optegnelser, S 332; J. H. Vogts Optegnelser, S. 167; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 43 og 55; Låstbom: Konungariket Norges Ståthållare etc. (Upsala 1843), S. 29.

Hans som Stiftamtmand afgivne Femaars-Beretninger om Staden Bergens økonomiske Tilstand er trykte i de officielle Beretninger om den økonomiske Tilstand m. m. i Norge for 1830—35, S. 199—208; for 1836—40, S. 137—47; for 1841—45, S. 126—37; og for 1846—50, Litr. *N.* 14 S.

Breve [og Dagbogsoptegnelser] fra ham til W. F. K. Christie, skrevne i Tidsrummet fra 14 August 1823 til 9 Oktbr. 1835 er trykte i L. Daaes Samling «Breve fra Danske og Norske», S. 320—369.

I Bergenske Blade *1849*, No. 147: Tale ved Stiftamtmand Christies Baare. — *1852*, No. 438: Tale til Borgernes Deputation i Anledning af hans Afsked; No. 471: Tale ved Bergens Bys Æresfest for ham.

Hagerup, Eiler, Søn af daværende Sogneprest til Skjærstad i Salten, senere *Dr. theol.* og Stiftsprovst i Throndhjem *Christian Fredrik H.* († 1797, jfr. Erlandsens Efterr. S. 47 fg. og L. Daae: Throndhjems Stifts geistl. Hist., S. 196 og 201) og *Anne Margrethe Catharine Westermann* († 1819), blev født i Skjærstad 27 Juli 1766, blev Student fra Throndhjems Kathedralskole 1784 og theologisk Kandidat 1787. Han blev 1789 ansat som Katechet ved Holmens Kirke i Kjøbenhavn *) og blev 1792 tillige Prædikant ved Harboes Friskole sammesteds, udnævntes 1793 til res. Kapellan til Værdalen og 1808 til Sogneprest til Aure, fra hvilket Embede han 1817 blev suspenderet og senere, ved Højesteretsdom af 30 Oktbr. 1821, afsat. Han døde paa Solbu i Orkedalen 1 Januar 1826.

* 1795 *Michelle Ottilia Andresen* (f. i Rønne 1769), D. af Generalauditør og Amtsforvalter Christian A. og Michelle Schrøder.

Jfr. Erlandsen: Nordenfjeldske Geistlighed, S. 419 fg.; L. Daae: Thjems Stifts geistl. Hist., S. 217.

*) Han findes dog ikke anført som saadan i Wibergs Prestehistorie.

Betænkninger i Anledning af Riegels's Spørgsmaal og Tvivl angaaende Kjøbenhavns Universitet. Kbh. 1787. 4 (Anm. af Ekkard i Lærde Efterr. 1787, No. 49).

Offentlig og sagtmodig Conference imellem Hr. Professor Nicolai Elert og Forfatteren af Bidraget til Hr. Riegels's Spørgsmaal og Tvivl. Kbh. 1787. 4. 2 Ark. (Anm. af Ekkard i Lærde Efterr. 1788, No. 3).

Om Oluf den Hellige, Norges Konge. En Læsebog for Menigmand. Kbh. 1805. 8. 262 S. (Anm. af G. L. Baden i Lærde Efterr. 1806, No. 5 og 6; i Hall. Litt. Zeit. 1808. Jfr L. Daae: Norges Helgener, S. 78 fg Af denne Bog bebudedes, ifølge Rigstid. 1816, No. 64 Till., en tydsk Oversættelse ved Kaptejn v. Tischendorff, hvilken dog ikke kan erfares at være udkommen).

Udkast til en Plan, ved hvis Udførelse den kgl. Casses Indkomster betydelig kunde forøges, af et betroet Haandskrift efter Anmodning overjat. Kbh. 1808. 8.

Om Hagen Adelstens Fostre, Norges Konge. Kbhvn. 1811. 8. VIII. 184 S. (Anm. i Litteratur-Tid. 1812, No. 17; i Hall. Litt.-Zeit., Jan. 1813, S. 86).

I Fallesens Magazin *VII.* 391 fg.: Stiftsprovst C. F. Hagerups Biografi. — *VIII.* 415—22: Om et ungt Menneskes Endeligt. — *X.* 11—25: Om en Selvmorder. — *XII.* 369 fg.: Ligprædiken.

I Fallesens Theol. Maanedsskrift *I.* 77—80 og II. 319—46: Om Bøigdeprædikanterne i Norge [ɔ: H. N. Hauge]. — *II.* 580—87: Et bibelsk Middel til at udrydde Børnekopperne.

I Blochs Throndhjemske Blandinger, S. 26—49 og 121—141: Noget til en Prøve af en Beskrivelse over Værdalen (jfr. Dagen 1805, No. 172).

Han leverede anonyme Bidrag til Morgenposten [Kbhvn.] 1788—89; til M. C. Peterson's Qvartbladet [Thjem] 1798—99; og til N. T. L. Gunnerus's Maanedsskrift Pallas den yngre [Kbh.] 1808.

Hagerup, Emma, Søster af nedennævnte Statsraad H. S. Hagerup, blev født 7 Oktober 1812 og døde i Kristiania 19 Marts 1885.

Tantens Testamente. En original Novelle. Chra. 1856. 8. 143 S. (Anonymt. Særtryk af „Tidsskrift for Skjønliteratur", H. 25).

I Børnenes Blad *1872*, No. 17: Fangen. — *1873*, No. 76: Hvad Bedstemoder fortalte; No. IV: Nei, aldrig glemmer jeg Tulla! No. XX: Det gamle Hus.

I For Ungdommen *1875*, No. 5: Skatten; No. 11: Kusine Hilda; No. 16: Et Eventyr fra Sommerferierne. — *1876*, No. 13: Vorstad-Jentungen — *1877*, No. 1: Solsorten; No. XIV: Tulla paa Reise; No. XV: Den gamle Landevei; No. XXIII: De Forældreløse. — *1879*, No. 1: En Aften ved Thebordet; No. 17: Fra mine Børneaar; No. 401: Harriet.

I Hjemmet og Skolen 1884, No. 45: Besøget.

Om hendes literære Samarbejde med Sø-teren Augusta Hagerup se de ovfr. givne Oplysninger.

Hagerup, George Francis, Søn af nedennævnte Statsraad *Henrik Steffens H.*, er født paa Horten 22 Januar 1853 og kom, efter Forældrenes Død, i 1862 til Throndhjem, fra hvis Kathedralskole han blev

Student med Laud 1870. Efterat have taget Andenexamen Vaaren 1871, begyndte han at studere Medicin og tog det følgende Aars Høst første Afdeling af medicinsk Embedsexamen med Laud. Imidlertid byttede han Vaaren 1874 Studiefag og begyndte at studere Lovkyndighed, hvori han tog Embedsexamen med Laud om Høsten 1876. Han opholdt sig derefter til Vaaren 1877 med offentligt Stipendium ved Universiteterne i München, Leipzig og Paris, hvor han især studerede Romerret og moderne Formuesret. Efter Hjemkomsten var han til Sommeren 1878 edsvoren Sorenskriverfuldmægtig i nedre Romerike. I Septbr. 1879 blev han derefter ansat som Universitetsstipendiat i Lovkyndighed, hvilken Stilling han beklædte til 1885, da han den 19 Septbr. blev konstitueret som Professor for den Tid, hvori Prof. Getz var meddelt Tjenestefrihed som Formand i den departementale Jurykomite og i den kgl. Straffelovskommissjon. I Maj 1885 blev han kreeret til *Dr. juris* efterat have forsvaret sin ndfr. nævnte Afhandling: «Om Tradition», og den 9 Januar 1887 blev han udnævnt til virkelig Professor i det juridiske Fakultet. Medens han var Universitetsstipendiat, fungerede han oftere som extraordinær Assessor i Kristiania Byret. Han var fra 1882 Lærer i Handelsret og Nationaløkonomi ved Kristiania Handelsgymnasium, men ophørte allerede 1885 at undervise i sidstnævnte Fag. Han blev i Septbr. 1887 Medlem af en af Justitsdepartementet nedsat Komite til Revisjon af Konkurslovgivningen. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1886).

* *Fredrikke Dorothea Bødtker* (f. 20 Decbr. 1853), D. af Sorenskriver i nedre Romerike Job Dischington B.

Om Kjøb og Salg. Forelæsninger holdte ved Kristiania Universitet Vaaren 1883. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1883. Kra. [1883]. 8. 1 Bl., 126 S., 1 Bl. — **2den gjennemseede Udgave.** Kra. 1884 8. VIII S., 175 S. (Anm. af Hj. L. Hammarskjöld i Nordisk Revy [Ups.] I. 297 fg.; af Olivecrona i Naumanns Tidskrift för lagstiftning och lagskipning 1885, S. 750).

Om Tradition som Betingelse for Overdragelse af Eiendomsret til Løsøre. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1884 Kra. [1884] 8. 2 Bl., 112 S. (Afhandling for den juridiske Doktorgrad. Referat af Disputationsakten i N. Retst. 1885, S. 565—90. Anm. af E T.[rygger] i Nord. Revy II. Sp. 323 fg.; af Max Pappenheim i Goldschmidts Zeitschr. f. Handelsrecht, B. XXXIII. 161 fg.).

Om Kvindesagen. Stenografisk Referat af et Foredrag bestemt til at indlede en Diskussion i Studentersamfundet Lørdag den 12te Oktbr. 1884. Udgivet som Manuskript efter Foranstaltning af Studentersamfundets Bestyrelse. Chra. 1884 8 48 S (Særtryk af Morgbl. 1884, No. 284 A og 285 A og B. Jfr de med samme Titel udgivne Foredrag i Studentersamfundet af F. Lochmann og M J. Monrad. Chra. 1884).

Om kvindesagen. Foredrag holdt i studentersamfundet den 11te oktober 1884. **2det oplag** [af frgd. Arbejde]. Kra. 1884. 8. 58 S. (Anm. i Aftonbl. *1884, No. 300* A af *D. Z.* og i Nordisk Revy II. 412 fg. af L. H. Å.[berg]. Jfr. en

Polemik, fremkaldt ved dette Foredrag, i Morgenbl. 1884, No. 299 A af H., 316 A af «en selvhjulpen Kvinde», No. 320 A af H., No. 324 A af «en selvhjulpen Kvinde» og 330 A af H.).

Nye Bidrag til Læren om Besiddelse anmeldt af F. H. Særaftryk af „Norsk Retstidende" 1884. [Kra. 1884]. 8. 30 S.

Den europæiske folkeret af prof. dr. F. v. Holtzendorff. Med forfatterens samtykke oversat af F. H. Kra. 1885. 8. VIII. 150 S.

Tre Forelæsninger holdte Vaaren 1885 for den juridiske Doktorgrad. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1885. [Kra. 1885]. 8. 2 Bl., 47 S.

Om Formuesforholdet mellem Ægtefæller. Foredrag i Norsk Kvindesagsforening. (Trykt S. 25—64 i den 1885 med Omslagstitlen «Hustruens Myndighed og Ægtefællers Formuesforhold» [af H. E. Berner og F. Hagerup] udgivne Brochure).

Fire Afsnit af den norske Handelsret. Kra. 1886. 4. 18 S. (Særtryk med saadan Omslagstitel af Christiania Handelsgymnasiums Aarsberetning 1886, se ndfr.)

Om Gjældsovertagelse. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1886. [Kra. 1886]. 8. 35 S.

Om Ægtefællers Arveret. Reformforslag med Motiver. Særaftryk af „Norsk Retstidende" for 1887. Kra. [1887]. 8. 30 S.

Om Jury. Foredrag holdt i Kristiania konservative Forening den 29 Novbr. 1886. (Særtryk af «Vidar»). Kra. 1887. 8. 32 S.

Bør grundbøgerne tillægges offentlig troværdighed? Forhandlingsemne ved 6te nordiske juristmøde. Kra. 1887. 8. 64 S.

I 8de Aarsberetning fra Christiania Handelsgymnasium (1883), S. 41—52 + 1 Bl.: Om Handel og Handelsberettigelse. — I 11te Aarsberetning (1886), S. 1—18: Om Handel og Handelsberettigelse, om Firma og Firmaregistre samt om Handelsbøger. Brudstykker af norsk Handelsret. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr.).

I Almanaken for 1880 og følgende Aar: Oversigt over de i Aaret udkomne Love.

I Norsk Retstidende *1883*, S. 625—750: Om Kjøb og Salg. (Se ovfr.) — *1884*, S. 289—316, jfr S. 351: Bidrag til Læren om Besiddelse. (Anmeldelse af et Skrift af Dr. C. Torp (se ovfr); S. 673—784. Om Tradition. (Se ovfr) — *1885*, S. 245—53: Om Principerne for condictio indebiti; S 261—83: Om Udstrækningen af en Doms forbindende Kraft; S. 293—307: Om Panterettens Ophør efter norsk Lov. (De sidstnævnte Afhdlg. er ogsaa udgivne i Særtryk med Titlen „Tre Forelæsninger", se ovfr.). — *1886*, S. 337—371: Om Gjældsovertagelse. — *1887*: Ægtefællers Arveret. (Ogsaa særskilt aftrykt, se ovfr).

I Vidar, udg. af L. Daae og Yngvar Nielsen, 1. Aarg. (1887), S. 1—32: Om jury. (Ogsaa særsk. aftr., se ovfr. Anm. af O. H. i Nyt Tidsskrift 1887, S. 238—45, hvortil Svar af H. Side 324—40 og Tilsvar af O. H. i Dagbl. 1887, No. 226 og 243).

I Bergens Aftenblad *1880*, No. 27 og 28: Om den skandinaviske Vexellov; No. 42: Om Bostedsbaandet; No 75—78: Om den paatænkte Skattereform; No. 107 A: Om Formuesforholdet mellem Ægtefæller.

I Aftenposten *1885*, No. 77 A, 83 A, 84 A, 86 A, 91 A, 110 A og 111 A:

Om den paatænkte Straffeprocesreform. — *1886*, No. 256 og 267: Nogle Ord om Presfefrihed (i Anl. af Hans Jægers „Fra Kristiania-Bohêmen"; jfr. No. 266 af P. Ulleland); No. 118, 124, 131 og 136: Om Forandringer i Konkursloven. — *1887*, No. 60, 62, 65, 69, 73, 81, 105, 108, 115 og 128: Om den paatænkte Straffeprocesreform.

I Morgenbladet *1884*, No. 284 A fg.: Om Kvindesagen. (Se ovfr.) — *1885*, No. 83: Tale ved Festen til Fædrenes Minde; No. 111, 113, 115 og 117: Om Formuesforholdet mellem Ægtefæller.

I Dagbladet 1886, No. 97: Nogle Ord om Universitetets Adjunktstipendier.

Han har besørget 3die Udgave af Den norske Søret af F. Hallager (Kra. 1881) og 2den Udgave af samme Forf.s Den norske Arveret (Kra. 1885) samt medvirket ved Udgivelsen af 3die Udgave af A. M. Schweigaards Kommentar til den norske Criminallov (Kra. 1882).

Hagerup, Henrik Steffens, Søn af Borgermester i Throndhjem *Caspar Peter H.* († 28 August 1840) og *Ulrikke Eleonore Steffens* († 15 Novbr. 1852, 77 Aar gl.), en Søster af Professor Henrik Steffens, blev født 23 April 1806 i Kallundborg, hvor Faderen da var By- og Raadstuskriver, blev 30 April 1819 optagen som Kadet paa Søkadetinstitutet i Fredriksværn, hvorfra han udexamineredes i Septbr. 1824, da han den 11 s. M. udnævntes til Sekondløjtnant i den norske Marine. Han studerede derefter i nogen Tid ved Universitetet i Breslau og besøgte 1826—27 Forelæsningerne ved den militære Højskole i Kristiania. I Aarene 1828—32 — han var imidlertid den 17 Februar 1830 bleven udnævnt til Premierløjtnant i Marinen — arbejdede han som Detaljør og Hydrograf ved den nordlandske Kystopmaaling, derefter førte han i 1833 og 1834 et Koffardiskib i Fragtfart i de amerikanske Farvand og arbejdede atter 1835—38 som Trigonometrist ved den geografiske Opmaaling, i hvilken Stilling han udførte Kysttriangelrækken fra Sydgrænsen af Tromsø Amt til Vadsø. I Oktbr. 1840 blev han ansat som Lærer i Artilleri ved Søkadetinstitutet, hvilken Stilling han, med et Aars Afbrydelse Septbr. 1844—Septbr. 1845, beklædte til 1 Septbr. 1847. Han var imidlertid 1 Oktbr. 1841 bleven udnævnt til Kaptejnløjtnant og Tøjmester ved Marinens Værft, var 1847—48 ansat som Konsulent hos Marinedepartementets Chef og udnævntes 29 Marts 1854 til Kaptejn i Marinen. Han var i Aarenes Løb Medlem af Marinens forskjellige faste Kommissjoner og tillige Medlem af den kgl. Kommissjon af 31 August 1855 til Udarbejdelse af en Plan for Rigets fremtidige Søstyrke. Han mødte som 2den Repræsentant fra Jarlsberg og Laurviks Amt paa Storthingene 1848, 1851 og 1854 (paa samtlige Thing Medlem af Militærkomiteen, i 1854 tillige af Valgkomiteen) og udnævntes derpaa 31 Marts 1856 til Statsraad og Chef for Marinedepartementet samt Generaladjutant for Marinen og 5 Juni s. A. til Kontreadmiral. Han døde under et Ophold i Carlsbad 28 Maj *1859*. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Thrond-

hjem og af *Kgl. Svenska Krigsvetenskaps-Akademien* (1858). Han blev 21 August 1847 R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» og K. S. O. 1858.

* *Nikoline Kristine Jenssen* (f. 17 Decbr. 1808, † 8 Marts 1862), D. af Grosserer i Throndhjem Mats J. og Anne Schjelderup Dorenfeldt.

Portræt m. Biografi [af C. C. A. Lange] i Ill. Nyhedsbl. 1859, No. 30. *Nekrologer* i Mil. Tidsskr. XXVI. 507—10; i Kgl. Sv. Krigs-Vet.-Akad. Handlingar 1860, S. 14 fg. af C. Stål; i Dølen I. No. 33. *Mindedigt* af L. Dietrichson i Aftenbl. 1859, No. 128. Jfr. F. Bætzmann: Det norske Statsraad, S. 89, 96 og 206; C. de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, fl. St. (se Reg.); H. J. Müller: Program i Anl. af Søkadetinstitutets Halvhundredaarsfest (Chra. 1868), fl. St.; A. Vibe: Billeder og Minder fra mit Kystmaalerliv, fl. St.; Zeuthen: Mine første 25 Aar (Kbh. 1866), S. 86—88; H. Steffens: Was ich erlebte IX. og X., fl. St.

Om Chronometret og dets Anvendelse tilsøes. Chra. 1840 8. 51 S. (Særskilt Aftryk af Magazin for Søvæsen I. 85—134).

[1.] Lærebog i Sø-Artilleriet for de Norske Søkadetter. Chra. 1847 [ɔ: 1848]. 8. VIII. 216 S. m. 17 Tab. og 18 lith. Pl. i Folio.

[2.] Lærebog i Sø-Artilleriet til Brug ved den sømilitaire Corpsskole. Chra. 1847 [ɔ: 1848]. 8. VI. 170 S. m. 17 Tab. og 18 lith. Pl. i Folio.

Han har deltaget i Udarbejdeisen af Karter over den norske Kyst, udg. ved A. Vibe af Direktionen for Norges geografiske Opmaaling (No. 1—3: fra Halten til Flejna og Sandhornet, og No. 5—9: fra Tranø til Tanahorn). Chra. 1835—37 og 1842—47.

Hagerup, Henrik Steffens, foregaaendes Søn, er født i Fredriksværn 23 April 1840, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 7 August 1861 udnævnt til Sekondløjtnant i Kavalleribrigaden, hvor han 6 April 1867 udnævntes til Premierløjtnant, tjenstgjorde derpaa, efterat have taget Examen ved den militære Højskole, som Aspirant i Generalstaben, hvor han ansattes som Adjoint 29 Juni 1876. Den 27 Juli 1878 udnævntes han til Ritmester og Chef for Ringsakerske Eskadron, forflyttedes senere til Chef for Vardalske og derefter for Ullensakerske Eskadron og er siden 3 Januar 1885 stillet surnumeræer i sin Brigade og ansat som Kaptein i Generalstaben. Han var 1872 Sekretær i Kavalleribrigadens Kommissjon til Gjennemgaaelse af dette Vaabens Organisation. Han er R. S. O. (1885).

* 23 Juni 1866 *Anna Cappelen* (f. 1843), D. af ovfr. nævnte Boghandler J. W. C. i Kristiania.

I Militært Tidsskrift *XXXI.* (1868), S. 229—240: Nogle Bemærkninger om Rytteriet; S. 390—417 og *XXXII.* 90—118: De europæiske Magters Krigsmagt, sammenlignet med deres Befolkning og Budgetforhold i Januar 1868. (Bearbejdet efter Oesterr. mil. Zeitschr.) — *XLVI.* 497—515: Et kavallerikorps's forhold som eklærerings-kavalleri. Med 1 Kart. (Prisbelønnet Besvarelse af det militære Tidsskrifts Opgave).

I Norsk Militær-Tidende 1885, S. 148—50: Kavalleriets brigadesamling (jfr. S. 137 fg.)

I Aftenbladet 1870, No. 282—86: Fra et Sommerophold i Tromsø Amt.

Han har derhos i Aarenes Løb skrevet en Del anonyme Artikler i Morgenbladet om militære Forhold.

Hagerup, Matthias, Søn af Sogneprest *Richard H.* († 1784) og *Malene Dorthea Wagenfeuer* († 1786), blev født i Bjørnør 1765, Student fra Throndhjems Kathedralskole 1785 og juridisk Kandidat 1799. Han kastede sig i Kjøbenhavn over Studiet af levende Sprog, især Fransk, og blev Lærer i dette ved Søkadetakademiet og det militære Institut dernede; senere blev han Lærer i Natur- og Folkeret samt levende Sprog ved Generalkvartermester-Staben. 1811 fik han Ansættelse som Sekretær ved de Rejsendes Kontor under Kjøbenhavns Politikammer og Titel af Krigsraad. I 1814 vendte han hjem til Norge og blev ansat som Expeditionssekretær ved den norske Statsraadsafdeling i Stockholm, ved hvilken han 9 Juli 1822 fik Udnævnelse som Statssekretær. Ved Karl Johans Kroning i Septbr. 1818 var han bleven udnævnt til Rigsherold og R. N. O. Han døde ugift i Kristiania 1 Oktbr. 1822.

Jfr. Fædrenelandsk Nekrolog, udg. af F. Thaarup, S. 122; Erlandsen: Den nordenfjeldske Geistlighed, S. 218; Statsraad Holsts Optegnelser, fl. St. (se Reg.); L. v. Engestrøm: Minnen, II. 276 og 281.

Lovtale over Peder Tordenskjold. Kbh. 1792. 8. (Anm. af Høst i Lærde Efterretn. 1793, No. 46)

Lovtale over Niels Juel [og Daniel Rantzow]. Kbh 1796. 8 (Anm af M. C. Bruun i Lærde Efterr. 1795, No. 26; af Abrahamson i Dansk Krigsbibliothek, 2. Aarg. S. 205--13).

Point de vue sur le rapport politiqve entre le Danmark & la Suède, sous le regne des rois de la maison d'Oldenbourg; avec un extrait des traités conclus pendant ce période. Copenh. 1795. 8. (Anm. af Tode i Iris 1795, II. 229).

Principes généraux de la langue danoise. Avec un abrégé des curiosités de la ville de Copenhague et des environs de cette capitale. Copenh. 1797. 8. (Anm. i Allg. Litt.-Zeit. 1798, No. 285).

Anmærkninger over Danismer, med Hensyn paa det franske Sprog. Kbhvn. 1797. 8.

Kort Udsigt over den Europæiske Statskyndighed. Kbhvn. 1800. 8

Den Norske Bondes juridiske Pligter og Rettigheder. Kbhvn. 1803. 8. — 2det Oplag. Kbhvn 1806. 8. — 3die Oplag. Chra. 1816. 8. VI S, 324 S.

Den danske og norske Lovkyndighed i en sammenhængende Lærebygning. D. 1. 2. Kbhvn. 1804—5. 8.

Raisonneret theoretisk-practisk Sproglære over det franske Sprog. Kbhvn. 1806. 8. (Jfr. Kjøbenhavns Skilderie 1808, No. 68, S. 1073).

Kortfattet fransk Sproglære, 1. Del, indeholdende den egentlige Sproglære. Kbhvn. 1808 8 (Anm. i Forening med frgd. Skrift i Lærde Efterretn. 1808, No. 19).

Christian den IVdes Minde, et Forsøg i den historiske Veltalenhed. Kbhvn. 1809. 8. (Rec. i Lærde Efterretn. 1809, No. 31 og 35).

Danske og franske Samtaler for Viderekomne Kbhvn. 1811. 8.

Han leverede Bidrag til Minerva 1791 og 1792 (Digte) og til Lærde Efterretninger 1808 (No. 15—17 og 19: Recensjon af Lærebøger i det franske Sprog, udkomne i Danmark siden Aarhundredets Begyndelse). — Han besørgede Trykningen 1805 af Fénélons «Télémaque» paa Fransk. — Endelig foreligger fra hans Haand en Række Oversættelser af større og mindre Arbejder (bl. a. af Rousseaus «Bekjendelser» 1798), hvorom henvises til Nyerup og Krafts Lit.-Lex., S. 215.

I Den Norske Rigstidende 1815 leverede han Meddelelser fra Karl Johans Rejse til Laurvik og Skien s. A. (jfr. Statsraad Holsts Optegnelser, S. 77).

Halck, Carl Jacob Woldemar, Søn af Regimentskvartermester, titulær Generalauditør *Christian Albrecht H.*, Ejer af Hommelviks Gods i Strinden, blev født 1791, blev 1811 ansat som Sekondløjtnant og 23 Marts 1816 udnævnt til Premierløjtnant, men afgik paa Vartpenge ved Arméforandringen 1818. Han boede derefter paa sin Fædrenegaard Hommelviken, men blev senere nødt til at sælge samme og ansattes 1839 som Undertoldbetjent i Kristiania, hvor han døde 12 Juli 1853.

* 18 Juli 1827 *Sofie Hersleb Krog* (f. 31 Oktbr. 1785), Enke efter Major Anton Ulrik Holtermann († 3 Juni 1826) og D. af Sogneprest til Melhus Ove Kristian K. og Albertine Sylow.

Beskrivelse over Glommen Elv, med samtlige dens Vielve og Vandbrag, der falde i samme, med Oplysning om Elvedragenes Beskaffenhed — Tømmerleverence — Lændser m. m. fra Glommens Udspring til dens Udfald — Fremdeles over Flaadnings-Vanddragene for Frederikshalds Lasthandel. Optaget 1847, og tilføiet fuldstændigere Oplysninger 1849. [Chra. 1850]. Med et Kart, sammendraget efter Amtscartene og andre forhaandenværende Hjælpemidler. 4 59 pag. + 5 upag. S. [i Kontratryk]; 1 Bl., 39 S. [i Bogtryk]. — En ny Udgave af de bogtrykte Bilag udkom 1851. 4. 39 S.

Beskrivelse over samtlige Sommer- og Vinterveie, der forbinde de forenede Riger Norge og Sverige, saaledes som disse findes anlagte paa det [af Forf.] udarbeidede Grændse-Veikart over Strækningen fra Svinesund, langs Rigsgrændsen til Nordlands Amts-Grændse (Jadnems Grændse-Røse No. 204) ledsaget med nogle oplysende Anmærkninger ved H. Chra. 1851. 4. 15 S.

Hald, Nils Christian, Søn af Kjøbmand og Ejer af Barbo *Nils H.* († 11 Februar 1828) og *Inger Marie Fahsland,* blev født paa Barbo ved Arendal 19 August 1808, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1826 og theologisk Kandidat 1831. Ifølge Bevilling af 31 Januar 1832 anlagde han derefter et Bogtrykkeri i Arendal, men gik snart over i gejstlig Virksomhed, idet han 23 Decbr. 1834 udnævntes til pers. Kapellan

i Borre, var senere i 2 Aar konst. Prest ved Akershus Slaveri og Kristiania Tugthus, udnævntes 1 Oktober 1841 til Sogneprest til Hegebostad, 1843 til Prest ved Slaveriet paa Akershus og Tugthuset i Kristiania, 1854 ved Tugthuset alene, og 6 Aug. 1855 til Sogneprest i Ringebo. 2 September 1864 blev han Provst i Gudbrandsdalens Provsti. Fra disse Embeder erholdt han Afsked med Pensjon 19 August 1885.

* 26 Juli 1829 *Maren Otte Fürst* (f. 29 Aug. 1808), D. af Skibsfører i Arendal Johan Ditlef F. og Birgitte Marie Dedekam.

Jfr. Lilleh Tilsk. 1884, No. 111 (i Anl. af hans 50 Aars Jubilæum); B. Svendsens Manuskript paa Univ.-Bibl. (4to) II. 2. S. 1124; Storth.-Forh. 1886, VI. 147.

Opmuntring til Omsorg for løsladte Straffanger, en Tale holden d. 18de Febr. 1851 i Foreningen til Forsorg og Beskyttelse af de fra Christiania Strafarbeidsanstalter løsladte Forbrydere. Chra. 1851. 16. 22 S. (Særtryk af Chra.-Posten 1851, No. 884).

Om og hvorvidt Kirketugt kan anvendes under de bestaaende Forholde. Indledningsforedrag ved Forhandlingerne i Christiania geistlige Forenings Møde den 6te og 7de Febr. 1856. Chra. 1856. 8. 2 Bl., 52 S. (Aftryk af Norsk Kirketidende 1856, No. 6, 7 og 10).

I Prædikener af norske Geistlige (1856) II. 241—59: Prædikener paa 25. og 26 Søndag efter Trefoldighed.

I Afholds-Tidende IV. (1846), S. 177—81: Foredrag i Afholdsforeningen i Christiania.

I For Fattig og Rig IV. No. 14: Tale ved Bodsfængslets Aabning den 4. Mai 1851.

Halderen, F., Pseudonym for **I. C. Mørch,** se denne.

Haldorsen, Haldor, Pseudonym.

Sladdersøstrene eller Basunridderne i Christiania. Dramatisk Hvaddavil i 3 Afdelinger med Sange og Epilog af Haldor Haldorsen, Kanthugger. Chra. 1853. 8. 64 S.

Hall, E. — han kalder sig paa de to sidstnævnte Udgaver af ndfr. anførte Skrift A. Hald — blev født i Kjøbenhavn, var i 2 Aar Danser ved det kgl. Theater i Stockholm, gav senere i en Række af Aar, formentlig fra 1823, Undervisning i Dans i flere af Norges Byer og var en Tidlang Lærer i Dans ved den norske Krigsskole.

[1.] Om Baldandse i Almindelighed og franske Quadriller i Særdeleshed. Thjem 1831. 8. 24 S.

[2.] Om Baldandse i Almindelighed og nyeste Franske Quadriller samt Françaiser i Særdeleshed. Chra. 1836. 8. 24 S. — [Ny Udg.] Drammen 1837. 8. 23 S.

Hallager, Georg Frederik, efterfølgendes Brodersøn og Søn af *Toldbetjent* i Danmark *Andreas H.* († 1853) og *Hedevig Marie Clausen,*

blev født i Kjøbenhavn 20 (ikke 30) Marts 1816, kom 1827 til Bergen, hvor han opdroges hos sin Onkel Adjunkt Immanuel H., og blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1833. I Juli 1837 tog han juridisk Embedsexamen med Laud, ansattes kort Tid efter som Kopist i Justitsdepartementet og blev 1839 Advokatfuldmægtig. Efterat han i Marts 1841 havde afholdt Prøveforelæsninger for den ene af de da ledige Lektorposter i Lovkyndighed — det var første Gang, at slige Prøveforelæsninger holdtes af vordende Universitetslærere i Henhold til kgl. Res. af 20 November 1837 og tillige den første offentlige Konkurrance ved vort Universitet — blev han 8 Maj 1841 udnævnt til Lektor og 15 Marts 1847 til Professor i Lovkyndighed. Den 7 Marts 1864 blev han udnævnt til Assessor i Højesteret, hvor han siden 1848 gjentagende havde været konstitueret som extraordinær Assessor. Han var Medlem (med P. J. Collett og P. C. Lasson) af den kgl. Kommissjon af 7 Februar 1846, til hvem det overdroges «at udarbejde Udkast til en Lov om Arveretten og de øvrige hermed i Forbindelse staaende Dele af Civilretten»; videre (sammen med P. C. Lasson og J. C. Lous) af den kgl. Kommissjon af 11 Januar 1853 ang. Forandringer i Straffelovgivningen med eller uden Jury. Han var Medlem af det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Throndhjem og af Videnskabsselskabet i Kristiania (1857). Han blev 6 August 1860 R. St. O. O. «for videnskabelig Fortjeneste». Han døde 10 November 1876.

* 1) 1851 *Agnes Martine Vilhelmine Rustad* (f. 14 Decbr. 1823, † 4 Februar 1856), D. af Major Rustad († 1842) og Else Bech.

* 2) 1858 *Henriette Elise Margrete Rustad* (f. 10 April 1829, † 23 Decbr. 1866), hans første Hustrus Halvsøster og D. af Major Rustad i hans Ægteskab med Emilie Maschmann.

Portræt med biografisk Notits i Ny illustr. Tidende 1876, No. 48. *Nekrologer* i Morgbl. 1876, No. 312 A og i Aftbl. s. A. No. 264. Jfr. L. M. B. Auberts historiske Oplysninger om det juridiske Fakultet i Ugeblad f. Lovkyndighed 1870, S. 193 flg.

Den norske Obligationsret, fremstillet af Fr. H. D. 1—3. Chra. [1844—46]. 4. (Kontratryk). — [2det Oplag]. D. 1—4. Chra. [1849]. 4. (Kontratryk. Alene de 3 første Dele, udførte i Em. Bærentzen & Co.s lith. Inst. i Kbhvn. er 2det Oplag; 4de Del af dette Oplag, udført i J. Finnes lith. Officin i Kra. og forsynet med Udgivelsesaaret 1846, er egentlig 3die Del af 1ste Oplag).

Den norske Obligationsret. 2den forbedrede Udgave [af de kontratrykte Oplag]. D. 1. 2. Chra. 1859—60. 8. — Andet gjennemseede Oplag ved L. M. B. Aubert. B. 1. 2. Chra. 1879. 8. I. XIV S., 464 S. — II. X S., 635 S. — Den norske Obligationsrets almindelige Del. Omarbeidet og forøget Udgave af nogle Afsnit i «Den norske Obligationsret». Ved L. M. B. Aubert. Chra. 1887. 8.

Christian den Fjerdes Norske Lovbog af 1604. Efter Foranstaltning af det akademiske Kollegium ved det kgl. norske Frederiks Universitet udgiven af

Fr. Hallager og Fr. Brandt. Chra. 1855. 8. XXVI S., 200 S. (Univ.-Program f. 2. Halvaar 1855).

Den Norske Vexelret, fremstillet. (Særskilt Aftryk af Hallagers Obligationsret). Chra 1859. 8. 2 Bl., 95 S.

Den Norske Arveret, fremstillet af Fr H. Chra. 1862. 8. 3 Bl 263 S. (Anm. af Olivecrona i Naumanns Tidskrift 1864, S. 741 fg.). — 2den gjennemseede Udgave ved Francis Hagerup. Chra. 1885. 8 4 Bl., 286 S.

Den norske Søret, fremstillet af Fr. H Chra. 1867 8. VIII S., 348 S. (Anm. i Aftonbladet 1867, No. 121). — Anden gjennemseede Udgave. Chra. 1873. 8. VIII S., 348 S. — Tredie gjennemseede Udgave, besørget ved Francis Hagerup. Chra. 1881. 8. X S., 391 S.

Han har som Medlem af ovennævnte kgl. Kommissjoner Del i følgende forberedende Lovarbejder: 1) Udkast til Lov om Arv med Motiver og Anhang. Chra. 1847. 4. 157 S. 2) Betænkning om, hvorvidt Stervboer bør kunne deles uden Mellemkomst af offentlig Autoritet. Chra. 1849; 3) Udkast til Lov om forsvundne og fraværende Personer. Chra. 1849. 4) Revideret Udkast til Lov om Søfarten [af Amtmand Aall], trykt i Storth.-Forh. 1851, IV. S. 35—67; 5) Udkast til Lov om Dødsboskifter, med Motiver. Chra. 1853. 6) Om Forandringer i Straffeproceslovgivningen med eller uden Jury. B. 1—3. Chra. 1856—59. 8.

I Den Constitutionelle 1845, No 152 Till. og 153: Om Universitets-Lærernes Lønning. (I Forening med P. J. Collett).

Hallager, Laurents, Søn af Skolelærer *Nils H.**) (f. 1742, † 1807) og *Susanne Foss*, blev født i Bergen 12 Novbr. 1777, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1795 og begyndte efter Andenexamen i 1796 at studere Medicin, hvorhos han samtidig for sit Underholds Skyld gav Undervisning i det franske Sprog. Efter et halvt Aars Ophold i Norge i 1800 blev han Alumnus paa Walkendorffs Kollegium, tog 1804 medicinsk Examen med Laud og blev 1 Juni 1805 kreeret til *Dr. med.* efter at have forsvaret sin ndfr. nævnte Afhandling. Han rejste derefter hjem igjen til Norge, hvor han bosatte sig som praktiserende Læge i sin Fødeby. Her blev han 18 Juli 1806 udnævnt til Læge ved Bergens Syge- og Manufakturhus og s. A. til Physicus dersteds. I denne Stilling døde han ugift 2 Februar 1825.

Autobiografi i hans Doktordisputats. Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 152; Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 29; Hundrup: Efterretn. om Doctores, S. 209.

Fransk Sproglære, tilligemed Læse- og Stiløvelser. Kbhvn. 1798. 8.

Lecture amusante et instructive. Copenh. 1800. 8.

Norsk Ordsamling eller Prøve af norske Ord og Talemaader, tilligemed et Anhang, indeholdende endeel Viser i det norske Bondesprog. Kbh 1802. 8. XXIV.

---

*) Identisk med den Nils Larsen H., der udgav:
Den første Grund til Regne-Konsten. Bergen 1782. 8.

197 S. (Anm. i Lærde Efterr. 1805, No. 22 og 23. Jfr. Aasens Ordbog over det norske Folkesprog S. I. og sammes Norsk Ordbog S. IV).

Dissertatio inauguralis, sistens nonnulla anatomica et physiologica circa placentam uterinam. Haun. 1805. 8. (Anm. i Lærde Efterretn. 1806, No. 52 af M. Skjelderup).

Hallager, Thorstein Olsgaard, foregaaendes Broder, blev født i Bergen 21 Marts 1784 og blev 1805 Student fra Christianis Institut i Kjøbenhavn, hvorefter han i nogen Tid studerede Theologi. I 1826 blev han ansat som Kordegn og senere tillige Klokker ved Nykirken i Bergen, hvor han desuden i adskillige Aar drev en Boghandel. Han døde 30 December 1853.

* *Lovise Fredrikke Brandt* (f. 4 Marts 1786, † 12 April 1847), D. af Urmager Im. Brandt i Kjøbenhavn.

Norsk Visebog eller Samling af Selskabssange, forfattede af Normænd, med et Tillæg af nogle Danske Sange. [Saml. og udg. af T. H.] Bergen 1821. 8. X. 228 S.

Snotra. Nytaarsgave for Aaret 1821. Udgiven ved T. H. Bergen. 12. X. 204 S. — Samme for 1822. Bergen. 12. 216 S. — Samme for 1823 Bergen. 12. 176 S. m. 2 Kobbere. — Samme for 1824. Bergen. 12. 186 S. m. 2 Kobbere.

Brøders Lectiones latinæ eller Latinske Læseøvelser for Ungdommen med philologiske Noter. Bergen 1827. 8.

Halling, Honoratus, Søn af *Peter Herman H.* († 1825 som Sogneprest til Hof i Jarlsberg) og *Nikoline Moe* († i Arendal 23 Januar 1865, 78 Aar gl.), blev født i nordre Odalen, hvor Faderen da var Sogneprest, 14 Novbr. 1819, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1839 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1843. Han blev 1847 udnævnt til pers. Kapellan hos Sogneprest Fangen i Aker. men tog, efterat han i 1850 havde stiftet «Enerhaugens Samfund» og bl. a. grundlagt den dermed forbundne Kristiania Spareskillingsbank, Afsked fra nævnte Embede for at modtage Ansættelse som Prest for Arbejderne ved Anlægget af Jernbanen til Ejdsvold. I de nærmest følgende Aar, i hvilke den under Markus Thranes Ledelse staaende Arbejderbevægelse udviklede sig, virkede H. utrætteligt og med stor Indflydelse blandt Hovedstadens og dens Omegns Arbejdsklasser og udvidede yderligere denne sin Virksomheds Omraade, da han ved kgl. Res. af 29 Marts 1854 havde faaet et Stipendium af 800 Spd. aarlig indtil videre for at arbejde for Afholdssagens Befæstelse og Udbredelse. Som Afholdsagent berejste han derefter større Dele af de daværende Kristianias og Kristianssands Stifter. I 1855 var han Skibsprest for den norske Eskadre i Østersøen og erholdt Konstitution i det ved kgl. Res. af 13 Juli s. A. oprettede midlertidige Garnisons-

Trykt 22 Oktbr. 1887.

prestembede paa Karl-Johansværn. Her virkede han til 1864, da han 2 Januar udnævntes til Sogneprest i Lom. 1871 blev han Provst i nordre Gudbrandsdalens Provsti og forflyttedes 3 April 1875 til østre Akers Sognekald, fra hvilket Embede han af Helbredshensyn søgte og erholdt Afsked med Pension 19 Aug. 1885. Han døde ved Lian 9 April 1886.

* 1) 1844 *Frederikke Petrine Weyergang* (f. 10 November 1820, † i Kra. 27 Januar 1860), D. af Kjøbmand i Mandal Christian W. og Frederikke Andersen.

* 2) 11 April 1862 *Marie Henrikke Bomhoff* (f. 27 Aug. 1837), D. af Kjøbmand Constans Ambrosius Marius B. og Annette Jørgine Gether.

Portræt med Biografi [af Yngvar Nielsen] i Skill.-Mag. 1886, No. 17; i Ny ill. Tid. 1886, No. 17; i Menneskevennen 1886, No. 11. *Nekrologer* i Aftenposten 1886, No. 200; Morgbl. s. A. No. 180, jfr. 197 om en i Enerhaugens Samfund afholdt Mindefest over H. Jfr. Storth.-Forhandl. 1886, VI. 146; Wäktaren 1854, No. 92.

Christelige Børnesange. Chra. 1844. 8. 34 S.

Den norske Kirkes Lærerstand eller fuldstændig geistlig Kalender for 1844, med Opgivende af Præstekaldenes Indtægter. Chra. 1844. 4. 55 S. (Anonymt).

Nogle Ord til Børnene i Eugenias Stiftelse talede ved dens 18de Aarsfest, 8. Novbr. 1845. Chra. 1845. 8. 12 S.

Høimesse-Prædiken paa Bededag Aar 1843, holden i Overvær af Kongen og det Kgl. Huus for den paa Ladugårdsgärdet samlede Deel af Krigshæren („Jo bedre Christen desto bedre Soldat") Af B. G. Lindgren. Paa Norsk ved H. Halling. Chra. 1845. 8. 21 S.

Aandelige Guldkorn, en Skat for Hjerte og Forstand, fundne hos Kirkens Skribentere. Chra. 1845. 8 83 S. (Anonymt).

En liden Postille for Børn. Chra. 1846. 16. 512 S (Anm. af M. J. Monrad i Norsk Tidsskrift I. 190—96). — 2det Oplag. Chra. 1850. 16. — 3die Oplag. Chra. 1853. 16. 4 Bl, 447 S. m. Titelkobber. — 4de Oplag. Chra. 1862. 16 2 Bl., 447 S. m. Titelkobber. (Anmeldt i Norsk Kirketid. 1862. Sp. 429 fg.)

En liten postilla för barn. Öfvers. och bearb. af *E. B.* Sthlm. 1875. 16. 407 S.

Christelig Haandbog for Tjenestetyende af begge Kjøn, bestaaende i Sprog, Bønner, Raad, Formaninger og lærerige Fortællinger. Efter det Tydske udarbeidet af H. H. Chra. 1847. 8. XV. 240 S.

Gud med os! En Andagtsbog for Søfarende Til Opbyggelse og til Veiledning ved Gudstjenesten ombord. Chra. 1847. 12. IX 324 S

Aandeligt Dagsløb eller En Christens daglige Vandel for Gud under alle Livets Forhold. Efter det Tydske ved H. H. Chra. 1848. 12 VIII S, 85 S., 192 S.

Betragtninger over den ganske Christi Lidelse paa Oliebjerget, for Jødernes geistlige Ret, for Pilati og Herodis verdslige Ret og paa Bjerget Golgatha, efter de fire Evangelisters Harmoni. Af Johan Jacob Rambach. [Udg.

og forl. af H. Halling]. Chra. 1852[–54]. 4. 504 S. m. 3 Staalstik. (Udkom i Hefter med Omslagstitel: Bibliothek for lutherske Christne, 1ste Bd. 2det Bd., indeholdende A. Rohrborgs: Det faldne Menneskes Saliggjørelses-Orden, blev udgivet i Stavanger 1859 af O Blix, se dette Værks 1ste Bd., S. 356).

Lygte for Foden og Lys paa Stien. Salm. 119, 105. Chra. [1854]. 64 140 S. — 2det Oplag. Chra. 1863. 64. 140 S. (Anonymt).

Biskop Brorsons Svanesang. En Samling Psalmer og aandelige Sange. (Med Forfatterens Biographi, meddeelt af H. Halling). Chra. 1854. 16. 96 S. (Biografien er paany gjengivet foran Boghandler H. H. J. Lynges Udgave af „Troens rare Klenodie", Kbhvn 1859, S III—XXXVI. Jfr. Norsk Bog-Fortegnelse 1848—65, S. 44)

Brudekronen. En Fortælling for Folket. Chra. 1855. 8. 2 Bl., 128 S. (Anonymt). — 2det Oplag. Kra. 1882. 8. 140 S.

Til Folket. Chra. 1858. 12. 24 S. (Anonymt).

Søndagsbog for Søfarende. Til Brug ved Gudstjeneste og til Opbyggelse ombord i Orlogs- og Koffardifarten, samlet og udgivet. Chra. 1858. 8. 4 Bl. 368 S. (Omarbejdet Udgave af det ovfr. nævnte Skrift „Gud med os!") — Andet Oplag. Chra. 1869 8. 4 Bl., 346 S.

Husandagtsbog eller Vidnesbyrd af Ordets Tjenere i den lutherske Kirke, ordnede til Gudstjeneste i Huset paa hver Dag i Kirkeaaret. Chra. 1860[—61]. 8. 2 Bl., 1175 S.

Han var Udgiver af Christeligt Søndagsblad for Menigmand. Aarg. 1. Holmestrand 1844. 4 26 No. (Ark). Aarg. 2. Chra. 1845. 4. 26 No (Ark). Aarg. 3—4. Chra 1846—48. 8. à 30 No. (Ark).

Han grundlagde og udgav Ugebladet For Fattig og Riig. Et Søndagsblad til opbyggelig Underholdning Aarg 1—8. Chra 1848—55. 4. 52 No. (Halvark) aarlig. (Fortsættes fremdeles. Jfr Anmeldelsen [af E Sundt] i Mgbl. 1848, No. 353 og 357 hvortil Svar [af A. Schjøth] i s. Bl. 1849, No. 72, 77 og 83). — Som Folgeblad til ovennævnte udgav han Fædrelandets Ven. Chra. 1848—55. (Udgivelsen fortsattes 1856—57 af Olai Skullerud)

I Skilling-Magazin 1845, No. 23, 24, 25 og 30: Skizzer af de ældste Missionærers Liv og Virksomhed blandt Lapperne i Finmarken.

Hals, Carl Brunnel, Søn af Forvalter ved Gaustad Asyl *Halvor H.* († 29 Jan. 1882) og *Mathilde Magdalene Hermana Saxild*, er født i Kristiania 25 Septbr. 1846, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1864 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1870. Siden 1 August 1873 har han været ansat som Lærer ved Moss borgerlige Realskole, nu Moss kommunale Middelskole. Han har gjentagne Gange opholdt sig i Frankrige for at studere fransk Sprog og Literatur.

Jfr. Indbydelsesskrift fra Moss kommunale Middelskole 1886, S. 124.

Om Assurance. Af Edmond About. Oversat fra Fransk af *C. H.* Kra. 1878. 8. 1 Bl., 77 S. (Med Omslagstitel: Om Livsforsikring. Udgiven efter Foranstaltning af Livsforsikrings-Selskabet «Idun» m. fl.).

Høifjeldsrimerier paa Gausdals sanatorium sommeren 1885. Trykt som manuskript. Moss 1885. 8. 10 S.

I Norden, udg. af J. Lieblein, *IV.* 261—272: Min første Udflugt som Huslærer. (En Skizze). — *V.* 291—294: Pennalfamilien. (En Historie)

I Illustreret Nyhedsblad 1863, No. 14: Fra Numedalen; No. 46 Fra Valders

I Skilling-Magazin *1869,* No. 49: Fra Vermland. — *1872,* No. 4 og 5: Fra Normandie. — *1880,* No. 52: Fra en Fodtur i Jylland.

I Ny illustreret Tidende 1874, No. 17: Fra Normandie; No. 19, 21 og 24: Fra Paris.

I Aftenbladet (1861, No. 126 og 187) og i Aftenposten (1870, No. 166 og 168) er trykt nogle Reisebreve af ham.

Han var den anonyme Redaktør af Moss Tilskuer fra 1874 til 10 April 1877.

Til Illustreret Nyhedsblad, Aftenbladet og Skilling-Magazin har han i Aarenes Løb leveret en stor Del Oversættelser.

For Kristiania Theater har han oversat Græshoppen hos Myrerne, Lystspil i 1 Akt af Legouvé og Labiche, opført 1ste Gang 1878.

Hals, Christian August, Søn af Kaptejn, senere Toldinspektør i Fredrikshald *Johan Frederik H.* og *Mette Marie Gløersen* († paa Fredrikshald 21 Januar 1873, 89 Aar gl.), blev født paa Fredrikshald 7 Novbr. 1813, Student med Laud fra sammes Skole 1833 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1839. Han var derefter Huslærer paa forskjellige Steder indtil 1847, blev 1849 ansat som Førstelærer og Inspektør ved Nissens Pigeskole i Kristiania og 1857 som Bestyrer af og Førstelærer ved Borgerskolen i Sarpsborg, hvor han døde ugift 31 Jan. 1867.

Jfr. M. Arnesen: Biogr. Efterretn. om Elever paa Fr.halds lærde og Realskole, S. 38.

Praktisk Regnebog, især til Brug ved Hovedregning. Chra. 1853. 8. VIII. 160 S. (Anm. af H. Christie i Norsk Tidsskrift 1854, S 354 fg.) — 2det Oplag. Chra. 1857. 8. VIII. 159 S. — 3die forøgede Udgave. Chra. 1863. 8. VIII. 192 S. — 2det Oplag [af sidstnævnte Udgave]. Chra. 1868. 8. VIII. 192 S. — 3die Oplag. Chra. 1873. 8. VIII. 192 S („Delvis efter Chr. Aug. Hals's Regnebog" har senere Ole Johannesen udgivet en „Praktisk Regnebog", H. 1—4. Chra. 1879--81).

Facitbog [til frgd. Arbejde] Chra. 1853. 8. 48 S. — 2det Oplag. Chra. 1858. 8. 46 S [med senere tilføjede S. 47—58, indeholdende Faciter til de nye Stykker i 3die Udg.] — 3die Oplag. Chra. 1872. 8. 54 S.

Engelsk Læsebog, med Betegnelse af Udtalen efter Walker's Methode, samt en kortfattet Grammatik, for Begyndere. Chra. 1857. 8. VI. 162 S. — 2den forøgede Udgave. Chra. 1863. 8. IV. 198 S. — Andet Oplag [af frgd. Udg.] Chra. 1869. 8. IV. 198 S. — Tredie Oplag. Chra. 1874. 8. 2 Bl., 198 S. — Fjerde Oplag. Chra. 1878. 8. 2 Bl., 198 S.

Praktisk Regnebog for Almueskolen. Chra. 1860. 8. 56 S. (Anm. i Morgbl. 1860, No. 226). — 2det Oplag. Chra. 1865. 8. 56 S. — Facitbog *t samme. Chra.* 1861. 8. 16 S.

Engelske Præpositioner og Stiløvelser. Chra 1866. 8. IV. 140 S. — Andet Oplag Chra. 1874. 8. IV. 140 S. — Tredie Oplag. Chra. 1878. IV. 140 S.

Hals, Christian Dorph, Søn af Oberst, senere Toldinspektør *Caspar Andreas H.* og *Marthe Marie Nilson* († 13 Marts 1828, 40 Aar gl.), er født 20 Juni 1817, blev 18 Oktbr. 1837 udnævnt til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteribrigade, hvorfra han i 1838 forsattes til Bergenske og i 1839 til 2den akershusiske Brigade, blev 9 April 1845 udnævnt til Premierløjtnant, 23 Juni 1854 til Kaptejn og Divisjonschef, 26 Novbr. 1859 til Chef for 2det Kompagni af norske Jægerkorps og 28 April 1865 til Oberstløjtnant og Chef for Gudbrandsdalens Musketerkorps, hvorfra han 14 Januar 1867 forflyttedes til Chef for Kristiania Bataljon. 1882 traadte han ud af Armeens Officierskorps, idet han 25 Novbr. s. A. udnævntes til Krigskommissær i Kristiania Distrikt. Han er R. S. O. (1863) og R. St. O. O. «for militær Fortjeneste» (7 Septbr. 1875).

* 20 Aug. 1846 *Karen Nilson* (f. 27 Dec. 1825), D. af Overretsprokurator P. Nilson og Elisabeth Grønvold.

I Militært Tidsskrift *XX.* (1857), S. 141—57: Noget om Soldatens Forpleining. — *XXII.* 124—40: Motiveret Forslag til en forandret Anordning af Infanterets Øvelser.

Hals, Jørgen Michelet, Søn af Oberstløjtnant og Kommandant i Fredriksstad 1814 *Nils Christian H.* og *Johanne Christine Augusta Harboe*, blev født 1798, blev 24 Decbr. 1813 udnævnt til Officier og senere ansat som Sekondløjtnant i 1ste akershusiske Infanteribrigade, hvor han 8 Septbr. 1823 avancerede til Premierløjtnant, 11 August 1840 til Kaptejn og Divisjonschef ved Landværnet og 31 Marts 1847 til Kompagnichef. Den 1 Febr. 1855 erholdt han efter Ansøgning Afsked med Pensjon. Han døde 13 Maj 1875.

* *Clara Sørensen.*

Jfr. Storth. Forh. 1857, VIII. 67.

Kong Half. Et Sørgespil i fire Akter. Chra. 1829. 12. 82 S. (Jfr. Morgbl. 1830. No. 9 [af Henr Wergeland] og No. 13).

Hals, Nils, Søn af nedennævnte Adjunkt *Ove H.*, blev født i Kristiania 21 Oktober 1838 og udnævntes 19 Decbr. 1857 til Sekondløjtnant i Throndhjemske Infanteribrigade, hvor han 5 Maj 1859 avancerede til Premierløjtnant. I 1858 var han en kort Tid ansat ved Anlægget af Throndhjem—Støren-Jernbanen. I 1867 og 1868 var han ansat ved Instruktionsskolen til Uddannelse af Reserveofficierer. Han døde 24 August 1869.

* *Christiane Dessen*, D. af Oberstløitnant J. S. Dessen. Enken ægtede senere Andenlærer ved Hamar Seminarium Jørgen Jørgensen.

Haandbog i militær Administration (indeholdende de nu gjældende Bestemmelser) for den norske Arme. Kra. 1868. 8. VI. 359 S. (Rettelser og Trykfejl til dette Arbejde er trykt i Mil. Tidsskr. B. 32, S. 227—30).

I Militært Tidsskrift XXIX. (1866), S. 210—41: Hvorledes bør Infanteriets 30 Dages Rekrutskole indrettes og Uddannelsen i samme fremmes, under Forudsætning af at en 6 Maaneders Instruktionsskole derefter bliver at gjennemgaa?

Hals, Olaf Nicolai, Broder af ovennævnte cand. theol. C. B. Hals, er født i Kristiania 4 Juni 1841, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1859 og juridisk Kandidat med Laud i Maj 1864. Efterat have været Sorenskriver- og Advokatfuldmægtig 1865—67 blev han i sidstnævnte Aar ansat i Finantsdepartementets Toldafdeling, hvor han 26 Juni 1878 udnævntes til Fuldmægtig og 13 Decbr. 1879 til Bureauchef. Han var Medlem af en Høsten 1886 nedsat departemental Komite ang. Indskrænkninger i Toldvæsenets Personale og er f. T. Medlem af den ved kgl. Res. 15 August 1887 nedsatte Kommissjon til Revisjon af Toldtariferne.

* *Emilie Sandberg* (f. 20 Maj 1848), D. af ndfr. nævnte Direktør ved Gaustads Asyl O. R. A. S. og Emilie Johanne Barth.

Hoved-Register til Retstidenden og Ugeblad for Lovkyndighed, Statistik og Statsøkonomi for 1861—1870. Udgivet af J. Weisser og O. Hals. Kra. 1873. 8. XII. 651 S.

Mindeblade fra 25-Aars Studenternes Jubilæum i 1884. Ved Festkomiteens Foranstaltning udgivet som Manuskript for Jubilarerne. Kr.sand [1885]. 8. 31 S.

Hals, Ove Michelet, Broder af ovennævnte Kaptejn Jørgen Michelet H., blev født i Fredriksstad 27 Aug. 1807, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1825 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1829. I 1833 blev han konst. Timelærer ved Kristiania Kathedralskole og 15 Juni 1835 Adjunkt ved samme, i hvilken Stilling han døde 20 Oktbr. 1839.

* *Caroline Marie Hals* (f. paa Bingen i Sørum 3 Oktbr. 1812), Søster af ovfr. nævnte Krigskommissær C. D. H. Adjunkt H.s Enke blev senere gift med Toldbetjent Carl Johan August Heidenreich (f. 5 Decbr. 1814).

Uddrag af Modersmaalets Sprogtlære og Retskrivningslære til Brug ved Underviisningen i nederste Classe i de lærde Skoler. Chra. 1833. 8. 32 S.

Forsøg til en norsk Retskrivningslære. Indbydelsesskrift. Chra. 1834. 4. 29 S. (Anm. i Vidar No. 92 og 93, hvortil Svar fra Forf. i No. 95).

Om det norske Sprogs Ordfølge. Et Indbydelsesskrift. Chra. 1835. 4. 13 S.

Norsk Retskrivningslære. Chra. 1836. 8. 44 S.

Norsk Sproglære.* Chra. 1837. 8. 86 S.

Halseth, Gudbrand, en Bondesøn fra Gaarden Halset paa Hedemarken, hvor han fødtes 1790, blev 1810 Sekondløjtnant ved Sjælandske Skarpskytterkorps, ansattes 20 Oktbr. 1814 som 5te Officier og Lærer i Kalligrafi ved det norske Landkadetkorps, 1819 som Premierløjtnant ved samme, udnævntes 2 Marts 1822 til Kaptejn i Armeen og 2 Juni 1823 til Ordonnantsofficier hos Kong Karl Johan, hvis Gunst han havde vundet ved sin Kundskab i Fransk. 7 Novbr. 182? blev han stillet surnumeræer i Armeen og afgik fra sin Stilling ved Krigsskolen, hvorfra han allerede siden 1819 havde været permitteret paa ubestemt Tid, idet han i flere Aar havde været bosat i Stockholm, hvor han nød Kongens private Understøttelse og efter Sigende skulde forfatte dennes Historie under Kongens eget Tilsyn. Da dette ingen Fremgang havde, kom han 1828 tilbage til Kristiania, hvor han døde ugift 2 Septbr. 1839.

Han var Medudgiver med Th. Broch af Ugebladet Hermoder indtil 1823, til hvilket Blad han leverede forskjellige Bidrag.

Han var Redaktør af de 4 første Hefter af Maanedsskriftet Iduna, Chra. 1822. (Jfr. hans Erklæring i Morgbl. 1829, No. 57).

Han indbød i 1824 til Subskription paa en Oversættelse i 2 Bind af Kong Carl Johans Biografi af Chateauneuf og paa en Sveriges Historie i 5 Bind fra Carl den 12tes Død til Regjeringsforandringen i 1809; men intet af disse Arbejder udkom.

Halsteen i Aasen, Pseudonym.

Syvende ordentlige Storthings Lov om Formandskaber paa Landet, med Bemærkninger, samt et Anhang om Lovens 1—6—1. Drammen 1834. 8. 32 S.

I Statsborgeren 1833, H. X. S. 97—125 og 161—210: Bemærkninger ved Regjeringens Sanktionsnegtelse paa Lovbeslutningerne om Formandskaber paa Landet og om Delings- og Skyldsætningsforretninger.

Halvorsen, Carl Johan, Søn af fhv. Kjøbmand i Porsgrund *Ole P. H.* († 1860) og *Inger Hansine Meier*, er født 1837 og ansat ved det norske Lloyds Kontor i Porsgrund.

* *Augusta Dorthea Hassel* († 9 Septbr. 1872, 22 Aar gl.)

Tabeller for Reduktion til Norske Speciedalere af £ Sterling, Mark Hamb. Banco, Gylden Holl. Kurant, Francs og Rigsdaler Rigsmynt. Chra. 1859. 8. 47 S.

Halvorsen, Georg Kjær, Søn af *John H.* og *Jacobine Kjær*, er født i Holts Prestegjæld 6 Septbr. 1839, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1862 og Realkandidat med Laud i Decbr. 1870. Han blev 1 Juli 1871 konst. som og 7 Decbr. 1872 udnævnt til Andenlærer ved Holts (senere Kristianssands) Skolelærerseminarium, hvor han 3 Juli

1875 befordredes til Overlærer. Fra denne Stilling erholdt han efter Ansøgning Afsked 3 Juli 1880, da han s. A. var bleven ansat som Bestyrer af Tvedestrands kommunale Middelskole. Herfra søgte han sig atter entlediget i 1882 og har siden den Tid studeret i Tyskland.

Bibel-Haandbog eller Veiledning ved Læsningen af den hellige Skrifts Bøger, en Bog for det christelige Familiehjem. Af Joh. Aug. Berg. Bearbeidet efter den svenske Originals 5te Oplag. Chra. 1868. 8. 215 S. — 2det Oplag. Chra. 1882. 8. 2 Bl. 252 S. (Anonymt).

Christelig Bønnebog, indeholdende Bønner paa alle Ugens Dage, alle Aarets Høitider, ved de hellige Sacramenters og Guds Ords Brug og for særlige Stænder, Personer og Forhold af Luther, Arndt, Scriver m. Fl. Efter det Tydske. Med Forord af Pastor Julius Bruun. Chra. 1869. 8. 1 Bl., VI S., 168 S. — 2det Oplag. Chra. 1878. 8. VIII S., 168 S. (Anonymt).

Den unge Kvinde. En Ven og Ledsager for hende gjennem Livet til Udødeligheden eller om Kvindens christelige Opdragelse for sit Kald. Af John Angell James. Oversat efter Originalens 12te Oplag og ledsaget af Dr. P. Fjellstedts anbefalende Forord til den svenske Udgave. Chra. 1868. 8. VI S., 289 S. — 2det Oplag. Chra. 1872. 8. — 3die Oplag. Chra. 1878. 8. VI S., 339 S. — 4de Oplag. Chra. 1880. 8. VI S., 339 S. — 5te Oplag. Chra. 1884. 8. VI S., 339 S. (Anonymt).

[1.] Kortfattet Lærebog i Regnelæren med methodisk ordnede Opgaver for Seminarier, de nedre Middelskoleklasser og Byernes Folkeskoler udgivet fra Kristiansands Stiftsseminar ved G. H. H. 1—5. Chra. 1878—79. 8. 21 S., 24 S., 40 S., 60 S., 83 S. — 2det Oplag. H. 1—5. Chra. 1880—81. 8. 22 S., 24 S., 40 S., 60 S., 83 S. — Opløsninger af Opgaverne i Regnelærens andet til femte Hefte. Chra. 1879. 8. 10 S., 12 S., 14 S., 18 S. — 2det Oplag. Chra. 1881. 8. 10 S., 12 S., 14 S., 18 S.

[2.] Kortfattet Lærebog i Regnelæren med methodisk ordnede Opgaver til mundtlig og skriftlig Regning for Folkeskolen, udgivet af Kristiansands Stiftsseminar ved G. H. Med 22 Figurer. Chra. 1879. 8. 151 S.

Halvorsen, Halfdan Andreas, Søn af daværende Underofficier, senere Vagtmester ved Sels og Gjøviks Distriktsfængsler *Hans H.* († 1876) og *Kari Andersdatter Kjøpanger*, er født 29 Juli 1849 i Vaage i Gudbrandsdalen, blev Student med Laud fra Lillehammers Skole 1867, var i de første Studenteraar Huslærer og studerede efter Andenexamen 1869 i nogle Aar Filologi, hvilket Studium han ved Faderens Død fandt sig nødt til at afbryde. I 1873 oprettede han i Forening med nuværende Sogneprest P. B. Helgeby (se ndfr.) en Skole paa Grünerløkken i Kristiania, hvis Bestyrelse han dog fratraadte allerede i Begyndelsen af 1874. Fra 1871 har han været Stenograf i Storthingets Tjeneste, siden 1875 som Formand eller Revisor. Han har 1882—85 været Medlem af Styret i «det norske Samlag».

* 1883 *Henrikke Reinholdine Dorff* (f. 29 Oktober 1860), D. af *Ritmester* Bernt D. og Frederikke Sophie Erlandsen.

Han har udgivet **Bretland og Britarne** av A. O. **Vinje** (Kra. 1873. 8. VIII. 191 S.), den af Forf. selv paabegyndte og i Haandskrift efterladte Oversættelse til Landsmaal af A Norseman's View of Britain and the British. S. 120—191 i den norske Oversættelse er udført af H., som derhos har forsynet de med Mærket H. H. undertegnede Fororb.

Han har udarbejdet de efter offentlig Foranstaltning udgivne **Storthings-Efterretninger** for Aarene 1879, 1880, 1881 og 1882 (Kra. 1879—82. 4.), indeholdende 28., 29., 30. og 31. ordentlige Storthings Forhandlinger.

Han har været Medarbejder ved **Storthings-Efterretninger 1814—33**, udg. efter offentlig Foranstaltning, **3die Bind** (Kra. [1878—]1882), hvis sidste 27 Ark (S. 424—642) er redigeret af ham. Ligesaa har han været Medarbejder ved og redigeret største Delen af **1ste Bind** af **Storthings-Efterretninger 1836—54**, udg. efter offentlig Foranstaltning. (Kra. 1884—87).

Han besørger den for det norske Samlag paabegyndte Udgivelse af A. O. **Vinjes Skrifter i Utval**, hvoraf hidtil er udkommet B. I—IV. 1. (Kra. 1881—87) og hvortil han foruden Udvalget og Textrecensjonen har leveret Fororb og Anmerkninger.

Af **Fedraheimen** var han **Medarbejder** fra Bladets Grundlæggelse i Oktbr. 1877 til Marts 1880, i hvilken Tid han redigerede Efterretningerne fra Udlandet, ligesom han ogsaa leverede enkelte andre Bidrag, dels originale, dels oversatte.

Halvorsen, Jens Braage, Søn af Guldsmedmester *Christian Gottlob H.* og *Marie Severine Storm,* er født i Bergen 7 Marts 1845 og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1866. I 1867 begyndte han at skrive i «Aftenbladet», af hvis Redaktion han blev fast Medarbejder Høsten 1868, hvorefter han levede som Literat og Publicist i Kristiania, indtil han 1 Juli 1883, da Lov af 20 Juni 1882 om Aflevering af alle norske Tryksager til Universitets-Bibliotheket var traadt i Kraft, blev ansat som Amanuensis ved Bibliotheket. Han var 1869—1877 Bibliothekar i Læseselskabet «Athenæum». Han har flere Gange i literære Øjemed rejst i Danmark og Sverige og besøgte i 1876 med Understøttelse af Statsmidler Nordamerika i Anledning af Verdensudstillingen i Filadelfia.

Jfr. Storth.-Forhandl. 1887 II. a, Sth.-Prp. No. 4 b, S. 9—11 og VI. 212 fg.; Storth. Tid. 1887, Forh. i Storth., S. 247—57; Aftenposten 1887, No. 140; Dagbl. s. A. No. 83.

Katalog over det norske Studentersamfunds Bogsamling. Ved J. B. Halvorsen og Klaus Hanssen. Kra. 1869. 8. 125 S.

Sars-Subskriptionen i England, Frankrige og flere Lande. Chra. 1870. 8. 8 S. (Aftryk uden særskilt Titelblad af „Aftenbladet". Slutningen udkom ikke i Særtryk).

Norsk Bog-Fortegnelse for 1870. Samlet og udgivet af J. B. H. Aarg. 1. Med et alphabetisk Register. Chra. 1870—71. 8. VI. 30 S.

Norsk Bog-Fortegnelse. Samlet og udgivet af J. B. H. Aarg 2. 1871. Chra. 1872—73. 8. 23 S.

Katalog over Læseselskabet Athenæums Bøger. Udarbejdet af

J B. Halvorsen og Carl Christensen. [I. II]. Kra. 1874—78. 8. I. 135 S. II. 160 S. (jfr. ovfr. S. 20).

Den østerrigsk-ungarske Nordpol-Expedition i Aarene 1872—1874. Af Julius Payer. Autoriseret Oversættelse ved [J. B. Halvorsen og] F. O. Guldberg. Med 146 Illustrationer og 3 Karter. Kra. [1876—]1877. 8. CII. S., 1 Bl., 667 S. (Af Oversættelsen er kun S. 1—256 udført af H., jfr. Fortalen)

Norsk Forfatter-Lexikon 1814—1880. Paa Grundlag af J. E. Krafts og Chr. Langes «Norsk Forfatter-Lexikon 1814—56» samlet, redigeret og udgivet med Understøttelse af Statskassen. H. 1—17 Kra. 1881—87. 8. *B. I.* Aabel—Bøyesen. Chra. 1885. XIV S., 569 S. — *B. II.* Cammermeyer—Hansen. 1885—87. S. 1—512. (Anm., foruden i en Mængde norske og udenlandske Blade, naar et eller andet Hefte er udkommet, i Aftenposten 1881, No. 282 A [af O. A. Øverland], hvortil Svar fra H. i No. 288 A; videre i Morgenbladet 1886, No. 469 [af Dr. Yngvar Nielsen]; i Nordisk Revy [Ups.] I. 348 fg. af Gustaf Stjernstrøm; i Ny Svensk Tidskrift 1885, S. 176 fg. [af E. Lewenhaupt]; i Letterstedtske Nord. Tidskr. 1886, S. 487—89 [af C. Eichhorn]; i Dagbl. [Kbh.] 1883, No. 48 B og 1884, No. 119; i Finsk Tidskrift 1883, II. 151 fg. og 1887, I. 68 fg. af C. G. Estlander; i Literarisches Centralblatt 1885, Sp. 1196 fg. af Dr. Konrad Maurer; i The Nation, New York, 1886, 22 Juli, S. 82 fg. [af T. Solberg]; i The Literary World, Boston, 1886, 10 Juli, S. 232 fg. Jfr. Morgbl. 1876, No. 38 B og 46 B samt Aftenposten 1881, No. 136 [af F. Bætzmann]).

Bjørnstjerne Bjørnsons Liv og Forfattervirksomhed aktmæssig fremstillet af J. B. H. Med 1 Fotografi, 5 Portræter og 2 Prospecter. Kra. 1885. 8. 67 S. (Et øget Særtryk i 100 Exemplarer af «Norsk Forf.-Lex. 1814—80». Fotografiet, en Gjengivelse af det norske Studentersamfunds Adresse til Bjørnson i Anledning af hans 25 Aars Digterjubilæum, findes blot i en Del Exemplarer).

Daae. Biografiske og literærhistoriske Meddelelser ved J. B. H. Aftryk i 25 Expl. af Norsk Forf.-Lex. 1814—80. Kra 1885. 8. 27 S.

I Særtryk er som Manuskript (i 25—30 Expl.) for vedk. Forfattere følgende Artikler af «Norsk Forf.-Lex.» udgivne:

Oversigt over P Chr. Asbjørnsens Liv og Forfattervirksomhed. 8. 17 S.

Oversigt over J. B. Barths Liv og Forfattervirksomhed. 8. 6 S.

Oversigt over Joh. D. Behrens's Liv og Forfattervirksomhed. 8. 6 S.

Oversigt over Familien Bernhofts Liv og Forfattervirksomhed. 8. 8 S.

Oversigt over Prof. Dr. Sophus Bugges Liv og Forfattervirksomhed. 8. 9 S.

Af Aftenbladet var han Medarbejder fra Høsten 1868 til Høsten 1875 og atter fra Oktober 1876 til 1 Juli 1879. Han var i alle disse Aar Bladets Storthingsreferent og Redaktør af Dagsartikelen, redigerede derhos med Mellemrum i adskillige Aar Udenlandsartiklen, skrev Literatur- og Theateranmeldelser, fremdeles i Tidsrummet 1869—79, paa faa Undtagelser nær, alle Nekrologer og 1876—79 alle Bladets ledende Oversigter over Storthingets Forhandlinger m. v. Af andre Artikelserier af ham kan nævnes: i Aarg. *1868*, No 48, 77 og 119: Om Bergens Museum og dets Fremtid. — *1872*, No. 155, 162, 164, 169, 172, 175, 184, 188, 190, 196: Den nordiske Kunst- og Industriudstilling i Kjøbenhavn. — *1873*, No. 147, 150, 159: Fra Udstillingen i Drammen. — *1874*, No. 218 og 219: Den østerrigske Nordpolexpedition *1872—74.*

Han var Medarbejder i Dagbladet fra 1 Juli 1879 til Septbr. 1880, idet han fra 1 Juli s. A. havde overtaget Redaktionen af Ny illustreret Tidende, som han igjen fratraadte i Februar 1883. I sidstnævnte Blad er, foruden mangfoldige Oversættelser, Literaturanmeldelser m. m. i nævnte Tidsrum, alle Biografier, som ikke er forsynet med andet Forfattermerke, af ham. I Særtryk af dette Blad udgav han Festnumer i Anledning af Afsløringen af Kristian IV.s Statue 28. Septbr. 1880 (Kra. Fol. 20 S.) og Henrik Wergelands-Numer. 17. Maj 1881. (Kra. Fol. 28 S. m. 8 S. Faksimile af W.s Manuskript til «Den engelske Lods»).

I Illustreret Nyhedsblad 1863, No. 30 og 31: Et Par Breve fra Konrektor Cortin i Bergen til Sognepræst E G. Schytte i Bodø. (Meddelt med Anm.).

I Skilling-Magazin skrev han efter P. Botten-Hansens Død alle Literaturanmeldelser fra Bladets No. 33, 1869 til 1874, og har desuden i dette Blad skrevet bl. a. følgende Biografier: *1870*, No. 13: Landskabsmaler Flintoe; No 30 Prof. W. Boeck; No. 33: Digteren C. J. L. Almqvist; No. 34: Prof. Chr. Boeck. — *1871*, No. 1: Adolf Tidemand. — *1872*, No. 1: Jonas Lie. — *1874*, No. 1: Statsminister Fr. Due. — *1875*, No. 36: Sprogforskeren Prof Chr. Lassen; No. 40: Rektor J. Geelmuyden; No 45: Ole Hammerstad. — *1876*, No. 1: Statsraad Jens Holmboe. — *1878*, No. 40: Konsul Jens Gran. — *1879*, No. 1: Konsul Tho. Joh. Heftye; No. 18: Minister G. Sibbern; No. 20 og 21: Generalkonsul O. Richter.

I Norsk Folkeblad 1868, No. 51: Biografi af Konsul Jens Gran.

I Folkebladet, red af J. B. Bull, 1887, No. 2: Biografi af Ivar Aasen.

I Norske Digtere efter 1814 (Till. til B. G.) III. 12 fg.: C. P. Riis; S. 79—81: N. R. Østgaard.

I Morgenbladet *1876*, No. 186 A, 196 A, 203 A, 204 A, 219 A, 225 A, 234 A: Centennialbreve fra Amerika. — *1887*, No. 22: Kommunallovgivningens Femtiaarsjubilæum og Kristiania Bys Historie. — Han var en af dette Blads Storthingsreferenter 1881—83.

Til P. Chr. Asbjørnsen, en literær-biografisk Skitse af Alfred Larsen (Chra. 1872. 4.) og til den franske Udgave af samme Arbejde (Chra. 1873. 4.) har han leveret den bibliografiske Oversigt S. 33—50 og S. 29—38.

I Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg, har han skrevet Biografierne af J. N. Brun, W. F. K. Christie, P. A. Munch, A. M. Schweigaard, Edvard Storm, Eilert Sundt og J. H. Wessel samt bearbejdet et Par af de andre efter tidligere trykte Skildringer.

I Norge, illustreret Reisehaandbog, udg. af Chr. Tønsberg, har han skrevet Artikelen Literatur og Kunst i Indledningen (2. Udg. S. 57—63, paa Engelsk i Norway, Chra. 1875, S. LV.—LXI.)

I Nyt Tidsskrift II. 628—36: Den norske literatur i 1883.

I Ny illustreret Tidende 1876, No. 5 og 6: Biografi af General J. G. Meydell.

I Illustreret Tidende (Kbhvn.) *XVI*. No. 786: Med Johan Sverdrups Billede. — *XVII*. No 851: Biografi af Prof. W. Boeck. (Optrykt, uden Forf s Vidende, S. 3—15 i „Professor, Dr. med. C. W. Boeck. Et Mindeblad". Kra. 1876. 4.)

Af Nordisk Conversations-Lexikon, 3. Udg., har han været Medarbejder for Bogstaverne A—K og indenfor denne Ramme skrevet, med Undtagelse

af Artikelen Bjørnson, Verkets fleste Artikler vedrørende Norges Literatur- og Personalhistorie i det 18. og 19. Aarhundrede.

Han har deltaget i Redaktionen af Universitets-Bibliothekets Aarbog for 1884—87 og har udarbejdet de systematiske Registre til den i Særtryk af samme udgivne Norsk Bog-Fortegnelse 1883—86.

Han har ved mange Lejligheder assisteret andre Forfattere ved deres literære Arbejder, bl. a. P. Botten-Hansen og Siegw. Petersen ved Udgivelsen af «Norsk Bog-Fortegnelse 1848—65» og P. Chr. Asbjørnsen ved Udgivelsen af «Norsk Landmandsbog» 1868—70, hvori han derhos gav bibliografiske Meddelelser om Bøger for Landmænd.

Han har lejlighedsvis leveret Bidrag til Aftenposten, Bergensposten (1865—68), Dagbladet, Dagen, Morgenbladet og Verdens Gang.

Halvorsen, Johan Henrik Skonhoft, Søn af Skibsfører *A. S H.* og *Anne Katrine Christensen*, er født i Kopervik paa Karmøen 30 November 1853, blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 6 August 1875 udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i Bergenske Infanteribrigade og ansattes s. A. som Lærer i Mathematik ved Maribogadens Latin- og Realskole i Kristiania. 7 Februar 1879 erholdt han efter Ansøgning Afsked fra Militærtjenesten for at ofre sig for Lærergjerningen og har senere været Lærer først ved Holan og Gundersens Skole, nu ved Gundersens Latin- og Realskole i Kristiania.

* 19 Juli 1879 *Helgunda Augusta Fredrikke Dahl*, Søster af den ovfr. S. 102 nævnte Literat G. A. Dahl.

Trigonometrisk repetitionsblad. Med figurer. Kra. 1878. Obl. 8. 8 S.

Repetitionskursus. (To kontratrykte Pl.) Kra. 1878.

Polygonberegning. (En Tabel med Figurer). Kra. u. A.

Plan trigonometri. Chra. 1883. 8. 64 S. — Rettelser og tillæg. [Kra. 1887]. 8. 1 Bl.

Mathematiske Opgaver for Latin- og Realgymnasiet, samt de Opgaver, som ere givne ved Examen Artium, samlede af J. S. H. 2den forøgede Udgave. Kra. 1884. 8. 80 S. (Lithogr.)

Facitbog til samme. 2. Udg. Kra. 1884. 8. 31 S. (Lithogr.)

Formler fra trigonometri og arith. [Kra. 188*]. 1 Bl. Pat.

Stereometriske formler. [Kra. 188*]. 1 Bl. Pat.

Formler til analyt. [Kra. 188*]. 1 Bl. Pat.

Repetitionsblade i mathematik til latin- og realartium. I—III. Kra. 1886. *I.* Arithmetik. Obl. 4. 20 S. — *II.* Trigonometri. 8. 12 S. — *III.* Analytisk plangeometri. (Keglesnittene). 8. 19 S.

Mathematiske opgaver for latin- og realgymnasiet (med resultater og vink til løsningen). 3die forøgede udgave. Kra. 1886. 8. 71 S. — Facitbog til samme. Kra. 1886. 8. 50 S.

Repetitionsgeometri for middelskolen. Kra. 1887. 8. 48 S. (Kontratryk).

Anmerkninger til C. M. Guldbergs analytiske geometri til *brug i realgymnasiet.* Kra. 1887. 8. 23 S.

[Indledning til analytisk geometri]. I. [Kra. 1887]. 4. 24 S. (Kontratryk. Uden T., S og A.).

Halvorsen, Niels, Søn af Sogneprest til Skjold *Jens Braage H.* († 1847) og *Alette Jakobine Hveding,* blev født paa Skjolds Prestegaard 16 Juni 1833, Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1852 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1858. Fra August 1859 til Juli 1864 var han Lærer ved Nissens Pigeskole i Kristiania og derefter til sin Død 4 Juli 1882 Medbestyrer af Autenrieths (senere Frøken Caroline Bauers) Pigeskole sammesteds.

Prædikener paa alle Søn- og Festdage af L. Harms. Udgivet paa Norsk af Th. C. Bernhoft og N Halvorsen. B. 1. 2. Chra. 1862. 8 *I.* Vinterhalvaaret. 633 S. *II.* Sommerhalvaaret. 499 S. (Omtring de to Tredjedele af Oversættelsen er udført af H.).

Prædikener over Kirkeaarets Evangelier tilligemed sex Fasteprædikener af L. Harms. Oversat af N. H. Anden Udgave [af frgd. Arbejde]. Med Forfatterens Levnet og Portræt. Chra. 1869. 8. IX S., 2 Bl., 1062 S. (Jfr. Artikelen Th. F. W. Barth i dette Værks 1ste Bind, S. 178).

Hambro, Christian Fredrik, Søn af Kjøbmand *Edvard Isak H.* († 17 Oktober 1865, 83 Aar gl.) og *Johanne Marie Roggen* († 1841, 45 Aar gl.), blev født i Bergen 4 August 1823, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1842 og juridisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1851. Han blev 1860 ansat som Kopist i Armedepartementet og konstitueredes 20 December 1862 som 2den Sekretær i Udenrigskabinettet, opholdt sig fra Juli 1865 til Juli 1866 i en særlig Missjon i Frankrige og udnævntes 20 Decbr. 1871 til norsk og svensk Vicekonsul i Newcastle, i hvilken Stilling han døde 29 Septbr. 1873.

* *Anna Kirstine Bødtker*, D. af Kjøbmand i Bergen, Ritmester Bernt Anker B. († 1839) og Petrikke Marie Frøchen († i Kra. 1886).

Jfr. Svenska Dagbl. 1887, No. 23, S. 3, Sp. 7 fg.

Det norske Consulatvæsen tilligemed de for svenske Consuler givne Anordningers vigtigste Indhold. Chra. 1859. 8. VIII. 415 S.

Den privata sjörätten enligt svensk lagstiftning. D. 1. 2. Sthlm. 1870 8. 476 S. (Anm. i [Letterstedtske] Nord. Tidskrift 1882).

Hambro, Edvard Isak, Søn af Fattigkasserer *Carl Joachim H.* († 14 Maj 1873, 59 Aar gl.) og *Angeliqve Catarine Bull,* er født i Bergen 3 Juli 1847, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1863, studerede 1866—67 ved Kjøbenhavns Universitet, hvor han fornemmelig hørte Madvigs Forelæsninger, og blev filologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1869. Han blev 1871 ansat som Lærer ved Tanks Skole i Bergen og har siden 1878 været Bestyrer af egen Skole sammesteds.

* *Nikoline Kristine Harbitz,* D. af Malermester i Bergen Niels Andreas H. og Elise Kristine H.

Om pigeskolen. Indledningsforedrag ved en diskussion i Bergens kvindesagsforening. Trykt paa «Bergens kvindesagsforenings» bekostning. Bergen 1887. 8. 15 S.

Han deltog med daværende Raadmand N. A. Dahl og Biskop F. W. Hvoslef i Juni 1882 i en i Bergens Blade offentliggjort Indbydelse til Oprettelse af et Menighedsuniversitet i Bergen, hvilken Indbydelse senere blev trykt i Brochuren «Om et Menighedsuniversitet i Bergen (Bergen 1883. 8. 63 S.), hvori ogsaa S. 29—51 er indtaget et Aftryk af en Række Artikler, H. skrev om «den bergenske Universitetssag» i flere Bergens Blade i Februar 1883. (Jfr. Morgbl. 1883, No. 54 og 60 [af Dr. L. Daae]).

I Indbydelsesskrift fra Hambros Skole 1885: Hjemmearbejde og skolearbejde, et par ord til forældre og foresatte.

I Bergensposten Høsten 1878 førte han en Polemik [mod Hans Greve] om Pigeskolen.

Ved Grundlæggelsen af Bergens Aftenblad 1880 var han i det første Halvaar Medlem af Redaktionskomiteen og skrev som saadan adskillige ledende Artikler i Bladet. Senere har han i dette Blad af og til deltaget i Diskussjonen af offentlige Anliggender, saaledes i Aarg. *1884*, Decbr., ved nogle Artikler om den økonomiske Krise og i Aarg. *1886*, No. 1875 ved en Artikel om Overbefolkning og Midler derimod.

Hammer, Hans Christian, Søn af Landhandler *Abraham Falch H.* og *Katharina Marie Nimb,* blev født paa Rogneby paa Toten 31 Oktbr. 1807, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1826 og theologisk Kandidat med Laud i Februar 1837. Han døde i Februar 1839.

I Wexels's Tidsskrift f. Kirke-Kronike I. 372—80: Et Par Prøveblade af en „Kirkekronike paa Riim" for Born og Menigmand.

I Den Norske Huusven findes forskjellige Digte af ham, saaledes i *I.* No. 18, 22, 26; *II* No. 2 (Ludvig og Emma, Novelle), 12, 15, 20, 24, 25; *III.* No. 4, 11, 16, 20, 24, 25 (Mindedigt over N H. Abel), 26; *IV.* No. 14, 16, 19; *V.* No. 2 (Mindedigt over Claus Frimann) og 9.

Ogsaa i Morgenbladet er trykt flere af hans Digte, hvilke oprindelig tildels var indførte i Studentersamfundets haandskrevne Blad.

Hammer, Hans Julius, Søn af Sorenskriver, Justitsraad *Andreas H.* og *Isabelle Christine de Stockfleth,* blev født i Kristianssand 20 Juli 1810, Student med Laud fra Overlærer Møllers Institut 1827, blev 1829 konst. som og 1830 udnævnt til Adjunkt ved Drammens lærde Skole. I September 1833 tog han filologisk Embedsexamen med Laud, hvorpaa han 30 Marts 1836 udnævntes til Overlærer ved og Bestyrer af Molde Middelskole, 6 Juni 1840 til Rektor ved Stavanger lærde og Realskole og 28 Maj 1852 til Rektor ved Skiens lærde og Realskole, i hvilken Stilling han døde 3 Maj 1872. Han var Medlem af den kgl. Kom-

missjon af 14 Febr. 1865 til Revisjon af Lovgivningen om vort højere Skolevæsen. Han blev 21 August 1866 R. St. O. O. «for fortjenstfuld Embedsvirksomhed».

* 1835 *Caroline Fredrikke Münster* (f. 16 Septbr. 1811), D. af ndfr. nævnte Landfysikus J. A. M. og Henriette Louise Christiane Colding.

Nekrolog i Aftenbl. 1872, No. 105, jfr. No. 127; *Mindedigte* i Morgbl. 1872, No. 132 A, Correspondenten s. A. No. 39 og Stav. Amtstid. No. 60. Jfr. A. W. Münster: Optegnelser ang. Justitsraad T. G. Münster og hans Slægt (Kra. 1858), S. 25 fg.; Indbydelsesskrift fra Molde Skole 1860. Et Mindesmærke er ved Subskription bleven rejst over ham paa Skiens Kirkegaard.

I Indbydelsesskrift fra Stavangers Skole 1852: Om Skolens Overgang til combineret lærd og Realskole samt de i Anledning heraf stedfundne Forhandlinger. 8. 26 S.

I Indbydelsesskrift fra Skiens Skole *1853*: Nogle pædagogiske Bemærkninger samt Skoleefterretninger. 8. 44 S. (Anm. i Christianiaposten 1853 No. 1746). — *1854*: Skoleefterretninger. — *1855*: 1) Fortegnelse over Skolens Bogsamling; 2) Skoleefterretninger. — *1857*: Skoleefterretninger. — *1858*: Skoleefterretninger 1857—58. — *1859*: 1) Fortegnelse over en Del af Skolens Samlinger; 2) Skoleefterretninger 1858-59. — *1860*: Skoleefterretninger 1859—60. — *1864*: Skoleefterretninger for Skoleaarene 1862-63 og 1863—64. — *1865*: 1) Taciti Germania, oversat af H. J. H. 2) Skoleefterretninger 1864—65. — *1870*: Skoleefterretninger.

I Norske Univ.- og Skole-Annaler *II*. 54—76: Om Drammens lærde Skole 1816—1832. — *III*. 261—80: Beretning om Molde Middelskole 1822—37. — 2. Række *I* 359—79: Om Stavangers lærde og Borgerskole 1826—41.

I Correspondenten findes en hel Del Opsatser af ham.

Hammerstein, Peter Georg Christian, Søn af Skipper *Carl Christian H.* og *Diderikke Schiøne*, blev født i Kristiania 25 Januar 1817, tog 1842 Præliminærexamen og i Juli 1854 norsk juridisk Examen med Karakteren «Bekvem». I 1859 blev han autoriseret som Sagfører ved Underretterne og levede senere dels som saadan, dels som vagabonderende Publicist, paa forskjellige Kanter af Landet (i Throndhjem, Fredrikshald, Kristiania osv.).

Han var i flere Aar Redaktør af Fredrikshalds Budstikke. Paa Grund af en Artikel i dette Blads No. 1 for 1850: «Tilbageblik paa Fædrelandets politiske Forhold i 1849 i Form af en Almanak» blev han af Højesteret 14 Novbr. 1850 dømt for Overtrædelse af Criminalloven Kap. 9 § 26 (jfr. Norsk Retstidende 1850, S. 733—36).

Af forskjellige projekterede Blade, hvorpaa han i senere Aar drog om og samlede Subskribenter (saaledes i 1865 et «Norsk Unionsblad» og i 1872 et Blad med Navnet «National»), udkom intet. (Jfr. «Fr.halds Tilskuer» 1865, No. 106 og «Stavangeren» 1872, 30 August).

Hammersvik, Haldor Monssøn, en Fisker i Selø Prestegjæld, der druknede ved Statlandet 1822 i en Alder af omkring 30 Aar.

Sjelens sjungende Harpe, indeholdende nogle aandelige Sange forfattede af H. M. H. Nu efter Forfatterens Død til Trykken bekostet af nogle af hans efterladte Venner ved Peder Pedersen Hammersvig *). Eegseth 1835. 8. 58 S., 1 Bl.

Hamsund, Knud Pedersen, fra Nordland, udvandret til Amerika 1886.

Bjørger. Fortælling. Bodø 1878. 8. 124 S.

Hande, Halvor Halvorsen, Søn af Gaardbruger *Halvor Johannesen* og *Marit Knudsdatter,* er født i vestre Slidre 10 Januar 1846, blev Student med Laud fra Gjertsens Skole 1866 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1872. Han har senere været Redaktør i Amerika, i det sidste Tiaar af Bladet «Norden» i Chicago.

Segner fraa Bygdom utgjevna av det norske Samlaget [ved H. Hande og J. E. Nielsen]. I. Chra. 1871. 8. 4 S., LVI. S., 144 S. (Det er Afdelingen „Fraa Valdres" S. I—LVI, som er optegnet og meddelt af H.)

Ei Hugvending. Komedia av Steinvarð. Utgjeven av det norske Samlaget. Kra. 1873. 8. 65 S. m. 2 Musikbilag. (Jfr. „Fram", 2. og 3. Halvaar 1872, S. 502 fg.)

Haneborg, Christian Andersen, Søn af Gaardbruger og Vagtmester ved Dragonerne *Anders Halvorsen H.* († 1847, Storthingsmand fra Akershus Amt 1818, 1821 og 1822) og *Birthe Sophie Olsdatter Nordby* († 1853), er født paa Gaarden Mellem-Haneborg 13 Decbr. 1807, var 1827—34 ansat som Sergeant ved 5te Batteris nationale Afdeling og derpaa, efter Distriktets Omregulering, til 1839 som Vagtmester ved Hølandske Eskadron, hvorhos han i en stor Del af disse Aar samtidig var ansat som Fuldmægtig for Kammerherre Wedel-Jarlsberg paa Fornebo ved hans Skovejendomme i Nes Prestegjæld. I 1836 kjøbte han Gaarden Fosser i Høland, hvor han senere har boet. Desuden har han i Aarenes Løb kjøbt betydelige Ejendomme i Blakjer, Urskog, Ejdsskogen m. m. og drevet betydelig Skovdrift, Møllebrug m. v. For Udvikling og Udbedring af Kommunikationsvæsenet har han arbejdet meget og han var bl. a. Bygmester ved Engebr. Soots Kanalisering af Fredrikshalds-Vasdraget. I sin Kommune har han været en betroet Mand, har været valgt til Formand i ca. 30 Aar, til Valgmand i 40 Aar, osv.

* 3 November 1836 *Helline Olsdatter Aamodt* (f. 8 April 1813, † 1847), D. af Gaardbruger og Forligelseskommissær Ole Aamodt paa Rud i Urskog.

---

*) *Udgiveren blev efter Forf.s Død gift med hans Moder.*

Portræt med Biografi af Julius Hagen i Underofficersbladet 8. Aarg. (1885—86), No. 1. Jfr. A Heyerdahl: Haneborg-Familiens Stamregister, S. 20 fg.; Budstikken 1883, No. 29; Morgenbl. 1886, No. 593. Hans Portræt er i 1887 bleven anbragt i Kommunegaarden.

Ideer til Hovedforandringer ved Norges Forsvarsvæsen. Chra. 1839. 8.

Bemærkninger om Tobakken. [Digt med Musik. Kra. 1885]. 8. 2 Bl.

Han har helt siden 30-Aarene ikke sjelden deltaget i Dagspressens Diskussjon om offentlige Anliggender og skrev i sin Ungdom ikke faa Sange, som tildels endnu synges ved Almuens Fester og paa militære Øvelsespladse. Af hans Stykker i den periodiske Presse kan merkes:

I Morgenbladet *1849*, No. 149: Om Jernbanen fra Kristiania til Mjøsen. — *1853*, No. 333: Bemærkninger ved Jernbaneanlægget, fornemmelig fra Kristiania til Strømmen (jfr. No. 339).

I Dagbladet *1870*, No. 104: Til Artilleri- og Kavalleri-Udrederne her i Landet med Forslag til Lov om deres Pligter og Rettigheder. — *1886*, No. 381: Blakjer—Myfen-Banen.

I Budstikken 1881, No. 79: Betragtninger over den politiske Uenighed.

I Adressebladet 1884, No. 17: Om Elgsdyrene.

Hanneborg, Caspar Anton Olsen, Søn af Lensmand i Urskog *Ole Halvorsen Haneborg* († 1848) og *Mette Sofie Svendsdatter Hansen*, er født paa Gaarden Haugrim i Urskog 18 Januar 1823, var i to Aar ansat paa Stiftskontoret i Kristiania, tog 1843 Præliminærexamen og studerede derefter en Tid Lovkyndighed Efter sin Faders Død kjøbte han Gaardene Søndre Haugrim og Høgaasen og har senere levet som Gaardbruger og Skovejer i Urskog og Fet. Han var fra 50-Aarene Medlem af og 1876—80 Ordfører i Urskogs Heredsstyrelse.

* 1852 *Anna Cathrine Eugenie Bergqvist* (f. 25 Marts 1835), D. af Brugsforvalter Magnus B. og Anna Louise Viig.

Jfr. A. Heyerdahl: Haneborg-Familiens Stamregister (Chra. 1871), S. 25.

Jernbaneforslag, indgivet paa 1848 Aars Storthing af H. Hanneborg *) og C. A. Hanneborg. Chra. 1849. 8. 38 S. (Jfr. Storth.-Forh. 1848, VIII. 39 og VI. 919).

I Morgenbladet *1845*: Communikationsvæsenets nærværende Standpunkt og hvad der i denne Henseende mest bør komme i Betragtning. — *1849*, No. 247: Om Vinterjagt efter Ulv. — *1856*, No 280: Om Glommen og Wenern Jernbanen.

Hannestad, Søren Haquin, Søn af Sogneprest *Haquin H.* og *Ovidia Marie Bigum* († i Kra. 21 Juni 1861, 77 Aar gl.), blev født

*) Halvor H., C. A. H.s Broder, født paa Haugrim 13 December 1812, Ejer af Gaarden Ejd i Høland.

Trykt 22 Oktbr. 1887.

paa Kattegat 7 Oktober 1808 (døbt i Hurdals Kirke 30 Decbr. s. A.), blev, privat dimitteret, Student med Haud 1827 og medicinsk Kandidat med Haud i Septbr. 1836. Høsten 1833 havde han allerede fungeret som Koleralæge først i Kristiania, senere i Drammen og paa Fredrikssten, i 1837 var han konst. Distriktslæge i Numedal og Sandsvær og 27 Maj s. A. udnævntes han til Distriktslæge i Hallingdal, forflyttedes 11 August 1841 til Nordhordlands Distrikt, efter hvis Deling han 8 Juli 1853 blev Læge i Midthordland. Den 16 Maj 1854 blev han udnævnt til Amtsfysikus i Smaalenene, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 9 Jan. 1869. Han døde i Skeberg 21 Febr. 1872.

* 1837 *Marie Hasberg* (f. paa Kongsberg 23 Marts 1817), D. af ndfr. nævnte Bergmedikus B. J. H. og Anne Marie Henriksen.

Jfr. Kiær: Norges Læger, S. 153 fg.; M. Arnesen: Biogr. Efterretn. om Elever paa Fredrikshalds Skole, S. 39.

I Morgenbladet *1844*, No. 252 og 289 og *1845*, No. 14 og 90: Ang. Helbredelsesanstalter for Spedalske. (Jfr. Svar af I Hiort i Aarg. 1845, No. 160; af W. Boeck i s. Bl. No. 96 og [af H. Holmboe] i Berg. Stiftstid. 1844, No. 47—104, jfr. s. Bl. 1845, No. 29).

Hansen, Adam Fredrik (Frits) Christian, Søn af nedennævnte Sorenskriver *Fredrik Chr. H.*; er født i Laurvik 31 Januar 1841, blev Student med Udmerkelse fra Nissens Skole 1858 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1865. Han var 1860—64 Lærer ved Nissens Sko og blev 1865 ansat som Kateket og Lærer i Nordens Sprog, Literat Historie og Statistik ved Krigsskolen, hvilken Stilling han beklædte 1872, da han tog Ansættelse som Lærer ved Folkehøjskolen paa Saga hvorfra han 1874 overflyttede sin Lærervirksomhed til Folkehøjskolen Vonhejm i Gausdal. Sommeren 1881 oprettede han sammen med tejn Fredrik Storm Stavangers private Middelskole, i hvis Bestyrelse deltog til Sommeren 1887. I Aaret 1885—86 opholdt han sig i Ud (Tyskland, Schweitz, Frankrige, Belgien og England) for at studere Landes Folkeskoler og Seminarier. Høsten 1887 vendte han tilbag til Vonhejm som Lærer ved Folkehøjskolen der.

* *Ingeborg Marie Heftye*, D. af nedennævnte Konsul Johs. H. og Marie Meyer.

Om Maalsagen og Politiken. Foredrag, holdt i Vestmanr 17de Septbr. 1873. Chra. 1873. 8. 24 S.

Om Folkehøjskolen og Almendannelsen. En Redegje Forsvar. Kbhvn. 1877. 8. 368 S. (Anm. [af Dr. L. Daae] i Mgbl. 187 222, 234 og 255; i Nyt Tidsskrift II. 465 fg. af J. L.[ieblein]; i Nordisl fg. af L. Helveg; i Dansk Skoletidende 1877 af Rektor D

Giv Agt! Vetosagen eller Statsraadssagen? En Henvendelse til Storthinget. Af Finnvid. Kra. 1881. 8. 23 S.

Han var den anonyme Udgiver af Den norske Turistforenings Arbog for 1869 (Kra. 1870. 8. 2 Bl., 139 S. m. 3 Pl.), hvori er af ham S. 108—11: Hol—Aurland—Flaam—Runddalen.

I Studenterblade 1861—62, No. 5—7: Norskhedssagens Historie; No. 11: Anmeldelse af «Studier over Studenterlivet i Christiania».

I Aftenbladet 1868, No. 13—14: Vore Fædre.

I Oplandenes Avis 1879, No. 41, 48 og 55: Indlæg i Flagstriden [ɔ: mod Flagforslaget; jfr Svar af Bjørnson i No. 58]

I Lillehammer Tilskuer 1880, No. 87: Mindetale over Per Bø.

I Stavanger Amtstidende 1884, No. 16: Øjeblikkets politiske Stilling. [Dette Foredrag, der tog Ordet for Kompromis mellem Partierne, for Rigsretsdommen blev fældet, blev optrykt i flere Højreblade, men angrebet i Venstreblade, paa hvilke Artikler Forf. svarede i Stavangeren og i Vestlandsposten].

I Dagbladet 1880, No. 113 og 115: Regjeringen, Skolestyrelsen og Folkehøjskolerne

Mange Lejlighedstaler af ham er trykte dels i Samtidens Dagblade i Kristiania og Stavanger, dels i særskilt udkomne Beretninger om Studentermøder og Sangerfester.

Hansen, Andreas, bev født paa Fyen 4 Maj 1783 og modtog sin første Uddannelse paa Kammerraad Bülows Gods sammesteds, hvorefter han havde Ansættelse som Gartner paa forskjellige Steder i Danmark. I 1815 blev han forskreven til Kristiania af en af Byens daværende større Ejendomsbesiddere, Kammerraad Glückstad. I 1819 etablerede Hansen sig for egen Regning og drev Gartneri efter en udvidet Maalestok først i sin Have ved Tøjengaden, senere paa sin Ejendom Rosenhof ved Throndhjemsvejen. En hel Del af de ældre Haver omkring Kristiania er anlagt af H. og fra hans Planteskole forsyntes i lang Tid de fleste Haver i Landet med Frugttræer. Han døde paa Rosenhof 23 Februar 1870.

* *Sophie Feldtmann* († 81 Aar gl. i 186*).

Nekrolog i Morgbl. 1870, No. 62.

Norsk Havebog, udarbeidet med særdeles Hensyn til Rigets forskjellige Egne til Huusbrug. 1ste Hefte indeholdende Kjøkkenhaven. Med et lidet Tillæg om Humlens og Tobakkens Dyrkning. Af G. F. Lundh og A. Hansen. Chra. 1836. 8. 112 S. — 2det Hefte, indeholdende Frugt- og Blomster-Haven. Af A. Hansen og Zarbell. Chra. 1837. 8. 144 S. — 2den Udgave. Indeholdende Kjøkken-, Frugt- og Blomster-Haven. Udarbeidet med særdeles Hensyn til Rigets forskjellige Egne til Husbrug. Chra. 1849. 8. 2 Bl., 186 S.

Hansen, Andreas Michael, Søn af Kjøbmand, senere Kasserer i Norges Bank *Claus H.* († 25 Oktober 1885, 85 Aar gl., Nekrolog i Bergensp. 1885, No. 249) og *Elisabeth Concordia Schram,* er født i Bergen 4 April 1834, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole

1851 og theologisk Kandidat med Laud i December 1856. Han var derefter i flere Aar Huslærer hos Verksejer Aall paa Nes, blev 1860 ansat som Kateket og Lærer i Nordens Sprog, Literatur, Historie og Statistik ved Krigsskolen, overtog Høsten 1865 Stillingen som Sømandsprest i Leith, hvor han forblev til Vaaren 1873, da han 28 Jan. s. A. var bleven udnævnt til Sogneprest til Etne. 1874 fik han Bestalling som Provst i søndre Søndhordlands Provsti og 17 April 1880 udnævntes han til Tredjeprest ved Trefoldigheds Menighed i Kristiania. Han er valgt Medlem af «*Sällskapet pro fide et christianismo*» i Stockholm (1887).

* 1862 *Simonine Mariane Stephansen* (f. 18 Juni 1840), D. af afd. Skibsreder i Arendal Christian S. og Mariane Jørgensen († 6 Aug. 1886, 84 Aar gl.).

Portræt med Biografi i Norsk Sømandsblad 1887, No. 3.

Verdslig Kristendom, en Prædiken holdt i Arendals Bedehus den 19de Juni 1872. Arendal 1872. 8.

Hvorfor jeg er Høiremand. Et Lejlighedsskrift af A. H. Kra. 1883. 8. 33 S. (Skrevet i Anl. af Christopher Bruuns Brochure „Venstrepolitiken og Theologerne" og igjen besvaret af B. i „For frisindet Christendom" 1884, No. 7. Jfr. ogsaa Artikelrækken „Hvorfor jeg er Venstremand" i „Vestlandsposten" s. A.).

I **Gammelt og Nyt**, udg. af Gisle Johnson, findes af ham nogle religiøse **Digte** merket Ss.

I **Bud og Hilsen** — foruden nogle Digte — *1872*: En Moders Forbøn (Prædiken). — *1873*: Hvorledes Naaden lønner (Prædiken). Tro paa den Herre Jesum Kristum, saa skal du blive frelst (Prædiken). — *1876*: Apostelen Pauli Reise til Rom.

I Kirkelig Kalender for *1876*, red. af Th. C. Bernhoft, S. 119—24: Hvo er denne? (Digt); S. 125—160: Patrick Hamilton. — *1877*. S. 66—108: Lutheranerne i Skotland.

I Theologisk Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge, ny Række *III*. (1874), S. 161—240, 513—562 og *IV*. 114—46: De nyeste Undersøgelser i og omkring Palæstina. — *V*. 92—152: Om Menneskets Oprindelse. Et Kapitel af Dr. Charles Hodges «Systematic Theology» for Lejligheden meddelt paa vort Maal.

I Luthersk Ugeskrift 1877, I.: Om Reorganisationen af den evangeliske Kirke i Preussen.

I Ny Luthersk Kirketidende *1877*, S. 5—12: Frit Skriftemaal; S. 73—77 og 92—95: Er Statskirkeprincipet hedensk? S. 321—26 og 344—50: „Kristi Kirkes Enhed", Prædiken af Prof Flint i Edinburgh, oversat. — *1878*, S. 81—86 og 97—102: Præstevalget; S 321—28 og 347—52: Den evangeliske Kirkeforfatning i de tyske Stæder i det 16de Aarhundrede. (Efter Dr. Frantz). — *1879*, S. 182—91 og 200—204: Angaaende Menighedernes Medvirken ved Besættelsen af geistlige Embeder; S. 125—28: Recension af Prof. L. Daaes Skrift: „Geistliges Kaldelse i den norske Kirke efter Reformationen". — *1880*, S. 65—74 og 94—96: Ogsaa lidt om Ofringen.

I Luthersk Kirketidende *IV*. (1865), S. 193—205: St. Mariæ tydske *Menighed i* Bergen; *VII*. 39—42, 161—70, 177—92; *VIII*. 257—66, 280—86;

X. 65—73, 102—108, 167—71; *XI.* 161—89, 193—205; Ny Række *II.* 209—16, 257—65, 369—82; *III* 89—95, 177—82, 241—48; *IV.* 217—20, 337—47, 369—84; *V.* 75—90, 278—81, 327—29; *VIII.* 41—48, 154—59, 171—75: Fra Skotland. I.—XXIII. — N. R. *IV.* 161—73 og 177—96: Anmeldelse af [J. R. Seeley's] «Ecce homo!» — *X.* 294—303: Vækkelsen i Edinburgh. — *XI.* 23—30: Synd, Retfærdighed og Dom (Gjensvar til Dr. Horn). — *XII.* 1—8 og 17—26: Om Menighedsraad og Menighedsmøder. — 3 Række II. 65—69: Forældede Love. — 4 Række *X.* 1—10: Hvad kan der fra den indre Mission gjøres for at møde Tidens Farer? (Med Referat af en til Foredraget knyttet Diskussjon S. 10—15 og 17—21). — *XVI.* 233—46: Om Menighedernes Indflydelse paa Prestevalget. Fra og med denne Rækkes 15de Bind (1884) er han indtraadt som Medredaktør af Tidsskriftet og har som saadan skrevet en Del ledende Artikler, Boganmeldel er m. v.

I Vidnesbyrd fra den norske Kirke, udg. af E. F. Eckhoff, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 391—96: Paa dit Ord! Præd. paa 5 S. e. Tr

I Det norske Bibelselskabs Aarsberetning for 1882, S. 14—21: Prædiken ved Selskabets 66de Aarsfest.

I Norsk Folkeblad *1866*, No 26: En Dag i Skotlands øverste Edsvorneret; No. 27: En Skolefest i Skotland. — *1870*, No. 37 A: Brev om Indførelsen af Menighedsraad og disses Indflydelse paa de skotske Forhold. (Jfr. samme No. af Jonas Lie).

I Den norske Arbeider 1873, No. 6: Sjurs Fortælling (Digt).

I Den nordiske Sømand, No. 2 (Tillægshefte til «The British Workman»): Kahytsgutten Knud (Digt).

I The British and Foreign Evangelical Review (Lond.), April 1869: The Lutheran Service in Norway.

I Fædrelandet *1881*, No. 62 og 63: Anm. af Christopher Bruuns „Om Kristensamfundets Synder". — *1884*, No 40: Bjørnsons „Over Evne".

I Aftenbladet 1867, No. 66: Overlæsselse i Skolerne, Th. Carlyle og J. St. Mill.

I Morgenbladet *1864*, No. 123: Politisk Skandinavisme fordum og nu. — *1865*, No. 164: Sømandsmissionen; No. 167: Lovgivningen og Drikfældigheden. — *1869*, No. 292; Mr. Foude mod Mr. Buckle; No. 344. Lidt mere om Mr. Buckle og Skotterne. — *1870*, No. 60: Norsk, ikke skotsk Kirkevæsen (jfr. L. T. i No. 9)

I Bergensposten *1869*, No. 189 og 190: En Universitetsfest i Edinburgh. — *1876*, No. 258: Til Broder Reformven, Sendebrev fra Rusticus. — *1879*, No. 275: „Fedraheimen" og Præsterne.

Hans første trykte Arbejde var et Digt til 17de Maj i «Bergenske Blade» 1850. I hans Studenterdage tryktes af ham Taler og Lejlighedssange, dels i Bladene, dels særskilt. Et Digt af ham «Skaal for Broderaand» findes trykt i «Blade fra Samfundet», S. 206—8.

Hansen, Anton, blev født 15 Juli 1820 i Arendal, hvor Faderen var Kjøbmand. 15 Aar gammel drog han udenlands, opholdt sig i England, Frankrige og tilsidst i Preussen, hvor han begyndte en Kommissjonshandel og giftede sig. Under Krigen i 1848 var han Sproglærer i Stettin, senere styrede han en Kommissjonshandel i Swinemünde. Sommeren 1852 vendte han med Familje hjem til Norge og bosatte sig paa Moss

Afsked som Lærer og boede siden som Pensjonist i Gran paa Hadeland, hvor han døde 16 Oktbr. 1828.

* *Magna Kinck* († 1841), D. af Proprietær Mogens K. og Ida Sophie Orning.

Jfr. D. Hegermann: Den mil. math. Skoles Historie, S. 49, 53, 74, 80—83.

Begyndelses-Grunde til den theoretiske Mathematik. Til Brug ved Forelæsningerne for Eleverne ved det norske militære Institut. Med 5 Planer. Chra. 1799. 8.

De første Grunde til geometrisk Landmaaling. Til Brug ved Forelæsningerne for Eleverne ved det norske militære Institut. Med 3 Pl. Chra. 1800. 8.

Hirsch, Thomas Conrad, Søn af Oberstløjtnant *Robertus Jacobus H.* og *Nikoline Hornemann,* er født i Størdalen 6 Februar 1813, blev, privat dimitteret, Student med Haud i 1831 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1835. Han blev 15 Februar 1841 ansat som Lærer ved Throndhjems borgerlige Realskole, hvis Inspektør han blev fra 1 Januar 1849. Den 18 Septbr. 1852 blev han udnævnt til res. Kap. til Strinden, befordredes 31 Marts 1866 til Sogneprest til Snaasen og derpaa 18 Maj 1872 til Sogneprest til Norderhov, hvorhos han s. A. blev Provst i Ringerike og Hallingdals Provsti, fra hvilket sidste Embede han søgte og erholdt Afsked 1885.

* 22 Juli 1841 *Anna Lovise Bjerkebek* (f. i Vinger 16 Oktbr. 1815, † 2 Januar 1873), D. af Major Lars Torgersen B. og Marthe Thorsen.

Jfr. W. Lassen: Biogr. Efterretn. vedk. Studenterne fra 1831, S. 16.

Grundrids af det norske Sprogs Grammatik. (Trykt som Manuskript. Thjem 1850. 8. 78 S. (Anonymt.) — 2det Oplag. Thjem 1858. 8. — 3die Oplag. Thjem 1862. 8. 78 S.

Nogle Efterretninger om Throndhjems borgerlige Realskole meddelte i Anledning af den aarlige Hovedexamen i Juni og Juli 1851. Thjem [1851]. 8. 60 S.

Hjelm, Claus Winter, Søn af Gaardbruger *Claus Winter H.*, en døvstum Prestesøn fra Hjelmeland, og *Serine Gundersdatter Verket,* blev født paa Gaarden Ugelid i Strand (Ryfylke) 21 Maj 1797. Efter sin Konfirmation kom han til Byfoged Løwold i Stavanger, der tog ham i Tjeneste først som Kontorbud, senere som Skriver, og blev der til 1814, da han fik Ansættelse som Kontorist hos sin senere Svigerfader, daværende Højesteretsadvokat B. H. v. Munthe af Morgenstjerne i Kristiania. der tog ham i sit Hus og lod ham begynde at forberede sig til Universitetet. Professor Hersleb tog ham under sin særlige Beskyttelse og læste Latin og Historie med ham, medens Prof. Sverdrup læste Græsk med

1813 ansat som Regnskabsfører ved Skarpskytterregimentets 2den Bataljon. Ved General Stabells Bistand — hvis Tillid han havde vundet saaledes, at han under Krigen betroedes Afhentningen i Kristiania af alle de Penge, som trængtes til den under Generalens Kommando staaende Hær — blev han efter Krigens Slutning entlediget af Militærtjenesten og fik i Maj 1815 en Ansættelse ved Sætre Brug i Hurum. Her bragte han i de 12 Aar, han var ansat der, Driften i fortrinlig Stand, fik grundlagt flere nye industrielle Anlæg (Slemmefabrik for Krudt, Stampemølle for Vadmel, Tjæreovn m. v.). I 1827 modtog han Ansættelse som Fuldmægtig ved Brekke — i 1836 forøget ved Tilkjøb af Sanne og Soli — Brug i Rakkestad, hvor han ligeledes i Aarenes Løb fik Tømmerskuren forøget og forbedret og hele Driften udvidet ved nye Damanlæg, Cirkelsager, Tjæreovne, Nybygninger af Lændser osv. Han blev 21 Novbr. 1855 tildelt Medaljen for Borgerdaad. Efterat hans ældste Søn havde overtaget Bestyrelsen af Sanne og Soli, styrede han i de sidste Aar af sit Liv alene Brekke Brug.

* 30 April 1815 *Anne Gundersen* (f. 1791, † 1 November 1866), en Plejedatter af ovennævnte Foged Grundt.

Portræt med Biografi [af Ad. Ingemann] i Illustr. Nyhedsbl. 1856, No. 16; jfr. Morgbl. 1865, No. 122; Aftenp. s. A. No. 102.

Beskrivelse over Tjæreovnen og dens Brug med oplysende Tegninger. Chra. 1862. 8. 15 S.

Hansen, Christopher.

Aandelige Brødsmuler til Opsankelse for Sjelen paa Reisen til Evigheden, eller en Samling af aandelige Sange og Betragtninger over nogle udvalgte Sprog af den hellige Skrift. Skien 1858. 8. XVI. 152 S.

Kort Overblik over Opdragelses-Anstalten „Hans Cappelens Mindes" syttenaarige Virksomhed. Skien 1860. 8. 72 S.

Hansen, Claus Gustav, Søn af Fuldmægtig *Thorbjørn H.* († 1884) og *Claussine Andersen* († 1878), er født paa Fredrikshald 21 Februar 1850, disciplinerede i 3 Aar ved Løveapotheket i Kristiania og tog i Decbr. 1872 farmaceutisk Examen med 2den Karakter. I 1875 studerede han Kemi hos Prof. Fresenius i Wiesbaden, var efter Hjemkomsten derfra et Aars Tid ansat ved det fysiologiske Laboratoriums kemiske Afdeling i Kristiania og i 4 Aar Lærer ved den tekniske Skole sammesteds. 1877—1887 var han ansat ved Medicinalrevisjonen i Justitsdepartementet og virkede samtidig som Lærer ved forskjellige Privatskoler i Kristiania og som Manuduktør i Kemi. 1881 mødte han som delegeret ved den internationale farmaceutiske Kongres i London og 1884 som officiel delegeret ved den internationale farmaceutiske Kongres i Bruxelles. Han var 1885 Medlem af den i Anledning af Tullinløkkens Bebyggelse nedsatte departementale Kommissjon. Han fik den 6 Decbr. 1886 per-

sonligt Privilegium til at drive det nyoprettede Apothek «Orion» ved Ankerbroen i Kristiania. Han har i mange Aar været Medlem af og Fosmand i den farmaceutiske Forening i Kristiania.

Supplement til Medicinaltaxten for 1879. Fr.hald 1879. 8. 84 S. med 4 Tab. og Rettelser.

Rettelser til Medicinaltaxtens Supplement, foranledigede ved Forandringer af Indkjøbspriserne Høsten 1879. [Kra. 1879]. Fol. 1 Bl. Pat.

Supplement til Medicinaltaxten for 1885. Udarbeidet af G. Hansen. Udg paa Foranstaltning af Apothekerforeningen. Chra. 1885. 8. 143 S. m. Tab. 4 og 5.

I Haandbog for Hvermand (1. Opl. Sarpsborg 1877, 3. Opl. 1879) har han skrevet 3die Del: Varelexikon.

Han er siden Januar 1887 Hovedredaktør af Norsk farmaceutisk Tidsskrift, der udkommer med 1 Oktav-Ark maanedlig.

Hansen, Daniel, Søn af ovennævnte Forvalter *Christian H.*, er født paa Sætre Brug i Hurum 29 Decbr. 1817 og blev, privat dimitteret, Student 1837. 1846—48 besøgte han den polytekniske Skole i Hannover og var efter Hjemkomsten derfra ansat dels ved Vejvæsenet, dels ved Jernbanevæsenet, indtil han af Entreprenørerne Pihl og Klingenberg i 1853 blev engageret som Bestyrer af Vandledningsanlægget i Bergen og efter dettes Fuldførelse i samme Stilling ved Anlægget af Bergens Gasverk. I 1855 blev han konst. og har siden Slutningen af 1856 været fast ansat som Stadsingeniør og Branddirektør i Bergen.

* 1848 *Ida Angell* (f. 21 Septbr. 1821, † 6 Novbr. 1883), D. af Skibsreder A. i Drøbak.

I Bergensposten findes navnlig i Tiaaret 1854—64 adskillige Bidrag af ham dels med, dels uden Navn. Heraf merkes: i Aarg. *1854*, No. 27, 30, 32 og 34: Pressen. — *1858*, No. 92, 93 og 94: Nogle Ord om Brandvæsenets Operationer i Ildebrandstilfælde. — *1859*, No. 12, 13, 14, 17, 18: Om Bearbejdelsen af Lille Lungegaardsvandet (jfr. No. 14, 20 og 27 samt polemiske Artikler i „Bergenseren" s. A. [af Diriks og W. Neumann]). — *1860*, No. 95, 96 og 98: Om Brandvæsenet. — *1863*, No. 64: Reform af Bergens Vagt- og Brandvæsen. — *1864*, No. 9, 11 og 14: Om Bergens Brandkorps.

Hansen, Ditlev Emil Gottfred, Søn af Kjøbmand *H.* og *Amalia Esther Marie Kleinschmidt* (f. i Bremen 1788, † i Bergen 1822), er født i Bergen 14 Jan. 1813, tilbragte største Delen af sin Barndom i Slesvig, hvor han forberedtes til Studeringerne, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1832 og theologisk Kandidat med Laud — til den praktiske Prøve Udmerkelse — i Juni 1840. Han var derefter Lærer ved forskjellige Privatskoler i Kristiania og bestyrede fra 1844 en Pensjonsanstalt i Løjten, indtil han fra 1 Januar 1847 blev ansat som Lærer ved Kristiania *Borger- og* Realskole. I Januar 1857 blev han ansat som Inspektør ved

Kristiania Almuskoler, hvilken Stilling han fratraadte i August 1867, da han 9 Marts s. A. var bleven udnævnt til Tredjeprest ved Trefoldighedskirken i Kristiania. Den 22 Marts 1873 udnævntes han til res. Kap. ved Vor Frelsers Kirke sammesteds.

* *Fredrikke Bull*, D. af ovfr. nævnte Provst Vincents Stoltenberg B. og hans anden Hustru Rebekka Schwabe.

Beretning om Christianias Almueskolevæsen i Aaret 1857, forfattet af Skoleinspektor .... og udgiven af Byens Almueskolekommission. Chra. 1858. 8. 30 S. — Samme for 1858 og 1859. Chra. 1860. 8. 48 S. — Samme for 1860 og 1861. Chra. 1862. 8. 51 S. m. 2 lith. Pl. — Samme for 1862 og 1863. Chra. 1864. 8. 62 S.

I Efterretninger om Chra. Borger- og Realskole 1856, S. 1—22: Om Sprogunderviisningens Ordning og Underviisningsmaaden i Tydsk.

Hansen, Eleonore, blev født omkring 1790 i Trankebar, hvor Faderen, en velhavende kjøbenhavnsk Skibskaptajn, havde giftet sig med en indisk Dame. Han tog Datteren med til Kjøbenhavn, hvor hun kom i Huset hos Justitsraad F. H. Schlegel, der opdrog hende til Lærerinde, efterat Faderen var omkommen paa Søen og al hans Formue var borte. Efterat have været Lærerinde paa forskjellige Steder i Danmark, kom hun 1815 til Kongsberg og oprettede senere et Pigeinstitut paa Fredrikshald, hvor hun imidlertid tabte alt ved Byens Brand i 1826. Derefter holdt hun Skole først i Drammen, saa i Tønsberg, hvor hun døde 1867.

Opmuntring for Sindet paa vor Vei gjennem Livet, eller Morgen- og Aftentanker. Oversat af det Tydske. Chra 1830. 8. 148 S.

Hansen, Engvald Bertram, Søn af daværende cand. theol. *Andreas H.* († 18 Oktbr. 1877 som Sogneprest til Korskirken i Bergen) og *Martha Caroline Gabrielsen* († paa Levanger 6 April 1870, 53¾ Aar gl.), er født i Stavanger 19 Novbr. 1843, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1862 og medicinsk Kandidat med Haud i Juni 1868. Han nedsatte sig derpaa som praktiserende Læge i Stavanger, hvor han boede, indtil han 7 August 1876 udnævntes til Distriktslæge i Aamli. Han er valgt til 3die Suppleant til Storthinget fra Nedenæs Amt for Valgperioden 1886—88.

* 30 Juni 1869 *Thomasine Lassen* (f. i Svelvik 13 April 1847), D. af fhv. Distriktslæge i Faaberg Henrich Andreas Zetlitz L. og Caroline Lehmann.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 155.

Det menneskelige Legemes Bygning, Liv og Pleie. Af Prof Dr. Bock. Oversat efter den tydske Originals 5te Oplag af H. Bahr og Engvald Hansen. Stavanger 1873. 8. 183 S. — 2den forøgede og forbedrede Udgave.

Efter Originalens 9de Oplag, ved H. C. S. Bahr. Stavanger 1876. 8. VIII S., 196 S.

Om Sygestuer paa Landet med særligt Hensyn til den foreslaaede Sygestue i Aamlid. (Trykt som Manuskript). Tvedestrand 1877. 8.

Tilsvar paa «Bemærkninger» i anledning Brochuren «Vestlandsbanen mellem Skien og Kristianssand». Arendal 1879. 4. 12 S. (Den i Titlen nævnte Brochure er et Arbejde af Nedenæs Amts Jernbanekomite, udkommet i Kristianssand 1879. 4. 22 S.).

2det Tilsvar paa „Bemærkninger" og „Yderligere Bemærkninger" ianledning Brochuren „Vestlandsbanen som Indlandslinie". Arendal 1881. 4. 59 S.

Firti kommende Undere. Ved Pastor M Baxter. Oversat fra Engelsk efter 5te forøgede Udgave (40de Tusinde). Med henved 50 Illustrationer. Kra. [1887]. 8. XLIII S. [Træsnit], VIII S., 488 S. (Anm. i Drammens Tidende 1887, No. 41).

I Norsk Mag. for Lægevidenskaben 3. Række, *III.* 267—69: Et Besøg ved Carolinska Institutets Kurser i Stockholm Høsten 1872; S. 660—65: Om Dampskabet, dets Anvendelse og Opstilling. — *IX.* 592—60: Smitteforhold ved Mæslinger og deres Inkubationstid.

Hansen, Frederik Christian, Søn af Fuldmægtig paa Stiftskontoret, Raadmand og Hospitalsforstander i Kristianssand *Henrik Frederik H.* († 1854) og *Jessine Marie Løfting,* blev født i Kristianssand 26 Decbr. 1799, blev Student med Haud fra sammes Kathedralskole 1817 og juridisk Kandidat med Haud 1821. Han udnævntes 1825 til Underretsprokurator i Lister og Mandals Amt, 8 April 1829 til Foged i Lofoten og Vesteraalen, 2 Juli 1834 til Foged i Laurvik og 27 Juli 1842 til Sorenskriver i Helgeland. Ved høieste Res. af 14 April 1852 blev han suspenderet og ved Høiesteretsdom af 8 December 1858 ilagt flere Aars Strafarbeide samt fradømt sit Embede. Han døde 6 Novbr. 1860.

* 182* *Albine Elise Fougner* (f. 27 Febr. 1801, † 27 Juli 1846), D. af Landhandler i Fron Simon F. og Maren Wang.

Jfr. Norsk Retstidende 1858, S. 85—95.

Hans som konst. Amtmand afgivne Beretning om Bratsbergs Amts Tilstand 1836—40 er trykt i «Beretning om Kongeriget Norges oeconomiske Tilstand i Aarene 1836—40» (Chra. 1843. 4.), S. 91—102.

Hansen, Frederik Ferdinand, Søn af Konrektor i Helsingør, titulær Oberst *Hans Christian H.*, blev født 1794, Student fra sin Fødebys Latinskole 1811 og juridisk Kandidat 1816. Senere var han Prokurator paa de dansk-vestindiske Øer og derefter Ejer af Flynderup Gaard ved Kronborg. Han døde 5 Januar 1839.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 572.

I Norge har han udgivet:

Hvo ere Aktiehavere i den danske Nationalbank? Et Contra-Indlæg. Chra. 1837. 8. 60 S.

Andet Contra-Indlæg i Sagen mod den danske Nationalbank. Chra. 1837. 8. 50 S. (For dette Skrift blev Forf. sagsøgt i Danmark).

Hansen, Frits, Pseudonym?

Giftblandersken paa Akershus. Original Fortælling af Frits Hansen. Samt Den Pukkelryggede, Condottieroen, Cavalcaba. Chra. 1873. 8. 104 S.

Hoisalig Kapteinen eller Christiania Mysterier. D. 1. [eneste?] Fra Forstæderne. Chra. 1876. 8. 2 Bl., 107 S.

Hansen, Gerhard Henrik Armauer, Broder af ovennævnte Tredjeprest Andr. M. H., er født i Bergen 29 Juli 1841, blev Student med Laud fra Bergens Kathedralskole 1859 og medicinsk Kandidat med Laud i Decbr. 1866. Efterat han fra 1 Febr. til 15 Decbr. 1867 havde tjenstgjort som Kandidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling, blev han fra 1 Januar 1868 ansat som Læge ved Plejestiftelsen for Spedalske No. 1 ved Bergen og 1 August s. A. tillige som Underlæge ved Lungegaardshospitalet. I 1869 vandt han den Skjelderupske Guldmedalje for Besvarelsen af Universitetets Prisopgave om Lymphekjertlernes Anatomi (se ndfr.) og i 1882, da for første Gang Renterne af Boecks og Danielssens Legat af 16 August 1856 uddeltes, tilkjendtes ham denne Belønning for hans Arbejde over *Bacillus lepræ* (trykt i Nord. med. Arkiv XII.) og for de af ham i det hele taget anstillede Undersøgelser over Spedalskhed. Sin Stilling ved Lungegaardshospitalet beklædte han til 1875, da han den 11 August blev konst som Overlæge for den spedalske Sygdom. Han har oftere i videnskabeligt Øjemed besøgt Udlandet, studerede saaledes fra Maj 1870 til Maj 1871 fornemmelig i Bonn og Wien mikroskopisk Anatomi, og erholdt Høsten 1887 Tjenestefrihed for at tiltræde en Rejse til Nordamerika for at studere Spedalskheden blandt udvandrede Nordmænd. Han er Medlem af Direktionerne i Bergens Museum og i Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme. Han blev 1885 Medlem af Kristiania Videnskabsselskab

* 1) 7 Januar 1873 *Stephanie Marie Danielssen* († 25 Oktober 1873, 29 Aar gl.), D. af ovennævnte Overlæge Dr. D. C. D. i Bergen.

* 2) 27 Aug. 1875 *Johanne Margrethe Gran* (f. i Bergen 16 December 1849), Enke efter Skibsbygmester Adolf Tidemand og D. af Konsul Christen Knagenhjelm G. og Constance Mowinckel.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 155; Personalhist. Efterretn om Familjen von der Lippe, S. 35; Nord. Conv.-Lex., 3. Udg. III.

Bidrag til Lymphekjertlernes normale og pathologiske Anatomi. Med Universitetets Guldmedaille prisbelønnet Afhandling. Med 5 Pl. Chra. 1871. 4. 47 S., 1 Bl.

The leprous diseases of the eye. With 6 coloured plates. By Dr. Ole B. Bull and Dr. G. A. Hansen. Chra. 1873. 8. 1 Bl., 27 S. (Anm. af Joh. Hjort i N. Mag. f. Lægevidsk. 3 R. IV. 135—38).

Indberetning til det norske medicinske selskab i Christiania om en med undeistøttelse af selskabet foretagen reise for at anstille undersøgelser angående spedalskhedens årsager, tildels udført sammen med forstander Hartwig. Trykt på selskabets bekostning og udgivet som 9de hefte af «N. Mag. f. Lægevidenskaben», 3. R. 4. B. Chra. 1874. 8. 88 S., LIII S. (Rec. af S. Høegh i Aftenbladet 1874, No. 278 flg.)

Bidrag til Kundskaben om de norske Nudibranchier. Af Herman Friele og G. Armauer Hansen. Særskilt aftr. af Forhandl. i Videnskabs-Selskabet i Christiania for 1875. Chra. 1876. 8. 1 Bl., 12 S. m. 1 Pl.

I Den norske Nordhavs-Expedition 1876—78 er af ham følgende Bind: *VII.* Annelida. M 7 Pl. og 1 Kart. Chra. 1882. Fol. 2 Bl., 54 S. — *XIII.* Spongiadæ. M. 7 Pl. og 1 Kart. Chra. 1885. Fol. 2 Bl., 25 S., 1 Bl. — (Anm. i The Nature 21 Maj 1885, S. 51).

Afstamningstheorien eller Darwinismen. Bergen 1886. 8. 84 S. Med to Tavler. (O. m. T.: Smaaskrifter om Natur og Menneskeliv, No. 1. Anm. i Dagbl. 1886, No. 336; i Morgbl. 1887, No. 290 [af H. Heiberg]).

Recherches sur les Annélides recueillies par M. le professeur E. van Beneden pendant son voyage au Brésil et à la Plata. Bruxelles 1881. 4. 29 S. m. 7 lith. Pl.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 3. Række II. 1—37: Om vort Kjendskab til Spedalskhedens Aarsager og om vore Forholdsregler mod Sygdommen.

I Nyt Mag. f. Naturvidskb. *XXII.* 354—77: Anatomisk Beskrivelse af Chætoderma nitidulum. M. 5 autogr. Pl. — *XXIV.* 1—17: Annelider fra den norske Nordhavsexpedition i 1876. Med 10 autogr. Pl.; S. 267—72: Annelider fra samme i 1877. Med 2 autogr. Pl. — *XXV.* 224—34: Annelider fra samme i 1878.

I Nyt Tidsskrift V. (1886), S. 283—303: Den naturvidenskabelige vantro; S. 833—45: Instinkt og intelligens.

I Naturen *IV.* (1880), No. 1—12: Vore fem Sandser. M. Tegn. — *VII.* No. 1 og 2: Lidt om Sopsygdomme.

I Medicinsk Revue, hvoraf han er Medudgiver — foruden Referater og Anmeldelser — i *I.* (1884), S. 161—69, 193—99 og 225—32: Sopsygdomme; S. 321—25 Biologiens Betydning for det medicinske Studium. — *II.* 284—90: Tvangslov og Stiftelser mod Spedalskhed (Polemik mod Dr. N. Wulfsberg i Tidsskrift f. pr. Med. 1885, No. 15); S 351—64: Den nye Lov om Spedalskhed; i Extranumeret, S. 144 fg.: Kort Oversigt over de patogene Soppe.

I Arkiv for Math. og Naturvidsk. *III.* (1878), S. 39—46: Oversigt over de norske Serpula-Arter. M. 3 autogr. Pl.; S. 352—74: Anatomie von *Leanira tetragona.* M. 10 autogr. Pl. — *VI.* S. 460—64: Om Nerveenderne i Iglens volontære Muskler.

I Bergens Museums Aarsberetning f. 1885, S 5—8: Nekrolog over Konservator J. Koren; S. 48—54: Bericht über zoologische Untersuchungen in den Sommern 1884—85 auf Kosten des Museums vorgenommen.

I Nord. med. Arkiv *I.* No. 13, S. 1—12: Foreløbige Bidrag til Lepraens Karakteristik. — *II.* No. 16, S. 1—32 og No. 21, S. 1—24: Fortsatte bidrag til lepraens (spedalskhedens) karakteristik. — *XII.* No. 3: Bacillus lepræ. M. 1 Tavle. 10 S. (Ogsaa trykt i Virchows Archiv B. 79, i Archives de Biologie B. I. og i *Quarterly Journal* of microscopical Science).

I Den internationale Lægekongres i Kbhvn. 1884: Foredrag over Lepraens Ætiologi og Pathologi.

I British and Foreign med.-chir. Review 1875, April: On the Etiology of Leprosy.

I Archiv f. Dermatologie u. Syphilis 1871: Zur Pathologie de Aussatzes.

I Vierteljahrsschrift f. Dermatologie *1883*: Einige Bemerkungen über die anästhetische Form des Aussatzes. — *1884*: Die Ätiologie und Pathologie der Lepra.

I Jahrbücher der Gesellschaft der Aerzte in Wien 1871: Untersuchungen über die entzünd'ichen Veränderungen der Hornhautkörper.

I Virchows Archiv f. path. Anatomie, *B. 59*, S. 521—24: Einige Bemerkungen zu dem Aufzatze Prof. Boettchers über traumatische Keratitis nebst Bemerkungen über die Plasticität des Corneagewebes. — *B. 103*, S. 388—93: Die Lage der Leprabacillen.

I Archives de Physiologie 1881: Terminaison des nerfs dans les muscles du corps de la sangsue.

I Archives de Biologie VI. (1887), S. 585—87: La septicémie inoculée à des baleines par les flêches, dont se servent les pêcheurs.

Hans som Overlæge afgivne Aarsberetninger med tilhørende Tabeller over de Spedalske i Norge fra 1875 af er trykt i «Norges officielle Statistik» 1876—82 *C.* No. 5, og i sammes ny Række (1883 fg.) *C.* No. 4.

I Dagbladet *1882*, No. 278: Hr. Jerome Buchholz og den spedalske Smitteagitation. — *1883*. No. 330: Nogle Ord om Darwinisme og Udviklingslæren. (Foranlediget ved en Artikel af F. Lochmann i Mgbl. No. 268 B)

I Bergens-Bladene har han skrevet adskilligt, fornemmelig i Bergensposten 1885—86, af hvilke Bidrag her nævnes: i Aarg. 1886, No. 57: De prakt sk-videnskabelige Undersøgelser betræffende Saltvandsfiskerierne (jfr. Svar af Carl Lumholtz i No. 72 og Gjensvar af H. i s. No.); No. 59 fg.: Afstamningstheorien eller Darwinismen. (Disse Artikler udgjør Grundlaget for hans ovfr. nævnte særskilt udgivne Skrift med samme Titel); No. 235: Tankelæsning. — I Bergens Aftenblad 1885, 20 Aug., findes af ham en Artikel om den nye Lov om Spedalskheden.

Hansen, Halvor Østenstad, Søn af Gaardbruger *Hans Knudssøn Østenstad* og *Anne Halvorsdatter,* blev født paa Gaarden Østenstad i Asker 29 Januar 1815, blev i 16 Aars-Alderen ansat som Lærer ved Omgangsskolen i sin Hjembygd og optoges efter 4 Aars Arbejde i Skolen som Elev ved Askers Seminarium, hvorfra han dimitteredes med Udmerkelse 1837. Da der nu skulde oprettes en Tredjelærerpost ved Seminariet, blev Hansen midlertidig antaget dertil og i 1838 udnævnt til denne Stilling. Opmuntret og hjulpet af Seminariets Bestyrer Gislesen tog han som Tredjelærer fat paa Studiet af Latin og øvrige Artiumsfag og blev 1847 Student med Laud. Ved Siden af sin Gjerning ved Seminariet vedblev han at studere og tog i Juni 1855 theologisk Embedsexamen med Laud, hvorefter han 28 Septbr. 1857 udnævntes til Andenlærer ved Seminariet. 11 Febr. 1860 blev han udnævnt til Sogneprest til

Hvitesejd, men allerede 10 Novbr. s. A., efterat Skoledirektørembederne var bleven oprettet i Henhold til Loven af 16 Maj 1860 om Landsalmuskolen, i hvis Forberedelse han havde deltaget som Medlem af den kgl. Kommissjon af 7 April 1858, blev han udnævnt til Skoledirektør i Kristiania Stifts vestlige Distrikt. Ved Oprettelsen af Hamar Stift i 1864 blev han forflyttet som Skoledirektør did og forblev nu i denne Stilling til sin Død den 4 Januar 1875.

* 1857 *Maren Amundsdatter Hvile* († paa Hamar 9 September 1873).

Portræt med Biografi [af I. S. i «Norsk Skoletidende»] i Ny ill. Tidende 1875, No. 6 og i Skill.-Mag. 1875, No. 7. *Nekrologer* i Hamar Stiftstid. 1875, No. 4 og i Opl. Avis s. A. No. 3. Jfr. Morgenbl. 1857, No. 285. Landets Lærerstand rejste et Mindesmærke paa hans Grav.

Denzel's Udkast til Anskuelsesundervisning i catechetisk Tankefølge, practisk udført af C. Wrage. Oversat med endeel Forandringer og betydelige Forkortelser. Chra. 1842. 8. VI, 176 S.

ABC eller første Øvelsesbog for Børn. Med tilsvarende Tabeller. Chra. 1843. 8. 40 S. — 2det Oplag. Chra. 1845. 8. 48 S. — 5te Oplag. [Bearbejdelse efter Grasmans Fibel]. Chra. 1857. 8 48 S. — [6te Oplag]. Chra. 1860. 8. 48 S. — [Nyt Oplag]. Chra 1877. 8.

Anskuelsesundervisning, dens Vigtighed, Regler for dens Anvendelse, tilligemed en Deel Øvelser i fuldstændig praktisk udførte Exempler. Chra. 1852. 8. 56 S. (Anm. af A. O. Vinje i Daa's Norske Tilskuer 1852, No. 30 og i Chrapst. s. A. No. 1417).

Forsøg til en praktisk Veiledning ved den mundtlige Undervisning i Modersmaalet i Almuskolen. Chra. 1859. 8. 77 S. (Anm. af S. K.[rogness] i Illustr. Nyhedsblad 1860, No. 3). — 2det Oplag. Chra. 1863 8. 79 S.

Lidt Stof til skriftlige Øvelser i Modersmaalet. Chra. 1860. 8. — 2det Oplag. Chra. 1861. 8. 40 S — 3die Oplag. Chra. 1877. 8. 40 S.

Nogle Blade til Veiledning ved kortfattede mundtlige Øvelser i Modersmaalet i Almuskolen. Chra 1860. 8. 32 S.

I Den norske Folkeskole 1853. S. 225—30: Om Anskuelsesundervisningen.

I Morgenbladet *1844*, No. 366 og *1845*, No. 81 Till.: I Anledning af en Opsats [af H. Elstrand] „Om theologiske Candidater og Seminarister" (jfr. E.s Tilsvar i 1845, No. 130). — *184*, No. : Om høiereAlmuskoler (under Merket H.).

I Christiania-Posten 1856: Er ikke offentlig ansatte Skolelærere ubetinget fritagne for Militairtjeneste?

I Aftenbladet 1857, No. 142: Om Nodvendigheden af endnu et Skolelærer seminarium for Christiania Stift

Hansen, Hans, blev født omkr. 1796 paa Gaarden Pillerviken i *Vaage*, hvor Faderen var Gaardbruger. I sit 17de Aar blev han ansat

som Skolelærer i Kvam i nordre Fron og, efter at have tjent ud der, tog han Ansættelse i Sels Annex til Vaage. Her for han for det første om fra Gaard til Gaard, men fik senere med Bistand af Provst Krag Omgangsskolen forandret til et Slags Fastskole, for hvilken han med Møje og Opofrelse fik opført eget Lokale ikke langt fra Gjæstgiverstedet Laurgaard. Blandt hans Elever kan nævnes P. Botten Hansen, Pastor Stensrud og Skolemændene Brødrene Hougen. I 1840 frasagde han sig sin Stilling som Skolelærer og fik en Pensjon af 8 Spd. om Aaret, som i 1857 af Storthinget forhøjedes til 32 Spd. Han vedblev ogsaa efter sin Fratrædelse at virke som Lærer, for det første kun privat, men siden som «vikarierende eller konstitueret Skoleholder». Han døde 21 April 1863. Han var to Gange gift.

Nekrolog [af P. Botten-Hansen] i Illustr. Nyhedsblad 1863, No. 26. Jfr. s. Bl. 1855, No. 30.

En eenfoldig Sjæls sjungende Andagt i nogle gudelige Sange til Sjælens Glæde og Forlystelse i Gud. Lillehammer 1843. 8 96 S. (Sangene er alle forfattet af H. med Undtagelse af et Par, der er skrevne af hans 12 aarige Datter af 1ste Ægteskab og af en anden omtrent jævngammel Elev).

Hansen*), **Hans Christian,** Søn af *Christian H.* og *Johanne Christensen,* er født 17 Decbr. 1823 i Kjøbenhavn, hvor han var Handelsbetjent 1839—45 og i sidstnævnte Aar tog Examen som Urtekræmmer. Senere blev han Skuespiller og kom som saadan til Norge i August 1848. I 1852 forlod han Theatret og har senere boet i Throndhjem, hvor han væsentlig har ernæret sig som Sproglærer og Oversætter, idet han derhos i 1867 fik en Ansættelse som Kontorist ved Throndhjems By- og Raadstuskriverkontor. Siden 1869 er han tillige edsvoren Translator i Tysk og Engelsk.

* 17 Aug. 1854 *Fredrikke Herholdt,* Digteren Chr Monsens Enke.

Siden 1858 har han, paa ganske faa Undtagelser nær, benyttet Forfatternavnet **Arnold Sylvester** under hele sin literære Virksomhed.

En Drankers Liv og Levnet, af Onkel Adam, oversat. Thjem. 1852. 8.

Dieblikkets Born. Poetiske Forsøg, udgivne som Nytaarsgave for 1853. Thjem. [1852?] 16.. 45 S. (Anm. i Den Frimodige 1853, jfr. Krydseren f. A. No. 193).

Chr. Monsens Samlede Digte. Udgivne af Chr. Hansen. Thjem. 1854[—55]. 8. 508 S. (1ste Hefte af en tidligere Udgave udkom i Throndhjem 1853, men blev kasseret, efter Udgiverens Meddelelse til nærværende Udg., „fordi det viste sig at være slet og utidsmæssigt trykt", ikke forbi det, som anført i Norsk Bog-Fortegnelse 1848—65, S. 163, var udstyret med „Forbedringer" af Udg.) — 2det Oplag med

*) Han skriver sit Navn blot med et *s*.

Titlen: Sange og Digte af Chr. Monsen. Thjem. 1872. 12. 2 Bl. 401 S. (Anm. af Kr. Elster i Aftenbl. 1871, No. 286).

Tvende efterladte Manuskripter af Chr. Monsen. Udgivne af Chr. H. I. II. Thjem. 1856. 12. 110 S., 66 S. (Se Chr. Monsen ndfr.)

Religiøse Leiligheds-Digte af Lars Linderot. Indeholdende Digte over Fødsels-, Navne- og Dødsdage m. M. [Oversatte af Chr. H.] Thjem. 1856. 8. 52 S.

For Yngre og Ældre. Jule- og Nytaarsgave. Religiøse Digte. Thjem. 1858. 8. 39 S.

Sigrid, den norske Fiskerpige. Af Th. Mügge. Oversat. Thjem. 1862. 8. 112 S.

Kari Korsmo. Et Reiseminde fra Gudbrandsdalen. Thjem. 1863. 8. 26 S. (Særtryk af Throndhjems-Posten).

Skizzer af en Skuespillers Liv. Tegnede af August Blanche. Kopierede af Arnold Sylvester. D. 1. 2. Thjem. 1863. 16. 192 S., 143 S. (Særtryk af „Throndhjems Stiftsavis").

En Tydsker. Roman i to Dele af Otto Ruppius. Oversat. Thjem. 1863. 8. 450 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

Hver Sit. Roman. Oversat fra Engelsk. Thjem. 1863. 8. 240 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

En Heltinde. Roman. Oversat fra Engelsk. Thjem. 1864. 8. 714 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

Bag Koulisserne. Skizzer af Theaterlivet af Max Ring. Oversat fra Tydsk. Thjem. 1864. 8. 140 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

En Samling Digte af C. [Carl XV.] (Efter det Svenske). Thjem. 1864 16. 4 Bl., 220 S.

Psalter og Harpe. Sange til huslig Opbyggelse af Ph. Spitta. Efter Originalens 21de Oplag. Thjem. 1864. 8. IV. 275 S

Anfind Thorsen. Historisk-romantisk Fortælling fra Haakon Haakonssøns Tid. D. 1. 2. Thjem. 1863—64. 8. 425 S. (Særtryk af „Thrønderen").

Huset og dets Eiere. Roman. Oversat fra Engelsk. Thjem. 1865. 8. 312 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

To Søskende. Roman. Oversat fra Tydsk. Thjem. 1865. 8. 147 S (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

For besynderligt til ikke at være sandt. Roman i to Dele af Lady Georgina Fullerton. Oversat. Thjem. 1865—66. 16. 530 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

Piratens Datter. Søroman. Oversat fra Engelsk. Thjem 1867. 16. 332 S. (Særtryk af „Thjems Stiftsavis").

Min eneste Søn. Novelle. Thjem. 1864. 8. 121 S. (Særtryk af „Throndhjems-Posten").

En Brud fra Fjeldet. Novelle. Thjem 1867. 8. 60 S. (Særtryk af „Throndhjems Tidende").

Syttende-Mai-Gave. Fædrelandssange. Thjem. (Kra.) 1864. 8. 16 S.

Palmeblade. En Samling religiøse Digte Thjem. 1864. 8. 32 S.

Noveller og Digte. Thjem. 1867. 8. 170 S.

Hyrekudskens Fortællinger. Af Aug. Blanche. Oversatte. Thjem. 1869. 8. (Særtryk af „Throndhjems Stiftsavis").

Det gamle Nidaros. En kulturhistorisk Skildring. Thjem. 1880. 8. 96 S. (Anm. i Thj. Stiftsavis 1880, No. 303, hvortil Svar fra H. i Dagsposten 1881, No. 1).

I Throndhjems-Posten (senere Throndhjems Stiftsavis) har han, foruden de ovfr nævnte, ogsaa særskilt udgivne, leveret følgende originale novellistiske Arbejder, nlg i Aarg. *1858*: Straffen kommer engang. — *1863*, Livsmomenter. — *1864*: Et Besøg. — *1865*: Fra Aften i Ilden. — Søholm. — Til samme Blads Foljeton har han derhos i Aarene 1858—69 leveret en stor Mængde Oversættelser fra Svensk, Tysk, Engelsk og tildels Fransk, foruden de særskilt udgivne og ovfr. anførte Romaner og Noveller.

I Throndhjems Tidende 1868, No. 73—78: De sidste Dages Hellige. Et Bidrag til Mormonismens Historie.

I Bazar-Tidende 1872 — hvoraf der udkom 7 No. 23 Juni—9 Juli i Anl. af »Domkirke-Bazaren« — skrev han: Junker Jens, romantisk Fortælling fra det 14. Aarhundrede.

I Bazar-Tidende 1879 — hvoraf der til Bazaren for Arbejderforeningens Byggefond udkom 3 No. 1—3 Juli — skrev han en Novelle: »Marie«.

Han oversatte største Delen af den tyske Udgivers (H. Goldammer, se ovfr. S. 403) Manuskript til Norsk Turntidende, hvoraf 17 No. udkom i Throndhjem 1861, ligesom ogsaa flere originale Digte af ham findes i dette Blad. — I Sangbog, udgivet af Throndhjems Turnforening (Thjem. 1862) er af ham følgende originale Sange: No. 151, 154, 162, 164, 165, 168, 172, 175, 177, 181, 187, 188, 190 og 192 foruden nogle Bearbejdelser, navnlig No. 173: »Turnerens fire Ord«.

Han var Udgiver af Throndhjems (nye) Stiftstidende, hvoraf udkom en halv Aargang 1855. I dette Blad saavelsom i Thj. Adr. Cont. Efterretn., Throndhjemsposten, Trønderen, Throndhjems Tidende, Throndhjems Stiftsavis og Dagsposten findes adskillige Digte af ham i Tidsrummet 1852—87.

Hansen, Hans Edvard, Søn af *Harald H.* (f. i Valders 1806), Forstander for Tønsbergs Syge-, Fattig- og Arbejdshus, og *Gunhild Olsdatter*, er født i Tønsberg 11 April 1842, var efter sin Konfirmation i 5 Aar ansat ved Handelen, men begyndte Høsten 1862 at forberede sig til Universitetet og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1866. I Juni 1869 tog han theologisk Embedsexamen med Laud og var derefter til 1872 Søndagsskolelærer ved Tugthuset i Kristiania, hvorhos han samtidig arbejdede i den indre Missjons Tjeneste dersteds. 29 Febr. 1872 blev han udnævnt til pers. Kapellan ved vor Frelsers Kirke i Kristiania, 7 Oktbr. 1874 til Kaldskapellan ved Jakobskirken sammesteds, befordredes 11 Septbr. 1877 til Sogneprest i Hurdalen og 13 Oktbr. 1884 til Andebo Sognekald.

* *Thora Aas*, D. af Lensmand A. i Hiterdal.

Jfr. Luthersk Lægmandstidende 1884, S. 101 fg.

Skolemesteren og hans Søn. En Fortælling fra Trediveaarskrigen af K. H. Caspari. Efter Originalens fjette Oplag. Chra. [1868?.] 8. VI S., 191 S.

Trykt 20 December 1887.

Jætternes Overvinder eller den Kamp, alle maa kjæmpe. Af A. L. O. E. [Charlotte Tucker.] Oversat. Med 40 Træsnit. Kra. 1876. 8. 127 S.

Første Mosebog, udlagt af August Dächsel. I norsk Oversættelse udgiven af H. C. Hansen. (Tillæg til Bladet „For Fattig og Riig"). Kra. 1876. Tosp. 8. 1 Bl., 96 S.

Ellens Blomster. Fortælling for Børn. Med 20 Træsnit. Oversættelse Kra. 1877. 8. 91 S. (Anonymt.)

Fly Ungdoms Begjæringer! Foredrag holdt ved en kristelig Ynglingeforenings Aarsfest af C. F. W. Walther. Udgiven paa Norsk ved H. C. Hansen. Kra. 1879. 8. 24 S.

Bibelen med Forklaringer. Udg. af den norske Lutherstiftelse. D. I. De fem Mosebøger. Afd. 2. (2den—5te Mosebog.) Udarbeidet af H. C. Hansen. Kra. 1883—86. 8. 2 Bl, 454 S. (D. 1. Afd. 1. [1ste Mosebog] er udarbejdet „under Medvirkning af Prof. Gisle Johnson" af J. H. H. Brochmann; D. 2. [De historiske Bøger] er udarbejdet af Thv. Klaveness.)

Han var 1865—82 Redaktør af „Børnebibliotheket, Maanedsskrift for Børn af opbyggeligt Indhold", Aarg. 11—28, og ligeledes 1868—82 af det til samme knyttede „Børnevennen, Missionsblad for Børn," Aarg. 1—15. — Han var 1865—73 Medredaktør med R. J. Laache og 1874—82 Eneredaktør af „For Fattig og Riig, et Søndagsblad til opbyggelig Underholdning". Til de her nævnte Blade leverede han stadigt dels originale, dels oversatte Bidrag.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 411—24: Vogter eder for de falske Profeter! (Præd. paa 8. S. e. Tr.) — 2. Saml. (Kra. 1881), S. 281—92: Præd. paa Bededag. — 3 Saml. (Kra. 1885), S. 67—104: Bibellæsning over 2. Mos. 12, 1—13.

I Sandhed til Salighed, udg. af W. Hansen, er S. 32—42, 209—18 og 314—22 trykt tre Prædikener af ham.

Hansen, Hans Olaf, Søn af Landhandler i Fuse Prestegjæld *Ole H.* og *Jacobine Krüger*, blev født 21 April 1843, gik 1856—59 paa Bergens Kathedralskole, rejste saa til Kristiania for ved privat Undervisning at fortsætte Forberedelserne til Examen artium, men kom aldrig til at underkaste sig denne. Han begyndte nemlig før sin Skoledannelses Afslutning at arbejde som Literat, tilbragte 1862 et Aars Tid i Kjøbenhavn og vendte snart efter tilbage til Fuse, hvor han gik over i det praktiske Liv og hvor han døde paa Gaarden Lilleli 9 Juni 1875.
* *Severine Krüger.*

Brødrene. Skuespil i tre Akter. Musiken komponeret af Carl Arntzen. Chra. 1862 [ɔ: 1861.] 8. 4 Bl., 60 S. (Opført paa det norske Theater i Kristiania 11 Decbr. 1861.)

Den norske Literatur fra 1814 indtil vore Dage. Et Bidrag til en norsk Literaturhistorie. Kbhvn. 1862. 8. VIII S., 214 S. (Anm. af P. Botten-Hansen i Ill. Nyhedsblad 1863, No. 7 og 8; i Fædrel. 7 Febr. s. A. af Clemens Petersen.)

I Nordisk Tidsskrift f. Lit. og Kunst, udg. af L. Dietrichson, I. 289—307: Aasmund Olafsøn Vinje, et Literaturbillede.

I Norden, udg. af M. Goldschmidt (Kbhv.) 1862, No. 34 og 35: Skildringer af norske Digtere. I. Henr. Wergeland.

Hansen, Hans Peter Christian, Søn af Instrumentmager *Peter H.*, Ejer af Prof. Smiths fysiske og optiske Etablissement i Kjøbenhavn, blev født i Kjøbenhavn 25 Oktbr. 1817, opholdt sig som Handelsbetjent i Kristiania 1835—36, vendte derefter tilbage til Kjøbenhavn, hvor han syslede med literære og publicistiske Arbejder, kom i 1842 igjen til Norge, hvor han opholdt sig paa forskjellige Steder, beskjæftiget med literære Sysler, besøgte senere forskjellige europæiske Lande og gik 1846 til Nordamerika, hvorfra han 1852 igjen kom tilbage til Danmark. Senere levede han dels i Amerika, dels i Europa og døde i Brüssel i 60-Aarene.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 567 og Suppl. I. 683 flg.; F. C. Petersens Tidsskrift f. Lit. og Kritik, VI. 520—37; Robert Watt: Hinsides Atlanterhavet II. 144 fg.

Denne iøvrigt Danmark tilhørende Forfatter har i Norge offentliggjort følgende Arbejder:

En Blyantsskizze fra Norge af Chr. Comet. Chra. 1844. 16, 134 S. (Oprindelig trykt som Føljeton i „Den norske Rigstidende" 1844, No. 95—126. Et Brudstykke heraf: „En Juleaften paa Frederiksteen" blev trykt i Berl. Tid. 1844, No. 3. Udkom senere sammen med tre Noveller af andre Forfattere under Titlen: „Fire Noveller af Chr. Comet m. Fl.").

I Morgenbladet 1843, No. 64: Digterens Born. (Digt).

Hansen, Johan Daniel Irgens, Broder af ovennævnte Tredjeprest Andreas M. H. og Overlæge G. H. A. H., er født i Bergen 23 Decbr. 1854, blev Student med Haud fra Gjertsens Skole 1873 og tog i Juni 1881 sproglig-historisk Lærerexamen med samme Karakter. 1874—83 var han ansat som Lærer ved forskjellige af Hovedstadens Skoler, bl. a. 1879—81 som Timelærer ved Kristiania Kathedralskole. 1883—86 var han Redaktionssekretær i »Dagbladet«. Siden Januar 1887 har han, f. T. med Stipendium af Statsmidler, opholdt sig i Paris for at studere fransk Literatur, Kunst og Theater.

Den yngre akademiske Slægt. Studier og Betragtninger af *J. I. H.* (Aftryk af »Dagbladet« [1880]). Kra. 1881. 8. 39 S.

I Nyt Tidsskrift *V.* (1886), S. 596—607: Kristiania theater. Sæsonen 1885—86. — *VI.* 577—84: En konfirmation; S. 785—817: Norsk nationaltheater.

I Juleroser for 1887: Min første juleaften i praxis.

Sin Virksomhed som dramaturgisk Kritiker begyndte han i Chra. Intelligentssedler 1879, hvor han skrev under Mærket — *ea* —. Dels under dette Mærke, dels med Initialerne *I. H.* skrev han senere i Dagbladet, til hvilket han 1881 knyttedes som fast Medarbejder, Literatur- og Theateranmeldelser, Føljetoner, politiske Artikler (bl. a. foruden den ovfr. anførte, særskilt udgivne Artikelrække, Afhandlingerne »Den oplyste Del af Nationen, en Revue« og »Venstre og Dagbladet« i 1883, No. 169, 170, 172, 173, 174). I Aarg. 1887 af dette Blad findes fra hans Haand Rejsebreve fra Paris og Normandie, Studier over fransk Kunst og fransk Theater (No. 311, 313, 322, og 328) m. v.

Hansen, Jørgen, Søn af Høker *Hans Pedersen* og *Helvig Marie Bark,* er født i Kristiania 17 September 1810, blev Student med

Laud fra Kathedralskolen dersteds 1829 og theologisk Kandidat med Laud i Januar 1835. Han blev 7 Februar 1844 udnævnt til res. Kapellan til Rollag og 17 Novbr. 1847 ligesaa til Gran, hvorfra han 18 Juli 1863 forflyttedes til Gjerdrums Sognekald, fra hvilket han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pensjon 19 Oktober 1877. Senere har han boet i Kristiania.

* *Gunvor Hansen* (f. 12 Maj 1812, † 11 Februar 1864), D. af Gaardbruger Hans Christensen paa østre Osdal i Nes og Eli Olsdatter.

Amerika. En historisk-politisk Skildring af Amerikas Fortid og nærværende Tilstand. Chra. 1842. 8. VI. 216 S. m. Titelkobber. (Anonymt. Særtryk af Skill.-Mag. 1841).

Vore kirkelige Spørgsmaal og deres Løsning. Et Forsøg. Chra. 1847. 8. 68 S. (Anm. af M. J. Monrad i Norsk Tidsskrift II. 79—97).

Confirmationens kirkelige Stilling. Kra. 1871. 8. 32 S.

I Theologisk Tidsskrift, udg. af Det norske Studentersamfund, *I.* 537—81: Skriftens Lære om evige Straffe — *II.* 1—45: Bemærkninger over Ægteskabet. Et Indlæg i Tvisten mellem Stat og Kirke.

I Theol. Tidsskrift f. d. ev.-luth. Kirke i Norge, *I.* 299—325 og II. 68—109: Om Skriftemaal. — *II.* 389—443, 485—572, 573—634 og *III.* 229—95: Om Daaben.

I Folkevennen XX. (1871), S. 488—518: Om Konfirmationens kirkelige Stilling.

I Skilling-Magazin skrev han forskjelligt i de første Aargange, af hvilket her nævnes: 1. Aarg. No. 1: Benjamin Franklin. — 2. Aarg. No. 72, 73 og 74: Oberlin. — 3. Aarg., No. 23—26: Reformationen i Norge 1537. — 4. Aarg. No. 12—17: Jødefolket; No. 22—28: Kristkirken, dens Partier og Sekter. — 5. Aarg No. 11, 12, 14, 16, 17: Træskjærerkunsten. — 6. Aarg. No. 49—52: Den lutherske Bibel-Oversættelse. — 7. Aarg. No. 18—45: Amerika. (Ogsaa udg. særsk., se ovfr.)

I Morgenbladet *1879,* No. 215, 237, 238 og 1880, No. 100 og 145: Tidsbetragtninger. — *1880,* No. 313 og 339: „At gjøre Historie". — *1881,* No. 151 og 264: En Tidsbetragtning. — *1882,* No. 73, 76 og 85: Tidsforeteelser; No. 208 og 222: „Folket".

Hansen, Karl, Søn af nedennævnte Overlærer *Mauritz H.*, blev født i Kristiania 20 Oktbr. 1817, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1835 og medicinsk Kandidat med Laud i Marts 1842, hvorefter han i 4 Aar levede som privat praktiserende Læge paa Ringerike, idet han derhos 1842—43 og 1845—46 var konst. Korpslæge ved Hallingdalske Korps. Han blev 18 April 1846 udnævnt til Distriktslæge i Ryfylke og, ved Delingen af dette Distrikt, 6 Juni 1849 i vestre Ryfylke med Bolig i Kopervik. Vaaren 1851 rejste han til Utrecht, hvor han fornemmelig studerede fysiologisk Kemi, Mikroskopi og pathologisk Anatomi — Studier, som han, efter et Par Maaneders Ophold hjemme i 1852, fortsatte med offentligt Stipendium 1852—53 i Göttingen og Berlin. Efter sin Tilbagekomst blev han fra Januar 1854 ansat som Universitetsstipendiat i fysio-

logisk Kemi, i hvilket Fag han holdt Forelæsninger for de medicinske Studerende. Derhos var han Lærer ved Kristiania Borgerskole — Efter Ansøgning erholdt han 16 Mai 1854 Afsked fra Distriktslægeembedet, idet han vedblev som Universitetsstipendiat og i Juni 1858 holdt Prøveforelæsninger for den medicinske Doktorgrad. Da disse ikke godkjendtes, forlod han Universitetet og udnævntes 1 Septbr. 1858 til Distriktslæge i Alstadhaug og Læge ved Amtssygehuset, hvorfra han 1 Septbr. 1866 befordredes til Stadsfysikus i Kristianssand. I denne Stilling døde han 1 Novbr. 1874.

* 3 Oktbr. 1845 *Martinette Johanne Heyerdahl* (f. 15 Septbr. 1824, † 22 Febr. 1885), D. af Byfoged i Porsgrund Christian H. og Mary Juell Leschly.

Nekrolog i Kr.sands Stiftsavis 1874, No. 130. Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 156 fg.

Den chemiske Physik. Udgiven i Contratryk for Borgerskolens Elever. Chra. 185*. 4.

Tre Forelæsninger for Doktorgraden i Medicin. Chra. 1858. 8. 51 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 2. Række. *VII.* 528—36: Forsøg angaaende Tellurets Virkninger; S. 643—49: Almindelig Methode til at udfinde organiske Alkalier i Forgiftningstilfælde. — *XVI.* 551—61: Paavisning af Strychnin i Forgiftningstilfælde.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i *1858*, S. 139—41: Om Sygehuset i Alstadhaug. — *1862*, S. 141—46: Om Diphtheritepidemien i Alstadhaugs Lægedistrikt i 1861 og 1862. — *1864*, S. 187 fg.: Om Levemaaden under Lofotfisket. — *1865*, S. 183—85: Beretning om det nye Amtssygehus i Alstadhaug. — *1866*, S. 194 fg.: Bemærkninger i Anl. af Storsildfisket i Nordlands Amt og de hygieniske Forholde derunder.

I Polyteknisk Tidsskrift *I.* (1854), No. 5 og 13: Om Ernæring og Næringsmidler. — *II.* No. 1 og 2: Om Guano.

I Efterretninger om Chra. Borger- og Realskole 1855, S. 3—15: Et Afsnit af en Lærebog i Kemi til Skolebrug.

I Annalen der Chemie u. Pharmacie N. R. X. (1853), S. 208—15: Versuche über die Wirkung des Tellurs auf dem lebenden Organismus.

Hansen, Kaspar August, Søn af ovennævnte Sogneprest *Caspar H.* og hans anden Hustru *Amalie Andrea Holst*, er født i Rødø 19 Marts 1854 og tog 1873 Afgangsexamen ved Chalmers teknologiske Institut i Gøteborg. Han blev s. A. ansat som Vejassistent i Buskerud, var 1874—77 ansat som Ingeniør ved Statens Jernbaneundersøgelser, senest som Afdelingschef, og 1877—84 som Stadskonduktør og Assistent hos Stadsingeniøren i Drammen. 1877—86 var han derhos Førstelærer ved Drammens offentlige Tegneskole. Siden 1885 har han været Fuldmægtig ved Norges Bankafdeling i Drammen. Han er siden 1885 Formand i Bestyrelsen for Drammens Arbejderforening og Medlem af Fællesstyret for de forenede norske Arbejdersamfund.

* *Valborg Marie Hess* (f. 1852), D. af Boghandler paa Kongsvinger F. Aug. Hess og Henrikke Berg.

Om Jernbane-Udstikning. Notater fra de norske Jernbaneundersøgelser i Marken. Med 18 Fig. Drammen 1877. 8. 114 S., 2 Bl.

Elementær Veiledning i teknisk Tegning. *I.* Projektionslæren. (Med 8 lith. Pl.) Gjennemseet og anbefalet af Dr. [A. S.] Guldberg. Drammen 1878. 8. 3 Bl., 34 S. — *II.* Skyggelæren. Med 5 lith. Pl. og 1 kol. Figur. Drammen 1879. 8. 2 Bl., 36 S.

I Polyteknisk Tidsskrift, Aarg. 27 (1880), S. 89—92: Universal (mindre) theodolit, konstr. af Kaspar Hansen, udført af A. J. Krogh. — Aarg. 28: Om rationel Gjengivelse af Terrainets Relief, m. Tegn.

I Dagbladet skrev han 1877—78 en Del Artikler om Jernbanernes Sporvidde og Jernbaneundersøgelserne og har senere til forskjellige Tider skrevet i samme Blad om forskjellige Spørgsmaal.

Han var Redaktør 1884—85 af Buskeruds Amtstidende, liberalt Blad for Byerne og Landdistrikterne inden Amtet.

Hansen, Kirsten Dorothea, Datter af Sogneprest til Strinden *Christian August H.* og *Amine Dorothea Falk,* har dels under Navn, dels uden Navn eller under Mærket *K. D. H.* udgivet en stor Mængde Oversættelser fra Tysk og Engelsk, af hvilke følgende er de vigtigste:

Fem Digte af *K. D. H.* 1ste [eneste] Hefte. Kra. 1879. 16. 32 S.

„Stakkels Louise" og andre Fortællinger. Oversat. Med et Forord af W. K. Hesselberg. (Efter det engelske Blad: »The Sunday at Home«, udgivet af det religiøse Traktatselskab i London.) Kra 1876. 8. 2 Bl., 131 S.

Ny kristelig Kalender ved K. D. H. Kra. 1878. 16. 184 S. — 2 Oplag. Med et Titelbillede. Kra 1881. 16. 282 S. 3. Oplag. Kra. 1884. 16. 74 B.

Billeder fra Livet i en skotsk Præstegaard. Med Forord af Provst Andr. Hansen. Oversat. Med 13 Billeder. Kra. 1878. 8. 192 S.

Enkens Søn. En Fortælling fra Religionsforfølgelserne i Skotland i det syttende Aarhundrede. Oversat. Aftrykt af „Søndagen i Hjemmet". Med 8 Billeder. Kra. 1878. 8. 32 S.

Søndags-Skitzer. Efter det Engelske. Kra. 1879. 8. 127 S.

Enken og de Faderløse. En Fortsættelse af „Jætternes Overvinder". Af A. L. O. E. [Charlotte Tucker]. Oversat fra Engelsk. Med 7 Billeder. Kra. 1879. 8. 139 S.

Jung Stillings Liv. Efter det tydske. Kra. 1880. 8. 269 S.

August Herman Francke. Et Livsbillede fra den tyske Pietismes Tid. Af Armin Stein (H. Nietschmann.) Oversat fra tysk. Med 2 xyl. Portr. Kra. 1881. 8. 3 Bl., 328 S.

Helliggjørelsens Kamp af Dr. E. M. Goulburn. Efter Originalens femte Oplag oversat. Med Forord af Pastor M. J. Færden. Chra. 1881. 8. VIII S., 239 S.

Paul Gerhardt. Et kirkehistorisk Livsbillede af Dr. August Wilden-

Hahn. Efter Originalens fjerde Oplag oversat. D. 1. 2. Chra. 1881. 8. *I.* 2 Bl., 243 S. — *II.* 1 Bl., 247 S.

Fra Kvindens Liv. Fortællinger af Ottilie Wildermuth. Oversat fra tysk efter Originalens femte Udgave. Kra. 1881. 8. 2 Bl. 267 S.

Husandagtsbog. Morgen- og Aften-Betragtninger til hver Dag i Aaret. Af Magnus Friederich Roos. Oversat fra tysk. Med Forord af Sognepræst J. C. Heuch. (D. 1. 2.) Kra. 1882 (1883). 8. D. 1. X S., 460 S. — D. 2. X S., 449 S.

I Sol og Skygge. Tre Fortællinger af Ottilie Wildermuth. Oversatte fra Tydsk. Kra. 1883. 8. VIII S., 264 S.

Charles Gordon som Christen og Soldat. En biografisk Skildring. Efter »Chinesse Gordon«, »The Life and Work of General Gordon at Gravesend« [etc.] Bergen 1885. 8. 2 Bl., 111 S.

Veiledning til Skriftens opbyggelige Læsning af Dr. E. M. Goulburn. Oversat fra Engelsk. Forord af Pastor Gustav Jensen. Med Forf. Portr. Kra. 1886. 8. 4 Bl., 183 S.

Hun redigerede Aarg. 1. af Søndagen i Hjemmet, udg. af A. M. Hanche. Kra. 1878. 4. 52 No.

Hun har udført Oversættelsen til Engelsk af Yngvar Nielsens Reisehaandbog: Handbook for Travellers in Norway. Chra. 1886.

Hansen, Klaus, se Klaus Hanssen.

Hansen, Kristofer, Søn af Kirkesanger *Anders H.* og *Dorthea Andersdatter*, blev født i Norderhov 12. Decbr. 1848 og Student med Udmerkelse fra Kristiania Kathedralskole 1866. Efter Andenexamen studerede han i nogen Tid Lovkyndighed og var ogsaa en kort Tid ansat som Extraskriver i Justitsdepartementet samt fra 187* Stenograf i Storthingets Tjeneste. Han maatte af økonomiske Hensyn snart opgive sit Embedsstudium og modtog Ansættelse som Kontorfuldmægtig hos Dispachør Konsul Axel Winge, i hvilken Stilling han døde 30 September 1887.

* *Lina Helland.*

Nekrolog i Aftenposten 1887, No. 530.

Studenter-Katalog for Høstsemestret 1871. Udgiven efter Studentersamfundets Foranstaltning. Chra. 1871. 8. 24 S.

Han leverede, især til Aftenposten og Morgenbladet, i Aarenes Løb en Mængde Referater af Storthings-, Kommune- og andre offentlige Møders Forhandlinger.

Hansen, Martin, Søn af Kjøbmand i Hvitsten *Carl H.* og *Johanne Andreasdatter Braate*, blev født . . . (døbt i Aas Kirke den 27 Januar) 1800, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1817 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1821. Han var allerede 1818 bleven ansat som Kopist i Finantsdepartementet, blev 1822 Sekretær i Hovedmatrikuleringskommissjonen, udnævntes 1824 til Fuldmægtig og 1825 til Bureauchef i Finantsdepartementet, 9 Januar 1827 til Expeditionssekretær i Marinedepartementet, blev 1837 Borgermester i Kristiania og 29 Decbr.

1841 Assessor i Højesteret, fra hvilket Embede han paa Grund af Sygelighed søgte og erholdt Afsked 21 Septbr. 1853. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 22 Marts 1837 til Udarbejdelse af en Pensjonslov for afgaaede civile og militære Embedsmænd. Han mødte paa Storthinget 1845 som Suppleant fra Kristiania og Lillehammer efter H. Foss's Udnævnelse til Statsraad. Han døde i Kristiania 19 Oktbr. 1860.

* 9 Decbr. 1825 *Ingeborg Elisabeth Faye* (f. 26 Septbr. 1801, † 25 Septbr. 1878), D. af Kjøbmand paa Fredrikshald David F. og Petronelle Sørensen.

Jfr. Storth. Forh. 1854, VII. 40; Statsraad Holsts Optegnelser, S. 275; J. H. Vogts Optegnelser, S. 307; Ellevte ord. Storthing, en Saml. Charakterskildringer, S. 35 fg.

I Samling af Bemærkninger i Anl. af det i 1831 bekjendtgjorte Udkast til en Lov ang. Forbrydelser (Chra. 1832. 8.) er de S. 64—71 anonymt trykte Bemærkninger af H.

Han var Redaktør sammen med J. H. Rye af Budstikken Aarg. 7 (1826—29) fra No. 12 til No. 104, da Bladet ophørte.

Han var *primus motor* til Studentersamfundets haandskrevne Blad og en af dets tidligste Redaktører. (L. M. B. Aubert i »Blade fra Samfundet«, S. 8.)

Hansen, M., Biskop i den episkopale Methodistkirke i Norge.

Hvad er Sandhed? Kra. 1878. 8. (Jfr. Kirkelig Kalender, red. af Th. C. Bernhoft, 1875, S. 194).

Forskjel mellem Statskirkens og Methodistkirkens Troeslære. Fremstillet i nogle Foredrag ved M. H. [Kra. u. A.] 8. 99 S. — 2det Oplag. Kra. 1883. 8. 99 S.

Methodismen, hvorledes den er bleven fremstillet af lutherske Prester. Belyst ved nogle Foredrag. Kra. 1878. 8. 80 S.

Hansen, Mauritz Christopher, blev født 5 Juli 1794 paa Gaarden Komperud paa Modum, hvor hans Fader *Carl H.* († som Sognepræst i Skedsmo 16 April 1826) den Gang var resid. Kapellan. Dennes Slægt stammede fra Danmark, idet Farfaderen var en dansk Skipper Hans Mauritzen hvis Søn Mauritz Hansen (f. i Kjøbenhavn 26 August 1722) efter at have beklædt forskjellige Presteembeder i Kjøbenhavn døde 19 Maj 1777 som Sogneprest til Helliggeistes Kirke dersteds med Eftermæle som »en fortræffelig Mand.« (Wiberg: Bidrag til dansk Prestehistorie, II. 146.) I sit Ægteskab med Anna Dorthea Muus havde denne danske Gejstlige fire Børn, af hvilke Carl H. var det ældste. I 1789 havde han ægtet *Abigael Wulfsberg* († 1823), en Datter af Kjøbmand Andreas W. i Tønsberg, og havde med hende syv Børn, hvoraf imidlertid de fem døde som ganske smaa. Aaret efter Mauritz Christophers Fødsel blev Faderen befordret til Sogneprest i Porsgrund og derpaa i 1806 til Skedsmo Sognekald. Paa disse Steder tilbragte han saaledes sin første Barndom i et Hjem, som ifølge alle Efterretninger derom maa have været præget af

megen Dannelse og Intelligents. Medens Faderen overtog sin Søns bogligе Undervisning i de første Aar, indtil han om Høsten 1809 blev sat ind paa Kathedralskolen i Kristiania, synes Moderen og hans Faster Bolette*), der begge omtales som Damer med megen Læsning og kritisk Sans, at have øvet en stor Indflydelse paa Udviklingen af hans Fantasiliv og æsthetiske Dannelse. Opmuntret og vejledet af dem skrev Gutten ogsaa allerede i 11—12 Aars Alderen baade versificerede Fortællinger i Lafontaines Maner og Sørgespil paa Vers (»Coriolan« og »Panthea og Abradates«); men disse Forsøg kom selvfølgelig ikke udenfor den nærmeste Familjekreds, og da Forfatteren kort efter kom under Indflydelsen af Kathedralskolens Disciplin og Fordringer til Lektielæsning,**) bortfaldt for det første disse private Øvelser i Digtekunsten, indtil han i 1814 var bleven Student med bedste Karakter ved det nye norske Universitet. Studierne og Livet havde nu modnet hans Talent og Selvbevidsthed, og da i Begyndelsen af Aaret 1815 Norges første æsthetiske Nytaarsgave »Nor« kom ud, udgivet af hans Ven »studiosus juris Conrad N. Schwach,« debuterede Hansen deri med nogle Digte (skrevne dels i de sidste af hans Skoledage, dels kort efter Studenterexamen), hvorom Pavels vistnok udtrykte den dannede Samtids Mening, naar han i sine Dagbogsoptegnelser under 1 Februar 1815 skriver: »Den unge Student Hansen er blandt alle Apollos yngre Sønner her i Norge den, jeg gladest tilraaber: *macte virtute esto*!« (Dagbogs-Optegn. 1815—16. S. 22). Efterat have tilbragt sit Rusaar ved Universitetet delt mellem Studier, poetisk Produktion og Deltagelse i Hovedstadens højere Selskabsliv — han spillede Komedie i det dramatiske Selskab og skrev Kantater til Statholderens Soireer — begyndte han i 1815 — Andenexamen fuldendte han aldrig — at studere Filologi og ved Siden deraf Filosofi. For at erhverve pædagogisk Erfaring og Øvelse og samtidig styrke sin økonomiske Stilling, søgte og fik han nu en Lærerpost ved Kristiania Borgerskole. Aaret efter (1816) — han gjorde i dette Aar en Udflugt til Kjøbenhavn, hvor han opholdt sig i nogen Tid; det var vistnok hans eneste Rejse udenfor Norges Grænser — blev han ansat som Lærer i Modersmaalet og Fransk ved Landkadetkorpset, hvor han tillige blev Bibliothekar. Han var imidlertid i 1817 indtraadt i Ægteskab, og det nygifte Par oprettede nu en Pigeskole, som bestyredes af hans Hustru, medens han selv læste paa Skolen, der som sine Elever talte de fleste Døtre af Kristianias bedste Familjer den Tid. Men for at forbedre sine Kaar søgte og fik han i 1820 en

*) Hun døde i Nykjøbing paa Falster 1844 som Enke efter Sogneprest J. F. Ahrends, der i sin Studentertid i hele 7 Aar havde været Huslærer hos Jakob Aall i Porsgrund.

**) I Kathedralskolens dengang existerende »Skoleraads« Protokol for 1813 er antegnet, at Skoleraadet (d. v. s. Rektor og Overlærere) besluttede at lade sig forelæse nogle af de dygtigste Disciples Udarbejdelser i Modersmaalet, hvorved H.s blev erkjendt at være de bedste. Han fik ogsaa Karakteren »Udmerket godt« for sin Udarbejdelse til Examen artium.

højere aflagt Post som Lærer ved Realskolen i Throndhjem. I 1825 gik han som Adjunkt over til Kathedralskolen dersteds, men blev kun kort Tid i denne Stilling, idet han 10 Juni 1826 udnævntes til Overlærer ved og Bestyrer af Kongsbergs Middelskole. I denne Stilling forblev han Resten af sit Liv, kjæmpende den Kamp mod »Næringssorger, som var hans uadskillelige Ledsagere lige fra den Tid, han blev Mand, til den Stund, han lukkede sine Øjne« (Nordlyset 1843, No. 46). I 1839 søgte han (med Musæus og Welhaven) om Ansættelse ved Universitetet i den nyoprettede Lektorpost i Filosofi (i hvilken Welhaven blev konst. og senere udnævnt), men han tog sin Ansøgning tilbage, da der blev næret Tvivl om hans Kompetents. Sommeren 1841 blev han angreben af en Sygdom, hvorfor han bukkede under den 16 Marts 1842. Storthinget i 1845 bevilgede enst. Enken en liden Pension, højere end den af Regjeringen og vedkommende Komite indstillede.

* 1817 *Helvig Leschly* (f. i Rakkestad 23 April 1789, † i Kra. 26 Februar 1874), D. af Toldkasserer i Kristiania, fhv. Major Mauritz L., Descendent af en under Carl II. fra England emigreret Slægt, og Elen Marie Bergwitz.

Portræt med Biografi i Norske Læsefrugter II. 117—24 af [H. T.] W.[inther]; i Ny Hermoder III. 283—88 [ny Udg. af frgd. Biogr.]; i Portræter af mærkelige Nordmænd 2. Række, S. 1—16 [af Chr. Monsen]; i Norsk Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg foran hans »Saml. Noveller« I. (Kbhv. 1837), S. 3—12 [af C. N. Schwach]; foran Henrik Jægers Udvalg af hans Noveller (Kra. 1882), S. VII—XII; i Norske Digtere, udg. af Nordahl Rolfsen, S. 172—82 af Henrik Jæger; i v. Schepelerns og Gählers Skandinavische Bibliothek I. 2., S. 9—16 [af C. N. Schwach]. — *Bidrag til hans Livshistorie* i de sidste Aar findes i J. O. Horns Stykke »Nogle Ord om Mauritz Hansen og Subskriptionen til hans Minde« i Nordlyset 1843, No. 46. *Nekrologer* i Morgbl. 1842, No. 79 og 91; i Den Constitutionelle s. A. No. 86, i Rigstidenden s. A. No. 46. *Mindedigte* i A. Munchs Mindedigte, S. 18—20 og [paa Engelsk] af R. M. Laing i Granskeren H. V., S. 64. Jfr. Storth. Forh. 1842, Septbr., S. 650 fg. [Protokolkomiteens Indstilling ang. Welhavens Udnævnelse til Lektor] og 1845, VIII. 35 og 69 [ang. Pension til hans Enke]; Morgbl. 1839, No. 185 Tillæg; Chr. Johnsen's Norsk Haandlexikon II. 739; Nord. Conv. Lex., 3. Udg., III. 693 fg.; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, VI., 721; Thues Læsebog, S. 547 fg.; Thues efterl. Arbejder, S. 89 fg.; L. Dietrichson: Omrids af den norske Poesis Historie II. 25—37; H. Olaf Hansen: Den norske Literatur, S. 35—41; H. Ø. Blom: Upartisk Betragtning af vor Literatur, S. 21—25: Breve fra Henr. Wergeland, S. 124 og 132. — Ved Subskription rejstes paa hans Grav paa Kongsbergs Kirkegaard et Mindesmerke, hvoraf et Billede findes i Skill.-Mag. 1868, S. 676, jfr. 730.

Digtninger. Chra. 1816. 8. 7 Bl., 234 S., 1 Bl. (Heri findes bl. a. „Emil, en Roman i Breve," hvorom Forf. har oplyst følgende: „Mit første Arbeide i Novellefaget, „Emil," er skrevet i Sommeren 1815 paa en Veninde Anmodning, der opgav mig Overskriften til mine 12 Breve." Jfr. Pavels's Kritik af Bogen i Dagbogs-Optegnelser 1815–16, S. 588 fg.)

Othar af Bretagne, et Ridderreventyr. Chra. 1819. 8. VIII. S., 183 S.

(Jfr. Pavels's Biografi og Dagbøger, S. 488 fg. Dette Arbejde skal i sin Tid være bleven oversat til Svensk, Tysk og Fransk, men Udgiveren har ikke i noget af disse Sprogs bibliografiske Hovedverker kunnet finde Oplysning derom; formentlig er Oversættelserne blevne trykte i et eller andet af Samtidens Tidsskrifter.)

Morgana, Nytaarsgave for 1820. Udgivet af M. C. Hansen. Chra. 1820. 12. 184 S. (Heri er af ham, foruden Novellen „Theodors Dagbog" S. 3—118, fem poetiske Stykker.)

Morgana, Nytaarsgave for 1821. Af M. C. Hansen og C. N. Schwach. Chra [1821]. 12. 240 S. (Heri er af ham, foruden 4 mindre Digte, Novellerne: „Palmyra" S. 97—174 og „Hovedvandsægget" S 175—96.)

Theodors Dagbog. En Fortælling. Chra. 1820. 12. 118 S. (Særskilt Aftryk af „Morgana" 1820. Fortællingen blev skrevet flere Aar, før den offentliggjordes.)

Saaledes var det ikke ment. Fortælling af Caroline Pichler. Overs. af en Dame og udg. af M. C. H. Chra. 1820. 8. 64 S.

Digtninger. Samlede 1825. D. 1. 2. Thjem. 1825. 8. I. 1. 255 S. II. 249 S. (Denne Samling indeholder, foruden „Nationale Fortællinger," det historisk-romantiske Drama „Nor og Gor" som med Musik af Statsraad Falbe opførtes 4. Novbr., samt Novellen „Keadan eller Klosterruinen". Dette sidstnævnte Arbejde blev eftertrykt i Elmqvists „Læsefrugter" og oversat paa Tysk og udgivet som eget Arbejde af den danske Forfatter L. Kruse i Samlingen „Huldigung den Frauen" 1829 under Titlen „Die Klosterruine in Norwegen, nach einer norwegischen criminellen Begebenheit." (J Bogform i K s Zwei Erzählungen. Lpz. 1830. 8) Derefter blev Novellen igjen oversat tilbage til Dansk af Th. Schorn i Riises „Nyt Bibliothek for Morskabslæsning" VII., jfr. Den Norske Huusven IV., 1829, No. 12. Senere udkom en autoriseret Oversættelse af Novellen med Titlen: „Die Klosterruine eine Novelle von M. C. Hansen. Ins Deutsche übertragen von J. B. v. Schepelern" i Skandinavische Bibl. I. H. 2., S. 17—189).

Forsøg til en Grammatik i Modersmaalet. Chra. 1822. 8. — 2det forb. Oplag. Chra. 1826. 8. 110 S. (jfr. Morgbl. 1826, No. 234.) — 3die Oplag med Titlen: Grammatik i det norske og danske Sprog. Chra. 1828. 112 S. (Anm. i Morgbl. 1828, No. 280 — jfr. No. 284 fg. samt No. 345 og 347 [af Prof. H. Steenbuch?] til Svar paa en Opsats i Kbhvns. flyvende Post f. A. No. 38.) — 4de Oplag med Titlen: Norsk Grammatik. Chra 1833. 8. 118 S. — 4. Opl. Paa ny aftrykt med Forf.s Samtykke. Chra. 1838. 8. 118 S. — 4. Opl. 2den Gang aftrykt m. Forf.s Samtykke. Chra. 1840. 8. 118 S. — 4. Opl. 3die Gang aftrykt. Chra. 1846. 8. 118 S (S. 112—18 indeholder i dette Aftryk et Tillæg: Regler for Substantivernes Kjøn af F. Samuelsen). — 4. Opl. 4de Gang aftrykt. Chra. 1858 8. 2 Bl., 118 S. — 5te omarbeidede Oplag. Kra 1837. 8. VII., 210 S.

Praktisk Veiledning i Modersmaalet. Chra. 1825. 8. IV S. 230 S. (Anm. i Morgbl. f. A. No. 234.) — 2det forbedr. Oplag. Chra. 1831. 8. XII S., 240 S. (Anm. i Morgbl. f. A. No. 136, hvortil Svar fra Forf. i No. 153). — 3die forbedr. Oplag. Chra. 1836. 8. VIII S., 238 S. — 4de [uforandr.] Oplag. Chra. 1844. 8. VIII S., 238 S. — 5te Oplag. Chra. 1859. 8. VIII S., 238 S.

Udtog af Modersmaalets Grammatik til Brug for de første Begyn-

dere og i Almuskoler. Chra. 1826. 8. 16 S. (jfr. Morgbl. 1826, No. 234). — 2det Oplag. Chra. 183*. 8. — 3die Oplag. Chra. 1838. 8. 16 S.

Brøders mindre latinske Grammatik for Begyndere. Udg. af M. C. H. Chra. 1827 8. 198 S., 28 S.

Materialier til en epideiktisk Undervisnings-Methode. 1ste Hefte. Methoden anvendt paa Grammatik. Chra. 1828. 8. 39 S. m. 8 lith. Pl. (Anm. af A. Schweigaard i Vidar No. 13, jfr. Morgbl. 1829, No. 6. Om H. 2 se nedfr.)

Eventyret ved Rigsgrændsen. Chra. 1828. [ɔ: 1827]. 8. 291 S. (Anm. i Morgbl. 1827, No. 357.)

Cornelii Nepotis vitae excellentium imperatorum. Grammaticam annotationem perpetuam subjecit M. C. H. Chrae. 1829. 8. IV. S. 134 S.

Institutio syntaxeos latinae, in qua structurae hujus linguae illustrantur figuris, quarum singulae singulis exemplis grammaticae Broederi latinae minoris respondent. Adjicitur constructio capitis primi Iphicratis (Corn. Nep.) figuris eiusmodi explicata. Chrae. 1830. 8. VIII S., 32 S. m. 16 lith. Pl. (Er egentlig H. 2 af ovennævnte »Materialier.« Anm. i Morgbl. 1831, No. 3).

Første Omrids af Grammatiken udarbeidet ogsaa med Hensyn til den indbyrdes Undervisning. Chra. 1830. 8. II S., 27 S. — 2det Oplag. Chra. 183*. 8. — 3die Oplag. Chra. 1835. 8. IV S., 35 S. — 4de Oplag. Kra. 1842. 8. IV. S., 35 S.

Norsk Idyllekrands. Chra. 1831. 8. 84 S. (Særtryk af Den norske Huusven.)

Omrids af Geographien til Brug for Begyndere, især i Borger- og Almueskoler. Chra. 1831. 8. 88 S.

Kortfattet latinsk Lexikon, udarbeidet efter Scheller, Lünemann og Baden. Chra. 1831. 8. 398 S.

Den epideiktiske Undervisningsmethode saaledes som den anvendes ved Kongsbergs Middelskole. Chra. 1832. 8. IX S., 23 S.

Det latinske Sprogs Syntaxis med en indledende Almindelig Grammatik. 1ste Afd. Chra. 1832. 8. XIII S., 67 S. m. 2 Stentr. (O. m. T. Almindelig Grammatik som Indledning til og Veiledning ved alt Sprogstudium.)

ABC instructif pour apprendre aux enfants les élémens de la langue française. Chra. 1833. 8. 166 S.

Godmand eller den norske Børneven, en Læsebog for Borger- og Almueskoler, udarbeidet efter Thiemes Gutmann. To Dele. Chra. 1834. 8. VIII S., 216 S., 224 S. (Anm. i Morgbl. 1834, No. 284). — 2det gjennemseede Oplag. Chra. 1836. 8. XII S., 216 S, 244 S. — 3die Oplag. Chra. 1855. 8. XII S., 216 S, 224 S.

Skolegrammatik i det franske Sprog. Chra. 1834. 8. VIII S. 141 S.

Systematisk Fremstilling af det latinske Sprogs Combinationslære til Brug i Skolerne ved Siden af hvilkensomhelst latinsk Grammatik. Chra. 1834. 8. VII S., 78 S. m. 2 Tavler. (Anm. i Morgbl. 1835, No. 312 Till. Kritisk rec. af L. C. M. Aubert i hans latinske Universitetsprogrammer 1838, II og 1839, I.)

Samlede Noveller. Første [eneste] Bind. Kbhvn. 1837. 12. 144 S. Indhold: Skizzerede nationale Fortællinger, i Breve fra Carl Mølmann).

Tale ved Reformasjonsfesten den 6te Novbr. 1837, holden i Kongsbergs Middelskole. Kra. 1837. 8. 20 S.

Bragi. Første Aargang for Aaret 1838. Nytaarsgave, udg. af M. C. Hansen Kra. 12. XVI S, 240 S. (Heri er af ham S. 1—181: „Hakon Athelstan, historisk Drama i fem Handlinger." Stykket blev skrevet i Forf s Fritimer i Løbet af 8 Dage og indleveredes som Konkurrance rbejde for den Præmie, der blev udsat i Anl. af Aabningen af Kristiania nye Theater i 1837. Det blev anm i Morgbl. 1838, No. 3)

Bragi. Nytaarsgave for 1839. Anden Aargang. Udg. af M. C. Hansen. Chra. 12. XV S., 292 S (Heri er af ham: S. VII—XV: Bragi paa Nytaarsaften; S. 1—241: Den Forskudte, en Novelle)

Halvhundrede Fabler med Billeder for Børn, tildeels Oversættelse efter Otto Specters Tydske Udgave, tildeels Originaler med Anhang: de fire Aarstider af M. C. Hansen. Bergen [1838] 8. 54 Bl.

Scener af Reiselivet i Norge. Skisserede og lithograferede af J. Flintoe. Med en kort Text af M. C. Hansen. H. 1—3. Chra. 1838—40 Obl. 4. 3 Bl. Text, 9 B.

Mordet paa Maskinbygger Roolfsen. (Kriminalanekdot fra Kongsberg). En original Fortælling. (Særskilt Aftryk af Maanedsskriftet „Norske Læsefrugter" [V]). Chra. 1840. 8. 88 S.

Julies Brevvexling, praktisk Veiledning til Brevstil for unge Fruentimmer. Chra. 1840. 8. II S, 176 S.

Almindelig Verdenshistorie fra de ældste indtil vore Tider, til Brug i Skoler og ved privat Undervisning. Chra. 1841. 8. 575 S. m. 80 lith. Billeder.

Beskrivelse over Høitidelighederne ved Napoleons jordiske Levningers Optagelse af Graven paa St. Helena, Tilbagebringelsen til Frankrige og Bisættelse i Invalidekirken i Paris. Overs. af M C. H. Chra. 1841. 8. 80 S.

Den Forskudte, en Novelle. Chra. 1841. 12. 241 S. (Særtryk af „Bragi" 1839).

Udvalg af M. C. Hansens Romaner og Noveller. Gjennemseede og udgivne af Forfatteren. B. I. 2. B. 3. H. 1. Bergen 1841—43. 8. *I.* 720 S. — *II.* 700 S. — III. 1. 96 S. (Udgaven standsede ved Forf s Død. D. 1., indeholdende den tidligere utrykte Roman „Polykarps supplerede Manuskripter eller En Slægts Historie", blev anm. i Berg. Stiftstid. 1841, No. 29. D. 3. H. 1. og de opsatte Ark af H. 2. udkom ogsaa med særskilt Titelblad „Udvalgte Fortællinger af M. C. Hansen. Gjennemseede og udgivne af Forfatteren. Bergen u. A. 8. 165 S.)

Fem og tyve Fabler med Billeder for Børn. Tildeels Oversættelser af Otto Specters tydske Udgave, tildels Originaler af M. C. Hansen. Bergen 1842. 12. 25 S. m 25 Billeder.

Forsøg til en hensigtsmæssig Barnets første Bog. Chra. 1842. 8. 43 S.

Fremmed-Ordbog eller Forklaring over de i det norske Skrift- og Omgangs-Sprog almindeligst forekommende fremmede Ord og Talemaader Chra. 1842. 8. 366 S. — 2det betydeligt forøgede og forbedrede Oplag, udg. af A. Autenrieth Chra 1851. 8. 2 Bl., 380 S.

Tone, Maurits C. Hansens sidste Novelle. Med et Indledningsdigt af Henr. Wergeland. Kra. 1843. 8. 109 S.

Noveller og Fortællinger. Efter Forfatterens Død samlede og ordnede af C. N. Schwach. B. 1—8. Chra. 1855—58. 8. *I.* 476 S. og Forf.s Portr. *II.* 491 S. *III.* 506 S. *IV.* 387 S. *V.* 409 S. *VI.* 418 S. *VII.* 322 S. *VIII.* 528 S.

Brødrene. Hidtil utrykt Novelle. Thjem. 1866. 12. 86 S. (Aftryk i et Par hundrede Expl. af Thjems Stiftsavis' Føljeton 1866, No. 22—27, hvor Fortællingen var trykt efter Forf.s efterladte egenhændige Manuskr., der nu opbevares i Thj. Vid. Selsk. Haandskriftsamling, Fol. No. 225. Bogen blev anm. af P. Botten-Hansen i Ill. Nyhedsbl. 1866, hvortil Svar af Stiftsavisens Udgiver, Georg E. Petersen i Morgbl. 1867.

Noveller i Udvalg ved Henrik Jæger. Kra. 1882. 8. XII S., 500 S.

Han var Udgiver af **Den norske Husven**, et Ugeblad af blandet Indhold og for alle Stænder. 1—5. Halvaarg. Chra. 1827—30. 4. (Af dette Blad udkom et Kvartark ugentlig. Heri er flere af hans Noveller første Gang trykt ligesom Idyllerne „Bruden" i III. No. 6 og „Lodsen" i IV. No. 18).

Han redigerede sammen med K. O. Knutzen **Billed-Magazin for Børn.** Aarg. 1. Aarg. 2. H. 1—4. Chra. 1838—39. 4. à 36 Ark. (Fra H. 5 af redigeredes Bladet af P. Chr. Asbjørnsen, se ovfr. I. 118.)

I Schwachs **Nor** 1815 tryktes hans første Digte: „Den forførte Hanna og hendes Lille" S. 4—9, „Slangen" S. 10 fg., „Perlen" S. 12 fg., „Vandringsmanden" S. 14—18, „Regnbuen" S. 19—23, foruden nogle mindre Oversættelser efter Schiller m. fl.

I Ugebladet **Hermoder** *II.* 122—27: De to Søstre, en Fortælling; S. 177—86: Brøde og Straf, en national Fortælling; S. 203—5: Anstødsstene for Talentets og Geniets Udvikling til sund Modenhed, en psychologisk Skizze; S. 257—62: Germanerhelten, et Digt; S. 289—95 og 297—303: Vicomtens Datter, en Fortælling. — *III.* No. 17: Flytningen, versificeret Idyl; No. 24—26: Bekjendtskabet i Spanien, en Fortælling. — *IV.* No. 26—27: Den keiserlige Fredsmægler, en Fortælling.

I **Bien** blev 1832—40 følgende af hans Noveller m. v. først trykt: *I.* H. 1, 7—70, H. 2. 3—70 og H. 3. 36—100: **Moderen, en Fortælling.** (Planen til denne Fortælling var af Forf. oprindelig udkastet til en 3 Binds Roman, men den maatte ændres ifølge en Ordre fra Forlæggeren om, at Maanedsskriftets Plads ikke tillod en saa stor Udførlighed, „hvorfor heller ikke et af Henrik Wergeland meddelt Stof kunde benyttes i samme Novelle, hvilket dog havde været Hansens Ønske," skriver Horn i Nordlyset 1843, No. 46. Nøglen til Fortællingens Personer er givet af Fru Dunker i „Gamle Dage", S. 180 fg. Fortællingen blev anm. af Welhaven i Vidar, No. 11, optrykt i W.s samlede Skrifter II. 8 fg.). — *III.* 9—55: Cicisbeatet. — *IV.* 4—67: Tvillingsøstrene. — *V.* 9—65: Schachten. — *VI.* 6—85: Det besvarede Spørgsmaal. — *VII.* 9—59 og *VIII.* 5—40: Fru Birthe eller Tapetfiguren paa Fossesholm. — *IX.* H. 3, 3—82: Forlovelserne. — *XI.* H. 1. 7—53 og H. 2. 5—68: De trende Cousiner. – *XIII.* H. 2. 3—46 og H. 3. 9—41: Literatens Begyndelser eller Pleiedatteren. — *XV.* H 1. 7—62. H. 2. 3—70 og H. 3. 3—68: Familiens Restauration. — *XVII.* H. 1. 7—49 og H. 2. 1—49: Pastelmaleriet. — *XVIII.* H. 1. 5—81 og H. 2. 1—76: Potpurri af min Reiseportefølje, tilligemed min Onkels Historie. -- *XIX.* H. 1, 7—31, H. 2, 1—31 og H. 3. 1—41: Lamielamme, en paa et Factum grundet Originalfortælling. — *XXI.* H. 1. 57—92, H. 2. 54—86 og H. 3.

38—75: Datteren. — *XXIII*. H. 1. 9—99 og H. 2. 26—107: Hildas Saga. — *XXVI*. 5—48: Kaleidoskopet, et Digt.

I Biens Fortsættelse Norske Læsefrugter *II*. H. 1, 44—96 og H. 2, 67—126: Elskovsdrikken, Fortælling. — *V*. H 1, 3—90: Mordet paa Maskinbygger Rolfsen. (Ogsaa særskilt aftr., se ovfr.)

I Ny Hermoder. I. (1841). H. 1—7: Tolderen paa Lahelle, original Fortælling.

I Christiania Tilskuer I. (1831), S. 83—92: Tale paa Kongsbergs Middelskole ved Slutningen af Skoleaaret 1830—31.

I L. St. Platous Chrestomatie, 3. Opl. (1827) blev følgende Arbejder af ham først trykte, nl. S. 16—19: Homeros og Hexametret, en Allegori; S. 66—70: Emil til Vilhelm, en Fortælling; S. 443 fg.: Norges Frihed, en Sang.

I Skilling-Magazin I. (1836), No. 47—48: Ludvig Holberg. (Optrykt i „Levnetsbeskrivelser af mærkelige Mænd og Kvinder", H. 1 [eneste], 1838, S 1—25.)

Til Norge, et Erindringsblad, udg. af Prahl i Bergen, har han leveret Afsnittet „Det gjenfødte Norge."

Af Rigstidenden var han Medarbejder 1816—20 (d. v. s. „Han fik et ubetydeligt Honorar for at besørge den udenlandske Artikel." J. O. Horn i „Nordlyset", *l. c.*)

I Den Constitutionelle 1836, No. 253 og 254: Et Par Ord om Undervisning i Moralen tilligemed Anmeldelse af et nylig udkommet moralsk Skrift; i 6.—9. Supplbl. s. A: Jutulskoppen, en norsk Kriminalfortælling

I Rigstidenden 1837, No. 153 og 154: Anmeldelse af C. N. Schwachs samlede Digte med Gjenmæle mod [P. J. Colletts] Recension af de samme Digte i „Den Constitutionelle" s. A. No. 332 fg.

I Morgenbladet redigerede han fra dets Begyndelse i 1819 Bladets Søndagsnumer, som den Gang var af æsthetisk Indhold. Om hans Medvirken i dette Blad heder det forøvrigt i et utrykt Brev fra Udgiveren N. Wulfsberg til Pavels, dat. 16 April 1821, bl. a.: »Morgenbladet er vistnok ikke, hvad det var, da jeg havde en med 350 Spd. aarlig gageret og med Talent udrustet Medarbejder — han er nu i Throndhjem — i Forbindelse med hvilken arbejdede de fleste af vore ellers temmelig dovne Autorlein og Digterlein.« I dette Blad leverede han i Form af »Breve fra Carl« sin første Cyklus af nationale Fortællinger, af hvilke »Luren« havde en lignende Skjæbne som siden »Klosterruinen,« idet den eftertryktes i Elmqvists Læsefrugter, saa med nogle Forandringer oversattes til Tysk af P. Treschow Hanson og tryktes i et tysk Blad, hvorfra den atter under sidstnævntes Navn oversattes tilbage til Dansk og paany indførtes i Elmqvists Læsefrugter. Jfr. Morgbl. 1829, No. 246 af P. Treschow-Hanson. I 1885 blev »Luren« aftrykt uden Angivelse af Forfatternavn i »Smaafortællinger« (Gratistillæg til »Ekko«, Kr.sund.), S. 11 fg. — Af H.s senere Bidrag til Morgenbladet kan nævnes: i *1831*, No. 80 og 81: Nogle Ord om Bogen »Udtog af Geometriens første Grunde« af J. M. Theiste. — *1836*, No. 6 Till. Bemærkninger ved Rektor S. B. Bugges latinske Grammatik. — *1838*, No. 224 Till.: Gnieren, en Fortælling.

Hansen, Nicoline Conradine, se **Nicoline Conradine Sundt**

Hansen, Ole, Søn af Proprietær *Jens Roll H.* († 19 Febr. 1882) og *Mathea Sjøli*, er født paa Gaarden Thorshaug i Enebak 31 Juli 1842

og blev efterat være udexamineret fra Krigsskolen 4 August 1863 udnævnt til Sekondløjtnant i Kristianssandske Infanteribrigade, fra hvilken han 24 Oktbr. s. A. forsattes til 1ste akershusiske Brigade. Fra 1 Oktbr. s. A. til 8 Oktbr. 1865 tjenstgjorde han som Repetent ved Krigsskolen, underkastede sig derpaa Høsten 1868 Examen ved den militære Højskole og var, efterat være udnævnt til Premierløjtnant i Armeen 9 Marts 1867, fra August 1870 til Septbr. 1872 ansat som Inspektionsofficier ved Krigsskolen og Adjutant ved Landkadetkorpset, hvor han ligeledes var ansat som Inspektionsofficier og Premierløjtnant fra 15 Septbr. 1876 til 31 Marts 1879. Han blev 7 Febr. 1879 udnævnt til Kaptejn og Kvartermester ved Gudbrandsdalens og 30 August 1880 til Chef for 2det Linjekompagni af Hedemarkens Bataljon. Han var i 1872 samt i 1877 og 1878 Lærer i militær Topografi, topografisk Tegning og Rekognoscering ved Reserveofficiersskolen. Fra Begyndelsen af Oktbr. 1879 til Begyndelsen af Januar 1880 var han permitteret til Tyskland og ansat ved 1ste Bayerske Infanteriregiment i München. Han vandt 1884 det militære Tidsskrifts Sølvmedalje for Besvarelsen af dets Prisopgave: »Bør Marine-Etablissementet paa Karljohansværn flyttes til det indre Bassin af Kristianiafjorden?«

* 17 August 1886 *Mary Hegermann* (f. paa Boen ved Kristianssand 13 Juli 1854), D. af Gosserer Didrik H. og Bernhardine Hagemann.

Bør der oprettes en central Vaabenplads for Norge, og hvor antages den i Tilfælde at burde anlægges? Fr.stad 1876. 8. 71 S. (Anm. i Norsk Tidsskrift f. Lit. 1877. Jfr. Mil. Tidsskr. 1876, S. 113).

Forslag til Infanteriets Organisation. Chra. 1881. 8. 26 S. m. 3 Tabeller. (Anm. i Aftbl. 1881, No. 128, jfr. No. 232; i Mil. Tidsskr. XLIV, S. 386 fg.; i Kgl. Krigsvet.-Akad. Tidsk. 1881, S. 417 fg.).

Om marine-etablissementets flytning. Separataftryk af »norsk milit. tidsskrift« for 1884. Kra. 1884. 8. 136 S. (Prisbelønnet Afhandling, se ovfr.)

I Militært Tidsskrift B. 40 (1877), S. 421—43: Skydeskolen ved Rosersberg. (I Udtog overs. paa Tysk). — B. 41, S. 203—22: Om Oprettelse af en Skydeskole for Officierer (Prisbelønnet Besvarelse af en af Tidsskriftets Opgaver for 1877.) — B. 45, S. 124—46: Om infanteriets omorganisation. — B. 46, S. 340—47: Om infanteriets regimentsinddeling. — B. 47, S. 1—136: Om marine-etablissementets flytning. (Ogsaa i Særtryk, se ovfr.)

Hansen, Ole Stuevold, Søn af Gaardbruger *Hans Pedersen Stuevold* og *Ingeborg Olsdatter*, er født i Tydalen i Selbu 6 Februar 1834, blev 1853 udexamineret med bedste Karakter fra Klæbu Seminarium, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1858 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1867. Efterat have virket som Lærer ved forskjellige Skoler, blev han 1872 ansat som Inspektør ved Almuskolerne paa Tromsø, udnævntes 3 Februar 1874 til Sogneprest i Lyngen og befordredes 20 August 1881 til Sogneprest i Daviken. Un-

der Opholdet i Lyngen var han i flere Aar Ordfører i Heredsstyrelsen samt Forligelseskommissær.

* *Ivara Ermegaard Aas* (f. i Throndhjem 1836), D. af Skomager L. Aas og Birgitte Ofstad.

Oversigt over Jødefolkets Historie (fra 100 Aar før Christus til 70 Aar efter Christus) efter Gerlach. Tromsø 1861. 8. XV S., 88 S.

Bygdefortælling. Optegnelser fra Tydalen, Annex til Sælbu. Tromsø 1873. 8. 156 S.

I Den norske Folkeskole, 3. Række (1865), hvoraf han var Medudgiver, findes af ham No. 4—11: Om Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet.

I Tromsø Stiftstid. 1862 No. 74, 75, 77, 79, 81 og 83: Om Skoletugt. (Efter Forhandlinger paa et Skolelærermøde.)

Hansen, Otto Møller, Søn af Løjtnant, Undertoldbetjent i Drammen *Hans H.* og *Severine Elisabeth Møller*, er født i Askim 19 Oktbr. 1826, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1846 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1851, fik s. A. Ansættelse som Lærer ved en privat Borgerskole i Grimstad, hvis Bestyrer han blev 1855, men byttede s. A. denne Stilling med Andenlærerposten ved Porsgrunds Borgerskole, hvor han 1858 blev Skolens Bestyrer og Klokker i østre Porsgrund. 1859 blev han udnævnt til pers. Kapellan hos den res. Kapellan til Ringsaker Stabell, blev 1 Marts 1862 Sogneprest i det nyoprettede Sollidens Kald, forflyttedes 31 Marts 1866 til Sandø Sognekald, 3 Febr. 1874 til Røros og 17 Juni 1880 til Værdalen.

* 1) 2 Maj 1857 *Marie Leganger Bie* fra Grimstad († paa By i Ringsaker 29 Marts 1860, 25½ Aar gl.)

* 2) *Marie Fabricius*, Datter af Artillerikaptejn F.

Jfr. B. Svendsens Manuskript paa Univers.-Bibl. (4to), II. 2. S. 1038.

Fortegnelse over vort Lands Geistlighed og theologiske Kandidater. Chra. [1851.] 4. 63 S. — 2den Udg. Chra. [1856]. 4. 66 S., 1 Bl. (Anm. i Norsk Kirketid. 1856, No. 26.)

Geistlig Stat og Kalender for Kongeriget Norge. 3die forb. Udg. [af frgd. Arbejde.] Chra. 1863. 4. 3 Bl., 102 S. (Anm. i Norsk Kirketid. 1863, No. 19.)

I Dagbladene og de kirkelige Ugeblade har han i Aarenes Løb givet forskjellige Meddelelser om gejstlig Statistik (saaledes i Aftbl. 1866, No. 13; 1867, No. 19).

Hansen, Paul Botten, se P. Botten-Hansen.

Hansen, Paul Hjelm, Søn af Søfarende *Torchildius H.* og *Anne Christine Pettersen*, blev født i Bergen 10 Decbr. 1810, tog 1833 Præliminærexamen og i Decbr. 1834 norsk juridisk Embedsexamen med bedste Karakter. Efter i flere Aar at have opholdt sig i Silgjord i Thelemarken først som Sorenskriverfuldmægtig, derpaa som konst. Foged

Trykt 22 December 1887.

og endelig som konst. Sagfører, var han omkring 1848 et Par Aars Tid Kopist i Revisjonsdepartementet. Senere levede han som Publicist i Kristiania, Drammen og Fredrikshald, indtil han Vaaren 1867 udvandrede til Amerika, hvor han strax efter sin Ankomst blev knyttet til Redaktionen af »Fædrelandet & Emigranten« i La Crosse. I 1869 foretog han paa en med Oxer forspændt Teltvogn et Slags Opdagelsesrejse til Red-River-Dalen, en dengang næsten ukjendt og helt udyrket Del af Minnesota. Hans Skildringer derfra ledede i de følgende Aar mange tidligere andetsteds bosatte Nordmænd og senere en stor Del af Udvandringsstrømmen fra Norge til dette Distrikt, som nu er bleven et af de rigeste og tætteste Nybygger for Nordboer i Amerika. Resten af sit Liv tilbragte han som Journalist paa forskjellige Steder i Amerikas Vesten. Han døde i Norway, Goodhue Co., Minn., 5 Maj 1881.

* 1838 *Trine Halling* (en Søster af den ovfr. nævnte Sogneprest H. Halling), fra hvem han separeredes.

Nekrolog i Bergensposten 1881, No. 138 (efter de amerikanske Blade »Fædrel. & Emigr.« og »Budstikken«). Jfr. Morgenbladet 1871, No. 45.

Norges Storthing 1845. Chra. 1846. 8. 109 S. m. 1 Ark Tabeller. (Anonymt Modskrift mod [N. R. Dahls og O. R. Løbergs] „Ellevte ordentlige Storthing, en Samling af Karakterskildringer.")

Nationalhuusholdningens Grundsætninger. Forsøg til en Lærebog i Statsøkonomien. Udarbeidet efter Rau. 1ste Afsnit. Chra. 1847. 8. 58 S. (Anon. Anm. i Rigstid. 1847).

Arbeider-Foreningernes Petition til Hans Majestæt Kong Oscar I. Drammen 1850. 16. 39 S. (Konciperet for Marcus Thrane af H. Særtryk af Arbeiderforeningernes Blad. Oversat i flere svenske Blade og oftere omhandlet i Dagbladene 1850—51.

Religionen i det daglige Liv. En Prædiken af John Caird. Udg. efter Hds. Maj. Dronningen af Englands særskilte Befaling. [Oversat fra Engelsk.] Fr.hald 1857. 8. 32 S. (Anonymt).

Flyvende politiske Blade. No. 1. 9 Mai 1860. [Om vore Unionsforholde]. Chra. 8. 16 S. (Anon. Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1860, No. 22.)

Juridisk-praktisk Haandbog for Ulovkyndige, indeholdende Formularer til de vigtigste i det borgerlige Liv forefaldende Kontrakter og andre Dokumenter, Paaviisning af de Rets- og Forsigtighedsregler, som ved deslige Dokumenters Affattelse bør iagttages, samt Veiledning for dem, der uden Hjælp af Sagfører ønske at indtale deres Ret ved Domstolene. H. 1. 2. Chra. 1861. 16. *I.* 4 Bl., 254 S. *II.* 4 Bl., 308 S.

Den norske Søret. En Haandbog for Søfarende, Skibsredere og Handlende. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1862. 8. 144 S.

Om Nordamerika. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Tredie Tillægshefte til „Folkevennen" for 1874. Kra. 1874. 8. IV S., 84 S.

Han var Redaktør af No. 11—26 af Folkets Røst, hvoraf der 2 Gange ugentlig i Tidsrummet 1 Maj til 29 Juli 1850 i Kristiania udkom 26 No. i Fol., af hvilke *No. 1—10 redigeredes* af Harro Harring (se denne ndfr.) Af Hansens større Ar-

tikler i dette Blad kan nævnes: No. 1: Om Storthingsvalgene; No. 18—20: Om den norske Nationalkarakter (Omarbejdelse af en kortere Afhandling i Morgbl. 1849); No. 25 og 26: Anmeldelse af P. C. Lassons »Fremstilling af Lovgivningen om Husmænd«; No. 25: Om det norske Folks økonomiske Tilstand. — Han redigerede derefter Fortsættelsen af dette Blad, Ugebladet Tiden, hvoraf s. A. udkom 5 No. i Fol. og hvori han bl. a. skrev i No. 1 og 2: Om Fattigdommen og Arbejderklassens Forhold til de øvrige Stænder. (Ufuldført Gjenmæle mod »Christiania-Postens« og »Morgenbladets« Angreb paa Arbejderpetitionen.)

Da Drammmens Tidende 1851 var begyndt at udkomme som Dagblad, var han omkring 1 Aar dettes Redaktør. Fra Drammen flyttede han til Fredrikshald, hvor han nogen Tid redigerede Smaalenenes Amtstidende, indtil han 1855 grundlagde Fredrikshalds Tilskuer, som han redigerede til Juli 1857, i hvilket Tidsrum alle Bladets originale Artikler uden Navn eller Merke i Regelen var af ham. Senere boede han i Kristiania, hvor han blev den første Redaktør af Christiania Nyheds- og Avertissementsblad (Morgenposten), der begyndte at udkomme 1860.

I Morgenbladet *1847*, No. 131 og 148: Om Norges og Sveriges gjensidige Handel. — *1849*, No. 114: Om den norske Nationalkarakter. — Om den offentlige Forretningsmaade. — *1866*, No. 142 A, 148, 163 og 175: Om Udvandringen til Amerika og de norske Jordbrugeres økonomiske Stilling; No. 205: Noget om Amerika. — *1867*, No. 23, 38 B og 44: „Den norske Emigrant" og „Det norskamerikanske Udvandrings-Selskab". (Jfr. ovfr. S. 457 under Myles W. Gunderson); No. 30: Svar paa Stykket (i No. 24) „Lidt om Husmandsvæsenet og Emigrationen" (jfr. No. 34). — *1868*, No. 126 A, 134, 179, 193, 216, 223, 285: Lidt om Amerika; No. 293 og 307: Nordamerikas nye Stater og Territorier. (Efter amerikanske Forfattere).

I Aftenbladet 1858, No. 54, 56, 60 og 64: Tidsbetragtninger; No. 69, 78, 82, 84, 85, 88, 90, 97, 101, 103, 108 og 109: Storthinget i 1857.

Da han i 1867 var kommen over til Amerika, blev han, som nævnt, Medredaktør af Fædrelandet & Emigranten (La Crosse. Wis.), hvis Redaktion han tilhørte til Sommeren 1869. Efter Hjemkomsten fra sin Rejse i Red River-Dalen udgav han et Aars Tid Maanedstidende og redigerede derefter i halvandet Aar Nordisk Folkeblad (Rochester, Minn.), i hvilket Blad han ogsaa tidligere havde skrevet, saaledes i 1868 den i Morgbl. s. A. trykte Artikelrække »Lidt om Amerika« og i 1869 sine »Breve fra Red River-Dalen.« I 1873 deltog han i Stiftelsen af Budstikken (Minneapolis, Minn.), men solgte efter et Par Ugers Forløb sin Del i Bladet til sin Landsmand F. A. Huusher. Da denne i 1875 vendte tilbage til La Crosse, overtog H. igjen for et Aars Tid Redaktionen af »Budstikken,« samlede og udgav derefter 1877—78 en Adressebog over Staten Minnesotas skandinaviske Næringsdrivende og udgav 1879—80 Ugebladet Minnesota Skandinav, hans sidste journalistiske Foretagende.

Før sin Afrejse fra Norge indbød han i April 1867 til Subskription paa et Hefteskrift med Titlen »Maanedlige Beretninger fra Amerika,« hvoraf dog intet udkom.

Hansen, Peter Gunelius, Søn af Handelsborger *Thomas C. H.* og *Gunhilde Hübert*, er født i Kristianssand 18 Juni 1854, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1873 og juridisk Kandidat med samme

Karakter 1878, hvorefter han siden 1880 har været bosat som Overretssagfører i sin Fødeby.

* 10 Oktbr. 1879 *Ingeborg Marie Dahler* (f. 16 Marts 1859), D. af Kaptejn i Infanteriet Julius D. († 1879) og Johanne Fredriksen.

Noter til Dr. G. Brandes' »Søren Kierkegaard.« Kra. 1877. 8. 15 S.

Paa Thorsø. Digt. Chra. 1877. 8. 1 Bl., 44 S.

De vigtigste Forandringer i vor Vexelret ved Lov af 7de Mai og Lov af 17de Juni 1880. Til Forretningsbrug. Kr.sand 1881. 8. 1 Bl., 33 S. (Oprindelig trykt som Fraklipningsføljeton i »Kr.sands Stiftsavis« i Januar 1881).

Haandbog i Norsk Haandværksret. Kra. 1887. 8. 4 Bl., 60 S., XXXI S. (Anm. i Morgenbl. 1887, No. 513; i Dagbl. s. A. No. 342.)

Til Kristianssands Stiftsavis har han i de sidste 6—7 Aar leveret adkillige, mest anonyme, Bidrag, navnlig literære Anmeldelser, tildels ogsaa belletristiske Arbejder.

En af ham skreven Farce »Blandt Studenter«, hvilken tilkjendtes Prisen ved en Konkurrance om den bedste Studenterfarce, opførtes 1875 paa Samfundstheatret og senere under Titlen »Studenterløjer« paa Folketheatret i Kristiania. Ligesaa var han Medarbejder (med G. A. Dahl) i den paa samme Theater i 1876 opførte Parodi »8 Dage rundt Jorden.«

Hansen, Rasmus, Søn af Gaardmand *Hans Olsen Snorroseggen* og *Mette Christophersdatter*, blev født (døbt 8 Juli) 1797 i Opdals Prestegjæld. Efter i flere Aar at have været Kontorist hos Foged Aarestrup i Skogn, tog han i Juni 1822 norsk juridisk Embedsexamen med bedste Karakter, blev 22 Januar 1827 Underretsprokurator i nordre Throndhjems Amt og udnævntes 30 Marts 1848 til Sorenskriver i nordre Gudbrandsdalen, i hvilket Embede han døde 12 Maj 1861. Han mødte som Repræsentant fra nordre Throndhjems Amt paa Storthingene i 1839, 1842 og 1848 (de sidstnævnte Aar Sekretær i Odelsthinget).

* 182* *Maren Magdalene Grøn* (f. i Throndhjem 13 Novbr. 1794, † paa Skogns Prestegaard 6 Januar 1871), D. af Markedshandler G. og Elisabeth Grønsæt.

Om Fattigvæsenet paa Landet i Trondhjems Stift. Thjem 1838. 8. 41 S.

Oversigt over de Udgifter og Byrder, som Indvaanerne i nordre Throndhjems Amt have at præstere til Staten og Communerne. Chra. 1848. 4. 2 Bl. og 1 Tab. i obl. Fol. (Uden særskilt Titelblad.)

Hansen, Tollef, Søn af Lensmand i østre Toten *Peder H.* († 1845) og *Anne Tollefsdatter Bjørnstad* († 1836), er født paa Toten 1 Juni 1830, blev, privat dimitteret, Student 1853 og fik, nogen Tid efter Andenexamen, Ansættelse som Kopist i Indredepartementet. I Juni 1861 blev han juridisk Kandidat med Haud og udnævntes 20 April 1872

til kgl. Fuldmægtig i Indredepartementet, hvorfra han i 1878 gik over til Justitsdepartementet, da Medicinalkontoret henlagdes under dette.

Kalender over Norges Læger, Tandlæger og Apothekere. Udg. af T. Hansen og H. Hoff. Kra. 1878. 8. IV S., 82 S.

Hanson, A. Christian, Søn af Skibsfører *Bertel H.* og *Else Magdalene Skaarbek,* blev født 1793 i Porsgrund, hvor han i længere Tid var ansat ved Handelen. I 1843 blev han ansat som Undertoldbetjent i Stavangers Distrikt, hvorfra han i 1849 forflyttedes til Drammens Toldsted. Allerede medens han var Kontorist i Porsgrund, lagde han sig meget efter Biavl, hvormed han fortsatte, efterat han som Toldbetjent var bleven stationeret i Sandnæs ved Stavanger. Understøttet af Selskabet for Norges Vel besøgte han i 1846 de danske Øer for at gjøre sig bekjendt med Biavlen dersteds, og senere rejste han med offentlig Understøttelse i flere af vort Lands Egne for at undervise Almuen i Birøgt. I 1852 besøgte han med Stipendium af Statskassen Carlsmarkt i Schlesien, hvor en forbedret Birøgt var indført. I 1853* og 1854 var han omrejsende Birøgter i Akershus Amt.

* *Juliane Marie Hickmann.*

Jfr. Tidsskrift f. biskjøtsel 1886, S. 140.

Veiledning til en hensigtsmæssig Biavl, især med Hensyn paa Norge. Kbhvn. 1844. 8. 158 S.

Den simpleste og letteste Maade at forboble Bistader uden at lade Bierne sværme, og at høste Honning uden at dræbe Bierne, samt et Anhang om Skovbirøgten. Chra. 1846. 8. X S., 56 S. m. 1 lith. Pl. (Anm. i Morgbl. 1846, No. 13.)

Bikulturen, en Katekismus. Forøget og forbedret Udgave af de ældre udgivne Skrifter. Chra. 1853. 16. X S., 2 Bl., 132 S.

I Morgenbladet *1847,* No. 101: Veiledning ved Indkjøb af Bistader. — *1850,* No. 79: Bikulturen; Noget om en Pestsmitte i Bistaderne; No. 165: Noget om en kunstig Bistades Formerelse, nemlig ved Udtromning at faa Sværme og Dronning i en Kube. (Ogsaa trykt i Chra.posten 1850, No. 665, jfr. No. 666). — *1851,* No. 83: Svar paa nogle Bemærkninger i No. 54 om hans Birøgt (jfr. No. 88 af H. Rasch.) — *1852,* No. 201: Om Birøgt.

Hanson, Bernhard Frederik, foregaaendes Søn, blev født 17 Novbr. 1821 i Nærheden af Brevik, hvor hans Fader dengang var ansat paa et større Trælastkontor. Efter Moderens Død kom han i Huset hos sin Slægtning, daværende Marinekaptejn Fredriksen, hos hvem han fik en ganske god Undervisning. I 1835 kom han som Elev ind paa Kunstakademiet i Kjøbenhavn for at uddannes til Dekorations- og Landskabsmaler, men ved Onkelens Død maatte han afbryde sin kunstneriske Uddannelse, og han vendte nu hjem igjen til Norge, hvor Faderen imidlertid var bleven Toldbetjent i Sandnæs. I 1848 blev han derpaa ansat som Tegne- og Skrivelærer ved Stavanger Latinskole, en Stilling, han inde-

havde til sin Død, idet han derhos var Lærer ved Stavanger offentlige Tegneskole fra dens Oprettelse i 1853. I Aaret 1860 kjøbte han en liden Myrstrækning ved Mosevandet, en halv Fjerdingsvej i Vest for Stavanger, og her paa »Tjensvold« istandbragte han nu ved eget Arbejde, alene hjulpet af en eller to Mand, et Anlæg for kunstig Fiskeudklækning og Pilplantning, som i Aarenes Løb udvidedes til et helt Experimentalfelt for zoologiske og botaniske Akklimatationsforsøg og hvortil der efterhaanden knyttedes Samlinger af forskjelligt Slags. Resultaterne af sine Forsøg paa Tjensvold fremlagde han paa adskillige Udstillinger dels her hjemme, dels i Udlandet, ved hvilke han altid opnaaede Prisbelønninger, saaledes ved Fiskeriudstillingen i Bergen 1865 første Præmie og ved Fiskeriudstillingen i Boulogne s/M i 1867 Broncemedalje. Fra *Société Imp. zool. d'acclimatation* i Paris fik han 1866 Selskabets Medalje af 2den Grad. I sine Ferier rejste han til ud i 70-Aarene næsten hver Sommer dels herhjemme, dels i Udlandet (Tyskland, England, Frankrige, Holland og Belgien), i de senere Aar navnlig for at bese Udlandets Anlæg for kunstig Fiskeudklækning og Pilplantning. Han var en af Stifterne af Stavangers Museum. Han døde ugift paa Tjensvold 27 Januar 1883. Sin Ejendom med de dertil hørende Samlinger har han ved Gavebrev skjænket til Stavanger By.

Portræt med Biografi i Skilling-Magazin 1883, No. 19. — *Nekrologer* i Stav Amtstid. 1883, No. 24; Chra. Intell. s. A. No. 30; Dagbl. s. A. No. 31 af H. Sinding. — *Hans Gavebrev* til Stavanger Kommune er trykt som Bil. 15 til »Sager vedr. Stavangers Brændevinssamlags Generalforsamling April 1883.«

Indberetning til Det Kongelige Selskab for Norges Vel om den kunstige Østersformerelse i England og Frankrige. (Sep.-Aftr. af Selskabets Beretning for 1866). Chra. 1867. 8. 32 S. med Træsnit.

Spiselige Muslinger. Med 3 Plancher. Udg. af Selskabet for Folkeoplysningens Fremme. Andet Tillægshefte til „Folkevennen". 25. Aarg. 1876. Kra. 1876. 8. 7 S.

I Beretning om Det kgl. Selskab for Norges Vel 1867, S. 97—103: Om et Anlæg til kunstig Østersformerelse i Fjære Sogn.

I Land and Water 1876, S. 587: Hybrid Fish. — I dette Tidsskrift tryktes desuden efter hans Breve til Udgiveren Frank Buckland flere Meddelelser om Fiskeudklækning og Pilplantning.

I Bulletin de la Société Imp. zool. d'acclimatation, 2. Sér., *T. II* (1865), S. 729—32: Plantation de saules en Norvége. (Delvis overs. i Morgbl. 1866, No. 127.)

I Morgenbladet findes enkelte Meddelelser om hans Forsøg og Anlæg, bl. a. i 1866, No. 254 A: Om de Hanson'ske Pileplantninger. (Jfr. No. 193 B).

I Stavanger Amtstidende skrev han i Aarenes Løb adskilligt, bl. a. i 1865: Om Torv-Bygningsmaaden.

Hanson, Hans, Broder af ovennævnte Toldbetjent *A. Chr. H.*, blev født i Laurvik 18 Septbr. 1777, men gik i sin Barndom paa Skole

i Bristol, hvorfra han kom hjem 1793. Da hans Lyst til at studere ikke kunde blive opfyldt, kom han paa Kontoret hos Grosserer Ulrik Cappelen i Porsgrund, hos hvem han var i 20 Aar og af hvem han især brugtes til Tømmerkjøb i Thelemarken 1794—1808. Senere var han i kort Tid Handelsfuldmægtig i Kristianssand og Kristiania og levede fra 1812 som Privatlærer; «andres Undervisning var nemlig i hele hans Liv hans kjæreste Syssel, ligesom Læse- og Lærelyst besjælede ham fra hans tidligste Alder». Han døde i Langesund 30 April 1837.

* *Christiane Bagge* († i Novbr. 1809), D. af Rasmus B. i Skien.

Biografisk Notits i «Correspondenten» 1857, No. 34. Jfr. Morgbl. 1837, No. 133 og Fortalen til hans «Enkelte Smaadigte», S. 2 fg., samt hans Erklæring i Ugeblad for Skien og Omegn 1832, No. 16.

Enkelte Smaadigte, til Prøve paa en større Samling. Chra. 1816. 8. 3 Bl., 112 S.

Fire Taler, holdne under mine Elevers Forberedelse til Confirmation. Drammen 1819. 8. 66 S.

Nyeste Conversationsspil til Underholdning i blandede Selskaber. Drammen 1819. 8. 22 S. (Anon.)

Ridder Siegeswelt. Et Eventyr. Nytaarsgave for 1820. Drammen [1819]. 8. 30 S. (Anon.).

Noras Røst til sine Sønner i Anledning af Borgerfesten i Drammen. Drammen 1820. 8. (Anon. Jfr. under Artikelen P. P. Flor ovfr. S. 313).

Sæterpigerne eller St. Hansaften paa Stølen. En romantisk Fortælling. Chra. 1829. 12. 84 S. (Anon. Særtryk af „Euphrosyne", Nytaarsgave for 1830). — Nyt Oplag. Chra. 1841. 16. 84 S.

En ustuderet Christens, paa Fornuft og Bibel grundede, Anskuelse af den christelige Religions Hovedlærdomme, med Hensyn paa den Strid mellem Norges lærde Theologer, hvilken nu tildrager sig Publikums Opmærksomhed. Skien 1830. 8. 24 S. (Anon. Den Strid, hvortil Titlen hentyder, er Polemiken mellem Treschow og Wexels i Anl. af den Førstnævntes Skrift „Christendommens Aand").

Udtog af G. C. Raffs Naturhistorie for Børn, med 12 lith. Plader. Omarbeidet af H. Hanson. Chra. 1831. 12. 370 S. — 2det Oplag. Chra. 1839. 12. 408 S.

Minderne. [Digtsamling]. Skien 1832. 12. 68 S.

Den sande Frihed. Tale paa 17de Mai. Chra. 1833. 8. 1 Ark.

Den syngende Børneven. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1833. 12. 51 S. — 2det Oplag. Chra. 1844. 8. 48 S. — 3die Oplag. Chra. 1848. 8. 48 S.

Den norske Husmoder i sit Kjøkken og Spisekammer, eller Norsk Huusholdningsbog i alphabetisk Orden paa Vers. [Af Hans Allum og Hans Hanson]. Chra. 1833. 8. IV S., 68 S. (Jfr. dette Værks 1ste Bind, S. 45.)

Den rædselfulde Pintsedag eller Grue Kirkes Brand. Et Qvad i femten Afdelinger med Epilog. Chra. 1836. 8. 70 S.

Tale paa Kong Carl Johans Fødselsdag den 26de Januar 1836. Skien 1836. 8. 8 S.

I Nor, udg. af C. N. Schwach, *1816*, S. 169 fg.: Fire dels originale, dels

oversatte poetiske Bidrag, hvoribl. den bekjendte Sang „Denti Du, Astri, saa mykje hældt ta mæg." (Jfr. Pavels's Dagbogs Optegnelser 1815—16, S. 328 fg.).

I Nationalbladet — dels anon., dels under Navnet Libertus Biedermann — III. 2—9: Om Trykkefrihed. — V. 225—40: Den himmelske Sophia, en Drøm. — XVIII. 1—7: De 12 Lyksaligheder i Eldorado (et Digt). — XIX. 33—37: Om Trykkefrihed.

I Hermoder findes forskjellige Bidrag af ham, bl. a. i VII. 201 fg.: Oversættelse til Engelsk af Bjerregaards kronede Nationalsang; S. 273—307: Langelegen, en national Fortælling. — IX. 1—48: Confirmationsgaven, orig. Fortælling.

I Nyeste Skilderi er flere Stykker af ham.

I Jarlsberg og Laurviks Amtstidende trykte af ham, foruden nogle religiøse Sange, 5 Sange i vore Thelemarkens Dialekt, hvilke optoges i Jørg. Moes Samling af Sange, Folkeviser og Stev (Kra. 1840), S. 43—58 og senere i samme Bogs 2. Udg. S. 38—52.

Ved sin Død efterlod han sig en stor Del utrykte Arbejder, dels originale, dels oversatte, saasom en Travesti af Iliadens 5 første Bøger efter Voss, en Oversættelse af Baggesens Scherensleifers Epopee, flere Digtsamlinger: «Bagateller» (2 Bind), «Snurrepiberier», «Ubetydeligheder», «Lidt af hvert», «Skolemestervers og Rimbreve», «Brevigiaden» (en Rejse til Brevik) og «Napoleonaden» (i Anl. af et Slagsmaal i Kristianssand 15 August 1810), — men alle disse utrykte Ting fortæredes i en Ildebrand hos Broderen 1850.

Det anonyme Skrift «Norges Dagskjær. Nogle Vink om hvad den gjenvundne Selvstændighed og Frihed opfordrer Nordmanden til at virke» (Chr.sand 1815. 8), hvilket i Henhold til Meddelelser af H. Hansons Bekjendte i lange Tider har været tillagt ham, er ikke af ham, men af Kjøbmand O. M. Sanne i Lillesand.

Hanson, Henry Elworth, Pseudonym for **Kr. Winterhjelm,** se denne.

Hanson, Johannes, Søn af Kjøbmand *Hans Petersen* og *Gunhild Marie Petersen,* blev født i Arendal 16 Juni 1796, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1817 og medicinsk Kandidat med Haud i Maj 1826. Han var 1822—29 ansat som Prosektor ved Universitetet og samtidig i sex Aar Amanuensis hos Professor Skjelderup, hvorefter han 1 Septbr. 1829 udnævntes til Stadslæge paa Fredrikshald og 5 Decbr. 1831 til Stadsfysikus i Kristianssand. I 39 Aar (til Udgangen af 1870) besørgede han derhos Lægetilsynet ved Kristianssands Tugthus, tjenstgjorde 1835—71 som konst. Værftslæge ved Kristianssands Orlogsværft og var fra Grundlæggelsen af Byens Sindssygeasyl i 1850 til 1 Juli 1873 Medlem af sammes Kontrolkommissjon. Han erholdt efter Ansøgning Afsked fra sit Embede som Stadsfysikus 23 Septbr. 1865 og døde 6 Maj 1885.

* 6 Oktbr. 1843 *Malvine Eleonore Lochmann* (f. 13 August 1822, † 19 Decbr. 1879), Søster af nedennævnte Professor L.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 158 fg. og 490.

I Eyr *I.* 344—47: En anthropologisk Mærkværdighed. — *II.* 124 fg.: Retentio urinae, fremkaldt af en fuldkommen Sammenvoxning af Urinrørets membranøse Del.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. m. i Norge i 1858, S. 142—49: Bidrag til Oplysning om Byen Christianssands medicinske Topographi og Historie.

Hanson, Peter Treschow, Søn af Kjøbmand *Baltazar H.* og *Anna Marie Treschow,* en Søster af Statsraad Nils T., blev født i Laurvik 30 Septbr. 1783, men opdroges fra sit 8de Aar i Christiansfeld, hvorefter han studerede ved det herrnhutiske Pædagogium i Barby ved Magdeburg. Efter et Besøg i Laurvik 1806—7 blev han ansat som Lærer i Christiansfeld, men fik 1811 Afsked paa Grund af frisindede Prædikener. Han opholdt sig derefter 1812—15 som Lærer paa Godset Hanerau i Holsten, kom i sidstnævnte Aar tilbage til Norge og inskriberedes 1816 ved det norske Universitet, uden dog at tage nogen Examen der. I samme Aar blev han ansat som Fuldmægtig i Regjeringens 4de Departement (Armédept.) og nogle Aar derefter i 3die Revisjonskontor under Finantsdepartementet, hvorfra han senere gik over i det derfra udskilte Revisjonsdepartement. Han var derhos Lærer i Tysk ved Krigsskolen fra 1816 til sin Død 14 Januar 1843.

* 12 April 1812 *Sophie Arndt* (f. i Christiansfeld 24 April 1791), D. af Postmester i Christiansfeld Johan Gotfred A. og Sophie Margreta Smidt.

Pandora, eine Zeitschrift zur Unterhaltung, insonderheit für die Holsteiner bestimmt. März u. April 1800.

Winterreise durch einen Theil Norwegens und Schwedens nach Copenhagen im Jahre 1807. Berlin 1808. 8.

Reise durch einen Theil von Sachsen und Dänemark in den letztverflossenen Jahren. Altona 1813. 8.

Darstellung der interessantesten Scenen und Anecdoten während des Feldzuges der Dänen gegen Englands Alliirte. H. 1—4. Hamburg 1813—14. 8. 12 Ark.

Gemälde von Norwegen in politisch-, historisch-, statistisch-, geographisch, u. merkantilischer Hinsicht, von einem geborenen Normann. Hamburg 1815. 8. 19 Ark.

Thuiskon eller Tydsk Læsebog, med Ordbog. Chra. 1817 [ɔ: 1816]. 8. 340 S. — 2det Oplag. Chra. 1820. — 3die forbedrede Oplag. Chra. 1836. 8. VIII S., 378 S. (Jf. M. L. Rønne ndfr.).

Engelsk Læsebog til Skolebrug og Selvunderviisning, indeholdende en kort Sproglære, 65 Læsestykker og en Ord-Fortegnelse i alphabetisk Orden. Chra. 1820. 8. 218 S.

Dronning Carolines Proces og de dermed sammenhængende Tildragelser. Af Engelske Tidsskrifter oversat af P. T. H. Chra. 1820—21. 8. 1202 S.

P. O. v. Asp. Reise in der Levante. Aus dem Schwed. von P. T. H. Chra. 1822. 8. 145 S.

Tydsk Grammatik for den norske Ungdom. Chra. 1826. 8. IV S., 105 S. (Jfr. P. Hjort: „Tydsk Grammatik for Danskttalende", 2. Opl., Fortalen, hvorimod Forsvar for Hanson i Morgbl. 1828, No. 41. Dette besvaredes af P. Hjort i Pjecen „Aftvunget Bevis for, at Hr. P. Treschow Hansons tydske Grammatik i Ordets haarde Betydning er en maadelig Lærebog" [Kbh. 1828. 8. 31 S.], hvilket Skrift derefter anmeldtes i Morgbl. 1828, No. 200, hvorpaa Hjort svarte i No. 256 og Anmelderen replicerede i No. 268.)

Morten Hallagers ny tydsk Læsebog for Begyndere. Omarbeidet af P. T. H. Chra. 1828. 8. 319 S. — 2det Oplag. Chra. 1835. 8. — 3die Oplag. Chra. 1840. 8. 319 S. — 4de Oplag. Chra. 1844. 8. 320 S. — 5te Oplag. Chra. 1848. 8. — 6te Oplag. Chra. 1853. 8. 320 S. — 7de Oplag. Chra. 1856. 8. 320 S.

En Svensk Mands Sysselsættelse den 17de Mai i Anledning af Constitutionsfestens Høitideligholdelse i Norge paa denne Dag. Tilligemed et Par Norske Efterretninger samme Dag angaaende. 1.—2. Oplag. Chra. 1828. 8. 16 S. (Anonymt).

Von der Art und Weise zusammengesetzter Staaten [von N. Tidemand] übersetzt. Leipzig 1830. 8.

De mærkeligste Tildragelser i Verden siden Katharina den Andens Thronbestigelse. 1ste—5te Bog. Chra. 1831—32. 8. 1086 S.

De mærkeligste Tildragelser i Verden siden Julirevolutionen. Chra. 1837. 8. 240 S.

De mærkeligste Tildragelser i Verden fra 1833 til 1840. Chra. 1841. 8. 320 S.

Mærkelige Personers Levnetshistorier. 1ste [eneste] Hefte. Indeholdende: Keiser Titus, Immanuel Kant. Chra. 1835. 8. 80 S.

Exempelsamling til Øvelse i at oversætte fra Norsk i Tydsk med Forklaringer. Chra. 1838. 8. IV S., 164 S.

Kong Carl Johans Levnet. Efter Touchard-Lafosse. Chra. 1838. 8. VI S., 322 S.

Fransk-Engelsk-Tydsk-Norsk Parleur, indeholdende en Samling af lette og i det daglige Liv forekommende Samtaler, ved A. J. Bergstrøm, P. T. Hanson og C. R. Unger. Chra. 1839. 8 15½ Ark. (3. Opl. Chra. 1864. Jfr. under A. Autenrieth I. 143 og under A. J. Bergstrøm I. 235.)

Norge i Marts 1840. Chra. 1840. 8. 16 S. (Anonymt.)

Tydsk-Norsk Haand-Ordbog. Chra. 1840. 8. XVIII S., 690 S. (Anm. i Morgbl. 1841, No. 314 Till.)

Samling af tydske Digte med forklarende Anmærkninger (Deutsche Gedichtsammlung mit erläuternden Anmerkungen für die Norwegische Jugend). Chra. 1841. 12. VIII S., 189 S. (Med omtrykt Titel: Album geschätzter Dichter des Deutschlandes mit erläuternden Anmerkungen. Chra. 1848 [ɔ: 1847]. 12. IV S., 189 S.)

Han oversatte fra Forfatternes norske Haandskrift: Untersuchungen über den Magnetismus der Erde von Chr. Hansteen. Th. I. (Chra. 1819. 4.) og Bidpai's Calila und Dimna, a. d. Arab. übers. von C. A. Holmboe (Chra. 1832. 8.) Ligesaa reviderede han K. F. Bøberts Afhandling »*Über Serpentingebilde*« i Gæa Norvegica I., oversatte Chr. Boecks Afhandling

»Uebersicht der Trilobiten« i s. Bd. og Keilhaus Bemærkninger ved »Dr. v. Dechens Gutachten über das erste Heft der Gæa Norvegica« (Chra. 1840. 8.), ligesom han ogsaa oversatte til Tysk nogle norske Afhandlinger i Poggendorfs »Annalen der Physik.«

Han var Redaktør af Tilskueren (Chra. 1824, jfr. Yngvar Nielsen: Grev Sandels's Statholderskab, S. 274) og af Patrioten (Chra. 1825).

Ligesaa var han dels politisk, dels historisk Medarbejder i Nationalbladet (hvor han i B. XXI. No. 113 skrev et Stykke med Overskriften »Non omnia possumus omnes,« hvilket paaførte ham en Trykkefrihedsaktion); i Nationalvennen; i Morgenbladet (hvor han fra 1834 til sin Død leverede de maanedlige politiske Oversigter); i Handels-Tidende og i Tønsbergs Mercur.

I Hermoder I. No. 8: Samuel Myggind; No. 25—26: Luftballonens horizontale Direction.

I Skilling-Magazin findes bl. a. følgende Bidrag af ham: Aarg. *1837—38*, No. 27—45: Napoleon Bonaparte; No. 51: Slaget ved Sehestedt. — *1838*, No. 2—3: St. Petersburg; No. 18—19: Wien; No. 28: Simon Bolivar. — *1839*, No. 3—5: Den polske Revolution 1830 og 1831; No. 8 og 11: Den nuværende Borgerkrig i Spanien; No. 15—16: Cirkassien og Tscherkesserne. — *1841*, No. 46: Zenobia; No 49: Udsigt over Hannovers Konstitutionshistorie; No. 51: Prinsessen af Lamballe. — *1842*, No. 1—2: Julirevolutionen i Paris 1830; No. 12—13: Corfits Ulfeld og Eleonore Christine; No. 21: Den belgiske Revolution i 1830; No. 31—32: Vittoria Colonna; No. 48: Revolutionen i Brunsvig i 1830. — *1843*, No. 1—3: Statsraad Nils Treschow.

Han leverede flere Bidrag, især vedkommende Norge, til Brockhaus's Conv.-Lex. der neuesten Zeit u. Literatur (bl. a. Artiklerne: Abel, Bjerregaard, Christiania Universität, Hansteen, Krohg, Treschow, Wedel-Jarlsberg); til Brockhaus's Conv.-Lex. d. Gegenwart; til Blätter für literarische Unterhaltung (bl. a. Das Storthing 1833); til Zeitung f. d. elegante Welt (bl. a. »Frithjof, eine norwegische Saga«); til Liter. Blätter d. Børsenhalle (bl. a. Ausflug von Christiania nach Krogkleven in 1826) og til Leipziger Allg. Zeitung, hvis norske Korrespondent han var fra 1836 til sin Død.

Under Storthingene udarbejdede han i flere Aar for den russiske Generalkonsul i Kristiania »Bulletins« om sammes Forhandlinger.

I 1841 indbød han til Subskription paa et Maanedsskrift »Ravnen, Tidsskrift for Politik og Humanitet,« hvilket dog ikke kom ud.

Hanssen, Henrik Julius Ager, Søn af Kjøbmand *Hans H.* († i Stavanger 27 Juni 1885, 77 Aar gl.), og *Amborg Marie Christensen*, er født i Arendal 4 Juni 1842, blev Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole 1861 og medicinsk Kandidat med Haud i Novbr. 1868. Han var derefter til Marts Maaned 1869 ansat som Kandidat ved Fødselsstiftelsen og Børnehospitalet i Kristiania, nedsatte sig fra Sommeren 1869 som praktiserende Læge i Lillesand og blev 1870 Kommunelæge i vestre Moland. Siden Sommeren 1879 har han været ansat som Bylæge i Stavanger, hvor han er Medlem af Kommunerepræsentantskabet. Han har tillige været Medlem af det norske Missjonsselskabs Hovedbestyrelse og er f. T. Medlem af Bestyrelserne for Israels-

missjonen og for Stavanger Ynglingeforening. Han blev 1887 Medlem af *Society for the study and cure of inebrity* i London.

⚭ 4 Septbr. 1872 *Anna Marie Florenæss* (f. i Lillesand 3 Marts 1855), D. af Kjøbmand Christen Krogh F. og Juliane Marie Tellefsen.

Om Nydelsen af spirituøse Drikke. Stavanger 1884 8. 24 S.

Om Sundhedens Bevarelse. Folkelige Foredrag. Med 3 Træsnit. „Vestlandspostens" Gratis-Bog. Stavanger 1886. 8. 105 S.

Veiledning i Sygdomstilfælder og Ulykkeshændelser for Folket efter Dr. Goldkuhls „Sjukvårdslära". „Vestlandspostens" Gratis-Bog. Stavanger 1886. 8. 79 S. + 4 S. Register.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben 3. Række IV. (1874), S. 500—512: Om Anvendelse af Merkur i Syphilis. (Efter Med. Times and Gazette.)

I Forh. i det norske med. Selskab er flere Sygdomstilfælde fra hans Praxis meddelt med Beskrivelse, saaledes i Aarg. 1871, S. 206; 1873, S. 134; 1876, S. 290 og 1877, S. 198.

I Den Unges Ven *1884*, S. 70—72: Om Brugen af Tobak. — *1885*, S. 73 fg.: Tale for Ynglingesagen.

Enkelte mindre Bidrag af ham findes i Agderposten 1871, i Kristianssands Stiftsavis 1870 og i Stavanger-Bladene (særlig om Ynglingesagen).

Hanssen, Jonas, Søn af Skomagermester *Peder H.* og *Johanne Turine Helliksen*, er født i Skien 5 Novbr. 1843, blev Student med Laud fra sammes Skole 1862 og filologisk Kandidat med Laud i Juni 1870, efterat han 1865—67 havde været vikarierende Lærer ved Tromsø lærde og Realskole. Han blev 1871 ansat som Klasselærer og udnævntes fra 1 Juli 1876 til Adjunkt ved Skiens offentlige Skole for den højere Almendannelse.

I Indbydelsesskrift fra Skiens Skole 1879: Retskrivningsregler.

I Morgenbladet 1886, No. 451 og 499: Ildebranden i Skien den 7de og 8de August.

Han var i et Par Aar Medarbejder i Porsgrundsbladet Grenmar, i hvilket han bl. a. meddelte historiske Oplysninger om Skien; paa Grund af en Artikel i Bladet om den store Skiens-Brand 1886 traadte han ud af ethvert Forhold til det (jfr. hans Erklæring i »Fremskridt« 1886, No. 107).

Han var (i hvert Fald 1886) den anonyme Redaktør af »Laurviks Blad.« (Jfr. Aftenpst. 1886, No. 538).

Hanssen, Klaus, Broder af ovfr. nævnte Tredjepræst Andr. M. H., Overlæge G. H. Armauer H. og Literat J. D. Irgens H., er født i Bergen 23 Maj 1844, blev, efter Tentamen fra Bergens Kathedralskole, Student med Laud 1865 og medicinsk Kandidat med Laud 1872, efter hvilken Tid han har boet som privat praktiserende Læge i sin Fødeby. Han deltog i Stiftelsen af og er valgt til Vicepræses i »Den norske Lægeforening«, hvis Møde han dirigerede i 1887. Han blev 1883 indvalg

i Bergens Kommunerepræsentantskab, er f. T. Formandskabets Viceordfører dersteds og er 4de Suppleant til Storthinget for Valgperioden 1886—88.

* 1) *Ida Christine Johannessen* (f. 1847, † 1879), D. af Kjøbmand Salve J. og Judite Lothe.

* 2) *Dorothea Marstrand Serck*, D. af Fredrik Armauer S. og Agnete Oline Haavaldsen.

I Norsk Magazin for Lægevidenskaben 3. Række *IV*. 409—20: Koleraepidemien i Bergen Høsten 1873. (I Foren. med J. Wiesener). — *IX*. 1069—1104: Yder vor Vakcination os Sikkerhed mod Koppeepidemier?

Han er Medudgiver af Medicinsk Revue, Aarg. 1—4 (Bergen 1884—87), hvori flere af de anonyme Redaktionsartikler m. v. er af ham, nemlig i Aarg. 2, S. 186 fg.: Lægemødet i Bergen; S. 316 fg.: Den medicinske Undervisning ved vort Universitet; Extraheftet, S. 146—54: Om de profylaktiske Forholdsregler mod Tuberkulosen. — Aarg. 3, S. 104 fg.: Om Brugen af Bade; S. 108 fg.: Det medicinske Undervisningsbudget; S. 189 fg.: Den norske Lægeforening. — Aarg. 4, S. 8—10: Flere tilfælde af tragtformigt hulbryst; S. 17—19: Afsvækket tuberkulose; S. 317 fg.: Carcinoma tracheæ.

I Bergensposten 1876: Om Sygehusets Administration.

Hanssen, Ola (Ole Christopher), Søn af Kjøbmand *Nicolai H.* (født paa den slesvigske Ø Pelworn, † i Throndhjem 1834) og *Birgitte Marie Molde* († 1842), en Prestedatter fra Stod, blev født i Throndhjem 1806 og tog i Januar 1827 Præliminærexamen. Han døde omkring 1840.

Jfr. Storth. Forhandl. 1830, I. 75 fg.: Thj. Adr. 1839, No. 34; I. Brovold: Storthingsmand Johan Neergaards Liv og Virken, S. 69 fg.

Norges Storthing i Aaret 1833. Thjem 1835. 8. 131 S. (Anm i Morgbl. f. A. No. 335)

Han var Udgiver af Bladet Folkevennen, hvoraf udkom Aarg. 1. og Aarg. 2. No. 1—6. *I*. 24 Decbr. 1828 — 19 Decbr. 1829. 8. 416 S. — *II*. 24 Decbr. 1829 — 3 Marts 1830. 8. 48 S.

I Chra. Intelligentssedler 1838, No. 48—49: En egen Sag. (Indeholder et Angreb paa Presten P. Bjørnson, for hvilket Forf. blev dømt som Æresskjænder).

Hansson, Christian Rasmus, Søn af Raadmand i Bergen *Rasmus H.* († 1840) og *Magdalene Christence Conradi* († 1842), blev født i Kristiania 23 Maj 1807, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1824 og juridisk Kandidat med Haud i Decbr. 1832, efterat han i nogen Tid fra 1825 havde været konst. Adjunkt ved Fredrikshalds Skole og siden 1830 Kopist i Departementet. Han blev 1835 konst. Raadmand i Bergen, udnævntes 30 Juli 1836 til Justitssekretær i Kristianssand, 13 Novbr. 1843 til Politimester i Bergen, 3 April 1849 til Byfoged sammesteds og 22 Decbr. 1853 til Sorenskriver i Eker, Modum og Sigdal, i hvilket Embede han døde paa Sorenskrivergaarden Lerbek i Eker 9 Decbr. 1872. Han var R. Sch. Albr. O. (1860).

* 1) 1833 *Emilie Michaeline Falch* (f. i Laurvik 1811, † 1835), D. af Kammerraad og Amtsforvalter Michael F. og Nicoline Voigt.

* 2) 12 Maj 1837 *Harriet Marie Mørch* (f. 9 Oktbr. 1816), D. af Kjøbmand i Kristianssand Peder M. og Harriet Ansley.

Nekrolog i Aftenbl 1872, No. 287. Jfr. H Wergelands saml. Skrifter VII., S. 250; Yngvar Nielsen: Norges Historie efter 1814, II. 543—46. *Mindedigt* af Jørgen Moe i Morgbl. 1872, No. 347 A. Se ogsaa dette Værks 1ste Bd., S. 275 øverst.

Samling af Breve, Proclamationer og Taler af Carl Johan, Kronprinds og senere Konge til Sverig og Norge. Oversatte fra Fransk. D. 1. [eneste.] Chr.sand 1840. 8. 141 S.

Den hemmelige Lidenskab. Vaudeville. Efter Bayards »Pas de fumée sans feu«, oversat og omarbeidet for Det norske Theater og der første Gang opført den 20. Oktbr. 1852. Bergen 1852. 8. 42 S. (Anonymt. Stykket opførtes ogsaa ialt 35 Gange paa det norske Theater i Kristiania 1853—63).

I Christiania Aftenblad 1827 og 1828 og i Morgenbladet 1829 og 1830 findes af ham forskjellige æsthetiske Bidrag, Digte, Theater-Epiloger m. m. samt Udsigt over Theatrets Forestillinger.

Han deltog 1837—42 i Redaktionen af Christianssands Stiftsavis og (med O. Bøgh, C. Platou og A. Sagen) var han 1848—50 Medredaktør af Bergenske Blade (jfr. hans Erklæring i Aarg. 1851, No. 319), hvori bl. a. er af ham det i No. 8 indførte Forsvar for L. Kr. Daas Valg til Valgmand i Lindaas.

I Bergens Stiftstidende *1845*, No. 51 og 52: Om den foreslaaede Ophævelse af Reskr. af 5 Juli 1775 (jfr. No. 49 og 53). — *1847*, No. 51: Om Bagertaxten (jfr. No. 52 fg.)

Han antoges af Samtiden at være den anonyme Forfatter af det paa Bergens Theater 1ste Gang 6. Februar 1852 opførte Lystspil med Sange i 3 Akter »Den første Jøde«, se T. Blanc: Norges første nationale Scene, S. 117 fg.

Hansson, Michael Skjelderup, foregaaendes Søn i hans 2det Ægteskab, er født i Kristianssand 16 Septbr. 1839, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1857 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1862. Efter henved 3 Aars Ansættelse som autoriseret Fuldmægtig hos Høiesteretsadvokat Grønn, autoriseredes han 1866 som Høiesteretsadvokat, men opgav sin juridiske Praxis, da han 1878 blev ansat som administrerende Direktør for Brandforsikringsselskabet »Storebrand« og Livsforsikringsselskabet »Idun.«

* 19 Oktbr. 1866 *Cathrine Julie Caroline Lasson* (f. 11 Oktbr. 1842), D. af nedennævnte Justitiarius i Høiesteret P. C. L.

Forsoning! Nogle ord af en moderat høiremand. Kra. 1883. 8. 14 S.

I Norsk Retstidende 1878, S. 49—53: Om Ret for Enke, der vil hensidde i uskiftet Bo, til at indkalde sin afdøde Mands Kreditorer ved Proklama (jfr. s. A. No. 1, 14 og 16).

Af hans, tildels anonyme, Bidrag til den periodiske Presse nævnes følgende:

I Aftenbladet *1868*, No. 84: Om Embedsmænds Forpligtelse til at overtage

nye Forretninger. — *1873*, No. 34: De engelske Assuranceselskaber og Hr. Jørgen Gjerdrum; No. 40 og 41: Hr. Jørgen Gjerdrums Forsøg paa at slippe bort.

I Morgenbladet *1867*, No. 48: Et Ord til Bjørnstjerne Bjørnson [ang. Opførelsen af „Den skjønne Helene" paa Kra. Theater]. — *1872*, No. 321 A: Er det klogt at give Smaalensbanen i fremmede Hænder? — *1873*, No. 19 A: Hr. J. Gjerdrum — „Storebrands" Festskrift. — *1876*, No. 198 A og 200 A: Om Oprettelse af nye Brandforsikringsselskaber. — *1880*, No. 62 A: Det nye Brandforsikringsselskab — et afhjulpet Savn. — *1881*, No. 345 A: „Gjengangere" af Henrik Ibsen. — *1882*, No. 239 A, 240 A og 241 A: Livsforsikringsselskabet „New York" — Amerikansk Markskrigeri (jfr. Svar af Chr. Dahl i No. 279 A); No. 275 A: Om amerikanske Livsforsikringsselskaber; No. 302 A, 303 A og 305 A: Et Indblik i den amerikanske Statskontrols og Livsforsikringsselskabet „New Yorks" Mysterier. — *1884*, No. 77 B og 78 B: Livsforsikringsselskabet „Idun" (Tilsvar til Hr. M. D. Gjessing). — *1886*, No. 455, 459, 465 og 467: Vort Brand- og Bygningsvæsen. — *1887*, No. 474, 476 og 478: Bør Pantelaansrenten for offentlige Fonds nedsættes?

I Aftenposten 1883, No. 89 A: Det negative Standpunkt.

Hansteen, Asta, Datter af Professor *Chr. H.*, er født i Kristiania 10 Decbr. 1824, uddannede sig som Portrætmalerinde, men opgav i senere Aar Kunsten for Literaturen, hvori hun paa forskjellig Vis optraadte til Forsvar for Kvindens Emancipation. Vaaren 1878 holdt hun saaledes offentlige Forelæsninger i Kjøbenhavn om Kvindesagen. I April 1880 udvandrede hun til Amerika, hvor hun i de sidste Aar har været bosat i Boston.

Jfr. »Vår tid«, utg. af Lotten v. Kræmer, 1877, S. 493 fg.; »Tidskrift för hemmet« 1872, S. 174—81; Folkevennen, udg. af Fr. Bajer, 1878, No. 12 og 17; Verdens Gang 1880, No. 43, S. 3 fg.; Opl. Avis 1880, No. 1; Den nye Tid, red. af Marcus Thrane (Chicago, Ill.) 1880, No. 14, hvor bl. a. hendes versificerede »Farvel til Europa« er trykt; [Jaquette Liljenkrantz:] Stud. med. A. Gjerdings Forhold, H. 4 (Kbh. 1876), S. 37.

Skrift og Umskrift i Landsmaalet. Chra. 1862. 8. 2 Bl., 82 S. (Anonymt. Anm. i Ill. Nyhedsblad 1862, No. 34).

[1.] Miscellanea Universitatis Reg. Fredericianae. Edit [!] A. H. Chrae. MDCCCLXXV. 8. 22 S. (Kun Titelen er paa Latin.)

[2.] Miscellanea Universitatis. Traductio liber [!] in vulgo Misli-Hanan ved Universitetet. [Kra. 1875]. 8. 2 Bl.

Kvinden, skabt i Guds Billede. En Fremstilling af A. H. 1ste [eneste] Hefte. Chra. 1878. 8. 48 S. (Anm. i Nyt norsk Tidsskrift III. 467—71).

I Nordisk månedskrift f. folk. og kristelig oplysning 1871, I. 231—37: Kvindens stilling i verden. (Jfr. Bem. hertil af G. V. Lyng S. 307 fg.).

I Nylænde I. (1887), S. 307—10: Alexander Kielland og Bj. Bjørnson.

I Dagbladet 1871, No. 134: Hvad er det Emancipationens Modstandere vil?

I Verdens Gang 1880, No. 69: Over Atlanterhavet; No. 82: Fra Boston; No. 101: Et Kvindesagsmøde i Amerika; No. 119: Fra Boston.

Hansteen, Christopher, Søn af nedennævnte Toldinspektør *Nils Lynge H.*, er født paa Moss 26 Septbr. 1822, blev Student med Laud fra Drammens Skole 1838 og juridisk Kandidat med Laud i Decbr. 1843. Han blev 1844 ansat som Extraskriver i Finants- og senere, ved dettes Oprettelse, i Indre-Departementet, hvorfra han 1847 gik over til Justitsdepartementet, i hvilket han 1851 udnævntes til Fuldmægtig og 29 April 1854 til Bureauchef. Ved kgl. Res. af 30 Decbr. 1857 blev han konst. som Foged, Kriminaldommer og Notarius publicus i Kristiania; da denne Konstitution blev af temmelig lang Varighed — lige til Udgangen af Aaret 1866 — søgte han 1860 Afsked fra sit Embede som Bureauchef. Den 16 Febr. 1867 blev han udnævnt til Assessor i Højesteret. Han var Medlem af den store Kirkekommissjon, der nedsattes ved kgl. Res. af 27 Januar 1859. Han var 1867—76 Medlem af Kristiania Kommunerepræsentantskab og har ved en Række af Storthingsvalg været Valgmand i Kristiania. Han blev 15 Oktbr. 1868 R. St. O. O. »for fortjenstlig Embedsvirksomhed« og udnævntes 21 Januar 1882 til K.[1] St. O. O.

* 16 Novbr. 1853 *Lagertha Cecilia Wulfsberg* (f. 10 Septbr. 1820), D. af nedfr. nævnte Amtmand i Smaalenene Gregers Winther W. og Johanne Iverine Friborg.

Om Dødsstraffens Afskaffelse. Chra. 1864. 8. (Anonymt. Havde flere Aar tidligere været trykt i et Dagblad.)

Bør der fastsættes nogen mildere Straf end den nu bestemte for første Gangs simpelt Tyveri? Chra. 1866. 8. (Anonymt. Særtryk af Morgenbl. 1866, No. 86).

Eds-Institutionen. En Udvikling af Edens Betydning og Vigtighed for Samfundet. Kra. 1884. 8. 14 S. (Oprindelig trykt i Morgenbl. 1883, se nedfr.)

Af hans, for det meste anonyme, Bidrag til Dagspressen, merkes følgende:

I Morgenbladet *1863*, No. 34: Hvorfor vilde Ejerne af det norske Theaters Bygning ikke afstaa samme? — *1866*, No. 86: Bør der fastsættes nogen mildere Straf end nu bestemt for første Gangs simpelt Tyveri? No. 280: Bidrag til Oplysning om, med hvor ringe Udgift Landmanden kan sikre sig imod de ødelæggende Virkninger af Regn under Kornhøsten; No. 311: Om Nødvendigheden af, at vor Arme uden Ophold forsynes med tidsmæssige Bagladningsgeværer. — *1875*, No. 244 A: Om Kaution for offentlige Oppebørselsbetjente: No. 286 A: Om de højere Embedsmænds Aflønning. — *1876*, No. 40 A: Højesteretsdommen i Storesundesagen. — *1882*, No. 221: Lad os betegne Tingen med dens rette Navn [Ang. Modstanden mod det kgl. Forslag i Statsraadssagen]. — *1883*, No. 54 A: Centrum — Forsoningspolitik; No. 85 A og 88 A: Eds-Institutionen. (Ogsaa udg. særskilt, se ovfr.) — *1885*, No. 266: Om den ved Loven af 28de Marts 1885 aabnede Adgang til at faa civile Sagers Afgjørelse af Højesteret paakjendt ved at lade dem overgaa til skriftlig Behandling.

I Aftenbladet 1865, No. 225: Skal saadant taales? [Ang. Regjeringsadvokat Dunkers Optræden i Anl. af Højesteretsdommen i Justitssagen mod Nicola-ysen].

I Aftenposten 1868, No. 224: Regjeringsadvokat Dunker.

I Drammens Tidende 1868, 17 April: Vore ministerielle Skribenter.

Som Bureauchef i Justitsdepartementet forfattede han den Indstilling ang. Rettergangsmaaden i Straffesager, hvilken, uden nævneværdig Forandring i hans Manuskript, er trykt som Anhang (8. 116 S.) til den kgl. Kommissjons Betænkning Om Forandringer i Straffeproceslovgivningen med eller uden Jury, B. 3 (Kra. 1859).

Han har som Medlem af den store Kirkekommissjon af 1859 en ikke uvæsentlig Del i Udarbejdelsen af alle denne Kommissjons Lovforslag med Motiver (Kra. 1862—70. 8).

En stor Mængde Vota af ham i Højesteret er trykt i Ugeblad f. Lovkyndighed Aarg. 7—10 og i Norsk Retstidende 1871—87.

Hansteen, Christopher, Søn af Konsumtionsinspektør *Johannes Mathias H.* (f. 1748, † 12 Marts 1792), en Prestesøn fra Tjustrup i Sjæland i hans 3die Ægteskab med Conradine Nygaard, og *Anne Cathrine Treschow* († 24 Jan. 1830) fra Fredrikshald, Søskendbarn af Filosofen Statsraad Nils T. blev født 26 Septbr. 1784 i Kristiania i den Gaard i øvre Slotsgade, hvor senere Studentersamfundet i sin Tid havde sit Lokale. Hans Moder sad ved Faderens Død igjen med 5 smaa Børn og i trange Kaar, der ikke tillod hende at lade Sønnen blive, som Faderen havde tænkt, Søofficer. Efter at have lært Elementerne i et Par Pugeskoler, blev han i sit 9de Aar sat i Kristiania Kathedralskole, »som den Gang i de nederste Klasser eller Lektier havde højst maadelige Lærere.« Da hans Slægtning Rektor Treschow senere fik gjennemført Skolereformen af 1799, var Hansteen kommen op i Mesterlektien, og da Skolen nu fik en Samling af udmerkede Faglærere (Treschow i Latin, Rosted i Græsk, Georg Sverdrup i Historie og Geografi, Rasmussen i Mathematik, U. A. Rohde i Religion og Hebraisk og M. R. Flor i Naturhistorie), blev H. »vakt af sin ligegyldige Døsighed« og lærte i de to Aar fra 1800 til 1802 paa det nærmeste alt det, han behøvede for at bestaa Examen, særlig i de mathematiske og fysiske Videnskaber, for hvilke Lærerens klare og livfulde Foredrag allerede nu vakte hans specielle Interesse. Efterat han i 1802 havde taget Examen artium ved Skolen — efter et særeget Privilegium for et Par Skoler — rejste han i Oktober s. A. til Kjøbenhavn for at immatrikuleres ved Universitetet, hvor han det følgende Aar tog den filologisk-filosofiske Examen. I Kjøbenhavn blev han gjennem sin Skolekammerat (senere Højesteretsjustitiarius) Jacob Bull indført i en Kreds af unge Mænd, blandt hvis Navne Brødrene Ørsteds og Adam Øhlenschlægers senere blev de mest kjendte. Til Brødstudium havde han efter Andenexamen valgt Lovkyndighed; han besøgte ogsaa nogle juridiske Forelæsninger, men Studiet trættede ham og han »fandt ingen Interesse i at lære disse vilkaarlige, alene for Danmark og Norge gjældende Love, som i et andet Land og i et andet Liv ingen Betydning

Trykt 23 December 1887.

havde.« Hans juridiske Studium døde saaledes bort af sig selv, og da en liden Arv, han hidtil havde levet af, ogsaa var fortæret, modtog han Ansættelse som Hovmester for en ung Adelsmand, »der i det stille Sorø skulde indhente flere for en Godsbesidder gavnlige Kundskaber.« Efter halvandet Aars Tid skiltes imidlertid Mentor og Elev; Hansteen vendte tilbage til Kjøbenhavn og gjenoptog for en kort Tid de juridiske Studier, da han i 1806 (5 Septbr.) blev kaldet til Lærer i Mathematik ved Latinskolen i Fredriksborg, som det heder i Motiverne til Udnævnelsen, »paa Grund af hans Kundskaber i Mathematik, Kyndighed i det engelske Sprog og ydre Holdning.« Et Tilfælde gav her hans Beskjæftigelse og hans Liv en helt ny Retning; han blev bragt ind paa Undersøgelser over Jordmagnetismen, og en Prisopgave, udsat af det danske Videnskabernes Selskab i 1811 og som netop angik de hidhørende Problemer, gav ham nu et bestemt Maal at arbejde til. I 1812 vandt han Prisen, men hans Besvarelse af Opgaven kunde paa Grund af Landets forstyrrede Pengevæsen ikke blive trykt paa Selskabets Foranstaltning. Han blev imidlertid nu i 1813 opført blandt Kandidaterne til en af Lærerposterne ved det nye norske Universitet, fritoges i Maj 1813 for sine Embedsforretninger ved Latinskolen og fik Tilladelse til at opholde sig et Aar i Kjøbenhavn for der at forberede sig til sin tilkommende Stilling, idet Rigets finantsielle Tilstand ikke tillod Gjennemførelsen af Regjeringens oprindelige Beslutning at lade ham og to andre designerede Universitetslærere foretage et Aars Udenlandsrejse for deres videre Uddannelses Skyld. Imidlertid var Rigernes Adskillelse indtruffen, og det blev Kong Christian Fredrik, som i Juni 1814 udnævnte Hansteen til Lektor ved det norske Universitet i anvendt Mathematik. Efterat han havde ægtet sin Forlovede, forlod han 14 Juli 1814 i Følge med sin Hustru, sin Broder og 18—20 norske Matroser, som nylig var slupne ud af engelsk Fangenskab, i en liden aaben Baad Kjøbenhavn for at gaa til Norge, hvor han og hans Følge ogsaa efter adskillige Eventyr — bl. a. blev hans Fartøj en kort Tid stanset af engelske Krydsere — efter fire Dages Sejlads kom iland i Langesund. Kort Tid efter tiltraadte Hansteen sin Stilling ved Universitetet, ved hvilket han 4 Marts 1816 blev udnævnt til Professor. Han boede efter Ankomsten til Kristiania i det endnu landlige Pilestrædet, hvor hans Bolig stødte til en Have, som havde et lidet tegllagt Lysthus. Dette tarvelige Skur blev da Norges første Observatorium. I 1816 lod Universitetet efter hans Forestilling bygge et lidet ottekantet Træhus ved Batteriet under Sydlinjen af Akershus Fæstning, og dette Skur — der senere i Aarene blev anbragt paa Reviertomten som Kristianias »la Morgue« — var nu de astronomiske Iagttagelsers Hovedkvarter, lige til han i Septbr. 1833 kunde flytte ind i det nye Observatorium ved Drammensvejen, hvortil Storthinget i 1830 havde bevilget Midlerne. I *et fjerdedels* Aarhundrede, fra 1807 til 1832, havde Studiet af Jord-

klodens magnetiske Egenskaber næsten udelukkende optaget hans Tid, og det var ogsaa disse Studier, som drev ham ud paa Rejser i Ind- og Udlandet, saaledes i 1819 til London og Paris, i 1821 over Fjeldet til Bergen — paa hvilken Rejse han »opdagede« Vøringsfossen —, i 1824 gjennem Jylland til Berlin og i 1825 over Throndhjem til Torneå, gjennem Finland og over Åbo og Stockholm tilbage til Kristiania. Alle disse Rejser og de paa dem med et af ham selv konstrueret, efterhaanden forbedret Apparat udførte Iagttagelser, Studier og Arbejder var imidlertid kun at betragte som Forberedelser til hans 1828—30 foretagne Rejse til Sibirien, hvor han havde troet at finde Antydninger til en fjerde Magnetpol og hvor hans Theori med Bestemthed angav en saadan. Under Kong Karl Johans Ophold i Kristiania i 1822 havde H. faaet Lejlighed til at forestille Kongen Vigtigheden af at undersøge Sibiriens magnetiske *terra incognita*; Kongen gik med varm Interesse ind paa Sagen, og Storthinget stod ikke i saa Henseende tilbage, da det (mod 1 Stemme) i 1827 bifaldt den fremsatte kgl. Prp. om en Bevilgning af 4500 Spd. — ved Efterbevilgning i 1830 steg Summen til 9500 Spd. — til Understøttelse af H.'s Foretagende. I Selskab med daværende Løjnant i Marinen C. Due (se ovfr. S. 184) tiltraadte H. 19 Maj 1828 Rejsen fra Kristiania over Stockholm til St. Petersburg, hvor Expeditionens tredie Deltager, *Dr.* Erman fra Berlin, stødte til. I Juni 1830 kom de to norske Rejsende tilbage til Kristiania. Efter Tilbagekomsten fra Sibirien arbejdede H. videre med Studiet af de jordmagnetiske Fænomener, fik ogsaa andre, navnlig Cheferne paa de norske Orlogsskibe, der i Aarenes Løb udrustedes paa Langtogter, interesseret for Iagttagelser og Indsamling af Materialier til hans Observationsrækker, og besøgte selv i 1839 den berømte Gauss i Göttingen, hvis Studium af Jordmagnetismen var bleven fremkaldt ved H.s Undersøgelser, for at lære at kjende og indøve Brugen af de af G. opfundne Instrumenter, der var blevne bestilte til det norske magnetiske Observatorium, som blev færdigt i 1841. Ved Siden af sin Stilling som Lærer ved Universitetet og Bestyrer af Observatoriet beklædte han fra den militære Højskoles Oprettelse til 1849 Posten som Lærer i anvendt Mathematik og Astronomi ved dette Institut; »den videnskabelige Aand, som senere har udfoldet sig i denne Læreanstalt, skylder ham sin Grundlæggelse.« I mere end et halvt Aarhundrede var han endvidere knyttet til Ledelsen af Rigets geografiske Opmaaling. I 1817 blev han efter General Auberts Forslag ansat som hans Meddirektør ved Opmaalingen med det specielle Hverv at kontrollere og administrere Trianguleringen. Efter Auberts Død i 1832 blev han Enedirektør og indehavde denne Stilling til 1861. Fra sidstnævnte Aar stod han som 1ste Direktør til 1872, da han satte igjennem den Beslutning om at trække sig tilbage, som alene hans Overordnedes og Medarbejderes indtrængende Overtalelser havde bevæget ham til at lade uudført helt siden 1858.

Som Direktør for Opmaalingen deltog han paa Norges Vegne i den store, 1852 afsluttede russisk-svensk-norske Gradmaaling, til hvis Minde Meridianstøtten paa Fuglenes ved Hammerfest er rejst. — Af Administrationen blev H. endelig i Aarenes Løb benyttet i en stor Mængde Kommissjoner og Bestyrelser; bl. a. var han Medlem af Tilsynskomiteen med private Forsørgelses- og Understøttelsesselskaber (1817—184* og atter 185*); Medlem af Direktionen for det kgl. Selskab for Norges Vel (fra 182* af); Medlem af og tilsidst Formand i Direktionen for den kgl. Kunst- og Tegneskole (fra 183* af); Medlem af den ved kgl. Res. af 13 April 1838 anordnede Kommissjon til at føre Opsyn med Maal og Vægt, (til 1872), m. fl. Den 26 Oktbr. 1856 fejrede han sit 50 Aars Embedsjubilæum, i hvilken Anledning Universitetet lod slaa en Medalje over ham med Indskriften: *Splendet in orbe decus.* Kongen lod ham overrække Medaljen for Borgerdaad i Guld, og Studenterne lod opstille hans Buste i Observatoriet og (i Marmor) i Samfundets Lokale. Aaret efter blev hans Medhjælper ved Observatoriet Fearnley udnævnt til extraordinær Lektor, og H. blev nu som Senior ved Universitetet fritaget for at holde Forelæsninger. Den 12 Oktbr. 1861 erholdt han efter Ansøgning Afsked med en Pension, som Storthinget 1862—63 i Betragtning af hans Fortjenester fastsatte til 1500 Spd. — Han var efterhaanden bleven kaldet til Medlem og Æresmedlem af en Mangfoldighed af Selskaber i Europa og Amerika, saaledes bl. a. af Videnskabs-Selskaberne i Throndhjem, Kristiania, Kjøbenhavn, Stockholm, Upsala, Göteborg, Berlin, Petersburg, Paris, London, Dublin, Palermo, München, Göttingen, Boston, det Wernerske naturhistoriske Selskab i Edinburgh, det naturvidenskabelige Selskab i Moskwa, det geografiske Selskab i St. Petersburg, det geografiske Selskab i London, Akademiet i Brüssel, det fysiografiske Selskab i Lund, Krigsvetenskapsakademiet i Stockholm, Landbrugsakademiet i Stockholm, Naturforskerselskabe i Heidelberg m. m. fl. Han blev 1826 R. N. O. og 1859 Storkors af samme, 1840 R. D. O. og 1861 Stk. af samme, 1843 R. Fr. Æ. O., ved St. Olafs Ordenens Stiftelse 21 August 1847 R. St. O. O. og 1855 Storkors af samme »for udmerket Videnskabelighed,« 1853 R. R. St. St. O. 2 Kl. med Brillanter og 1866 Ridder af den preussiske Orden »Pour le mérite.« Han døde paa Observatoriet 15 April 1873 og hans Jordfæstelse fandt Sted paa Universitetets Bekostning fra dets Aula den 21de s. M.

* Maj 1814 *Johanne Cathrine Andrea Borch* (f. 14 Juli 1787, † 23 Decbr. 1840), en Søster af den danske Digter Fr. Paludan-Müllers Hustru og D. af Professor ved Sorø Akademi, Thrønderen Caspar Abraham B. og Anna Margreta Rosenstand Goiske.

Portræt med Autobiografi i Ursins Mag. for Kunstnere og Haandv. II. 128 fg., i Ill. Nyhedsbl. 1856, No. 44 og foran hans »Reise-Erindringer« S. III—XVIII. *Biografi m. Portr.* i Skill.-Mag. 1839, No. 240 og 241; i Portræter af mærkelige Nordmænd 1. R., S. 97—106; i Norsk Folkekalender f. 1847, S. 21—42 af J. S. Wel-

haven; i Ill. Folkeblad 1856, No. 32; i Norsk-Portræt-Galleri, udg. af Chr. Tønsberg; i Illustrerad Tidning Decbr. 1861 og i Ny ill. Tidn. 1865, No. 50; i Ill. Tid. III. [Kbh. 1861—62], No. 112 [af L. Daae]; af de la Roquette foran H.s »Souvenirs d'un. voyage« og i »For Hjemmet« (La Crosse, Wis.) XXIX, H. 3, 1885. — *Nekrologer* i Morgbl. 1873, No. 104 B og 105 A [af L. Daae]; i Aftenbl. s. A. No. 87 [af J. B. Halvorsen]; i Bergenspst. s. A. No. 90 og derhos i de fleste af de nordiske Rigers samtidige Dagblade; videre i Sitzungsberichte d. math.-phys. Cl. d. k. bayr. Akad. d. Wiss. 1874, I, S. 71 fg.; i Unsere Zeit, N. F. IX. H. 1, S. 130 fg. og i Proceedings of the Amer. Acad. of Arts and Sciences, Vol. IX (Boston 1874), S. 282—85. *Mindetale* over ham af *Dr.* O. J. Broch i Aftenbl. 1873, No. 91. *Mindedigt* af B. Bjørnson i Digte og Sange, 2. Udg., S. 176 fg. Jfr. H. Geelmuyden: Hansteens videnskabelige Betydning (Særtryk af »Naturen« 1884, No. 10, Kra. 1884. 4. 8 S.), hvortil kan føjes følgende Uddrag af en Artikel »Zeitbestimmung zum Allgemeinbedarfe« i »Astronomische Nachrichten« 1886 af Professor Döllen i Pulkowa:

»I taknemmelig Erindring om den Kjendsgjerning, at det nærmest var magnetiske og geografiske Øjemed, som foranledigede den geniale Hansteen, idet han forberedte sin sibiriske Rejse, til at kalde vor Methode tillive, forekommer det mig som Afbetalingen af en Æresgjæld, naar nu den fuldt udviklede Methode atter vender sig mod den samme Opgave, som fra først af blev den stillet, for at løse den med de mindste Midler paa en den Gang uanet, man kunde gjerne sige ideal Maade. Og derved vil man, haaber jeg, ikke finde det upassende, at jeg anmoder om en beskeden Plads for dette nye Forsøg netop i »Astronomische Nachrichten,« hvis 6te Bind i de grundlæggende Opsatser af Hansteen og Bohnenberger har bragt den meget lovende Begyndelse til den hele Sag, og hvis 49de Bind indeholder Hansteens aandrige Løsning af Opgaven.«

Jfr. fremdeles Storthings-Forhandlinger *1824*, Marts, S. 199 [om Bevilgning til astronomiske Instrumenter]; *1827*, Juli No. 1, S. 346, 407, 413,* cfr. 342, 392 og Septbr. 152 [ang. Bevilgning til hans sibiriske Rejse og Indkjøb af Instrumenter]; *1830*, August No. 1, S. 697 [ang. Bevilgning til et Observatorinm], Septbr. 152 og 157, cfr. Juli 392 og 437 [ang. Efterskudsbevilgning til hans sibiriske Rejse]; *1839*, Juni, S. 410 fg. og 439 [ang. et magnetisk Observatorium]; *1857*, III. No. 68, VIII. 350, cfr. 614, og X. 60 [ang. en midlertidig Lektorpost i Astronomi]; *1862—63*, IX. 34 [ang. hans Pensjon]. Se videre Hermoder IV, No. 24; Morgenbl. 1830, No. 181 [ang. Universitetets Fest for ham ved hans Hjemkomst fra Sibirien] og 1854, No. 7; Chra.-Posten 1853 30 Novbr. og 1856, No. 2927 fg. [ang. hans 50 Aars Jubilæum]; Chr. Johnsen's Norsk Haandlexikon I. 739; Nord. Conv.-Lex., 3 Udg., III. 694 fg.; Nordisk Familjebok, utg. af N. Linder, VI. 730 fg.; Brockhaus's Conv.-Lex., 12. Aufl., VII (1877), S. 986 fg.; Meyers Conv.-Lex., 4. Aufl., VIII (1887), S. 149; Poggendorfs Biogr.-lit. Handwörterbuch (Lpz. 1863) I., 1015 fg.; Encyclopædia Britannica, 9. Ed. (1880), Vol. XI. 452; Vapereau: Dictionnaire des Contemporains, 4me éd., I. 855; Nouvelle Biographie universelle, T. 23 (Paris 1858), Sp. 311 fg.; C. M. de Seue: Hist. Beretn. om Norges geogr. Opmaaling, fl. St. (se Reg.); Conradine Dunker: »Gamle Dage« (der blev skrevet efter Foranledning af ham og i Form af Breve til ham) fl. St. (se Reg.); C. Pavels: Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.); J. H. Vogts Optegnelser, S. 86, 273; P. Hjorts Breve, ny Saml., S. 390; Orla Lehmann: Norge og Nordmændene, S. 39 fg.; H. C. Ørsted: Aanden i Naturen, 3. Udg., II. 83, jfr. Ørsteds Breve II. 283; Welhavens saml. Skrifter V. 254 og VI. 210—18; Åstrand: Mindre Afhandlinger I. (Bergen 1885).

S. 4 fg.; Bjerknes: N. H. Abel, S. 4, 5, 7, 12 fg., 16, 20, 28, 39, 42, 61, 64 fg., 106, 115, 118; Correspondance scientifique et littéraire de A. Humboldt (Paris 1865), S. 349 og 447 fg.

Untersuchungen über den Magnetismus der Erde. Th. 1 [eneste.] Die mechanischen Erscheinungen des Magneten. Uebers. von P. T. Hanson. Mit 5 Kupfertaf. u. e. Atlas von 7 Karten. Chra. 1819. 4. XXX S., 502 S., 148 S. (Udgivet med Understøttelse af Kong Carl Johan, der, efterat Forf. 1816 havde faaet Lejlighed til at forklare Kongen det væsentlige Indhold af Verket, strax erklærede sig villig til at befordre dets Udgivelse ved et betydeligt Laan (1500 Spd.), hvoraf den største Del senere blev eftergivet, efterat 400 Spd. var afbetalt. Verkets 2den Del udkom aldrig, hvorom H. paa Forespørgsel af Gauss ytrer i et Brev til den tyske Lærde: «Den 2den Del af min «Magnetismus der Erde», som skulde handle om Nordlyset, er ikke udkommen og kommer vel aldrig ud under den Form. Jeg har tabt saa meget ved den første, at dersom jeg skulde skrive et saadant Bind til under lignende Omstændigheder, vilde jeg blive en ruineret Mand». Carl Johans Bidrag havde nemlig ikke dækket de kostbare Udgifter og Forf. maatte, da ingen Forlægger var at opdrive, selv overtage Forlaget. Restoplaget tilhører nu Observatoriet i Kristiania.)

[Sphærisk Astronomie. Chra. 182*. 8. 208 S. m. 3 Pl. Uden Titel og ufuldendt.]

Begyndelsesgrunde af de mechaniske Videnskaber, udarbeidet til Brug ved Forelæsninger paa den norske Krigsskole, fornemmelig efter G. v. Vega. Chra. 1824. 8. 72 S. (Ufuldendt).

Om Planeten Merkurs Gang foran Solens Skive og de to Kometer af kort Periode, som i Aar ville indtræffe. Chra. 1832. 8. 8 S. med 1 lith. Plan.

Lærebog i Plangeometrie. Chra. 1835. 8. XX S., 280 S. med 4 lith. Tab. (Anm af B. Holmboe i Morgbl. 1835, No. 339, jfr. 349, se ndfr.; af C. Jürgensen i Maanedsskrift f. Literatur XV. 446—72).

Belysning af Hr. Professor B. Holmboes Anmeldelse af min Plangeometrie, Morgenbladet 5. Decbr. 1835, No. 339. Chra. 1836. 8 34 S. (Jfr. Holmboes „Erklæring" i Morgbl. 1836, No. 5 og den fortsatte Polemik mellem de to Forfattere i Den Const. 1836, No. 146, 167, 186, 203—6, 232 og 235.).

Lærebog i Mechaniken. 2 Dele. Chra. 1836—38. 8. X S., VI S., 752 S. m. 7 Stentryktavler. (D. 1 blev anm. i Den Const. 1837, No. 310 og 312, hvortil Svar fra H. i No. 338 fg.)

[Udkast til en ny Instrux for Skibsmaaling. Chr. 183*. Udarbejdet af H. som Medlem af den ved kgl. Res. af 20 Maj 1838 nedsatte Kommission, hvorom henvises til J. H. Vogts Optegnelser, S. 273]

De mutationibus quas subit momentum virgæ magneticæ partim ob temporis partim ob temperaturæ mutationes. Cum. tab. lap. incis. Chrae. 1842. 4. 43 S. (Univ.-Program m. Titel: Disquisitiones de mutationibus, quas patitur momentum acus magneticæ.)

Beschreibung und Lage der Universitäts-Sternwarte in Christiania von Chr. Hansteen und Carl Fearnley, auf Veranstaltung des academischen Collegiums herausgegeben von C. H. (Univ.-Progr. f. d. erste Halbjahr 1849.) Chr. 1849. 4. 88 S. m. 3 lith. Taf.

Reise-Erindringer. Chra. 1859. 8. 4 Bl., XVIII S., 387 S., m. Forf.s

Portr., 4 tildels farvetr. Lith. og 1 Kart. (Bogens Omslagstitel ved Udgivelsen var „Reise-Erindringer og Livsbilleder". Om Bogens Tilblivelse se Forordet, S. II fg. Efter denne første samlede Originaludgave blev Dele af Skriftet oversat til Svensk i Aftonbladet 1859; det hele Arbejde findes i svensk Oversættelse i [G. Thomée's] »Från land och haf,« Årg. 3. Sthlm. 1860).

Resa i Sibirien. Öfversättning. Med 4 träsnitt. Sthlm. 1861. 8. 4 S., 170 S. (Ogsaa med Titlen: Böcker för folket. 1.)

Reise-Erinnerungen aus Sibirien. Deutsch von Dr. H. Sebald Leipzig 1854 8. VIII S., 215 S. (En med en Indledning og nogle Tillæg af Forf. øget tydsk Udgave af hans Skildringer i Norsk Folkekalender 1849—53. Brudstykker af denne tydske Udgave blev aftrykt i Ausgb. Allg. Zeit. 1854, Beil. 26, 27 og 29 Novbr., hvorhos Værket blev indført for den franske Læseverden i en essayistisk Artikel om Rejseværker over Sibirien i Revue d. d. Mondes 1855, T. 3., S. 943—87 af Saint René Taillandier. Denne tydske Oversættelse blev uden Forf.s Vidende oversat til Svensk i „Illustrerad Føljetong," Bd. 2, Gøtebg. 1854, og senere udgivet i Bogform sammen med Oversættelser af P. Féval's „Yaumi" m. fl. (jfr. Linnstrøms Boklexikon I. S. 349 og 413). Om andre svenske Oversættelser af Værket se her ovfr. Der var en Tid Tale om to tydske Udgaver af dette Arbejde, hvoraf den ene skulde være bestemt for Rusland, da enkelte i Originalen omtalte Ting kunde tænkes at vække Mishag hos den russiske Regjering. Imidlertid blev det ved den ene. En ved Observatoriet i Pulkowa ansat svensk Astronom fortæller i et Brev til H., at en Censor, som havde været paa Besøg i Pulkowa i Julen 1854 og seet Bogen der, ytrede sin Forundring over, at den var sluppet helskindet gjennem Censuren, da det var ham bekjendt, at Uddrag deraf, som havde forekommet i tydske Aviser, var blevet strøgne — »utklippta eller utsudlade, såsom bruket är«. H. Geelmuyden i „Naturen" 1884, No. 10).

Souvenirs d'un voyage en Sibérie. Traduits par Mme. Colban et revus par Sédillot et de la Roquette. Avec carte. Paris 1857. 8. XV S., 428 S. (En forøget Omarbejdelse af hans Rejseerindringer i Norsk Folkekalender. Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1857, No. 20; i Moniteur 1857, No. 117 af M. Hôte; i Journal des Débats s. A.; i The Athenaeum 20 Juli 1857).

Resultate magnetischer, astronomischer und meteorologischer Beobachtungen auf einer Reise nach dem östlichen Sibirien in den Jahren 1828—1830. Von Chr. Hansteen u. Chr. Due. Gleichzeitige Beobachtungen v. Dr. Erman nach Kamtschatka [etc.] beigefügt. M. 3 Karten u. e. Fig.-Taf. [etc.] (Herausg. von der Gesellschaft der Wissenschaften zn Christiania.) Chra. 1863. 4. X S., 2 Bl., 189 S.

Han var i 1815—1862 Forfatter og Udgiver af Almanaken, beregnet efter Kristiania og Throndhjems Polhøjde.

I Hjemmet og Vandringen, udg. af P. Chr. Asbjørnsen, 1846, S. 122—204: Ophold i Irkutsk og Reise til Jeniseisk i 1829.

I Norsk Folke-Kalender for *1847*, S. 11—20: Om Tidsregningen, med 4 Fig. — *1848*, S. 1—16: Almanakens Indhold. Festregningen. — *1849*, S. 1—20: At bestemme Klokkeslettet ved Hjælp af Fixstjernerne uden Instrument, med Stjernekart. [I Anledning af denne Afhdlg. skrev E. U. Sundt et Digt til H. i Chr.posten 1848, No. 168]; S. 59—71; 1850, S. 92—103; 1851, S. 62—89; 1852, S. 75—87; 1853, S. 77—96; 1854, S. 45—69; 1855, S. 56—104; 1856, S. 61—83: Reise-Erindringer fra Sibirien, m. Træsn. (jfr. ovfr.). — *1850*, S. 1—18: Planetsystemet,

S. 4 fg.; Bjerknes: N. H. Abel, S. 4, 5, 7, 12 fg., 16, 20, 28, 39, 42, 61, 64 fg., 106, 115, 118; Correspondance scientifique et littéraire de A. Humboldt (Paris 1865), S. 349 og 447 fg.

Untersuchungen über den Magnetismus der Erde. Th. 1 [eneste.] Die mechanischen Erscheinungen des Magneten. Uebers. von P. T. Hanson. Mit 5 Kupfertaf. u. e. Atlas von 7 Karten. Chra. 1819. 4. XXX S., 502 S., 148 S. (Udgivet med Understøttelse af Kong Carl Johan, der, efterat Forf. 1816 havde faaet Lejlighed til at forklare Kongen det væsentlige Indhold af Verket, strax erklærede sig villig til at befordre dets Udgivelse ved et betydeligt Laan (1500 Spd.), hvoraf den største Del senere blev eftergivet, efterat 400 Spd. var afbetalt. Verkets 2den Del udkom aldrig, hvorom H. paa Forespørgsel af Gauss ytrer i et Brev til den tyske Lærde: «Den 2den Del af min «Magnetismus der Erde», som skulde handle om Nordlyset, er ikke udkommen og kommer vel aldrig ud under den Form. Jeg har tabt saa meget ved den første, at dersom jeg skulde skrive et saadant Bind til under lignende Omstændigheder, vilde jeg blive en ruineret Mand». Carl Johans Bidrag havde nemlig ikke dækket de kostbare Udgifter og Forf. maatte, da ingen Forlægger var at opdrive, selv overtage Forlaget. Restoplaget tilhører nu Observatoriet i Kristiania.)

[Sphærisk Astronomie. Chra. 182*. 8. 208 S. m. 3 Pl. Uden Titel og ufuldendt.]

Begyndelsesgrunde af de mechaniske Videnskaber, udarbeidet til Brug ved Forelæsninger paa den norske Krigsskole, fornemmelig efter G. v. Vega. Chra. 1824. 8. 72 S. (Ufuldendt).

Om Planeten Merkurs Gang foran Solens Skive og de to Kometer af kort Periode, som i Aar ville indtræffe. Chra. 1832. 8. 8 S. med 1 lith. Plan.

Lærebog i Plangeometrie. Chra. 1835. 8. XX S., 280 S. med 4 lith. Tab. (Anm af B. Holmboe i Morgbl. 1835, No. 339, jfr. 349, se ndfr.; af C. Jürgensen i Maanedsskrift f. Literatur XV. 446—72).

Belysning af Hr. Professor B. Holmboes Anmeldelse af min Plangeometrie, Morgenbladet 5. Decbr. 1835, No. 339. Chra. 1836. 8. 34 S. (Jfr. Holmboes „Erklæring" i Morgbl. 1836, No. 5 og den fortsatte Polemik mellem de to Forfattere i Den Const. 1836, No. 146, 167, 186, 203—6, 232 og 235.).

Lærebog i Mechaniken. 2 Dele. Chra. 1836—38. 8. X S., VI S., 752 S. m. 7 Stentryktavler. (D. 1 blev anm. i Den Const. 1837, No. 310 og 312, hvortil Svar fra H. i No. 338 fg.)

[Udkast til en ny Instrux for Skibsmaaling. Chr. 183*. Udarbejdet af H. som Medlem af den ved kgl. Res. af 20 Maj 1838 nedsatte Kommission, hvorom henvises til J. H. Vogts Optegnelser, S. 273]

De mutationibus quas subit momentum virgæ magneticæ partim ob temporis partim ob temperaturæ mutationes. Cum. tab. lap. incis. Chrae. 1842. 4. 43 S. (Univ.-Program m. Titel: Disquisitiones de mutationibus, quas patitur momentum acus magneticæ.)

Beschreibung und Lage der Universitäts-Sternwarte in Chr[illegible]stiania von Chr. Hansteen und Carl Fearnley, auf Veranstaltung des [illegible]mischen Collegiums herausgegeben von C. H. (Univ.-Progr. f. d. erste Hal[illegible]. Chr. 1849. 4. 88 S. m. 3 lith. Taf.

Reise-Erindringer. Chra. 1859. 8. 4 Bl., XVIII [illegible]

Portr., 4 tildels farvetr. Lith. og 1 Kart. (Bogens Omslagstitel ved Udgivelsen var „Reise-Erindringer og Livsbilleder". Om Bogens Tilblivelse se Fororbet, S. II fg. Efter denne første samlede Originaludgave blev Dele af Skriftet oversat til Svensk i Aftonbladet 1859; det hele Arbejde findes i svensk Oversættelse i [G. Thomée's] »Från land och haf,« Årg. 3. Sthlm. 1860).

Resa i Sibirien. Öfversättning. Med 4 träsnitt. Sthlm. 1861. 8. 4 S., 170 S. (Ogsaa med Titlen: Böcker för folket. 1.)

Reise-Erinnerungen aus Sibirien. Deutsch von Dr. H. Sebald Leipzig 1854 8. VIII S., 215 S. (En med en Indledning og nogle Tillæg af Forf. øget tysk Udgave af hans Skildringer i Norsk Folkekalender 1849—53. Brudstykker af denne tyske Udgave blev aftrykt i Ausgb. Allg. Zeit. 1854, Beil. 26, 27 og 29 Novbr., hvorhos Værket blev indført for den franske Læseverden i en essayistisk Artikel om Rejseværker over Sibirien i Revue d. d. Mondes 1855, T. 3., S. 943—87 af Saint René Taillandier. Denne tyske Oversættelse blev uden Forf.s Vidende oversat til Svensk i „Illustrerad Føljetong," Bd. 2, Gøtebg. 1854, og senere udgivet i Bogform sammen med Oversættelser af P. Féval's „Yaumi" m. fl. (jfr. Linnstrøms Boklexikon I. S. 349 og 413). Om andre svenske Oversættelser af Værket se her ovfr. Der var en Tid Tale om to tyske Udgaver af dette Arbejde, hvoraf den ene skulde være bestemt for Rusland, da enkelte i Originalen omtalte Ting kunde tænkes at vække Mishag hos den russiske Regjering. Imidlertid blev det ved den ene. En ved Observatoriet i Pulkowa ansat svensk Astronom fortæller i et Brev til H., at en Censor, som havde været paa Besøg i Pulkowa i Julen 1854 og seet Bogen der, ytrede sin Forundring over, at den var sluppet helskindet gjennem Censuren, da det var ham bekjendt, at Uddrag deraf, som havde forekommet i tyske Aviser, var blevet strøgne — »utklippta eller utsudlade, såsom bruket är«. H. Geelmuyden i „Naturen" 1884, No. 10).

Souvenirs d'un voyage en Sibérie. Traduits par Mme. Colban et revus par Sédillot et de la Roquette. Avec carte. Paris 1857. 8. XV S., 428 S. (En forøget Omarbejdelse af hans Rejseerindringer i Norsk Folkekalender. Anm. i Ill. Nyhedsbl. 1857, No. 20; i Moniteur 1857, No. 117 af M. Hôte; i Journal des Débats s. A.; i The Athenaeum 20 Juli 1857).

Resultate magnetischer, astronomischer und meteorologischer Beobachtungen auf einer Reise nach dem östlichen Sibirien in den Jahren 1828—1830. Von Chr. Hansteen u. Chr. Due. [illegible]hzeitige Beobachtungen v. Dr. Erman nach Kamtschatka [etc.] beigefügt. [illegible] u. e. Fig.-Taf. [etc.] (Herausg. von der Gesellschaft der Wissenschaften [illegible]) Chra. 1863. 4. X S., 2 Bl., 189 S.

Han var i 1815—1862 [illegible] beregnet efter Kristiania og Throndhjems Pol[illegible]

[illegible] 122

m. Kart. — *1851*, S. 1—19: Om Formørkelser i Almindelighed og den totale Solformørkelse 28. Juli 1851, m. 2 Fig. — *1852*, S. 1—17: Maanen, m. 3 Træsn. — *1853*, S. 1—7: Solen, m. 2 Træsn. — *1854*, S. 1—16: Solens Op- og Nedgang i Norge. — *1855*, S. 1—7: Melkeveien, m. Træsn. — *1856*, S. 1—7: At finde Solens Afstand fra Jorden og dens Størrelse, m. Træsn.

I Magazin for Søvæsen *I*. (Kra. 1839—40), S 199 fg.: Indstilling om at sætte Marinens Øvelsestogter i Forbindelse med et videnskabeligt Øiemed. — *II*. 275—83: Kart over Magnetnaalens Misvisning for hele Jordens Overflade.

I Magazin for Naturvidenskaberne, i hvis Grundlæggelse han 1822 deltog (jfr. Hermoder VI. 254) og af hvis første 8 Bind han var Medudgiver, har han, foruden en Mængde mindre Opsatser, Notitser, meteorologiske Dagbøger og Tabeller, skrevet: *I*. 1—46: Om Antallet og Beliggenheden af Jordens magnetiske Poler; 103—6: Bekræftelse af H. H. Maschmanns Iagttagelse af Jordmagnetismens Virkning paa Sølvets Udskillelse; 154—64: Iagttagelse af en dobbelt excentrisk Regnbue; 175—204: Opløsning af de Gaussiske Tabeller til Høidemaaling ved Barometer efter Laplaces Formel; 239—50: Om Norges geografiske Opmaaling; 274—320 og II. 72—117: Mathematisk Theori over de af Ørsted opdagede electromagnetiske Phænomener; 328—30 og II. 141—45: Om den Enckeske Comet m. m. — *II*. 161—204: Udkast til et paa Naturen grundet Maal- og Vægt-System for Norge; 266—88: Geographiske Bestemmelser i Norge. — *III*. 85—109: Bemærkninger til Scoresby om Gjenopdagelsen af Grønlands Østkyst; 185—206: Ang. N. Hertzbergs Afhandling om Veirligets Forudsigelse; 226—29: Tillæg til Abels Afhandling om Maanens Indflydelse paa Pendulens Bevægelser; 230—48: Beskrivelse over en almindelig Reduktionspasser; 249—60: Opløsning af en Opgave i den praktiske Geometri; 269—98: Foreløbige Resultater af Barometer-Iagttagelser i Christiania samt meteorologisk Dagbog for 4de Qvartal 1823 og 1ste Qvartal 1824. — *IV*. 107—36: Geographiske Bestemmelser af nogle Punkter i Christianias Omegn; 268—316, V. 1—74, VI. 282—301 og VII. 342 fg.: Magnetiske Intensitets-Iagttagelser, anstillede paa forskjellige Reiser i den nordlige Del af Europa. — *V*. 203—12: Forsøg til et magnetisk Hældingskart efter Ross's og Parrys Iagttagelser; 272—83: Bemærkninger ved J. G. Meydells Afhandling om Kanonernes fordelagtigste Længde (jfr. Borkensteins Betragtninger herover i VI. 74—88); 356—62: Om videnskabelige Reiser i Fædrelandet. — *VI*. 231—38: Prof. Hällströms Bemærkninger om Magnetnaale med flere Poler; 239—44: Arago om forskjellige Metallers Magnetismus, overs. med en Efterskrift; 309—318: Blandinger [sc. Capt. Sabines Pendel-Iagttagelser; Meteorologiske Iagttagelser; Vore reisende unge Lærde; Olie for Urmagere]. — *VII*. 76—112: Isodynamiske Linier for den hele magnetiske Kraft; 112—21: Arago om Indflydelsen af endog fjerne Polarlys paa Magnetnaalen, overs. med Bemærkninger; 149—53: Anmærkninger til N. Hertzbergs S. 143 fg. trykte »Meteorologiske Bemærkninger«; S. 163 fg.: Blandinger; 255—94: H. C. Ørsteds Bidrag til at udfinde Loven for Legemernes Sammentrykning, med Bemærkninger; 312—16 og 324—33: Blandinger. — *VIII*. 45—59: Om Grebbrættets Inddeling paa musikalske Instrumenter; 141—59: Magnetiske Intensitets-Iagttagelser langs Sydamerikas Kyster af Capt. Ring, med Bemærkninger; 175—214: Bemærkninger over forskjellige Gjenstande, Skudtheorien vedkommende; 161—63: Længdeforskjellen mellem Christiania og Fredriksværn; 280—98: Geographiske Bestemmelser i Norge af forskjellige Iagttagere, beregnede; 299—313: Den magnetiske Intensitets Aftagelse paa forskjellige Steder i Europa; 314—22: *Magnetiske* Intensitets-Iagttagelser udenfor Europa; 328—56: Blandinger. — *IX*. 34—

126: Magnetiske Iagttagelser af Forskjellige, beregnede; 283—318: Magnetiske Iagttagelser i Sibirien af C. Due og Erman, beregnede. — *XI.* 1—17: Om Jordens magnetiske Intensitets-System; 263—68: Merkurs Gang foran Solens Skive; 280—300: Om det rette Aar og Dagen for Slaget ved Stiklestad.

I Nyt Magazin for Naturvidenskaberne, *II.* 207—40: Periodisk Forandring i Jordens magnetiske Intensitet, som er afhængig af Maanebanens Beliggenhed. — *III.* 1—84 og 270—90: Bidrag til Bestemmelsen af forskjellige Constanter for Christiania; 89—114: Magnetiske Iagttagelser i Middelhavet af Konow og Valeur; 227—69: Magnetiske Iagttagelser paa en Reise gjennem Danmark og en Del af det nordlige Tydskland 1839; 291—301: Iagttagelser i Christianias magnetiske Observatorium; 302—7: Magnetiske Iagttagelser paa et Togt til Lissabon og de azoriske Øer, meddelte. — *IV.* 226—66: Interpolationsformler for Magnetnaalens Misvisning og Helding for forskjellige Punkter i Europa. — *V.* 374—424 og VI. 37—41: Meteorologiske Constanter for Christiania. — *VI.* 1—29: Kunsten at veie: 30—36: En simpel Methode til nøiagtig at regulere et astronomisk Pendeluhr. — *VII.* 93—106: Den totale Solformørkelse 28 Juli 1851. — *X.* 101—38: Den magnetiske Inclinations Forandringer.

I Forhandlinger i Idensk.-Selsk. i Chra. *1858*, 210—12: Jordmagnetismens Periodicitet. — *Aarg. 1859*, 108—114: Om en periodisk Forandring af 11¹/₉ Aar i den horizontale Del af den magnetiske Intensitet, i hvilken Epocherne for Maximum af Intensiteten falder sammen med Epocherne for Minimum af Inklinationen og af Solpletterne. — *Aarg. 1860*, 181—195: Magnetiske Iagttagelser paa nogle Punkter i Norge. — *Aarg. 1861*, 167—171: Maanens Indflydelse paa Jordens Magnetisme. — *Aarg. 1862*, 15—25: Iagttagelser af Cand. A. Arndtsen over den magnetiske Krafts Retning og Styrke paa en Rejse fra Chr.sand til Varangerfjorden. Meddelte m. Bem af H. — *Aarg. 1863*, 137—48: De magnetiske Kræfters Styrke og Retning i Chra. og disse Elementers Forandringer i de sidste 40 til 100 Aar; 190—94: Havfladens Uforanderlighed (jfr. S. 201 og 204 fg.) — *Aarg. 1865*, 260—266: En daglig. og aarlig periodisk Forandring i den magnetiske Krafts Retning og Styrke, med 11 Pl.

I Forhandlinger ved de skand. Naturforskeres 2. Møe (i Kbhvn. 1840). S. 52—64: Resultaterne af 3 Aars Barometer-Iagttagelser i Christiania; S. 79—82: Om en periodisk Forandring i den horizontale Del af Jordens magnetiske Kraft, som synes at staa i Forbindelse med Maanebanens Knuders nittenaarige Omløb. (Oversat i Bulletin de l'Acad. des sciences de St. Petersb. VI. Sp. 273—85. — I Forhandl. ved 3. Møde (i Sthlm. 1842), S. 68—80: Historisk Fremstilling af hvad der fra det forløbne Sekulums Begyndelse til vor Tid er udrettet for Jordmagnetismens Theori. — I Forhandl. ved 4. Møde (i Kra. 1844), S. 9—15: Tale ved Mødets Aabning; S. 114 fg.: Slutningstale; S. 147—56: Resultater af en 18 Maaneders Række af magnetiske Iagttagelser i Christiania; S. 157—67: Bemærkninger angaaende Brugen af Inclinations-Instrumentet; S. 169—74: Forslag til en almindelig Orden ved meteorologiske Iagttagelser. — I Forhandl. ved 5. Møde (i Kbhvn. 1847), S. 42—50: Den midlere Barometerstand ved Havets Overflade fra Æqvator til Polerne i det atlantiske Hav; S. 311—25: Om den midlere Barometerhøide ved Havets Overflade i de Lande, som nærmest omgive det Atlantiske Hav, samt en Formel for denne som en Function af Iagttagelsesstedets geographiske Bredde. — I Forhandl. ved 7. Møde (i Kra. 1856), S. 10—13: Velkomsthilsen ved Mødets Aabning; S. 13—28: Foredrag ang. Identiteten og Forbindelsen mellem forskjellige Naturkræfter.

I Saml. til det norske Folks Sprog og Hist. *I.* 452—77 og *II.*

Det Kgl. Norske Frederiks Universitets Matricul 1834—1863. I. II. Chra. 1864—65. 8. 208 S., 144 S. (Trykt som Manuskr. i 150 Exemplarer. Jfr. N. Bogfortegn. 1848—65, S. 261).

Slægttavle over Familien Holtermann. Chra. 1881. Pat.

Bygninger fra Norges Middelalder, hvilke Hs. Maj. Kong Oskar den Anden har ladet flytte til Bygdø Kongsgaard. [Udg. ved Chr. Holst]. Chra. 1888. 4. 2 Bl., 24 S., 27 S., 24 S., 1 lith. Kart.

Han var Udgiver af Norske Universitets- og Skole-Annaler 2. Række, B. 5—7. (1850 [ɔ: 1848]—57) og 3. Række, B. 1—15. (1859—1879). Chra. 8. (Til dette Tidsskrift har han leveret en Række af Meddelelser om Universitetets videnskabelige og økonomiske Forfatning, dets Samlingers Tilstand og Udvikling, Aarsberetninger, Matrikler m. v., af hvilke sidstnævnte findes Særtryk i Bogform: for Aarsberetningernes Vedkommende siden 1847 og for Matriklernes siden 1864).

I Skilling-Magazin *1839*: Carl Johans Biografi. — *1840*, No. 37—44: Om Almueskolevæsenet i Norge. — *1844* og *1845*: Om Norges ældste Myntvæsen (se ovfr.).

Han har til forskjellige Tider leveret akademiske Efterretninger til Norsk juridisk Tidsskrift I. (1844—46), til Nordisk Univ.-Tidsskrift I. fg. (1857 fg.) og til Theol. Tidsskr. f. d. ev. luth. Kirke i Norge III. fg.

Holst, Elling Bolt, Søn af ovennævnte Fattigforstander *Adolph Theodor H.*, er født i Drammen 19 Juli 1849, blev Student med Udmerkelse fra Drammens Skole 1868 og vandt samme Aar for sin Besvarelse af en mathematisk Opgave en af *Tidskrift för matematik och fysik* udsat Pris (jfr. dette Tidsskrift 1869, S. 7 og 9). Efterat han som Student havde undervist i forskjellige Fag dels ved en Pigeskole i Kristiania, dels ved Balchens Døvstummeinstitut, og i Juni 1874 havde taget Reallærerexamen med Laud, var han 1874—76 ansat som Assistent ved det meteorologiske Institut og i forstnævnte Aar tillige en kort Tid Lærer ved Kristiania Kathedralskoles nyoprettede Realgymnasium. I Novbr. 1874 tiltraadte han med privat Understøttelse, fornemmelig af Grosserer Jacob Borch i Drammen, en 7 Maaneders Rejse til Tyskland, hvor han i Erlangen og senere i München studerede moderne Geometri. Efter sin Tilbagekomst fra denne Rejse modtog han 1875 en Ansættelse som Lærer ved Aars og Voss's Skole og blev i 1876 tillige Universitetsstipendiat i ren Mathematik. Med offentligt Stipendium opholdt han sig samme Aars Høst en kortere Tid i Kjøbenhavn, hvor han forberedte sin i 1878 med Kronprinsens Guldmedalje belønnede Besvarelse af Universitetets Prisopgave: »Om Poncelets Betydning for Geometrien.« Vinteren 1879—80 studerede han med offentligt Stipendium dels i Paris, dels i England og gjorde under dette Ophold i Udlandet Forarbejderne til sin (ndfr. nævnte) Afhandling om »synthetiske Methoder, især til Brug ved Studiet af metriske Egenskaber«, for hvilken han i 1882 erhvervede den filosofiske Doktorgrad ved Universitetet. Siden 1883 har han besørget de mathematiske Forelæsninger og Examiner ved Andenexamen og, efter Prof. S. Lies Overgang til Leipzig, siden 1 Juli 1886

Mag. LXVII. 114—24 og 167—78). — *XLVI.* (1826), S. 188—220 og XLVIII. 360—73: Ueber Polarlichter und Polarnebel (jfr. Philos. Mag. II, 1827, S. 334—44.) — *XLVIII.* (1826), 353—60: Bemerkungen zu Arago's Abhandlung über den Einfluss auch entfernter Polarlichter auf die Magnetnadel. — *LI.* (1827), S. 237 fg.: Ueber die Elasticität des Pulvergases.

I Gilberts Annalen d. Physik *LXV.* (1820), S. 313—20: Untersuchungen über den Erdmagnetismus. — *LXVIII.* (1821), S. 265—72: Auffindung einer täglichen und einer monatlichen Variation in der Stärke des Erdmagnetismus und allgemeiner magnetischer Polarität. — *LXX.* (1822) S. 23 fg.: Verbesserung der Bestimmung des magnetischen Aequators auf seiner Neigungs-Karte für 1780; S. 110 fg.: Untersuchungen den Magnetismus der Erde betreffend. (Ogsaa trykt i Quarterly Journal of Science XII. 335—38 og i Tillochs Philos. Magazine LIX. 248—51); S. 175—81: Ueber einen Versuch des Hern. Dr. Seebeck, und über das Gesetz der electromagnetischen Kraft. — *LXXI.* (1822), S. 273—90: Resultate aus den magnetischen Beobachtungen, welche auf den Entdeckungsreisen in das Nordwestliche Polarmeer unter den Kapitainen Ross und Parry angestellt sind. — *LXXV.* (1823), S. 145—96: Zur Geschichte und zur Vertheidigung seiner Untersuchungen über den Magnetismus der Erde und kritische Bemerkungen über die hierher gehörigen Arbeiten der Herren Biot und Morlet.

I Poggendorffs Annalen *III.* (1825), S. 225—70, 353—428: Beobachtungen über die Intensität des Magnetismus im nördlichen Europa. — *IV.* 277—86: Versuch einer magnetischen Neigungskarte, gezeichnet nach den Beobachtungen auf den letzten englischen Nordpol-Expeditionen unter Ross und Parry. — *VI.* 309—30: Beobachtungen über die Intensität des Magnetismus im nördlichen Europa. II. — *IX.* 161—64: Ueber die Beobachtungen der magnetischen Intensität bei Berücksichtigung der Temperatur, sowie über den Einfluss der Nordlichter auf die Magnetnadel; S. 525—30: Ueber die bei Tage gesehenen Sternschnuppen. — *XIV.* 376—80: Tafel über die Inclination und ganze Intensität der erdmagnetischen Kraft, nach den neuesten Beobachtungen. — *XXI.* 361—430: Fragmentarische Bemerkungen über die Veränderungen des Erdmagnetismus, besonders seiner täglichen regelmässigen Veränderungen. — *XXVIII.* 473—80: Ueber die magnetische Intensität der Erde. — *CXII.* (1861), S. 397—408: Polarlicht, magnetische Perturbationen und Sonnenflecken.

I Astronomische Nachrichten *I.* (1823), Sp. 145: [Ueber den Gebrauch des Spiegelsextanten]; Sp. 301—2: [Geographische Ortsbestimmungen in Norwegen]. — *II.* Sp. 77—80: Pleiadenbedeckung 1822, Decbr. 25., in Christiania. — *III.* Sp. 225—28: Sternbedeckungen in Christiania; Sp. 226 fg. [Ueber die Zeitbestimmungen mit dem Reichenbachschen Universal-Instrument.] — *VI.* Sp. 126—30 og 189—96: [Ueber Zeitbestimmungen aus absoluten Höhen]; Sp. 147 fg.: Sternbedeckungen in Christiania; Sp. 189 fg.: Methode mittelst des Durchganges des Polarsterns und eines Bessel'schen Sterns durch denselben Vertikal die Zeit zu bestimmen (jfr. den ovfr. S. 549 gjengivne Udtalelse af Prof. Døllen i Pulkowa); Sp. 469—72: Beitrag zur Bestimmung des Längenunterschiedes zwischen Christiania, Gothenburg u. Kopenhagen vermittelst dreier Chronometer. — *VII.* Sp. 327 fg. og 355—58: Astronomische Beobachtungen. — *VIII.* Sp. 249—66: Längenbestimmungen; Sp. 293—98 og IX. 105—12: Mondsdistanzen beobachtet in Sibirien. — *IX.* S. 303—12: Ueber die magnetische Intensität der Erde. — *XIX.* Sp. 237—40: Sonnenfinsterniss in Christiania beobachtet; Sp. 291—304: Ueber die täglichen Barometerbeobachtungen in Christiania und Dresden. — *XXVI.* Sp. 145—48: Beobachtungen auf der Sternwarte in Christiania. —

XXVII. Sp. 161—70: Beobachtungen des Planeten Neptun, Iris und Flora. — Ergänz-Heft, Sp. 41—53: Ueber die totale Sonnenfinsterniss den 31. Aug. 1030 bei Stiklestad in Norwegen. — *XXXII.* Sp. 297—306: Meridianbeobachtungen von Uranus, Saturn u. Jupiter. — *XXXIV.* Sp. 205—8: Beobachtungen von Saturn, Uranus und Neptun auf der Sternwarte in Christiania; Sp. 329 fg.: Sternbedeckungen, beobachtet auf der Sternwarte in Christiania. (Ogsaa indført i Goulds Astron. Journal II., 1852, S. 171—73); Sp. 367—78: Beobachtungen der totalen Sonnenfinsterniss 1851, Juli 28, auf der Sternwarte in Christiania und an verschiedenen andern Puncten in Norwegen. — *XXXVI.* Sp. 279 fg.: Sternbedeckungen beobachtet in Christiania. — *XLII.* Sp. 67—74: Die täglichen und jährlichen periodischen Veränderungen der magnetischen Induction. — *XLIII.* Sp. 57—62, 73—78 og 81—88: Die Veränderungen der magnetischen Intensität in einigen Punkten des nördlichen Europa.

I Gauss' og Webers Resultate i. J. *1840*, S. 59—63: Ueber die absolute horizontale Intensität in Christiania; S. 99—118: Magnetische Beobachtungen. — *1841*, S. 65—70: Magnetische Beobachtungen.

I Annalen f. Meteorologie, hg. v. Lamont, I. 1842, H. 1, S. 188—94: Abnahme des Moments eines Magnetstabes.

I Heis' Wochenschrift II. (1859), S. 145—57: Über Nordlichter im Allgemeinen.

I Göttinger Nachrichten 1863, S. 117—21: Eine tägliche und jährliche Periode in der magnetischen Inclination.

I Zeitschrift f. pop. Mittheil. a. d. Geb. d. Astr., hg. v. C. Peters, I. (Altona 1858): Das magnetische System der Erde. (Ogsaa særskilt aftrykt. 8. 36 S. m. 4 lith. Pl.)

I Archives des sciences phys. et nat., Suppl. à la Bibl. Univ. et Revue Suisse, 2. Série, VI. (1859) S. 334—53: Les variations périodiques de l'inclinaison magnétique.

I Edinburgh Philosophical Journal *IV.* (1821), S. 295—300. Account of recent magnetical discoveries. — *X.* (1821), S. 207—19: Remarks made during part of a journey from Christiania to Bergen in the summer of 1821. — *XII.* (1825), S. 83—93 og 235—38: On the Aurora Borealis and Polar Fogs.

I Edinburgh Journal of Science *I.* (1824), S. 87—90 og 334 fg.: Tables of the variation of the magnetic needle in different parts of the globe. — *V.* (1826), S. 218—22: Observations on the decrease of the magnetic intensity of the earth. (Ogsaa trykt i Baumgartens Zeitschrift II., 1827, 212—18 og i Okens Isis 1826, Sp. 247—50). — *IX.* (1828), S. 264—75: Table of the variations of the magnetic needle, according to the latest observations; S. 309—11: Comparison of the hourly mean temperature at Christiania and Leith, in February and July.

I Proceedings of the Royal Society of Edinburgh *I.* (1845), S. 388—95: Letter on terrestrial magnetism. — *II.* (1851), S. 100—103: On a formula representing the mean height of the barometer at the level of the sea. (Ogsaa trykt i Transactions of the Royal Soc. of Edinb. XVI. 237—40).

I Proceedings of the Royal Society *VI.* (London 1854), S. 393 fg.: Some observations on the variations of the magnetical inclination.

I Journal de Physique LXXV (1812), S. 419—29: Sur le magnétisme.

I Bulletin de l'Académie des sciences de Bruxelles *XX.* (1853), *S. 146—63*: Sur la diminution de l'inclinaison magnétique en Europe. — Nouv. Série

III. (1857), S. 104—16: Sur les étoiles filantes et le magnétisme terrestre. — *V.* (1858), S. 120—25: Sur le magnétisme du globe. (Ogsaa paa Tysk i Peters's Zeitschrift I. 1860, S. 32—68). — *VI.* (1859), S. 348—66: Sur le magnétisme terrestre; S. 462—70: Sur l'intensité magnétique. — *VII.* (1859), S. 356—68: Réduction du temps des oscillations d'une aiguille aimantée à un arc évanouissant. — *VIII.* 314—22: Réduction des observations magnétiques d. M. E. Quetelet. — *XII.* (1861), S. 186—88: Sur la variation de l'inclinaison annuelle à l'Observatoire Royal de Bruxelles. — *XV.* (1863), S. 528—32: Sur les variations de l'inclinaison et de la déclinaison magnétique, à Bruxelles, depuis 1827 jusqu'à ce jour. — *XVII.* (1864), S. 16—18: Sur la hauteur de l'atmosphère, sur notre système planétaire et sur les éléments magnétiques à Christiania. — *XVIII.* 228—41: Observations de l'inclinaison magnétique faites à l'Observatoire de Christiania pendant les années 1855 à 1864; S. 379—81: Sur les variations séculaires du magnétisme. (Jfr. Les Mondes IX, 1866, S. 389). — *XX.* 816—20: Aurores boréales observées à Christiania pendant l'été et l'automne de 1865. — *XXI.* 280—82: Perturbation magnétique à Christiania le 21 Février 1866.

I Bulletin de l'Académie des Sciences de St. Petersbourg XII. (1854), Sp. 246—61: Deux lettres sur les changements que l'inclinaison magnétique a subis en Europe et dans le nord de l'Asie.

I Bulletin de l'Acad. Imp. des sciences de St. Petersbourg I. (1860), Sp. 61—64: Listes de positions géographiques déterminées en 1829. (I Forening med Chr. Due).

Han gav hyppig Bidrag til norske Ugeskrifter og Dagblade. Blandt hans Opsatser, i Alm. trykte med hans Navn, merkes:

I Budstikken III No. 51—62, 65—70, 79—80, 83—86, 93—96 og 101—102: Bemærkninger og Jagttagelser paa en Reise fra Christiania til Bergen og tilbage i Sommeren 1821 (I Uddrag optrykt i Hermoder II. 225—72 under Titel: Reise fra Tinds Præstegjeld i Øvre Thelemarken til Bergen).

I Ugebl. Hermoder VIII. No. 8, 12, 21 og 22: Fragmenter af en Fjeldreise Sommeren 1822 (Anon.)

I Rigstidenden 1818, No. 64 Till.: Noget om den engelske Nordpol-Expedition.

I Tilskueren, udg. af P. Treschow-Hanson, 1824, 20 Juli: Om den trigonometriske Opmaaling. (Jfr. Patrioten II. No. 21 og H.'s Svar i s. Bl No. 23).

I Morgenbladet *1827*, No. 178: Den magnetiske Polarexpedition til Sibirien.

I Den Constitutionelle *1836*, No. 167: Om den mathematiske Undervisning i Skolerne (jfr. B. Holmboes Bemærkninger i No. 186, 232 og 234 og Hansteens „Afsked til Holmboe" i No 203-206). — *1837*, No. 308 og 310: Om den nordlandske Kystopmaaling. — *1838*, No. 6 og 8: Scener af en geografisk Landmaalers Dag. (Overs paa Tysk [af F. v d Lippe] i Polytechn. Wochenzeit., Hannover 1853). — *1839*, No 81—83: Er Opmaalingsvæsenet et udelukkende militært Foretagende? — *1841*, No. 313, 314, 316: Universitetslærernes Virksomhed. (I Anl. af nogle Breve fra Pseud. Philip om „Vort Universitets Nutid og Fremtid" i Morgenbladet 1841, No. 255 fg.)

I Christiania-Posten *1848*, No. 139, 144, 149, 157 og 159: Om Forsørgelses-Anstalter (jfr. Tilsvar af J H. Rye i No. 166 og 176). — *1849*, No. 196, 200 og 202: Videre om Forsørgelsesanstalter. — *1850*, No. 779, 787: Kart over Christians Amt. — *1851*, No. 1009, 1018, 1025, 1049, 1057 og 1059: Om Solfor-

mørkelsen 28. Juli; No. 1150, 1173, 1174: **Akers Kirke.** (Jfr. No. 1154 og **Morgbl.** f. A. No. 324); No. 1370: **„At gjøre Svensker af sig."** — *1853*, No. 1570: **Holbergs Tanker om vort Sprogs Retskrivning;** No. 1851: **Bør de bildende Kunster tillade sig at fremstille naturstridige Combinationer eller mechaniske Umuligheder?** — *1854*, No. 2232: **Det mekaniske Geni Husmanden Christian Olsen Nordal i Fet.** — *1855*, No. 2317: **Om Norges og Sveriges Maal-, Vægt- og Mynt-System;** No. 2346: **Decimal-Inddeling af Mynt, Maal og Vægt.** — *1856*, No. 2758: **Compassets Misvisning paa Norges og Sveriges Kyster.** — *1862*, No. 199: **En landsflygtig Finlænder.**

I Aftenbladet 1865, No. 172: **Vogstavtrældom og Fornufthad** [I Anl. af et i f. Bl. No. 155 trykt Referat af en Prædiken af Prof. Gisle Johnson, jfr. Berigtigelse i No. 177 af J. C. Heuch].

I Illustreret Nyhedsblad *1856*, No. 44: **Chr. Hansteens Ungdomshistorie** (foredraget af ham selv ved hans Embedsjubilæum); No. 47: **Den forventede Comet;** No. 48 og 49: **To Anecdoter fra Rusland.** — *1857*, No. 1: **Grev Horn;** No. 3: **Gunder Larsen Strøms Vævemaskine for Messingtraad;** No. 12: **Scheutz's Regnemaskine;** No. 43: **Peter den Store og Kakerlaken;** No. 46 og 47: **Asteroiderne.** — *1858*, No. 1: **Eventyrlig Redning; Christiania for 60 Aar siden;** No. 2: **Epakter, Gyldental og Søndagsbogstaver;** No. 6: **Laugsceremonier for 60 Aar siden;** No. 7: **En Embedsmands ustraffede Grusomhed i Sibirien;** No. 25: **Alexander Murawieff;** No. 26: **Beretning fra Chicago;** No. 41: **Kometen;** No. 50: **Et Par astronomiske Notitser.** — *1859*, No. 1: I. Annali del R. Osservatorio meteorologico Vesuviano. II. **Det Bayerske Academies Jubelfest;** No. 38: **Japanesisk Bevis for den pythagoræiske Læresætning.** — *1861*, No. 37: **Samtidige Udviklinger af Polarlyset i den nordlige og sydlige Halvkugle.**

I Kristiania Observatoriums Arkiv opbevares en Samling af hans efterladte Breve dels Breve til ham fra en stor Mængde af hans Samtids udenlandske Lærde, dels Koncepter til Breve fra ham. Iøvrigt er Breve fra ham trykt i Breve fra og til H. C. Ørsted, 1 Saml., S. 317—22; 2 Saml., S. 210—16 og 283—85; i Mindeblade om Oehlenschlæger, udg. af C. L. N. Mynster (Kbh. 1879), S. 331 fg.

Hansteen, Harald, Søn af Professor *Chr. H.*, er født 18 Februar 1821, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1840 og mineralogisk Kandidat med Laud i Decbr. 1840. Han blev 1849 ansat som Aspirant ved Kongsbergs Sølvverk, hvor han 1850 blev Stiger og 1852 Markscheider, var 1857—59 Overstiger ved Røros Kobberverk, ved hvilket han 1858 blev konst. som og 1860 udnævnt til Direktør. Den 6 Novbr. 1869 udnævntes han til Geschworner i østre-søndenfjeldske Distrikt og 3die Direktør ved Kongsbergs Sølvverk, hvor han blev 2den Direktør 1871, indtil han ved Omordningen af Sølvverkets Administration i 1886 blev konst. som Enedirektør. Som Markscheider ved Sølvverket bestemte han Retning af Christians Stoll for Gjennemslaget til Gottes Hülfe in der Noth. Han var Medlem af den ved Resolution af 10de Juli 1865 nedsatte Kommissjon til Undersøgelse og Befaring af Kongsberg Sølvverk, hvilken Kommissjon foreslog Optagelsen af Gruben Haus *Sachsen*.

* 186* *Lagertha Mathilde Heiberg* (f. 17 Juli 1835), D. af daværende Sorenskriver, senere Byskriver i Bergen Edvard Christie H. og Engel Arentz Scheel.

I Nyt Mag. f. Naturvidskb. X. (1859), S. 263—78: Om Storvarts Grubes Ertsleies Udstrækning i Felt.

I Storthings-Forhandlinger 1886, II c., Sth. Prp. No. 71, Bil. 7, S. 44—56: Dissenterende Votum angaaende Forslaget om Solvverkets Udvidelse m. v.

Hansteen, Johan Wilhelm, efterfølgendes Søn, er født 14 Januar 1821, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1840 og juridisk Kandidat med Laud i Juni 1846, blev 1850 ansat som Kopist og udnævntes 1857 til Fuldmægtig i Justitsdepartementet. 18 Juni 1862 blev han udnævnt til Brigade- og Garnisonsauditør ved 1ste akershusiske Infanteribrigade, hvorhos han ved kgl. Res. af 7 Febr. 1863 autoriseredes som Sagfører ved Retterne i Smaalenenes Amt. Den 3 Maj 1873 blev han udnævnt til Assessor i Kristianssands Stiftsoverret, ved hvilken han 20 Septbr. 1879 udnævntes til Justitiarius. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 11 Oktbr. 1873 til Revisjon af de gjældende Bestemmelser om den militære Retspleje.

I Norsk Retstidende *1872*, S. 665—69: Nogle Bemærkninger om den militære Straffelovs Forhold til den ældre Lovgivning og navnlig til Subordinationsanordningen af 27 April 1792. — *1873*, S. 537—548: Den militære Straffelovs mest omfattende Straffebud (§§'ne 150 og fg.) — *1886*, S. 385—91: Den militære Straffelovs Bestemmelser ang. Fængselsstraffene for Officerer.

Hansteen, Johannes Matthias, ovennævnte Professor H.s Broder, blev født i Kristiania 19 Juli 1790, blev Student fra Kathedralskolen dersteds 1808 og tog i April 1814 theologisk Embedsexamen med Udmerkelse ved Kjøbenhavns Universitet. Han blev i 1816 udnævnt til res. Kap. til Hof i Solør, befordredes 16 August 1822 til Sogneprest til Rødenes og 26 April 1832 til Løjten i Hedemarken, fra hvilket Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension 20 Novbr 1869.

* i Marts 1820 *Franciska Wilhelmine Birgitte Dorff* (f. 1797, † 5 Januar 1867).

Jfr. Conradine Dunker: Gamle Dage, fl. St. (se Reg.); Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, S. 402, 506; Storth. Forh. 1871, VI. 168; B. Svendsens Manuskr. paa Univ. Bibl. (4to), II. 2, S. 1087.

I Morgenbladet 1840, No. 244 og 264: Norges Cultur. (I Anl. af F. M. Bugges Skrift om det offentlige Skolevæsens Forfatning; jfr. Morgbl. No. 288, hvortil H.s Svar i No. 321).

I For Fattig og Riig, 4. Aarg. (1853), No. 51: Frelserens Naadegjerning ved vor Troes Begynder og Fuldkommer. (En Prædiken).

I Breve til og fra B. S. Ingemann (Kbhv. 1879), S. 17—23 er trykt et Brev fra H., dat Drammen 14 Juni 1815.

Hansteen, Nils Lynge, Søn af Toldinspektør *Bartholomæus H.* og *Agathe Margarethe Jacobsen,* blev født i Nestved paa Sjælland 1 Januar 1782, tog 1799 dansk-juridisk Examen og blev 1805 ansat som Kopist i Generaltoldkammeret. Han kom 1810 til Norge som udnævnt til Toldkasserer paa Moss, i hvilken Stilling han 1825—28 var ansat som Kontrollør ved Kristiania Toldsted, blev 1828 udnævnt til Toldkasserer i Drammen, 29 Marts 1838 til Toldinspektør i Risør og 14 Novbr. 1840 ligesaa i Fredrikshalds Distrikt. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning Afsked 10 Septbr. 1852 og døde i Kristiania 11 Decbr. 1861.

* *Petronelle Severine Clementin* (f. 1787, † 1829).

Jfr. Storth. Forh. 1854, VII. 37 og IX. 23; Conradine Dunker: Gamle Dage, S. 9 og 258.

I Nationalbladet *XIII.* 166—73: Om Beskatning. — *XV.* 213—16: Om Sølvudvexling fra Banken.

I Den norske Rigstidende 1819, No. 96: Forsøg til en Bedømmelse af nogle Indvendinger mod Sølvets Udlevering fra Banken. (Jfr. Svar herpaa i Nationalbl. XVII. 115 fg., hvortil Gjensvar af H. i s Bl. S. 142—45, Replik i XVIII. 11—15 og H.s Duplik S. 145—59).

Hansteen, Wilhelm, Søn af Højesteretsadvokat *Peter Nicolai H.* og *Adelaide Birgitte v. d. Weyde Prydtz,* er født i Kristiania 15 Mai 1820, blev Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1840 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Juni 1844. Han blev 1845 ansat som Timelærer, 5 Decbr. 1849 konst. som og 23 Marts 1852 udnævnt til Adjunkt ved Drammens lærde og Realskole, udnævntes 10 Juli 1862 til Sogneprest til Haa paa Jæderen, blev 1867 Provst i Jæderens Provsti, befordredes 1871 til Sogneprest i Mandal, 1873 til Provst i Mandals Provsti, udnævntes 26 Oktbr. 1878 til Sogneprest til Voss og 1880 til Provst i Hardanger og Voss Provsti.

* *Eleonora Kristine Emilie Conradi* (f. 23 Decbr. 1830), D. af Sorenskriver Carsten Baltazar C. og Jakobine Fredrikke Schilling.

Jobs Bog med forklarende Anmærkninger af Dr. P. Fjellstedt. Oversat af W. H. Stavanger 1866. 8. 131 S.

Prædiken paa 9. Søndag efter Trefoldighed 1870. Stavanger 1870. 8.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 223—30: Hvorledes bereder Herren Vei i vore Hjerter? Prædiken paa Palmesøndag.

Hanstein, Samuel Ferdinand, Søn af Stadskirurg *Johan Friedrich Engelhard H.* og *Anna Sophia Zetzchky,* blev født i Cottbus i Nedre-Lausitz 28 Novbr. 1785 og drog i 1803 til Berlin, hvor han lagde sig efter Medicin. I 1807 agtede han at begive sig til den preussiske Hær, men da han i Kiel fik Underretning om Afslutningen af T''

siter-Freden, besluttede han at søge Ansættelse i den dansk-norske Stat, og blev antagen som Kompagnikirurg ved det norske Artilleri. I denne Egenskab kom han i August 1807 til Kristiania, blev 1808 ansat som midlertidig Bataljonskirurg ved det nordenfjeldske Regiment, tjenstgjorde i 1809 ved Lazaretterne paa Kongsvinger og fra 1811 som Underkirurg ved det militære Hospital i Kristiania. Høsten 1812 rejste han med Permissjon til Kjøbenhavn for at fuldende sine lægevidenskabelige Studier, tog om Vaaren 1814 Embedsexamen ved det kirurgiske Akademi dernede og blev efter sin Tilbagekomst til Norge 15 Juni 1814 surn. Regimentskirurg ved akershusiske Skarpskytterregiment, i hvilken Stilling han erholdt Udnævnelse i Febr. 1815. I 1816 foretog han med offentlig Understøttelse en Rejse paa vel et Aars Tid især for at gjøre sig bekjendt med Feltlazaretter og militær Sundhedspleje i Krig. Ved Arméforandringen i 1818 blev han udnævnt til Korpslæge ved Romerikske Musketerkorps, hvorfra han ved Evakueringen af Kongsvinger Fæstning i Juni 1823 efter Ansøgning forsattes til Numedalske Korps. Fra den Tid var han bosat i Drammen, hvor han tillige praktiserede som Læge til sin Død 5 Marts 1832.

* 26 April 1816 *Johanne Sophie Auguste Wiskott* (f. i Cottbus 25 Febr. 1793, † 1878), hans Søsterdatter og D. af Stadskirurg George W. og Charlotte Wilhelmine Hanstein.

Nekrolog af F. Holst i Eyr VII. 187 fg.; jfr. Rigstid. 1832 No. 24; Storth.-Forh. 1833. April, S. 264 og Maj, S. 271; Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 106 fg.; Conradine Dunker: Gamle Dage, S. 237, 347. *Portræt*, tegnet af Knndsen [lith. af Kruse? Kra. 1833?]

Afhandling om den Indiske eller ondartede epidemiske Cholera; et Almueskrift. Drammen 1831. 8. 58 S. (Jfr. Høieste Ref. af 2 Marts 1832.)

I Eyr *II.* 314—18: Bemærkninger over Repositionen af Laarbenets Luxation. — *III.* 107—17: Mærkelige chirurgiske Tilfælde. — *IV.* 299—306: Et mærkværdigt Sygdomstilfælde i Svælget.

Harbitz, Georg Prahl, Søn af Sogneprest *Georg Prahl H.* (f. 1802, Storthingsmand 1836—69 og Præsident paa alle Storthing 1848—69) og *Maren Mariken Hof*, er født i Askevolds Prestegjæld 23 Maj 1837, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1855 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1862. Han blev 6 Marts 1863 udnævnt til pers. Kapellan hos Faderen i Nøterø Kald, befordredes 6 Marts 1869 til Sogneprest til Ejd i Romsdalen, 20 Januar 1877 til Bakke og 14 Oktbr. 1882 til Vefsens Sognekald. Under sit Ophold paa Nøterø var han Medlem af og i 2 Aar Ordfører i Formandskabet.

* *Nikoline Anette Dahl* (f. 27 Novbr. 1841), Søster af ovfr. nævnte Sorenskriver W. S. Dahl.

Luthers Ethik i dens Grundtræk. Fremstillet af C. E. Luthardt. Oversat fra det Tydske. Tønsberg 1868. 8. 2 Bl., 123 S.

Trykt 28 December 1887.

m. Kart. — *1851*, S. 1—19: Om Formørkelser i Almindelighed og den totale Solformørkelse 28. Juli 1851, m. 2 Fig. — *1852*, S. 1—17: Maanen, m. 3 Træsn. — *1853*, S. 1—7: Solen, m. 2 Træsn. — *1854*, S. 1—16: Solens Op- og Nedgang i Norge. — *1855*, S. 1—7: Melkeveien, m. Træsn. — *1856*, S. 1—7: At finde Solens Afstand fra Jorden og dens Størrelse, m. Træsn.

I Magazin for Søvæsen *I.* (Kra. 1839—40), S. 199 fg.: Indstilling om at sætte Marinens Øvelsestogter i Forbindelse med et videnskabeligt Øiemed. — *II.* 275—83: Kart over Magnetnaalens Misvisning for hele Jordens Overflade.

I Magazin for Naturvidenskaberne, i hvis Grundlæggelse han 1822 deltog (jfr. Hermoder VI. 254) og af hvis første 8 Bind han var Medudgiver, har han, foruden en Mængde mindre Opsatser, Notitser, meteorologiske Dagbøger og Tabeller, skrevet: *I.* 1—46: Om Antallet og Beliggenheden af Jordens magnetiske Poler; 103—6: Bekræftelse af H. H. Maschmanns Iagttagelse af Jordmagnetismens Virkning paa Sølvets Udskillelse; 154—64: Iagttagelse af en dobbelt excentrisk Regnbue; 175—204: Opløsning af de Gaussiske Tabeller til Høidemaaling ved Barometer efter Laplaces Formel; 239—50: Om Norges geografiske Opmaaling; 274—320 og II. 72—117: Mathematisk Theori over de af Ørsted opdagede electromagnetiske Phænomener; 328—30 og II. 141—45: Om den Enckeske Comet m. m. — *II.* 161—204: Udkast til et paa Naturen grundet Maal- og Vægt-System for Norge; 266—88: Geographiske Bestemmelser i Norge. — *III.* 85—109: Bemærkninger til Scoresby om Gjenopdagelsen af Grønlands Østkyst; 185—206: Ang. N. Hertzbergs Afhandling om Veirligets Forudsigelse; 226—29: Tillæg til Abels Afhandling om Maanens Indflydelse paa Pendulens Bevægelser; 230—48: Beskrivelse over en almindelig Reduktionspasser; 249—60: Opløsning af en Opgave i den praktiske Geometri; 269—98: Foreløbige Resultater af Barometer-Iagttagelser i Christiania samt meteorologisk Dagbog for 4de Qvartal 1823 og 1ste Qvartal 1824. — *IV.* 107—36: Geographiske Bestemmelser af nogle Punkter i Christianias Omegn; 268—316, V. 1—74, VI. 282—301 og VII. 342 fg.: Magnetiske Intensitets-Iagttagelser, anstillede paa forskjellige Reiser i den nordlige Del af Europa. — *V.* 203—12: Forsøg til et magnetisk Hældingskart efter Ross's og Parrys Iagttagelser; 272—83: Bemærkninger ved J. G. Meydells Afhandling om Kanonernes fordelagtigste Længde (jfr. Borkensteins Betragtninger herover i VI. 74—88); 356—62: Om videnskabelige Reiser i Fædrelandet. — *VI.* 231—38: Prof. Hällströms Bemærkninger om Magnetnaale med flere Poler; 239—44: Arago om forskjellige Metallers Magnetismus, overs. med en Efterskrift; 309—318: Blandinger [sc. Capt. Sabines Pendel-Iagttagelser; Meteorologiske Iagttagelser; Vore reisende unge Lærde; Olie for Urmagere]. — *VII.* 76—112: Isodynamiske Linier for den hele magnetiske Kraft; 112—21: Arago om Indflydelsen af endog fjerne Polarlys paa Magnetnaalen, overs. med ...
149—53: Anmærkninger til N. Hertzbergs S. 143 fg. trykte »Meteor...
ninger«; S. 163 fg.: Blandinger; 255—94: H. C. Ørsteds Bidrag ...
for Legemernes Sammentrykning, med Bemærkninger; 312—16 og ...
— *VIII.* 45—59: Om Grebbrættets Inddeling paa musikalske ...
Magnetiske Intensitets-Iagttagelser langs Sydamerikas Kyster ...
mærkninger; 175—214: Bemærkninger over forskjellige Gj...
kommende; 161—63: Længdeforskjellen mellem ...
—98: Geographiske Bestemmelser i Norge ...
313: Den magnetiske Intensitets Aftagels...
Magnetiske Intensitets-Iagttagelser udenf...

126: Magnetiske Iagttagelser af Forskjellige, beregnede; 283—318: Magnetiske Iagttagelser i Sibirien af C. Due og Erman, beregnede. — *XI.* 1—17: Om Jordens magnetiske Intensitets-System; 263—68: Merkurs Gang foran Solens Skive; 280—300: Om det rette Aar og Dagen for Slaget ved Stiklestad.

I Nyt Magazin for Naturvidenskaberne, *II.* 207—40: Periodisk Forandring i Jordens magnetiske Intensitet, som er afhængig af Maanebanens Beliggenhed. — *III.* 1—84 og 270—90: Bidrag til Bestemmelsen af forskjellige Constanter for Christiania; 89—114: Magnetiske Iagttagelser i Middelhavet af Konow og Valeur; 227—69: Magnetiske Iagttagelser paa en Reise gjennem Danmark og en Del af det nordlige Tydskland 1839; 291—301: Iagttagelser i Christianias magnetiske Observatorium; 302—7: Magnetiske Iagttagelser paa et Togt til Lissabon og de azoriske Øer, meddelte. — *IV.* 226—66: Interpolationsformler for Magnetnaalens Misvisning og Heldning for forskjellige Punkter i Europa. — *V.* 374—424 og VI. 37—41: Meteorologiske Constanter for Christiania. — *VI.* 1—29: Kunsten at veie: 30—36: En simpel Methode til nøiagtig at regulere et astronomisk Pendeluhr. — *VII.* 93—106: Den totale Solformørkelse 28 Juli 1851. — *X.* 101—38: Den magnetiske Inclinations Forandringer.

I Forhandlinger i Vidensk.-Selsk. i Chra. *1858*, 210—12: Jordmagnetismens Periodicitet. — *Aarg. 1859*, 108—114: Om en periodisk Forandring af 11½ Aar i den horizontale Del af den magnetiske Intensitet, i hvilken Epocherne for Maximum af Intensiteten falder sammen med Epocherne for Minimum af Inklinationen og af Solpletterne. — *Aarg. 1860*, 181—195: Magnetiske Iagttagelser paa nogle Punkter i Norge. — *Aarg. 1861*, 167—171: Maanens Indflydelse paa Jordens Magnetisme. — *Aarg. 1862*, 15—25: Iagttagelser af Cand. A. Arndtsen over den magnetiske Krafts Retning og Styrke paa en Rejse fra Chr.sand til Varangerfjorden Meddelte m. Bem. af H. — *Aarg. 1863*, 137—48: De magnetiske Kræfters Styrke og Retning i Chra. og disse Elementers Forandringer i de sidste 40 til 100 Aar; 190—94: Havfladens Uforanderlighed (jfr. S. 201 og 204 fg.) — *Aarg. 1865*, 260—266: En daglig og aarlig periodisk Forandring i den magnetiske Krafts Retning og Styrke, med 11 Pl.

I Forhandlinger ved de skand. Naturforskeres 2. Møe (i Kbhvn. 1840). S. 52—64: Resultaterne af 3 Aars Barometer-Iagttagelser i Christiania; S. 79—82: Om en periodisk Forandring i den horizontale Del af Jordens magnetiske Kraft, som synes at staa i Forbindelse med Maanebanens Knuders nittenaarige Omløb. (Oversat i Bulletin de l'Acad. des sciences de St. Petersb. VI. Sp. 273—85. — I Forhandl. ved 3. Møde (i Sthlm. 1842). S. 68—80: Historisk Fre[illegible] hvad der fra det forløbne Sekulums Begyndelse til vor Tid er udre[illegible] mens Theori. — I Forhandl. ved 4. Møde [illegible] Mødets Aabning: S. 114 fg. [illegible] Række af magnetiske Iagttagelser i [illegible] Brugen af Inclinations-[illegible] meteorologiske Iagttagelser [illegible] 42—5[illegible] Den midler[illegible] r tiske Her[illegible] — Lande, [illegible] Monds-Funct[illegible] Intensität [illegible] Sp. [illegible] Dres-[illegible] 4. —

Elegi »Kong Olafs Grav i Norge« — henvises til ovennævnte tyske Kilder. I Norge udgav han:

Testamentet fra America. Orginalt Norsk Skuespil med Sang i fem Acter. Chra. 1850. 8 156 S., 1 Bl. (I det Bogen tilføiede Postscriptum, dat. Chra. 4 Maj 1850, betegner Forf. sit Skuespil som et „Tendentsstykke", der indeholder „ingen Personlighed, men Grundsætninger paa logisk Fundament", hvilke Forf. „forsvarer uden Fordring paa Anerkjendelse eller Løn, — men i klar Erkjendelse af Nationernes Ret og Lidelser, — af Menneskehedens høiere Bestemmelse og med fuld Selvbevidsthed om Menneskets moralske Værdighed." De Grundsætninger, hvis Udbredelse Skriftet saaledes forklarer at tilsigte, „gaa" — heder det i Justitsdepartementets Foredrag om Forf.s Udvisning af Riget — „i Korthed angivne ud paa, at al monarkisk Regjeringsform, den konstitutionelle som den uindskrænkede, er uforenelig med Mennesket Ret og Værdighed, leder til sædelig Fordærvelse, samt kun er bygget paa og alene kan opretholdes ved Magt og et korrumperende Politi — Sætninger, som derhos i Skriftet ere blevne fremstillede med navnlig Anvendelse paa den norske Statsforfatning." Dept.-Tid. 1850, S. 460—61).

Han udgav og redigerede No. 1—10 af Folkets Røst, hvoraf udkom 26 Folionumere i Tidsrummet 1 Maj—29 Juli 1850. Fra No. 11 overtoges Redaktionen af P. Hjelm Hansen, se ovfr. S. 530.

I Morgenbladet 1859, No. 301: Til D'Hrr. Nationalrepræsentanter Ueland og J. Sverdrup [i Anl. af Stiftelsen af „Reformforeningen."]

Harris, Anton Theodor, Søn af Skibsfører *Nils H.* og *Anne Henricha Schwingel* († i Kra. 13 Januar 1871, 85 Aar gl.), blev født i Laurvik 5 Juli 1804, Student med Laud fra Kristiania Kathedralskole 1822 og juridisk Kandidat med Laud Sommeren 1829. Efterat have været konst. Sorenskriver blev han 1832 konst. Protokolsekretær i Højesteret, udnævntes 23 Juni 1836 til Bureauchef i Kirkedepartementet, 18 Januar 1839 til Stiftsoverretsprokurator i Kristiania, blev 13 Septbr. 1841 Stiftamtmand i det da oprettede Tromsø Stift og Amtmand i Finmarkens Amt, 5 August 1853 Amtmand i Stavanger Amt og 24 Oktbr. 1863 Sorenskriver i nordre Jarlsberg, i hvilket Embede han døde 7 Marts 1866. Han mødte som Repræsentant fra Tromsø paa Storthinget i 1848 og fra Tromsø og Hammerfest i en Del af Sessjonen 1851. Han blev ved Kong Carls Kroning 6 August 1860 R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed.«

* 183* *Petronelle Cornelia Winther Rye* (f. i Kjøbenhavn 25 Septbr. 1811), D. af daværende Assessor i Højesteret, senere Byskriver i Kristiania Johan Henrik Rye og Jacobine Ulrike Alstrup.

Nekrolog i Aftenbl. 1866, No. 57. Jfr. Statsraad Holsts Optegnelser, S. 280.

I Beretning om Kgr. Norges økonomiske Tilstand *1840—45* (Chra. 1847. 4.) er hans 5-Aars Beretning om Finmarkens Amt trykt S. 192—209; i Beretn. *1846—50* (Chra. 1853. 4.) hans 5-Aars Beretning om Tromsø Amt, Litr. T.; i Beretn. *1851—55* (Chra. 1858. 4.) og i Beretn. *1856—60* (Chra. 1863. 4.) hans 5-Aars Beretninger om Stavanger Amt, Litr. L.

Mag. LXVII. 114—24 og 167—78). — *XLVI.* (1826), S. 188—220 og XLVIII. 360—73: Ueber Polarlichter und Polarnebel (jfr. Philos. Mag. II, 1827, S. 334—44.) — *XLVIII.* (1826), 353—60: Bemerkungen zu Arago's Abhandlung über den Einfluss auch entfernter Polarlichter auf die Magnetnadel. — *LI.* (1827), S. 237 fg.: Ueber die Elasticität des Pulvergases.

I Gilberts Annalen d. Physik *LXV.* (1820), S. 313—20: Untersuchungen über den Erdmagnetismus. — *LXVIII.* (1821), S. 265—72: Auffindung einer täglichen und einer monatlichen Variation in der Stärke des Erdmagnetismus und allgemeiner magnetischer Polarität. — *LXX.* (1822) S. 23 fg.: Verbesserung der Bestimmung des magnetischen Aequators auf seiner Neigungs-Karte für 1780; S. 110 fg.: Untersuchungen den Magnetismus der Erde betreffend. (Ogsaa trykt i Quarterly Journal of Science XII. 335—38 og i Tillochs Philos. Magazine LIX. 248—51); S. 175—81: Ueber einen Versuch des Hern. Dr. Seebeck, und über das Gesetz der electromagnetischen Kraft. — *LXXI.* (1822), S. 273—90: Resultate aus den magnetischen Beobachtungen, welche auf den Entdeckungsreisen in das Nordwestliche Polarmeer unter den Kapitainen Ross und Parry angestellt sind. — *LXXV.* (1823), S. 145—96: Zur Geschichte und zur Vertheidigung seiner Untersuchungen über den Magnetismus der Erde und kritische Bemerkungen über die hierher gehörigen Arbeiten der Herren Biot und Morlet.

I Poggendorffs Annalen *III.* (1825), S. 225—70, 353—428: Beobachtungen über die Intensität des Magnetismus im nördlichen Europa. — *IV.* 277—86: Versuch einer magnetischen Neigungskarte, gezeichnet nach den Beobachtungen auf den letzten englischen Nordpol-Expeditionen unter Ross und Parry. — *VI.* 309—30: Beobachtungen über die Intensität des Magnetismus im nördlichen Europa. II. — *IX.* 161—64: Ueber die Beobachtungen der magnetischen Intensität bei Berücksichtigung der Temperatur, sowie über den Einfluss der Nordlichter auf die Magnetnadel; S. 525—30: Ueber die bei Tage gesehenen Sternschnuppen. — *XIV.* 376—80: Tafel über die Inclination und ganze Intensität der erdmagnetischen Kraft, nach den neuesten Beobachtungen. — *XXI.* 361—430: Fragmentarische Bemerkungen über die Veränderungen des Erdmagnetismus, besonders seiner täglichen regelmässigen Veränderungen. — *XXVIII.* 473—80: Ueber die magnetische Intensität der Erde. — *CXII.* (1861), S. 397—408: Polarlicht, magnetische Perturbationen und Sonnenflecken.

I Astronomische Nachrichten *I.* (1823), Sp. 145: [Ueber den Gebrauch des Spiegelsextanten]; Sp. 301—2: [Geographische Ortsbestimmungen in Norwegen]. — *II.* Sp. 77—80: Pleiadenbedeckung 1822, Decbr. 25., in Christiania. — *III.* Sp. 225—28: Sternbedeckungen in Christiania; Sp. 226 fg. [Ueber die Zeitbestimmungen mit dem Reichenbachschen Universal-Instrument.] —*VI.* Sp. 126—30 og 189—96: [Ueber Zeitbestimmungen aus absoluten Höhen]; Sp. 147 fg.: Sternbedeckungen in Christiania; Sp. 189 fg.: Methode mittelst des Durchganges des Polarsterns und eines Bessel'schen Sterns durch denselben Vertikal die Zeit zu bestimmen (jfr. den ovfr. S. 549 gjengivne Udtalelse af Prof. Døllen i Pulkowa); Sp. 469—72: Beitrag zur Bestimmung des Längenunterschiedes zwischen Christiania, Gothenburg u. Kopenhagen vermittelst dreier Chronometer. — *VII.* Sp. 327 fg. og 355—58: Astronomische Beobachtungen. — *VIII.* Sp. 249—66: Längenbestimmungen; Sp. 293—98 og IX. 105—12: Mondsdistanzen beobachtet in Sibirien. — *IX.* S. 303—12: Ueber die magnetische Intensität der Erde. — *XIX.* Sp. 237—40: Sonnenfinsterniss in Christiania beobachtet; Sp. 291—304: Ueber die täglichen Barometerbeobachtungen in Christiania und Dresden. — *XXVI.* Sp. 145—48: Beobachtungen auf der Sternwarte in Christiania. —

nævnte C. H. Homann). — *XIX.* 433—501 og *XXI.* 273—316: Meddelelser om Nervefeberen i Kragerø Lægedistrikt i Aarene 1864—66 (i Foren. med C. Homann). — 3. Række *X.* 382—87: Nekrolog over Distriktslæge C. H. Homann.

Hasberg, Bernt Jørgen, Søn af Proprietær *Haagen H.* og *Helene Christiane Schøne,* blev født i Kristiania 28 Febr. 1789, blev Student 1807, gjorde derefter til Udgangen af 1808 Tjeneste i Kongens Livkorps og tog i Juli 1812 medicinsk Embedsexamen med Laud. Han nedsatte sig s. A. som praktiserende Læge i Kristiania og blev 16 Marts 1814 beskikket til Landphysikus i Numedal og Sandsvær samt Bergmedicus paa Kongsberg, hvor han en Tid tillige var Lektor i Kemi ved Bergseminariet. Han døde paa Rigshospitalet 14 Juli 1833.

* 16 Novbr. 1812 *Anne Marie Henriksen* (f. 1788, † i April 1857), D. af Kjøbmand i Kristiania Nicolai H. og Margrethe Oppen.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 163 fg.; Eyr VIII. 379.

I Eyr II. 318—21: Om en i Hollag 1826 udbrudt Børnekoppe-Epidemi.

Haslund, Anders Juel, efterfølgendes Søn, er født i Kristiania 29 Marts 1841, blev privat dimitteret, Student 1859 og juridisk Kandidat med Haud i Juni 1867. Han var derefter i to Aar ansat som edsv. Fuldmægtig hos Sorenskriveren i Senjen, indtil han i April 1870 ansattes som Extraskriver i Revisjonsdepartementet, hvor han 9 Marts 1883 udnævntes til Fuldmægtig. Han fungerede 1873 som Sekretær i den kgl. Kommissjon til Ordning af Kroningshøjtidelighederne. I Juni 1875 blev han beskikket til Sekretær og Bogholder og i 1880 til Kasserer ved det nye Rigshospitalsanlæg. Den 16 Decbr. 1887 blev han udnævnt til Foged i Saltens Fogderi.

* 31 Juli 1875 *Ingeborg Hoegh* (f. 21 Septbr. 1855), D. af nedennævnte Overlæge for den spedalske Sygdom O. G. H. og Ingeborg Anna Dons.

Juridisk Stat og Kalender for Kongeriget Norge. Udg. af A. J. Haslund og M. V. Malling. Chra. 1871. 4. 2 Bl., 155 S.

Haslund, Fredrik Adolf, eneste Søn af Kjøbmand *Hans Fredrik H.* († 29 Juli 1822, 38 Aar gl.) og *Adolfine Christine Conradi* († 8 April 1863, 78½ Aar gl.), blev født paa Fredrikshald 18 Marts 1810. Efter Faderens Død flyttede Moderen, der sad igjen i trange Kaar, til Kristiania, hvor hun ernærede sig og sin Søn ved at leje Værelser ud til Logerende. I 1829 blev Sønnen Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole, men maatte efter Andenexamen Aaret efter tage ud paa Landet som Huslærer. To Aar senere fik han en Lærerpost ved Løjtnant Strøms militære Forberedelsesinstitut i Kristiania, hvor han snart efter blev Medbestyrer. Samtidig dyrkede han imidlertid sit theologiske Studium, og i Septbr. 1835 tog han Embedsexamen med

Haud. Fra 1 Juni 1839 blev han ansat som Inspektør og Bestyrer af Kristiania Borgerskole (senere Kra. Borger- og Realskole), som han overtog i en saa forkommen Tilstand, at der endog var rejst Spørgsmaal om dens Nedlæggelse, men som han snart hævede til stor Anseelse, saa at Skolens Elevantal steg fra 62, da han overtog Bestyrelsen, til over 400, da han i 1860 forlod Skolen. I 1842 foretog han med Stipendium af Oplysningsvæsenets Fond en Rejse til Danmark og Tyskland for at gjøre sig bekjendt med det elementære Skolevæsen dersteds, i 1847 besøgte han med offentlig Understøttelse Stockholm for at lære *Nya Elementarskolan* og dens Undervisningssystem at kjende og i 1856 foretog han med Understøttelse af Selskabet »Handelens Venner« og af Borgerskolens Midler en ny Rejse i Tyskland i Skolevæsenets Anliggender. 1841—60 var han Inspektør ved Kristiania Søndagsskole og fra 1860 til sin Død Medlem af dens Bestyrelse samt dens Kasserer. I 1848 blev efter hans Initiativ af det ovfr. nævnte Selskab »Handelens Venner« oprettet en Aftenskole for Handelsbetjente, det saakaldte »Kristiania Handelsinstitut«, hvis Inspektør han var fra Oprettelsen til 1862. Da i 1860 den nye Lov om Almuskolevæsenet paa Landet var udkommen, blev han 10 Novbr. s. A. udnævnt til Skoledirektør i Kristiania Stifts østre Distrikt og 27 Februar 1864, ved Hamar Stifts Oprettelse, til Skoledirektør i Kristiania Stift. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning paa Grund af svækket Helbred, som ikke tillod ham de med Embedet forbundne besværlige Rejser, Afsked med Pensjon 18 Maj 1876. Han var Medlem af Revisjons- og Bedømmelseskomiteen for den første Udgave af Stiftsprovst Jensens »Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet« og var ligeledes Medlem af en af Kirkedepartementet nedsat Komite til Udarbejdelse af et hensigtsmæssigt Skriveapparat for Almuskolen. Det ved private Bidrag, efterat Storthinget i 1866 havde forkastet Forslaget om Oprettelse af et Lærerinde-Seminarium, istandbragte første Kursus til Uddannelse af Lærerinder skyldtes væsentlig Haslunds Initiativ. I 1845 blev han første Gang valgt til Forligelseskommissær i Kristiania, til hvilken Stilling han gjenvalgtes uden Afbrydelse, indtil han ved Udløbet af 1865 af Hensyn til sine Embedsforretninger frabad sig Gjenvalg. For sin fortjenstfulde Virksomhed i dette Embede tildeltes han 15 Januar 1866 Medaljen for Borgerdaad. Da han havde taget Afsked fra Skoledirektørembedet, stilledes han paany til Valg og gjenvalgtes nu som Kommissær til sin Død 3 April 1886. Fra Marts 1877 til Marts 1878 var han tillige Direktør i Kristiania Sparebank, hvis Direktions Viceformand han var 1871—77. Han var R. N. O. (1864), R. Carl XIII's O. (1874) og blev R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed« 21 Jan. 1876.

* 1) *Anne Marie Caroline Sophie Juel* (f. 12 Septbr. 1811, † 21 Januar 1848), D. af Lensmand i Skouger Anders Reiersen J. og Sara Fegth.

nævnte C. H. Homann). — *XIX.* 433—501 og *XXI.* 273—316: Meddelelser om Nervefeberen i Kragerø Lægedistrikt i Aarene 1864—66 (i Foren. med C. Homann). — 3. Række *X.* 382—87: Nekrolog over Distriktslæge C. H. Homann.

Hasberg, Bernt Jørgen, Søn af Proprietær *Haagen H.* og *Helene Christiane Schøne,* blev født i Kristiania 28 Febr. 1789, blev Student 1807, gjorde derefter til Udgangen af 1808 Tjeneste i Kongens Livkorps og tog i Juli 1812 medicinsk Embedsexamen med Laud. Han nedsatte sig s. A. som praktiserende Læge i Kristiania og blev 16 Marts 1814 beskikket til Landphysikus i Numedal og Sandsvær samt Bergmedicus paa Kongsberg, hvor han en Tid tillige var Lektor i Kemi ved Bergseminariet. Han døde paa Rigshospitalet 14 Juli 1833.

* 16 Novbr. 1812 *Anne Marie Henriksen* (f. 1788, † i April 1857), D. af Kjøbmand i Kristiania Nicolai H. og Margrethe Oppen.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 163 fg.; Eyr VIII. 379.

I Eyr II. 318—21: Om en i Rollag 1826 udbrudt Børnekoppe-Epidemi.

Haslund, Anders Juel, efterfølgendes Søn, er født i Kristiania 29 Marts 1841, blev, privat dimitteret, Student 1859 og juridisk Kandidat med Haud i Juni 1867. Han var derefter i to Aar ansat som edsv. Fuldmægtig hos Sorenskriveren i Senjen, indtil han i April 1870 ansattes som Extraskriver i Revisjonsdepartementet, hvor han 9 Marts 1883 udnævntes til Fuldmægtig. Han fungerede 1873 som Sekretær i den kgl. Kommissjon til Ordning af Kroningshøjtidelighederne. I Juni 1875 blev han beskikket til Sekretær og Bogholder og i 1880 til Kasserer ved det nye Rigshospitalsanlæg. Den 16 Decbr. 1887 blev han udnævnt til Foged i Saltens Fogderi.

* 31 Juli 1875 *Ingeborg Hoegh* (f. 21 Septbr. 1855), D. af nedennævnte Overlæge for den spedalske Sygdom O. G. H. og Ingeborg Anna Dons.

Juridisk Stat og Kalender for Kongeriget Norge. Udg. af A. J. Haslund og M. V. Malling. Chra. 1871. 4. 2 Bl., 155 S.

Haslund, Fredrik Adolf, eneste Søn af Kjøbmand *Hans Fredrik H.* († 29 Juli 1822, 38 Aar gl.) og *Adolfine Christine Conradi* († 8 April 1863, 78½ Aar gl.), blev født paa Fredrikshald 18 Marts 1810. Efter Faderens Død flyttede Moderen, der sad igjen i trange Kaar, til Kristiania, hvor hun ernærede sig og sin Søn ved at leje Værelser ud til Logerende. I 1829 blev Sønnen Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole, men maatte efter Andenexamen Aaret efter tage ud paa Landet som Huslærer. To Aar senere fik han en Lærerpost ved Løjtnant Strøms militære Forberedelsesinstitut i Kristiania, hvor han snart efter blev Medbestyrer. Samtidig dyrkede han imidlertid sit *theologiske* Studium, og i Septbr. 1835 tog han Embedsexamen med

Haud. Fra 1 Juni 1839 blev han ansat som Inspektør og Bestyrer af Kristiania Borgerskole (senere Kra. Borger- og Realskole), som han overtog i en saa forkommen Tilstand, at der endog var rejst Spørgsmaal om dens Nedlæggelse, men som han snart hævede til stor Anseelse, saa at Skolens Elevantal steg fra 62, da han overtog Bestyrelsen, til over 400, da han i 1860 forlod Skolen. I 1842 foretog han med Stipendium af Oplysningsvæsenets Fond en Rejse til Danmark og Tyskland for at gjøre sig bekjendt med det elementære Skolevæsen dersteds, i 1847 besøgte han med offentlig Understøttelse Stockholm for at lære *Nya Elementarskolan* og dens Undervisningssystem at kjende og i 1856 foretog han med Understøttelse af Selskabet »Handelens Venner« og af Borgerskolens Midler en ny Rejse i Tyskland i Skolevæsenets Anliggender. 1841—60 var han Inspektør ved Kristiania Søndagsskole og fra 1860 til sin Død Medlem af dens Bestyrelse samt dens Kasserer. I 1848 blev efter hans Initiativ af det ovfr. nævnte Selskab »Handelens Venner« oprettet en Aftenskole for Handelsbetjente, det saakaldte »Kristiania Handelsinstitut«, hvis Inspektør han var fra Oprettelsen til 1862. Da i 1860 den nye Lov om Almuskolevæsenet paa Landet var udkommen, blev han 10 Novbr. s. A. udnævnt til Skoledirektør i Kristiania Stifts østre Distrikt og 27 Februar 1864, ved Hamar Stifts Oprettelse, til Skoledirektør i Kristiania Stift. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning paa Grund af svækket Helbred, som ikke tillod ham de med Embedet forbundne besværlige Rejser, Afsked med Pensjon 18 Maj 1876. Han var Medlem af Revisjons- og Bedømmelseskomiteen for den første Udgave af Stiftsprovst Jensens »Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet« og var ligeledes Medlem af en af Kirkedepartementet nedsat Komite til Udarbejdelse af et hensigtsmæssigt Skriveapparat for Almuskolen. Det ved private Bidrag, efterat Storthinget i 1866 havde forkastet Forslaget om Oprettelse af et Lærerinde-Seminarium, istandbragte første Kursus til Uddannelse af Lærerinder skyldtes væsentlig Haslunds Initiativ. I 1845 blev han første Gang valgt til Forligelseskommissær i Kristiania, til hvilken Stilling han gjenvalgtes uden Afbrydelse, indtil han ved Udløbet af 1865 af Hensyn til sine Embedsforretninger frabad sig Gjenvalg. For sin fortjenstfulde Virksomhed i dette Embede tildeltes han 15 Januar 1866 Medaljen for Borgerdaad. Da han havde taget Afsked fra Skoledirektørembedet, stilledes han paany til Valg og gjenvalgtes nu som Kommissær til sin Død 3 April 1886. Fra Marts 1877 til Marts 1878 var han tillige Direktør i Kristiania Sparebank, hvis Direktions Viceformand han var 1871—77. Han var R. N. O. (1864), R. Carl XIII's O. (1874) og blev R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed« 21 Jan. 1876.

* 1) *Anne Marie Caroline Sophie Juel* (f. 12 Septbr. 1811, † 21 Januar 1848), D. af Lensmand i Skouger Anders Reiersen J. og Sara Fegth.

* 2) 12 April 1851 *Alvilde Hervora Arntzen* (f. 19 Oktbr. 1816), D. af Statsraad Andreas A. og hans 2den Hustru Maren Elisabeth Juel.

Portræt med Biografi i Skill.-Magazin 1886, No. 16; i Ny ill. Tid. s. A. No. 16; Biografi i Norsk Skoletidende 1886, S. 173—75. *Nekrologer* i Aftenpst. 1886, No. 183 og i Morgbl. s. A. No. 167. Jfr. Lassen: Norske Stamtavler, S. 267; D. Thrap: Erindringer fra Kra. Borgerskole 1841—43 (Kra. 1887), S. 9 fg.; Morgbl. 1881, No. 340 A (i Referat af Forhandlinger i Kra. Kommunes Repræsentantskabs Møde den 8 Decbr. s. A. ang. hans Virksomhed som Forligelseskommissær.)

ABC og Læsebog for Begyndere. 1ste Afdeling. Chra. 1843. 8. 43 S. (Anon.) — 2. Opl. Chra. 1848. 8. VI S., 42 S. — 3. Opl. Chra. 1861. 8. VI S., 49 S. (Forsynet med 8 Blade kolorerede Billeder udgaves Bogen med Titel: Billed-ABC og Læsebog for Begyndere 1862 og senere gjentagne Gange i nye Oplag).

Efterretninger om Christiania Borger- og Realskole. Chra. 1853. 8. 47 S. — Samme for 1855. Chra. 1855. 8. 45 S. — Samme for 1856 Chra. 1856. 8. 50 S. — Samme for Skoleaarene 18$\frac{56}{57}$ og 18$\frac{57}{58}$. Chra. 1858. 8. 57 S. (I alle disse er de meddelte Skoleefterretninger af H.)

Haslund, Frederik Gustav, Søn af Kjøbmand *Jacob H.* og *Anne Cathrine Ørum*, er født i Kristiania 13 Maj 1819, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1839 og theologisk Kandidat med samme Karakter i Decbr. 1845. Han blev det følgende Aar ansat som Andenlærer ved Tromsø Borgerskole, modtog i 1848 Ansættelse ved en Pigeskole i Kristiania, hvorhos han var Lærer i Engelsk ved Kristiania Handelsinstitut, indtil han i August 1853 blev Førstelærer ved Skolelærerseminariet i Solum. Den 7 Juni 1862 blev han udnævnt til res. Kapellan i østre Moland og befordredes 6 Maj 1876 til Sogneprest i Enebak.

* *Gunhild Cathrine Meyer*, D. af Overtoldbetjent, fhv. Kaptejn Jacob Christopher M. i Throndhjem.

Den lille Frants. En Samling af lærerige og underholdende Fortællinger for Børn. Oversat fra Engelsk. Chra. 1851. 16. 188 S. (Anm. i Chrapost. No. 979.)

Ærlighed varer længst. To Fortællinger for Ungdommen. Oversatte fra Engelsk. Chra. 1853. 16. 3 Bl., 145 S.

Helene Leslie eller Sandhed og Vildfarelse. Af „Adeline." Oversat fra Engelsk. Chra. 1861. 12. VIII S., 130 S.

Haslund, Johan David, Søn af Kjøbmand *Nils H.* († 24 Novbr. 1862) og *Gunhild Marie Hanch*, blev født i Kristiania 29 Septbr. 1812, blev Student med Laud fra sammes Kathedralskole 1831 og theologisk Kandidat med Laud i Oktbr. 1836. Han blev 1839 ansat som Andenlærer ved Stordøens Skolelærerseminarium, hvorfra han 1844 forflyttedes til Askers Seminarium. 28 Juli 1849 blev han udnævnt til Sogneprest

til Lekanger, blev 1869 Provst i midtre Sogns Provsti og udnævntes 18 Decbr. 1869 til Sogneprest i Drøbak, men kom ikke til at tiltræde dette Kald, da han døde Nytaarsaften s. A.

* *Sophie Conradi*, D. af Postmester paa Fredrikshald J. C. Conradi og Søster af den ovfr. S. 65 nævnte Sorenskriver J. M. C.

Nekrologisk Notits i Berg. Tid. 4 Januar 1870.

Forsøg til en Ledetraad ved Underviisningen i den elementære Regning, udarbeidet med Hensyn til Norges Almueskolelærere. Bergen 1844. 12. 167 S. (Anm. i Morgbl. 1846, No. 96.)

Fire Taler, holdte paa Skolelærerseminariet i Asker. Chra. 1850. 8. 2 Bl., 36 S.

I Norsk Missionstidende 21. Aarg. (1866), No. 6: Missionsprædiken i Tjugums Kirke 12 Maj 1866.

I Christiania-Posten No. 1000: Ved Efterretningen om de danske og svenske Studenters Ankomst til Kristiania i 1851. (Digt).

Hassel, Carl Frederik, Søn af Klokker og Organist *Christian H.*, blev født i Assens paa Fyen 26 Decbr. 1785, var fra 1798 i Apothekerlære i forskjellige danske Byer og tog i Januar 1810 farmaceutisk Examen med bedste Karakter. I Maj 1813 kom han efter Anmodning af Apotheker Maschmann til Kristiania for at være ham behjælpelig ved hans Kontorforretninger og blev senere Provisor ved Svane-Apotheket dersteds. Han omkom ved Drukning i 1821.

Jfr. Erslews Forf.-Lex. I. 590 og Østs Materialier No. 66.

Vexel-Arbitrage-Tabeller, til Brug især for Handlende. Chra. 1816. Fol. 34 S.

Tabel, som udviser, hvad Renter der bliver at erlægge af Capitaler fra ½ indtil 10000 Spd., i forskjellige Terminer, efter de pro Cento, som Rigsbank-Forordningen af 5te Januar 1813 og senere Lov af 14de Juni 1816 bestemmer. Chra. 1817. 4. 27 S.

Norsk Regnebog til Brug i Almueskolerne. Chra. 1818. 8.

Norsk Regnebog, større Udgave. Til Brug ved Selvunderviisning og i Borgerskoler. Chra. 1818. 8. 192 S. — 2det Opl. Chra. 1822. 8 194 S. — 3die Opl. Chra. 1829. 8. — 4de Opl. Chra. 1841. 8. 194 S.

Hauan, Petra, der døde ugift i Throndhjem 1883, har under Pseudonymet *Lulla* bl. a. offentliggjort følgende Arbejder:

Blade af mit Livs Historie. En original sandfærdig Fortælling. [Brevik u. A.]. 16. 432 S.

En Dagsjauersfamilie. Original Fortælling. Dagspostens Føljeton, Thjem. 1879. 8. 103 S.

Reddet. Original Fortælling. Dagspostens Føljeton. Thjem. 1879. 8. 78 S.

Kjøbmand Aunes Datter. Original Fortælling. Thjem u. A. 8.

Tromsøpigen. Original Fortælling. Thjem. 1882. 8. (Oprindelig trykt som Føljeton i Thjems Stiftsavis 1882, No. 238 fg.)

Tvende Kvinders Liv. Original Fortælling. Af hendes efterladte Arbejder. Thjem. 1887. 8. (Trykt som Fraklipningsføljeton i „Tiden" 1887, No. 13 fg.)

I Throndhjems Aftenblad saavelsom i andre af Throndhjems Blade skrev hun flere føljetonistiske Arbejder. — Et utrykt originalt Skuespil af hende i 4 Akter, »Valdemar Steen«, blev opført paa Throndhjems Theater i Decbr. 1884.

Hauge, Andreas, Søn af efternævnte *Hans Nilsen H.* i hans første Ægteskab, er født i Aker 12 Decbr. 1815, gik 1829—32 paa Drammens Skole og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1834. I Juni 1839 blev han theologisk Kandidat med Laud og ansattes 1846, efter i nogle Aar at have været Bestyrer af en Privatskole, som Lærer ved den borgerlige Realskole i Throndhjem. 1850 modtog han Ansættelse som Sekretær ved det norske Missjonsselskabs Hovedbestyrelse i Stavanger, blev 18 Septbr 1852 udnævnt til Sogneprest i nordre Undal, 11 Juni 1857 til Sogneprest i Skien og 1868 til Provst i Skiens Provsti. Siden 1868 har han været Medlem af Kommunerepræsentantskabet i Skien, ligesom han repræsenterede Byen paa Storthinget 1865—66. Han blev 21 Januar 1875 R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed«.

* 184* *Gabrielle Caspara Sigismunda Kielland* (f. 9 Oktbr 1830), D. af nedennævnte Sogneprest til Lyngdal Gabriel K. og Gustava Blom.

Jfr. Sommerfelt: Den norske Zulumissjon, S. 51, 112, 114, 117, 174, 187, 232, 238, 240; Bispinde Gislesens Breve, S. 61—62.

Psalmer til Brug ved Missjons-Sammenkomster. Udgivne af A. Hauge. Thjem 1846. 16. — 2det Oplag. Thjem 1847. 16. — 3die Oplag. Thjem 1849. 16. 36 S. — Med Tillæg No. 1—38. Bergen 1850.

100 Missjons-Psalmer med et Tillæg, indeholdende endeel Psalmevers til Brug ved Bibellæsninger og andre Andagts-Forsamlinger, udg. af A. Hauge. Stavanger 1852. 8. 140 S. — 4de Oplag. Stavanger 1861. 8. IV S., 140 S.

Psalmebog til Kirke- og Huus-Andagt. Et Udkast af A. H. Skien 1863. 8. VIII S., 479 S. (Anm. i Luth. Kirketidende I. 27 fg., jfr. S. 368; i Theol. Tidsskr., udg. af Kalkar, 1872, S. 352 fg. af P. A. Holm).

Psalmebog for Kirke og Hus. Samlet af A. H. Chra. 1874. 16. 620 S. + 244 S. — Andet Oplag. Corpus-Udgave. Chra. 1875. 8. 620 S. + 176 S. — Storstilet Udgave. Chra. 1876. 8. 762 S. + 195 S.

Han var Udgiver af Norsk Missjons-Tidende, der begyndte at udkomme i Juni 1845. Aarg. 1. 2 (Thjem. 1845—47. 8.) og Redaktør af samme Blad, efterat Udgivelsen var overtaget af det norske Missjonsselskab, Aarg. 3—8. (Stavanger 1849 fg. 8. Af Aarg. 9 var han Medredaktør sammen med J. B. Lund. Senere har Bladet været redigeret af Missjonsselskabets efterhaanden skiftende Sekretærer. Lund, P. Blessing, Chr. Dons, Chr. Knudsen, O. Gjerløw, se disse)

I Prædikener af norske Geistlige (1856), I. 283—89: Prædiken paa Bededag; S. 327—32: Prædiken paa 6 Søndag efter Paaske.

I Eckhoff's Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 306—312: Bønnen (Præd. paa 5 Sønd. e. P.) — 2. Saml. (Kra. 1881), S. 392

—98: Troens og Livets Retfærdighed (Præd. paa 6 Sønd. e. Tr.) — 3. Saml. (Kra. 1885), S. 725—33: Missjonsforedrag over Rom. 10, 9—17.

I Sandhed til Salighed, udg. af W. Hansen, S. 142—50: Med eller imod Kristus, Præd. paa 3 Sønd. i Faste; S. 433—40: Hos den Herre Herre er Udgange fra Døden, Præd. paa 16 Sønd. e. Tref.

I Norsk Kirketidende 1857, Sp. 255—68: Olaus Nielsens Citat af Luther mod Barnedaaben; Sp. 316—20: Cirkulære ang. en paatænkt revideret Udgave af Guldbergs Psalmebog.

I Storthings-Forhandlinger 1865—66, VII. Dok. No. 41: Forslag til Lov om fraskilte Ægtefolk, der ifølge kgl. Bevilling indtræde i nyt Ægteskab (jfr. Dok. No. 72, IX. 433 og X. 143).

I Morgenbladet 1866, No. 38 A: Om mit til Odelsthinget indgivne „Forslag til Lov om fraskilte Ægtefolk" (jfr. No. 26).

I Kristianssands Stiftsavis 1885, No. 73: Indledningsforedrag ved Stiftsmødet om Kirkens Organisation.

Hauge, Hans Nilsen, blev født paa Gaarden Hauge i Tune Prestegjæld 3 April 1771. Faderen *Nils Mikkelsen* var fra Gaarden Evinrød i Glemminge Sogn og blev gift med *Maria Olsdatter* († 1 Januar 1811, 76 Aar gl.), med hvem han fik Gaarden Hauge, hvor han døde 10 Januar 1813, 81 Aar gl. I sit 16de Aar blev Sønnen konfirmeret. Han syslede derefter med de mest forskjellige Ting, var en Tid Lensmandskarl hos sin Broder Ole Nilsen H., beskjæftigede sig med Snedker- og Smedhaandverket, drev paa Birøgt, dyrkede op smaa Jordstykker, han forpagtede, og drev Smaahandel. Et kort Ophold i Fredriksstad, hvor han i 1795 tog Tjeneste hos en Enkemadame Kruse, blev af afgjørende Betydning for hans indre Liv. Efter Forældrenes Ønske kom han i samme Aar hjem igjen fra Byen og sysselsatte sig nu med almindelige Gaardsarbejder, til en Vaardag i 1796 det aandelige Gjennembrud i ham fandt Sted og han besluttede at følge Kaldet til at optræde som Bodsprædikant. Ved St. Hanstid 1796 rejste han til Kristiania for at faa trykt sit første Skrift »Betragtning over Verdens Daarlighed« og opholdt sig igjen om Høsten s. A. i flere Maaneder dersteds for at paaskynde Trykningen saavel af dette som af sit andet Arbejde »Forsøg til Afhandling om Guds Visdom« — begge Skrifter forfattede i hans Hviletimer fra Gaardsarbejdet —, medens han tillige nyttede Tiden til at lære lidt af Bogtrykkerkunst og Bogbinderi. Kort før Jul vendte han hjem til Tune og efter Nytaar tiltraadte han sin første Rejse (til Moss, Kristiania og Drammen) som Lægprædikant og Kolportør af sine Skrifter. Fra nu af vandrede han om i hele Norge og kom i Aarene 1798—1804 næsten til hver Krog i Landet, til mange Byer og Bygder mange Gange; han udstrakte endog sine Rejser til Danmark (Kjøbenhavn, Sjælland og Jylland helt ned til Christiansfeld). Disse Rejser i de to Riger ophørte ikke, selv efterat han i 1801 havde taget Borgerskab som Kjøbmand i Bergen, hvorfra han drev en udstrakt

Handels- og Fabrikvirksomhed og satte andre ivej med Raad og Daad. Hans Virksomhed som Lægprædikant blev imidlertid ikke uanfægtet. Allerede paa en af sine tidligste Rejser var han ved Juletid 1797 under et Ophold i Fredriksstad bleven arresteret, men efter Amtets Ordre snart igjen løsladt; i de følgende Aar led han til forskjellige Tider under de forskjelligste Paaskud samme Skjæbne og idømtes engang i Throndhjem en Maaneds Tugthusstraf som Løsgjænger. Men i 1804 blev han efter gjentagne Klager fra Gejstligheden fængslet i Kristiania den 24 Oktbr., anklaget for Overtrædelse af Konventikelplakaten af 13 Januar 1741, medens hans Skrifter — for »at standse de skadelige Følger, en videre Udbredelse af disse kunde medføre« — ved Plakat af 5 Juli 1805 blev beslaglagt (jfr. Collegial-Tidende 1805, No. 29). Der afhørtes Vidner i Sagen næsten hele Landet rundt, og dette i Forbindelse med de den Gang langsomme Kommunikationsmidler udhalede Sagen saaledes, at den varede i 10 Aar. I de første Aar af denne Tid sad Hauge fængslet i Kristiania, i Begyndelsen sammen med de værste Forbrydere; senere formildedes hans Kaar noget, og i 1809 blev han endog taget ud af Fængslet for under Krigen at oprette Saltkogerier flere Steder paa Vestlandet, men blev efter at have udført dette Hverv sat ind igjen i Fængslet, hvorfra han først i 1811 efter manges Forbøn blev løsladt mod Kaution. Da der endelig skulde falde Dom i hans Sag, indstillede Aktor ham til Strafarbejde paa Livstid; ved Dom af 4 Decbr. 1813 blev han ilagt to Aars Strafarbejde, men ved den endelige Overkriminalrets Dom af 23 Decbr. 1814 blev han frikjendt for videre Tiltale mod en Mulkt af 1000 Rd. S. V. og Udredelse af Sagsomkostningerne; det paa hans Skrifter lagte Beslag blev endelig hævet ved kgl. Res. af 14 Juni 1816 (se Rigstid. s. A. No. 55.) Han gik ud af Fængslet økonomisk ruineret og med ødelagt Helse. Ved Venners Hjælp fik han kjøbt Gaarden Bredtvejt i Aker, hvor han nu bosatte sig, gjenoptog sin Forfattervirksomhed og sin industrielle Bedrift, og tilbragte Resten af sit Liv i Ro til sin Død den 29de Marts 1824. I sin Lære indskjærpede han især Omvendelse og et stille Levnet og henviste med stort Alvor til Verdens Ende som nærforestaaende. Den gejstlige Stand som saadan ansaa han for unødvendig og han krævede for enhver af sine Tilhængere Ret til gejstlig Virksomhed, naar Guds Aand dertil tilskyndede og dueliggjorde ham. Hans Tilhængere »Haugianerne« eller »Hauges Venner«, spredte over det hele Rige, holdt sig længe efter hans Tid samlet i et Slags religiøst Vennesamfund med nøje indbyrdes Forbindelse, uden dog at træde ud af Statskirken eller i væsentlige Punkter at afvige fra dennes Lære.

* 1) 27 Januar 1815 *Andrea Andersdatter Nyhus* fra Nes paa Romerike († 19 Decbr. s. A.)

* 2) 22 Januar 1817 *Ingeborg Marie Olsdatter* (f. paa en Plads

under Fossum Jernværk 1791, † paa Tønsæt 13 Juli 1872 som Enke efter Christen Dahler, Storthingsmand fra Akershus Amt 1839, hvem hun ægtede 26 Maj 1826).

Beskrivelse over H. N. Hauges Reiser, vigtigste Hændelser og Tildragelser (Chra. 1816, se ndfr.). Af særskilt udgivne monografiske Fremstillinger af hans Liv merkes følgende: 1) A. C. Bang: H. N. Hauge og hans Samtid. Chra. 1874. 8. 4 Bl., 552 S. — 2) J. Belsheim: Om H. N. Hauge. Kra. 1881. 8. 46 S. — 3) Michel Grendahl: Om H. N. Hauges Liv, Virksomhed og dennes Følger. Thjem 1849. 8. 2 Bl., 80 S. — 4) O. Olafsen: H. N. Hauges Biografi. Molde 1877. 8. 17 S. — 5) Olaf Røst: H. N. Hauge, et Livsbillede fra Norges nyere Kirkehistorie. Kra. 1882. 8. 176 S. — 6) Olaf Røst: Nogle Bemærkninger om H. N. Hauge og hans Retning. Thjem 1883. 8. 192 S. — 7) [Sylvester Sivertson:] Haugianismen, dens Historie og Væsen. Chra. 1833. 8. 123 S. — 8) S. J. Stenersen: H. N. Hauges Liv, Virksomhed, Lære og Skrifter. Kbhvn. 1827. 8. 162 S. — *Portræt med Biografi* (udførlig) i For Fattig og Riig 1887, No. 39 fg., hvor tillige Billeder i Træsnit af hans Fødested i Tune (S. 357), af Eker Papirmølle (S. 365) og af Gaarden Bredtvejt (S. 373); i Ill. Tid. II. (Kbhvn. 1860—61), No. 97 af Ludvig Wagner; i »Tyristikker til Arnen i Hjemmet«, udg. af N. J. Sørensen (Frstad. 1879), S. 125—28 af Udg., jfr. S. 58—62 af Olaf Røst; i A. F. W. J. Prytz: Nogle Vidner i Kristi Kirke (Kra. 1885), S. 62—86; i »Stille Timer« (Kra. 1884), S. 131—42. — *Bidrag til Samtidens Dom om ham* findes i Fallesens Maanedsskrift I. 77—89, II 319—46, IV. 463, V. 88—130, VI. 135 og 523 samt IX. 519 [af Eiler Hagerup]; Norske Intell.-Sedler 1799, No. 15 Till., 16, 18, 19 og 21; Berg. Adr.-Cont. Efterr. 1802, No. 18 og 27; Lærde Efterr. 1805, S. 480; Den norske Rigstid. 1816, No. 55; Staüdlins u. Tschirners Archiv II. 354—93 af Jens Møller og V. St. 2., S. 237—76 af F. W. v. Schubert; P. T. Hanson: Winterreise durch Norwegen, S. 75 fg.; Pavels's Dagbogs-Optegnelser 1815—16, fl. St. (se Reg.).

Jfr. Art. T. O. Bache i dette Værks 1ste Bind S. 148 fg. samt derhos: Coll.-Tid. 1809, S. 535 fg.; Kbhavns Skilderi 1817, No. 37 og 1824; Lærde Efterr. 1807, No. 37—38 af P. E. Müller; Fædrenelandsk Nekrolog, udg. af F. Thaarup, S. 295—302; Skill.-Mag. 1854, No. 25 og 26; Vidar No. 85 fg.; Morgbl. 1840, No. 241, 253, 267, 270, 277, 286, 313, 314, 315 Till.; Den Constitutionelle 1840, No. 241, 246; Nationalbladet III. 145—46, IV. 19—20, V. 2—3 og 199; Maanedsskrift f. Literatur II. (Kbh. 1829), S. 175—85; Norsk Maanedsskrift, udg. af P. A. Munch, IV., hvorimod Bemærkninger i N. Kirketid. 1860 No. 3; A. C. Bang: Den norske Kirkes Hist. efter Reformationen, S. 125 fg.; G. Kent: Hvorvidt kan man tillægge H. N. Hauge kirkehist. Betydning? (Kra. 1883. 4); R. T. Nissen: De nordiske Kirkers Historie, fl. St (se Reg.); D. Thrap: Bidr. t. d. n. Kirkes Hist. i 19. Aarh. I. 28—40 og II, H. 1, fl. St.; »H. N. Hauge og Lars Oftedal« (Tillæg til »Vestlpst.« 1881, jfr. Stav. Amtstid. s. A. No. 303); H. J. Myhrebøe: Oplevelser og Erindringer (Kra. 1882), fl. St.; E. Mau: W. A. Wexels's Liv og Virken, fl. St. (se Reg.); L. Daae: Thjems Stifts geistl. Hist., S. 217, 238; A. Faye: Chrsands Stifts Bispehistorie, fl. St. (se Reg.); P. B. Lassen: Beretn. om Stiftsstaden Christianssand, fl. St.; Hamar Stiftstid. 1877, No. 83 og 85; Framgang 1887, No. 77 fg. af Sigurd Næsse; C. W. Hjelms Forslag til en Religionslov (1840), S. 19—21, 56, 68 o. fl.

St; Teologisk Tidskrift XVIII. (Ups. 1878), S. 410—436 af *C. M.*; Lovett. Norwegian Pictures (Lond. 1885. 4.), S. 93—95; N. Lund: Reise igjennem Nordlandene (Kra. 1841), S. 85 fg.; Chr. Sandberg: Meddelelser ang. sværmeriske Vildfarelser (Chra. 1836), S. 5 fg. og Anhang S. 171 fg. af W. A. Wexels; H. J. Myhrebøe: En Lægmands Betragtninger (Horten 1882), S. 9—12, S. 244—48, paa hvilket sidste Sted Talen ved H.s Ligbe. jængelse er optrykt; L. Helveg: Den danske Kirkes Historie efter Reform. II. 355, 357.; L. Koch: Den danske Kirkes Historie 1801—17, S. 224, 258, 263, 265—267; L. Schrøder: Ole Peter Holm Larsen (Odense 1875), S. 17, 39—41; Moritz Lüttke: Kirchliche Zustände in den skand. Ländern (Elberfeld 1864), S. 79—81; Hengstenbergs Evang. Kirchenzeit. 1831, No. 64 og 1834, No. 57 og 61; Rudelbachs u. Guerickes Zeitschr. f. d. ges. luth Theol. 1844, H. I. 65 fg.; Umbreits Studien u. Kritiken 1849, H. II. af C. Sarwey; Grässe: Lehrb. d. allg. Literärgeschichte III, 2. Abth., 2. Hälfte, S. 911 og 916; Ersch u. Grubers Encyclopädie, 2. Section III (Lpz. 1828), S. 144—46 af Dr. H Schmid; Schröckhs Kirchengeschichte seit d. Reformation, S. 640 fg.; Fuhrmanns kirchenhist. Handwörterbuch, II; Herzog u. Plitt's Real-Encyklopädie d. prot. Theologie, 2. Aufl., V. (Lpz. 1879), S. 646—49 af Thor Odland; Handbuch d. theol. Wissenschaften, hg. v. Zöckler, 2. Aufl. IV (Nördlingen 1885), S. 468; Wetzer u. Welte's Kirchenlexikon, 2. Aufl. V. (Freib. i. B. 1887—88), Sp. 1531—34 af Perger; Encyclopædia Britannica, 9 Ed., Vol. XI. (Lond. 1880), S. 522; G. Richardson: The Rise and Progress of the Society of Friends (Lond. 1849), S. 11, 16, 18, 20 og 39 fg. — Efter en af nogle Venner i 1854 udstedt Indbydelse stiftedes ved almindelig Subskription H. N. Hauges Legat, om hvis Fundats og Virksomhed henvises til »Norske Stiftelser« III. 117 og IV. 419. — I skjønliterær Form er Hauges Liv og Optræden behandlet i Novellen »En Oppositionsmand« af Laura Kieler (Kbh. 1886. 8.)

*) Evangeliske Levnets-Regler, overs. af Tydsk, tillagt en Betænkning over Herrens Bøn Fadervor. [Udg. efter en ældre dansk Oversættelse.] Chra. 1796. 8. 16 S. — 2. Opl. Bergen 1799. (Et andet Tryk findes fra Thjem 1799). — 3. Opl. Bergen 1800. — 4. Opl. Kbhvn. 1800. 5. Opl. Kr.sand 1803. — 6. Opl. Chra. 1803. — 7. Opl. Chr.sand 1816. — 8. Opl. Chr.sand [1836]. — 9. Opl. Stavanger 1841. — 10. Opl. Vang paa Hedemarken 1847.

Betragtning over Verdens Daarlighed [osv.] Chra. 1796. 8. 80 S. (Anm. i Lærde Efterr. 1797, No. 31.) — 2. Opl. Chra. 179*. — 3. Opl. Kbhvn. 1799. — 4. Opl. Kbhvn. 1800. — 5. Opl. Kbhvn. 1801. — 6. Opl. Chr.sand 1804.

Forsøg til en Afhandling om Guds Viisdom, forfattet i syv Kapitler, der indeholder om Guds Væsen, Gjerninger og Villie [osv.] Chra. 1796. 8. 176 S. (Anm. sammen med frgd. Skrift i Lærde Efterr. 1797, No. 31). — 2. Opl. Chra. 1799. — 3. Opl. Kbhv. 1800. — 4. Opl. Kbhv. 1801. — 5. Opl. Chra. 1843. [I dette Opl. er udeladt 4de Kap. og tilføjet de af Hauge forfattede Sange.]

En Sandheds Bekiendelse om Salighedс Sag [osv.] Kbhv. 1798. 8. 32 S. — 3. Opl. Thjem 1799. — 4. Opl. Bergen 1800. — 5. Opl. Kbhv. 1800. — 6. Opl.**) Chr.sand 1804.

*) Til Grund for den efterfølgende Bibliografi er lagt Dr. A. C. Bangs paa Selvsyn grundede Meddelelser i hans Monografi over Forf., hvilke dog af nærværende Udgiver er paa sine Steder blevne berigtigede og udfyldte.

**) *Paa Titelbladet* staar urigtigt 3. Opl.

Anviisning til nogle mærkelige Sprog i Bibelen. Bergen 1798. 8. 24 S. — Tillæg til samme. U. A. og S. [sandsynligvis Kbhvn. 1800 eller 1801]. 8. 32 S.

De Enfoldiges Lære og Afmægtiges Styrke [osv.] Bergen 1798. 8. 32 S (Anm. i Lærde Efterr 1799, No. 50 af R. Nyerup.) — 2. Opl. Thjem 1799. — 3 Opl. Kbhv. 1801. — 4. Opl. Chr.sand 1804. — 5. Opl. Kra. 1862. 16. 32 S.

Betragtning og Forklaring over Herrens Bøn: Fader vor [osv]. Bergen 1799. 8. 16 S. (Et andet Tryk Thjem 1799. 8. 16 S.) — 2. Opl. Kbhv. 1799. — 3. Opl. Kbhv. 1800. — 4. Opl. Kbhv. 1804. — 4. (ɔ: 5.) Opl. [rettet af Autor] Chr sand 1804. (Bibl. Dan. I. 306).

De sande Christnes udvalgte Psalmebog, uddraget af Troens rare Klenodie [osv.] Thjem 1799. 8. 192 S. — 2. Opl. Kbhv. 1800. — 3. Opl. Kbhv. 1801. — 4. Opl. Kbhv. 1802. — 5. Opl.*) Chra. 1819. (De „paa Sang oversatte Davids-Psalmer" er alle af Klokker i Oslo Th. Amble, se dette Værks 1ste Bind, S. 47.) — 6. Opl. Chra. 1823. — 7. Opl. Bergen 1835. — 8. Opl. Chr.sand 1837. — 9. Opl. Tromsø 1842. — 10. Opl. Chr.sand 1843.

Kort Uddrag af den berømmelige Dr. Tauleri Omvendelses-Historie [osv. Efter den ældre danske Oversættelse af Johs. Siverud udg.]. Chr.-sand 1799. 8. 64 S. — 3. Opl. U. S. 1799. — 4. Opl. Chr.sand 1803. — Nyt [ɔ: 5.] Opl. Bergen 1846. — 6. Opl. Chra. 1859.

Jesu Christi Forklaring i Sjælen af C. F. Collin, af Tydsk oversat. [Udg. efter en ældre dansk Oversættelse.] Kbhv. 1799. 8. 192 S. — 2. Opl. Kbhv. 1801. — Nyt [ɔ: 3.] Opl. Chr.sand 1826. 8.

Den christelige Lære, forklaret over Epistlerne og Evangelierne. D. 1. 2. Kbhv. 1800 8. *I.* 568 S. *II.* 336 S. — 2. Opl. Kbhv. 1801. — 3. Opl. Chra. 1836. 8 VI. 516 S. — 4 Opl. Tønsberg 1857.

Christelige Levnetsregler, uddragne af C. F. Collins voldsomme Indtrængelse i Guds Rige. [Udg. efter en ældre dansk Oversættelse.] Kbhv. 1800. 8. 16 S. — 2. Opl. Kbhv. 1800. — 3. Opl. Kbhv. 1801.

Christendommens Lærdoms-Grunde [osv. saml. og udg. af H. N. H.] 1. 2. Hefte. Kbhv. 1800. 8. H. 1. 64 S. H. 2. 112 S. — H. 1. 2. 2. Opl. Kbhv. 1801. — 3. Hefte. Chr.sand 1804. 8. 144 S. (Uddrag af Hauges Strøtanker i dette Skrift er trykt i Biskop Tage Müller m. fl.s „Opbyggelsesbog for Christne," 2. Opl., Odense 1855, S. 514—16.)

En liden Sang, som er skreven i de urolige Dage af Lars Nielsen Haastrop, Artillerist ved Kronprindsens Regiment, og tilføiet Et Brev, skrevet af Ole Simensen Berg i Stange Sogn. Befordret i Trykken af H. N. Hauge. Kbhv. 1802. 8. — Nyt Opl. Chr.sand 1804. 8. 8 S.

Forklaring over Loven og Evangelium, inddeelt i fem Parter efter Dr. M. Luthers Catechismus. Chr.sand 1804. 8. 64 S. — 2. Opl. Chr.sand 1805.

Betænkning til Guds Børns Samtale med sin Skabere under Morgen- og Aftenbønner samt Bordlæsning. Chr.sand 1803. 8. 64 S.

[To Breve af Hauge med 3 Sange af forskjellige, udgivne af Ole Eielsen Eeg]. Chr.sand 1804. 8. 8 S. (U. T.)

Anmærkninger over første Mose Bog. Chr.sand 1805. (De trykte Exem-

*) Paa Titelbladet fejlagtig angivet som 4. Opl.

nævnte C. H. Homann). — *XIX.* 433—501 og *XXI.* 273—316: Meddelelser om Nervefeberen i Kragerø Lægedistrikt i Aarene 1864—66 (i Foren. med C. Homann). — 3. Række *X.* 382—87: Nekrolog over Distriktslæge C. H. Homann.

Hasberg, Bernt Jørgen, Søn af Proprietær *Haagen H.* og *Helene Christiane Schøne*, blev født i Kristiania 28 Febr. 1789, blev Student 1807, gjorde derefter til Udgangen af 1808 Tjeneste i Kongens Livkorps og tog i Juli 1812 medicinsk Embedsexamen med Laud. Han nedsatte sig s. A. som praktiserende Læge i Kristiania og blev 16 Marts 1814 beskikket til Landphysikus i Numedal og Sandsvær samt Bergmedicus paa Kongsberg, hvor han en Tid tillige var Lektor i Kemi ved Bergseminariet. Han døde paa Rigshospitalet 14 Juli 1833.

* 16 Novbr. 1812 *Anne Marie Henriksen* (f. 1788, † i April 1857), D. af Kjøbmand i Kristiania Nicolai H. og Margrethe Oppen.

Jfr. Kiær: Norges Læger (1. Udg.), S. 163 fg.; Eyr VIII. 379.

I Eyr II. 318—21: Om en i Rollag 1826 udbrudt Børnekoppe-Epidemi.

Haslund, Anders Juel, efterfølgendes Søn, er født i Kristiania 29 Marts 1841, blev, privat dimitteret, Student 1859 og juridisk Kandidat med Haud i Juni 1867. Han var derefter i to Aar ansat som edsv. Fuldmægtig hos Sorenskriveren i Senjen, indtil han i April 1870 ansattes som Extraskriver i Revisjonsdepartementet, hvor han 9 Marts 1883 udnævntes til Fuldmægtig. Han fungerede 1873 som Sekretær i den kgl. Kommissjon til Ordning af Kroningshøjtidelighederne. I Juni 1875 blev han beskikket til Sekretær og Bogholder og i 1880 til Kasserer ved det nye Rigshospitalsanlæg. Den 16 Decbr. 1887 blev han udnævnt til Foged i Saltens Fogderi.

* 31 Juli 1875 *Ingeborg Høegh* (f. 21 Septbr. 1855), D. af nedennævnte Overlæge for den spedalske Sygdom O. G. H. og Ingeborg Anna Dons.

Juridisk Stat og Kalender for Kongeriget Norge. Udg. af A. J. Haslund og M. V. Malling. Chra. 1871. 4. 2 Bl., 155 S.

Haslund, Fredrik Adolf, eneste Søn af Kjøbmand *Hans Fredrik H.* († 29 Juli 1822, 38 Aar gl.) og *Adolfine Christine Conradi* († 8 April 1863, 78½ Aar gl.), blev født paa Fredrikshald 18 Marts 1810. Efter Faderens Død flyttede Moderen, der sad igjen i trange Kaar, til Kristiania, hvor hun ernærede sig og sin Søn ved at leje Værelser ud til Logerende. I 1829 blev Sønnen Student med Haud fra Kristiania Kathedralskole, men maatte efter Andenexamen Aaret efter tage ud paa Landet som Huslærer. To Aar senere fik han en Lærerpost ved Løjtnant Strøms militære Forberedelsesinstitut i Kristiania, hvor han snart efter blev Medbestyrer. Samtidig dyrkede han imidlertid sit theologiske Studium, og i Septbr. 1835 tog han Embedsexamen med

Haud. Fra 1 Juni 1839 blev han ansat som Inspektør og Bestyrer af Kristiania Borgerskole (senere Kra. Borger- og Realskole), som han overtog i en saa forkommen Tilstand, at der endog var rejst Spørgsmaal om dens Nedlæggelse, men som han snart hævede til stor Anseelse, saa at Skolens Elevantal steg fra 62, da han overtog Bestyrelsen, til over 400, da han i 1860 forlod Skolen. I 1842 foretog han med Stipendium af Oplysningsvæsenets Fond en Rejse til Danmark og Tyskland for at gjøre sig bekjendt med det elementære Skolevæsen dersteds, i 1847 besøgte han med offentlig Understøttelse Stockholm for at lære *Nya Elementarskolan* og dens Undervisningssystem at kjende og i 1856 foretog han med Understøttelse af Selskabet »Handelens Venner« og af Borgerskolens Midler en ny Rejse i Tyskland i Skolevæsenets Anliggender. 1841—60 var han Inspektør ved Kristiania Søndagsskole og fra 1860 til sin Død Medlem af dens Bestyrelse samt dens Kasserer. I 1848 blev efter hans Initiativ af det ovfr. nævnte Selskab »Handelens Venner« oprettet en Aftenskole for Handelsbetjente, det saakaldte »Kristiania Handelsinstitut«, hvis Inspektør han var fra Oprettelsen til 1862. Da i 1860 den nye Lov om Almuskolevæsenet paa Landet var udkommen, blev han 10 Novbr. s. A. udnævnt til Skoledirektør i Kristiania Stifts østre Distrikt og 27 Februar 1864, ved Hamar Stifts Oprettelse, til Skoledirektør i Kristiania Stift. Fra dette Embede erholdt han efter Ansøgning paa Grund af svækket Helbred, som ikke tillod ham de med Embedet forbundne besværlige Rejser, Afsked med Pension 18 Maj 1876. Han var Medlem af Revisjons- og Bedømmelseskomiteen for den første Udgave af Stiftsprovst Jensens »Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet« og var ligeledes Medlem af en af Kirkedepartementet nedsat Komite til Udarbejdelse af et hensigtsmæssigt Skriveapparat for Almuskolen. Det ved private Bidrag, efterat Storthinget i 1866 havde forkastet Forslaget om Oprettelse af et Lærerinde-Seminarium, istandbragte første Kursus til Uddannelse af Lærerinder skyldtes væsentlig Haslunds Initiativ. I 1845 blev han første Gang valgt til Forligelseskommissær i Kristiania, til hvilken Stilling han gjenvalgtes uden Afbrydelse, indtil han ved Udløbet af 1865 af Hensyn til sine Embedsforretninger frabad sig Gjenvalg. For sin fortjenstfulde Virksomhed i dette Embede tildeltes han 15 Januar 1866 Medaljen for Borgerdaad. Da han havde taget Afsked fra Skoledirektørembedet, stilledes han paany til Valg og gjenvalgtes nu som Kommissær til sin Død 3 April 1886. Fra Marts 1877 til Marts 1878 var han tillige Direktør i Kristiania Sparebank, hvis Direktions Viceformand han var 1871—77. Han var R. N. O. (1864), R. Carl XIII's O. (1874) og blev R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed« 21 Jan. 1876.

* 1) *Anne Marie Caroline Sophie Juel* (f. 12 Septbr. 1811, † 21 Januar 1848), D. af Lensmand i Skouger Anders Reiersen J. og Sara Fegth.

I Folkevennen XI. og XII.: Oversættelser af Oldbreve.

I Vidar, udg. af Dr. L. Daae og Dr. Yngvar Nielsen, II. (1888), S. 224—32: Fra Stockholms Theatre. (En Skizze fra Julen 1887—88).

I (dansk) Historisk Tidskrift 5. Række, *II.* 168—71: Anm. af Diplomatarium Vibergense, udg. af A. Heise. — *VI.* 189—95: Anm. af A. Heise's Familien Rosenkrantz's Historie.

I Danske Magazin 5. Række, I. 72—126: Breve fra Iver Huitfeldt.

I Personalhistorisk Tidsskrift (Kbhvn.) 1. Række *I.* 54—77: Gravskrifter fra Akers Kirke. (Meddelte og ledsagede med Anm.); S. 223—35 og 241—60: Gravskrifter og lignende Inskriptioner fra forskjellige norske Kirker. (Medd. og leds. med Anm. Jfr. S. 306—8). — *II.* 98 fg.: Notits om Slægten Darre; S. 169—75: Optegnelser fra Nordlandene fra det 16de og 17de Aarhundrede; S. 295 fg.: Jørgen Kocks Adelsbrev; S. 360 fg.: Om den yngre Adelsslægt Rønnov (ɔ: Rønne). — *III.* 89—93: Optegnelser fra Bergen fra 16de og 17de Aarhundrede; S. 195—221 og 333—67: Efterretninger om Familien v. Zernichow (Czernichow) i Norge. Med 6 Stamtavler og 4 Tillæg om Familierne Zernichow (Zarnekow, Czernichow) i Brandenburg, Brun (Militairslægten), Belitz og von der Lühe; S. 397: Notits om Familierne Rosbach og Rasbech. — *IV.* 89—124: De Huitfeldtske Gravkapeller i Norge. Med 4 Stamtavler (jfr. V. 175 fg.); S. 87 fg.: Notits om Familien von der Lippe; S. 220—39: Noter til Mauritz Bostedes Slægtebog. — *V.* 150—68: Den borgerlige Familie Budde (eg. Bude). M. 1 Stamtavle. — *VI.* 214—45 og 257—64: Generallieutenant Henrik Jørgen Huitfeldt og hans to Fruer. Med 1 Stamtavle. — 2. Række *I.* 227—31: Optegnelser i Kalendariet i et Exemplar af »Missale Nidrosiense« fra Ytterøen [fra Suhms Bibl. kommet til Univ.-Bibl. i Kra.] ved Sognepræsten sammesteds Hr. Roald Anderssøn. — *III.* 26—38: Optegnelser om Familierne de Tonsberg og v. Tritzschler. Med 1 Stamtavle. (Alle hans Bidrag til dette Tidsskrift findes, forsaavidt de udgjør over ½ Ark, ogsaa i Særtryk).

I Dansk biografisk Lexikon, hvoraf han er Medarbejder, har han leveret følgende Artikler: i 1ste Bind: Fr. Adeler, F. G. Adeler, Henrik Adeler, Sivert Adeler, Iver v. Ahnen, Preben v. Ahnen, Ingeborg Akeleye, Sigv. G. Akeleye, Gjord Andersen, Halvor Andersen, Thomas Angell, Bernt Anker, H. J. Arnoldt, Johan Arnoldt, Claus Bager, Chr. Bagger, Erik Banner, Joh. Fr. Bartholin. — I 2det Bind: Trond Benkestok, Jac. Benzon, Claus Berg, Frants Berg, Evert Bild, Daniel Kn. Bildt, Jens Tillufsen Bielke, Ove Bielke, Mathias Bjørn, Hans Blixencrone, Styring Boel, Oluf Bosen, Peder Børting.

Til Danmarks Adels Aarbog har han leveret flere Bidrag (se Aarg. 1—3, Fortalerne).

I (Letterstedske) Nordisk Tidskrift *1883*, S. 565—71: Anmeldelse af Henry Petersen: Et dansk Flag fra Unionstiden; Om den danske Sehested-Linjes Navn og Oprindelse; Skjoldefrisen i Sorø Kirke; Danske geistlige Sigiller fra Middelalderen. — *1886*, S. 338 fg.: Anm. af J. B. Løffler: Gravstene i Roskilde Kjøbstad; S. 411—16: Anm. af A. Thiset's heraldiske og genealogiske Arbejder.

I Illustreret Nyhedsblad skrev han i Aarg. 1859—62 alle Anmeldelser af Musikopførelser og Musikliteratur, som er merket H. F., og alle Anmeldelser af historisk Literatur, som er merket h. h. Desuden har han til dette Blad — hvis *No.* 32—34 i 1860 blev redigeret af ham — leveret følgende Bidrag: *1860*, *No. 6, 7,* 8 og 9: Nogle Efterretninger om Østerraad og dens Ejere; No. 30: Oberst

U. C. Kruses Ligkiste; No. 33: En Nordmand, baroniseret i Østerrige (jfr. No. 34 og Aftbl. 13 Aug. s. A.); No. 48: Korrespondance fra Kjøbenhavn. — 1861, No. 14: Den Norske Liv-Garde i Kjøbenhavn; No. 28, 29 og 30: Indledning og Anmærkninger til de af O. Gr. Lundh meddelte utrykte Breve fra C. B. Tullin (jfr. No. 33, S. 140).

I Christiania-Posten 1860, No. 87 og 98: Augusta Schrumpf (jfr. No. 92).

I Aftenbladet *1869*, No. 133, 139, 145, 151, 155, 161: Theatret. I—VI. (Jfr. No. 146 og 152 [af A. Sinding-Larsen] og No. 165 [af C. A. Krohg] samt No. 205 [af F. Bætzmann]). — *1875*, No. 275: Om Familjenavne. — *1876*, No. 134: Lidt fra Kunstforeningen.

I Morgenbladet *1869*, No. 358: Om Opførelsen af vor Literaturs Klassikere (jfr. Bemærkninger i No. 360 af M. W. Brun, hvortil Svar af H. i 1870, No. 1). — *1871*, No. 330: Christiania Theaters Fremtidsudsigter. — *1872*, No. 90: Christiania Theaters Repertoire; No. 181 A: Chra. Theater; No. 327 A, 340 A, 347 A og 356: Christiania Theaters Repertoire (jfr. No. 333 A, 342 A, 345 A og 349 A af K. A. Winter-Hjelm). — *1873*, No. 303 A, 319, 327 A, 337 B: Christiania Theater (jfr. No. 310 A, 313 A, 321 A og 330 B. af K. A. Winter-Hjelm). — *1874*, No. 294 A: Til Theaterdirektionen [Opfordring til Reengagement af Hr. Isachsen]; No. 311 A og 328 A: Jernbanerne og de militære Hensyn (jfr. No. 320 A). — *1875*, No. 98 A, 110 A, 126, 138 B, 153 B og 166 A: Christiania Theater (jfr. No. 103 af L. Josephson, 142 B, 144 B, 157 B, de fleste af K. A. Winter-Hjelm). — *1878*, No. 235 A og 246 A: Om Dannelsen af en norsk Opera. — *1879*, No. 357 A: Nekrolog over Hanna Bergwitz-Goffeng. — *1880*, No. 333 A: Nogle genealogiske Berigtigelser; No. 352 A: Nekrolog over Hovedarsenalregnskabsfører Jon Petersen; No. 353 B: Anm. af [Charlotte Koren:] „Bevægede Tider". — *1881*, No. 84: Om og til det høiere Societet. (Betragtninger i Anl. af „Personalhistorisk Tidsskrift.") — *1882*, No. 54 A: Genealogisk Notits ang. vort Kongehus's Forfædre; No. 333 A: Den nye „Grev Moltke" (jfr. No. 359 A). — *1883*, No. 3 A: Den foregivne Grev Moltke; No. 4: Anm. af [Charlotte Koren:] „Gertrud"; No. 316 A: Videnskabsselskabet og Universitetet.

I Ny ill. Tidende 1881, No. 4: Nekrolog over Godsejer H. H. Brodtkorb. (Ogsaa særsk. aftr. i 20 Expl. Chra. 1881. 8. 8 S.).

Han deltog med Prof. Unger i Udgivelsen af 5te Samling af Dipl. Norv. fra 41de Ark af. Han gjennemgik og rettede, mest i personalhistorisk Retning, de første 7—8 Bind af Norske Rigsregistranter.

Hans Hustru var hans Medarbejder i »Christiania Theaterhistorie«, idet en stor Del af Forarbejderne: Gjennemgaaelse af Aviser, Rejsebeskrivelser osv. blev udført af hende. Da hun døde, før Bogen kom ud, blev den allerede trykte Dedikation til hende sløjfet i de udgivne Exemplarer og findes nu kun i de faa for Forf. selv reserverede Exemplarer. Hans Hustru udførte ogsaa Forarbejderne til en større Del af Afhandlingen om »Bernt Ankers Forfatterskab«, ligesom hun paa flere Rejser til Kjøbenhavn (1872 og 1875) og Stockholm (1873) deltog i Forarbejderne til »Diplom. Norv.«, idet hun forstod at læse og afskrive Diplomer fra det 15de og 16de Aarhundrede paa Dansk, Svensk og Tysk.

Hutchinson, Robert Dalton, en Skotlænder, født i Liesh ved Edinburgh 1787, Medlem af Handelshuset »Hutchinson Brothers« i Leith

og i mange Aar dets Repræsentant i Drammen. Han døde paa en Fisketur 17 August 1843.

* *Ellen Old.*

Jfr. Drammens Blad 22 August 1843.

Fluefiskeriets Anvendelse i Norge. Med oplysende Tegninger. Drammen 1839. 8. 40 S. m. 1 lith. Pl. — 2det Oplag. Drammen 1856. 8. 38 S. m. 2 lith. Pl. — 3die Oplag. Med et Anhang af Jørgen Gasmann. Drammen 1871. 8. 54 S.

Om flugfiskeriet eller konsten att med artificiella flugor fiska lax och öring samt om fördelaktigaste sättet, att med agn fiska lax, öring, gädda och aborre. Öfvers. från norskan. Upsala 1844. 12. 42 S.

Huus, Knut Larsen, blev født i Kinservik 1815 og ansattes i 20 Aars Alderen som Skolelærer i sin Hjembygd, hvilken Stilling han indehavde til 1880, da han erholdt Afsked med Pensjon. Ved Siden af sin Lærervirksomhed drev han lidt Jordbrug og anden praktisk Bedrift. I en lang Aarrække var han en meget benyttet og betroet Kommunemand, var i ca. 30 Aar Medlem af Heredsstyrelsen i Kinservik, dels Formandskabet, dels Repræsentantskabet, var i 12 Aar Forligelseskommissær, fra 1857 til 1879 stadig Valgmand, m. v. Han døde 25 Novbr. 1884.

Nekrolog i Søndre Bergenhus Folkeblad 1884, No. 49.

Om Kvinden. Forsøg til Besvarelse af den under 18 Decbr. 1865 udsatte Prisopgave. Bergen 1872. 8. 2 Bl., 142 S.

»Han korresponderede gjennem længere Tid til flere Aviser.« (S. B. F. *l. c.*).

Huusher, Ferdinand Anton Odin Christian, Søn af Toldbetjent *Johan Conrad H.* og *Amalie Magdalene Sophie Steiner*, er født i Viborg 1825, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1845 og theologisk Kandidat med Haud i Decbr. 1850. Han var derefter i flere Aar dels Privatlærer i Lillesand, dels Hjælpelærer ved Arendals Middel- og Realskole, blev 1856 ansat som Førstelærer ved Hans Holsts og Anne Eegs Skole i Kopervik og 1861 som Førstelærer ved Breviks Borgerskole, udnævntes 2 Januar 1864 til Sogneprest i Nissedal, fra hvilket Embede han erholdt Afsked med Pensjon 8 Septbr. 1869. Han udvandrede nogen Tid efter til Nordamerika, hvor han i de senere Aar har været Redaktør af forskjellige norsk-amerikanske Blade.

Nat og Morgen. [II.] Fortællinger fra Missionen i den gamle Kirkes Tid. Efter G. Leonhardi's „Nacht und Morgen etc." Stavanger 1862. 8. S. 235—556. (Jfr. Norsk Bogfortegnelse 1818—65, S. 169).

Kortfattet Reformationshistorie for Skoler og Familier, med Luthers Levnetsbeskrivelse, hvortil slutter sig 10 Tegninger. Efter Calwer-Foreningens Udgave af Ferd. Huusher, og med Oversigt over Reformationen i Norden, fortalt af A. Faye. Stavanger 1865. 8. 2 Bl., 172 S.

Aandelige Hvíletimer. 365 Betragtninger til Huus- og Bord-Andagt af Dr. Heinr. Müller. Oversat. Stavanger 1866. 8. XIV S, 766 S. (Anm. i Luth. Kirketid. VII. 335).

I Folkevennen XIII. 18—34: Kort Adeler.

Hval, Andreas, Søn af Gaardbruger *Henrik Jensen H.* († 1878) og *Ingeborg H.* († 1849), er født i Norderhov 15 Maj 1848, blev Student med Laud fra Nissens Skole 1867 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1873, efterat han fra August 1869 til Januar 1872 havde været ansat som Lærer ved Ringerikes Realskole. Fra Maj 1873 til Marts 1876 var han Lærer ved Aars og Voss's Skole i Kristiania, udnævntes 2 Februar 1876 til Stiftskapellan i Hamar Stift, 28 Februar 1877 til res. Kapellan i søndre Odalen og blev 10 Juli 1880 konst. Prest ved Throndhjems Strafanstalt. Han er Medlem af det kgl. norske Videnskabers Selskab i Throndhjem (1882).

* 15 Juli 1855 *Thora Elise Færden* (f. 1851), Søster af den ovfr. S. 350 nævnte Sogneprest M. J. Færden.

Kristendommen og de moderne Frihedsbestræbelser. Foredrag i Grundlovsforeningen i Throndhjem. Thjem. 1883. 16. 36 S. (Jfr. Dagsposten 1883, No. 48, 52, 59, Thj. St. No. 53 fg., Thj. Adr. No. 54 af Fr. Wexelsen i Artikelen „Et Ord til Forsvar mod Pastor Hvals Kritik," paa hvilke Angreb H. svarte i Artikelrækken „Forsvar mod Forsvar" i Thj. Adr. No. 62, 63, 64 og 67. Paa en Replik af Fr. Wexelsen i Thj. Adr. No. 66 svarte han i Artiklerne „Grundtvigianisme og Radikalisme" i Thj. Adr. No. 80 A, 82 A og 84).

Om Forbryderens Vilkaar. Foredrag ved Throndhjems Fængselsselskabs Generalforsamling den 18 Januar 1884. Thjem 1884. 16. 31 S.

Angaaende Reglement for Klasseinddeling og Arbeidspenge m. v. i Fælles-Strafanstalterne. (Trykt som Manuskript efter Foranstaltning af Justitsdepartementet). Kra. 1888. 16. 46 S.

I Et er fornødent (Lutherstiftelsens Sondagsprædikener) 2. Aarg. 1885—86, No. 54: Præd. paa 15. Sønd. e. Tref.

I Hvad skal jeg gjøre for at blive salig? udg. af D. Frich og H. Halvorsen, 1. Række (1887), S. 365—73: Prædiken paa 11 Sønd. e. Tref.

I Luthersk Kirketidende, ny Række — foruden nogle Oversættelser og mindre Bidrag til Bladets kirkelige Efterretninger — XII. (1875), No. 23 og 24: Oxford-Bevægelsen.

I Norsk Skoletidende *1878*, No. 6: Om Lærermøder. — *1880*, No. 40: Om Attester og Afgangsvidnesbyrd (jfr. S. 350).

I Nord. Tidskr. for Fængselsvæsen *V.* (1882), S. 144—46: Hvorledes bør man i sin Fangebehandling stille sig ligeoverfor Fangens Haab om Benaadning? S. 219—25: Hvilken Organisation af Fængselsselskabernes Virksomhed bidrager bedst til at fremme deres Opgave? — *VII.* 178—97: Om Forbryderens Vilkaar. (Tidligere særsk. udg., se ovfr.).

I Aftenbladet 1876, No. 76, 77, 79, 81, 82, 83, 86 og 88: Luthersk Kirketidende, Jakob Sverdrup og Kirkeforfatningen.

I Morgenbladet 1874, No. 217 A: Præstens Stilling under Nadverdhandlingen (mod „en Theolog" i No. 209); No. 226: Kirkedepartementet (jfr. No. 268); No. 275: L. T. om Nadverdens Administration (jfr. No. 240); No. 282: Man ser ikke Elefanten for Fluers Skyld. (Tilsvar til Senex's Artikel i No. 251: „En Flue kan blive til en Elefant".)

I Thjems Adr.-Cont. Efterretn. — hvoraf han har været Medarbejder siden 1886 og hvortil han har leveret dels Boganmeldelser, dels Artikler af kirkeligt og politisk Indhold — *1882*, No. 33, 39 og 46: Den romersk-katholske Kirkes Væsen og Udvikling. (Referat af 3 Foredrag mod Stipendiat W. Dons's Angreb paa den lutherske Kirke, se ovfr. S. 179). — *1883*, No. 50: Kristendommen, de moderne Frihedsbestræbelser og Bjørnstjerne Bjørnson. — *1884*, No. 111: Fra Foreningen for ubeskyttede Kvinder. (Af et Foredrag); No. 256, 257 A og 259: Det Sverdrupske Lovforslag om „Menighedernes Medvirken ved Besættelsen af geistlige Embeder" i dets praktiske Følger. (Af et Foredrag i Thjems Stifts Præstemøde 28 Oktbr. 1884).

I Throndhjems Aftenblad, hvoraf han var Medarbejder 1883—85, flere Boganmeldelser og kirkelige Artikler, bl. hvilke i 1883, No. 192—95: Dr. Martin Luther.

I Beretning om Rigets Strafarbejdsanstalter, udg. af Justitsdepartementet, findes siden 1880 hans aarlige Beretninger om Sjælesorg og Undervisning i Throndhjems Strafanstalt.

Hveding, Jacob, Søn af daværende Prest i Sund, senere Provst og Sogneprest til Lindaas *Jens Peter H.* (f. paa Færøerne 28 Juni 1777, † 4 Oktbr. 1828) og *Jorgine Marie Barth* († 20 April 1854), er født i Sunds Prestegjæld 25 Marts 1810, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1829 og theologisk Kandidat med Haud i Juni 1833. Han blev s. A. udnævnt til pers. Kapellan hos Sognepresten til Lindaas Hjorthøy, blev 7 Februar 1844 res. Kapellan til Haus og 29 Juni 1848 Sogneprest til Lindaas samt 1856 Provst i Nordhordlands Provsti, fra hvilket sidste Embede han efter Ansøgning erholdt Afsked 1887.

* *Alida Marie Fasting Hjorthøy* (f. 12 Juli 1813, † 6 Juli 1847), D. af Sogneprest Hugo Laurentius H. og Severine Petronelle Tonning.

I Prædikener af norske Geistlige I. 123—31: Prædiken paa Søndag Septuagesima; S. 189—94: Prædiken paa Marie Bebudelses-Dag.

I Skriftetaler af norske Geistlige, udg. af Skaar og Thygesen, S. 39—42: Psalme 119, 32; S. 51—54: Psalme 130, 4.

Han har besørget et Par Udgaver af Luthers lille Katekismus og en Udgave af S. B. Herslebs Lærebog i Bibelhistorien (se ovfr. S. 634).

Hvistendahl, Christian Mathias, Søn af Kjøbmand *Hans H.* og *Bernhardine Christine Lange*, er født i Holmestrand 23 Juni 1838, for et Aars Tid tilsjøs, men begyndte om Høsten 1853 at studere og blev, privat dimitteret, Student med Haud 1856. I Decbr. 1862 blev han theologisk Kandidat med Laud og var derefter Lærer ved Nissens og Quams Skoler i Kristiania til Maj 1864, da han drog til Amerika

som ordineret Prest for Muskego, Milwaukee og annekterede Menigheder i Wisconsin. 1871—75 var han Prest for en af ham grundlagt skandinavisk Menighed i San Francisco og derefter atter Prest i Wisconsin til 1881, da han vendte hjem til Norge, hvor han s. A. blev konst. som res. Kapellan ved Trefoldighedskirken i Kristiania. 14 Oktbr. 1882 blev han udnævnt til res. Kapellan til Strømsø og 27 Maj 1887 til Sogneprest sammesteds.

* 15 Septbr. 1864 *Julie Amunda Olsen* (f. i Holmestrand 18 Novbr. 1836), D. af Kjøbmand Amund O. og Andrea Hvistendahl.

Johannes Aabenbaring kortelig forklaret for Menigheden samt et Overblik over det profetiske Ords Indhold af Chr. Ernst Luthardt. I Oversættelse ved C. H. Chra. 1863. 16. 143 S. (Anm. i Luth. Kirketid. III. 30).

Skandinaviske Psalmer, samlede af Chr. H. San Francisco. 1871. 8.

Salmer og Sange for Søndagsskoler og Opbyggelsesmøder ved Chr. H. Kra. 1884. 8.

I Luthersk Kirketidende *VI.* (1866), S. 337—43: En Erklæring i Anledning af Prof. Luthardts Udlæggelse af Johannes' Aabenbaring. — Ny Række *III.* 257—61 og 289—98: Om hemmelige Selskaber. — *IV.* 225—335: Erindringer fra en Reise til Kalifornien. — *X.* 91—93: Lidt amerikansk-luthersk Kirkestatistik.

I Luthersk Ugeskrift 1877—81: Fra Nordamerika (Merket K.)

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 3. Saml., S. 471—77: Zachæus, Bibellæsning over Luk. 19, 1—10.

I Hvad skal jeg gjøre for at blive salig? udg. af D. Frich og H. Halvorsen, 2. Række, (Bergen 1888): Prædiken paa 5. S. e. Paaske over Matth. 6, 5—13.

I de første Aargange af Fædrelandet findes en Del mindre Artikler af ham; ligesaa i de senere Aargange af Drammens Blad, fornemmelig Boganmeldelser. I de norsk-amerikanske Blade, fornemmelig i Emigranten, Norden, Fædrelandet & Emigranten samt Evangelisk-luthersk Kirketidende, skrev han under sit Ophold i Amerika stadig Boganmeldelser.

Hvoslef, Frederik Waldemar, Søn af Expeditionssekretær i Marinedepartementet *Jens H.* († i Holmestrand 1830 som Sorenskriver i nordre Jarlsberg) og *Elisabeth Christine Mejlænder*, er født i Kristiania 17 Marts 1825. Efter nogen Privatundervisning kom han ind paa den Tordenskjoldske Borgerskole i Holmestrand, hvor Moderen vedblev at bo som Enke, og gik her til sit 14de Aar, da han drog tilsjøs. I 5 Aar vedblev han at fare tilsjøs, tog begge Styrmandsexamener og for de sidste Rejser som Andenstyrmand. I sit 19de Aar begyndte han atter paa Studeringerne — han havde i 12 Aars Alderen læst lidt Latin — og undervist i de gamle Sprog af afd. Overlærer Bjørset og nuv. Rektor Brinchmann blev han, privat dimitteret, Student med Laud 1845. Efter Andenexamen var han i et Aars Tid Lærer ved Tordenskjoldske Skole i Holmestrand og tog Sommeren 1850 theologisk Embedsexamen med

Laud. Han tog derefter en Huslærerpost hos Proprietær Carlsen paa Ullern ved Kristiania og læste nu, mens han forberedte sig til den praktisk-theologiske Examen, tillige Lappisk hos Pastor Stockfleth for efter dennes Opfordring at blive Prest i Finmarken. Den 20 Novbr. 1851 blev han ogsaa udnævnt til det nyoprettede Kautokeinos Sognekald, hvor han i Novbr. Maaned det følgende Aar oplevede og udsattes for personlig Molest ved det bekjendte oprørske Udbrud af de under Presten Læstadius's Indflydelse opfanatiserede Lapper i Karesuando (se Norsk Retstidende 1854, S. 145—58). Den 7 Maj 1857 blev H. udnævnt til Bestyrer af og Førstelærer ved Tromsø Skolelærerseminarium, blev 16 Februar 1861 Stiftsprovst og Sogneprest til Tromsø og 20 Juni 1868 Biskop i Tromsø Stift. Hans Helbredstilstand tvang ham imidlertid til at søge sydover og 18 Februar 1876 blev han udnævnt til Sogneprest til Lier, hvor han forblev, til han 23 April 1881 udnævntes til Biskop i Bergens Stift. Han var Medlem af den kgl. Dissenterlovkommissjon i 1879. Han blev 3 Maj 1870 R. St. O. O. »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed.«

* 19 Januar 1852 *Alette Kathrine Frost* (f. 25 Juni 1825), D. af tit. Krigskommissær og Overtoldbetjent i Bergen Johan Carl F. († 1848) og Henriette Sophie Tyrholm.

Portræt med Biografi i Ny ill. Tid. 1881, No. 16; Jfr. Dr. Tid. 1881, No. 226.

I Theologisk Tidsskrift, udg. af det norske Studentersamfund, VII. 1—38: Noget om den religiose Bevægelse i Kautokeino.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml., S. 503—12: Præd. paa 18. Sond. efter Trefoldighed. — I 3. Saml. (1885), S. 220—26: Bibellæsning over Ps. 103.

I Hvad skal jeg gjøre for at blive salig? udg. af D. Frich og H. Halvorsen, 1. Række (Bergen 1887), S. 27—34: Prædiken paa 1. Juledag.

I Skrifter, udg. af Foren. mod den off. Usædelighed, No. 4 (Bergen 1886), S. 3—12: Foredrag ved Foreningens Aarsmøde.

I Christiania-Posten 1852, No 1539: To Breve til Biskop Juell [ang. de religiose Uroligheder blandt Lapperne, jfr. No. 1542, 1544 samt Morgbl. 1852, No. 360].

I Tromsø Stiftstidende *1859*, No. 42, Till.: Nogle Ord ved Bispinde Gislesens Kiste i Sorgehuset 18 Maj. (Ogsaa trykt S. 4—10 i det 1859 særskilt udgivne Skrift „Ved Bispinde Henriette Gislesens Jordefærd"). — *1866*, No. 90: Om den lappisk-norske Læsebog.

Hvoslef, Hans Henrik, Søn af Kjøbmand i Drammen *Johannes Peter H.* (f. 1793, † 1873) og *Bolette Marie Nerdrum* (f. 1799, † 1886), er født 22 Oktbr. 1831 i Drammen, hvis lærde Skole han besøgte til 1847, da han blev Lærling paa Byens Apothek, hvorefter han underkastede sig farmaceutisk Examen med anden Karakter i Decbr. 1852.

I Aarene 1855 og 1856 studerede han Kemi og Farmaci under Wöhler og Wiggers ved Universitetet i Göttingen, hvor han erhvervede den filosofiske Doktorgrad for sin Afhandling om Fosformetaller. Efter sin Hjemkomst arbejdede han paa Universitetets kemiske Laboratorium under Strecker og blev ved dennes Kaldelse til Universitetet i Tübingen i 1860 overdraget Bestyrelsen af Professoratet i Kemi under Ledigheden til Høsten 1861, da han ansattes som 1ste Assistent ved Laboratoriet. I denne Stilling holdt han afvexlende med Professoren i Kemi Forelæsninger over organisk og uorganisk Kemi og examinerede saavel til Andenexamen som til medicinsk Embedsexamen, hvorhos han fra 1860 var Lærer i Kemi ved den militære Højskole. Fra disse Stillinger erholdt han efter Ansøgning Afsked 1867, da han fra 1 Juni s. A. var bleven meddelt Bevilling til at drive det nyoprettede Apothek »Nordstjernen« i Kristiania. Siden 1872 har han været Finants- og Tolddepartementets Konsulent ved Afgjørelsen af tvivlsomme Toldspørgsmaal og siden 1879 Medlem af den farmaceutiske Examenskommissjon. Han var Medlem af den kgl. Kommissjon af 1867 til Udarbejdelse af en ny norsk Farmakopoe, var i 1870 Medlem af den nedsatte Medicinaltaxtkommissjon, i 1874 Medlem af den kgl. Kommissjon til Revisjon af Toldtariferne og i 1879 af Kommissjonen til Revisjon af Tarifen for Indførselstolden, hvorhos han har deltaget i forskjellige departementale Komiteers Arbejde. Han var norsk Jurymand ved de skandinaviske Udstillinger i Stockholm 1866 og i Kjøbenhavn 1872 og 1888 samt ved Verdensudstillingen i Wien 1873. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1863). Han blev 21 Januar 1882 R. St. O. O. »for nidkjær Udførelse af offentlige Hverv« og er derhos R. W. O. (1866) og R. D. O. (1872).

* 7 Novbr. 1863 *Cathrine Tank Riddervold* (f. 6 August 1844), D. af ndfr. nævnte Statsraad Hans R. og Anne Marie Bull.

Beiträge zur Kenntniss der Phosphormetalle. Inaugural-Dissertation. Göttingen 1856. 8. (I Uddrag trykt i Ann. d. Chem. u. Ph. B. 100, S. 99 fg. og i Journ. f. pr. Chemie LXX. 149 fg.).

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben, 2. Række, *XIII.* 1173—80: Om acetas æthylicus og acetas strychninicus efter Pharm. norv. Ed. 1. (I Forening med Dr. F. P. Møller). — *XVI.* 561—65: Paavisning af Strychnin i Forgiftningstilfælde.

I Forhandlinger i Chra. Vid.-Selskab 1864, S. 217—26: Om forskjellige Plantebasers Forhold ved Behandling med Bromæthylen og Jodmethylen.

I Forhandl. ved de skand. Naturforskeres 8de Møde (i Kbhvn. 1860), S. 559—564: Foreløbige Meddelelser om nogle Derivater af Salicylsyren. — I Forhandl. ved 9de Møde (i Sthlm. 1863), S. 304—309: Om Santoninets chemiske Constitution. — I Forhandl. ved 10de Møde (i Kra. 1868), S. 479 fg.: Om nogle Methylenforbindelser.

Han har deltaget i Udgivelsen af Pharmacopoea norvegica, ed. altera, 1870 (i Forening med Prof. F. Lochmann, Læge O. Lund og Dr. Fr. Møller) og af sammes reviderede Udgave 1879 (i Forening med de to førstnævnte Herrer).

Hyenæs, Ole Johnsen, Søn af en af H. N. Hauges Venner, f. i Gloppen i Nordfjord 1799.

Den Troendes Samfund med Gud, indeholdende en Morgenbøn og en Aftenbøn med Psalmer dertil, samt nogle faa andre Psalmer og nogle Opmuntringsord til mine Medmennesker. Begsæt 1852. 8. 34 S.

Hysing, Ahlert, Søn af Stiftsprovst og Sogneprest til Korskirken i Bergen *Augustinus H.* († 30 Marts 1843) og *Else Elisabeth Koren* († 1808), blev født i Kjøbenhavn, hvor Faderen da var bosat som Skibsprest, 5 Septbr. 1793 (ikke 1794), blev Student med Haud fra Bergens Kathedralskole 1814 og theologisk Kandidat med Laud i Januar 1819. Han blev kort efter konst. som Adjunkt ved Bergens Kathedralskole og udnævntes 22 April 1824 til Bestyrer af og Overlærer ved den ved kgl. Resolution 10 Januar s. A. oprettede Laurviks Middelskole, ved hvis Omdannelse til Middel- og Realskole han udnævntes til Rektor 15 Septbr. 1851. I dette Embede blev han staaende, til han efter Ansøgning erholdt Afsked med Pension 9 Marts 1867, hvorhos han s. D. blev R. St. O. O. »for fortjenstlig Embedsvirksomhed.« Fra 1838 til 1848 var han uden Afbrydelse Ordfører i Laurviks Formandskab, ligesom han i 1838 var med at stifte Laurviks Sparebank, af hvis Forstanderskab han var Medlem fra Stiftelsen af og hvis Direktions Formand han senere var fra 1845 til 1865. Han mødte som Repræsentant fra Laurvik og Sandefjord paa Storthinget 1830 (Medlem af Kirkekomiteen). Han døde i Laurvik 9 Novbr. 1879. Paa hans Grav er af taknemmelige Disciple rejst et Mindesmerke med hans Buste i Bronce, hvilket afsløredes 9 Novbr. 1885.

* 1) 1825 *Caroline Mathilde Koren* († 17 Juni 1840), D. af Assessor i Akershus Stiftsoverret Johan K. og den som Digterinde bekjendte Christiane K. f. Dietrichson.

* 2) 2 Septbr. 1841 *Elisabeth Frechland* (f. 7 Juli 1810), D. af Sogneprest i Sollerød Jens Hansen F. og Anne Christine Nissen.

Mindeblade fra Festlighederne i Anledning Afsløringen af Rektor A. Hysings Mindestøtte (Laurvik 1885. S. 22 S.) — *Autobiografi* i Indbydelsesskrift fra Laurviks Skole 1869, S. 3 fg. Jfr. Indbydelsesskrift fra Bergens Kathedralskole 1869, S. 48; [J. Gran :] Skizzer af Bergenske Forholde, II. 129 fg.; Storth.-Forh. 1868—69, VIII. 37.

Han udgav følgende Indbydelsesskrifter fra Laurviks Skole, nl. *1864* (8. 4 Bl., 73 S.), indeh. Fremstilling af Skolens Historie fra 1824 til 1849 og Fortegnelse over de af Skolen udtraadte Disciple fra dens Oprettelse til Udgangen af 1863. — *1865* (8. 4 Bl., 96 S., 6 Bl.), indeh.: Skolens Historie fra dens Omordning til en kombineret Middel- og Realskole indtil Skoleaaret 1863—64. — *1866* (8. 87 S.), indeh. Fortegnelse over Skolens Bogsamling.

I Norske Univ.- og Skole-Annaler [1. Række] II. 114—34: Udsigt over Laurvigs Middelskoles Tilstand fra dens Oprettelse til Aaret 1834. — 2. Række, I 225—30: Udsigt over Skolens Tilstand 1835—40.

I Afholds-Tidende VI. (1847), S. 8—15: Udsigt over Resultaterne af at Detailudsalg og Udskjænkning af Brændevin ikke har fundet Sted i Laurvik.

I Morgenbladet 1847 anonyme Opsatser, merket —g, om Dronningens Kroning og om Universitets-Fundatsen.

Hægstad, Kristofer Marius, efterfølgendes Søn, er født paa Stenvaagen i Borgunds Prestegjæld (Søndmøre) 15 Juli 1850, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1869 og tog 1871 Andenexamen med Laud. I 1874 blev han ansat som Bestyrer af Namsos Borger- og Almuskole, hvilken Post han fratraadte 1884. Senere har han været Bestyrer af Namdals Folkehøjskole. Han var Medlem af Namsos Kommunebestyrelse 1883—86, har været 2den Suppleant til Storthinget for nordre Throndhjems Amt i Valgperioderne 1883—85 og 1886—88, 1ste Direktør ved Amtssygehuset i Namdalen siden 1882, m. v.

* *Pernille Larsdatter Midgard* (f. 1852), D. af Gaardbruger Lars Knutsen M. og Gjertrud Amundsdatter Skarsten.

Jfr. Storth.-Forh. 1885, Sth. Prp. No. 2, B. 28, VI. 285 fg. og Sth.-Tid. s. A. S. 509 fg.; 1888, Sth. Prp. No. 57 og Indst. *S.* No. 59 og 129 samt Sth.-Tid. s. A. 428 og 1139 fg.; Dagsposten 1882, No. 164, 174, 190; Namdalsposten s. A. No. 63 og 68.

Tyske Substantivers Boining. Bøiningen fremstillet efter et — naturligt — System, bygget paa Kjøn og Udlyd. Namsos 1878. 8. III S., 10 S.

Norsk Maallæra elder Grammatik i Landsmaalet. Namsos 1879. 8. IV S., 44 S. — Andre utgaava. Bergen 1886. 8. 48 S.

Norsk Lesebok elder Lesebok i Landsmaalet. Fyrste Deilen. Ved K. M Hægstad og J. O. Bach. Namsos 1880. 8. IV S., 108 S. (Anm. af B. A. Wexelsen i Opl. Avis 1880, No. 127).

Vaar Fedra-Arv. Foredrag ved Folkemotet paa Mælen den 6te Januar 1880. Namsos 1880. 8. 16 S.

Eksempelsamling til innøving av norsk maallæra. Namsos 1886. 8. 32 S.

Store Sankt-Bernhard av Rodolphe Toepffer. Umsett fraa fransk av M. H. Tillegg til Nordtrønderen [1887, No. 58]. Namsos 1886. 8. 37 S.

Ein liten rimkrans. Namsos 1886. 8. 48 S.

Han er Grundlægger og Redaktør af Dag, Blad aat ungdomen Aarg. 1—4. No. 1—88. Namsos 1885—88. 4. (Fortsættes).

Han var (med O. S. Pedersen) Redaktør af Namdals Tidende i et Par Maaneder, før Bladet gik ind i 1877. — Fra Januar til Juli 1879 redigerede han Namdalsposten. — Siden 22 Juni 1883 har han været Redaktør af Nordtrønderen, som han var med at grundlægge i nævnte Aar. I dette Blad 1885, No. 85 har han sammen med O. S. Pedersen paabegyndt Udgivelsen af en Samling Namdalsk Folkedigtning, der endnu ikke er afsluttet eller særskilt udgivet.

Han har iøvrigt leveret Bidrag til Bergens Tidende (Rim paa Landsmaalet i Aarg. 1867 og paa telemarkisk Maalføre i Aarg. 1872), til Barnebudet (paa Landsmaal), til Dagsposten (dels politiske Artikler, dels Forsvar for Maalsagen i Aarene 1879—83), til Dagbladet (bl. a. politiske Korrespondancer fra Namsos Høsten 1882 under Merket *E. A.* og i Aarg. 1886, No. 101: Om Landsmaalsformen) og lejlighedsvis til Fedraheimen.

Hægstad, Ole, Søn af *Christopher Olsen H.* og *Marie Henriksdatter*, er født paa Eker 24 Maj 1821, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1838 og juridisk Kandidat med Haud i 1842. Han har senere levet som Inkassator, den meste Tid i Bergen.

* 184* *Charlotte Abigael Rønneberg.*

Religiøse Tanker om Forklaringer i Retten med Anhang, indeholdende den i Slutningen af Christian den Femtes Norske Lov indtagne Forklaring over Vidne-Eden. Bergen 1857. 8. 40 S.

De i Aaret 1866 indtraadte Forandringer i Haandværkslovgivningen, fremstillede af O. H. Bergen [1866]. 8. 32 S.

I Bergens Stiftstidende 1853, No. 41: En Folketale paa 17de Maj (Jfr. Krydseren No. 214, hvortil Svar af H. i Berg. Stiftstid. No. 47 og 49 og en derved fremkaldt ny Artikel i Krydseren No. 217).

I Bergenseren 1859, No. 99 fg.: Om Ret bestaaende af edsvorne Mænd.

I Bergensposten 1860, No. 94: Om Brændevinshandlernes Forhold til Ølskatten.

I Stavangeren 1876, Septbr.: Er det ønskeligt, at Statsraaderne gives Adgang til at overvære Thingets Forhandlinger?

Til Storthinget 1854 indsendte han en Adresse ang. Statsraadernes Adgang til Storthingets Forhandlinger og desuden 9 Forslag, der samtlige henlagdes (jfr. Storth. Forh. 1854, IX. 16 og 102). Samme Skjæbne havde ogsaa hans Andragende til Storthinget 1871 om et Statsstipendium for at studere de nordamerikanske Fristaters Institutioner.

Forskjellige Skrifter, hvorpaa han i 1856 indbød til Subskription, saasom »Et Kursus i Handelsvidenskaben«, »Bidrag til Oplysningens Fremme hos det norske Folk«, m. fl. er aldrig udkomne.

Hærem, Peter Lorentzen, Søn af *Omund Aagesøn H.*, en Bondegut fra Søvde i Ryfylke, der omkring 1822 flyttede til Stavanger, hvor han blev Skibstømmermand og Arbejderformand († 1841) og *Ragnhild Danielsdatter* (f. 1805, † 1869), blev født i Stavanger 29 August 1840, fik sin Undervisning paa Dues Privatskole og senere paa Latinskolen i Stavanger, indtil han, privat dimitteret, blev Student med Haud 1859. Efter Andenexamen var han i 1861 en kort Tid Lærer i Fredriksstad og i 1862 et halvt Aars Tid vikarierende Lærer ved Drammens Latinskole, medens han iøvrigt lige fra sine første Studenterdage havde drevet den fri missjonerende Virksomhed, som senere for en væsentlig Del udfyldte hans Liv. Efterat han i Juni 1865 havde taget theologisk Embedsexamen med Laud, var han et Aars Tid Lærer ved Frk. Bauers Pigeskole i Drammen, men flyttede saa til Kristiania, hvor han siden 1864 havde været Sekretær i Komiteen for Israelsmissjonen og Medredaktør af dens Organ og traadte fra Sommeren 1866, efterat have foretaget en Emissærrejse i Norge i Israelsmissjonens Interesse, tillige i Indremissjonens Tjeneste. Fra Nytaar 1870 blev han ansat som Sekretær i »Lutherstiftelsen«, i hvis Oprettelse 1866 han havde taget Del, og som

Redaktør af dens Blad, stiftede »Kristiania Ynglingeförening« (1867) og grundlagde »Studenterhjemmet« (1871), hvis Husforstander han blev, medens han forresten paa Rejser i Ind- og Udland — bl. a. i 1868 til Tyskland, i 1870 til Tyskland, England og Skotland, i 1873 til Sverige, Tyskland og England, i 1875 og 1877 atter til Tyskland — var virksom for Fremme af alskens kristelige og Oplysnings-Formaal. Den 16 Februar 1878 blev han udnævnt til Sogneprest til Gjerdrum, men kom ikke til at tiltræde dette Kald, da han døde allerede 22 Marts s. A.

* 3 Septbr. 1868 *Hanna Monsen.*

Peter Hærems Liv og Virksomhed. Et Mindeskrift af M. J. Færden. (Kra. 1878. 8. 128 S. m. Portr.). *Nekrologer* i Luth. Kirketid. 4. R., III. 101—103; i Ny Luth. Kirketid. 1878, S. 145—51; i Aftbl. s. A. No. 74; i Morgbl. s. A. No. 85 A; i Fædrelandet s. A. No. 22; i Fedraheimen s. A. No. 13 af A. Garborg; i Schäfers Monatschrift f. Diakonie 1880 af Al. Michelsen. — *Mindedigte* af Jonas Lie i Aftbl. 1878, No. 74 og af Jonas Dahl i s. Bl. No. 76. *Sørgetaler* over ham af Sven Brun, Thv. Klaveness og H. Kiær i Færdens Mindeskrift, S. 88—98.

P. L. Hærems sidste Prædiken, holdt ved en Indremissionsgudstjeneste i Bragernæs Kirke 1ste Søndag efter Helligtrekonger 1878. Aftryk af „Luth. Kirketid." [4. R. IV. 146—51 og 153—55]. Kra. 1878. 8 16 S.

Den indre Missions Opgave under vor Tids særegne Forholde. (Aftryk af et Forord til en af Lutherstiftelsens tidligere Aarsberetninger). Tilligemed Beretning om Lutherstiftelsens Virksomhed i 1878. Kra. 1879. 8. 71 S.

Han var fra 1864 til sin Død (en Tid sammen med P. A. Jensen, senere, 1873—78, med Jul. Riddervold) Redaktør af Missjons-Blad for Israel (Chra. 1864 --78. 8.), som grundlagdes i Kristiania 1827 af N. J. Holm (s. d.) under Titlen „Norsk Missions-Blad" og senere til 1847 redigeredes af J. H. Møhne; fra sidstnævnte Aar udgaves det i Stavanger af Foged S. D. Schiøtz og blev fra 1850, da den af A. Hauge udgivne „Norsk Missions-Tidende" blev Organ for det norske Missjonsselskab, udelukkende et Blad for Israelsmissjonen. Ved Schiøtz's Død i 1863 overtoges Udgivelsen af Kristianiakomiteen for denne Missjon, der fremdeles fortsætter Udgivelsen.

Han var Redaktør af Maaneds-Tidende for den indre Mission udg. af den norske Lutherstiftelse, Aarg. 1—9 (Chra. 1868—76. 8.), fra Nytaar 1877 fortsat efter en ny Plan og med ny Redaktion som „Luthersk Kirketidende," 4. Række.

I 1869 overtog han Ledelsen af Bladet Fædrelandet, som Aaret i Forvejen var stiftet af Forstander Carl Anker »for at virke for en paa kristelige Principer grundet Opfattelse af de kirkelige og politiske Samfundsspørgsmaal.« Hærem tog dog, undtagen i Bladets første Tid, ingen synderlig virksom Del i det daglige Redaktionsarbejde, var heller aldrig Bladets Eneredaktør; til 1874 var Th. Klaveness hans Medredaktør, siden havde han andre Medarbejdere; selv øvede han kun den øverste Kontrol med Bladet, men skrev kun lidet deri og maatte overlade det daglige Redaktionsarbejde til andre. Omtrent ligedan var hans Forhold til Bladets Tillægsblad »Den norske Arbeider«, der udgaves som illustreret Maanedsskrift 1872—73 og derefter fortsattes under Titlen »Hjemmet, indtil det i 1887 sammensmeltedes med »Det lille Ugeblad« under Titlen »Hjemmets og Arbejdernes Ven« (jfr. ovfr. under M. J. Færden og H. G. Heggtveit).

Ellers findes enkelte Opsatser af ham i Morgenbladet og Aftenbladet (efter 1876).

Høegh, Ove Guldberg, Søn af Foged i Solør og Odalen *Dines Guldberg H.* (f. 1772, indebrændt i Grue Kirke Pintsedag 1822) og *Pauline Lovise Juell* († 18 Juni 1857), blev født i Grue 23 April 1814, blev Student med Laud fra Skiens Skole 1833 og medicinsk Kandidat med Haud i Oktbr. 1840, efterat han havde været ansat som Fiskelæge i Lofoten Vintrene 1836 og 1837 og i 1838 i nogen Tid konst. som Distriktslæge i Salten. Fra Vaaren 1841 boede han i 2 Aar som Privatlæge i Lødingen og fra August 1843 var han Læge ved Altens Kobberverk, til han 6 Decbr. 1845 blev udnævnt til Distriktslæge i Senjen. Den 28 August 1854 blev han udnævnt til Overlæge for den spedalske Sygdom med Bopæl i Throndhjem. Han mødte som Repræsentant fra Finmarkens Amt paa Storthinget 1851 og 1854 samt fra Throndhjem og Levanger 1862—63. Han døde under Opholdet paa Storthinget 7 Februar 1863.

* 1) *Anne Sophie Schjelderup* (f. i Bø i Vesteraalen 4 Juli 1811, † paa Stangnes i Trondenes 13 Febr. 1848), D. af Sogneprest til Bø Christopher Andreas S. og Sara Susanne Bing Drejer.

* 2) *Ingeborg Anna Dons* (f. i Ibestad 26 Februar 1827), D. af Handelsmand i Havnvik Nicolai Norman D. og Johanna Ovidia Fredrike Lund.

Portræt med Nekrolog i Ill. Nyhedsblad. 1863, S. 35. Jfr. Kiær: Norges Læger, 2. Udg., I. 450 fg.; Thjems Adr.-Cont. Efterr. 1862, No. 61.

Aarsberetning for 1856 fra Overlægen for den spedalske Sygdom til Dept. f. d. Indre. Chra. 1857. 8. 28 S. (Beretningen for 1855 blev trykt i N. Mag. f. Lægevid., se ndfr.). — Samme for 1857. Chra. 1858. 4. 32 S. — Samme for 1858 fra Overlægerne O. G. Høegh og T. J. Løberg. Chra. 1859. 4. 55 S. (Heri er af H. S. 3—13 m. 10 Tab.). — Samme for 1859. Chra. 4. (Heri er af H. S. 3—16 m. Tab. og et Anhang). — Samme for 1860 er trykt i Norges off. Statistik, udg. i 1861, *C.* No. 5: Tabeller over de Spedalske i Norge. (4. IV S., 93 S., hvori H.s Beretning findes S. 14—25). — Samme for 1861 er trykt i Norges off. Statistik, udg. i 1862, *C.* No. 5. (4. IV S., 49 S., hvori H.s Beretning S. 21—30).

Folkets Helse, et Tidsskrift for Menigmand paa Kysten. H. 1—3. Thjem 1858—60. 8. H. 1. 1858. 80 S. — 2. Opl. 1861. 2 Bl., 95 S. — H. 2. 1859. 84 S. — 2. Opl. 1861. 87 S. — H. 3. 1860. 2 Bl., 84 S. (H. 1—3 anm. [af P. Chr. Asbjørnsen] i Budstikken III. 40—57; H. 2. anm. i Thj. Adr 1859, No. 97; H. 3 anm. i Thj. Adr. 1860, No. 132).

Forslag til Forholdsregler for Medlemmer af Sundhedskommissioner. [Thjem 1859.] 4. 2 Bl.

Om Sundhedspleien i Almueskoler. Chra. 1862. 8. 41 S.

[Flyveblad ang. Storthingsvalget i Throndhjem til 17de ord. Storthing]. No. I. [eneste]. [Thjem 1862]. 8. 15 S. [Undertegnet Sat sapienti].

I Ugeskrift for Medicin og Pharmacie I. (1842), S. 149—50: *Fra Lødingen.*

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben, 2. Række, X. 569—602: Beretning om den spedalske Sygdom for Aaret 1855, afgiven til Dept. f. d. Indre. (Anm. i Chra.-Posten No. 2958 og 2968).

Høegh, Sofus Marius Peter, Søn af Distriktslæge i Vesteraalen *Georg Andreas H.* (f. 19 April 1798, † 19 Marts 1851) og *Maren Christiane Hansen* (f. 27 Septbr. 1803, † 18 Oktbr. 1875), blev født paa Stejlo i Hadsel Prestegjæld 21 Juli 1827, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1847 og tog i April 1853 medicinsk Embedsexamen med Haud, efterat han allerede 1850 havde gjort Tjeneste som ambulerende Koleralæge i Christiania. Fra 1 Juli 1853 blev han ansat som Kommunelæge i Herø, Sande og Ulfsten paa Søndmøre, udnævntes 22 Marts 1858 til Distriktslæge i indre Søndfjord, hvilket Embede han ikke tiltraadte, da han allerede 25 Maj s. A. udnævntes til Distriktslæge i vestre Søndmøre. I denne Stilling blev han staaende, indtil han 20 Januar 1872 efter Ansøgning fik Afsked som Distriktslæge og nogle Dage efter modtog Ansættelse som Forstander og Læge ved Reknes Plejestiftelse for Spedalske i Molde og som Læge ved Romsdals Amtssygehus, hvis Bestyrer han blev 1877. Han har flere Gange rejst i Udlandet, saaledes i 1863 i Danmark og Sverige, hvor han deltog i det skandinaviske Naturforskermøde i Stockholm, og i 1867, da han besøgte Verdensudstillingen i Paris. I 1861 stiftede han Romsdals Lægeforening, hvis Formand han stadig var lige til sin Død 24 Maj 1880.

* 13 Septbr. 1854 *Helene Larsen Hausmann* (f. paa Lunde Prestegaard 17 Septbr. 1833), D. af Sogneprest, Provst Christian Fredrik H. og Cathrine Elisabeth Larsen.

Jfr. Kiær: Norges Læger, 2. Udg., I. 541—43; Gurlt u. Hirsch: Biogr. Lex. d. hervorrag. Aerzte III. 230; Morgbl. 1880, No. 145 A.

Et Indledningsforedrag i Sundhedskommissjonerne. Ekslat 1858. 8. (Aftryk af „Postbudet").

Femten Dage i Paris, en Reiseskizze. Ekslat 1867. 4. (Aftryk af „Postbudet" 1867, No. 42—45 og 47).

Halvhundrede lette Logogriffer. Af Astur Palm. Chra. 1871. 8. 64 S.

I Norsk Mag. f. Lægevidenskaben, 2. Række, *XVI.* (1862), S. 464—470: Fem Tilfælde af Diphteritis faucium. — *XVII.* 490 fg.: Zinkplader til Frakturskinner. — *XVIII.* 120—149: Iagttagelser under en Epidemi af Diphteritis faucium, med et Kart. (Ogsaa særskilt aftrykt i nogle Exemplarer); S. 1016—18: Romsdals Lægeforening. — *XIX.* 983—87: Møder i Romsdals Lægeforening. — *XX.* 81—103: Nogle Accouchementstilfælde fra min Praktik. (Denne Afhdlg., hvorttil han har leveret et Supplement i Bd. XXII. 357 fg., fremkaldte Prof. Fayes »Bemærkninger ang. Fødselshjælpens Udøvelse i Norge« i s. Bd. S. 103—123 samt en Diskussjon i det medicinske Selskab, hvoraf Referater med H.s Bemerkninger og en derved foranlediget ny Debat findes 147—90, 526—542, 544—555 og 942—46); S. 1060—81: Nogle Ord om

Skabsygen paa Landet og om offentlige Foranstaltninger herimod. (Jfr. L. Bidenkaps Bemerkninger i XXI. 79—82). — *XXII.* 348—357: Et Tilfælde af Aneurisma arcus aortæ, helbredet ved edikesurt Blyoxyd. — *XXIII.* 489—508: Om Oestrus-Larvens Forekomst under Menneskets Hud og de derved bevirkede pathologiske Fænomener. (Meddelt i Uddrag i *Nord. med. Arkiv* II. No. 14.) — *XXIV.* 310—18: Obstetriciske Meddelelser. — I 3die Række, *I.* 628—31: Romsdals Lægeforenings Forhandlinger. — *III.* 715 fg.: Amylnitrit og Epilepsi. — *IV.* 55—60: Dobbeltsidig Ovarialsvulst og heldig Ovariotomi. — *VI.* 790—97: Fractura cranii med Skalperen af Hovedhuden. — *VIII.* 385—89: 1) Dobbeltsidig Ovarialsvulst. 2) Graviditet og Barnefødsel efter dobbeltsidig Ovariotomi. — *IX.* 791—94: Ovariotomi.

I Beretning om Sundhedstilstanden m. v. i Norge 1859, S. 132 fg.: Bemærkninger om Levemaaden og de hygieniske Forholde m. m. i vestre Søndmøres Lægedistrikt. — I samme *1867*, S. 199 fg.: Om Skarlagensfeberepidemien i vestre Søndmøre.

I Tabeller over de Spedalske i Norge i 1873, S. 21—24; i 1874, S. 22—24; i 1875, S. 24—26; i 1876, S. 19—24; i 1877, S. 23—25; i 1878, S. 23 fg. og i 1879, S. 26 fg. findes hans Beretninger fra Aarene 1873—79 om Sundhedsforholdene m. v. i Reknes Plejestiftelse.

I Folkevennen XII. 397—414: Om Vrangmeninger med Hensyn til de legemlige Forholde.

I Turistforeningens Årbog 1875, S. 90—101: Udsigten fra Molde. [Med et farvetrykt Panorama i særskilt Hefte].

I Aftenbladet 1874, No. 278 fg.: Anmeldelse af G. Armauer Hansens Indberetning til det medicinske Selskab om Spedalskhedens Aarsager.

I Dagspressen findes ikke faa Arbejder af ham, dels under Navn, dels anonymt eller med Merke. I Morgenbladet skrev han i Aarene 1849—51 en hel Del mindre Ting, dels Digte, dels Arbejder af æsthetisk, lingvistisk, populær-medicinsk osv. Indhold; i Aarg. *1866* No. 59 findes en Anmeldelse af ham af det af Folkeoplysningsselskabet udgivne Hefte »Bidrag til Bygningsskikkens Udvikling paa Landet i Norge.« I samme Blad Aarg. *1877*, No. 108 A: Nogle Ord i Anl. af L. Bidenkaps Opsats i Dagbl. [1877, No. 74 og 75] om Aarsager til og Foranstaltninger imod den spedalske Sygdom. — Bidrag af ham i bunden og ubunden Stil, som oftest anonyme, findes forøvrigt i Den norske Tilskuer, Christianiaposten, Krydseren (d. gl.), Postbudet, Møringen og Romsdals Budstikke, af hvilket sidste Blad han var Redaktør i flere Aar.

En Del særskilt trykte Gadeviser af H. udkom i hans Studenterdage paa Bogtrykkerne Schibsteds og Steens Forlag.

Høiberg, Andreas, fast Lods med Postvæsenets Dampskibe.

Kurs-Bog fra Throndhjem til Hammerfest. 2. Opl. Thjem 1862. 8. 15 S.

Kurs-Bog fra Andenæs og Tromsø til Vadsø. Thjem 1867. 8.

Højer, Nils Jacob, Søn af Regimentslæge, Dr. med. *Axel H.* og *Ida Katarina Beskow*, er født 17 August 1853 i Norrbärkes Sogn *i Dalarne*, blev Student i Upsala 1872, disputerede for den filosofiske

Magistergrad i Maj 1882 og ansattes i Juni s. A. som Docent i Statskundskab ved Upsala Universitet. Han er f. T. Lektor ved »Elementar-Läroverket« i Visby. Fra Oktbr. 1879 til Oktbr. 1880 opholdt han sig som Indehaver af det saakaldte 4de Novbr.-Stipendium i Kristiania for at studere Norges nyere Historie og politiske Forhold.

Jfr. L. Bygdén: Upsala Universitets Matrikel, S. 70.

I Morgenbladet 1880, No. 324 A: Om Professor Georg Sverdrup og Kristian Fredrik (jfr. No. 350 A af Munch-Ræder).

Hans øvrige Forfattervirksomhed tilhører den svenske Literatur. Dog nævnes her hans Afhandling for Magistergraden: Norges Storting. 1. afdeln. Norska Grundlagen och dess källor. Sthlm. 1882. (Oprindelig skreven som Indberetning om hans Ophold i Norge.)

Hølaas, Andreas Olsen, Søn af Gaardbruger *Ole Nilsen H.* og *Malene Andersdatter*, er født i Leksviken 28 Juli 1832, gik som Gut paa Bygdens Almuskole og deltog i det vanlige Gaardsarbejde, blev udexamineret med bedste Karakter fra Klæbu Seminarium i Juli 1855, var derefter i flere Aar dels Huslærer, dels Kontorbetjent paa et Par Sorenskriverkontorer, først i søndre Helgeland, senere (1858—61) i Stør- og Værdalen, blev, privat dimitteret, Student med Haud 1862 og juridisk Kandidat med Haud i Decbr. 1866. Han var 1862—75 ansat som Kopist i Marine- og Postdepartementet samt derhos Kommunerevisor og Revisor i Kristiania Bank- og Kreditkasse, blev 1875 ansat som Sekretær i Statsrevisjonen og valgtes 1881 til Statsrevisor, hvortil han senere har været gjenvalgt af hvert Aars Storthing. Den 1 August 1888 blev han konst. som Foged i Sætersdalen. Han var Formand i Kristiania Arbejdersamfund i $3^1/_2$ Aar og har siden Oprettelsen været Formand i Kristiania Bys Folkevæbningssamlag.

* 1) *Mina Oline Støre* (f. 1833, † 27 Decbr. 1881), D. af Gaardbruger Jonas S. og Oline S.

* 2) *Anna Christine Bakke* (f. i Baahuslen 1845), D. af Gaardbruger Magne B. og Anna Marie B.

Portræt med Biografi i Verdens Gang 1879, No. 123. Jfr. Føljetonen »En Agitator i norsk Form« [af Erik Vullum] i Dagbl. 1879, No. 246.

Tidsnøgle eller Ugedags-Kalender fra Aar 1 til Aar 2000 efter Kristi Fødsel. Kra. 1876. 8. 15 S.

Peter Schlemihl. Undersoga av Adalbert von Chamisso. Umskrivi fraa Tysk af A. H. Kva. 1878. 8. 2 Bl., 87 S.

Kongeriget Norges Grundlov af 17de Mai 1814, med senere Ændringer og Tillæg, samt Valgloven. Med Faksimiler af Underskrifterne og Henvisninger. [Udg. af A. H.] Kra. 1880. 8. 76 S.

Han var Redaktør af Samfundet, politisk-liberalt Blad (1888), og af dets Fortsættelse Demokraten (1883 fg.) til 8 April 1884, da han fratraadte Redaktionen og efterfulgtes af Jon Hol.

Han var Medarbejder i Verdens Gang i de Aar, Bladet ledeses af Joh. Sverdrup (1876 fg.), og skrev i den Tid adskilligt i samme. Ligeledes har han leveret Bidrag til Dagbladet og flere andre Blade.

Af et Blad paa Landsmaal »Heimen«, som han begyndte at udgive i 187*. udkom blot No. 1.

Hørbye, Christian Lorents Ragnholdus, Søn af Premierløjtnant paa Vartpenge *Jens H.* († i Kristiania af Kolera 20 Septbr. 1853) og *Sophie Magdalene Lange* († 9 Septbr. 1867), er født i Kristiania 29 April 1818, blev, privat dimitteret, Student 1838 og medicinsk Kandidat med Haud i Marts 1844. Efter Kandidattjeneste paa Rigshospitalet og efter forskjellige Konstitutioner som Militærlæge under Vaabenøvelserne i 1844, 1845 og 1847, var han ansat som Fattiglæge i Oslo 1847—59 og ligesaa i Kristiania 1851—61 samt fra Maj 1857 til Novbr. 1880 i østre Aker. Han var Lazarethlæge under Koleraepidemierne i Kristiania 1850 og 1853, praktiserede om Somrene 1846 og 1853—60 som Badelæge i Sandefjord og var i Tidsrummet 1848—60 hyppig konst. Stadsfysikus i Kristiania. Den 14 Februar 1863 blev han udnævnt til Kompagnikirurg ved Armeens Hovedstation, befordredes 3 Decbr. s. A. til national Korpslæge og 23 Februar 1882 til garnisonerende Korpslæge ved Armeens Hovedstation.

* 14 Septbr. 1851 *Jenny Abrahamine Elisabeth Høst* (f. i Sandefjord 13 August 1829), D. af Kjøbmand i Sandefjord Ludvig H. og Anne Pernille Bøckmann.

Jfr. Kiær: Norges Læger, 2. Udg., I. 544 fg.

The sulphureous Bath at Sandefjord by Dr. Ebbesen and Hørbye. Chra. 1862. 8.

Mercurius. Et kosmopolitisk Blad af blandet — især kritisk, metafysisk og kolerisk — Indhold, udkommet i tvangfri Numere. (Trykt som Manuskript). Stambul. Aar 1258 efter Hedgira. 8. 103 S. (Skrevet 1848—78).

I Norsk Magazin for Lægevidenskaben, 2. Række — foruden i Bindene IV—XX. en hel Del Uddrag af fremmed medicinsk Literatur — *V.* (1851), S. 126—44: Cholera i Christiania 1850, dens Symptomer og dens Behandling. — *VIII.* 561—70: Beretning om Ankerløkkens Lazareth under Choleraepidemien i Christiania 1853. — *XIII.* 186—223: Skab hos Mennesker og Dyr. M. 3 lith. Pl. (Efter A. C. Gerlach). — *XIV.* 416—29 og *XV.* 518—30: Sandefjords Bad i 1857—60.

I Forhandl. i det med. Selskab 1884, S. 8 fg.: Lysgasforgiftning.

I Norsk Folkeblad 1866, No. 22: Trichiner og Trichinsygdom.

Hørbye, Jens Carl, foregaaendes Broder, er født i Kraakstad 28 Novbr. 1815, blev, privat dimitteret, Student 1834 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1842. Han blev 1844 ansat som Konservator ved Universitetets mineralogiske Samling og foretog i flere Aar med Stipendier af Universitetet geognostiske Undersøgelsesrejser i forskjellige Egne af Norge. Senere studerede han 1857—59 Forstvidenskab ved Akademiet

i Aschaffenburg, blev 1860 ansat som Forstmester i Hedemarkens Amt, hvorfra han 1875 forflyttedes til Forstmester i Akershus og Smaalenenes Amter. Han er Medlem af Videnskabsselskabet i Kristiania (1859). Han blev 21 Januar 1885 R. St. O. O. »for nidkjær Udførelse af offentligt Hverv og Fortjeneste af Skovvæsenet.«

Observations sur les phénomènes d'érosion en Norvége, recueillies par J. C. H. & publiées avec l'autorisation du Sénat académique par B. M. Keilhau. (Programme de l'Université pour le 1er semestre 1857.) Chra. 1857. 4. VIII S., 56 S., 5 Pl.

I Univ.- og Skole-Annaler, 2. Række, V. 472—80: Uddrag af Beretning om en med Stipendium i 1848 foretagen Reise til Egnen om Fæmundsoen.

I Nyt Mag. f. Naturvidenskaberne *VIII.* (1855) 337—84: Det erratiske Phænomen paa Rigsgrænsen (med Kart); S. 385—434: Et Strøg af Rigsgrænsen, geognostisk beskrevet. — *IX.* 21—30: Notitser om det erratiske Phænomen i Lofoten, Senjen og ved Tromsø. (Med Kart.) — *X.* 232—61: Fortsatte Iagttagelser over de erratiske Phænomener. — *XI.* 65—136: Et Strøg af Rigsgrændsen geognostisk beskrevet. (Forts. fra VIII.); S. 220—25: Notitser om Thydalen. (Med et Kart).

I Den norske Forstforenings Aarbog for 1882, S. 40—48: Træanalyser; S. 99—105: Om Frostskader paa Barskoven.

I Forskjellige Indberetninger fra de ved Statens Forstvæsen ansatte Funktionærer I. (Chra. 1874), S. 32—142 er Uddrag trykt af hans Aarsberetninger for 1861—1873.

I Illustreret Norge, udg. af Chr. Tønsberg (2. Udg., S. 188—200) har han beskrevet Route V. (Christiania—Østerdalen—Throndhjem).

Han deltog i den norske Bearbejdelse af Naturens Bog af Fr. Schoedler, idet han frit bearbejdede II. 4: Mineralogien (Chra. 1851. 8. 92 S.), ligesom han har leveret Bidrag til Th. Kjerulfs og T. Dahlls Geologisk Kart over det søndenfjeldske Norge.

I Morgenbladet 1867, No. 119: Vort Skogareal; No. 126: Forhold i Trysil.

Høydahl, Hans Henrik.

Farvebog indeholdende Anviisning til at farve Uldent, Bomuld og Linned. Molde 1850. 8 24 S.

Høyem, Anders, Søn af Kirkesanger *Isak Zachariassen H.* og dennes 1ste Hustru *Ingeborg Pedersdatter Wilman*, blev født paa Klokkergaarden Højem i Bynesset 1761, Student med Laud fra Throndhjems Kathedralskole 1780 og theologisk Kandidat med samme Karakter 178*. Han blev 10 Oktbr. 1788 udnævnt til personel Kapellan hos Sognepresten til Bynesset Amund Barhow, hvorfra han 1798 befordredes til Sogneprest til Akerø, fra hvilket Embede han erholdt Afsked med Pension 26 Marts 1823, og døde nogle Dage efter, 1 April s. A.

* 15 Marts 1795 *Knerke Dorothea Schive* (f. 1775, † 24 Maj 1830), D. af Jens S., res. Kap. i Orkedalen, og Sophie Matheson.

Jfr. O. J. Høyem: Nes eller Bynes (Thjem 1862), S. 164—66; Erlandsen: Nordenfjeldske Geistlighed, S. 482.

I Det kgl. norske Vid.-Selskabs Skrifter i 19. Aarh. I. 295—338: Beskrivelse over Bynæsset og Agerøens Præstegjelde.

Høyem, Ivar Jakobssøn, efterfølgendes Broder, er født i Bynesset 24 Decbr. 1843, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1870 og theologisk Kandidat med Laud i Juni 1876. Han blev 1871 ansat som Klasselærer i Throndhjem og udnævntes 30 Juni 1883 til Sogneprest til Bremanger i Søndfjord Provsti.

Ei lita mållæra. Nidaros 1880. 8. 32 S. (Anm. af R. Konstad i Opl. Avis 1880, No. 105).

Norsk mållære. Nidaros 1880. 8. 48 S. (Udkom som No. 4 og 5 for 1880 af Broderens Tidsskrift »På bondebarnets bokmål.« Anm. i Dagsposten 1880, No. 64).

I Fraa By og Bygd V. (1874), S. 155 fg.: Midsumarskveld (Digt).

Høyem, Olav Jakobssøn, Søn af Lærer og Kirkesanger *Jakob Olssøn H.* og *Karen Præstgards-Høyem* er født i Bynesset 5 Septbr. 1830, blev i Juli 1850 udexamineret med bedste Karakter fra Klæbu Seminarium, var derefter til Udgangen af 1851 konst. Kirkesanger og Førstelærer ved Hlademoens Skole, 1852—57 Tredjelærer ved Borgerskolen og fra Sommeren 1857 Førstelærer ved Kirkelandets Almuskole i Kristianssund, hvor han tillige et Aars Tid forrettede som Kirkesanger I 1854 opholdt han sig et halvt Aars Tid i Lübeck for at uddanne sig i levende Sprog og Handelskundskab. Efterat han i Septbr. 1858 havde underkastet sig Telegrafistexamen, blev han fra 1 Oktbr. s. A. ansat ved Stationen i Kristianssund og derfra 1859 forflyttet til Stationen i Throndhjem. Fra 1 Oktbr. 1864 blev han ansat som Kontrollør ved Norges Banks Seddeltrykkeri i Throndhjem, fra hvilken Post han opsagdes med Vartpenge fra 1 Juli 1882, da Seddeltrykningen for nogle Aar skulde indstilles. Han bosatte sig derefter som Gaardbruger i Leinstranden, fik senere igjen Ansættelse som Assistent i Norges Bank og er af Storthinget siden 1884 valgt til Suppleant ved Administrationen af Hypothekbankens Laanekontor i Throndhjem.

Jfr. Forf.s ndfr. nævnte Skrifter: »Nes eller Bynes«, S. 169 fg. og »Brevvekslingen«.

610 Opgaver til skriftlige Udarbeidelser for Skoler. Overs. efter Originalens 2det Oplag og tildels omarbeidet og forøget ved O. J. H. Chra. 1856. 8. 2 Bl., 64 S.

Nes eller Bynes. En Bygdebeskrivelse. Thjem 1862. 8. 182 S., 1 Bl. (Jfr. et Digt til Forf. i Thj. St. 1871, No. 232).

Sætningslære med Exempelsamling af Ordsprog for Almuskolen og høiere Pigeskoler. Chra. 1863. 8. 43 S.

Folketal og folkenavne (med forklaring) i Bynes fra 1702 til 1872. Thjem 1872. 8.

[1.] Barn-lærddomen eller den litle katekjesen hans Morten Luther. Omsæt av O. J. H. (Trykt som handskrift). Nidaros 1873. 16. 28[1] S.

[2.] Barnlærdomen eller den litle katekjesen hans Morten Luther. 2dre utgåva. Omsæt og lint læmpad og med førreord åt vaksne. Kostad i trykkjen av »Nordisk højskoleblad«. Oslo eller Kristiania 1874. 16. 96 S.

Uttrøndarheilsing åt Islændingom 1874. Nidaros 1874. 8.

Noregs grunlov, vedtekje den 17de mai 1814, tillæmpad ifrå 4de november 1814 til 5te juni 1873, omsæt på norsk og med førreord av O. J. H. Nidaros 1875. 16. — 2dre utgåva [tillæmpad til 2dre mai 1878]. Gjenomset av ein lovlærd. Nidaros 1878. 16. 56 S.

O. J. Høyems bondehjelpar i ny mynt, mål og vegt, i tidelingsrekning o. m. m. Gjenomset av ein reknemeister. Nidaros 1876. 8. — 2dre utgåva, aukad med ein heil dusk rekneopgåvor. Nidaros 1877. 8. 47 S.

Sambandsloven millom Noreg og Sverige, vedtekje av Noregs storting i Oslo, 31te juli 1815 og av Sveriges stender i Stockholm, 6te aug. s. å. Omsæt på norsk av O. J. Høyem. Gjenomset av ein lovlærd. Hamar 1879. 8. 21 S.

På bondebarnets bokmål. [Månadsskrivt] for »Norsk skuleboksamlag.« Årg. 1—3. Årg. 1. 1879. No. 1—12. Årg. 2. 1880. No. 1—12. Årg. 3. No. 1—3. Nidaros 1879—81. 8. Af dette Tidsskrift udkom særskilt, foruden Ivar Høyems »Norsk mållære«,

Den helige saga og kjørkjesaga på norsk av O. J. H., serleg skreve efter »Større Bibelhistorie, en Haandbog osv.« ved I. T. A. Tang i Danmark. Nidaros 1881. 8. 467 S. (Rec. af V. Vogt i Morgbl. 1885, No. 262 og 264, hvortil Svar af H. i No. 288 og 289 og Gjensvar af V. i No. 302. Storthinget i 1885 bevilgede under 2 Maj Kr. 1000 til Indkjøb af 500 Expl. af H.s Bog, hvorom se Storth.-Forh. 1885, V. Dok. No. 71 og VI. Indst. *S.* No. 92, S. 287 og Storth.-Tid. s. A., Forh. i Storth., S. 585—89. Nogle under Debatten i Thinget fremsatte kritiske Ytringer af Prof. F. W. Bugge foranledigede et aabent Brev fra H. til B., trykt i Dagbl. 1885, No. 176, hvortil B.s Svar i No. 177).

Brevvekslingen vedk. min Afskedigelse samt 16 forgjæves Ansøgninger med Bilag og 14 Attester. (Trykt som »Håndskrift« og kun for Venner) [Thjem 1884]. 8. 24 S.

I Dagspressen, navnlig i de throndhjemske Blade, tildels ogsaa i Blade i Kristiania og Kristianssund har han siden 20 Aars Alderen skrevet en stor Mængde Artikler om Skole- og Oplysningssager, om Næringsvejene, om Maalsagen, om Kvindesagen, om Politik m. v.

Høyer, Andreas Peter Fredrik Suhm, efterfølgendes Broder, er født i Vinger 1835, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1854 og theologisk Kandidat med Laud i Decbr. 1861. Han blev det følgende Aar ansat i den indre Missjons Tjeneste i Kristiania, udnævntes 3 Decbr. 1864 til Stiftskapellan i Bergens og 1865 i Throndhjems Stift, konstitueredes 1872 som Prest ved Throndhjems Strafanstalter og ud-

nævntes 2 August 1879 til res. Kapellan i Strinden. Han er tillige Prest ved Reitgjerdets Plejestiftelse for Spedalske.

* *Marie Petersen* (f. 26 Februar 1833), Søster af hans ndfr. nævnte Broders Hustruer.

Afskedsprædiken i Borsesogn. Thjem 1864. 8.

Prædiken holdt i Dolms Kirke paa Hitteren paa 1. Søndag efter Paaske 1870. (Trykt efter Opfordring.) Molde 1871. 8. 16 S.

Hilsener til Baklandets Menighed. Tre Prædikener, holdte i Bakke Kirke i Throndhjem i August 1870. Molde 1871. 8. 44 S.

Hvorledes staar Du til Djævelen? Prædiken i Frue Kirke i Throndhjem paa 3die Søndag i Faste 1872. (Trykt efter Opfordring.) Thjem 1872. 8. 20 S.

Kirkelige Vidnesbyrd. En Redegjørelse. Molde (Bergen) 1872. 8. XI S., 492 S., 1 Bl.

I Skriftetaler af norske Geistlige, udg. af Skaar og Thygesen, S. 238—43: En Tale ved lønligt Skriftemaal og Afløsning.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 9—19: Prædiken paa anden Søndag i Advent. — 2. Saml. (Kra. 1881), S. 432—38: Præd. paa 12. Sønd. e. Tref. — 3. Saml. (1885), S. 634—49: Herrens Naadekald til alle lunkne Kristne. (Bibellæsning over Joh. Aab. 3, 14—22).

Høyer, Hans Anton, Søn af Oberst *Johan Gottfried H.* og *Hermana Helene Lange*, blev født paa Hundtorp i Gudbrandsdalen 25 August 1833, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1851 og theologisk Kandidat i Decbr. 1855 med samme Karakter. 1856—59 var han ansat som Lærer i Langesund og 1859—61 Lærer ved Ringerikes Realskole. 1861 blev han Bestyrer af Jarlsbergs og Laurviks Amts Skolelærerseminarium, udnævntes 22 Oktbr. 1864 til Sogneprest til Gryten i Romsdalen og 19 Novbr. 1877 til Barbo ved Arendal. Under et Sommerbesøg paa Molde, paa Gjennemrejse fra Missjonsselskabets Generalforsamling i Bergen til sit forrige Kald, døde han i Molde 25 Juli 1882.

* 1) 15 Juni 1865 *Nikoline Petersen* (f. i Borre 15 Juni 1835, † i Gryten 9 Novbr. 1873), D. af Lensmand i Borre Jørgen Christian P. og Maren Christiane Ihlen.

* 2) 6 April 1875 *Jørgine Mariane Petersen*, foregaaendes Søster (f. 14 Febr. 1847).

Mindeblade om Sognepræst til Barbo H. A. Høyer Arendal 1883. 4. 8 S. Jfr. Nekrolog i Luthersk Kirketid., 4. Række, XII. 71—73; M. Sundt: Studenterne fra 1851, S. 20.

De første Christnes Liv. Et Speil for de Nulevende af Carl Becker. Oversat fra Tydsk. Molde 1874. 8. 90 S.

Morgen- og Aftenbønner til hver Søn- og Helligdag i Kirkeaaret tillige med Morgen- og Aftenbønner til hver Dag i fire Uger. Molde 1875. 8. 2 Bl. 172 S., 51 S.

I Eckhoffs Vidnesbyrd fra den norske Kirke, 1. Saml. (Kra. 1880), S. 108—15: Prædiken paa 3. Sønd. efter Helligtrekonger. — 2. Saml. (Kra. 1881), S. 192—97: Præd. paa 3. Søndag i Faste. — 3. Saml. (1885), S. 35—45: Abrahams Prøvelse. Bibellæsning over 1. Mos. 22, 1—18.

I Luthersk Kirketidende *II.* (1864), S. 346—52 og *III.* 261—68: Om Kvinde-Arbejds-Foreninger til Missionens Fremme (jfr. II. 161 fg. af Hans Landstad.) — I Ny Række *IV.* 257—67: Medhjælperinstitutionens Gjenoplivelse. — *VIII.* 97—102 og 113—19: Om daglig Husandagt. — I 4. Række *XII.* 129—33 og 137—41: Hvad er det at prædike den korsfæstede Kristus, Jøderne en Forargelse og Grækerne en Daarlighed?

Høyer, Svennik Anton, Søn af Skibskaptejn *Andreas Fredrik H.* og *Hansine Christiane Fredrichsen*, er født i Laurvik 12 August 1842, blev, privat dimitteret, Student med Laud 1861 og Realkandidat med Haud i Decbr. 1872, efterat han fra 1866 havde været Lærer ved Aars og Voss's Skole, ved hvis Realgymnasium han var Inspektør 1874—81; derhos var han fra 1877 Lærer ved Nissens Pigeskole for voxne. Han blev 28 Maj 1881 udnævnt til Overlærer ved Bergens Kathedralskole og 1882 til Konrektor ved samme.

⚭ 27 Oktbr. 1882 *Louise Lous* (f. 1859), D. af Toldkasserer i Bergen, tidligere Kommandørkaptejn og Overlods Hugo L. og Anna Plesner.

Udkast til en mineralogi for middelskolen. (Nyt Særtryk af ndfr. nævnte Bidrag til Aars og Voss's Skoles Indbskr. 1874). Kra. 1874. 8. 16 S.

I Indbydelsesskrift fra Aars og Voss's Skole *1874*, S. 33—50: Udkast til en mineralogi for middelskolen. — *1875*, S. 23—56: Om nogle tyske realskoler.

I Turistforeningens Årbog 1879, S. 1—18: En streiftur omkring Monte Rosa.

Han har skrevet en Del Boganmeldelser, især af Skolebøger, i forskjellige Blade i Kristiania og Bergen.

